

Qui semel tepidus est
 monachi cepit abuti voca-
 ner tñ humilitate ac feruore quo di-
 iter hui⁹ pfectois arripuit infec-
 mel hac miserabili lue. et in ea q
 re solue⁹ n^r ex se se ultiq pfecta sap-
 ner algis potit moitis erudiri. **O**
 m corde suo qz diues su et locuplet
 nūq ego **C**ui id qz qd subsequit⁹ q
 a **T**u at es miser et misera-
 et **T**u es et nud⁹ in eo fū-
 qz **q** n^r miser se n^r ce-
 at emūda^r dig^m ul' ege^r
 alit⁹ a iusticiāe ogytū **E**t ob hoc
 exortacōz qdez ullaz ubi salutis c
 tit nō intelligēs ipō se mōchi nō
 ac depm opinōe tūctoz q dū c
 ab oibz sanct⁹ et velut Dei famlō
 nate est in futo vehemētiōi iudic
 neq subditur

Axiomatibus iocetant

Numerus et ordo epistolarum in hoc opere contentarum.

Preconizatio Enee filij poetæ laureati in plogo.
 Congratulatur amico de prosperitate successus.
 Filie comes impatoris reconciliatur.
 Impator platos suos reuocauit ex scilio Basiliensi. propter sedus eugenij pape
 cum rege aragonum et duce mediolanensi.
 Viri studere suadet quod maxime decorant tales principes quam minores.
 Agricultura laudatur.
 Conuersationem suam notam facit.
 Represalia dissuadet.
 Amicitiam et dilectionem notificat et se excusat quod tam raro scripsit.
 Excusatoria cur non visitauerit amicum.
 Quales magistratus esse debeant.
 De supbia gallicorum.
 De Sicilia an sit duplex.
 De rege Ladislao.
 Reprehendit fingens se scripsisse de mendatio.
 De filio suo.
 Pena patenter ferenda est pro culpa.
 hortatur amicum ut pro se possessionem beneficii accipiat.
 Exhortatoria ad unionem ecclesie.
 Accusat locorum numerum et amicitie officium apertum.
 Que sit homini patria et petit promotionis auxilium.
 Regem aragonum laudat.
 Commendat salutem anime.
 Quales scribe cancellarie.
 hortatur ut sententia impatoris equo animo feratur.
 Dissoluit argumenta pro parte eugenij facta.
 De noua ciuitate et aliquid de amicitia.
 Regratiatoria et aliquid de studio humanitatis.
 hortatur ad rescribendum.
 Redit in beniuolentiam.
 Commendat causam suam.
 Gratulatur beniuolentiam magni viri se nactum esse.
 Vocat cum desiderio amicum.
 Polet de amici et patris absentia.
 Magnificat beniuolentiam.
 Triumphatorem libellum se effecisse significat.
 Excusat yronice non scribentem.
 Preceptum bene viuendi.
 Significatio huius dictionis turpis per antiphrasim.
 Damnat verbosa volumina.
 Promouet producendum in officium.
 Dat fidem scriptis.
 De incerto curialium statu.
 Rex aragonum se cingit in auxilium rhodis contra thurcos.
 Nouitates de thurcie.
 Quomodo viros ducenda et principibus scribendum sit.
 De monte veneris.

f.
 g.
 h.
 i.
 k.
 l.
 m.
 n.
 o.
 p.
 q.
 r.
 s.
 t.
 u.
 v.
 w.
 x.
 y.
 z.
 aa.
 ab.
 ac.
 ad.
 ae.
 af.
 ag.
 ah.
 ai.
 aj.
 ak.
 al.
 am.
 an.
 ao.
 ap.
 aq.
 ar.
 as.
 at.
 au.
 av.
 aw.
 ax.
 ay.
 az.
 ba.
 bb.
 bc.
 bd.
 be.
 bf.
 bg.
 bh.
 bi.
 bj.
 bk.
 bl.
 bm.
 bn.
 bo.
 bp.
 bq.
 br.
 bs.
 bt.
 bu.
 bv.
 bw.
 bx.
 by.
 bz.
 ca.
 cb.
 cc.
 cd.
 ce.
 cf.
 cg.
 ch.
 ci.
 cj.
 ck.
 cl.
 cm.
 cn.
 co.
 cp.
 cq.
 cr.
 cs.
 ct.
 cu.
 cv.
 cw.
 cx.
 cy.
 cz.
 da.
 db.
 dc.
 dd.
 de.
 df.
 dg.
 dh.
 di.
 dj.
 dk.
 dl.
 dm.
 dn.
 do.
 dp.
 dq.
 dr.
 ds.
 dt.
 du.
 dv.
 dw.
 dx.
 dy.
 dz.
 ea.
 eb.
 ec.
 ed.
 ee.
 ef.
 eg.
 eh.
 ei.
 ej.
 ek.
 el.
 em.
 en.
 eo.
 ep.
 eq.
 er.
 es.
 et.
 eu.
 ev.
 ew.
 ex.
 ey.
 ez.
 fa.
 fb.
 fc.
 fd.
 fe.
 ff.
 fg.
 fh.
 fi.
 fj.
 fk.
 fl.
 fm.
 fn.
 fo.
 fp.
 fq.
 fr.
 fs.
 ft.
 fu.
 fv.
 fw.
 fx.
 fy.
 fz.
 ga.
 gb.
 gc.
 gd.
 ge.
 gf.
 gg.
 gh.
 gi.
 gj.
 gk.
 gl.
 gm.
 gn.
 go.
 gp.
 gq.
 gr.
 gs.
 gt.
 gu.
 gv.
 gw.
 gx.
 gy.
 gz.
 ha.
 hb.
 hc.
 hd.
 he.
 hf.
 hg.
 hh.
 hi.
 hj.
 hk.
 hl.
 hm.
 hn.
 ho.
 hp.
 hq.
 hr.
 hs.
 ht.
 hu.
 hv.
 hw.
 hx.
 hy.
 hz.
 ia.
 ib.
 ic.
 id.
 ie.
 if.
 ig.
 ih.
 ii.
 ij.
 ik.
 il.
 im.
 in.
 io.
 ip.
 iq.
 ir.
 is.
 it.
 iu.
 iv.
 iw.
 ix.
 iy.
 iz.
 ja.
 jb.
 jc.
 jd.
 je.
 jf.
 jg.
 jh.
 ji.
 jj.
 jk.
 jl.
 jm.
 jn.
 jo.
 jp.
 jq.
 jr.
 js.
 jt.
 ju.
 jv.
 jw.
 jx.
 jy.
 jz.
 ka.
 kb.
 kc.
 kd.
 ke.
 kf.
 kg.
 kh.
 ki.
 kj.
 kk.
 kl.
 km.
 kn.
 ko.
 kp.
 kq.
 kr.
 ks.
 kt.
 ku.
 kv.
 kw.
 kx.
 ky.
 kz.
 la.
 lb.
 lc.
 ld.
 le.
 lf.
 lg.
 lh.
 li.
 lj.
 lk.
 ll.
 lm.
 ln.
 lo.
 lp.
 lq.
 lr.
 ls.
 lt.
 lu.
 lv.
 lw.
 lx.
 ly.
 lz.
 ma.
 mb.
 mc.
 md.
 me.
 mf.
 mg.
 mh.
 mi.
 mj.
 mk.
 ml.
 mm.
 mn.
 mo.
 mp.
 mq.
 mr.
 ms.
 mt.
 mu.
 mv.
 mw.
 mx.
 my.
 mz.
 na.
 nb.
 nc.
 nd.
 ne.
 nf.
 ng.
 nh.
 ni.
 nj.
 nk.
 nl.
 nm.
 nn.
 no.
 np.
 nq.
 nr.
 ns.
 nt.
 nu.
 nv.
 nw.
 nx.
 ny.
 nz.
 oa.
 ob.
 oc.
 od.
 oe.
 of.
 og.
 oh.
 oi.
 oj.
 ok.
 ol.
 om.
 on.
 oo.
 op.
 oq.
 or.
 os.
 ot.
 ou.
 ov.
 ow.
 ox.
 oy.
 oz.
 pa.
 pb.
 pc.
 pd.
 pe.
 pf.
 pg.
 ph.
 pi.
 pj.
 pk.
 pl.
 pm.
 pn.
 po.
 pp.
 pq.
 pr.
 ps.
 pt.
 pu.
 pv.
 pw.
 px.
 py.
 pz.
 qa.
 qb.
 qc.
 qd.
 qe.
 qf.
 qg.
 qh.
 qi.
 qj.
 qk.
 ql.
 qm.
 qn.
 qo.
 qp.
 qq.
 qr.
 qs.
 qt.
 qu.
 qv.
 qw.
 qx.
 qy.
 qz.
 ra.
 rb.
 rc.
 rd.
 re.
 rf.
 rg.
 rh.
 ri.
 rj.
 rk.
 rl.
 rm.
 rn.
 ro.
 rp.
 rq.
 rr.
 rs.
 rt.
 ru.
 rv.
 rw.
 rx.
 ry.
 rz.
 sa.
 sb.
 sc.
 sd.
 se.
 sf.
 sg.
 sh.
 si.
 sj.
 sk.
 sl.
 sm.
 sn.
 so.
 sp.
 sq.
 sr.
 ss.
 st.
 su.
 sv.
 sw.
 sx.
 sy.
 sz.
 ta.
 tb.
 tc.
 td.
 te.
 tf.
 tg.
 th.
 ti.
 tj.
 tk.
 tl.
 tm.
 tn.
 to.
 tp.
 tq.
 tr.
 ts.
 tu.
 tv.
 tw.
 tx.
 ty.
 tz.
 ua.
 ub.
 uc.
 ud.
 ue.
 uf.
 ug.
 uh.
 ui.
 uj.
 uk.
 ul.
 um.
 un.
 uo.
 up.
 uq.
 ur.
 us.
 ut.
 uu.
 uv.
 uw.
 ux.
 uy.
 uz.
 va.
 vb.
 vc.
 vd.
 ve.
 vf.
 vg.
 vh.
 vi.
 vj.
 vk.
 vl.
 vm.
 vn.
 vo.
 vp.
 vq.
 vr.
 vs.
 vt.
 vu.
 vv.
 vw.
 vx.
 vy.
 vz.
 wa.
 wb.
 wc.
 wd.
 we.
 wf.
 wg.
 wh.
 wi.
 wj.
 wk.
 wl.
 wm.
 wn.
 wo.
 wp.
 wq.
 wr.
 ws.
 wt.
 wu.
 wv.
 ww.
 wx.
 wy.
 wz.
 xa.
 xb.
 xc.
 xd.
 xe.
 xf.
 xg.
 xh.
 xi.
 xj.
 xk.
 xl.
 xm.
 xn.
 xo.
 xp.
 xq.
 xr.
 xs.
 xt.
 xu.
 xv.
 xw.
 xx.
 xy.
 xz.
 ya.
 yb.
 yc.
 yd.
 ye.
 yf.
 yg.
 yh.
 yi.
 yj.
 yk.
 yl.
 ym.
 yn.
 yo.
 yp.
 yq.
 yr.
 ys.
 yt.
 yu.
 yv.
 yw.
 yx.
 yy.
 yz.
 za.
 zb.
 zc.
 zd.
 ze.
 zf.
 zg.
 zh.
 zi.
 zj.
 zk.
 zl.
 zm.
 zn.
 zo.
 zp.
 zq.
 zr.
 zs.
 zt.
 zu.
 zv.
 zw.
 zx.
 zy.
 zz.

Refert grates qz commendatum habet negocium suum.	xlviij.
De rebus tridentinis.	xlviij.
Leges dicit esse variabiles.	xlviij.
Relegat pntentiam ad phos.	l.
Laudat pstantiam amicoz & aretinum defunctum.	lj.
Bello thurcorum & hungarorum rex Polonie & cardinalis sancti Angeli ceci-	lj.
derunt.	liij.
Lamentat ecclesiam suam alteri collatam ppter fictam sui mortem.	liij.
Pacem ecclie pccium & nouitates exponit.	liij.
Remedium ad refarciendam ecclesie pacem.	lv.
Prohibet ne de episcopatu frisingen. sine consensu imperatoris cuiqz prouidea-	lvj.
tur.	lvj.
Laudat legatum qz pcciam rennuit.	lvij.
Laudat amicum qz diligenter rem pmissam curauit.	lvij.
Quibus non expedit pdicere bellum.	lvij.
Comendat pgnantem p sanguine claro & p iusticia.	lvij.
Secretarius appellat ideo multa scribenda obricet.	lvij.
Quadet moribz coaptare non iuris subtilitate vtendum esse.	lvij.
Nouitates hungarie & de puentu nurebergen.	lvij.
Laudat eloquentiam. eamqz ad britanos vsqz puectam.	lvij.
Laciturnitate excusat & neutralitatem difficult collendam dicit.	lvij.
Quadet huari aux & puata negocia commendat.	lvij.
Prolet de amici captura & morte cardinalis acqlegien.	lvij.
De morte cardinalis acqlegien. & de rebus pccij.	lvij.
Promotoziales liter.	lvij.
Fama non est ptemnenda.	lvij.
Promotoziales liter.	lvij.
De dietis germanicis.	lvij.
Promotoziales liter.	lvij.
Advocatum nouum denunciat.	lvij.
Promotoziales liter.	lvij.
Promotoziales liter.	lvij.
Probat veram scientiam discere mori.	lvij.
Exortatur legatos regni hungarie vt Ladislaum absqz conditione regem recipi-	lvij.
ant.	lvij.
Congratulatur Johanni de aych pmore in episcopum eysien. & qualiter viuat	lvij.
admonet.	lvij.
Detit insigne regis anglie p amico.	lvij.
Hungari spreto Ladislaio regni herede vero regis	lvij.
Polonie filium intruserunt.	lvij.
Fortune qualitas cur non omnibz est eglis.	lvij.
Consolat amicum sup fuga ainassie.	lvij.
Et si se indignum laudis dicat pfitet tñ se ex laude locndari.	lvij.
Refert grates de biblia opata.	lvij.
Quadet pacem particularem vbi vniuersalis haberi non potest & phibet men-	lvij.
trachs vti.	lvij.
Delphin regis francie filius alsatiam obsedit & switenses apud bassleiam misera	lvij.
bili clade pstrauit.	lvij.
Mori et si formidabile sit omnibz tñ necesse est.	lvij.
Spondet pmouere cam quoad se vires sue extendunt.	lvij.
Refert grates de muneribz oblati.	lvij.
Comendat vitam agrestem & pmoda ruris.	lvij.

Increpat eum qui non bono proposito amicam nuptui dedit et suadet
castitatem.

De rebus hungarie et ecclesie auxilium.

Quintenses superbi non se iusticie coaptant sed ipsam iusticiam sibi famulari vo-
lunt.

Hungari quanto renuunt Radislaum: tanto inter se discordant
ut eligant alium.

Persuadet legationis fungi officio.

Amicitie dissolute cam exponit.

Grates refert de plurimis beneficiis susceptis.

Grozem pstitutam viro suo conciliare conat per median personam
modo pgruo.

Grates refert defendendi honores suos.

Concordiam inter polonos et australes psuadet tali medio.

Homines varijs visibus delectant differenti moto.

Inundatio danubij et grando in modum oui.

Triplis pblematis resolutio. videlicet utrum prudentia sit
idem habitus cum scientia morali etc. Scdm cur poete nostris
temporibus sint adeo pauci cum videant multum viles et ne-
cessarii. Tercium cur viles cutes cadauer. antique camisie et
cera in cancellarijs vendunt per optimis munerib.

Libitanto scribunt poete ex rone etiam principib.

Amoris illiciti medela et remedium.

Frisingen. ecclesia desponsat dno heinrico schlick.

Somnium de fortuna describit.

Prosperitatem sui stat? denunciat cum desiderio eiusmodi successus.

Consolat amicum merentem ex morte sue piugis.

Poesim laudat et iuris scientie pfert.

Rozini rogatu tractatu de duob? se amantib? pposuit.

Prologus in eundem tractatum.

Historia de Curialo et Lucretia se amantib?.

Epitaphium misit episcopo pataviensi sup nure laudis
lapide tumuli.

Promotoriales litere.

Promotoriales litere.

Radislaus commendatur summo pontifici ne emulis suis regnum hungarie
pfirmet.

Consolat merens sup morte amici.

Oratoria ars ex grecis in ytalos et modo ex ytalos in theutunos mit.

Grates refert de innumerabilibus beneficiis pferim de equo veloci
ppinato.

Assentit pab? et spondet officere rogatum.

Epistola plus aude viue vocis oraculo referre mentis pceptum
de pulcra puella.

Redarguit planguineum auxilium a se petentem.

Capitulum benivolentiam et petit libros aliquos sibi accomodari.

Deraldoz nomen aut officium unde ortum habet.

Passagium qd difficile conduci possit in effectum arguit
pluribus ex ronib?.

Excusatio regis datie quare ad dietam non venit.

Rex aragonum spondet ire p thurcos.

Dialogus p bobemos thaboritas de sacra pmunione sub vna specie.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

xcij.

Oratio de constantinopolitana clade et bello contra thurcos congregando. cxxij.
Gaudet benevalere amicum et se incolumen scribit. cxxij.
Portat genitricem suam fouere et amicum studio lrae adducere. cxxij.
Portat vices suas paulolonge implere aduentum suum citius spondens. cxxij.
Mouitates scribit et alijs significare iubet. cxxij.
Ladislauum bohemiam intrare susceptur coronam significat. cxxij.
Expetit sibi statum ytalie scriptis notificari. cxxij.
Iterum hoc expetit. et quid papa et cardinales de clade constantinopolitana sentiant. cxxij.
Congratulatur prosperitati successus et petit certior fieri de clade constantinopolitana. cxxij.
Portat papam ut christianos defendat contra thurcos et innoteat que pre manibus sunt inter hungaros et australes. cxxij.
Constantinopolitana clades veridice refert. cxxij.
Victoriam absoluendi impetrat vicario. cxxij.
Excusat se cur patriam ut dixit non reusit. cxxij.
Promouet pirkamer contra knozren de ecclesia sancti laurencij. cxxij.
Impetrat cuidam cesaris gram. cxxij.
Significat amico infirmitates suas. cxxij.
Sperat ladislauum regem hungarie cum cesare pacem confirmare. cxxij.
Patauiensis episcopus electus prepediri confirmari propter cesaris indignationem. cxxij.
Gratulatur de promotione amici in episcopum. cxxij.
Promouit quendam in consiliarium cesaris. cxxij.
Baro de puchaym cesari consiliatur. cxxij.
Spondet ad patriam suam redire etiam multis periculis obiectis. cxxij.
Mouitates alamanie notificat. cxxij.
Offert se patronum in gerendis voluntarium. cxxij.
Passagium persuadet contra thurcos ex clade constantinopolitana. cxxij.
Promotores litera. cxxij.
Consiliatur capitulo pragen. ecclesie quod se habeant. cxxij.
Portat fortiter aduersa ecclesie tolerare. cxxij.
Dux venetum reddit certum imperatorem romanum de clade constantinopolitana. cxxij.
Supintendens yconomus instruit quid agendum. cxxij.
Rata bene facta ab amico nomine suo. cxxij.
Ad nicolaum quintum pontificem maximum de clade vniuersalis ecclesie de situ et fertilitate hungarie et aduersis prutenis et de cruciferis ordinis theutonicorum. cxxij.
Imperator summo pontifici spondet auxilio esse contra thurcos. cxxij.
Spondet se cito patriam visurum. cxxij.
Biennam ciuitatem describit. cxxij.
De miseris curialium tractatus. cxxij.
Gaudet de reditu amici. cxxij.
Respondit cardinali et ad vniuersam ecclesiam cesarem tractaturum scribit. cxxij.
Laudat treugas in regno hungarie fieri et aliquid de vniuersa et passagio contra thurcos inserit. cxxij.
Exponit quo episcopus patauiensis cesarem honorauit. cxxij.
Consulit que sunt agenda in causa frisingen. ecclesie. cxxij.
De coemendis politicis et aliquid de petro noxetano. cxxij.
Dubitatur an uxorem ducat cum sit inops. cxxij.
Possidet diligentiam suam apud senatum venetianum. cxxij.
De morte leonardi aretini. cxxij.

Fedus inter venetos et bucem mediolani.

Epistola iocosa.

Petit confirmari privilegia beremi camaldulensi.

Vitae promotoriales et commendaticie.

Dolet de amici absentia.

Grates refert de promotione et reddit certiorum de munere et literis non presentatis.

Gratulas de scripto Simone Etrusco et pollicetur promovere ipsum.

Novitates et iocos scribit.

Acceptat Antonium Iulianum dono mittendum.

De transitu imperatoris in Italiam.

Excusat ducem mediolanum non vocatum ad congregationem per concilio decernendo.

Quadet regni Hungarie pacem.

Consolat principem infirmum.

Portat ad pacem Hungarie.

Portat ad rescribendum.

De utilitate litterarum.

Laudat Fridericum cesarem.

Petit rescribere litteras.

Excusat se quod non scribit.

Excusatoria taciturnitatis.

Commendat causam frisingensem ecclesie.

Offert opus suum in causa frisingensis ecclesie.

Commemorat opus et Italas novitates.

Exhortat ad responsum rescribendum.

Agit gratias per consiliarium.

Refert quod ab imis ad altiora conscendit.

Enee Senecae tituli sancte Sabine cardinalis epistole. Refert gratias de promotione ad cardinalatum.

De eodem.

De eodem.

Promotionem suam amico notificat.

De eodem et se totum offert gratitudinis loco.

De eodem formale exemplum.

Auxilio amici sperat onus impositum ferre prout.

Promotionem suam notificat amico singulari.

De eodem et reuocat amicum ad curiam sibi sedem prout.

Promotionem suam notificat amico.

Novitates.

Refert gratias et agere spondet se indignum.

Indignum officii se agnosces exorat deum per vitam quam tante dignitati par sit.

Amicitiam non abstulit dignitas adepta et aucta ostans est.

De eodem et seruatum locum per aduentum suum pollicetur.

Offert se promotorem quantum possit.

Confidit in deo qui dignitatem dedit in sufficientia vires tribuat.

Obiit vltiorem promotionem quod mauult pauper amari quam diues odiri.

Novitates de terremoto cometa et thurcis.

Pollicetur se promotorem in requisitis.

Promotionem suam notificat.

Congratulatur promotioni.

De eodem notabiliter optat salutem plurimam.

clxxvj.

clxxvij.

clxxvij.

clxxij.

clxx.

clxx.

clxxj.

clxxij.

clxxij.

clxxij.

clxxv.

clxxvj.

clxxvj.

clxxvij.

clxxvij.

clxxij.

clxx.

clxx.

clxxj.

clxxij.

clxxij.

clxx.

clxxvj.

clxxvj.

clxxvij.

clxx.

clxx.

clxx.

clxx.

clxx.

clxxij.

clxxij.

clxx.

clxx.

clxxvj.

clxx.

clxx.

clxx.

clxx.

clxxij.

clxxij.

clxxij.

clxx.

clxxvj.

clxxvij.

clxx.

clxx.

clxxj.

clxxij.

clxxij.

clxxij.

Promotionem suam notificat.	ccxxv.
Se offert vsui tanq[ue] frater.	ccxxvj.
Refert grates p[er] gratulatoz[em] suo.	ccxxvij.
De p[er]solatione sup[er] morte amici.	ccxxviii.
Congratulatio sup[er] p[er]motione amici.	ccxxix.
Suadet fedus inire cum summo pontifice.	ccxxx.
De eodem z debita reposcit exolui.	ccxxxi.
De eodem z credita reposcit.	ccxxxij.
De eodem z petit n[on]sum.	ccxxxiii.
Congratulat[ur] p[er]moto optans salutem plurimam p[er]suis de patrociniis z se suaz	ccxxxiv.
offert vsui p[er] arbitrio.	ccxxxv.
Denunciat p[er]motio vtrozq[ue] amici.	ccxxxvi.
Pollacet diligentiam sup[er] p[er]mendatis.	ccxxxvii.
Grates refert de p[er]gratulatione p[er]motionis sue.	ccxxxviii.
Petit claustrales p[er] se teum exorare vt collato bonozi digne	ccxxxix.
p[er]se possit.	ccxl.
Expedire dicit oratozem habere apud sanctissimum. z in carceratum	ccxli.
emancipare.	ccxlii.
Notificat suam p[er]motionem z se offert ad beneplacita	ccxliij.
obsequiosum.	ccxliv.
Consiliat amico quomodo consequatur notabile commendatum.	ccxlv.
monasteriu[m].	ccxlvi.
Refert grates clero p[er] p[er]curatozem suum de charitatiuo subsidio z p[er]cipit satage	ccxlvij.
re vt decetius emancipet.	ccxlviii.
Bratanter suscipit carmen de eius p[er]conijs p[ro]positum.	ccxlix.
Amicitiam suam notificat z se commendari exorat	cccl.
p[er]incipi.	cccli.
Congratulat[ur] p[er]moto ex virtutibus enarratis e merito.	ccclij.
De eodem.	ccclij.
Iniuste damnatum excusat.	ccclvi.
Demandat p[er]curatozi vt legatum summi pontificis p[er]uissum recipiat z audace	ccclvij.
illi assistat.	ccclviii.
Scribit ne taciturnitas affectionem diminuat.	ccclix.
Mouitates refert z dire egisse cum captiuo reprehendit.	cccl.
Commendatoria cum clausula credentie.	cccli.
Decima z indulgentia p[re]dicat contra thurcos.	ccclij.
Se offert p[er]motozem.	ccliij.
Se gratum refert obsequia prestare.	ccliij.
Exortat bono[rum] humanitatis p[er]sulare z impatozem ad id inducere.	cclv.
Cupit scire quomodo valeat.	cclvj.
Promotionem suam notificat z se p[er]mendatum haberi exorat.	cclvij.
Pollacet gratitudinem p[er]motionis sue.	cclviii.
Exortat vt rex bohemie grates referat pape z cardinalibus	cclix.
de sua p[er]motione.	cccl.
Postulatur pragensis ecclesie sponsus.	cccli.
Spondet facile obtinere quod prestare potest.	ccclj.
Littere credentiarum.	ccclij.
Congratulat[ur] p[er]motioni sue in cardinalem.	ccclij.
Constantiam sue amicitie refert.	ccclij.
Bratissimus est de amicitia regis adeptus.	ccclv.
De morte comitis cilie z p[re]sagio cometes.	ccclvi.
Petit regi neopolitano commendari.	ccclvij.

Reprehendit consolari nobilem super morte filij.	cdxviij.
Refert grates congratulatorij p'motionis sue.	cdxix.
Laudat industriam viri z nouitates rescribit.	cdxx.
Refert summum pontificem bene valere.	cdxxi.
Suadet regem bohemi postulare vt cancellarius suus ecclesie pragen.	
preficiatur.	cdxxij.
Admonet commissis diligenter exequi.	cdxxij.
Offert operam suam quoad potest.	cdxxij.
Petit cesarem induci ad bellum contra thurcos.	cdxxv.
Nouitates ytalie scribit.	cdxxvj.
Informat amicum de gestis in rebus suis.	cdxxvj.
Preconia regis aragonum enumerat.	cdxxvij.
Refert metum de thurcorum feritate.	cdxxix.
Refert noua regi scripsisse.	cdxxix.
Equo animo fert fortune ludum.	cdxxix.
Nouitates ytalie.	cdxxij.
Dollicetur rogato operam dare.	cdxxij.
Refert bella ytalie.	cdxxij.
Commendat nuncius pape captiuos redimendus.	cdxxix.
De eodem.	cdxxvj.
De eodem z consolatur sup morte amici.	cdxxvij.
Petit ad possessionem episcopatus varinien. p. procuratores suos induci pleris.	cdxxvij.
q. captans beniuolentiam regis.	cdxxvij.
Recommendat illis ecclesie Ratspanen. puentus. z eum qui electus	
succubuit.	cdxxix.
De eodem.	cdxx.
Grates refert de p'motione z efflagitat iterum pmoueri annectit etiam noui-	
tates vrbis.	cdxxj.
De eodem.	cdxxij.
Porat vice sua p'motiones principum ad regem polonie impetrare.	cdxxij.
Petit patrocinari vt p'motio regis impetret.	cdxxij.
Porat p'cordie impatoris z regis hungarie intendere.	cdxxv.
Petit auxilio esse vt p'motiones impetrent.	cdxxvj.
Dollicet pecunias cedere p redimendis literis.	cdxxvij.
Significat concordiam factam z exorat auxilio esse p possessione ecclesie asse-	
quenda.	cdxxvij.
Credentiarum litere.	cdxxix.
Commendatorie litere.	ccc.
Contra negantes auctoritatem summi pontificis a christo instituta esse.	cccj.
Preconizat scripta alterius.	cccij.
Ex humilitate esse indignum cardinalatu p'fert.	cccij.
Spondet commendato p'ficere z sibi pdesse.	cccij.
Prologus in epistolam Iohannis Chrysostomi.	cccij.
Epistola Iohannis Chrysostomi in exilio constituti.	cccvj.
Preconizat scripture ornatum.	cccviij.
Refert nouitates ytalie.	cccviij.
Refert grates de rescriptis materiam scribendi querens.	cccix.
Conquerit de odio imperialis cancellarij z petit p'motiones per cancellarium	
austrie committi.	cccj.
Excusatoria q preposituram non impetraverit.	cccj.
Arguit de negligentia.	cccij.
Porat in rebus suis non ita negligenter agere.	cccij.

Conquerit promotiones suas a cancellario neglectas.	cccciiij.
Est se tanta laude indignum sciat inauult laude q̄ vitupio transgredi.	ccccv.
Conquerit lr̄as. p̄motoriales p̄ cancellarium neglectas.	ccccvj.
Preposituram amico impetravit.	ccccvii.
Excusat quare non scripserat.	ccccviii.
Consulat p̄rentibus grauamina vrbis p̄ alamanos.	ccccix.
Petit se celari p̄mendatum fieri ob neglectas lr̄as p̄motoriales.	ccccx.
Denegatam dispensatōem vt in sacris p̄stitutus nubat significat.	ccccxi.
Committit diligentiam sui p̄fecti et indulgentias impetravit.	ccccxii.
Notificat animum de se sentientium.	ccccxiii.
Excitat ad satagendum tpe p̄gruo et instanti.	ccccxiv.
Horat vt rex fidens puerlet bis q̄s longa ex experientia nouit.	ccccxv.
De eodem et petit regis nuptias esse faustas.	ccccxvi.
Commendat se foueri in causa varinien. ep̄at.	ccccxvii.
Petit creditum sibi restitui.	ccccxviii.
Creditum repetit vt fideiussozia liberet.	ccccxix.
Longaudeat redempto ex vinculis et se totum pollicet.	ccccxx.
Pollicet promotionem.	ccccxxi.
Excusat se de gestis p̄ varadien.	ccccxxii.
Compatit merenti sup morte amici.	ccccxxiii.
Dispensatione sup bigamia obtinere non potuit.	ccccxxiiii.
Pollicet germanice nationi p̄ficere non nocere.	ccccxxv.
Magnificat remia ex amore mittet et mallet facto q̄ vbi q̄t ee.	ccccxxvi.
Excusat se. q̄ p̄mendatum suam ptulit iusticia exigente.	ccccxxvii.
De morte diui Ladislai regis.	ccccxxviii.
Horat circa plura de diligentia et cura.	ccccxxix.
Admonet p̄motionem regis sponsi erigere ad regem polonie vt ep̄atum vari-	ccccxx.
nien. p̄sequat.	ccccxxi.
Indignatur papa ep̄o herbipolen. p̄pter pecunias sublatam et hesler iniurita-	ccccxxii.
tum.	ccccxxiii.
Litere credentia.	ccccxxiiii.
Laudat diligentiam legati et mandat p̄cordiam inter impatorem et regem bun-	ccccxxv.
garie coronati.	ccccxxvi.
Deliberatione habita pollicet r̄ndere.	ccccxxvii.
Horat notabilib' r̄onib' ad p̄cordiam cum impatore et excusat se de rumorib' ag-	ccccxxviii.
grauatōis germanice nationis.	ccccxxix.
Consulat meliorem esse pacem certam q̄ desperatam victoriam.	ccccxxx.
Petit adiuuari ad p̄secutionem ep̄at' varinien.	ccccxxxi.
Emittunt plura apostolica scripta p̄ murmurantes de grauamine nationis ger-	ccccxxxii.
manice.	ccccxxxiii.
Horat ad excusationem grauaminis germanice nationis.	ccccxxxiiii.
Horat audire suo nomine loquentem.	ccccxxxv.
Excusatoria grauaminis germanice nationis.	ccccxxxvi.
Murmur grauaminis germanice nationis reserat et rationibus notabilibus e-	ccccxxxvii.
ueruat.	ccccxxxviii.
Destinat legatus apostolicus ad nuptias ladislai regis.	ccccxxxix.
Horat legatum q̄celeriter nuptias regis agere.	ccccxl.
Scribit se bene valere nec supfluis curis augi velle.	ccccxli.
Megit se altiozem gradū ambire et collaudat poetice metrificantē.	ccccxlii.
Mestus ex morte amici solat bis modis.	ccccxliii.
Mortem amici denunciat.	ccccxliv.
Pollicet opas suas amico et p̄cordat eccle minime derogare.	ccccxlv.

Pollicet amice sexingentos florenos p.rote aut ingressu religionis. ccclxj.
Refert mortem amici z se p.mendari orat. ccclxij.
Concordatis ecclie p.mittit opam dare ne violent. ccclxij.
Excusat se p. concordata ecclie fecisse. ccclxij.
Captata beniuolentia petit amicum suo nomine audire. ccclxv.
Instruit de mente sua apud principem exequenda. ccclxvj.
De pallatio bugeñ. z aliqd. s. basilien. p. alium. ccclxvij.
Commendat cam suas z spondet opas suas in reciprocum. ccclxvij.
Excusatio precum non exaudiat. ccclxix.
Annuit p. cib. z petit se excusare de grauamine germanice natōis. ccclxx.
Frustra conat impetrare vt cler. p. munitat. senen. p. p. firmatōe studij vniuersa. ccclxxj.
Lis p. tribuat z auisat de exercitu p. gregato. ccclxxj.
Petit p. captiuo vt bñfacta cū malefact. p. s.atis libez emittant. ccclxxij.
Captat beniuolentiam. z offert p. mendatū nepotem suum. ccclxxij.
Refert noua ytalie z vrbis romane. ccclxxij.
Commendatoria singularium amicor. ccclxxv.
Bratulat de liberatione epi varadien. cui? nomine regi scripsit z ab aplico scri. ccclxxvj.
Bi impetrant. ccclxxvj.
Familiaris vt bene valeat. ccclxxvj.
Consolatoria sup. morte filij. ccclxxvij.
Dost regiam maiestatem recōmendatum refert grates de epi varadien. eman. ccclxxix.
Cipatione. ccclxxix.
Captat beniuolentiam z capellanum suum p. mendatum facit. ccclxxx.
Mere familiaris. ccclxxxj.
Refert noua ytalie z se quantulus sit in toto pollice. ccclxxxij.
Excusatio s. murmur grauaminis germanice natōis. ccclxxxij.
Congratulat epo varadien. e. vinculis emancipato. ccclxxxij.
Excusatoria de grauamine nationi germanice illate z p. ca. pacem cum ladi. ccclxxxv.
Iuire z s. thurcos gladiū vibrare. ccclxxxv.
Excusat rōne se p. ces non posse exaudire. ccclxxxvj.
Certiorē reddit amicu ex bonorib. collatis si largū p. placēdi eē aim. ccclxxxvj.
Rūdet francoz regi sup. materia epatus tornacen. ccclxxxvij.
Ad eundem in eadem causa. ccclxxxix.
Dortat burgundie ducem oratorib. principum Alsie votiuum p. bere auditum cccc.
De passagio s. thurcos conantes. cccc.
Dortat s. thurcum agere bellum. z refert quanto auxilio potentissime birlin ob ccccj.
Tinere z eum regem terre sancte p.stituere. ccccj.
Assertio p. missor. z declarat ligam orientalium principum s. thurcu. ccccij.
Assertio predictor. ccccij.
Oratio legator. orientalium p.ncipum ad ducem burgundie ad bellum s. thur. ccccij.
Cum p. gregandum. ccccij.
Conat ducem burgundie instigare s. palatinum reni z epim moguntinum. p. ter ccccv.
Trium principum captiuitatem. ccccv.
Dortat ducem burgundie vt voto z p. missis satisfaciāt z secum bello intersit s. ccccvj.
Thurcos. ccccvj.
Rūdet excusationi z minis palatini. ccccvj.
Notificat parisiensibus se papam electum z p. ca. p. se orare vt digne submi. ccccvij.
Nistret. ccccvij.
Vocat p. sonaliter p. gregationi montuane interesse. aut legitimo s. impedimento ccccvij.
Oratores cum pleno mandato illac mittere. ccccv.
Responsio regis francie. cccc.

Collaudat de collisione pragmatice constitutionis et hortatur contra thurcum
 bellum inire. ccccj.
Responsio ludowici regis francie. ccccij.
Dat privilegia transeuntibus per terras et domini principum, ut sint liberi a gra-
 uaminibus. ccccij.
Copia cuiusdam brevis ad eundem. ccccij.
Breue ad episcopum vintemilien. gubernatorem **P**erusij quemadmodum exi-
 gat stewart ab illis. ccccij.
Responsio ducis mediolani. et pollicetur in propria persona per thurcum ire. ccccij.
Hortatur rationibus ne prohibeat virum ire per thurcos. ccccij.
Mandat electum episcopi assumere. et nullis aduersis pertrahere. ccccij.
Denitet olim proposuisse tractatum de duobus se amantibus. ccccij.
Refert thurco fidei nostre veritatem. et collidit errores machometi atque sectam
 suam. ccccij.
Pratio pape in conuentu manturano edito. ccccij.
Bulla de perfectione in thurcos. et de progatiuis eiusdem passagij. ccccij.
Pratio **E**ne ad Calixtum papam offerendo impatoris obedientiam. ccccij.
Pratio **E**ne coram sanctissimo et senatu cardinalium impatore coronato pater
 et eius nomine ad passagium inducendum. ccccij.
Excommunicat et denunciat **G**regorius heymburg. ccccij.
Absoluit wratislauiensem. et nasciauiensem. a iuramento homagij **G**eorgio bodyebz
 regni bohemie nomine prestito. ccccij.
Refert grates de munere oblato et poesim preconizat. **C**osertque de mladislao quo
 iure regnum hungarie occupauit **M**ladislauum vixit regni heredem. ccccij.
Mittit lras summo pontifici presentandas. ccccij.
Significat bohemos **P**etere in archiepiscopum. ccccij.
Determinat congruam episcopi veniendi ad dietam in noua ciuitate celebrandam atque
 refert post nouitates ytalie obstacula ne per thurcum congregati pcludant. ccccij.
Corrigit dyalogum perfectum in quibusdam punctis. ccccij.
Exculat se quod paulum vergerium aliter misit quam prius statuisset. ccccij.
Non vult in orthograuia se quem sequi. ccccij.
Ex captus sit pedagogus **L**adislai regis. ccccij.
De balneo naturali domini de baden quoluptuosum sit. ccccij.
De condemnatione **M**icronimi heretici in palio **C**onstantien. ccccij.
De crudeli amoris exitu **G**uifgardi et **S**igisimunde **L**ancredi solernitanorum p
 opis filie. ccccij.
Andicea illate violentie. quam de se extorsit lucretia romana speculum pudici-
 tie. ccccij.
Commendat fratres minores de obseruantia. ccccij.
Repbendit scribentem insolito latino. ccccij.
Tractatulus de educatione liberorum per **E**neam filium editus. ad **L**adislauum
 nobilissimum hungarie et bohemie regem. ccccij.
Refert grates pnotori singularis amici. ccccij.
Conclusio epistolae metrico carmine de laudibus beate **M**arie virginis **I**hesu
 Christi gerule. ccccij.

Thomas qui me interrogabit quod ego non respondebo

Recomizatio Enee filij poete laureati.

Omnibus et singulis humanitatis studio deditis. sequentesque epulas inspe-
cturis nicolaus de vule sacri lateranensis palatii auleque imperialis con-
sistorij comes. S. p. di. Eneas filius de senis ex nobili sanguine cretus
oratorieque ac poetice scientie admodum doctus. In concilio basilienfi cuidam
pzelato seruiuit pauper. Ibiq; dñs Caspar schlick diui friderici tercij protic ro-
manor regis: ac austrie et ducis: cancellarius. vir omnium humanissimus et sin-
gulari prudentia pollens: hunc eneam in scribam et secretariū romane cancella-
rie conduxit. Rexq; illū ob eius scientiā et doctrinā excellentes: statim in poetaz
laureatum creauit. Qui exinde cancellarie annis cōpluribus nō sine labore ma-
ximo inferuiens: diuersas litteras et missiuas hinc inde ad principes: platos: ma-
gnates: amicos et fautores suos latine arauit: adeo comptas ornatas et elegan-
tes: vt magnā inde laudem consequeret. Demum nō post multos habitos labo-
res: opera et adiumento regis predicti. Episcopatum tergestinensem nactus est
et ex eo loco in episcopum senensis ecclesie postulatus. vnde per Nicolaum pa-
pam quintū ad fastigiū cardinalatus est assumptus. Ac deinde statim post defun-
cto nicolao in summū pontificē canonice electus. et Pius secundus appellatus.
Ita q; hic homo pauper breui tempore in ditissimū: et scriba modice reputatio-
nis in omnium dignissimum virum et in caput vniuersalis ecclesie prope re creuit.
Huius ego epistolas quas ipse (vt supra dixi) hinc inde ad principes ac suos
amicos et fautores obsignauit. in vñū collegi et impressum iri fideliter ordinavi.
Et potius illas q; aliorū oratorū epistolas: quia etsi eorundē vt Tuliū: Petrarche:
Leonardi aretini: Guarini: Dogū: Guilelmi: Casperini: ceterorūq; epistole: ele-
gantes com pte et ornate existant. He tamen epistole Enee in stili claritate et la-
tini familiaritate videntur antecellere. Quare illas vñū amplectendas et homini-
bus huius artis studiosis comunicandas fore: vt ipsi his insudantes: ex earun-
dem frequenti lectione habitu in seipsis: huiusmodi latinitatis et ornatus adipi-
sci queat vt vestigia Enee imitari. Attento qđ Seneca dicit. Certis ingenijs im-
morari oportet si velis aliquid trahere quod fideliter sedeat. Si igit quis stilus
huius hominis clarissimi imitatur: credo hunc citius euadere in virum ornatus
stili scium qđ si quibusuis aliorū ingenijs immoraretur aut sese traderet ducen-
dam. Valete.

Plianus cardinalis sancti

angeli apostolice sedis legatus. Doctissimo viro do-
mino Enee silvio de senis amico charissimo regi ro-
manoꝝ secretario. Salute dicit. Amantissime enea
gaudeo te esse apud serenissimum dominum regem
in loco honorabili et te digno. Licet (ut animi mei
affectu fatear) in illa te esse in italia in loco etiam tua
virtute digno. Cōgratulor cancellarie impiali que
talem virū sortita est: cuius ingenio nō parū flore-
bit. Jam locus ille latinā redolebit facundia. Ego
te propediem videbo et amplexabor: simulq; redar-
guā q̄ iussisti me sub cōditione salutari. Si scires quantū te semp̄ dilexi et diligo:
quātiq; tuis afficior virtutib⁹: p̄fecto misisses cōditionē illam. Et cū p̄ officium
cui prees ad me comode venire nō poteras: scripsisses saltim more tuo l̄ras sua-
uissimas. Sed ignosco modestie tue: et quicquid facis ipse mecū in meliore accipio
partem. Sed te in ceptis velim te mecū cōfidentius agere: et nō obliuisci eius: que
inter nos semp̄ fuit beniuolentie atq; amicitie. Familiare bunc meū vt celeriter
expediat adiua. Cupio p̄maxime morē eē apud cesarē vt aliquid p̄ quiete bui⁹
regni possim efficere quo meli⁹ faciliusq; expeditio militaris cōtra thurcos: fidei
catholice seuissimos hostes instituta parari possit. Ad hec enī duo sanctissima
opa iuxta legationis aplice mihi iniūcte officiū: tot⁹ anbelo ac seruo quēadmo-
dū in reb⁹ bohemicis olim me feruere cōsperisti. Vale.

Elie comes impatori reconciliatus est.Epistola. ij.

Eneas siluius. S. p. d. Reuerēdissimo in x̄po patri dño Juliano cardina-
li sancti angeli apostolice sedis legato. Nō cogit me necessitas: sed amor
scribere. X̄ris itaq; vestris quas ex buda ad me designastis p̄ magnificū
cancellariū satis factū est. Nihil enī ex me ille p̄tebat nisi vt creationē cuiusdā
palatini comitis p̄mouerē. In hoc quid factū sit: et qd nō: ex cācellario cognosce-
tis. Ego illud adicio fecisse mihi verba sup̄ hac re nicolaū castellanū cū hac trās-
irer: meq; id respondisse quod nūc secutus est. Sic principes sunt fere oēs: cum
opinionē aliquā in duerunt: magna opus est arte vt suam mutant. Persuasum
est regi inutilem esse banc comitū creationē. Nec omnino errat. Quis enim nō
vituperaret vsq; ad mercatores sordidasq; artes: hoc decus egregiū descendisse.
Rex tamen dum prohibere vult quod fieri non debet: id etiā vetat quod fuerat
faciendū. Seruandus est in oibus rebus modus: et quā p̄bi ponunt mediocritas
quedā tenēda. Sed hoc magnis autorib⁹ p̄suaderi debet. Mibi nō plus fidei est
q̄ pecunie. Idq; tolero patienter: quādo et me maiores eodē haberi mō tracta-
riq; video. Sed de his finē facio: medū loqui p̄pono videar oblocutus. Nouita-
tes quoq; vir vlle sunt que p̄ me scribi debeant: si qd erat cancellariū p̄occupā-
uit. Anū tñ quod ille p̄terijt ex me notū habebitis. Comes enī elie q̄ diu et vlen-
ne et hic fuit: petita errorū venia: gratiam regis meruit. omninoq; in cōcordiā
rediit. Nec aliquid regia maiestas ex eo voluit: quod nō ex integro reportauerit.
Senior comes nūc in greciā venire debet regis se p̄sternere et omnia filij facta
cōprobare. Debebat rex citius illic proficisci: si plures enī occupationes detinere.
Nunc scio (si vera sunt que ipsius ab ore cadunt) iturum ipsū ante septēdiū:
quia reuertī eū viennā ad res bohemicas infra mensem oportet. De castellanis

mutatis gallicisq; variatis nihil scribam. qz ex alijs confluere ad vos noua non ambigo. Deus nobis vnionem concedat qualiscunq; casuerit tandem: quoniam si a deolerit: mala esse non poterit. Et italia mihi nullam insignem p bos dico no uitate missam. Frisingen. eps qui vester amicus non vulgaris fuit: pter opi natu omniu vita excessit. Rex successore optat germanu esse dñi cancellarij. Res z in capitulo z apud eugeniu z apud pilu p diuersos ventilat. nec certu adhuc nec verisimile habeo quis debeat voto potiri. Ego desideris meis omnibus germano cancellarij maxime faueo. Det deus illi vt secunda sint vniuersa. Valete optime diuq; comendatu habere.

Imperator platos suos reuocauit ex concilio basilien. vt **Epistola. iij**
sedus eugenij pape cu rege aragonu z duce mediolani.

Essas filius poeta. S. p. d. Reuerendissimo in xpo patri dño iuliano cardinali sancti angeli. Non opus est reuerendissime pater z dñe mi colendissime multis impresentiaru agere: quia quod alijs litteris entrusco sermone: z mihi iam ob lrato scriptis optauerat: diligenti opera p vestra reuerendam paternitate curatu est: sicut z maiestati regie z dño cancellario: Tum p vos: tus per serenissimu dñm regem polonie scriptu m vidi. Solu aliqua scitu digna vte reuerendissime paternitati modo referam. Scio naq; q apud hungaros no quē admodu apud vos italice nouitates sciunt: z tamen naturale est de patria velle prebzo sentire. Nec em aut alpes iulie: aut danubi: sicut arbitror amorē patrie ex vestro pectore ademerūt. Sed puto idem cōtingere vestre reuerendissime paternitati qd mihi: quia quāto longiā paternis recedo lantib: quātoq; diutiū suauissimo ausonio celo priuor: tantomagis desidero naturale solu vidē. ibiq; viuē z mori. Scribā igit pauca de patria nra z magna z vera: si vera sunt que magni viri ad cesaris nri deducūt noticiā. Primum est bononiā more suo q sup mercurio fundata est motu fecisse. Franciscus piceninu in vinculis cōiectus. Antea qz soror illi: ianua z sub eodē astro afflicta: domū vulgosa dūc suā de tribunali in carcerē traxerat: eiq; pbaele ad vnu suffecerat. Sed hec paululu antiqora sūt. Credo recentiora cupitis nosse: nec ista desunt: vberē semp materā nouitatis hz italia. Eugeniu sens eē nō ignorat. Is cū rege aragonu z duce mediolani. ac nicolao picenino: z cū tota factione illa sedus pculsit. Cui rei vigore reuocatur? est rex suos ex basilien concilio platos. Ea lege vt in eugeniana curia suis dignitatib: poriant: quibz antea gallici minati fuerūt: vltē? se nō pstaturos ob edictū eugenio: nisi is apto bello regē illū impeteret. Veneri qz florentini. Ianuēses z bononiēses nouā inter se pfederationē fecerūt. Itaq; florentinoz z venetoz copie bononiā ingresse sunt. Nec spes ē illā posse p piceninu recuperari: tamen adhuc eius noie arr defendat. Marchio ferrariēsis: qm filiā regis aragonu desponsatā habet: armigeros venetoz p suū territoriu trāsire pbiuit q res cū suspectus valde reddit. Illi aut nauigio rauēnā applicuerūt atq; illinc in emiliā pfecti sūt bononiāq; ingressi. Circa quā soli aloysh de verme z dñs fauētē castrametabatur. Sz fauentin? iā ad sua tutādā reuersus ē: ne se absente p florentinos q agros fauētinos populabant expugnari vrbz posset. Nicola? piceninu? circa castenellā z comes frācis? circa scim seuerinu castra tenēt: qñ fortiti puincias deuastādas eaq; lex sit vt iste vnq; illē aliā exbauriat puinciā. Et sic misera funditus italia lacerat: que vnica solū causa facit vt exiliū quod mihi ad tempus delegeram breue diutius ptabam: qm minus graua sunt aliquātuū que audiunt qz que vident mala. Nec scripsi ne scriberez nihil vestris humanissimis litteris puocatus. Nō vt exinde mentē vestrā perturbem: que in viro sapientē z quietissima ciuitas vt mihi potius leuamē augmētāre nōsem. Valeat optime vestra reuerēda p a
Tras studere suadet qz maxie decorāt. i numero sp habeat.

Tras studere suadet qz maxie decorāt.

Epistola. iij.

E Meas filii? poeta. Nepoti suo anthonio salutē. Retulit mibi nānes pat-
 tu? te dū puer ad huc fores miro līrāū amore fuisse incensuz postq; nō ex-
 ephebis excessisti nēminē eē q̄ tibi ampli? vt studeas queat p̄suadere que-
 res nō mira tū mibi: s̄ stupēda fuit. Ceteri em̄ puericiā s̄l̄ z stulticiā deponūt: vi-
 rilē togā z p̄uidentia induētēs. Tu z sapiēs puer: stultus vir cupis videri. Et bar-
 bam q̄ vmbra culū vtutis recipis. Doleo certe tui cā: nec qd te te factz sit scio.
 Suber cicero vt quilibet in adolescētia viā eligat z gen? vite honestū quo vti de-
 beat. Idē hercules factitauit. Nā cū p̄ quietē duc sibi mulieres supra humanaz
 formā venisse apparerēt: z altera sibi voluptatē: laborē altera pmitteret hāc se-
 cutus est sciēs q̄ post laborē p̄mū certaminis daf. Nec coronat (vt inqt̄ ap̄is)
 nisi q̄ legitime certauerit. Tu nō vt audio vagari vis sp̄: nec aliqd gen? vite saltē
 hōestū aplecti studes. Asas q̄s puer amasti iā vir odio hēs. pudet me tui cā. Ne-
 scio em̄ qd eē possis absq; līris. nisi asin? bipes. Quid em̄ hō ē absq; doctria quatū
 uis diues quatū uis potes. Quid inē boies illratū z marmoreā statuā inest. Nō
 dur n̄ rer nō ip̄ator alicui? p̄ci ē līrāz ignar? Eidem? n̄i feci principes: qm̄ rudes
 sūt: z nēq; latinū: s̄ maternū quodā mō i grātes h̄monē: quātō respectui sūt: quō
 negligunt: quō vitupant? q̄ līris eoz obediētiā in subditū habet: nō amor s̄ metus
 id facit. Qui (vt cicero ait) Nō est diuturn? m̄g? officij. At vbi metus abest mor-
 deferunt. Interdū etiā neci danē. Quid q̄ tu miser studia despicias līrāū: q̄ paup-
 es: q̄ nisi p̄ magnā vtutē euadere in virū clarū nō potes. Quid facis obscuro: qd
 speras. Reris ne sp̄ iuētūz flozē tibi durare: an nescis: qz tāq; flos agri iuuentus
 est: q̄ mane nitet: vespe nō arefcit. Nihil est veloci? tpe: nibil qd magis fugiat: vo-
 lat sp̄ irremeabile tps. Tu tibi pulcer videris: dū etas robusta: dū iuētus flori-
 da viret. Nō cogitas infare senectutē: nō vides qz dies q̄libet aliqd tētrabit for-
 me tue. Aliq̄ forsitan formosa puella: tuo capta nitore. te cepit: teq; q̄ catbenis li-
 gatū retinet. Tu ei? delicias seq̄ris. beatūq; te putas dū in amplex? venis illi? s̄
 loq̄e deceptus es. Nā dūz formā istius miraris formosiorē desieris adolescentem
 Nō em̄ lucifer aut besperus tā pulcer ē: q̄ sapiētia que studijs acq̄rit līrāū: vñ z
 dicere plato solebat. q̄ si videri ei? forma posset: mirabiles sui amores excitaret.
 Tu tñ hec oia desruisti (vt tu? genitor dixit) vicit te (vt opinor) iūuētūz
 Sed cogita mi anthoni: qz nō semp iuuenes sumus. Redi obscuro in viā z teipm̄
 vēdica. Linque ineptias iūuētutis: z virū te esse memeto. Oia bec p̄teritū quib?
 modo letaris: etas: valitudo: forma: delicie: voluptates. Sola nos si semel rece-
 pra fuerit. vsq; ad mortē sapiētia comitat: z post mortē vitā aliā beatissimā p̄bet
 Hanc igit̄ rogo mi anthoni: vt oib? reb? alijs post tergū positis adipisci studeas
 qd tūc demū facies: si philosophiē tederis opam z qd assidua lectione iudicaris
 in opus deduxeris. Ad quā rē iāz tempus est vt te accingas: nec cū bodie possis
 bene viuere: cras dicas incipiam. Vale.

Epistola. v.

Agricultura laudat.

E Meas filius. S. p. d. Johanni p̄tholomeo patruo suo. Elegisti vt audio
 senectuti tue cōuenientissimā vitā. Ortulis quidem rigandis z rei rustice
 studes. Res est te digna z senio tuo dulce hoc ocij est: honestū negociuz
 modesta volupras. Nam nō armis aptus es: grauis galea eēt: molesta lorica. In-
 tolerabileq; scutū. Rursus q̄s in rerū civilū versari fluctib? Carere somno: cibū
 nō sumere in tpe: mortifera res ē senib?. At rusticationi vitā quietā: liberā: honestā
 z frugalitari cōueniētē p̄bet. Nec tu prim? ex sapiētib? viris. In hoc viuēdi gen?
 ex reb? publicis cōuolasti. Nulla voluptas maior fuit horatio q̄ rure sese reci-
 pere: quo cū veniss̄: te vir illinc poterat octauiani celsaria: z totius mūdi domini
 iussibus euocari. Cū nō in vbe foret. miro desiderio ruris assidue tenebat: hinc
 ad mecenatem scribens. Rus inquit quādo ego te aspiciā. Perlege epistolas te
 nece quid illic magis q̄ agro? cultus collaudat. Plātavit ille platanos sua ma-
 b iij

in piscinas fodit: aquas deducit nullibi libenti? Quod in agris erat. Quid in catbo-
ne maiore cicero scribit: quod utilitates ex agricultura capi ondit quod uberrimos quod
stus: quanta illic voluptate consistere quanta mentis heret: quanta curarum remissionem
quanta nate oblectatione. Hoc gen? vite? solū nature boim vias? pēpue ē accō/
modatū: quod oia ad vīctū cultūq; nīm spectātia nobis supēditat. Sapis eūq; de
q; hāc vitā telegēris a tēpestatib? ciuilib? infante remotissimā: binc potes tāq; ex
altissimō speculo nos curialib? negocis implicitos q; naufragates despicē? po-
tes tibi soli vacare: te colē te frui. Diodecian? aut orbiis parebat: repositis impū
fastib? in villa salone agriculture studijs sese tradidit. Fecisset idē augustinus vt q;
dā scribit. nisi timuisset insidias. Cūrus psarū rex glari plimū solebat: cū venietib?
ad se ortū vnderet suis manib? pseruū z arbores i ordiūc positas. Sz ne morta-
lū tū exēpla sequimur. Pe? ipe cū boiez pumo creasset: vbi nā illū posuit: nisi i orū
deliciarū. Et illū cū illinc expulit. quo nā obsecro nisi in agros misit. Facis ergo
mi iobānes qd te decet: qd z ego si potero aliqñ faciā. Nā degentē rure boiez cō-
mēdo. Curā laudo rerū rusticarū cōserēdi plantandiq; solertiā. pbo: Doneo tū
vt labor leuis sit: q; corp? nō atterat: s; exercitio quoda corroboret. Ibi modeste
vines: integritate vite seruabis. Nō ibi curiositas supuacua z anxia te tenebit so-
licitudo: vt qd qd vbiq; gerat pnoscas: nō tibi sōnū adimē poterūt cure: inuidie:
pestilentia: z edaci carebis liuore. Nulli fraudi locus erit. Nulli scelerū officine
parebit accessus. Sz dulcis securitas: qes trāquilla: oia ciu frugi: vita officio plena
vrbānis bono: s; atq; diuitijs omnib? anteferenda te habebit. Sequere est vt ce-
pisti: z agrū simul z teipsum ita ex cultū redde: vt cū egredi e vita oporteat: ad or-
tos illos puenias: q; b? nec pluuia nocet nec estus. Vale.

Epistola. vi.

Conuersationē suā notificat.
Cōpar nouariēsis. S. p. d. Ence filio poete pceptoū suo. Mibil iis meis
q; singularē quidā dilectionē qua te deo significare studeo. Intelle-
ti tū pfecto vt opinor iā dudū me tibi illā bze tācti nullo effectu idica-
res mea atq; pditio vsq; hāc in diē effici passa fuit: vt effectū ipō volū-
tatē meā patefacere: solū s; mibi de te pmissū fuit: vt ad te nūq; ires qñ doctior
abire. Idcirco te accedē sepi? sumope conabar: z id mibi opepā fuit: tuosq; frui
psilio vsq; oblectat? suz z me? vt ita dixerim se mgro versificare puto. Nec qdē
recessus tuū vidē facile fuit: q; tā z psilio z re ipā pderas: nēpe vt pna mētis mee
suauitē cras absens tristitia ipi? fac? es: atq; vt comici nri vbi fruar: baud verē ē
qd vulgo vici solet: diē adimē egritudine boim. Nā mibi q; tidie nō de filio vt ipe
ait: s; de te mgro z pie integrescat dolor. Qnū tū ē qd mētē meā lenit: tui vicer sta-
tus augmētū: qd icōmodo meo intdū eqparor: z ipe mee mētē archano tibi statio-
nē facio meūq; talis māducas z bibis. Et qm de tuis vbi? q; indies suauiores
fac? null? ad me venit. Expedit me qñq; q; fecer? singē z inde tāq; tuipse eos fe-
ceris illis gaudē. Nouissime aut vna? z ego illā eglogā voco. Feci. In q martinū
gallū feliciānū psecretariū tuū tecū alit: catē merito qdē introduxi. Illū q; pē-
te in mgm meū decreuerā me bituz: illoq; pauculos dies potit? suz: s; pfecti cur
felice nro ab hac vbe recessit. Stephanū deinde auctūculū meū alitricationē nre
iudicē statui. Et id duas ob cās factū ē. Prīmū eūq; de vt necipe arbitrarē? meorū
er? apud me. ppsus ppsse siue viles effectū ēē. Altera vō vt illos vñculos nō tāq;
a vob s; a discipulo vīo edites ipe corrigeret: pñsq; i alienas ptes diuulgat. Hēs
nūc oīm vsq; a pncipio cām qre hec p dita sit egloga i hūc modū. Vale vt opto z
me ama vt soles: atq; age vt nō diu rñsus expectē. Si qd tibi qd rei mee cōuenire
iudices euenierit: mei meminēris qso: itidē z cesaris medico coitalico nro quem
verbo meo saluere iubeas: velū supplico. Cupio quidē tecū ēē. Iterū vale.

Represalia dissuadet.

Epistola. vii.

E Meas filius poeta. S. p. d. Jobani orlādo viro magnifico. Reddidit mi-
bi familiaris tuus: tū ex teitū ex petro iuliani lras in eū sine te dētes: vt apd
magnificū cancellariū rē tuā curare: feci id libentē. Sed mīme op' erat cur
renti equo calcar ad mouere: sua etenim spēte tāti ipse cācellari' inclināt' erat. vt
oēs apud eū pces supflue viderent' z essent. Diligit em te sumo corde: libent'q; se
in his exercet que tuum respiciūt cōmodū. Itaq; adhibita ē in tuo negocio summa
diligētia. Factus est cū rege z cū cācellariis de eo vmo plūx. Quid aut inde ha-
beri potuerit: lris cācellarij pēpies: puto bonū p'siliū ēē qd de p'siliū dāt z tu
als aperuisti. Nā ex illo recupares debitū tuū: z maiestati regie grām ad maiora
nāscisceris. quāq; putē regū z principū grās tibi tā ēē fastidio: q post martinūz
nullū es nisi onerosus exptus dñm. Intelligo ex lris tuis te ad ius respaliariū vel
le currere. Id est incertū z piculosūz remediū multūq; iniusticie fecū deferē: cū
bi sepissime luāt penā q sūt exptes peccati. Tū vō id incitamentū ē belloz: qm q
ledunt rursus se vlcisa volūt: totq; vndiq; respalie sūt donec apertū exardescat bel-
lū. Tu tñ qd tibi cōueniat magis scis. Ego dicam sicut ad curionē scribit cicero.
Aut te in meā sntiam ducā: aut certe testatū apud aim tuū relinqvā qd scneri vt
si qn displicē tibi tuū p'siliū cepit: possis meū inoueri' cācellarij recordari. Atq; d
bis satis. Respōdissez petro iulian: nisi nūc' tu' iterū illū ad regē agōnū ex pre-
ducis mediolanēsis significasset. Abicūq; tñ sit: grās sibi refero p suis humanissi-
mis lris: cuiusq; filiū tibi efficio cōmedatū. Vale optime mei memor.

Amicitia z dilectionē notificat z
se excusat q raro scripsit.

Epistola. viij.

E Meas filius poeta. S. p. d. Nicolao amidano iuriconsulto. Si numex
epharū vltro citroq; missarū pensamus: nibil est qd tibi debeā. Quippe cū
lris vnis dūtaxat v'sitati fuerimus inuicē. Rursus vō si verba cōputem?
teneor tibi multa rescribere sicut multa significasti. Accedit buc q amicitia non
est cōputatūz beneficioz vt que non ad numerū vel qualitatez: sed ad effectum
retribuit. Scribā igit siue obligatus sim siue solutus. Rēdeboq; tuis lris q; pote-
ro breuiter z succincte: ne vel tibi lecturo: vel mihi scribēti sim molestus. Cogau-
deo primū q domū grauissimi z oim doctissimi iuriscōsulti reuerēdissimi dñi car-
dinalis panormitanēsis intraueris. ibiq; m'gratū suscepis. Nā id tibi admodū
pderit: q ex illi' vberatissimo scīaz fonte dieti potās doctioz euades z mihi vtil-
eris grāz quā in sua. R. p. repi cōfirmās p'tinuāsq;. Taceoq; q sub ei' vmbra ad
magnas tibi dignitates patebit accessus. Reliquū ē vt boxer ad p'seueratiā quā
demū adipisceris: si multe patiēcie te tradideris: qd vnicū ē remediū p inuidiā va-
lentissimā. Uterer maiori cōfortatide si tua vtus mihi p'specta nō esset. S; noui
q; sis aduersus q'slibet fortune impet' tuis totib' z p'bie institutū armat'. Qu vō
ad archiep'sbyteratū electus fueris: id ita demū laudo si absq; desertione n'raz p'tiuz
potes eo puenire qd nisi possis: melius est officio q; fide carere. Arbitroz te senti-
re de autoritate ecclie nō qd multi s; qd boni doctiq; sentiūt. Itā mihi dñi basilicē
fui te te cōcepta opinio est. z tu ppter multas vtutes. tū ppter p'sortū fidei: mari-
me te dilexi. ita q nō puto ep'atūz: ne dicā p'sbyteratū posse te nob auferre. Pla-
cet tamē qd scripsisti te viā inuenisse p quā z fidem possis z dignitatē tenere. De
tuo in me amore. nibil est qd te scribere oporteat. Illū em nō solū vidi oculis. s;
palpaui z manib' atq; hinc factū est vt te germanū diligā loco qd mihi q; tibi est
longe facilius. Ego em fratribus careo: tu sulcitus es. Sed spero tuos meos fore
Nihil plus de amicitia dicā ea em nō verba s; facta cupit. Aliud est i tuis lris qd
ad me scriptū de glicerio magne voluptati fuit dum amoris p'seueratiā exprimis
mirāq; fidem. Ea em hmoi sunt vt etiā si vera nō sint: titilationē tñ quondā p'e-
ferāt z pachos excitāt. Itā tu quidē meo iudicio sapiēs qui tibi talia facile p'sua-
des libent'q; in bonā q; in malā interpretaris partez: nā quid p'dest seipm affligē-
z? Dea semp opinio fuit. bis in rebus que multū sellis parūq; mellis habēt sapie-

tissimi bois eē: qđ dulce est exerpere: 7 qđ malū foret lippis oculis pterire. Itē
idcirco nūq̄ quesitū ire placuit qđ inuētū molestiā afferret. Teq̄ exortatū volo
ut serues hāc p̄suetudinē: placita dūtarat queras. Acerba nō p̄mittas. Qui-
bus obuiare nequire: 7 tristari possem. De glicerio ista quā tibi tueq̄ fidei q̄ ani-
malā 7 corcelū meū cōmēdatū scio. Si qñ stephani aut frāci iuricōsultor̄ sce-
nas igressa fuerit: finge te id nescire 7 totū mibi claude. Nācti scio nihil ab igui-
ne illoz eētutū. decipi tñ meipm volo 7 ignorātia poti⁹ electabili q̄ scia molesta
frui. Alimū ē qđ de nouitatib⁹ tetigisti. Ille zli auditu grate fuerit: nō tñ faciē
ut tibi grās agā: qđ est in amicis absenti. Nihil em̄ amico amico facē pōt quod
nō sit debitū: atq̄ idcirco expers grē. Rogo tñ ut sepe sic facias. Tu nūc audi ex
nobis qđ noui sit. Radisla⁹ rex polonie q̄uis adolescēs hūgariā bz: magnūq̄ co-
natū belli aduersus thurcos xpiani nois ppetuos hostes fieri pcurat inde fauo-
re suarū ptiū q̄rēs. Nā cū sciat se regnū iniuste possidere: fauores boim sub colo-
re bonoz opoz q̄rit. Fortitūq̄ ē hāc ad re optimū instrū cardinalē sancti ange-
li: virū 7 fama 7 eloquētia potentē. qui sub colore passagij ptes suas tuen studet
q̄ nō p̄sueuit hic bō fortunat⁹ eē in bellis: sicut bohemia cōdit. Dē tñ opus nō
finē spectet 7 xpianitati poti⁹ q̄ cupiditate boim. Reliq̄ ex pigallo nro q̄rē. Re-
uerēdissimo dño cōi me dedi 7 amicor̄ q̄cqd habeo meo noie saluū dicito. Tu va-
le 7 amicitie nre tanto tenatior esto quāto sumus remotiores.

Epistola. ix.

Excusatoria cum nō visitauerit amicū.
Eneas filius poeta. Reuerendissimo in xpo p̄ri dño leonardo patanienſi
epo. S. p. d. De me tuo cōspectui nō sepi⁹ offero: q̄q̄ tuas edes nō visito:
nec supbie nec negligētie mibi debes ascribere: quaz alterā abominor:
alterā semp fugi. Rursus q̄z nec occupationib⁹ impedior meis: cui multū est ocij
Quid igit est qđ meretrabit: dicā si scire vis. Nimiū magni dñi locū tenes: non
conuenit mibi cū tāta dignitate. Veniūt principes: comites: barbes: milites. Illis
p̄z ianua tua. Illi mea toga inter eos surcas vestes mōmēti bz. Dudet me illis
admissis ante ostiū stare 7 expectare. Et fateor: iustū eē illos p̄ferri. Quid q̄ p̄est
nihil ne tecū cōmunicabo. Nō sic agā s̄ qđ voce dicturus erā scriptis exp̄maz.
Audio absurdū eē idq̄ breuiter paternitatē tuā reuerēdā. Annū dūtarat ex illa
expero: ut si qđ sit in absentia tua: ei⁹ qđ mea cura possit absolui nec mibi nec meis
laboz ignoscas: s̄ ut mancipio tuo me vtaris. Hoc dicturus erā cū bodie ad te
venirē. Quis intratib⁹ alijs retrocederē. Sed nō min⁹ ē scriptū q̄ dictū. Cū illud
fugiat b̄ maneat. Illud negari: b̄ ppetuo possit p̄bari. Suscipe igit cirographū
hoc quasi me erga te fidei vadem. Et sicuti scribo: ita de mea mēte meoq̄ aio cō-
fidei: q̄ 7 sum 7 esse volo ppetuo tuus. Vale.

Epistola. x.

Quales magistratus esse debeant.
Eneas filius. S. p. d. dño lupo d̄ portugal legū doctori fratri optio. Eximie
doctor 7 amice charissime: Iſis tuis q̄s basilicē suscepisti. iā ann⁹ est nō potui
tūc rēdere: q̄z mox cesarē sum secutus: ab eo in secretariū recept⁹. Postea
p̄ quē scribere nullus affuit tabellari⁹. Sed reuertit nūc ad dñm suū blas⁹ alfan-
si in decretis baccalari⁹: q̄ apud regiā maiestātē: infang petri ducis cornubie sunt
oratoz. Is si valet hāc meā ep̄lāz tibi reddet sibi eē cōmissa est. Nō tñ nūc agē-
da sunt q̄ dudū scripsisti. Illa em̄ oia imutata sūt. Tñ volo scias. De solide tua
gaudia gaudere: magnāq̄ mibi leticiā attulisse nūcū: quo te p̄sidiē olisboi. si-
gnificasti. Libuit em̄ id mibi vebementer. Tum q̄ amico bene cupio: tum q̄ in
te viro ex omni parte probato quilibet dignitas optime sedet. Scio namq̄ non
te ppter dignitatem: s̄ illā abs te illustrari. laudoz ex hoc regnū gubernatoris cir-
cūsp̄ctionē: q̄ beneficia sua bene locare scit: 7 ad republicā gubernandā viros ad-
uocat sapie. ne studiosos. Atinā oib⁹ p̄ncipib⁹ idē anim⁹ eēt: q̄ nō sic oēs igno-

rātīe plene forent pūciē: nec sūmi magistratus ppter iusticiā officialiū deturpa-
rent. Sed de hoc satis. Cosili basilicēsis q̄s status sit: iā te arbitroz audisse. Rex
aragonū q̄ more pūcipū nō regnū fidei: s̄ fidē regno seruare vult: platos suos ex
basilea iussit abire. In oib⁹ reb⁹ p̄clarus pnceps: in hac mirabilis. Rursus galli-
ci veneti ⁊ florētini q̄ pōtifice suū eugenū q̄ deū venerant excludo et apulia re-
nato rege: fidē aliā induerūt. Mira rerū mutatio q̄ ante fauebāt cōcilio iā impu-
gnāt. Et q̄ impugnabāt: nō fauēt. Rufus iā ecclia est. qualē de pila fieri videmus
dū bucat⁹ illuc impellit lufoz ictib⁹ p̄cussa. Sed aspiciat illa ex alto de⁹: ⁊ q̄uis
raro in terris expēdere hoies digna supplicia coget. nullū tñ in supmo ei⁹ iudicio
malū impunitū relinqt. Liberū arbitriū nobis dedit: viuere nos vt liber: fuit. la-
tas dimisit mortalib⁹ habenas: rōnē tñ rerū oim dū iudicabit orbē exacturus ē
tūq; videbūt pncipes an ppter eos regna fuerūt instituta an ipsi ppter regna: qui
suis oia seruire libidinib⁹ volūt. Spero tñ in hoc ecclie negotio p̄cesare nostruz
⁊ electozes imperij bonos terminos inueniri q̄ ad vniōē ⁊ pacē ecclie ordi-
nis totis virib⁹ opas nauāt. Et puto in p̄mo nurebergēsi cōcetu: q̄ ad festū
sancti martini indictus est: nouū cōciliū cōuocari noiarq; locū. deus facit vt eū
tus habeat res ecclie salutare. Tu scis vbi terrarū suz ⁊ quātū p̄tatis in me ha-
beas nō ignozas: nisi me vsus p̄ arbitrio fueris: nō mandatarij sed mandātis cul-
pe ascribēdū erit. Vale tam mei magis memor q̄ a me remotior. Ego p̄ veteri fa-
miliaritate te colo obseruoq;.

Epistola. xj.

De supbia gallicoꝝ.
Eneas filius poeta. S. p. d. Caspari nouariensi adolescenti primario. Re-
cipio libenter semp tuas lras: ⁊ quia te amo. gaudeo q̄ indices limatior si-
as ⁊ doctior. Expurgationē quā de gallo fecisti. p̄no aio admitto: ⁊ vt scri-
bis ita esse cōfido. Et q̄uis illi tibi eē humaniorē velle tue vtilitatis cā: letor tñ
opinionē de illo meā apud te reprobata fore. Cui⁹ supbia nō idcirco admīroz qz
paternū viciū est. N. ibi em̄ vt credas velim: nullā eē gentē q̄ galloz supet ambi-
tionem: nisi p̄terea inimici sunt: nec vnq; nostri sanguinis hominē diligūt. Nam
cū sint ipsi pleni fastu: videriq; optimi velint potius q̄ esse: italos oderūt: marie
q̄ se p̄cellūt. Et qz eos virtute nequeunt imitari: inuidia psequunt. Et q̄bus ipsi
potissimū habundat viciū ea generi nro ascribit. Sed de his satis que nō scri-
bo vt publices. Nā describere (q̄uis vera sunt) plenū discriminis est: nebis q̄
papā habem⁹ gallicū: als loqueremur liberi⁹. Nūc ista apud te sepulta sint: suffi-
ciatq; tibi soli scripsisse: aut stephano viro ⁊ optimo ⁊ doctissimo tñ cui vt me
cōmedes peto. Te aut cōfidas mihi eē charissimū: eāq; meā fore intentionē vt
eo aio inter nos sim⁹ absentes quo p̄ntes fuim⁹: quod de te semp sperare de me
prestare possum vt ciceronis vtat verbis. Carmina habeo nulla nūc edenda: qz
oration. solite opam his diebus prestiti. Vale ⁊ me reuerēdissimo dño cardinali
nostro effice cōmendatum.

Epistola. xij.

De sicilia an sit duplex.
Eneas filius poeta. S. p. d. Alberto malecte papiēti comiti atq; doctori
Magnifice comes ac doctor erimie. Serenissimi regis aragonū cui⁹ p̄re-
claras virtutes nō solū hoies s̄ ipsa facta loquūt: eplaz quādā cesari nro
M. Marchionis tabellari⁹ reddidit: sicut ⁊ tu mihi futurū significasti. In ea titu-
lus erat q̄ vtriusq; sicilie mētionē efficiebat: quā rē saū suz demirae. Legi nāq; saū
multas bystorias. Cosmographiā q̄ p̄scrutat⁹ suz: nec vnq; sicilia reperi nisi vna
q̄ tñ sicania tñ trīnacia dicta ē qua nōnulli ex veterib⁹ p̄uictā olis italie tradunt
fuisse: s̄ impulsu p̄tinuo sugi atq; inferi maris dissectā eē terrā q̄ regnū pleroiq;
pūgebat morq; salte atq; canbdis int abrupta mōtiū ⁊ inania antra locū mon-
stris fabulose datū. Qz de ea italie portio que quōdā magna grecia vicebat: sic

lie nonē habuerit. nec legi vnq̃ nec audiri nisi nūc: qđ mibi abfurdū videat: nec
fac mibi cāe p̃bet q̃ reges ſicilie q̃ neapoli tenuerūt duo regna fecerūt: alter vltra
ſarū: alterū citra. **Mā** ſ regnū apulie illud ſicilie dicebat: nō vtrūq̃ ſicilie. **Hoc** q̃
ad ſras regis. **Nūc** ad tuas venio. **Scribis** te velle mibi rēdere duas? eplis meis
quas diuerſis tēpib⁹ ſuſcepisti. **Perlegi** oia q̃ ſcribis nihil inuenio q̃ meis petitis
rēdeas. **Perēb⁹** nāq̃ ecclie qđ tibi cōmēdauī nullū facis verbum? ois p̃mo tu? ut
marchiōis cā verſat. **P̃a** mas vt video tuū p̃ncipē qđ putare. **Cū** em ſua ingre
deris negocia: nihil ē qđ ampli⁹ recorder: vtinā ille ſciet vt adhibui: ſi cām fidelitate. **Mā** cum
ſicū oēs boni? in te optim⁹ eēt. **Suades** mibi vt rē ſua cordi babeā: nō loq̃r mu
to: ſuz tui ſilis: nō min⁹ q̃ tu cupio marchiōni p̃ſultū eē. **Tū** p̃ter multas ei? vtu
tes qđ? nūm ornat ſeculū. **Cū** qđ cū fauē ingenijs? ſcio? gaudeo. **Cūrā** meā ſtu
diū? ſollicitudinē vniuerſaz apud cācellariū? apud regē adhibui: ſi cām egſſem
meā: nec tā ardēs fuiſſem nec tā faciūſus. **Cācellari⁹** nō indignū ſtimulo: ip̃e ſibi
calcar erat. **Qđ** noui habitū eſt vt mille aurei q̃ venire qđ annis in cēſuz pete
bant in pānos aureos: vt argētea vaſa p̃uertant: ne ſordida videat pecūiaz p̃
ſtatio. **Nihil** pl⁹ qđ p̃cib⁹ ſic p̃ceſſuz: vos nūc p̃ſulte vidi in rē vīaz ſit. **Ego** nō tā
tiſacerē qđ mutari pōt. **Qđ** mea deuotio. **Mō** marchiō ſit nota p̃charuz eſt ſi
mō? ſua erga me charitas extēdat. **Quis** em ois dilectio redamari qđ tūc i me
fieri ſciā: cū mibi ſcripſeris. **Gaudēs** ſilui: qđ ex munificētia mei p̃ncipis pingue
nact⁹ es bñficiū. **Vale**? iocis vt iocis vtēre. ſeria vti ſūt recipe. **Dñm** danielē ſi
qñ ad te venit: aut ſi qñ ei ſcribis meis verbis ſaluū facito.

De la diſſa rege.

Epistola. xiiij.

E Meas ſilui? poeta. **S. p. v.** Reuerēdiſſimo i r̃pō p̃ri dyoniſio archiepo ſtri
gonieſi ſcē romane ecclie p̃ſbro cardinali. **Res** noua p̃a colēdiſſime? for
taſſe mira videbit q̃ ego tue patnitati ſcribā. q̃ nihil babeā tecū negotij:
quicq̃ nec nomine nec corpe apud te ſuz notus. **Sz** poſt facio iſta dū me p̃placitu
rū tue reuerēdiſſime p̃nitati nūc autē? **Mā** p̃ cū p̃ces ſereniſſimi dñi regis ladi
ſlai inē p̃marios teneas deſendatq̃: qđ dubitat gratū tibi fore illi? audire ſoſpi
tate: quē toto conatu deſendis. **Ego** quidē cert⁹ ſum. p. t. r. nihil i terris magis de
ſiderare qđ puerū illū bene optimeq̃ valere. **De** q̃ re cū dubia mēs tua ex viēna
receſſerit: nō ē ab re meis ſris ſcribi: qđ oculis vidi meis: vt p̃fundat q̃ paſſio cō
ſultātes ſue nō rei vba ſ vbiſ rē aptare nitunt. **Scribā** igit tue dignatōi: q̃ nup
in ſtiria reſpecti. **Qđ** niſi vcrū fuerit: ſubicio me cuiuſuis iudicio ē inimici: meq̃
aſcribo pene quā falſi teſtes merent. **Iāq̃** rē p̃ſeq̃r. **Stirie** ſum? ē q̃ ex alpi⁹ p̃
cipitatus ozanū inſiunt annē: ac exinde p̃ hyſtrū fert in pontū: quē murā incole
vocat. **Prope** hāc ripā oppidū iacet gētile noie gretz dictū. **Hic** ex medio cāpor
equore ingēs cumul⁹ ſurgit: p̃ruptis vndiq̃ ſcopulis liber. **Cui⁹** cacumē arx tenet
z natura loci? op̃is humane p̃ſidio munita ad regiā qđ faſtigata magnificētiā
hic ſpes auſtrie hūgarie deſideriū? z bohemoz cura nutrit? rex la diſſa? puer quē
idib⁹ ſeptēbris in aula regia corā friderico ceſare patre ſuo magna baronū ſti
p̃ate caterua ſuz cōtēplatus. **Adhibe** obſecro aures tibi q̃ z puer? z mores deſcri
bā: nec ſine voluptate: (vt op̃inoz) q̃ referā audies. **Amos** nat⁹ tres erat puell⁹
iāq̃ attigerat q̃rtū: ſ eratē maturiorē: tū p̃ceritas pueri: tū intellect⁹ mentiebat.
Cū em aliqui in vlnis habuiſti qñ coronā regio imponēs capiti. **Nūc** dimittis do
mine ſeruū tuū dixiſti: q̃ viderūt oculi mei ſalutare tuū. **Sed** alia nūc pueri fa
cies eſt. **Aſpectus** eius oēs qui aderant: incredibili voluptate repleuit. **Incede
bat** nāq̃ p̃ aulā tāq̃ ſciet ſe regē eſſe: debcriq̃ ſibi ab oib⁹ reuerentiā: oculosq̃
nūc huc nūc illuc nō ſine maieltate quadā deſectēs. **Adidulā** manū porrigebat
aſtantiſ: tantaq̃ lucebat i eo puero grauitas: vt ſepe minorē grādeuī reges p̃
ſeferāt. **Anteq̃** patruclis adeſſet nutrice p̃contat⁹ eſt ſepe vbi nāz eſſet. **At** vt ve
nientē iudicū: in bonozātis modū ſuapte caput ſuū inſlexit? z tāq̃ ſciet du calis

dignitas quātū ab impiāli distaret. **A**liis signis in quo dicitur: alii cesari se obuia-
dit. **H**ūc atq; hūc in circulo interpellaret (ethiopē forte vidit) morq; in ce-
sarīs fugiēs sinū beuq; inq; deformis. **D**emiratus est cesar. cōfugietis ad se pue-
ri cōfugietis: q; prioz tpe nūq; in eū dirigere lumina voluisset: leruq; nouitate cir-
cumfatis: exponebat. **T**ū magnū ē cācellari? caspar. **N**e mirere inq; impator.
Nūmē in puero ē nec regi? sanguis diuini spūs turcia caret. **M**atrē habuit cūz
te antea spūit. **N**ūc illa defuncta: p̄ter te bz nēmīnē. **I**deoq; tibi tāq; patri allu-
dit. **T**u illi pater: tu mat̄ tu auus es. **I**n te illi spes in te subsidit: in te salū ē. **S**it
hoc puell? **E**t q; pupillus ē orphanusq; auxiliū tuū implorat. **T**e sibi p̄ziū pe-
tit: tutore aduocatū: p̄tore. **E**go desertus sum ait: huic poloni hūgariā occu-
pāt: huic bobemi nouas res moliri studēt. **E**tas mea p̄tē nī. **E**t q; ānos nō bēo
necius credor bīe. **E**t si tu me cesar iueris. maria bec duo regna mibi obediunt
Nec p̄ter te maiorē regē q; ego ero europa videbit. **S**in deseri. **E**t rege coronato
puul? fīa dux. **E**t q; b̄ res? alta domū nrāz tolliet i altū: alta i pfundā merget. **S**
obsecro vt curā mei bēas cesar vt familie nrē bonoz p̄sulas z tuā fues dignita-
tē: ne ius meū alieni v̄surpēt mēaq; abutant ētate. **H**oc vult puer o cesar: cū ad-
te vōit: s̄ ille blādicie postulāt. **H**oc ē qd ad te pfugit: nō sine aliq; diuinitatē inssi-
gatiōe. **T**u pueri: tu pupilli z orphanī z sanguinis tui miserere. **M**ouēt cesarētū
pupilli blādimēta: tu casparis v̄ba. **E**t post morulā. **N**ō deserā inq; caspar san-
guinē meū: nec si romanū impiū: aut austria qd qd potēt picitari: iusticiā pueri su-
stinebo. **S**icq; locut? patruele brachijs eleuās media fronte suauit? est. **E**rat pu-
er vltra q; dici possit formosus. nasus aui materni z fronte suscepit: ocul? ex p̄e
mutuat? fuerat pect? z hūeros ex vtroq; cetera m̄ris crāt ore p̄uo malis adgrāz
tumescentib? succi plen?: z pl? lactis hūs q; sanguinis. **C**apillis crispis z in auri ful-
gorē nitentib?. **R**isu cū verecūdia mirro. **N**ihil i puero emēda dignū. **S**i nudū so-
lūz in nemoz q; requisit? regū gen? i puero cognouisset. **N**ec aut illi canis aut
lupa defuisset nutrit. sicut te ciro referūt atq; romulo. **S**i puerū hūc viderēt hū-
gari tui: qui tecū in fide māsērūt. **S**i eū tangē aut audire possent: q; aios sume-
rēt: q; acies ducerēt: q; bella gererēt: q; ederet hostiū strages. **S**tepedā oliz ego
cū legerē macedonas cū illinensib? pliantes: qm̄ p̄ia pugna succubuissent: seque-
ti die certamē instaurasse: infantēq; ob cuius regnū certabant ad bellū iacentes
i cunis derulisse quo viso tātus ardor iuaferit milites q; hūc leones hūc pecudes
crediti fuerit pliantes. **A**ccendit nāq; virtutē cōmiseratio pueri. qm̄ indigne pri-
uari regno cernebant. **Q**uē si in fugā illiū victoriā hostib? reddiderūt. **R**eco-
gnoscentes p̄zi certamine nō vires illis aut aios: s̄ regis auspiciā defuisset. **Q**ue
cū mibi prius fabulosa viderent: lādilla? puer auitis regnis spoliāt? credibilia p̄-
buit. **N**ā si ego alienigena sub impio natus romano: cōmoueri viscera z oēs mu-
tari affectus ex aspectu pueri senti. **Q**uid in quā facturi sūt illi qbus hūc natura
dñm tradidit. q; paf ei? z mater z au? rerere: q; eū inter se nata viderūt q; caput
ei? adhuc infans dyademate cinxerūt. q; iureiurādo p̄miserūt obediētā. **N**e p̄e si
verū mea finia fert. nō solū fideles p̄ntia pueri cōmoueret: sed ipsos etiā qui fidē
cū fortuna mutarūt ad cōmiseratiōē traberet: imo z ipsos hostiū truces aios
frangeret. nectelū esset tā asperū cui? acies in puerū posset adeo generosum: nec
vilius oratio tantum momēti haberet in populos. quātū seipsuz puer in medio
multitudinis erigens: siue is eēt quem admirabant at̄hene siue quē vniuersi se-
quebant? quiritēs. **H**abet etiā latentem quandā energiā regis facies. **N**ec vllus
est tam durus: tam asper: tam ferus aut inanis: qui regib? indigna ferentib? noz
cōpatiat. **S**ed nūc p̄cipue misericordia crescit: cum is qui parit? suā calamita-
tē effari per etatē nescit. ac vbi flendū eēt: risu diffundit vbi ridendū planctus.
qualē ceruinus lādilaum qui cū maximā habeat plorandi materiā: sepulto pa-
tre ozbat? z m̄se. ac regnis nudat? alacritatē tñ ondit. equū affecit lignēū. p̄tā-
q; letabūdus obeq̄tat aulā. **Q**uē generosuz puer. q; eēt qui te spernit regē quis eēt

qui tibi nolit subesse. Que illi nobilitas satis erit: cui tua minor videat. Nemo est orbe toto. q̄ te generis claritate p̄cellat: nemo par ē multūq; distet necesse ē: q̄ tibi secūdū ponat. Fabulā gallici troianā p̄sapia: s̄ illa iā diu defecit: terq; p̄ fracoꝝ in galliā trāsiū regīā stirpe gallici variatū. Quā anglici brutū quēda cūfero illico ad se venisse vñ reges eoꝝ trahūt originē: qd̄ nullū bystozicoꝝ tradit p̄ter anglicū quēdā p̄p̄ eruditū: q̄ volēs romano generi insulare cōte sanguinē: qd̄ liuī atq; salustī graues auctores de enea narrāt: fingūt de bruto: quāq; 7 postea sac̄dōes barbariā magna vi inuadētēs pulsīs p̄iorib; incolis: mouos culroꝝ inducēt: ac reges 7 linguā mutarūt. At ecce iadissilae nūq; fingūt: vt iūā veritati saq; facēt calām? n̄a q; possēt oīo fieri vero p̄formis. S; supat oēm v̄monē tua nobilitas. Nāq; vt p̄terea nobilissime austrāl dom? originē ad altū vsq; iulij sanguinē reptendā: genitorē tuū romanū: būgari atq; bobemi regē suū venerabāt. Cui? opa totū in orbe vulgata sunt. p̄ tutela fidei 7 augmētō nois xp̄iani gesta. Tuus tuus isdē p̄fuit regnis: tburcos plūmos: plūmis plūs laceffuit. Sirtbas plurimos domuit: oibus infidelibus terrori fuit. Scissas ecclīas 7 resq; colētē potēfices in constantī cōcilio trarūt ad vñionē. Gallos anglicosq; infensissimos hostes cōposuit. Hispaniā pactauit. Italiā ter intravit coronāq; cesareaz suscepit. Cui? frēs reges fuerūt. Dat illi karolus q̄r? fuit. Et illi au? henric? septim? cesarūz q̄ post theodosiū regnauere. Tuz sapiētissim? tū gloriofissimū. Sub q̄ germania 7 italia q̄ colūbe sub āgla tremebūde tulerūt impiū. Cui? maiores vñā serie romanā rēpublicā gubernarūt: quā nūc 7 tu? patruelis frederic? administrat. Splēdidū genus pueri. Gloriā 7 laudē: vbi nā sanguis illustrior: vbi nā series tāte nobilitatis. Obscuritatē querūt q̄ post tātā generositatē aliū petūt regē. Mira res si tātū splēdorē būgari fugiūt: quē nec macedones nec babylōi nec rōmā p̄tēnerēt: vltro sibi regē depolcerēt. Cui? egregia indoles p̄sagū facit paternā in eo fortitudinē: auitā prudētia 7 vtriusq; liberalitatē renatā. Nec tātā de se sp̄ vt alcani? enee. aut bector? priamo. aut alerāder? obilimo p̄huit: quātū i hac etate iadissilais se videntib; exhibet. Vñe cesar? p̄cedit in austria secū adducet būgariq; vicinūz p̄bebit. vt videri ab his possit q̄ amat: 7 timeri ab his q̄ odiūt. Faxit de? vita eius vt illi lōgior sit: vt 7 nestoris equet annos: 7 augusti felicitatē super. Decebaui q̄ de iadissilao nūc scriberē: q̄ cū scire tibi iocūda: silē nolui. Tu si vltuz fuerit 7 amiq; 7 inimicis bec cōicare poteris: illis ad gaudiū: istis ad penā: q̄rū tādē oculos diuina pietas adapiat: vt ad cor reuersi: dñm suū agnoscat: eiusq; potius veniā q̄ vltionē expectet. Tu vale felicit: bonoq; aio puelli regis etate tolera: q̄ virile togā sumēte: 7 tu 7 tui oēs plus inuenietis leticie q̄ sperare fas fuerit. Ex grez.

Rephēdī de mēdatio: fingēs se scripsisse

Epistola. xiiij.

Meas silui? poeta impialisq; secretari? S. p. d. Frācisce de roma aduoca to p̄sforiali. Queris mi frācisce q̄ mibi pluries dederis iras? a me nūllas suscepis. Sed solet eē ista negligentū cautela: q̄ quies nūll scribūt. toties se tactāt multū scripsisse. Ego tuas iras recepi nullas: vide an me vel te dēci pias. Nō credo tuis iris mag; q̄ alijs clausus eē iter. Ceteroꝝ em̄ lre ad me oēs deferunt: s̄ mitte obsecro hāc q̄relā apud me: q̄ calleo bas 7 crutias. Cum alijs bisce vterē: 7 mesi vīs scribere scribe 7 nūq; impune me vīsitabis. De re quā nūc postulas h̄ babe me velle 7 cōmodo 7 bone ai tuo p̄sulare. S; cā nūc occurrūt nulla pinguis: bec p̄ qua nūc agit: nūll habet p̄ter on? Vdeo te q̄ aliqd̄ lucrī queris: nolui facere grauati. qm̄ materia se offert nō ero inmemor tui: q̄ te amo 7 tibi cupio beneesse. Vale.

De filio suo.

Epistola. xv.

Meas silui? poeta genitoꝝi suo filio salutē. Ceteri an voleas q̄ mibi sobole dñs dederit: incertū tēscribis pater. At ego leticie cām video volōis nō video. Quid em̄ dulci? in humanis est q̄ gignere sibi filēm tāq; extēdere

sanguine z bñe quē post te relinquo. Quid in terris beati? qñ natos vidē nātōm
Nūbi equidē ingens voluptas est q semē meuz fecificauerit: qd qñq moriar
aliqd de me supsit: gñatq dñō refecro: q partū scie figurauit i marē: vt apd te pñz
meāq matrē aliqd paru ludat eneas z solacia pñet auis q dēbat pñ impedē.
Nū si tibi genitor gaudio fuit me? or? cur fili? me? mibi nñ sit leticie. An me te qñ
letificabit infantuli vult? cū meā videbis i illo effigie. Nūqd tibi iocūdū erit: cā
puul? pñdebit ex collo eneas: puerileq blādictias a gñabit. Sed ais foras se dōlē
meū crime q ex pctō genuerit filiū. Nescio quā d me finet tibi opionē. Certe nec
lapideū nec ferreū genuisti filiū. cū eēs tu carne? Scis qñ sit gall? fuen? Al nec
ego castrat? suz: neq ex frigidōz nūero. Nec suz hypocrīta vt videri bon? qñ eē
velim. Fateor i genue meū erratū qñ nec sanctior suz dauid rege: nec salamōe sa
piētor. Antiquū z vet? ē h delictū nec scio qñ h careat. Late pñ h pestis (si pestis
ē nālīb? vti) quāq nō video cur tātope dānari coit? debeat cū nā q nūbīl pperaz
opaf oib? ingenuerit aiantib? bñc appetitū: vt gen? pñmueret bñanū. Sz dīcl vt
arbitroz: certos eē līmites: intra qñ h liceat: nec extra legitimos infimōnī faces p
gredi dñz bic appetit? Itā ē sane z sepe inē ipā nuptiaz claustra scel? admittit. Et
bibēdū qñ comēdēdi z loquēdū certi sūt sūmī: s qñ fūat illos qñ tā iūst? vt septies
i die nō cadat: loqñ hypocrīta: seq nulli? dīpe scū dicat: ego nullū meritū i mē scio
solaz mibi diuina pietas spē facit misericordie q nos labiles scit: z ad lascīuā p
diues. Nec nobis q pñ oib? fontē venie claudet. Sz de h sac. Nūc qñ pñccuras
pñtis: ne ali? nō p meo nutrias: quō res se habuerit paucl? exponā. Mondū anni
duo effluerēt ex eo tpe q argētie gerebā orator mūn? Quiqñcīma tūc currebat
q añ priaz pñterita fluxit. Ibi cū ociosus dieb? eēm plīb? mlier ex britania venēs
diuersorū meū petēs in vnīs edib? meā fuit: nō iuenuit: nec erat pñfecta. Nec
qñ sermōne italīcū egregie nozat: me dñbīs salutabat etruscū: qñ illa i regione tā
to magī placuit quāto rari? erat: oblectat? suz facecīs femie: cui? ore marim? le
por erat. Norq in mētē venit cleopatre facūdīa qñ solū antboniū s iulīū qñ ce
sarē eloquētia iescauit. Necq qñ repbēdet in qua si ego hominū facia qd ma
rimī viri nñ sūt aspnati. Interdū moysen inēdū arestotele. nōnūqñ xpianos in erē
plū sumebā. Quid plā: vicit cupido incalui: mulierē arsi: mltisq blādimēd ador
sus suz. Sz vt aspīs catib? vnda repellit freti. sic sba mea bec pñcepit: triduoq
suspēdit. Erat illi filiola ānoz qñq quā milītib? pñ hospiti nfo comēdaueat vt
rebat q mulier ne qñ hospes pñtīret: filiāq posthac qñ moris mafni abdicaret.
Iustabat nor sequetiq die mulier recessura erat timco ne abeat pñda. Rogo i no
ctē ne ostio camere pessulū obder: dico mei tēpesta nocte vctūz: negat nec spem
vllā facit. Iusto spīdē mī suz est. Iur to mītū. Necū ego qñ scio: an illa vt iussū
fecerit. Recordor zime flozetini forsitā illi? amīcā bec imitabī. Tēpādū ē iquā
Dostq silentiū vndiq sentio: thalamū mulierē accedo. Clausū ostiū ē: s nō obsir
matū: apio: ingredior: mlierē potior: binc nat? ē fili? Mulier elizabet vocat. Ex
i dīb? februariū vsq ad alias idus nouēbris: mēses currūt q partū dant. Decim
bi dixerat mulier dum basilē postea erat. Ego quīs ipaz nō pecunia vlla s ma
rimis emisses pñcib? (vt ē ars feiaz) credebā bec auri corrodēdī cā dīci: nec vñs
pñui fidē. Nūc qñ eā h asserē qñ nūbīl spare a me pōt qñ nomē cōcūit tempusq
puer meū puto: teg mī pñ rogo vt nepotē suscipias aletq donec grādīn sculus
factus ad me valeat. pñfice: mēsq imbui disciplinis: nec pñta feminā diuitem
mētiri velle i filio. Illūc alia psequar. Scribis te senio cū matrē cōfectūz: doc
mī pater tibi sibi qñ iocūdū esse debet qñ eos annos attigisti: quos optabas iue
nis qñq lībere z expedite potes deo seruire omnibus spoliatus passionibus que
mentes iuuenū a deo alienāt. Nec mibi dixeris: oīa fert etas aīnq: vt ex hoc aīn
mī perire pñtes q diuinus est atq immortalis: s voluit poeta significare etatis
cursu vigore illū aīnū tepescē. qñ i iuuenib? ardēs: s ille magis ad vicia qñ ad vir
tutes idinat. In senib? purgat? ē aīnū: nūbīl pñ bōestū cupiēs qñ tibi z mī i mē

spero ee quis illa nūq̃ mūdānis desiderijs inbelerit: sed heroyca quadā virtute
solū deo seruire beatū duxerit. hoc fit vt senio vto min⁹ trister. Si enim iuuenes
esset: timere de vobis magis. Qd de filijs sororis landomic scribis: certū ē apud
me gratūq̃: tuū est curare vt lras discat: q̃ soleboies extollit sup̃ alios. Ego cū
statū meū firmiorē videro: alteri mibi alicū. Jacob p̃tholomei frater si ad me
scripserit respō nō carebit puocarilis nō expectet: toties em̃ necessario scribo
vt nibil ad illibitū vacet. lectura ei⁹ ordinaria solariorq̃ letat⁹ suz: famāq̃ suā indi-
es crescere cū leticia p̃cipio. Bartholomeo cū p̃ntib⁹ lras do: nec eius obliuiscor
vñq̃ p̃ suis erga te matrēq̃ meriti. Et qz catharina m̃ris meo sorore cōiuges suā
vnice amat: matrēq̃ tibi cōmēdo tueq̃ fidei: deūq̃ rogo vt patriā petens sup̃sti-
tes omnes inueniā. Quēntū nāq̃ cū leticia celebrabim⁹. Et qm̃ id qd restat vi-
uamus spaciū ex tuo trāfigem⁹ arbitrio: nec mibi in te vlla erit cōtrouersia. Jo-
hannē ⁊ landomā vxorē iube ex me saluas esse. Filiolū suscipe ⁊ quicquid egeris
mibi rescribere vale.

Epistola. xvi.

¶ Pena patientē ferenda est. p̃ culpa.

Elleas filius poeta Caspari de farsa adolescentuli primario salutē dicit. Ob-
lectant me semp̃ lre tue q̃s ⁊ familiaris ⁊ ornate scribis. Ipe vō nouissime
cū ornatu faccias q̃s attulerūt atq̃ idcirco magis placere. Qm̃ tñ in il-
lis sum demirar⁹ qd triduanū ieiunū: idq̃ interpellatū tātope exhorueris: nec
p̃fecto aliā cām interpretari possū nisi cardinalis nimia facilitatē q̃ tibi iacoboz
nimis indulget: vofq̃ musculularū ex more quātomagis demulciminī tāto alti⁹
caudā elcuar⁹: loquor tecū libere: qz tute vis: dū me magistrū vocitas: quo nomic
oneratū me sentio. Sz loq̃mur obsecro libere: recipiam⁹ staterā delictūq̃ cū pena
trutinātes. An cardinalis magis: an tu erraueris videam⁹. Pncip⁹ mulier elacu-
lū in edes vt amatoz cōiaceat iacobo. Neq̃ exire vt introiis: occulte pandit tibi
scelus. Tu cām amici suscipies emittēdi mulierculā studio vacas rēq̃ p̃ficiis
cardinalē celas. Scio te illi⁹ ee prudētē ne te p̃fulētē adduci potuerit mulier.
Idq̃ em̃ graue delictū erat ⁊ p̃ditio quedā in dñm cui⁹ bonoz multū poterat de-
trahi. post scel⁹ cōmissus: amico p̃sulē n̄ fuit erroris: nisi p̃l⁹ dñō q̃ amico debuisses
amicitia em̃ nullius iuri derogat. nec aliqd̃ admittit turpe: s̄ vñc te oīno deuisse
amici delictū tegere. Sit ita nēpe vt tibi bonoz amici sic cardinali p̃p̃ cure ee de-
bet. Tu cardinali iacobū p̃tulisti. cur nō te cardinali sibi postponat: seq̃ p̃ponat ti-
bi. Tu ei⁹ fuitoz es ei⁹ panē comedis vñq̃ bibis. Cur si peccas i eū nō puniari
Sz ais penā duriorē ⁊ iudicē asper ee. Vide q̃ iniq̃ agis q̃q̃ sinistre cardinalē in-
cufas. Sciuit p̃ctm̃ euestigio cardinali: nō tñ statū cōfiscē cāmq̃ punire voluit. Cur
h̄ nēpe nedū ira ferueret: rōnis tramitē iudicādo p̃teriret. Quid h̄: nūqd̃ sorozū
est illi platōis facto: q̃ aduersus deditū vētri seruū ira partit⁹: vocato sororis filio
spensiporabi inq̃t h̄nc verberato: mā ego nimia exagitor ira. Architas tarētinus
sum⁹ p̃hs ex bello rediēs cū agrū incultū squalentēq̃ offendisset: accito illi⁹ villi-
co: missi irat⁹ forē lugeres ait: timebat q̃pe vir sapiēs ne ira animū a cognitiōe ve-
ra reuocaret: vltionēq̃ differendā in tps duxit. Idē cardinalis faetitauit q̃ cōp-
to scelē noluit p̃us ad p̃uisionē. p̃cedē q̃ ira triduo fedaret. virū certe quē p̃ulca-
etas. inf̄ p̃hos nūerassē vidim⁹: modūq̃ p̃cedēdi ad iudiciū. Sūaz nūc videam⁹
qd̃ dux: qd̃ asper: qd̃ acerbū h̄ mādauit. Alii⁹ familiares suos h̄mōi p̃petrātes:
aut domo expulsi aut rōgis cedi mādasset. Cardinali sci eustachij sepe ob miores
reat⁹ cōpedes dedit. At h̄ vir māsuet⁹ q̃ iuuētū vicia nouit: ⁊ q̃ difficile sit acule
os carnis cōprimē nō ignorat: nibil hor. At tibi caspar triduanū ieiunū inditit.
Tu h̄ que ⁊ insupportabile ingū rer. Nepe si ita p̃gis caspar suadeo ne curias se-
gris. Nā si h̄ tamē impū ferre n̄ potes. nullū poteris ferre. Nō sūt: mibi crede)
duriora castra q̃ curie p̃cipū. vbi inuidie: similitates: retractiōes: odia: inimici-
tie: p̃sumelie: iniurie: pene infinite. Que res nullo mō q̃ p̃ patiētia vinci possit

Decres in curijs principū ecclesiasticorum platorū tāto miores sūt: quāto q̄ in illis h̄-
sant sūt doctiores: ingeniaq; sua nō in bonū s̄ in malū plerūq; vertūt q̄ si tu iē-
nare nō potes: nec illa sufferre potes. Ego te scio tñ virū robustū eē: q̄ in mediā z
siti tolerare q̄as. S; n̄bīl apd te diffīcīlī? ē q̄ aim domare. Nā cū sis iuuenis fac-
tū iuuenis: p̄p̄riū ē sp̄ velle vincē: At iuuenes nō p̄nt p̄uare q̄ volūt: nisi iue-
nes eē desināt: seq; aliqñ vinci patiāt. S; ego tibi suadeo mi caspar vt aim fle-
ctas tuū: tibiq; tūp̄e dñeri: talios aliqñ dñari sinas: maxie viros p̄stantes q̄lis ē
cardinal? z aūcul? tu? nec velis oīa ex tuo capite facē: s; ex alioz sentū aliqñ fa-
uas. Nos em̄ maxie qñ iuuenes sum? parū nobis videm? n̄bīlq; ē tuti? q̄ ex iu-
dicio amāq; viuē: nec tu mibi famē tuā allegas. q̄ si h̄ p̄seueraber agē: te dica virū
n̄ eē. q̄ ex vino panēq; neq;as triduo viuē. Ego ea q̄ tu nūc erate es: dieb? duodeci
ex pane aquaq; viri: z diutū virissem nisi voti fuisset finis. Nec de ille opifex re-
rū nr̄iq; facit: z alitor: aliud ab initio nobis alimēti p̄buit: q̄ glādes z aquā: qd si
nr̄a postmodū iururia alia iuenit cibaria: nō tñ nature bonitas p̄terit: qñ ad huc
illis possum? viuē cibis q̄ n̄fos aluerūt parētes. Tibi illud plus oblatū ē qd añ vi-
neā nō ē erat: iō rogo vt q̄relā pones teq; cardinal? subncias sūe: quā tāto iu-
stiorē fatear: quāto durior tibi est visa: de alijs q̄ scribis als agem? Tabellarius
fugies scribere pla nō sūit. Cardinali me recōmēda: z iacobū saluū dicito. Vale.

Portat amicum vt pro se
possessionē beneficij accipiat.

Epistola. xvij.

Meas filij? poeta. S. p. v. Robāni anach canōico tridēto z p̄fratri suo.
Qz tibi nō scribo sepi? q̄ ē tua in reb? meis diligētia. Ita em̄ res meas cu-
ras vt n̄bīl sit op? scribē: nisi velim gr̄as tibi agē: q̄ p̄ factis nō ē digna re-
cōpensatio. Nec nūc aliqd scriberē: nisi nou? casus submerfisset: q̄ tuo indiget au-
xilio. Credo te scire plebē sarātane vallis p̄ dñm decanū nr̄m meo noīe acceptatā
esse. In ei? potūdia possessione vis sit: nec absq; timore sum: q̄ ali? illic se intruse-
rit. Tu p̄curatoris mei officiū geris p̄ron? me? es: aduocat? p̄tor: sicut in p̄bē
da fecisti: ita i ecclesia facias rogo. Dat me? dñs fr̄as: te admonēbit: si q̄ in re op?
sit ad miniculo tuo: illi obsecro ausculta: z in oī meo negotio ipm quasi me audi q̄
nō solū in reb? meis: s; in corpe z aia ius h̄z. Ego q̄ n̄bīl p̄ te possum: n̄bīl facio
animus adesset si facultas p̄beret. Tu si scis emolūmēto aliq; bonoz: voluptati:
bñplacito tibi me eē posse iniuriā feceris amico nī cōmonueris. Vale.

Exhortatoria ad vnionē ecclesie.

Epistola. xvij.

Meas filij? poeco. S. p. v. dño ade de muli anglico aplice sedis p̄thonota-
rio p̄i z amico optio. Quo i statu sit respublica xp̄ianoz vides: lacerata
ecclesia ē: nec in iplo neci clero pax ē: vobis sup bis iuicissim? impator nr̄: z
vt aduocatū decet ecclesie opaz nouare cepit vt subortū scilicet possit eradicari. Ad
h̄ null? aptior videt mod? q̄ gnāle cogi p̄ciliū: hūc ip̄e ap̄lex? ē z sup eo ceteri regi-
b? ac p̄ncipib? scribit. Int̄ alios h̄o p̄cipuā spem bz i serenissimo p̄ncipe dño tuo
meozq; rege anglie z fr̄acie: enq; rogat vt secū ad vniendā ecclesiaz velit p̄currē sicut
ex lris ad eū missis p̄spicies: qd iō ad te scribo: vt cū sis vir bon? z plac? opti? adiu-
uare dñm nr̄m impatorū p̄positū vel? p̄ pacē ecclesie p̄mouē: ad quā re hortarer te p̄li-
bus h̄bis: nisi zel? tu? ad cōe bonā eēt mibi p̄spect? Scio nāq; volūtate optinaz
tibi neq;q; deesse. S; nec p̄rās abest. Intellego em̄ ex oib? q̄ ad nos veniūt ex an-
glia teq; noscūt. p̄mū te virū eē aut p̄. p̄mū ex bis q̄ regie serenitati sūt chari qd
tū. p̄t p̄uatā q̄ tibi afficior amicitia: tū p̄t cōem vtilitatē tū mibi placet q̄ tuis
necessarijs d̄z placē. Mimenāq; dubito qñ eo loco sblimar? scē mri ecclesie multū
p̄sis: z nūc p̄serti cū via apta ē ad p̄ciliū p̄ pace xp̄iani ppli celebradū. Qd si apd
maiestatē regiā sicut spero p̄mouer? sūmā laudē p̄sequis: nec pla. In h̄ tācū hor-
tor vt ea pares mediter? Cogites q̄ eēi eo plato debet q̄ sit afflicta ecclesiaz z op-
p̄līaz miseris tpib? nr̄is ac p̄dīz boīm morib?: z cupit vt in p̄stīnā dignitatem z

libertate vendicari possit. Ego apud cesarē nrm secretarij locū teneo: qđ tibi id significatū facio. vt si quid sit qđ me velis. Enea tuo p̄sident vtere. qđ cū etiā n̄ p̄tenderim qđ possim. min⁹ tñ faciā qđ debeā. Qđ tē singulari numero cōpellaue- rim: scio tibi nō ēē molestū qđ et italoz morē et oim veterē n̄ ignoras p̄suetudinē. Vale et nullaten⁹ id omitte vt p̄ latore p̄ntiū de regia interīde mibi nō rescribas.

Epistola. xix.

Accusat locoꝝ mutationē et amicitie officiū aperit. Meas silui? poeta impialisq; secretari⁹. S. p. d. viro optio et firi suo aman- tissimo richardo de valētia scriptori aphlo. Ex plurimis lris q̄s ad te mit- to vne saltē ita felices erūt vt te cōueniāt. Itā qđ est mi richarde vt cum mediolani te q̄ro. Basilee sis. Cū rursus te basilee peto: mediolanū abisti. Cre- do more boim te agere: q̄ ea q̄ assunt: nibili curāt: que absūt maxie: et nullibi min⁹ ēē volūt qđ vbi sūt: italiā habēs: germaniā cupis. In germaniā dō italiā opas. Et sic fit vt et tu nūq̄ q̄scas et ego te meis lris reperiri nullibi possim. Sed faciet forsitan de? tui nūc copia: qñ aliena negocia tue cure cōmissa: in mediolani te tenet. Ad speras hāc eplam dño laurētio de rocella vtriusq; nrm amatissimo tibi obli- gnata p̄misi: duas ob causas alterā vt scias nō esse me tui oblitū. cui⁹ mēoria mi- bi sp̄ ē iocundissima. Alterā vt i re mea p̄positure p̄zonū te facerē. Res ē tibi nota is illā nō reperio. Scribit p̄ me regia maiestas neruoseq; rogat vt mibi ecclia re- stituat: nescio q̄ntū p̄derē regie p̄ces: illud autē scio: nisi adiute fuerit nibil agerēt. Re semel tñ loquūt. aliqñ etiā nūq̄. maxie i ducali curia vbi eplē vndiciq; veni- ant p̄ secretarios aperiuūt: et si liber illis: duci ostendunt sin dō aut cloacas inci- dūt: aut tabernas aromatu piper aut crocū p̄tēture. Ideo mibi opus ē auxilio- tuo vt litteras iuues. quoz copia tibi oñdet dñs laurēti⁹. Noti sūt tibi vniuersi amici et inimici mei. Illis vtere bis reliste. Et fac vt tui laboris sentias fructum. Nisi scire quātū me ames: efficiat⁹ scriberē. S. nolo videri amicitie nre fuisse: quā tāti facio vt te mibi bonestē et me tibi piladen arbitrer ēē: nec cipiōis aut leti aut ficuloꝝ amicoꝝ q̄s aliq̄ pictagoricos vocāt nre beniuolētie p̄ferā amici- nias. Sāq̄ est tibi nosse qđ velim. In calce eplē illud subiūgēdū ē: vt altex te p̄bi- lippū meū: meis vbis saluū dicas. Et nouariē. antistitū cōi dño me cōmendes et cām meā: studiū meū i tuis obsequijs offerre ius nre amicitie nō fert: qz nec obla- tiones nec p̄ces amicitie cācellas ingrediūt: qđ in reb⁹ vtilitati possim tibi esse. Si scis: et me nō vteris tua est culpa et meū ēēt detestabile viciū nisi morē tue vo- lūtati gererē mibi note. Vale.

Epistola. xx.

Que sit homini patria et petit p̄motiōis auxiliū. Meas silui? poeta. S. p. d. dño hieronymo p̄ciui suo et amico p̄baro. An- tique sūt apud me hieronymē amatissimē et tue qđ baten⁹ nō rīdi. Nā iturū te in apuliā sensi. Nūc qz potes iā redisse: bec pauca ex me babe. Ni- bil dubito mi hieronymē te fortunā oēm meā et honores si q̄s habeo sp̄ oblecta- re. Scio etiā qz me amas: et amātis ē amati p̄speritatē vicē suā. Itidē ego erga te facio qđqđ boni de te audio (sepe autē audio. mirūm modū nē letificat qđ bo- tans studiū lfarū vt sedul⁹ incubā: facio quoad possū: vñ oīū p̄mittit. S. dis- trahūt me: tū occupationes multe: tū cure diuerse: qđ sup̄est totum lris dēdo: ne poete titulu inani⁹ videar suscepisse. De patria qđ ais memorie teneo: s. mibi cre- de: oē solū forti p̄ia est. Ego qđ malo extra patriā bñ vineē. q̄ in p̄ia male: nec nos in terra. S. in celo p̄iaz oportet inq̄rē. Socrates cū aliqñ interrogat⁹ fuisset: qđ et vñ ēēt. Ad dānū se dixit. Nos si meli⁹ rñdcre velim⁹ celestes nos dicemus ēē: qz illic originē ducim⁹: et illuc si bñ vixerim⁹ reuertemur. S. nūmū vba exten- do. Anū restat qđ ex te volo. Causa mee p̄positure tibi notissima ē. in illa scribe p̄ me regia maiestas. Solicitator erit laurēti⁹ de rotella: que optime nosci. Si p̄- cor et assis et si forte idē p̄pedit⁹ fuerit rē totā in te suscipias: et ad calce deducas. Pauca amico sufficiūt: sat est te nosse desiderij meū. Vale.

Eneas filius poeta impialisq; secretari? dñi iohanni campisio p̄ho p̄stati. S. p. d. Reddiderunt me certum lre tue. iaz te sentas tutum? sospitem aduenisse. qđ voluptati mihi fuit timet ne viar. discrimina incidisses. Tu piunt lre tue. de reb? qđ andree de merano p̄mēdasti scire qđ factum sit p̄cōtatus sum ex matheo pisano sicut iussisti. Is refert illas iamdudum ligatas put reliq; res itineri p̄missas: Itaq; te reuivencas puenisse. z se tibi p̄mēdat. qđ apud insubres gessisti. oia facta eē cum p̄silio n̄ ambigo q̄uis illa pte attigeris pollicitor. li bros ex aretini traductōe puerfa inuenisse te gaudeo: coemereq; institui. Et si mi nori p̄cio qđ sc̄pser? b̄u nequnt: iubet id auri p̄ferre. Rogavi matheū apud sigbe rium galleranū vel iohes banc pecuniam p̄solui vt faceret qđ mor lrās scripsit. Canitq; vt q̄primū illuc libz miseris pecunia def. etiam cum solutōne vecture. Tuus est qđ mi iohes. mercatorē aliquem in curia repire. qđ onus mittēdi medio lanū. hos libros suscipiat: ibiq; aux recipiat. Scio te amicor. tantū hie vt facile hoc sit tibi. qđ si iohes tolner vir p̄stans z sumim? amic? magnifici concellarij on? mittendi libz suscipe vellet. p̄ venecias mittere sibi pecuniam cū omni onere ve cturaz. p̄ p̄mū de qđ ipse p̄sideret mibiq; scriberet. id si eū nosti ei? animū tempta idq; agito vt opa tua pollicicum assequar aresto. qm̄ id magnopere suasisi z ne ti mor pecunie te afficiat. potes si vis anteq; libz mittas expectare lrās vni? illoz mediolanensium qđ te certiozem reddat se tuo nomine aux possidere. Scis nūc de siderium meū z quō tue indēnitati possis p̄sulere. cura te vt amicū qđ es oñdas. De petro n̄o no retano nihil te sc̄pisse mōstri simile est. cū scias me audum ei? nosse fortunam. Rogo me instruas qđ illi obtigerit. qđ aio beri mortē ferat. qđ cū viuat. qđ officiū gerat. qđ spe sit z qđ in me animo. qm̄ nihil ad me sc̄p̄it: etiam meis lris puocat? regem aroganum tantū extēdusse alas suas. nescio an italie p̄ducatur quāq; illa tēssa est vt respirare sub q̄cunq; desideret. Videant tñ n̄i ne serpent ē in gremio nutrant. alta est dñandū cupido nec terminis claudif vllis. Danibali nō satis affrica fuit. qđ ps orbis tercia credit. alexādro in modum carcer? angustī fines mūdi videbant. Nemo existimet generosum animum vni? regni terminis p̄q̄escere. Ego tñ illi faueo qđ fortune impetus: p̄seuerantie clipeo domuit. p̄tinuā doq; id fecit vt aduersam exptus secutissimam iam sit adeptus fortunam. Faxit deus vita vt illi comiciis sit z q̄lem theofrastus moriens et optauit. Tu vale: z re scribe. nec ampli? legez taciturnitatis int nos tua.

Commendat salutes anime.

Epistola. xxij.

Eneas filius poeta reuerendo in xpo patri bartholomeo epo nouariensi z comiti. S. p. d. Magna t̄numerabilia sunt bñficia qđ a te recepi. nec ego illis p̄dignam possem vicem rependere. etiam si mille annoz mibi vita do naret. qđ tñ possum id facere nō obmittam. Nihil est anima p̄stantius. hanc co lere. hanc curare p̄ ceteris debemus alia caduca sunt: fluxa: mortalia hec ineter num manet. cui si bene studuerimus. eterna gaudia si mala vacauerim? eternos cruciatus p̄ illam sentiemus. qđ p̄sideratione duct? statui tibi copiam lrāz desti nare. qđ nunc ad curiam regiam ex orientali? ptib? misse sunt. qz tenorem velis animaduertere z monitōes audire vt ea faciens que in illis suadent eterne vite beatitudinem assequaris. Vale.

Quales scribe cancellarie.

Epistola. xxij.

Eneas filius poeta bertholdo lumenburgen. viro liberali z sem. p̄digo. scribe impialis cancellarie. S. p. d. Accepi? eplam tuam qđ nos cenatum vocas. acceptam? onus. ventresq; n̄ros paremus. tu videris ne vacuos eos remittas. Hospitem abesse nihil cure est. si eius vicem p̄dices caponesq; im plerint. Hospitem videbimus libenter amplexamurq; si quid plus licuerit non erimus inertes. qđ semp malum habemus z qđ muli z equi ferimur in libidine.

Tu si qd iuris illicibēs caue ne pmunices. Quicqd em in modū venerit. prius
eē desinet. **Sas** michael man? qd sunt adūce. wolfgagi ligua nō sci. qd psuadere sci
atq; uenēssai cauda nūbil furiosius ē. **Jacob**? fingit se puer. tu tñ lardū ne pmiseri
mūscipule etiam si qdragesima fuerit. **ludovic**? nūbil dicit. s. muris in modū oia
foramina pteptabit. si qd vis nos hie. aut oia pmunicatu fac. aut nūbil vnū tñ re
mediū est. si vini tantū pbueri vt somni magis qd ueneris cupido sit. nos tñ uenie
m? etiam si deficiētibus reliqs te deuorare debeam? **Male.**

Horat vt snia impatoris cō non ferat.

Eleas silu? poeta. **S. p. d.** iohi frund indite ciuitat? colonien. secretario.
Tabellari? tue insignis celebrisq; ciuitat? nō sicut optabas. s. vt curie vi
sum ē expedit? ad te redit. meo tñ pfidio non caruit. qz libent? gero tibi in
oib? morē. **Vir** qz doct? dñs bartūg? auxilio fuit. s. nō l3 in republica plus boies
pcedere qd pbare possint rōib? **Tu** est qd sup ē ita regere. ne qd indignatōe rubi
go. aut hinc aut illic oriat. qz nō facile extinguit vt accedit ignis. **Cefaria** ptās nū
li in tpalib? subest. qd qd ab ea manat. decz cū reuerētia deuotiōeq; suscipi. etiaz si
duz videat. qm calix in manu ei? plen? micto pōtq; illi dare. illi negare. nec oib?
phas ē in pastore erigē cornua. **Tu** testis scis. id pedē ftrabo. fac vt defenfur cās
i curiate qpmū uisaz. qz z michael tu? z ego tua suau? ouerfatōe iusti carē? nec te
vult? vlli? teneat. nā z austria pte qd placeat dare. **Malez** ueni.

Dissoluit argumenta p pte **Eugenij** facta.

Eleas silu? poeta ipialisq; secretari? **S. p. d.** fructo pfi dño iohi caruāia
oratori aplico atz iuriscōsulto. **Erat** anim? me? postq; ex basilea fcessi sup
reb? ecclie ppetuo vti silētio cū eas nō dñi spūs ductu regi. s. boim guber
nari passiōibus uiderē. **Tu** nūc me cog? aliq; dicere. qd armatū eneā imitari me
suades. uellē tacere potū? qd loq; qm nulli ptū vmo me? placitur? ē. sic z nulla ps
mibi placet. tu vis vt dica? parabo. s. vide ne audias qd nō vis. tu pt? vni? tueris
ius. qd ego tibi placitū dicā nulla pēlaudās obseqr tñ silētiū? rupa qm id opta
re uider. **Longū** mibi mīssū cōgōpbū vt cāclatū legere. facturus sum qm illi p
ocū licebit. **Mibi** tñ tā pspertū totū. rogas qd a te spā sunt laudē tuearq; facia id
si mō uer? te dicere agnouero. vbi alit uidero. nō faciā. parmeniosum plenūq; ri
maz. nō potero tacere si qd nō uer? audia. tu mibi amic? es. fateor hoc. s. ueritas
pferēda ē. tu uera oia putas qd scribis s. ego de tua pbitate creto. nō tñ ita ē vt res
qd tibi pauc? oñdā. **Dic** basilea cepto pailio legatōz pape exposuisse. nō ē spādū
de illi? sinodi pgressu. ppe uicina bella z alias cās. s. nūc sinodus pape narrari
iussit. **Dic** pl? papā germanie pncipib? pcessisse z se bñillasse. qd vni? sit d rōnis
pōtificib? auditū. **Rustic** s. z bistoriaz ignar? narrāda sunt. **Adrian**? papa z leo
rōnis impatoribus ius ordinādi aplicaz sedē z epōs p impiū noiandi pcesserūt.
Leo ille sanct? quē tu z doctores euāgelij tubā appellat. cū uellet in italia pailiū
bie. in qd ples possent de occidētalib? ptib? puenire. **marciano** cefari pailiū in orē
ti postulātū. annuit. tūc sinodus caladonē. bita ē. refers dñm scē cruc? missum
ē vt papā purgaret. pailiūq; germāis offerret. **Nō** dic? prātē habuisse cardialē il
lū libēdi sniaz postq; pbata fuissent crimia. **Qis** rōnos pōtices solitos eē dicē.
Si qd aliq; uolūt. ad aplicā sedē ueniāt. **Petr**? p m? pōtifer increpat? qd ad gēres
introisset vltro se purgauit. **leo** qd? scribit lodouico augusto. **Mos** si aliqd icōpe
tēter egim? z in subdit? iuste leg? transiē nō suam? vno ac misso vno? cūctayolu
m? emēdare iudicio. hispanoz legatōz hortatu pape basileā uenisse pcedis. uer?
poteras dicē ples ne illuc. irēt apliq; lris fuisset requisitos. **Aniuersos** reges p pili
ariū statūū. pbuuisse basileū ne papā deponeret dñ affer? uide ne te decipias. **Re**
fers tres cās eē qd? ps mior pt uita maiori pte vniuersitat? aliqd agē. s. facta ca
pitulor? z vniuersitatū qd supiorē bñt nō sunt eqūda gēssis pailioz vbi solū deus ē
supior z a qd? nō appellat. **Dic** in pstan. pailio plenā ptātez datā eē rōnis pōtifici
bus le cum eligendi. in qd aliud pailium celebrari v3. **In** casu nro specialit? refer?

uata fuit electio loci scilicet. sicut quædam cū grecis habite manifestat. **P**retēdis
sanctū ēē basilicę. ne ꝑꝑ locū oriū differētia possit. inane argumētū est. **M**arrat
decretū nō placere grecis basilicę. vellegz aliū locū dicit sinodus nolle ꝑꝑ locū. i.
ꝑꝑ basilicę tantū bonū omittē. q̄ aliū sentit a decreto recedit. tu vis me bis sen-
tire nō possum. dicē me ex ꝑposito errare. mibi aduersus te magis opitulabit alle-
gatio. nihil ad me q̄s obtineat. **I**mpatori uiuo q̄ vnionē ꝑcurat. illā cupio. illā ꝑ
moueo ꝑ hac magnis laboribus me exponere. tu q̄z ꝑ ps tua vnionē velles. s̄ mō
tuo. maneat papa tuꝝ ꝑtifer vnio sit. **I**dē ē ꝑ altera cupit. nēo pacē. nēo vnio-
nē aspnat. **N**ēo tñ pacē amplectit q̄ sibi detrahit. oēs volūt vicere. nēo se flectit
dure ceruicē boies. **E**st ne sibiecta eccia. vt ꝑꝑ hūc vel illū boiem tā varie verari
debeat. si nō potes pascere. sine aliū esse pastore. s̄ nō est de pastu ouīū q̄. s̄ dela-
na nō tñ litis erat dū paup̄ eccia erat. scio te mibi iaz irasci. qm̄ dicta tua expello
q̄ videar aliā tueri ꝑte. **M**erere s̄. dixi tibi vtrūqz mibi odiū esse. nō placz mibi.
animō. electio. abhoreo galloz lenitatē. minime bis ꝑsentio: dū sedē aplicam
volūt auferre romanis. n̄ ꝑbo cū decreta q̄ faciūt: ipi nō fūnt. **C**ardinalis sancti
petri viri sc̄i z guissimi suia mibi placet: q̄ neqz hos neqz illos laudare solebat.
Hos ꝑciliū rome vult. s̄ illa iam in angulo ē xpiani orb. **I**bi basilicę manere volūt
at s̄ vrb̄s multus odio s̄ ē. **T**u tñ deliberari illic putas. an numerosi? debeat ꝑciliū
um ꝑgregari sperasqz id obtinere ꝑplacereqz cesari. aliū aliud sentiūt: viderisqz pu-
tam nō esse absqz ꝑsentu regiū alioz ꝑciliū ꝑcedēdum q̄si cesarē parē facias cetē
q̄d parē. imo z minorē oñditis qm̄ regi fracie offert ꝑciliū. cesari nō vultis ꝑcedē
Molite s̄ secreta putare. oēs s̄ sciunt. sic z alterius ꝑtis ꝑsilia nota sunt. ego oēs
ꝑmedare. si videre pacē bis atz illis placere etiā cū incommoto suo. qz nō nobis. s̄
reipublice nati sumꝝ. nec plus velle debemꝝ. q̄ sensus cōis nob̄ ꝑmittat. nō q̄ de-
mere dignitatē. s̄ q̄ ponere vult magis laudat. **P**utavi viri sanctisqz boies difficili?
ad ꝑtēficatū vocabant q̄ nūc ex alio amouent. bonꝝ animꝝ ingenuūqz benignūz
nō quō dūmitteret. s̄ q̄cito dūmitteret stūdiū b̄et. s̄ volūt tibi dirisse ciuēnia tua
Quia aut n̄ loqr. aut vey loqr. s̄ ē armatꝝ enēas. hūc gerā. ille mibi anchēsis erit.
quē vniuersalis eccie ꝑsensus dederit. dū germania q̄ oñia vniuersa m̄tē
ret. dubius sum parato tñ animo sum ꝑmuni sine aus. **Epistola. xxvi.**
fidei soli credam. **V**ale.

Denoua ciuitate z aliq̄d de amicitia.

Eneas filius poeta. **S. p. d.** magnifico dño suo **C**aspari schlick impiali can-
cellario. nihil noui post tuū recessum emerisse q̄d in eplaz eadē dignūz sit.
nisi q̄d bodis vēturꝝ ꝑāgratiꝝ tuꝝ quē aiūt eq̄tes secū quāqzinta ductūz.
Ret tñ minime illū expectare voluit. s̄ h̄ mane aūqz dies elucēcet ad ortos be-
speridū deliciāzqz ꝑadisūz iter arripuit. ignoqz fortassis v̄bis v̄toz. ortos nāqz be-
spidū poete v̄ltra atlātē in africa sitos fūrere. s̄ hos n̄ra etas bz i ciuitate noua
stirre v̄be. vbi ꝑpetuū ꝑbiatū autūm? ē. z oē genꝝ ꝑomi suapte gignit. iō rex hunc
vñū amat locū. **R**ecte sane vbi tor aqz scaturigines. tor viridatia ꝑzata. q̄ verni
epe floz splētoze ridere vidēt. huc se nūc rex ꝑtulit. qm̄ illic abiturꝝ sit. tā certū ē
antirꝑi aduētꝝ. q̄ ꝑ hos dies oēs ꝑplo suo rumore destruit. opa tñ tua q̄ ꝑ ceribus
curie. ipiqz regi re ficta aut salti dubia ꝑ certa exposuisti. dū h̄ scribo allatū ē nūci
um regē balneā peti debē. vbi ad dies octo māsurus sit. nec nos ibi diuersorūz h̄e
possumꝝ. in nouā itaqz v̄bē recta via migrāuimꝝ. si tñ ꝑāgratiū ire ad balneā fē-
tero. me q̄z illuc ꝑsēra vt de re tua possim curare. nec obmittā ex mādaꝝ tuis vñū
dū vires erūt. aiūt regē carmolā petiūz aut saltē caritbiā. ꝑtꝝ ꝑo atbesim. exide
spes tñ nurebergā peti debē. q̄d tñ ex mgro thoma pleniꝝ intelliges. ꝑsiliariꝝ regū
ad huc s̄ h̄. ipos ꝑulā q̄d face nos opteat. s̄ frisingēsi eccia n̄ ē q̄d n̄ fuerit ꝑtꝝ
bi notū. nēo ex curia v̄it. mgm̄ thomā ꝑmonui vt de ꝑecuniis nureberge ꝑcipiē
dis instructoz b̄et. q̄ me ꝑhte mgm̄ curie ꝑcōtatus ē. n̄sumqz bz. **S**cripturas
sibi ꝑsignaz oēs q̄s mibi dūmisisti. **C**apitula veterꝝ regi extraxiqz. **D**ñs auditor

ad nos iter facit. plenus querimoniarum. quod in recessu tuo te non reperit. **P**ara aures tuas ut quod hic auditur? fuisse illic audias. **H**omo tuus est et amicus utilis. quod solet plus honesto placere. **E**st enim amicitia hodie viget cui utilitas est aeterna. **S**treicorum illa. sola virtute gaudens. iam dudum explosa est. **N**on puto has litteras cito ad te venturas. quia nec tu ad eas festinabis. ipsi nurebergam versus proficiscens. **S**ed tu eo non veniens ut opinor. nisi uxoris plus aut licentia. aut facietas intercesserit publici? regi? **E**go inquit si meam semel uxorem attigero quoniam illinc abdicet nescio. vide ne inde tibi contingat. regis negocia curare habes. **N**on bene pervenit: nec in una sede morant rerum publicarum cura et amor uxori? **T**u tamen illam ducere potes eo loci ubi quique sit curae sepeque possit in amplexu venire tuos. **E**go ex his sum quod melius scio predicare quam facere. si loco tuo essem aliter sentirem. **V**ale optime et disputatores domini auditoris ad magister Thomam remitte ut equum sit verumque certamen.

Regratiatoria et aliquid de studio humanitatis.

Epistola. xxvii.

Mneas filius? poeta. **S. p. d.** magnifico et generoso comiti Balcatio d'archo Aggressus est me nudius tertius? vir suavis et tui amantissimus? iacobus de la Bruno miles. tuasque et magnifici germani tui comitis francisci litteras aperit. quod mihi magno testimonio fuerit amoris erga me virum. **T**um in veris multis salute iussus esse me iacobum? inquit. quod et si persuasum antea mihi foret. quia nescio animi viri constantiam. iuvit me tamen cernere quod meditabar. **S**ed ne pluribus immoror: scire vos volo non truncum a vobis coli quod non sentit. neque asinum quod non intelligit. sed hominem quavis pusillum. beneficiorum tamen memorem et quod nunquam animo est ingrato. **N**on est quod scribam nunc amplius? ne pelagus ingrediar quod non facile egrediar. **M**axime cum affeceris me dudum desiderio tuo nimis multa essem scripturus? si vellem animo satisfacere quod omnia melius? coram exponam. **S**pero enim cesarem ad vos. prope dicam migraturum quem sequi ut soleo. **E**t si deus dabit. te perveniam. rem tuam bene absolutam esse. tum ex litteris iacobi. tamen ipso facto intelliges. **P**lus enim gratie in oculis regis? habes quam reris. **E**t omni francisco postquam me videris. dicito et? musas quavis suave. scripna regis incolere ibique delectare. quia non sapit huiusmodi toga barbara usus. **S**e pultum est quicquid huiusmodi buce porrigit. studia namque humanitatis? earum bene extra italiam domicilium scis quod appellem studia humanitatis? **H**oc enim nomine volunt nostri oratorias et poeticas litteras designari quod latinum late patent. apud alios plerumque ignote. **S**ed vale iam tandem. quavis man? nunc cesset et calam? papiro bereat ut quem tecum loqui delectat. at mihi non suppetit ocium. **E**t regi magis quam meo fuisse videtur est animo. quia non sum liber dum alienum comedo panem. **I**teque vale. et tu cessa man? ut lingue suppetit quod dicat dum tridenti erim?

Epistola. xxviii.

Mortat ad rescribendum. **M**neas filius? poeta. **S. p. d.** Nicolao amidano canonico mantvano et amato fratri. **P**ax tecum negotii habui nicolae amantissime dum basilee fui. **S**ed nec plus habuisse voluerim. **M**axime si modice consuetudinis causa. tantum molestie fero te perat? quod tandem facerem. si salis ut autem modicum tecum consumpsissem. **M**irum modum gravis est mihi absentia tua. atque id longe quior. quia inter ceteros suos meos motus mentis? vineci moris? penitus abhorretes. **S**ed statui omnia ferre. dum sperem mihi bene esse. ut tamen facilius tolerare possim. obsecro ne tibi calam? plumbe? sic neque papiro? aurea quam dissipare formides. **M**ulta sunt quibus dietum posses scribere veritatem tuam pegalique novitates passim illuc defluentes. **E**t quod in consilio quodue in curia fiat. **E**t si desint cetera. glicerium saltem materiam pot dare. de quibus? quod tantum scribis quoniam andiam libent. **E**ffice igitur quod cupio. ne autem affectant scripturum tibi extimes. quod intelligere potes ex eo quia per totas litteras. **N**ec plura modo. nos vltimam pergam? unde ibruck. post carinthias perituri. **I**ncertum est an nurebergam venturi sim? **I**am vela vent? solui. et in intimum mare devolvo? dietum a te ceteris meis? caris remotior. **V**ale.

Redit in beniuolentiam.

Euerendissimo in xpo patri dño francisco

Epistola. rrr.

de pideo passis archiepiscopi mediolan. Eneas silui⁹ poeta. p. d. S. si cui vn-
q; libentē scripsi. amplitudini q̄dem tue libentissime. dum eē in basilee. naz
te dñi z pñs hebam loco. meminerāq; plurim tuaz iñ me meritor. q̄ sane men-
te mea nunq; excidet. At cūz viderim te lra meis nō videre. arbitrat⁹ sum id qd
erat te. f. offensaq; basilicē rebz. nauseamq; inde cape. restiti. igit diuq; silui. tñ
ne tibi imprudēs displicerēt: tum q̄ q̄ue erat tot lras rñso indignas mittere. Sed
q̄uis scribere obmisserim. amare tñ nō omisi. cupiens sp̄ in eum gradus res resti-
tui. ex q̄ vicissitudines lraz pcurrere possent. Idq; nunc arbitroz euenisse qñ me
neq; q̄rentē neq; somniantē qdā cesar n̄ frideric⁹ augustus in suū secretariū ac-
cessit. cui iaz fuio in statu gradusq; minime in bonerato. q̄ ex loco scribēti mibi
nō arbitroz te rñsioz negatur. nāq; si recte intelligo. idem ē cesaris qd tuū deside-
rium. nulli ex p̄cedentib⁹ magis fauēs q̄ alteri. cupit ei vnire z reintegrare lace-
ratam ecclāz atq; ad id opaz dat. z spero p̄fore vt voti ppos existat. z lz his dieb⁹
basilee fuerit. z q̄ tuā dignitatē arbitroz audiuisse fecerit. nihil tñ in hac magis q̄
illaz pendet p̄re. z id ipm florētē fecisset si taz illic fuisset p̄pinq⁹. Secutusq; est
figisimūdi exemplū. z seq̄ in hac re vnionis vsq; ad calcem. tu q̄ p̄ optime scribe
mibi saliqñ cū vn⁹ ex in differētib⁹ factus sim. nec qd animi bēas q̄rito. dñ vba z
opa mea avoluntate p̄ncipis mei nō discordent. Ad c⁹ intentōes captiuare volo
ingeniū meū. repetem⁹ igit veterē p̄suetudinē. emācipatūq; filium iaz rea dopta
z vt solebas vtēre p̄ tuo. ego itēz ad p̄res z dñm redeo qñ ex p̄st lumine. deinde
si vides me poetaz subscriptum nō mirere: qñ me talē cesar eē voluit. Et si archi-
p̄sbi papien. z yficioz de rosate totaq; illa nebulonū turba iuriscōsulti nomen si
bi arrogāt auroq; cingunt. Cur ego poete titulus verebor assumere. libet z mibi
inē alios infāre. quāq; z b dignitas maioris ad studiū vigilātie cā erit. Nicola⁹
tuus frat⁹ me⁹. libellū q̄ndam meū nō limatū neq; vt optebat reuifuz. secū ad tuū
eramē tetulit. neq; remisit vnq; opto illi⁹ custos sit fidusq; neq; edat rē imp̄fectā
Mouim⁹ effi op⁹ vti scis: iubet orati⁹ in nouū p̄miamū. vir mat⁹ in⁹ z sensu z etate
mathe⁹ de vngano si qñ ad te venit meo noie salu⁹ esto. id q̄z te cādido viderim
eloq̄ntē fluuiū. ganiforti ducali secretario appime merito. Cui sup re mee p̄po-
siture scribo. rogo vt me aliqñ p̄missum facias quā puinciaz nicolao delega uer⁹
spero libentē faciat. Vale optime mei memor.

Commendat causam suam.

Epistola. rrr.

Eneas silui⁹ poeta. p. d. dño guisforti vtriusq; iuri doctoz ducaliq; se-
cretario amico p̄cipuo. Ea sublimatio stat⁹ tui vir amplissime quaz nup
mediolanē. p̄ncipē fecisse intellexi. tāto mibi iocūdiōz fuit. q̄nto illā vi-
deo tuis vtutib⁹ tuisq; studiis magis pueniētē. Nāq; sicut mibi vī. neq; ducal cā
cellaria aptiorē rectorē h̄re poterat. nec tibi palestra pueniētior dari. quāq; n̄ du-
bitē pl⁹ illā ex te bitura ornamētū. q̄z te ex illa susceptur bonoz. ver⁹ i hac tua er-
altatōe rogo ne idē facias q̄ ex hūano ingenio pleriq; faciūt oēs p̄ se dispiciētes
cū ipi sblimati sūt. sua mibi oro aliquē locū i amicitia tua vbi me ponas. n̄ postulo
in p̄mis aut sedis. s̄ saltē i vltimis. Nāq; si cetera desunt q̄ amicitia inē nos p̄la-
re deānt: illud sufficere dō offōz. f. p̄fessio eadē. q̄z ego cesari n̄ friderici secreta-
ri⁹ suz. q̄uis lōge idign⁹. h̄ tñ res facit vt beniuolētia tuā obtinere n̄ desperē. s̄ qñ
iaz illā nace⁹ sim. statui amicoz more absq; p̄fatōib⁹. qd mibi nēcūz sit tibi a pe-
rire: tuq; p̄silii z auxiliū exp̄secere. vacauit alias i basilicē. p̄silio p̄positura csti-
laurētū mediolan. eāq; mibi scā sinod⁹. quā tūc oēs recognoscebat illico ptulit.
Princeps mediolan. aliū ex como lādrianor elegi fecit z dari ei possessiōz. euse-
ni⁹ cui dā leonardo stellerē. s̄ illa. puidit. veni q̄ mor mediolanū fauoreq; amicoz
z ex ḡra p̄ncipis. excluso q̄ iā erat itrusus possessiōz obtinui. solut⁹ tñ ita vt fiebat
todeclino quāq; a aureis: morq; iussu ducali basileā repeti. Ab hinc trēmū.

pestis magna scilicet inuasis. but suus reuocauit. Ego qz bonū offm ibi bebaz rece-
dere nō potui. morbi scidi. subitoqz orta fama ē me morē obisse. Scitū ē id me-
diolani. leonard? cui eugeni? pviderat. Blacū me d medio gaudēs: possessōz ppo-
siture postulat obtinetqz. Ego postmodū pualetēs z audies me spoliatū scribo
lras ad amicos. facio fidē me uiuū eē: peto restitui. S qz basilee crā nūqz obtinere
potui. Trecoz nūqz pncipi fuisse rē expositā. qre cum tu eo in loco sis qz te cupio
z gaudeo. rogo obsecroqz vt apire ista pncipi velis supplicareqz vt eccliaz meam
mibi fstitui faciat. z si aduersari? dicat se ius hie. nō fugio iudicē mediolan. archi-
epm viz sanctissimuz. aut nouariē. pōtifice integerrimū ptem dummō qd iur?
est an oia restituat i statū pstinū. iaz at nō pōt dici qz de obediētia alia sum. qz regi
fuiō q est oino indifferēs. plura scriberē si mibi cū boie min? pito res eēt. tibi aut
oē paz. sufficit. me iaz bēs. Fecissēm regē scribere. nisi rē parua putarē. si tñ ita cō-
sulis neqz aliē fieri pōt nō vnas s cētū bēo lras. Tu obsecro mibi qd speres z qd
facto sit op? rescribere z iura vt potes. Scies qz neqz ingratiū pmouebis amicū.
Vale: z me sic fruiere vt strenuo militez doctore eximio dño iacobo d castro rōno
vteris. tanto tñ min? qnto z scio z possum minus. z tanto plus qnto plura mibi
q illi licent. Itēz vale.

Gratulā beniuolētiāz magni viri se nactū esse.

Epistola. xxxi.

Ruerēdissimo in xpo pū dño. A. cardinali cracouiē. Eneas silui? poeta.
S. p. d. Epilaz meam reuerēdissime pīz dñe colēdissime quā ex frankfor-
dia. p. v. transmissi. libentē audio in vris oculis grām inuenisse. si tñ ita ē vt
spectat? miles iacob? aplic? nūcius mibi retulit. q nō solum placuisse lras meas.
s z me iam int familiares viros admodū charos eē p firmavit annumeratū. qd
magni munerē recepi loco. multūqz illinc letat? sum. Mea nāqz snia ē. vt mibi int
mōles felicitus sit. qz pclaroz boim familiaritate potiri. ab bisqz diligi z obfuarī
qd cū mibi itelligā apud. v. p. r. p. gisse gaudeo mecū psepe. z qz tbeisauz magnū
recepim voluptate fruoz ingeti. Nec ab re bac vtor pparōe. nāqz q tbeisauz iuenit
nisi potēs sit. illū custodire sepe defraudat. z aut pncipis rapaces man? aut acu-
ros furis yngues sp timet. Fide mibi accidit. q nāqz pacto vīaz fuare beniuolē-
tiāz possim. nō plane video. Conciliatū nāqz beniuolētie stus est z custos. neqz
abiqz hac pōt vllū amicitie viculū ppetuū eē. At h in me aut nulla ē aut minima.
qd igit faciā vt via erga me volūtas maneat. q via in hac gra pseuerabo. q mō h
charitas alligabit. pūra ē breui vt video h mea voluptas si ad me tñ respicio.
At si vīaz. R. p. intuear. spes ē māsuz diu z solidū ac firmū eē h mōi gaudiū. benē-
gnitas em via q amare vt audio Jacepit māsura est qd diu vixerū. Faxit at te?
vt lōgissimo ac nestoris euo fruamī. ego nō curabo eūde me sp exhibere qlis eraz
dum h orta beniuolētia est. z si qd potero ampli? p̄stare. n̄ subfugiaz. asseruit ac
idē iacob? audā eē. v. r. p. vt qz nō fessz nouitates sibi rescriberem. parebo libēs. z
qūqz emerferit nouit bis in ptib? sc̄ptu digna. eplari daudaz breuitate. ne vel
legeti tedū vel scribēti laborē nimū pareat. narratōis caput redit? regis dabit q
ex reni ptib? februario mēse in austria r̄meauit. et aduētū oēs accole admirati sūt.
nec ei arbitrabat fieri posse. vt reginū diadema tāfacile psequerē. s admiratio h re-
uerētiāz pepit. more em hūano accidit vt illos magis veneremur. qz opa temi-
ramur. baud aliē nūc actū est. albert? dux austria quāqz diu isensus frī suo regi fir-
misset. bellūqz secū a pte gessisset. vt eū audiuit adeē. ad sextū (vt rōni dicebāt) lapi-
dē obuiā pcessit. vnaqz fecū wiēnaz igressus ē vrbē. pauc? dieb? itēz regē adiens
cū in noua ciuitate foret. refect? oib? p̄trouersis. i. fratnā recept? ē societatē. h sē
q mibi scribēda d nouo occurrūt. omīssis nūqz z alijs leuib? reb? d qb? i vulgo sp
ē rumor. Asfert dñs iacob? eplaz quāda ex meis. qz bis dieb? edidi. ea rogo vt vt-
traz iudicetisqz qm cū tiore d reb? fidei scribo. Librari? q trāsc̄psit nō erat valde
pitūg. itaqz pla vobis in ea esse q ego posuerim. Jō velit. v. r. p. rēp̄b̄siones
mibi p̄stādas cum eodē viuādere meqz sp bēz chaz z in memoria.

Vocat cum desiderio amicum.

Epistola. xxxij.

Eneas filius poeta. S. p. d. Iohi campisio. S. p. d. Ex lris plurib' reuerendissimi dñi cardinalis sancti angeli ad regiam maiestatem directis: pcepi te fore apud ipi' reuerendissimā pinitatē. Nam 3 tua manu scēpe erat. et tuam dicēdi suauitatē redolebat. Id qz et postmodū vir suauis et tui amātissimus nicola' de ciuitate castellis pfirmavit. q res mibi maxime voluptati fuit. Ipani te. ppejem videre deosculari atq amplecti. qd qz dulcissimū inf nos esse solebat. offm instaurare ac d medicina nō nībil pferre. cū te arbitro: ples dietim lectōes audire. cū vbiqz medicorū sit copia. Expecto itaqz te mī cāpi: si magna cū animi alacritate et gaudio. et qūis te plurib' anis puat' fueri et abiqz te viuere didiceri. Nūc tñ nescio qd factū sit. vt postqz te vēturū sensi. miserā mī bi existimē vitā dum tuus differt aduēt'. qpropē si me amas vt soles cura vt venias. ego te veteri ex amore obpūo coloqz. nec ppe silectum qd int nos diutinum fuit amorū meo detractū est aliqd. Seruauī nāqz legē int nos dictam vt amicitia nra: quā aiorū pformitas et mox silitu to pfluerau. lra pmissio nō aboleret. qd ita a me factū ē vt putē auctā pot' qz diminutā ē beniuolētiā meā. nec aliē opī noz de tua charitate q amicitia nō more puerulorū variādā existiare solebas. S. pbo ruz legib' imutabilē. At in his ptiū' eē me audis: nolo vt admires. vocat' ei p regiam maiestati fūi. i secretariūqz recepi. et qd mibi qūissimo ē oneri: lauriati poete titulis adornat'. qd nomē l3 mibi sit lōge ipar. n tñ a rege datū debuit refutari. Apud bñciqz pncipē me repies. ad quē cū in hac tēpestāte ecclē accessirer. tan qz in tutissimū portū libent' me ptuli. vt pcul ab bñdōi platorū dissensionibus agant vitam. et me ipso fruār. Vale.

Dolet de amici et patris absentia.

Epistola. xxxij.

Eneas filius poeta. S. p. d. georio andrētio senēsi amico. pbo et pstatū. Iris tuis qz plurimū accepi. vt oz iocūdistime. qz lectitasse millies ne qd fat est. scis em cū pntes eēm nullā potuisse diē pterire sine colloqio nro. nāqz aut ego te vel tu meipm qritabas. q magis tecū me viuere fiebat qz cū alijs oib'. In pntia vō lē tue illo offō fungūē q tu olim vtebare. cū eis vitaz duco. be mibi georū: be mibi te pmiū inf oēs affert. bis fruor. has āplector deosculorqz. ex illis solaciū si qd beo ad me puenit. Cū legi' deū testor. nivalui lacrimas ptinere. fleui fateor. itez atqz itez fleui. En in quaz vbi amic' ille me' dulcissim'. dimississe ipm certo scio: si qñ reuissā nescio. Urgebat nāqz ad lacrimādū pcpue qd de genitore meo siluio narrabas. tūc ei viū ē ignaro qd aculei corculū meū tetigisse. memie rā pini amorū. ptiapabāqz cū pte amaritudinē. S. de bis omittam'. nā cū incido i hācrem videoz pzius emori. te at pzi meo adoptatū qzissime tuli vñ intelligo vt illi' furore diminutū et te germanū acqsiuissē. qb' reb' nō potui rñdere plurimūz. Alij nāqz ilico receptis lris. nūc mediolani me scias pinozari. pstoqz germaniam postulabo. itaqz si qñ lras ad me vis dare. subebis exponi basilē. cetera nō beo q scribā. Adreocio petrucio nro lras dēdo āplissimas. genuā eiusqz cūctos mores p ingenio ppheto. qz tibi oñdi meo nō te exorab. Vale atqz itez vale oēs qz amicos nros iubeto saluere. et si qñ genitorē meū offendā vbius solabere qad potes. Magnificat beniuolentiam.

Epistola. xxxiii.

Eneas filius poeta. S. p. d. Iohi aurispe fido. Nescio qd cause sit iohes mī dulcissime. q neqz etiam paruo tpe i mo breuissimo momento inemor esse tui. esqz in memoria sp mea. Et ipa recordatio gratissima est. q te abire nībil habeo dulci'. Doc dū sepi' pñdēro vñ pcedat. multa cū enumerare possim: humanitatē tñ tuam potissime rat' sum de disse cāz. Nam cū be patano redire senas. subsisterēqz ferrarie nō nullis diebus. tantū in te vbanitat' eē cognoui tantū charitat' ac beniuolētiē in oēs etiā in infios. vt opiner te nullū fore benigniorē facilioreqz. nāz et me voluisti inf amicos tuos pñerare. hac de refato aino qe tibi afficioz. vt si qz ad te pfecturos pperias

sine lris meis vacuos nō possum dimittere. In pñtia dō cum repissem. Nicola-
um illustis marchionis nunciū de te diligētē interrogauī. et cum iocūda oīa retu-
lisset. longe gaudisū sum letorq; uehement. Si qd ē tibi cordi ac iocūditati. nihil
est em qd magis affectem q̄ te sanū hilarēq; esse. et me tibi chaz fore ut ex pietu-
ra capio. imo exp̄sse intelligo. vnum itaq; oratū volo. ut oñdas. s. tuam erga me
beniuolētiā extinctāz nō esse. quā rem scribēdo sepius efficias. Vale et ingro bu-
goni et natis suis me p̄mēdatum facito.

Nimphiplexim libellum se effecisse significat.

Epistola. xxxv.

Elleas filius poeta. S. p. d. Rozimo medico p̄stanti et amico optimo. q̄tu-
or iaz mēibus ad telrās dedi. q̄s nō habuer. certi nihil bēo. Snia tñ earz
fuit ut opusculum eē p̄fectum scires. q̄ me de baptista scpi rogaueras edi-
tūz. qd iō feci. nō ut idoneū me fore existimare p̄dendis opibus auctorem. s. ut in-
telligeres amoris erga te mei. tantāz esse vim. ne qd tibi negare valeam. Ad solui
libellum hūc tuo nomi dedicatū s̄ suum vltra duo milia. quē appellāi nimphi-
plexim de laudibus baptiste tue. p̄fusa loq̄ntē. Cum vidit nicolaus nraz lraz la-
tor. cui vidēdum tribui. q̄ testis eet idoneus q̄ deuīu referre possit ut nfe leges im-
pitar. Libri autē mei mei latorē spero. qm̄ istuc breui p̄fiscar. bēo em multa de ba-
ptista tua tibi recēdere. q̄ nō erant lris inferēda. Vale et genitorū tuo et iohi me cō-
mendato. s̄bis meis germanum tuum iubeto saluere. Itēz vale.

Excusat yronice nō scribentem.

Epistola. xxxvi.

Elleas filius poeta. S. p. d. petro d̄ noxeto amico p̄mario. Mirabar dudum qd rei eet q̄ ad me nihil scriberes. s. be-
rentē me iacturāz ancipitem vir suauis et vtriusq; n̄m amatissim⁹ nico-
laus rē. ex dubio mouit. q̄ te diuītē factum retulit. q̄ audito. Atat in quā subito.
hinc illa infmissio lraz hinc illa mei obliuio longissima. Noxē em boim eueniret
ditiores effecti paupiores negligant. s. nō est mihi molesta h̄ taciturnitas tua qm̄
ex cā tua vili. puenit longe nāq; dulci⁹ mihi est te loqup̄tem esse tacēdo q̄ scri-
bendo inopē. Pro tñ si facultates tue oculum aliq̄ p̄sent. mei vt memō sis. Nā
et si diuītē occupatōes dant maximas. t̄p̄usq; auferat. paup̄ tñ copā s̄mistrat
q̄m? si q̄libet mēse pagināz vnā ad me t̄mper. magnāz grām facies amico tuo.
et duplum recipies. Scribere tibi hāz ptium nōuitates. nisi nicolaus instructus
veniret oim. quē libetius audias q̄ in eas lras leges. Accepi te vt patrē factum
vel breui facturū esse. qd mihi voluptati ē. mirorq; noluisse te hui⁹ gaudij me fore
p̄cipiē. q̄ nihil significauer. tuo enee. Ego tñ cum filiulz in scocia suscepi. mox te
reddidi certiorē. s. ille iaz et vita decessit. deū oro vt tuū viuere sinat. p̄is silem. Ne-
rum ne oim existimes te meis carpi s̄monib⁹. Illud etiam te scire volo. qz tuaz
lraz vnas suscepi. p̄ oratores regioz q̄ florētē fuerit. q̄s p̄ magno munere habui
tactis plurimū annoz paz sit vna epla p̄p̄sare siletiū. Vale et me reuerēdissimo
dño cōi et viro singularis doct̄rīne ingro thome et ceteris amicis effice p̄mēdatum.

Preceptum bene viuendi.

Epistola. xxxvii.

Elleas filius poeta iohi perigallo scripto. ri aplico. S. p. d. Rem lōge maiore q̄ polum p̄stare. q̄ttidiano conitio ex
me petis. breuē vt tibi bene viuēdi p̄ceptōz p̄scribam. Temptatio illa non
p̄sultatio est. qd em fieri p̄t vt meis monitis tu indigeas. q̄ studiosus pbie sp̄ su
isti. Qui si aliqd̄ deest. p̄sto assunt diuini atz humani iuris doctores. q̄ basilicam q̄
athenas ornatū reddunt. illos p̄sulare et facili⁹ erat et vtil⁹. in austria autē demēt⁹
est q̄rere romam. aut platōē apud hungariā inuestigare. Non tñ p̄p̄ea tibi nō
rīdebo. Tanta ē em tuoz erga me magnitudo meritorū. vt nō solū petitorib⁹ tuis
q̄s serio. s. etiam q̄s ioco facis tēptatōib⁹ parere obnoxii me existimē. Sat⁹ faci-
am igit breuē p̄ceptū tue. nec p̄boz more p̄cepta dabo. s. vt p̄familias cum
filijs soleat agā tecū. Moria ē succincta quā si puauer. recta in celū via transibis.
Mescio si vnq̄ ingressus es mare. illic si vnq̄ fuisti. scio te cū p̄cell in flari pelag⁹ et

haurigius impetū dñs vñtis cernebas. multa deo vouisse. Si s̄ vis fieri saluus. re-
cteq; viuere. q̄ p̄misisti dum tempestas in mari fuit: ea fuato. **U**t si fretū nunq̄
ascendisti. carcerēq; aliq̄ p̄tulisti: cura vt egressus talis sis. q̄lem te futurū si exires
spōdebās in carcere. At si neq; h̄ neq; illud exptus es. remediū teratū sup̄est. **N**ō
dubito q̄n aliq̄n egrotus fueri. Quis em̄ est: q̄ tricesimū annū absq; graui aliq̄ va-
litudine attigerit. multe pestes humano iminēt corpi. minūq; res est q̄ nos vt
tollit e vita vel morb̄ detrimis afficit. **M**emento igit̄ mi iobes cum lectulo resu-
pinus studeas in carcere. cum renes arderet. cū illa r̄p̄cū. cū fauces arderet. dum te sit̄
incēderet. volor pulsaret. facieras q̄bi offenderet. q̄d tecū ip̄e diceret. q̄d deo p̄-
mitteret. si tibi sanitas restitueret. **C**ertus sum q̄ de mō viuēdi sepi⁹ cogitasti. ⁊
vicia dimittere. vtutes nō āplecti spopodisti. **N**unc igit̄ q̄ dīno munere sospes
es. stude vt impleas q̄ p̄misisti egrotus. h̄ regula ēbñ viuēdi breuis ⁊ certa vanc
fuato. **E**t accipe etiā aliam breuiorē. si vis recte agere vitam. nihil facias q̄d tē
videre nō putes. nihil secreto exoptes q̄d p̄ntē p̄lo optare n̄ audeas. iuuenalisq̄
nri memineri q̄ ait. **O**ptādum ē vt sit mēs sana in corpore sano. **C**eterē ex alijs āre.
Ego q̄d dicere possem breuius non habui. **V**ale ⁊ me q̄n id reciprocam est ama.

Significatio huius dictōis turpis p̄ antifrasi. **Episto. rrrviii.**

Eneas filius poeta. **S. p. d. iohi campisio** **Episto. rrrviii.**
p̄bo p̄stanti ⁊ ornatissimo. **D**emiratus es iobes mī amātissimē. vsus me-
os q̄ legeres. mulierē turpem p̄ deformi positam ēē. **L**uz vsurpatissimū
apud oēs autores p̄q̄ sit vt anime virū poti⁹ q̄ corpis turpitudine demōstret. sic
est illud iuuenalis filiōlā turpi vetule p̄ducere turpe. ⁊ alibi. **B**reue sit q̄d turpi⁹
audes. ⁊ itē. **N**ec fedam aliq̄ nec turpe putarēt. ⁊ boy exēploꝝ mille. **C**icero q̄
in officioꝝ libris de turpi sic loq̄t̄ vt de re q̄ bonesto opponit. **B**onestatē aut̄ n̄ in
corpore s̄ in aīa locauit. p̄n ⁊ ex⁹ dūm q̄d est turpitudine aīa intuet̄. at ego nec rōne
nec auctoritate careo. **L**icere mihi v̄ vt quēadmodū p̄ pulcro bonestū ponit. ita
⁊ turpe p̄ deformi nōnunq̄ recipiat. **V**irgili⁹ em̄ ⁊ corpore bonesto inq̄t. q̄d h̄uius
i. pulcro exponit. **R**ursus apud ciceronē in iisdē officioꝝ libris. q̄d significet de-
cor scis. **I**uuenalis tñ id ad corp⁹ retulit. tanti est q̄rēda cura decoris. q̄ si decor⁹
ad corpus aīmq; p̄ducim⁹. cur nō ēeadē de turpi linia. s̄ ne te multo moxer. autoꝝ
tatē subūcio in eximios poetas **Q**uidi⁹ n̄ inferiori ē loco. quē lactatū ingeniosus
vocat. is in eo q̄ de fastis libro inscribit̄. hos vsus ponit. **E**t q̄z fere videt turpes
i pelice vult⁹. b̄ in amplex⁹ iupit̄ inq̄t eat. loq̄t̄ at de calistone q̄ in v̄saz ouerla ē
c⁹ vultus turpes dīces nihil aliud significare voluit q̄ deformes. **N**ec v̄gilij nob̄
auctoritas abest. q̄ de apibus loq̄ns in georgicis. ⁊ puluere turpes dixit. nec tunc
aīa s̄ corpusculū denotauit. **H**os ego secutus suz. q̄ si aresto. inimicus culparet
imitari potius vellē nasonis atq; maronis doctaz negligētiā q̄ illius obscuram
diligētiā. **V**ale.

Sannat verbosa volumina.

Epistola. rrrir.

Eneas filius poeta. **S. p. d. mariano sozino senensi.** **R**etulit mihi vir canus
⁊ pbenignus ludouicus tuas lras. ⁊ q̄ tibi p̄misisti seriōse retulit. **V**idi li-
beter ip̄m tui cā. ⁊ tuas lras q̄ vnice post meū ex te recessus apud me sunt
uide legi. q̄d mihi mādasti nō potui absolvere vt forsitan cito voluisses. p̄p̄re-
cessum regis festinū. q̄ raro vno in loco morat̄. indies tñ ero tui mēor ⁊ q̄d facere
oporteat alijs lris tibi significabo. res em̄ h̄mōi lōgum h̄nt tractū. s̄ postq̄ cepte
sunt. nō facile dūmittunt̄. nec tantā h̄nt variatōz vt n̄ ē. **T**u tibi p̄uadere debes
me tuum ip̄i esse cupeq; morē tibi in oib⁹ gerere. ⁊ v̄tinam in loco eēs. q̄ te ⁊ tui
doctrina vt sepius posses. **G**audēo te patrēfamilias factū. ⁊ rogo dīnaz maiesta-
tē vt soboles et tuis lumbis orza. filis sit tibi. **C**omētarios tuos sup̄ decretalibus
⁊ si facundos arbitroz mirāq; sciaz p̄ferentes. **V**idēre tñ non cupio q̄z terruit
me laboz numerus cū eos in q̄tuoꝝ ⁊ viginti volumina distinctos sc̄p̄ser. mos ē ē
sistaz vt lōgi sint. h̄nc quidi⁹ v̄bosas dicit leges. **E**t iuuenalis de causidici scri-

bene libellos inquit eos infaste seq. Tu tñ r oratoris r poete r iurifconfulti locum
imples deberes ista meriri r modū pagine facere. ne scriberes in inēsum. qz r scri
bēti labor ē. r legēti fastidiū. tuas sortes si qñ ad me miserū auide videbo. qz illorū
codices nō diristi admodū eē numerosos. De rege arag onū q sc̄pisti ex alijs qz
audiui. cens illi iter faciat ad suū desideriu. qz vir ē victoria dignus. nec q dñet
par est in orbe sibi. Ego illi afficior. p̄p̄ suas stutes. nunq tñ vidi eum. Si posset
italia suo pacari sub domino. magis p̄bare qz sub cōitib⁹. qz cor nobile regum
stutes p̄miat. Tu vale r andream iuris int̄pretē hugonis filium. quē apud te eē
audio meo noie saluum dīcto.

Epistola. xl.

Pro mouet obducendum in officium.

E meas filius poeta. S. p. d. vño iohi mayers cancellario austrie benefacto
ri suo honorado. Alloq̄ te vir bonus r honoradus lodouicus latoz p̄nti
um. in re qdam dñi mariani sozini senesi. vtriusqz iur̄ doctoris excellētissi
mi. q libenter in hac t̄pis tribulatōe ad germanie ptes se trāsferret. r ius wiēne
legeret. qre si vides ad eam rē eē modū. supplico vt me instructū facias r ego regi
referam. Mibi est res v̄tilis r vniuersitati r patrie r regi. Nam cum ille sit ex
p̄mis italie doctoribus. multi remanebūt wiēne. q nunc baduaz studij cā vel pa
p̄iam p̄gunt. Et ois bauaria suenia frāconia r bobemia ac etiā hungaria iur̄ edi
scendi cā wiēnaz petēt. Rer vñ in bis q iur̄ sunt p̄fulere ip̄m poterit. r si qñ opus
fuerit. ducet eum qcūqz voluerit. iō si vides viam ad h̄ patere. fac me certiorē.
r p̄fide qz boiem p̄liberalē. p̄mouebis: nō doctuz in iure solū s̄ ois doctrine p̄itū.
Eius virtutes ex lodouico p̄fato planius p̄nores. me plura dicere cōis p̄ia ve
tat r amicitia q illi suz iunctus. ne has res p̄ferre veritatē videar. S̄ p̄fido multos
esse in germania q viz nescūt. q eius discipuli fuerit q me succumbere nō sinent.
Tu cōis boni amator r regal⁹ bonorū p̄motor es. qd in hac rē potes oñde. Vale.

Dat fidem scriptis.

Epistola. xli.

E meas filius poeta. Strēnus militi dño p̄copio
bobemo. S. p. d. sunt mihi certa q scribis. nec vnq̄ aliter rat⁹ sum. Mosco
est mores militum in q magni sit fides. q ex ea est dicta vt cicerō vult.
qm̄ fiat vt dī. Tu vñ vltra militiaz etiā lrās es sortit⁹. qz magna p̄s fidē omē
dar: decipe aut in vicia ponit. Scio igit de retento esse cū sp̄ares p̄fici. nec ego
aliud ratus sum. s̄ p̄mendo te q rescripsisti cām remissionis r felicem te puto. q
neqz mōtes neqz lutum neqz glaciem aut niues expiri voluisti. quāqz s̄ omnia to
lerabilia existimarem. si bach⁹ apud has gētes tractabilis eēt. q rudis est. asper.
indomitus. amarus. nihil bñs in se suauitat⁹. Aetustas bachum q dulcis est r
boiem affabilem redderet in numero deorū collocauit. Sic vñ in eumenides cū
cerbero r ydra locādus eēt. Quid tibi de mulierib⁹ dicam. p̄p̄mo me ne fiaz odio
sus. ne aliq̄ ex nr̄is socijs q rutilam credunt lucretiam. me molestam arguant qñ
eorū amori terogauerim. s̄ amor cec⁹ est. iō papi florēt in lucernam qdam ada
mauit vt pendētem ex cingulo qcūqz ireret ferret secum. r obuiantib⁹ qbuscūqz
ostentans. nunq d pulcra lucerna eēt p̄cunctabat. Sic iuuent⁹ v̄ia erbiopem qñ
niue sit candidior colit. Facit s̄ inopia. nam r monoculus rex est in cecos. satis
vix. tu wiēne regis vbi vnderis chor⁹ late p̄z. S̄ caue ne vīncaris vbo aut blā
dicis alic⁹. qz postq̄ inescat⁹ est homo. derelinq̄t effoz derisui. nullaz ames p̄sq̄
p̄baueris. De pecuniola mea me laudo. illam apud cancellarij frēm teponas.
Regi ero tuus fidelis nunci⁹. r hodie vt puto. nec mihi b̄ erit p te facere arduus
utinam huius tibi ampli⁹ possem. naz merit⁹ es vt te omnes p̄moueant. Vale
r intra bobemiaz noli tādiū eē vt obliuiscaris nr̄i. Ad nr̄um rex dederit p alias
lrās efficiam tibi notum. Itēz vale.

Epistola. xlii.

De incerto curialium statu.

E meas filius dño Caspari schlick cancellario impiali. S. p. d. In lr̄is alijs
qs cum p̄ntib⁹ mitto significari tibi maiestātē regiam diem sancti georgij

delegisse. in quo vellet petere nurebergas. et sic in pñlio pñsum est. Et nō est si-
bille folium. aut imutabile factū. qđ in pñlio decernit. Alium? nos indices qđ be-
ri placuit hodie displicet. ita gestum nūc est. Termin? est qđ erat ad scñi georum
receptus. nūc in ascensionis diem pmutat? est. mibi h mutatio suspecta est vere-
orqz ne derisus sit pñcipib? qđ dietas almanoz infinitas aiunt. Puto aut regem
idcirco terminū hunc amplecti. qz mor infet alius cū bohēmis recept? ad nati-
uitatē beati iohis. qñ p hunc modū intendat rex vnū mēsem nureberge morari.
imperij et eccleie facta terminare. atz exinde pragā ire. nescio tñ an bñ metiti? sunt
terminū. qđ hunc excogitarūt. Ego reor neqz regē ad diem vocatū. neqz mēsem ad
tot negocia sufficere posse vereorqz. nedū vno itinere duo negocia volum? absol-
uere. negligam? vtrūqz. s faciat me de? falsum vatē poti? qđ vez cū tanto dāno.
Et his video diete pñuatōz nō biturā locū. sic apud vos erat statutū. qz nimis
dūz eet tādū expectare. exinde intelligo chimēn. epm buc vocari et te etiā accer-
siri. et qz eps buc cōcito vctur? est. suadeo vt et tu nihil tardes. scis qđ expediat. pñ
eccleiaz frisingē. tu potuisti sentire qđ sit ani? chimēsis i hac re puto vtile fore vt
nō sit tard? tuus qđ suus accessus. credo me sane pñbendis. Comes goricie iam
triduo h est. cūsqz pñors. dispar diuigiū vna ingressi sunt. vnas edes in colist. vna
p opidū pñunt. si sic se amāt vt foris significāt beata societas ē mirādūqz specta-
culū. nup vix vroz captiūū būit in vinculaqz pñcit. ac horēdi criminis reū dixit.
Nūc vn? lect? vtrūqz recipit et vna pascit mēsa. mira res si tantū odiū tā cito po-
ni pñt. inf alios si h accidisset. nec vir vroz fidē recōgītate daret. nec vroz virū in-
iuriāz vltōz verita. s h fortasse nō vt volum? s vt qmuis agēdū est. Exitus qđ sit
vtriusqz mēs patefaciet. albert? reg? frat tard? spato veit. is ei nescio quā ob cāz
petz cotraz suū cancellariū apprebēdit et pñctū in viculis pñedib? ferreis alliga-
uit. sic vir infelix multoz laborz fert pñmū. nemo est qđ speret ipm liberādūz. Pñm
cipes nāqz bñdōi fere oēs sunt vt qđ captiūt. nūqz pñmitāt. aut em re? est. qđ cap?
est et luere penā bz. aut innocēs. et vt videat nocēs tene? ne pñcipis crime pate-
at. ne vel ille dimissus iniuriāz qñstuz eat et vlcisci studeat. Beati qđ pñul a curia
tumulatib? degūt. et pñtēti sunt qđ adest fortuna. nos aior ipulsi cecaqz cupidie bu-
cti. regnū atria petim? pñcipū in oculis vñari volum? qđ? si milies cū piculo capid
fuerit. modicū vñ oberrauerit mor pñsti. nihil em violēt? ē aure tyrāni. suspiciōsi
oēs sunt. cum curiales inuidi pñptiqz nedū si assit. s si absit qđ criminari delictū
Derierūt oia fuitia si semel nō recte spuer? et sunt nōnulli. qđ tñc citius vñū pñt.
cū maiora sunt obseqa. nāz cū videāt se multa illi debere. potius delictū cupiūt qđ
obsequium pñmare. Sunt tñ plures qđ duc? alberti factū pbāt: et mibi qđ ita pñua-
sum ē. nāz pñceps ille. tñ sapiēs est. tñ mitis. nec absqz magna cā in tantū vix in-
iecisset man? s cotre vtilius fuisse plebē suam curasse. Nūc qñt qđ pacto sibi il-
la auferat. et aiunt qđdam irregularē esse boiem pñuandūqz eccleia in qđ vellet nunc
(vt existimo) petrus deo fuisse. s qz dum facultas fuit voluntas defuit. nūc volū-
tatem facultas deserit. Nemo pñtent? viuūt forte. qđ plus habem? plus volumus.
Ille beatus ē qđ cupiditati terminū ponit. qđ vñ nūmōs optat honores et nūmias
poscit opes. is sibi excelsę turris tabulatū erigit vñ altius cadat. maiorēqz det rus-
nam qđ opinionē. Faxit deus vt sicut nunc nō bēo. sic pñpetuo fugam. Tu vale et
quis hreditum tuum videant dissuadere. pñmū redi. qđ rex nñ nihil tyrāni bz.
Et tu nō cum eo s cum alio creuisti. nec nūc augere s pñuare statū queris.

Rex aragonum se cingit in auxilium rhodis
contra thurcum.

Epistola. xliij.

Meas filui? dño Gaspari schlick cancellario imperiali. S. p. d. Advenērunt
deniqz lre aplice p guidonē allate. sicut ex curia scptum erat has apud me
habeo. nouē numero. Sunt in forma plena et sufficiēt. nūc opus ē vt qñtoti? re-
uertami qz vt spero possēdōz assēdmi pñcipit. nūc qđ attulit lrās refert. badeū
marchiōz bestēn. p nicolaū pñcēnū cū mille eqtib? itceptū missūqz fgi aragonū

Qui rex venetis scripserit pacē. aut belli poscēs inducias. naz duas 7 qdraginta
galeas armavit. intēdens saracenoz qd rhoduz venerant insultantibz obuiare.
nihil adhuc de rīso scitum ē. **A**theniū legatos hnt venecijs auxiliuz postulantē.
qd ne fiat timor ē. **A**theni nāqz veneti aliqd illis in mōtibz piscarent. ne venari
cesar in mari eoz posset. **H**ebitis 7 vos lrās de venecijs p qd cognosceēt. tōnium
ēē de pecunijs. nisi alia incedatis via comes gozcie hic abcessit. abnegat? sibi sen
dis. **D**icit em austrie duces id pūlegū hē. ne qd in tritorijs suis pnceps regat
verillo inuesthēdus. vroz ei? adhuc est h. **P**anet vetera pacta qd comes cilie pcut
sit. oia vir tenet. vroz vniū castz bz 7 ibi libras cētuz. 7 rursus tricētas annuas ex
viri camera susceptura ē. s. p. a. cere illi nō tenet. hoc viz male bz. vrozē pua pni
sio gravat. **C**omes cilie 7 dux albert? ambo in pūliū reg? sunt recepti. 7 bis dieb?
iurariūt. itaqz nō oīno h nihil ē actuz. **R**eliq ex lris dñi beinrici seneciē. ego mari
mope cupio titum lūium vñ itineris ēē comitez vt me? sit in curia aliqñ socius.
Galete 7 me vzo ex amore pmissum habeatis.

Monitantes de turcia.

Epistola. xliiij.

Eccas filii? poeta. **S. p. d.** sumo pbo iobi campisio. **A**lioz lrās qd ad me
scribunt semel dītarat lego. idqz cursim. **E**uas cum recipio nunqz satis
legisse videor. **R**edeo iter atz iter nunc istā nunc illam pūclaz attingo.
Egre illas e meis manibz abire sino. facit hoc ornat? scribēdi 7 charitas tñ qd cuz
illis tanqz cuz teipso loqr. qd nemo mibi suauior ē. **N**unc cū quidīo tabellar? tuas
mibi lrās redderet. qntū voluptat? accepim nō possum pūctim expromere. s. p.
tes eplē tne singulas referētē me mag? intelligas. 7 qntū attuler? gaudij intueber?
meli? ptereo res in subres. necēm mibi suatum ē. te qd abscqz pūlio facere. tācti
iocās magisqz arguens de pūitate fecerim vbum. qd de politic? scribis. admoduz
plac? nec te mirari optz si tibi libz empturo pspicere volui. nō ei vīdīdere ē ami
citie s. pūlulare. qñ vias oīdīm? suādī argētuz. qd vō ad vūmos me paulo post ni
mis affectū dicis qd oporteat. facis amice. qd me admōēs ne qd auaritie in me sit
te qd in hoc pbi pbes? **E**st aim vicijs purgare. s. scis oēs nos cuz senescim? **V**e
terenti? snia est? ad rē fieri attētiōres. qūis ab re sit. qd min? restat itiner? eo plus
(sicut cicero ait) qñ vīaticū parare. **C**redo id accidere. qz multas ppeffi calamī
tates in iuuetute. illaz meminērim? tūmemusqz vt reuertamur i eas. anm? iuue
nis sagnie seruēa. ebulit. furit. isanit. nil pēi bz. nī pecuniā pēdit qm se facile lucra
tuz spat. nūc bella metit. nūc mercaturā cogitat. nūc regales curias meditat. cre
dit amari. credit sibi ab oibz subueniri si op? fuerit. **E**tulus spās scit. qrare sunt
amicitie. qfallaces amores qd difficultia lucra. **S**cit tpalia bona (sine qbus negat
aresto. plenaz felicitatē) in manu ēē fortune. q si amiserit. illa inuita recuperare nō
pōt. ego mī iobes satis multa pbaui: pecuniās qñ sumū pēpfi. nunc cū illas vel
lem. nūqz apparēt. **V**ideo vez ēē qd iuuenalis inqt. baud facile emergūt qz vtu
tibz obstat res angusta domi. si mibi puer vt xgilio 7 tolerabile fuisset iospiciū
potuissē 7 ego cātare s. antropierio. qd nūc pōt sane paupzas facere. mibi cu
randū est vt viuā atz auro nō careā. q nocte dieqz corp? eger. da igit veniā si em
ptoz q minimū dare cupiā. **N**az 7 q vēdit qmātm optat vēdere. age tñ vt vis
fiat. nullibi ero tibi aduersus: tācti disputare inēdum placeat. **T**uū est curare vt
aresto. veniat. quis pēto empe? nec doleat h pbs vēdi. naz 7 platonē venūdaturū
legim? quāqz vēditio h quā peto: etiaz cicero mī xgilio sit accepta. nō q scribūt
nil aliud volūt nisi vt post obitū qsepissime vēdant. tu tñ alijs lris iuenisse te aie
bas. venalē pbi. nunc te iuētuz dicis. s. ille forsitan senis māsit. iō alium qris.
Nz mibi scribis te sba ex summo pōtifice audisse qbus spem pūcipis fortune me
lioris. magna leticia intellexi. scio em bonore atz bono quis te dignū. **T**u tñ scis
diuitias plerūqz indignos comitari easqz (vt pbi volūt) q min? sunt digni possi
tent. iō tibi min? spero. s. pē sum? pōtifer fatū vīcere. 7 pōtim si vt scribis adiutor
tibi sit reuerēdissimus dñs tu? meysqz. dico me? qz vez? mibi apud illū noticia ē 7

putavi me aliquā ab eo diligi. idēq; nūc puto. nisi vel suū mutarē sit animus. vel que incederēt negotia me sibi alienarūt. Credo te meū sūmōne cape. ego tñ qdā sit illi afficior. ut tunc q; suā z miror z colo. nec ex eo aliud peto. nisi vt tuum bonuz qrat; q vno vbo statū tuum pōt mutare. Ipse p bns est nisi p bñ amat desinit eē qd est. nec ego tanti eū facia. opz nōnunq; fortunaz vincere eiq; resistere. p virū clarū. De noxetano sat; fecisti desiderio meo. nō solū em qd officioz gereret mibi epōsulisti. s; ipm qz ad me scribere ppolisti. Ego tibi p ptea grās ingeres. Quidē tñ nō p cordare q scribis. bis q ab ipso accepi. Is se inopem scribit. cū eum diuitem dic; s; credo te ad veritatē loq; ipm ad opinionē. Nemo em diues est cui? cupiditati nō est sat; tu qd sufficere homini rer; id diuicias ais. Is qz non bz auri mōtes; paupem se putat. Ego plus tuis lris de eo. q; suis sum gauisus. Naz si te nō audiuissem pus. moleste tulissem eius scripta. Diligo nāq; ipm z omnis acerbitat; sue sum pccipēs; s; tu leuas me magnis angustijs. qñ bñ esse illi dicis. Nō dicam plura in h; qz sibi scribo. z puto eum apud te risuz. qñ expuentes miseriaz deambulati itis meiq; memores estis. siue coliseum pietat; siue pontem emilij vel cū termas visitat; dioclecianas aut illa sanctorū templa. iacobū caluūm refaluto z bñ illi esse cupio. Nā mei aliquā amic? fuit. z nūc est nisi amicitia possit frāgi. multa mibi de Cōte nro senensī venerabili cubiculario aplico scpsisti. q omnia iam dudū mibi wiennē retuleras. z ego vera esse scribam. q viz illū nobilē p terra neuū meū a tener; annis noui. Duto tñ te illa pnte ipso scpsisse q tamēficar; fuisti. s; qd dixi puto certa res est. Nam tu ipse in duob; corpib; vnam esse animaz dixisti. qd igit; scribis nēdum illo pnte scribis; s; ipse scribit. Non dicam s; sibi vt aliud significes. Nam qd de te dico. de ipso dīao: si tu me habes. z ipse bz. Aristophanes tu? regium mibi salutes dicere voluptati est. nā z illi? mēoz sum. s; optat sem q fortuna sit ei? sicut de petro scire. timeo nāq; sibi. naz oēs poete iacent. sur gūtq; theologi. qz iusticia summa putat scia. Poeta nō exurit intactam paridi in vedaat agane. Arbitroz tñ qz pius est vir. deū illū respicere z aliqd iaz tribuisse q sit sibi tuta senect; a tegete z baculo. Nihil mō plus eēt; scribēdum nisi q te scire volo reuerēdissimū dñm cardinalem sancti angeli cū rege polonie atz dispo iam intrasse hungaria. q in loco bassa thureoz cū viginti milib; eqtūm obuiam venit. Premissisq; leuis armature militib; xpianoz exercitū infestabat. tū iobā nes trāsiliuatoz dur. q vngarica lingua dī vniūda receptis decemilitib; eqtūm. Notauam flumē traiecit. relictisq; impedimēt; bassam petebat plūm inuitus. Timuit bassa recessitq; iohēs vō vrbē nīfaz pfect? est eamq; militib; cinxit. nec in aguo negocio expugnavit. Exinde relatū est bassam cū exercitu reuersum belum poscere. q accepto; obuiam iohēs prexit. atz vt in ppinquo fuit struct; aciebus certamē inijt. Mira res: ex thurc; duo milia cesa dicunt;: capta qtuor milia. Ex xpianis solum decē cecidere. qb; p xpi noie certatib; bñ putandū est obuēit. Signa militaria nouē incepta sunt. multa pda asportata z spolia distissima. reliq; q fugā moztū eripuerat incolaz insultu perisse dicunt. Pecacta sunt ad diē terciū nouēbris sicut regi nro p ipm cardinale z regis lris scriptū est. Quunt h; magis esse inicitū. z spem hinc suscepi. q thurci ex europa pellant. qd faxit de? cū p xpianis religinnis augmētum. tñ p p nōmē z gliaz cardinalis ipi. Ique dignū bo.

Quō vroz ducenda z pncipib; fūiendum sit. z tant; se discriminib; obiecta. Na te z amicos q; tu vroz saluum dīaro.

Epistola. xlv.

Quō vroz ducenda z pncipib; fūiendum sit.

E Meas silui? poetaviro pstanti fratriq; colēto petro noxetano. S. p. v. magas habeo grās campisio nro. q te mibi scribere ppoluit. s; maiores tu illi bñe debes. q eius opa ad te reuersus es. Namq; cum soleres oim esse humanissimū. diu extra te fueras nihil mibi scribēs. Qua re nescio q potuerit immāior esse. S; viz at felix campisi? q te hūanitati reddens me vita donauit. Crā. n.

iam exanguis mortuus primus: nihil tuarum suscipies irarum. Si iam redimui? sum factus sceleris tuus. taceat nulla scribas rancida. nam quicquid tibi molestum est. id mihi quoque acerbum esse videtur. si crederem plus alijs quam tibi de te. **F**acit enim ut vix prudenter deus. qui de se parce loquitur et omnia sua imminuit. ut non miles traho auget. tu te pauperem dicis. **C**apissius te divitibus asserit. nec castellanus negat. **I**n hoc tamen duplex ratio esse potest. aut enim nimis appetitis aut iactantias vitas. ne te divitibus scribes venari glorias videam. ego siue pauper siue divites sis tantum te facio. non enim vix fortunam tuam sed te amavi. et illam quam in te sitam virtute cognovi. **S**i divites es petrus es et virtus tua eadem. nec ista immutata se si pauper es. quia nulla ex virtute spolia casus ducit. quod vero piecum tibi esse atque sobole dicit. credo ut scribis. et pietas est his venire. quod hoc non facit. si iam nec pius et nec bonus nec homo. si imanis belua. **Q**uid enim imanius dici potest quam illi opere negare a quo susceperis vitam. **M**i petre nimis est arcum propter quod sumus obnoxii viculorum. quis aliquando vesania eo peccat ut non solum negare penitentibus victum audeat. sed eos et vinciat. cedat atque trucidet si hoc petere. **I**llud autem mihi risum excussit. quod de philocho scripsisti. siue hac volumus antipholam dicere. **C**isus sum cum terentio loquor: dum tuas plegias iras. nunc mihi pappulus nunc elchibus nunc cilia videbam. si accidit tibi credo non fuisse. quoniam dum morata agere sortitus es. cuius pueri moribus. qui non ad sua sed ad tua sit victura consuetudine. nec tu mihi de paupertate dixeris: virorem. namque ducturus non aures sed feminas tibi maritat. virorem casta. formosam et fecundam volo. si affinitas non per exigo. **S**unt (crede mihi) mi petre. multa cum divitijs vicia. alie tenuitate sunt. alie superbe. contumaces. ad ultere maliloquium. nunquam viri pacem dant. alie deformes. egrote. steriles. si tua non his mala. **Q**uid minus quam ubi se maria. tute illas probas. et solum accusas inopia. siupis sit laus quod tibi sat est. quod officijs lucrosis preces. **M**archio salutarum. ut nobilitatem et potentiam fastidia fugeret. porcarum puellam. quam in nemoribus venatori das operam reperit. in simonio sibi pignori. cuius vita oculo illustres scias inferiores se fore monstravit. quod tu dicas. aut agas. quoniam principes non verentur pauperis domus amplecti pro nubia. ego tibi mi petre. si sic est ut dicit. si tibi morigeram est puella et tuo gustui puericem. si suadeo ut nuptias petras. tibi melius quam alio eueit. qui piculum fecisti ante quam nubere. **Q**ui sepe decepti sunt. viros ducunt ante quam probent. et esto viderit. et facie laudet. multi se occulti defectus qui post primos lumineos illic venientes. propter cruciatibus viros affligunt ego de me facio pietatem. plures vidi amantius fecias. quoniam exide potius tedium magnam suscepi. nec si maritandus sis viro me iungam cuius consuetudinem nesciam. **N**on tecum apte. scio quod ai tui petre. qui sepe mihi dixisti. eam te velle coniungere ducere. qui se tibi debere plura fatere. ecce tam habes totum quod me petisti. vide ut tibi sis conformis. **E**go si quoniam dulces fuissas lares et amenam italiam spectas. quod mihi duobus est. non me fecisse puta bo. nisi et te puerum et virorem et liberos et pueros et domum et equos tuos omnem suppellectilem videam panis et aliquid edas. **N**ec te creat meus honorificus aduentus. non eis sum qui populum ducere possim. non arridet tantum mihi vera fortuna ut cum fastu et gloria sperem me patriam posse rimeare. sat mihi fuerit nisi medicus redeam. **S**at erit si mea pecunia viaticum coemero. quod mihi sperem nihil est. et in hoc beo superis gratias. suavissimi ex te ut peti tue fauere si non alia ex causa saltim ipse te. hoc est adiuratio quidam. qui non suadet timor. sed et cogit. **T**u tamen nosti me principi vivere. qui nullam est petra. quoniam medium tenens viam non studet. nec fas est viros alio velle quam dum cupiat. mihi scilicet vi regis propositum. cui ut faueat deus supplex oro. nec si meis regia locum habuerit. fors tua deterior erit. si quemadmodum modum puto logemelior. quoniam tunc divites est curia et officiales opulenti. quoniam est visio quam si deus daret. posses et me et te vocatum facere. si nescio quoniam hoc erit iterum me regi insinuabo regi parebo regem sequor. quod si vult et ego volam. nulla in re aduersus ero. nec attigam aliquid quod statum meum respiciat. quoniam piculosum est de aliena reperi. curam gerere. ego peregrinus sum. solutus mihi est generosus officium suscipe. aut. aio. negat nego. ipse si fuerit sapiens laudem feret. si stultus eorum quod de decus erit. nullus iudeo gloriam et nullum tolerare infamia volo. quod madatu fuerit scribam. si addam quicquid. nec videri volo prudens me stultus. ra cebo et pebo libes. si secus agere non est mihi ex visu. nec te velle scio. aliquid me agere

qđ possit obesse statui meo ne qđ est pūis fiat nullus. nō dicā plura nisi qđ te rogo
de mīro tōma aliqđ mibi scribas. 7 qđ de nuptiis sequat. **Vale.**

Epistola. xlvj.

De monte veneris.

Eneas filius poeta. S. p. d. **Geozio** iuriconsulto fratri suo. Venit ad me
bac hora lato pñitum ex me qñtū. an veneris monte apud italiaz scirem
vaz ibi magicas artes tradi dicebat. cuius audus eēt beres suus qđ saxo ē
sūmus astronimus. Dixi me scire portū veneri qđ ē. ppe lunā int ligusticos mōtes
qđ in loco tres noctes egi dū basilēa peterē inueni ēt apud siculos mōre fore. qđ be-
rix appellat veneri facer. s. in bis locz nihil accepi magicū tradi. **Unē** pferēdū aut
venit in mētē lacū esse. in vmbra qđ puicia ducatus dī. nō lōge ab vrbē nūrsia vbi
pūptus mōs ingētē spelūcas facit p quā aqđ fluūt. illic memi audisse me striges eē
7 demōes. ac nocturnas vmbraz vbi qđ audaces aio s. spūs vident allocutē qđ 7
artes ediscūt magicas. s. nō vidi nec vidisse curavi. nam qđ pctō discit melius ē
ignorasse. s. fauinus iur. ciuil. pītus qđ apud camillā int publica diuerforia domuz
hūit. s. mibi vera eē asseueravit. locū noiauit 7 locū desēpsit. s. ista ex mēoria fuge-
rūt qđ labilior ē anguillis. iō te rogo. si fauinus viuat. hūc vix vt ad se ducas sibi qđ
eū pmedes. **Hāz** mibi ipē 7 tu in h. rē gratissimā faciet. is eīm qđ nūcū mittit
medicus ē dūc. saxonie. hō tū diues tū potēs. post h. opus eēt me nō nībil scribe-
re pū ceterisqđ plangūmis. s. tpus nō patit 7 occupatōes ipediūt. **Tu** tū mea es
lra: di celsqđ oibus mibi bñ esse 7 sospitē me ducere vitā. **rogabis** etiā patrē me-
um vt filiū mibi florētē natū. de qđ mibi scēpsit tollet alaqđ. naz multa pcurrit
ex qbus meū puto. sicut pū scēpsit. nescio an lrās meas suscepit. iō h. tibi scēpsisse vo-
lui vt meū aim sentiat ille p te. **Novitates.** qđ mibi scēpsisti intellexi ad sūmū. qđ
dīcis papā fuisse senis dū scēptū est cesari in rebus ecclie. scio qđ significet. s. id nō
sāz facit. qđ mibillgerēdū est qđ postea sit excusandū. **De** puto plane hēs. genitri-
ci tue 7 pū scis. qđ velim meo noie dici. tibi arbitriū dō. idqđ de oib. **matr.** amor
7 sororia dilectio qđ petāt vti ego nosti. fingete eē me. 7 qđ tūc velles id facito.
Vale.

Epistola. xlvj.

Refert grates qđ pmedatū habet negociū suū.

Eneas filius poeta. S. p. d. **nicolao** de arzimboldis doctoz pñtāi ac ducali
pñliario. Suscepi (non sunt multi dies) lrās tuas quibus mibi spē facis
velle te curā suscipe vt ppositura mea mibi restituat. qđ pñcta morte spo-
liat. **sum.** id mibi charissimū fuit. nec aliē de tua erga me charitate putabaz mēoz
noticie nfe florētēz alteri. **psuetudis** quā habui mediolani tēcū. pīde cū sis ma-
gnifico cācellario fris loco. 7 ego illi nī nībil accepi. **sim.** credidi s. qđ mibi pdes-
se. **Accedit** illustissimi pñcipis dūc. mediolani bonoz. cui nī pōt ad laudē cedere
me vultū suū qđ sibi nō vulgāt in multz reb. **officiosus** fui tāmpie spoliari. 7 tūc
pñtim qñ tāto pñcipi hūio qñt. ē impator. apud quē possum nonunqz eide dūc
vt ille si passerē aliqđ offm apud aqlas. s. credidi 7 te aia dūertē. nec decepi. **sū**
qñtū video 7 qñtū mibi scrib. qđ velle curare tē meā dīc. **Ego** magnā spē bēo in
te. vt qđ scō ē op. p tua sūma pūdētia psequis. vt qđ oīno studcas vt ppositura
mea ad me redeat. qđ nīsi opa tua fiat nulli. **alteri.** auxiliū spo. **Scribit** maiestas
regia ifauorē meū iuxta copīā quā bis idulo mitto. cū bac potē audati. meū ne-
gociū aggredi. **Scriberet** tibi mei cā ipē cācellari. si adesset. s. tā mētib. trib. ab-
est missus ad dietā nūzēbergen. meqz h. suo loco dūmisit. **Is** at infra mēsez fuer-
et. nā dietā illa progata ē ad diē alceiōz. ad rursus puocati s. pñcipes pmittit.
qđ rex oi remota exceptōe i eā diē psonale accessū. **Novā** at qđ libenē cupis. audire
nō bēo multa. nisi qđ reuerēdisim. dñs cardinalis sancti angeli qđ apud būgaros
militat. lrās p hos dies maiestati regie misit. qđ tibi copiam facio vt eas illustri
pñcipi pūmices meqz sibi pmedes. **Sūqđ** vltēri. emerferit nī negligā tibi signi-
ficare. 7 maxie vbi scīuerim vel ipi pñcipi vel tibi me pplacitūz. **Vale.**

De rebus tridentinis.

E Meas litteras. d. Francisco bossio doctori
erimio. S. p. d. Accepi te mediolanum petisse: quoniam tridenti non erat tutum esse
Probo consilium tuum. sed mihi damno sit. si maius fuisset modum meum
si quod illic tibi detrimenti contigeret. fugiendi rumores sunt et maxime civitatis illius
quod totius voluntates sunt homines. Nihil iam illic erat quod per te geri posset. quod non exau-
diunt leges inter arma. nec vox advocati inter tubarum concentus resonat. sed ibi clausi
cum intonuit. Genuerunt atthesini ad tria milia hominum. et agros vastare triden-
tinos ceperunt. non tamen absque cruore iniuriati sunt. Ceciderunt ex atthesinis quod plures
captivi et vulnerati nonnulli dicunt. Rex auxilium tridentinis mittit. spesque bene ne-
pharios emulorum conatibus non transiuros absque pena. quod nulla temeritas tanta est. et
nulla iniuria stabilis. Sed de his satis. Ego vellem instrui litteris tuis quod res meas
dimiseris. tum de plebe tum de prebenda. et quod huiusmodi redditus sint expositi. ut
scias. viros domini Jacobi. an debitum habuerit. vellem quod certiorari quod per me ulterius
sit gerendum dum habes. Exinde scribit rex illustri principi duci mediolani in fau-
orem meum: petique proposituras mihi restitui. peto velis. promoto rei esse. scribo. do-
nicolaus de. M. quod sua gratia me adiutus se spondit. hunc adire velis. et in meam
causam hortari. sic. d. gonimforti secretarium. cui alii scripsi. ut vel una vel alia via si-
nis des. Ego tamen tibi committo. quicquid feceris ratum apud me erit. Laureti de rosel-
la multa promissit. sed nunquam rescripsit. Credo eum plus verborum habere quam factorum. Tua est
alia consuetudo. plus facis et minus dicis. sed mihi satis est significasse quod velim pro-
tere non est opus persuasione. Reuerendum patrem. domini novariensem spero mihi auxilio fu-
turum. Ipse ut me promittens in spe habeo. Vale.

Epistola. xlii.

Leges dicunt esse variabiles.

E Meas litteras poeta. S. p. d. Johanni campisio pho. Meas litteras ad te iam
arbitror venisse. quod per venetias (mensis est) ad te misit. In illis te rogatum
feci politicum azetto. ut mihi coemeret sicut vieni in locum fueram. Credo
id tibi mente esse. id brevior sum: tantum exspecto cupide ut volumine veniat. Cui
bullas ecclesie frisingenensis cancellario missas. quod illo abhinc mihi reddite sunt. ea res
multum proderit parti vice. Nam liberalitas inter ceteras virtutes maxime homines allic-
cit. non erit in memoriam cancellarij huiusmodi rei. Ita dicito reuerendissimo. domini cardinali tar-
tino. cui etiam me promissum facito. Debit pontifex maximas. et ipse cardinalis in
reditu cancellarij litteras regratiatorias. quamquam magis sint facta quam verba spectanda
sed nec facta deerunt. Obligat est cancellarij manibus pedibusque recognoscere bene
ficio. et nisi fallor id faciet. Etavelis tu suadere cardinalibus et pape. exinde meis
verbis poetam vegium saluum dicito: et petrum noxetum cui do litteras. ac amicorum quicquid
me bene scis. tum optime perfructum meum potest. Et caue ne amplius legem taciturnita-
tis obfuses. quod ipsi leges fuisset iuxta oportunitate mutant. Ego nolo legem me-
am maioris esse roboris quam synodales sunt sanctiones. quod dietim infringunt. Mul-
ta civitas municipalia iura impetitus suat. Et spartani et atthenienses et romani
indies prius ediderunt leges. quod inter omnes variat inter nos non deest inmutabile ut sit
Vale et quantum faciendo premissum est finis. tantum scribendo restitue.

Epistola. l.

Relegat continentiam ad phos.

E Meas litteras poeta. S. p. d. Petro de noxeto scriptori aplico et fratri aman-
tissimo. Satis ad te superioribus diebus scripsi. tum de mea erga te volunta-
te. tum virore quam eras ducturus. Nunc addendum nihil est nisi quod te ro-
go ut rescribas successum rerum. et an adhuc vir sis. Nam si sic est. dabo tibi onus
ut me quod viz aliqui facias. si quod inueneris mee opinioni conueniens. ego non inten-
do vitare omnem extra italiam regere. Et adhuc caui ne me facerem inuolueret. Ti-
meo enim continentiam quam licet laudanda sit. verbis tamen quam factis probabilior est. et

philosophis magis q̄ poetis conueniēs: q̄cūq̄ sit rescribe petitionib⁹ meis: et me
tui status scū facito. Et considera me nō tū mei q̄ tui boni cupidum esse et gaude
re oī tua fortuna. Postremo inuestiga oēs vias si que inueniri possint vt aliquā
do theutonicus enneas fiat italicus. Vale.

Epistola. li.

Laudat cōstantiā amicorū et aretinū defunctū.

Eneas filius poeta iohi cāpito insigni p̄ho et amico singulari. S. p. d. Velle
tibi p̄ singulos dies aliqd̄ scribē: nec mihi vel stilus grauis vel f̄ciola vide
tur p̄p̄. Iā em̄ penitet me legē taciturnitatis p̄mulgasse vt sit q̄z n̄bil
mūdantū p̄petuo placet: s̄ cogit me vti silentio raritas nunciōz. Perpauci sunt
q̄ ex his oīs ad te veniāt: aut si veniūt ignoti sunt mihi. Dix quater in anno q̄ ad
te p̄ficiscant inuenio: hac re factū est: vt lris tuis inuit⁹ distulerim r̄ndere. nūc iaz
q̄z tabellarius certus romā petet: habebis ex me r̄msum: enecāq̄: tū loqui tecum
accipies. Scribis te meis lris recreatū: quas apud basilicā sancti petri norctan⁹
noster tibi restituit. Placet te cōsolationē recepisse: s̄ indignisse cōsolationis non
placet. Mollē em̄ aliqd̄ tibi accidere qd̄ molestū foret: reg⁹: reg⁹: medico. Qd̄ ami
citiā meā cōmēdas solidāq̄ dicis nō audeo inuit⁹. Iā et si me noliz alit̄ laudari
q̄z nō sū laude dign⁹: hoc certe sine rubore dicere possuz. me postq̄ amare accepti
p̄tinaciter p̄tinuare. Nō suz in capiēdis amicitijs facilis: nec quēciq̄ dignor̄ ac
cipere in amicū. Sup̄ suz fastidiosiq̄ stomachi: nisi melior me sit nēo me babe
bit amicū. Et vt tarde in amicitia venio: sic recedo sero: tenax sum amicorū. Me
minē adhuc amari quē nūc babeā odio. Sēto itaq̄ tecū dū me stabile dicis ami
cū: tecq̄ certū facio nunq̄ me tuā beniuolentiā exiitū: vel norctan⁹: quos mihi pi
ladiis et honestis loco telegi. Scio tñ tecū v̄tūz cē contē q̄ p̄ est altera tui. Et
neq̄ hūc vito: q̄z et p̄terane⁹ me⁹ est et v̄tūz plen⁹ et alter tu. Qd̄ mea scripta pro
bas extollasq̄ facis amice. Ego qui oīa dico et scribo q̄ vel in animū vel in buccā
veniūt nō arrogo mihi tantū: et q̄ppe si alteri scriberē nō essec adeo verbosus. Ti
bi cū scribo n̄bil vercor: q̄z tu lima es et qd̄ erratū est: aut cōmēdas aut regis. Ami
cis oīa nuda sunt. Cū de p̄betia legere q̄ scribis cepi tolere et irasci fortune: que
sp̄ cecis ābulat oculis et eos potissime facit locupletes: q̄ min⁹ sūt digni dicebāq̄
inleā. In p̄fida: cur nō aliqū ap̄is oculos: virosq̄ bonos p̄chis. Capisus iā an
nis quatuordecim curias sequit⁹: vir p̄stans tū lraz pericia tuz virtutis opibus:
qd̄ tu hūc p̄teris negligisq̄. An tibi dign⁹ videt⁹ quē sp̄ paup̄tate p̄mas: et vbi oro
meli⁹ q̄ in hoc viro collocabis diuitias. Nō hic aurū claudet: s̄ v̄tē in v̄sūq̄ tū
necessarios tū v̄tēsq̄ exponet. Ad hec audiui vocē mihi respondēte. Ne mirere
silui: nō fortuna est: q̄ viros bonos pecunijs priuat: s̄ habent ipsi nūm̄. Nescio qd̄
sensus. Sūt em̄ ambiciosi et bonoris cupidi: nō teneri s̄ tenere volūt. Dicitu⁹ cā
pisius nō vellet auro subesse: necq̄ argentū venerare: s̄ eēt apud eū pecunie q̄
auclle. nūc hūc rei nūc illi scruiētes. At ipse quēre amat: lib̄ enīq̄ apud auaros
sunt. q̄ eos scrinio claudētes: singulis horis visitat et honorat: nec alibi cor habet
q̄z cū eis. Displicuit mihi vox q̄uis vera caneret. Et vbi cplaz tuā interi⁹ legi me
liore spem repi. quā impleri nō min⁹ q̄z tu cupio. Timor tñ nūq̄ aberit nisi postq̄
mihi scripseris. Gaude mi enea: q̄z iam sum ex numero beatorū. Restorcle vt ba
beā q̄celerime cura. Cognoui te librariū cōduxisse iāq̄ illum ad mediū scriptūz
esse: qui vt in calcē finitus erit ex iudicio iobanis tolner viri boni et amicissimi no
stri ad me mittet. Non laudabo diligentiā tuā: q̄ et si maxima est. nō tñ maior est
q̄ postulat amicia: libzū auide maneo. Si mitti vieniā pōt id erit mihi acceptū
vt ex nureberga reuersus hic reperia qd̄ diu q̄sitū est. Quāt⁹ sit noxetan⁹ et nūcco
gnosco et als audiui. Velle tuā manere priore finiam. q̄z nullo bono indign⁹. Ipe
me rogauit v̄tē fauere parti. si n̄ alia ex cā sua saltē qui ex officijs curie viuit. Et
miro: illū iā meē oblitū cē fortune. Iā q̄ vobiscū nō sum v̄tē cā facio vt secundior
sit vobis fortuna: dū p̄t sequor aduersam n̄bil aduersi tulistis. Si ad vos deficiā

mor fortune ipetū sentiet qz non vult eē vbi ego suz. Suade igit petro ne petas
qz sibi nociū sit. Ego p̄cis meis eē rogā⁹ inimicitias tenē. Nouit h̄ petrus
dū dā silec sū esset. Regiū iuenisse pōtūcū sūmī grāz gaudio ne cogat aganē pa
ridi viderē q̄uis sua dīo sicut z mea caliope deserē aganipe fontib⁹ iā migrarit
i atria. Sz respiciat illū oro mitiori lumie si nō fortuna bis q̄ fortūe impat de⁹. Si
q̄s gall⁹ datari⁹ eēt: neq⁹ p̄cussaz leuā gereret nec auro gēmisq⁹ careret. Que d̄ car
dinali sci angeli scripsit z andrinopoliscapta: cogit nō fuisse apud vos certa: sic
em dicebas. S illa apud nos somnia reputat. naz z si magna fuerit nō op̄ victoria
nūq⁹ tñ andrinopolim puentū est: nec tñ insignis tūc triūphus fuit q̄ nūc est me
tus ingēs. Aut em thurcos magna vi reuertī nec mō expectare s̄ ferre bellū de
creuisse. Quia re factū ē: vt hūgari q̄ pri⁹ sup̄bissimī erāt: nūc paululū hūilitati idu
cias wiēnales cū cesare fecerūt: q̄ z illis viles sūt: nec dū thurcis resistūt a tergo ti
meāt: z nobis accōmodemēdū petim⁹ nūrēbergā tumultibus patrie reuocemur
In nūrēbergā qd futurū sit neq⁹ p̄cere neq⁹ cōiectari possuz: qz q̄t boies tot sūc
Rex infra decendū itur⁹ putat. Albert⁹ z sigismū⁹ austrie duces comes ciliacus
z dñs de walse p̄ter familiā solūtā regē sequentē. Dis germania illuc cōueniet: ve
lunt sup̄i vt bonū sit qd tanto conatu gr̄it. Sores regia bodie buc venit mansura
apud wiēnales dñ rex abest. Res athēsis ex placito partiū nūrēberge cōponit⁹
idē z sūtēses. Leonard⁹ aretinū ex te p̄mū sensi ob̄fisse: tēnt ei⁹ vimbze tenuē z si
ne pudore terrā sup̄i spirātesq⁹ crocos z i vna p̄petui veri q̄ latinū ornamētū sūc
q̄ nemo possit lactātū ciceroni primior fuit. Gaudeo pogū ei⁹ locū apud florenti
nos tenere. Sz maluisse pōtū locū nō vacasse ne tāto splēdore caruisset betturia
Multos adhuc grecos nobis vare latinos potuisset. Sz instat oib⁹ su⁹ dies nec
docet nec in docet mors p̄terit felix q̄ sic viuit vt nihil timeat mori: vctus ē decvi
ta mi tobes. Pā me tēdet mūdū hui⁹. Nec aliū opto nisi vt me mibi vidicē tectiq⁹
sim vt p̄bilo sophemur inuicē q̄uis te neqes p̄bm. Credo si sū fuerim⁹ aliqū stoī
cos p̄ceterū imitari studerem⁹: q̄ sūt euāgelio p̄uinciores. Sz timeo ne p̄ cete
laborantes sp̄ labori subiaciamur. Cū credissimū bēu tūū cardinalē tarētūm
me amare mibiq⁹ bñ cupē maximi facio: illiq⁹ vt me dedas peto sibiq⁹ dicito me
tūc ab illo diligi cognoscūz: cū te suis fauoribus v⁹ vitatū vel extra miseras possi
tū sensero: qz qd tibi p̄stiterit z mibi datū putabo. Fonti z iacobo caluo etiā si ta
cuerō salutes vt dicas volo: qz i medio cordis mei sedet. Tu vale z arestotelē cū
tēpus fuerit mittito nulla pecuniāz anxietate p̄turbat⁹.

Bello thurcorū z hungarorū rex po
lonie z cardinalis. s. angeli ceciderūt.

Epistola. lū.

Illustrissimo p̄ncipi ac excellētissimo dño. d. philippo marie anglo duci me
diolanēsi papie anglarieq⁹ comiti acianue dño. d. suo p̄cipuo. Encas sili⁹
poeta impialisq⁹ secretari⁹ humillime se cōmēdatū facit. Et si fauor⁹ mibi
nō multū hacten⁹ tua celsitudo impēderit q̄ post traditū mibi ecclie sci laurenti
maioris mediolanēsi. possessionē spoliatorē meū p̄ter ius z cōtra lras regias in
meū fauorē sepi⁹ scriptas tue⁹ intātū tñ illustri celsitudini tue sum dedit⁹ vt p̄ter
mittē nullaten⁹ possim qm nouitates ad nos delatas eidē significē. Que tamētū
nō bñdī sint: vt audiri libent⁹ debeāt: expedit tñ z secūda z aduersa cōfessē. Acci
pe igit ex seruulo tuo. nō tñ apud tuā illustre dñationē p̄ seruulo reputat o que
apud nos noua referunt. Quidei aut eo plures sūt dies q̄b⁹ buc fama delata ē.
Fama malū inq⁹ q̄ nō aliū veloci⁹ vllū mobilitate viger: z q̄ vires (vt xgilus ait)
acq̄rit eūdo. Dec igit ladinū polonie regē: q̄ regnū hūgarie occupauerat ac se re
nissimū p̄ncipē ladinū hūgarie ac bohēmie regē. patrio z auito regno spoliave
rat. in bello cū toto exercitu p̄stratū vulgauit. Quia cū mille venerat lre nullūve
cer⁹ autorē hēbat ficta res credita est. Nec multo post eplē ex hūgaria misse sunt.
Regē polonie sup̄at⁹ officisq⁹ thurcū victoriē reuertī. Eratq⁹ nō pua trepidatio ne
sicut e victoria sui nō insolēs z sup̄ba. Rex idē cū hūgaris aduersus austriā z sty

ria castra moueret. Itaque vir magni nominis dionysius archiepiscopus sirgonien. et alij qui la-
 dilai regi primum fauere auxilia romanorum regi affligebant. Studuerunt. n. qui regem po-
 lonie apud hungaros manebant: officium eius tegere. Sive qui redimere ex bello regi
 quibus fugato consule volebant: sive qui statum suum eo melius inter se putabant posse dirigere.
 Sine ulla emendatione instabili: nihilque veritate potestati. Aduenit enim hodie mirabile vi-
 ctus et per diuersissimas remotissimasque regionibus una in bora diuersissimorum non tamen diuer-
 sa sed eadem noua portantes. Scripsit illustris illic comes. Scripsit ex partibus transil-
 uanis alij et rursus alij ex hungaria barones nouitates istas regie maiestati: qui licet
 christiano populo lugubres sint et admodum nocue: non tamen taceri debent. Et tanto diligentius
 inter episcopos diuulgari: quanto catholice fidei maius imminet periculum: et religiosissimi
 principes in unum conuenientes de medio resistendi sancte crucis inimicis et hostibus christi cogi-
 tauerit. Noua igitur ista sunt. Aut omnes nuncij uno ore regem polonie cum cardinale sancti an-
 geli multisque hungari et plures walachis et bulgaris et ruthenis et rumanijsque perfectos
 tot bellorum successus habuissent: ut non longe ab andrinopoli castra posuerit. Quod per
 thurcorum imperatorem accepit collecto in asia exercitu quadraginta milia pugnatorum mare tra-
 iecit. Transiens namque eleusportum ad phibedum ex asia in europam transiit: hac estate preter-
 ita nulla ut isti referunt iam retrocesserat: patronis eius pecunia et asiatica gazza corrupta
 quod mihi non est possibile: nec persuaderi mihi potuerit: tanta perfidia visus illos fuisse ut christia-
 num sanguinem machometistis auro uediderit. Illud autem credibile est: deficientem omnem
 classem ultimum non potuisse precedere: sicut iam suis litteris timense iulianus cardinalis significaue-
 rat utcumque sit liberum mare thurcorum patuit: qui transientes in greciam isticque suis deis mare
 manentibus cum magno exercitu christianos aggressi sunt. Henrici detractum certamine: sed in
 ipsa sancti martini festiuitate bellum commisit: quod tantorum et asper fuit: ut raro inter mor-
 tales tale fuisse putetur: diu plium anceps extitit: diuque viribus utriusque paribus pugnum
 itaque dum non per ipsum christum machometo prederet: tacti acies utriusque ipsi autem fuerit: ut
 classem inter utriusque exercituum circiter. xv. milibus hominum cum pugna par esset adhuc cessare no-
 luert: sed quod plerumque sanguis fundebatur: eo ferotiores utriusque acies turmeque preliabantur: dese-
 cerunt tamen utriusque vires: fessique brachia nec sibi gladios apostoli nec arcus tunc valebant.
 Que res quicquid abas partes ad magnam horam coegit: donec resupinus visus ac spiritibus re-
 deuntibus instauratum est plium. In quo vicat ad extremum thurcorum exercitus sive utriusque fuit
 siue factum siue quod numero plures erat. Affirmaturque quod ex bello fugerit partem nonnullam
 nullum tota in europa tantum bellum esse commissum. Nec pauciores ex thurcorum quam ex christia-
 nis cecidisse. Et ratio est. lxxx. milia viros in hac pugna esse cesa. De rege polonie in-
 certa vox est. Quidam occubuisse eum ferunt: quidam captem putant. Illud tamen inter omnes potest re-
 gem polonie ad hungaros non esse reuersum. Nec desunt qui eum in facie vulnere suscepisse inter
 plures asserant: qui sit ut adolefcenti tam nobili tantique admodum dolendum sit quod non suo
 iudicio. (M. n. ipse etate aliena regna cupiebat) sed suorum suorum ex pacifico regno
 et alienum: non ad pacem sed ad bellum: non ad opes possidendas: sed ad mortem vel captiuitatem
 tractus. Turmur et in his plio viri non tamen eloquentissimi tamen prudentissimi in-
 lianum cardinale sancti angeli cecidisse: ac illi suum nobilissimum spiritum ad omnia quicquid ageret
 diuinitus apostoli exalasse. Quidam asserunt eum cum iohanne vainoda transilvano: et nisi timi-
 ditate victus aufugerit aiosissimo cum paucis euasisse: quod magis optauerim. sed mors
 sua mihi probabilior est: quia non fuit in bello fortunatus. nam et aduersus bohemos
 cum exercitu perfectus: fugatus est: nisi forsitan et idem sibi nunc accessisse arbitrari ve-
 limus. Sed assuevit fortuna quos uno ex bello fugatos fecit in alio interemptos
 reddere. Quicquid fors eius fuerit: non puto male actum cum eo: quod per christi fide pugnauit. per
 quam si mortuus esset (ut isti ferunt) nulli dubium esse debet quod non ad eum transierit cuius causam tutabatur
 occisi cum eo sunt agnati. et maridien. episcopus. Stephanus de vader: iohannes de lasmet
 nicolaus de perin: bairicus de thamasij. Multique alij barones: quorum nondum
 nomina sunt transscripta. Plures in hoc prelio illustres acie vel in celum vel ad infe-
 ros transierunt. Insignis est hic annus multis cladibus. nam et fuit apud basileam ce-
 sis sunt. Et delphinus et plures aliam anie ciuitates occupauit. Et rex francie tullum ver-

omnūq; cepit. Nicolaus pichenus vita functus ē. Et alij q̄ plures magni viri mor-
tui sūt. Qui vix illustri dñationi q̄ mibi sūt notiores. Hungari iā incipiūt la distatū
regē repetē: res noua est t̄ recēs: nec magis explicāda q̄ tradita sit. Noua certio-
ra indies mittent q̄ nō omittā scribere. si sciuerō meas lras i p̄spectu celsitudinis
tue acceptas eē. Et nō magis aduersariū meū q̄ me i ecclia sci laurētij: q̄ mea ē p̄so-
uere. Et noua ciuitate die tredecima decēb̄is. Anno dñi. M. cccc. liij.

Lamentat̄ ecclia suā alteri col-
lata p̄pter fictā sui mortē.

Epistola. liij.

Illustrissimo principi et dño dño philippo marie anglo duci mediolanensī
papie rē. dño suo p̄cipuo. Meas silui poeta impialisq; secretarius buni
lime sese cōmēdatū facit. Si eē mortu? sicut de me aduersarij mei tuam
celsitudine instruxerūt mīne has lras mō scriberē: nisi et mortui ēt scribāt. Ego
tū ex diuino munē adhuc aura fruor: sumq; serenissimi dñi nři regē rōanoz secre-
tari? q̄ in loco si nō cōmodo honori certe magno eē possim tue claritatē: meq; to-
ta fere xp̄m̄itas in basilien. p̄cilio laudes tuas cōmēmorantē audiuit. Nūc mor-
tu? fingor: q̄ et mortu? magis viuere q̄ ille uiuēs. et honori essem tue sublimitati.
Quo sit vt sine iusticiā siue exp̄dictā sequimī melior eē debeat p̄ditio mea: qz
iūs habeo lucidū et p̄desse magis possum. Quia res supplico vt tua clemētia velit
cōsiderare: mibi q; eccliaz meā sci laurētij mādare restitui. vt obnox? sim manib?
et pedib? p̄ tuo honore et statu sicut cor meū desiderat laborare. Qd faciēs nō so-
lū me in p̄tū habebis. s̄ regi etiā nři q̄ p̄ me scribit cōplacebis. Ego siue p̄positu
rā habēā meā siue nō: sp̄ tu? ero: s̄ tanto magis si habēā quāto celsitudine tuaz et
iustiorē et mibi videro benigniorē. Datū ē.

Epistola. liij.

Dacē ecclie p̄ciliū et nouitates exponit.

Meas silui poeta. S. p. o. magnifico dño caspari scblick cācellario impia-
li. Ser et decē dies apud nos ē caspar: quē tu et college tui sup̄ reb? ecclie ad
regū culmē destinastis. Is regē in oppido gretz puenit: et qz illic absoluit
negociū suū nequerat: vsq; buc secut? est curia: neq; adhuc finem b3 vltū. Graua
nāq; negocia magnū bñt tractū et in vltimis reseruant. Ego p̄ ipm casparē eplā
tuas recepi: q̄bus nūc r̄nsurus breuis eē nō possū. Nā et referenda sūt gesta plu-
ra: et tu de mltis instrui cupis: q̄ paucis v̄bis cōplecti nō queo. Nec enī ego ille suz
cuius hodie festū colim? qui apocalipsim scribēs tot v̄ba posuit quot linas. Sed
accidit mibi q̄ ozo q̄ dū breuis eē laboro obscur? fio: atq; idcirco p̄lixitatē in me
resbendit potius q̄ obscuritatē cupio. Scribo. n. vt intelligar: nec mibi solū scri-
bo: s̄ his q̄ legūt. Et qz plures sūt dāni q̄ edippi sermonē aprū habeo q̄uis lōguz
s̄ iā veniendū ē q̄ volum? Vinas lras in re frisingen. ecclie scripsisti regie mai. sta-
ti easq; ambas sibi reddidi r̄nsuz erigēs. In p̄mis qd accesserit rescripti. Secun-
das p̄nte m̄gfo v̄lrico i regias man? dedit: q̄ mor legēde v̄lrico dedit: fuerūt et vidi
regē i eaz v̄tiorē sat attentū q̄ et hec v̄ba subiūxit. Cōsiliarij mei dicūt piculosū eē
i h̄ negocio qd agē: s̄ o3 nōnūq; etiā cū piculo res aggredi: qd dictū spem mibi
fecit possessiōis bñde. V̄lric? qz admodū letat? est. Iperās opa sua rē hāc p̄cludi.
Altio v̄rit rer velle se ad p̄ciliū B̄ reducere: s̄ qz i crastinū abitur? erat. nihil illic
cācellariēq; nre malū iter patē mē milites: hoc fecit vt nre p̄ diē p̄ regē. phāscā
vellēt. Ego v̄o timēs ne interdum res frisingen tractaret: putāsq; bonū eē p̄ntiā
meā: vt abire cōsiliarios et amicitie tue mēoria facerē: accersito iacobo et vno fami-
liari: regia castra secut? sum. s̄ nihil i via gestū ē qm nūc rex q̄mit. Et cū esse.
m̄ burgo iudeoz vidēs qz p̄ciliū tenebat: omōm regē tui vt mēor eēt q̄ postq;
in q̄t q̄cti erim? me p̄monēfacito. Hoc aut̄ iſra tridūū erit: et sic v̄sq; buc p̄ducti su-
mus re infecta. Ego interz auisamēta nōnulla p̄fecit: q̄ michael ex latino vertit in
theutonici: beris regib? vlti petēs vt i p̄cilio legi iuberet. rēq; frisingen. expedi-

tionem daret. **C**onueniētia antea consiliarios quos singulatim et vobis quibus mihi idonea vide-
batur suz allocutur. **S**ed vix est quod dici solet: oñnos consiliares malis collegiū. **D**es vno
se ore et tuos eē et cās tuas cordi hie dixerit. **C**onsiliarij dō pñtes bi sūt. **D**ñs came
reiohes de eberstorf: walter: zebinger: leupoldus alpach. **A**leri absūt. **I**nter
bos res gesta ē: legitur: mgt vlti: instructions q̄s feci et q̄m copia cū pñtibz ma-
gnificētie tue trāsmitto. **R**elat? fuit etiā spaz tuaz tenor: sōia in vauū trāserunt
Doc. n. mibi dē mī rīsum est. **R**egē in pñtia cert? ex causis velle supēdē: roga
regz tuā magnificētia ne egrederet: qz boni respect? eēt: in aditūqz ē vltico vt lris
regis te ad curia aduocet. **P**aci cā frisingen. pñsadeo mibi tuā abñtia bis i rebz
admoduz nocuisse: qz pñti dāt: abñti detrahit. **E**t vix ē tritū sermone puerbiū.
Facies boīs facies leonīs. **D**ēs hodie simulati sum? amici: amare fingimus non
amam? **A**tqz idcirco vbi ades: subseruio tibi: obseqr: qdqd iubes facio vt videar
te diligē: vbi absis nihil te pendo: qz vel nō redibis vel si remeaueris: dicā me se-
cisse oēm diligētia et alios in culpa fuisse: qz res ex tua non sit expedita fīta. **T**ra
ē certe adulatores sum? nō amatores: nec fict? amor int abñtes aliqd bz vigoris.
Credo me plane intelligas. **S**z fingēdū est postqz oēs fingūt. **M**az z ihs finxit se
lōgi? ire: vt boies sunt ita vtamur. **E**xtrahēdū ē ex petra mel et oleū ex fāro duris
simo. **F**ristimo i tuo reditu cūcta resarci. **C**ū. n. regi? anim? bon? sit necesse est vt
reliqui subsequant? qz qd illū velle sciūt: nō audent dissuadē. **Q**ue aut cā sit. ppter
quā rex dicat se nūc supēdere nō scio nisi ppter mutationē atbesis. forsitan inten-
dit bauaros duces aduersus plebē illā in sui fauorē trahere: et ob eā rem nō vult
nūc ipis displicē si tibi possessionē pbuerit zc. **D**e bullis aplicis quas putabas iā
eē in austria nibil subodozo. qd si vix eēt iā henricus me cōmonuisset. **S**z videt
mibi rursus instādus apd dñm iohem caruial vt lfe veniat. **E**go feci vt rursus
rex se pñt pñlio vt circa pñmationē pñis aduerse supēderet. **I**dqz ad ppositū ve-
nit. **O**bijt enī p hos dies gregor? brixinēsis ep̄s: et qui mane sospes erat in sero se
pultus ē. **G**enus mortis felicissimū si bene illi cū deo fuerit. **S**i min? miserrim? trā-
situs. **S**z q̄s tā iustus est vt pñsione nō egeat. q̄s mūdus a peccato ē. **N**ibil mi-
bi cōfatus sum aplis inq̄t nō tñ in hoc iustificatus sum. **Q**uid nos dicam? absitqz
nobis mortis subitaneae calus: deturqz spaciū pñie tātomagis quātoplus delinq-
mus. **O**b hāc necem scriptū est: pñlio et pape metropolitanoqz: me circa pñsio?
nē brixinē. huius ecclie qdqd agāt: pñsqz cognouerint in quē pñti regi? anim?
inclinet. **N**eue electū aut postulātū pñmēt aliqū. **E**go puto eccliam illaz duos
habitūrā sponsoz: nec tercius forsitan aberit. **I**lli. n. canonici eligēt: nec papa ca-
rere suo iure volet. **E**t in eius inuidiā pñliū dabit tercius: felix vxor tot maritos
habitura. **S**i mō id pōt fieri vt nō sint adulteri. **H**oc malū facit eccliaistica diui-
sio: ad quā tollendā nimis sum? torpentes. **C**uidi qd reges scribūt ex copijs spaz
nec despero rē posse bñ pducī si aggredi velim? nego cū. **S**ibz. n. vt vides displicet
scilicet: oēs abbozēt. **Q**uā aut sopiedū? malū carol? rex francie nisi fallo? et tu
cā et breuē ondit vt fiat pñt? pñcipiū vlt? eoz orator in cōi aliq loco ibiqz vna re-
cipiat pñsio p oēs. **A**d hāc aut pagendū op? eēt rursus scribē cunctis regibz pñci-
pibzqz vt oratores suos argētīnam vel cōstantiā mitterent pleno mādato suf-
fultos ad pacē ecclie ptractādā. **F**ienda eēt rursus expēsa: q̄ anno pñterito facta ē
virtricetoz aureoz. **P**aulopl? cōstātū? i cōgregatiōe nicēni pñliū exposuit. **N**ec
vix nō posset impediri: nec papa vel pñliū reniti possent: tāqz h absqz ipis fieri ne-
q̄ret. **I**z. n. pñcipibz secularibz puenire i iuro clero: et tñ illic vno fieri posset. **M**az
ille papa indubitat? eēt cui oēs pñcipes obedirēt. **N**ō video clericos q̄ velint pñ-
ista vltiā pte martyriū ferre. **D**ēs hāc fidē hēm? quā nri pñcipes: q̄ si colerēt ido-
la et nos etiā colerem? **E**t nō solū papā s̄ xp̄m etiā negarem? seculari pñtate vt
gente. **Q**uia refriguit charitas et oīs interijt fides: vtiqz sit pacē desiderarem?z
que siue p aliud cōciliū vel p cōuentū pñcipiū dēt nibilipendo. **N**ō. n. de nomine

Et de re ostendendum est: voca panem si placet lapidem et da mihi duos famelico. Non vo-
cat panem vocem conatus vocem conciliabuli congregatio synagoga nihil interest dum
scilicet depellat. Ideo mihi admodum placet quod rex francie scribit eiusque sine inbe-
rem. Nam videtur regi in se promittere huiusmodi congregationis vocationem: nobilis ille qui se-
cum fuit: cui in instructione reddidit reuersus est: si nullas attulit litteras. Tunc ad res
athesis reuertor quod turbulenter sunt: et nescio an regem moueat. Nam si vni est vul-
tus: res sua gerat incerte cuiusmodi interest imo nihil: nisi regis causa maxime co-
turbat. Oratores ex athesi grecum venerunt. Quorum petitio fuit ut sigismundus et the-
saurus remitterent: quod iam petierat inscriptionis tempore: postquam in athesim venis-
set sigismundus consiliarios dare sibi patria vellet et iureiurando asfringere. Tunc si
cum eorum consilio sigismundus vellet patriam suam regi committere: vel duci alberto: pari-
turi essent: de legatione eorum fuit. His rursus est. Regem non teneri ad hec: sed cum si-
gismundus unanimiter fore: missos esse oratores in athesim hac de causa quorum rursus expe-
ctaret. Tupe tamen regem ut athesim mitteret aliquis cum praece tractandi concordiam ne res
in tali disturbio peruerteret magni alicuius mali foret origo. Tunc his remissi sunt
oratores: peruenit eos constantinus episcopus. qui se mediator interponere cupiebat. Quicquid
non magna fides sit probata propter fratrem qui nouas res commisit. Multa tamen sunt
commissa eis mandata de concordie practica. Nam in athesim se recepit: quod egerit non
potest sciri. Oratores regum non sunt admissi: sed expectant in rubeoburgo ubi clausura
est. Quilbelmus illic numerat pisces qui per flumen trahebant. Multum enim occurrunt. Ad-
ipsum collegae faciunt: quod aliquando ludis alca per noctem. Rustica illic plebs in armis est
et aditum quasi sepulchrum domini custodit: non tamen dormit ut pilati satellites: sed die nocteque
bibit. Receperunt enim athesim ducales redditus: et cum his plebs in armis alit: nullusque
aditus caret custode. Sinia omnibus una est aut sigismundus recuperare: aut in liberta-
te se vendicare: qui si non satis sua sponte insaniuit suisque instigatoribus habet quod
se adiutores nefandi propositi repromittunt. Tridantini adhuc in fide manent: quibus
per alios dictum stimulant: dicunt se id acturos quod episcopus eorum iusserit. Ex cuius iussu
su ad huc regi usque ad menses quatuor sunt obnoxii. Rex tamen ad eos non bene aditum ni-
si per dominum venetorum: et per viam hanc mittent nunc oratores illuc. Dicunt aliqui comitem
galezensem cum peditibus quodringentis tridentis fore et preces regis tueri: quod tamen mihi non est
lucidum. Sunt qui putant obitu bruxinensis episcopi accommodum esse: quoniam is occulte mala hec fu-
erit exorsus. De alia sinia tenet. Arbitror enim. euectio principis actionis accu-
rissimam. Ibi quoque opam dedisse ut eorum sinia fiat episcopus interea non iam arces custodi-
ri per eos. Sed libere opinari: vaticinari paucis: quoniam futuro eventum solus deus
nouit: humane mentes in tenebris degunt: nec videre sed argumetari possunt ex preteritis
et instantibus: quid sit futurum: eo quod sepe fallunt: ut quod per vitruvium ultra inspicunt: aut itaque
sacrat visus. Hec scripsi ad. v. kaledas ianuarii putas me statim missum litteras. Tunc
quod superest spacium ad iudicia reliqua. Junior comes cilie bucheri aduenit: dux albertus
horatium expectat. Similis et coines goricie cum eius uxore. Accepi goricie comitem
seuda susceptum: quod si sic erit: nonnihil ad cellariam veniet: cum his ut coniecto utque
prope tractabit de modo intrandi athesim. Tunc enim quidam per terras horicie acces-
sum patere athesimque timere comitem cilie. Age quocumque ut subodoro quod hic alien-
sis in curia perueret. Sed his in rebus nemo utilior esse tua magnificentia. Nemo
est qui sciat quales sint habiti tractatus cum comite ipso et ad registrum recurrat. Co-
mitem goricie uxoremque bucheri adueniat nescio: nisi quod hanc esse referunt. Quidam rentur eam
traque dici possit in iurium. Quod si eo nimis licet quod vir etate perfectus et forma ineptus con-
forte pene diuina sortitus fuerat. Quia si bene usus fuisset nemo esset beatorum eorum.
Inter humanas namque felicitates hec vel maxima est ut coniugem quod pulchrum sortia-
tur et bonam. Tum quod est tritum secundum sicut hanc esse referunt. Quidam rentur eam
omino diuortium petiram: quod vite sue timeat: quoniam coniunx mirum in modum sibi blandiam
puni ambo hic erit altius rem inuestigabo. Hec satis ad res carinthianas. Tunc
in hungariam pergo. Scripsi dudum tibi dicta certa indicta fuisse per hungaros ut ambe

partes bude cōuenirent ac de regni cōmodo trāsserēt: quod mihi admodū vī-
plicebat: ppter locū quo nil agi posse cernebā nisi ex arbitrio regis polonie: time-
bamq; nrm infantulū iure priuari suo. Sed respicit illum deus: & quia humana
destitutus est opes: ex alto reperit auxiliū nondū perdita spes est. Nec tam felix ē
aduersarius q̄ fama p̄dixit. Cum effcimus nuper in via buc venientes: obuios
oratores hūgaros apud puggam habuim⁹: qui vsq; in luben regiam secuti sūt
maiestatē. Si attulerūt litteras ex parte cōitatum quas optime nosti. Ac ex pte
strigoniensis archiepiscopi giste & ladišlai bani. Si fuerant etiāz hoc anno apud
viennā: vnus ē quem gisba tunc misit. Alter missus fuit per cōmunitates ca-
schonie quēz nomine philippū dicunt. Si retulerūt partem regni que obedit la-
dišlao nullatenus consentire voluisse in dicta budensi. Sed contenti sunt omēs
vt duo conuētus fiant. Pars quidem polonoz bude conueniat: & pars ladišlai
apud strigoniū. Idq; in purificationis festo proximo. Petūt quoq; ladišlai te vt
rex ad strigoniū oratores in p̄fira die transmittat nec velit res tantas negligere
Postularit etiā regē suū ad cōtermina regni reduci sicut eis pmissūz esset. Ora-
tor giste retulit cōmuniū suū q̄uis vxorem alterius haberet stabili mente la-
dišlai partem tueri: nec timere aliquē nec debere illum sic esse vxorizū vt ppter fe-
mināz regem deserat. Sed viā sibi per hoc patere qua sibi attrahat alienos. Mu-
liericūz viro subesse non virum mulieri. Et hoc coniugiū nō parū conducere la-
dišlao. Hoc responsum est regis. ladišlāuin nō aū missūm: qz egrotus fuisset sed
mittendū esse q̄p̄mū rex in austria reuertere. Oratores futuros in dicta vt pe-
titum esset: & super hoc rectoribus austria scriptū est vt oratores ipsi mittāt. Gra-
tie acte sunt q̄ in budensi dicta non sit consensus p̄stitus. Scriptūz est castel-
lano gretzenū vt purum bis oratoribus offendant: & hoc modo dimissi sunt hū-
gari in vienna. Cōuentus habet patrie: eoq; iohannes niperz missus est qui nō
dum rediit: nec quid sit gestū scitur. Nunc repus esset res italias ingredi: sed nibil
habeo illinc scriptura dignū. Fama est comitē franciscū mille quingentos equi-
tes amississe quos p̄ceminus bello suscepit. Id tamen dubium est. Eugenius ro-
me manet. Partes ille sic se habent vt nosti. Nihil innouatū audio. Nemo huc
oratores mittit: & nos illuc neminē destinam⁹. Montes niuosi & nimis alti inter-
secant aditus: nec tu me pendis nec ego te magnificatio vt volūt principes sic ex-
istimant. Agitare laborare currere plurima oportet: si q̄s velit haberi magn⁹: q̄
dā modico sūt cōtenti & recte sancti ad naturā viuētes deū respiciāt & quieti sūt
animi. Ille nō est laudandus qui multa cupit & aggredit̄ pauca. Oportet nāq; &
aim & opa cōuenire si quis cōmēdari debeat. Miros venetos hic p̄pinguos nullū
misisse. Aut nos cōtēnti: aut maiorib⁹ sunt occupati negocijs. Ego nri cā optas-
sem marie illoz aduentū. Sed transeo hec vt ad res ecclie reuertar q̄ buculq; vi-
late finē hodie susceperunt. Res in cōcilio hec gesta est: lse in primis tue perleete
sūt: tū oratoz: tū regū. Post alia scripta ordinē habiti apd vos referētia nibil ali-
ud disceptatū est nisi an veniedū esset nurembergā. Sed postq; discriminē imminere
ostensus est nisi veniret: placuit aduentū polliceri: totaq; disputatio de tpe man-
sit. Alijs purificationis diē: alijs mediū quadragesime: alijs festū martini: alijs
sancti georij placebat eligere: obtinuitq; tandē vltia snia. Scribitq; rex tibi & p̄n-
cipib⁹ quib⁹ alia scriptū est: velle se oīno in diē sancti georij apud nurebergā vide-
ri: sicut ex eis lris cognosces. Rogantq; principes vt interiz maneāt in declarati
de cōtinuatione diete vsq; in tps illud nibil est dictū. Sz apparet ex taciturnitate
totū remitti ad vos q̄ dicta teneq;. Multa vīsa sunt placere tum regitum cōsilia
rūz via quā rex frācie aperuit. & chimensis ep̄s illā in quadā sua cedula plurimū
p̄mēdauit. Tibi etiā vt supra dixi si quid video plibens est ex quo principes ger-
manie nō sunt vni⁹ voti. Tibi aut seorsum scribis vt oīno reuertaris: qd mihi his
rōnib⁹ p̄uafum est. Prīmū ppter eccliam frisingensem vt interim p̄uideas pos-
sionem habere: quia sequat̄ postea quicqd velit: res tua in vado erit q̄q; non

video qd hec ecclesia manus possit effugere tuas si velis instare. **N**ā vt lre regū ca-
nūt: oēs eugenio parēt: illūq; venerant 7 colūt. **E**t ipossibile ē declarationē aduer-
sus eū fieri nisi mā⁹ scilicet suboriat. **I**dcirco pteuerat in snia debes: 7 hāc eccle-
siā psequi q̄ tua ē: vel rex vt puto aduersus erit dictis suis. **P**olet. n. qd pmittit
ratū eē: nec verbū regū facit irritū. **E**t ob hāc rē venire oīno debes: ne ppe absen-
tiā tuā aliqd innouet p aliquos q̄ buc dictū veniūt ex bavaria. **R**ex pterea mul-
tū tū est nūc indigens. **E**t tūc bonū est fuisse pncipib⁹ cū rex pter sniam eunt. **T**e-
res atthesis: ciliic: bngarie: bohemię: deposcūt. **N**ō dico italas: q̄ illaz nō est cu-
ra. **S**ūt tñ 7 luccica negocia siue allacie vnde legatio buc venit auxiliū aduersus
suteses postulās: alioqñ tacite interminant ducē burgūdie fore accersendum
vides qz necessarius est tū? aduēt⁹: veterē occasiōe data: qz rebus tuis admodū
pducit. **E**xinde cū sicut scribis necessariū sit regē ascendere nūcbergāq; petere:
pncessariū est te penes regē esse: vt in stes cōmoncas picula demonstrēs 7 pſua-
deas. **N**āq; si tu ades: poterit rex illuc trahi: aliter dō timeo: ne qd nūc scribitur
evanescat: 7 sit error nouissim⁹ pteor⁹ pteor⁹. **S**cio nō nullos eē qui libenter vide-
rēt te semp abesse: s̄ tū est desiderū potius regū intueri 7 tūū cōmodū q̄ illorū
volūtatē. **N**ō scripsi adhuc tibi q̄ exaltatus sit magister vlticus qui affecutus ē
plebē illā q̄ pteinebat ad vniuersitatē wienensem q̄ quingentos aureos annuatim
pber: s̄ dignus est h̄ bono: vt nā nulli min⁹ incōuenientē beneficia cōmitterentur.
Ego q̄ quis indign⁹ sum bono: audius suz tñ bonū ita vt sit. **N**ā q̄ pauciora mereē
plura cupit: qz nemo se vt est extimat. **H**oc facit vt scribā qd mihi obtigerit in ple-
be saratane vallis: quā tuo beneficio rex mihi pcessit: vt si possibile sit 7 pſilium
offerat 7 opem. **Q**uicari⁹ tridētinus receptis lris quas a rege obtinuius mei cā
(nā me mutuo diligit) in vallē saratane se ptulit possessionē petijt tñ apud pa-
rochianos egit vt possessio sibi meo noie tradita sit. **S**z oportuit eū pmitterē con-
sensuz ducis sigisūndi subsecutuz fore: alioqñ possessio vni amitteret. **I**ta scri-
bit mihi vicari⁹ pſatus p tres lras: suadetq; vt babeā lras pncipis dñi ducis p
q̄s appareat cū fore potentū de his q̄ rex fecit. **I**nterim dō possessionē bz. **M**ibi
res visa est impetratū grauis in hac rex turbine. **S**z expectabā reditū tuū. **P**nte
rea mgr vlticus q̄ suā saratana nūis tūc: meq; sui cā spemit: verbū ex pte regē
hoc ad me habuit. **I**nquit. n. regē cupe me saratane fratrē suū eis nepos est q̄ctū
vimitte: mihiq; pmittere eccliam priuā q̄ vel in austria vel in suenia vel in atbe-
si vacaret. **S**tiria: carintia 7 carniolā excepit. **M**ibi res visa ē admodū suspecta.
Tum ppter hanc exceptionē. **T**um q̄ ego possessor sum babeō ius reseruatiōis
ius ordinarij 7 ius patronat⁹. **A**lter nullū ius nisi primariarū precū pſefert. **P**u-
rū itaq; putabā dimittere: 7 nō parere regi duri. **T**andē pſiderās q̄ p mediū
tuū ius patronat⁹ habuerā indignū putauī aliqd agē: nisi te pri⁹ cōsulerē. **R**espo-
di q̄ me velle reditū tuū manere: q̄ me pmonisses: 7 quicqd tu cōsuleres id agerē.
Sic res se habet. **P**unc pcor vt velis regi suadere ne me destituat: ne velit alteri
plus q̄ mihi affici: ne iusticiā meā illius iniusticie preferat. **N**am 7 sua interest vt
ius patronatus in illa ecclesia maneat: nec decet beneficiū pncipis mutari. **E**go
dō etsi parui redditus illa ecclesia sit: tñ cōtētus suz canonicatūz illic babeo 7 vel
lem aliqñ me sequestrare ab huius mūdi turbinib⁹ deoq; seruire 7 mihi viuere:
habere illic ducatos ducentos cū canonicatu annuatim possēq; honeste viuē:
Ego iā sum vesper ptergressus 7 non semp potero buc atq; illuc discurrere: si fa-
cias hoc per sex annos satis est: postea quiescere me oportet: 7 vt nā locū babeā
ubi quiescā honestū. **S**um animi tui: plus mihi placet bodiernū ouūz q̄ gallinā
crastina. **N**escio quid vesper vehat. quod habemus tenendū est. **I**deo tibi suppli-
co i bacre vt me iuues vel scriptis vel verbis si redieris qd omnino curare debes.
Nō mei cā hoc dico. **E**go cū parui momēti sum: s̄ pter rōnes pdictas. 7 vt tri-
stes sint qui te abesse sunt leti. **N**ō potui adhuc scire p quā viam tibi redendū sit.
s̄ sciens mor scribam. **N**ā si rex rediret in austria aliqd iter est: aliud si se superius

transferreret. De lris arelateñ. alias tibi scripsi cū illaz videbis copiaz. Credo me
nō magnopere dices errasse: aut si error est veniā meret. Tu vale optime cum libe-
ris z conuge quibus relicta ad nos reuerti cura.

Epistola. lvi.

Remediū ad refarcandā ecclesie pacē.

Ruerendo in xpo patri dño siluestro epō chimensi dño suo pcpuo eneas
siluius poeta. S. p. d. Nō miror qz ad me nibil scribis. qz nibil me indiges
Illud mirandū esset si ego ad te nō scriberē qz z gratia tua semp ego z be-
neficia plura ex te accepi. Quares tñ me reddit excusatiū: qz inaniter scribere ho-
minis est abutētis ocio z lris: hac de cā tacui bactenus. Nunc hō res se obtulit q
mibi scribendi materiā p̄buit. vidi nuper lranū copias quas reges impatori nro
scribūt in rebus ecclesie: ppendiqz oēs egreferre scisma: quo xpianus popul⁹ imp-
sentiariū cōturbat: multūqz temeratus sum regis fracie iudiciū qd cū tuo cōcur-
rere cognoui. Demini em cū als simul essem? deqz hac ipsa re sererem? sermonē
quo nā pacto pacari ecclesia quiret dixisse te. Ego si cesaris essem: loco: vellē cunctos
rogare pncipes. Nū vt in locū mitterēt oratores q plenā ptātem haberēt res ec-
clesie cōponēdi. Nā qd pncipes facerēt z popul⁹ sequerēt z clerus. Ecce qz rex
francie viam bñoi recipit quis dubitet reliqz oēs assensuros si natio germanica
cōsentiat. Pā pmittit rex francie cesari nro cōgregationis bñoi uocationē vos q
habetis rem in manibus amplecti hoc debetis. Regiqz nro z electorib⁹ suadē ne
oblatā negligant viā: qz salus hinc pendet maxima. Nec hic oportet vel papā re-
quirere vel cōciliū: nolint velintqz illi cōuenire pncipes possūt seqz in hac vel in
illam ptē dedinare. Ne nō erit hoc cōciliū nō sit qd ad nos: nō de noie sed de re q-
stio est. Satis est si scisma de medio auferat: vocet quocūqz noie q aufert scisma.
Stultus qdē senis debitorē in iudiciū trahit tāqz is negaret debitū qui sol⁹ idē se
suscepisse fatebat. Cū stultus duodecim denarios peteret apud senē. tum idē est
foliū qd z denariū duodecim. Sic in re nra stultus erit q tolli scisma p conuētū
pncipū negauerit qz cōciliū nō vocitet illa cōgregatio: vocet synagoga vel con-
uenticulū nō curō dum pacis exinde sequat effect⁹. Sed tu z college tui in cam-
po estis vbi hoc gerit bellū: z in hac area vbi hec palea tenet: videte vt fabā bene
cudatis nedū scisma ecclesie tollere curatis diuisionē in imperio inducat. Hoc
nō dico vestrī cā. qz rectū scio ppositū vrm s vt elaboretis qz germania vni⁹ animi
sit: vniqz papā colat z in vni⁹ fidei sinceritate gradiat. Nec volui scripsisse qz ga-
uisus sum regis francie sniam cōuenire cū tua: tu tamē stude vt illi sit locus: nisi
quid melius interim cogitasti. Vale optime z me extra memorie sinū noli abijcē
qz tuus sum quātuluscūqz sum.

Prohibet ne de epātu frisingen. sine
consensu impatoris cuiqz pvideat.

Epistola. lvj.

Mecas silui⁹ poeta iobi tolner i romana curia. pcuratori viroqz bono. S.
p. d. Veniet ad curiā viam latoz pntiū quē regia maiestas i facē ecclie bri-
tinen. destiat. Rogo te sicut soles regio desiderio vt faueas ne qz ad illā
ecclesiam pmoueat anqz rex nō auerit quē voluerit: nec graueris quō res trāseat
me instrūē. Scribo tibi pfident scies amicitia q inē om̄m cācellariū z te viger. Et
cū ego illi⁹ seruitor existā: nō puto meas pces apd te incassū ire. Post hūc ire te
volo cūndē cācellariū abesse: qz p regē destinat⁹ ē nurebergā. s mor reuertet. qz iā
sibi vt redeat scriptū ē. Is si nūc adesset scriberet tibi qd op⁹ sit in facto frisingen.
ecclesie: s qm ipse abest opus est me oia significare. Nā ille me in suo loco dimisit
z barū rex cōmisit curā. Res ergo sic se habet. Aduersarius qui fuit p capitulum
electus. Nam ademptus est possessiō om̄ eoz que apud bauaros sunt. z dietim
instat vt castra que rex tenet sibi tenet: z omnes bayarie duces eius causam tuent
regiqz molestissimi sunt. Rex autē dedisset iā castra dño henrico. si bulle venissent
aplice: s qz nō veniūt supsedet. Et timendū est ne bauaroz pibus in alteri⁹ p-
tēs

fauore mutet. Ideo admodū miroz has lras nō eē et curia missas: qz nō minus
inest pape et curie v're dñm henricū hāc sortiri ecclias qz dñi cācellarij. Ipse em̄
reperit honorificā p'cordiā et p'mittit sibi ali' epat' p' fratre. S' oia refutat intui
tu pape q' sibi tā benign' fuit. Ego tñ timeo ne cogat' necessario ex quo bulle non
mittunt: qz tāti impetū sustinē nō pōt. Rex dō sibi p'miserat possessionē castroz
q' bz vñs bullis. Nūc oia ppter bullas depereūt. Ideo velis supplicare cardinalib'
(Mā ipi sūt impedimēto sicut accepi) ne ppter vñā annatā centū pdāt et illā si ba
deat. Et rogo dicas tarētino q' cācellariū diliget q' prudētis ē aliqñ scire p'de nec
dicat ipem p'cio nō eē emēdā qz inescādū sūt nonnūq' boies sicut p'fices et aues et fe
rarū gen': nectm qd ante pedes est respicē debem' s' futura etiā intueri. Te etiā
hec cā tangit q' ppter banc p'motionē insignē ecclias pruckē. cōsequis: id labora
vt bulle mittant q's potes p' hūc nūciū mittē: q' est capellan' regis et fidus: nō di
co plura. tu me plane habes: hic rē amici: rē tuā: et rez geres cōm. Rescribe mibi
qd in re sit que spes habeat: vt cācellariū et fratrē q' tui sūt cū ceter' certiores effi
ciā ac vale optime.

Audat legatū q' pecuniā remittit.

Epistola. lviij.

Eneas siluius poeta dño thome baselbach sacre theologie mgro. S. p. d.
Eras q's ad me nup' misisti: regie maiestati ostēdas feci vt q' foret erga te
mens illi' p'sentirez. Placuit regi diligētia tua dicitur: te meli' fecisse q' bi
q' dationē pecunie suspenderūt. Is vt nosti pauca loquit'. S' ex his paucis plura
colligi queunt. Naturā ei' nosti et mores cogites qd hec verba imporent. Tu tñ
nullaten' belitare debes: qm bene agēdo grat' p'ncipi sis. Fecisti em̄ vt vñ decet
bonū et cōis cōmodi zelatorē q' rē publica sue p'fert. Potuisset scādālū grande cō
tingere si remāssisses pecuniā expectādo. Cū oia munimēta apud te foret q'bus
in cōuentu agēdū erat. Nūc res bene directā est: vt iā p'ueniet tibi missē sūt: et au
pliores mittent. Quō autē in reliquū sit. pcedendū ex apicibus regis cognosces.
Vale et me tui amous participē facito: q's nō putē me fore illius expertem.

Audat amicū quia diligenter
rē commissam curauit.

Epistola. lvij.

Eneas silui' poeta frā cōsco bossio iuriscōsulto. S. p. d. Accepi tres lras
tuas vñ' sine. Erponebāt em̄ oēs rē gestā apud saratanos. Deinde sua
debāt vt cōsensū illustis p'ncipis dñi sigismūdi circa ius patronatus im
petrare: qz sic res mea in vado foret. Ego tuū erga me animū qualis esset iamdu
dū habebā p'spectū: s' tu dietim supas opiniōē meā: et nedū q'rele mibi locū eri
pis s' facultatē qz referēdi grās auferes. Gaudeo tñ ego me talē amicū eē sortitū
cui' plura sūt erga me bñficia qz nedū p'miare possuz: s' etiā numerare. Tu autē cō
sciētia tua letari debes qñ sic amici negociū geris vt tuū putet. Rata sūt apd me
oia p'te gesta: nec vllus quāt me supet. Adirozq' te nō plura exposuisse. Volui qd
suadebas a sigismūdo impetrare s' terruit me nouitas apud atthesinos orta. Li
muizq' ne rex egrefferet tanqz qd eēt a se gestū rueret: putauizq' differendū donec
cācellari' reuertēret. Intenz ex p'te regis rogat' suz hāc plebē vt aduersario di
mitteret: qz de meliori vellet sua maiestas mibi puidere. Hoc rex ad p'ces aliqñ
fecit. Respōdi me velle cācellariū expectare q' me p'moueret et facturū qd ille iu
beret. Sic nūc se res hz. S' hoc sepultū eē oportet ne ad parochianos p'sentianē:
qd stude in deuotiōē suare. Ego adueniēte cācellario qd successerit tibi scribam.
Misera lras ad te et ad parochianos ac alios vt suasisti: s' audio nūc oēs regios q'
illos deferebāt nō esse admissos. Arbitrozq' lris meis trāsitiū nō patē. Ideo has
p'fecit vt scires me tuas suscepisse et q' in statu apud nos eēt negociū. Quid dō vltē
ri' expeditat nūc dicā qz suis nō est minuerā dō cē: vñ tibi notū volo vt scias res
capitulares: meli' dirigē dictā scz nurebergenses ad festū ascēsiōis proगतū eē
quo tpe ituz se p'sonalit' rex p' suas lras significat. Ultra nō dicā plus: nec hoc di
cere nisi iam hic publicatū esset. Vale et me concanonici commissum effice. Cum

Deus uolet erim? simul et uita ducem? beatā extra curie clamores atq; miseras.

Diuitibus nō expedit cōdicere bellū.

Epistola. lix.

Eneas filius poeta nicolao veneto canonico tridentino. S. p. d. Scribo dño francisco bossio lras quas cū his mitto. Sed accepi uirū terrore percussū tridento abiisse patauūq; petisic. qz non placet sibi urbem incole- re plenā tumultib? sicut nūc tua ciuitas est: que obsidionez expectat. Laudo ego pslū suū. Mā qui pōt in pace uiueris dānandus est si se ingerat bellis. Memini bellū est uilemisi cui status pns est grauis franciscus uir diues est: et sua fortuna content? sapit certe tumores fugies et lites fugit. ex quib? nihil lucrari pōt. Scit aliud esse hoc iudiciū qd illud ex quo ditatus est rote. Nā hic manibus cā defen- dit: ibidē lingua. Tu scis ubi est: ideo rogo meas lras sibi ut testines et in eius ab- sentia me tuearis ne quid innoyet in canonicatu quē illic habeo: et sic te in re mea habe sicut de tua pbitate et amicitia spero. Mō puto has tribulationes diu man- suras qz intēdit rex nobis auxilio eē atq; fauori. Vale et me tuū puta ubiq; sum

Comendat pugnātē p san- guine claro et p iusticia.

Epistola. lx.

Eneas filius poeta magnifico galazio comiti de archo. S. p. d. Accipio te uenisse tridentū militariq; manu regis ptes tueri. Id qz rex accepit ac- ciperet te amat colitq; maxime Res bmo tibi et domui tue bonori erit et utilitati quātū sentio. Berge igit et dñ occasio adest viz qd es te demōstra. Pul- toz virtus iacet: qz campus deest ubi se ostentet. Tibi facultas est qua tū animū tū ingeniū patefacias tuū. Res quā tueris iusta est et p sanguine claro aduersus plebē et incertū vulgus pugnā babes: vide ut piculū facias nō tui mōstrēs? san- guis illustis quātū obscuro pferet. Si is qui credideris. Rex de te bene sperat ppi- mone sua imple et oim qui apud te sunt. Sic cum sis magn? poteris fieri maxim? Nec scripsi qz te amo: et uides bonū tibi nomē esse. Cupio ut illud maneat auge- aturq; Fratri tuo me dede et mihi ut soles amorē tuū cōdicatū fac. Vale.

Secretari? appellat. ideo multa scribēda obtinet.

Epistola. lxi.

Eneas filius iohāni peregallo scriptori aplice fratriq; amātissimo. S. p. d. Actores sunt apud me lre tue: quib? nō respondi: qm nūc in stiria: nunc in carinthia: nunc in carniola inter medios barbaros seuasq; nationes con- stitutus. Nūc apud bistrā et sup oras superi maris cum tergesinis versatus nul- lū habui cui cōmittere lras possem ad te perferendas. Nūc quia nuncius uas- basileū petiturus: statui nōnihil ad te scribere ut et me uiuū scias et sospitē ac tui memorē. Nec em possim obliuisci tui: sem p qz tua dulcis imago menti beret mee. Habe igit has ex me lras: et illū timorez que de aduentu familiaris tui indueras abice. Nihil ē est qd ampli? illinc vereare: uidiq; cū et sanum esse cognoui apud que tui cā uisus amice sum. Tule eius foc? quātū intelligo vos reuifere: spe ma- nere decreuit. Ego utriq; abitu psumi: ac ubi n. pfecti libez dimisi arbitriū. Quia nihil inuat calib? murū tundere aut eos uentis dare. fiat qd eis placet nihil ē qd in dānū uergat. Tu? ille frat? caut? ē: sibiq; magl qd voluptati uiuit nec breue gan- diū lōge pponit utilitati. Tu te mirare si hoiez cernerēs. Si qñ cōbibit nihil picu- li ē. Men? magnū est wiēne multeq; inē diuersas quere? ad fontē sūt uie: obloqui pōt aliqis eloq nō pōt. Nec tuis dicq amicitie et monitor? plenis dicta eē volo: qñ- tū famulo cōueniūt. De me aut tibi ut bñ psuadeas cupio. Nec em aut gfa inioz aut spes deterior est solito. qd mihi scripsisti de absoluteione cuiusdā homicidiū sic pphilip? nō optabat: nō pōt nūc impleri. Clemat bō nūc uerqā: illic pfiā res pōit. Mecā hic dubiū sit qñ rex uadat. Quo illoco spero res ymuerfalis ecclie sic diri- gi ut et tu et oēs qui bonū cōmune cupitis: ex stia uos inducetis et auditos. Idq; mei nomine dici cupio. Reuerendissimo dño meo cardinali sancti calixti uirō

bono & veramantissimo: cui vt me comendas peto & vna viris theologie plenis
fratrisco & andree minoris ordis pfefforibz. Quibz si no lati? scribo: vt venia dent
ora qz officio meo parere me puenit. Nec em alia de ca secretarius vocor nisi vt q
audio queqz video digna silentio in abdij mei pectoris clauda. Sageis est q bo
na spem facio. Scriptoz officij qd illic habeo si emptore repit: qm mibi refert
be vt si fieri pot vtiliter illo me leue: qz no suz eius animi vt ad vos redea. De tri
dento arbitro: te audisse. No nihil hic fama e arthefinos obtinuisse tridentu. Ve
ritas adhuc nubilosa est. Frasc? n? decan? illinc abijt: qm postqz vidit sapienti
sue finelocu no esse: recedere pot? irrisus voluit q manere dnficatus. Ego no
spero illa rem mibi vtile esse nec vsqz in rebus ecclesiasticis sum fortunat. Lau
rentius de rotella nihil mei ca mediolani obtinuit: no sua culpa: mea em cantam
exacte pmouit. Sz nostri patrie mores: nolo in illi dicere q pot pscrivere: loge snt
manus principu atqz timede. Sz etia principes priuatoz bo in sunt indigni. Ego
nullu facia plurisqz me putem teneri. Tu vale & mibi sepe scribe meqz sepe visita
qz nihil est qd tuis scriptis in oculis meis extet acceptius. Andrea de paugallis
& iacobu de ceruetijs. De omne bonu nrm ta affectuose meo noie iube saluere q
me scis illos amare. Caspare nauariem arbitroz cu auiculo repatriasse: si tu istic
sit: ne mee salutationis expers maneat facito. Iteru vale.

Quadet moribus coaptare non
iuris subtilitate vtendum esse.

Epistola. lxxj.

Meas filii? poeta dno stephano cacienuariem iuriscosulto. S. p. d. Re
uersus ex vindelicis inueni miera q i wienā barbatus ex te detulerat: taz
piosa vt mittete magis qz recipiete sint digna. Nos hic alexandri fuit q
dona semp ex se metiebaf. Ego itaqz tibi gras qz ferretale oznametu vbi mos
no est min e deat. Scis qz no regiones nobis aptade snt: s nosipfos regioib?
pformare debem. Ego tibi ad h versus mediolanu scripsera: qz te reliasse palis
rumoz erat. Illic do admonit? peregalli lris: basilce te fore pcept: qd mibi eo gra
ti? est: quo te possum meis scripi sepi? visitare qz id tibi & honorabili? & vtili? pu
to qz frugifer illic capus e & pauci mellores. Et qz plures essent: tibi tn priores
semp debent partes. Obtuli me als curaturu vt regis aduocatus fieres si res fri
singem apud vram dimocratia bene trasirer: qua ditione scis no esse copletā: te
quocqz fuisse patronu ptis aduerse. Quo fit vt solutos pmissio siem si iuris apice
velim frui. Sed scio qz summū ius summa est iniuria. Ego pteea tibi no verbis s
animis sum ligat. Scioqz me nuncqz tantu conari tui ca posse qn vltra sim debi
tor. Quapropter etsi vuru sit obtinere qd spopodi: spero tn me voti copote fieri
vt tibi geraf mos. Sz e moderator & arbiter oim tps. Rogo itaqz te vt parūper
expectes mibiqz fide habeas: qz aut enecas ee desinas aut tue cupiditati parebo:
Nec me gallico more loqui censcas: q parua mora qtuor & decē annos coputat.
Credo pphetas imitari cupiunt: q cito ventur dicebat qui annis post qngctis ve
nit. Ego no annu sed paucos menses petam vt rem tibi confecta tonem. Vale &
amicis salutes dicito: vniis do me comenda.

Epistola. lxxij.

Mouitates hūgarie & de cōuentu nurebergen.

Meas filii? poeta dno iohi frund agripine ciuitat secretario. S. p. d. No
babeo qd tibi scriba & cupio scribē: vt inter meas epas tuū quocqz nomē
inueniat. Nedicabo q materia & nouitates q apud nos snt tibi significa
bo: qz tā vt reorū iur? audies. Cōducūt em ad res nureberge tractadas. Scis
te sepe veritū cēno pestē aliquā hūgaria pareret q regēi bis pib? retineret. Hic
tā timor abest. Inducias nāqz bñuales habem qz quo sum? venati paucis ad
uerte docebo. Miserat rex polonie lras qsdā cesari nro formamqz dederat iuxta
quā pacē depolceat. no libuit cesari qd petebat: formāqz aliā dictauit p quā si soli
austria stiria atqz carintia cu carniola s ois et obediētia regladiūai cōpēdeba.

fur: oratoresq; cū eadē misit: q̄b? regē polonie petētib? post expositionē legatiōis
certi deputati sūt viri cū q̄b? offerret. Int̄ q̄s iulian? cardinalis nicola? decan? cra-
comiensis et laurēt? palatin? hūgarie fuere. Int̄ hos cū lecta eēt forma p̄ cesarē da-
ta magn? rumor exortus est: qm̄ ladiſlaus rex hūgarie vocitabaf. Et hoc inq̄t de-
canus. Jam se cesar partialē facit: qui regnū hūgarie attribuit ladiſlao. Hos q̄
nihil ampli? tractabim? feci: qd̄ cesar in hūgarie regno manū extendit. Ad hec
oratores vos inq̄unt nodū in sirpo q̄ritis. Quid vīa interest si cesar suū patruele
regalib? ornat titulis. Dñs vester se hūgarie regē scribit: nec cesar suas resquit lit-
teras: qm̄ nec vīa scripta ius auferit ladiſlao: nec apices regis si qd̄ habet vobis
ius adimī. Ad hoc retulit palatin?. Et ladiſlaus vēr? est hūgarorū rex: nō par rō
est. Tū oratores haud hic locus est de iure disputādi. Postq; vīta fuerit ecclia:
ius poterit in hac cā discuti. At ego palatin? inq̄t et corā sūmo pōtifice et corā car-
dinalib? nihil negocij habere hanc tueri cām: qz plana et p̄spicua res est. Nec tam
inops sensus est dīspia q̄ regnicolis auferat eligēdi regis p̄tatem. Nō disputatu-
ri venim? inq̄unt oratores s. de pace acturi. Si pacē vultis pacē dam? si bellū p̄
placet nō detrectem? certamē. Iestru est eligere qd̄ horū malitis. Dinc decan? nō
sic eripausi sum? inquit neq; tāuecordes vt t̄ signominioſas pacē velim? ample-
cti. Qures ad huc sūt nobis et aīne quēq; timem?. Tū oratores nec nos aīnt aut
inopes sum? aut erangues. Si aliena inuadē nō possum? at tueri nra cōmode va-
lem?. Idq; bonis viris sat est. Nobis a tergo tuta sūt oīa. In frōte vos habem?
q̄bus potētes sum? resistere si malignari volueritis. Vos int̄ nos et thurcos cōtis
medi? videtes retro et aīn feriamini. Tū palatin?. Eam? cesar vīn opulentū
et s. regnū etiā hoc pleniū est. Nobis nemo terrore est: pacē vīaz vobiscū referte.
Referim? inquit oratores adimicēq; discedē volūt. Et inde iulian? cardinalis p̄
deū oro viri magnifici cōplectimini pacē: si p̄gredi aduersus thurcos volumus
par? necessaria est. Sinite vt hoc paup̄ regnū respiret. Nolite campos xp̄iani san-
guinis vnda cōmaculari. S. frustra vociferatio eius fuit. Abitu est reiecta. In
crastinū tñ nūciatū est oratorib? ne discederēt qz nō regis noie n̄sum ei? fuisset.
Expectatū ē itē itēq; disputatū. Postea res in camera regis trutinata ē. Tandem
venit in publicū vox: tñ hūc modū hūgarica lingua locut? est. Reuertimini ora-
tores ad cesarē: salutēq; sibi meo noie dicite. Post referte. Vos pacē p̄ eū missa?
Quis nō indigeam? illa sui cā vt sibi cōplacēam? libenter acceptasse. Et in oībus
eius articulis sicuti iacēt esse cōplexos. Sup̄ qua relas nras infra octendū pos-
sonij recipietis: vbi et cesarios apices eē curabitis vobis eē tradēdos: sic q̄ cōclu-
siones est. Et agūt hūgari iam inter se quo pacto formidabiliores in thurcos p̄fi-
ciscant. Veneris q̄ncq; et viginti trircines armanē q̄ p̄ menses iunij in elespōntū
traijci debēt. Cesari nulla est alia cura nisi vt q̄festinanter et q̄bonoſifice nuren-
bergā petat. Duto ab hinc dies q̄ndecim ei? erit recessus. Albert? et sigismūd? du-
ces sequēt: et vt submurmurari sentio. Comes alie iunior et dñs de walle vt cūq;
sic bene actū putabo si eius tñ p̄sona illuc venerit: qd̄ iā mibi nō est magni dubij
nisi qz futuri nulla est certitudo. In cā tua multū verborū p̄didit nil video qd̄ fie-
ri queat: nisi postq; nurebergē fuerim? vbi artib? erit vt dēdū et nouis et maioribus
p̄duerſari? tu? an diē obijt illioq; nullā hēditatē p̄ter lites reliq̄t: de? illi misere?
sic siue iusta fuit eius cā siue iniusta. Philozdū quā hic amasti tumidū vētrē gerit
siue is ventus est siue cibus nimius. Iohānes secretari? nurebergē. Vtrē puta-
uit illi? vētrē vino pleniū. Ascenditq; sup̄ calcauit p̄ssit outq; nitus est vt vinum
dep̄meret: s. nihil p̄ter ventū exiuit. Si lacrimas cerneret et plancer? audires q̄
bus misera p̄ tuū abitu se maceravit. Certe nisi iohes op̄culisset aīaz exalasset
misella: qz n̄ esset muliercule vt viri flāmas amoris ferre. S. abijt nūc qz iohes
nescio qd̄ actura sit infelicit: mibi si eēt theutonicus sermo: ad irez feiam solarer et
bladis vībis recrearē. Sed nihil mibi cū viris almanis p̄ter tactū est. Ipse insipi-
dus ē nisi et p̄ba sunt. Subdelegabo itē micha dē n̄m q̄ et vbi vlyx est et factis

achilles. Tu vale & mei memoria gesta.

Laudat eloquentia: eam
ad britanos vsq; profecta.

Epistola. I

Eneas filius? poeta reuerendo patri dno ada de molin anglico & ap-
pthonotario. S. p. d. Regius tabellari? ex anglia dudum reuerſu
bi eplam reddidit: cuius tot ſnie fuerit q̄t xba. Regi cupide que ſcripſiſti
Eneas filius? poeta reuerendo patri dno ada de molin anglico & aplice ſedis
pthonotario. S. p. d. Regius tabellari? ex anglia dudum reuerſus tua mi-
bi eplam reddidit: cuius tot ſnie fuerit q̄t xba. Regi cupide que ſcripſiſti
miratufq; ſuz romanā faciūdiā in britaniā vsq; pfecta eē. Sz fuerit & aliū apud
anglos tuliane cultores eloquentie. Int q̄s venerabilē bedā nemo nō ponit. Pe-
trus bleſenſis lōge inferior fuit: cui eplis hāc tua p̄breue añpono. Cōgratuloz ti-
bi & anglie: q̄z iā vix vicedi ornātū ſuſcepſiſtis. Sz magne ob hāc cām referende
ſūt grates clariffimo illi & doctiffimo p̄ncipi doceſſne duci q̄ ſtudia humanitatis
ſūmo ſtudio in regnū vīm recepit. Qui ſicuti mihi relatū ē & poetas mirifice co-
lit: & oratores magnopere venerat. Hoc nimirū ſit vt plures angloz eloquentes eua-
dāt. Quia q̄les ſūt p̄ncipes tales & ciues eſſe p̄ſueuerūt & mutāt ſui ſtudio dñoz
Perge iſtā mi adam mi bere. Eloquentiā quā habes tene atq; aplifica: tibi q; bo-
noſificatiſſimū puta in ea re p̄ſtare hoibus in q̄ ceteros animatēs boies ipi p̄cel-
lūt. Magna res eſt faciūdiā & ſi vix fateri velim. Nihil eſt qd tā regat oibē q̄ elo-
quentia. Qm̄ q̄cqd agim? in republica p̄ſuaſi v̄bis agim? & illius i populi ſua ma-
net q̄ melius nouit p̄ſuadē. Tute iſta ſcis iō miſſa facio. In rebus ecclie q̄lis ſit
an̄mus tu? & tabellariū idē vt voluſti mihi retulit. & ego franckſurdie p̄i ſen-
ſerā. Laudo te q̄ pacē p̄ponis bello & pacatā videre cupis eccliam. Audio te nu-
rēbergā pcti tuz. ibi latius inuicē colloq̄mur. Ceſariā itineri ſe accigit. In ſua fu-
turū in eſe illi cy ſpes eſt inueniemur. Dur albert? frat? & ſignifiūdius patrul? co-
q̄s ſe p̄ferēt. Atinā ſper vt optam? fiat ſiniſq; tadē neutralitati dē: vt ſciam? & bi
agnū comedē debeamus. Nun? tuū q̄ mihi gratiſſimū fuerit. nec ſcribē nec dicē
poſſem. qz nec os nec calamus ſaſanimi pōt explicare ceptū. Faxit deus vt bñ
ſit illi virgini nepti tuū p̄nobili q̄ talis eſt op̄is opifer cui nec penolpe nec arague
ſuerit cōparādū. Eueniat illi vt dign? tanta dēute et ſob olē illa p̄generet matr?
imitatrice. Oblationibus tuis vterer quoties res expoſceret: nec minus in ope
q̄ i v̄bis apud te ſinenire putarē. Idē tibi vt de me p̄ſuadeas cupio. Vale digni-
tate parēs etate frat̄ dilectione q; ſocie: & me vt facis ama: ſi nō vt facis vtere.

Taciturnitatē excuſat & neutra-
litate difficulter tollendā vicit.

Epistola. Irv.

Aliano cardinali ſancti angeli patri reueren diſſimo Eneas ſiluius poeta
S. p. d. Nūq; veniret ad te nūcius meis lris nō onuſtus: niſi magnificus
cancellarius me p̄ueniret: q̄ tāſerioſe & accurate tibi oia refert vt nihil mi-
bi relinqt ſcribēdū. Quo ſit vt tacere poti? q̄ ſcribere malim. Nā res notas ite-
rū ſignificare obtūdenſē. Inania dō attingē & nihil niſi xba dare temētī. Hoc
oro vt & tua. R. p. aiaduertat mihi q; veniā det taceti poti? q̄ inutilit ſcribēdi. Sa-
tis eſt ſi me tuū eē ſcis mācipiū: ſi me habes ad oia madata volūtariū & p̄mptuz
Scribe m̄ qn̄ res expoſcit & iube parato parē. Noui nil e qd ſcriptu arbitrer di-
gnū. Iſra italia parūper reſpirat: ſi nescio qd paritura ſit illa p̄tetio ſenis habita
q̄ nodū diſſoluta: vtinā martini aliqñ ne dicā ſaturni rediret ſecula vellē & ego re-
uiſere patriā & oſſa parētī reddere. Nihil pl? timeo q̄ in pegrina terra iacē quīs
vndiq; tantūde eſt & ad inferos & ad ſupos vie. Sz bz minus nescio quō te lozis
inter vlnas frat̄ ſozoz filioz atq; nepozū mori: & ibiq; amī cōparari poſſint
nulle tñ familiaritates tā dulces aut ſtabiles ſūt q̄ in patria. Si pacē haberet ec-
cleſia de pace italie magis ſperare. Nescio qd allatura ſit nurebergen. dieta: qz vi-
uſi animi ſunt. Neutralitas difficulter aboleri poterit qz plurib? vtilis eſt. Pau-
ci ſūt q̄ verū ſequant oēs fere qd ſuū eſt querūt. Placet boc nouū neutralitatē au-
cupiū: qz ſeu iuſte ſeu iniuſte q̄s teneat repelli nō pōt. Et ordinari p̄ ſuo arbitrio
p̄ſent bñſicia. Non ē facile (crede mihi) Jex ore lupi p̄da erige. Sz quatū ſentio

fota xpianitas eugenij sequit partes. Germania tñ diuisa est quā ego se unitam
videre vellē neq; illi cōformare qz multū tribuo nationi huic: q nō metu sed suo
libito: suoq; iudicio ducit quocūq; rex cū electorib; se insulerit eo z animala mea
sequet: nec mihi plus q; alijs credq; bec volui scripsisse ne oīno nibil scriberē: z vt
in futurū excitatio: sim ratiocina. Tale feliciter z me, n tuo placito vt ere.

Suadet seruari aurum z
pūata negocia cōmendat.

Epistola. lxxvi.

Eneas filius poeta Jobāni peregallo fratri amatissimo. S. p. d. Recepti
duplices tuas eptas quas martinus regie cācellarie notarius attulit: cō-
gruūq; te bene valere: quis inani mar supio: s illud q; aliqñ implebif su
lperata vno def. Cupis scire anthoni? luscus in meas ne manus venerit: venit z
apud me est mihi charissimus. Tu rogo grās meo noie pstrāti z facidissimo theo-
logo francisco de fuste dicas meq; sibi offeras: qz nō ero tescs in oibus qbus pos-
sum morē sibi gerere: magniq; muneri loco recipiā si qd me posse conari scia eius
desiderio gratū. Pūnus q; stephani mihi redditū est: sicut eidē rescribo. Aure-
os illos qtuor quos velle p barbatuz mittere scribis: suadeo vt apud te habeas.
qm multa possunt accurrere ppter que illis in mea cā opus sit. Scis qz tridenti-
na pōda impetit: tuq; defensor es cause: nibil est qd absq; argēto romana curia
tedat. Maestri ipse manus impositiones z spūsancti bona vedunt. Nec peccato-
rū venia nisi nūmāg impedit. Serua igr auz vt cū opus sit psto repias. De offi-
cio scriptoris cognovistū pssiliū. Mitto pcuratorū tibi vt illud quāti pluris po-
tes vedas. Tu tñ id cautele habeas vt exitū nurebergen; dicte mancas. Si pti-
nē bene succedit vt spero: noli alienare officiū qd vel mihi vel meis possit aliqñ
frangi fer eē. Si alit euenit z placitū supis sit pte aduersas obtinere: vende vt tibi
videat. Circa ppositurā mediolanen. qd suadeas plane pcepti laudo: qz sniam tuā.
Sed nescio an fieri possit: qz nō habeo pmoiores. Si obediētia restitueret cōci-
lio: vellē te cām inchoare: qz tua res erit si poterit obtineri. Qz reseruationē expe-
dicis sup beneficijs ecclie tridentin. admodū pbo. Cupio em vt illicis vt cum
quiescere velim? vna illic senū pagamus cum frācisco nro: qz illius ppositū mu-
tati verear. q bellū timēs illinc abijt nec postea reuersus est. Et forsitan cū yrore
potius q; cū ecclia vinē cupit. Qd si sic sit: vellē sunz pscntires aīn. vt de suo deca-
natu aliqd inuicē pscntarem? si qd tibi z mihi posset pducere. Laurenti? de rotel-
lahis ppositurā pingue in administrationē recepit in patriarchatu aqlegien. In-
tēditq; illic religionē psteri si possessionē nāscī possit. Ego qz sibi fauore sum p-
suasi sibi vt ante canonicatū tridentū tibi resignet. Tibi vō ipse suapte vult ec-
clesiā parochiālē resignare. Si res atthesis in nureberga sicuti credim? cōponat
aliqd boni poterit nobis euenire: Ego nō desinā sicuti pmoovere vt meipsum: qz
merit? es. Reuerēdissim? dñs aqlegien. in extremis laborat: praua vite sue spes
est minor sanitate eranguis est: spūs iā nō corp? videt. Cogitare patres debēt quē
sibi in patriarchatu sufficiāt z in oibus regiū desideriū erequi ne frisingen. iniuriā
innouent. In ecclia brixinen. quid optet rex scitis oēs. Rogo consulo supplico
ne plus atthesinis q; maiestati regie auscultet: qz in nureberga nulla vox est atthe-
sinor. Regis autem nutu omnia fiunt. Nec vt reuerēdissimis dominis arelateñ.
z sancti calixti dicas posco me bis facias commendatū. Nollem aliquid fieri qd
mentem regiam perturbaret. Nos in breui ascendemus quia iam inducias bien-
nales cum rege polonie z hungaris sibi obedientibus nacti sumus. nec aliud in
presentiarum agimus q nos vie accingere. Tibi iohannes amatissime bene ē
bene habeo bene spero: quod mihi non tam mei causa iocundum est: quia pau-
cis essem contentus q vt tibi z amicis ac necessarijs ceteris possis aliquando p-
desse. Andream de paugalijs z ceteros amicos meo nomine saluos dicitio. Ma-
le optime.

¶ Dolet de amici captura &
morte cardinalis aqlegiensis.

Eneas filius poeta. Iohi peregallo. S. p. d. Oblignauerat tibi has lras
nuncias qz in crastinu comittere animus erat. Sz accidit inopinatus & acer casus qz te plam retinuit & in te affecit dolore. Laureti? nãqz nãque velle religione ingredi scripserat nã claustru s carcerẽ ingressus ẽ. Poloni em̃ vt cardinale morituz videt man? in lauretiu iniecerũt nulla penit? auctoritate freti. Tu inquit argetũ bẽr impignorasti. nã exibis nisi luã septuagita & uerũtaz marca & argetũ ẽ qd alberti bẽr basilice? volũt vt laureti? redimat obligatũ est p septingetis aureis q̃s cardinalis accepit: indigna res est vt seruus alienũ exoluat. Sic lex barbara iubet. Ego nitor hõicu iuuare qz cõpatioz viro in aliena terra capto & amico. Sz qd tu facias vbi nulla vox audĩt nisi auri cũ tu sis iops. Ille adhuc de pbenfus ẽ nescio qd futurũ sit: nulla excoicatio pdest nulla fideiussio duz res sic stat. Aia illa q̃ in cardinalis aqlegiensis corpore diu alligata filo vel cera detinebat abruptis retinaculis carcerẽ euasit. Pbiẽt ille quarto nonas iunij hora post meridiẽ quartã. Nullas exortiones passus ẽ null? cruciat? s tãqz dormiturus aiaz exalauit. Viderat medic? morte instare: suasitqz testamẽtu fieri: sic & amici astantes. Ille vos me deficere censeĩt inquit: at ego robustus sum nec in me qdãd sentio deficere nec post hec vba mediã vixit hora. Eius corp? p alterã diẽ seruatu ẽ ostẽ sumqz oib? & crãia vò luce apud sanctũ stephanũ & ad dexterã altaris dextri sepultũ ẽ fuit: iuxta morẽ germanie magnum & honorificũ fuit. Apud italos non fuissent tãto viro exeqe digne. Pile? rube? ob neutralitatẽ nã pmissus mortuo q viuo nã negabat. Sermo an? fuit? habit? est: nescio q viũ fuit vba hois laudo. Est hãno bis i regioib? maria siccitas: nescio an itez seton cum? pbebi dũcẽ cepere. Frumẽta oia sũt exusta magna caristia tũ: ẽ nullẽ pluuie sũt calores pter solitũ admiradi: vicesqz plebei nã pluĩt qz excoicat? ẽ cardinalis. Orator igit q ante suus verbũ fecit. Vos inquit iudeis siles estis: q cũ xpm bonoificetis: sũt: e recepiisset adueniẽtẽ postea psecuti sũt: & cruce subire coegerũt. Vos hũc legatũ cupide recepiistis & mirifice bonoificastis ingredientẽ: nũc q peccatis vris iratus ẽ: nã pluĩt: cãm in ipm stebat. Ecce iã triduũ mortuus ẽ cardinalis: cur nobis pluuia nã pbe? scelerib? vris teneat? humor nã illi: & in hũc modũ plura locut? ẽ. Ego cardinali epitaphiũ feci qd tibi p sentib? destino. Iterũ atqz itez vale.

¶ De morte cardinalis aqlegiensis & de rebus concilij.

Epistola. lxxvii.

Ruerẽdissimo i xpo pũ dñõ iohi cardinali sancti licti Eneas filius. S. p. d. Pauci dies sunt qb? lre tue mihi fuerũt reddite: q annũ in via pũpserunt vel minus paulo. Illis ergo nibil respõdebo: qz nil est iam in eo stat u quo tũc fuit. Solũ attingã nouitates aliq̃s ex qb? possit ad res pũliares vigilatius & vtili? intẽdere. Regia maiestas sedulo operã dat vt q̃clerĩ nurebergam petat: nec puto his iũ partib? diu manebit. Res ecclesie aliqũẽ finẽ nũc suscipiẽt. Deus illũ det: nec sinat amplius tenebrãz pncipẽ dñari. Cardinalis aqlegiẽ. die secũda iunij migravit ex hac vita. Nullũ testamẽtu cõdidit. Verũ est q dici solet: Sicut viuis ita morieris. Qualis vita talis mors: sumus eius nã q dignitate q vita dignũ fuit. Nã em̃ puto magno tetrumẽto esse cõcilio morte eius: quia nã multum vtilis vita fuit. Sui nãqz legatioẽ abutebant. Nec papa id agit qd hic faciebat: oia em̃ plana erant. Itaqz murmur erat aduersus conciliũ qualevix queam dice re. Tu scis qmũdas man? habere oporteat qui aduersarios bz. Si aliq̃d de rat supuenit marcus boni filij. puidus dispensator: quẽ famosa legatio apud poloniã gesta recomẽdat. Is nũ clras an obitu cardinalis obtinuerat cũ oi prãte quã cardinalis bẽbat. Itaqz legat? legatũ creabat. Ego vidĩ & legbas lras respõdẽqz qz nã pot de latere facultates suas spũales sup quib? industrie psona electa est aliter telegare. Sed frustra clamam quia nullũ est apud fatuos. consiliũ. Nescio

qd' nunc factur' sit marcus. **Q**uoniam enim adhuc velle polonias petere. forsitan facultatib' uti vult etiam post mortem madat'. **I**n lauretium p'didit captureq' sue structor fuit. **D**e nunc p' liberatōe studere oportet. **N**ihil formidabili' est q' bō bilinguis nūb' terribili' q' hostis familiaris. **E**t b' bñficia ex laurentio plura suscepit. neq' buc venisset nisi expensas ille fecisset. vigne patif laurenti? q' benefacere malis malefacere est. **A**rim est cogitare ne apud polonos marci loq'itas atq' cupiditas fauore p'lij obnubilet. **V**enerabili' et doctissimo viro theologo francisco de fusse refero grās: q' ant' bonū lūcū ad me misit. **A**ndreas p' theologum et p'frem ei' saluum dico. **M**eū eorū meret' si nō voco dñs q' nemo dñs absq' dominio. **N**e dicantib' aut' nedum dominium s' omnis p'prietas est in dicta. **V**aleant igit' ipsi et me p'paupe' amēt. **T**u q'z me vt soles dilige et in famulos babe fidos. **E**t Wien.

Epistola. lxx.

Promotoziales litere.

E Meas silui' poeta magnifico dño Caspari schlick cancellario. **S. p. d.** **C**ū recederes beri ex wienna putavi me hodie tuū iter secuturū: q' in balneis me velle opiri dixeras. **B**oc mihi voluptati erat. tū q' in balneis recreor: tum q' tecū libet' q' vsq' gentiū sum. **S**z aduenit beri circa meridiem bartūgus n' q' ait te hodie nouā ciuitatē petiturū: sicut chiemen' epus sibi dixerat. **N**az regia maiestas oīno te visere cupiebat. deq' nōnullis p'ferre rectū. **Q**d' vt audiui ratus sum nō expedire me balnea petere. q' sine te iutiles sumpt' facerē. **R**eddidit em' me certū idem bartūg' me nō inuētū: tuā ibi magnificetias. **P**eliberavi igit' b' manere donec aliud mihi significares. **I**nteri venit vlc' nescio qd' in sinistram tibīā q' marie crucior et ab beri vsq' hodie mirū in modū creuit. **C**rus ipm sinist' a genu in femur rubet' est et sanie plenus. **O**ptz me vti emplastris. nescio an infra tridū possum fieri robust' q' tandiq' potes. nūc nullaten' possum nisi supra ter trū pedē p'sistere. **A**ira res q' celerior egritudo venit quāq' tarde recedit. **Q**ui nūc san' erat: in hora egrotabit. **N**ihil sub celo stabile nūc secur'. **S**pero tū meū esse nūc ex bis q' diu iacet. **E**t q'pe si meū ad te iter taz nēcūm q' volutarū putauissim: inor equū ascēdissem. etiam si vna puatus tibīa veniēdum fuisset: q' libet' tū tecū cū vno pede forē q' cum duob' sine te. **S**i g' mea p'ntia vlla in te opus est rescriber: q' omni dubitatione posthabita curabo ad te p'fisci. **I**terz sicut tibi dixi de simone p'sb'ro misne'. vicario apud sc'm michaelē supplico. vt cāz eius recōmissas beas. **P**ro q' regi facias vt is possit illic p'seuerare qd' esset illi eccle' admodū vtile. **N**az eadē r'una minant' vinee inculte sunt: q' cū rector non arbitrat' se māferz rapit qd' pot' et cetera negligit. **H**ic vult domum reparare iāq' ex amicorū subsidio in b' op' pecuniam p'patit. **V**ult etiaz vineas colere et agros reformare sicuti iam cepat. **I**taq' multū expedit illi eccle' b' bois p'firmatio. **P**repositus sancti stephani b' annuatim ex sc'do michaelē libras octo. et q'draginta vānt alijs q'busdā p' vicario. **S**up' lib'ze seragita vel circa. ex q' b' tenet quatuor capellanos: vnu corale: vnu clericū vnu pcuratōrē. et se nutrire. **I**taq' maiores sunt expēse q' reddidit. **S**z b' bō si p'nuet' intēdit vineas sic meliorare vt fructus maiores sint. **N**ec boc bonū est q' aliq's illic nō p'petuet'. **N**az rex albert' antecessorē illi' vicariū p'petuū esse voluerat. rogo igit' et supplico vt taz p' bono illi' eccle' q' meo intuitu: q' viz illum diligo: velis efficacit' regem orare vt hūc p'petuet'. **Q**d' si hoc nequeat obtrineri saltē triennū aut biennū sibi impetres ne homo expensas q's p' vinearū repatione fecit oīno p'dat: in hoc mihi grām q' maximam facis. **V**ale.

Epistola. lxx.

Fama non est contemnenda.

E Meas silui' poeta **J**ohi tus kon secretario ciuitatis pragensis amico p'mario. **S. p. d.** **E**plam tuāz dū legi atq' relegi: modestiā cū doctrina pugnatē vidi. **N**az cū ornatissime scribas vereri te tū ais ad meli' as vāre min' p'tas. **S**z obsecro te ne deinceps tali yraris p'ncipio: q' nūb' ad me potes non

elegantē scribere: etiam si ornatuſ q̄ tuus in ſcriptis elucet maxim⁹. Nullus foret
amicitia nāq; nō eloq̄ntiaſ ſe re expetit. Tu ſo z mibi amic⁹ es z ego te in pauca
amo. Itaq; ſupplet amor q̄cqd̄ faciendū negat. Que excuſatio nō min⁹ mibi q̄ ti-
bi puenit. Tu nāq; dū impit⁹ videri viſ: doctiſſimū te oñdis. Ego dū aliqd̄ ſape
me ſacito: impitiaz p̄do meā. Quo ſit vt meis in lris arrogātia cū iuſticia certet.
Non tā bonuſ eſt q̄ in tuis certare viti cū doctrina modeſtia. ſ p̄tereo iā b: tuiſq;
oprat⁹ m̄debo. His te cupe ſi q̄ i noui ederim tibi vt p̄mune. Serere tuo deſide-
rio morem ſi tam liber⁹ reſcribere q̄ ſcribo. mibi tñ id vicin⁹ eſt vt plus q̄ ſemel
nihil ſcribaſ. Plura poſt tuū abitiū p̄ſilauit. ſigillim⁹ duci patruclicq; regis nri: n̄
parua eplaſ deſtinauit: plurima illic bñ viuendi p̄cepta tradedo. De paſſione oñt
ymnū p̄ſeci regiq; dono dedi. Irāſ nūc ad iſtum nūc ad illū miſi. Copiaſ oim̄ wē-
ceſſa n̄ h̄. Is te pōt p̄cipem facere. Sibi plumeus mibi plumbe⁹ eſt calamus.
Dan⁹ illi velor mibi tardior. qd̄ ex me cupis ex illo pete. Nihil noui ex mea ma-
nat officina: qd̄ ipſe nō antea exemplatū retineat. Si q̄ ignorantiaſ meas tan-
tope cupis: ſatis habero ex me doceri quō voti p̄poſ ſiaſ. Morū in bohemia ene-
am nō inuitus audio: qz meli⁹ eſt nomen bonum q̄ diuitie multe. S; vtinaſ ſta-
bilis ſit quam de me famaſ p̄dicat. qd̄ ita demū erit: ſi fundamentū bene ſacit⁹ eſt
ſub petra veritatis. Ego mibi p̄ſcius ſum nō me talem eſſe q̄lis p̄dicor. vtiq; ē:
laudari pot⁹ indigne q̄ vitupari digne cupio. Eſt em̄ laus vtiq; excitamentum.
Quis em̄ tām alius eſt q̄ vtutē illaſ nō aſſeq; ſtudeat de q̄ ſe p̄cipit laudari. mibi
ſane magnos ſtimulos ad eloq̄ntiaſ capeſcedam adhibet iſ que de medicis inē
bohemos eſſe rumor. Et vtinaſ aliqñ poſſim talis euadere q̄lis credor. Tu tñ vi-
de ne van⁹ laudator inueniar. Siq; me caſus pragam detulerit vbi mea p̄ntia
nomē obūbret in armorū tuorū deſcriptōe p̄bebo quam optas opam wēceſſa qz
p̄uinciaz de m̄adabo. Qui nihil eſt tui cā dux facere. Frāciſc⁹ regie cācellarie ve-
tus m̄cipium multa mibi de te cum lauderetuli q̄ non abs volūate cognoui.
Facit de⁹ vt ſecundi ora ſint q̄dū vixeris: tua tuorū qz ſata: tibi qz nunq; medo z
frāciſco nunq; deſiciat me. wēceſſa z ego colmū bibemus vbertim. Vale.

Epistola. lxxj.

Promotoriales literę.

Aſas ſilui⁹ poeta z michael de pſullendorff. S. p. o. z ſele cedunt. Reue-
rento in xpo p̄ri z illuſtri p̄ncipi dño heinrico epo p̄ſtantieſi. Viros bo-
nos z ſraſ amatores tue dilectioni dilectos eſſe nequaq; an⁹ bigim⁹: qz ſi
milis eſt amare ſimile: z omnis p̄bus affici⁹ p̄bis. Nec vtiſ eſt nō placere vti-
ti. Hoc facit vt iobez ciliū q̄ tuo indiget auxilio: n̄ mult⁹ tibi vbiſ recomēdem⁹.
Nam cū ſit ille p̄bitate plen⁹ z omni ex pte laudandus. Satis in ſe p̄ſidij h̄ ad
tuum fauorem nāciſcendū. nec recomēdatōe nra magnogē indiget. Ne tñ in ſu-
is neceſſitatib⁹ vba tibi nra deſuiſſe arbitret⁹. Scire te volum⁹ magni bñficij loco
nos ſuſcepturos q̄cqd̄ in eum te boni p̄tuliffe p̄cepim⁹. amam⁹ em̄ hūc: z in ami-
citia nra terciū habem⁹. nec ſibi q̄ſq; p̄deſſe pōt quin z iſ nobis gr̄ificet. Non
tam pilades boreſtē. aut perithoum tbeſus dilexit quā nos i alcūtrū ſuam⁹ amo-
rem. Hinc regia munificentia p̄mariaſ p̄cum ius p̄buit. Capitulūq; zouingē.
tue dioceſis. p̄ eo rogatum fecit. Itaq; in canonicū eſt receptus. Prebēdaſ autē
aſſeq; non pōt: qm̄ alijs ſibi impeditōe eſt. Habet igit bonorem absq; p̄moro.
Alijs ſolitan⁹ libenti⁹ p̄modum absq; bonore ſuſcepiffet: qz vulgus vtilitatem
p̄fert bonori. Tera tñ p̄bia ml vtile cenſet qd̄ non ſit bonorificum. Atciq; ſit n̄
iobannes opat⁹ bonori ſuo miſceri p̄modum: qz caduca res eſt mūdialis bonor
niſi pecunia ſubſtēet. Tu q̄ illic epus es: in ſmanu calit eſt muſto plenus: qz
potes ex hoc in hoc miſcere. Quia hunc amicū nrm z fac vt nraſ p̄ces illi ſen-
tiam⁹ fuiſſe p̄ficuas. Quod ſi feceris vt de tua humanitate p̄ſidim⁹: nō ſolum il-
lum z nos tibi obligabis: ſ impialis etiam vaſtigij erga te grām efficiēs. p̄mere-
ri. Vale.

Elleas filius poeta. S. p. d. Reuerento patri dño iohanni caruial iuris-
consulto et aplici palacii causarū auditori. Accepi cupide te germaniam re-
petisse: qz te reuifere spero cum quo loquor et puino libenter: quīs inter
nos sepe de rebus ecclesie pcertatio sit. Illa nāq non ptiar aut rācida est: s q-
lis int phos esse pfueuit. q non vt appareant svt inueniant vey disputant. Nec
rursus ego is sum q me velim huiusce diuisionis participem facere. theologoz ē
bec disputatio: mibi satis sentire fuerit qd plures sensierint. Petis ex me de curis
diete vt qd sperem tibi renūciem. Satis facit desiderio tuo qntum pōt cancella-
rius. De nec scire neq significare plus eo phas est. Si me tñ diuinare vis: quia
poetarū est pflagia scribere: pauca subiūgam. Ego vt tibi vey fatear: nō puto dietā
hanc alijs esse steriliorem. scis qd hoc vbo sentiam. Secunde sunt omnes dietē q-
libet in ventre alteram bz. Apud arabes auis est fenix: carminibz poetarū illustrā.
Nec dum fatū sibi infare sentit: qingentis em 7. r. annis viuūt rogos suos instru-
it ciniamis. Ex cui cineribz mox altera surgit et sp vnica fenix est. Tu hoc vt vis
accipe. annis iam pluribz dietas habemus nec statim finis: res turbulente sunt:
diuisi animi. qsdam dilectat neutralitatem vigere: qz nouum est aucupium. pos-
sessores vnionis sunt hostes: qz nulli ius reddi vellent. Serpētem q tibi suspectū
erat vidi audiūqz nec alius fuit qz rebar: tu si moris ei? pñeries. pisti nisi anti-
dotum baceas. Vir mitridates aduersus hoc attonitus tutus fuit. Habes qd spe-
rem quodqz possum pter iniuriam mei officij dicere. Tu vales et quem tibi non
in omnibus psonantem amas me etiam ama.

Promotoziales litere.

Epistola. lxxij.

Elleas filius poeta. S. p. d. magnifico dño Caspari scblick cancellario im-
periali. Attulit tibi sicut opinor bartungus lrās meas qbz magnopere po-
stulabam vt amicū meum simonē misnen. regie maiestati recōmendares
pecunculam suam sup vicariatu sancti michaelis pmouēdo. Nihil exinde mibi
rēdisti puto qz nō suspēditabit tpus. Vey cū amici cā non sit deserēda nisi ad fi-
nem vsqz pducas. Itē atz itē pcor vt mei desiderij mēoraz beas. et hāc vna
mibi grām impetres: qz p magno munere suscipias. Ego nūc oīoem vnaqz edidi
q noua papiri implet. quā cū videris dices me tñ tibi tñ tuo germano officiosum
esse. Itaqz rogo vt p mercede illi? mibi simonē pmutuz reddas: qz digna est oīo
sic pmiari. Neqz iudice multo magis. Ideo velis hanc postulatōz mibi impetra-
tam reddere: meqz sup hoc certiorare. De me vō qd fieri iusser? id fiet. Intel-
lexi tūc apud te oīa esse pch quioris: nō hic manebo qd nō vocabor: qz sp mea
snia fuit noue ciuitati mēnas esse pponēdas quāqz apud vos iudeoz et monacho-
rū plus sit: nec me nou? bñdictioz habit? siue bernardini se oblectaret: quīs
fama est crucem auream fore adiunctaz q de collo cutusqz monachi pēdet. Vale
optime et nisi nurebergen. cura dietē mīmū regē regē grauat n̄ mibi mibi rescribe.

Aduocatum nouum denūciat.

Epistola. lxxij.

Elleas filius poeta impialiqz secretarius. S. p. d. stephano de cazys noua-
riensi. iur? vtriusqz doctori amico pmario. Laurenti? de rotella vir pbis et
tibi notus vt fert bera fortuna p familiāz pīarche aqlegien. dñ ille in vlti-
mis ageret apprebēsus in carceratuz fuit. Ego tum pvt amicitiam tum ppa-
triam tum qd iniuste detineri eum vidi p sua liberatōe laborauī obtinuiqz. Can-
cellario tñ et me p ipso fideiūbete. Hac te cā oportuit me ire ad regem q est in no-
ua ciuitate abbtne p vicem semotus. Postqz illic fui. acta re laurentij: tuam ag-
gressus sum. Itaqz impetraui te regim aduocatus fieri. nec aliud restat nisi lrās
pñici: quod faciām vt pñij curia in lūmū erit. Nunc nequeo quia sigillo carem?
e q

Tu te tñ scias aduocatum esse: et p regem libenti animo receptum. Nāq; ut is
de tuis vñtib; certior facit est. Stephanus in q̄t me rogat qd eum rogari a me par
fuerat. Cognosce g regis animu: et qz iam suus es: eas eius suscipe p̄mendatas.
Nunc de aq̄legiū. et tridentinē. ageť eccl̄is. vide ne qd fiat qd p̄ter regis sit mē
tem. Reuerendissim⁹ dñs arelaten cui rex scribit tibi apperiet qd sit opus. Ego
tuas lras curabo quātōtius expeditas ad te mittere. Vale.

Promotoriales litere.

Eneas filius poeta. S. p. d. magnifico Caspari schlick impiali cancellario.
Insignem lraz militem p̄copiū de rabenstein q̄nti faciam quāq; amem
multis signis potuisti intelligere. His nūc ecclesiam budoniceſem germa
no suo p̄ferri petit. Epus alius bobem⁹ dicit eam sibi p̄missam. Mibi p̄stat hūc
ep̄m non vacantem s̄ vacatur impetrasse. Et qz tunc nō vacauit vana fuit eius
impetratio. Potestq; regia maiestas vt vult disponere. Mibi p̄sulti⁹ videt p̄co
piū frēm q̄ illum ep̄m p̄moueri. Multa sentio q̄ scriptis nolo committere. Tu
amas p̄copiū et ab eo amaris: ideo nō expedit me multa dicere: si qd tñ p̄ces
mee valere p̄ eo p̄nt. scito me omni conatu et integro corde ip̄i p̄modū cupe. Ho
spes n̄r vellet ad te p̄ficisci tuocq; auxilio p̄ntiam regis h̄ie si saltē triduo in no
ua ciuitate rex sit mansur⁹. Quod si buc venturus sit expectabit eius aduentus.
Tu velis me qd fieri debeat instructū facere. Dum tergesti p̄terita byeme forē
expoli potestati regie inanos fuisse: q̄s p̄ mediū tuum p̄ meis familiarib⁹ regi
as p̄ces impetraueram. Quia nō erant vere collatioes. pecūq; alias p̄ces si loc⁹
vacans rep̄ irtet. Annuit rex p̄nti wilhelmo tatz p̄thonotario. Nunc dicit mibi
iacob⁹ locū esse vacuū quem in cedula tibi significo. peto vt p̄mitas p̄ iobi fami
liari meo ad collatōz istam p̄ces expediti: qz ex hoc magnū me bñficiū rece
pisse putabo: q̄uis tot sunt tua erga me merita vt silere poti⁹ q̄ ampl⁹ petere de
beā. Sz facio sic rustici q̄ postq; videt se nō posse obligatiōib⁹ satisficere. curāt
vt obligationes ipse q̄maxime sint. dñi q̄ id solent arere vt suos suos q̄ obli
gatissimos habeant. Vale et me tuū tuisimum facito.

Epistola. lxxvi.

Litere promotoriales.

Eneas filius poeta. S. p. d. magnifico dño Caspari schlick cancellario im
periali. Guido tabellari⁹ apli⁹ ad me bodie venit: lrasq; mibi ex roma red
didit iohis campisi⁹ et petri norctani. q̄ mibi ex tota humani generis socie
tate sunt amicissimi. Hi venerabilē et ornatissimū viz bartholomeū ransarell⁹ se
cretariū et cubiculariū apli⁹ magnopere p̄mēdant vtq; res suas inueni nō suadet
tñ s̄ cogit: q̄le negociū sit nō scio. Sz id magnificēte scribis tñ p̄ eūdē bartholo
meū tñ p̄ alios. Audio illum tui germani cāz toto conatu p̄mouisse: bñ res ecclē
frisingen rome tractabat. Aut p̄terea hūc eē apud sūmū p̄ntificē magno loco: vi
rūq; forer lris et vñtib⁹ ornatū: q̄b⁹ ex reb⁹ si qd apud te robor⁹ meis inest p̄ab⁹
peto supplex oro vt rē h⁹ viri expedita reddas. si modus ē q̄ possit impetrari. Nā
et grām boi reddes bñ merito et amicit⁹ meis: q̄ tui sunt fui plus p̄placeb⁹ q̄ si mon
tes auri tradider. Sic eos in hāc rē affectos video. tuū est morē huare vetustū q̄
felicitatē tuaz soles in acq̄redis amicicijs collocare. Recessum regē sūiq; trāsitiū
sicut iussisti. Et baustum⁹ et ceter⁹ locijs significau. Sebaldu in balneis ē. Ho
spes dubi⁹ est. v̄etur⁹ ne a te sit. Ego diluasi qz et tu venire intēdis. Vale optime.

Epistola. lxxvii.

Probat veram scientiam discere mori.

Eneas filius poeta impialis secretari⁹ viro et amico p̄stanti Friderico ter
gestino cancellario. S. p. d. Questus es me tibi non scribere q̄uis mibi
scripseris aliquando: dicisq; id esse signū nec constantis nec veri amici me
fungi officio. Sic enī referunt q̄ ex te buc p̄ficiscunt. Facis sicut mancipis solēt;

que ubi peccarunt prius clamare et vociferari incipiunt: quod domini. criminaque aliquid
 excogitant quod heris ascribentes oblivione peccatorum suorum inducant. Erras: non patiar:
 tuam negligentiam multum. nec propterea excusatus eris quia prius peccasti. Scio ego has
 artes. noui has insidias. calleo has tegnas. Nihil agis mihi friderice dum me accu-
 sas quia nunquam ad me scripsisti postquam abbas te recessi nisi paucula verba quibus amici tui casus
 promedabas. Ego vero ad te sepius scripsi et antequam irem romam et postquam reuersus sum
 Si ergo me vincere vis. non querendo sed scribendo id facies mihi. Tunc tamen missa habet facio
 veniam: quod si modo in futurum aliter agas. Ego nunc quod ad te scribam non habeo aliud nisi
 si me tuum dixerim. tibi quod velle propter placere te collere. te amare et obsequere vnicuique. tuum
 quod bonum statim. valitudinem optinam. et tuorum felicem successum optare. Si ista vetera
 sunt et tibi notissima et inter amicos minime repetenda: quod magis facit quod vbiis cogno-
 scunt. cum tuorum civium nodus est terminata. Ego libenter videre barlithum sine quo urbi
 tergestine ac civibus omnibus sum affectus. Nec placet mihi videre bonos illos viri os
 ac sui reipublice amatores toties bucrabi. nec rursus libenter audio postponi ne-
 gociarumque in fine principii quod debent. quod si essent mediatores qui studio pacis intenti essent qui
 sunt pacis consulere: non tadium res ista penderet. Melius est (crede mihi) de suo iure
 aliquid tradere cum pace. quam totum litigatio prosequi. At ista viderit qui plus sapit. Ego mihi
 bene vivere volo non spero alijs. iam regia maiestas beneficia mihi largita est: quod bene possit
 bone esse vivere: sequi strabo me tandem ab his curiarum miseris. Et quia senectus adest vir
 getque moris: cogitabo quod bene moriar. Id enim est denique recte probari. scire. id est
 sapere. Nam qui iura novit et astroz cursus et pluniarum retrozque causas et argumetandi
 rationes et mensuram terre et carminis et omnium vires et omnem armoniam. is tamen nihil scit: nisi
 mori sciat. Ultimus humanorum actuum mors est. Qui omnia recte fecit in fine deficit. is
 frustra operatur. Insulsus poeta est qui actum quem negligit. sic qui mortem nescit bene con-
 cludere: demens est. Curandum est ergo mihi ut finem bonum faciam. satis lussit: prius et in-
 ueneris finis. satis mihi de huiusmodi nimis. Jam hora me admonet: redeundum est in
 viam: faciam nisi fallo. Idem et tibi ecclesie faciendum. quibus in eas res iam dudum accin-
 ctus fueris sed psevera. Coniunge tuam probam mulierem et honestissimas filias tuas atque
 filium tuum adhuc adulescentem et qui inuetus impitat facientem iubeo saluere et in colu-
 mes esse cupio. Idem iacobus facit: qui est iam plebanus? insignis ecclesie. Nam. seque tibi com-
 mendat. Vale et bononium vestrum apium vestrum senat? principem meis vobis salutato.
 Honorat legatos regni hungarie vel la-
 distaum ab eis conditione regem recipiant.

Epistola. lxxviii.

Comiso sancte romane ecclesie cardinali archiepiscopo strigonien. prius et uno co-
 lendissimo. Eneas filius poeta. S. p. d. Si quis me roget prestatissime prius. Cur
 ego natus in betruria de statu regni hungarie loqui presumam. Rudebo me bo-
 mine esse et ut terentianus ille cremes dicebat. Humani nihil a me alienum putare.
 Dicam me italiam scire plures mei generis homines in regno vestro et opibus et bonorum
 citos: ad magnas glorias evasisse. Dicam me legisse historias vestras: inuenisseque bu-
 garos multos victoriosos claros nomine ad astra tulisse. Atque idcirco sicut in a iubeat eo-
 rum me ututis affici. Quid plura christianum me dicam: sollicitudinemque hanc ut christiana
 religio in tuto colloccet. quod sane fieri non potest nisi et murus qui est hungaria sit ico-
 lumis. sum igitur anxius: nec aliud habeo tpe opto: quam vix largitum bonum finem imponi. Quod
 dum habet mecum sepius aio reuoluo: multum habet tua et collegarum tuarum voluntate dispo-
 sitioque pedere regio. Nam cum vbius id eueniat ut tunc res bene concludat. cum nunc qui eas
 tractat voluntarius prius sunt: quanto magis nunc sperandum est si vos inclinati et affe-
 cti sitis quod non solum legati regni: sed ipsum quodaz modo regnum in prete habet. quod quod
 vos fieri prigerit. nemo dubitat apud alios quod noie venisset hie ratum. Sicut igitur
 be cause qui me tue. R. p. nonnulla scribere propter: qui in bonas partem recipi propter et
 alijs collegis tuis communicari. quod si vestrum acre iudicium regno vestro producat optime
 videat: non tamen quod exteri sentiant negligendum est. Loquitur autem cum tua dignitate tanquam
 ceteri ex collegis audiant. In principioque meorum verborum illud fundamenti loco re-

apiam. Quicquid homines ex suo arbitrio faciant: id sibi utile iudicare. Nam quod
sibi videri sit: nemo scire volens facit. Vos igitur hungari viri clarissimi. qui huc veni-
stis. in perpetuum pestiferi per fuisse. ac cum ceteris regni baronibus et accolis laqueum re-
gem expetere decreuissetis. nunc legatos expletes. vobis regem cum sancta co-
rona deponatis. Coronari denique regem vultis hominibus sibi preberi: et ipsum exinde
in aliquo regni loco sub tutela friderici cesaris sui patruelis constitui. Dece si recte te-
neo summa expepetitis. quod minime perduissetis. nisi a regno et vobis singulis id
putaueritis vix perituro. Quid ad hunc sursum sit cesar non scio. Illud autem scio quod et suam
quod utilitatem et patruelis modum cesaria maiestas intuebitur. Nec scient aliquid
permittet. quod suo ac patruelis statui possit obesse. Si quis ergo vult inter cesarem et vos
plenam fieri concordiam: ista media offerat que sunt utriusque parti accommodata. Nemo
enim sermonis ornatu ac verborum lenocinio plus suadet quam utilitas. Cum ergo his in re-
bus que nunc aguntur. et vos hungari vestrum modum sequimini et australes suum. libere
mihi pauca de statu additioneque vestri regni in medium referre. Sic enim que sunt vobis
utilia melius intuebitur. Nam et apud australes in eandem suam sepe ratio cinat
sum. Vos quod ex pura mente sincerorum corde. permittit. benigna fronte et letis animis
audite. et que vobis sunt vsui (quis loquar melius quam ego perspicitis) me referere notare
non pigeat. Stat regni hungarie periculosum non sine gravi damno tori christianitatis
offractus. quassatus. laceratus. et omni splendore nitoreque pristino denudatus est. tantaque
mutatio in regno vestro a paucis annis citra facta est. ut si quis per antequam iam ab
inferis resurgeret. hungariamque intraret: nullatenus suam patriam recognosceret.
Apud byzantinos veteres reperi vestrum regnum florentissimum quendam fuisse et ho-
minibus et opibus beatum. Cuius tanta latitudo longitudoque fuit. ut et a constantinopoli
maris portico usque ad austrum et a polonia usque ad sinum adriaticum perderet
In cuius ventre septem amplissima regna claudebantur: que a corona hungarie tanquam
feuda dependebant. ut merito quidam non tantum regem sed archiregem hungariam bene
dixerint. Nec satis fuit tot gentibus hungaros impare: ex se que ipsos emiserunt. que
omnem illam italicam partem que olim gallia transalpina vocata est. hodie vero ab ipsis
hungarum longas barbas ferentibus lombardia deinde occupare. Ex vobis insuper du-
ces exierunt que et almaniam et galliam et hispaniam invaserunt. Nec gens fuit orbe
toto. que vestrum tunc regnum lacerare auderet. tam venerabile et clarum erat ubique ter-
rarum hungarorum nomen. At nunc que lacerum sit vestrum regnum ipsi scitis: circumspicite no-
tum. Veneti que quidam per fundo civitatis sue tributa pendebant. iam dalmatiam
magna ex parte tenent. thurci que trans eilespontum formidare viros arcus solebant. in ipsis
hungarie visceribus crassantur. Poloni quidammodo regni vestri censebantur. molda-
viam sui iuris fecerunt. nec thurci sine portione vestrorum dominorum sunt. nec bohemi
nec theutonici. Quid scismaticos et hereticos referam. per hungariam debachan-
tes. quod tristitia bella: per vos cum thurcis gesta. quod animas pene infinitas ex regno
vestro quantumvis exportari. Quid abigeri pecora et omnia in partem duci. quod monaste-
ria magnaque dei templa ubique apud vos ruere. Regnum olim opulentissimum.
o aureas praeconia. o terrarum decus. quod sic ex te nitore omnis abscessit. quod sic abijt
color optimus. Ubi figor ille tuorum hominum. ubi reuerentia. quam tibi omnes gentes
impendebant. ubi maiestas regis. ubi gloria. Quid tibi tot victorie profuerunt si
tam cito in triumphum duci debebas. Quid romanorum duci restitisse potest in-
uit. si nunc illos vicinos ineptos ineptis terre potes. Deu fortuna. beu rex vicissi-
tudo. quanto impia variant. quanto mutantur regna. querepente dilabunt praeterea. Re-
gnum hungarie cui vix simile vidit sol. sic dissipatum est ut vix inter se pres velle cohe-
reant. Que autem sit tante mutationis ac ruine causa. non est intueri facile: quod occulta sunt
iudicia dei. non minus hodie quam olim fertiles agri sunt. non minus fecunda pecora af-
sunt vinearum praeventus: rediguntur usuram effose auri et argenti minere. Sensati ho-
mines sunt industrii. magnanimes. multarum rerum exoptare eas vigent quae videntur. Non
possum ego de ceteris loqui quae non vidi. de vobis que habetis. illud possum dicere quod de

quis hominum genere dici potest. **U**ideo enim vos forma pceros corpe decoros. vi-
 ribus robustos. smone geros z in omni ope acceptos. **Q**uid igitur est qd regni vrm
 tantope decessit. cum nec vires vris boibz desint nec ingenia: sicut ex oibz audio q
 vraz regionem pagrantur. sunt fortasse nonnulla pcta q deus punire vult: quoad-
 modum in veteri testamentum factum nonnunq legimz. **Q**uam re pnsiderandum
 est diligenter. vt si qd erratum est emendet. vt p opa pietatz dina maiestas mitiget
 quam ppe iniquitatem aliquaz pstat iratam ee. nec miremur si dixerim inf vos ali
 qd iniquitatē esse. **M**az nulla est oino puincia iniquitatē expers. **E**tey cum his pie
 ac misericorder deus agit qz delicta in s mdo punit. **D**eus em homines p filiis bz z
 qs diligit arguit ac castigat vt p muleas aduersitates ad opa pstat inducat qs at
 nibili facit. delicate z deliciose patie viuere. qz no illos emendat de sua dignos. **C**u
 aut regnum vrm deus multis plagis afflixerit signu est qz vos amat z saluos ee
 desiderat. **N**unc vrm est vt emedctis in qb? cogitare potestis offensaz ee maiesta-
 tem dina. inf alia vo q deus egretulit. forsitan illud est. qd est regi ladislao infan-
 ti orphano sine crimine no vti par fuerat fauorabiles extitit. **M**az quis pleriqz
 vrm ex magna ca ipm reliqrunt. qm sibi qsqz pfulere ois. regnum tn totuz excusa-
 ri no pot. qd si vnitum p iusticia pueri fuisset: nunqz polon? ex aduerso intrasset.
 vtenqz sit. videndum est vt deus placeat vbi offensus est. vt inde medela pdeat vñ
 vulnus fuit illatum. **N**empe qntum ego imaginari possum. ex deo datum est vt
 regnu hungarie qd sub adulterino rege peditatum e. iaz ad suum veyz legitimu
 regē ladislau reuerteret. sub cui? auspicijs reintegrari possit z ad pftinum reduci
 mitorē. **B**ona est eqdem via deliberatio. pbada. recta. salutifera. **E**tey qz z an de-
 fertum ladislau imo z diu an sigismundi pteatem regnu vrm declinare cepit. nul-
 lam q cam vñe ruine maiore fuisse arbitroz q discordias vras. **N**amqz sicut res
 vie p concordiam creuerat. sic p discordiam sunt diminute. qm nulla durare pta
 valet vbi dissensio regnat. **R**omani tadiu magni z rez dñi fuerunt. qz diu in cha-
 ritate vixerunt: vbi vo ciuilia z intestina bella suborta sunt. mox z maiestas roma-
 na desecit. **S**ic z atenas z spartam z carthaginē domestica deleuerunt odia. **C**ui-
 les aut dissensiones inuidia z ambitio alunt. q pestes in regno vñe crassantes. oim
 intentionu vraz maloz z oim ca fuere. **E**t vñe etiam no bodie inf vos bi eent
 morbi. naqz si depositis similitudibz itestimisqz odijs p cordes eētis z vñanimi voto
 ad cōe regni bonu intēdetz. nihil est qd vñ vicini d vos auderet. nec em puincia
 vlla ē. q si viros bz z bi sunt vñiti. suu no tueri possit statum. **D**ifficile monumē-
 tum ē amor ciuim. inexpugnabilis ē ciuitas quas vñitas ppli tuet. **N**z si qua re-
 gna. sterilia. paupcula. p concordiaz sese tuent. nec vicinorū impet? timet. quoma-
 gis gloriosuz regnu vrm amplissimu. ditissimu. z oim rez copia habundans. insul-
 tantibz resisteret hostibz? si oēs in vñu barones regnicoleqz pcurreret. s se onere
 inuicē nescio quō iusticia atz concordia. nec vsqz altera sine altera regit. nisi forsitan
 ad modicu tpus etiam in malo qdam pspirauerit. **S**z bi no pnt esse diuturni. qz
 nulli? criminis est longeva societas. q diu concordiaz appetit. hos necesse ē in vñu
 te iacere fundamentuz. **D**icam plane qd sentio. nec vos egrelaturos puto. qd in
 bonum finem eloqr. **R**iquidum ē apud me. idcirco vrm regnu in magna pte vassa-
 tum esse. qz concordia caruistis. **C**oncordia vo ppea vos deseruit. qz iusticiam non
 amastis. **C**osipsi potestis reminisci multis in locis apud maiores vros iusticiam
 fuisse neglectaz. **M**his vo tpi? magnu illud fuit. qd ladislau defuistis infante
 z nullu bitem q suum ius tueret nisi deū. quis nonnulli vrm necessitate magis q
 voluntate ab eo defecerint. qbus nihil est imputandum si metu graui pculsi vice sue
 pfulere voluerit. **N**ec em hūodie sum? q p iusticia capita nra ponam? **D**ixim?
 iam caz aliqs. regno que vfo obfuerunt quantum nos opinari valemus. **E**pud
 deum fortasse mitorē oim in cui? manu sunt omnia regna mdi. alie sunt qs igno-
 ramus. **N**unc de remedijs trāsigendum est. vt caz inueniam? quaz qrim? vñitātē
Nempe vñi pstantissimi si regnu vrm vultz instaurare (vultis em n ambigo) d-

r̄ḡs artibꝫ enitā dūm est: quēdā iusticia est. habēda p̄cordia. iungēdus amor
 ladiſſao. q̄ verus rex est repetēdus. iuuādus. fouēdus. vt violata in eo iusticia re-
 ſartiat. **Q**uidē forſan fruſtra ſic loq̄ris cum iaz ob eam cāz h̄ ſum⁹. ſ̄ h̄ baud fatis
 eſt. **M**az z legatio via p̄ditiōes q̄dam bz. q̄s poſſibile eſt ceſare nō admittēre.
Quid tūc facietis. qd ſi nō tēx puer ad albam regalem. qz ſi videt ceſari faciū-
 dum. **Q**uid ſi neget coronatio noua. an in ſecto negotio recedētis. **H**ic **B** delibe-
 randum ē. **H** p̄ſulēdum. **H** videndum ē. ne iusticia deſerat. z ne qd expedit regno
 v̄io negligat. **S**cit⁹ qz inſurgētūz ē. neqz electōz neqz coronatōz regnū dare ſ̄ ſuc-
 ceſſione. qd ſi q̄buldaꝫ in regnis electo regem facit. id cet capud vos nō eſt. **M**
 z aplice ſedis ſnia eſt ſucceſſionem in regno v̄io locum bz. ſicut z bonifaci⁹ diſſi-
 niuit z vetus obſuatio docet. **E**ſt igi⁹ vobis ad iusticiaꝫ p̄ſuandam ladiſſaum in
 regem bñdus. q̄ ſigifmundi nepos. alberti z elizabetb filius. auito p̄ſno z ma-
 ior iure regnū vendicat. **M**ius p̄i viuo ſucceſſit apud aſſirios: apud macedo-
 nes philip⁹ ſucceſſor allerander extitit. **A**pud hebreos ſalomon p̄is dauid ſolū
 tenuit. **A**pud rōnos cū ple careret iulius. adoptiū filii auguſtū ſucceſſore hñt
Apud troyanos laomedontam p̄ez ſecur⁹ eſt p̄am⁹. **A**pud francos pipini ſedē
 poſt obitum karolus magnus accepit. **A**pud gorbos autē qz ipſi v̄i generis fue-
 re almal p̄i ſuo gapt ſucceſſit. **S**ic z alberto regi v̄io par eſt ladiſſaum ſucceſſore
 filium ſuccedere. niſi z pietatem z humanitatem oim p̄ioꝝ gentium nationūqz
 iura velim⁹ p̄uertere. **A**lex ne p̄poſiti n̄i metas egrediamur. cum iuſtum ſic ladiſ-
 ſaum apud vos regnare. videam⁹. an etiā vtile exiſtat. **S**toicoꝝ ſnia eſt nihil vti-
 le fore qd nō ſit idem honeſtum. nec vt imbi videt falſe arbitrant⁹ ſtoici: qz nihil
 eſt vtile qd turpe ſit. videri pōt vtile. eſſe aut nō pōt. **N**am turpia z vicioſa ca-
 duca ſunt. mutabilia. ſura. curas ſp̄ atz moleſtiſſas afferētia. **Q**ue iuſta ſunt z bo-
 neſta ea manent nec vñqz mētem turbant. ſ̄ diſſerant. **B** alio modo. **S**unt vt ac-
 cepti nōnulli: qd nec vocāqum ladiſſaum reſt. nec cum ceſare h̄q̄z practicanqum
Quidam v̄o honeſtum aiunt (vt iaz factum eſt) vocari ladiſſaum. qd ſi nō tēx
 p̄ alium modū regno p̄ſulēdum eſſent. **A**pud boſce boſce minima eſt de iusticia
 mentio vtilitatem ſolūmodo ſecant. ſ̄ nesciunt qz nulla eſt ſine v̄ute vtilitatis
 poſſeſſio. **D**iſcutiam⁹ q̄ iſtoꝝ op̄iniones r̄ideamusqz p̄iſantibus. **E**go q̄dem tūc
 vtile putarem regno v̄io negligi ladiſſaum. ſi ſine ipſo z p̄cordes eſſe poſſet. z ab
 hoſtibꝫ regnum tueri. **N**z ſi h̄ abſint. qd vobis vtile eſſe q̄at. **E**xaminemus iſta
Si pacem in regno z p̄cordiam vult⁹ bz aut populare regimē aut regale babē-
 dum eſt. **P**rimo nūc illam ariſtotelē quam in politici de mō regendi p̄ſideratōez
 habuit. **M**az ad h̄ duo p̄nt omnia referri. qd vos obſecro int⁹ h̄ eligetis. q̄ v̄im
 eſt q̄ populare regimē audeat ſuadere. **O**mnes vos q̄ hic eſtis nobilis eſtis. at
 in regimine populari omnis nobitas ſuſpecta. **S**urgunt plebei z eq̄to iure rem
 publicam adminiſtrant q̄cqd excellit amputat. **R**epſcite ciuitates q̄ in p̄muni
 gubernant. nullus in atrio nobilis eſt. mercator⁹ ſunt omnia. **E**go nō puto quē-
 q̄ v̄im ſub artificibus potius eſſe q̄ ſub regibus. **A**d hoc eſt q̄ v̄im regimē v̄iāz
 in hoc eul ſp̄ ſub auſpicio regum gubernatum eſt. **N**ec reoz nouitatem vos velle
 nunc agere. q̄ m̄r erroris eſſe p̄ſuevit. **E**xinde cum regnum v̄im v̄ndiaꝫ bellis ſa-
 gret. neceſſarium eſt regem bz ad quem omnia referunt. **A**bi par eſt multitudo
 regnare pōt. vbi ſunt bella niſi vnus ſit q̄ dirigat. omnia corruſit. **C**um cimbrī cū
 tricenis milibus armatoꝝ italiam p̄terent. v̄bes italie q̄ tunc erant libere. ſp̄o
 te ſua romanum ſibi p̄p̄m p̄ſecerunt. **R**omani autem marium bucem oim p̄ſitu-
 ere. **N**ec eſſi ſine p̄ncipe fremētibus armis p̄nt puincie defendi. **V**os q̄ q̄ cum
 thurcis aſſidue bella geritis. neceſſariū eſt regem bz. **S**z hic q̄z de rege delibera-
 dum eſt. **A**iunt nōnulli multos eſſe in regno ex ſanguine daros z ſtutibus p̄di-
 tos. quos reges eſſe nequaꝫ dedecat. qd ego nō negauerim. **N**am z ex vobis
 q̄ hic eſtis nō irem inſanias. corona dignum aliquē fore. ſiue claritas generis. ſiue
 forme decus. ſiue animi magnitudo z p̄bitas req̄rat. **A**lex cum nō poſſit niſi vñ⁹

rex fieri. **I**nter vos autem plures sunt dyademate digni. sitq; magna equitas in-
ter vos. qd nō videat magnam inuidiam nasci. siq; vñ in regem sublimet. in-
pares nunq; inuidia deest. nec eq; animo sui similes sibi pferri sinit. **S**unt in vob
diuerse voluntates. **E**t vt comicus ait. qd capita tot sint. **Q**uis vnq; sibi suadeat
tot platos. tot pceres. tot ciuitates. tot incolas in vnum pferre. qd ex hungaria
pferat in regem. **A**ddite qd inimici vñ circūstantes thurci. vires in or vñas ptem-
nerent audientes ex vobis esse creatum regem. **C**um pferat scirent vos ab omi-
bus xpicolis destitutos et a germanis ptem. qd sanguine iniuriam reliq;ssent. qd
vltra. an putadum ē regem bofine dispotumq; rasilie et alios hungarie magna-
tes. qd vir sigismundum ludovicumq; regem supra se ferebāt. iam vñum ex vob
eq; animo sibi dñantes pati. **T**aceo vñū austria et comitē cilie qd nunq; ab obe-
dientia pueri recederet. **Q**uo circa nō video quō ex vobis eligi rex possit. qd et bo-
stes repellat et regnicol paces pbeat. **V**enio extra regnum nec qd pacto ex alijs ge-
tibus regem hic possit video. nec est adeo deductos vos arbitror. vt ex infideli-
bus reges accipiat. qd multis nōtīcam annis h seculis fidem xpi ppro sanguine
p infidelium impetuos defendistis. **P**olonia qd vobis regem dare voluit. in eo iaz
statu est. vt vir sibi rex inueniat. **I**n almania qd nunq; sunt pncipes regio digni
fastigio ladiis regi arcifima iuncti sunt p sanguinitate. nec qd est tū regendi
cupidus. vt ppiū sanguine ledat. **B**obemia ladiis laum respicit. **E**tere natos
remotissime sunt. ex qbus si regem vellet vocare. et si psonaz bñe. auxilium tñ
p tot regiones tot gētes tot fraz marisq; spacia nō possit bñe. **P**cedam? ēē ali-
quem vel in germania vel alibi qd vñ vocatu regnum accipiat. vt sit vez qd vsur-
pare cesar solebat ex euripide. si violādum ius est. regnādi cā violādum est. in ce-
teris rebus pietate colas. **A**n ptea pacē beat. an thurci resistere poterit. an vñi
tate quam vultis psequi. **N**ūc hic australes inde thurci regnū vñi infestabūc
p ptes in regno erūt qd nūc ociose fieri pmittet. **S**ane viri prudētissimi et alto
sanguine nati. si pacē in regno vñi bñe inimicosq; thurcos pcellat. nec ppare
bñdum ē regimē. nec ex vob rex assumēdus. nec in alia gēte qd tendat. **Q**ui in au-
stria h est de q locut sum et quem vos accersitis ladiis alberti filius. in q si nō
bilitatem qritis. nemo ē eo in orbe toto nobilior. **C**uius patnū genus ab ipsa iu-
lij cesaris stirpe diriuat. **S**ic em totius austriae initū bz. in q plurimi romanoz
reges fuere. qd et bobemie et polonie et alijs regnis psepē reges dedit. **M**atnū ge-
nus ex regibus vñis pdit. mī illa regina vñ elizabeth fuit. auus sigismundus im-
pator. pauus karolus qrtus. **E**xinde iohes rex bobemie ac bairicus septimus
cesar. qd post trāslatōz imperij apud germanos excellētissimi fuere. vbi nā tanta
nobilitas tātaq; sanguis claritudo. **C**erte h potissime ex oi xpianitate dignus est.
qd vob generi claritate pollētibus ēē rex deat. **D**ic in vñ natus ē et in ipsa infan-
cia coronā vñas adeptus. nemo in regno vñ ius bz nisi puerulus iste. **E**t vobis
theutonicos oēs amicos reddere pot. atz bobemos pungere. h pacē vobis in-
trinsecā reddet. h dispotum et comitē cilie in vñum vobiscum pūget. **H** vob fr-
tericum cesarē patruele suum affectissimum faciet. **D**ic oia dñia austria. **H** duces
burgundie p sanguineum suum et francie dñm sibi pūctus in vñ auxilium cu-
opus fuerit aduocabit. **I**n h puero regia maiestas relucet. iā in puerili etate libe-
ralitate oñdit ac prudētiā p se fert singularem. **F**ormalis egregia et plus qd dici
possit decora. iā patnū magnanimitatē et amā sagacitatē indicat. bñi tpe grā-
diusculus erit ac p seipm loq; equare et gubernare poterit. **C**uz h extirpare scisma-
ticos de regno poterit. cum h thurcos repellere. valinacia vedicare. et qd ali-
natum ē ad coronā reducere. paces sancta et optima frui. **Q**uo circa cum tāta et tā-
euidēs vñitas appareat. si pferare cum ladiis rege volueritis. qd nō vñu
to vos vñlo pacto absq; desiderata cōclusionē recessuros. vt tñ oratiuncule mee
destinatum finē imponā. circūspectōes vñas oēs. pcor. obsecro. et obrector. vt h
tot tātaq; regni pmo qd considerātes. cum cesare in oio pueniatis. nec in eo vñi

faciatis. si qd est qd vestris petitionibus diminuat: dummodo rex in regni vestri
aliq loco sit. maiestati cesarie accepto. Nam nec cesar ipse qd iustum fuerit tene
gabit qz etiam de sua utilitate agit. cum regnum vrm amicum bz. Nec moueat
vos instructio in peste facte. Nam et vos ipsi potissimum auctores eaz fuistis. Nemo
molestus accipiet siqd p vos p regni pace fuerit imutatum. Valatinus aut t q cu
eo sentiuat allegare pestientes ordinatioes nullo modo pnt. q ab eisdem multis
tam modis recesserunt. Sumite igit animuz viri pstantes. pducite cum rege q
cumq potestis. dicite denum. nulli vos regis nisi laudat dñatum passuros. Am
plectimini iusticiam pueri. recipite q vobis utilia esse oñdum. Afficite vt z hūa
ria tota p vram opam se detam t pacificam intelligat reddita. t puer ipse laudi
laus vt hūgarus. suum regnum p man? vias: viasq studia recupasse cognoscat
t cum virilem togaz accepit. te cardinalem q cum baptizasti. te vesperine. epm
q patri suo seruisti. te nicolaum vainodam q militem cum fecisti. te laudistam
banum q sanguine sibi coniungeris. te griskona q eius pres indefesso animo sp de
fendisti. te emericum q auo suo charissim? fuisti. t vos omnes legatos pntes tan
qz suos tutores suos defensores suos pntes veneret. ac bonoibus dignitatib?
opibus t omnibus officiis t beneficiis sup ceteros regni. pceres singulari qdam
affectione t animi pconditate psequat.

Congratulaf pinoto in epm t qualiter
vnuat admonet.

Epistola. lxxix.

Reverendo patri t claro pncipi dño iohanni de aich. electo cystertensi dño
suo pncipuo enee filio? impialis cancellarius. S. p. d. seq. ipm totum ex
hibet. Fecisti benigne p optime. q in lris tuis qs buc ad amicos misisti
de tuo successu mei qz meoziaz babuisti. Nec em eneam tuam q tibi obuenerant
bona ignorare voluisti. quem sciebas tua gaudia solide gauisur. Ego igit vir p
stantissime grās in pms optimo t maximo deo refero. q te dignis bonoibus ex
tulit. Post hoc laudo magnope capitulum tuum singulosa? canonicos q sue pul
suri eccle. si vt pleriq faciunt indoctos impitos inextptos meretqz sibi assumit
s te viz scientia iuris t oim lraz peritia claz. in rebus agendis diu statum apud
pncipes t singulari solertia pditum elegerunt. vti nam boz exemplum t alij seq
rent. Nempe non sic laycoz impfionibus eccle. terrent: si coz gubernacula
apud eos essent qs studere sapientie ptigisset. Postremo tibi admodum regrati
or q factus maior nō despicias me minorem vt pleriq fieri solet. Nos em boni
num est vt q infra se sunt semp ptemnant. Hinc vulgo puerbium est. Societatē
hominum dirimi. qtiens alius alium dignitate vel opibus excedere cepit. s ista
inter plebeos ptungunt. q non in stute s in utilitate omnem vite rōem ponunt.
viri asit boni t stutis amatores vt magis eleuant eo magis amicos meminere
Nec em africanus iunior letij vnq oblitus est. aut eum puifecit. qvis t ipse du
os pfulatus cum summo ppli desiderio suscepisset. Ille vō candidatus ex petitoē
reiectus fuerit. Nec pertheus architam neglexit. qvis ipse fortunatus. Ille vō
captiuus esset s libertatem amico impetravit. Amicitia nāq q in stutuosos ē nec
varietate fortune. nec tpe diminuit. Ita t inesse videat bonitate tua. q lz laz inf
antistites ecclesiaz t seculi pncipes sublimatus sis. q modo puatus fuisti non tñ
meoziaz ponis. s inf varias occupatioes q in pncipis dignitatum adeptaz eue
nire solent. inf magnas curas. infqz diuersos strepitus de me scribere nō neglexi
sti. Iudicium est hoc mihi maximā firmaz esse stabile ppetuam t imortale beni
uolentiam tuam. Nec pñl amatissime qvis ego mihi pgaudeo q amicu bonozi
bus auctum t in sublimi positū video. tibi tñ an pgaudere debeam hereo. Nam
tuam dignitatē tuasqz diuicias multe cure multe anxietates multi met? sequitur
Nec em augeri opes pnt. qñ t labores crescant. omnis potētia subiecta est inui
die. Qui epus est in specula sedet: oimq oculos in se puerfos bz. Si bñ facit. fecit
se debitu dñi. si male liguis oim carpit. Adde q nemo tam sancte viuere pōt quā

aliqui se offensus reputet. **M**ibi est tibi crede in hac vita mortali durius q̄ pon-
tificatum gerere: in q̄ si deo places hominibus displices. **S**uare medium arduū est
Atq̄ sic nauigandum est hoc pelagus. p̄ salute omniui uiuendum est reipublice
Nec em̄ nobis nati sumus vt plato dicebat. s̄ ortus n̄i vt ptem amici ptem patria
v̄dicat. **E**go aut̄ addo p̄t̄ q̄s debet ecclesie: z si nos totos obligatos sibi dixerit.
q̄ nos xpo regenerauit: nō errauerim. exinde cum te intus z in cute nozim: mode-
rationemq̄ tui animi sciam. **N**ullum tibi dubium est. q̄n tuus honor p̄petuus
sit. cum tua sit v̄tus eterna. **E**t q̄ magistratus vix ondit: vt bias ait. in hoc benefi-
cio tuo p̄stantes animi doctores q̄ latebant manifestabis. **S**z omnia hec cum labo-
re multo diuersisq̄ anxietatibus facies. **I**n omnibus his tñ moneo te. p̄cor. ob-
testorq̄. ne magis ip̄lo q̄ tibi viuere studeas. metire t̄pus tuum. z aliud reipubli-
ce tribue. aliud tibi retine. **R**elaxa nōn n̄q̄ curas animiq̄ oblecta. **S**cipio leli-
usq̄ te q̄bus supra memini q̄uis magni essent viri. z rempublicam suis ingentis
ac rudis sustineret. nōn n̄q̄ tñ in laurētem agz exiuit sic se ocio q̄etiq̄ da-
bant. vt conchas vmbilicosq̄ legentes ad magnam diei ptem iactu lapillaz ob-
lecterent. **P**ortz sic agere tibi crede p̄sul insignis. **N**az q̄ sp̄ seria tractat q̄-
uis nō est mortu⁹. tñ viuens in oz̄. **T**u ergo q̄ iam maximam dignitatē adept⁹
es. effice ne te magis dignitas. q̄ tu illaz in p̄tate habeas. **M**ulti sunt modi q̄b⁹
animus relaxat. **I**nterdum venatibus ac piscatōibus. multi sunt mētis secessus
Cura vt fideles comites habeas. cum q̄bus nō aliter q̄ tecum loq̄ris. **I**nter om-
nia hominum oblectamenta nulla maior voluptas est. nulla iocundior nulla fe-
curior q̄ cum fideles amici inuicem cobeunt. tēnq̄ ita est nullius boni vt scne-
ca dicit. sine socio iocunda possessio. **Q**uāto q̄sq̄ maior est. q̄nto viti⁹. q̄nto po-
tentior: tanto fideli amico magis indiget. **T**ibi hec pluribus v̄bis dico q̄ op⁹ sit
Tu hoc partim legendū p̄t̄m inf̄ homines v̄tūto v̄dicasti. **F**ac q̄ vti facto opus
scis. **E**go tibi ip̄si p̄gratuloz q̄ te sic sublimatum audio. **S**cipiseram tibi nup̄ de
miserijs curialium longam eplam. s̄ tu iam eo in statu es vt bis scriptis nō indi-
geas. **L**urabo tñ vt eplam videas. **N**am q̄tō maiores sunt illoz anxietates qui
incipibus v̄lentes tedia subeunt curiaz: tanto magis letaberis cum te is libe-
raturū videbis. **A**pud italos antonius massetanus ex ordine minorū magnus v̄-
bi dei p̄dicator fuit. cui⁹ fmo tam ip̄lo acceptus erat vt ad magnam diei partem
ibiq̄ cibo audiret. **C**allebatq̄ homo z in grecis z in latinis l̄ris. **D**unc sua v̄tus
generalem ordinis magistrum fecit. post ep̄m massetanum. non tamen tot digni-
tatibus auctus: s̄m ones deseruit. **D**e p̄tē senis p̄dicare de paup̄tate cepit mul-
taq̄ in incommoda paup̄ez multasq̄ miseras in medium adduxit. **E**xinde quid
dicam inq̄r: tot sunt paup̄tatis tedia vt nihil supra. **E**go q̄dam gr̄as deo refero q̄
p̄ ep̄iscopatum bis liberatus sum. **S**ic ergo z tu dicere potes. **N**am ep̄atus ex
miserijs curialium te extraxit quod tam tibi iocundum est q̄ tibi v̄tile. **T**u vide
vt diues factus non sis paup̄. **S**am tibi facultas est. quia potes q̄ multos ditare
Cura vt homines dignos p̄moueas. **N**on tñ sic te hac lege astrinxeris. quin eti-
am p̄ tuo libito aliquibus beneficias. **S**z cui scripsisti de tua p̄motione multum
in te sperat. vir bonus est z tui amantissimus. **F**ac vt eius noticia nō sit apud te
infructuosa. **I**nter alios aut̄ quos dignos z virtute p̄stantes ad beneficia ecclē-
siastica p̄moueris. **S**i vnum vel alterz indignum aliquando aliquo beneficio s̄b-
leuaueris non erit rep̄bendendum. q̄ non vitupat q̄ semel errat s̄ qui magis er-
rat q̄ benefacit. **C**oncedendum est aliqd̄ amicitie atz p̄suetudini. non tamen cu⁹
p̄iudicio veritatis: q̄uis aristoteles platoni veritatem p̄tulerit. meo iudicio ma-
gis fame q̄ veritatis amoz. **V**ale z tibi aliq̄n scribe.

Deti in figne regis anglie p amico.

Epistola. lxxx.

Eneas filius poeta. reuerendo pui adam de mulin aplice sedis pthonotario et serenissimi regis anglie secretario. S. p. d. Tantum est in nos terrarum maris montium fluminumque. ut raro inuentum quod vel ad te vel abs te veniat. Sic fit ut nec tu meas lras vel velles crebras accipias nec ego tuas videre possum et mihi hoc graue. Illas summo quod reu agas: id due fortunam habere scire cupio. Nunc cum lato: pntium vir pbat ad te vetur: se diceret. statui hac breue eplam ad te destinare. Et quod si non multa intelligeres tuum saltem eneam bene valere cognosceres. Neque quod nulla petitio amici cum refutata est. Quod vir lras? magnaque virtute pdit? H. secretari? impialis mihi amantissim? diuina serenissimi principis regis tui deferre cupiat. sitque huiusmodi dignissim? Te pcor horroz obtestor: ut huiusmodi apud regiam maiestatem impetratum reddas: lrasque mihi transmittes regias per quas et tale diuina ferre liceat. quod si feceris mihi singulari placetiam gratiamque conferes et hominem dignissimum pmouebis quod diuine regie nunc mihi bonozi pstat. Quod ipsa sibi diuina dec? pbeat. scis enim tales res illis omitti debere quod tueri eam bononifice tiaz possint: sicut is est p quod tibi scribo. Tu fac ut pces mee sicuti consueuerit apud te bene recepte efficacique sint. Vale mihi quoque oino scribe. In rebus eccite breui pcipies quod maiestatis impatorie meae existat.

Epistola. lxxxi.

Regis polonie filium intruserunt. Hungari sperto ladi slao regni herede suo. Eueredissimo in xpo pui et illustri principio leonardo epo patauen. dno suo colentissimo. Eneas filius secretarius impialis seipsum recommendat ac. S. p. d. Quis res hungaricas post obitum diuini signisimudi prum videret prum audieris usque in hanc diem quod pacto sint gesse. Scriptum est tamen ego nunc aliquid de hungaris cui magis quam tue dignitati talia dirigam non scio. Nam et si vera scisero auctoritate eplae dabis: et si falsum aliquid incederit lima tua eradet. Referam quod breuissime quod me et sedet. ut sciant posteri et a quibus impugnatum ladi slai regis hungarie fuerit et a quibus defensum. ac tunc postea cum graduusculis fuerit nostra leges scripta si quoniam illa manus suas deuenierit. quod de se bene et quod male sint meriti sciat. ut illis pnia et istis si se humiliauerint veniam tribuat. ptnaces autem in pena rapiat. Est enim principis officium peccare subiectis et debellare supbos. si ne modum ppositae breuitatis excedam: narratio mea huiusmodi erit. In hungaria mortuo signisimodo generis alberti dux austrie regnum suscepit. quod dum variis bellorum strepitibus fatigatus. diuque caloribus insuetis se miscet. octo morbo relicta elizabeth vroz pgnante breui tpe extincta est. Hungaria morte hominum quod nouitatibus oblectantur regina aduenit. regnum amplissimum multisque hostibus circumdatus rege carere non posse dicit. Quidam quod nubere admonet. Errores autem denique wladislau polonie regem adhuc ephebum vocari. Illa et si prout expectare cupet: ubi tamen pab? locum furor negat. oratores mitti annuit. quod wladislau accersant. Eaque lege adicit ut si mare interea pareat: nulla legatorum vis insit. Dum legati via faciunt pnsque wladislau pueniat: piente regina ladi slai alberti filii nascit. Scitulus infans et in orbe toto nobilissima pgenes. Scribit legatus ne quod ulterius attingat. ladi slai apud albam regalē ex dyonisi strigoniensis archiepiscopi manibus coronam quam beati stephani fuisse sacrāque putat inuenit? recepit. Nicola? autem vainoda trasiluan militiam illi ptulit equisque gladio cecit. Legati in poloniam missi pprece regine iussibus siue corrupti auro (quod est enim munere vincit) siue theutonici innois odio) Nam rara inter vicios concordia est) itaque nihil de puero sciret wladislau accedente pmissisque regno secum in hungariam ducit. sibi que budam in aduentu tradidit. scidit questigio regni. hic regina puerum defendente inde polonis impugnantibus infinite rapine cedensque fiunt. nicola? vainoda trasiluan? siue nouarum cupidus rex: siue regine laceffit? iniurijs quas enim non fide precepit? fragit ad poloniam deficit. Et quod ubi fortuna fauet. illic et fauor hominum se inclinat. Intra paucos dies maior pcer per wladislauum sedet. Erat wladislauus adolescens quibus facie et corpore deformis. liberalitate tamen et animi

magnitudine dignus laude. **A**lloq̄bat ip̄m absq̄ interſſe: quos virtute p̄ſtan-
tes viros nouit. munerib⁹ ſibi p̄ſilauit. **P**lura donauit q̄ ſibi retinuit. Itaq̄ di-
ues in moduz regis videri tñ paup poterat. **N**ulli rei difficili atq̄ piculoſe ſeipm
negauit: q̄bus artib⁹ ⁊ vulgi ⁊ nobilium animos p̄ſilauit. **F**it ḡ p̄uentus regni
colaz apud budam: vocant vtriuſq̄ p̄is plati atq̄ barones. tanq̄ de p̄muni toti
us regni vtilitate ſit trāſigendum. **E**t ne q̄s venire formidet: iſſe ſalui conductus
q̄bus libet accedentib⁹ exhibent: ſub q̄p fiducia ⁊ dyoniſ⁹ archiepi⁹ ⁊ ladiſlaus
banus de gara budam p̄ſciſcunt. **S**z nulla eſt regni ſocietas (vt cennius inquit)
nulla pietas fidelq̄ locum h⁹ vbi domini⁹ querit. **C**apiunt igit archiepi⁹ ba-
nuſq̄: l⁹ centum ⁊ ampl⁹ ſigillis ſeſe tutos arbitrant. **E**t niſi mortem ſubire ve-
lint: alē coronare nonū regem: alē iurare ⁊ fidelitatem polono p̄mittere cogitur.
Quod ſi neq̄ carbo feciſſet neq̄ regulus q̄ vitam ſubmittebat bonoz: nō tñ im-
propandū hoc eſt nō tpe ſi ip̄e vitam facim⁹ q̄ nō vident faciendā. **N**ec em̄ bi
bodie ſum⁹ qui p̄ iuſticia capita n̄ra ponam⁹: q̄uis ⁊ ſtultum eſt ip̄e iuſticia mo-
ri ſi nullum iuſticiae p̄modum nullūq̄ iuuauum iuuamē mors ip̄ſa p̄tulit. **I**n re-
gine p̄tib⁹ albertus dux aſtrie: vlc⁹ cilie coines p̄ſilio maturus. giſkra bobem⁹
incoſſe vir fidei cū nonnullis ciuitatib⁹ ⁊ aliq̄bus baronibus p̄manſerūt. **S**ed
regina cum ſe debilitore vidit imparēq̄ polono: filium paruulū cū corona ad fri-
dericum ceſarem trāſmittit: ſibi⁹ patruelem p̄medat. **A**rchiepi⁹ aut banuſq̄ vt
p̄mū libertati redditi ſunt ad reginaz redeūt (qz non pōt eſſe diuturnū qd̄ vio-
lentum eſt: nec ſtabile fieri pōt qd̄ animis p̄mittit inuitis) **I**nfecto deinde tpe
cum regina ad colloq̄m cū polonoveniſſet: nonnullaq̄ pacis federa p̄cuſſiſſet. ex
matric⁹ dolore q̄ ſibi familiar⁹ erat vitam ⁊ regnum amiſit. **Q**uidam eaz veneno
extincta putauere (vt ſunt boies in maſas ſuſpicioſes p̄mpti ⁊ ad criminādū ma-
gis q̄ laudādū nati) **P**oſt h̄ cum iaz frideric⁹ ex rem p̄tib⁹ ⁊ accepto dyadema-
te) remeſſet. **I**ulian⁹ ſancti angeli cardinalis vir ⁊ ingen⁹ ⁊ animi totib⁹ ſin-
gularis: q̄ tunc aplice ſedis legat⁹ pacem in regno p̄ponere. ac exercitum p̄thur-
cos excitare iuſſus erat: maiestate ceſareaz apud wiennā puenit: quē ſecuti ſunt
vuarieſ ep⁹ ⁊ decanus cracouieſ regis polonie oratores. alē bumilitate p̄ci-
pua: alē faſtu maximo mēorabilis. hortatq̄ ceſarem ſunt vt ⁊ p̄thurcos auxiliā
mitteret ⁊ vt de pace cū rege polonie pueniret: quem regē hungarie appellabant.
Sz nec leges pacis offerebant q̄ ladiſlao regi pducere: nec tuſſi erat id bellū
iuuare in q̄ rex polonie p̄ncipatū teneret: q̄ poſt triumphū ſicut inſolentes boies
victoria facit. aduerſus aſtriam ſigna mteret. inſect⁹ rebus iulianus atq̄ college
remiſſi ſunt. **F**acte fuerūt tñ paulo poſt ad biennū inducie. q̄bus cautū eſt nec p̄-
tib⁹ ladiſlai regis p̄ wladiſlaum ſuoſq̄ dari nocumētum: nec rurfus turbari de-
bere q̄ polonū ſeq̄rent. **S**i q̄s violatoz feder⁹ eēt hūc ambe p̄tes p̄peſcerent. **R**ex
aut polonie iuliani ſuaſu ⁊ inſtigatōe regnicolaz. cū exercitu in thurcos traſſit.
Cūq̄ ad flumen veniſſet qd̄ morauam incole vocitant: auditum eſt in ip̄inquo
exercitus hoſtium deliteſcere. **I**tū eſt igit in plūm ac cū baſſo p̄ſictatum. **Q**uo
victo duo milia hominū ceſa ſunt. q̄tuor milia capta: int quos ductores tredecim
fuere. ſigna militaria nouē. **S**ic em̄ iulianus ſuis iſis ceſari q̄ tūc in carinthia ſuit
ſignificauit. q̄uis wladiſla⁹ more polonoꝝ q̄ de magnis maiora loquunt⁹ trigim
familia hominū cediſſe ſuis eplis annotauerit. **I**n q̄s ⁊ ſophia vrb⁹ bulgaroz
nonnulla opida ⁊ caſtellabofitium in deditōez recepta ſunt. **E**t inde cū fame labo-
rare exercitus. nec anguſtias romanie trāſſire liceret. **N**az thurco milite. cuſtodi-
ebant: dimiſſis copiis budaz reuētum ē: quam wladiſlaus cū magna toti⁹ plī le-
ticia q̄lī triūphatoz intrauit. **S**z h⁹ victorie p̄ter auſpiciū nūlū alē cū p̄tinuit. **N**ā
ſolus iohes vauoda trāſiluan⁹ rei militari⁹ exp̄tiſſim⁹. cū decē milib⁹ exp̄ditoꝝ
militū h̄ bellū p̄fecit. **F**racti hac pugna thurci: naz ⁊ in aſia p̄ſigere cogebant.
Inducias petunt q̄s traditis q̄busdam artibus iureiurāto firmatas obtinuerūt.
Sz audito paulo poſt claſſis aduentu quam pontifex maxim⁹ eugen⁹ ac philip⁹

pus burgundorū but in eleponti trāsmiserat. tanq̃ ex asia in europam transire
thurcos p̃hibitura foret. **E**lati poris victorie successib⁹ hūgari: suadēteq; iulia-
no q̃ treugas nulli⁹ momētū fore dicebat in iussu sedis aplice: cum hostib⁹ xp̃iani
nois factas: pacē ruperet. **C**ollectoq; grādi exercitu crās hostiū ingrediunt vāstā
tesq; ferro ⁊ igne q̃cūq; obuias sūt. **N**ō lōge ab andrinopoli castra locat: q̃bus
cognit⁹ ⁊ ipe magn⁹ thurc⁹ ingētes copias p̃gregat. **E**t si vera ē fama centū milia
viroz exercitū p̃stauit: trajectoq; mari vt q̃das volūt castra bosfor tractie (n̄ sine
magna ianuēsiū infamia) in europā venit. nā ⁊ q̃dā ianuēsiū naues p̃buisse trāsi-
tū illis referebant. **C**ui⁹ tñ veri piculū ad me n̄ recipio. nec mihi p̃sualum ē tanta
quēq; auaricia fore vt xp̃ianū sanguinē pecunia vedat nisi quē dyabol⁹ in modū
iude sibi subiecerit. **A**duēt⁹ thurcorū tāsubit⁹ fuit: vt pus venisse visi sint hostes
q̃ auditi venire. **A**bi q̃ in p̃spectu fuere visaq; militudo ē pugnatōz lōge maior
q̃ putaret. **I**ngēs t̃roz xp̃ianos inuasit (vt sit q̃ ex inopinato pugnatū est) nō
tñ detrectauere certamē hūgari: nec regio sanguini defuit anim⁹. s̄ struct⁹ ordini-
b⁹ acie educit: p̃mittitq; dur⁹ ⁊ atroz p̃liū. **E**t dū nri p̃ fide ⁊ illi p̃ p̃fidia pugnat
tantū sanguis vtriq; effundit (vt in modū lac⁹ campi stagnaret) **I**n certatū est
edē viribus: dū xp̃iani suas acies p̃tute sustētant: thurci vō nūero sup̃plet. **C**ūq;
p̃ p̃les horas nūc illi nūc isti cederēt: ad extremū inclinata xp̃ianoz acie victores
euadit thurci. **S**uramētāq; n̄ solū domēstic⁹ fidei s̄ et hostib⁹ suada demōstrat.
In p̃lio clarus adolescēs aut cap⁹ ē aut occisus rex polonie. nec em̄ adhuc eq̃
ta ē noticiā veritati. **P**enas tñ certū est eū dedisse vsurpati alieni regnū: q̃ dū spoli-
are p̃mo regno ladiſlāū q̃rit. suū amittit. **C**eca ē nimis cupiditas boim q̃ nō p̃te-
ti ciuitatibus dñari: puicias q̃runt post regnū. nec sic expleti etiā regnis: r̃gna
cumulare nitunt. **N**esciētes q̃ p̃ua res ē q̃ vitāz eripit boi ⁊ oib⁹ p̃opis ac dñis
nudū in mōnto reddit. **C**orpuscula n̄ra vbi spūs euolauit modico sartofago cō-
tentant. **E**t tā leta sunt inf̄ auz gēmaſq; recōdita q̃ inf̄ feces boim ferazq; col-
locata. **Q**uod si wladislāus aduertisset: q̃etus i regno suo (naz sat⁹ diuitiaz possi-
debat) nūq; hūgariā attigisset. **S**⁹ secuti sunt eū varadiē. ⁊ agriē. epi q̃ r̃giū i
diuisione adduxerāt: pluresq; ali⁹ p̃ceres dñiq; potētes: q̃ dū mēſult⁹ q̃ auda-
ciē p̃liant hostiū gladiū occubuerūt. **C**esa ex ambabus p̃tibus circit⁹ q̃dragita mi-
lia referunt. **N**az ⁊ cruēta lugubriq; victoria hostibus fuit: q̃ vt erat nūero p̃les
sic et ex suis plures ceciderūt. **I**ulianus cardinalis in bello vulneratus ē: ac dū fu-
git amisso sanguine deficiēs apud paludē q̃ndā imp̃s hūgaroz manibus n̄ ex vo-
lūrate nobilitat⁹ s̄ ex furore pleb occisus ē. **E**lazq; illū spm̄ emisit q̃ q̃ndaz suau-
oꝝe generale p̃ciliū cūctozq; p̃res basilice p̃gregatos ex arbitrio suo gubernauit.
Paucissimi ex tāto exercitu sup̃fuerūt: eosq; n̄ tātū fuga liberauit q̃ntū hostiū ti-
mor. q̃ dū se victos arbitrat⁹ p̃seq; fugiētes negligūt. **I**n p̃ moꝝ wladislāi ⁊ iu-
liani incredita fuerat. q̃dam nāq; vt inuicte vtrūq; illos sciebāt: sic ⁊ imortales eē
rebāt: q̃ res p̃ plures mēſes absq; nouitate regnū suspēdit. **L**aurentius p̃terea pa-
latinus hūgarie: acri vir ingenio: nouas indies lras p̃tingebat: q̃bus t̃pli mentes
pasceret. **N**ūc wladislāi in polonia sospitē esse: nūc intra dies paucos vētur⁹ as-
serens. **E**t vbi tamū p̃pta mēdacia auctori obrogariē fidē (sic em̄ plectit⁹ mēdar
vt dū credi sibi falsū vult etiā in ver⁹ repellat) p̃uentū regni h̄ie placuit. **E**t q̃ pa-
latinus bydā clauserat in peste q̃ locus ps buda trās danubiū censet p̃gregatio
facta ē. qd vt accepi loci noie sum ex̄ritus. **S**ic ⁊ p̃pēti cū in cipz venisset cha-
to basilica destruit qd mala regina interpretat. **A**bi q̃dem in peste qd in malū so-
nat n̄bīl boni videbat⁹ posse p̃cludi. nec adhuc meliorē sp̃ez b̃eo. **I**llic p̃lati baro-
nelq; regni p̃ueniētes vnanimi voto ladiſlāi albērti filiū in regē eligūt: vicarios
regni ordināt. decreta ⁊ cōi pace faciūt: ⁊ oratores noiant. q̃ ad cesarē petituri pu-
er⁹ testinent. **P**lacet tñ in polonia mitti inuestigariq; regē ac certo tpe noticiā
expectari. **N**ūc in polonia missus n̄r̃es regis allocutus n̄bīl certi repit. **L**a-
bi⁹ expectatois terminus. **E**t q̃ oratores se arripit: s̄ interim gūnzenses hūgari

ut plura latro cuncta in dominijs auferre p'miserat. crudeliores sese dietum ostendentes: mansuetudinem cesaris ad iracundiam puocarunt qui p'pato exercitu intra paucos dies eos in mur' clausis: obsidione cunctis: et ad deditonem p'puler. Quo cognito. maturat orator' aduentus. Inuenientibusq; tractatib' cesar q' budam vsq; cum exercitu p'fecturus fuerat: audituros hungaros dimissa militi a wiennam redijt. Itaq; gisera bobemus rex oim gnarus: anteq; cesar in campo foret: nouas ciuitate intrauerat et q' facturi eent hungari p'dixerat. It' pntiaz regis ladiislaui desirauit: ad quem cu' uenisset puerulq; p'spexisset placrimatus est. Et p'cu' qntos inq; p' te labores subij: q'te adiu' p'icula: qntu' sanguinis p'didi. Et tu h' p' etatem no' intelligis: utinam tantu' mihi vite det q' tu sentate loq' possis et q' tibi cum fide p'iuerit cognoscere. Nonnullaq; munera puero p'tulit. Tum iohes m'gr' camere imperialis q' tunc forte aderat: h' inq;. Serenissime pnceps diu tuas p'tes in bugaria tutatus est. h' tuus p'ur tuus tutor tuus defensor tuusq; rector est. Cur no' sibi stipendium p'bes. Ad h' puellus diuino q'dam spu' ductus aptis oculis q' iuxta si lacterias iohis pendebat ser' nimos recepit gisereq; tradidit: q's ille filo aureo ad collu' suspenderit: et vsq; in banc die: n' ob meoziaz puerilis liberalitat' secum deferret. Et remeante ab obsidione cesare: ex his q' regni legati fuerat deputati. Hyonisius cardinalis archiepus strigoniens. uenit n' agne prudetie et integritat' p'icui eo et ladiislaus banus p'fectus est magni gener' vir'. Nicolaus aut' uainoda palatini r'bo retentus q'tuor ex amicis suis transiuit. Cum istis et gisera tanq; regnicolam se iunxit. It' itea comes geozius. comes croacen. oswaldus de rosgen ad cesarem p'fecti sunt scituri res hungarie quem exitum sortirent. Petito legatoz fuit: q' regnu' in peste pueniens ladiislaum alberti filium in regē delegit. Oramus te cesar huc ad albam regale cum sancta corona nob' assignes. Itaz et ibi corona re eum volumus et sibi ut par est homagia p'stare. post h' satis erit si euz in regno coronamq; habuerimus. Ita alia fuerut lnia tñ ista. R'sum est. q' coronatus sit. eum no' amplius coronadum esse: ladiislaos et p'agno et auito et maño iure regum debere hungarie. Hene tñ fecisse hungaros q' v'p suum heredē no' alium elegerat. Ad in regno puer teneat no' esse inuitum cesari: q'uis et alia regna eum respiciant et alia dominia. Pluraq; alia dicta sunt ut est in curijs pncipum mos. ad ostentatōz mag' q' ad ueritatē. Cum pluribus vtrinq; tractatibus habuit: nulla p'cordia inueniri posset. Nicolaus uainodaz accersiri placuit. Ad quem ladiislaus banus et nonnulli alij missi sunt. It' is nescio q' diffidentia motus venire noluit nisi et alij ex p'silio cesaris ad eum mitterent. ob quam cam' yricus comes de schauburgk adolescens supra etate prudens. cuius p' ob singularem sapiāz alberto regi acceptissimus fuit. et moto apud fridericum cesarem p'carus est. In quis magno negocio p'sultus habet. Tum et caspar schlick cācellarius ingenio celeri. p'silio graui. et in bugaria notissimus cū plerisq; alijs destinati sunt. It' apud sopronium puenientes. nicolaum in q'dam uilla p'mozatem acceperunt. multis r'bis ac p'missionibus ut wiennaz peter induerent. Multius tñ r'ba mag' eū mouere q' casparis quē ipse cū sigismundo et alberto cesaribus potētem uiderat et in p'mis acceptum. It' q' in celebritate diui bieronimi wiennaz ingressus ē. Comites illi erant Mathias ep'us vesp'runen. antiquus regni cancellarius vir corpe breuis. s' honesta facie atq; canitie venerabilis. Aderat et emerius de marcellis. curie q'ndaz regie m'gr. anteq; regibus carus. plures etiaz alij uenerat domi nobiles cōstat' circū q'ngentaz p'sonaz. Fuerut loricati ducēti. q'drige q'tuor atq; viginti. Cesar illi cū omni militia sigismundoq; duar' uiac' et animoso iuueni extra portas obuiā iuit. In p'missis q' uainodaz moueret ne i' p'spectu suo equi descenderet nescit. Sic em' hodie imperij dignitas attenuata ē. ut vir illi comites caput inclinent. cui maximi reges sese solebāt ad terram p'sternere. Et est oim potestatus finis. Necromaniū imperium ut uirgilius credidit sine fine datū est. q'd sic iam uidet' carotum ut de sepultura magis q' de medico sit cogitandum. Pompilius ē vi-

colai aduē? fuit. Qui z cesar obuias pceffit z omnis ciuitas qñ ad spectaculum effusa est. Hungaroz qz intuitu ladiſla? puer q tñc in arce ſciba diuieñ. vbi ſtirañ austria terminat. tanqz in inuantiſſimo loco tenebat vſqz in lachſeburg deduct? e. Poſtqz finitis ſolennitatibz ad tractatus reuertu? eſt. Nicolao? eadem poſtulauit q cardinalis atz college puer petierat. Bñ vario luctoſes bñt: būgari qz pſilium regis intrabat cū alijs hungari vſqz ad pbrz penderūt. ſicra qñ uolauz iurgio aggreſſus ē: qñ noua qdam coronatoe: ſe q fidē nūtauerat iuſtū oñdere uellet z alios q fidē incōcuſſaz tenuerat reprobare. Dolebat ei giſra q ampli? i pſilio būgaroz n recipere ſi clā eo ſingula fieret. Itaqz poſtea in ceſario pſilio recepe? e. Et qñ uis inſtustria caſpar? cācellari? z alioz amicorū recoſtat? e. Nicolao fuerit. hungaroz tñ pſilijs noluit inceſſe. Poſt h cū iam hungari in puiuo cū ceſare fuſſent: pluraz tractata inuanū viderent. Ultimū rñſum poſtularū eſt. qd in hāc fere ſniaz ceſar dedit. Coronatoz nouam qñ uis nccia nō eſſet vñctoe omiſſa p pace z vñione regni pmiſſuz ſe ſore? Uelle tñ publicis regni lris caneri. pñā ptea nullaten? violari coronatoes. Securitateqz dari z puerz z coronaz poſt h ſibi reſtitu? qñ in poſonio q eſt regni loc? inſignis nutrire uellet. ſi noie pueri cui? ē art ſibi pſignaret. Obligatoz quam hungari petebat: abſqz uolūtate vicarioz regni puerz nō abduca fieri nō decere. Quia ceſari ſolum tanqz primo pſanguineo z p mſem z alios pñedar? ille fuiſſet. Promittebat tñ lrisqz firmatur? ceſar dicebat deficienti puero nec coronam nec caſtr? poſonio alienari a regno. videriqz ſibi bonū dicebat pſatos ac barones regni apud boſoniū puenire vbi de mō celebrāde coronatois cū ſecuritate. deqz regno gubernato pduceret. Sup qbz reb? ſi prātē hungari bzrent regni noie ſtatim ſe cū eis determinatoz factuz aiebat Sin autē hoztat? eſt talia ad pñunitate regni deduci: rñſumqz mitti. Mouitates autē fieri magnope diſuaſit: pdicens eis vey būgariē regē eſſe ladiſlaum: nec ſine ipō pace inuenire poſſe? fundamētum ē iuſticia. Quo rñſo p̄turbati būgari mox ſe receſſuros aiebat. Sz q̄primū ad diuerſiora redierit. vocato vlrice comite viro corbat atqz ſagaci: q ipē bmoſ tractat? auenerat. Caſparz qz cancellarium appellauer? (nam z ſibi magnaz fidē bebat) Cum qz inſtutrium viz coñioſcebāt: tñ q eum ceſari acceptū putabāt. Et rñſionib? q ferri omnes ex ipi? ore pñuicbant. His autē būgari rñſum ceſar? inuſtū eſſe: futurqz regno ingratū. Contra caſpar atz vlrice omnia qd dicūt q ceſar rñderit mirariqz ſe hungaros tam aridoz ſterileſ q ueniſſe vel neqz vnā regni arcē assignari ladiſlao poſſent. in q poſt coronatoes iuxta dec? regniū bitaret. Quid multa. Nolum? inuñunt hungari ſic nudū recedere. Sunt etiam alia ſi uulſ? in qbz pueniri pōt. Atz poſonio in ptāte nra non eſt. Sz alba z regalē ceſari tradem? q eam dum coronatio celebrat ſuo arbitrio muniat: nec plures iroire pñmittat qz uelit. Hos q ſum? h ex būgaria z tu comes elie cū giſra fidem ceſari dem? puerz celebrata coronatoe ad hamburgaz qd eſt austria oppidum reſtituere. Coronaz in manib? vicarioz regni ſuari volum? Aut ſi hoc nō placz ſub tua cuſtodia poneſ vlrice. Cum qz z alba regalīs. Nicolao vainoda reddenda erit. Reſerunt bec ceſari. Quidam laudant: qdam improbant. Comites croacie z bi quoqz longe diuerſa ſua ſuitaunt hungaros buimiles factos non nulla iuſta pmittere: multa tñ plura pñmiſſuros ſi ppoſitum teneat. Grinde quod ſemel rñſum eſt minime placet mutari. Nam quod reges dicant firmū z ſolidum eſſe debere p̄tenditur in conſtantiam cum in priuatis hominibz vitanda ſit. in regibz deſectabilem eſſe quoqz uerba p legibz recipiunt. Rurſus hungari que ſupra reticulum offerunt ad iunguntqz. Coronam quoqz in man? ceſaris ſe reddituros. Caueri tñ uolunt ne uel pueri uel ceſaris morte a regno poſſit alienari. Ceſar in pſilio poſt qz hoc audiuit. Braue eſt in q̄t viri pſulares. Si hungari nō pſidim? regnum puero p̄dere. Sz grauius eſt pſidendo regno puerz amittere Conſulite in medium mibi iurati fideleſqz eſtis. Nam deſuerit qd diceret regniuz in aſſeſte p̄tendū eſſe nū ſides habeat. de puero oybiū eſſe nec videri cāz cur

puerū regnicole pedituri crederent. **N**ihil tñ i pſilio plus repiri potuit q̃ prius. Sic reſecta hūgarū reſceſcit. q̃s ceſar extra urbē comitat⁹ ē. Cū rogaret nicola⁹ regē ſuū viſere q̃ ſuo p̃xim⁹ erat itineri. **N**eſcio adhuc inq̃t quē regē ſim habitu⁹ rus. **N**ec puerū hūc veniſſe abor. niſi p̃xi⁹ ſciuerō meū eē dñm. Quidaz ex hūgaris aiebāt la diſſan ſe regē hūc nec ſibi q̃cūq̃ imputādū q̃ petatē loq̃ nō poſſet. **A**c p̃ p̃terea cōplures eorū ſuū regē adiuerūt. **M**uneraq̃ puero tradidit q̃ q̃ diuinū aliq̃d numē intuerent: genib⁹ flexis multas lacrimas añ ipm effunderūt. **A**c p̃ p̃xi⁹ nēn. antip̃. **D** inq̃t generoſiſſime puer: dabit ne vñq̃ de⁹ vt p̃xi⁹ te in regnō videā q̃ hec ſenect⁹ deficiat. **C**reſce puer creſce. **N**emo te viſo regnū hūgarie tibi ſurripiet. **D**ionyſi⁹ autē cardūalis magnā auri copiā i man⁹ regis dedit. **O**ſculat⁹q̃ puer ben⁹ q̃t inq̃t labores p̃ te ſubiū: q̃t dāna ſuſtinui: q̃t me picul⁹ ſubieci: ſ oia mihi dulcia foret ſi te ſemel i regnō videre. **M**āſitq̃ triduo p̃ ap̃d ceſarem. **S**ic res cū hūgaris acta ē. **A**ccepi exinde puerū regni apud albā regalē breui habendū eē: vbi rñſus ceſari ad noticiā regniculārū dēducāt. **F**axit de⁹ vt q̃d peſtis reliq̃t infectū: albā ip̃a p̃ficiat: p̃ regni ſalute ⁊ p̃ iure pueri de⁹ q̃ re nō deſpero: cū diſpotus reſſit. **C**omes alie: giſkra: archieps ſtrigoniē. comes geozius roſgo niē. tāfirmi⁹ pueri p̃tes teneāt: vt nulla regniculārū poſſint ſuaſione nullaq̃ violētia mutari. **N**ec video quē poſſint hūgarū regē hūc niſi la diſſan puerū: q̃ ⁊ auito ⁊ paterno atq̃ m̃no iure hūgaris impare vñ. **E**x hūgaria p̃ becnouitates allate ſunt iobem vāno dā trāſiluanū aduerſus thurcos p̃ſictaſſe ⁊ q̃uis felici bello q̃ dā caſtella p̃xi⁹ obtinuiſſet ad extremū tñ mutata fortuna q̃ nulli p̃petuo bona ē ingentē gloriā quā p̃orib⁹ annis adept⁹ pugnādo fuerat: victū ocaſiq̃ maculaſſe. **A**eritas tñ rei ad huc obſcuro ē. **C**laſſis eugeniana quā i p̃oto fuiſſe dixim⁹: p̃ bi ſtrū ſummiſ impetū nauigādo xp̃ianis dū hec fiebāt opitulabaſ. **N**ūc q̃d rerū agat incertū ē. **I**n bohemia p̃ eos q̃ parū fidei tñ noue res parant: q̃ niſi p̃pedi antē i earū ortu poſſit q̃ creuerint difficile poterint emēdari. **M**ali⁹ cuz naſcit cūq̃ recēs ē abſq̃ negocio radi⁹: cū adultū ē difficile extingui. **I**n italia p̃ franciſcu⁹ comitē **E**ugen⁹ armis regis aragonū pugnat eſtq̃ ſupior: ſ ois euēt⁹ belli dubi⁹ eſt. **S**epe q̃d vict⁹ videt victor exurgit. **N**emo vere vicit niſi q̃ domū reuerſus ſibi ſuiſq̃ ſubdi⁹ pacē fecit. **B**ononiē. p̃ ocaſionē banibalis beutinoli⁹ ⁊ baptiſte p̃ duce multi obſidione cincti ſūt veneti ⁊ florentini eos iuuāt. **S**i ceſar cū ali q̃ exercitū italiā peteret: oim̃ harū rex moderator exiſtēt: ſ nō ſapiūt hec nobis: nec nos aliq̃ ſapim⁹ vt boies impare ſciūt: ſic ſubditos hūc obediētēs. **N**iſi vos germani ad q̃s impm̃ trāſlatū ē maiorē rei publice curā habuerit: timeo ne diues illa ⁊ inſignis italorū tellus: q̃ quodā impm̃ caput fuit ⁊ adhuc ſub impio ſe ſore fateat: in alias dēducta man⁹ ⁊ nomē mutat ⁊ iugū. **H**ec fuerūt q̃ nūc tue. **R. p.** ſcribenda putabā. **C**etera q̃ apud nos agunt ex p̃ſiliari⁹ regis q̃ nūc in ſueuia mittunt au diſce poteris. **M**ā ⁊ p̃ p̃atauiā vt arbitroz viā faciēt. **E**go me tue. **R. p.** cōmiſſū vō **E**ui ſum aſſidue parere pronus.

Fortune q̃litas cur nō oib⁹ eſt equalis.

Epistola. lrrrj.

Eas ſilui⁹ poeta iobān capifſo p̃ſtanti p̃bo. **S. p. d.** Attulit mihi tandē iras tuas guido tabellari⁹: ſed illas prius ſecū coloniā dētulit totaq̃ belgitā regionē illis oſtendit. **I**taq̃ ſi viarū lōgitudinē penſes miraberis tā cito mihi reſtitutas fuiſſe. ſi picula itineris cogites monſtri ſile eſt: eas me potuiſ ſe cōuenire. **I**n altero igiſ guidonis diligētia. **I**n altero celeritas p̃medāda eſt: **I**n vtroq̃ fides. **S**z credo glo quētiā q̃s boies adiūmēto fuiſſe: q̃ mollire latronū ſeroces aios potuerit. multū q̃s ſue veſtes iuuerit inopiā p̃ſeferentes. **C**arat eniz vacu⁹ corā latrone viator: vt cūq̃ ſit q̃ſaſilli habeo q̃ tua mihi ſcripta reddidit: q̃q̃ oia q̃ i italia gerebant retulit. **I**dē faciet ad te reuerſus q̃cūq̃ renēſes agant. q̃cūq̃d bauari: q̃cūq̃d aſtrales: bohemi: ſarones: poloni ex eo ſcies: imo ⁊ p̃rueno rñ ⁊ lituanorū act⁹ tibi exponet. **N**z ſi daciā norbegiā ⁊ ip̃az barbaraz gentiū matre. **S**ciāciā inſulā ex q̃ gotbi digreſſi vniuerſā terrā inuaſere: volueris noſcē ⁊ q̃d illine agat ſcire guidonē p̃cōtare. **N**ō maior illi rñq̃dēgi q̃ tibi queregi labor erit.

Quis enim facilius et scilicet dicendo laborat. Magna huius est eloquentia: scia maior
Nihil interrogabis ex eo frustra sic eum imbutus putatque omnium. Sunt propterea multae eorum
me. Itaque sunt ex eo nouitates passim et non querebuntur quibus vltro se igitur: sed te guidone
satis quae tu audies vlti apostoli ex meis litteris desiderabis. Video ex tuis litteris meas epistolas
in quibus de summo priuariat officio reuerendissimo consilio habere nro collato gaudebam ad
te mittere puenisse. Nam pla illis retigi ad quod non rudes: sed et tuas aliquas mihi scriptas
arbitror quod manus meas non attigerit: quod non sunt oes tabellarii quidoni filios. Agnouit
te senas itum visurum quod phandi totum vltima potuisses illic te tecum dulcem patriam vi
sere et amicos veteres. Quod quales apostoli et quod vba in nos fuissent duz veteris amicitie
mentio incidisset: sed non sunt hec fata nostra ut filii possimus viuere. Tu rursus arguis quod
tibi non multa largiri tibi non arridet uti plerisque in doctis ignauis viris: sed vide an
non facias. Tibique sepius huius de qua fortunam dicimur acta considerari altior quod co
gitatio nata est. Ut illa non ceca sicut poete fingunt esse ceca: sed admodum oculata. Nam
quod autem ea iniqua res huius seculi dispensatrix: non video verum esse: dicunt ei industrios
boies paupratis quatuor: ignaros autem fortis beneficium maris opes possidere. Sed mi
hi non sic videtur: ponamus et te exemplum. Ego te vltiore puto: non dicam cosmo medico: sed
pluribus regibus. Diuitie namque marie sunt lege nature opposita paupertas. Ego scio mi
hi iohes: multo tibi plus videtur. xxx. aureos quod alius quibusdam. xxx. milia. Fortuna igitur non
ignara additionis humanis: quod videt aptos modico viuere: non curat in eos multa con
gerere: quod non id idem. At ignauis nisi pecuniis habundet: respectui sunt abiecti: mise
ri: quod cur vituperet fortuna subsidia prebeant baudi scio: sed cui becisse dica. Nepe quod ea
meli multo me norit: quod non putaret cum opibus crederet scias sua. An huius addam tunc
iudicium expecta. Quod phor mi fallor opinio est: ai bona extra fortune pretere existere
Quero ego an helidi quod rone quod: si tui acumen admouere: scio dices non esse absque
fortis benignitate quod magna intellectus luce vigere. Nam nisi talia sibi organa for
tuna mistrasset et nisi non aliter fuisset illis: quis postea sepe inuenit non quod talis euasit
set. Sine quod preterit boies docti si absque magnis opibus magna scias sunt adepti. Nam
sic quod duobus alter. duntaxat bndu sit: nemo sapiens doctine diuitias apponit. locum est
Haltior quod epistolaris breuitas quod amplectitur: idcirco taceo. Quis tecum pol pauca
mis opibus sit. Neque preterit est mi iohes nisi quod de se dedit: et illo iactavit cogitat suos quod
mundo fuisset: quatuor diuitis bonorum potestis frui: sed tunc paupes sunt anxi
timidi: miseris huius exponit. Delatore illi si fugitas probo laudat. Nam quod de
tibi aut quod opponat tibi ad ligum dolosum: venient aspici sub labijs eorum quod pnt om
beneficiorum merita vno momento extinguere. Inueniet ille tunc aliqui quod vice reddat nec
scio an mitridat antidoto posuit uti: quod non solum puata negocia sed etiam publica labefa
crat. De politice arefoteliadiu tibi scripsit: sed non huius litteras. Sic res se habet. Volu
me est usque ad octauum librum completum. Itaque magni mihi munus erit si sine mihi transmi
seris. Detur noxetanum laude quod roanos calores et vxoris ignes fugies florentia preterit:
Quis et vxor secuta fuerit. Res ei letifera est iugusto si rome sis vxori opaz dare.
Atque postea huius fecerit vices quod sacerdotum curiam illic collocat vxoris ei caret. Curia
ecclesiarum quod vxorati sequitur i septentrione transferri par fuit. Calum tam modo quod iune
nal vltidii si mechorum notissimum oli stulta maritalli iam porrigit ora capistro. Sapien
ti reuerendus preterit ceteris non quod se religio dedit: ubi tibi et deo fuit. Nam cetera vana
sunt fluxa caduca huius comedas volo: silique richardo nro: non fallor manu tua
epistola scripta fuit. De nouitatibus bar ptiui non quod scriba nisi dur ludonic bayarie se
nior quod filii carceris piecit mortuo crudeli nato spauit se liberum esse: si cecidit man
marcbiois alberti quod eu duri tenet. Huius de sua liberatione tractat: tunc nos hee
armat ad patiaz: quod tam insignes principes rure videmus et nunc exiliis nunc carceris exi
lio peiores pati. Nullus boiz stat firmus: neque sibi crastinum promittit preterit. Quid nos
mortem accusamus quod nos mille picla subituros libat. Longa dies longas miseras pie.
age igitur quod reuerendissimo viro meo aduersi quod ut ais ob mei meozia te puuio
excepit nam quis tibi ex teipso charissimis: facile tibi tibi de fide mea ob cas quod plu
scilicet te amari. Sic ei de sua erga me humanitate precepit puuio rome fore. Ex eo procor sci

sciter an suas lras pcepit zan xte fuerit. Ma si aliqd mutadu eid. pperet fiet neq
difficultas erit nec mora i me: b i cesari minor q libent tato pii more gerit. Comē
da me sibi z dede quantulus suz. Reuerēdissimis dñis meis tarētino z cumano.
Credo ē si tacē me cōmēdabis z q noua scribo cōicabis. Quis pui momēti sine
apud vos q more hoim solū q. ppe sūt z q vel pdesse vbi obesse pnt magnificā. Ne
gio salutes dicito qd nostri oportere: nā ver? amicitia extincta nō ē: nec pōt extingui.
dū viuim? Nonariē. antistitē puto repatriasse z eā ob rē nō sibi lras borestem
quē misit nō accepi. Nec latore mōachū vsqz vidi: quibz i curia sp fueri. Mediciū
illū nrm credo dietū fieri medicore donec vena incidat. Mira ē hec vinca q tot
flores facit z nūqz vinas. Iulianū ne pterea quē in calce eple pono vt magis me
morie incideat. Vale z scribe vt soles

Consolat amicu sup fuga amasie.

Epistola. lxxxij.

Eneas filiu? poeta dño iohāni frund secretario insignis ciuitatis colonie
S. p. d. Plura tibi p hos dies scripsi: si lras meas suscepisti let? sum q si se
cus accidit egresero. Multa em ferunt q alienas man? incidere noluisse
vt cūqz sit pauca mō vt merecipias velim amicoz more q tristia volēt z leta gau
det q amicis accidit. Iohes secretari? nurebergē. vir bon? doctusqz z tui amā
tissim? ad nos iā reuerfus ē: aitqz te mestū reliqisse. Nā z capitolina clades te que
dā affecerat. Nescio qd ex capitolio fugerit qd aīm cōturbarit tuū. His retulit
suo i recessu te adeo dolētē fuisse vt ne verbū effari posses. Nō intellexi ego virūz
dicebat em i capitolio fuit. Illucibat iohes sepe delicias ibi habuit. Ausugerūt
voluit: nō inueniunt. nimis pplere locut? est. Nō potui dī rez eēt agnoscere solū
te mestū pcepi nec consolationē recipe velle. Mi iohes ego te vix eē noui vbi iam
mutat? es: qd ē qd te qat sic alienare. Airi ē sic suas rōnes pstituerē vt nihil noui
posset accide. Quācertēda sūt oia futura z pparad? est anim? ad ea ferēda si ac
cidat mala. Nā q pūsa sunt min? ferūt iacula. Si amicus mortu? est mortuūz sci
re debebas. Si pdate opes sūt: sciēdū erat b fortune bona ad nutū fortune pone
da fore. Si amica recessit: psideada fuit instabilitas mulier? qm volūtas i boras
mutat. Nihil incerti? aio femine. Null? amor femie diu durat. Fallax ē aīa mul
lier: variū: crudelis: absqz fide: plenū dolis. Aerū cū oib? infideles sūt femine: sen
bus qdē infidelissime sūt. Tu mi iohānes in vesperz meū pgis: nihil est qd vel ti
bi vel mibi cū feminis cōueniat. versui sum? z fabule. Nulla nos sequit nisi qstus
cā absit hoc maledictū a nobis gen? qd z burfas exhaurit z aīaz occidit. Nepe mi
hi iohānes si abiit femia nō te lesit s aliu lesura recessit. Gaude qz fugit. Ego hec
dico qz mibi sic videt dictū iohis nurebergē iudicare. nescio an ver? sit: si aliud
reipm cura. Nihil ē tam acerbu qd tēpus nō minuat. Consule tibi mi iohes z me
rore pone. Nā q tristat ob rē pditā seipm cruciat: z tū qd pdidit nō recuperat: z vt
tusti dicūt. Tentū libe mesticie viciā debiti nō exoluūt. Vale.

Et si se indignū laudis dicat. pfi
tef m ex laude iocundari.

Epistola. lxxxij.

Eneas filiu? poeta dño iohāni scindel singulari astronomo viroqz pbatim
mo. S. p. d. Reuerfus nunc ad cesarē insignis miles pcepi? de rabenstein
tū meiqz amātissim? retulit qd mibifūme voluptati fuit me tibi dilectū eē
measqz lras quas sepe ad amicos scribo tuo iudicio admodū cōmēdari: vt runqz
apud me mirū est. Quid est in me est quod a te viro laudatissimo diligi debeat.
Quid rursus eple mee in se habet qd laude dignū videat. Nihil ego vnqz erga te
boni opatus suz. Mores mei cōes sunt: viuo vt vulgus hoim facit: nulla singu
laritas i me est: nulla pstantia: nulla vtus q nō alijs cōis sit. Eple mee plane sunt
apēti sūli bnt: currenti calamo picti sūt. Nihil bis cōmissū est qd in fmone vulgari
non cadat. Non est in illis ornatus non lepos: non grauitas. Nude sunt z solus
animi mei indicat. Cur ergo vel me colas vel illas magnificas non scio: nisi q
homines sūt quidā tanta bonitate pñiti vt omnia cōmedent. Ecce qz malicia

tantaque uindicta est: ut oia q̄ vident neq; audire vituperet. Tu inter primos nu-
merari vis et sapias certe: q̄ laudatio poti⁹ q̄ vituperatio vis excedere. Verus tua
laus qua mibi ascribis et si meriti excedit meū: mibi tñ iocūda est. Quis est non
poti⁹ indigna laude q̄ indignū vituperiū ferat. At q̄ laus ea demū dulcis ē que a
laudato viro pcedit magno munere donati arbitror: dum tuis me vobis extolli
audio. Sum? enī oēs cupidi laudis et ut cicerō dicit: optim⁹ q̄sq; cupiditate glorie
tāgit. Venicū? ille demoscenes etiā susurro muliercule aquā ferentē oblectari se
dicebat: dū audiret se trāsente hic est ille demoscenes q̄ tenari et theatrū sine oro
nis vi moderat. Oblector? et ego dū me tuis vobis pmedari pcpio. Quis nō su-
is que tu iudicas. Meriq; vituperareat velletq; poti⁹ ptem q̄ laudari. Ne ego
bas laudes tuas nō ad iactantiā q̄ mibi suz pscus: s̄ ad incitamentū vtutū recipio
daturus opaz vt talis sim q̄le me p̄dicas: nefama quā de me vulgo pbes omnino
sit irrita. Plura in hac sniam dicere posses: s̄ absit h̄ loco disputatio: cessant ar-
gumēta. Agam? inuicē vt amicorū ē. Nūq; ego te vidi neq; tu me vti arbitror vi-
disti: s̄ tua fama facit vt te vnice obseruē. Nā seculi nri p̄cipuū decus cēseri: q̄ et sy-
derū cursus et futuraz depestates et pestes et steriles et fertiles annos vnice vere p̄-
dicere hōis. Hinc te amo colo obseruo sumq; tu. Nā vir? h̄mō ē vt et q̄s nūq;
vidim⁹ amare nos faciat. Hinc veteres illos rabios sapiēdes fabulos cor canos
ceterosq; vtute p̄stātes q̄ multān nos seculis vitā exuerūt etiā mortuos diligim⁹.
Sicut fundatores nri fidei vel aplos vel martyres singulā deuotione et affectu
veneramur. Virtus nāq; sui natura amabilis ē: viciū vō odibile. Tu q̄ vir p̄stā-
tissime iure a me ameris: q̄ tua singulari ac p̄stanti vtute nrm omnes seculoz. Ne
cur tu diligas nō scio: vt tñ diligē nō cesses oro et obsecro. Magnificatio nāq; tuuz
amorē et ornari me tua dilectione nō ambigo. Perseuera igit nācti nō suz quem
reus is tñ sum q̄ diligentes me reciprocē diligo totisq; virib⁹ amo. Vale.

Refert grates de biblia cōparata.

Eneas filius poeta: Impialisq; secretari⁹ dñō iohāni tusconi viro p̄stanti
S. p. d. Procopius eques bohemus cui de rabentian cognomen est: vir
singularis modestie biblia quā ex te cōcupiui ad me detulit. Ego tibi grā-
tūgentes: volumen nāq; id est qd̄ circūferri cōmode possit. Preciuz vō min⁹ fuit
q̄ tanta scripta mererent. Cecisti vt amicu decet. Rem meā quasi tuam curasti.
Preciū ego statim pro copio numeravi qui eā tibi restituit. Nihil plus quod i
bacre dicere sit necessariū. Inter amicos nāq; p̄bita est vobilitas. Tu scis qui
sim. Si quid est qd̄ me velis iubere potes: nūq; tuis opatib⁹ me repugnantē in-
uenies. Audi quā scripsisti cācellario cedulā in rebus publicis. Is nūc abest i sue-
uiam missus. Sumā scriptorū tuorū quatenus opus fuit regie maiestati exposui.
Sed nihil ad rem qd̄ mibi placeat n̄sum est. Ego suadeo vt sibi q̄sq; cōsulat. Ne
minem tñ p̄secutio quis maxima ex recto fidei tramite depellat. Cancellariū nrm
si qñ vides meis verbis saluū iubeto: dicitōq; nullū sacerdotiū tanti eē vt calamū
sumere dedigne. Vale et me vt soles ama.

Suadet pacē particulare vbi vniuersalis
bū nō pot et p̄bitet mendacijs vti.

Eneas filius poeta magnifico et generoso viro caspari schlick impiali cā-
cellario. S. p. d. Leonardo eq̄i nobili q̄ in saxonā missus est verbosus lit-
teras cōmendauit: ex itinere vt tue magnificētie trāsmitteret: tuncq; singu-
la scripta digna recessui: siue republicā siue p̄uatā tuā p̄cerneret. Spero illas i ma-
nus tuas delatum iri nisi iam delate fuerint. Nō igit quē tñ scripsi hoc loco repe-
tā ne sum verbosior: ne dicā tediosior. Post hec dūz effez i aula regia casu: cōperi
franciscum strasoldiū in signē equitē tuūq; obseruantissimū. Percōtatus sum ex
eo quid cū p̄ncipatio gestū esset. Is ait venturū se ad merelaturūq; oia ex ordine

Epistola. lxxxv.

Epistola. lxxxvi.

Sic actū est. Conuenit me homo in cācellaria legationē suā z paneratiū rñsione
exposuit: nec cōtentus his ut est vir diligēs z amicus suscepto calamo sclarū
oim rerū indices ad te deferendos dictauit: mibiq; tradidit: quas cū pñtibz trās
mitto. Nec plura in hoc dico: qz ex frācisco plenissimā instructionē recipies. So
lū cōsulo ut q pacis sūt amplectaris z cōsideres neq̄tā tēis. Nō em̄ ut volum⁹
s ut possim⁹ uiuēdū ē. Coaptada est tpi vita nra. Dibi ex integro nō uidet bñ
garia nris tpi⁹ pace habitura. Et si q̄ via est ut priuatim sit par in bonis tuis id
pbo: mēdo: suadeo. Tabellari⁹ q̄ ex bugaria venit ait. In festo diui nicolai pñtē
tū regni apud albā regalē esse habendū venturūq; illuc polonie regē ut est boim
audacia confirmauit. Mira res si tanto tpe vel mozs vel vita vni⁹ boīs ignorari
pōt. Quibusdā mentiri vtile est pñ se sic exaltāt. Floretinoz puerbiū est dñ bel
la vigent vtendū esse mēdacijs. Et palatin⁹ noster nō negligit. Sūt oēs pusil
lanimes viciōsi pñdī scelesti q̄ mēdacio se poti⁹ q̄ veritate defendunt. Socrates in
iudicio re⁹ mox poti⁹ voluit q̄ falsitatē plena elchimis orōne liberari. Abiecte cō
ditionis est hō q̄ ne qd dignitatis vel fortunariū amittat ad mēdatia pfugit. Cur
forz z bon⁹ nūq; timet dicē fateriq; verū. Sūt mitto ista. Giuiana nra in iudicio ē
cōtra bartholomeū veron. cui⁹ cā plurimū vocallat. Et si refutato impiali iudicio
austrie tribunal nacta sit: qd forsitan sibi in dānū verget. Cōfessa iā est bona se pli
ma q̄ fuerit dñi. B. obtinuisse. Quis illa ex mariti successione ad se venisse cōten
derit. Ego sibi cōpator quā video vndiq; spoliari. Sūt mag⁹ bartholomeo faueo
quē suā amittere pecuniā iniquū esset: cuiq; nihil omnino est z forozē habet an
nis nubilē: z forma pulchrā. Iudiciū crastina die habendū est. Ego multū boza
tus sum ad cōcordiā ut femina inclinaret s̄ durior est adamāre. Credo spem vi
ctorie sibi datū esse. s̄ faciat coacta qd volūtarie recusauit. Alia nūc scribenda nō
occurrūt. Recōmēdo me tue magnificētie tuisq; collegis. Iussib⁹ tuis obedire
paratus. Et vienna.

Delphin regis frācie fili⁹ alsatiā obsedit sui.
tenses apu d basileā miserabili clade pstrauit. **Epistola. lxxvij.**

E meas filiu⁹ poeta. S. p. d. dñō iohi gers regio pthonotario viro pstanti
z amici amico. Scio te optare lras meas: ut qd rerū agam⁹ noscas. Est ei
human⁹ anim⁹ sp nouitatū cupidus. Ego aut scripsisse tibi iā diu si certos
habuissim nūcios. Sūt cū aliq̄ a te veniūt q̄ de industria me fugiunt ne fasticulis
lraz onerent meaz: ut sūt bodie boies ad cōplacēdū tardiusculi. Sūt decreui has
lras fortune cōmittē: ut si possint te adeāt: teq; nouariū q̄ nūc maxime sūt efficiāt
certiorē. Credo te volueri fama pcepisse gallicoꝝ aduentū. Sūt accipe nunc ex me
certitudinē z qd tibi scribo tāq; euāgelii⁹ potes referre. Si mō id affirmatū i mea
inuenies eplā. Venit p hos dies ludovic⁹ delphin⁹ wiēnē. ac pmo genit⁹ regis frā
cie cū magno exercitu infra limites imperij: Opidūq; obsidione cinxit: cui nomē
est mons belligard: qd ab imperio cōmites de wittenberg habent in feudū. Ibi
cū aliq; diu delphin⁹ maneret: cū castellanis tandē cōuenit: ut sibi ad certū tēpus
opidū traderet: quo lapso id libere restitueret. Maz aliē vi decreuerat expugnare
ut locū bñt in q morari posset. qz nō decebat regis filiū i cāpis degere abiq; tecto
Postq; delphin⁹ belligardi potit⁹ est famā vndiq; sui aduentus publicauit: s̄ n̄ vno
mō apud oēs. Apud aliq; nāq; se in auxiliū nobilitat⁹ venisse p̄dicabat tāq; i ger
mania p cōitares eēt oppressa. Apud alios vō vocatū se dicebat p romanorū regē
p̄sūtētes. Mōnullis aut se velle vēdicare iura rom⁹ frācie asseuerabat: q̄ vltq; ad
rhenū p̄tēdū dicebat. Et hac cā vrbē argentina obsessū se affirmabat. Dicebat
em̄ etiā z p̄tē dūcē sigismūndum se venisse. Et has rumores vbiq; publicari stude
bat nō q̄ ira eēt: sed q̄ fauorē ob eā cām sese putabat habiturū. Quz bec fama sic
percurrit: Nobiles alsatiē qd⁹ grauior videt sūtēnsū dñatus: oratores ad delphi
nū mittunt: eiq; rogant ut p̄sidia cōtra sūtētes pbeat. De delphini exercitu va
ria dicta sunt: qui maiora sequunt. lx. milia hominū in eius comitatū fantur haberi.

Aut minora probat. v. r. r. milia. Neq. vel. r. r. vel. vj. r. r. milia censent e. Concordati inter delphinu r. alsatien. v. r. r. milia boim ex suo exercitu p. hanc hyeme in opidis alsatie recipi debere. Ipseq. delphin. r. thurice. r. alijs obsessis ferre op. p. mittit. Veniebat iam delphini gentes q. vulgo vocant armeniaci in subsidium cuiusda castelli qd. luitenses. ipe basilea obsidebat. Luitenses vt hoc sen serunt. n. o. expectatis hostib. ad via. p. gunt p. masq. armeniacoz. turmas inuadunt stragem dant plurimosq. neci p. bent armeniaci retro pedetentim fugientes ad maiore exercitu se recipiunt. Illi sanguinis cupid. r. auditi victorie. dum gloriari q. n. t. p. p. a. salute amittit. Tentu erat ad hospitale sancti iacobi qd. vir quatuor stadijs a basilea distat. Ibi vniuersa multitudo armeniacoz. in suite n. irrui non nullis an. portas basilien. positis. q. ex n. tes obseruaret cederetq. Comittit atrox r. miserabile p. liu. cedunt q. ex v. traq. p. r. p. l. m. Porredu. auditu est. Quellebat sanguinolentos ex corporib. suis sagittas luiten. ac truciatis manib. in hostes ir. ruerunt. nec prius ai. am exalabat q. occasore ipsi occidissent. Quidam basilis cofossi r. onusti telis int. armeniacos curretes nece sua vindicabat. Erat quatuor arme niaci q. luiten. vnu in sequebant. Iaq. illi telu. p. foffum frauerat r. supra corpus crassabant. tu eius comes arrepta bipenn. i. q. tuos illos fert. Ex qb. duos obtru. cauit. Alios vo. in fuga dedit ac deinde semianimu. corp. sup. hueris recepit r. inui tis hostib. portauit ad suos. Erat retro luiten. murus qd. orti sancti iacobi q. illi se tutos ab vna pre rebant solusq. in fronte pugnabat. Ex theutonic. q. arme nicis erat. intrares ortu. mur. p. fodiunt. luiten. q. a tergo ferit q. res magna ca. rui ne luitensiu. fuit. Pugnat. tum ante tu. retro. Na. viro. vir immet. nec iam emin. s. cominus ferru. stringit. Suite. quasi leones p. oem exercitu. inuictos vagant. cedunt. f. m. utq. oia. vt. q. id n. o. in spem victorie. s. in mori. vltione. se pugnare sciunt. p. liu. a principio diei vsq. in fine tractu est. Ad extremu. n. o. victi luiten. sed vincendo fatigati inter ingeres hostiu. cateruas ceciderunt. Victoria lugubris atq. cruentissima armeniacoz. fuit. capusq. liber cis masit. no. virtute sed multitudine supantib. Ex luitensib. q. plures occidisse iurat q. tu. milia. q. min. mille r. q. n. ge. tos viros cecidisse aiunt. Ex armeniacis dicunt aliq. plures desideratos esse q. ex luitensib. magna cedet equoz. fuit. Plures theutones. du. vici. sci. luiten. voluit vi. ta. amiserunt. Suite. aut. nulla res magl. extirpit. q. magnanimitas sine illa teme ritas fuit. Na. du. hostes paruipendunt eo deducti sunt vn. exire n. o. potuere. Qui sa pit. nec nimis timet hostes nec cotenit nimis. du. hec agunt rex romanor. orato res ad delphinu. mittit ep. m. augustensem r. iobm. de aich. doctore. nonnullosq. mi lites p. l. utat. qd. cause sit q. imperiu. cu. exercitu. sit ingressus. Rediunt oratores r. cu. his delphin. suos ad regē destinat q. n. q. viros p. stantes. Interim. ex pte. cociu. basilien. cardinales duo arelatensis r. sci. calixti. pluresq. aliq. doctores delphinu. adit. r. cu. his ciues basilien. deprecant. q. ne vel. p. lio. vel. ciuitati. no. ceat. Is rur. sus. suos basilea. cu. his n. u. cios mittit. q. adhuc ibi. s. b. n. t. q. diuersos p. cordie tra. ctatus. Na. r. oratores pape. felici. ac. ducis. sabaudie. totiusq. luitensiu. factionis il. lic. p. uenerunt. Rumor. e. potissime. v. b. e. basilien. taq. regni. fracie. sibi. restitui. quod si. fiat. magna. p. uilegia. illi. ciuitati. pollicet. Oratores. aut. delphin. q. b. sunt. aiunt. delphinu. vocatu. regis. s. luiten. venisse. dicuntq. se. ia. strauisse. magna. inimicor. ma. nu. suaz. ope. remota. ex. thurego. obsidione. Petuntq. firmari. pacta. cu. nobilib. al. satie. p. uilla. stationesq. in. h. o. byeme. erigunt. q. sibi. si. negēt. n. o. posse. se. dicunt. absti. nere. q. n. no. ceat. Habet. ia. lauffenburg. secgigen. r. alia. qd. opida. s. illa. n. o. suffi. cere. p. dicat. Basia. r. s. r. burgu. volunt. adiungi. Et. inde. sigismundi. austriae. duce. ad. cōsummandu. matrimoniu. cu. filia. regis. fracie. delphini. q. sorore. transmitti. q. n. t. Nihil. adhuc. r. h. i. e. datu. Ciuitates. r. p. n. apes. n. o. p. sultadi. sunt. Faxit. de. vt. finis. sit. bon. Na. murem. pera. nutrire. q. tutu. sit. puerbu. docet. Anguis. to. p. e. e. fri. gore. herma. cu. domi. suscepit. q. calefact. extēsis. penis. angue. domo. pepulit. Ai. deat. nri. p. n. cipes. vt. p. sultu. faciat. ne. post. factu. dicē. habeat. n. o. putauim. Habes

ex me vir pbatisime qd i reb⁹ armeniacoz gera^t. In factis ecclie nulla adhuc e
recepta p^oclusio. Snt h⁹ qtuor electores: moguntin⁹: triueris: dur⁹ saxonie 7 mar
ebio b⁹ addeburgenfis. Palatin⁹: ppter armeniacos indultu h⁹ ne veniat tueat q^o
patria. Coloniensis archieps in obsidione iusalatini occupat⁹ venire buciscq^o no
potuit: sed nunc p^o oratores regis facis indutis vturus es. Snt h⁹ ambaz ptiuz
oratores 7 qsq^o suaz retuet. Ips virduu. ex preducis burgundie buc venit: ma
gnop^o eq^o suade nitit vt maiestas regia cu tota natione p^o papa eugenio se declararet q^o
bodie cora toto cetu magna oratione habuit. Dec sut q^o nunc scribere possuz. Tu va
le cu cosorte tua magis bona q^o fortasse prudente: q^o inf⁹ feminas no solet regna
re prudentia. Brex vale 7 me ama. Ex nureberga anno. M. cccc. xliij.

Noni 7 si oibus formidabile
sit omnibus tamen necesse est.

Epistola. lxxxviii.

E Meas filii? poeta. S. p. b. dno iohani gers regio. p^o bonotario. Dedi ad
cellas ex nureberga scripsi: tibi armeniacoz aduentu credis tibi copla
uisse. Na 7 sic mibi abs te diu descedisti pcepas. Nunc autem rursus hoc
inueni nescio quare moleste tulisti q^o in epla calce scriptu erat: cothorale tuaz vt
inuenies saluere: adiunctis verbis qbus ea pbiozem q^o sapientie videbar sensisse.
Hoc vt accipi tu egretulisti: nescio an credas is qui mibi bec insinuarit. Na hoc
no iuene sed inf⁹ wienna 7 noua ciuitate at inf⁹ equitandu mibi relatu e. qd si wie
ne id contigisset: verbis poti⁹ q^o lris apud te purgassim. Tuncq^o est mibi no fit ve
rissimile te viz etate maturu 7 moribus coprobatu: vba q^o nunc attigi no bono aio
tulisse. Na qd ego dixi: laudau⁹ pbitate dimiui sapiam. Scio q^o no ignoras ec
clesiasticis vba. Vix de mille vnu repi muliere ex oibus no inueni. Sed quid ego
de mulierib⁹ cu 7 i viris laus sit pbior⁹ esse q^o sapiente. naq^o sicut ad chozinthios
inquit paulus. Stulta facit deus sapiam hui⁹ mundi. Ac io in euangelio dñs. Nisi co
uerfi fueritis inqt 7 efficiamini sicut puuli no intrabis regnu celoz. No em sapi
tia hui⁹ mundi s⁹ cor simplex 7 mente pura diligit dñs. Et bis totib⁹ pollere coniuge
tua scripsi: No em ea cornelia graccoz matre oratrice dixi: aut calpurnia i cau
lis patrocianate sed tale pdicau⁹ qua deus ipse no aspnaret: 7 q^o stulta hui⁹ mundi
delegit 7 sapientia pdidit sapientiu. Sed dixerit aliq^o fortasse de vxorib⁹ qlescuq^o
fuerint tacendu ee: Hoc si apud vos moris est: fateor me viz p^o suetudinis insciu
peccasse: vauda⁹ erranti venia ee. Na 7 paul⁹ venia meruit eccliam dei psequis
q^o se benefacc⁹ credidit. Pisci aut quos legi plures solent ad amicos scribetes mul
ta de coniugib⁹ scribere: lege hieronymu: cicerone: seneca: omniu de tristib⁹. Pul
ta ibi de alienis vxorib⁹ etia cu gra maritoz scripta repies. Adducere plura in
huc effectum. Sed nequo arbitrari te viru: tum doctu tum prudente animu indu
xisse vt ista pensites: silq^o pestis q^o apud nos acerbe crassat facit: vt magis de mo
moriendi cogite q^o vt eplas dictare cure. Naq^o cum audio nunc illu nunc istu effe
ri tradiq^o sacerdotibus. Deus tu inq^o enea nec tu scis qñ certatoz assit q^o te ad tri
bunal vocet: vbi nec aduocato nec pcuratore tueri te possis s⁹ tua te opa iudica
bnt. Terribilis est equidem iohes huiusce rei recordatio. Debem⁹ tn gras age
creatori qui nos vocatis pluribus alijs pmonet: nec erga nos facit vt ad cessalo
niceu. scribit paulus q^o ventur⁹ dñm sicut fur in nocte affirmat. S⁹ vti nobiscu
illa clemencia de qua in apocalipsi meminit iohannes. Ecce ego sto ante ostium 7
pulsos: si q^o audierit vocem meaz 7 aperuerit ianuas introibo ad illuz 7 cenabo cu
eo 7 ille mecu: vtina 7 deus adaptat oculos nros 7 det nobis huius seculi bladi
meta: illecebrasq^o cotemere 7 ad pbiam puenire p quas dicamus cu paulo cu
pio dissolui 7 ee cu xpo. Mira res vt hotes p^oius in hac vita bnt eo difficilius
egredimur. Durus forsitan h⁹ sermo videbit⁹: s⁹ audi 7 cognosce me vera dixisse.
Quis est obsecro q^o misere viuit nisi q^o peccat⁹ est reditus. Peccata est theologoz
7 pboz. Na cicerone in paradoxis hoc ait: oem malu serui: 7 apls quoq^o peccati
seruis peccatoz um ac serui peccati. Ipi sunt qui egerrime moriuntur. Nam sem
f iij

in peccatū vellēt puolui. Et bi nō pctā dūmittūt: s̄ a peccatū dūmittūt qñ mors
adest. Nos igr si sapem? recōciliarem? nos creatori nro q nob vitā dedit: illāq; si
bi quicūq; repōscēt libētī aio reddēm? s̄ tenet nos cecitas pctōz q obducit oculo
los mentī nre. De nri misereat̄ z extēdat erga nos pietatē suā detq; nobis aim vt
quicūq; nos vocet p̄mpti sim? z bilares. Nāq; siue spōte siue iūite: moriendū est
tū. Nec nos mors p̄teribit q p̄scos reges atq; cesares nō p̄terit q necipi crea
tori oim deo postq; humanitatē induit parē voluit. Malicia occidit z orta se
nescit: stat sua cuiq; dies breue z irrecupabile tps. Nemo nat? ē cui nō sit moriē
dū. Nos igr ad hāc accingam? mortē vt cū venerit tāta min? acerba sit qñtoma
gis p̄cogitata. Mors qdē nō mala est: s̄ finis poti? teterrimi carceris. bis q bene
moriūt: hinc celestis vox audita iohi. Beati mortui q in dño moriūt. Et nā de?
q quos vult eligit z q̄s vult reprobāt: bis nos iūgat cū sati dies affuerit vtiā cor
meū ad bec q scribo sese disponat: vtiā nō alia iueniat mētis cogitatio quam si
gnat barūdo. Fateor me multa scribere i bonū q nō oporor: s̄ in oibz misereat̄
mibi dñs q mūdū pōt de mūdō facere. Tu vale mei memor z amator vt solebas
spōdet p̄mouere cām quoad
se vires sue extendunt.

Epistola lxxxix.

Eneas silu? poeta. S. p. d. iohi frund secretario ciuitatū colonienfis. Fuit
apud me tuus familiaris q bollādrinoz negociū multū mibi verbis comē
dauit. Ego vt suz tuus cupioq; tibi reb? in oibz morē gerē cepi curas ad
mouere nitiq; vt ad metā qd optabas duceret. S̄ inueni pmo in limie magnas
difficultates: q̄s cū vellē amouē pluriōres offendit. Nō possūz scribere qd impedi
mētī fuerit. si vnq; te videro plān? oia dicā. Hāc ē tibi qd i mediatoris locū vltra
etatoris nō suz visus ydone?. Nūcius ipē tibi plā dicit. Ego nihil magis cupio q
tuis optatib? satiffacē. S̄ tua humanitas nō exigit plusq; p̄stare queā. Re minū
mā de cōmissione cause tuoz amicoz impetraui facile: sum em bō ad pauca nat?
z i minimis reb? benignos p̄ncipes inuenio: si qd pōderis b̄z videt i alias man?
trāsferē. De rebz būgarie puto te iā audiuisse cladiū regē cum voto totius re
gni postulari. Credo te etiā audiuisse me romā p̄fectū: mirariq; idcirco. S̄ scis
parēdū ēē p̄ncipibus aut cedēdū curie. Nemo vt vult apud p̄ncipes viuit. Nā
cipia sum? z fortasse iumēta: q alienū panē mordem?. Quūt oēs infelicit q orbē
incolūt: nullū tñ vita miserioz est: q̄ eoz q ad alienū comedūt appetitū ad alienā
ficiū bibūt z ad alienū somnū dormiūt. Hāc de re scripsi nup eplaz admodū lon
gā. Ideo nūc h̄ p̄tereo. Meus itus ad vrbē honestā ob cām fuit. p̄p̄ vniōē. N.
z p̄p̄ illa q nureberge p̄dusa fuerit. Quid aut̄ reportauerim frāckfurdie videbit:
quis z ipa taciturnitas indicat qd allatū sit. Nūc in frāckfurdia res transigent.
Ego nihil magis vereor q nationis diuisione. Valde nāq; turpe est ne dicā inuti
le germanos q diuisas eccliam iā qnq; annis vniue satagebāt: in se tandē reddi di
uiles. Nea opinio fert tanti pōderis tantiq; nois ēē germaniā: vt in quācūq; p
tem reliquā xpianitatis portione ad se trahat: dūmodo integra sit. Nō dicā plu
ra tu me cōmendatū fac reuerēdissimo dño meo archiep̄suli colonien. eiusq; ger
mano dño traicetesi antistiti. Et qz te audiunt vñ ex me dicitō: mibi adhuc nihil
videri vtilius ad pacē ecclie refartendam z auctoritatē ecclie cōseruandā. iā viā
illā tueri q nureberge fuit apta: si modo itez possit haberi: firmare h̄ multis rōni
bus si corā cēm: s̄ absente me nō recet nec expedit oia cōmittē calamo. Vale.

Epistola xc.

Refert grates de munerib? oblati.
Eneas silu? poeta dño iohi tuschoni cini pragen. z amico pbato. S. p. d.
Munera tua q nup ad me trāsmisisti: suscepi libent. tum p̄pter rē q mibi
sociūda fuit: tum p̄pter mittentē cuius memoria sp̄beret mētī mee: non si
nelecticia singulari. Tum teniq; q illoz portator honestus adolescens maior cor
pore q̄ etate pliberalis mibi visus est z dign? q regi seruiret quēadmodū postez

factū est. *Mā* 2 ad regiā cācellariā susceptus ē. In quo loco si pſeuerauerit vti ſpe
 ro: clax in virū ſurget. Ego illi q2 virtute p̄ditus ē: tu enī mibi cōmēdaſti nūq̄ de
 ero vita comite: ſi in me ſi qd eſt artis: ſi qd eloquii: ſi qd induſtrie totū ſibi coica
 bo: q2 nō ſu3 avarus binōi rez. Nec vt pecunie ſic 2 ſcie cōſeruari: ē avaricia: ſi q̄
 ſi ſas ſuas magis abſconditis eas magis admirat: q̄ vicio ſtudiū ſp̄ carere. Nec
 plus in ſecreto tenui q̄ in publico. Idq̄ faciā qd ſpūs bos reget artus. Atq̄ de
 hoc faſciſciſcus vir mitis nulliq̄ noxiu3 ſz oibus qd p̄de frugi bobemiā repetit
 Credo in patria p̄tari modico: q̄ multo inter getes exteras vult: 2 fortaſſe p̄
 ſibi pragēſis ceruiſia placet q̄ vinū wieneſe. Idq̄ et em magnā vim ad retinēdos
 boies natale ſolū. Perū cū mōtiū accole lacte tū nutriti 2 aqua: neſciāt alibi vi
 uere q̄ inter oues 2 boues cū q̄bus ſūt nati. Frāſciū mirari nō debem: ſi natus
 in patria nobili bobemoz ſolo ſeraci 2 oim bonaz copā ſupeditanti ad ſuos re
 uerti vult: 2 illi terre q̄ dedit corp3 reddē. Quis em nō mollis atq̄ ſuau3 iacere
 boim corpa p̄ morte arbitref in humo natia q̄ in aliena. Laudo ego franciſcu3
 2 mibi ſi par cōditio foret: eſſet nō impar voluntas. Is ad te venit bonitate3 viri
 tibi cōmēdo: hūanū ē boies bōi auxilio eē. De biblia emēda hoc eſt deſideriū meū
 Si papia eſt octo florenos dabo. Si eſt i pgameno duplū video tū vt correctā
 ſit 2 digna p̄cio. De libris alijs alio tpe tibi ſcribam. wenceslau nrm ſi vnq̄ vides
 meis verbis ſaluū dicato: cui facilius erat in ocio q̄ tuoz mibi ſba ſcripſiſſe q̄ me
 in negocio verbosus eplā3 deſtinare. Sz to veniā homini ſi ſcripturā iā odit in q̄
 vitā p̄ſupſit. Melē ipm mei cauſa repetere curiā vt eſſet mibi cū quo nōnūq̄ mi
 ſerias ſpuere: ſibi tū nō audeo p̄ſuade: ſz puto enī viā optimā delegiſſe. q̄ nō poſſit
 ab eo meternū auferri. Vale meq̄ vti p̄ſucliſti dilige qd mutū eſt. Ex wiēna.

Epistola. xci.

E Comēdat vitā aggreſſem 2 cōmoda ruris.
 Meas ſiluius poeta. S. p. d. Johi luterbach ſacerdoti 2 viro probiſſimo
 amicoq̄ optimo. Credo te qd agā 2 vbi ſum ex multo p̄contari cū me ap̄
 regē nō eſſe cognoſcis. Sed nemo tibi hoc melius exponet q̄ me? calam?
 q̄ libent deſiderio tuo more geret: ſciens q2 me amas. Audi ſi qd acciderit nobis i
 noua ciuitate p̄ prius: deinde qd faciā 2 vbi ſim breuiter edoceberis. Erām? nup
 tū curia ceſaris apud viduā quandā ſermonis gnaram itālicā: *Mā* 2 in domo illo
 rū de ſcala ſeruiuerat du3 ſguncula ſuit. Dic primū mango q̄ miniſtrabat equis
 egrotare cepit ac ſeptima die deceſſit e vita. Norq̄ alijs ex familia vir robuſt?
 epedimā p̄ſeſſus eſt ſe p̄peti. cuius morbi tāta viſ fuit vt enī triduo interfecerit
 Erūde mor3 hoſpita tolerare caput 2 ancilla febricitare ceperūt. German? q̄ ma
 gnifici dñi caſpar cācellarij ſtiginē patiebat pauē atq̄ de fuga oēs cogitare cepi
 mus. Aceſſit cācellarius regē licentiāq̄ fugiēdi mortifera luem ſuſcepit. Atq̄
 ſicut bodie ſunt octo dies buc puenimus: ſumus hic in plebe reuerēdi patris dñi
 electi friſingen. opidū notū tibi arbitroz prug nōmine: inter duas aquas murani
 atq̄ murzam que bic ante opidū copulant 2 vñū facientes flumen: in ſauum ſe
 runt. Dic nundine ſunt que per octauā diui martini ſolent perdurare. Ego remiſ
 ſis oibus curis: nunc merces que vndiq̄ buc afferunt contēplo3: nunc in agros
 egredior monteq̄ apūcos 2 ſiluarū latibula a lucidas fluminis limphas: non
 abſq̄ ſingulari mentis oblectatione intueor. Dabes nunc 2 vbi loco3 degam 2
 quid rerū agam. Nunc illud te volo ſcire: beatum mibi videri qui vitam ab nego
 cijs p̄cul publicis ſibi delegit: ſicut priſca gens mortalū conſuevit. Quis enī non
 felice illum dicat: qui nullo ſenoz aut ere alieno obligatus paterna rura ſuis bo
 bus exerceat. Audi q̄ beatuſ ſit. Nempe non truci exatā claſſico quo bellum pe
 tere ac pugna iubeat mire. Non bozet iratū mare ſozuz vitat 2 litigantiū iurgia
 Non viſitat ſuperbia diuitū atria. Non faſtidioſis curialibus eſt ſuplex. Sz aut
 altas populos adultis viciū paginibus maritat aut in ſecreta reducatq̄ valle
 errantes boues 2 armenta paſcentia p̄ſpectat. Interdū ramos inuiles ſalce re

fecat: at felitiores inserit: Interdū mella que p̄sūt: puris recondit amphoris: aut
oues tondet lanasq; recipit. At cū autūnus decōz caput mitib; pomis p̄ agros
extulit: magno afficit gaudio: pira ex arborib; decerpēs quas sua manu infernit.
Interdū z purpureas uvas colligit z aut suspendit in vīzū byemite aut multuz
exprimit. Libet illi iacē mō sub antiq; ilice: mō i tenace gramine: Labunt aq; ex al
tis rupib;. Querunt aues in siluis. Obstreput fontes manatib; limphib;: som
nosq; leues iuitat. Et nō bibem; aduenit an; z imbres niueq; dñant. Aut ap̄ros
multo cane inobstantes detrudat plagas. Aut rara r̄betia leni amitte seu furca s̄
edaces turdos suspēdit: aut pauidū lepore z aduenā gruē laq̄o captat. Qz si pu
dica mulier illi fuerit q̄les oliz fūet sabine: seu de q̄b; sacra scripta meminit. Sara
rebecca: vel Rachel q̄ solib; p̄usta domū seruet: z dulces nutriet liberos: multo be
atior fiat cū illa in aduētū lassū viri vetustis lignis sacri extruat focū: claudēsq; te
rtis cratib; letū pecus distēta ficeabit ybera: z dulcia vina dolio p̄mens dapes
ineptas apparebit. Quis hāc nō laudet ac desideret vitā. Mō me amph; lucrina
cōq̄bilia aut rambi vel stari ex quīs mari vel flumie q̄nti p̄sces inuenit: q̄leta de
pinguissimis ramis arborū oliua decerp̄ta aut agna quā pascalib; festis rustici ma
ctāt: vel bedus ab ore p̄ruptus lupi. Nā quātū iuuat inē rusticales epulas micia
poma z castaneas molles ac p̄nas z casēū. pastas oues videre cū domū p̄perant
intueriq; fessos boues inuersuz vomerē collo trabētes lāguido. Multa sūt rur
gaudia q̄ nūc singula p̄seq; nō est cplaris angustie. Ideo vale z hec multa ex pau
cis notās amorē ruris aliqñ indue. Ite; vale mei vt soles memor.

Incepit enī q̄ nō bone p̄posito amicā
nuptiū dedit z suadet castitatē.

Epistola xcij.

Eneas filius? poeta imperialisq; secretari;. S. p. d. vñ io bi freund insignis
ciuitatis agrippine p̄thonotario z amico suo p̄caro. Pauci dies sunt q̄b;
tuas recepi lras: ornatas quidē z multa cōtinētes. Quib; n̄surus nescio
q̄d primū attingā: sed tuū seruabo morē. De puella tua primo dica quā viro tra
didisti laudo in ea re factū tuum. Quid enī melius est q̄ nuptias p̄iungē ex q̄bus
soboles sūt z replent libenis ciuitates. Qz aut post factū voleas s̄ naturā ē. Nec
enī solet alicui opatio virtutis p̄nam habere q̄ virtuose agit letus ē: doler qui cri
me cōmisit. Quō s̄ sit vt tu voleas q̄ actū fecisti virtutis. Nepe arbitror qz bonū
fecisti: sed nō bene fecisti. Aduerbia sunt mi iohannes q̄ nos beant nō verba nō
mina vel participia. Mō q̄d bō faciat sed quō faciat querendū est: z in oibus re
bus finis expectat. Si iō puellā manifestasti vt p̄bro leuauer; bene fecisti. Si ē
ad rē illam timor accessit dei. at si solū q̄d boies loquerent; p̄siderasti nō satis est.
Mō enī hoibus tñ s̄ deo placere debem;. Queris remedia nec porticum vis an
tibidoti. Recipe euāgelii. Quid est fornicatio aliud q̄ mors. Tu beat; es si te
cognoscis q̄ materā delinquendi a te abiecasti. Quiesce obsecro neq; vltra memi
neris tue iuventutis delicta. Scio dices ecce q̄ seuerus est en eas: nūc mibi castita
tē p̄dicat: in wienna z in noua ciuitate aliter mecū loquebat;. Mō nego iohannes
mi amatissime: s̄ labi t̄ps dictū: seniores sum; appropinquat mortis dies cogi
tandū est iam nō quō viuam; s̄ quō moriamur. Miser homo est z ḡfe dei exp̄s
q̄ nō aliqñ ad cor reuertit;: q̄ nō se recognoscit: q̄ vitā nō emēdet suā: q̄ nō cogitat
post hoc seculū q̄d in alio sit. Ego mi iohes satis erraui z nimis satis. Nā me reco
gnosco z vtinā non sit tarde. Nūc q̄dragesimale adest t̄ps: nūc dies salutis: nūc
t̄ps misericordie. Donec extra mentē tuā puellā. Finge mortuā esse nūq̄d velles
vivere. Quid est q̄d cū ea possis balere solaciū q̄ brevis est voluptas q̄ cū mulie
rib; haurit;: q̄ momentaneū gaudiū. An nō satis stultus est qui p̄pter tpalia z mo
metanca p̄dit etna. Nec dico s̄m theologos: qz nō vis q̄ poete dicūt audire. Hoc
est remediū q̄d hic in apothecis inuenit wiennē. Tu obsecro vendica te tibi: nec
vna te puella vincat quē vir impator suparet. Turpe est in puis succubere quā
magnis victor fuit. Hec tu mibi de successore nouo dñi facias q̄d fuit quidq; re

mediū. **N**ā quid est vna muliere relicta amare aliam: nisi ex igne in igne saltare. **F**u-
ge abscondito omne feminū gen? relinque huius pestem: cū feminā vides diaboli esse
credito. **E**t qd ego tecū hec serio scio frustra me fari verbis meis abesse fidē. **N**ā
tu me pleno stomacho reris ieiunū comedare. **F**ateor amantissime frater. **P**len-
tus stomachat? **S**us. **M**ausea mibi ven? fecit. **A**ū qz illud ver? ē languescere vires
meas canis aspersus sum: aridi nervi sūt: ossa cariosa: rugis corpus aratū ē. **N**ec
vlli ego seie postus ēē voluptati: nec voluptatē mibi afferre scia pōt. **S**acho mag-
is veneri parebo vitū me alit me iuvat me oblectat me beat. hic loqr suavis mi-
bi erit vsqz ad mortē. **E**t hic qz peccatū ē si ad iocunditatē magisqz ad necessitatē
biberim. **T**u mi iohes si fortis es si sanguine succoqz plenus: si nervis vales: nō
miror te amare: quis pluriū te vbor? ē credā qz opus: si vel etates vel occupatio-
nes vires demūt. **E**t esto vt ais robust? calidus. pmp? intrepid? tūc bonū ē cri-
mē abijce cū tu illud relinqs: nō teipm fugit. **M**ibi bercule paz meriti ē in casti-
tate. **N**āqz vt ver? fatear magis me ven? fugitat qz ego illam horreo. **E**t ago deo
gras qz nō ē maior appetitus qz ptas. **D**icis tñ de te nō ē ante plū delerendū qz
hosti victoria cedat. **E**t ver? nō ē in eis bellis in qz vincat victor. **T**eneris plia qz
plura cōfecit sese plurib? affectat dadib?. **E**t qd ego tam sever? sum. **P**es quidē
cū valem? recta cōsilia egrotis dān?. **S**ic mibi replicare potes: illud teretianū
objice. **T**u si hic sis aliter sentias. **S**enti aliqn qd nūc sent. **E**t tu aliqn senties
qd ego sentio qñ huc cui venies. **E**t si nūc facis tāto laudabilior esses quāto dif-
ficili? nitereris: ciceronisqz tibi verbū illd cōueniret. **Q**uo difficili? eo clari?. **D**os
sem plura in hac sniam dicet. **S**z neqz tu ista vis audire. **N**ec iohes noster nūre-
gen. pmittat scribē seria: qz vulturis in modū cadauerib? nutrit? i capitolino cam-
po venari velle: nec iā pō emere formidaret dñs feras hiet qz posset pdirē. **S**z te
amat vince tuos sepe nō sine laude mētionē habz: cupitqz vt huc venias. **E**t mi
chael z ego matie desideram? vt loqmur aliqn silrideam? bibem? canem?. **E**t qd
lfe nō pstant solamē inulce recipiam?. **N**imis remote a nobis vitaz ducis. **R**aro
erinde nūcqz veniūt qbz lras dem?. **N**eqz oia cōmitti pnt. **D**e cōuentib? qz sup re-
bus ecclie sunt tuā sniaz pbo. **N**ec em dieta fit qz dieta nō pariat. **C**redo qz femi-
neū ē nō melibent impgnari dietas ac pturire. **E**t nebec pfectudo paret: pñliuz
nurebergen. qd erat in dñtū neutri generis qd nō poterat pcepe qz fortasse finē de
differt in reb? ecclie sublatū ē. **E**t ad dietas reuētū plicates vt in eternū hāt pue-
tiones maneatqz neutralitas: dulce ac nō nullor aucupii. **M**ix est tāparue cure
teneri eccliaz. **F**orsitan sic deo placitū est cui? pñlia humano nequnt ingenio dep-
bēdi. **V**lle hinc aliquā venat? utilitatē nobis incognitā. **R**es grades z toti? reipu-
blice statū cōcernētes: desursus ordinat. **N**ec qsqz ē qz futura sciat. **L**ogitāt hoies
de? autē disponit. **T**ū scim? beati petri nauiculā quā eccliaz nūcupam? z si flu-
ctib? agitē: quatiat ventis innumeris: vexet. pcellis: submergit nō posse: qz fu-
turā secum cā saluator noster ihs xps vsqz ad cōsumationē seculi repromisit.
Qz de regis coronatione apud te pdicari dicis: minime ver? est neqz adhuc vbiqz
fieri audiui in loco antēico de tali coronatione: qd tñ me nō fugeret. **Q**uis z hic
ēt mlti multa loquant? ex opinide magis qz ex snia. **M**ova balia nō sūt nisi p vli-
ricus alie comes: post viutinā obsidionē castri attilie qd est in hungaria: ac p frā-
conē germanū marchionis bani tenebat: tandē victoria potitus est: vnoqz illius
occiso filio aliū ex vxore z omni gaza secū in captiuitatē abduxit. **S**iskra in cam-
po est cū magno exercitū pñcratiū. **I**taqz tota hungaria trepidat. **C**onuerſiō
habet apud albā regalē spesqz optima est hungaros omnes ad obedientiam la-
dislai reuersuros. **C**um michael cōueni de modo quo res de qua scribis expedi-
re pōt. **S**z ad te lat? scribit. **M**ea curā z diligentia nulla in re vñqz tua denega-
bo. **T**u me vtēre vt tuo vale optime. z si qñ facultas dñs reuerēdissimo z. **L**pñ
api dño meo dño colonienſi eiusqz germani dño traieccēſi cōmendatū me facit
mibi qz scribe sepi? nā tuis lris locū dissimile fruor itēz vale.

Hinc silui? dñō iohi cāpīso pspicaci pbo. S. p. d. Argēt merces hūgarie tibi vt sepi? scribā. Mā z tu illas nō esse desideras q̄ ladiſlao regi bene cupis z ego libent̄ illa p̄scribo q̄ scio eē vt ſciant vtilia. In meis aut̄ scriptis plu rīmū interest cū vel affirmo aliqd factū vel refero qd̄ audiui. In altero nāq; veri periculū ad me recipio. In altero fidē requirit apud auctores volo. h̄ aut̄ id dicit qz rumorē hic fuisse tibi significam regē boſſine p̄ quosdā vocatū eē vt hūgarie poti reſ regno. Que res mīme ſecuta ē. Nec fama vitas adequūt. S; nūc q̄ pacto inē hūgaros cōuentū ſit ex me audi. Mā certū eſt qd̄ nūc ſcribo. Tu bec reuerēdiſſi mo dñō nro cardinali tarētino cōicara facito: vt p̄ eū nō ſolū ſacri collegij aures ſi p̄ qz ſciſſimi ſūmīq; ſacerdotis adire p̄ntiā queat. Mā z ſacerriimū illius ſena tus in teſt: qd̄ in regno gerat hūgarie p̄noſcē: cū mur? ſit illa regio xpiane religio nis z nre fidei ſolidus paries. Credo igiſ te accepſiſſe p̄ceres illos hūgarie: q̄ eſta te decurſa cū cardinali ſtrigoniē h̄ fuerit reb? inſect̄ receſſiſſe. Mā neq; regi eo: ū oblatiōes ſatiffecerit nec eis rursus regis n̄ſum placuit. Significauī tūc oīa tibi. P̄ h̄ cū i hūgaria rediſſet nicola? vainoda trāſiluan? p̄lima p̄ceptauit. S; regni col nulla via p̄ſuaderi potuit q̄ ladiſlao excludēt. Cōuenit igiſ alterz vainoda iō bānē ladiſlao: ius tu cū in ſil pepegert̄ miſſiſq; claculū ad celare n̄ſm nūcijs cōfir mationēq; ſuoz officioz obtinuerit: ac rursus facultatē qndā cū vigorē ceteros regnicolas ad obediētā ladiſlai reducēt̄ officia dignitatēq; poſſent illis p̄fir mare. Cōuētūq; regni apud albā regalē i h̄ tps induxerit. Iāq; p̄les illic ſunt reli q̄s expectātes. S; laurēt? palatin? nō imemor ſuaz artiū: vbi ſā ſibi figmētū polonicū mīme ampli? p̄deſſe p̄pedit. Mā mors ipladiſlai polonie regis oib? p̄ſua ſa eſt: qz nō pōt biu latere: nonn̄ deceptiōis gen? excogitauit. Rumorē nāq; i popu los diuulgat ſciā cū duce burgū die cōueniſſe vt ei? filiū in hūgaria nauigio trāſ mittat: eiſq; rei mediatorē quēdā hispanū fuiſſe aſſerit: q̄ claſſi pōtice noīe phī lippī ducis p̄erat z nup̄ bac trāſiuit romā petitur? S; nemo ē q̄ palatino fidē ha beat. Nec em̄ p̄ tot mēdacia dign? cui credat̄ eſt. Sciūt inſup oēs ducē burgū do rā vnicū dūtarat b̄re filiū quē mīme ire p̄ditū velle: cū ſit diues ac potētīſſimus z regi ladiſlao ſanguine iunct? Cui nō ē putādū nobilē p̄ncipē iniuriari z maxime cū p̄ dñia ab hūgaria remotiſſima ſint: nulloq; poſſint vſui eē hungaris q̄ res pa latinū nedū mendacē ſ deliz reddūt. hinc ipſe cū ſuos conat? in caſſus ire p̄pende ret: cōuentūq; apud albā teneri. Iāq; vainoda iohem illic p̄gere z ad viceſimūz apidē eſſe in vicinia: miſſis lris ac nūcijs iohi indicat inſidias ſibi apud albā ſtru ctas eſſe nicolaūq; velle in eū man? inſicere. q̄ ſi velit captiuitatē euadē aut mor tē: albā ne petat inſtruit. Iohes territ? hoc nūcio. mīme vltēr? p̄git. Accipit h̄ ni cola? vocatiſq; p̄cerib? nimis mulē inq̄t fraudib? vtiſ palatin? ſua ē bectegna q̄ ad nos iohes venire timet. S; adibo ego cū nec timebo eū q̄ me timet. Expurga bo qd̄ mihi ingerit̄ crimē: nec de alijs cogitabo qd̄ ipe in alios nō cogito: neq; ſal uū p̄ductū nec fidē peto vllā. Satis tuta inocētia ē. Si qd̄ tñ p̄ter ſpē euenerit i ros xos eē p̄moneo: meā vt videt̄ iniuriā atq; ſic nicola? cū pauz iohes acceſſit Inſea giſcra vir magnific? nūq; ſeculi nō puū de? q̄ p̄tes ladiſlai apud hungaros aut ſol? aut certe cū pauz vſq; i hac diē tutat? ē. Cū p̄crati? n̄atib? iudicis qdā ſi bi caſtellū p̄ inſidias eripuiſſet: vltur? iniurias exēctū cōgit atq; cū octo milib? pu gnatoz igreſſi p̄crati? frictorū qdāq; mūtīſſimū ei? opidū obſidiōe cinxit. Ac cerſito cōite geozio vt ſibi auxilio foret: Mā bis qz p̄crati? viciū atq; iūmic? fuiſt geoz? dñō mor wiēnā venit. auxiliūq; reg? rōanoz petiit: mltq; vbiſ rogauit vt an calerū qd̄ opidū magici caſpar cācellarij opidū ad nouū caſtrū p̄tincus ē p̄ pactio occupat obſidiōz p̄oneret australes. Que dñ ſic agū f̄ pacti? q̄ atea dudū cū lris ſecuritatē acceſſiſſet: nētū hūgaroz accedē reſuſcitāt nēdētū ſigillīs credē v olucāt timore poſt poſito hūgaroz. Mā maior giſcra iſtabat met? cū. vii. cōitib?

albā preit in manusq; pcrū se tradēs. Querit se giscrē conatib; opprimī petiq;
auxiliū. Mā fereq; ladiſlao fidē dare. pmittit: nec se aliū velle bīc testat q; ladiſlao
postq; mortuus ē rex polonie cui sese astrinxerat. Sūt z oratores ad regē romāo
rū testinat se pacē cū austria ppetuā habiturū nulliq; alteri q; ladiſlao in bīgaria
tāq; regi paritur; asserit. Rogatq; scribi giscrē ne se iſeſſet. Barones bīgarie au-
dito pancratio: sub tutela sua eū recipiūt. p̄tīm nicola; vauoda z dionys; cardī-
nalis ſtrigoniē. scribūtq; cesari ne deinceps giscrā insultare pmittat pācraciūq;
verare: quē vigore mādātū fuit cū omnib; ei; bonis ad gratias z obediētā ladiſlao
suscepissent. Bīc apud cesarē rīnsuz est comiti georio australes nō posse ante dies
sancti georij castrametari: tū ppter impedimēta pluuiarū: tū q; in capis nulle sūt
berbe. S; adueniēte vere nisi interim qd debitum est pancratij; fecerit. patos esse
austrie p̄ceres in capū actū temeritatēq; pācratiū p̄pescē. Interi; vō tricerōs eq;
tes sibi ex austria i solatiū vcturos. Erūde rogati sunt oratores pācraciū. Mūqd
i mādātū bīent cū cācellario giscrāq; rē cōponē: qm̄ bona pācrati; inuasisſet. Cūq;
negasſent dictū ē eis ad berū mēte rē rediret: cui si op; cēt maiestas regia p suos nū-
cios rīderet. Procerib; aut bīgarie rīnsuz ē placē cesari qd ad ladiſlao obediētā
pācrati; venisset: q; sibi venia sit data. Mō tū sic ei ignosci d; vt aliena cū iniuria
teneat opida bonaq; plima: nec eā eē vñq; facultate cōcessam: missuz tū cesarez
oratores suos ad eorū puertū. actā sup b; q; sup alijs regni negocijs rīnsuz. Sic res
bīgarie vsq; i hūc diē actē sunt: q; p̄cor vt singlari dño meo epō adriēn. quē iā in
rauēna assūptū eē audio z gaudeo cōcatas facias: sibiq; me p̄mēdes q; sū ppetuo
sū. In reb; ecclie h; sūt ebīemē. eps i rbenū iuit: electoresq; p̄uēit. Bāq; hac diē
cū eis habitur; est in frackfordia puertū. bonāq; fidē facit ad vniōē z pacē ecclie
Mescio qd sequat. Ipic magna est admiratio detarditate legati vū. Mā fin con-
uēta iā plib; dieb; in hac cura se debebat p̄ndere. de q; nibi bīc sentire mōstruz est.
Angeritq; magna suspitio q; possit aliqd mali parē vt scire pnt q; puertōes nōrūc
bīc habitas. Et basilica fūet apud nos oratores qm̄ p̄titio fuit q; cesar auctorita-
tē ecclie iuxta declarationē p̄stātīe factā z basilice renouatā tueret; z mānteneret
vtq; dietā nurebergen. mādaret teneri: ad quā suos oratores basilien. p̄calio cum
plena p̄tate mitteret sup oib; q; ad pacē ecclie p̄taret. Detinēt z saluū p̄ductū
cui; vigore dietā illā mitterēdi oratores tute possint accedere sibi etiā redēdi secu-
ritatē postularūt. Ad p̄mā petitionē data rīnsio ē cesari q; curā fuisse z adhuc eē.
vt auctoritas ecclie euz pace p̄pli xpiani sicut declarata rep̄t in sacris lris p̄ scōs
doctores z p̄olia gnālia vna cū p̄tate scē sedis aplice in suo vigore p̄maneat. Ad
scōm dictū ē vīgētib; causis dietā nurebergen. eē postposita: sicut p̄ncipib; electo-
rib; cōmēn. eps intimatur; erat. ac sic de saluo cōductu illuc eūdi nō eēt op; vba
facere: s; eis cū quo recederēt nullaten; eē negādū. Sic in effectu respōsus ē q; uis
z ornat; z verbos;. Tantū ē qd ex his p̄tib; tibi possū scribere. Cū addo qd mi-
rabere. Iā ego subdiacon; sum quod oliz valde bozebaz. Sed recessit a me illa
ajleuitas qua inf laicos crescere cupiebat. Iāq; nihil magis amo q; sacerdotiuz
fiāq; deo dātē infra octēdiū diacon; z suo tpe sacerdotalē recipiā dignitatē. Idoc
si noretano nro z iacobo caluo dixeris scio tecū mirabunt. S; eligēdū ē aliqū vi-
uēdi gen; qd inf r̄p̄colas duplex est laicorū z clericorū z illa rursus vt nosti distin-
guunt. Ibi ubi ordīne beati petri manere decretū ē. In q; grā mibi de; elargiat
vtq; sibi placēt solū cupiā faciāq; Vale.

Quitēles supbi nōsse iusticie coaptant
Ipsam iusticiā sibi famulari volūt.

Epistola. xciiij.

Eas silui; poeta dño iohi de carnaiā iuris interpreti z oratori aplico viro
p̄stātī. S. p. d. Scripsisti mibi bis ex via s; qd scripsisti z tacuisse meli; fuit
et nā nihil mibi significasti nisi de vento simile germaniā fugere. Altie lre
tue ex teruſio misse fuerūt. Dece postea nihil accepi: vtinā q; tibi icūbebat plene
absolueris. Iā em̄ tps ē viā retrouetere. Mā te oēs expectam; vep qz būundo

recessisti reuenterisq; bñ tardior. Scribā tibi aliq̄ q̄ post tuū recessum p̄tigē nec
tā parcus verborū ero tecū q̄ tu ipse me cū. Audi q̄ q̄ secuta sunt. Cuiemā anti-
stēs iter suū abiq; mora p̄tinuauit. Itaq; nūcios hēm q̄ est ex magnicia recedente
ire coloniā videt. Itaq; puto enī iā eē in reditu. Cancellarij scribi mibi ex p̄stā.
nullā spēs eē p̄cordie cū suētēb? Nā supbi natura boies nō se iusticie coaptāt: s̄
ipam sibi iusticiā famlari volūt. Iusticiā id putāt qd̄ eorū fantāsticū ē p̄forme ca-
pitib? Venēs inq̄t comic? boie imperito nibil quicq; iniūst? ē: q̄ nibil rectū pu-
tat nisi qd̄ ipse facit. Hūgari int̄ se dictā habuerūt nibil tñ p̄ la dislā p̄dūdere po-
tuerūt. Discordant inter se admodū: atq; vt magis diuisi sūt sic p̄ paupiores z mi-
seriores i die reddunt: quīs ex iudeorū more messis expectēt. De basilea lras vi-
di q̄n hic effect? est. Sperāt p̄ces illi trib? ireb? Nā p̄ z sp̄mctm q̄ p̄sident in ec-
clesia nō relinq̄ eā cū se futurū dñs virit cū ea vsq; ad p̄sumationē seculi. Nū rex
romanoz q̄ p̄tor z aduocatus ē ecclie: recordat? tādē officij sui accipit arma
z scutū z veniet in auxiliū mī sue q̄ est ecclia. Post hec in p̄uentione nurebergēsi
terūt viri z sci z l̄rati qui iusticiā z auctoritatē ecclie tādē in eridie elucidabunt: nec
ampli? sinēt caliginē esse locū. Tu vide si qd̄ habes aduersus. Nā te vocat isse-
laboz. Nec habui q̄ tibi nūc scribere q̄ vt reuerendissimis dñis meis camerario z
monien. cōices: peto si eos oblectat qd̄ meū fuit legē: quīs nibil sit qd̄ gallicū atq;
italicis et me theutonico posset placē. Si possem ita vt ferenas eplas ad vos mi-
tere forsitan res almanicas nō dedignaremini. S; qd̄ mitti nō pot̄ iocūde tñ reti-
net. Vale z hūc viz egregiū doctore q̄ has defert lras recipeint tuos. Zuaq; qd̄
scis hūc cupe nō neglexeris qd̄ actū sit in eo scribe.

Hūgari la dislā quātō rēnuūt tanto
inter se discordāt vt eligāt aliū.

Epistola. xcy.

Eneas silui? poeta. S. p. b. p̄stātī p̄ho dño iohi cāpissio amicoq; optio. Ac-
cepi ex tuis lris cardinale viz excellētissimū cummanum. q̄ z tibi z ni fallor
mibi erat affect? quib? febrīb? exbauit eē: p̄libusq; tiore morē inieciisse: s̄
pualuisse tandē singulos amicos eē solatū. Tibi postea ex basilea scriptū est iā
cū obisse mortē: silq; cardinales alios tres qd̄ mibi sūm: eē molestie. Nā cumā
nū q̄ patrē dñmz dilexi. Ideo p̄cor te vt quātōt? veritatē rescribas quīs puto
magnā valitudinē rumore morē fecisse: sicut de me quondā basilee factū ē: q̄n cōi-
catus atq; inunctus p̄ter spēs oim pualui. Itaq; in annos octo vitā duco vīnaz
saluti mee p̄ducatur vt spaciū vite ad meliorē degendā vitā susceperim. De tuo be-
neficio z heri nū cōis ampliori dignitate sat gratulat? sum. Alijs lris de politicis
scripsi tibi defectū notauiz locū si nō hūisti lras itez scribā. In rethorica arestote-
lis p̄ trapezondā trāslata. Inuenio i exēplis ciceronē noiari. Nescio cur id egēt
trapezonda. Nā cū ad xbbū fieri trāslatiōes soleāt vt si sine trāsserāt vanda ē opa
vt ad xbbū facite videant. Nescio cur cicerō noiēt in arestotelis opib? q̄ nō dū na-
tus erat dū volumē editū est nisi cicerones etiā añ arestotelē fuisse. Quid rei hic
sit ex te scire cupio. Noua apud nos nō sunt hūgari sicut nō p̄cordarūt cū cesare
nro ita int̄ se p̄cordes nō sūt: nec aliqd̄ possūt p̄cludē qd̄ la dislā p̄iudicet. Sic ei
infantul? ab hoib? deser? a deo iuuamēbz. Polon? ad huc spem sui reditus facit
quīs est mortu? Forsitan aliq̄s polonoz in modū orphei imites poterit flectē
cautib? vmbraz dños z p̄ces supplici vt vladislā reddāt. S; videat nedū redu-
cendū cernere sperat illū impetū pdat. Nūc ius ad inferos missus ē q̄ berculē
renocet. Audiem? an noctis eterne chaos apia receptatq; semel vmbraz remit-
tat. Nūc suētēb? albert? dur austrie bella gerit magnisq; eos virib? p̄mit: nō tñ eo
rū p̄nacia vinci pot̄ vt iusticie viā amplectant. Nūc athelinis magna spēs ē cō-
cordie. Dur sabaudie i apto bello ē p̄ domū austrie. Pūnatq; suētēb? qd̄ patri nō
p̄derit q̄ bas lras defert. Alia noua tibi q̄ b̄tico referet. Pūm velis dñs nro cōi-
z me cōmēdare. Richardū valere iubeo dño cōmī me dede. Julianū saluū cu-
pio. Petro de notetano z iacobo coluo salutes ex me vicio. Dicerē vt. R. p. dño

adriē. mē pmedares nisi timere mulctare illi cēna cū nō possuz ptecepē ēē. S. vale cū eo ac dñō francisco suo z frācia librarior pncipe. Ex wiēna.

Per sua det legationis fungi officio.

Epistola. rcvj.

Reuerēdissimo in xpo pū ac dñō dñō iohi sci angeli cardinali dñō suo colē
dissimo: Eneas silii? poeta imperialisq; secretarius. S. p. v. Grauis mi-
hi calam? est grauior choro? abſentia dñor: grauiſſimū est nihil ſcribere p
cipuis patribus cū eſt oſiū. Cū g veniſſem in aſſicia quā vos ſeu ā poteſtis inter
ptari remoratus ſuz pluſculos dies. Nec em ſanctis dieb? homini pſertim rome
ſanctificato videbat faciundū iter. Remāſi g. p copio florētia miſſo dñz hic ſum
Quid in quā: nihil bero tuo cardinali tuo legato tuo ſcribes: victus ſuz ſcribere.
S. qd ſcribā niſi iocer: niſi eſcripto digni: z iocari vel grauitas cui ſcribit eius
vlt tps vecat. Quid igiſ faciā data ē iſt equitādū mibi ſcribēdi materia. Obui?
fuit nobis apud ſcē. M. ex familia grunewaldi quidā. Cū ecce materia. Cū noio
grunewaldū magnū aliqd ſuſpicamini: magnū ē berde. Is obuoluto capite fa-
cieq; more gentis cōtecta: interrogat? eſt p iohē mēū cui? eēt z vñ veniret. Fri-
ſingen. ſum in qd z ab epō meo friſingen. venio paulo poſt a me reptus iſdeq; in-
terrogat?: vbi me nouit: ex venetijs in qd venio: z ſi vltē? qris ex nurēberga nec
qdq; vltē? reſpōdēs verato calcarib? equo: feſtino euasit. Ingeſſit hō ſuſpicio-
nē cū aliud mibi aliud iohāni retuliſſet nec libent mibi rīderet. Audierā in via
fratrē cācellariū mortē obſiſſe atq; binc ſiectatus ſuz venire boiem ſui beri cām
pnoturū. Dicit hic aliq; qd tua intereſt illo mortuo ſup ecclia friſingen. A
nihil ſ regis intereſt. Ob quā cām rogo pcor obſecro ne qd innouari pinitattis ſi
neſſis regis: nolite pncipe offendē: nolite etiā hōi inimico vñ pl? credē q; expe-
diat. Aetereſ amici ſp nouis ſūt pponēdi. Tana ē amicitia quā met? facit n amor
Nec ſi ſi vera ē mors friſingen. q d cōſingit pōt. Si vera eſt in oculis regē bzeoz
ſum pſicta z regē z cācellariū. Hos ego. v. p. r. quoad poſſū facio recommiſſos. S
adeſt cardinalis bononiē. ſibi q; rē hāc comedare q regē venerabat: cācellariū
amabat: z me q; charū habebat ſ nescio quō iſaſſi pti de pape illū amiſim? nul-
tū ſupbi z inſolētes erant. cū duos i curia cardinales q nos diligebāt habere
Nec em qd erat qd impetrare tātis pnotorūb? nō poſſem? Nā qd vñ prudē-
tia obmittebat: ſupplebat bononiē. diligētia. Nūc ſolaſ. v. r. p. vbi non pſictis
vos: nihil eſt qd ampli? ſpare poſſum? Ob quā rem verabim? ampli? nos nec q
eſcere vñq; ſincm? Si vultis apud nos apud gerſe nramq; wiēna bñ recipi. cu-
ratene qd rome ſ nos fiat: z oia q petimus fiat: ac deſiciētis bononiē. vices ſup
plete. S. intelligo vos cauebim? dicitis nec almaniā reuidebimus. Nā q legati
fuerim? in germaniā deſignati: nō eo tendit vt veniamus illuc: ſ vt paſcam? vos
obis vtq; vos bincerpellerem? q an pñiciationē legati nolebat abire. Quis ve-
lit in almaniā venire dictas innumeras adire: p dōnes timere: ſp pacē inter boies
tractare qui ſaro duriores ſunt: z ab alijs iura ecclieſie romane petē: q; ſaciā e iſt
poſſibile eſt apud qd nulla honeſtatis ſed deboneſtad maria ro eſt. Pñ atq; opti-
me reuerēdiſſim? ille pī moūneſi. deliberauit q puincia renuit nec agrū ille ſteri-
lē colē vult neq; illuc ire. Cū rar? e cū bonore redit? S. ille pñiciare noluit cau-
tus z ſapiētiffim? pī. Nos eſſi noiati ſum? nō ibim? m. Pūm? ſapie grad? fuerat
nolle nominari illū: qz nō ſenuim? a ſecūdo nō excedim? q ē non ire. Sic arbitroz
dicē. p. v. reuerēdiſſimā. S. nihil facitis: nā hoc ē qd volūt almani. Nō em datu-
rus ſ receptur? ē legati aduē? Jōq; z ſi nūq; fiat nō volebūt. Ipſis pñiſū ē: tūti
ſūt in ſecuro ſūt. Nos ſi vēdicare iura vulg aplice ſedis vt veniat ſ oportet. Oz ſi
labores fugiū nihil eſt qd inuēt nō venire. Nā ſiſis z petitionib? nris plus rome. p.
vñz obtūdem? q; i germania. Nulla die nulla hora nullo momēto ſinem? qeſcē
p. vñam. Semp cauſe theutonice vos occupabūt. Iſis accedēt biſpani quibus
vt morē geratis oportebit: atq; bi nō preclibus ſ minis yzgebunt. Nec veneti nec

florentini nec gen⁹ villū italoz impulfatā relinquent. d. viam. **I**biē papā rogati
et nihil obtinebitis. **D**oc tormentū est q nullū siclicet tyranni duri inuenerūt. In te
hebrofis aulis cubiculisq vitā inerte felice ducet. **N** si germaniā cito poteritis
noſco naturā veſtrā: ipſi vos agri ſaltuſq; ferarū intereū dū flāmā lac⁹ mōtes ob
lectarēt et ſaluberrim⁹ aer: **S** nolo plura dicere ne cupiditate nimia veniēdi ob
iectem q p meo cōmodo neſcio vbi magis. **R. p. viam** eſſe cupiā romē an i germa
nia. **E**alete et me vt ſum recognoſcite veſtrū. **E** ſena.

Epistola. xcviij.

Amicitiæ diſſolute cām exponit.

Meaſ ſilui⁹ poeta. **S. p. v. michaeli** de phullēdoſſie regie cācellarie ptho
notario. **S**equēbar magnificū virū dñm caſparē cācellariū ex nureberga
recedente: cuꝝ inter equitādū rogati me vt tibi patriā tuā reuifuro aliqd
ſcribere. **M**a ſic poſſiſſime recōciliatū me tibi cēſeres. **E**go tūc nō rñdi me ſcriptu
rū niſi tue ad me lre priuſ deueniſſent. **N**ūc cuꝝ diu expectariū ſcripta tua iā q
mibi ſatis pſuadē: inuaniū me manere vt ſcribas. **D**eliberavi tuo deſiderio mo
re gerere priorēſq; meaſ lras ad te dare q ſi verū audire viſ (debeſ aut velle) nō
tantū tui cā faciā quātūz mea. **T**emūt ad me plures queritūz diligēt ex me cū
ſiſ te meq; turba fuerit. **N**ota eſt oib; erat amicitia nra et q pictagorēcos ami
coſ noſ oēſ arbitrabā: cū et liberi et bona oia inter noſ cōia viderent. **E**t cū po
ſtea ſeorūm inceperim⁹ viuere: ſciſcitant⁹ oēſ: cur b diſcidiū inceſſerit et aliqui te
aliq me inculant: nōnulli vtrūq. **E**cgo cū mibi de re hac verbū ſit: expurgo me
ipſ et cāz meā ſine aduocato deſendo. ſic vt et te facē nō abigo. **M**a et p cop⁹ bohe
mus vir pſtāſ nriq; amātiffim⁹ ita tuiſ xbis pſuaſus erat: vt oīone magna op⁹
fuerit aūq ei⁹ opmione mutare potueri: q tu eū imbueras. **E**piſtiabat eū bō me
pot⁹ q te peccaviſſe. **S** et auditiā de rōib; meoſ ſiſtam variavit. **I**aq; vt ē nō me
amicitiæ iuſ violafſe ſ te ſicut ē putat. **S** et mibi pmoſtūy nūciūq; poſcētū reddē
rōnē. **M**aq; vt diuturnioz nra qz bēuolētia fuit eo notioz oib; fuit. **S** et venit i me
te qd pap⁹ florentinā fecit. **S** cū palliū olei paupilio maculaſſet. q ſe p vrbē cun
te ſinguli pōtabant qd nā eēt q palliū dēturpaſſet. **C**ū graui oib; rñderet: cedu
lā pgamēni pallio pſuit in q ſcriptū erat olen. **N**ec poſt hac voce cuiuſq; verat⁹ ē
Ocurrebat eū interrogatiōni cuiſlibet cedula. **I**ta et mibi faciendū eſt. **S**cribā
ad te cāſ cur ex tua me ſubtraxerim amicitia. **S**i qſ deide ſcrutat⁹ me fuerit ad epi
ſtolā hāc rem itā: ex q poterit qſq; et cāſ diſſolutiōis amicitie noſſe et nō me cul
pādū ſ te pot⁹ fuiſſe. **E**t ſatiſ faciā tibi q meaſ lras te cupe ſignificāſſi. **F**ateor ei
me priorē fuiſſe i amicitia dirimēda: cū viderē nō elegiſſe me virū q poſſet i amici
tia mea eē diuturn⁹. **N**ec pterea miſari quiſq; d; q bēuolētia nra biennialis fue
rit. **N**ec eū anni duo verā amicitia ondu: ſ vix etas hois ſat cōprobat amicitia
Plures ſūt q nobis ab initio placidi et humiles vidēt. **S** bi ſucceſſu tpiſ qles ſint
appareāt. **P**oſſunt eū aliq nature vicia ad tps tegere impetū tegere nō pñt.
Nec eſſe eū vt ſeſe aliq quales ſint demonſtreut. quod cū ſit ſoluit amicitia:
quia perditū eſt qd amabat. **I**am te arbitroz quo pergā intelligere. **N**ō inſimu
lo te alicuius vici: ſed aio te aliū eſſe q rebar. **P**utara te meoz eſſe cōformē mo
rū: ideoq; te amavi. **E**t certe ſinxiſti te nature mee admodū ſimile. **N**ūc quia nō
continuas nec ille es qui antea fuiſti: nec amor me⁹ erga te ille eſt. ego vt vixi ab
initio tecū ſe pſeueravi ſemp. **I**taq; ſi nunc nō ſum amandus nec in principio di
ligēdus fui. **N**eciſta pīco q me bonū te malū arguā: aut mozes meoſ ſinceroſ di
cā et tuos impuroſ. **P**oteſt eſſe vt tu bon⁹ ſiſ ego malū. vtrūq; eſt: nō pōt amici
tia pdurare vbi mozes diſſiſ ſūt. **S** et ne illā faciā⁹ lōgiuſculā dicā tibi qd eſt
qd me nō ſiſt eſſe amicu tuū. **E**t quib; in reb; iniuriatūſ ſiſ mibi exponā. **M**oz
diuerſitas ē in hoc q tu multoz es ego paucoz: tu pecunijs ſtudē: ego eaſ qui
facio: tu lris aliq ad lucrū vacas: ego ad quietē ai ſequor eaſ. **T**u rigid⁹ et atrox
ego lenis: et facilis: tu cibis pluſq; venere oblectariſ: ego pl⁹ venere amo q cibos:

Tu nocte adueniente nūq̃ dormire z nūq̃ mane surgere vis. Ego post cenā paulu
 lū postq̃ quiēni dormire vellē: z ante lucis aduentū surgē: tu clā? ego humilis.
 Sūt be int te meq̃ differētē. qd si fateri nolis eoz iudicio: stabo q̃ te meq̃ vsu co
 gnoscūt. Et certe cū primū int nos sunt iacta amicitie fundamētā: q̃ certe male ia
 cta fuerūt. tu haud talē te mōstrabas. s̃ eras mibi admodū moriger? ita vt q̃cqd
 mibi placeret: idē z tibi videret cordi. taliq̃ arte me inuasi. S̃ mutasti postea
 modū viuēdi z ad priore naturā tuā redisti. Qd si tu vitā mutas decet z me amo
 re mutare. Dicis qd est: qd tibi obfuerit. Multa sūt michael ne vereare lacessisti
 me lingua: dixisti pluries inter cōmesales me leuē multiq̃ vicis me insinulasti.
 Que si fortasse vera fuerit. (Scio em̃ me miseris inuolutū) decebat te nō in ali
 os. s̃ in te meq̃ corripere z si me non emēdassē sicut euāgelij lex iubet. adbibere
 vñū poterē vsuōs ac postmodū ecclie dicē. Et tu me corā sp̃ laudasti blāditusq̃
 mibi magnopere fuisti. p̃tergū vō mōstrasti. me digito atq̃ ibsanasti. Sūt noti tui
 meiq̃ ex q̃b̃ sepe audiui hec. Nec tu negare potes q̃ comedīā meā carperet quā
 de cruce feci nūrēbere. n̄ ē mibi cura q̃ mea scripta tuo iudicio reprobet̃. Quis
 magnū ē. Nec ego laudari musas meā ex te volui: q̃ nō ē digna laus q̃ ab boie ac
 rei impito venit. s̃ noto anim tuū. Dicterea si qd vici inerat decebat te me admo
 nere vt limasses at tu nēdū carne s̃ aurore q̃z irridebas me leuē accusabas q̃ co
 mediā scripsisses tāq̃ nō laudi terēt? z plaut? habiti sunt q̃ comedias scripserunt.
 S̃ mitto hec. Alia sūt q̃ fame mee pl? obfuerūt. Quinq̃ z viginti aureos mutuo
 mibi redisti: magnū officiū z amico dignū. Nā cui? tu fidē i pecunia cōguen? tuto
 illi oia credas: argētū ē alē sanguis. Subuenisti mibi fateor i re necessaria nec ego
 vñq̃ inficias ideo me tibi p̃terea obligatū fore. Repetisti ex me mutū nō p̃muta
 ui vñū. S̃ cū ipse pecūia vacu? essez ex alio mutuat? usq̃ tibi restituere. Bñ buc
 usq̃ actū ē p̃ dies exinde aliq̃s cū ex me nō nihil petēs qd p̃stare nō poterā: dixti
 me tibi succedere: ac p̃terea succedere q̃ tuū es repetisses. Magna p̃fecto bec in
 iuria fuit. Nā q̃s p? s̃ mibi numos credat: si repetēt i rascar magno me crimine
 insinulasti tātoq̃ meū aim offendisti mag: quāto ab ea intētiōe eoz vitio magis
 abfuerā. ver? dicē poteras. Id erga me ali? ē eneas qd nō nihil sibi detraxi. Aut qz
 nō affui sibi in p̃secutiōe bibaliū. Aut qz sibi detrahētes nō redargui. Hoc me mi
 bael mirū in modū turbauit. Qd si dicis antea q̃z me tibi fuisse solito gulore nō ne
 gabo. Sciebā nāq̃ me tuis mōsib? lacessitū. S̃ erat illa vulnera q̃ nō egre cura
 ri poterāt: si alia nō supuēssent. Et q̃ppe q̃ tu dicebas me. p̃p̃ repetitione pecūie
 p̃motū: facile pōt̃ refutari. Nā z anq̃ pecūiā repereres cogni? q̃ de me dixerās
 clāculo. nō erā tibi ex p̃suetudine p̃sca p̃iunctus: paulatimq̃ studebā me discūgere
 memorq̃z ciceronis sine nō rūpere beniuolētie vīculū s̃ soluere nitebar. Qd aut
 postea trūca a me tua culpa fuit. Cū me corā alijs p̃p̃ pecūiā tibi mo
 lestū assereres. Feci q̃ tūc vt naute faciūt. q̃ adueniēte piculo nō soluit nauē s̃ re
 tinacula incidit. Nec credo satis fuisse ad amicitia dirimēdā. Nā q̃ cū mibi cō
 modatā vēdideris iacobo nro. q̃z tuos libros repetieris z meos retinueris nō
 vitio to s̃ indignatiōi tā subor te tribue. Si qd me hic mētū putas redarguere po
 tes mibi q̃ rescribere. Ego alienū poti? q̃ meū iudiciū seq̃r. Et hāc eplāz bonoris
 tui tutrice oib? vabo q̃ de nra sepātiōe q̃siuerit. Int me aut z te p̃m? amor parq̃
 charitas reuiuē nō poterit nec amicitia eē q̃ fuit. nisi z mores z couice? redeat qui
 an̄ fuit. Famāq̃ meā videā resitūtā. Vale z si dur? scribo q̃z ferre queas me
 mēto z te de me locutū fuisse acerb? q̃z int amicos deceat. Ego repoti? solū solutq̃
 arguē volo q̃z int alios de te aliqd dicē qd tuo possit bonori vel vtilitati detrahē
 Nā z si soluta ē amicitia. nō tñ q̃ inter boies eē vebz cū honestate societas est ex
 tincta. Prerū vale. Et vienna.

Epistola. xcviij.

Rates refert de plimis bñficijs susceptis.
 Querēdissimo p̃i dño leonardo ep̃o pataviē. Eneas silu? zc. Querēdis
 sime pater post humilē rēcōmēdationē z obsequiū meoz p̃ promptam
 s.

exhibitionē. Speravi meo in reditu. **P. v. r.** apud wienā cōpēisse qd mibi iocū
dissimū fuisse vt de reb^{us} ecclesie nonnullisq; alijs cōtulisses. Ac p̄terea familiari meo
tobi quē ad ecclias destinavi meā nūq̄ l̄rā cōmisi. **v. r. p.** p̄signandari. Et nunc
cū oratores regij parati sūt petitori: v̄gnationēq; v̄tam allocuturi: statui pau
ca scribere. q̄b^{us} memoriā v̄ri ex me nō posse teleri scatis. Nec enī sūz q̄ b̄nficio
rū acceptorū v̄llo tpe valeā obliuisci. Scio nāq; nō ēē viros nec etiā boies: s̄ atro
ces imanesq; feras q̄ nō bis sp̄ afficiunt a q̄b^{us} b̄nficia receperūt. Stulti q̄dam su
gūt eos q̄ de se benemeriti sūt corq; p̄spectū horret q̄b^{us} repēdere vices nequeūt
Quidā hō plus humanitatis habētes benefactores suos assidue comitant^{ur} et gra
titudine quā in factis p̄stare nequeūt v̄bis ostēdūt nec absurde. Nemo ē effi tam
paup̄ vt benefactori suo grat^{us} ēē nō possit: qz nec auro nec argento ceterisq; reb^{us}
p̄ciolis gratitudo p̄stat s̄ aio. Animus aut̄ rāz mendico q̄ opulēto bon^{us} ēē p̄t:
būc vt ex me suscipiat. **v. r. p.** supplet oro. Scio me plus debere q̄ possim p̄solue
re. Sed hoc me scire spes est q̄dā solutionis mee. Facultates corp^{is} meū v̄ta ac
postremo anīm^{us} in v̄ra p̄tate sunt. Nihil in bis ampli^{us} iuris habeo sic me v̄ris be
neficijs deuinctū teneq;. S̄ de bis als. nūc pauca dicēda sūt de statu romane curie
Caput illi^{us} eugenij fuit dū ad eū veni satis sospes si possit teneq; esse sospites. In
meo recessu podograciragrag^{us} debili^{us} fact^{us} ē: p̄titioni regie nō annuit. Belli^{us}
nāq; in almanā nec dedit nec datur^{us} ē. Si q̄d aliis regia maiestas cupiūisset opte
ta retulisset: s̄ nihil postulatu^{us} ē nisi q̄ pacē ecclie p̄ceruebat. Quis ille nō pacē sed
maiorē q̄ri seditionē diceret. Rex aragonū similitates p̄mo post ap̄tū odiū cū eu
genio habuit: et nō q̄d ex regno in v̄rbē v̄heeret. p̄hibuit. Et hec an^{te} meuz ex curia
rereffū p̄posita sūt. Et in gram v̄triq; rursus vētū ē. Panormitan^{us} ap̄d ecclia suā
cū tedio vitā expuit. Cardinales i curia p̄les sūt: s̄ nō vt solebāt diuites. Mā z oia
officia diminuta sunt et aduocatoz p̄fertiz. Ac p̄tea ex bis q̄dā alijs se reb^{us} eter
cēt. Beneti^{us} de la porta iā in legationib^{us} q̄stū facit. Nec enī nūc rome fuit: qz tridē
cū missus erat. Forsitan nō sic ei succedit mortua cōiuge sicut antea v̄z illa virit^{us}
Pulsi estū b̄nī aduocatu^{us} patronūq; habere vt ip̄m domi cōuenirēt et mulierē
bonesta facie ac sermone blādo possent alloqui. Fuit nāq; magni ingenij femina
q̄ nūc in modesto nūc molli nūc p̄caci v̄tebat^{ur} orone. In cui^{us} faceciz atq; salib^{us} plu
rimis lepos inerat. S̄ hec v̄n ex nouia romā petēfestinat p̄z^{us} morbo absūpta ē
q̄ itineri se cōmitteret. Cur ei^{us} z p̄iugē sil^{us} et amicitias et eloq̄ntia p̄didit. Nec ex ro
ma p̄l^{us} ē qd queā scribē de alio duas venetiaz noui abigo v̄z. **v. r. p.** aliqd̄ audiui
se: q̄ venetias fugiē. tergestū venit. fama ē enī reipublice p̄stia mediolan^{us}. v̄ci re
uelasse ac p̄terea lese maiestati crimine dānat^{us} ē. Reliq^{ui} i aduētū. **p. v. r.** referu cui
nō min^{us} auide parerē requisitus q̄ qui cidē. **r. p.** assidue astat. Valere.

Uxorē p̄stitutā viro suo cōciliare cona
tur p̄ mediā personā modo congruo.

Epistola rcir.

Eneas silui^{us} poeta imperialisq; secretari^{us} dñi henrico scoter plebano i plet
tenberg. **S. p. d.** Inf alia pietatē opa maximū est v̄roze viro suo p̄iugere ne
separe viuat. q̄ duo ēē debēt i carne vna. Qui hō disūgit infundio iūctos
is dei aduersat^{us} p̄ceptis. Scriptū est enī: qd de cōiūctū hō nō separet. Verū mariti
qdā adeo v̄ri asperi crudeles seniq; reperiunt vt nō sociā diuine et humane co
munis v̄roze suā putēt: s̄ etiā tā q̄ seruā et vile quoddā mācipiū teneat. nūc iniuriā
tes v̄bis nūc facit. Cedūt paup̄culas seias lacerāt cruciat mortēq; minant. V̄n
plures suos viros deserūt. Quz victu careāt: alioz viroz a q̄b^{us} alant cōmercia
suscipiūt. Que res nō tñ ip̄is mulierib^{us} (Mā leues sūt fragiles timide) quātū
ip̄is viris imputādū ē: qd oportet esse ostātiozes et in re qualibet meliores. Nūc
cur hec scribā paucis absoluā. Accepi nup̄ socū meū quē habeo i frāconia. Quz
in oppido quodā p̄ alijs dies fuisse occurrit mibi mulier q̄dā forma egregia sta
tura tñ breui. P̄ac basilee viderā sepiusq; fuerā allocut^{us}. Mā cōtribulus quidāz
mē^{us} eā marie dilexit. Interrogo quid faciat v̄ri valeat quē habeat amatoz. Quz

se artificio sericeo vitā ducere. bene sibi esse: amatozē nullū hē. Ducit me domus
ostēdit vestes et opa q̄ fecit: vnicūq; h̄z ancillā. Et quātū suspicari possuz vita est
vtriq; pudica. **A**n ego nūm tu in quā virū habes: vitā nō habere respondit. **N**ā
sic et ego aiā et ille p̄dinaus. **T**u interrogas: vbi nā esset vir suus: dixit in basi-
lea vocariq; hermannus aspel. cū quo iā plurib; annis nō fuerit. **N**ā vir seu? ē in-
q̄: q̄ me die nocteq; hūc pugnis nūc fuisse cedebat. **A**d extremū etiā ait mibi mor-
te minabā: quā ego fuga euasi. **T**ūc ego en bona mulier. **S**i iā te ille recipe vellet
tecūq; viuere vt virū cū vrozē decet: an ad eū reuerti velles: vitā in q̄ mulier: s;.
nouū boiē qz nō faciet. **A**mat em̄ aliā fecit. eāq; domi cōcubinā h̄z: cui sūter illa
plures filij. **Q**uid tu scis in quā ego: forsitan cū iā p̄cti penitet. et site respiret alacri
susciper aio vitāq; suā emēdatā ageret tecū. **Q**uis ne vt suscitē ei? aim. **A**n illa.
Nā sic sepe ad me venit postq; ab eo fugi: nec me q̄rebat s; res meas itidem nūc
meo. **V**eniret em̄ vt puto: et q̄ nūc habeo secū asportaret: mibi autē sola verbera
et cicatrices aut linozes relinqueret. **N**ō sic faciet in quā ego. **M**az p̄ mediā fidēq;
psonā scrutator aim suū: et si bon? erit suadebo vt ad te veniat vtq; te recipiat et
finē peccatis ponat. **A**d bec mulier p̄cor te in q̄terpiaris. **N**ā meo cū viro libenē
viuere vt aiā lucrifacerē suā meāq;. **D**ec p̄tim p̄ me p̄tim p̄ interprē suz locut?
Nūc q̄ reuerende p̄. **I**n hoc ope pietatis vt p̄tes vras in p̄ponē velitis p̄cor: vt si
fieri pōt viro suo restituat mulier. **V**elitis q̄ informari q̄s sit ipse hermann?: an vi-
nat an cōcubinā habeat: an morate viuāt an crimiose. qd si adhuc i p̄ctō ē et adūl-
terā domi h̄z. **I**ngerite sibi p̄sciaz incutite timorē. **E**xponite q̄ brevis sit humana
vita q̄ fallax q̄ incerta: q̄ certa mors instat: q̄ incerta moris hora. vt bñ viuētib; p̄
missa sit eterna felicitas. male aut opautib; supplicia sempitēnū. **I**gnis edax pena
sine fine. **E**xhortamini vt ad seipm reuertat et ad creatorē suū deū q̄ cū p̄prio san-
guie redemit suadet sibi vt dū viuūt memoz sit deī. vt cū moriat memoria sui ha-
beat deū. **I**nducite vt excluda cōcubinā quā cū p̄ctō tenet: legitimā piūge recipiat
tomizq; teneat quā cū mercede h̄z poterit et de illi beneficiet nec relinquet eū in
tpe oportuno. **D**ūana res ē peccare: angelica emēdare: dyabolica p̄seuerare. **R**e-
cognoscat se tandē et ad deū reuersus dicat. **E**rraui sicut ouis q̄ perit: redire seruū
tuū: qz mādata tua nō sum oblitus. **D**isereat ipius misereat cōiūgis exultantis.
Parcat piūge peccata sua vt cōiūx q̄s sibi ignoscat: sciat se ita obligatū vrozī si-
cut et viro est vroz. **N**ō supbiat et dicat ego vir sum. **N**ā ambo creature sunt deī tā
vir q̄ femina. **A**pud deū nō est distinctio sexus: tā p̄ femina q̄ p̄ mare nat? ē pas-
sus crucifix? et mortuus dūs. **S**i prudentior est vrozū dignū est eos q̄ plus sapiūt
imfectū tolerare minus sapiētis. **N**ā et ap̄lus paul? iubet alterū alterius onera
portare et oēs vniū esse in xpo. **Q**z si hermannus ipse acquiescere vult vestris moni-
tis vrozēq; p̄ziā recipere: ac cū ea caste pie et sancte viuere: dimissis p̄stis in-
iurijs atq; odijs: scribite mibi statiz. et ego tunc significabo locū in quo est mulier
cui nōme est katherina: et faciā q̄ ipsa veniet ad virū suū: aut si vir voluerit pote-
rit et ad eā venire et cū ea manere. **N**ā ipsa mltū lucrat arte sua manuali et sericea
et si ambo erunt simul poterūt vitā honestā et b̄larē ducere: et aias cūz corporib;
saluas facere. **I**n oēm aut euētum scribite mibi q̄ p̄mū quid sit de ipso hermanno
no quid agat et quid intendat facere. quod ego p̄ singulari munere recipiam qui
libenter vellem hoc apud deū p̄mereri vt dissoluti matrimonij reintegrator fo-
rem vtq; duas p̄sonas in peccato viuentes ad frugem vite laudabilis reducerē.
Nec em̄ ambigo rem fore deo acceptā magniq; sequi exinde p̄mū. **C**uius et vos
participabitis si diligenter p̄inde libenter et accurate rem hāc aggressi amini. **E**t
qz lre semp suū nō habent cursum postq̄ semel mibi scripseritis nō pigeat iterum
atq; iterū rescribē. vt p̄stet diligētie sedulitas qd viarū inseguitas auerit. **S**i em̄
vna tandē ex vris eplis ad me pueniet: exinde possum qd volo p̄discere. **V**alete
op̄ie amate me vt soletis et cām istā totis virib; p̄ficiēda suscipite. **Q**ui aut ad me
scribitis in curia regia reddi mibi lras iubete: nā illuc reuertor.

Statue refert defendenti honores suos.

Epistola. c.

Eneas filius? poeta secretari? regi? S. p. d. ornato doctoq; viro iohāni tuf-
koni. p. bonotario indyte ciuitat pragen. Elideo q; legoq; volupe tuas
lras. Nā z amicitia pfirmat nram z prudentia testant tua. Accepi nup q
mibi scripsisti de iohāne notario pbuen. q me mōstris cōpauit. vide q sibi respon-
disti grauit amici cām defendisti: ineprias increpasti: veritate iunxisti. viri boni fil-
ctus officij es. Nā z abnti pfuluisti: nec amicu in vltimis terraz agentē indefen-
sum reliquisti. Amicitia vera non magis pnti q; abnti fauet: qui amicus ē etiā mor-
tuū diligit: nō corp? amici: nō res: nō famā ledi patit. Hoc abs te factū ēē amice
gaudeo: tātoq; tibi obnoxiozē me sentio qūto id tps abs te erā remotioz. Rome
vt opinor tūc fui cū meo noi detractū ē. Sed q; tibi refero grās: illi tñ n irascor
q me carpit. Sio impfectū mē: ignorāte mee suz pfa? Sapiētissim? iocratēs
z oraculo pbat? delphico: vñū se scire aiebat qm scire nihil: qd ē in quā. Sentio
cū tuo iohē nec scio qd ē: nec noie sum aliq dign? Scribā tñ illi pauca ne se scire
petet: q tu atq; ego nescim? lras his aduētas bēbis q; sibi dirigo. sil q; z interpā-
tione eple quā lōgo desiderasti tpe: paruisses antea tue cupidini nisi absens fuisses
Ami iā duo sūt qb? assidue obeq;ro. nūc rome inuenioz nūc frackfurdie: nūc wie-
ne: nulla mibi quies pat. Nūc etiā ad electores imperij deleger ifra trimestre mi-
nime hic reperiar. Vale z me vt soles ama atq; obserua.

persuadet polonos z austrā-
les concordari tali medio.

Epistola. ci.

Ruerēdissimo i xpo pū z dño dño s. bigneo epō cracouien. scē rōane ecclie
cardinali electo Eneas filius? poeta. S. p. d. Quis ego reuerēdissime pat z
dñe pstatissime iā dudū vze dignationi affect? fuerim cuiq; statū felicē ac
necessus pperos sedulo pcupueri. Quia tñ indies xtutū vīaz maiores laudes
maioraz pconia i meis aurib? pstrept. Cogor z ipe pietiz magis ac magis venera-
ri nomē vīm ac deuotionē: qua vīam pūitatē reuerēdissimā psequi augere. Sic
ess? virt? exigit. Quia vīs est vt q; nūq; vidim? boies amare nos vzgeat. Alruq;
qd ego de me loqr q nō sum dign? int boies cōputari qm maximi viri imo z regia
sublimitas pstatia vīam z veneret z amet. Est eadē in hac regali curia pcelebris
fama vīarū totū: nec vñq; sine singlari laude vīm namē audir. pcpue tñ int ali-
os magnific? dñs cācellari? pbitatē vīaz extollit z pdicat q nūc pfulū nūc libera-
litatē nūc vite mūdiciā nūc magnanimitatē qb? p dīta ē. v. r. p. enarrat. Nup vō cū
i pspēctū regie maiestāt magna baronū ac nobiliū stipatē caterua de platis ac ma-
gnatib? regni vī mēcio z ali? aliū laudaret assurgēs cācellari? Clari sūt inqt viri
qrū meministis: nec ego eoz xtuti detraxerim. Nemo tñ ad huc vīm q sūt oculi
regni polōie mōstrauit: nec oīa illorū attigit q pstat oib? Nā et si pstatēs sūt bi q;
pmedat. Abi tñ cracouien. antistitē reliquistis cui? tāta ē pbitatē fama vt nec lauda-
dādo crescere nec vitupando minui possit. Ego plātū buc noui aliqū allocut? suz
z in plurib? tractatib? suz exptus. Nihil tā graue ē tāq; arduū qd is nō statiz itel-
ligat videatq; finē. Anim? illi magn? ē s rect? nō solū q pntia sūt disponē nouit. S
futura lōge pmeditat. Neq; pdis? ē vt indignis largiedo facultates ecclie dissipa-
ret: neq; auar? vt idigētib? n porrigat manū. S; ē elemosyne dispēfator domusq;
sua claris hospitib? ip patet. Quicq; poloniā igrediūt oratores aut viri pstatēs
hic adent? hūc patronū hnt. Ab hoc honozat tonant q. In qb? reb? vera liberali-
tas recoḡscit. Est i eo clara faciūdia multe i ore ei? facecie. multusq; lepos nō ela-
tus ē: nō iracūdius: nō exactor pecūiarū: nō vindictē cupid? S; benign? māfuer?
piculi deditoz atq; pēptoz: amator patrie sue z aliene nō inimic? Nihil ē qd illi
melius pace cōi videat. oīa ei? p silia quietis sunt. Nō tñ bellū pssuadet cum pro-
tutela regni suscipiendū est. Sed arma non ppropter victoriam neq; propter iniu-
riam vindicandā sumenda vici: sed propter pacem obtinendā. Finem belli vō

rapina vel gloria: si quæte esse debere. Scit propterea quibus artibus curia regenda est quibusque
 modis gubernandus ereretur. Et quis platus sit sacrarum religionum gnarissimus non
 minus militie quam i senatu utilis: nec egregeras caspar sibi vni tantifacio. Namque
 si ei quod filia apud reges polonie valuisse: aut par optia in austria poloniaque
 viginisset: aut i bellis que postea fuerunt maior polonoz i per se fuisse audire. Que cum
 magnifice caspar finiuisset finonis sine omni circumstanti assensus comprobauit. Ca
 spar vero bis auditis utinam inquit talis dominus i filio meo pisteret. Et sic vario circu
 stanti finone. v. p. r. eas comendationes accepit que me audiuisset antea si mementi ga
 uisus suz dum talia precepimorque i anim venit: hec ut significare vie dignationi. non ut
 propterea gloriamini. Scio enim moderatione ai vult: quod n. patefaci aureas adol. b. s.
 ut nome bonum teneat custodiamque: et si possibile e augere. Nunc enim cum diuitijs co
 mutada e fama celebris. Diuitie cum corpore si p. dunt. fama comes aie p. obitu du
 rat qua e negligit crudelis e. Et fortasse cum has audiret quod e vicis in que velie
 eneas meum nome augeri. Pica breuif quis n. abigo id viaz p. ductia p. se meli. in
 tueri. Et v. d. n. e. ne frustra videar calamum recepisse. Inf. austria et polonia. R. p.
 multe hacten. similitates: multa odia et apta bella viguerunt que res et australi domino no
 cuit et polonie p. fuerunt. Ita tps eet bis discidijs imponi sine: et aliqui i amicitia
 graz. renerit. Nam quod per se est quod regni aduersus regna insurge et regni sanguis i
 graz regio sanguini. Cumque vsus heat reges in se freres vocari. Quid absurdum est que
 frim isectari freres civile bellum struere ac p. d. meditari. Et t. s. ut beci adu. d. cum
 dano abaz p. tui. Itaque ia tps eet ut admoite dadiu suaz ptes inimicitijs mod. n.
 iponeret. Et ista moueri nequunt nisi magni viri manu apponant: et quippe dum ego b.
 aio reuoluo: non possuz arbitrari que ali. sic inuenia. buiere i done. q. v. r. p. Itaque
 loqr. apte dicat quod sentia. Que sunt vie quod finiri discidia inter austria poloniaque
 p. n. t. t. si v. austria poloni delectat ferroque sibi subiiciat v. es polonia bello su
 parat australes. Altera e si reuerit fuerit in gram et v. trique renouata sit amicitia.
 Prior via admodum difficilis e. Et si ea multisq. annis elaboratu sit. Adducti et
 australes sui et poloni suu imperiu tenet: et al. alterius insidias conatusque timet.
 Nec video quod pacto euo nro altera ps altera possit eximare: quod v. trique magne sine
 vires: et multu sanguis effundendu eet. multaque boiz cetena milia neci d. da: multe ci
 uitates delende multe agri cremadi et infinita mala facienda essent: ante que vna p. tui in
 p. tatem alteri veniret. Et via p. cordie ut salubrior e sic etia facili. Querit quod mo
 di p. cordie sint. Nepe facili. b. n.icio que gladio vicif. inimic. Ino iniurie adijciende
 sunt iniurijs neque mala malis cumulada: s. purgada primo p. tumacia e: p. d. ana
 refarcienda: eride b. n.icia subiugenda. Qui b. egerit is ia non inimicu sibi placabit
 solu: s. recociabit incorpabitque sibi et sociu et aduersario amicu et inimico fratre
 ex hoste faciet. Un hac igr. re videndu e v. n. prior iniuria p. p. t. illinc in edela veniat
 v. n. vuln. illatu e. No enim qui fert s. q. ifert iuria em. dare d. b. n. q. videndu e quod pa
 cto iusce coueniam. nedu ego lesas australes p. d. eri. v. r. p. in. f. i. c. e. t. Liber igr. mi
 bi scribere quod sentia ut corrigatis si falluz fueru. Loqr. ingenue clare apte ut inter
 amicos fieri d. n. v. n. regno v. n. q. d. e nobilissimu detraha: s. ut eo meli. inueniri ca
 possit que vulnera mag. detecta fuerit. Et si vero. p. libratim mee venia dabit. si quod est
 quod offedat: quod i bonu loqr. nolo alti. exordiri. Et rei p. n. cipu wilhelm. dux austrie
 dedit huic filia regl. ludouici que hugaria poloniaque possidebat i m. m. omiu. co. i. n. e. t. a
 fuit. Regnuque polonie i dote d. tui. nec diu post poloni nulla iuria laceffit: nisi quod
 imp. iuz. t. b. e. n. i. c. o. n. i. c. o. z. ferre nolebant: wilhelm. regno expulerunt: ac no solu regnu s.
 nupta que sibi abstulerunt. Nec p. t. e. n. t. i. b. a. b. b. o. m. i. n. a. n. d. u. m. a. g. g. r. e. s. s. i. f. a. c. i. n. t. : m. e. m. o. r. i. a. q.
 nra inauditu scel. p. a. d. o. r. i. f. e. r. e. g. i. n. a. q. alteri nupserat. nouo regi p. i. n. k. e. r. e. q. u. i. s. i. l. a. p. o.
 ris mariti m. e. o. r. i. u. q. v. o. l. e. s. n. o. u. o. n. u. p. t. o. p. r. a. c. u. e. r. i. t. In b. no solu lesi sunt australes
 regno priuati quod ex dote veniebat: s. in honore que verati sunt: dum nupta cor. in p. a.
 biratu tenet. P. b. e. c. t. a. q. p. a. r. u. f. u. i. s. s. e. t. w. i. l. h. e. l. m. u. a. b. i. c. i. s. s. e. t. c. u. a. l. b. e. r. t. d. u. x. a. u. s. t. r. i. e.
 b. o. h. e. m. i. e. q. et hugarie rex et imp. a. t. o. r. r. o. m. a. o. z. s. i. g. i. s. m. u. d. i. r. e. g. n. u. q. d. s. i. b. i. a. t. q. v. r. o. z. i.

bobemia obuenerat armis vēdicaret: poloni p̄ocinū tabozitaz. z sequaciū susce-
perūt iūctiq; ipsis alberto bellū intulerūt. Et q̄uis p̄sidū illoz induerit magno
tū se crimie polluet: dū aduersus iusticiā auxilia talib; p̄buert. Polonoz q̄ opa
factū ē vt regnū suū albert; oseeq; totū nō potuerit: neq; cōpesci tabozitaz furor q̄
ob tutelā polonoz vsq; i hāc diē in p̄tinacia manet. Aliq; nō nou itā reduci eēt
aut exterminati: q̄uis z antea sigismūdo impante cū bobemis nōdū ecclie vniē fe-
dus p̄ vios bobemos p̄cussū fuerit missusq; p̄ sigismūdu vēr bobemie regē alē si-
gismūdu koributi. In q̄ renō solū austria nocumēta illata sūt q̄ sigismūdo succes-
sura noscebat: s̄ autoritas q̄ ecclie z ipsa fides catholica lesa ē: totaq; respubli-
cānoz: p̄cite sic loquēti. Sic expōi cū res v̄z vt gesta ē. mibiq; sic relatu ē. P̄ s̄
cū iā de medio sblat; eēt albert; i cū filiū crassati sūt debachatiq; vū poloni. Nāq;
l̄z elizabet regia filiū ladislāu ex alberto pepisset ac v̄ri moris ē v̄yademate apd al-
bā regalē decorasset. poloni v̄ri p̄ q̄dā hūgaros icitati rursus noua bella suscitare
mittētēq; wladislāu regē suū admodū iuuenē z inocētē: regnū hūgarie vsurpare
conati sūt: Magnā p̄te iuasēt: veri regē infāq; pupilli z orphani iurib; insultatē.
Nesciētēs tū qd dū alienū regnū q̄rit suū negligētē ac gēib; z pecūia ex bauriūt.
P̄sic secutū ē q; dū regno hūgarie volūt diuti; potiri. Adolecētē regē q̄ iburcos
arināt q̄uis federa eēt iudicia z iuramēto firmate. Itur ad bellū omittit p̄lium
ibi seu capte seu occisi s̄ wladislā; penasc; n̄ sui criminis. Nā ipē p̄ etatē n̄ erat
accusād; s̄ suoz p̄siliarioz delicti dat. Sic nobilissimū iuuenis regalēq; sanguis
p̄ mali icidit ex suoz suauū q̄ australes sibi ynq; optauerit. Sic res acē sūt nisi
fallor: q̄ ipē nō australes s̄ poloni pot; factū suū emēdare debēt. Querit forsitā
q̄ possit mēda repiri. Nā tot illata sūt p̄ polonos australib; vāna vt nec ipa polo-
nia recōpescare qat. Itā ē: nā z bobemia z hūgaria vsq; i hāc diē a dipisci austri-
lea nō poterāt. ipē ipedimēta polonoz: imo z ipa polonia p̄uati sūt iuria. Quid
igī fiet nepe fat crit australib; si sintis tādē nocēdi fiat: quātū sentio quātū capio
quātū viri buri; curie magni me instruit: n̄ petūt australes magnū aliqd ex polo-
nis: s̄ vt nocē desināt. Sic ei reitegrari beniuolētia seposit; possit odijs. At b. r. p.
si min; polonie p̄ducēt q̄ austria. Scio qz ex vetust; bellis paz. lucri polonia sen-
sit. itaq; ex hūgaria nec ex bobemia q̄c; auri v̄l argētē i poloniā delatū ē. S; ipa
polonia vltro z pecūia z boies (q̄ sūt ei thesauro nobiliores) trāsmisit: z i hūga-
ria nup suū regē pdidit. Accepi p̄terea itroit; regni v̄ri p̄ maiore p̄te ip̄gnoratos
eēt: intātūq; n̄c erariū defecisse vt vir repiri possit q̄ regnū v̄m suscipe velit. Itā
taq; nūcrez mutatio facta ē: vt q̄ regnis alijs dare reges volebat; iā nō facile pos-
si iuuenire: q̄ rex inf̄ vos eē cupiat. Eēt igī ista p̄siderāda qz nō sūt absq; iudicio
dei q̄ supbis resistit z hūiles extollit. Itā si v̄ri poloni antiq; odijs p̄tergaē. salutē
sui regni solūmō q̄rerēt: die noctuq; cogitarēt: q̄ pacto i australiū amicitia frātri-
tatēq; reuerterēt. Itaq; sibi via n̄ min; q̄ austria p̄sulerēt. Scriberēt bobemis vt
suū regē peterēt: illiq; soli fuirēt ladislāo alberti filio. Scriberēt hūgaris ne am-
pli; cū australib; dissentirēt s̄ regē suū repeterēt: q̄ ius h; successionis nec de wla-
dislāo curaret. q̄ v̄l mortu; ē: vel si viuēt; lat; beat i polonia vbi regnare possit. Et
inde significaret regi rōano v̄ se batten; i bobemia z hūgaria restitisse australib;
nō odū cā s̄ vt suo regno cōsulerēt. Nūc v̄o intueri se: qz nō bene fecerūt: velleq;
factū corrigere p̄stādo auxilia si opus sit: q̄b; ladislāus z hūgaria possit z bobē-
mia vēdicare. Sic possit optima paz iuueniri. sic regnū v̄m tutissimū redderet.
qz his artib; extinguit furor ira vincit inimici placat; z hostes reddūt amici. Dec
dixi lati; fortasse q̄ expediret apud. v. r. p. q̄ oia meli; nouit. Etey nō ambigo qū
p̄ defensione v̄ri iuris v̄riq; bonozis mltā possit dicere. Dec q̄ facta dixi non tāq;
interfueris: reuli; s̄ tāq; audita recēsui. Nā insignis z reuerēda. p. scit quō res se
beat v̄tēq; sit: certū illud est regna meli; defendi beniuolētia z amore q̄ virib;.
Ibi cōsultū videt: cū poloni aliqū cū australib; amici pot; eē velint q̄ inimici
qz vbi est odiū ibi metus est: vbi met; nulla trā q̄llitas nullaq; paz esse pot. Siue

pax eo nullius regni status potest esse diuturnus. **P**ro ergo tempus est ut super his
 babeat cogitatio. Clerici nisi vestra. r. p. astra curret; alius mentem adhibeat scio ne
 minem. Vestrum est igitur hoc aggredi tum pro salute cōi: q. nō pnt he due dom? sine co
 mo totius xpianitatis iniuncte dissidere. **E**um propter pacē et boni regni vestri: tum
 teniq; propter augmentū nois fameq; v're: q. me p' ad scribendū impulsit. Potissime
 aut ut ex hoc magis ac magis auctori pacis placeatis: dū pacis studio intendit.
Plura possem dicere. sed essent incassum oia apud vias. d. q. peritissima ē. Ego me
 recomendatū vobis illi cupienti sibi in aliq. re morē gerere. **P**ateronym? canonici
 coratissimū. vir prudēs v'iq; amātissim? hic fuit nec vram famā neglexit. **H**is
 si illuc reuertere: q. sit apud nos v'm nomē multo meli? referret q. ego scribere
 queā. **M**ouē qd hic sit nō est scribendū. q. incertū est multa dicunt sine auctorita
 te veraci. **H**ungari hic sūt et tractāt de regno cū maiestate impiali noie ladiſlai re
 gis. **B**ohemi quoq; conuentū in breui sunt habituri. **R**es feliciter dirigunt. **N**ec
 ad ladiſlai et cesaris statū et gloriā. **V**aleat optime via. r. p. cui me humiliter facio
 cōmendatū. **E**t vienna.

Voces varijs vsibus delectant differētī mō.

Epistola. cū.

Mecas filius? poeta impialisq; secretari? **S. p. d.** magnifico viro dño caspa
 ri feblick impialis aule cācellario. **D**iversa hominū studia sunt quib? et se p
 cipibus insinuat et vitā agāt. **Q**uosdā iuvat in stadio currere et olympicū
 colligere pulverē ac feruidis rotis currū palinā nasci nobilē. **Q**ui semel in
 theatro clamore vulgi sublat? qui vel luctator? basta feriēdo vicit emulū: haud
 pducī potest aliā ut vitā sumat. **A**ttalus rex pgamenor? qui romanū populū sibi se
 cit humilē: de agricultura diligenter scripsit. **S**i quis cū secutus multū frumenti
 cōdidit horreo ac semel gauisus est findere sarculo paternos agros: nūq; dimo
 ueri potest nec pſuaderi ut nauta fiat et trabe ciprica miltōi secet pelagus. **C**erum
 cū aduersi aliquid suo in studio quisq; pſessus est. mor alteri? vitā laudat: nec tñ
 accipit illā. **M**ercator postq; luctātes ventos in medio mari expulſus est et instātē
 cellā timet: ociū laudat et opidi rura sui venturūq; se in patriā nūq; se exiturū
 deurat. **A**t ubi cessauit tepestas mor quassas reficit naues et indocilis pauperie
 pati rursus se mari credit. **S**ūt qui diem totā bibēdo assumunt et nunc membra
 sternūt sub viridi arbuto: nunc ad fluentē leniter aquā caput collocant. **Q**uosdā
 castra iuuant et tube sonitus pſmixtus lituo siue cornu recurro ac bella testabi
 lia matribus venator cuius fideles catuli ceruā viderūt. **A**ut cuius teretes pla
 gas validus aper ut est apud marſos rupit nocte tota sub ioue frigido quē nos
 aerem picere possumus manet inemor domus et tenere cōiugis. **Q**uid singula re
 ferā. **N**e nūbil magis delectat q. bedera quod pſmū est doctar frontū. **N**e ge
 lidū nemus oblectat cū musis ee nō cū populo placet mibi. **E**t exhibeat mibi tibia
 euterpe quā bene delectatē interpretamur et organū suū in modū lire cōpositū qd
 barbiton appellāt polimias mibi tradat que vel multe laudis vel multe memorie
 dicat musa nō erit in posteris meū nomen obſcurū. **E**t potissime si tu mibi caspar
 fauebis vite pſidium et dulce decus meum. **V**ale.

Iundatio danubij et grando in quantitate oul.

Epistola. cū.

Mecas filius? poeta. **S. p. d.** Leonardo filsecher pſtati militi amicoq; optio
 Annis plurib? iauditū ē tot aqs iundauisse quot bis dieb? nos ipsi vidim?
 apud nouā ciuitatē exercuisse. **T**u res bellicas cōpabas vienne qb? ma
 iestas regia viura erit in castris: nos tuū reditū operiebamur vix duarū horarū
 tepestas incubuit: s. adeo igēs fuit ut intra menia vbercurrē danubij? credet. **M**a
 necq; vici? domū accedē vicinū augebat. **G**raa e celo i modū oui cecidit vbiq; cho
 ruscatores viderāt. **A**udiebāt q. totitrua. p. id tps p. totitres q. wiēna meia pēlabit
 itātū exercuit ut pleraq; domos cū pūb? et fauils asportauit. **I**bauaria cca strau
 bing et armeta virosq; tepestas occidit. **A**gri pſles q. flumib? pēminisuerāt fru
 s. iiii

gib² atq; sup²ficie iudati sūt. Plurimū de² niuis et bīre grādinis et celo mīst. Acru
bete dextera iaculat² sūmas tēploꝝ arces ipsos et vides terruit. Veriteq; sūt ge
tes ne rediret graue seculū pirre atq; tentationis. Siue et nūi volūt noue qñ super
oēs mōtes diluuiū inādauit: qñ noua maris mōstra visa sūt i terris et qñ pthecus
de² pelagi vti gētilēs voluere oēs pec² pisciū altos egit montes visere: qñ in sūma
vltimo cerbe stetit vbi nota fuerat colūbarū sedes: ac qñ pauide dāme in equore na
tabat sup² terras effuso seculū imperāte quoddā angusto retort² sūmas tiber vndis supra
littus eruscu creuit: atq; vlt² ad monumēta nūmē populi regis tēploꝝ veste p
fectus ē: sicut et postea sepi² fecit. Sicut adhuc inscripti lapides apud fres miner
uerome ostendūt. Tūc arbitrabant² romani fluuiū qñ nūmēbret vlt² velle tulū
morte i solationē ilieromuli atq; reui matris. ex quoz genere cesar descēdebat
Nec deerāt q̄ putaret illā siue reā vlt² virgine ex corpore tiberis pepisse q̄uis
de marte vulgarior eēt fama. Itaq; putabat² amnis vxoris iniurias vlt² velle.
Quidā vō excrementū ciuiliū q̄ post fuerit bella p̄tendē opinabant². Inē antho
nū nāq; et augustū apud accū pignatū est. cū bruto et cassio in grecia. cū sexto pō
peio in sicilia. Nos autē leonarde futuri speculator quidnā dicem² hec diluuiū si
bi velle: nūq; re insolite absq; magni alicui² mali significatione pueniūt. Et nūq;
rursus malū est vniuersale. Nā qd vni nocet alteri pdest. Fridericus cesar iā p
fect² est cū exercitu aduersus hūgaros. Nā territi hostes pacē petunt. Nā trāsligē
nisi cōueniat inter ptes et hoc tecū arbitroz tēpestas illa designasse. Tale et me v
soles ama.

Triplix pbleumatis resolutio.

Perat nup cesarea maiestas multoz baronū ac nobiliū stipata cathenis
dum: mihi hoc in loco vir pstantissime disputator vebemens atq; subtilis:
inter alios tria si recte memini obtulisti pbleumata. Fuitq; tūc audito
rū istud taz doctozū q̄ discipulis frequētissimū. Et illis primū fuit. Qtrū prudē
tia sit idē habitus cū scientia morali tradita in libro et bicoꝝ politicoꝝ et iconomi
coꝝ et in libris canonū et legū. Secūda. Cur poete nostris tēpoꝝ sint adeo pau
ci cū videant² multū viles et necessariū. Tercia qd in cancellaria fortasse notā ex
cogitatū est aut rūs causa ppositū. Cur viles cutes cadauerū et antique camille
cū cera in cancellariis vendunt² p optimis munerib². Nec sūt nisi fallor q̄ vestra
singularis prudentia magister et disputator insignis ex me pcontata est. Questie
rūt et aliū duo q̄ illic assident qdā alia vt moris est in disputatiōe q̄ de re q̄libet hī:
illa ego memorie nō teneo. Necq; effi cineas sum ille pirrbi legat²: qui altera die q̄
romā intrauerat vniuersum senatū et equestre ordinē p̄p̄is noib² salutauit: tā
ta cū fuisse memoria tradūt hīstorie. Respōdebo igit bis tū trib² q̄ retuli pbleu
matib². Nec verebor me dicere impatū fuisse cū illa q̄rerent. Nā et demosthenes
qui oium grecoꝝ p̄cipuus orator fuit: interrogat² iussitq; suam in senatu dicere
nō erubuit imperatū venisse respōdere. Quidā adeo cupidi glorie sunt vt ex tem
pore velint cuiuslibet interrogatiuncule satisfacere. Sed his sepe p̄p̄is gloria q̄rit:
ingens ignominia crescit. Nec effi humanū ē cuiuslibet interroganti bñ rēdere: s̄ ē
bui² auditorū tāta modestia vt data sit vnicuiq; ad cogitandū mora qua nūc ipse
vsus paratus adueni vris petitionib² magister ornatisime acbui² vniuersitatis
clarissimū iubar nō solū respōdere sed etiā vt opinor satisfacere. Nihil tñ dicam
quali vestra doctrinā instrues: sed tāq; meā ignoratiā erudiēs: verbū habeo da
boq; locū responsis vestris quibus me melius et rectius admonueritis. Cū igit
queritis vtrū prudētia sit idē habitus sicut ante dixi. Negatiuā partē amplecto
quā et vrm argumentū tuē. quod secūdo loco posuisti. Prudētia nāq; viros bo
nos facit: Sciētia vō illoz libroz etiā malos comitatus: ergo nō est idē habitus.
Aggrediamur tñ hoc altius diffiniamusq; sciam atq; prudētiā. Omnes effi vt ci
cero in libris officioꝝ dicit quē rōne suscipit de aliq̄ re institutio: vō a diffinitione
p̄ficiat²: vt intelligat quid sit id de quo disputet. Sciētia igit vt Isidorus tradit

Epistola. ciij.

est cū res aliqua certa rōne p̄cipiūt. **P**rudētia est cū discernunt a bonis mala. Id
si sic se bz laudabilior ē scia q̄ prudētia. **M**ura em̄ cōplectit. **N**ec ciro ob hoc
dissentit dū in rhetoriciis ait prudētia ē rerū bonarū et malārū ac vtrāq̄ scientia
S3 aliter aug⁹. in li. de morib⁹ ecclie diffinit. Sic em̄ ait. **P**rudētia est amor eorū
quibus adiunat in dēu ab his quib⁹ impedit sagacit eligēs. Et alibi sic diffinitur.
Prudētia ē rerū bonarū malāq̄ cū alterā dilectione et reliquarū detestatione
scia: sūm has diffinitiones q̄ prudēs est. Idē quoq̄ vir bon⁹ est cum bona diligat
malāq̄ detestetur. Et scia librorū arestoteles et iuris quis bona malāq̄ noscat: non
tū hec odire et illa diligere cogit. **P**lures em̄ peritiā illi⁹ habent qui sūt et auaricie
et aliorū viciōz serui: q̄ non mutat affectū cognitio sp̄ quīs instruat intellectum.
Nā et salomon q̄ sapiētissim⁹ fuit ac bonū et malū nouit: tāq̄ vilissimū pecus luru
ne sese tradidit. inter vxores trecentas cōcubinaq̄ septuaginta marescens. **E**t
em̄ scia cognitio rerū mortuāq̄ volūtātē mutare nō pōt vt vel bonū cognitū am
plectat vel malū fugiat. **P**rudētia radi⁹ vnus est a vero sole. pcedēs: que non
illuminat intellectū sed etiā calefacit affectum. **Q**uod si quis neget probari pōt
Certū est em̄ arestotelem tulū senecāq̄ ceterosq̄ phos inter virtutes numerari
prudētiā. Si virtus est que sunt virtutis facit. **V**irtus aut virū bonū reddit: er
go et prudētia virū bonū reddit. **Q**z aut vir⁹ boiem bonū efficiat ex diffinitione
liquet. Sic em̄ aug⁹. eam in li. de quātitate aie diffinit. **V**irtus est eq̄litas quedāz
vite vndiq̄ cōsonās rōni. **S**enece q̄z sūia est beatos virtute fieri boies q̄ si vir⁹
beatos efficiat boies et prudētiā que virt⁹ est idē facere necessariū est. **S**cientia vō
iuris totiusq̄z moralis p̄bie minime opat⁹: q̄ virtus nō ē. **S**ino est virtus nec pru
dētia est quā cōstat esse virtutē. **Q**uerit fortassis aliq̄s quō fieri pōt vt sciens bo
nū nō pareat. **F**acilis responsio est. **M**urimi sunt q̄ in gymnasijs musicā docent: q̄
cātare vel minimū versiculū in ecclesijs ignoraret: sicut apud atbeniēses temisto
des qui i cōtinū recusasset lirā habet⁹ est indector. **N**ec oēs medici qui practicā
legāt mederi sciunt. **E**t vsus cōmunis apud quē vt flaccus ait arbitriū est et vis et
norma loquēdi. **P**rudentes vō nō qui bonū a malo discernūt. sed qui bonū ope
rant appellat. **E**rit igit prudēs qui scit vult et agit que bona sunt. **S**cioli autē mo
ralis p̄bie iurisc⁹ periti cū aliquādo sceleratissimi sunt: non possunt appellari pru
dentes. **N**us inq̄: nā et si operent q̄ i eorū libris didicerim: nil vltra q̄retes. extra
tū prudētiū numerū remanebūt. **P**rudētes nāq̄ nūq̄ errāt: sp̄ em̄ que bona sūt
opant. **Q**ui vō p oia sequit arestotele: cū is sp̄ deos nominet in errore manebit.
In iure civili nō desunt ineptie: nā et eorū libri autē legē quāq̄ durā esse seruandā
In iure pōtifico dietim mutationes fiunt: vt sepe qd iustū est bodie cras fiat in
iustū. **N**ec possibile est vt iura et arestotelis scripta p̄cipiāt simul viuere: que sunt
inuicem sepe cōtraria. **S**i q̄s igit prudēt viuere vult: eū p̄a scire oportet q̄ libris
bmōi p̄tineat. **E**t q̄ liquet p̄cia illoz q̄s viri librorū nedū prudētē boies minē fa
cere: s3 nec oia docere q̄ sūt prudētie necessaria. **A**liud igit est prudētia et aliud rur
sus moralis scia. **N**ec obstat argumētū v̄m loco priori positū. quīs em̄ prudētia
circa ea verset que sūt ad vitā humanā bona: ac circa eadē scia moralis cōsistat.
nō tū idēptitas sequit: nā modis inuicē diuersis se habēt. **S**cia em̄ solū intelligit
qd est bonū: prudētia vō postq̄ nouit etiā opat⁹ vt an viri. **A**stronomia de celi
quēstione stellarūq̄ cursib⁹ noticiā p̄bet. **I**dē facit astrologia. q̄z tū supstitiosū
qd bz dū syderū cursu necessitates boim et mores p̄dicare conat⁹: aliud astrono
miā ēē et aliū astrologiā dicim⁹. **E**t hec ad p̄mā positionē. **T**raseo aut quātū ad
interrogationē secundā. **C**ur tā pauci sūt nris tpib⁹ poete cū videant multū viles
et necessarij. **I**n q̄ re vir totissimē ago v̄e prudētie ingētes grās q̄ mihi occasio
nē dedit de poesi publice loq̄. **S**ūt em̄ pleriq̄ boies q̄ poeticā ignorātes inuidoz
moze poetas contēnūt: atq̄ vt soli oim l̄ratissimū reputent ea solū p̄bant que ip̄i
sciunt. **Q**uod viciū late patet: vbiq̄ terrarū. **M**orum ergo iusticiam atq̄ impu
dentiā cōtundere mēti erat: nec lēq̄ nō ingerebat se reimpus cōmōdum qd nulle

inibi datū esse admodū leto. Verū ego magister clarissime paucos esse nostris
temporibus poetas nō miror. Sed enim pauci rarissimiq; fuerūt. Quia nō dat passim
cuiuslibet diuina poesis. sed eos despici atq; cōtēni nedū miror: sed indignor stinū
lor turbor et atq; nre cōdoleo q̄ tāsplendidū iubar tantūq; decus humane atq;
diuine scie tānecessariū mun? a deo datū nibili faciat. Nā pascis tūb? cū sapien
tia virtutiq; vigit: tant? bonor huic doctrine impēdebat: vt sicut post victoriam
impator: sic post psumatū studiū poeta laureat? p vrbē triūphali curru sequēti
bus ciuilib? ac festi agcīb? duceret. Hinc et iul? cesar romani fūdatoz imperij et
august? successoz ei? ad magnā sibi laudē reputarūt i collegio recipi poetaz. Nec
egretulit iul? cū sibi collegiū intrātū nō assurgeret acci? quē poeta nozat se esse p
stantiorē. Scipio african? maior? poetā cūmū adeo dilexit vt eū vfarū suaz oim
comitē hīc voluit: eiusq; statuā i suo sepulcro collocari mādauit. lisander lacedo
monioz impator vū obsideret athenas qz cōperit poetā sophoclē interfisse cor
pusq; suū adhuc inhumatū eē inducias dedit vt poete magno cōgrue fieret exequē
Alexander amice fili? rex macedonū pindaz poetā ap̄p̄me dilexit. Archila? qui ei
successit. Euripidi tragico philoz sumā credidit. Alexander magn? cū trāsisset i
asīā vidissetq; tumulū hectoris. O fortunata inquit adolescēs quē talis tūba de
cātauit. Voluisset nepe tūpe homerū alter? habuisse q̄ suas laudes cecinisset: sed
nō fuit adeo felix. Oberillū tū poetā multū donauit munerib? et fuit inept? et flac
cus inq;: cū q̄ tales tātiq; viri poetas amarint et honori habuerit eodē nris tpi
bus cōtēni nō indigne miroz. Acz qz dicitis in qōne vfa ing? grauissime poetas
videri vtilēs et necessarios pstat ex h vram prudētiā nō nibil detraxisse dignitati
poetice. Nō cū vt sunt poetas vtilēs viciā: s̄ videri vtilēs. Plura nāq; vidēt vti
līa q̄ nō sūt. Est igit huic pti obuiādū. mōstrādūq; poetas et vtilēs et necessarios
fore. Quod paucis agā. Nepe ois doctrina q̄ vitā erudit humanā vtilis ē: h mōi
est poetica: s̄ vtilis. Subitabitis fortasse queritisq; quonā pacto crudiat hoies
poesis. Audite obsecro patrē scissimū et hī reuerētia dignū basilū. Ego inquit
ille a quodā viro q̄ ad vestigādas poetaz mētes acutissim? habebat audiui. Cū
diceret totā homeri poesim laudē eē virtutis et eo potissimū loco dū naufragum
et nudū vlrē refert quādoquidē p vestib? virtute illū dixit esse ornatū. Quid est
tunc aliud clamat homer? q̄ o hoies sit vobis cura virtutis que etiā cū naufragio
simul enatat. Quid sibi vult alius virgil? dum ait a scanio encas. Disce puer vir
tutē ex me fortunā ex alijs. Et ite p: macte noua virtute puer: sic itur ad astra. Est
igit vtilis poetica que laudādo virtutes in earū amorē allicit hoies: hinc illud iu
uenalis. Nobilitas sola est atq; vnica virtus. Est et iterū vtilis q̄ viciā detestat:
arceatq; ab his hoies. Quod tribus verbis iuuenalis pulcerrime facit dū ait. Ne
mo malus felix. Est et aliter vtilis poetica. Nā dei nostri laudes nullo pacto sua
uius aut melius decantari possunt q̄ versib? poetarū. Hinc oēs apud bebreos
psalmi vt inquit Isidorus metrico carmine cōstant atq; in morē flacci romani et
greci pindari. nūciambiā sunt versus: nūc alcaici: nūc saphic. ob quā cām et da
uid regem sacri poetā appellamus. Salomon quoq; cū sapientiā tam nri q̄ iu
dei magnopere diuīrant in numero poetarū fuit. Tres em quos lingua sua cō
posuit libros parabolas ecclēsiasten et cantica canticorū: ex ametrīs atq; pentha
metris versibus currere voluit: sicut iosephus bieronimusq; testant. ysaias qz
cāticū suū eadē metroz quātitate cōscripsit. Nec bieremias poete nomē abboz
ruit qui sic isidorus ait: pleraq; ex suis opibus diuerso metro cōposuit. Que idcir
co retuli: vt videat is etiā domesticos fidei poetice nauasse operas: quos et ip̄a
ni secuti sunt vti damasius: ambrosius: gregorius: et alij qui postea diuersis poeta
rū mensuris hymnos scripsere. Nā q̄ de iohāne baptista canit hymnus saphicus
carmē habet. Et quānt laxis resonare fibris. Trāseo boetiū seucriū qui l3 phi
losophus sanctus fuerit: nullū tamē gen? carminis neglexit. Quosq; tantūmodo
referā exempla q̄bus vtilē cōstat esse poetā. Inter atbeniēses et megarenēses de

proietate salamine insule. ppe v lqz interitū armis diuinitū fuerat. Post multas
clades capitalis eē apud atbeniēses cepit. Si qd de iudicāda insula legē tulisset:
quā rē solon cū aliter non posset insuetis sibi versibz p̄turbauit atqz animos ciuū
arte poetica sic cepit: vt exemplo bellū aduersus megareēses decerneret: insulaqz
deuictis hostibus atbeniensū fieret. Refero aliud. Inter messenios atqz lacede-
monios bellum erat: dur lacedemonioꝝ t̄birbe? poeta atbeniē. claudus fuit
Cūqz multa sinistre p̄pessi essent lacedemoniū ne cōtra fortunā pugnādo maiora
detrimēta ciuitati inferrēt reducē exercitū voluerūt. Si interuenit t̄birbe? q̄ cōpo-
sita carmina exercitui p̄ contione recitauit. In q̄b? hortamēta virtutis danowz
solatia belli p̄silia scripsit. Itaqz tātū ardorē militibz iniecit vt cōmissio p̄lio mor-
victoriā obtinuerint. Sic due clarissime ciuitates sparta ⁊ atbene q̄ duo totius
grecie oculi putabant: p̄silio ⁊ ingenio poetaz releuate sunt. Nunc an sint poete
necessarij videam? Nepe dici necessariū d̄ illud sine quo bñ nō possunt viuere
⁊ absqz poetica nulla respublica bñ viuūt. q̄ necessaria est. Dicit aliqui ⁊ sine poe-
tica p̄les bñ vixisse fuisseqz sanctos. Sed ego nō vnicuiqz necessariā poesim dico: s̄
in cōi reipublice: qz nō bene viuūt ciuitates nisi sint q̄ bene mores suadeant ⁊ vi-
cia p̄fuerūt: qd p̄uū poetarū est: q̄ mille modis millegz artibz sciūt s̄ p̄bare ⁊ illd
redarguere. Instabit rursus dicetqz meli? hoc oratore facere: cui vborz inilia sup-
pediabit. Nō nego. Nā q̄ sermones bñt ad populū d̄ sunt theologi sint: in ea tñ
parte oratoris fungunt officio. Et nisi p̄ceptis vtant oratoris q̄ quibusdā vel si
ne arte natura misit: parū p̄ficiūt. S̄ oratoris dicta nō berent menti. Et qz so-
luta sunt facile dilabunt. Poetice siue breues sūt. ligatqz pedibz: absqz negotio
retinēt. Hinc est qd in oi gēte quātūcūqz barbara inhumana fera poete regiunt
si nō latīn saltē vulgares q̄ versibz iniohis graues materias sub breuitate conclu-
dūt. Qui ⁊ si nō me poetarū illustre tantāqz dignitatē ferre nō valeat: poetica tñ
vniunt. Adde qz elegātia sermonis lux expositio: breuitas. grauitas: bre nō pōt
nisi ex poetarū fontibz bauriat. Hinc biero. lactanci? aug? ambrosius: ciprian?:
leo: ceteri q̄ lras sacras ornatissime p̄mentati sunt. studio si fuerūt poetice: sicut
eoz scripta demōstrāt poetaz dictis vbiqz referta. In arestotelis voluminibus
oēs scitis q̄ crebra ⁊ inculcata sint testimonia poetarū. Quis modernī doctores
nō sine grāi dāno catholice fidei poetica sp̄nāt: q̄ p̄culdubio necessariā ē. Sed
tibi ferre grās deo suasqz laudes pulchre catāre debem? Nec em̄ aliū sunt q̄ psal-
modiā dulcesqz bymnos ac suauissima de deo suisqz sanctis carmina recte cōponē
noxiū nisi poete quos tāutiles ⁊ vt mōstratū est necessarios mirādū ē dignus ho-
norb? nō efferrī. Et maxie cū eoz doctrina (sicut cicero tradit) ⁊ p̄biam ⁊ alias
scias vetustate p̄cedat. Qui? reptoꝝ muse? atqz orphē? reputat: qui vicini fuerūt
saturni t̄pibz? Nūctēpus ē vt eoz argumēta dissoluā: qui poetice solēt retrahere
poetasqz carpere. Sic em̄ aiūt poetaz libri deos esse plures affirmāt eosqz viscor
des. Plura quoqz in bis adulteria ⁊ neptāda crimina cōtinētur ac nūc amorem
suadent illicitiū: nūc alia vicia p̄bāt. Qd si beatus hierony. idcirco se cesuz ab an-
gelo narrat: qz cicero esset cū tñ cicero totus moralis existat. quibz tandē verbe-
ribz efficiendus erit qui poetarū lenocinijs oblectat. Plato qz in bis q̄s edidit
de repu. libris: poetas censuit ex sua quā ordiuit ciuitate pellendos ⁊ blādis ora-
tionibz viribz aios demollirēt: sicut cicero in tusculis refert ⁊ p̄bat. Nec sūt que
aduersus poesim cōiter dici solēt. Quibz nō erit mibi arduū ridere: si vobis faci-
le fuerit audire. Nā q̄ in poematibz de dijs mētio fiat nō poetarū culpa sed tem-
pore fuit quibz idola colebant. Nec em̄ soli poete de dijs loquunt s̄ p̄bi ⁊ oēs scri-
ptores illi seculi p̄ter iudeos deos inuicupāt ⁊ illos se venerari fatent. Qz autē cri-
mina referāt nō est respēsbile: qñ id agunt vt boies ab his deterreat. Nā ⁊ theo-
logi idem faciūt. Qui vō vicia probāt rarissimi sunt: nec quod duo tre sine faciūt
in cōmuni trahendum est. Nec idcirco vituperanda est poesim. quia quidā poe-
tarum errores tues. Nam si sic per gūm nullam doctrinam sequimur s̄ ipam

scientiarum matrem philosophiam cōtemnunt? Nam et ipsos constat errasse philosophos. Quid enim mollius aut languidius dici potest epicuri sententia quod omnem felicitatem in voluptatibus collocavit et animas negavit mortales existere. Pythagoras infros esse negavit et animas hominum post mortem in alia putat animantia pertransire. Quercus una in omnibus corporibus animam esse rebatur. Quid theologi quos hodie pre ceteris veneramus nunquid plures erravere. Quid arrius: quid cutides: quid nestorius: quid alij pene infiniti vnitatis ecclesie divisores. Quid quo nostro iobanes busset et hieronymus? qui constantie cremati sunt. Nec enim unquam tot hereses seminare potuissent: nisi theologorum titulis se ornauissent. Verum sicut irreprehensibilis est theologia: quis multi theologorum oberret: sic corrupta est poesis: et poete nonnulli vicia tucant. Nec enim malum dici potest quo possem? vti bene. Alioquin nec liberales artes nec mechanice, probe viderent: cum his vti male possumus. Quod autem de hieronymi percussione obijciat. Si quis hieronymum attente perlegerit non propter ciceronis lectionem accidisse comparere: sed quod sic hieronymus? enim legebat ut sacras iras fastidiret quod ego nec laudo nec probor. Sed ita legēdos poetas dico ut eorum imbuti coloribus scriptura sacra ornatissime sciamus? perferre. Nec enim sequendi sunt aliqui qui ex floribus nihil sumunt propter odorem atque colorem: sed imitandi sunt apes que mel etiam exinde novum excerpunt. Ad ciceronem venio qui sciam platonis de poetarum exclusionem commendat. Quid hic dicimus? quibus sue artis tuebimur. Magnus est testis cicero: sed is non ex proposito locutus est: sed quasi per transitum irritatus. Nam mox poetas excusavit dices ad ipsum philosophos facere de quo fuerat poetas insinulatus. Et alibi extensius loquitur multisque verbis nititur ut architecta poetarum civitate darent: magnam eos preterea laudem et utilitatem cōsecuturos affirmas: ut extat et oratione pulcherrima. Plato vero cum poetas excludit: etiam seipsum excludendum asseruit. Nam et ipse inter poetas locum habuit: cuius apud macrobium versus extant. Non semibulcosamo in eis pulchellus sanior et alij plures. Atque ut dicam quod sentio poetarum maxima laus est ex civitate platonis excludi. Quis enim vir bonus in civitate platonis domicilium velit: ubi sicut aristoteles in politicis tradit. Omnes femine in cōhabent: promiscui more et estiarum cōcubitus: incerti filij ignorati parentes. Atque ista platonis sufficiat respondisse. Verum de poetarum lectione in cōi aliquando dicam. Beati hieronymi epistola: ad orationem verbis instructio servanda est qui de litteris secularibus figuram esse in deuteronomio dicit: dum captivus duci in matrimonium per hebreos prohibetur nisi capite raso et ungibus amputatis que de dijs verba sunt: et abrahāis amatoris blasphemias ubi laudantur virtutes sublimantur: et vicia sine scrupulo recipiantur. Qui et magnus basilii astipulat qui similitudinem de apibus posita. Nec enim inquit ille pariter omnes flores adsumunt: nec si quos adsumunt totos absunt. sed eo ablato quod operi suo sit aptum: reliquum omne valere sinunt. Et nos quoque si sapimus in poetarum libris cum receperimus quod veritati amicum consentaneumque sit cetera omnia transgrediamur. Cum igitur ex testimonio magni basilii sanctissimique hieronymi etiam veteres gentilesque poete recipiendi sint. Cum antiquissima disciplinarum sit poetica. Cum magni ex ea et necessarii fructus resultent. Cum philosophi sanctique doctores pleni sint auctoritatibus poetarum. Cum cæsares atque reges omnesque maximi viri poetas suis temporibus honorifice susceperunt. Quod diuine laudes a nullis melius quam a poetis decantant. Non immerito sicut ab initio dixi mirandum est nostro tempore vilipendi poetas. Quis in italia iam resurgere ceperunt et pariter cum theologi honorari. Nunc absolunda est questio. Quarta pauci sunt nostris temporibus poete quod non solum etate nostra sed omnibus praeiis temporibus cōtigit: plus tamen hodie quam unquam. Sed quid cur sic nunc absoluam? Quatuor mihi buius rei videntur cause: si plures sunt nihil est cur movear. Prima causa est quia multa et varia scire oportet cum qui sit poeta. Namque cum bella gesta suum sit scribere: cum tempestates: cum tempora cum locorum situs: cum personarum conditiones: cum maris stratus autem oculos hominum ponere habeat cum virtutes laudare viciaque reprehendere

debeat. Quis nō videt ad hec bñ tractāda multis artib⁹ opus ēē. multas aut ar-
tes pauci sūt q̄ assequant⁹: idcirco ⁊ pauci sūt poete. Secūda cā est qz nemo poe-
ta est nisi cui hoc singularē mun⁹ ex alto traditū ē. vt caut⁹ ⁊ sūctis versib⁹ huma-
nos act⁹ p̄scribat. Singularia aut mīera excellētia paucis dant⁹: id pauci sūt poe-
te. Poetis nāq; vt cicero i orōne p̄ archita dicit. Mun⁹ dei nec arte vlimitatio-
ne pōt bñ nisi vera dicēdi regula det ex alto. Et q̄ sit sicut idē cicero asserit. vt nō
solū nris s̄ oib⁹ t̄pib⁹ rarissimū poete fuerunt. Tertia raritas cā ē: qz successu t̄p̄is
crescētib⁹ hoīm vicijs virtutib⁹q; p̄uētib⁹: sicut alie dīscipline dīminuere sūt: sic ⁊
poetis ad nibilū videt⁹ redacta. Nā sicut nemo mibi vlt⁹ augustinū vlt⁹ hieronymū
dabit sic vel virgilū vel ovidiū dabit nemo. Quarta cā ē ⁊ in h̄ultimo loco: qz nō
reddīt poetis suis honor: id pauci sūt poete. Nāq; vt cicero dicit bonor alie artes
oēs qz incēdimur ad studia glie. Abi vō deest honor tibi ⁊ studiū deſicit. Ac sic sit
vt pauci nris t̄pib⁹ poetica assequat⁹: qz nō putāt hoīes honorari ex ea: atq; idcir-
co negligūt illā. Absolutū duab⁹ p̄uozib⁹ q̄stionib⁹. Instant ridicula: tertia inq̄si-
tio cur viles cutes cadauerū atq; antiq̄ camisie cū cūa i cācellarijs vēdūt⁹ p̄ op̄i-
mis munerib⁹. Tāgit me berde ista q̄stio q̄ vñ⁹ suz ex cācellaria. post q̄ diu⁹ fride-
ric⁹ cesar in secretariū suū me recepit. Solus igit q̄onez ex meo igeniolo q̄ in loco
vñū dicendū ē iocosus. Quā solus asin⁹ ibat: suasq; secū miserias q̄rebat qui vi-
nū portās aquā biberet: frumētūq; in horreis ponens fenū manderet. s̄ becleui⁹
reputasset nisi q̄ etiā post mortē ex eius corzo cribri fierent atq; timpana. Quem
sic querulosum audies varius pariū aial. Tace inquit asincop⁹ est post mortē la-
bori. Nā isti qui dicunt hoīes cū aliq̄ volūt sapiētē facere: corzū meū ad huc pi-
losū recipiūt. frontēq; illi⁹ adornāt quē volūt esse sapiētē. Doctores em̄ creates
meis eos pellib⁹ vestiat: meq; qd̄ ē rerū oīm difficilimū ex magnis bestijs viros
optet sapiētes efficere. Sic em̄ corzū meū fata dīposuerūt. qd̄ ē mibi grauissimū
⁊ molestissimū. Audierūt hec rectores cācellarie videt⁹q; in corijs cadauerūz
magnas esse vrutes: nō cēsurūt illa puo p̄cio dāda. Sz ea atq; camisas cū cera
sicut equū erat magno p̄cio ceperūt vendere. Vimitatq; sacerdotes q̄ sonū cāpa-
narū ⁊ fumū ⁊ aqua ⁊ verba dātes magnis vtunt⁹ emolimētis: coria sua nō puta-
tauerūt gratis dādis: ac vt omīssis iocis ad seria redeam⁹. An̄ charte ⁊ mēbrana-
rū vsuz: idolatis ex ligno codicillis eplaz alloq̄a scribebant: sicut ⁊ cicero ⁊ dama-
sus ⁊ ysidor⁹ attestāt. Exinde t̄a greca q̄ tusa sup̄inducere ceras iceperūt. Illasq;
graphio ferreo inscripserūt. Post hecartbarū vsus apd̄ egyptū cepit q̄ ex decer-
pro papiri tegmīe p̄ficiēbant: ac postmodū ex lineis pānis iā inep̄alīs vsib⁹. Et
inde reges p̄gani mēbranarū vsuz excogitarūt q̄ ex mēbris pecudū tetrabāt: ⁊
ad huc p̄t meoria loci p̄gamaena dicit⁹. Quia igit i chab⁹ q̄ ex vetustis fiebāt cami-
sijs ⁊ in cutib⁹ pecorū ad vsū scribēdi paratis res magne maxieq; notāt⁹: nō est in-
iuria hoc si magno p̄cio vēdūt⁹. Nō em̄ res q̄ cōtinet s̄ q̄ cōtenta ē in ertinationē
venit. At sic trib⁹ q̄onib⁹ vsis excellētissime maḡ hec r̄dusse sufficiāt. Vestro gra-
ui ⁊ optimo iudicio nihilomin⁹ saluo.

Tibi dādo poete scribūt ex rōne etiā p̄ncipib⁹.

Epistola. cv.

Ilustissimo p̄ncipi ex sanguie cesarū sato dñō sigisimūdo austrie ⁊ duci
Tirolisq; comiti dñō suo secundario. Eneas silius poeta regalissq; secretari⁹
S. p. d. In cesaris curiā q̄p̄mūz migravi magna me cupidō incesit tibi
vt aliqd̄ scriberē. Sed veritus suz moderni seculi more: cui nihil placet nisi quod
est sui simillimū. Des hodie fere qui scribūt q̄uis vñū alloquant numero vtunt⁹
plurali tāq; multiplicando personas plus honoris adiiciant reuerenti⁹ oēs q; vi-
deantur. Que consuetudo late in germania patet. Ep̄ud italos aliq̄d̄ diu vigneit
At postq; franciscus petrarcha omīssio temporis sui squalore. p̄iscam cepit elo-
quentiā imitari. plerisq; sic loqui placuit vt castor etas locuta est veterū. Venit
ex greca post hec iohannes chrisolaras qui constantie sepultus est vir plurimum
litterarum. cuius maiores orti romē constantinū magnum post translationē im-

perij bizantiū que nunc cōstantinopolis dicitur secuti fuerant. Sic itales iaz sca-
broſi ⁊ obuoluti sermonis penitētes: nō tñ plus habētes luminis q̃ fr̃a discus ar-
tulerat: ad verā eloquētiā rediit: ita vt similis videat bodie italoz faciēdi illi
que octauianū t̃pibus viguit. Si quis leonardū arentinū: guarinū veronēſez. pog-
giū florentinū: aurispā ſiculū: anthoniū vicentinū ⁊ alios legeret: qui nūc viuetes
apud itales florēt: in quibus ⁊ tulianē fluuius eloquētiē ⁊ lacteus titiliū pata-
miniū elucet. **H**i nunc eos ad quos scribunt ſingulari cōpellit numero: qz tā
grecos qz latinos ſic locutos fuiſſe cōmemorant. ſicut ſocratis ⁊ demofcenis ac ci-
ceronis ⁊ macchatis epiſtole ad maximos viros ſcripte teſtant. **N**ec geniles ſo-
lum ſed eos quos colimus quos veneramur ſanctos viros imitari ſe dicit. **b**ie-
ronymū: auguſtinū: ambroſiū: gregoriū. qui nō ſolū boies ſed ipſam diuinā que
oia nutu ſuo regit maiestātē ad oſi ſermonibus. p̃ſta inquit: da ſac: cōcede: mi-
ſerere: largire. **Q**ui tñ multo ornat⁹ pluralitate vti nouiſſent q̃ nos: **S**ed viſum
eſt illis recte loquendi ducib⁹ ornatū oēm atqz lepore cōfundi: ſi vt modo ſit locu-
ti fuiſſent. **H**is ego qz p̃ſentio nec meo noie ſcribēs aliter quēpiāz cōpello. **A**d te
tñ daturus ſras quid agitā ſubdubito: veritus ne tuoz hoim plus p̃ſtutudini tñ
tuis q̃ meo iudicio: ⁊ arbitris forſitan regib⁹ atqz principib⁹ nō aliter ſcribē-
dū eſſe q̃ ipſi ſcripſerūt. **Q**uib⁹ mos eſt vti pluralitate. **M**andamus inquit
volum⁹ facim⁹. **S**ed hoc quod ab humilitate trahit originē nephas eſt ad iactan-
tiā ducere. **R**eges nāqz cū ſcribunt ⁊ ſi dñatū habeant vt quicqz eis placet legis
vigore habeat. **E**a tñ moderatione vtunt⁹ cū ſcribunt vt precipiētes aliquid non
ſe ſolos videri velint feciſſe ſed cū alioz p̃ſilio. **N**ec te moueat q̃ principes infe-
riores ſcribēs ſupiorib⁹ plēz numerū tāqz ſupbie ſomite abſciant: ſicut ad cea-
rē imperij principē miſſe lre manifeſtant. **S**cribit eſſi dux mediolani. **S**uplico
peto rogū me vie maiestati cōmiſſuz facio. **N**ā ⁊ hoc rōnē bz aliā q̃ arbitrere. **E**t
qz inferiores p̃tates a ſupiorib⁹ diſtuant: nō ab re eſt pluralitatē deponi cum in-
ferior ſcribit. tāqz dicat inferior ad te loquēs. **S**upior alioz vice vti nō poſſum
qz tu illos mibi cōmiſiſti. quos erga alios repreſentat: erga te minime: qz tu illos
⁊ me repreſentat. **N**ō regib⁹ ac magiſtratrib⁹ cōſuetudo ſit pluralitatē offerre nō
bil te vigeat. **N**ā id eſt quod ſtomachabar mō. **Q**uis eſſi idcirco pluralitatē prin-
cipibus cedat q̃ ipſi eap̃pter moderationem vtant⁹. **N**ō honozare hoc eſt. ſed
deprimere atqz cōtēnere tanq̃ nil ipſi ſine ſubditis quēant. **Q**uib⁹ ſi vellemus
reuerentiā impartiri q̃ ipſi modeſte faciunt nos bono uſice fingerem⁹. **N**ec eſſi
qz romanus pontifex ſeruoꝝ dei ſe ſeruū appellat: idcirco nos ſibi ſcribentes eun-
dem ſibi reddimus titulū: ſed pro ſeruo ſeruoꝝ patrem dicimus patrum. **H**ec for-
taſſe nimis longe ſunt repetita principio que me a propoſito remotius abdure-
runt. **S**pero tamen bis factū eſſe vt vel mecum ſentias vel ſequenti magnos au-
tores mibi des veniam te ſingulariter alloquenti. **Q**uod ſi aliā rōne non facies:
tua ſaltē ſingularis benignitas ⁊ innata te monebit humanitas. **N**ūc quid ſit qd
maluerim ſcribere abſoluendū eſt. **N**āqz cum in banc paruelis cui ceſaris curiaz
veni: multa mibi de tua preſtate virtute ſunt dicta. **A**lius benignitatē p̃cipuā refe-
rebat. **A**li⁹ mirificā honeſtatē atqz modeſtiā. **A**lius prudētē vltra q̃ etas ſerret
te predicabat. **A**lius te liberalē ⁊ iuſti amantiſſimū affirmat. **A**lius quod raro in-
ter huius etatis principes repiſ. te latini ſermonis obſeruantiſſimū cōmemora-
bat. **Q**uib⁹ ei p̃rebus ⁊ mirari te ſimul ⁊ amare accepi ⁊ tāqz monſtrū putabam
adoleſcentē principem tot virtutibus eluere. **N**on tamen ſtatim credulus fui
nec omni voci p̃bui fidem acceſſi alios percontatus ſum vniuſeros. **R**eperi oēs
vno ore loquentes. **N**ec iſta apud me ſatis adheſi lateri tuo ⁊ inter coronas no-
bilium tāqz explozatoꝝ ingreſſus: mores tuos dum adhuc me ignorares ſum ſpe-
culatus: attendi geſtus: ſermonē: vultū: nihil nō pluſtraui vidi modeſtū in ceſſuz
latinū incorruptū. **P**otui famam: res ipſa vici: non potui mibi non credere: ſed
oculos meos ⁊ aures tuarum virtutū teſtes admiſi. ⁊ earuz factus ſum p̃dicatoꝝ

quarū antea fueram inquisitor. Nec hūc ista in assentoris modū refertē censeas.
Ante oīa enim tibi suadeo vt omne genus adulatorū quasi pestem terribissimā su-
gias. vt nullos homines magis detesteris q̄ eos qui tibi blandiunt qui te coram
laudāt. qui omnia que facis p̄bant qui vbi negas negāt z vbi affirmas affirmāt.
¶ Tu autē alio apud terentium inquit gnato: z iuuenalis si dixerit effuso sudat. Nā hoc
est genus hominū pessimū: quod principes maxime deiciat z p̄cipiat. ¶ Timendū
nō solū adolēcentie sed etiā senectuti. ¶ Cur tamen te palam cōmendauerim non
tacebo. ¶ Illucē sane in te quas cōmēdaui virtutes: sed illas nō retuli vt gloriēris
non vt te iactes sup̄bias vel inſeris. Solū hec scribo vt custodias tantū bonū vt
serues z amplifices hunc thesaurū: vt sic te habeas q̄ virtutes tue cuz etate cre-
ſcant: z has indies virtuosiorne i viciū aliquorū incidās qui boni fuerūt iuuenes
z pessimi senes. ¶ Et vt est in puerbio bonus pullus mala gallina. Ego em̄ cupio vt
ex bono adolēcente fias vir optim⁹. ¶ Quod eo tibi facilius erit quo meli⁹ es nu-
trit⁹. ¶ Et sane debes ante oīa genitorū tuo clarissimo principi grates referre. qui
tū animū excolēdū putauit: qui te sub disciplina tenuit z p̄ceptores tradidit cru-
ditos. ¶ Hec em̄ amplissima est sup̄peller z hereditas q̄ principatus melior. ¶ Pes
em̄ z potētatis z hui⁹ honores seculi bona fortune sunt: fluxa: mutabilia: caduca
que vt fortuna vult huc atq̄ illuc ferunt. ¶ Illa em̄ mortale gen⁹: quasi in ludō ha-
bet z hūc deprimit hominē hūc extollit. ¶ Nec em̄ magnū est ex figulo regē z rursus
ex rege figulū facere. ¶ Hinc est iuuenalis versus. Si fortuna volet fies de cōsule re-
bor. ¶ Magn⁹ alexander subiecta india vt quātū possz onddē. ¶ Scitulanū quēdā ad
regni fastidiū erexit. ¶ Syodetian⁹ vō cū orbis haberet imperiū deposita purpura
z fastid⁹: rigandis ortoꝝ oleribus z plantādis arborib⁹ operam p̄buit. ¶ Et animi
bona que sunt: cōtinentia: castitas: fortitudo: iusticia: moderatio: intellectus: in-
genius: memoria: stabili quodam nexu adherent hominī: nec auferri a nobis nisi
cū vitā possunt: hec vere nostra sunt bona: hec dum luceant mortales fruimur
vitā p̄stant suauiorē. postq̄ migrā⁹ ex hoc seculo spem dant felicitatis eterne.
¶ Cū q̄bas vites natura tibi cōcesserit z parentes cura in te illas auerit. moniti
te esse volo vt serues bonū qd̄ est in te. ¶ Ad quā rē maxime necessariū censeo lras
studii quo iam inſiciat⁹ existis. ¶ Quia tamen iam illas videris quasi aliqd̄ iugū
abieciſſe. ¶ Nō erit ab re si te ad eas coner reducere. ¶ Non em̄ vt aliqui arbitrant⁹.
Idcirco principes discunt litteras vt latinū scientes participare cum alienigenis
queant. ¶ Nā etſi hoc frugi est alia tñ nobilior rō est. ¶ Quoniam em̄ oīs bene viuendī
norma litterarū studio cōtinet⁹: ideo illas expedit nosse. ¶ Nec fat est imbuisse prin-
cipia nisi z vltra progressus fiat. ¶ Seculi tamen principes nostri plerūq̄ illas ad-
p̄hos relegant aut iuris interpretes tāq̄ principes non deceat bene viuere. ¶ Pro-
igē te nebis auscultes quoniam nemo in clarū virū aut famosū principē pōt eua-
dere nisi cū nature dotibus adiunctā habeat doctrinā. ¶ Des sane qui superiorib⁹
seculis claruerūt principes: studiosi lras fuerūt. ¶ Philippus macedo alexandro
nato gauisus est q̄ eo tpe filium habuisset quo florebat aretoreles. ¶ Nec alexander
bac qua tu nūc es etate litteras a se relegauit. ¶ Sed profectus in asiā aretoreles
z calisthenē magistros secū duxit: nec audire p̄biam inter armorū strepitus ac tu-
multus cessauit. ¶ Felix nimirū si vicio vinolentie caruisset. ¶ Alcibiades z temisto-
des q̄ apud grecos illustres habent studiosi fuerūt p̄bie. ¶ Epaminondas theban⁹
qui grecie princeps est habitus: nō miore lris q̄ armis operā tribuit. ¶ Traſeo ad
romanos. ¶ Quid limati⁹ quid eloquētius scribi pōt q̄ ea cōmentaria que in lris ce-
sar de se cōdidit. ¶ Is enim cum in gallia bellū gereret diem armis. noctes lris de-
dit. ¶ Heres eius augustus z orationē solutā z carmen optime dictauit. ¶ Extatq̄
sebucius elegantissime versus in cneyden laudem. ¶ Quid fabios cornelios autē
cathones referā. ¶ Quid de pompeio dicam qui tam affectus lris fuit vt egrotatē
possidomū p̄bū quīs cōsul ipse foret nō omiserit in chado visitare. ¶ Catho cū eē
latina plenus doctrina lras grecas vñ cōtempſit: postea propositi penitens qd̄

iuuenis spreuit senes concupiuit. Nec dubitauit sensum suum lris deprimi. 3 imbueret
ad grecam volubilitatem os contorquere. Recte bi quidem qui 7 si principatum habere
differant q3 populis: seruire tñ lris voluerunt. S3 nozant illi platonis vocē q3 dicta
diuinitus: tum a cicerone tñ a boetio referunt. Metas q3 fore respublicas si recto
res earū studere sapientie cōtigisset: que sapientia baud dubiū ex pbie fontib3 hau
rit. Tu tñ fortasse fabulosa reris que de antiquis sūt scripta qui 7 in ocio negociū
7 in negotio oia diligenter referunt curasse. Sed hāc opinione pñt tibi auferre
nōnulli viuentes: qui est reipublice pñt 7 inueta rogāt arduissima. discipuli
nas tamē nō negligūt. Leonellus marchio estē. taceleganter scribit vt nihil inter
eius 7 ciceronis lras putes distare. Sorozia de marchione saluciarū dicunt mar
chionis mantue filij 7 arma tractāt 7 lras colūt. Alfonso rex aragonū: cui 7 cilia
paret: 7 illa italie pars obedit que olim magna grecia dicebat: qui toties victus
tandē victi: 7 aduersam fortunā in fauorē sui puerit: nūq3 in castris est sine libris
quocūq3 it: illuc 7 bibliotheca sequit. Siue in tectis est siue in tētozū manet. sin
gulis diebus aut legit aliqd aut audit. Egre diuitaliā 7 penitus toto diuisus or
be britanos petā vbi dux est cleo cestrīe. qui regnū qd modo anglicū dicim3 pluri
bus annis gubernauit. huic tanta lrarum est cura vt ex italia magistros asauerit
potarū 7 oratorū interpretes. Quidē ne q3 7 hoc seculū principes lratos admittit.
Inter hos 7 tu poteris numerari si qd cepisti studiū fueris psecut. Nec em̄ ideo
lratū te dicā q3 latinū. pñcies. Macti hoc pulchzū est: coruz 7 picis vā. Elucto
anthonio cū rediret octauian3: edoct3 latinū corū. salue inq3 auguste cesar impa
tor huic persianū illud. Qui expedit pñtaco suū there picasq3 docuit nra verba
conari 7 addit cām magister artis ingenijq3 largitor neutri. Quid tibi videtur
cū venit hūgar3 aut itāl3 aut gallic3 latineq3 fat3: cū tu adolescens illos intelligas
ali3 senes tāq3 surdi audiat. Pulchzū tñ erit 7 tunc te lratū vocitabo: cū oratores
intelliges cū pños nosces cū poetas tuapte pcurres. Hoc tibi fortasse grande vi
det3 arduū nimis baud sic. Nolo te noctes diesq3 libros voluere. S3 vnā dū
taxat cum subet diei horā exposeo quā lris pbeas. Illud aut cure tibi ee volo: vt
doctus sit quē audias 7 prudens quē sumas m̄rim: nec te vana tituloz ambitio
fallat. Mō em̄ pteora doctior ē aliq3 q3 magisterij nomē aut parisi3 ē aut athenis
sortitus. Ille aut peritus est qui naturali pñdit3 ingenio vigili cura perferuat3
est m̄ros artū auctores: qui cū multa viderit atq3 legerit libroz volumia. tñ me
more plurima cōmēdauit. qui nō solū diuinis lris sed etiā secularib3 sit imbui3
Ex his vnū apud te vellē tegere. quo cū p tuo loquerer3 arbitrio q3 tēp3 docēdi nō
ex se sumeret s3 tua ex volūtate q3 cū velis legat cū nolis taceat. S3 tuū erit quot
dieb3 velle aliqd. Māq3 postq3 biennio hūc modū seruaueris. nimiruz plus te lucrī
ex lectione corrolisse putabis q3 si puinciā aliquā sis adept3. Ego quidem laudo
edes tuas militib3 plenas esse. Hi em̄ sūt qui tutant patriā 7 decoz est armorum
gloria principē enitere: sed nullū apud te fore virū doctū nec laudo nec probō. Si
cut em̄ milites pascis ita 7 doctrinarū institutores nutrire posses qui te iusti 7 in
iusti differētiā 7 limites edocerēt: virūq3 redderēt ex oī pte pfectū. Mō decet te il
los sequi q3 vt sumpt3 minuāt doctores excludūt leones tñ pascūt. sicut ē illud iu
uenalis. Mō bz infelix munitoz qd mittit amico. Quis illic qd donet bz nec desuit
illi vnde emeret multa pascēdū carne leonē iam domitū. Et ironice subiūgit. Co
stat leuioza belua sumptu. Mimirū 7 capiūt plus intestina poete. Sume igit tibi
grādis doctrine aliqū virū nec parcas expēsis vbi ingēs redūdāt emolimentuz
Queris fortasse qd emolimētū. Edicā paucis ne lfarū vtilitate pñnas. Postq3
em̄ viriles attigeris annos h3 tibi bonoris 7 pmodi erit. vt tei pñlio loquēte cete
ri sileāt: cū tu vñ plus oib3 sapias. Nemo te decipere poterit: nemo dicere audebit
h3 equū 7 hoc cinquū nisi verū id esse manifeste cognouerit. Si q3 pñpserit in ho
nesti aliqd suade pñto eris rōnib3 pñtare. Si affari volueris plin q3 pacto loquē
dū sit scire instituer. Si aut laudare aliqū aut vitupare volueris 7 quintilianus

et cicero te decebit. Si bellū suscipiendū erit et armis opa banda vegetius modū
 ostēdit et linus et quintus curcius et iustinus et lucretius et suetoni? et salustius cri-
 spus. et historicoz cunctis. In quib? et alexandri magni fortitudinē et banibalis cal-
 liditatē et fabij verfacias. et scipionis prudētia et iulij cesaris disciplinā militarem
 et sertorij ac marcelli audaciā. et iugurte saga citatē et oim qui res bellicas gesserūt
 artes inuenies. Nūq̃ tam multa experiundo videbis q̃ multa legēdo perdisces.
 Si quō republicā gubernes scire volueris. legēdi erūt tibi politicoz libri quos
 aristoteles composuit et leonardus arentinus latinos fecit. Vterē aut trāslatio
 nē tibi nequaquā assumes. q̃ et eloquentiā viciat et intellectū minus verat. Ad re-
 gendā familiā et teipm: vtilis erit iconomica ethicaq̃ aristoteles: tum de officiis
 cicero et eple senece omnesq̃ libri ipsius. Quomodo regenda sit vxor scripsit frā-
 ciscus barbarus venetus. Quomodo liberi educandi plutarchus. Quomodo te
 cū amicis habere debeas et quō in senectute arpinas cicero. Idem quoq̃ de mor-
 tis contemptu et aliarū passionū scripsit in tusculanis. Morales vtutes quō am-
 plectende sint et hi quos modo retuli autores: et post eos macrobius faciē tra-
 diderūt. His agriculturā cognoscere: virgilius georgicoz te admonebit. His or-
 bis sitū mētis oculis plustrari et diuersarū prouinciarū situs ac mores intueri. et
 quid queq̃ regio ferat et quid queq̃ recuset: affit plinius de naturali historia: affit
 proloemus: solinus: ysidorus hispalen. His celi sydera et planetarū cursus et grā-
 dinis et pluuiarū et fulminis causas scire: ad aristotele redito: seneca virgiliū. His
 regū mores et fastidia principatū pscrutari hū seneca in tragedijs legito. His ple-
 beos boies et milites gloriosos et lenoniū infidias et seruoꝝ deceptiones vt euitare
 illas possis intelligere. plautū tibi et therentiū assumito. His quō fulminada sint
 vicia edoceri oracius iuuenalis et persius in pmpu sint. His pastoꝝ cōsuetudi-
 nem cernere bucolicon virgiliū habeto. His fabulas gentiū et fastos et tristiū mi-
 ferias et amantū eplas et amoris remedia nosse. Naso te versib? erudiet. nec sta-
 tius thebaidos vel archileidos inutilis erit sententijs grauib? vbiq̃ refertus.
 Post hec vō et sias pfectio: et cū de religione cogites: tum de salute aie hierony-
 mi libros euclucos: augustini: ambrosij: gregori: lactati: cipriani: leonis. Scriptu-
 rā sacra semp doini habebis: et nūc vetus nūc nouū intueberis testamētū. Nec
 que nūc scribo: si q̃ doctus extra italiā legeret me maxime argueret q̃ inter auto-
 res legēdos nō numerauerim bugonē de sancto victore: aut alexandrū de ales vī
 magnū albertū vel petrū blesensem et nicolaū de lira et alanū. et banc nouarū tur-
 bam. Sed tu caue ne istos audias. Maestri docti sunt: docere tū alios nequeunt.
 Ego tibi id suadeo quod per me rectū puto: nec somnio. Sed viros totius italie
 pitissimos in hac suam habeo cōcurrentes. Crede mihi nihil discendū est quod de
 discere oporteat: sed illis in autoribus te exerce q̃ sunt pbatiores. Suscipe nāq̃
 semp optima debem? ad imitandū. Tu ergo hos sequeris hos audies hosq̃ leges
 quos tibi pnominaui. Si vis et multarū rerū scire et pnceps toto in orbe secula-
 ris et mirand? haberi. Interueniendū tamē nō suadeo vt cōiunct? hominū fugias
 Nec te solitariū eē volo: nisi cū meditari aliquid volueris et in secessu mentis p-
 gredi ad aliq̃ temp? imo suadeo vt sis affabilis vt cōis oib? vt te videndū p-
 beas. vt nūc hos nūc illos alloquaris: vt cōsilia ingrediaris vt cōciones adeas:
 vt populo te exhibeas et p te loquaris. Scio nāq̃ frugi eē q̃ boies lris didicerūt
 experimēto cōprobari. Nec ego hos boies laudo qui sic se lris vident vt res cete-
 ras paruifaciāt qualē fuisse democritū diogenēq̃ cōstat: qui sibi dūtaxat vixerunt
 Illi sunt omni laude et pconio digni qui et reipublice seruierūt et lrarū studia non
 omiserūt. vt et platonē et aristotele et democritū et iulij et ciceronē et pliniū et mace-
 natē et augustinū fecisse cōperimus. Hi nāq̃ quod ex lris hauserant in admīni-
 strada republica exercebāt. Idem et tu facies si vir et pnceps optim? esse volue-
 ris: lris suū tēpus et suū reipublice dabis. Nūc iudiciū facies nūc tenebis confi-
 liū nūc arma tractabis. nūc rez familiarē respicies: et in his omib? quid littere

ualeat experieris 7 ocy utilitate cū negotiū comodo pūgēs: mirā oib' de te spem
facies 7 vel solus vel cū paucis orbe toto mirandus habebis princeps. Nec tā
splēdor forme tue qui est egregi' nec vestes auree aut ornatus crinū 7 equorum
pōpa tantū te honestabit quatū iparū decōr l'rarū 7 v'utū fama. Quoz facies si
videri possit (vt arestiores inq't pulcritor est q's lucifer aut heperus: ad hēc aut
sicuti mibi videt iam tuapte in cūsus es. Cū em' subditi tui nuper ex at' b'eli veniē
tes maiciatū regie supplicarūt vt te ad regendā puicā mitteret. Nō sum dūti
ad hēc adeo maturus vt gubernare patriā possim. Digna v'q' que tuo p'gredif
ex ore 7 quā ois laudatoria sit etas. Quenit em' quid ferre recusat 7 quid valeā
bumeri quēlibet meditari cū aliquid est gerendū: quia cui leta potenter erit re
lic' temū recte se habebit. Nā qd' h'as ait. Magistratus viruz ostendit. Hos re
ctissime de principatū dicemus. In quo qui moderationē seruauit dñs est q's boni
nib' similioz. Nec em' arguū est in paupertate seruare cōtētiā: sed vt marcialis
ait. difficile est opibus nō tradere mores. Magna peccandi facultas sequit' prin
cipatū: adeo irritamen gule: copia vini 7 quesitoz v'ndiq' cibarioz 7 laute gl'oria
mensur' vt verbis vtamur lucam. Sunt mulieres formosę que tūz oculis tūz ver
bis tūz oculis tūz amplexibus adolescentuloz mētes 7 oculos fastinant. affit
corruptozes adulatores ioculatores bistrones qui arcē adolescentē v'ndiq' niti
tur expugnare. Ille avaricie cultoz venale iusticiā facit. Suscipe inquit hoc 7 cō
mendatū habet. Qui dat liberalis est homo 7 habet multū qd' det: ali' ad irā p
uocat in te inquit peccatū: suscipe gladiū vindicia scelus. Tu princeps iniuriā
feres quā nec priuatus impunitā relinqueret. Mulier alius inquit formosa te
amat 7 amoretuo morit' cur nō cōpateris 7 misereris adolescentule 7 gaudes cū
ea. Nam' venatū ait vir robustus qd' torpes ceruoz greges 7 aproz clausi sunt.
Spectatū tibi pulcrū p'beo. Veni mitte bos senes resp'ublicas tueri. Qu let'
esto dum tēpus fert. At' bi quib' in palatio v'uedi est cā. qd' stas inqunt pnceps:
am' epule allate sunt 7 frigesūt: veni dūz accipenser calidus est 7 anq' fumare le
pne desinat. Squilla est optima 7 aper 7 poletus in mensa. quid l'as 7 volup
tātū amittis. Multi vicia suadent pauci v'tutes. Quid faciat adolescēs: cuius
etas parū per se roboris habet 7 cui' animus a natura p'clius est in libidine. Nūc
grandiū homines resistere tot blādijs potuerūt nec dicā adolescentēs. S'z aīne
aliqui. Consiliū habebit princeps: maioris natū affabūt: qd' sit agendū. Prūmo
res patrie censebūt: scitū ē: sed oēs qui principē coronant facere illū amicu' fructē
7 nō que sunt apta sed que iocūda putāt in cōsilio dicunt. 7 niti' p se quisq' vt ca
rior sit. nec est qui libera pferat animi verba. Et quis pars bene consulat: liberū
est adolescenti quos vult sequi. Et q' incertus est: parūq' pensi habet: non qd'
expedit sed qd' libet plerūq' amplectit'. Et quippe quēadmodum mea fert opinio
Aut maturū esse principē oportet 7 suo cōsilio fretū. Aut adeo rudē vt in modū
franci nūbil p se disponat. S' qd' maior ps suadet executioni mandet. Nā qui ali
quid facit minus tñ q' satis est: periculosus est reipublice 7 imperia sepe subuertit.
cū non ad rōnem sed ad libidinē regat. Hinc est quod in lib'ia regū puellum octo
annoz bene rexisse cōperimus siue is septē annoz fuit iōas filius ochozie. Non
em' is rexit: sed eius satrape regnū administrarūt. Est aut' principatus irritamētū
qdā vicioz: 7 admodū pauci reperirunt q' nō aberrēt. Cū fruen' oibus sunt lo
quā a saul vsq' ad sedechiā nouē 7 triginta reges in iuda 7 isrl' fuerūt. inter quos
soli octo boni connumerant'. reliq' nō ignari: impiti: indocti: impotētes: avari: su
perbi: iracūdi: crudelis: libidin' osi: adulatoz 7 stulticie serui. q' ambitione nescio
q' effrenata tāq' ad pessē mortaliū nati idolis seruientes. bellis semp' indulsērunt:
pacis atq' ocy hostes fuerūt. Et bi tñ i populo dei regnabāt: 7 bon' pleriq' p ser
uos dñi. p'p'etate fuerūt vincti. Nec salomon q'uis sciam 7 sapiam a deo fuisset af
secut' p'plērare potuit. S' adamauit mulieres alienigenas. 7 bis copulat' est ardē
rissim' amore. Fuerūtq' ei vxores quasi regine septuaginte 7 cōcubine treccē: 7

auerterunt mulieres cor eius vt sequeretur deos alienos. Nec dauid quis esset electus a deo vicijs caruit. siquidē et homicidiū simul et adulteriū perpetravit: qd nō fecisset dum pastor erat: s; enī licentia regni puocauit. Quid aliud faciat cui min⁹ sit roboris: quid iuuenis quid adolescens an est aliquis q; annis teneris dñum censat committendū: cū sepe robustior etas sub illo deficiat. Prudenter tu quidē qui patrueli et sanguini tuo poti⁹ q; alijs credidisti: nec dñatum pat⁹ suscipere q; peritiā voluisti. Alius fortasse aliter fecisset qui opinione inflatus sui: qd ad me dixisset obediētia ista: ego iā liber esse volo: nā scio bonū et malū: qd meli⁹ est q; impare dicas illi fac et faciet. Nā vt euolē temp⁹ est. Sic dedali fili⁹ vt est in fabulis. Nāq; cū pater alarū remigiū sibi et filio cera et pice coaptasset vt labozintibi carcerē fugeret: liquidū petijt aerem et sequere me inquit icare: nec a me quodq; recedas. Daruit ille tam diu quoad timor artis māsit ignote: vbi dō iam se volādū sciam putauit. nec se ampli⁹ rectore credidit indigere: iussus patris egressus: percussis ampli⁹ alis vagari cepit: et modo huc modo illuc discurrens: ac cōtinuo altius euolās: regione ignifera attingit vbi dissolutis alarū compaginib⁹ et omni pēna solis ardore perusta ruinā fecit et nudus in mari cecidit: quod adhuc eius ex noie vocat icariū. Prosequor itē fabulas. Pbeton fili⁹ pbebi patrē rogauit sibi vt quā ptereret recederet. Furauit per frigem pater nihil se negaturū. Filius currū solis sibi regē dū cōmitti postulauit: penituit pbebum pmissi: scientē tantū regiminis impotere natū: sed q; iurarat negare nō potuit. Quis cicero in officijs hoc iuramentum potius rescindendū putasset. Ascēdit currū pbeton. gloriabundusq; loza recepit tūq; et se regem et deo similē arbitrat⁹ est: vbi dō ad mediū celi est ventū cū solis equos inibbere nō posset: illiq; vagarent et mundū omnē ignibus conflagrarent iouis fulmie ictus est et in beridanū precipitatus. Dilce figmentis admonet quēlibet poetē: vt anteq; presit et domine: vires suas regide mencias ne sub pondere ruat. qm̄ omis est nō voluptas alijs imperare. Si mō id volum⁹ cū rōne efficere et eū sine regere. ppter quem reges sunt instituti. Reges romane que ab atbeniensibus et spartanis quas tradiderūt ligubrys et solon sūt orze pueros vsq; in annū quartūdecimū sub tutela esse voluerūt. Post hāc etatē in annū xxiij. curatores adolescentibus dabāt. Nā ante hoc eū infirmā censebāt etatē. Cā ob cām cuz duo scipiones a cartaginēsi⁹ in hispania fuerūt occisi: et banibal armis italianū pmeret: iterū secū exercitū in hispaniā patrē et patrū vlturū. Scipio african⁹ maior re promittēs diu p senatū reiectus est q; quartū et vigesimū dūtaxat annū esset natus. Tandē cum esset alius nemo qui se diceret pfecturū puinciā: necessitate magisq; volūitate senatus obtinuit. Cartaginēses eoz impatore defuncto amulare imperiū filio qui iuuenis erat cōmittere recusarunt. Nec banibal prius dur peno: creat⁹ est q; anno eēt occisus q; patri successerat. Rex numidie massinissa filios suos moriēs q; iuuenes erant romano populo et pserum cornelie familie cōmendauit. Quid tibi gentiliū gesta cōmemoro. Prohibēt sacri canones ante xxiij. annū fieri quēq; pbyterū aut pōtifice an trigessimū. Referam⁹ aliqd ex veteri testamēto. Nā et ibi q; filia iuuenū ad regimē patrie imaturā vidēt. Mor tuo salomone qui sup duodecim trib⁹ regnabat: venit fili⁹ eius roboam in sicheb vbi cōgregatus erat omnis israhel ad cōstituendū eū regē. Et dixit multitudo pater tuus durissimū iugū imposuit nobis. Tu itaq; nunc iminue paululū de imperio patris tui et de iugo durissimo et seruim⁹ tibi. Qui ait ite ad tercium diem et reuertimini ad me. Cūq; abiisset populus inijt cōsiliū rex cū seniorib⁹ qui respōderunt. Si obediētia hodie populo huic: et petitioni eoz cesseris: locutusq; fueris ad eos leuia erūt tibi serui cūcti eo dieb⁹. At ille reliquit pōsiliū senū et adhibuit adolescentē qui nutriti fuerūt cū eo: qui dixerāt ei. Sic loqueris populo huic minim⁹ digitus me⁹ grossior ē dorso patris mei: et nūc pater me⁹ posuit sup vos iugū: ego autē addā sup iugū vestrū: pat me⁹ cecidit vos flagellis: ego autē cedā vos scorpionib⁹. Fecitq; sicut irritato populo recesserūt ab eo decē trib⁹: q; pstituerūt sibi regē.

Reroboā filiū nabath. Scissusq; ē israel impetū: q; ineptus rex cōsilia iuuenū
recepit. **M**eli⁹ fuerat illū iuuenē infante fuisse. **N**ā tūc ochozias fili⁹ iozam duos
viginti natus annos regnū accepit in israel z afflicti populi dñi z fecit qd ma
lū erat corā deo. **N**ec aliter se habuit achaz fili⁹ ioathan q; viginti annorū erat cūz
regnare cepit in iuda. **N**emo peior q; manasses int⁹ reges fuit qui. xij. etatis anno
suscepit imperiū. **S**imilis ei filiū amon fuit qui regnū. xxiij. etatis anno inchoa
uit z a seruis suis ppter scelera quib⁹ implicatus erat occisus fuit. **Q**uid iacobim
referā z duos iacobim patrē z filiū. aut sedechiā nomine qui perditā ierolimā
captus a caldeis p⁹ anse natos suos occidi vidit: postea puat⁹ est oculis. **I**bi oēs
infra. iij. z. xx. annū regnare ceperūt: z qm̄ incepti erāt. malū corā deo gerētes: z se
z suos populos pessundarūt. **Q**uorū stulticie cōtraria est adolescentia tua. que l⁹
quātū in hac etate pōt esse multū prudētie sortita sit. spemq; marinā de sua sapi
entia pbeat: nō tñ prius ad regendā puiciā mitti voluit q; z robur etatis z rerū
assequerē experientia. **S**ciebas nāq; tuapte ingenio qm̄ nō recturus sed regen
dus ires. quod sub patruelis tuo celsare nro sapientissimo potius q; sub alijs tolera
re voluisti: vt interim dum etas crescit regiā maiestātē secutus intersis cōsilijs: ut
dicia noscas: res arduas videas: viros sapientes audias: dietim fias rerū experien
tia doctior. **A**t cū his seruandū est quod supra dixi vt temporis aliquod spaciū
cōcedas lris: que reliquas virtutes tuas condiant z illustrent: quibus si fueris vt
te spero futurū rite imbut⁹: cū ad regendū venies nō par alijs sed oim̄ principum
eris speculū: teq; vicini oēs suarū litū moderatozē z arbitriū facient. **E**t quē ad
modū ad visendā sapientiā salomonis regina saba z alij orientales cōcurrerunt
sic te totus occidēs venerabit z septentrio: z ad samā tue prudētie infiniti visu
ri te venient. **E**ris enim quasi iofias ali⁹ filiū amon. populū tuū recte gubernās
nec ad dexterā neq; ad sinistrā declinans. **A**ge i⁹ princeps optime z adolēscēs
clarissime dum tempus habes incumbere lris: edisce sapientiā z studio te prebe
re. **N**ec sit tibi cure si res aliquę in atthesi sunt innouate: illas em̄ patruelis tu⁹ cōpo
net z pzo sua eximia tū sapientiā tū bonitātē pacabit: teq; cum tempus aderit
z dominio z virtutib⁹ actū remittet in patriā. **I**nterea regimen recte illi cōmissū
est: quia indiget atthesi regio fauore. ppter finitimos plures qui tuis inhiant ter
ris z apertis faucibus expectāt quō tū possint patrimoniū deuorare. nec aliud
verēt q; nomen regum imperialēq; dignitatē. **E**t licet nonnulli aliqua impen
tiarū temptent: melius tñ regio q; ducali nomīne compescuntur: qui si tu regeres
adolescētiā contemnentēs tuā acerbius affligerent terrā. **S**ed mitto hec quia
tu te scisti quid esset agendum z te regi cōmendasti. **N**on est te hortari vt lras
quanta sit vtilitas quantūq; fructus nosceris. **N**on nilil bozarū studio tribuas
quod iam tibi satis arbitroz persuasum. **N**on eloquentia mea que nulla est s; bo
nitate tua qui ab ipsa natura sitire videris amorē scientie. **S**ed facio iam finem.
quia rumor vociferatio z strepitus in quo sum non fert vt plura dicā. **V**enio em̄
inter clamores qui rumperent somnū druso vitulisc; marinis. **A**niciū est toti cā
cellarie receptaculū. **C**omplures sumus vnīs in edibus cōmensantes z combibē
tes. **N**ec formice tam preste in suis antris q; nos vna in auleola degim⁹. **A**pes di
stincte cellulis i aluearib⁹ delitecūt: nos vno in cōclauī velut oues in septis alter
alterū premimus. nec spūere quisq; pōt nisi alterius cōmaculet vestē. **T**antumq;
inter nos seruamus silentiū vt picas in nemoribus vel cornices aut in paludib⁹
ranas audire censeaste. **P**iroz mei qui tantū exprimere tibi potuerim. **S**z hoc
forsitan nimis est tibi. qui iam lras quasi iugum aliqd abiecasti z nūc magis vocā
dus es ad studium q; trabendus. **I**llud mibi molestum est q; ad te scribens inter
verationes plurimas perpolire non potui quod te legere speraui. **A**t tu veniam
dabis z loco z ingenio meo. quod tam bebes est vt nedum in tumultu sed vir i
quiete ornare queat quod scribit. **V**ale iam tandem z me quātum celsar pmitte
tū habeto. **E**x grez.

Reuerēdo p̄i dñō c̄pō cōstān. Eneas siluius et michael de phullendorff se-
cretarij regij. S. p. d. Reuerēde in x̄pō p̄i et dñe. Obtinuit superiorib⁹ d. c̄pō
bonorabilis. Cui⁹ amāte rege p̄mariarū precū lras: p̄ aliq̄ bñficio
ecclesiastico sibi cōferēdo ad tuā collationē spectāre. Nūc vō cū eisdē lris ad tue
paternitatis p̄ntiā p̄fiscif: sperās in oculis tuis grātā p̄motionē inuenire. Ve-
rū q̄ idē. Cuius nobis p̄ plurimū p̄uersatus ē: nobisq̄ retroactis t̄pib⁹ obsequio
sum se p̄buit acceptū: et eū semp̄ bonestū et p̄bū inuenim⁹. Nō indignū puta-
uim⁹ has n̄ras lras in eius rēcomendationē tibi cōscribere. Quā p̄pter licet nō
dubitem⁹ paternitatē tuā cū inuitu dētū suarū: tum maxie ob reuerentiā regie
celsitudinis beniuolā sibi et affec̄tā esse. Rogam⁹ tñ vt etiā nostro intuitu. Cui⁹
ipm recipias cōmendatū. vt p̄ tui fauoris p̄ficia q̄p̄mū regiarū p̄cū sortiri pos-
sit effectū. In qua re reputabim⁹ sp̄alcm grāzā tuā paternitate recepisse viceuer-
sa in nobis possibilib⁹ ad tuā beneplacita nos offerētes.

Promotoziales lre.

Epistola. crvii.

Rotarij romanę regie cācellarie. Reuerēdo p̄i c̄pō constān. dñō suo. S. p.
d. Licet menta n̄ra nulla p̄cesserunt quoz vigore petere a te aliq̄d audere
debeam⁹. Quia tñ res iusta ē. p̄ q̄ interuenim⁹ et benignitatē tuā nō igno-
ram⁹ fiduciā habem⁹. q̄ ea q̄ q̄rim⁹ libentē audies et libentē adimplebis. Qd̄ autē
poscim⁹ hoc ē. Venit ad te cuiti⁹ cū lris regis p̄marū p̄cū sup̄ aliq̄ bñficio ecclia-
stico sibi cōferēdo ecclie tue: q̄ cū sit vir iratus et bonis imbut⁹ morib⁹: facile apud
te optimū p̄iez grāzā iueniet. Nos tñ cupim⁹ vt n̄fē etiā sibi rēcomendatōes. p̄sint
cū eū diligam⁹ et suis exigētib⁹ meriti p̄carz habeam⁹. Rogam⁹ itaq̄ vt n̄ro intuitu
tuos sibi fauores impēdas q̄ ip̄e sentiat lras n̄ras ad effectū sue regie gr̄e cōsecū-
das nō modicū p̄fuisse quā rē nob̄ ad p̄cipuā cōplacētā recipiem⁹. Parati ēz in
oib⁹ possibilib⁹ tibi et cōi et in p̄ticulari p̄placē. Datū i noua ciuitate anno 7c.

La siluius cōmēdat sūmo pontifici ne
emulis suis regnū hungarie p̄firmet.

Epistola. crviii.

Riddericus dei gr̄a romanorū rex semp̄ augustus sanctissimo patri dñō eu-
genio pape quarto. S. p. d. Et si nō dubitem⁹ apostolicā sedē tāq̄ verita-
tis doctricē iustāq̄ vite magistrā. quozlibet iurib⁹ fauorabile ēē: nulliq̄
p̄suis iniuriā facere: q̄ quicq̄d ab eius folio manat: iusticiā lanq̄ libzā et equi-
tatis. Nō tñ ab re fore putam⁹ aliqua p̄ nes scribi. b. tue. q̄bus ius serenissimi p̄i
cipis lauslai hungarie regis patruelis n̄ri charissimi pueri pupilli et orphani cōm-
mēdatū efficiam⁹: et eoz q̄ ficta p̄ veris referūt imp̄is resistam⁹ conatibus. Scit
em̄ tua beatitudo patruelē n̄m p̄fatu q̄ p̄obitū vite diuē mēozie patrui et a n̄c
soris n̄ri alberti rōanorū atq̄ hūgarie bobemicq̄ regis in vtero materno possibū
mus remāserat. Et primū nat⁹ fuit et sacri fōtis vinda renat⁹: adbibit ex amore so-
lenitatib⁹ verā hūgarie et scāz suscepisse coronā. Nūc at sicut accepim⁹ magnopere
qd̄ā iustat vt tua scitas titulū regni hui⁹ i aliū trāferat n̄lta illinc emolimēta: tñ
scitatu tue tñ regno p̄fatu. pueniētia dicētes q̄ licz nullaten⁹ aplicā mouere creda-
mus: q̄ nullū comodū est tāingens. p̄ quo bñ vendi iusticiā possit. Mirandus tñ
est eoz conat⁹ q̄ ex alieno icōmodo suū q̄rētes cōmodū: altissimi sanguinis pue-
rū et paternū et auito regno cupiūt spoliare. Iniquū. p̄fecto et ab hominabile scel⁹
Fecerit em̄ ali⁹ quis magnalia sit potēs sit aptus regimini sit p̄ aliq̄ accersitus.
Nolum⁹ ista discutere nec cū iniuria volum⁹ loq̄ cuiusq̄. Nulla tñ rō suadet huic
puero suū adimū regnū q̄ p̄pter senō esset magniputādu et tñ p̄ter facta pater-
na vniuersa xpianitas fauorabilis esse deberet. Quis em̄ n̄ri t̄pib⁹ hō ē q̄ p̄is hui⁹
gloriosos p̄fictus tñ p̄tra thurcos tñ p̄tra bussitas nō audierit. Debet p̄terea
et huic puero fauorē p̄bere. Qui sui clarissima gesta: et illa ecclie vniō p̄stātē repa-
tat: tñ vō et karoli q̄rti et henrici septimi quoz vltim⁹ hic sanguis ē memoria cesa-
rū. Tacemus indite dom⁹ n̄re australis opa. tā p̄ impio q̄ p̄ ecclia in fauorē si-

dei p nfoa 7 huius pueri pgenitores edita. Quis tandem nō cōpati deberet inno-
centi puero parētib⁹ orbatō: vero hūgarie regi ac heredi. Insane pfecto mētis 7
animi truci sunt actōi⁹ hostes iusticie q̄ tā generosum puer⁹ regno p̄uare 7 ius
tā darū cōculcare intunt. Scint tñ 7 illi ipsi q̄ talia petūt. inhumanū eē qd optāt
atq; idcirco extinctū puerū 7 nūsq; inueniri p̄fingit. vt vel hoc colore regni titul⁹
in aliū diuinet. Sed aliud repit. Quis em rex la disla? ac fausta 7 felici frui⁹ sospi-
tate. Scitus puer atq; formosus. Is est i noua ciuitate vicin⁹ hūgarie adiriq; ab
boibus pōt q̄ eius vitiendi sūt cupidi. Spes 7 nra 7 oim est aīcessor⁹ suorū virtu-
tes in hoc puero reuicturas. Que oīa tue. Recensēm⁹: ne p sinistras suggestio-
nes aliquid ex curia tua valeat extorqueri: qd huic patrueli nostro possit eē noci-
uū vtq; puerū istū omnib⁹ imperij principib⁹ sanguine iūctū aplice sedis fauore
tua sanctitas psequat. Sit igit hic rex pupillus in tuo cōspectu recomēdatus. sit
aī oculos tue mētis sua generositas sua etas sua puritas: suorū memoria p̄deces-
sorū 7 hui⁹ iusticia ex qua nō inanis 7 ficta. s̄ vera 7 ampla vtilitas aplice sedi re-
dundare pōt. amplecti atq; tueri velis. Datū wienne.

Consolaf merens sup morte amici.

Moderati ac p̄stabilis ingenij viro nicolao de vlin. insignis ciuitatis effelin-
gensis secretario. Eneas eps senen. S. p. d. Ludouicus impialis cācella-
rie notari⁹ homo frugi 7 nri amās tuas ad me lras attulit quas michaeli
de p̄bullendo iū impiali p̄bonotario dū viueret olim scripseras. Ex bis redijt in
memoria obitus amicissimi boīs qui me admodū turbauit. Quis em naturale
7 cōe sit omnib⁹ mori neq; vitari necessitas mortis queat. humanū tñ est dolere 7
cōtristari amicos ex amicorū morte: fatcor imbecillitatē meā cū michaelis mētio-
nē in tuis lris reperi. nō potui nō affici merore charissimū 7 dulcissimū amici: dum
me p̄suetudine priuatū eē meminērā. Cōsolor tñ meipm qn vt xpianū decet obis-
se illū scio. Nihil est qd illi morienti defuerit ab ecclia requisitū. Qrit cuz virtute
mortuus est cū pietate. Nūq; mala mors inuenit vbi bona vita p̄cessit. Illud ē
ad felicitatē sibi: 7 mibi ad cōsolationē cedit: qz in ecclia mea senenī sepultus ē.
Qui? manib⁹ quotāns parentari curabo. Facit deus cum illo apud xpm saluato-
rē in p̄missa patria reperiamur: vbi vere sunt opes: veraq; gaudia. Idē in terris
nihil est solidū nihil perpetuo bonū: oīa senescūt: oīa occidūt. Michael noster vt
mibi p̄suadeo illuc reuersus est vnde venit: magnūq; illū diem lectus p̄stolat: in
quo surgentib⁹ omnibus corpus suū ex puluere tollat. 7 gloria vestiat immortalis:
hec me scribere epla tua coegit. In qua nec granitas deest neq; ornatus defera-
t. Sed vidī etiā picturam tuā quā diuum michaelē expressisti. Due in teres elu-
cent eloquētia 7 pictura. Sed hac magis in qua vel apelli vel zcusi potes equari
In altera si p̄seuerabis gregē exibis 7 ad singulares venies. Amat em se artes be-
admuicē. Ingeniū pictura expetit. Ingeniū eloquētia cupit nō vulgare sed altū
7 sumū: Mirabile dictū ē dū viguit eloquētia viguit pictura sicut demoscenis 7
ciceronis tpa docēt. Postq; cecidit facundia iacuit 7 pictura. Cuz illa reuixit hec
qz caput extulit. Videm⁹ picturas bucētorū ānoz nulla p̄sua arte politas. Scri-
pta illi⁹ etatis rudia sunt inepta incōpta. Post petrarcha emeruit iſe. Post io-
tuz surrexere pictorū man⁹ vtrāq; ad sumā iā videm⁹ artē puenisse. Lando te quē
pictura sumū: eloquētia mediocrē hz. Et hortor vt qualis es pictor tales te velis
oratorē p̄stare vt dicendi facultas que olim apud alamanos nō vtilis fuit postea
in epiliū acta est te duce priorē locū vēdicet. Deniq; qz meā videris amicitia p̄te-
re cōcedo petenti libetere: qd recusanti vltro obrulissim in eo iā tecū bis lris ami-
citie fedus: meq; nō vulgare amicu⁹ tō tibi vt me posthac ex arbitrio vtare. Scies
qz nō minus amaberis q̄ amabis. Vale ex noua ciuitate. Anno 72.

Oratoria ars ex grecis in malos 7 modo
ex italīs in alamanosq; ebentunoscq; venit.

Epistola. crr.

Eneas eps tergestinus iuriscōsulissimo viro dño gregorio bamburgensi.
S. p. d. Cicerō cū adhuc iuuenis apud grecos mirificā orationē habuissē
admirabant q̄ aderāt oēs: mirisq; laudib; nomini oratorē efferebāt. Se-
net autē quidā amatissim⁹ patrie, inf oīm leticiā atq; tripudiū solus flebat. mirati
circūstātes. Quid est inquit qd te letantib; ceteris merore pficit. Tū ille oēs in
quit grecorū artes in latinū migrārit. vnica nobis ⁊ familiaris ⁊ charissima remā
serat eloquētia. Sed hāc etiā cicerō nobis aufert atq; in italiā secū ducit nūquid
iusta est cā lacrimari. Sic mihi hodie te te visum est cū in regia de studiis que vo-
cāt humanitatē disserteres. Nā ⁊ legistā ⁊ theutonē supabas ⁊ italicā redolebas
oratoriāq; facundia. S; qd fuit merori greco: mihi leticiā p̄buit. Neq; effi si theu-
tonia lris daret: que illas tradit italia: min⁹ h; lraz. Sūt sciētie sicut ⁊ lumina qui
de suo lumine lumē accēdit: sed sibi retinet lucē ⁊ accipienti tenebras aufert. In-
ueni apud sanctū gallū qd sueuorū est opidū in veteri monasterio bibliotheca p-
uctuistā vbi ⁊ libros reperi ornatissime cōscriptos: quorū autores fuerūt theuto-
nes mirabar. Cur hodie nihil eloquētie his in regionib; eluceret. Sed venit in mē
te apud italos q̄ tps fuisse qd sepulta vicēdi facultate barbarorū iusticia dñabāt.
Ante centū ferme annos ⁊ antea tricentis qdringentisq; nō inuenies q p italia
sermonē habuerit tersū ⁊ lucidū. Sic pingedi sculpedicq; accidit arti. Si dūceto-
rū tricetoꝝq; annorū aut sculpturas intueberis aut picturas inuenies nō boiem
s; mōstroz portetozq; facies. Pūscis dō seculis appellē atq; zeulim: pollicetuz:
pbidiā: ⁊ praxitelē: magnos fuisse cōperim⁹. Et de statuariis quidē ipsi videm⁹: ⁊
virgilio fidē habem⁹ dūz ait. Credo eqdē viuos faciēt de marmore vult⁹. De pi-
ctoꝝib; dō testimonia sunt clarissimorū viroz q̄ pfecto minime tātis eos pconis
et tulissent si picturā nō aspersissent sculpture vel silem vel illa pulciorē. S; ecce
sā reuixerūt sculpedi pingendiq; discipline. Reuixit etiā eloquētia ⁊ nro qdē secu-
lo apud italos maxie floret. Spero idē in theutonia futurū. Si tu tuiq; siles con-
tinuare ⁊ amplecti totis conatib; oratoriā decreueritis. Accepi apud nurebergā
plebanū sci sebaldi virū greuē tua p̄motū suasiōne: multis lucubrationib; bysto-
riā atq; rethoricā pseq. Diligo ego vos ambos q̄ patriā morib; ornates etiā li-
teris munire studentes. Ceterūq; de nro fuit hodie nobis sermo: nō video quo pa-
cto ex paradisi mōti p̄gredi possit. Paradisuz nāq; terrestrē quā delitiani vocāt
q̄ quiete positā volūt. atq; ex ipsa eufraten fluere: que ⁊ scriptura tigrim appellat:
q̄uis ⁊ tigris ali⁹ in armenie regiōe caput tollat. q̄ solino teste eufratē flumiū in p-
ficiū deferē suū. Nilus dō a mōte inferioris mauritanie q̄ occano p̄inquat ori-
ginē h; . Sic affirmare ferunt punici libri ⁊ iube regis scripta. Si solino credim⁹
⁊ hic nielates nūc apparēs diuersis argumētis dephendit is esse qui irrigat egi-
ptū ⁊ termin⁹ est affrice atq; asie. Licet lucano hui⁹ origo fluminis incognita vi-
deat dū ait. Egēs si qua iacet nascenti p̄scia nilo. Tale ⁊ qd verbis fieri debuisset
scriptis accipe. Et noua ciuitate pridie kl̄s februarū.

Grates refert de multis beneficiis
specialiter de equo veloci p̄inato.

Epistola. cxxi.

Splēdidō ⁊ magnifico viro dño caspari schlick impiali cancellario Encas
eps tergestin⁹. S. p. d. Logoꝝ sequi regem quocūq; ierit dūz me poscit. Si
manū retrahit lōge fugiendū est. Ago tibi grās idoneū qui fuge equū mihi
strassi. Tua sūt innumerabilia in me beneficia. Expectare vicē ex me nō debes q̄
vix possem numerare quot me beneficiis cumulasti. bñficia aū p̄miata sūt q̄. ex-
hibita. In aio quisq; suo benefactor p̄miū tulit. Quēcūq; possidemus viuentes:
beres nobis morientib; vel inuitis aufert: sola fugiūt beredis man⁹ auariq; am-
co dispensant aio. Reducos in archa thesauros fures expilat: predia latronib;
patēt. Nihil tārigide feruari pōt qd fortune nō subiaceat. Extra fortunā ē qd qd
donat amicis. quas dederis solas sp̄ habebis opes. Sic marcialis ait. Tua mu-
nificētia digna est laudū p̄conis sempiternis. Ignorat tēpā nra. Sic enuidia:

vinētes vīre: calcāt: et terminat. Rari viuentes laudati sūt. Recte noster orator
virtute incolumē odim? sublata et oculis querim? inuidi. Sed viue tu diu inui-
tis emulis: lauda? ere viues. Et si tacuerint alij: nō loquar nō tacebit musa. In-
uidia cessabit fata. Nō sp. glacies gerit: hōzet in agris. Nec sp. mare verant in-
equales p. cello. Jā diffugere nives: iā cāpis gramina redeit? et arborib? come cre-
scit: mutat oia vices que sub luna sūt. Nec felicia nec aduersa sūt inortalia: prius
ne succedit ver. Domifer estatē sequit? autumnus. Quis beat? es teipso et tua vtu-
te cōtētus: speram? tū beatiorē te cernere: soli et scellis acceptiorē. Vincet inuidia
virtus. pp. aui immo nulli sunt tui similes. In honozatā esse oportet curiā nisi tu
quoq; honozeris. Vittinus ista mōdo laurenti? meus ex tergesto reuerfus. Tit
se in foro iulij rumore excepisse. Jā mediolani potitū esse franciscū fortiani. Ve-
netis esse oratores galliarū et magni p. s. legatos. In regē aragonū cudit faba.
Post laurentium alius venit ab italia qui mediolani nouitate cōfirmat. Nescio
credere priusq; nros audio nuncios. Timeo tū et dari nris verba. Comiti facta su
spicor. Sic sūt hominū ingenia: p. quib? fauent pntia picula formidant. Auxilia
lōginqua parū habēt spei. Rex nūc binc abiturus cras existimat? noua? ciuitates
repetiturus: et inde post tridui ingressurus stiria. Faustū sit illi p. cor iter. Cōmēdo
re meā vīe magnū cētē: tuiq; me p. s. fauoribusq; pmitto. Fuit hic magister
bubariū ne dicā nugariū: verba feci nulla feci: nec iple mibi mutus annuit. Nō
nihil actū esse sic silentiū indicauit. Vale optime. Certūq; me tuarū reddito ope-
rarū. Ex balneis austrie. xv. kl. marcij. Anno 7.

Assentit p. b? et spōdet efficere rogatū.

Epistola. cxxij.

Austrissimo pncipi dño sigismūdo duci austrie dno suo Eneas silij? poe-
ta. S. p. d. Efflagitasti modeste a me pridie tibi vt amato: iā alicuius eplaz
mittere: qua suadere posses virgini quā diligis vt amare te sit eret. Alius
fortasse tibi hoc negasset tuncis ne plabereris. Ego am: uedū duri. Scio nāq;
humane vite cōditiōe: Nam qui nō amat in adolescentia in senio postmodum
amat quo tpe derisus est et vulgi sit fabula: quoniā cras illa amorī inep̄ta est. Nō
scō f. terea amoris cōsuetudinē qui in iuue: to: p. res exat. Nunc in ar-
mis exercet illū in lris. Et studet q. id agere ppter qd amice placeat. Et q. vtu-
tes nomē bonū faciūt: virtute dat op̄a q. amat: vt ante puelle facies laudet. Et
quāq; hoc inep̄tū virtutis p. mū sit. p. b. tū est quāq; rōne virtutes adipi-
scaris. Adolescentes insup nō sūt nimū cobibendi ne languidi et inertes fiant: p-
mittendūsq; bis est aliquis ludus: indulgendū est aliquatīsp̄ voluptati eoz vt
animū et cor sumant vt sciāt bonū et malū. vt versucias mūdi noscant: illasq; cū
viri facti fuerint euitare sciant. Hac de cā gessi morē volūtati tue et op̄atā eplam
bac p. ditione tibi trāsmitto: vt amās nō negligas studia lfarū. Sed quēadmodū
apes ex florib? mella decerpūt: sic tu ex amoris blandicijs virtutē venenis. Vale

Epistola plus audet vine vocis oraculo
referre mētis cōceptū de pulchra puella.

Epistola. cxxij.

Amibal dux numidie. S. p. d. et seipm dat singulari dñe sue insigni et formo-
sissime virgini lucretie regis epirotharū filie. Glori te sepi? alloqui amo-
rēq; meū tibi notū efficere: sed etas mea nimis adpuc verecūda est. q. non
patit qd intra me sentio foras exire q. p. mū in cipio loqui mor rubor adest: timor
impedit et inedijs vor in faucib? heret: nec cogitata possū effari. Timeo modestiā
tuā ne me arguat. Cereoz astātes ne me derideāt. Horresco meipz ne balbuties
fiā. Hac de re qd statuerā dicere decem lris cōmittere. Quia epla non erubescit:
nō suspirat nō timet quēq;. F. sit an arduū aliquid et p. s. laturum me
putas: parū est qd volo bochi mibi cōcesseris multū existimabo. Ego em modē-
sissima virgo fateor me tui amantē esse captūq; tui vultus splendore: nec aliud

die nocturno cogito q̄ te: tu mihi semper es in mente te i corde ⁊ in aio gero: tu meū desiderat es: tu spes mea. tu quies: tu refugiu. Cū te video q̄scit anim⁹ me⁹ ⁊ se oblectat: at cū abes nec te cernere possim: magnis vigeor stimulis. nec aliud meditor nisi vt q̄p̄ximū te reuisez: hoc multiplici cā factū est. Nā ⁊ forma ⁊ honestas in te cōcurrūt. Laudāt belenā poete. At ego illā nō existimo tibi fuisse silem. Nec politerā tibi cōparauerim. aut eā quā dilexat: hercules deianira: tu oēs vincas ⁊ pulchritudine ⁊ morib⁹ q̄ altera philomena. A calce vsq̄ ad verticē nulla est ite mēda. Crines tui splēdore auri supant. Frōs alta ⁊ spaciola est. Supcilia in arcū tensa debiū spacijs distinguūt. Oculi tui tāq̄ duo emicāt sydera. inde sagittas emit tis et vulneras iuuenes: hinc q̄s vis occidis ⁊ quos vis viuificas. Nasus suis cōueniēs partib⁹ faciē mirifice honestat. Genas cadoze nino resperfas modest⁹ rubor interfecat. Quid labia corallina ⁊ cristallinas referā dentes ⁊ oēs oris tui partes vnde mellisflua manāt verba: hinc risus ille p̄gredit q̄ me sepe ad intima penetrat. O virū felice. q̄ labia illa mordedit: qui tales osculabī genas q̄ mētū tuū ⁊ cādidiorē stibica nīue gulā tuā poterit tāgere. Molo pectoris tui ⁊ illos pomorū q̄ ibi latet mētionē efficere: ne referēs nimis ardeas. Tu te scis q̄ intra ⁊ extra formosa es. Ego mirari magis q̄ digne comedare te possim. Hoc tñ q̄ mores tui regio fastigio digni. ⁊ forma plus q̄ dici possit honesta: ex duce me seruū tuū fecerūt. Quē in sum nībilq̄ magis cupio q̄ re gratā tibi efficere. Nec miror. Nam ⁊ p̄beo⁹ vt inquit fabule. Is esset iouis regis crete (quē vestrās p̄ deo coluit) si li⁹. Admeti tñ regis filiā amās. pastore se fecit ⁊ gregē paut. Ego igit libēs seruo tibi: nec aliud a te postulo: nisi vt amare me sinas: ⁊ aio equo feras. si mei dicaris amatu. hoc est qd volo peto exigo nil postulo plus. Fer tu⁹ vt amator dicar. Nā ⁊ amator ero ⁊ seru⁹ tu inō amiuas. Cōfiteri dignā te fore: quā meliores ⁊ maiores q̄ ego sum amēt. Eset vir paris aut ypolitus dign⁹ amore tuo. Tu tñ noli q̄rere formam. Nam ⁊ qui pulchri sunt supbi etiā sunt: nec stabile bñt amorē. Inmerit amor perpetuus: q̄ natus in adolescentie mee flore cū etate crescēs ad seniliū p̄duces dūmodo tu mihi faueas ⁊ me adiuues quē tñ nō debes despiciere. Nā ⁊ mihi nō negauit deus mediocrē formā. Sunt mihi p̄terea opes multe que oēs erūt tue si vicē amoris rependeris. Ach quid dixi nimis erraui. nō vt amas pero sed vt amare sinas: hoc si tua ex gratia impetrauerō beatus sum. Tu qd factura sis rescribe. Et vale animala mea delicia mee corculū meū.

Redarguit cōsanguineū
auriliū a se petentē.

Epistola. cxxiij.

Bentissimas regie cancellarie scriba. S. p. d. Johanni de bucham fratri cōa
tissimo. Dulas me crebris lris vt hospiti tuo panē soluā quem comediti
quasi tuus cibus mea pinguedo sit: At ego non inebrior vino quod bibis
nec me tua pulmentaria iuuant. Tu da pecuniā quia cōsūpsisti cibaria. Ego meū
aurū cur tem. quia vir tantū scribēdo acquiro quātū sufficit. A bagus hispaniaz
p̄terfluit: pactolus asiā: qui duo fluij barenas dicuntur aureas habere: buctibi
eundū est si aurū petis. Cancellaria regia inops est virq̄ suos ascripticios nutrit
Ego plus tibi feci q̄ debere: quia veste quā emeram nouam dedi vt te ab hospite
quasi captiuū redimerē. Martinus quem pannonia genuit: italia nutriuit gallia
pastore habuit. ⁊ omnis xpiana venerat religio. nudo pauperi mediū paludemē
tū prebuit. Ego solidā dedi palliam. Nūc quereris nō satis esse hāc: quid ad me tu
videris. Quod potui hoc feci nisi sufficit: querere aliunde quod sufficiat. Vir ma
turus es etate longeuus: nō tibi honori est alienū subsidū q̄rere cū possis ex tuo
officio viuere quod si tenue est quid ad me. Proxim⁹ sum egomet mihi: ego mihi
puidebo nō curo quid hospes dicat. Veste sibi nō me dedi: vt af vt liber si satis ē
habeat quod suum est. Si minus in te actio est. De satis est vestem amisisse. Ni
hil ad me vxoris Job verba nihil maledictio. Nemo leditur nisi a seipso. Qu
piat mihi mala quicunq̄ vult nisi opera faciam malo digna: inaniz maledictur

mibi. Ego terogo et alios oēs mei sanguinis homines. me ut iam missus faciat. quia non sum in spem natus omnibus qui vix mibi sum satis. **Q**uiute vos ut possit et me nūq̃ fuisse natū credite. **C**ogitate oēs quod lucrifacere aiam possitis. **I**d q̃z id curabo. **R**eliqua vana caduca nulla sunt. **H**odie sum? cras non erimus. **I**deo edificemus illic ubi neq̃ tinea neq̃ erugo est ubi nec fur nocet neq̃ latro. **I**lluc meus fert cogitatus. **I**lluc ut me queras volo et utinā inuenias. **D**e libris alijsq̃ rebus tuis fac qd iussi est. et alij cogita sine me posse vivere. qui possum et statim mori et multū vivere. s̃ oia in manu dei sunt. ideo illi seruandū est. **T**u vale et desine me amplius lacessere iniurijs. **D**atū wieme.

Captat beniuolentiā et petit sibi aliquos libros accomodari.

Epistola. crrv.

Eas filij? poeta impialisq̃ secretarij? **M**agnifico et generoso dño dño henrico comiti de lupfen dño suo. **S. p. d.** **I**n scriptis veterū tria inuenio q̃ nostri partim negligūt. partim assequi nō valent. **E**legantia em̃ et grauitas et snia? q̃b? vetusti codices redolēt. neque nūi seculi boies imitari. qd̃ vilitatissimū eno p̃tori fuit. **A**llocationes singulares enūciare. et si in eplaz capite ponere possent. **S**z supina qdā ignorātia decepti. **D**ū blādiri volūt. oēs orōis tertū pfundūt. **A**os p̃cor inquit. vobis supplico cesar viam maiestatem appello. vestruz officij implozo viam clementiā obtestor. reddite iudiciū inopi. iudicate potente meā calamitatē inspice. nemo vos magis q̃ iusticia mouet cesar. **E**t in hūc modū infinita. **H**oc et mibi facere liceret. s̃ veterē morē magis cōmendo. **E**t cū summos illos imitari sapiētes in eloquētie atq̃ philosophie studiū nequeā. **I**n hac certe te ipsoz vestigijs iuberebo. **I**te te q̃uis clario sanguine cret? et multa decriua sis pretius singulari appellatiōe saluto. **E**t sicut inilio cesari scribēs cicerō se ante ponebat. sic et tu eq̃ aio feres eueā tuū i ipso p̃mo eplē angulo intueri qz nō arrogātis ē s̃ veteres imitant. quoz ignorātiā modernoz scie p̃fero. **N**ūc qd̃ ex te velis paucis accipe. **R**etulit mibi vir mitis et mibi amicissimū? imo alter ego. **M**ichael de phullendoz notari? impialis te plurib? libris abūdere. quoz noia etiā mibi p̃scripsit. **I**n illos nōnulli sūt q̃s visere cupio nō q̃ antea nō p̃legeris. s̃ q̃ diu illis carui. **E**t sicut amicus post magnā t̃pis intercapedinē audius ē amici videti? sic mibi cupiditas ē cōtubernalis illos meos q̃bus nūmū priuatus fuit in tomū recipere et p̃ aliquod tēpus esse cū eis. **H**oc pōt mibi p̃stare humanitas tua ut me michael instruat. **E**st em̃ apud te ovidius de tristib? de arte amādī et amoris remedio. **T**erenti? q̃z comicus et hieronim? in eplis q̃s tā expeto relegere q̃ nūc pascē lē adesse diē. ut piscib? atq̃ olerib? et oleo semotis. vasa carnis? possim qd̃ desideriū si tua benignitas impletet. magno me tibi nexu retinebis obnoxiiū. **E**rubesco dū sic scribo. **N**ūq̃ cū nulla infē nos vsura p̃cesserit nulla q̃ notio. temerariū quodāmodo videt me bñficiū ex te petere. **Q**uisq̃ em̃ poscere aliqd̃ cupit. an oia se se d̃z metiri et an impetratū sit dign? rigida trutinare censura. ne postulat carēs et dāno et irrisiōe mulcet. **S**z neq̃ ego hoc p̃termisi. **S**ūt em̃ nōnullē rōnes que mibi spem faciūt te meis votis amitturū. quas breuē tibi et ponā ne me temere atq̃ in cōsulte motū iudices. **O**ēs q̃ libros cumulāt aut oblectari illis et fieri legēdo peritōres cupiūt. **A**ut videre amatores sapiētie volūt ut trāsēntes p̃ viā digi tulis mōstrent. **I**bi sunt q̃ magnas et p̃ciosas hnt bibliothecas. **I**n quoz plateas aristoteles. plato. cicero. seneca. virgilius. liui? et ois vetustas delitescit. **P**riores quidē ut gaudiū p̃fectū habeant. opuscula cōmunicant. cōmodāt. et in cōmodatū recipiunt. transcribi permittunt. et tantomagis exultant quāto vulgacioza sapientū viroz volumina cōspiciant. **A**lij vō tanq̃ thesaurum libros recondunt et corrodi potius tinea et opizis murib? ferunt q̃ in apertū dari velint. **N**ec tā doli genē vellus aureū draco custodiebat. aut aditū orci cerberus q̃ isti suos libros. quoz dūtaxat marginib? et aureis oblectant. nūq̃ qd̃ inter? sit aut legentes aut intelligētes. **Q**z si tu ex his oēs nūq̃ vel tibi scribere vel te alloq̃ rēptāsem. **S**ed

aiunt oēs q̄ te norūt: siml̄e priozib⁹ esse q̄ poetas ⁊ oratores nō vt in tetro carcere claudas. sed vt ad tuā ⁊ cōm̄ vtilitatē publicēs emere cōgregareq; studeas. Quicq; preterea te fore in oib⁹ reb⁹ liberalē: benignū: munificū: ⁊ tuū in oēs hoies. tūm in eos qui tuorū studiorū amatores sūt largū atq; beneficiū. His ergo allect⁹ morib⁹ decreui has meas lras ad te dare teq; hortari rogare obsecrariq; vt p aliquō tempus in vltimū meū oratores ⁊ poetas quos p̄scripsi venire pmittas: qm̄ ad te mibi lo piores reuertent⁹: sed poti⁹ p ridetia prata ⁊ floridos agros verni tpe trāseū: tes meū postq; cōfabulati aliquātisp fuerit: tāq; recreati alacriores te reperent. Quia nullus est tā gratus loc⁹: nulla societas tā cōcūda: cū nō aliqñ emergat factetas. Diffos igit illos fac vt nō solū mibi sed vt ipsis etiā geras morē. Ad hec accedit michaelis q̄ apud te est familiaritas: huic etiā placebis. Et is vadē cum dño wilhelmo racy p̄bonotario regio ⁊ tui obseruātissimo se dabit. libros non iturus eē sinistrosus: s̄ ad te pura fide remeaturus. Addo ⁊ terciū qm̄ mibi etiaz libri sūt quoz te potero cū viles participē facē: ⁊ sic vicissim tu meis vteris opusculis ⁊ ego p̄fruar tuis. At ergo finē eplē donem. Credo me nō eē stulta petitiō ne vsuz. si id postulo qd morib⁹ tuis ē p̄sentaneū cōcedere. Si tute mibi potes annuere: si tua etiā in eo versat vtilitas: si nō solū meā s̄ etiā michaelis amātissimi tui cōmoditatē p̄moueo. Tu fac vt rōne poti⁹ obtineā q̄ ceca fortuna repellat: mibiq; vti m̄cipio impera. Datum in noua ciuitate austrie quinto idus aprilis. Anno. M. ccccl.

Epistola. crrvj.

Beraldoz nomē ⁊ officiū vnde exortū sit. Meas dei grā eps senen. dño iohāni binderbach secretario regio ⁊ amantissimo fratri. S. p. d. Querere multi solēt vnde sit beraldoz nomē exortū. Quis beraldos primos instituit: ⁊ qd officiū gen⁹ hocboim̄ int̄ mortales habeat. Que res mibi q̄s aliqñ fuerūt dubie. Sed cupiēt plurima nosse vt est bu manū ingenuū. qrentiq; certior fieri. apud anglia que oliū britania dicebat: in farario nobilis exis sancti pauli lundoniē. ver⁹ bystoria in man⁹ venit. añ annos sexcētos vt signatū erat p̄scripta q̄ si vera est ⁊ mee pōt ⁊ alioz satisfacere cupiētati. In ea qd inuenerim tibi scribere decreui vt acri tuo iudicio cū viro p̄mario ⁊ doctissimo dño vlrice de mōte solis qd tenēdū sit cenleas mibiq; rescribas. Autoz bystorie turbides grec⁹ annotat⁹ erat: quē fama celebrē clazq; nouim⁹: trāssa toxis nomē nullū inueni. Cōstat tñ peritū fuisse q̄ magnū illū ⁊ faciūssimū autore latine lingue nō minore q̄ grec⁹ ē reddidit. Nō teneo vba bystorie vt erat p̄tata. Sine memini i ea ad hūc fere tenore scriptū erat. Beraldi sūt q̄ apd maiores nros heroes vocabant⁹: q̄s maiores hoib⁹: dñs minores fuisse tradūt. Nā que p̄stis reb⁹ gestis insignē videbāt gratū populis virtute sublimē in deoz cetū collebāt. Si nō miracula extabāt quib⁹ cū supra naturā aliquid opatū fuisse p̄staret. At si miraculi nihil erat stus tñ admirabilis videbat: hūc neq; deū neq; homine opellare p̄bas putabāt. S̄ mediū int̄ vtrūq; sortiti vocabulū heroem vocabāt q̄s emiden: sic heroes introducti a q̄b⁹ corrupto vocabulū beraldi sūt appellati. Illos autē instituit p̄m̄oim dyonisi⁹ q̄ etiā p̄m̄ armat⁹ ⁊ cū exercitū inuasit in diā acruces illos ⁊ agrestes hoies corticib⁹ arborū ⁊ crudis ferarū carnib⁹ vrētes i vrbes legit: boues aratro iungere: frumēta serere: deos colere: nutrire comā: mītrā ferre: ⁊ vnctiones docuit yngētoz. Fuitq; his dator vini sicut ⁊ grecis: armauit cos armis marcialib⁹ ⁊ ad vsūm vite cultioz erexit. Quib⁹ cōposū cū vellet abire atq; alias iustrare regioes fuisse cōplures i ei⁹ comitatu q̄ iā senio p̄fecti ⁊ s̄ fiduis attriti laborib⁹ neq; remanēvolebāt sine rege neq; seq̄ ducē volebāt. Recessūq; p̄ncipē lacrimis ⁊ fletib⁹ obsecrabāt vt sui misereret. Ad q̄s liber p̄. ponite curas inquit cōmilitones frēs q; mei diu pugnastis diu me secuti estis. ego alia ex alijs i fata vocor: vobis iā parata q̄es ē ⁊ hic p̄mia laboris vos manēt. Sustite ⁊ vrbes hac terrā quā vū mibi lacerti q̄siuerunt possidere. Ego vos hodie militib⁹ laborib⁹ absoluo. veteranes milites eē volo heroesq; vocari. Nun⁹ vñm erit re-

publice p̄sulere fontes arguere: laudare p̄bos: ceteri m̄erib⁹ vacabitis: q̄cūq;
gētū terrarūq; venerit. victi vobis reges vestitūq; dabūt: honoratores ap̄d oēs
erūt. **X**enia vobis p̄ncipes offerēt. suasq; vestes p̄donabūt. **S**tabit fides dicto ve
stro: mēdatia horrebit: p̄ditores indicabit. q̄ scias male h̄nt bos infames affue
rabit. **I**n oī terra libertas vobis esto: securusq; vobis trāsīt. **I**colat⁹. **S**i q̄s vos
viniq; vbo factōe angariauerit quēpiā gladio feriet. **C**eterū ex amicis meis ba
chosistū. **S**partebā vobis regē indisq; p̄stituo. q̄ vobis alimēta p̄beat ⁊ ānuas
stipes. **Q**ui custodiat p̄uilegia v̄ra: ⁊ honoratos vos beat ex grege v̄ro ad regni
fastigiū euocat: vos illi p̄sulite ⁊ poster. **C**ui⁹ si gen⁹ defuerit ex vobis v̄isq; liber⁹
reges in dorū finito. **A**itq; sic adhortat⁹ heroas dyonisi⁹ ex india duxit exercit⁹
Spartebas autē regnauit sup̄ indos q̄nq; ginta ⁊ duos ānos. **E**udāq; filiū succes
sore reliq; q̄ cū regnasset annos viginti instituto filio cradena vitā finiuit. **A**c p̄
eū p̄ duodeciz gnationes heronū soboles vsq; ad berculū reguit ī india. **H**ercules
autē cū domi⁹ terrarū mōstris ac seuciā tyranoz deleta penetrasset. **I**ndia regnū
heronū ī se recepit. **P**riuilegia tū bis non ademit: s̄ aurit eoz numez p̄scriptis in
cos q̄ secū ab hispania ⁊ mauritania militauerāt: ⁊ p̄ gerionē triplicis aie ⁊ antē
terre filiū arma tulerāt lōgis itinerib⁹ ⁊ senecta etate defunctis. **S**i cū venisset ad
mortē multosq; filios b̄iet. **M**ultis em̄ mulierib⁹ m̄rimomo inct⁹ fuit ynicam
autē filiā sustulisset pandeā noie hui⁹ regnū p̄misit. **E**t vt oñderet heroas q̄nti fa
ceret p̄ ceteri liberis. vni ex nūero heronū noie iobare v̄iz filie dedit. q̄ regē gereret
q̄ngetosq; hui⁹ elephātes q̄tuor milia eq̄tū ⁊ centū triginta milia peditū p̄stituit q̄
bus regnū tueret. **E**t h̄ nar⁹ ē polimbōtras a q̄ dicta est: v̄zbs maria polimbōtra.
Qui⁹ posterioritas vsq; ad alexādriū magnū p̄ cētū ⁊ triginta octo reges idia gubna
uit. **E**t q̄b⁹ ort⁹ ē porz: cui⁹ v̄tutē mirat⁹ ē alexander atq; adeo dilexit vt victor vi
cto regnū dignitatēq; restituerit. **A**ū q̄s alexander ex suis militib⁹ heroas legit se
nes q̄ngetos. lōga ⁊ laboriosa nimis militia p̄tritos. q̄s porzo cōmēdauit. q̄bus
singulis annis: singula capita viginti argēti talēta varet: adiecitq; p̄uilegiis heronū
vt auro ⁊ purpura coccineisq; vestib⁹ ⁊ paludamēto vti possent. q̄n ⁊ arma re
gia ⁊ insigne deferre quos gētū terrarūq; loco fuerint. **S**i q̄s hos manu pulsasset
aut vbo lesisset. cū capitis reū: cē bonaz sua fisco debet. **S**ic turbides vt ille re
fert q̄ trāsulit q̄ filiā herodotū ⁊ didimū ⁊ magastēne ⁊ renefontē sentire p̄dedit.
Additq; tenui ex p̄sona sua auctor ignor⁹. **P**abem⁹ igit⁹ heraldoz nomē idē signi
ficare qd apud veteres heronū significabat. **D**yonisi⁹q; p̄mū hoc gen⁹ hoim ap̄d
indos instituisse. **O**fficiū eoz ē vt regib⁹ assisat vt cōsulāt reipublice vt p̄tutes
extollāt vicia fulminēt. **N**ec aliud sūt q̄ milites veterani q̄ post multa egregia fa
cinora mltaz bella mirifice p̄fecta ⁊ amplissimos triūphos exbauisti virib⁹ fessiq;
senio a labore militari remittunt⁹ ⁊ i curiā cōsulturi accersunt⁹. **T**raditū q̄s apud
maiores ē b̄mōi boies sp̄ honoratos fuisse actū saulis tū da uidis tū salomōis tū
ceteroz regū hebreoz latera cōstipasse q̄n ⁊ inter machabcos bec dignitas lo
cū obtinuit. **R**egin⁹ ⁊ iulii cesarē cū victo pōpeio in egyptū p̄crisset hoc noie ⁊ h̄
honore plerosq; suos p̄militōes donauisse q̄ fecū ⁊ i gallia ⁊ i b̄rانيا ⁊ i germāia
⁊ i grecia: forti pectore militauerāt. iāq; tozpete senecta lāguebat. **N**ec ocravian⁹
august⁹ hoc p̄darissimū gen⁹ hoim neglexit: q̄ sup̄ato apud accū marco antonio
extincta desopatra. cū parthoz supbia timore posito veniā postulasset: ablatoq;
marco crasso cū p̄ciosis munerib⁹ signa remisisset: tū reges indoz ad famā tanti
nois moti vsq; ad hispaniā legatos misissent. ac vltro parere se romano impato
ri obtulissent. **E**t subinero carabro terra mariq; pacē roan⁹ p̄pls b̄iet: clausissetq;
tenuo iā portas b̄mōi: fert legē tulisse. **M**ēs idarco mortales exercere se solent ⁊
obiectare piculis ⁊ aliqñ pace frui quiete possint. **N**ec labor est vllus q̄ p̄mia non
erpectet. **C**apozpē maiores n̄i militib⁹ q̄ b̄n pugnauissent: nō solū stipēdia q̄bus
se suāq; possent nutrire familiā: s̄ honores amplissimos p̄stituerūt vt coronas: ar
millas: bassas: ⁊ alia v̄tutis insignia q̄si solame ⁊ p̄miū laboris exati. **S**ilz ⁊ nos
facere decet q̄ d̄hs facieb⁹ ⁊ magna v̄tute militū rē romanā restitui⁹ ⁊ altā p̄a

cetero reformamur? orbe he milites q̄ lōga z durissima nobiscū bella pegerūt: ac
 plurimū sanguinis tū sui tū hostiū effuderūt sine mercede tanti laboris euadant.
 Quisq; q̄ p̄ decennū nobiscū militaueris. Si mō q̄dragenariū fueris sine pedes si
 ue eques stipēdia merueris. militia p̄ hac z oī labore vocato heros esto vetera
 nūq; miles. Nemo te ciuitate foro tēplo hospicio domo p̄bibeat. Nemo tibi cri
 mē ascribat. on? imponat. pecuniā ex te q̄rat. Si q̄d peccaueris solā cesariū vidi
 ctā expectare. Quicq; turpitudinis admiserit boies: te iudicē. palatoresq; time
 ant seu puati seu p̄ncipes fuerint. Qd dixeris affirmauerisq; nemo falsus arguat
 Libera z apta tibi oīa itinera locaq; sunt. In edib? p̄ncipantū mēsa tibi potusq;
 esto. Stipēdia q̄b? te tuāq; domū serues ex publico quotiens habero: quā legiti
 ma face duxeris vxor: ceteri feminis p̄ferat. quē exprobaues infamēq; dixeris: hic
 reprobat? hō z infamis esto. Arma insignia noīa z ornāmēta heros ferro q̄ reges
 decēt. Que dicere aut facere velis vbiuis gētū loco z nationūq; facito. Si q̄s ti
 bi iniuriū fuerit ceruice carero vtq; senectuti tue q̄eti? crimonēsiū q̄ p̄ vos antho
 nij p̄tes fouerūt agros tibi tuīq; silib? viritim diuidēdos assignam? q̄ si pauci fue
 rint addim? z mātuānos vt bona fide z alta stute. p̄fuisse te republice gaudeas.
 Sic octauianū veteranos suos honorasse p̄firmat decreuerat idē pen? banibal fa
 cere nisi fortuna fract? aduersa anthiochi regis z prussie coact? fuisset. suplex tri
 bunalia petere cōperim? Attilā hunoz regē quīs efferatū z inanēm gloriā. filia
 suis veteranis p̄uilegia cōtulisse. Neq; theoderic? gorthoz marim? z audētissim?
 rex heros in bonoratos reliquit q̄b? z ciuitates z p̄uincias tributarias fecit. Ca
 rolus aut magnus q̄ p̄mus post grecos apud romanos suscepit imperiū: germa
 nus hō ex antiq; frācoz. p̄apia nat? postq; saxones sepi? rebellātes multa vi to
 mūt: ac feces hunoz lōgobardos ab infestatione romani p̄sulis exterruit. susce
 pro cesaris noīe z augustus appellat? milites oēs q̄ tāti laboris comites fuerāt: in
 hūc modū bonore ferē z libertate donasse. Itē inq̄ milites mei vos heros vo
 cabimini: socij regū z iudices criminū. Quite posthac labores exptes: cōsultite re
 gib? et publico noi turpia corripite: fauete feminis: iuuate pupillis p̄silio circun
 date p̄ncipes. ab his victū vestitū stipēdiūq; petite. Si q̄s negauerit in gloriā? in
 famisq; esto. Si q̄s iniuriā vob intulerit reū se maiestati agitat. Vos aut cauerit
 ne tātū decus tātiq; p̄uilegiū in isto belloz labore partū aut ebrietatē aut scurrilita
 tis aut alio quouis vicio maculetis. Ne qd vobis largimur ad gloriā: redidit ad
 penā quā de vobis sumēdā si forsita excesseritis nobis z successorib? nris rōanoz
 regib? p̄petuo referuam? Nec sūt q̄ de noīe z institutiōe heraldoz q̄s heros suis
 se cōstat apud antiq; scripta cōperim? Cur aut nris dieb? q̄ nūq; militarūt z ab
 iecti qdā boies hoc nomē assequūt. nescio cām nisi qz oīa degenerāt: nec ē hoīm
 genus qd stet suis legib?. Nā z indocti doctioris insignia recipiūt: z q̄ nudū nūq;
 ense m viderūt militiā p̄sente nitentq; calcaribus aureis atq; vt de nra dignita
 te dicamus: absq; lris absq; moribus sermone leues atq; vita cathedrā pōtifica
 lē audemus ascendere. Quere religiones p̄curre mechanicas artes: oēs oberrāt
 nihil est qd suis legibus puris inuolatisq; p̄seneret. Vale z si qd babes qd his con
 sonet auctoritate dignū z fide scribito nobis: nri memor z amās. Cuius rei mēb?
 elem p̄sullēdoz nū p̄secretariū tuū z nri diligētē doctrīna plenū. aut iudicē aut
 arbitriū experiemur. Ex viēna kls Junij. Anno dñi. M. cccclj.

Passagium q̄ difficile conduci possit
 in effectū arguit pluribus ex rōnibus.

Epistola. crrvii.

Littere ad me tue amatissime leonarde duplicate z triplicate peruenerūt
 In omnibus hortaris me magnopere ad rē bellicā instituedā pro mea viri
 li quādo apud cesarem seruiō operas nauem facis vt xpianum decet et
 hominem sensu natū cuius est? nescio quare id fiat. quominus pōt eomagus de
 cōi bono anxiū esse. Laudo tuū cogitatū: tuas curas probō. Atinā tui similes re
 bus maximis p̄scent. Credo multo meli? xpianitati eē p̄sultū. Nāq; si verū dice

relibet: nimia ē in orbis nri rectores sōnūctia aut aduersus officiū aut pter offi-
ciū oēs intenti sunt. Arbitror te iā cognouisse que sūt apud ratispanā gesta 7 q̄
negligenter eo conuēti est. Et italia nulli cōparuere. Nā legati venetoz p̄p̄o
lūtū audire p̄ciliū quā bauariā ingrederent. Quis mihi videt sup̄ oēs laudā-
dus princeps philippus burgūdie dux. qui tñ esset britanico bello implicatus vo-
catus tamen ad conuētiū qui p̄ salute populi xpiani erat indicatus: noluit excusari:
noluit reipublice desse. Congregationē que cōmune bonū tractare videbat sua
presencia noluit esse p̄uata. Venit igit̄ ratispanā iturūq̄ se contra thurcos in p̄-
sona p̄p̄ia pollicitus est. Si vel cesar vel rex hūgarie vel alius magnus princeps
exercitū duceret. Si minimus missurū se quas posset copias: neq̄ bis in reb̄ ex-
cusatū se habere voluit: nisi tale sibi supueniret impedimētū quod tota xpianitas
legitimū reputaret. Quis hunc satis cōmendare principē posset. Nemo ē inter
christianos cui minus timendi sunt thurci 7 infideles ceteri q̄ duci burgundie.
Nemo tamē est qui pro depulsandis atq̄ cōprimendis hostib̄ fidei solitior eo
reperiat. Unde ista mens homini. Nō cupido rapiendi hūc trahit: cui sunt opes
infinite: nō spes vlla voluptatū quibus frui victores putant: qui est iam cūo pro
fectior. Et si delicias amet nūq̄ maiores q̄ domi reperiat. Non aucti domini
ratio qui se nouit in grecia aut in asia nequaquā regnare posse. Sed est hic religio-
sus princeps amat ecclesiā matrē suā. Cupit fidei nre cōsultū esse: videret eū audire
xpianū nomē blasphemari. Misere in felicib̄ aiab̄ us que dietinus in captiuitate
a barbaris rapiunt. Pudet eum ignomie quā thurci nobis inferunt. Est enim
nobilis animus: nō pōt mens alto sanguine nata: nō alta meditari. Nihil turpe
ferre pōt generosus sp̄s. Videret se p̄ono rei amplissimis 7 populosissimis regio-
nibus prefectū: multa s̄q̄ beneficiis cumulātū. Nō vult ingratū videri. Recogno-
scit munera i se diuina esse q̄ plurima vult p̄ sua facultate vices reddere. Admi-
nit iohānis patris sui: quē thurci pugnātes pro fide catholica captiuarūt. Cupit
viciis paternū vulnus imitari: maiorū suoz vestigia: quos pro fide orthodora
constat fuisse ardentissimos. Diuus igit̄ opa factū est q̄ in cōuentu ratispanensi
nōnulli articuli cōoperent quoz ego copia rectorib̄ nōstre vrbis feci. Nec me
dubii tenet quin tu illoz noticiā habeas. Nam 7 illustri dñio venetoz apud q̄
nunc morā trabis articuli p̄ suos legatos huiusmodi missi sunt quoz si fieret
curio nihil erit nōstre religioni timendum. Cesar eiusce rei cupidus nouus apud
frankfurdiam conciliū indixit. Id futurū est tercio kl̄s octobris. Cesar aut eo se
curiamq̄ suam transferet aut presidentes plena potestate suffultos mittet: neq̄
negliget quātū in se erit puentus. Nūc quomā te me multa dicis: referabo tibi q̄
mibi incūbunt. Optauī domū reuerti visere amicos: cōsolari ac pascere quocūq̄
tandem pastu valere meas oues supplicanti cesari. benignā mibi vt licentiā prebe-
ret: qua patrios lares peterē: nō obtinui. Aut em̄ sua serenitas necessaria sibi esse
seruitia mea dum in stat apud frankfurdia dicta dies. Cā ob rē sero moleste mē
exiliū. vcreorq̄ qd nuper sum erpertus. Etenim cū ratispanā pergerē inuasit me
dolor pedū que podogram medici dicunt: que res mibi intereundū acerbissima
fuit. Nō tñ neglexi cōmissiū onus. Inter cuz magno labore peregit: adeo vt pede
ad sellā suspensio vnius diei viā fecerim cū inter asperrimas alpes nō esset qua-
drigis locus. Idē timeo ne mibi nūc accidat: si vt mentē intelligo cesaris. vt mit-
tar inter legatos: vel suā sequi serenitatē iubeat. Sed quid agā quis ego sum qui
tantū imperiū effugere possim. Video in sup̄ res maximas esse ad quas teneor: et
vniuersē xpianitatē vtilis. Quid in labore pro facultate mea statui manere 7 ad
meum exilium paucos menses addere: donec frankfurdii cōsiliū finiāt. Im-
partiar meas operas in cōmune bonū. Et si nequeo grādes manipulos in arcam
ferre dñicā at saltē spiculas aliquot in horreū ecclesię referam. Neq̄ em̄ deus no-
ster tā facta hoīz q̄ mēres ispicit. Et laudatā i euāgelio muliercula legim⁹ q̄ vno
era munita i gazophiliū obtulit. Illō aut̄ oro leonarde amantissime nece pat-

faciū cōtra thurcos instituēdū italice pacē cōparco. vel me monacho qui illā con-
dusit equiparādū putes. Nāq; si pulcerrime et vere dicis nullā eē psonā adeo re-
nuē p cui? man? negat si velit diuina maiestas res maximas pficere. Et addis ex-
emplū nfrī tps. Nā pacis italice humilis et quodāmo despect? heremitarū sancti
augustini monacellus auctor bī. Nō est tñ aqua rex et psonaz. portio. Bar enīz
italica et si ut ais rome ad maturitatē pducī nō potuit: adeo tñ in alto illo sūmī p
sulis igne pfistoriali decocta fuit ut paruo postmodū sole potuerit maturefcere.
Erāt et partes q; pcedebāt lōge desesse bello cōtrite atq; exhauste: intelligebātq;
nisi cōcordiā amplecterent vtrinq; fundit? eē pēundū. Nec plurima erant capita
quoz sensus cōbinādī ad pficiendā italice pacē viderent. Et negociū hoc gerēdī
cōtra thurcos bellit: rude adhuc indigestū et pene intactū ē. Nec germanie aut gal-
lie pncipes quoz potissime mētes excitade sūt satis intelligere possunt: quid sua
nō interit: cōtra thurcos arma mouē q; sūt ab eis remotissimī. Quis insup galliā
aut germaniā armet nisi cerebra pene infinita pūgat. Adde q; oēs italice vires
ad maritimā classē sūt vniēde. Qualis deinde int me et monachū italice pacis in-
uentorē cōparatio cadit. Fateor quānibī est rectori ac rectori orbis factū diffici-
le velle illi et posse vniū ē. Nec inficias eo spirare vbi velit spiritū dei: q; taliquā in-
fima mūdi eligit ut fortia q; pficiat. Sz audi psonās q; dispares adnectis. Ego
illū monachū q; pres italie diffidētes cōposuit: crimie mūdi: lōga vire sanctimo-
nia cōprobatū cōctrina plenum. Nihil miros si de? infirmū elegit p qd pacaret ita-
liā. Et istic q; quis turpitudine pdo meā lōge a me absūt. Habet in me de? mīta q;
punit: nulla q; pmiēt. Quo igit pacto me velud organo magnis i reb? vtaf. Ae-
reoz vercor ut te vera nō edē: nedū me grādib? ingero negocijs: ipedimēto magi
q; p moriori repiar. Tu desine de me tibi mīta pmittere: ac me domi q; foris ma-
his cimbā fortasse nō inutilē regaz. Nauis magne si clauē requero et me sil? et nau-
tas perdā. Frankfurdie si fuero nauderos inueniā optimos: atq; ipser emigis
officio fungēs peccatoz meoz partē delebo: hec tibi de me volui dixisse. Nunc de
ordine dato pauca disserā. Scripsisti vocādos esse multos ex italia ad cōciliū ra-
tispanēse putasti id futurū constā. simile ne dicā basilien. qd in annos viginti p-
tensaz est. Et nrm ex acto mense finē accepit. Indictū eē aliud buc rursus vocant
ex italia rex aragonū: veneti: ianuēses: florentini. senen. lucani. Comes q; fran-
ciscus: quis nō est inuestitus de ducatu mediolanen. accersit et dux mutine: mar-
chiones insup mantue: mōtisserrati et saluciarū. Videbim? quantus erit nostrorū
feruor italoz. Regib? quoq; francie anglie bobemie bugarie polonie dacie suecie
norwegie scotie lre dant ut ad puētū mittant. Principes alamanie adesse: comi-
tates mittere legatos iubent. Si erit cōuentio grandis spes bene gerēde rei sum-
mā. Si pauci cōuenierint obzigestam. Dices. Quid sentis: quid putes futurum?
Mallem tacere. Mallem opinionē meā esse falsissimā ac mendacis q; veri. pbe-
te nomen. Dica tamē q; me? presagit anim? Non spero q; opto. nil boni menti
mee psuadere possum. Quare inquis. Quare inqua. Ego bene spere: xpianitas
nullū habet caput cui parere oēs velint. Neq; summo sacerdoti: neq; impatori q;
sua sunt dant. Nulla reuerentia: nulla obedientia est. Tāq; ficta noia: picta capi-
ta sūt: ita papā impatorēq; respiciamus: Sui queq; ciuitas regē habet. Tot sūt
principes quot tomus. Quomodo tot capitibus quot regūt xpianū orbē arma
sumere suadebis. Age dicito cōcurrere in bellū cunctos reges. Cui ducatu dabis
Quis ordo in exercitu erit: que disciplina militaris: que obedientia: quis pascet
tantū populū: quis intelliget varias linguas: quis reget diuersos mores: quis an-
glicos amicabit gallicis: quis iandēses coniunget aragonensib?: quis theutones
bungaris bobemib? cōciliabit. Si paucos contra thurcos ducis facile succūbis
Si multos confunderis. Undiq; sunt angustie. Perge vltra atq; inspicie xpiani-
tatis vultum. Pacata inquis italia est: facile aduersus exteros arma sumer totū
quieta. Nescio q; quieta. Inter regem aragonū et ianuēses adhuc belli reliquie

manent. Nec ianuenſes ſi ſunt q̄ cōtra thurcos pugnaturi credant quib⁹ tribu-
ta pendere diſcunt. Veneti cū thurcis ſedus paſſere. Et quis mūt ſe ſumptuos
arma pūſa fideſi ceteri xpiani bellū thurcis indicant. Quis hanc cōditionē im-
plebit. Vocare nūc rogare atq; excitare venetos oportebit: q̄ cetos imitati cōt-
ſilipar eis cū thurco nō eēt. Quid cū italīs facies qñ due nauales potentes: q̄dē
maiores deſunt. Rex aragonū quis eſt potētīſim⁹: ad cōe bonū ardens: band
q̄ ſolus bellū nauale contra thurcos agitabit. Sumi potētīſis quāta ſit daſſis
nō ignoras. Deficit igi⁹ nobis altera belli p̄s. Mā cū terra mariq; thurcos vera-
re ppoſitū eſſet: deficient⁹ italīs nūc eſt qd de maritimo bello ſperem⁹. Datebit
aſianis eſſeſpontus. Et ſi terra bellū gerat: infinitas ex aſia copias in greciā thur-
ci traducēt. In hispania noſti q̄ multi ſūt reges potētia regimine volūtatē et opi-
nionē diſpares. Neq; illi in extremo ſacētēs occidēti ad ſeptētrionē trabēdi ſunt
eſtq; qd agit cū granatēſib⁹ domi. Rex frācie et ſi toto regno pepulit hoſtē: mari-
nas tñ horas inq̄etas bz: nec militē extra regnū audebit mittere. vñ daſſes ex an-
glia repetinas timeret. Angli nūc aliud aio gerūt q̄ vt repulſaz ex francia vindicē
Scoti dani ſueti nozwegū in vltimis orbis oris ſiti: nūc eſt qd extra domū queant
Reutones in ſe diuiſi nulla in pte coherēt. Ciuitates cū principib⁹ diſſident. Et
ipſi inter ſe principes nullo cōcordie vinculo tenent. Suiſenſes cū duob⁹ auſtrie
vetus odiū tenent. Comes palatin⁹ archiepo mogūino inſeſtus eſt. Ducatus lu-
czelburgenſis inter regē bohēmie et ducē burgundie litigioſus pendet quīs ſunt
ad kls vſq; nouēbris in eā rem inducie. Duces ſaxonie de ſexaginta caſtellis cum
bohēmis litē habēt. txatīſlauicēſes reſſiti p bohēmie regē. homagiū facere recu-
ſarūt: niſi ad ſe rex pſciſcat. Pruteni qui religioni ſancte marie theutonicorum
ſubiecti fuerūt: exculſo prioz iugo ad regē polonie deſecerunt. Iſq; nūc regionē
ingreſſus cū coniuge ſacramenta fidelitatis accipit. Lignicēſes quos laſiſlaus
rex gubernatori bohēmie dederat ſubire iugū recuſant. Nec pudwiceſes parere
oīo de roſis voluntarij ſunt quīs dono regis ad eū ptineant. In auſtria nūc qd
tū eſt. Razonē eyczinger dominātes ſpernūt. Ciuitates amat ſeditiones frequen-
tes agunt. wancho bohēmus cū duob⁹ milibus latronū regionē longe lateq; ve-
kar. In wiſema crebra ſunt incendia: nec auctores in fama veniunt. In buga-
ria prelati et barones inſenſi ſunt iohāni vainode: qui quondam gubernator fuit
nūc capitani nomen tenet regniq; maximā partē occupat. Biſkra bohēm⁹ inue-
ſtitus a rege de territorio ſepuſion in hungaria ad poſſeſſionē venire p iohannem
impeditur. Diſpotus raſtie quīs thurcis vñtus putet: auxilia tamen regis hun-
garie petit et thurcos aſſerit bello paratos. Nūc tñ ad bec hungari mouent: ſed
habituri poti⁹ inducias ſine p̄cordiā cū hoſte q̄ moruri bellū credunt. Ede nūc
in tanta rerū varietate quid ſperandū aut timendū ſit. Intuere deinde moroſo
minū ac nōſtroz principū facta cōſidera quantus auaritiē ſinus patet. quāta in-
ertia quāta voracitas. Nemo litteris aut bonarū artū ſtudijs intentus eſt. Et tu
cū hiſce morib⁹ deleri poſſe thurcorū exercitus putas: vtinam tu verar inuentaris
ego fallar. Et cūq; res ſeſe habēt: manebō ad dictā diez franchfurdiē. et ſi nō p-
dero reipublice xpiane. macerabo tamē meipſum et in vindictā meoz delictorū
aſſigā corpus et mentē. Si quid in cōmuni redundabit boni tanto id libentius
videbo. Et magis preter ſpem eueniet. Tu vale et me vt ſoles ama: et ſi amafſi
parū amorē auge. quoniā ego te pro tua virtute vebemēter amo. Et noua ciuita-
te die. v. Julij. Anno. M. cccc. lxxij.

Excusatio regis dacie quare
ad dictam non venit.

Epistola. cxxviii.

Ruerendiſſimo principi domino. F. diuina fauētē demētia romanorū im-
peratorū ſemp auguſto duciaſtrie et. Criſternus rei grā regnoz dacie
nozwegie ſclauoz gotoz rex: comes i aldenborch et velmanboiſt. Salute
et triumphantis victorie continuū incrementū. Perlectis nouiſſimis impialib⁹

litteris nobis directis. Hierore cordis et mentis inquietate indicabili vigebamur.
Cum videamus tandem virus pestiferum in christianam fidem dudum congestum viperam
illa balyarnibus tunc tyrannum feraliter euomisse: et quod in sue impietatis co-
tentaculis fabricauit incentiuum sine ulla crudelitatis deteret. Nunc non ambigim
imaginem bestie illius gestare. quam iohannes euangelicus vates ascendente de ma-
ri preuidit. terciam partem stellarum ad ima trahente immo asiam et affricam etiam
suis execrabilibus spurciis europa terminos desedante videre videmur. sereni
sine impator et frater charissime quod cum singulari mesticia referimus statum oium
et serui omnium religionis fide et urbanos mores in populo christiano adeo a iusticie
tramite declinasse quod diuinam non cessent irritare: et puocare vindictam. In illos preci-
pue qui aliorum vita et exemplo deberent merito esse ductores: unde ultione condi-
gna hoc nostro tempore quo peccata magis et vicia subrepunt: flagellis et plagis gra-
uioribus excubant. Nullos enim christiano fines per vniuersi orbis machina a peste
cladibus vel incursum hostium agniti videre aut cognoscere valeamus: omne quod solus
vbi christi nomine colitur crebris agitari et oppugnare contrariis. Neque propterea ullam di-
uine miserationis et pietatis recuperare maiorem adesse fiduciam quod in incipientes a
capitibus diuinis institutis et bonis moribus per euangelicam legem resumptis: priores
culpam et notas emendemus in melius: quatenus placata diuinitas suorum calorum felici-
bus propitia non desit optatibus. Nec sunt inuictissime cesar arma fortissima: per-
pugnacula munitissima et securi presidia quibus aptius et facilius immo felitius
et fructuosius hostium vires et fronte supbie demoliri conueniat quam in militaribus cu-
neis quam bellicis munimentis. Hoc quidem exemplariter philippis traditionibus com-
parat quod medicis fatagentes mortales a corporibus ebymos repellere per prius an-
tibidotis et cathaplasmate congruentibus paratas ad exitum supfluitates deinde
formato expellit. Sic ergo impialis maiestas erga deum celi deuota superioribus et
inferioribus suggerat melioris vite feruore. Interioris enim conscientie peniten-
tia cilicio sacco et cinere non auro vel argento: non exquisitis monilibus nec in
arcu fortium aut roboze potentatus inuicite diuinam contra se conicitatam placere
furore. tunc augustalis maiestas superno adiutorio comite: cum exercitibus christi-
anis hostium castra penetrabit securi: omnesque barbarorum costringet conatus ausus ar-
mis et potentia vindicabit. Eruntque hostium vires angelo domini cohortante sicut stipu-
la ante faciem venti et titubant pauore et timore sordescent. Saluberrimum et iocun-
dissimum omen si fata prestant. In regno nostro rebus compositis que variis
impresentiari contrariis detinent anfractibus cum proceribus nostris quos nu-
mero et solertia militari ornatisimos obtinemus: cum vestre serenitatis cotuber-
nio pro fide catholica: pro gloria immortalis: pro illius nomine qui nos suo sacro cruce
re redemit: per fidelium ibidem a thurcis oppressorum tutelam cesarea comitiua: adesse
possumus. Estamur deum nihil nobis gratius nihilque optabilius quam quod in tam san-
cto opere adesse liceret. Condolentes et ipsis cordis visceribus impiali constanti
nopolitaneis vbi et venerande patriarchali ecclesie quam constantinam magnam primus
post philippum orthodoxorum cesarem predecessorem vestrum fortissimus mentis abfir-
mata suo nomine que prius bisancium dicta est et presentia legit decorasse. Vbi
summa ecclesiastica et impialis maiestas viguit sanctio. Vbi fuerat legum sacrarium fidei
viguit norma et religionis specimen institutis et obseruantis religiosissimis pre-
ornata. Licet et ibi quandoque satban non absuit. qui arrium sabellum manicheos
nestorum macedonum dipstorum. Euticem et ceteros suscitauit hereseon: qui
in agro domini in tritico fidei zizania seminauit. Verumque impedimentum huic
nostro sincero proposito prestat quod vestras imperiales litteras dumtaxat decem
diebus festum sancti gregorii precedere presentate recepimus baiulo. Cum vero
regnum nostrum pacis vbi residemus ad presens insulis interfectis diuersis vadis
ponti a se distantibus iniunctis et primo tempore parlamentum regni nostri predicti
cuius consulatione in rebus grauioribus affectare solemus absque pluri tem-

poris interuallis cōgregare minime poteramus. Tum etiā quia sumus in p̄inctu
ad regnū nr̄m nauigandi norwegie cū expeditione cōtra hostium nr̄oz in cursum
quos frequentius sustinemus. Quo p̄terea cesariis vestris desideriis et hortantibus
p̄onūc satisfacere minime potuimus. Si dō in p̄fata dicta p̄ sancto isto et pio ope
celebranda aliqua salubria et utilia cōdudent de quibus nos certiorari duxeritis
quātū nobis possibile fuerit. saluis regnoz nostrorū negocijs aio gratissimo facie
mus. Ceterū in cā ordinis prutenorū beate marie ierosolymitan. hīs v̄re seruicia
tis plenū intelleximus. Cū dō talis inter ordinē militiā et patriā sit exorta discordia
vt p̄iora magisq; indices nocitura verisimiliter formidamus. Quo p̄terea indies tracta
tus cōcordie magis difficultari verisimiliter timeamus. in quo ordini et patrie ex inti
mis cōdolemus. si tñ fuerim? requisiti obtentu v̄sarū impialū h̄arū omnē ad ordinis
p̄fectū et patrie cōcordiāq; et pacē efficacē operā libenti aio impendemus. Calce
serenissime p̄ncipes et frater charissime in illo q̄ habitat in celis et imperat: cūcta
sua ordinatione gubernas felicitē et longue cui nos offerim? gratissimo aio p̄para
tos. affectantes a celsitudine fraternaq; charitate v̄ra hāc p̄ntez excusatione nr̄az
corā illi iustis p̄ncipib? et serenissimorū regū oratoribus et legatorū aplice sedis. qui
dicte cōstitute p̄ntes extiterit legi et recitari. Datū in noua ciuitate nr̄a rosfilden.
die dñica palmarū. Anno a natiuitate dñi. 12. cccclij. nro regali sub secreto.

A rege aragonū ad sacrum collegiū car
dinaliū sp̄te contra t̄urcos ire.

Epistola. cxxix.

Ruerendissimi in xpo patres et dñi amici nobis singulares post memoriam
nr̄am. Nihil p̄fecto cecidisse recordamur qd nos adeo cōmouerit aut tan
tā indignationē aio iniecerit: quātā cōstantinopolitane vrbis casus et gre
corū miserāda atq; inaudita calamitas: neq; dō ob id solū indignamur q̄ greciā
q̄ magna p̄s est xpiane gētis amissa libertate oppressa ac in manū et seruitutē in
fidelin? xpianorū negligentia redacta et xpiano corpe distracta atq; dissoluta vi
demus. Quāq; est id grauissimū qd et om̄i mēte atq; aios magnopere cōmouere
atq; excitare in vltionē debet. sed etiā q̄ turpissimū et indignissimū notā noi xpia
no ob eā rē iniusta cognoscim? et que vix vñq; vllis cōsilijs piculis aut laboribus
aboliri posse videat. Quid em̄ tā indeces tam turpe tam pudendū xpianis. q̄ pa
ti xpianos a barbaris opprimi et acerbissimo seruitutis iugo subijci fidēq; nostrā
labifacari atq; fundit? eueri. Pro qua tuenda atq; cōseruanda dubitare d̄z ne
mo q̄ xpianus re sit mortē impigre appetere. Sed hec cōis culpa sit. Quz em̄ aliq
alios intuemur an cōstantinopolis calamitatē si quis in eius defensione arma ca
piat et obistere iniurie conet: illa ciuitas interz capta est. et illa ois grecia cōcidit.
Capite em̄ cōfracto et cetera mēbra cassata sūt. Cū aut quottidie intelligamus ex
multorū sermonib? ac hīs ipsius t̄urcorū p̄ncipē in eā insolentia ac furore pue
ctū eē. ob res secūdas q̄ solent aios extollere atq; inflāmare: cūq; nō cōtentū gre
cie captiuitati ceteris xpianis atq; e grecie claustris in italia velle erūpere. Impe
riū orbis terraz sibi p̄mittentē et xpianā fidē euertere moliente. Instruim? aio il
lus furoz. p viribus nr̄is obistere: conatusq; eius nepharios quātū in nobis fue
rit repugnare atq; infringere. Sperantes xpo deo nro autou atq; fautori. p cui? fi
de defendēda hac expeditionē gloriosam suscepturi sumus: vt et aliq p̄ncipes et po
puli xpiani vna nobiscū ad salutē sacrosancte romane ecclesie exēplo nro exciten
tur ac fore illū atrocissimū fidei hostē nō solū vlciscamur et intra grece terminos
cōhibeamus: sed etiā recūpata ois grecia ipm̄ e totā europa depellam? ac ne in asia
quidē sua quietū eē sineam? Que cū ita sint. R. p. v̄ras oratas esse volum? p̄mū
vt vos ipsi qui fidei xpiane duces estis in eā tuendā et cōseruandā oēs vires et stu
dia v̄ra p̄feratis. nec eā ruere patiāmini: cuius p̄tectoress acerrimi merito esse vo
beatis: vt alijs exēplo sitis q̄ ad vos oculos referūt de qd agūt intuent. cū ad vos
p̄mū q̄ estis religionis capita acceptā iniuriā et clade hāc p̄mire existimet. De
inde vt cūctos p̄ios p̄ncipes ac reges xpianos p̄ legatos ac l̄ras qd fieri possit

exhortemini atq; excedite: vt & ipsi exēplo v'fo n'roq; hoc & necessarii & matie glo-
riosus bellū suscipiāt: & p eo gerēdo q's possint copias classes arma & comeatus
parēt. Si p fide n'ra tuēda q' est salus n'ra repolita nō depugnam? p q' d'mica
resuscitem? Si feram? iniurias xpo deo n'ro factas: cuius ille imagines delecte
scōz ac martyru statuis euerfis: reliquīs luto puolutis: sacris virginib' incesta-
tis: filiab' & cōpleu parētū ad stuprū raptis paritib' ipis crudelissime necat. Si
bas inquit parimur? cuius tandē iniurias vlciscimur. Si religione n'ram p negligē-
tiā ruere patimur: vt omittam? ignominias vincula cedēs que xpianis impēdet
Quidnā spāre ampli' de aiārū salute possum? Multis sane ac sumis p'cipib'
vt cōstantinū & iust. nianū omittam? tūc domus n'ra que barbaroz semp oppu-
gnatū fuit: tūc aliarū nationū ac gentiū maximo honore ac gloriosum fuisse sci-
m? xpianū nomē auxisse ac diffidisse. Quāto igit nobis omnib' bonest? & glorio-
sius fiet illud ab ruina & māifesto interitu vindicasse. Qz si nulli nobis adiutores
fuerint ad tantā iniuriā vindicandā malūq; puulandū. quod existimare nō pos-
sum? Nos tñ. positi n'rm exequi cōtendem? sperantes in xpo deo n'ro rē. p'spe-
re successurā. In qua et n' mori cōtingit leto & cōstanti aio moriemur. Datū i ca-
stro nostro neapolis prima aprilis. Anno. liiij.

Dialogus cōtra bobemos & thaboritas
de sacra cōione sub vna specie.

Epistola. crrr.

Ruerendissimo in xpo & colēdissimo patri dño iohāni de carual sacrosan-
cte romane ecclesie sancti angeli diacono cardinali. Eius ep'is senensis
S. p. d. Quis apud bobemos aplice sedis legationē abieris & oēs illius
gentis mores opinionēsq; noscas: tñ qz peruersi quidāz homines novos indies
errores cu dūt. Et ego nuper iussu cesaris in bohemia fui cognouiq; bonos & ma-
los & multa cū eis cōtuli: & audiui multa que sedē apostolica intelligere nō est in-
utile. Deceui que hac in yia mibi cōtingerēt tue dignationi p'scribere. Qz si ma-
gnā papirū impleuro. nō tamen erit arguēda narratio: qz res plurimas nō pōt
breuis eplā comp'rebendere: & cauendū est ne siā obscurus. dum breuis esse labo-
ro. Pretermittā nihilomin' locos illustriorē. Adhibeat mibi benignas aures
tua modestia boniq; cōsulat si liberius scripsero qz tue dignitati par sit. Mā ver'
noticia & vsura que inter nos olim fuit audacē me facit. Sed incipiā iam narrare
quā nulla est mibi de tua benignitate dubitatio: q' solet oia i parte recipere meliorē.
Cū ergo p hos dīcs de noua domo versus pragā iter agerē: essentq; mibi college
nobiles. Albertus de eberstorf baro. procopi' de rabenstein & henricus truchies
equestris ordinis milites. Et vsu visum nobis est/ qz raptōz & insidias timeba-
mus/ ad thaboritas poti' qz in ap'is villis p'occare ac lupoz magisq; leporum
sequi fidem. Premisiū igit q' thaboritas accederēt atq; ab his ius hospitalitatē
expetrēt. Acceperūt hec letis ais thaboritē: dederūtq; fidē atq; obuiā venerunt
Res spectaculo digna fuit: rusticānū & incōpositū vulg'. Quis vrbani videri ve-
lint. Frigus erat pluuiāle tēpus. Mā bohemia sepe misceat effati hyemē. Et illis
aliqui nudi erāt solis tecti camisq;. Alij pelliceas tunicas induerāt. Alij sella ca-
rebāt: alij freno: alij calcarib'. Alteri crus ocreatū fuit: alteri nudū. Huic oculus
defuit: illi man'. Et vt virgilianis vtamur verbis. Fedus videre fuit populataq;
tpa raptis aurib' & trūcas in bonesto vultere nare: Incedēdi null' ordo. loqndi
nulla modestia: barbaro & rusticano ritu nos exceperūt. Obtulērūt tñ cenā pices
vini ceruisiā. Sic opidū ingressi locū vidim'. Quē nisi hereticoz arcē aut asilū vo-
cē nescio q' appellē noie. Mā qūq; detegūt int' xpianos ipictaq; ac blasphemiarū
mōstra buc pfugūt. tutamētiq; hnt: vbi tot sūt hereses q' capita: & libertas ē q'
velis credere. In exteriori ciuitatē porta duo fuerūt scuta. In altero pictura erat
angeli calice tenētis q' cōione sub specie vini suaderet populo. In altera zisca piat'
fuit hō fenez & vtroq; lumine cassus. Hic oli dux thaboritaz fuerat & alter oculū
in puentia p'diderat: alterū hostili sagitta p'fix' amisit. Ab hoc sepe victos fideles

auit. **S**epe xpianorū cedēs factas. **C**ōplures ciuitates et yfīas diruta monasteria
 facras edes incensas. pstitutas ygines sacerdotes occisos. **Q**uē thaborite nō so
 lū monoculū s̄ cecū q̄s fecuti sūt ducē neq; absurde. **N**ā tali p̄lo q̄m bil tuuinitatē
 intelligit: nībil religionis tenet. nībil cō rectiq; videt: q̄s ducatū p̄bere debuit nisi
 cec? **I**mplētū cū illō saluatoris in eis. **S**i cec? ceco ducatū p̄beat abō in fouea ca
 dūt. **N**ic dū mortū prīm? eēt: sultaretq; thaborite quē post se p̄ncipē designaret
Postq; inq̄ranim? a me fugerit. excoziare corp? meū: z carnes date volucib?. **E**x
 coziō nō timpanū facite atq; hoc p̄lio ducē habete. **N**ā quis loco z thuronos so
 nū ei? audierit: mor tere dabūt zisēbā i tipano formidātes. **N**ic postq; obijt th
 boritarū aliq. p̄cipiū sibi ducē legerit. **A**lii intātū illi? mēoriā dilexerit vt neminē di
 gnū existinaret. q̄ tāto duci succederet aspnatq; p̄ncipē orphanos sese vocabāt
 vt p̄ carētes atq; orbatos. vt q̄ cecitate nō viuā t̄m. s̄ mortuā q̄s colēdā cēlebāt:
 z ad inferos vsq; sequebāt. **N**ūc aut veluti numē thaborites hnt. **E**t quis pictu
 ras oēs abhominēt: bui? nī pictura religioe colūt: z honorē quē x̄po negāt con
 tēdūt zisēbē. **H**orū secta p̄stifera z abhōiabilis est ac lūmo digna sup̄stitio. **R**o
 manā ecclīas nolūt b̄re p̄matū. **A**ut p̄p̄i clērū b̄re q̄cō. **I**magines xpī scōzq; de
 lent. **I**gnē purgatorū inficiant. **N**ībil scōz p̄ces iā cū x̄po regnatiū p̄desse mor
 talib? assuerāt. **F**estū diē p̄ter dñicas z pascale nō agūt: eiuma sp̄mū: horas ca
 nonicas abiciūt. **E**ucharistia sub specie panis z vini z paruulis z dementib? p̄re
 bent. **O**ficiētes nībil p̄ter orōnē dñicā z yba p̄secrationis dicūt neq; vestimēta
 mutāt neq; ornat? assumūt aliq̄s. **Q**uidā nō couisq; desipiūt: vt nō v̄ez xpī corp?
 in sacro altaris: s̄ rep̄ntationē quādā eē p̄tendāt: errātis berengarij nō conuersi
 sequaces. **E**x sacris ecclīe: baptisimū: eucharistiā: matrimonij: ordinēq; recipiūt.
De penitētia parū sentiunt. **D**e cōfirmatione z extrema vnctione nībil. **M**ona
 choz religionib? infestissimū sunt: inuēctionesq; dyabolicas asserūt esse. **B**aptisima
 simplicis vide volūt. **N**ulla aquā benedicūt. **A**lmiteria nō hnt cōsecrata. **C**ada
 uera mortuoz in cāpis z vt digna sunt cū bestijs sepeliunt: vantiq; censent ozare
 p̄ mortuis. **E**cclīarū p̄secratiōes deridēt: z in oib? locis passim cōficiunt sacm.
Nulla maior his cura est q̄ sermōis audici. **S**i quis negligēs est: domiq; torpēt
 aut negocio ludouc vacat: dūz sermo ē. virgis cedūt: z intrare vt verbū dei audiat
 cōpellit. **E**st illis tom? quēdē lignea similis bozeo ruris: bāc tēplū appellāt. **N**ic
 populo p̄dicāt. bic legē p̄ oēs dies exponūt. bic altare vnicū hnt: neq; cōsecratuz
 neq; cōsecrādū ex quo sacm plebib? exhibent. **S**acerdotes neq; cozonas ferunt
 neq; barbas tondēt. **H**is thaborite: frumētō: ceruissā: lardo: leguminibus lignis
 z omni sup̄pellectili necessaria publice tomū cōplēt: z addūt in singula capita sin
 gulis mensib? sex genā. **E**x quo pisces carnes recētes cti velint vinū emat: in al
 tari nībil offerūt. **D**ecimas oēs damnant primitiariū: neq; nomē neq; rem tenēt
Nō tamē concordēs sunt in vna fide. **S**ed aliter iustialiter isti sentiūt: velle suū
 cuiq; esse. **N**ec voto viuūt vno. **H**os tamē sacrilegos z sceleratissimos boies. **S**i
 gisimūdos cesar ciuitate donauit z quos exterminare decebat. aut in vltimas ter
 ras ad fodiēdos sc̄cūdosq; lapides humani generis oi cōmēcio puatos relegare
 liberos fecit minimo ebutō cotentus. **Q**ue res nō sibi t̄m s̄ regnō q̄z marimo de
 decoz fuit. q̄ sicut modicū fermētū totā massā corūpit. sic fer illa boiū totum
 nomē gentis bohemic fedat. **S**z accipe nūc vrbis situm: z q̄ fūisti loco. primus.
Intueri mentia potuisti quē duplicata cingūt vndiq; ciuitatē: munita turribus
 z pugnaclis. **Collis** est in occidentē extēsus: munda ex parte vicinis altior cāpis
 s̄ p̄ruptis hinc atq; inde rupib? tutus: hūc vno ex latere flumīus aluit: quē accole
 luzmize vocitant. **E**x altero riuus est tenuis aque sed. pfundus z aditū difficilis.
 is quasi veller aū opidū ingredi maiore flumīū: in angustias viginti passū collē re
 stringit: z penetrasset vt arbitroz mōtē nīsi saxis duriorib? impeditus iter flectere
 coactus fuisset. **Vertit** ergo ad dextera riuus zambiūs opidi magnā partē. tan
 dē flumio q̄ reliquā portionē circūdedit finito collo misceet. **S**ic ciuitas ex omni

parte rupibus et aquis munita: vno tñ loco p̄ plateau habet accessum: sed artum
et ingenti fossa et latiori muro defensuz. Tres hic porte sunt priusq̄ vrbē ingredie
ris. In priorē vō propugnaculū est: cuius muri viginti pedes latitudinis hñt: al
titudinis duplū. Machinas belli plurimas victis hostib⁹ excisq̄ ciuitatib⁹ ob
tinuerūt. Quas in foro ad terrore vicine plebis ostentat. Tomoz parietes aut li
guei sunt aut lutei: aut nullo platearū ordine distincte: sed ad casum posite. Man
sicut olim tentoria passim locarūt: sic postea domos erexerūt. Multa illis et p̄ciō
sa supeller est: et diuitie inter eos plurime sūt. Multarū em̄ gentiū spolia in vñ
loco cōgessere: voluerunt bi quondā ecclesie primitiue in omnibus viuere et in cō
muni tenebāt omnia. Fratres seinuicē appellabant: et qd vñ defuit alter submini
strauit. Nūc sibi quisq̄ viuūt et alius quidē esurit: alius autē ebrius est. Breuis ser
uor charitatis. breuis imitatio fuit: sed priores xpi discipuli: et qui nascentis eccle
sie fundamēta iecerunt: que pp̄ia prius habebat fratrib⁹ cōmunicabāt nihil alie
ni recipiebāt nisi sponte et amore xpi donati. Habebat vō hereditates alienas
exulabāt et que violenta manu rapuerūt: hec tñ in cōmune tederūt. Nec sic per
seuerare potuerūt. Reuersi ad ingenū auaricie iam oēs student. Et qz rapere vt
olim nequeūt. Nam languidiores facti vicinos timent: lucris inbiat mercature
sordidosq̄ sequit̄ questus. Sūt in ciuitate ad quatuor milia viroz q̄ possent edu
cere gladiū: et artifices facti lana ac tela ex magna parte victū querēt: inutiles
bello credunt: p̄dicia nulla his erāt: s nobiliū et monasterioz villas inuasērunt: q̄s
sibi postea significūdus. nescio an diuine legis et humane pueror idarco dici pos
set: p̄petuo iure possidēdas ascripsit. Intellexisti q̄ sit hec ciuitas: qui mores hui⁹
populi: q̄ sit opidi: qualis hereticorū senat⁹: qualis nequitie synagoga: quale to
m: aliū sabbane: qd tēplū belial: qd regnū iuiferi. Hic ergo cū p̄noctassem et ab
hospite meo cōtā q̄ iā scripsi vera esse vidissem: hortabar hominē tantis vt er
roribus renūciaret. Nō erat hic oīno durus neq̄ monitiones aspernabāt et ba
bebat in penitentiā thalam⁹ beate virginis et xpi saluatoris imagines: quas oculi
te colebat. Credo nisi timeret amissionē bonoz. (Nā diues est) publice ab illa in
fama resiliēt. Sed malunt aiam pleriq̄ q̄ opes perdere: et multi p̄pter pecunias
perire. Idcirco saluatoris voce facili⁹ dicit: camelū p̄ forā me acus trāsire. q̄ di
uites adipisci regna celoz. In crastinū cū venissent ad nos tam sordide ciuitatis
magistrat⁹ et grās agerēt: qz visitassemus eos: et vrbani magis vbo q̄ mente vide
rent. Dico ego ad cellegas meos: peccauim⁹ frēs genti peccatrici et inimice dei cō
municauim⁹. Nō putauī tantos hic esse quātos errores inuenio. Credebā solius
rite cōiōnis hūc populū a nobis esse secretū: sed nūc exptū habeo. hereticū eē po
pulū hūc infidelē deo rebellē: nihil pensi nihil religionis habentē. Quapropter si
volum⁹ scire satistācere. necessariū est his aliq̄ dicere ne sua nobis facta placere
putet et apd vicinos gloriē. Romani regib⁹ legatos cōcasse. Assiduebat mibi
p̄copi⁹ et vtile p̄siliū dicebat. Ss australib⁹ terrore plenis et leporino corde p̄ditū
psuadere suūa mea nō potuit: quous verba sic efferre. iposuissem vt nulla irritatio
p̄pli timēda eēt. Recessim⁹ q̄ et 13 dies dñic⁹ eēt: diuina tñ officia neglexim⁹ ne cōi
carem⁹ hereticis. Erat anim⁹ mibi praga videre vrbē fama celebrē regniq̄ caput
Ss pestis illic vigēs crassabat: nec min⁹ q̄ ducēta capita p̄ singulos dies auferre
dicebat. Ob quā rē terrefacti p̄ceres q̄ p̄cuerāt: cōgregationē soluiūt et ad villā
benedicti sese trāsērūt: dñqz et viginti milib⁹ passim a praga distantē. Interea et
barbara impetrat q̄ fuit significūdū p̄iur. Friderici comitis alie soror diem obiit.
Cui⁹ corp⁹ praga delatū in castro sepultū est. Sordata mulier fuit: sed future vite
vt autē parū credula. Nūc si pie vixit mercedē hz. Sūt qui defunctā bene et vt xp̄ia
nā de cui⁹ sup̄mū spiritū emisisse dicūt. Cū venissem⁹ ad villā benedicti regni p̄uē
tū illic reperim⁹. Barones autē crāt geor⁹ de cōstāt et bodiebat. Henricus de ro
senbergo. Alsebo et denko: et petrus de sternberg: denko bas. Iohannes de zirn
nē. Iohannes de chibelis: zgenko kosvka. Iohānes de malowicz. Iohānes de

radoch: et barones alij quod plures ciuitatū oratores aderant. Ex praga et cuthnis
ex pilzna ex luna ex colonia ex glatobia ex gretz ex lytohiratz ex flana ex laz ex
budweis ex thabor et erat heretici et catholici simul mixti. Audisses illud ysaie cō-
pletū illic vitulus et vitulus pascens. simul requiescent catuli eorum. Proceres regni
ex magna parte sequuntur romanā ecclesiā. Ciuitates vt plurimū aut thaboritas
aut rochezana sequuntur. Venerunt ad nos plurimi ex ambab partibus: et alteri al-
teros accusabant. Quia nō cōuentus ille nri causa tenebat vt audiret que casar
ad petitionē regni responderet. Fuim⁹ tribus diebus in tractatu cum eis. Quartaq;
demū die et illi nostrā intētiōē ad vltimū intellexerūt. et nos illoz positū cognō-
uim⁹. diuissimq; cōsiliū est. Prius tñ allate fuerāt in archionū brandeburgensiū
lre: q; cōuentū inter regni pceres et legatū apostolicū sancti petri cardinalē pete-
bant ad res ecclie cōponendas. placuit id nobis et apud ambas partes verba fe-
cimus: quibus cōuentiōē suadebam⁹. Accepta adytū est. dies ad festum diuī
martini. Locus cōuentiōis in litomerica dictus. Mediatōres inter cardinālē
et regnū marchiones recepti. Facit deus vt finis discordiarū fiet. vt refloreat i bo-
hemina fides. et error plena religio veritatis ignorantiā tandem ad vere religionis
cadidā lucē de pfundo tenebrose supstitionis emergat. Ad quā rē vt nos quocq;
p virilī nrā iuuamē adiicerem⁹: rogauī procopiiū inter me atq; georgiūz fidelis vt
interpēs esset. Nā magnū illū et potentē virū: quē regni pars maria sequit. Si
cōcordie cupidū inuenissem: adduci ceteros facile posse credeba. Fuimus diu si-
mul. Que locuti fuim⁹ adinuicē nunc referā. Atq; sim breuior neq; opus sit ver-
bis in qua: et inquit sepi⁹ vt i pponam verbis meis nomē meū. et verbis illius nomē
suū. sicut et ciceronē et plerūq; factitasse reperio q; collocutores in suis opusculis
introducūt. Sic em̄ me iudice breuior et dilucidior oratio reddi. Sed audiam
dialogū. Eneas. Quid te alloqui volui vir magnifice neq; priuata res est neq; par-
ua: sed regni hui⁹ quietē tuq; magnū bonū cōcernit: qua si vis audire mortib; ex-
ponā. Georgius. Cupio audire dicito quecūq; libet. Eneas. At ego in chari-
tate nō ficta loqui volo que nihil reticet. et sumā vtiq; libertate. Georgius. Hoc
expeto loquere. Eneas. Regnū hoc olim florētissimū fuit et inter occidentalia re-
gia ditissimū. Vixerūt hic religiones et oim bonaz artū studia claruerūt. Hūc
inops regio est cōcussa lacera. Cur hoc sane. q; nō pōt veritas nrā mentiri dum
apud euangelistā dicit. Omne regnū in se diuisum desolabit et dom⁹ sup domū ca-
det. Vos bohemi nō solū inuicē diuisi estis verū etiā ab ipsa xpianitatē maiori pte
secreti. Nec romanā auditis ecclesiā quīs mater est et magistra fidelium: neq; man-
data cōsilioz recipitis: q; si vnitatē ecclie amplecteremini et in domo dñi ambula-
retis cū cōsensu. facile regnū vsm pstinā dignitatē splendorēq; suū resumeret. Tu
ergo qui regni populos quouis trabis. fac tibi nomē grāde: fac vt te sedes aplica
diligat: reddet tibi filios quos sathan abduxit. Pauriat ex fonte riuus aquas suas
ne pascuis arefcat. Redibūt oēs et romanā ecclesiā venerabunt: si volueris te ro-
manus pōtifer te cesar in primis carum habebit. Quis ladslaus in regnū vene-
rit: te tutorē te patrē appellabit: tibi maximas gratias ager qui sibi pacatāz pū-
ciā restitueris: errorib; expurgatā: pace quietā ornatā morib; fide seruicē. Con-
sequerisq; nō tu solus gloriā. sed et posteri tui et nati et natoz et qui nascent ab illis
ob eam rem semper habebunt honori. Critq; memoria nominis tui sempiterna
et signis tue familie status qui vera virtute creuerit. Transiturus ex hac vita ad
meliorē migrabis: lucidas sedes accipies beatitudinēq; perennē immortalitate
vestitus. Quibus enim qui patriā orauerint auxierint iuuerint defenderint:
certū est esse in celo diffinitū locum quo beati euo fruantur sempiterno. Quid si viāz
nostri quo rectus ad vniōnē trames ducat edocui mercede. Nam sedē aplicam
certiorē reddā. Vos iam legato cōuentū promissistis et recte quidem. Nam boni
cupidus est et industrius pater doctrināq; plenus. Inueniat nūq; fallos cōueniē-
tes ad vniōnē uiros. nescio tamē qua facultate predictus est. Quid si facerem deside-

ria vestra scriberē pōtēfici maximo: isq; prius q̄ dies conventionis adesset. de sua
mente legatū cōmoueret. **Georgius.** Ego tibi grās pater quia nostri regni ci-
rā geris. Regnū vt ais quassatū cōpilatūq; est. Mouit deus quorū culpa est. Nos
cupidi pacis sumus: neq; bellamus vt bellemus: sed vt pacē habeamus. Coacti
gerim? arma: coacti versamur in p̄lijs. Nisi? olim legatos n̄ros ad basilicē
cōcilij: nonnullaq; cū patribus qui tūc ibi p̄sdebant pacta p̄cussimus que si ser-
uata fuissent: cū sede aplica: cū ceteris xpianis pacē haberemus: et in regno nul-
la diuisio esset. Sed violantur federa nobis. **Bereticū** et falsam vocatamur. Si
qui et n̄ris apud vos moriunt: cū asinis sepulturā accipiūt. Clerici nostri q̄uis to-
cti modestiq; sunt: nusq; cōsecrari possunt. Derident q̄ de calice bibūt. Fuit apud
nos cardinalis sancti angeli legatus: adiuerūt eū nostri sacerdotes: fui et ego cū
eo. **Petitiū** in nouari firmariq; p̄scū fedus: si nobis auscultaſset: nō secuta fuisset
scandala que postea emerſerūt obaudiuit p̄ces n̄ras de cōpactatis. sic loque-
bat quasi nihil vñ q̄ accepisset de illis. Nlos tñ illa valida scim? et autētica q̄ gene-
rale cōcilij nobis admisit priusq; dissolueret ab eugenio quarto. **Qz** si nicola? pō-
tifer maxim? n̄ri memor: nosq; sibi obsequētes cupit iubet seruari cōuenta et ene-
rabimur eū. **Pic breuis** est et vnica pacis vnionisq; via: hac gradiēdū est bac iter
ad cōcordiā patet. **Eneas.** Nos hoim est vt parib? paria referat. Cur violari
fedus cōquerimini qd priores rupistis. Neq; em̄ sufficit vobis sub duplici specie
coicare: nisi et sub vna sola coicatis dānetis. **Georgi?** vbi dānam? **Eneas.**
Cū dicitis. Meminē saluari nisi cōmunicet sub duplici specie. Nos oēs dānatis
bereticos perditosq; dicitis. Quod mirū si viciū heresis in vos retorquem?. **Cū**
cōuēctiones cū cōcilio factas refers et autēticas dīas auctoritate cōcilij p̄batas
audio libenter. Sed cōciliū de coione vtriusq; speciei loquens: opiniopi vīe con-
trariū est. qz neq; ad salutē necessariā eē dicit: neq; xpi p̄ceptū esse sub duplici spe-
cie coicari populū. **Georgius.** Si nō est sub duplici specie mādāta coio sub vna
quidē. Ma qui sub specie panis coicari plebē iussit: et sub specie vini iussit et in vsuz
deduxit. **Eneas.** Māq; xps aplis nō plebi facim̄ p̄beuit. Sed nō refert temp?
ista discutere sine me dicere qd instituit. **Georgius.** Verge ausculto. **Eneas.**
Si voluerit legatus innouare pactiones v̄ras qd miri est. Vobis indulta est sub
vtraq; specie coicatio. Iussi tñ sacerdotes v̄ri sunt quotiescūq; ministrāt populo
facim: cōmonere atq; instr̄uere oēs ne sub duplici tñ specie sed sub qualibet totū
et integrū eē xpm intelligāt. Nihil faciūt. Prohibiti sūt infantib? atq; demētib? eu-
charistiā porrigere: porrigūt tñ. Meminē coicare sub duplici specie debēt cōpellūt
Sepulturā negātes ni coicēt qui pri? nō habuit hui? coionis vsū: repelli ab his
debet. Ipsi autē inuitant. puocant vrgent. Debent vniuersalis ecclesie ritū tene-
re postponūt. Diuinis officijs vulgaris carmini cōmiscētes: pulchra obedientia:
pulchra federis observatio que p̄hibent facere faciūt: q̄ iubent oīno postponūt
Cū ergo abutāmini p̄uilegio et trāsgrediamini leges patrū: p̄uaricantes mādā-
ta cōcilij: baud inre legatū accusatis cōpactata firmare nolētē: qz p̄uilegiū amī-
sistis male vtentes. **Georgius.** In cōuentionib? nostris cautū est q̄uis aliqui ri-
tū qui generaliter obseruat nō statim recipere: non tamē pacis et vnionis im-
pediri fedus. **Eneas.** Vera dīcis non si omnes sed si aliq̄ dicūt federa ritū ecclē-
sie nō recipere cōpactata manere. **Qz** si oēs abiicerent ritus vt oēs abiiciūt vi-
gor cōuentionibus aufert. Rursus quoq; de ritu sit mentio non de fide. Nam si
fidem violatis que possunt inter vos nosq; federa robur habere. At vos qd pa-
cē vna sit dictum fidē nostrā abiicitis duz necessariā populis sub duplici specie cō-
munionē astruitis. **Georgius.** Ignota sunt ista mibi: hoc dico tibi nisi pacta
seruent neq; paci locus erit neq; concordie mentio. **Qz** si rursus arma sumpturi
mus offeretis vltra pactiones veteres neq; recipiuntur. Nō sumus vt creditis
pauci. multi sunt in vicinatu qui nobiscū sapiunt. Nec aliud expectant nisi vt ex-
ercitiū educamus. Scitis que superioribus acta sunt annis. papa si sapiet nō dis-

putabit: an p'diderim? priuilegia ne v'edicem? armis maiora. **A**rma tenet oia bat
 que iuste negat. S'nt fortasse q' magna p'mittit. q' grandes pollicent' exercit': q'
 via ad nos esse facturos se facit'at. Nos vicini' mores virelq' nouim'. Ego si
 pape p'siliu' cederim cōpactata seruauerim. **E**neas. Et video spem ponis in ar
 mis et iam tibi priores victorie cōgeminat. Sed vincūt sepe mali vt boni p'betur
 Mō sp' veritati victoria comes est. Altra nimis et incōprehensibilia sūt iudicia dei
 viciis diu. Quid scitis si vester dies adest. Hari' est cūctis belli: neq' tēptanda
 sepi' est fortuna. Non is vobis fauor est qui p' fuit. Multi a vobis defecerunt
 qui si erugāt cōtra vos pugna et fronte feriet et a tergo. Nā vestra fide irritaz vi
 dent. quā prius euāgelicā sanctissimāq; rebant et quā tūc fauore nunc odio in se
 quunt'. Sed mittam hec: tu pacis sola federū obseruātia stare putas. **T**ibi tri
 bus ex rebus cōcordia pendere videt' ex cōpactatis vt ais: ex bonis ecclesiasticis q'
 occupant: ex archiepi cōstitutione que nec parua sūt nec leuiter cōponenda. Nā
 cōpactata postq; violata sunt: rursus inuolare magnū est. Qui bona ecclesiarū
 occupant inuite restituent. In archiepo v'olipsi v'm facitis qui rochezana petiit
 neq; aliu' vultis quē nisi me fallat opinio: nūq; sedes apostolica ad id fastigū pro
 mouebit. **G**eorgius. De cōpactatis dixi tibi que sentio: si durus erit papa du
 rius regnū inueniet. nescio quis vincet. Scriptura scio que dicit. Si fortis in for
 tem impigerit ambo corruent. neq; nobis neq; vobis vtilitati contentio erit. De
 bonis ecclesiasticis nō est apud me grande pōdus. Nā qui occupāt nullo se iure
 defendūt neq; his regnū fauet. Verū q; nōnullis p'scripta sunt hec bona. et multa
 p' paucis iacent pignori: cū regni mos sit q' bona singulis ānis quinq; sexagenas
 habet census: ea centū sexagenis emi. bi aut p' centū sexagenis et decē et viginti et
 ampli' impignoratas habet. **P**opelli poterūt quos supra cōsuetudinē census oc
 cupāt: bos vt euessigio restituāt: reliq; teneāt donec redimāt. Sic mor ecclie re
 staurabunt breueq; post tēpus ciui vendicabāt. Sed si placuerit melior modus in
 ueniret. De archiepo v'o nescio cur nobis tantopere papa sit aduersus. Cur nobis
 rochezana reuēat cōfirmare: quē sigismūdo cōsentiente delegim': et assensu sibi p'
 misim' oēs. **E**neas. Sepi' ante questus es cōpactata cōuelli nunc tu solus es q'
 federa rupis. **G**eorgius. Quo nā pacto. **E**neas. In cōpactatis p'missis oēs
 seruare ritus vniuersalis ecclie p'terq; in cōione calicis. Ritus aut latine ecclie
 cui' vos mēbrū estis hec bz: archiepos aut eligūt capitla eccl'az auctoritate apli
 ca cōfirmādos. Aut vacatib' eccl'is roman' pōtifer solus p'ficit. Vos aliū ritū
 nouūq; modū inducitis. Postq; deuoluta est p'uisio electionē popularē facitis.
 Quq; ritus ecclie sit examinare electionē electiq; meritū romani pōtificis iudicio
 cōprobari. Vos nisi rochezana habueritis nullū vultis seruare: hoc est aut viola
 re pactationes. **G**eorgius. Si priuilegiū regno est archiep'm sibi eligere cur nō illud
 papa seruauerit. **E**neas. Seruaret si qd cēt. S; vob nulla cōmōi facultas.
Georgius. Vetus cōsuetudo regni est: eligit archiep'm rogāte rege capitulū. pa
 pa cōfirmat. **E**neas. Nō inficio: s; nunc neq; capitulū elegit neq; potestas eli
 gēdi fuit: postq; diutina in vacationē p'missione deuoluta et p'sona quā vocatis ele
 ctā grauib' testimonijs infamat. **G**eorgius. De iudice si papa rochezana coll
 firmaret bonū opus efficeret. **M**ultū cū hic homo et aplice sedis et regno et regi la
 dislao sua p'dicatione cōsuleret. **E**neas. Vot fieri vt dicis: s; neq; mibi neq; vt
 arbitroz pape suadēda res est. Aliud tuū est aliud n'm de hoc boie iudiciū. **G**e
 orgius. Veracē te iudico. **N**ot cū sunt qui rochezana quib' iniuria criminant: vt
 nedū mibi negare fidē arbitrer: sed neq; beatū petrū audire rome putauerim ro
 chezane fauente. **E**neas. Admonet aplis ne op'icū ne q's ep'm assumat: ne in
 supbia elat' in iudiciū incidat dyaboli. Et tu' rochezana nō nou' in fide s; nullus
 est q' sedē aplicā suis s'monib' carpit. errareq; totā eccl'az dicit tū necessariū oib'
 fidelib' v'triusq; p'p'i cōione affirmat: et aliq's veritates se hic p'ctat q'b' romana
 eccl'ia cōtradicit. S; fallax ē: et veritas nō est cū eo q' vltra apō temerarios cōne

nasq; pragen. sine diuina dispensatione se pficit q se ppositū sine vlla ordinatiōis
lege pstituit. Qui negate xpi vicario epi sibi nomē assumit atq; vsurpat officium:
cui sermo vt cancer serpit ⁊ auditō cordib; mortale vir; infudit. **S** nō pōtifica
lis s; pestilētie cathedra est quā tu occupat rochezana ingrē erroris ⁊ arriū cor: s;
pede vtutis egregi; q; derelict; fontē aque viue ⁊ effudit sibi lacus detritos q nō
pnt aquā portare loqr apte qd sentio nūl reticeo. Quo pacto romanus pōtifer
huiusmodi eccliaz pmedare pōt q; pfundit aplicā sedē. Qui maledicit toti ecclie qui
nouos ritus inducit. Qui nullo se subijce vult examini q; pōt dñi discordie furo
re corrūpit. Qui cū velit pesse q; multis: nulli vult ipse subesse. Sicine lupo cōmit
tem? oues: qd dicāt ceteri de regno q; romanā eccliaz forti pectore ⁊ immobili cor
de nūc vsq; secuti sūt. An nō sic agredi sūmū pōtifice possint si rochezana pmo
ueat. Cui nos pat; sancte cōmittis. Cui nos credis. Qui tibi fideles sūm; hosti no
stras a ias occidēdas pbes. Nūqd apd nos est quē possis ecclie nre pficere. Nos
plures sūm; siue nobilitatē regni siue plebē adueri. Quid iuuat nra fides: qd cō
stātia meliori loco apud te sūt: q; tibi aduersi fuerūt beccine tuis fidelib; pma red
dis. Archiep; illi habebūt q; cōsonē sub duplici specie tueat. Nos q; sub vna cōi
cam; orphani relinquemur. Nō arbitror georgij fieri posse qd petis. vana roche
zaner vana spes via est. Nō si pacē queritis finite illū. Nec sigilla vos teneāt: q; p
miffis assistere. Saq; est diligētia ipedisse. Impossibiliū nulla obligatio ē. Nec ve
strū est papā cogere sequimū ritū ecclie ⁊ alior; xpianor; vos morib; coarctare: sic
benignū papā: sic oēs vobis affectos inuenietis. Sic trāquilli feliciq; regni bo
nis in pace frui poteritis. **G**eorgi;. Places mibi q; neq; fictus neq; tectus es: s;
q; corde geris ore pferis. Ego tibi pmodū habeo fidē. Neq; de rochezana spe
randū ē apli; arbitror: alios cura vertēda ē. Quia tñ regni voto electus est ille
cōmouēdus ⁊ inducēdus erit electioni renūciare: tūc aliū ex aplic; sedis clemētia
postulabim;. **A**neas. Facite vt libet dñi rochezana delistat q; si respuerit ⁊ bñli
tate inueniet. q; as inueniet ⁊ aplici culmis benignitate expiet: q; nō est abrenūtiata
man; ei; etsi tu re hāc ad optatū pducere finē vt ante dixisti: ⁊ bonorib; pmo cu
mulaberis. Nea tñ finis est ne vnū solū: s; pape plures viros noietis ex q; vnus
doctrina ⁊ vita pbatū possit eligere. Ceter; q; de cōione duarū specierū deq; pce
pro dñi sermo incidit. neq; oia ē tāti sacri misterij nūc exponere q; nūc disputata
basile; declarataq; tibi ⁊ oī xpiano sufficere debeāt. Quia tñ vfi sacerdotēs nō dñi
puerū sūt suaq; malit; prudēte ingerere q; nra patient; audire. Cōsulo tibi adue
niente iohāne de capistrano docto scōq; viro: q; sūt apud te dubia sibi expōnito. ⁊
oia tue mētis archana patefacito. Nā si opēā medicātis expectas detegēda sunt
vulnera. iuenies si volueris sanitatē. **G**eorgi;. De rochezana cogitabim; q; pa
ci regnoq; cōueniāt. De iohāne capistrano q; pūmū ad nos rumor venit decreui
q; nūc dixisti ⁊ si nullus mones facere. Neq; em alta sentio ⁊ timeo ne offendam
neq; mibi cōfido: neq; nris sacerdotib; habeo fidē s; vale. Nā tēpus est alia i ma
nus recipere. **A**neas. Et tu vale nri sermonis memor. Sic factō verbis sine dis
iuncti sumus. Complura sūgunt inter nos dicta sed hic sensus cor; ē que de re
bus ecclie disputauim;. Et q; nūc verba nō eadē fuerint: sniam tñ inmutilataz
inuariatq; refero. Intelleristi que cū georgio de bodiebrat cōtuli. Non sunt vt
mea fert opinio parū pōderis. Nā georgi; apud bobemos magnū nomē h; et
potens est: illius partis que sub duplici specie cōicat: ⁊ multi ex alia parte in re
bus bellicis iuncti sūt ei. Si quis est q; ciuitates ad vniōē trahere possit georgi;
est. Sed transeamus nūc ad alia. Postq; soluta cōgregatio est. Accessit nos bē
ricus de rosenberg; dixitq; se patris scripto monitū: ne quo pacto domū redeat: nū
si ⁊ nos secū adducat. Querantq; nos multis pibus extorsitq; tandē vt secum
irent. Cū ppe t; haber iter facerem; essetq; hora prandēdi exētes i; abozite ben
rico: qd se diuertat secūq; prandeat pces accumulāt. Is qrit ex me iturus ne sim
Dico nollem ampl; apud hostes fidei diuertere. Tristat benric;. Nā ⁊ visere

ciuitate cupiebat: et me solū relinquere nō audebat et accusabāt me oēs turumēs
dicebāt et inurbanū et agrestē qui nollam nobili dñō mori gerere. Quz procopius
Quin tu inquit ingrederis ciuitatē. Nūc ea facultas erit dicere quē pū? voluisti.
Nūc tue cōscientie satisfacere poteris. Donuerūt me vba p̄copij: intrauicq; ciui-
tatē et neq; comedi quicq; illic neq; bibi. Repetui tñ vetus hospitij: abiq; mansi
dñi ceteri prandeant: virq; curru descēdera cū sacerdotib; opidi ad me venerant
Nicolaus quē dicūt ep̄m plenū ducū malozū. Iohānes galeth q; nup ex polonia
fugerat: ignē timēs: et wenzeslaus torāda vetus dyaboli mācipiū. q; sacramētū al-
taris solā figurā significationēq; esse cōcedit. Cū his fuerūt scolares et ciues plu-
rimi latinū edocti sermonē. Mā p̄ dñi genus illud hominū hoc soluz boni habet
q; lras amat. Hoz cōsultatio in hūc fere modū fuit q; p̄scriptus ē. Gaudeam? pa-
ter q; ciuitatē nrām introisti. nosq; visere dignatus es. suscipim? te libet? animis
vteq; nrīs boīs vtaris cupim?. Cū pū? hic fuissē nō te accessim?: qz nō eram? p̄ntes
Nūc cū te videm? p̄camur aliqd nobis p̄solationis edisseras fructūq; vt nobis
aliquē tu? aduēt? pariat. Tūc ego datā mibi occasionē loquēdi let? arripui dixiq;
illis. Et me voluistis accedere. Resq; vras obtulistis vrbana res est et digna susci-
piēdi. Sūt em̄ hospites et oi humanitate fouēdi: sicut apls ait. hospitalitatē autē
p̄sequētes: neq; sine cā vbi p̄secuti adiecit. vt non leui et v̄sitato sermone atq; vt
ita loquar. fūmis labijs hospites inuitem?: s; toto mens ardore teneam? tanq; au-
ferētēs se de lucro nostro atq; cōpēdio. Et ego hic nō facio p̄rādū neq; cibum ad
noctē vsq; recipiā. Quia vō cōsolationē ex me queritis: loqr vobis q; mibi p̄sola-
toria videbunt: eritq; sermo me? nō in sublimib; humane sapiētie v̄bis: s; in si-
ncerate cordis puroq; inuētis affectu: sobrietatis et veritatē sensa depromā: vt inā re-
cipiant vba mea sicut a me. p̄ferent aio bono. Quib; dicētib; et audire libent et
audiri velle. Iussi eos p̄sidere. Cupiēs certare fortē: sacri mei memoz et fidei. Ce-
tera q; sequūt q; dialogi formā habēt seruabo quē supra ordinē cepi. Tu si aures
adhibueris et ineptias nrās audies et inē audaces senes puerilē pugnā spectabis.
Cneas. Optatis ex me viri t̄ba v̄te p̄solationē audire. Est igit aliqd qd vos
p̄mit. Mā miseros tristēsq; cōsolari nō beatos solem?. Et cū video vos in ciuita-
te munita bonis t̄palib; habūdare: pacē cū vicinis habere: fruiq; sanitate. Nescio
cur vobis p̄solatione sit op? nisi fortasse in his q; fidei sūt vacillatis: et affligit sp̄m
vrm dubitatio. Qd sagi mibi verisile ē. Māq; cū multū in reb; ab vniuersali ecclia
discedit: necessestariū est mutare credulitatē vram et aios trīstari vros. Et si cōso-
latoria p̄pterea vba desideratis obseq; petitiōi v̄re: certūq; solamē oñdaz. Dubia
q; vos cruciat ex sacris lris oīum: neq; em̄ scriptura vnq; vlla sic aperta claraq;
fuit: vt in diuersos flecti sensus neq̄ret: traxerūtq; sacris ex codicib; ortū oia que
ab initio surgētis ecclie vsq; nūc. fuerūt scīsmata. Sed nozat hoc futurū de?. Ad-
circo cū p̄ famulū suū moysen israhelico p̄plo legē dedidisset: qd sectādū: qd ue-
giendū est manifesta serie scripsisset. Sciēs tñ futuros eē qui legi sue dissonos sen-
sus accōmodarēt. Cōsulturus futuro seculo et obicē positurus b̄resib; supremū
tribunal in terra cōstituit ad qd maiores cause et oēs afferri dubitatōes de lege de-
berent. Aut em̄ in deutro. dñs. Si difficile et ambigū apud te iudiciū esse: pro-
spereris inter sanguinē et sanguinē: causam et cām: leprā et lepram: et iudiciū inter
portas videris verba variare: surge et ascende ad locū quem elegit dñs de tuis
veniensq; ad sacerdotes leuitici generis: et ad iudicē qui fuerit illo tpe: et quereas
loco quem elegit dñs et docuerint te iuxta legē eius: sequerisq; sententiam eo-
rum. nec dedinabis ad dexteram vel sinistram. Qui autē superbiert nolens obe-
dire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat dñō deo tuo: et decreto iudicis
moriet̄ homo ille: et auferes malum de israhel. Sic veteris testamēti sequacib;
et nūc impant: ne quis sua se ductus opinione cōfendere populū peregrinasq;
religiones introducere posset. Māz qui ambulant in errore cordis sui veniēt sup

eos mala. Sed nec ipse dominus noue legis conditor. veritatis manifestator et salutis inuentor superni refugii tribunalis omisit. Elegit enim petrum et in petro ceteros romane sedis antistites. qui post eius in celum ascensionem vicariatui tenuerunt et in ecclesia primum locum. Cum clauis regni celorum illi promissit ac ligandi solvendi potestate. et tandem pasturas gregis commisit dicens. Pascite oues meas. Tur hoc. Quid tunc opus erat petrum fieri pastorem clauis regni tenere; principatum accipere. christi vicariatui gerere. nisi ut errantes reduceret. ignaros instrueret. timidos roboraret. pertinaces eliminator. fidelibus subueniret. hereticis repugnaret. Si iusti essemus ac noscitur ingenio verum viderem? et sequeremur omnes. neque lege neque principe opus esset. Sed quia insurgunt ingenua perniciosa que doctrinas pestiferas se minant. funduntque venena letalia et occidunt credulas animas. necessaria fuit superni tribunalis erectio et inter lepra et lepra iudicaret. Hoc autem est apud apostolicam sedem que cardo et caput ut factum est a domino. et non ab alio est constituta fidelium. Et sicut cardine ostium regis ecclesie domino disponente regunt. atque ut calixti pape sanctissimi verbis utamur. Nulli dubium est quod apostolica sedes mater sit omnium ecclesiarum: a cuius nos regulis nullatenus conuenit deuare. Nos igitur thaborite siqua vos fidei dubitatio tenet consulite romanam ecclesiam. audite vicarium christi. Facite quecumque dixerint vobis qui presunt loco quem dominus elegit. Dicite cum ysaias. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob. et occidit nos vias et ambulabimus in semitis eius. Quis est mons domini nisi apostolica sedes. Que domus dei nisi ecclesia. Quis locus electus a domino nisi roma. quam beatorum petri et pauli martyrum consecrauit. Fugiebat petrus ex urbe morte timens. sed cum obuius habuisset in via dominum. dixit ad eum. domine quo vadis. et dominus sibi. Vado romam iterum crucifigi. Sic reuersus petrus cathedram summum pontificatus crexit ubi crucis patibulum subijt. Hinc ergo recurrendum est. hinc doctrina sumenda est. hinc veritas hauriendi latentes. Hic fons aque viue signatus scaturit. hic ortus conclusus. hic archa domini extra quam omnis salus resilit. Non pudeat vos thaborite que de fide sentitis apostolice sedi referre. Nam paulus vocatus a celo segregatus in euangelium christi. securitatem non habuit euangelium predicandi. nisi petri et ceterorum apostolorum qui cum eo erant fuisse sententia roborati. Ea propter ad galathas scribens. Iterum inquit ascendi hierosolimam cum barnaba assumpto tito. Ascendi autem secundum reuelationem et contuli cum eis euangelium. leorsum autem cum his qui credebant aliquid esse. ne forte inuacuum curreretis aut cucurrissem. Et diuus hieronymus doctrina plenius et omnem scientiam callens. cum fidei scripta dictasset ad damasum. hec est inquit fides papa beatissime quam vidici in ecclesia quamque semper tenui. In qua minus perire aut parum caute forte aliquid positum est emendare a te volo qui fidei petri tenes et meritum. Sic et vos facere thaboritas exhortor. Obsecrate vos et doctrinam vestram romano pontifici. facite quod iusserit neque ad dextram neque ad sinistram declinantes. Sic consolatione spiritus. sic anime vestre quiete assequetur et salute. Nicolaus. Obedirem? apostolice maiestati et omni deuotione subiecti essemus. nisi legi diuine contraria iuberet. Eneas. In his quod sunt fidei nunquam prepta est apostolica sedes errasse aut adulterinis acquiescisse dogmatibus. Galeth. At fuit in agnitione manifestus error. Eneas. Quam tu inibi agnitionem commemoras. Galeth. Quam romana sedes feminam per mare coluit. et in apostolatus apice collocavit. Eneas. Istic neque fidei neque iuris error. sed ignorantia facti fuit. Neque certa historia est. Nicolaus. At plures romani pontifices criminosi fuerunt qui nunc dant apud inferos penam. Eneas. Nescio si quis tamen peccasse comptus est. fragilitate deceptus. more hominum lapsus est. Sed hoc ausum dicere romanus presul indubitat nemo unquam inuictus est false doctrine publicus assertor. Nicolaus. Sepe romanus pontifex legem precessoris evertit: aut vnus ergo aut alter errauit. Eneas. Inanis argumentatio tua est. Licet enim vetus decretum. nouus papa deturbet: non tamen primi conditoris finem reprobat. quoniam secundum temporales leges variant humane. Neque enim quod semel utile fuit decretum: semper utile preuecat. Non errauit ecclesia primitiua

que sacerdotibz pmissis vtiores. Nec errat moderna que subtrahit. Et vos quis
multis in rebz romana impugnat ecclesiam. Coniungat tñ pñbz abhñctes neqz
pñitiuā ecclesiaz neqz grecā sed nrām sequimini. Quia nō mores boim tpe va
riant. decreta q sup his pñulgant ppetua ēē nō pñt sed vñltur sepe cōscripta la
pñt tps vertunt ad noiam: ex quo fit vt alteruter sit cōmendādius. z q paus edī
dit. z q postea decretū abrogauit. Moyses nouim? mādato dñi serpente enenī fa
bricasse. quē xpī figurā fuisse doctores nrī testant. Omñtñ ezechias longopost
tpe sine culpa destruxit. Sic z roman? pñt antecessoris sui legē sup moribz editā
z absq suo pōt z absq illius erratu cassare. Qz si lex fidē respicit z aliqd in fide de
clarat inmutabilis est. Nā verū fidei semp est vñt: nec vñlo pōt vel loco vel tempo
re variari. Ideo decreta q sunt de fide a sanctis patribus instituta: sumā venera
tione recepta sunt z inmutata: atqz inuiolata pdrāt. Galetb. Pergis romanā
ecclesiaz ab errore defendere. Incassus laboras. Nā cōtra euāgeliū xpī pñcat atqz
agit. Eneas. Vbi nāqz quib? in rebz. Galetb. Vbiqz gentiū z in altaris sacro
Eneas. Ostende vbi iussit. Galetb. Porrigi calicē populo verat christus iussit
Eneas. Ostende vbi iussit. Galetb. Apud iohanne in qd dñs. Ipsi mādūca
ueritis carnē filij hoīs z biberitis ei? sanguinē nō habebitis vitā i vobis. Qui mādū
cat carnē meā z bibit meū sanguinē habet vitā eternā. Magna est audacia ne
dicā temeritas aplice sedis q potū sanguinis populo subtrahit: sine quo negat vo
min? habere vitā eternā. Sed accipe nūc i natali magnibui? sacri que fuerūt xpī
verba. Mathe? sic rem gestā exponit. Cenātib? aut illis accepit bñctus panem z
benedixit z fregit z deditqz discipulis suis z ait. Accipite z comedite hoc est corpus
meū. Et accipies calicē gratias egit z dedit illis dicens. Bibite ex hoc oēs. hic ē em
sanguis me? noui testamēti q p multis effundet in remissionē peccatorū. Glidē
vt impat oēs bibere. Sed audī marci z mādūcātib? illis ait. Accipit bñctus pa
nē z bñdixit fregit z dedit eis z ait. Sumite hoc est corp? meū. Et accepto calice
gras agēs dedit eis z biberūt ex illo oēs: z ait illis. bibite ex hoc oēs. hic ē testa
mēti q p vobis effundet. Lucas pmo xō sic ait. Et accepto pane gras egit fregit
z dedit eis dicens. hoc est corpus meū qd p vobis dat. hoc facite in meā cōmemo
rationē. Similiter z calicē postq cenauit dicens. Hic est calix noui testamēti in
meo sanguine q p vobis effundet. Ostendūt euāgeliste vt vides: qz iussit dñs fa
cere qd ipse fecit: verbo vsus impatiue facite. Qz si quis existimat circa priorē dñ
tātāt specie stare pceptū dñi: sicut lucas testari videt. audiat ad cōzin. paulum:
qd ille. Ego em accēpi a dño qd z tradidi vobis: qm dñs noster bñctus xps i qua
nocte tradebat: accepit panē z gras agēs fregit z dedit. Accipite z mādūcate. H
est corp? meū qd p vobis tradet. hoc facite in meā cōmemorationē. Similiter z
calicē postq cenauit dicens. Hic est calix noui testamēti est in meo sanguine: hoc
facite quotiescūqz biberitis in meā cōmemorationē. Supplet aplūs paul? qd euā
gelistis defuisse videt. pceptūqz nō panis solus sed calicis quoqz subiungit. z ma
thēus circa panē. Comedite inquit? z circa calicē bibite q sunt verba pceptionis.
Cū ergo paulus z euāgeliste simul iuncti mādūcationis pceptū z bibitionis ostē
dūt. Quis romanā huius mādāti violatricē nō videt. q populo xpī sanguinē in
terdicit. viāq salutis ocludit. His accedit sanctorū aploz z alioz obseruātia vi
scipuloz. q noue legis sensum nō ab hoīe: sed ab ore dñi didicerunt. Quoz actio
nostra instructio est: quos errasse neqz opīari. Recia quoqz ifraz mater
z oīs discipline magistra traditionē pauli inutilatā buculis seruauit: qui panis
edendū bñdēqz calicis auctor illi fuit. Sicut eius ad corinthios scripta manife
stant. Sūt pterea nonnulli doctores qui iohannis textū ad nrām sensum accipiunt
z leonē papā statuisse tradunt: vt qui sacramēti suscipiāt vnā speciē. a calice non
abstineat. Quomodo igit? romanā ecclesiam consolare z vocē eius audire serua
re: legē possimus. que tāmānifeste diuinis cōtradict ozaculis. Nūquid deo ma
gis obedire oportet q hominibus: xpo q pape euāgelio q decretalibz? Eneas

Multa et magna sunt que dixisti. Nam et factum veritatis habent et multos decipere possunt. qui sacre scripture sonum audientes sensus negligant cuius mysteria non verbo docent: sed spiritu reuelant. Idcirco reuela inquit dauid oculos meos et considerabo mirabilia te lege tua. Nemo scriptura nisi spiritu sancto docente cognoscit. Hinc paulus ministris ait: fecit nos deus non testamenti non legis sed spiritu. Littera enim occidit: spiritus autem viuificat. Est ergo necessarium si volumus euangelium intelligere ut spiritu ambulemus. sicut ad galatas doctor gentium scribit. Verum ego quia peccator sum et iniquitate circumdatus. non credo mihi neque meipsum sacra eloquia intelligere et altos percipere sensus. Capropter respondurus tibi nihil de meo. sed sancti doctores diuino afflati spiritu tradita et quod docet ecclesia dicam. Nam sibi afflavit xps et suggerit omnia spiritus sanctus. Qui maxima dignitas est summa potentia immensurabilis auctoritas. que neque fallit neque fallit. Quia si quis docentem corripientem contemplerit ut ethnicus et publicanus habendus est. Atque ut cipriani clarissimi et doctissimi martyris sententia consonemus. Alienus est. pbanus est hostis est. Habere iam non potest deum patrem qui ecclesiam non habet matrem. Plurima sunt sacri codicis verba: que diuersis accommodari sensibus possunt. Quapropter non alienum aut extraneum foris sensus que rere debemus? que scripture testimonio confirmemus? Sed ab ipsa scriptura recipimus est sensus veritatis que sola nouit et suis filiis exponit ecclesia: teneo te fortassis nimis perstringo sermone et ad rem ipso. Accusasti romanam ecclesiam que dum communionis calicis plebi denegat. euangelium viciat. xpm negat. salutem adimit. Quatuor sunt vt video que non te solum sed oes mouent. quos huiusmodi opinio ne dicam rabies ab ecclesia romana seiungit. Primum est iohannis testimonium. Secundum est institutio sacramenti per tres euangelistas relata cum paulo. Tercium est ecclesie primitiue grecoque praxis. Quartum est nonnullorum doctorum ac romanorum pontificum auctoritas. Sunt ad hec omnia nobis parata ac clara responsa. que de penus spiritus sancti recipit et ministrat mater ecclesia. Negat iohannes vt ait imo negat apud iohannem dominus vita esse cuiuspiam. nisi carnem suam comederit et sanguinem ei biberit. Quibus verbis non minus vtriusque speciei communionem quam baptismatis vnde mandatum censet. vetus hec armenorum in sania fuit. qui natos vt in luce veniebant. mox baptizatos mox altaris sacramento reficiebant quod et vos aiunt facere. qui demones atque infantes ad eucharistie libamenta vocatis in bono orantes diuinissimum sacramentum communionis pauli despicientes. qui ad chorin. scribens ait. Probet se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Quod se paruuli et demones probare possunt: quibus nec certus nec verus romis est usus. Sed non est in euangelio iohannis quez sibi sensus ascribitis. Non bibitio sacramentalis illic precipitur sed spiritualis insinuat. Nam sanguis christi triplicem potum alberti magni sententia tradidit. in eo sermone quez de christi corpore non minus subtiliter quam veraciter edidit. Est enim potus sacramentalis que soli sacerdotes accipiunt. Est intellectualis que plebi christianis sub specie panis ministratur. Et est spiritualis quo saluandi oes vtuntur incarnatione passionemque domini pia et assidua meditatione recolentes. Et hac bibitione dominus apud iohannem precipit. Sicut verborum euangeliste series luculenter ostendit. Nam cum dixisset dominus. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. Multi audientes et discipulis eius dixerunt. durus est hic sermo quem potest enim audire. Sed et ibidem apud semetipsum quod murmurauerant de his discipulis eius dixit eis: hoc vos scandalizat. Si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi erat prius. Spiritus est qui viuificat. caro non potest quicquam. Verba que ego loquor sum vobis spiritus et vita sunt. Si sunt ex vobis qui non credunt. Declarat dominus his verbis non carnalis estus aut potus illic. sed spiritualis archana mysterii contineri. dum ait spiritus est qui viuificat. caro non potest quicquam. Et iterum verba que loquor sum vobis spiritus et vita sunt. Quis apte cognoscit quoniam de spirituali manducatione que fit per fide loquitur euangelista aduerte qui dicit dominus. Qui manducat et bibit iustitiam non futuri temporis sunt verba. Erant igitur dominus sic

loquere dñs. q̄ māducabāt z q̄ bibeabāt eū. Mōdū passus dñs erat nec adhuc in
stitūtū fuit sacramentū. Quō ḡ māducabāt bibatq; xpm nisi spūaliter p̄ fidem z
charitatē credēs in eū z faciēs opa ei? Mā z p̄ dixerat ego suz panis vite q̄
venit ad me nō esuriet. z q̄ credit in me nō sitiet vnq;. Qui credebat in eū z opa se
ctabant ei: bi carnē edebāt ei? bi potabāt sanguine. Atq; hic yrioz est euangelij
sensus. qz aliter edi caro. aut bibi xpi sanguis nō poterat. Fuit em̄ figurata locu-
tio dñi: sicut z samaritane z in cruce sitire se dixit. qz fidem illi? z nram salutē sitie-
bat. Sic glossator intelligit hoc euāgelij. Sic magn⁹ augustinus doctrina z vere-
cūdia iusta nobilis: cuius tāta gloria est. vt nullus laudib⁹ crescat: z superatōe
minuat quo postposito. si quis videt rochezanāq; sequit. luci tenebras veritati
mēdaciū p̄fert quid plura. Mōne dñs in textu euāgelij dicit. Ego sum panis vi-
te q̄ veniet ad me nō esuriet. z q̄ credit in me nō sitiet vnq;. Ecce tibi panes cib⁹
z potus est qui esuriē tollit z sitim. Qui tollit z quō. Credeti tollit p̄ charitatē tol-
lit. Mā q̄ fidē rectā habz: z opa facit digna fide. hic est qui carnē dñi manducat: z
sanguine bibit z accit vitā eternā: mūdo mortu⁹ xpo viuēs. Sic qd̄ de iobanne
vobis assumtis. nostre sententiē nō vestre confert. Nunc ad reliquos euāgelij-
stas transcam⁹ bisq; paulū adiungamus. Nam simul oēs integrā referunt cenā
christi z quis in vno plus q̄ in altero sit. Nulla tñ discordia nulla dissonantia est
Sed qd̄ vnus obmisit alter admisit. Et quis euāgelistarū nullus dīcat hoc faci-
te in meā comemorationē nisi solus lucas: qui post panē benedictū hec verba po-
nit. Nec post calicē gemitat. Tñ qz paulus hoc ad vtrāq; spēm repetit tenendū
est: z post panē z post calicē dixisse dñm. hoc facite in meā comemorationē. Et q̄
bus verbis p̄cepta tibi vtriusq; speciei cōicatio videt. Et qz p̄cepta xpi seruanda
sunt. his q̄ salui eē volūt. Quicūq; sub specie panis z vini nō accepit sacm̄ dā-
nationē incam⁹ z iniusta est applica sedes hui⁹ inimica p̄cepti. Sed audi rñtionem
fareoz sic locutos vt dicit euāgelistas: neq; vbi pauli dēq; demo. Mō tñ idcirco
re p̄ceptū intelligo sub specie panis z vini cōicari plebes. Mā vba q̄ retulisti non
oib⁹ fidelib⁹ s̄ aplis solū dicta fuerūt. Quia vt est cōis sua doctor⁹ aut iā sacerdo-
tes. aut tūc sacerdotib⁹ acceperūt. Or si p̄ceptū id est hoc facite in meā comemora-
tionē. p̄ceptū hoc nō sacerdotes nō plebē obligat ecclēsiāq; s̄ collectā. nō qd̄libz
ecclēie mēbrū respicit: atq; vt tecū neruolus agā z argumētationib⁹ fortiorib⁹ vtar
aut sacerdotes erāt apli qm̄ mādatū hoc acceperūt. z ad id soli sūt obmōrī sacer-
dotes: aut adhuc erant laici. z tūc nō sumere tñ s̄ cōficere quoq; sacm̄ laicis est
p̄ceptū. S̄ hoc tā vobis q̄ nobis absurdū est. Ergo sacerdotes erāt apli z sacer-
dotes tñ p̄cepto ligat. Galetb. At paul⁹ ad choz. nō sacerdotib⁹ solū s̄ vniuer-
se plebi dericis laicis marib⁹ feminis scribit. Eneas. Mō mādat illic paul⁹. sed
dñi mādatū refert z rē gestā. z quō sacm̄ instituit dñs exponit. Atq; nullus euā-
gelistarū verba illa hoc facite in meā comemorationē p̄ cōionē calicis ponat. nō
tādū est quō paul⁹ loquar. Quid ille post panē sacm̄ inquit hoc facite in meā cō-
memorationē. post calicē aut. hoc facite q̄tiēscūq; biberit i meā comemorationē
Addit hic q̄tiēscūq; biberitis. Quid sibi vult hoc q̄tiēscūq; biberit in dē facite. h̄
ē qm̄ necessariū erit de calice bibere. Qm̄ cōficiētis qm̄ sacrificiū offertis hoc facite i
meā comemorationē. Qd̄ solis sacerdotib⁹ cōuenit. Quob⁹ nāq; mōis hoc diuini-
fimi sacm̄ cōsideramus. vt sacramentū solū vt sacrificiū z sacramentū. In sacri-
ficio vtrāq; species erigit. qz imago est illius sacrificij. in quo xps assistens pon-
tifer futurorū bonorū per amplius z perfectius. tabernaculū nō manufactū. id est
non hui⁹ creationis sc̄pm̄ pro nobis sacrificiū obtulit deo p̄i in ara crucis. Idē
nō solū rep̄ntari dī xps passus. s̄ etiā qz passio xpi in qua sanguis fuit a corpore se-
patus referēda. In puro aut sacramēto qd̄ ad scificationē nra z requirim⁹. vt in-
uisibilis grā sub visibili specie nobis tradat sufficit rep̄ntatio xpi passi quē panis
spēs abunde refert. Quia z dñs grano tritici se cōparauit q̄ mortuus est: vt mltū
fructum afferret. Atq; vt altius de tanto sacramento loquamur. Triplex est vt

ait noster aquinas sanctus et profundissimus doctor huius excellentissimi rei signi-
 ficatio tria et tria respicit. Et prout significat nobis omnia passione vocat et sa-
 crificium. Et prout refert ecclesiasticam unitatem et communio dicitur. Et futuro presignat dei
 fruitionem quam postolamur in celis: et appellat viaticum: quia via prebet ad patriam: et
 finem hoc etiam eucharistia id est bona gratia nuncupat. Et sacerdotibus quidem sacrifici-
 um convenit: ceteris vero communio atque viaticum in quibus species panis est sufficiens si-
 gnus: quod ex multis gravis confirmatur et pulchre denotat ecclesiasticam unitatem: et illi pa-
 nem angelorum quo fruimur in celesti hierusalem. **Salvator.** Multa puellus et a pro-
 pite questionis statu longe recedis. Hoc facite inquit dominus id est comestite ut ego faciam
 sumite vobis: bibite et alijs date hic nodus est hic vis. **Eneas.** Pulchre de nodo
 locutus es. Nam tu nodum in sirpo queris. sed non est hic nodus quem ferunt alexandri
 in curru gordii reperisse. quem cum solvere manu non posset ensis recidit. Facilis est
 huius solutio nodi. Nec enim inquit dominus quod ego feci: sic vos facite. Sed hoc faci-
 te. id est hoc sacramentum comestite in mea commemoratione. Quod si nota precepti sub il-
 lis latere verba affirmas. Accipite et comedite et bibite. Dico quod prout ad sacerdo-
 tes mandata referri: quod tunc apostoli sacerdotum susceperunt. Ceterum sicut manda-
 tum illud. Euntes predicite euangelium omni creature. Sic est istud. Suscepit ecclesia
 non ab omnibus: sed ab electis ministris ac sacerdotibus creandum. Sic doctores
 intelligunt verba domini: sic sancta ecclesia docet. Quod si christus his verbis communionem
 calicis etiam laicis imperasset. non solum bohemicis sed alijs quocumque gentibus per tot an-
 nos curricula revelatum fuisset. Sed nulla scola hoc sentit nulla civitas. probat nul-
 la extra bohemiā collegia tenent. Mirabile dictum est: si multa fercula et mixta cer-
 uisie vina et longissimi hominum melius vobis scriptura exponit quam ceteris abstinen-
 tie atque vigilie. **Salvator.** Vale nos arguis. Non enim nostram sed apostolorum doctrinam
 grecorum sequimur. **Eneas.** At illi non dixerunt damnatos esse populos qui de ca-
 licis non acciperent. Nec nos ad omnia tenemur que in ecclesia primitiva patres ege-
 runt. Copulamina illi que ad perfectionis statum pertinebant tunc perfecti observabant
 Nec enim quicquam proprium possidebant. Sed ut in actibus eorum lucas ait. Quod si cre-
 debant erant pariter et habebant omnia communia possessiones et substantias vende-
 bant et dividere illa omnibus prout cuius opus erat. Nos autem non cogimur omnia
 vendere: et tamen salvamur. Illi carne cum sanguine non edebant nos comedimus
 et non damnamur. Illis vitiorum fuerunt nobis desunt et magis meremur. Illi po-
 pulum a communione calicis non prohibebant: nos arcemus et meritum inde reci-
 pinus obedientes ecclesie que communione sub specie vini subtrahendam multi-
 tudini inonente spiritu sancto decrevit: dicente apud iohannem domino. Paracliticus
 autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo: ille vos docebit omnia et
 suggerat vobis omnia quecumque videro vobis. Cum enim ex precepto christi non sit com-
 munitas in populo. Quis non videt in hoc sicut in ceteris que dominus expresse non
 iussit ecclesie standum esse iudicio. Cuncta enim que sub precepto divino non cadunt
 regentis ecclesie sunt dispositioni commissa. Cuius mandata tanquam divina recipien-
 da sunt et omni devotione complenda: quando precepto dei non sunt adversa: vel utrum
 sint adversa non est certa cognitio. Sed nec tu tibi de grecia blandiaris: quis enim
 non errant greci vetustam consuetudinem observantes: non tamen vobis excusatio
 est qui sub latinis nati educati que moribus laudati: securum: purum ecclesie roma-
 ne nuntium: auctoritate propria reiecastis: quis ordinationem eius siue consuetudinem
 longo usu probatam infringere peccatum transgressionis existat. Nec scio quid
 vos in hac re grecam magis quam latinam ecclesiam imitari compellat. Latinus cer-
 te senatus et mundus et ronabilis et cautius agit quam grecus. Nam tribus de causis
 calicis potum plebibus interdixit. Prima ne rudis populus sub duplici solis spe-
 cie concinere christum putaret. Altera ne quod est liquidum multum attrahatur manibus
 effunderet in terra. Quoadmodum nup in praga factum referunt ubi puerulus vir an-
 nulus ab ybere matris ad sanguinem domini raptus calicem ex manu minus possiderat

sacerdotis arripies: sacramentū spargit in humū. Tercia vt impleat figura ve-
teris legis. Que licet populo ministrari de sacrificio iuberet: libamina tñ solis sa-
cerdotib⁹ leuitisq; referuat. Quid est grecā ecclesiā tantope laudatis. An nō la-
tina ecclesiā multo florentiorē eē q̄ grecā cenitis: et nram longe lateq; dñante
illa machometi cultorib⁹ seruiente. hanc vno sub capite gubernatā illas multis
fasmatis implicatā: hāc tēplis sublimiorib⁹ exornatā: illa omni splendore nuda
tam: hanc semper recta dogmata p̄dicante: illa sepius errozi cōscentiē. Nolo cū
cicerone dicere. Romanis aut nībil a grecis susceperit: aut ab eis recepti fecisse
meliora. Laudo et magnificatio grecos ex quoz fontib⁹ nri maiores haurere doctri-
nā. Sed cōsensit grecia. frigida est et nō habet qui calefaciat eā. Facta est sub tri-
buto domina gentili et que fuit asianoz magistratū est discipula latinoz. Quid
est qd vos bobemos sub nozina latina nutritos in cōione calicis grecari cōpellit
Cur nō ceteras quoq; grecoz obseruantias amplectimini. Cur nō panē fermēta-
tū p̄secratis. Cur religioes monachoz quas illi recipiūt aspernamini. Cur vestis
potestis et cū primitiua ecclesia facere nō decet. Vos capim grecos partim lati-
nos esse: aut calidū fieri oportet aut frigidū. S; agite qd in rem vestrā est. Noli-
te plus sapere q̄ oportet. Audite docentē matrē. Amplectimī legē ecclesie q̄ san-
cta est et honeste condita. Nolite putare sp̄ aplos aliofē xpi discipulos cōionem
calicis acceperit: qz post xpi passionē de calice rarus: de pane frequēs hī sermo. vt
est illud. Cognouerūt eū in fractione panis: et in actib⁹ aploz. Frangētes circa do-
mos panē. Et iterū p̄seuerātes in fractione panis. Quib⁹ in locis nullā regimus
de vino mentionē. Sed nec moueri debetis q̄ nōnulli doctores de cōione sacrali
loquētes illāq; populo suadētes iobis vba recipiūt. Neq; em̄. Pater illi vbi vlt
talis verus est et p̄p̄ intellectus. Sed ex quadā similitudine p̄sonatq; rōne trahit
in se sensus magis q̄ ducit. Et iz doctoz oratorio more loquētib⁹ nūc figuris:
nūc trāslationib⁹ vt: ex quo fit: vt sepe de signo loquētes trāseat ad signatū. S;
plurimū interest an determinādo docentes an p̄suadēdo cōmouētes loquantur.
Et aduertendū est q̄ si pleriq; doctores incidentē verba iohannis ad sacramētū
altaris referāt: in cōtinua tñ expositione nullus id agit. sicut in libro quē de textu-
ra euāgelioz scripsit zacharias chrisopoletan⁹ affirmat. Qd ait de leonis decreto
cōmemorasti. nībil impedit nri p̄positi cursum. Nāq; cū manichei leone sedente
xpm nō vero corpe sed fantastico et sine sanguine vestitū p̄dicarēt: neq; resurrectio
nē ei⁹ crederēt: neq; diē dñicū sanctificarēt. Sumētesq; xpi corp⁹ sub specie panis
vt suū palliarēt errorē. potū calicis remmuerunt. Obuiaturus tāte neq̄cie ponti-
fer statuit vt qui sub vna specie cōicasset ab altera nō abstineret. P̄terea plurima se
pe statuta sūt ex cā: ex p̄sona: ex loco: ex tpe q̄ p̄siderare oportet q̄ de illis iudicant
ne p̄ri⁹ inculpēt q̄ intelligāt: p̄ri⁹ arguant q̄ sensu p̄quirant. At cū hodie ali⁹ sit re-
rū status. Cū vñ nūq; p̄genitores sub vna specie cōicauerint. cū multi doctores
ab ecclesia recepti et in cathologo scōz cōscripti miraculis choruscātes retinēdū
plebi calicē dicāt. Cū latina ecclia id seruet doceat mādāt. Suadeo vt vos illi ob-
temperetis: custodiatq; legē matris. vt addat grā capiti vso et torques collo vso
Sicut salomonis vba p̄mittūt bis que sunt matribus obsequētes. Nicolaus.
Est ne vllū aplice sedis aut generalis p̄siliū decretū q̄ laicos sub vtraq; sp̄e cōica-
re p̄bibeat. Eneas. Vltis obtemperare si decretū offendo. Nicola⁹. Obtepe-
rabim⁹ si nō erit legi p̄uine cōtrariū. Eneas. Lex diuina nulla ē cui talis sanctio
possit eē contraria. Nicola⁹. Tibi sic videt nobis longe alia sententia est. Eneas.
Vos cōione duplicis speciei de p̄cepto dñi dicitis. Vos cōtra. Cui magis creden-
dū est: vobis an sedi romane. Nicola⁹. Et credendū ē cui scriptura diuina suffra-
gat. Eneas. At vos dicitis legē diuinā sentire vobiscū. Vos p̄tra qd mō. Ni-
colaus. Qui vbi diuinis legis p̄inquitior est: hāc fidem digniorē puto. Eneas.
Quid si est hoc dubiū. Quis obtinebit. Nicola⁹. Ips dñs iudicabit. Eneas

Nullū ergo vt intelligo iudicē nullū i terra supiorē vultis q̄ res dubias diffiniat
Sic neq; romanū pontificē caput esse xpiani populi creditis. neq; militante ec-
clesiā bonozatis: quis est magistra fidelium: doctrix veritatis: inimica mēdaciū: ma-
ter nostra que nos xpo regenerauit ⁊ alit atq; nutrit in fide. Quod si vos aliud non
moueret: vestra vos paucitas exterrere deberet. Quot enī estis qui aduersus vi-
uos innumerabiles ⁊ mortuos infinitos linguas acutis. Tota xpianitas contra
vos est. ⁊ tamen a sinia non receditis. Que si vera eēt omnes nostri pgenitores
cū diabolo ⁊ ei⁹ angelis arderet: qui calicis expertes fuerit. Nā regni hoc postq̄
lucramētis ecclesie relictis idolis iniciatū est: semp aplice sedis ritu cōcācū: ex-
ceptis paucis annis cui nisi. in quo monitore Iobanne bus atq; Hieronymo ab
ecclesie vnitāte recessistis. Galetb. Arguis paucitātē nostrā: sed xps aduersus
multitudinē iudeoz paucis discipulis circūdat⁹ p̄dicare nō timuit nec multi erāt
iudci cōsiderat⁹ gētiliū multitudinē qñ lege acceperūt mosaicas. Encas. Xps
deus ⁊ homo dñs ⁊ mgr: nouā daturus legē in mūdū venit redēpturusq; populū
Qualis cōpātio lucis ad tenebras. Terre ad celū. Ipi ad belial. Nō tñ dñs sine
miraculis creditus est: neq; moyses absq; signis legē tulit. Ad vos q̄ signa facitis
vt vīe paucitātē credam⁹: vobiscūq; simus. Galetb. Generatio praua ⁊ adule-
ra signū querit. Nos paucitatis nr̄e tutorē xpm habem⁹: q̄ apud euāgelium dicit
Abicūq; fuerint duo aut tres collecti in noīe meo: ego cū eis sum. Nō indigem⁹
humano fauore qui ducimur celesti ductore. Encas. Apud ciprianū martyre⁹
bis forozia verbis nōnulli iactabāt. Quibus ille sic rñdit. Corruptozes euāgelij
atq; interpretes falsi extrema ponūt ⁊ supiora p̄terēnt. partim memores partim
subdole cōpūmētes vt ipsi ab ecclesia scissi sunt: ita capituli vni⁹ sententiā scindūt
Dñs enī cū discipulis suis vniūmitatē suaderet ⁊ pacē. Pico inquit vobis: quo-
niā si duo ex vobis cōuenerint in terra de omni re quācūq; petieritis p̄tinget vo-
bis a patre meo qui in celis est. Abicūq; enī fuerint duo vel tres collecti in noīe
meo ego cū eis sum. Stēdens non multitudinē sed vniūmitatē deprecantiūz
plurimū tribuit. Si duo inquit ex vobis cōuenerint in terra vniūmitatē prius po-
suit. cōcordiā pacis ante p̄miserit: vt cōueniat vobis fideliter ⁊ firmit⁹ docuit. Quō
aut pōt ei cū aliq̄ cōuenire q̄ cū corpe ipsi⁹ ecclie ⁊ cū vniūsa fraternitate non⁹
venit. Notate verba ⁊ signate mysteria. Nō est cum eis xps q̄ ab ecclia recedūt.
In vna ecclia sum⁹: oēs: pū⁹ vna fides: vn⁹ deus: vn⁹ ritus ⁊ vobis ⁊ nobis erat.
Nō nos a vobis: s̄ vos a nobis recessistis: faciētesq; vobis cōuētūcula diuersa: pe-
grina dogmata recipiētes. q̄ nō audierāt patres nr̄i veritatis caput atq; originē
reliquistis. Quod si xpi p̄ntiā cupitis ad sponzā ei⁹ redeundū est. Galetb. Nos in
ecclia sum⁹: neq; ab illa recessim⁹ vncq; Trāssire aut ad vos dñi xpi legē violat⁹ nul-
la rō suadet. Quia nūq; mystico xpi corpori iūgit. q̄ ab eius euāgelio segatur. sed
cur nobis retices. si qua est cōstitutio q̄ sumere calicē vetat. Encas. Quia nolui
stis obediētiā polliceri. Sed dicā tñ. ego ita vos peritos arbitroz vt cōsuetudinēz
vniūsalis ecclie nō minus efficacitē censcat⁹ q̄ scriptā legē qz vis legis ex cō-
sensu resultat. Cōsensus aut minor nō inest cōsuetudinē q̄ legi cōscripte. Nā cōsue-
tudinē longus ⁊ approbat⁹ vsus inducit. Que nullius impedimenta clamore: di-
uino magis q̄ humano videt recepta cōsilio. leges aut q̄uis dei nutu decerni cre-
dant: sepe tñ vel populi vel senatus magna parte dissenteiente tradunt. Ob quaz
rem non minus plectendū est vetuste cōsuetudinē q̄ scripte legis p̄uariatōr.
Cū igit iā plurib⁹ seculis obseruari ecclia ne plebes de calice biberēt: rece-
bat ⁊ vos bobemos hui⁹ obseruantie tāq; paterne legis emulatores erisere: q̄ si
cut ante dictū est: neq; noui neq; veteris testamētī codicib⁹ aduersat⁹ sed rōne ma-
gna ⁊ bonestate subniga est. Verū qz scripti decreti sanctionē requiritis: nō fru-
straboz expectationē vram. Euoluite constantiē. concilium atq; eius acta perq̄-
rite. Cōsuetudines quam modo exposui ⁊ approbatas ⁊ pzo lege rectas ⁊ scri-
pto firmas reperietis. In basilica quoq; dum generalis synodus illic erat: postq̄

Exacte visa sunt et diligenter excussa sacrarum testimoniorum scriptura: magis collatione de-
cretis: ac sanctorum patrum et illustrum doctorum traditionibus enucleate pensatis: decre-
tum promulgatum est: quod apte declarat fideles laicos siue clericos coicantes et non co-
ficietes ad suscipiendum sub specie panis et vini diuini eucharistie sacramentum ex precepto
domini non esse strictos. In cuius fine subiungitur. Laudabilis quod consuetudo coicadilaica
le populi sub vna specie ab ecclesia et sanctis patribus introducta: ac hactenus diuini-
me obseruata et a doctoribus diuine legis sanctarum scripturarum atque canonum multa pe-
ricula habentibus: iam longo tempore commendata per legem habenda est. Nec alicui licitum est ea re
probare: aut sine auctoritate ecclesie ipsam inmutare. Sic ergo et scripta collationum
habentis decreta et vetustum ecclesie ritum. **Baletb.** Potest ecclesia vel concilium quod christus insti-
tuit sacramenta puertere. **Eneas.** Non potest. **Baletb.** At sacramentum hoc sub spe-
cie panis et vini christus instituit. Cur puerit ecclesia quod panem solum ad laicos deferret. **Ene-
as.** Non puerit ecclesia sacramentum sed ritum mutat. Que sunt enim de necessitate sacra-
mentorum inmutabilia persueuerant. Que circa ritum sunt inmutare ecclesia potest. Cuius po-
testas non minor est hodie quam sub apostolis erat. Præsertim autem et administratio ecclesie sicut
doctores tradidit: tribus in rebus consistit. In ordinibus diuersorum placitorum. In admi-
nistrationibus sacramentorum. In diuersis preceptis subditorum. Ob quam rem non sine ratione
putauit doctor insignis æquinas in arbitrio esse ecclesie diuersos gradus placitorum
instituire et institutos pro rerum diuersitate vel temporum amouere. Sic subdiaconi sunt
ordinati: quos ecclesia primitiua nesciuit. Sic plati presbyteris christi quos olim bie-
ronymus equalis fuisse præstis affirmat. Sic cardinalium sacerdotum senatus inuentus:
ecclesie magni decus et stabile firmamentum. Potest etiam ecclesia in administratione
sacramentorum abolitis prioribus nouos ritus inducere et ceremonias nouas. Quare et
dominus discipulos suos facta cena coicauit: ecclesia tamen neque præstos neque cenatos fra-
tres: nisi necessitatis causa tantum sacramentum permittit assumere. Rursus quocumque
amictus lintea christus. quotidianamque vestem indutus. hoc sacramentum instituit: di-
xitque paucissima verba. ecclesia tamen ob eius reuerentiam et ornamenta vestimen-
torum sacerdotibus dedit: et missarum solennia prophetarum et apostolorum lectionibus et deuotis ora-
tionibus adornauit. Sic enim in veteri lege rubricatas pelles et rudia tabernaculi
sacra sublimis gloria templi secuta est. Sic et in nouo testamento post illa ecclesie
primitiue rudimenta pedetentim splendor in cultu diuino et ritus sacramentorum ex
politiorum et maiestas sacerdotum maior successit. Tercio loco potest ecclesia statuta et
ordinationes patrum quæ de moribus agunt: prout loco christi et personis videntur puenire in
mutare et abrogare: sicut et prius diximus. Sed quantum ad sacramentum pertinet quod neces-
sarium est tolli non potest. quod necessitati non subest variari potest et tolli. In eucharistia non
sicut ante placitum est non est usus vtriusque speciei populo necessarius: ad idem quod altera
species non inepte potuit: quia non est hoc sacramentum variare si usum. **Baletb.** Sa-
cramentum est sub specie vini quis neget: ergo qui vini speciem tollit: sacramentum tol-
lit. **Eneas.** Haud recte infers. Septem sunt ecclesie sacramenta et si vos quicquid tamen
recipitis. ex his vnum est eucharistia precellentissimum et maximum hoc semper integrum: et
vnum est siue sub vna specie sumit siue sub duabus: et licet mille picule panis fiant
vinique totidem: vnus tamen est vbiq; totus et integer christus. Nec subtrahit vi-
ni speciem subtrahit sacramentum. quia totus in altera sumit. Recte igitur et sanctissime
romana ecclesia in huius obseruantia sacramenti sese habet. Quibus ex rebus si
consolatione ipsius cupitis: si quietem amatis: si veritatem queritis: si lucrifacere ani-
mas vultis: sedem aplicam audite: sequimini traditiones eius: honorate illam quam
sancta est immaculata sponsa christi: colubam puram et albißimam: ex cuius ore felicitas ra-
mus oliue dependet: qui pacem hominibus pollicetur: superbis bello minatur. Finitis ser-
monibus istis assurrexit vnus de primoribus tabernaculorum et animo satis inflato.
Quid tu nobis inquit apostolica sedes tot verbis amplificas. Nos papa et cardi-
nales avaricie seruos nouimus: impatiētes: inflatos: tumidos: ventri ac libidini
dedidos: ministros scelorum dyaboli sacerdotes et antiprius percursores quorum de vent

est pecunia celi. **E**rat hic homo ventrosus crassus et multo abdomine pinguis: quem cum asperissem adinuicem ventri exiecit manu ac subridens. **I**nde inquit tumor hic vester est. **E**ur te ieiunio maceras et affligis inedia. **R**espondit oes magnisque illius contradictionibus exceperunt. **E**t ego cum aduenteret sacerdotes illos magis studio contradicendi quam voto discendi ad me venisse. posui modum verbis meis subtrahere disputationi pedem. **I**ntellegeri enim quod facilius et leuius esset turbulenti maris cocatos fluctus clamoribus retrudere quam illorum rabie sermonibus cohercere. **N**am labor irritus et nullus effectus est offerre lumen ceco: sermone surdo: sapientia bauto. **C**onuersus tamen ad eos dixi. **C**ollege mei prius sunt: et itinere se accingunt. hora est ut a vobis recedam satis diu simul disputauimus. **E**os tamen ut video nec meis verbis fidem prebetis: nec ego vris argumentationibus moueor: remaneam oes quod ante fuimus. **E**xistinaui priusquam inquerem: nolui transilire ut mea taciturnitas opinionum vestrarum fieret auctoritas. **N**ec quis post hac diceret: fuit apud thaboritas senex. eps nec quicquam aduersus illos inimicum dixit: aut eos vera sentire putauit: aut eorum argumenta posse superare diffusus est. **Q**ui si nihil aliud oba nostra fecerunt: hoc tamen prestat quod me vris opinionibus aduersantem oes qui astant intellexerunt. **E**os tamen amplius et fortasse melius cogitabitis. **T**acilli si tempus esset afferem? buclibros ostenderemusque tibi: quod christi sequaces et legis dei zelatores sumus. **S**ed vale. **A**d quos ego. **N**ec vobis nec mihi oculi est: valete. **A**tque hoc modo a me eos dimisi et exiit de rosenberg cum eo soboslania veni atque inde curam insulam a seniore de rosenberg dominum petiui. videbam mihi ultra sauroinathas et glacialis oceanum fuisse. inter barbaros. inter antropofagos. aut inter monstruosas indies libieque gentes: nec sane in omni terra quam circuit amphitrites. gens nulla est monstruosior thaboritis. **E**thiopes enim quosdam et scitas et trapobanas corporis vicio monstruosos faciunt. **E**t quos oes berces migrare. quos ab initio nascens ecclesie visus in hunc die pestifera ingenia seminarunt. **S**unt ibi nicolaites. sunt arriani: sunt manichei: sunt armeni: sunt nestoriani: sunt berengarii: sunt paupes de lugduno. **P**recipui tamen apud eos waldenses habent vniuersi christi vicarii et apostolice sedis inimici. qui dum frema supioritatis abijciunt: libertatemque predicant. necessarium est ut oes errores admittant. **A**d quod etiam uisus. ex inferno uidebar inferno reuersus. **N**ec me prius ad superos recepisse putauit quam buduiferos atque vlticium de rosenberg pueni. **N**am et buduiferos nullis berces iniquiati sunt. et vlticium acerrimus hostis berencorum. verum ecclesie fili inter alios bohemic principes qui fide catholica vobis armisque tuerentur: anterior est dignus quem sedes apostolica caros habeat et inter primos honoret. **S**cripsi hec tue prestanti litati festino et curreti calamo. **P**ropante namque roma iohanne meo quem prebenostima luit te qui mihi in hac via prigerat utique narrata cognosce quam penitus ignorare. **R**es altas de fide disputantes et archanos scripture sensus attinge presumpsimus. **S**cio quod non tulerit ineptie. **N**am rude et inexpertum tyronem hec me pugna suscepit. **S**ed nolui latrones impune lupos abire: nolui deserere veritatem: nolui ecclesie deesse: et quam imperitie mee tenebras non ignorauimus: supne claritatis lumen intrepidus expectaui: ita etiam super dominum curam meam et ipse adiuit: sensui diuinitus assistentia. nam verba nescio quod suapte fluebant. quibus miseri thaborite miserabiliter premebant benigni et misericordes dominus: qui nec peccatorum voces obaudit. **T**redo et certus sum quod non mea vitia: sed mea fides meruit audiri: ne thaboritarum clenchis inuoluerer aut soporifima tibi caperer: utique res acta est. **S**cio me prestanti tunc dixisse et minime scripsisse digna correptione. **S**ed quod tunc dixi corripere nequeunt. quod semel emissum volat irremouabile verbum. **Q**ue nunc scribo facile poterunt emendari priusquam edantur. **I**deo te per vertere benignolentiam et quam mihi semper ostendisti charitatem precor te et oro huic opusculo ut tuam limam summamque manu admoneas. **N**eq; prius in lucem suas exire quam tuo fuerit acri et graui iudicio comprobatum. **V**ale nostri memor et amans. **Q**uando deus et fata vocent veniemus ad te. **E**t noua ciuitate. xij. kl. septembris. **S**ub anno dñi. m. ccccli.

Oratio enee de constantinopolitana clade
et bello contra thurcos congregatio.

Epistola. cxxxi.

Quoniam constantinopolitana clades reuerendissimi patres. Illustrissimi principes:
ceterique viri genere et doctrina prestantissimi: quibus thurcorum gradibus victoria. Gre-
corum extrema ruina. Latinorum summa infamia fuit: vniuersumque vestrum ut arbitror
tanto magis angit magisque cruciat: quanto et nobiliores estis et meliores. Quid enim
viro bono et nobili magis congruit: quam curam gerere fidei orthodoxe: fauere religio-
ni christi nomine saluatoris pro sua virili magnificare atque extollere. Sed amissa nunc
constantinopoli tanta virbe in prete hostium redacta: tanto christiano sanguine fuso
tot animabus in seruitute abductis: vulnerata est miserabiliter catholica fides. Co-
fusa turpiter nostra religio: christi nomen vanificatum nimis atque oppressum. Neque si verum
fateri volumus: multis ante seculis maiorem ignominiam passa est quam modo christiana so-
cietas. Retroactis namque temporibus in asia atque in apudrica: hoc est in alienis terris vul-
nerati sumus: nunc vero in europa id est in patria in domo propria. In sede nostra percussi
cesique sumus. Et licet dicat aliquis ante plurimos annos ex asia thurcos in greciam
transiisse. A barbaros citra thanaim in europa cōsedisse. Saracenos herculco
mari traiecto hispanie portione occupasse. nunquam tamen aut virbe aut locum amissum in
europa. qui constantinopoli possit equari. Est enim ciuitas illa totius terre quam comode
colit pene centrum. Portusque habet et amplissimum et tutissimum: in quo non dicam naues sed
numerose classes armari sustentarique possunt: atque inde per bosporum binc per helespontum
ad oia mediterranei maris siue tuenda siue veranda littora transmittit. Et hic locus
tam commodus tam utilis tam necessarius nobis tacet: ne dicam torquetur: amissus christo
saluatori: lucrativus machometo seductori est. Quid quod ibi ex duobus imperatoribus
christianis alter occisus est. Nonne ex duobus christianis oculis alter erutus: ex duabus
manibus altera amputata dicere possumus. Adde quod ex quatuor sedibus illis patri-
archalibus primis et principalibus: quibus veluti solidissimis basibus christiana subnixta fides
in oem terram ramos suos extendit. Maioribus nostri duas sicut hierosolymitana per ignem
viam atque secundam perdiderunt: tertiam illam quidem cui omnes proutem: multi ad boream
multi ad orientem: thanaim sacetes populi seruebant. non minori desidia: maiorem
infamia peris amissum. Minimus principes si toletis omnes ac de tanto christianitatis
vulnere: quo cecidisse grecos: supasse thurcos: perfusos esse latinos aia duentis: co-
sternati atque attoniti estis. Sed non est minor diuini cesaris frederici nostri glorio-
sissimi quam vester meror. Quidistis enim cum tanti mali factus est primus certior: in ca-
biculo fletus: in aula mestus: in consilio sollicitus: in ecclesia supplicans: in quouis loco tur-
batus et anxius. Verum cum res christiane non tam dolore et lacrimas quam vigorem et arma re-
quirent. Nam thurci maioris indies mala minantur: opere precium existimauit sua se-
nitatem principum: tuas ciuitates accersiri conuentum. in quo de tuenda christiana repu-
blica sollicita cuperent. Nam priusquam incipias consulti et ubi consilium mature factum
opus est. Fuit itaque consilium apud ratspanam conuocatum. que ibi gesta sunt omnes tenetis
et auctoritate illius congregationis hic nunc conuentus habet. Cur non fuerit apud
nurebergam indicta conuentio: et cur nequiuert ad hec negocia cesar ascendere. Sa-
tis his diebus expositum est. Ille quidem per tanta christianitatem necessitate in hoc conuen-
tu minime defuisset: si domum tutam relinquere potuisset. Sed cum ei desiderium ab eo
impediret. quibus non tam par et oculis quam contentiones et bella sunt vsui misse hostes pre-
stantissimos et celeberrimos legatos: qui suum locum teneret. suasque vices implerent
cum plena et ampla prete. siue res imperii siue cōe fidei tuende negocium tractare libet
presto erit. Ceterum quod super articulis ratspane meditatis: bec potissimum congregatio
psultura est. vosque cesaris animum circa illos cognoscere cupitis. que sit eius mens
que sententia: que voluntas. aperire me nunc collegarum meorum auctoritas iubet.
Ego qui malo per obedientiam parum prudens quam per contumaciam videri sapiens. onus
meis humeris pene intollerandum subini confusus in eius auxilio qui victimis obe-
dientiam preculit. Nec timeo sub tanto felle deficere: quando presto sunt qui cadem

mihi manu porrigant. **P**areo quoque in hac re tanto libentius: quanto et conspectus
 vestrum frequentior: et mihi benignior autumio. **N**ec ego de omnibus articulis
 verba faciam: sed illum qui est principalissimus aggredior: hoc est an pro thurcos: qui
 constantinopolim per iniuriam inuasit: nobilitate cum principe grecorum occiderunt: sa-
 era nostra omnia polluerunt. et ultra vincula verbera cedes christianis omnibus minitant:
 sit bellum suscipiendum. **Q**uo persuaso quantas habere copias necesse: quomodo legem mi-
 lites. que stipendia danda. que privilegia concedenda: unde comestus habendi: qui
 bellica instrumenta paranda. quo tempore qua via sit eundem facile concordabimus. **C**api-
 taneum quoque seu belli ducem quem primum romanorum imperatores appellare consueve-
 runt: non erit arduum nominare. **N**ec dubitabitis illum eligere in quo sit scien-
 tia rei militaris erimia: virtus excellens: auctoritas evidens: presumpta felicitas:
 qui sit laboriosus in negociis. fortis in periculis. industrius in agendo. celer in co-
 nferendo: consultus in providendo: qualem reperiri apud vos minime dubitave-
 rim. **N**ec de pace romani tuenda multum laborabitis. si foris bellum gerere decreueritis
 ut postea suo loco dicemus. **I**ntelligitis iam principes oro mea quibus in rebus radices
 agat. et qui sit causa in manibus videris de bello gerendo tota consultatio est. **E**go qui noie
 cesaris bellum venio suscipiens: nequaquam hoc oneris acceperim. nisi re digna vestra
 tute. vestra nobilitate. vestraque natione. manifestissime prout intellexissem. **A**gite igitur au-
 dite et cognoscite an bellum hoc pro fide vestra christiana suscipere debeatis. **O**is senatus
 omnisque populus cui bello gerendo consultatio est: clarissimi principes tria diligenter acri-
 gide et preesse discutere debeatis. ne quid agat cuius denique penitudo sequatur. **T**urpe
 est enim ut scipionis. puerum fuit: postquam erratum est dicere non putare. **B**ellum igitur ge-
 sturus primo querat an sit iustum. secundo an utile. tercio an facile. **N**isi enim bec tria
 concurrant. non est cur bonis atque prudentibus viris belligerandum sit. **D**iscutiamus
 nos bec ex ordine principes. **A**c primum de belli iusticia cognoscamus. **B**ellum quod
 pro tuenda religione. pro salvanda patria: pro conservandis sociis: ex auctoritate superioris
 gerere nemo unquam veterum reputavit iniustum. **H**inc moysi. hinc ioseph. hinc saulis.
 hinc davidis: hinc machabeorum plura commendant. **H**inc illi demoscenis clamores
 quibus plenus exultabat apud athenas theatrum in marathone in arthemisio in salami-
 na pro patria defunctos commendant. **H**inc ex romanis orach: ceci: fabii: et alii pene
 innumerabiles celebrant. qui pro salute suorum civium se devoverunt. **H**inc ex vestris ger-
 manis karoli: rolandi: raynaldi: coradi: ottonis: henrici: friderici: eternis precibus
 extollunt. **Q**ui pro tutandis christianorum finibus: maximis se periculis obiectarunt. **N**unc
 tamen vestris progenitoribus tam iusta pugnandi causa. quam vobis obiecta est. **N**unc illi tam atroces
 iniuriam tam insignem contumeliam ab infidelibus acceperunt. quemadmodum preessa est
 bec nostro tempore christiana civitas. **R**epeateda est breviter hoc loco constantinopolitana
 calamitas. **S**i enim in iniurie magnitudo nocior: et belli iusticia manifestior erit. nul-
 la pulsatus iniuria machometus. **S**ic enim vocat qui thurcis impar. **B**ellum gre-
 cis indixit. **C**onstantinopolim obsedit. ac male defensam expugnauit. **A**bi constan-
 tinus grecorum imperator intrantibus urbem thurcis in extremo patrie sue periculo for-
 tissime pugnans obtruncat. **C**aput eius lancea infixum spectaculo fert. **F**it misce-
 randa grecorum cedes. occidunt non solum qui se tueri conantur. verum etiam qui preceptis ar-
 mis sese dedunt. **N**ec ego hoc magni duco in ipso furore primi introitus trocidatos
 esse plurimos. **I**llud horreo illud abominor illud oim detestor. **C**apta civitate
 depositis armis: coactis in vinculis civibus. tunc maxime seuitur. tunc filii ante ora
 parentum occisi. tunc viri nobiles velut bestie mactati. tunc sacerdotes laniati: tunc mo-
 nachii excarnificati. tunc sacre virgines incestate. tunc matres ac nurus ludibrio habi-
 te. **O** miseram vestris faciem. **O** infelicem populum. **O** sceleratam machometum. **Q**uis talia
 fando temperet a lacrimis. omnia luctu plena cede cruore. cadaueribus erat cerne-
 re. **M**achometus ipse terribili facie terribili oculis terribili voce crudelibus verbis
 nequam iniuriam homicidia mandat. nunc istum nunc illum ad cedendum poscit: manus in san-
 guine christianorum lavat. **O**ia sedat. omnia polluit. **T**empla dei nostri pseudo pro-

phetetradunt: diuina altaria pterunt. **O**ssa martyrum et aliorum sanctorum iam cum christo regnantium aut porcis aut canibus obijciunt: frangunt statuas picture deleunt. Nec matris domini regine celorum gloriose marie virginis imaginem parciunt: quando ipsam saluatoris christi crucifixi simulacrum cum magno clamore maiori irrisione precedentibus tympanis actubus in castra deferunt: huc atque illuc rapiunt conspuunt: luto puolunt. **N**eque signum in quo redempti et saluati sumus: thurcorum fetidum genus illud: et quasi nos signum non signatum colamus? **D**icest inquit christianorum deus. **S**entio quod commouemini principes dum saluatoris iniuria refero: dum tante ciuitatis damna commemoro: sed quis clades illi? vobis: quod funera fando explicet aut possit lacrimis equare labores. horret animus talia meminisse luctumque refugit. **N**obilis grecia: ecce nunc tuum finem: nunc te, munda mortua es. **D**eu quot olim orbis fama rebusque potentes sunt extincte. **U**bi nunc thebe ubi athene ubi nicene ubi larissa ubi lacedaemone ubi corinthio et ciuitas ubi alia memoranda opida: quorum si muros quas nec ruinas inuenias. **N**emo solus in quo iacuerunt queat ostendere: grecia sepe nostri in ipsa grecia requirit: sola ex tot cadaueribus ciuitatum constantinopolis supat: quem paruo ambitu bizantia et pausonia quodam edicta per constantinum primum imperatorem eius nominis in emulatione romane vrbis erecta: tantum operum mirabilium tantum armorum tantum fastum tantum glorie habuit. ut omnium ciuitatum damna hec sola vrbis recopensare ac refarcire videretur: hinc post pacem cum gratiano factam et a theodosio confirmatam veniens constantinopolim: rex gotorum athenaricus: cum regie vrbis amplitudinem splendorumque contemplatus esset veluti stupens dixisse fertur. **V**ere deus terrenus est imperator hic habitas. **E**t quisque aduersus eum manus mouerit: ipse sui sanguinis reus existit. **E**t quis post imperium ad vos o germani translatus: sepe constantinopolis capta direptaque fuerit: nunquam tamen in potestatem christi hostium: nisi modo reuerit: nunquam basilice sanctorum dirute: nunquam bibliothecae peribit: nunquam monasteria desolata: nunquam sacra nostra ex toto nisi nunc deleta fuere. **I**taque mansit apud constantinopolim usque ad nostrum tempus vetustate sapientie monumentum: ac velut ibi domus alium iterum esset: et ars summe perbie. **N**emo latinorum satis doctus videri poterat nisi constantinopoli aliquandiu studisset: quodque florente roma doctrinarum nomen habuerat athene. hoc tempore nostra constantinopolis obtinebat: vnde et multa veterum sapientum volumina susceperam et in futurum suscipere sperabam. **E**t nunc vincentibus thurcis et omnia possidentibus quod greca potentia tenuit: vereor ne de his grecis omnino sit actum. **N**eque enim ut plerique arbitrantur asiani sunt ab origine thurci: quos vocant thucucros ex quibus est romanorum origo quibus si non essent odio. **S**citaz genus est ex media barbaria profectum. quod ultra ex eunum pirrichiosque montes ut ethico pho placet ad septentrionale oceanum sedes habuit: gens imunda et ignominiosa. fornicaria in ciuitatis stuporum generibus. quod ut tradit yester otto frisingensis episcopus non futulis auctor: regnante apud francos pipino montes caspios exiuit: ac longo itinere in asiam se recepit: ubique post hac morata est. **E**t quis submitti celo et mudi ori terra per tot secula parumper exculat se perbuerit. sapit tamen adhuc multum pristina deformitatis. neque omnem barbarie deterfit. **C**arnes adhuc equorum velonum vulturumque comedit. libidini seruit: crudelitati succubilis litteras odit: humanitatis studia persequit. **I**n cuius manus venisse nunc doctum eloquentem greciam. nescio quid latius testere queat. **S**ed videtis milites. **Q**uid tu nobis istarum detrimentum commemoras. quid nobis de his. nos hastas gladiosque versamus. **V**os genus ignauum tecto gaudetis et umbra. **I**mmo vero fortissimi equites nullius quam vestri magis interest studia litterarum esse quam florentissima. **Q**uid enim vos viri excellentes aliud queritis: cum presanti alio et alto corde prelium committitis quam fame dulcedine laudare vultis scio. et gaudetis cum de vobis bonos esse rumores auditis. **T**rabimur omnes studio laudis et optamus quisque gloria duci: inquit cicero. **S**ed que laus vestra diuturna esse potest nisi his consecret. **M**euissima est fama que humane vite spacio terminatur. **Q**uam noie pericini quod si insertos habent fortunati ambo si quid mea carmina possunt. nulla dies unquam

me mori vos erimet euo. In curiali rursus inquit maro. Nec nos aut sampso-
nis aut gedemonis aut ierpe aut aliorum iudicium fortitudines regum magnifica gesta
sciremus: nisi ihs edocti essemus. Quato ergo quisque vestrum nobilissimi equites aut
industriores est aut fortiores animosiores: tanto fauere ingenij acris magis debet. Nec
sunt enim que progenitores vestros virtute prestantes: quis iam dudum mortuos: memo-
rie tantum hominum quasi viuentes exhiberet: et que vestrum nomen si viriles fueritis ad posterum
deferre cum laude queant. Senferat hec alexander macedo. qui cum in sigeo sepulcrum
vidisset achillis. O fortunatus inquit adolescens qui tue virtutis preconem boomerum
inuenieris. Et vere inquit orator. Nam nisi illi ars illa fuisset: idem tumultus qui cor-
pus cohererat nomen etiam obruisset. Themoscenes autem ille sumus atbenis vir: cum
ex eo quereretur cuius voceliberissime audiret. A quo summa virtus inquit optime lau-
dat: quo dicto nimirum humanitatis et eloquentie studia magnopere commendauit. Et
nunc contrita deletaque grecia quanta sit facta lrasu iactura cuncti cognoscit: qui latinorum
oem doctrinam ex grecorum fontibus viriuatam non ignoratis. Quid ergo in tanto vano in-
tanta iniuria dicemus principes. An de iusticia belli aduersus hec monstra hominum dubi-
tabimus? qui nulla humanitas studia colunt: qui federa nulla custodiunt qui sanguinem nostrum
sitiunt: qui cedibus saturari non possunt. qui sacra dei nostri omnia pollunt et exterminant. Forti-
tudo inquit ambrosii in officiis que bello tuetur a barbaris patria vel domi defendit
infimos vel a latronibus socios. plena iusticia est. Quod si ordo ille naturalis paci ac-
commodat: angustino teste id poscit ut suscipiendi belli auctoritas atque consilium penes
principes sit: neque bellum alioquin iustum existimet videte quanta est huius belli iusticia: cuius
non solum papa et impator duo maxima luminaria: duo primum in terra principes. sed
ipse rector orbis mundique fabricator deus est auctor: qui sponsus succ ecclesiam matrem
nostram ut pupillam oculi nobis tuenda commendat. Monstrauimus belli iusticiam fortasse
pluribus verbis quam necesse fuit: sed traxit me iniuriarum acerbitas. Parcite subirato-
re. Date veniam leso. Nunc ex bello quod sequatur utilitas breuiter exponendum est. Cur enim sebel-
lo quisque immisceatur: et bello se iuuat. Nos igitur principes si fructus huius belli contra
thurcos suscipiendi cognoscere cupitis: vana que toti christianissimo imminet: nisi thur-
corum frangat impetus pestiferitate. Audiuitis que passi sunt constantinopolitani. Ideo
nunc multe ciuitates expectant. nisi dum tempus est opitolamini. Serpit indies hoc vi-
rus magis ac magis: nunc vna puincia nunc alia nobis deficit. Rascia iam nouissime
occupata est. Dispositi? puincia cum coniuge et liberis in hungaria seceperit hungari
qui bacteri nostri fidei clipeus nostre religionis murus fuere: bis victi bello post morte al-
berti regis: bis capti a thurcis sunt centum milia hominum aut copulsi duobus plus ami-
sere. Non tulerunt integri thurcorum vires quod fracti ferunt. Succubuerunt auxilian-
tibus polonis quod vincunt soli. Magna est thurcorum potentia: et in asia et in grecia. Thar-
tarorum ferocem gentem federe iunctam habet. Ducenta et tercetamilia pugnatorum ne di-
cam plura in armis cogere possunt. Quis sunt hungari strenui et potentes viri atque
omni laude digni: non tamen tantis viribus pares habent. Siue vincat hungaria siue
coacta iungat thurcis: neque italia neque germania tuta erit neque satis rebus gallos
securus reddet. Et nonnulli quod suis diebus non videre similia nec fieri posse possunt.
Nos autem sepe thartaros perit hungaria germanie fines in gressos ad remum usque
debachatos nouimus. Hungari priusque christum colerent: sepe austria: bauaria: sueuia:
francoia: saxoniam percurrerunt. Atila rex hunorum ab hungaria que tunc panonia vice-
bas digressus: quantas italiam: quantas germaniam: quantas remotiori gallie atque hispa-
nie turbas intulerit: non ignoramus. Quid gothos: quid wandalos. quid gepidas
quid berulos: quid longobardos: quid burgundiones referat. Quod si populi per hun-
gariam ab vltiori scythia venientes: hanc nostram christianitatem miris affligerunt modo
Expectabimus igitur et nunc venire thurcos. atque accersitis thartaris nobile atque po-
tentem hungariam sui iuris efficere: ac deinde reliquam christianitatem locustarum more cor-
rodere. Pugnam dum est vobis oim principes. si liberi. si christiani vitam ducere cupitis.
Cristianitate nunc. an saluis et integris locis. an fractis atque dimissis id agere

magis expeditat. Romani quos fama sapientissimos fuisse predicat. sociorum tutelam
semper sua salute esse dicebant. ac fortis quod domi pugnare malebat. **N**am fortis si quod fue-
rit accepta calamitas emendari poterit. **Q**ue domi excipiunt clades exitiales habent
hinc banibal maximus ille penorum impator cum regi sirie antiocho adversus roma-
nos bellum suaderet: non in asia siue in grecia. sed in italia pugnandum esse dicebat. **E**t
vos ergo theutones: si quemadmodum spero sapientes critis maiores vestros imitabi-
mini: qui remota se a domo bella gerere: ac vicinorum fines non minus quam suos tueri con-
sueverunt. **Q**uod si vos germani hoc tempore hungaros neglexeritis: non erit temerum cur vos
ex gallis auxilia postulamini: nec rursus illi apud hispanos opem inueniet. **A**tque ita
fiet: ut cum singulis semper gentibus pugnaturi hostes. facile quod cupiunt orbis imperium
assequantur. **Q**uod si acceptis armis et hungaris et rastianis et alijs christianis: qui vicini
sunt thurcorum potentie opes tuleritis: non solum vicinos vestros tuebimini: sed vos ipsos
virescentes ac liberos vestros ex maximo periculo liberabit. **A**tque hec est ut mihi videtur ma-
xima utilitas belli gerendi. **E**t exploratum sit ad nos dietum thurcos perire: prius
occurrat quod vestros fines ingrediantur et auxilia vicinis afferat. **N**am tunc tua res agi-
tur ut ille ut paries cum proximo ardet. **Q**uod si certissimi essetis nunquam illos ad vos esse
venturos. pro debito tamen baptismi vestri quo estis initiati pro maximis beneficijs quibus
vos diuina pietas cumulauit: aduersus hos euangelij corruptores et christi perfidos
inimicos eiusque crucis desultores bellum gerere deberetis. **E**quidem presentissimi prin-
cipes cum omnibus virtutibus affecti sitis. nihil tamen arbitror vos magis velle quam gratos
esse atque videri. **H**ec est enim una virtus non solum maxima sed mater omnium virtutum reliquarum.
Quid est enim pietas nisi voluntas grata erga parentes. **Q**ui sunt qui libenti animo pro pa-
tria pugnant: nisi qui patrie beneficia meruerunt. **Q**ui sunt qui fide erga principes inio-
lata custodiunt: nisi qui eos in se beneficos recordantur. **Q**ui sunt qui preceptores hono-
rant: nisi qui se doctrina ab his accepisse non sunt obliti. **Q**ui sunt qui amicos omni studio pro-
sequuntur: nisi qui fructum amicitie tenaci memoria tenent. **Q**uod si erga patriam erga pare-
tes principes preceptores: amicos grati esse debemus: quantomagis erga deum nostrum: et cuius
obsecro pignora quam dei nostri beneficia sumus experti. **N**am cum nihil cernimus nos in esse
produit neque lapides aut arbores aut equos sed boves romis participes nos creauit
nobis ingenium sermonem virtutem vires corporis atque animam dedit. **E**t cum primi parentis cul-
pa inferni macerium facti essemus: ut nos redimeret descendit de celo: exinanivit se ipsum
formam serui accepit: boiem induit: factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis:
inquit apostolus. **S**ub ipsa autem passione et cruce priusquam ad crudelitatem necis et effusione
sanguinis pueniret qui concilio propter: qui contumeliam et ludibria tulit: sputamina insulta-
tium excipit. qui spiritu suo cecidit oculos aperuerat: flagellatus est et propter flagellandi de-
mones beatus. **S**piritus coronatus est qui sanctos suos floribus coronat eternis palmis. **I**n
facie cesus est qui veras palmas mundum vincentibus tribuit. **S**poliatus est terrena et
caduca veste qui celestem atque inaccessibilem caditate aias vestit. **L**ibat est felle qui se
cibum homini prouidit. **P**otat est aceto qui populo suo nectaria pocula repromittit. **A**gnus ille
innocens: imo ipsa innocentia: ipsa iusticia in facinorosos computata est. **P**epedit inter
latrones deus: non viderunt faciem eius: et non erat species neque decor. **A** vertex capitis usque ad
plantam pedis non erat in eo sanitas. sed passus est ut nos redderet impassibiles. **M**or-
tuus est ut nos redderet immortales. **P**assus: quia ipse voluit: et iniquitates nostras ipse por-
tauit. **E**t bonitatem et clementiam magni dei: miserationes diuine pietatis incredibiles:
quam maxima et inextimabilia sunt christiano populo prestita beneficia. **S**ed coram sunt hec
in oculos fideles dona dei. **N**os autem o germani peculiarior quam alia honoris non reddit ob-
noxiores. **N**am quod vobis imperium dedit. **I**s vos omnibus populis gentibus nationibus pre-
tulit. **H**ec est prima in seculo dignitas: cui omnes principes: omnes reges cedunt. **Q**uam
saluator secundum carnem nascendo: peregrinando: moriendo dignam censuit quoniam bonorum.
Que in prophetis promissa in euangelio comprobata. in apostolorum scriptis magnifice com-
mendata existit. **H**ec est illa excellentissima dignitas qua statim non est cur antiprius
videmus aduentum quemadmodum et terculianus et ciprianus et augustinus et multi vete-

rus et verbis doctoris gentium pauli colligere videntur. **H**inc antiqui nostri spiritus sancto
pleni: quis adhuc idola coleret. Imperatores persequerentur christianos. **U**ltima tam
illis plixam imperium securum: domum tutam: exercitum fortem. senatum fidelem: populum pro-
bum: orbem quietem optabant. **Q**uos igitur magni: vos inditio germani quibus tanta digni-
tas credita est: curare preceteris debetis: ne vobis imperatibus christiane religionis
maiestas intreat. **S**ed quid vos ad hec deo rependitis: imo quid nos oes christia-
ni per tantis beneficiis agimus: ubi tantorum bonorum memoria est. **P**rinces ubi gra-
titudo est viri potentes terram sacratissimam in qua visus est deus noster et annis su-
pra triginta homo cum hominibus conuersatus: agerem occupant: officinas nostre salutis
machometus obtinet: sacrosanctum domini sepulchrum lectumque illum veneratum dignissimum
in quo propter nos vita nostra obdormiuit in domino saracenorum impuram manum obcre-
tat: loca illa sancta loca benedicta: loca preciosa et agni immaculati purpurata cruore:
vbi nos silemus: hostes fidei nostre conculant. **E**t quid ad hec ait principes. **C**ur hec acci-
disse putatis: abbreviatam ne manu domini creditis: aut impotentem factum qui est omnipotens.
Quid quod non potest mittere plus quam triginta legiones angelorum qui saracenos thurcos et
thartaros blasphemantes exterminent. **A**ut certe tamen verbo dicere et fiat quod volue-
rit. **A**n qui ferocitate sennacherib angelum dimicantem contemnit: qui furibundum holoser-
nem in manu mulieris vidue dedit: qui percussit reges magnos et occidit reges fortes
qui clausit egyptis mare. qui sodomitis sulphur pluit et ignem: qui ventis imperat et mari. qui
fecit celos in intellectu. machometi superbia frenare non poterit: omne subest ei cuius
voluerit posse. **Q**uid igitur opinamini. quid creditis principes. **E**mpir vos dominus
deus noster: experiri vult an se diligatis. an virtute presteris: an religio an grati si-
tis: quid inter nos si sit aliquis qui sapiat et intelligat ac requirat hec et indoleat vi-
ce eis. **Q**uid ergo moramini quid statis: an non est bicmarum bellandi fructus: maxima
utilitas vestra. si plura aduersus inimicos crucis committatis vos beneficii memores
offenditis: deo nostro placetis: aias vias lucrificatis et habitaturi cum angelis: triumphaturi
cum sanctis martyribus: regnaturi cum christo celum acquiritis. **E**mitto hic princi-
pes id emolumentum quod plerique oes milites nostri temporis ex bello querunt aurum et argen-
tum: teumorata: pictas tabulas: equos: vestes: seruos: ancillas. **N**am quis multa
bimodis hec expeditio reprimittit. **N**olo tamen vos christi milites hec ambire: nolo vos ra-
pinas querere: nolo vos spolijs gaudere. **P**uilli est animi lucris inhiare terrenis.
Mas generosa et alta celestes aspirat in thesauros. **B**reuis est vita hominis super ter-
ram. **F**ugit animi nisi licium vite nostre sunt arancarum tela: cito diripit. **F**estinat enim de-
currere velox flosculi. anguste misereque breuissime vite precario. dum vna cibos somniaque
poscimus: obrepit non intellecta senectus. nemo scit quid vespere vebat. **C**urriculum
cui nisi in certum est. **P**eregrini in terra sumus. spes nostra in celum tendenda est: ubi cuan-
gelio teste nec fures fodine nec timee rodit. **D**ulte sunt vie que nos eo deducunt. **S**ed
hoc profecto tempore principes nullum iter certi. nullum securi. nullum expediti. nullum glo-
riosi est. quo possimus celum scandere: quod si contra thurcos celestis patrie nostre ciuitasque
supra hierusalem perfidos inimicos arma sumentes puris et constantibus animis bellum
geramus. **C**ognoscitis ut arbitror itaque principes huius belli quod suademus non honesta-
tem modo: verum etiam utilitatem. **M**uc de facilitate gerendi belli pauca subnectam. **H**oc est
enim de quo tercio loco dictum me permisi. **F**rustra enim iustum bellum. frustra commodum
illum pbauerim: nisi etiam factum facile ne dicam possibile demonstrarem. **I**n hac parte
sum meo iudicio aiad uertendum est: optimi perceres. ne maior hostibus quam nobis sit
scia rei militaris: ne frequentior visus ne pecunia: ne copiosior potentia: superior ne
deus: ne fauentior: quinimo neque si pares verumque vires fuerint bellum suaseris. **N**am
teste octauiano cesare qui plura sine certa prerogatiua committit filis ei est qui damo-
piscat aureo: facile namque plus amittere quam lucrari potest. **E**t mihi seu noua consideranda
si seu vetera mente repetantur inter oes nationes quas bello idoneas iudicant. nul-
la expeditior: nulla fortior: nulla peritior: nulla audentior quam vestra videtur. **V**obis
boies. vobis equi. vobis arma: vobis pecunie sunt. **N**ulla natio tam gradiens sub

Moltus.

celo est q̄ habeat deos appropinquātes sibi sicut adest nobis dñs deus noster. Et
vbi obsecro tot clarissimi p̄ncipes: tot generosi, p̄ceres: tot fortissimi eq̄tes: tot po-
tentes ciuitates: tot diuities: tot auri: tot argenti: tot ferri minere. vbi tāta ppli mul-
tudo: tāta iuuent̄: tāti animi: tāti robors. Germanie fines vt vet̄ cres tradūt
ab oziete viscera flumi⁹: t̄ b̄garie limes fuere. Ab oceidēte ren⁹. A meridie danu-
bi⁹. A septentrione ocean⁹: t̄ mare balteū quod p̄tenuci⁹ vocare possum⁹. Nūc
quātū extra hos terminos possideatis ipsi videtis vos angliā pulsā britanis oc-
cupastis vos belgarū belnezi⁹: q̄ fines eiectis gallis obtinuistis. Vos reciam t̄
norciā inuasistis. vos vsq̄ in italiā pedē extendistis. vos bulmerigos qui nunc
p̄tenui vocant̄ ex manib⁹ infidelū detraxistis: soli ex alicui⁹ in v̄ro solo bobemi
sedēt potentissimi t̄ nobilissimi populi. Sed illi vestro imperio parere se aiunt.
Regēq̄ habēt v̄i sanguinis nobilissimū ladiſlā. Vos igit̄ magui vos bellicosi
vos potētissimi: vos fortunatissimi a deo accepti germani estis. q̄bus adeo fines
extendisse licuit: t̄ sup̄ oēs mortales romane potētie datū fuit obſistere. Mā ter-
rarū ille calcator oim⁹: t̄ orbis domitor iul⁹ cesar q̄uis subactis gallis sepe renū
transierit resq̄ maximas in germaniā gesserit. Bellicosam tamen t̄ asperā sue-
uoz gentē dimisit indomitas. Augustus octavian⁹ cui t̄ partib⁹ t̄ indoz reges
miserūt qui vnus oim⁹ romano⁹ fortunatissim⁹ creditus est de quo illa
sunt metra. Augustus cesar diuū gen⁹ aurea condet. Secula qui reuersus latio re-
gnata parua. Saturnio quōdā sup̄at garamātas t̄ indos p̄feret. Imperiū iacet
extra sydera tellus extra anni solisq̄ vias. vbi celi feratlas: ap̄em humero premit
stellis ardētib⁹ aptū. Ille in quā felicissim⁹ impator nullibi vnq̄ nisi apud ger-
manos succubuit. Mā lollia nā t̄ varianā clādē in germania p̄pessus ē. Lollia nā
maioris infamie q̄ t̄trimēti: varianā p̄ne extitit: trib⁹ legionib⁹ cū duce legat⁹
t̄ auxilijs oib⁹ cesis. Longū esset referre quas intulerūt romane reip̄ublice mo-
lestias germani. q̄ t̄ si romano⁹ fortune aliquādo cesserūt. postea t̄n ipsi de ro-
manis de gallis de hispaniis de b̄garis deq̄ alijs diuersis gentib⁹ sepe numero tri-
ump̄arūt. Nec romani cū rerū potirent res magnas sine germanis auxilianti-
bus pegerūt. quoz tanta in bello virtus. tanta in domo fides fuit: vt cesari cor-
poris custos coho⁹: ex germāis pot̄. me legeret. Cōferam⁹ nūc thurcos ac vos
inuicē t̄ qd sperandū sit. Si cū illis pugnetis exanimemur vos nati ad arma illi
tracti. Vos armati illi inermes. Vos gladios versatis: illi cultris vtunt̄. Vos ba-
listas tenditis illi arcus trahit: vos lorice thoraceq̄ p̄tegūt: illos calcitra tegit.
Vos equos regitis illi ab equis regunt̄. Vos nobiles in bellū ducitis illi seruos
aut artifices cogūt. Vestri milites nati atq̄ nutriti in armis sunt: illi copias suas
exceptis quindecim milib⁹ pugnatōz quos expeditos habent: ex agris atq̄ offi-
ciis erūt. Nobis flectere ludos equos t̄ tendere spicula cornu. Vos omne cui⁹
feroze teritis. vestra iuuet̄s torrens mētis intentā est. aut quatit opida bello: nec
tarda senectus vestras vires debilitat mutatq̄ vigore caniciē galea p̄mitis: sem-
perq̄ recentes belloz habere causas cupitis: t̄ vsucre in armis: illis pictis croco-
t̄ fulgenti mirice vestis desidi⁹: cordi sunt. Summa volūtas est in delgere cozeis.
Solut machometus t̄ quos dixi quideam milia expediti sunt. quos sonus dele-
ctat armoz: t̄ anim⁹ in bella paratus exhibet audaces. Ceteros in expertos timi-
dos effrenatos null⁹ p̄cepi iudicetis. Qz si man⁹ cum illis p̄feratis nihil est qd de
victoria dubitetis. Si modo quā gesturi estis pro deo pugnat̄: aduersus deū non
cōuertatis mala mente. p̄cedentes. Cū ergo maiores vestri p̄ncipes aēs vic-
nos ac longe positos populos armoz gloria sup̄auerint eūz timentes ipsi nullos
omnibus terrozi fuerint. Cum vos ipsi nibilo minores vestris progenitoribus
sitis: cum omnibus his rebus abundetis quas bello necessarias putant. cum vo-
bis fortissimi milites. peritissimi duces ac satis fortunati sint: cum in causa
sua propitiū sperare par sit: cum vestri hostes longe inferiores vobis existant nō
est cur tam honestum tamq̄ vtile bellū p̄ deo v̄ro gerendū tractare quoz mō

debeat. **D**icat hic fortasse quispiā. **N**ō ē cū thurcis tñs: sed cū thartaris siml
z saracenis: cūq; oib; gentib; quas illi subiēctas hñt. **P**inc ego ptra iusto. nec ego
vos soli thcutones iniquā pugnabū. **E**t italia ex gallia ex hispania multi pcurrēt
nec būgari deēūt: nec hobemi fortissime gētes. **R**astiani bulgari oēs illirientes:
oēs greci sumpta occasione cōsurgēt. **A**licui qz in asia dābūt manū. **M**olite cristi
mare principes. **I**ta oēm asiam machometo parere: vt nō multi sint xpo seruien
tes. multi in alicia: bitinia: capadocia: pōto: siria: xpiani sint q̄uis iugo vintuē op
p̄si. hyberi q̄ z georgiani vocā. **T**rapeluncij: armeni: xp̄m colūt. nec cunctabū
arma sumere si vos viderit audētes. **A**neti qz z ianūētes potētes populi q̄uis
pacē cū thurcis hñt: ptes tñ vras dātib; adiunabūt. **C**oacti nāq; ne ciuitates ori
entis admitterēt pacē facere. **A**t qd̄ hoies iūti ac necessario faciūt neq; diu neq;
diligēt facē possūt. **V**eneti certe fidē impatori dēdere: facturos se qd̄ deceat xpia
nos si bellū cōi fideliū p̄silio s̄ thurcos decernat. **E**go z si certe scio pceres vobis
arma sumētib; ex tota xpianitate affutura p̄silia. **N**ihilomin; z illis domi manē
tib; buic bello solā germania sufficere nō dubitauerim. **S**cio em gotfridū q̄ fuit
lotharinge dur: cū solis trāskenanis theutonib; z aliqb; gallicis paucis italici bñ
gariā p̄cussisse: greciā penetrasse: bellespōtū trāssisse: aliā p̄mēssisse. **I**erosolimā ex
ptate infideliū vēdicasse: victis ac p̄stratis oib; q̄ occurrerēt i medio gētib; q̄uis
z thurci z saraceni numerosi resistere conarent. **I**n ei; exercitu dūcēta milia pu
gatorū fuisse tradunt: atq; multo maiores copias sola germania cogere pōt. **S**z
dicatis vt existimo quōd foris bellū gerem; q̄ domi cōtēdū: nec portio est germa
nie vlla q̄eta. **S**it par intus nō recusabim; extra bellare. **P**u; thurci renū attingāt
q̄ lites oēs extirpent. **I**dcirco sapiētes illi q̄ ratispane fuerūt: indicēdas i to
ta germania q̄nqueales inducias putauerūt: id nūc expleū ē. **O**ēs q̄ cōtēdūt
impū p̄ncipes: ac vasalli aut subditi sunt. nisi cesaris mādāta custodiāt: fidē fran
gunt: honore maculāt: rēpub. ledūt: sibipsis nocēt. **Q**d̄ ego de tāta nobilitate mi
nime putaueris. **Q**ā q̄s erit adeo dur; adeo obstinat; bonis: adeo aduersus mo
rib; vt treugas p̄ cōi xpianorū salute indicēdas p̄sumat infringere. **E**st hic legatus
ap̄licus q̄ censuras ecclīasticas interponet. **L**egati cesaris impiale bannū z als pe
nas adiūct. **P**roch gerimani nobiles: gēs bellicosā: gēs alti cordis: an mō in tāta
z v̄ra z oim xpianorū necessitate deficietis: eritis ne adeo incauti adeo ceci vt rane
murisq; fabulā in vobis impleri sinatis: q̄ dūz inuicē se morderēt preda milui fue
re. **N**one cernitis dū simul p̄ceditis venientē thurcū z oia rapientē. que vos liti
gare cōpellit. **E**xpellite p̄r cōmunē hostē: tū si pacē tenere neq̄tis de terra: de do
minio de ceteris bonis: pugnate q̄ nō thurcis s̄ v̄ris filiis relinquere valeat. **E**d̄
qd̄ si has inducias amplectimur p̄ncipes. nō est mibi dubiū q̄n validissimū z co
piosum exercitū cōparare possitis: quo educto pacē in almania necessario relinq̄
tis: latrones cū z raptōres oēs eribūt agricola z artifices domi manebunt: para
tū gen; boim quē ad modū tpe cōradi cesaris euenisse p̄stat. cū ille copias aduer
sus saracenos z thurcos eduxit. **E**t fortasse bec vna est pacē de germanie via: ne
scio an vos als babeatis. **S**z dicatis qd̄ cū prutenis agem; q̄ rebellantes suis do
minis relicta religione theutonica: ad magnū regē polonie destinerent. **T**ria hic
remedia sūt: duo dicā: terciū in aliud temp; retinebo. **A**ut seruent hic inducie si
cut i ceteris germanie litib;. **A**ut si hoc durū religioni videt; sinite frēs religiosos
cū saxonib; bohēmis z alijs quos possunt allidere: suā puinciā vendicare. **N**eq;
em p̄pterea vester exercitus magnopere impediē. **N**ā z imperāte conrado de quo
pauloante dixi. cum tera; eugenius romanus pontifex xpianos excitaret p̄ tu
eccla terre sancte: quā saraceni euertere conabant prutem cū ceteris vltioribus
idola colebāt: ac crebris excursionibus: nunc saxonā: nunc alios vicinos xpī cul
tores infestabāt. **C**onradus aut dimissis saxonibus aut ceteris vicinis qui domi
cū prutenis ac reliq̄s barbaris decertarēt: ipse cū renensibus: fucenis: franconib;
bavaris: hierosolimā penetravit. **I**dē z nunc vobis agere licet. **E**t ex qz non

mullos esse audio qui machometū reinceps quieturū existimāt. neq; ut ego dico
tantope festinādū cessent. **R**eferebo vobis aliqua de p̄suetudine ⁊ natura huius
bois. que mihi p̄ eos nota sūt. q̄ secū aliquādiu cōuersati fuere: ut qd sperandū
q̄due timendū sit eo certius habeatis. **E**st aut machometus adolescēs annos na
tus quatuor: ⁊ viginti aīo truci ⁊ glorie cupido: robusto corpore ac laboris patiente
neq; vino neq; cenis indiget. ⁊ quis more gentis libidinosus. nō tñ inter viros
ritu languescit: coreas fugitat: vngueta deuitat. raro induit mollior: nō cantu nō
sono delinī: non canes alit: non aues nutrit vna ei volupras est arma tractare.
Donozat milites: equos amat: naues: curros: machinas bellicas: formosis mu
lierib; p̄fert. **E**t quis est natura barbar? abhorretq; f̄ras. gesta tñ maiorū cupide
audit. ac iulii cesarē ⁊ alexandrū magnū oibus antepōnit. quoz illustria facta su
pare posse p̄fidit atq; cōcedit: nec se min⁹ aptū ad subiendū ozbe dicit q̄ illi fuerūt
cū sua sint longe maiora p̄ncipia q̄ illorū referāt. **E**t qm̄ falso p̄bete suo macho.
ex quo cōstātino subiecit. nō dubitat qm̄ ad ro. submittere possit barbara temeri
tate ⁊ asiana supbia plenus. **H**ic est vester hostis: p̄ceres existimate nūc. an talē
naturā q̄scere sit vtilis. **S**ed qd cōiecturis aut argumētis in reb; vtimur mani
festis. **N**ōne hic victa p̄stantinopoli mor perā delcūt: p̄pinuas ciuitates opp̄sit
cidades insulas maris egi magna ex pte diripuit. **D**ispositū ex rossia pepulit. **E**t
quis essent cū hungaris inducie: cor tñ fines ingressus: nōnullos agros depopu
larus est. **E**cce pacē t̄burcorū optimi p̄ncipes. **E**cce q̄tez quā sperare potestis.
Nolite p̄fidere: nolite differre. **C**ōsultite vobisip̄s ⁊ vtilitati libertatq; v̄se duz
temp⁹ habet. **C**ausa belli ut intelligitis ⁊ iusta est ⁊ necessaria ⁊ maxima vobis ad
pugnā oia q̄ t̄burcis meliora sup̄sūt. **Q**rat vos cesar nē xp̄iane reipublice ne vo
bisip̄s hoc tpe desitis. sed quēadmodū ratispāne cōdiciū est: quos potestis mi
lites equos arma curros infra bellica cōmeatus p̄paretis. **N**ā ⁊ ip̄e que sunt in
sua ptate ad hoc opus oia p̄mittit: quēcūq; sibi ut impatorū romanoz. ut austrie
duci. ut religioso p̄ncipi. ut homini xp̄iano incūbunt exequi. p̄sto est ⁊ valēs: tñ
vos p̄ncipes in hoc loco de bello gerēdo cōcordes sitis. **N**ā si vnq; pugnādi tē
pus fuit: p̄fecto nūc est: qm̄ nō solū bonorū ⁊ status vester: sed ip̄sa libertas vestra
ip̄sa fides: ip̄sa vita in dubio ponit. **N**eq; est si t̄burcos p̄gredi ad vos finitis: q̄
rendū erit in quo statu in qua fide viuere s̄ viuere debeatis. **N**emēote patrum
viorū p̄ncipios. p̄ncipes ponite ante oculos illustria facta maiorū: recolite q̄tes p̄
gentiores v̄i cū magnis exercitib; alpes italie transire. **A**lfonsus lōgo bardoz
regē stephano pape molestū pipin⁹ cohercuit desideriū ei⁹ p̄uincie regē. **A**driano
insultantē earolus magn⁹ cōpescuit. **R**omanos formoso pōtifi rebelles arno
fus edomuit. **B**erēgarū q̄ se regē italie iactitabat: vocatu iohānis pape otto p̄
mus magno bello cōtrūit. **R**eferre quidē graui⁹ fuerit quotiens v̄i antecessores
p̄ romana ecclia: p̄ fide catholica: p̄ salute cōi decertauerūt. **I**lli quidē duz pato
⁊ forti aīo xp̄ianā religionē tuerent romanū imperiū ad se trahere. **V**idete nunc
quē vobis animū suscipiēdū eē putatis: patres v̄i p̄ suis nō dicā ciuib; sed agri
culis paulo cōtumeliosius tractatis sepe bella gesserūt. vos vno impatore cū to
ta grecia nobilitate crudelissime necato. nō putabitis esse pugnandū. **I**lli frequē
ter suis ministris parsi reuerētē cōpellatis nō dubitauerūt arma recipere: vos deo ve
stro p̄brosē edēmp̄ro nō armabimini. **I**lli p̄ amplexēdis xp̄ianoz s̄mb; duris
simo se p̄lēs cōmiserunt. vos p̄ tuēda religione fideq; vestra recusabitis arma
capefcere. **N**on est de reb; leuiorib; hoc bellū: pro patria: p̄ liberis: p̄ v̄roib;:
p̄ locis: p̄ libertate: p̄ vita: p̄ fide: p̄ religione: p̄ sanctis martiribus: p̄ magnis
apostolis: p̄ gloriofa matre dei aduocata nostra regina eeli. **V**aria p̄ filio dei: p̄
redemptore: p̄ saluatore: p̄ marimo ⁊ certissimo deo vestro: pro sp̄s sancto dire
ctore: p̄ patre eterno: p̄ diuinitate trinitate. quaz spurcidus ille machomet⁹ p̄
sequit: committendū est plū. **C**ogitare p̄ncipes quo redacta ē xp̄iana religio quā
tū in ozbe: quātū in meridie dimmuta ē nostra fides. **S**umite alta corda. iudui

te fortes animos: defendite matrē vestrā ecclēsiā q̄ vos xp̄o regeneravit. Accin-
gimini gladio sup̄a femora vestrā potētissimi. occurrite inimicis xp̄i. Nolite esse
vltimi quos imp̄i dignitas iubet erire priores. Carolus rex francoꝝ et nobilissi-
mus et potentissimus pugnaturū se dicit si vos armenini. Quēsit mēis inditi la-
disla regis hungarie et bohēmie ex suis oratorib⁹ audietis. Regis dacie suecie ac
norwegie lras habem⁹ que mēte illius optimā exponūt. Alfonsus rex aragonū
et sicilie nostri seculi clarissimū fidus: etiā silentibus ceteris hoc magnificū bellū
hanc gloriozā expeditionē p xp̄i nomine vltro suscepturū se pollicet. Philipp⁹
burgundie dux nō minus aio quā sanguine clarus: potētatu ac dominatu par ma-
gnis regibus non mō se iturū ad hoc bellū promittit: sed alios quoq; vt se accin-
gant maguoꝝe adhortat. Intucamini bos duos principes alfonsū et philippū
marimos dños terra mariq; potētes: ambo etate pfecti sunt: ambo sexagesimus
annū transiere. Ambo tñ certamini sese offerūt neq; in p̄p̄is psonis pro deo suo
pugnare recusant. Quid vos faciatis electissimi principes quib⁹ etas florida est.
quibus ebullit sanguis: quibus marcius labor iocundus quidē ludus videri debet.
En milites: en duces: en robustissimi iuuenes: finitis ne senibus maiore q̄ vobis
anīmū esse dormietis ne domi cū illi foris militent. marcebitis ne ocio dū illi ne-
gocio vident. Minime de vobis talia suspicor: degeneres animos timor arguit.
Nos aut erecto animo alacres intueor. Incipio bene sperare. Sentio iam titilla-
re pectora vestrā ac flagrare amore bellandi. Nec miror vos etate integra mili-
cie sectatores huius belli cupidos esse. Naz et ego ip̄e quīs senio grauis: quīs ec-
clesie deditus. incendio et estuo nimio seruoze talis visende pugne. Veterib⁹ illis
ex quibus vobis origo est principes: cū essent adhuc gentiles. nullū fuit graue bel-
lū qd p patriā suscepissent. nullā illi mortē miserā putauere que p republica subie-
ret. Sed que respu. maior aut melior q̄ nostra xp̄iana que patriā dulcior aut no-
bilior q̄ nostra. illa celestis ad quā cūcti aspiramus formosa bierim. Illi cū p pa-
triā morerent tñ maxime exulabāt. Nos cū morimur tū finimus exiliū. tū pa-
triā ingredi mur. O felix mors que vitā pmit temporale cōcedit eternā. O faustū
ac desiderabile bellū in quo si vincis in terra siue vinceris in celo triūphas. qd nī
ergo ardenti pugnem⁹ aio quib⁹ tanta pmittunt emolumenta. Ecce dñs n̄ san-
ctissim⁹ xp̄ianoz sumim⁹ pater nicolaus papa quint⁹: omniū xp̄i pastoz romanorū
pōtifer successor beati pe. xp̄i dei nri vicarius: oib⁹ qui hāc expeditionē sequent
delicta remittit: culpas abluit: veniā p̄bet: celū promittit. Nec de p̄misso est du-
biū qñ is est qui p̄tate habet ligandi ac soluēdi: q locū illi tenet cui date sunt cla-
ues regni celoz. Ecce nūc celi aperti sunt. ecce nūc iter in patriā. ecce scalā qua su-
per oēs planetarū ozbes scandere valeatis: atq; ad ipsā galaxiā puenire q nos
ad regiā magni dei recto tramite ducat. Qd si oib⁹ vt inq̄t orator q patriā allere-
runt iuuerint defenderint. certū est in celo esse diffinitū locū in quo beati eius eter-
no fruunt. Quid de vobis putandū est principes nō q̄ p terrēna s; pro celesti pa-
triā pugnaturi estis. Quid dicā. Multa dicere possum: s; hoc tpe apli pauli docto-
ris gentiū verba cōmēmorasse sat erit. Quia neq; oculus vidit neq; auris audiuit
neq; in cor hoīs ascendit q p̄misit dñs diligētib⁹ se. Quales vos futuros esse o ger-
mani nobiles nemo dubitauerit: si hoc bellū vt impator admonet papa petit: xp̄s
iubet p diuino honore atq; amore suscipietis.

Epistola. cxxxij.

Gaudet bñualere amicū et se incolumē scribit.

Eneas Bartholomeo massano. Crimie doctor fili amātissime. inuenitā
de alis lre tue ad nos cōnolarit. Credim⁹ solas timuisse tālōgū iter. nam
si lre tue reddite sūt. Conuenerē apud venatias vt arbitramur: siue alio i
loco italie simul priusq; germanie mōres penetraret. in de facto cuneo fortiores
auditorēq; trāserūt. Intellexim⁹ te. n̄ oīq; oēs bñ valere. qd nobis voluptatē
est. Qd vō nrm reditū suades eē celerē. cōsulis que nobis i aio sūt. stat sinja mediq

mēse octobris alihūno iter arripere. Sic enim licentiā cesaris nō sine labore obtinimus. Alicuiū nostrum speramus non recedere priusq̃ reuertamur: tuā prudentiā non dubitamus ad id officiū sufficientē. Sed nostri clericorū morē: qui non equo animo ferunt: laicos sibi iudices dari. De hoc reuersi latius colloquemur. Anthoniā tibi gratam et morigeram esse gaudemus. Matres et sorores nostras tue fidei cōmendamus. Bartholomeū cognatū nostrū tuum socerū optimū vīz et franciscum eius filiū saluere iubemus. De calculo cum procuratore facto intelleximus: quia redire intendimus cito non plura dicimus. Valete optime. Ex grezio die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Portat genitricē suā fouere et amicu studio līrū cōducere.

Epistola. cxxxiij.

Venerabilis dilecte noster. Cōquesti sum te nō scribere: neq̃ sine ca. Nam līre tue nobis minime reddebant. Nūc pō intelligim⁹ te scripsisse: sed līras in via mansisse. Nūc em̃ aliquas ex his accepim⁹: quibus te plurimū facis exculatū. Suscipim⁹ verba tua bono animo et ita p̃dicim⁹ eē vt scribis. Multa haberemus tibi rescribere: sed quia mēse octobris primū ad vos iter arripere cōstitim⁹: sic em̃ cesar nobis annuit: nō est cur multa modo dicam⁹. De cūctis tūc transigem⁹. Cōtentamur tibi et vicario nostro insinul bene eē ac faciscere discor dias. De frumento q̃z que acta sunt cōprobam⁹. Cura vt facis diligēter negocia dom⁹: vt redeūtes tuā sollicitudinē: atq̃ solercia cōmendare habeamus. d. mariāno sizio vt nos facias p̃mēdatos cupim⁹. Maue cognatū nostrū vt officio suo accurate det operā nostro nomine hortare: et notario apud villas nras tenendo p̃ reddēda iusticiā placet: vt que nobis scripsisti. d. gregorio et d. nō bartholomeo de massa dicas vel alteri eorū: et vt ipsi consuluerint nauim vt faciat nostro nomīne impabis. Patri nostre que vult queq̃ p̃ctit: nulla rōne neget. Scimus enim eam nūl optare: nisi que consona sunt rationi. Anthoniū nūl studiosus erit: nūl lā apud nos gratia inueniet et penitebit eum negligētie sue: si redeūtes in doctū inuenerimus. Thomas capellanus noster tibi reconciliatus erit ex nostro iussu. Vale ex grezio iherie die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Portat vices suas paulo longius complere aduentū suū cūcis spondens.

Epistola. cxxxiij.

Venerabilis et eximie doctor dilecte noster. Scim⁹ nō sine labore locū nrm teneri a vobis. Tamē qz cito redituri sumus fauete dño. Rogam⁹ breue hoc tēpus equo aīo feratis. Ac scdm̃ annū officiū vīi velitis implere. Nos em̃ ad mediū mēsis octobris hinc recedere cōstitim⁹: domū reuersuri. Sic em̃ cesaris licentiā nō sine labore obtinim⁹. In rebus que iusticiā cōcernunt: scitis qz vobis plenū imperiū cōmissimus: hortamur ita faciatis: sicut de vestra et doctri nā et p̃bitate cōfidim⁹. Nec plura imp̃tīarū. Redēntes autē plura vobiscū cōferemus. Valete in xpo optime. Ex grezio iherie. x. die augusti. Anno quo supra.

Epistola. cxxv.

Rescribit nouitates et alijs referre iubet. Querēdissime ei xpo p̃z et dñe mi colēdissime p̃ bullē recōmēdationē. Ma gno merore p̃fecta eē dignationē vram: ex clade cōstantinopolitana non ambigo. Quis em̃ xpianus nō doleat tm̃ vuln⁹ illatum eē catholice fidēi Tristor et ego vobiscū colēdissime pater: et quidem si aliquid possem: studerem p̃ mea virili que xpiane reipublice putarem esse salubria. Sed sum ego priuatus hō: nūl ad me magna p̃tinet. Et vīa dignatio q̃ inter senatores orbis locū habz sumoq̃ sacerdoti et afficit et cōsultat. Nō dubito qm̃ nō sumo studio ad ea nitatur p̃ que thureorū furor ne vltcrius ad nos p̃grediat rep̃rimi possit atq̃ retrādi. Nō scō em̃ et zelū et fauore animi vīi. Quia nō potestis quiescere dñz reipublica xpīa na collidit. Nōuī quoq̃ scissimū dñi nrm̃ mentē ad cōe bonū et solidū et ardentem.

Itaq; nō sūz oīno spē vacu? Cōfido ad huc aliqd fieri: p qd crudeli z enormi vul-
neri: nūp apud grecos accepto medeat. Sane q sit anim? impatoris in ea re suis
ex lris quas aplico culmini scribit pleni? intelliget. Nō ē cur multa scribā. Hoc so-
lū dico. Nūq; de vlla re cesare aut frequentius loq; aut attēti? audire post q; sibi an-
nis seruiro decē aiaduerti: actū in hoc negocio. De bobemiā misse sūt mibi lre per
capitulū pragēse. Illas dignationi vestre remitto: vt de his dñō nro sanctissimo
verbū faciat. z si visu z ex vsu fuerit: ad cōsolationē illorū aliqd rescribā. Res pra-
tenorū cū suis ciuitatib? ad. xv. dies post festū sci michaelis suspēsa ē: ppter capiti-
rā legatorū ciuitatis. Ego statuerā hoc mense tomū petere: z dignationē vestraz
rome visere. Sed tenuit inuitū me caspar ad eā diē. Arinde pmissit mibi licentiā
ad tēpus dare qua tomū repeterē. viderēq; res ecclie atq; paternas. Legati pdi-
cti iā redditi libertati serunt. Aramit q; būgaros pmit dicit indices maiores cla-
des regio inferre. Recōmendo me dignationi vestre colēdissime: cui seruire pa-
ratus sūz. Ex grez die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Ladislāu bobemiā intrare co-
ronā susceptur? significat.

Epistola. cxxxvi.

Magnifice z genere se comes maior honorade. Nō est mibi dubiū quin res
grecoz magnas z tibi z toti romano curie occupationes pbeat. Ideo te
paucis tenebo. Scripsisti mibi pridē vt suaderes cesari ne rem patauēn.
ecclesie ampli? suspēsas teneret: sineretq; pmoueri electū. Id feci magno
conatu z multis viab?. Sz nūq; pūit mea sollicitudo. Cesar in suo pposito pse-
uerat: neq; passurus est quantū in se electū ipm pmoueri nisi humiliatū. Ille sō
nescio qd secreti habeat supb? est. neq; dignat pncipi se submittere. Pabes quō
res se habeat. Nūc vfm est cogitare z facere qd magis ex vsu sit. Neq; aliud cir-
ca hoc. Nos hic neq; pacē habem? neq; bellū: pēdet vtrūq;. In būgaria magnorū
mor?: aramit excitauit: neq; ad huc repulsus est. Cōstātinopolitana clades būgas
terrori est. Rex ladislā? ad festū michaelis ingressus? est bobemiā: corone suscipiē
de cā. Male atq; his paucis est cōtentus. Geniā ad te cito: z si p curas tuas lice-
bit agā verbis qd scripto deest: cupio. S. dñi nri pedib? cōmēdatū me facias. Ex
grezio firie. x. die Augusti. Anno. M. cccclij.

Expetit sibi statū italie
scriptis notificari.

Epistola. cxxxvij.

Venerabilis vir amice honorande. Magna mibi cōsolatio est. qz mibi sepe
de rebus curie scribitis: q;uis aliqn que noliz audiā. Sed significare opor-
tet z bona z mala qd vos accurate facere gaudeo. Nō succedit de annua
ta nō miror. Est em̄ necesse pauperē vt agā vitā: sic mea natura vult. Forsitan p
pter res grecoz statuer papa ex oi dero decimā colligē id decit. duplici malo ple-
ctar duz vno cupio liberari. Verū puto me vt pridē scripsi breuī ad vos venturū
tūc videbo: qd nā esse debeat de annuata z oēm fortunā tolerabo fortē. Cesar an-
nuit mibi post festū michaelis expedita re prutenica vt tomū ad tēpus repetam.
Acceptam tēporaneā licentiā: ac cū tomū fuero p lras aliā manēdi facultatē: vel
impetrabo vt extorquebo: ne sp curiale seruitute seruiā. De patauēn. ecclesia nō
video q; ex hoc loco vnq; possit haberi cōclusio. Si tñ papas se aliqd ageret: cu-
pio z dñi vlrici sonnenberger z mei memoriā habeatis. Sed puto mei infortunij
augendi cā nūq; ecclesia patauēn. expedit. De pace olim tractata vt res se ha-
beat scriptū est a me. pendet ad huc oia. Duthbaim qui nobiscū prius fuit. iā bo-
his est: ppter stipendia que vel nimia petit vel pauca offerunt. Tractat tamē de
cōcordia secū: de q nō est magna spes. Sic semp aut bellū est: aut belli metus. In
qeta est bec terra z assiduus verat turbib?. Rex ladislāus ad huc est in pposito
petēdi bobemiā in festo michaelis corone suscipiēde cā. Scribo aliq; reuerēdissi-
mo dñō meo sancti angeli de facto capituli pragēn. scripsi z prius dñō firmano.
Rogo petaq; vt aliqd rīdeat. De bello italie quō sese habeat cupio. d. Stephan

nostri lris instrui. Velitis enī vt scribat cōmonefacere. Alias dixi me hēclras to-
ctoratus p amico dñi affissini. eas meū offerā sic ei meo noie dicere nō grauemī
ni. 7 valete optime. Ex grez die. x. augusti. Anno vt supra.

Item hoc expetit 7 qd papa 7 cardina-
les de clade cōstantinopolitana sentiat.

Epistola. cxxxviiij.

Venerabilis 7 eximie doctor amice honorā de. Que nuper scripsisti mihi
de reb⁹ italie cupide legi: notaq; cesari feci: expecto ex te plura. Duto nūc
de pace apud italos agi: cōmonitos clade grecoz. Apud nos enī fama est
constantinopolim expugnata esse a thurcis. Peram capta. Haues pluris rece-
ptas magnam xpianoꝝ factam cedem. Nisi ergo nunc inuicem pacificamur. ac
de modo resistendi thurcoꝝ furoꝝ cogitamus: actum de nobis est. Quippe cesar
ad eam rem q̄seruentissim⁹ est. Si modo papa 7 alij reges concurrere velint.
Pro igit te ne pigrescis mihi de omni statu italie scribere quid agat in tanta no-
uitate sacer orbis senatus. Que mens sit summo sacerdoti: quid prudentes ita-
lie viri de tali concussione xpianoꝝ sermocinent. Et si res ipsa quo gesta sit ordi-
ne scitur apud vos: cupio id mihi cōcātum facias. Nos bis in regionibus nihil
aliud noui habemus q̄ ista de grecia allata nouiter horrenda 7 tolenda cuncto
populo xpiano. Que vtiuam tam falsa essent q̄ vera timeo fore. Vale 7 me ama
vt soles. Ex grezio die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Congratulā p̄peritati successus 7 petit
certior fieri de clade cōstantinopolitana.

Epistola. cxxxix.

Tuerende in xpo pater 7 amore frater. Fecisti probe q̄ te possessionē ba-
biturū ecclie significasti. Nā enī scripta nōnullorū ad me venerāt qui se ma-
le tibi sperare aiebāt. Que res mihi erat molestissima. Congratulor igit ti-
bi 7 gaudeo mihi: q̄ te pōtifice nō titularē audio. Tua fortuna ois mea est: neq;
sine me vel tristari vel gaudere potes. Videbo te vt spero. p̄diē. Nā cesaris vo-
luntati domū ad diēs aliquot repetā. Et si deus annuet curabo in ecclia p̄seuera-
re: viuereq; mihi 7 populo meo. Interdū 7 romā veniēs te cōquā: 7 dulcis n̄ e
cōsuetudinis fructū capia. Quis talia ita ex grecia noua ferunt: que nullū xpia-
nū bonā hie mentē p̄missura vident. Apud vos nō dubito illa esse q̄notissima.
Quare mihi feceris rem acceptā si vt negocia cōstantinopolitana rome dicunt
gesta me docueris. Vale optime 7 reuerendissimo dño n̄o cōmuni cōmendatum
me facito. Ex grez die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Notat papā vt xpianos 7 thurcos defendat: 7 in-
notescit q̄ p manib⁹ sunt int̄ hūgaros 7 australes.

Epistola. cxl.

Beatissime pater 7 demētissime dñe. post deuota pedū oscula beatoꝝ 7 hu-
milē mei rēcōmendationē. Scripsērā nup. S. vestre de pditione cōstāti-
nopolis. Deinde noua hic fuerūt que ciuitatē illā ad huc p xpianos teneri
dicebāt. Id mihi ad tēpus cōsolationi fuit. Sed nunc inuenio primū nunciū ni-
mis verū fuisse. Quibus ex reb⁹ etsi mihi aliter non puenit de tanta re loq; tamen
vt xpianus tacere nō possum. Multa cū cesare de hac calamitate reipublice xpia-
ne sum locutus. Inuenio mentē eius bonā: sed impossibile est preclare agere eū
cui desunt facultates. Quā si vestra sanctitas cui p̄ncipes aconsultant ad hoc naua-
rit operas. Non est mihi dubiū quin furor thurcoꝝ comp̄imi possit 7 xpiano po-
pulo bene cōsuli. Tandē igit vermiculus scripsi nup 7 modo scribo vt ad rē hāc
vestra pietas viriliter assurgat oro velit 7 toto pectore nego cū fidei suscipiat. Scri-
batq; cesari suum. p̄positū quī p̄fecto volēs est: 7 aplica mandata totis conatibus
exequet: quē admodū ex suis lris cognoscetis. De reb⁹ harū partium bec referre
possum. Hūgari ad festū sancti bartholomei primū conuentū habituri sunt apud
possoniū cū rege suo. Ibi tria dicunt agenda. Primū vanda est opera vt par eū
cesare tractata ratificet: ad id gūstrales cupientissimi sunt. Comes alie aliū aim

habet. Plus tamen valituri q̄ mali credunt. Secundū est vt atamit ex hungaria eliminari possit qui multas strages hungaris dedit. Fereq̄ iam. xii. milia hominū in armis habere z ad eos iam confugisse giskram nonnulli tradunt: sed hoc nondū certū est q̄uis recessisse cum mali animi a rege ladislao constet. Tercium est vt de facto thurcorū consiliū capiat. Hec de hūgaris. De austria hec sunt. De nunt nūcad sanctitate vestra legati regis dicunt acturi de censuris z de ecclesia pataviē. De hoc ultimo scit vestra pietas quid cesari promissum sit. Quum est offendere tantū principem z ecclesiam semper vacare fortasse durius. Nescio qd dicam vestra sanctitas meliorē partem eliget. Sunt aliqui legatos illos etiā de compactatis bohemozum cum vestra sanctitate acturos. Max rex illa bohemiis pmisisse fert. Male vt intelligo res apud bohemos se habent: quando heretici dominant. Comes cilie parum de fide curat. Rex puer tantū cupit quantū sapit. Hunc apud vrsislā inter regē polonie z alberti filiam matrimoniu tractat: creditq̄ iam cōclusum. Hec habui que modo pietati vř scribere. Comendo me pedibus vestre. S. quam diuina pietas diu sospitez nobis prebeat. Ex grezio stirie die. xj. augusti. Anno quo supra.

Epistola. cxli.

Rostantinopolitana clades veridice refert. Querendissime in xpo pater z dñe mi colendissime. post humilē recōmendationē. Vedi nuper dignationi vř litteras p quas aieba noua buc delata esse: q̄ calamitatē rostantinopolitanā denegarent. Ita equidē factus ē. Nam te venetis illa vana leticia venit. Sed nunc ex pluribus locis habemus nūmis verū fuisse primū nūciū. Nam z constantinopolis capta p thureos in seruitutē redacta est: hominū magna cedes facta anime multe abducte sunt: z alia pleraq̄ loca occupata. Quibus ex rebus verisimile est superbū z crudelem hostem non quieturum: neq̄ per ignauia z fozordia: tantam victoriā neglecturum. Incūbit ergo apostolico culmini: de tanti periculi auersione cogitare: admonere principes ac populos instare: vigilare: festinare: nihil omittere ex his que ad reipublice salutem pertineant. Ad quam rem licet sacrum orbis senatum ardentē nō ambigo. Tamen dignationē vestra pro veteri seruitute mea bis paucis onerare psumpsi. Quibus me veluti xpianū de talibus nouitatibus anxiū esse: catholice religioni timere z provisione optare. Neq̄ alia sup hoc modo: de rebus bohemicis aliqua nuper dignationi vestre significau: si p occupationes vestras licet: cupio responsum habere. Neq̄ vestre. D. reuerendissime quoad possum me facio commēdatū: quacūq̄ in re possum illi seruiturū. Ex grezio stirie die. xj. augusti. Anno. M. cccclij.

Epistola. cxlii.

Ructoritatē absoluēdi impetrat vicario. Querendissime in xpo pater z dñe mi colendissime post humilē recōmendationē. Assumpsit alis vestra reuerendissima. D. ad preces imperatoris in suum vicariū honorabilē z modestum virum dominū iacobum plebanū in itam: qui z cesari charus est z omnib⁹ acceptus. Quum in litteris vicariatus nulla ei facultas cōmissa est: aut conferendi beneficia: aut in casibus reservatis absoluendi delinquentes. Sed hanc facultatem habere dicit episcopus pectinē. quere re domino iacobo grauis est. Audire enī causas z corrigere excessus odiosum est. nisi z potestas sit absoluēdi z grās cōcedendi. Credit autē ipse z mihi satis verisimile videt dignationē vestra id inaduertenter obmisisse. Capropē multū desiderat vt officiū suū ampliare dignemini z p̄tatem sup p̄missis sibi cōcedē. Ad quā rē qz cesar scribit: nō ē opus multa me vřba facere. Eū testificor id futurū cesari charissimū z dñm iacobū p sua v̄tute hoc honoris mereri. Cupiēs etiā meas p̄ces apd vřam dignationē sibi vřiles esse. In p̄tib⁹ istis nō habem⁹ alia noua nisi illa horabilia z dolenda de cōstantinopoli p̄dicta. Que vt nos hic p̄turbat: sic

et vñm nostrū et sacrum collegiū mērore afficere nō ambigo. **V**elit autē pietas diuina oibz xpianis regibz mentē dare: vt sup his cogitent: et ad obuiandū thurcorū potētie festinent: de qua re parū spero: nisi dñs noster sanctissim⁹ eius rei se pñcipē pbcns cōmētia hominū pectora eritauerit. **R**ecōmēdo me reuerēdissime paternitatē vīcē ad cuius mandata paratissimū me sp habebitū. **E**t grezio die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Exulat se cur patriā vt dixit reuifat.

Epistola. cxliij.

Amicie doctor amice colēdissime. **Q**uod ad me nō scripsis p oratore regis tui id arbitroz cause fuisse: qz non putasti me iam redisse in patriā. **I**ta qz mei oblitus sis nō cadit in mentē. **N**oui enī qz tenaciter amas neqz puerorū more variaris. **A**miraberis ergo cū scripta hec recipies in quibus me intelliges adhuc germaniū eē ac vitā in exilio ducere: cūz tibi me bīcūz tomū velle repetere dū penas nos aderas affirmauerim. **A**t cā reuansionis mee fuit bellū tuscie quod rex aragoni florentinis intulit. **A**d enī patriā meā in turbine multo tenuit qua de re fuit mihi antiqus abesse. **N**unc dō qñ obniye sumus: pōtēter paci faciū de operas nāyat. **S**pero me bīcūz ecclesiā meā repetiturū: ac dulcibz amicis et pñcipis vīcūz: quibus iā opob⁹ et viginti annis carui: quīs aliqñ paucis diebz tomū fuerim. **P**ec volui tibi velut amico scripsisse: cui oīa cōsilia cōicanda sūt. **Q**ue apud nos agant ex oratore regio plenius intelliges. **C**esarea cōiung bene valet scitqz boibz vti sūt vti: magniqz tota germania pulchritudinis nomē bz. **S**i maius prudētie atqz modestie: vti nā et soroz yna ex suis ad ptes bas nuberet. **S**ic enī soroz soroz pōlationi eēt: ad id ego quātū valeo tantū nitor et cōsilio. **R**ogo te serenissimo regi tuo quē nri seculi decus magnū eē confirmat: cōmēdatū et reditūz me facias. **D**ñm lupū si redicrit saluū dicas meo noier: sūt alterū lupū q quodā basilie mihi beniuolus et singularis amicus. **V**ale cū cōiuge et liberis si q tibi adhuc nati sunt. **E**t grezio die. xliij. augusti.

Thomolet. p. pirkamer s. p. pe. knozzen
de ecclesia sancti laurencij in nureberga.

Epistola. cxliij.

Beatissime pater et clementissime dñe post deuota pedum oscula beatorū et humilem mei rēcomendationē. **Q**uis meis litteris iam pridem spectatum et doctū virū dñm thomam pirkamer in iure canonico licentiatum, vestre beatitudini cōmendauerim: super lite quam habet de ecclesia sancti laurencij nurebergen, cum aduersario suo. **T**amen quia lis ipsa nondū decisa est. non ab re puto eundem vestre pietati de nouo facere rēcomissum: vt in suo iure consoueat. **N**eqz enī aliud is petit qz iusticie complementū: quod et si sperare omnes de summa vestre sanctitatis equitate possint: hinc tamen nonnullę prerogatiue certum reddere videntur. **N**am et si ambo collitigantes boni viri sunt docti: et beneficio de quo litigant digni. quia tamen vnus esse debet. non puorūz hic merito preferēdus est: qui et possessor est: et cuius et acceptus populo. **Q**uodqz magis pōderandū arbitroz. etiam cesarea maiestas huic affecta est: eumqz in sua ciuitate hoc beneficiū obtinere appime cupit: quēadmodū ex suis litteris vestra clementia plenius intelliget. **Q**uibz ex rebus valde vtile putare si fieri posset q in hac ecclesia predictus thomas quietus dimitteret et aduersario suo de aliquo alio beneficio p modū p cordie pvideret. **S**ic enī vestra sanctitas illis ciuibz nurebergenibz de sede aplica benemeritis speciosissimā gratiā faceret: ecclesie bene consuleret: virū bonū pmoneret: et cesareo culmini cui res cordi est cōplacere. **N**ec p debito meo erga pietatē vestrā volui scribere: cui me itcrū atqz itez facio cōmendatū. **E**t grezio die. xliij. augusti. Anno. M. cccclij.

Impetrat cuidā gratiā cesaris.

Epistola. cxlv.

Mas eps senen. docto et prudētī sacerdoti dño iohāni fossier amico suo. **S**p. d. **D**inas eplās tuas p hos dies accepi. **I**n pñmis cōmēdasti amī

ci tui cam. In alteri? tuu negociu. Dumis vt te latere no arbitror abunde fatisse
ci. Alteris quoz gessi vt potui more. Fui cu cesare de tuo casu locutus. Ostendi
tua in nocentia: monstravi tuam fide: de tua doctrina suz locutus. Supplicavi te in
gram recipet. velletq; te suis in dominijs tuto esse. Dites fuerit ylicus somnen-
berger et iohes binderbach: viri boni et tui amates. Audidit cesar nihil se big ad-
uersu te faueretq; tibi qn velles in suis territorijs morā faceres. Dis-
iacob? tūc egor? fuit neq; potuit sermoni interesse. Quātū tñ ad hāc pte res tua
absoluta ē: potesq; cū voles tuto venire. De scrutio aut nescio vbi nūc id tibi pa-
tere possit. Si venerit salzburgen. antistes: ero tui memor studeboq; tua peditio-
ne efficere meliorē. apud me nō vacat loc?. Familia mibi eq maior ē: et ego indies
dispono domū repetē seruileq; hāc vitā relinquere. Nec ad cam dicta sunt: tuas
lras probo et cōmēdo et suadeo vti pseueres. Doct'es fies breui doctissim?: neq;
stuti tue locus deerit. Vale et gresio stirie. die. xrv. augusti. Anno. M. cccclij.

Epistola. cxlvi.

Significat amico infirmitates. suas.

Litteras tuas amatissime frater san? accepi quibus egrotatus rñdeo que-
res valitudinis genus neq; ab re a deo nullū mibi ignotū est. Nulla sunt
corporis aut incommoda aut picula: que non ptulerim. Februius mille spēs
sum exptus in vsu veluti quotidiani morbo assignatus sum. Calculi passio fami-
liaris est mibi. Dolores ylior rome duodecim dieb? me vexarunt. Oculos pegi
perdidit. Solui dentes in vltima britanie parte quā nūc appellāt scotiam. nō sine
cruciati podagra quociq; terrarū pergo me sequit. Quid stomachi debilitates
aut ventris torfiones referā. Nulla mibi molestia corporis nō est nota. Annum
erat incommodū quod nondum attigerā. Urinarum profluuiū ac vesice lassitudo
veluti quedam paralyfis. Id nunc experior: nō sine corrosione carnis et fluxu san-
guinis. Credo te cū hec audies crediturū me magnopere afflictū eē neq; falleris si
ita credis. Crucior. n. et torqor nō corpe solū s etia mente. Cuius est tam ferreus
anim? est vt tolente corpe nō toleat. Cōiuncta sunt hec duo corp? et anim?. Neq;
dū gerāt boiem altep alteri? nō turbari molestia pōt. Clerū ego etiaango: non tñ
ita cōsternatus suz vt nō aim ad mētē reuocē cogitēq; dolores istos aliquē vel sa-
nitati finiri vel morte. Adedico mibi vir bon? et mei amantissimus quē optime
nostrī. Nobilis eques iacob? de ladrona spes salutis primā facit: cui ego multum
tribuo. et ppter doctrinā et ppter fidē quā scio in eo summā eē. Itaq; spero me bre-
ui cōualiturū. Quod si deus dederit mor equo cōscendo. ad te venia domi qd su-
perest vite psumpturus. Cogito tamē et in alterā partē res posse deflecti. Namq;
cū dubia vita sit beneuolentis que nō pōt in egrotante certitudo repiri. Existimo
fieri posse vt vel hoc augescente morbo: vel alio supuenienter vitā ei qui dedit red-
dam. Neq; in hoc mibi cōsolatio deest. Nā et si mor extra patriā longe a necessa-
rijs nōnulli miserū putent. ego q̄s libentius inter meos q̄ inter exteros morerer.
Nescio em̄ quō mollius ossa cubent manib? tumultata suor. Teneo tamē menti
quod ille ait: non incelebratus philosophus: vndiq; tantūde esse ad inferos vic.
immo etiam ad superos ad quos me transiturū nō despero. Nā et si magna pecca-
torū sarcina premo: maiorē tñ esse diuinā misericordiā q̄ meam iniquitatem
non dubito. In hac confido: in hac me totū resoluo. Nec ego cum illis sentio qui
post hanc vitam extingui animos putant. Ne propterea mortem timendam ne-
gant in qua nihil sit mali: mortēq; dicūt esse totū quod ante nos fuit: et quod no-
bis desinentibus est futurū. Nam quid homini molestius dici potest: q̄ cum ita
desinere morientem vt nihil omnino post mortē sentiat. Sitq; velut extincta lu-
cerna que neq; priusq; accēderet lumē habuit. neq; cū extincta est habet. Decessi
si credere terrere me profecto moriturū. Sed persuadeo mibi vix eē qd magni
philosophi tradiderunt. quod xps saluator predicauit quod mater ecclesia docet
Crutis corpore animabus vitam esse alterā in qua homines a malis seorsuz habitent

et alij beatam et alij miseram vitam prout in corpore gesserunt recipientes. **Hec** mihi vera consolatio videtur: cum vita excedendum sit: sperare in concilio migrare sanctoium ascendere super sydera: intueri celum: coniungi beatissimis angelis: diuinitatis in finitate intelligere cognoscere trinitatem: et omnium que nobis in terra manentibus obscura videntur tenere causas: rationes inspicere: atque mihi ita necdum in morte nihil mali: sed multum boni esse persuadeo. **His** tamen quos ipse ad se vocat: vocat aut omnes qui eum vocant. libenter eum comitantur. **Alibus** ego inter egrotandum exhortationibus vtor. **Preparo** me si vocer ad exitum: ut si forte vita pellat seculi huius: non tam hinc eiectus quam desuper citatus videar. **Hec** tibi pro egrotatione mea sunt dicta. **Terminus** quia tibi nihil tacendum est. **Non** me solius validudo mea commouet: sed etiam petri nepotis qui febribus acutissimis detinetur. **Iam** tamen meliuscule se habet: extra periculum positus fuit: non sine discrimine liberatus: non sine tempore. **Libatim** ut aiunt morbi veniunt: vinctatim abeunt. **Sed** ista parentibus suis oculanda sunt curandusque est ut filium prius sanum intelligant quam egrotum fuisse cognoscant. **Nunc** ad id venio in quo me vehementer accusas: velut patrie parentum et amicorum penitus oblitum: qui nolum domum redire. **Non** sum gregori et estimas meorum inmemor. **Dies** noctesque dulce soli patrie ante oculos habeo. **Nunc** matrem nunc sorores: nunc nepotes: nunc te mente reuoluo. **Neque** aliud cupio quam domum quam prius repetere. **Diro** te posse opinari de me. **Scribis** etenim ubi ego vel dulcius: vel suauius esse possum: quam ea in terra que me produxit: et usque in virum aluit ubi amicorum copia habeo et propinquorum. **Et** quod maximum est cum auctoritate et honore inter meos esse possum. **Qui** non putas me cupide ad ea colloquia reuersum: que aliquando simul amici consueuimus. **Ubi** nunc marianus zosimus. **Nunc** franciscus patricius: nunc georgius andrenus sermonem habeat. **Qui** non me delectabit: modo franciscus theolomeus: modo iohannem campanium: iam mihi episcopo dignitate equatum audire loquentem. **Pretereo** dulces cognatos et affines. **Festinus** sane: neque aliud cogito: nisi ut quotiens ad vos redeam. **Sed** curo ne dum tuos meosque desiderio satisfacere conor: cesaris animi offendam. **Decimus** sibi iam annu serui: inueni gratiam in oculis eius. **Creui** sub eius umbra multum me sua benignitas excolit: et opam cum bona gratia ab eo recedam ne malum sit finis: ubi principium bonum meliusque medium fuit. **Omnium** rerum exitus extimari solet. **Perui** per hos dies licetiam visendi domum: eamque cesar ita mihi concessit: si prius inter prutenos iudicium ageretur: cui dies .xij. kl. nouembrius dicta est. **Alia** ergo expectare non cesarea solus voluntas: sed etiam egritudo me cogit. **Tunc** autem si sanitas adierit: itineri me statim committam. **Interea** te rogo mearum rerum curam geras. matrem meam commendatam habeas. **Bartholomeum** cognatum quem senio graue accepi: meo nomine visites: vicarium hosteris officium ad reditum continuare. **Bartholomeum** procuratorem domestice cure solerter intendere. **Amicis** omnibus ex me multas salutes dicas. **Seruatui** ciuitatis me comendes: cui ex his regionibus paucas nouitates referre possum. **Ma** dolendum illud et acerbissimum constantinopolitanum nouum: iam vetus apud nos est. **Stulce** christiani principes egerint: nisi furentibus thurcis occurrere studuerint. **Sermani** modo pacati sunt: et si quis eos ad eam rem excitaret: non apti modo: sed etiam voluntarii reperirent. **Ex** hungarie in posonio conuictum regnum habet. **Tria** ibi tractantur: de modo expellendi latrones qui regnum infestant. **De** pace cum cesare firmanda. **De** de modis inueniendis per quos thurcorum conatus ne vltcrius serpat communi possit. **Vale** ex grece stirie. iij. die septembris. Anno .M. cccclij.

Sperat iadislauum regem hungarie cum cesare pacem confirmare.

Epistola. cxlvij.
Meas et herico sensibile. **Venerabilis** amice charissime. **Grate** sunt mihi semper littere vestre: ex quibus non mea solum negotia que cursum habeant: sed etiam de statu curie: ac etiam totius italie certus fio. **Pro** quibus rebus ingentes vobis gratias habeo. **Intellexi** que nuper egistis in recessu cardinalis la

angeli circa remissionē annate: obligatis me bictim magis: facit deus vt aliquan-
do vices rependere possim. De constantinopoli cognoui que scripsistis. Ego q̄
prius in ea re vobis litteras dederam. Calamitosa ⁊ deploranda est. Sicno-
stre nequitie flagitant discordamus omnes vulneram⁹ nos ipsos intus cedimur:
⁊ exterius flagellamur: vltio peccatorū est: res male sunt: spes vō multo peior: nā
que tanto vulneri medela paratur non intelligo: dormiunt nostri principes de sa-
lute cōiūni nemo cogitat: nisi pōtifer maximus quem de pacanda italia sollici-
tum esse accipio. Nescio quantum eius votibus itali pareant. Sed ⁊ tanta res
quanta est thurcorū potentia non italos solum: sed omnes cōtra se xpianos ex-
poscit. Mos istis in partibus quieti sumus. Gregorius de puchaim cesari reconci-
liatus est. ⁊ r. l. ad illas in possessione cōuentū habet regni hūgarie: sperat confir-
maturus cū cesare pacem. Nā satis habet per se negociū aduersus aramit: qui cū
magna multitudine latronum sepulchros verat. Agitare quoq̄ de thurcis vltra
omnes xpianos reges habet: qui eis vicinus est. Promisit etiā bohēmis ad festū
michaelis primū bohēmiā ingredi coronas recepturus: que res forsitan faciente
pacem cum cesare vt libentius amplectat. Nec habui que nunc ad vos scribere:
Finito negotio pruthenorum cuius causa manere me cesar voluit: domū repetā
tumq̄ vos visere curabo. Eius rei dies est. xj. kl. Nouēbris. Valete ex gretz die
iij. septēbris. Anno. M. cccliij.

Pataviē. epus electus prepedi-
tūmari ppter cesaris indignationē.

Epistola. cxlvij.

Eneas senensis eps. B. petro de noxeto. Magnifice comes maior bono-
rade post recommendationē. Susceptis litteris tuis vna cū breuib⁹. S. do-
mini nri mox cesareā maiestātē adiui que tunc forte in mēsa sedebat. Ex-
pectavi finē pzandij: deinde memoris arbitris: reddidi sibi applica scripta: fingens
me nescire quid illa continerent. Cesar vt aperire vtq̄ legere iussit: quo facto re-
mansit aliquātulū territus: dixitq̄ alia ista scripta sunt: q̄ q̄ nup̄ accepim⁹. Cui
ego noua inquā cesar impedimenta. noua remedia querūt. Deinde p̄secut⁹ mul-
ta in eā pte locutus suz vt mētē cesareā ad volūtātē dñi nri scissimū pducere: pe-
tuit q̄ dari rāsum. Sed multū anim⁹ eius turbat⁹ erat: duo potissime cōsideras.
Ann⁹ q̄ electus cōtra volūtātē suā in ciuitate impialis seudi obtineret epātū. Al-
terū q̄ tam manifeste ⁊ publice p oratores electi diffamar⁹ esset. Quib⁹ cum mederi
verbis studerē: rāsumq̄ tāde deposcere. At se velle reliq̄ cōsiliarios hie atq̄ cū
his p̄cū: deliberare: iussitq̄ vt cū illis venire ad se. Res est dilata p aliquos dies
vt est modus cure nre: q̄ nihil absoluit sine mora. Cū reuentū esset ad cōsiliū: ma-
gister vtricus sommenberger ⁊ ego soli fuim⁹ qui ptes electi iuuim⁹: conatiq̄ ma-
gnope sum⁹ cesaris mētē ad illū inclinare. S. neq̄ cesar flecti potuit neq̄ reliq̄
p̄siliarij ei⁹ ppositi erāt vt electo mos gereret. Sic res ipedita: eo tñ deductū. ne
gotiū vt placet cesari ecclie pataviē. puideri de q̄cūq̄ psona excepto electo quē
admodū ex lris impialib⁹ plene p̄cipies. Neq̄ plus hac vice obtineri potui. Fa-
cit sibi hoc in cōmodū electus ip̄e: qui nimis iustus est cesarem parafacere. Nisi
em̄ bux ex suis vni⁹ secretissimū marescallū. M. curie sue p eūq̄ non decē milia vt
mentit⁹ sunt oratores sui rome: sed duo milia tñ florenoz obtulit si cesar sibi in-
iurias remittens p eo pape scriberet. Usū fuit cesari grauetantā iniuriā p̄cā-
parua pecuniā remittere. Ille autē dixit se ad suū dñm itur⁹ reuerfurūq̄ post dies
aliquot cū maiori p̄tate sperareq̄ bñ posse negociū terminari. Sic ille abiit: neq̄
vni⁹ reuersus est. Scripsimus magister vtricus ⁊ ego ip̄i electo sperabamusq̄ ne-
gociū p minori sūma posse cōponi: q̄ sex milia florenoz. Neq̄ putabam⁹ res illi-
citā q̄ ille pecuniā daret p offensa dño suo facta: si grām mereri vellet. Est enim
modus oim gentiū vt dāna pecuniā resarciāt. Ille autē elect⁹ q̄ pluries mihi scri-
pserat ⁊ ingro vtrico vt cām suam adiuaemus: neq̄ nunc ad cesarem remisse
neq̄ ad nos rescripsit. Nescim⁹ q̄ causa eū retinuit: nisi quia putabam⁹ habuisse
u. 11

est scripta de curia: p. que certificatur sit etiam invito cesare papa sibi puerum. Sic bo-
nus vir sibi ipsi turbas facit. Et nunc procuratores sui cesare publice diffamant. Quod
inmoleste sublimitas impatoria tulerit neque exprimere. Atque sit cesar ad id de-
uenit ut placeat ei ecclesiam illam pacificare. Neque enim difficile erit alium repere qui
suam ecclesiam electo tradat et accipiat patavien. vel frisingen. vel brixinen. ve cysse-
tenfis vel augusten. vel alii quibus requirat. Mihi tamen hoc melius videtur magis quod
substantia videtur. Quod dominus noster scissim? on? hoc concordandi electum cum cesare in se su-
sciperet: et faceret quod electus ratum se habere p. mitteret: quod p. sua sanctitate determi-
naret dandum cesari p. satisfactione iniuriarum. Putare enim hoc imperatorem non recusa-
turum: et sic ille ecclesiam obtineret: alioquin non intelligo quod papa possit sine indigna-
tione cesaris hunc electum pmovere: et possent in hac re nasci multa mala. Nec expe-
diret inter papam et imperatorem qui modo se summe amat nasci rubiginem propter hanc
ecclesiam. Quod litteras meas legis et summo pontifici quatenus opus est exponis: maxime
mihi voluptati est: multumque idcirco tibi suum obnoxi? Neque exopto ut rescribas sed
quod tuas occupationes innumeras esse scio: satis superque satis est si scripta mea digna
ris respicere. tua tamen humanitas omnem laborem vincat. tibi vel manu propria rescri-
bere non refugit. Est in te postquam amicitia neque desinit amor tu? Adhuc te basilien-
sis recognoscis et ysaie veteris memoriam tenes. Scis quantas sis duxim? noctes: pau-
ci ex academia supersunt: multi ex amicis veteribus perierunt. Quanto numerus amico-
rum restrictior est: tanto decet amorem esse ferventior. Quod te postulare in me sumum
nescio dicere quantum me delectat. Tu te ipse melius cogitabis: quod meos mores egre-
gie calles. De patria que scripsisti plene apud memora sunt: coleo terram illam torcla-
dibus affici. Spero tamen sapientia summi pontificis id curare: ut nostris saltem die-
bus ultimis pacem habeamus. Quod si christiani principes non tamen sapuerint ut inter se
lites finiant. Invenient qui eos docebit thurcorum imperatorem. Et illa de nobis fabu-
la decantabit: quam de rana et mure scribit cyprianus. Idcirco tantum facinus avertat.
Merum ut de domo mea dicam: quis hoc tempore non fuisset illic quieto animo ut
ais: tamen illi civis frequentibus me litteris vocant: in causam moram tadiumque
egerrime ferre vident. Nunquam ex tusciam nuncius venit absque citatoris litteris. Sane
modo p. ces modo mine quibus ad reditu vocor. Non video me posse amplius ob-
sistere. Cognosco me senem et morbis pluribus gravem. Itaque statuo si deo placuerit
in patria mori. Rogauimus cesarem ut indulgeret me domum visere. Concessa est mihi
licentia circa festum martini quindecim ante diebus: eo tamen pacto ut redeam in curiam.
Dico me reuersurum si commoditas affuerit. At cum domi fuero p. lras me absolui.
Neque enim meum est semper exule esse: scio non multos mihi annos superesse: ne dicam dies
eos dignum puto inter dulces cognatos et affines consumere: quorum mihi et magna et
bonesta copia est. Dic puto multos esse qui propositum meum danabunt: et illos potissi-
me qui me maiorem cupiunt. Dicet. Si mansisset enneas apud cesarem: hoc illi et hoc eue-
nisset. Fateor petre amatissime: me pluris fieri dum cesari seruiro: quam dum maneo do-
mi. Sed quod ad me falsa boini existimatio. Nolo ex alieno pedere. In me mihi sta-
bilitate quero. Nolo se servire: mihi vivere aliquando decem. Quis preterea novit si
apud germanos manens melius habiturus sum. Ego de me ipso iudico quod in
aliis suspicio: et que peiora sunt posse mihi accidere non dubito. Prepara quod peccat?
meum adversus deos fortune contumelias: si contra me velit irasci: quis in hac usque die
non habeo quod fortune accusem. Quod siue bonores siue opes siue alia huius seculi bo-
na inter boies eque distribuunt: scio me plus virili parte affectum. Itaque nihil mihi pe-
tre cur non bono animo esse debeam. Facio quod suades letum sum. Gaudeo bis quod possideo
bonis: gaudeo in amicis: gaudio in meipso. Utinam in alio seculo mihi secunda sint
omnia quantum in presenti fuere. Quis enim me miserum dicere possit: qui et summi pontificis et
imperatoris gratia reperi. Magna consecutus sum tuo favore: et sanctissimi domini nostri
benignitate: neque despero quin alia etiam maiora ex via beneficentia suscipiam. Non

tamen id apud me firmitus est: scio posse mutari aplicam mentē z alia multa cōtin-
gere, ppter que fallax opinio mea: nūmo vt verū fatear: p̄suadeo mibi nihil futurū
ex his que magna voce vel mibi vel cesari sunt promissa. **N**ō q̄ verba reputem
data: s; quia mortales intelligo mores: reuertar atq; domū vt his qui velint inter
suos mori z iam se munerib; huius seculi defunctū putent: si quid p̄ter spem eue-
nerit: id cū terentio nro reputabo esse in lucro. **F**orſitan aliquis erit qui cum tur-
bibus seculi exemptū me vident. **E**nea dicat solus scis viuere, sicut de vaccia
dictū scribit seneca: z si illud nro probat. **H**ec volui apud te dixisse: ne mentē me
putes grauē habere: qui iubet z bene iubet: vt animo bono sum: sum nō bono so-
lus: sed etiā iocūdo: atq; eo magis leto q̄ te cito visurū me arbitror. **D**e litteris ini-
litie tue q̄ p̄mū cesari verbū feci: mor cōmissa res fuit. **A**mat em̄ te sua maiestas
tibi q; gratā rē facere cupit: ac de tua virtute grauit̄ z magnifice loquit̄. **T**itul^{us}
litterarū erit ille quē denotasti. **N**eq; deinceps tibi magnifico scribet̄. **S**ubnato
rem cancellariū nolui in hac re tua onerare: quē neq; in meis nūq; negocijs acce-
do: neq; em̄ mibi amicus est. **S**z habet cesar duas cācellarias: impialē z australē
Qui australem regant ad vniū oēs mibi beniuoli sunt. **I**bi ego oia expedit̄. **I**llie
est magister iohannes binderbachius decretorū doctor: singulari beniuolentia mi-
bi cōiunctus: huic puincia cōmissa. **I**seres tuā libent̄ absoluit z aio volenti. **I**taq;
lfe tue p̄ latoz p̄ntium expedire ad te veniet. **C**ū bec scripsissem, placuit iohanni
binderbach qd̄ intra decēdiū ad curiā venturus est: lras tuas retinere z illas secū
afferre: vt cū aliq̄ munere ad te p̄ficisceret̄. **H**ec ego id sibi negare volui qm̄ nullū
erūde p̄iudiciū fieri tibi cognoscere: nisi decē diez morā litteruenire. **D**e bñficijs
patauiē. **A**d eū modū distribue dīs vt scribis: habeo tibi ingētes gr̄as: p̄corq; id
solidū esse, p̄cures: si cōfirmari cū aut puideri sibi cōtingat. **P**ost decimā scripta
Caprata boza magis felicē allocutus sum itez cesarē sup̄ facto p̄fati electi. dixiq;
sibi me timere ne tandē papa cogere electo puidere: qz nō facile repiret̄: q̄ pmo
nēdus eēt ad eccliam quā alius possideret: durūq; eēt romano pōtifici insignem
eccliam diutius vacante dimittere z multoz p̄ncipiū p̄ electo rogantiūz sp̄nere
p̄ces. **Q**z si ille p̄moueret̄ inuita sua maiestate nūms sibi dedecorosus eēt. **E**x alia
pte p̄siderare me aiebā. **G**raue eē sue serenitati p̄sentire q̄ suū inimicus nō recōci-
liatus z q̄ nullā sup̄ dānis z iniurijs satisfactiōē impendisset ad eccliaz insignem
sui seculi p̄moueret̄. **Q**uā rē retuli me reperisse vniū mediū p̄ qd̄ z sanctissimo
dño nro pape z sue maiestati mos gereret̄. **A**d aut̄ bñdī propōsū scissimū q̄ sua
maiestas remitteret ad dñm nrm̄. **S** plenū arbitriū cōponedi secū ipm̄ electū: z
inducendi eū ad satisfactiōē p̄ dānis z cōtumacia impediētem: z quicqd̄ dñs
noster in hoc facto ordinaret̄: maiestas impatorū ratū haberet̄: p̄uiso q̄ similiter
electi ip̄e dñi nri arbitrio acquiesceret̄. **C**onfirmat̄ em̄ sperare me. **S** dñm nrm̄ in-
ducturū illū electū ad cōueniēte recōpensam z tūcille sine cōtrouersia posset p̄-
moueri. **A**d bec dixit cesar se de dño nro cōmētissimo plene cōfidere. **I**ussit tñ in
cōsilio rem p̄poni: quo facto oēs cōsiliarij hoc mediū p̄mendarūt: z ita cōmissum
mibi fuit: vt beatitudini dñi nri scribere. **S**ic ergo dñs noster dignet̄ hoc nego-
ciū in se assumere z inducere electū ad humilitatē z satisfactiōē qm̄ cesar de suo
arbitrio cōtentus remanebit. **A**lioquin nō stante illo p̄tumace nūq; consen-
tiet̄ eū p̄moueri quādamodū plenū z aptū sup̄ hoc de mandato cesarē aposto-
lico culmini scribo. **N**ō fuit visum certis de causis q̄ impator hoc scriberet̄: sed ve-
niet intra paucos dies ad curiā romanā sup̄ vno alio satis magno negotio. dñs
iohēs p̄fatus z ip̄e de hoc plenā habebit p̄tātē. **T**ñ ex nūc cesar p̄tētū sese dicit in
eo futurū esse. qd̄. **S** dñi nri inter ipm̄ z electū duxerit ordinandū: ita tñ q̄ ille de
dānis z iniurijs illa aliquā faciat emēdā: rātis excessib; p̄ueniēte. **H**abes qd̄ i
re patauiē. p̄ me factū sit: nō potui plus s; p̄ hūc modū existimo negociū ipm̄ bñ
p̄sumari posse. **N**ocet pietas dñi nri, p̄curatores electi q̄ dicūt mltā impatorū ob-
lata z dicat eis se velle negotiū cōponere. z si bñt p̄tātez iubeat eos scribere dñō

suo et facultate querere eo modo aut res votiva habebit expeditione aut honestius illis resistet. Pot aut. S. dñs nŕ scribere cesari sehmōi mediū a me sibi transcri-
ptū eē de mēte et volūte sue maiestātē et dicere qd id velit arbitriū acceptare et tūc
res erit planissima: et si videt bonū eēt qd sup hoc lre aplice ad me mitterent anq
hinc discedere. Sic enim magis instructus ad vos venire nec alia mō. Vale optie
et me sumo pŕuli cōmendato curatoq; et sua erga me benignitas augeat potius
q; minuat. Idē ego p te apud cesarē facio sedulo de tuis familiarib; teneo que
scribis. Vale ex grez die. xvij. septēbris. Anno. M. cccclij.

Epistola. cxlix.

Gratulat de p̄mōtione amici in ep̄m.

Ruerdissimo in xpo patri dño iohanni de agazoria ecclesie groffetane pō
tifici. Eneas ep̄s senensis. S. p. d. Fuerunt mihi gratissime lre tue ex qui-
bus factus sum certior non solū de tua dignitate: verū etiā de summa felici-
tate: qua in hac p̄mōtione es vŕsus. Qui celerrime atq; vno impetu ad summu
euaŕisti. Sentio me p̄terea deo gratum quādo et amici mei sue pietati sunt chari
A res vno anno ex his quos in primis amavi exaltati sunt nicolaus amicus
ecclesie medicianē. sortitus est. Iohānes cāpŕsino ad placentinā vocatus est: ti-
bi groffetana obuenit. Quis non me felice dixerit cuius amici sunt fortunatissimi
Verū iohānes amātissime: duobus illis longe a me positus vti non possum nisi lit-
teris. Te frui etiā p̄ntē potero festinoq; ut q; celerrime ad te veniā teq; cōplectar
et vna viuā tecū. Nec scio qd hoc tpe ex diuino munere magis optare potuerim:
q; qd diuina pietas i te mihi p̄sciuit. Ago sedulo superis gr̄as: q; me respiciūt: vŕs
meos amicos extollunt. Intelligo ex tuis scriptis q; q; necessariū sit meus redit
ecclesie mee. Idē quoq; ceteri scribūt: oēs me vocāt amici necessarij noti: vincto
veniendū est. Nā et si cesari molestā rē facio: neq; sumo pōtifici morē gero ex al-
mania recedēs: satis est qd ecclesie qd patri ipi satisfacio. Facessant oēs alie spe-
cies mihi viuere cū iohanne groffetano pontifice cū mariano forŕino: cū francisco
ptolomeo: cū gregorio iollie: cū patricio. Cū ceteris amātissimis patrie mee ciui-
bus: mai⁹ q; pape aut impatoris gr̄am. diu curiale seruiturē seruiūt: diu mi-
licia secutus sum: mitti tandē debeo et inter vetera nos cōputari. Quis qñ hoc
erit. Ante martini festiuitatē hinc abire decrui quis scribis nō esse timedū bellū
q; romanus pōtifer paci opam nauat. Ego tñ maxime anxius sum neq; de pace
magnā spem habeo: nisi deus oculo mitiori italiā intueat. Accipia tñ iter etiā cū
discrimine. Raro effi res mee sine piculo sūt: habeo deo grates quia supare soleo
quasuis difficultates. Idē nūc mihi suadeo: et si frequēter obiectare sese periculis
q; piculosissimū sit. Qd sponte offers in agēdis ecclesie meetuū auxilium accipio
admodū libent. Nā id erit nō vtile solū sed etiā necessariū. Germanū tuū cupio
bene valere et tu optime vale. Ex grez die. xvj. septēbris. Anno quo supra.

Epistola. cl.

Promouit quēdā in cōsiliariū cesaris.

Eximie doctor amice charissime. Nō habui dudū ex te lras: nescio quo pa-
cto: vales cupio tibi bene esse te memoriā mei habere tui ergo nisi fortasse
dormiēs immemor esse nō posse: hodie de te cesari verba feci qui libetū aio
in cōsiliariū suū te accepit. Literas eius rei in tua paucos dies accipies: p̄ dñm io-
hannē binderbach qui ad curiā venturus est orator impialis ei suis in reb; assiste-
re te orari volo: interea viuē nostri amās et que gerunt in italia tuis lris me scire
curato. Vale ex grez die. xix. aprilis. Anno quo supra.

Epistola. cli.

Raro de puchaim cesari cōsiliat.

Magnifice vir maior honorāde. Scio te magnis vŕgeri curis. tuz p̄ter ne-
gocia italica. tuz p̄ter cladē constātūpolitana. ideo te multis verbis te-
nere non audeo: q; tñ necesse est pōtifice maximū quē apud nos geruntur

intelligere. Scribā tibi q̄breuissime harū partū statū. Tu deinde sue scitātī p-
ut dignū putabis scripta mea referes. Cesar baronē quēdā quē vocāt de puchaim
superioribus diebus aduersantē habuit. Is modo reconciliatus est accepta quadā
pecunie quātitate sup ceteris cōtentionibus arbitrio cesaris se submisit. In bur-
garia vt aī apostolico culmini scripsi: surrexit quidā latro noīe aramit: qui cum
magna predonū manu regnū verat: neq; gubernator potens est cū regno depelle-
re. Ob eā cām habet p hos dies rex ladislaus oēs regnū pceres: apud possionū
cōgregatos. Cūq; bis cōsultat: quonā pacto regnū expiare latronib; possit. wa-
lachi qz cōtra gubernatorē arma mouerūt: quē dñari sibi egrescebāt. Est etiam
qd de burcis in eo cōuentu cogitet: quos primos habet. z iā noua elatos victo-
ria plurimū tūcet. Que res cōpulsura hūgaros credī: vt pacē quā diu cū cesare
refutarūt: vltro deposcant: nisi malicia hoīū magis ac magis exerceuerit. Idem
rex ladislaus in kl. octobris. primis bohemiā intrare pmissit: ibi coronā receptu-
rus. magni ob eā rē apparatus fuit. Turi cū eo ferunt albertus austria. Ludou-
cus bavarie duces: ac albertus marchio brandeburgē. Bohemi offerunt q̄cūq;
bona ad coronā spectāt regi restituerē: pteq; rex ecclesiasticarū redimere ab his:
qui eas possident z p regis arbitrio ecclesijs satisfaccere. Credo res aliquātō mino-
res futuras q̄ fama ferunt. In partib; rbeni q̄ dissidebāt principes cōpositi sūt
pacēq; tenēt. Ludouicus bavarie dux ei; cōcordie ductor nomie: re aut marchio
brandeburgē. albertus fuit: qui iam principū auctor est. Res prutenicas arbi-
tror: te nō ignorare in nro cōsistorio pendētes eē. Ciuitates tñ que ptra religionē
sedus inire nō putant iudiciū subire. Nā reges polonie vires sibi accedere spe-
rāt: z armis magis q̄ iuribus fidunt. Rex ille iaz magistro prussie fās dedit que
suū aim in cōitātū fauorē regi significat. Cardinales qz cracouienfis mibi scri-
pta dixerit: p que cōprehēdo polonos ipsos cōitātū partē adiuuare: bece habui q̄
ad te scribere hoc tpe: credo cōsultū eē: ne festinet in pcessu ptra ciuitates prussie
q̄ mō apud nos agitādas dī: ne cēsure aplice sicut in austria factū est cōtemnant.
Nisi em spūale gladiū materiale sequat: pax est qd populi formidet. Vale z apo-
stolice scitatis pedib; me cōmēdato. Post res prutenicas absolutas te visaz. Sic
em licetiā cesaris habeo. Ex grez die. iij. septēbris. Anno. M. cccclij.

Spōdet ad patriā suā redire etiā multis
periculis obiectis dño francisco ptolomeo.

Epistola. clij.

Eximie doctor frater amantissime. Que p nos gesta sūt in facto diari viri io-
hannis petri: cōciuis nostri ex ipso cognosces. Noua italie q̄ scripsisti mo-
lesto ferimus aio: q̄uis frustra angimur. Ex his que siue culpa nostra fuit
sperauim; pacē procurante sūmo pōtifice nō defuturā italie. Nunc accipimus ar-
dentius feruescere bella: neq; spem esse cōcordie. Cupiebam; comū reuerti z cupi-
mus. Nescimus tñ qua via penetremus: vndiq; bella tonāt. Peregrinū induere
nō possum. Prelatū agere periculosus est. Statuim; tñ ad vos ire: qñ vocibus ci-
tamur oīum. neq; lra vlla ad nos venit nisi reditū suadēs. Quid dicam; tācis p-
cib; nisi vincite etiā cū nro piculo. Scim; cū quātō in cōmodo reuertimur offendi-
mus cesarē q̄ licetiā prebet inuitus. Pape rē ingratā facim;. Mille nos hoc tpe
viarū piculis obiectam;. Ad patriā redeam; suspicionū plenā. In ancipiti diu fui-
mus. Ac cū viderem; tot pces z aliqñ minas cognatarū expiremur: succūbere ne-
cesse fuit. Clemem; igit ita suadet; oēs. Scim; in te cū nos audieris dicturū. Nec
si sciuissē nūq; de reditu ad te scripsissē p hoc tps. De nro epō fenei. Nos em
extra senas epātū habem;. Intellerim; q̄ scribis. Redētes de cā cognoscem;: vi-
debim; q; sibi an nobis mitriā debeat. Interea bonum habeam; z vicariū nrm
hortare vt viri cor se habere deū ostret. Nos etiā sibi ad eā rē lras dāmus. Vale
Ex grez die. xrv. septēbris. Anno quo supra.

Mouitates almanie notificat.
Mouitates almanie notificat.

Epistola. cliij.

Aleas 22. Cardinali sci angeli. Reuerendissime in xpo pater & dñe mi colēdis-
sime: post humilē recomēdationē. Reuocillat? suz aliquatū lris vris ex
q̄b? romanū pōtifice dare opaz intellexi vt & nobis italia pacē recipiat & i-
sultatib? thurcis xpiane vires resistat. Mā me q̄dē p̄stātinopolitana clades ma-
gnope angit. Spero autē si vocē aplicā orthodoxi principes audierint: thurcorū
rabie retrocessurā futurūq; vt nedū p̄stātinopolis recuperet: verū etiā vt in suis
sedib? thurcorū p̄sida cōprimat. Ostēdi cesari q̄ scripsisti q̄ vīe dignatōis grās
agit: oratq; vt ad pacē italie serueti aio intendat: qd in re fidei sua serenitas p̄sta-
re poterit id nō negabit. Par illa olim p̄dusa inter maiestātē suā & regē laq̄stanz
uōdū ratificata est: mō in posonio hungari sunt magnūq; cōuētū hñt. Agit ibi de
bac pace firmāda: de latromb? regno pellēdis. ac de modis p̄ q̄stburcorū conat?
rep̄mi possint. Q̄rinderey itur? in bobemiā ferret: coronā suscepit? multa de bo-
nis ecclie restituēdis dicit: q̄ filia somno videt. Dux ē veteres possessores expel-
lere. Res prutenica apud nos adhuc pēdet. T̄mēdū tñ ēne rex polonie cōtra re-
ligionē ciuitatū partes tueat. Principes rem p̄positi sunt. Alia ex his p̄tib? scri-
pto digna nō occurrūt. Si dabit pacē italie quā speram? domū cūestigio reperat?
& aligū dignationē vīaz videbo. qd pietas diuina cito facit. Ras reuerendissimi
patris dñi assisincensis expeditas penes me habeo. quas p̄ certū nunciū ad eum
mittā q̄primū occurrūt. Recomēdo me dignationi vīe reuerendissime ad cuius
inādata paratissimus sum. Ex gretz die. iij. septēbris. Anno quo supra.

Offert se patronū volūtariū in gerēdis re-
bus dño wilhelmo episcopo tullen.

Epistola. cliij.

Reuerendissime in xpo p̄tē & dñe mi colēdisissime post recomēdationē. Gratissi-
me mibi fuerūt lre vīe: quas ex vīma ad me scripsisti. Intellexi nāq; dñā
tionē vīam. R. bene valere & me veteri ex more diligere. Cognoui quoq; i-
vibe roma p̄ me dicta ē a vobis que oportuit. Cōtētorq; dato rīso. Circa p̄ras
res hic pendētes nihil inuolutū est: neq; inuolabit donec dicta dies assit. Cēstri
aduersarij nāq; hic fuerūt postq; recessisti: neq; quisq; eorū nōie hic cōparuit. Nō
nihil est cur vereri nouitates oporteat. Mā estis venissent: nihil in vīm p̄iudiciū si-
ne vocationē fieret. Ita cesarē dispositū & inchnatos cōsiliarios inuenio. De me
certe potestis vobis p̄suadere: qz ad vestrū cōmodū vigilantissimus essem. Ure
salui cōductus p̄ familiare vestrū. d. vīe. R. afferent. Scribit etiā cesar comiti tul-
lensi quēadmodū desiderastis quīs apud hoies obstinatos paz valitura scripta
putē: p̄ v̄bis v̄bēra essent offerēda. Fiet tñ spero laudabilis finis p̄ vobis & ecclia
vīa si aduersarij iudiciū subituri cōparuerint. Alia nō occurrūt. Recomēdo me
dignationi vīe reuerendissime cui seruire paratus sum quoad possum.

Passagū p̄suadet cōtra thurcos
ex clade cōstātinopolitana.

Epistola. clv.

Reuerendissimo in xpo patri & dño dño. M. sacrofancte romane ecclie. ff.
sancti petri ad vincula p̄sbo cardinali ac pōtifici buriēn. domino suo co-
lendissimo. Reuerendissime in xpo pater & dñe mi colēdisissime. Venit ad
me ac ipsa hora qua scribo vir bon? & vīi obseruantissim? Bernestus p̄thonota-
rius impialis: ostendens mibi lras vestras. in quibus sibi de quodam theolonio
ecclie vestre transmutando facitis mētionē. De qua re nō nihil simul locuti sum?
Mā t̄ meā quoq; operā vestra dignatio requirere videbit. Non est quod nunc
ad hoc respondeā. quia nondū cesari verbum feci. Decremi cū ceteris scruirozib?
vestris quos in hac curia plures habetis: rē ipsam cesare culmini exponere & cō-
mēdare. Quia respōsi habeo illud vestre dignitati quātoci? notū efficiā cui ser-
uire in oibus sum obnoxius: atq; vīnā possem quātū vellem. Nec plura de hoc
propero ad alia reuerendissim? pater archieps saltzburgen. quandā pridie ca-
pelle fundationē cōfirmavit in valle murze in loco non remoto a scō laurēcio.
vbi p̄ inuocationē diuini nois & p̄ merita sci leonardi plurima dicūt fieri miracula

Confirmat et ego fundationē ipsam et auctoritate cōmissionis mee. ut q̄ populi de
uotionē augendā magis ac magis existimauit. Deinde accepti dignationē vīaz cū
p id locor trāsītū faceret. phibuisse ne capella vltēus edificaret nec diuina illic
officia celebrarent. Itaq; cū rustici et incole loci ad me rediret atq; remediū pete-
rent. Dixi nō decere me neq; posse. p̄tra tāti patris decretū aliqd̄ agere remissiq; il-
los a me vacuos. Ipsi aut post aliquot dies per nobiles de stubenberg ad p̄ntiā
cesaris introducti. Grauius questi sunt p̄iū op̄. diuinū sanctūq; apud eos ceptū
impediri: dixeruntq; murmur esse magnū in plebe: cui? deuotioni obuiā iret. Co-
cavit igit me cesar ad se petiuitq; votis ut annuerē et nobiliū et populariū indul-
gerēq; capellā edificari et diuinā ibi celebrari officia addēs se magnū hīe i sanctū
leonardū deuotionē. At cū ego nō eē mei muneris affirmare vīe reuerēdissime pa-
ternitatis facta rescindē: petiuit saltē p̄mittere ad tres mēses celebrationē ibi diui-
norū bī. ut interim vīa dignatio p̄suli posset: et ita feci: nescio an illi rustici adhuc
miserit ad vīaz p̄ntiā. Quocūq; aut sit p̄cor rescribere mibi dignemini: q̄ mō-
uerit vīam mentē ad b̄mōi interdicitū: ut fm̄ illud ego q̄ excusare me possim: q̄
nō auderē neq; velle q̄uis pacto vīs aduersari sentētis. Adibi tñ i valle illa dictū
ē et affirmatū: nihil illic eē mali et oia ad laudē dei fieri et bonā eē populi rectaq; de-
uotionē. S; plebanū scī lauretū ecclesie vīe canonicū p̄ suo p̄uato iure aduersari.
Atcūq; sit meū nō ē de vīs actib; iudicare: q̄ seq̄ debeo nō p̄ire: nec alia de cā cer-
titudine peto nisi ut excusare me cesari et alijs supplicantib; efficiatū possim. Hic
ad nouitates venio. Pruteni de ordine sancte marie theutonicoz sunt apud nos
in curia: petūtq; iudiciū aduersus cōitates: que ligā cōtra se fecerūt. Pars aduer-
sa oratores miserat: sed illi apud morauia latronū patriā intercepti sūt: spoliatiq;
bonis omnibus in vincula cōiecti. p̄pter quam causaz dicta dies iudiciū necessa-
rio circūduct. Nescio an illi poterunt in breui reddi libertati. Rex em̄ ladiſlaus
sub cui? saluocōductu capti sunt: ad eoz liberationē obnixe operā dat. Detinuitq;
iam bīnam p̄sonaliter. p̄pinquusq; est ei latroni qui illos detinet. Puto in curia
sua multos esse qui scelus hoc ne puniat adiutant: ut sunt mores hominū. Alij
amicitia alij pecunia muneribusq; delinunt. Quēcūq; aut finē captiui habeant:
nō video hac vice terminū cause pruthenoz imponi posse. Rex ladiſlaus in bohe-
miā iturū se ad festū michaelis p̄misit q̄uis bohemi id citius crepetuerint. Geo-
rgius ibi plenā gubernationē habet. multūq; rochezane fauet. Catholici oppressi
sunt. heretici dominant. Dinoces monachi qui tpe sigismūdi praga redierant:
instante rochezane deuio pulsati sunt. Dominus de rosenberg et alij qui fideles cre-
dunt parū votis habent. Temporalia regni georgius. spūalia rochezana guber-
nat. Nescio quid fiet in aduentu regis. Puto q̄ tenentes tenebūt. Mā puer non
poterit mutare regimē. In hungaria quomodo iohānes vāinoda gubernat. S;
ibi latro quidā aramit noie homo bohemus cū quatuor milibus hominū infesta
re patriā cepit. Castella quedā expugnatit munitiones erexit: spolia multa abdu-
xit: resistentes hungaros aliquot cōsiliit. Nunc aduersus eū totū regnū est occu-
patū. atq; hinc factū est ut nos pacē habeamus. Mā licet hungari tenere cōuenta
nolint. Mō tñ audent alijs implicati bellis nos inuadere. Austriales aut libenter
pacē ratificaret: s; nō audent inuitis hungaris. Quib; et rebus eo deducata res est
ut pacē sine pace habeamus. De patauen. ecclesia silentium est. Timeo ne diutur-
miorē vacationē eius cōtingat: qñ electus humiliare se cesari penit? respuit. Ego
quid ibi dicam nescio: malo silere q̄ male loqui. Accepi regem ladiſlaum in ea re
atq; alijs legatos suos romam missurum. Transco ad maiora que magis viget.
Quis res oīes sat notas et nimis beu nimis notas dignatiōi vīe nō dubitē. Mō
tñ ab re arbitroz de illis cū vīa pietate et colloq; et dolere. Qui p̄tes illas vidistis
et quātū inde xpiane religioni possit emergere p̄iudiciū optime nostis. Quō se be-
beat Grecia ad reliquā europā nō ignoratis. Tracie sitū scitis p̄stātū opolitane
vrbis magnitudinē muroz molē adiacētis maris et terre q̄litate pulchre tenetis

Que sit thurcorum potentia: quod latinoz negligentiam non latet vestram dignatione. Scitur hec tam longum persequor. Nempe quod infelix insaufum: durum: horrendum ad nos delatum est nuncium. Constantinopolim expugnata: peram thurcis dedita. Alas: christiani que opere ferre obfessis ibat victa intercepta esse. Sunt enim qui de rascia ad nos veniunt imperatore thurcorum pridie kalendas januarii ad urbem constantinopolitanam machinas bellicas admovisse: insultusque trinos dedisse. Primis duobus succubuisse: multosque suos amisisse. Deinde irati omne militum robur. Ducenta enim et amplius milia viroz in exercitu fere habuisse. Puros adire atque confedere scalas iussisse. Postquam inter pugnatores perfectum alijs minatum: alijs premia pollicitum. Tercium insultum magna vi summoque conatu aggressum: tandem fatigatis magis quam victis opidanis rupto cuiusdam veteris porte muro urbem introisse: datis edictis ut a seer annis supra omnes vestrosque serus persone necarent. Imperator: noue rome captus: mox capite truncatus asserit. Sacerdotes et vniuersi monachi: diuersis tormentorum generibus lacerati necati que sunt. Reliquum omne vulgus gladio datum: tanta sanguinis effusio facta ut riuus cruoris per urbem current. Sic nobilissima urbs per constantinum primum condita in manus infidelium venit. Ab eius condicione anno. M. cccc. vel circa. Atque tempore paulo pluri senior rome steterat: quando primum a gothis capta est. Athalaricus enim anno ab urbe condita. M. cccc. romam irrupit. At hic ne basilice sanctorum effringeret edixit. Quid autem factura sit thurcorum rabies in urbe regia non scio: suspicari facile est. Inimica gens in se religioni. Nil ibi sanctum nil mundum relinquet. Aut destruet nobilitate: aut certe profanabit. Deu templum illud sophie toto orbe famosissimum. Non ingentis quondam sacerdotibus celebratum: mirabili opere preciosa materia constructum. Vel ruinas prope vel machometi spurcie subiaceret. Monachorum abdita sanctorum sancta lupanaria seruiet. Aut de leuibus ciuitas nobilis aut in maiorem christianorum populi detrimentum thurcorum sedes efficiet. Insignis grecia: ecce iam tuum finem. Quis non tua indoleat vice. Plurime olim urbes in grecia fuerunt fama rebusque potentes. Regum thebanorum res gestas lacedemoniorum et atheniensium illustria facta. Sui comitiorum non preterea res publica. Clare olim micene. Larisa potes pluresque memorabiles urbes: quorum si nunc requiras muros nec ruinas inuenias. Nemo solum in qua iacuerint queat ostendere: Sola ex tanta ruina vetustatis constantinopolis supabat. Que de paruo bizancii ambitu a pausania quondam constructa: per constantinum celsare in emulatione urbis rome ad incredibile fastigium erecta. Tantum mirabilium operum tantum armorum: tantum litterarum: tantum glorie habuit: ut omni ciuitatum vana hec urbs sola recopensare videret. Hinc post pacem cum gratiano factam et a theodosio confirmata veniens constantinopolim rex gothorum achanaricus: miratus urbis regie splendore ac magnitudine velut stupens dixisse fert. Deus terrenus est impator: et quis aduersus eum manu mouerit ipse sui sanguinis reus existit. Et post diuisum imperium siue traslatum ad francos ut melius loquamur: sepe constantinopolis in manus hostium venerit. Ut tamen vestram dignatione dicere solita memini. Nisi quod illa urbe christiani nominis hostes potiti sunt: neque basilice sanctorum destructe: neque bibliothecae coeque: neque despoliata penitus monasteria. Præque mansit usque in hunc diem vetuste sapientie apud constantinopolim monumentum: ac velut ibi domicilium sperant. Quodque florente roma videri doctus poterat. Nisi quod tempus constantinopolim stitit. Quodque florente roma doctrinarum nomen habuerunt athene. id nostra tempestate videbat constantinopolis obtinere. Inde nobis plato reddidit. Inde aristoteles: democritus: xenophontis: et bucididis: basilii: dyonisi: origenis: et aliorum multa latinis opera diebus nostris manifestata sunt. Multa et in futurum manifestanda sperabam. Nunc vero vinebit thurcis: et omnia possidentibus: quod greca potentia tenuit: actum esse de levis grecis arbitror. Nunquam mea sentia maior greco nomini iactura quam modo potigit. Cerles et vani qui quondam magnis cladibus greciam afflixere: bellum viris non ipsis intulerunt. Romani quibus greciam in præteritum redigessent non solum grecas sed asquati non sunt sed vltro am-

pleti veneratq; referunt: adeo ut cū quisq; doctissimus haberet cū grecissimū se
oñderet. Nūc sub thurcoꝝ impio secus eueniet: scissimoz hoim bonoz morum
atq; litterarū hostiū. Nō enim vt quidā rent theucroz sunt soboles neq; persa-
rum qui nūc thurci dicunt. Scitbari ex media barbarie genus pfectū est. Quod
vltra eulinū pirichiosq; montes ad oceanū septentrionalē sedes prius habuisse
tradit vt ethico pbo placet. Gens ignominiosa z incognita fornicaria in cunctis
stuproz generibus: lupanariū cultit que abhominabilia queq; comedit. Igni-
ra vini frumenti atq; solis. Nullū diē festū agens. nisi augusto mense quo cesari
octauiano censum dedit in auro litorico: nō coacta sed sponte sua: vidēs ceteras
regiones censuz p̄bere. Sapientigā adhuc aliqui originis licet in asia multis mo-
rati t̄pibus aliqd pristine deformitatis amiserint: seq; nō nihil exultos reddiderit
deuitant em̄ adhuc vinū: carnes equoz: vescunt: vulturūq; comedunt. In libi-
dinē puoluti sunt: litterarū studia paruis faciūt. Incredibili fastu superbunt. In
quoz manus venisse grecā eloquentiā: non scio quis bene mentis nō dolcat: vbi
em̄ modo facunda ingenia requiremus. Precisus est fluuius oim doctrinarum.
Musarū desiccatus fons. Nūc poesis. nūc pbia sepulta videt. Fateor: multis lo-
cis apud latinos studia litterarū cē illustria. vt rome: parisijs: bononiē: padue: se-
nis: perusij: colonie: wiennē: salamantice: oronie: papie: lipzic: erfordie. Sz riuo
li sunt oēs isti ex grecoꝝ fontib; derivati. A fōte p̄cede riuū: p̄cisus arefcit. Quo
pacto in riuo repias aquā cū fontē ipm iuenias aridū. Nō possis nō volē sce p̄f
cū talē fieri iacturā video l̄rarū maiores n̄ri putabāt q; l̄ris mādarent eoz eternā
eē memoria. Inde poeta quidā nō infulse dixerat. Cripit quēuis a mortis dēte
camene. Et n̄r naso nūq; se moriturū ope p̄daro putauit vices. Itaq; opus eregi
qd nō iouis ira negigens. Nec poterit ferrū nec edax abolere vetustas. Et infra
Nōmēq; erit indelibile n̄rm. Virgili; q; euriālo z niso suis versib; eternitatem
elargiri posse putauit. Nūc ait. Fortūati ambo si qd mea carmina p̄nt. Nulla dies
vniq; me mori nos erimet quo. Nec flaccus alit sensit: cū de seipso dicit. Eregi mo-
numētū ere p̄mius regalib; situ piramidū alti. Qd nō imber edax nō aq̄lo im-
potens possit diruere: aut innumerabilis annoꝝ series z fuga t̄pis nō ois moriar.
Recepti oēs sūt. Moriuñ etiā muse: labunt e memoria poetaz scriptozq; oim
queuis egregia opa. Quot iā poetaz cū t̄pe nomē amisisse putandū est. Nihil est
sub luna ppetuū. Que principiū h̄nt: his q; finis suus est. Qui viuūt q; l̄ris conse-
crant: nō tñ immortales sūt. Surgūt noue secte: sūt noui l̄rarū characteres: emer-
gunt ingenia diuersa: q; oia tollūt: q; qd ante se fuit ineptū putāt. Ecce nūc thurci
l̄rarum z grecarū z latinarū hostes: vt suis l̄ris locū faciāt: nullū libū alienū esse
sint. Nūc cōstantinopolicē capta quis dubitet incēdio queuis scriptoz monimē-
ta cōcedēt. Nūc ergo z homero z pindaro menandro z oib; illustriorib; poe-
tis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ pboꝝ vltimus patebit interitus. Restabit ali-
quid lucis apud latinos. At fateor neq; id erit diuturnum nisi initioꝝ nos oculo
deꝝ alto respexerit: fortunāq; vel impio romano. vel aplici sedi p̄buerit meliorē
q; sede romana viuūt: moriunt latine l̄re. Sed hāc quo in statu videam? supse-
deo dicere de cōstantinopoli nō de rome sermonē inchoauim. Cum qua cadente
grecas interisset litteras z tolemus z angimur. Magnū est hoc detrimētū: s̄ mul-
to mai; illud q; fidē xpianā p̄minui z i angulū coartari videm. Nā q; totū olim
orbē occupauerat: iā ex asia libiaq; p̄stigata: neq; i europa gescere p̄mittit. Nul-
tū ē q; tartari thurciq; tenēt: citra thanaym z bellepōtū. Saraceni q; apd hispa-
nos regnū occupāt: parū ē qd in orbe xpiani nomē obūbrat. Terra in qua iſus ē
deus noster z annis. xxx. z amplius homo cū hominibus p̄uersatus. quā miraculis
illustratū quā p̄rio sanguine dedicauit: in qua p̄mi resurrectionis flores apparue-
rūt: iā diu. p̄pter peccata n̄ra crucis inimici cōculcāt. Terra b̄ndicta terra. p̄missi
oib; terra lac flūēs z mel: scelerate gētis impio paret. Tu ipam dei viuētis ciuita-
tē officinasq; n̄re redemptionis: sanctaq; loca agni immaculati purpurata cruore

saracenoꝝ iā diu manus pedesq; polluerit. An nō ipm xpiane religionis sacrariū
sanctūq; lectū cōculcāt machometi sacellites: in quo ppter nos vita nostra obdor
miuit in morte. karolus magn' multo sudore pzimū terrā illā vendicauit: deinde
peditā recuperauit gotifridus. Ad quā retinēdā etiā conradus cesar ludouicusq;
rex francoꝝ nō dubitarūt: coactis exercitibus in asiā pficisci. Ac cū postea nri pū
cipes desidie se dederunt: neq; hierosolima: neq; antiochia: neq; accaron in pta
tensa remātere. Quicqd in asia tenuim' turpiter perisimus. Fugietes victoriā
machometo reliquim'. Ingēs iactura maximū dedecus. Verū tolerabilis fuit
ciuitates quas inter bostes habuim' amittere q̄ bis expelli vrbib': que nro i solo
fundate xpianisq; cincte fuerint. Quid ē qd modo amisim'. Quippe regā ciuita
te orientalis impñ sedē. Grece gentis colūna: Secūdi patriarche solū. Deu late
patens xpiana quondā religio quō coartaris 7 deficiet ex quatuor maximis pa
triarchis: 7 sol' tibi rōan' supat. Quo pacto iā scire potes: ex quatuor colūnis qb'
oē stetit ecclesiasticū edificū tribus adeptis. Ex duob' oculis alteruz amisisti.
Nisi diuina te miseratio respicit: parū est quod te tua salute speremus. Quippe
thurcoꝝ impator cōstantinopolitana potius victoria: nō vt plerosq; veterum se
cisse legimus desidie se tradidit. Sed perā mor aggressus vicinā vrbem. 7 a li
gurbus longo tpe possessas in ditionē accepit. Classem quam summ' pontifex
nicolaus cū venetis ac ianuētib' 7 cathelanis in auxiliū grece struxerat. Siue tē
pestatibus actū siue p ignoratiā locoꝝ in clausaz: siue alio quouis infortunio ma
le defensam vt rumor est intercept: maximas ibi opes bellicoꝝ instrumentoz vim
summā armorū ois generis ingēs pondus adeptus est. Tuberēs oēs occidit. Tā
tisq; nūc cladibus xpianū populū affecit: quātis ante hac multis seculis inaudi
tū arbitroz. Triplice ille sub vno tpe gerit triūpbū. nos triplici conflictu cōsterna
ti iacemus. Ferūt qui de venetijs ad nos veniūt: o a luctibus plena esse nullāq;
domū vacare merore. Hinc matrone inde viri lugēt. Alii maritos alie filios alie
fratres desent nulli nō propinquus adeptus est. Pūatim 7 publice lamenta
audiunt. Cōsternatus senatus iā nō ponticā auc siracā seu creticā solū: s adriati
cā quoq; nauigationē amisisse vident. Neq; ab re albanie partes thurci tenent.
Quid si nūc victoriā psequant. quo pacto thurcoꝝ potentie duracius resistet.
Qui cōstantinopolis par esse nō potuit. Inde bundusum ex parte italie vicinū
Quis tuebit. Claudent adriaticū sinū. Magna iactura veneti nominis: s maior
xpianitatis: que supatis venetis: nō habet ampli' maris imperiū. Neq; cathela
ni aut genuēses quis potētissimi sūt: sine venetis parces poterūt cēthurcis. Sa
tis erit illis affricanoꝝ molestias 7 assiduos cōpescere impetus. quibus cū per
petuis cōtentionibus agitant. Nec mihi pie pater 7 acerba 7 miserrima vident
ex quibus habemus de pterito que doleamus: 7 de futuro que timeam'. Ideo
dolenti condoleo. Res mala est: spes multo deterior. Videmus cladē grecoꝝum
Nūc latinoꝝ ruinas expectamus. Frustra est vicina domus. nūc nostra presto
la ē incēdiū. Qui sunt iam mediū inter nos 7 thurcos parū terre: parūq; nos hinc
atq; inde disiungit aquarū. Imminet iam nostris cervicibus thurcoꝝ gladius 7
nos interim intestina gerimus bella: fratres persequimur: bostes crucis in nos
crassari sinimus. Tbcutones cū theugonibus irati furūt. Italū sanguinē man'
itala fundit. Neq; galli neq; hispani inter se conueniunt. Inter finitimos viget
vbicq; simultas: immortale odiū 7 male sanabile vulnus. Oportunū thurco
rum ductor sibi tempus elegit. Tuto grecoꝝ inuasit: duz latinos inter se diuisos
accepit. Inferat sibi mentem deus vadendi in nos vterius: dum sumus discor
des. Neq; frater fratri. neq; filio pater fidit. Actum de nobis est nisi diuina pie
tas adiumento fuerit. Sed vigilantibus atq; agentibus superi fauent: ignaros
fugiant. Nisi se quisq; inuicē frustra diuinam petiuerit opem. Audentes fortuna
iuvat: timentes negligentesq; procul abigit. Qb' quas res licet sanctissimum do
minū nostruz vniuersūq; sacri senatus ordinē ad reipublice xpiane salutē sum

mo hunc studio intentū fore confidā: magnopere tamē optare hoc tpe vram p-
dentissimā dignitatē esse rore. Scio currentē equum calcaribus vgeretis: neq;
vllā in tāto negotio negligētā pateremini. Nūc istū nūc illū cardinalē alloquere
mini. Neq; apostolicas aures inuicere esse quietas. Sperare vestra sollicitudine
breui pūitionē fieri: quā nō solū aduersus infideles xpiana res defendi. S. suis in
sedibus thurci quēstis: cōteri atq; deleri possent. Puto autē in tāto negotio aut re
uocabit ad urbem vestra dignitatio cōi vtilitati cōsultura: aut certe iubebit: susce
pta legatione germanicā gentē ad succurrēdū labenti fidei excitare. Quod si neutrū
horū fieret licet ego minuerā instruere psumā. optimū tñ factū putarem vltro di
ginitatē vram summo pōtifici ac sacro collegio lras dare: vt nūc in tanta rex aspe
ritate totis assurgant animis. Neq; pecunijs neq; psonis ignoscāt. Pūm noua
sunt vulnera remediū qrant: neq; putrescere p incunā sinant: vuln? Quocē reges
et pncipes incertū aliquē locū: dicāt cōueniēdi diem: mittāt legatos de latere su
mi pōtificis: exponāt mala q passā ē mō xpiana respublica: monstrēt q futura ti
menē pcula: puidēt modos apertū: int xpianos aut pacē aut in ducas belli cō
ponāt. Crucē pdicēt: remissione peccatorū polliceant. Intonet applica tuba: nihil
negligat: nihil hoc tpe omittat. Nō est mihi dubiū: si loc? reb? accōmodus noiet:
qñ reges aut veniāt aut mittāt. bonisq; animis hoc fidei negotiū āplectant. Ego
qdē iā cesari nō clāculū: sed in publico cōsilio de hac ipā re nō pauca vba feci. In
ueni mentē ei? et volūtātē et appētimē ardentē. Sane multi ex senatorib? q aderant
dū me hortatē. Cesarēq; rīdentē audiuerint: vberes lacrimas emisērūt. Quidisse
tis senes venerāda canicie suas man? in hac expeditionē. pmpio corde offeren
tes. Et qui se mori beatos dicebāt: si militantes aduersus impiā barbariē cade
rēt. Taceo robustos viros et seruētū sanguine iuuenes. Quib? vni? dici mora in ta
li negotio annus esse videt. Arbitror et in aliorū pncipū curijs itidem inueniri.
Neq; renēsiū nobilitatē neq; galloz magni animitatē: neq; prudētā italoz: neq;
hispanoz fortitudinē aut angloz audaciā in tali necessitate defuturā: vel rō sua
det vel anim? timet. Quippe bohemos: hūgaros: polonos: ipā loci pūqitas ad
monebit: fiet mihi credite: fiet cōi omniū xpianoz passagiū: si romani pōtificis
tpe surrexit auctoritas ac bonoz pdicatoz. Inter quos eē vram pietatē cōe iudi
cium habet: fideles ac discrete voces in fines orbis terre sonuerint. Neq; necessa
riū erit de matarbia vel alijs exempla pponere: q p paternis legib? cū paucis ad
uersus hostiū innumerabiles copias pugnādo vicerūt. Est terra nra fecunda viroz
fortiū: exercitū innumerabile cōponere pōt. Robusta iuuentū pectora i armis ba
bere: siue viros siue equos siue arma regras: supiores xpiani sūt thurcis: nihil est
qd nobis obsit: nisi vel negligētia vel dissensio nra. Siue mari siue terra pugnan
dū ē: velim? solū: victores crim? Sola quōdā italia greciā a sīā libiā egiptūq; ar
mis vicit. Quid nūc adiantis germaniē gallicq; viribus agat. Scim? maior? no
stroz memoria quotiescūq; latinorū vires cōuenerūt orientaliū populos cōtre
misse: sempq; nros exercit? reme assē victores. nisi forsitan aliqñ peccatis popu
li de? irat? vel pestilētia nros vel fame cōtrinit. Nā Marte manifesto semp victo
ria penes latinos fuit. Et si nūc bonis animis xpian? popul? nō tēte auaricie cā
nō inanis glorie cupidus: s. dei solū zelo accensus: p fratrū salute: p lege xpi: pro
augmētō catholice fidei sumperit arma respiciet nō ē dubiū ex alto dñs plebem
suā letusq; sup filijs hominū hereditatē suā tuebit: ac nō solū de thurcis si pscue
rantes erimus. S. de saracenis quoq; ceterisq; barbaris gentibus. victrici dextera
sua triūphū nobis clargiet. Nec habui q nūc dignationi vestre cōscribere nimis
fortasse psumptuosē. S. traxit me seruo animi similes: putauī dignitatē vram q
cūq; a me dīcunt in partē accipe meliorē. Valere in xpo meiq; nōnūq; veluti fi
delis mancipij memoriā habere. Et grezio sīrie qd bauariciū vocant. xij. kl. augu
sti. Anno. M. cccclij.

Littere pnotoriales.

Epistola. clvj.

Elleas zc. dñō cardinali firmiano. Reuerēdissime in xpo p̄r z dñe nri colē:
dissime post humilē recomēdationē. Venit ad me lator p̄ntim georgius
mayr. frater ordinis beate marie theutonicorū: exponens mibi q̄ ipse alis
cupiēs dictū ordinē intrare ac p̄fiteri falso fratrib⁹ p̄s⁹ ordinis accolitū se esse vi
tū. Deinde recepit in religione: neglectū minorib⁹ ad subdiaconatū: dyaconatū:
z p̄sbat⁹ ordinis p̄moueri se fecit diuq; misit i ill. Suscepit tñ postea miorē
vt ait ordines ab ep̄o curcensi. Nec dispensationē sup̄ p̄missis obtinuit. Sup̄ q̄
bus rebus nūc tristis z dolēs. vt sibi de remedio disp̄cationis oportune p̄uidere
lacrimādo merogauit. qd̄ cū sibi tenegare qz facultas mea ad id se nō extēdit. Pe
tiuit vltēr⁹ sibi vt p̄siliū qd̄ actur⁹ eēt p̄berem. Quasi q̄ ci vt ad romanā curiaz se
p̄ferret: ibiq; peccatū suū deficiens misericordiā peteret. At id se libenti aio factū
rū. s̄ cū de licentia sup̄iorū suorū id agere nō posset: petiuit vt sibi auctoritate lega
tionis mee illā sibi p̄cedere. Interrogauī cur licentia nō possit a suis maiorib⁹ hīc
dixit qz vellēt p̄fectionis cām agnoscere. quā si eis apiret cert⁹ eēt. qz ab eis ex or
dine repelleret cogere qz deinde p̄petuo medicare. Notus hac rōne dixi me si
licentia ci dare quātū posset. quātūq; mea sese facultas extenderet atq; bas li
teras in ei⁹ rei testimoniu sibi cōcessi. Supplico igit vīa dignatio eū recomēssū ha
beat suēq; necessitati subueniat. Et q̄ volēs ad cor reuersus peccata sua dēstet. pia
mater ecclesia nō claudit redeūtib⁹ gremiū. neq; mortē peccantis s̄ p̄uersionē q̄rit
Cupio p̄ces mee sibi apud dignationē vīam p̄ficue sint. Nec alia sup̄ hoc modo
De nouitatib⁹ bariū partū nihil habeo qd̄ scriptura dignū putē. Ma silere cuncta
vident. Hac habemus s̄ incertā de thurais. Fuerūt hic nup̄ horrenda noua ex
rastia atq; etiā ex venetijs missa. Fuitq; vebicines ruinoz cōstantinopolim p̄ditā
classē xpianorū amissā. perā thurco traditā. Id cesari z oi curie sue molestissimū
erat. Quē admodū sanctissimo dño nro sup̄ eo negocio nō breuē eplām scripserū
Nūc felicioza relata sūt: aut non tā aspera noua. Dicis em̄ p̄siliū dñi nri intrasse
p̄stantinopolim ac regiā vrbē defensaz esse. Perditas tñ nōnullas naues. Itaq;
mēte q̄tiorū sum⁹. Clar ad inquirendū verū nūcioz milit. quos ap̄e dices expe
ctamus. De bobemia hec sunt q̄ cupio sanctissimo dño nro fieri nota. Rex la di
flaus ad festū michaelis eo se iturū recepturūq; regni dyadema p̄misit. Georgico
nē regni gubernatōrē vsq; in diē coronationis z vltia ad annū recepit. Cōpa
crata vt aūt cū basilien. oliz cōcilio facta p̄firmavit. Catholici in regio male mē
tis sūt tolentq; se georgicani vtriusq; speciei fautori cōmissos. Canonici capitulū
pragen. ad me scripserūt vocatos se ad coronationē dicētes dicētesq; se nescire qd̄
agāt. Si nō eūt timent regī indignationē. si p̄gāt formidāt insidias gubernatorū
z rochezan. Verentq; ne cogant cōpactata recipe z rochezanā i archiep̄m ad
mittere. petātq; p̄siliū meū qz tēpus adhuc longū ē. Scripsi eis velle me de tali re
S. d. nrm p̄sulere. Ideo hec supplico dignemini pietate aplice nota efficē vt sua
sapientia p̄ suo arbitrio p̄uideat. Putare bonū esse capitulo ecclie pragen. in p̄sili
na cōmōzati. vñū breuē scribi. p. d. n. in quo mādaret illis ne quid in facto cōpa
cratoz ad cuiusuis instantiā attēparēt. Id sufficeret eis pro excusatiōe. Posset
aūt hoc breuē dirigi. Reuerēdissimo dño meo sancti petri z is vltēr⁹ facili modo
ad p̄siliā trāsmitteret. Nec cū fiducia scribo. R. dignatiōi vīe quā reb⁹ p̄is affe
ctā nō ambigo. Cupio me sp̄ eē in mēte dignationis vestre reuerēdissime z illi ser
uire. Ex grez die. xxvij. iulij. Anno. M. cccclij.

Epistola. clvj.

Elleas zc. Decano z capitulo ecclie pragen. Venerabiles viri amici bono
rādī. Zas v̄sas accepim⁹ magnasq; illas mentū vestrarū fluctuationes
cognouim⁹. q̄ nos imp̄tariū nō sine cā exagitāt z sup̄ quib⁹ nrm p̄siliū
petitis. Rēspōdebim⁹ breuiter prudētie vīe q̄ multa ex paucis cōprehendere no
uit. Affectū suū⁹ semper ecclie vestre. vtinā potuissē aliqñ vt optauim⁹ illi p̄
dēstet. Certe missi ad p̄ces istas p. S. d. u. anno prime p̄terito: sperauim⁹ z bohe

intra intrare. ad quā regionē legati de latere sanete sedis aplice auctoritate habui-
mus et adhuc habemus. sed intercederūt aliqua impedimēta propter quē nostro de-
siderio locū esse nō potuit. neq; nūc in his terminis sum? ut cū serenissimo rege la-
dislao ad coronationē eius transire possum? nisi aliud sanctitas dñi nostri nobis
iniūgeret: cui? mādatū parere cogemur. Optaremus autē vestri causā id itine-
ris assumere ut vobis assistere et vestris reb? consulere possem? At si nos nō venie-
mus de qua re nullū mādatū habem? forsitan alius veniet ex dispositione roma-
ne sedis cui? directio et auctoritas vobis utilior erit q̄ nostra esse potuisset. Atq;
hec ad ea dicimus q̄ nostrū in bohemiā trāsitu respiciūt. Nūc ad cōsiliū qd peti-
tū rēdere p̄gim? Brevis res et ardua que nobis imminet et maior q̄ p̄ nos dirigi pos-
sit. Scimus vos eē prudentes nec dubitamus: ex duobus malis quin id recipiat
quod minus possit nocere. Tamē aliqua p̄ captu nro bona fide et sincero dicem?
aio. Sane p̄cipim? in vtrāq; partē vobis imminere pericula. Siue prāgā intretis
vocati siue recusetis ire. Si pergitis duo pericula instāt. Unū ne p̄ insidias ad-
uersantū in mortis aut carceris incomodū rapiamini. Alterū ne cōpactatis cō-
sentire ac rochezane electioni subscribere cogamini. Magna sūt hec et animi cor-
porisq; discrimen in se habent. At si vocati nolitis ire: cōtēpt? regi? opponi vob
poterit: multa p̄ vos dicent. Forsitan et in locū vrm alij ponent: et implebit nobis
ecclesia schismaticis et hereticis infestis. Quid h? psulam? sane berem? timemusq;
ne ille voraginib? immergēdū cupiger cuitare carbidū. Utēq; sit illud nob p̄ma
frōre suadēdū videat. Si vocat vos regia sblimitas nō existimam? cōditiādū ipe-
riū: s̄ petēdū saluū p̄ductū ad tps nō breue: q̄ recepto potest aliq̄ vrm intrare prā-
gā: sp̄ aliq̄b? extra manētib? inuenient apud regē multos bonos viros. q̄ cause vie
assistere: infirmabitis psiliarios eius iuvēstrūe dicetis. Credim? equidē plures
erūt cause vie effecti: q̄ rochezane. Neq; putam? vos p̄pelli ad rē aliquā iūstā
et cōtra statū ecclesiasticū dñi publice securitatē s̄bas habebit. Et si vobis aut de ro-
chezane in archiep̄m recipiēdo. aut de cōpactatā amplectēdis verba fiant: poterit
tis vos sp̄ ad dñm nostrū papā referre dicētes. Et sine ei? spālī mādato nihil in
talibus vos agere liceat. et ita vobis cōsiliū. Neq; nūc aliud dicendū videat: nisi
quia rogamus ut forti aio temptatiōes pferatis: qm̄ virtus in aduersitate pficit.
Nos tñ hec que ad nos scripsistis sanctissimo dño nostro cūcta scripsimus. Sup-
plicauimusq; sue sanctitati ut de vobis vtrāq; fidelitate paterno more cogitet. spe-
ramus aliquid sua sanctitas meditabit: quod ad vestrū ac regni vestrī solatio-
nē ptineat. Nā et si nūc sup reb? grecorū afflictis multa disponere bz. nō tñ ortho-
doroꝝ qui sūt in bohemia oblit? est. Ips dñs noster vos tueat. Valere et in diuī-
na sperare misericordia que p̄fecto est cū sinceritate ad eā recurrentib?. Datū in
grecz stirie die. xxvij. Julij. Anno quo supra.

Epistola. clviij.

Postea forte aduersa ecclesie tolerare.
Eccas dñs wenceslao de criminau decretorū doctorū decano et administrato-
ri ecclesie pragen. Reuerabilis et erimie doctor amice honorande quibus
lras vestras libenter accipim? q̄ vestrā memoriā recentiorē nobis fece-
rint. contenta tñ earū inuēti audiuius: quippe dolemus ecclesie vestre insignis
negocia nō bene ac votue succedere. simulq; vobiscū timem? ne peiora emergāt
Doriamur autē vos: qm̄ vocati estis in arcē solitudinis. ut forti pectore cūctis p
cellis resistatis. ut vim oēm aduersantis inimici solido scuto fidei repellatis: affi-
stet vobis dñs: et quis vgeri ventorū turbiniibus suā nauē patiat. nō tamē sine
submergi. Cū magis tribulat ecclesia: tñ fortior assurgit. Cōfidite in dño et virili-
ter pugnate. p̄ cā dei. Dabit victoria legitime pugnātib? Scribamus venera-
bili capto vro. qd nobis in reb? vris ex vsu videat. Quia legetis vna cū capitulo
nras litteras. nō est cur verba repetamus. Cōpatimur vestrīs laborib? vellemus
et cōsilio et auxilio esse. sed tantū facim? quantū possumus. Scriptū dñs nostro

speram? sanctitate sua res vras minime neglectura. Que nobis rescribent cura-
bim? vix prudētie nota facere? et vbiq; poterim? tā vix pōne q̄ memorabili ce-
tri? huius quoq; mētorū cōmū? et viciū? et viciū? et viciū? et viciū? et viciū? et viciū?
offeratis. Valete in xpo optime. Et grez die. xxv. Julij. Anno quo supra.

Dux venetū reddidit certū impatorē ro-
manū de clade constantinopolitana.

Epistola. clx.

Serenissimo et excellentissimo dño dño Friderico divina fauēte clemētia ro-
manoz impatorū semper augusto ac austrie stirieq; duci et. illustrissimo.
Franciscus foscari dei grā dux venetiarū et. Recōmēdationē et. p̄speroz
successū incrementa. Nihil nobis attulerūt noui serenissime princeps littere vix
luculentū incrementa. Nihil nobis attulerūt noui serenissime princeps littere vix
cessarie maiestatis si quēdamodū ipa scribit; graui molestia ac merore cōmota p̄-
litterit cū primū innotuerit sibi acerbū et horredū nouū vrbis constantinopolis quā
p̄fidissimū theucri magna xpianoz strage suo impio submisert. Est siquidē casus
iste infelix: tātū magnificēdus. vt nil supra t̄pib; nris p̄tingere potuisset. At qm̄
vra serenitas neq; cū indigne cupe videt eiuse nefāde rei serie a nobis certū ac
p̄ticulari? itelligē. et si bec referētes dolore et amaritudine renouem? vt tū maie-
stati vix more geram? nūciam? eidē impatorē thurcorū q̄ cū maxima potētia in-
credibilisq; apparatu tra mariq; p̄ vrbē constantinopolitanā castrametar? die
xxij. maij p̄teriti: ciuitati ipi quā circūquaq; obsessas tenebat oiq; tormētōz belli
coz genere debellauerat: maximū et acerrimū bellū intulit. Tandēq; eā die ipa in-
numērabili xpianoz clade subegit: rēq; vtiq; obscurā calamitosā ac xpiano no-
minū sumū modū piculosā. Nec si quidē nouarū vrbū taz falsa esset q̄ nimis
vera sūt. Nā eā accepim? a capitaneo galearū n̄rū nup̄huc regresso: q̄ ad illud
viagiū constantinopolis et romanie cuz nōnullis nris trirēmib; more mercatorū
p̄fectus erat. Qui ve cū eisde galeis ad tutandā vrbē illā vsq; ad vltimū ei? ex-
ciū cōstās p̄māsit: ita vt magna ps boiū: trirēmū eandē male pierit. Nā p̄t̄
trucidati partim in miserabile captiuitatē abducti sūt. Multi q̄ nobiles ciues et
mercatores nri q̄ in ea vrbē aderat cū facultatib; et bonis suis magni valoris aut
gladio pierūt aut ad seruitutē ipaz crudelissimā deuenerūt: nec absq; magno ere
redimi poterūt. Preterea subinde nūciatū ē. tēuerū ipm̄ occupasse ciuitatē pere-
et q̄dā alia loco finitima cū magno xpianoz excidio. De qua tū re aliā certiorē no-
ticiā nodū accepim? Enimvero p̄nceps excellentissime. hostis iste truculētissimus
adept? ē vrbē papue. Constantinopolis nobilissimā. et tā rōne sit? q̄ ex alijs dignis
p̄ditionib; aptissimā et mirū in modū accōmodatū ad potētiā suā augēdā: ita vt
vbiq; terra et mari de hoc potētissimo hoste sit plurimū dubitādū. Et p̄fecto nisi
xpiane potētiē aliē excitet: et huic morbo validis p̄uisionib; occurrat. anq̄ vltēri?
plabāt. vidē videmur magna picula incubere toti xpiane religiōi. Quib; nō faci-
le erit xpianis p̄ncipib; posse resistere. Datū i nro ducali palatio die. xxvij. mēis
iulij. Indictiōe p̄ma. Anno. M. cccclij.

Epistola. clx.

Sup̄intēdēs iconomō instruit qd agēdū.
Ximie doctor fili charissime. Sex mēib; post q̄ senis scripte fuerit: restitu-
te sūt nobis littere tue: q̄s lz veteres: tū auidē legim? cū loqui tecū quem
habem? charissimū videmur. Est nobis voluptati q̄ athoniāz tibi placere
ais: huiusq; mores laudas: speram? in dies acceptiorē tibi futurā: si mō vestigia pa-
rentū secuta fuerit. Nāq; vt de sorore nra taceam? in q̄ comēdāda posset nos fal-
lere sanguis. Quis bartholomēo p̄reimodestior: q̄s suauior: q̄s amātor: vtiā
iuuenesceret hō ille. Sed nimis iā senio p̄fectus est. Dia p̄ etatē labunt: animus
q̄s sit tpe debilis. Iuuenescūt tū in filiis et quodān. Odo renascunt boies. qm̄ pa-
ternos habuit sepe liberi referūt. Teneas qd dicere velim? athoniā sua virtus et
imitatio paterna nō sinet nō esse grata. Nec plura de hac. De vicario cognouim?
q̄ scripta sūt a te et a dño gregorio: qm̄ viciū ad vos redire studem? nō ē cur mlti

sup eo dicam? Habet dñs gregorius mentē nrām. Multa tolerare oꝝ boīcs cōpa
ti qꝫ alterutꝫ puenit. Quicqꝫ suū viciū est viuēdū sine socio fuerit qꝫ vitiū habenti
noluerint cōuersari. Neqꝫ cōpa sine macula: neqꝫ animi sine menda repiri facile
possunt. Cū dñō bartholomeo pcuratore cupimꝫ cōputū fieri: ne cū venerimus
eiꝫ rei curā habeamꝫ: nouimꝫ eū bonū esse virū. Sz nemo est qꝫ nō egeat adiutore
Ideo te hortamur cū p occupationes lz supintēdas domui nostre. De frumento
sepe mentē nostrā intellexisti: credimꝫ vos qꝫ meliora sūt agere viuimusqꝫ aio qꝫ
tiori dum te curare simul cū manna res nostras intelligimꝫ. Comendamus tue
fidei matrē z sorozes nepotesqꝫ ac neptes nostras. Bartholomeo socero vt nro
noīe multas salutes dicas bonūqꝫ animū facias optamꝫ: quē loco patris babe
mus plurimūqꝫ videri optamꝫ. Franciscū eiꝫ filiū saluere iubemꝫ. Antonii ne
porē si qñ errat: acriter corripito z ad studiū incendito. Amias nris. d. mariano
sozior: georgio andrenio: francisco patricio: thomasio z anthonio ac guidoni pi
colombibꝫ ne rediat nra vice salutes dicere z vale optime. Ex grezio die. xij. Julij
Quo quo supra.

Rata habet facta ab amico noīe suo.

Epistola. clxi.

Elleas senesi. eps dñō frācisco de tholomeis canonico senesi. Generabilis
z eximie doctor amice z frāc amātissime. Tuas lras postqꝫ senis date sūt.
Sex mētibꝫ accepimꝫ. In qꝫ de collatione cuiusdā ecclie mētionē facis:
cupisqꝫ tuū pbari factū. Quid in pbenꝫ: aut qꝫ a te fieri pōt nō pbatu dignū
placēt nobis oīa que facis: laudamus pbarūqꝫ singula. Inācti rōne facti nullā
afferat. vides quatū virtuti tue tribuimꝫ: ipa nos auctoritate moueres. Habeto
bonū aim nō est cur tua gesta rescindere cupiamꝫ. Quieremꝫ quippe securiores: si
te vices nras semp ducere sciamꝫ: tibi nāqꝫ nihil bonestate z aīaz salute nouimꝫ
eē antiqꝫ. Sed mittimꝫ bec qñ. pē diēte vifere atqꝫ amplecti speramꝫ. Interea
cupimꝫ reuerēdo pū nouello eps gressetano pmedatos nos facias: cui p motio
ne auide intelleximꝫ: etsi nemo ex nris de re illa nobis scripserit. Alicariū nostruz
tue charitati acceptū eē comendatūqꝫ cupimus. Cui cū nouissime scripserimus:
nō fuit mō necessā nū lras multiplicare. Vale z nos ama z nra cura vt soles: sci
toqꝫ te nobis eē charissimū. Ex grezio stiriēsi die. xij. Julij. M. cccclij.

Epistola. clxj.

Ad nicolaū qñtū pōtificē summū de clade vniuersalis ecclie orthodoxe z de
situ z fertilitate būgarie z de aduersꝫ pntenozꝫ cruciferos ordims theutonicozꝫ
Muitus quidē beatissime pater qꝫ aduersa sūt scribo: sz cōpellit me debiti
officij mei. qui iussu pietatꝫ vīe germaniā incolēs: qñqꝫ accidit siue secu
de siue aduerse sortis nouitates. Aplico teneor culmini notas facere. Sa
ne p hos dies noua res in būgaria exorta est: qñs mala z aduersa paci bonisqꝫ
morbꝫ: tñ scitu digna z admirabilis. Quā vīe scitati referre hac eplā breuiter in
stini. Būgaria sicuti vīe beatitudini p̄stare nō ambigo: z vltra z circa danubiū
latissimas terras occupat. Quod citra danubiū est: oliz pānonia fuit: qꝫ ab oriēte
moesiā: ab occidēti noriciū habuit septētrionē ei danubiꝫ austrū illirici mōtes exce
pere. Quo isidorus magno errore vt mihi videtꝫ deceptꝫ apēnnos vocat. Que
trās danubiū būgaria iacet. ps scitbie p̄staret: dualqꝫ gētes habuit gepidas qꝫ
pteranni germanis fuerūt z dacos. Nō qꝫ nūc vaci vocat: quozꝫ rex ad oceanū
germaniciū inē sueciā z saxonā latissimo regno: s palustri pontē. Nā bi dani me
lius appellant. Sed qꝫ ea loca tenuerūt qꝫ nūc transiluanī occupāt vicina tartarꝫ
in corone speciē mōtibꝫ aucta. In hac parte būgarie: que gpidarū fuit ad huc
territoriū est: quod sepulsiū appellant pro gepudio: vbi aque riuus habet: in quo
mersa ferri materia in cupiū vertit. gleba illic frumētū ferat. Auri z argenti di
uites vene multū pecoris: ac salubris terra optimis cōparanda nisi sua se vber
tate corūperet. Verū latrones ex omnibus puincis p circuitū depulso: ipa soli

inuitat fecunditas. Illic em velut asinu impunitat babeant: oēs qui domo vel ipse
flagitium vel propter seditiones exulat: armati sese recipiunt. Censualesq; sibi accolas
reddunt. Sepe illic vñ significatus imperauit latronib; receptacula patuere. Nec
alberto cesare raptorib; ea regio caruit sub rege polonie par miseris incolis igno-
ta fuit. Dischza bobemus nō alto loco natus: multa vi animi et corporis ea pro-
uincia: magna sibi ex parte subegit: multa ibi plia varia fortuna cōfecit. Sepe cū
paucis magnis hostiū suor copias fudit sepe victor raro victus. Tandē bŭga-
rie p̄ces implumq; regni gubernatore mortuo rege polonie pacē ex se petere cō-
pulsit. Ciuitateq; regionis illius diutine ac misere de seruitutē iugo cōtrixit. Mo-
uissime aut cū ladiſla alberti fili; paternū regnū suscepisset. Dischzaq; data pecu-
nia sepulchris opidis cedere suassisset: spes erat quieturā terrā. atq; post lōgas bel-
li calamitates dulcis tandē oculi suauitatē fruiturā. Sz minime ita visus est supis
Hou; latro noua plia misceat. Nempe in montes et siluas: q; poloniā bŭgariāq;
distinguit: diu latrocinatus est bobemus quidā obſcura domo vilibusq; parēti-
bus ortus: s; audax hō manu atq; ingenio p̄mptus laboris paties: piculicq; cōtē-
pto: cui; multa facinorosa referunt. Quicq; sericeā dyplidem dño cui seruebat
olis furat; eē: cognomēto exaruit appellat; est: qd latine villosū feri cū sonat. Sic
postq; gūſtrā sepulſio amotū audiuit: terrāq; milite vacuā agnouit: cōgregata nō
pua latronū manu quasi in ei; locū suspectus regionē inuasit: duabusq; arcib; na-
tura et arte munitis: p̄t; vi p̄tūm dolo receptis: mox ruriculos in aptis villis cō-
morantes. ferro atq; igne deterritos: mīstrare victui necessaria pecunias dare mē-
struas ad oēm; nutrū p̄ſto esse coegit. Lūq; munitiones aliq; locis oportunis cō-
struxisset atq; in his p̄ſidia collocasset: ciuitates q; munitas sibi tributarias red-
didit. Deinde astutus hō q; in potētī regno diu crassari sine magnis copiis: se nō
posse intellexit. Ad ingenū bobemicū rediēs. pulchra fallaciā cōmētus ē. qua la-
trones vniuersos ex primis regionib; ad se traheret. Omib; em q; sub eo mili-
tare vellent: stipēdia publicauit: hōe q; ſtri in ebdomadā aureū nummū: pedestri
mediā p̄tē: acributor; et spoliōr; oīm equā cuiq; distributionē. Quicq; em ex tri-
butis rapinisq; corradit in cōi reponit. Lūq; p̄ſinitū diuisionis adest tēpus: emeri
ta cuiq; stipēdia p̄soluunt. Qd supat viritū diuidit. atq; vt mos bobemōr; ē ad
euāgelij cortice cūcta referre. Tātū p̄sequit; q; vltima die mēſis in societate belli
venit. quātū qui mēſes integrū arma tulerūt. Sic em euāgelij velle ait i quo
vltimū veniētes q; prima hora venerant opari cōparant. Qua re cognita oēs q; s;
flagitij egestas. cōſci; anſim; domo p̄tulit ad axamit cōfugiūt. Ex q; b; ille iā q; nq;
miliū pugnatōr; cōflauit exercitū: ac iā nō. Sepulchris tñ s; vniuersis bŭgariis
terribile formidabileq; ſēp̄bet. Nec iobes hūmad gubernator hui; bois impe-
tū cōpescere pōt. Qui et si maiores sepe mor; sedauerit: maiorēq; hostes regnum
ingressos teleuerit. nō tñ mō latronis hui; obuiare conatib; audet. Qui et nonul-
li regni barones clā man; p̄ozigere p̄hibēt: q; b; gubernatio obis diuturnior gra-
uiorq; videt. Ob quā rē impellatus est ladiſla rex. vt in bŭgariā aduersus latro-
nes p̄ſciſcat; nisi regni magnos motus. subditorūq; varijs clades audire velle
Hic aut et si bobemis iturū se praga p̄miserit: tñ q; maior piculo p̄r; occurrēdū
putauit: exercitū tota austria atq; morauia cōgregari mādauit. Publice dictas
aduersus axamit p̄sonaliter se velle p̄ſciſci. Perſuaderi tñ p̄p̄o nō poterat regez
puer; aduersus latronē dūctare exercitū. Sed opinabant nonnulli hāc esse comū
alie et iobanis gubernatoris bŭgariē tegna: qui pacē cū cesare tractatā b̄e ratam
nequa; voluit. Nec militē cōgregare poſſit: cupientib; oculi aſtralib;. Ideo q; si
axamit exterminatur: ingētes b; e copias studebāt. quas cōgregatas in cesarem
verterent. Quidā hō altiori cōſilio rem penſitantes in caput iobanis eudem clam
fabā exſtimabāt. qui parū regi parer: nec amplius q; viginti quatuor milia floren-
rū vt aiūt in ānos ſingulos regali erario cōtribuit. qd supat sibi retinet; regniq;
p̄ suo arbitrato gubernat. Hūc extollēs: illū b̄umilians: vt imperium apud eum

regni titulus apud ladiſlān eſſe videat: **J**udicabāt igit̃ aliqui comitē alie locum
eius appetere: neq; poſſe ad eū puenire niſi iohānē fraude circūueniat. **E**n̄ igit̃ cō
mentū eſſe vt cōuocent̃ oēs ex bŷgaria: austria morauiaq; barones in exercitū
ad pſentia regis cauſam cōuocationis aramit̃ babunde pberē nō poſſe. **J**ohān
nē nō cōparere: **C**ōparentē aut̃ in vincula recipi cōpelliq; regni quecūq; bona ſi
bi vſurpauerit: regi reddere. **T**ūq; comitē voti cōpotē fieri. **Q**ue res mihi baud
vō ſilū eſſe viſa eſt. **N**eq; eſt facile decipi gubernator: poteſt oculatus hō 2 ami
cis prudētibus circūdatus. **F**ruſtra quippe iaciſ rethe añ oculos pennator. **E**t
cūq; foret australes inſidias veriti ſine cōuētū terrigenaz̃: electū habere militū
negauerunt. **C**omes aut̃ qui multis nō ignorat inuiſuz̃ ſe eſſe: cōgregationē mul
titudis veluti peſtē vitauit: ne vt ante ceſaris: ſic 7 tūc ſū iugū excuteret. **I**taq;
carere exercitu maluit q̃ cōuocando populū reginē ſū in dubio ponere. **N**ec tñ
nihil oīno feciſſe videt̃ mercenarios milites ere publico mille cōduxit atq; i bŷ
gariā miſit qui ſe copiis gubernatoris adiungentes in aramit vaderēt. **Q**uō aut̃
res acta inter illos ſit nondū exploratū habeo: timēdū eſt ne fortuna latronibus
faueat vt ſepe malis q̃ bonis eſt melior. **I**nterea bobemoz̃ legati wiennā vene
re: petiueruntq; regē ad eos q̃ primū iter facere: coronāq; regni accipe. **N**iſi hoc
ageret: mutationes in bobemia timendas dicentes. **H**is rñſuz̃ eſt regem ad feſtū
ſancti michaelis iturū: prius eſt maxime velit nō poſſe: multis in austria mora
uiaq; negociis occupatū 7 auro excuſſum: nō habere comitatū regi cōuenientes
cū tpe fieri oia. **L**egati q̃uis reſponſi eos rederet: illud tñ in bobemiā relatuſ
ſe pmiſere. **I**nterea fratres ſancti franciſci: qui p ſigismundū ceſarē poſt multas
buiſſilarū clades ad pragā reducti fuerant: conante rochezane repulſi ſunt. **S**a
cerdotes ſi qui bene de fide ſapiūt infinitis cōtumeliis afficiūt: oia in manu bere
ticoz̃ habent: neq; illic xpiana religio poſt q̃ bobemi baptiſmū ſuſceperūt magi
vñ q̃ oppreſſa ſuit q̃ modo: neq; p̄dia: neq; corpora tueri poſſunt. **Q**ui fides or
thodoxam ſequunt̃ ex arbitrio p̄fidi 7 boim qui viuunt ſceleratiſſimi rochezane
cuncta gerunt. **L**adiſla? eſt rex georgio gubernatori prātē regni i clericos laicoſq;
pceſſit. **I**s vō q; cōionis labē induit. **R**ochezane quē maxime timer̃ nihil cōtra
dicat. **T**empalia ſolū curat. **S**piritu alia rochezane pmitit. **S**ic regnū illud nō
bile 7 olim opulentiffimū ab hereticis ex integro gubernat̃: qd̃ ante hunc diēz̃ in
auditiū eſt. **Q**uis em̃ buſſitarū rabies primas in regno partes aliquādo poſſede
rit: ſemp̄ tamē aliquot ciuitates atq; barones eccleſie romane ritū ſeruātes: ex
tra imperiū illoz̃ manſere. **N**unc omnis nobilitas omiſq; plebs georgio parat.
Laic princeps hic caput habet. **N**ec dubiū eſt qñ mores dñantis imitari ſeruati
tes ſtudeāt. **I**nde malū ingens regno iminet 7 vicinis regionib⁹ imenſa calamitas
niſi rex ladiſlaus cito bobemiā ingrediat̃ rebusq; modū adhibeat meliores
Qd futurū multi ſperāt. **E**go cū videro tunc credā. **D**olēda ſūt hec q̃ modo nar
ro. **S**z̃ pteſtatus ſum ab initio de reb⁹ aduerſ: s̃ me verba facturū. **D**ergaz̃ vltra
nō vt moleſtus ſum vñ ſanctitati. **S** vt vñ ſolū quātū valeo nihil ignorare ſinā
q̃ germanos inē agant. **D**uz̃ bobemi atq; bŷgari q̃ dicta ſunt gerūt. **P**utem̃ qui
aduerſuz̃ magni ordinis ſancte marie theutonicoz̃ certū inē ſe nō laudādū ſedus
pepigerāt. **C**locati ad iudiciū ceſaris: legatos ex ſe primarios hoies delegerāt: q̃
maieſtatē ceſarēā accedētes cauſam ſuam tuerent̃. **S**ed fuit his iter per mora
niā latronibus inhabitatā terram vbi tanto quiſq; nobilioz̃ ducit̃: quanto ſpolia
maiora cōmiſit: ibi homines intercepti: excuſſiq; rebus oibus aliquibus eorum
occis: in captiuitatē reducti. q̃uis 7 ceſaris 7 ladiſlai regis publice fidei lras ha
beret. **S**icq; dicta iudiciū dies circūdūc: neq; ſpes eſt iuſtie locū fieri. **P**roce
dere nāq; aduerſus abſentes q̃ cōparere non poſſunt nulla rō patit̃. **P**roſiteri
dies ſine pſenſu p̄ſū nō pōt̃: qñ ex cōpromiſſo res agit̃. **N**eq; pcuratores magni
magi pſenſuz̃ progationi adhibent. quo attū ceſar pōt ad p̄cordiā nauat operas.
Sut em̃ aliqui ex parte ciuitatuz̃: q̃ 7 iuri ſtare non poſſunt. **C**ōpoſitionis tñ ad

mittende p̄tatem habent. Neq; in hac magna spes est ciuitates fedus dimittē
religiosi p̄mittē nolūt. **N** si reb; infectis hic p̄es abeat: magnū discidiū magnūq;
malū iustat. Religio potēs est armis amīcis auro habūdās: neq; ciuitates nude
sunt. Quinq; & quingenta simul opida iūcta sūt. Ciuitates imperij q̄s vocāt sta-
giales: cū his sentiūt: opēs pellicent. Rex q̄s polonie vicin; ciuitatū partes ad-
iutus timet: q̄ sepe religioni & magno m̄gro fuit infestus. Viri seniores cū ve-
tera mēte reuoluūt admodū verēt: ne bobemis p̄utenti siles fiāt. Inde q; magn;
ille & clarissim; theutonicoz ordo pellat. **D**ec ad extrema germanie p̄tinet & ad
occeanū versa: parū mediterraneos mouēt boies. Sed quid illud horribile nouū
modo allatū de constantinopoli tremīt man; vñ hec scribo: horret animū: neq; ta-
cere indignatio sinit: neq; dolor loqui p̄mittit. **D**eu miserā xp̄ianitatē. **D**udet iā
vite: feliciter vtiā ante hūc casū obfisse? italia: germania: gallia & hispania ma-
gna ex parte salua. pro chopudoz ab effeminatis thurcis indicā vrbē cōstātinopo-
lim capi p̄mittit. **C**redo hec iam vic pietatē aures accepisse: egredior germaniā
& ad greciā pergo: thurcoz impator: magnis militū copijs cōstātinopolis p̄ximis
his diebus obsidione terrā marisq; cinxit. Atq; ad motis machinis & iusultu ter fa-
cto expugnavit: populū oēm gladio extinxit. **S**acerdotes diuersis tormētōz ge-
neribus excarnificauit: neq; serui neq; etati p̄cipit: quadraginta & amplius milia p̄
sonarū illic occisa referunt. **Q**ui res gestas ad nos ex rāstia venientes enarrant.
Paleogolū qui apud eos imperauit capite multatū. filiū eius ereptū fuga i pe-
ra modo obsessum aiūt. **N**olo ista sigillatim p̄sequi: q̄ alios & meli; & veri; san-
ctitati vic p̄scripta eē nō ambigo. **S**atis est mihi cū via pietate de tāta xp̄ianitatē
ruina dolere. **V**rbis q̄s p̄ cōstantinū in annos. **M**.c. & vltra durauerat: neq; vñq;
in p̄tate venerat infidelis. spurcissimoz thurcoz hoc infelici anno directioni pa-
tuit. **R**oma quoq; post suā cōditionē in anno. **M**.clxiii. p̄ gothoz regē atblari-
tū direpta refert. **S**ed hic ne tēpla sanctorū violarent edixit. **T**hurcos autē in ec-
clesia dei seuituros q̄s dubitet. **D**oleo tēplū illud toto terrarū orbe famosissimū
sopbie: vel destrui vel pollui. **D**oleo infinitas sanctorū basilicas: ope mirādo cō-
structas: vel ruine vel spurcicie machometi subiacerē. **Q**uid de libis dicāz q̄ illic
crāt innumera biles: nōdū latinis cogniti. **D**eu qd̄ nūc magnoz noia viroz per-
buit. **S**ecūda mors ista bomero est. secūsus platonis obitus. **U**bi nunc p̄bōz aue-
ret ingenij vt hāc calamitatē dignis vocib; deplorare possem. **A**dmodū ista cor-
meū virget atq; expungūt scissime p̄f. **V**ideo simul & fidē & doctrinā teleri. **I**dq;
n̄rā desidia accidit q̄ solum p̄ntia respiciū. **N** si seruiciores ad rē xp̄i publicani
aīos adhiberem: hec p̄fecto nefanda dades inferri nobis mime potuisset. **C**ert;
sum qz meroze magno via sanctitas est affecta: multūq; rei hui; deplorat euentū
Neq; ab re quidē. **N**emo est em̄ cui magis tāti malifama: q̄ vie pietati sit obfu-
tura. **N**ā scriptores oēs q̄ apud latinos romanorū p̄ntificū gesta referēt. cum ad
v̄m tps fuerit ventū in hāc suāz de via gloria scribēt. **N**icola; papa q̄nt; natiōe
tuscanus. **S**edit annis tot. **P**atrimonij ecclesie ex tyrannoz manib; v̄dicauit: vi-
uifaz cecidiam vniom reddidit. **B**ernardinū seuēsem in cathalogo scōz annume-
rauit. **P**alatij sci petri p̄struxit. **B**asilicā ei; mirifice repauit. **J**ubileū celebrauit
Fridericū terciū coronauit. **P**ulcra hec & decora de v̄io nomine p̄dicabunt: sil-
lud oīa funestabit: cū in fine adiciet. **E**t hui; tpe v̄bs regia cōstātinopolis a thur-
cis capta direptaq; est: nescio an viruta incensaue vici poterit: **Q**uis in manu bo-
stij data min; crusta nobis q̄ itegra possit obesse. **I**taq; luet via fama sine v̄ra
culpa. **Q**ui & si totis conatib; opes ferre misere ciuitati studuistis: nō tñ xp̄ianis
regib; p̄suadere potuistis vt arma sil; capescētes cōe fidei negociū adiunaret. **N**e
gabāt tantū eē piculū quātū dicebat: mētri grecos: medicareq; pecunias arbitra-
bant oīa ficta vanaq; reputabāt. **F**ecit v̄ra beatitudo qd̄ potuit. **N**ihil est qd̄ vie
clēmētie possit impingi. **S**i tñ impinger hoc v̄io nomini posteritas rerū ignara. cū

vno tpe pstantinopolis amissas didicerit. Timui semp hoc beatissime pi cu multa
ex sua vie glorie succedere aia duerere sine finitū aliqd emergeret qd felicitas
cursus impediret: lacrimabile affere materiam. Ecce qd timui ex duob xpiani tan
luminib alterū iā videm? erutū. Quē talis impiū eueras sedē. Greca oēm gloiā
extinctā ceruim? Maiores nri hierosolimā: accearon: anthiochia pderūt fa te
or: ingēs malū: nulla clades moderne ruine cōpanda est: i asia z in aliena posses
sione nri veteres vrbes amiserunt: nos in europa in nro solo: iū xpianos potētissi
mā vrbē: oziētalis impiū caput grecie: columē lī arū domiciū ad hostili manu si
nim? expugnari. Iā regnat inē nos machomet? Iā nris ceruicib? inūiet thur
cor gladi? Iā nobis clausus est eūsū? z thanays inaccessibilis factus. Iā wala
chos thurco parere necessus ē. Inde ad būgaros. Inde ad germanos thurcor
gladi? penetrabit. Et nos interiz domesticis qtimur odijs. Reges frācie z anglie
inter seligāt. Germani principes inuicē bella gerūt. Raro hispania tota qescit.
Italia nra pacis erps de alieno iure pēdit. Quāto meli? tātū armoz tantūq
militie i hostes fidei verterem? Quid beatissime pat nō scio cui magis q vie san
ctitati bec cura debeāt. Vestrū ē iā assurgere: scribere regib? mittere legatos: mo
nere: hortari principes atq: cōitates in aliquē cōm locū: aut veniāt aut mittāt.
Nūc qz dūz malū ē recēs xpiane reipublice cōsulare festinēt: paces aut inducias
inter socios fidei cūponāt: atq: iunctis viribus aduersus salutiferē crucis inimi
cos arma moueat. Spero equidē si vestra sanctitas suo ex more hoc negociū fer
uido z ardēt aīo totoq: corde pmouēdū accepit. z deū z hoies assensuros: futu
rūq: beui vt insolētie sue thurcos peniteat atq: in altum xpiana fides emergat.
Bec habui quē nūc ad vīam pietatē scriptōe digna putares. Et quis de tanto z
tam arduo negotio maiores viros q ego sum loq: deceat. qz tñ xpianū sum: nihil a
me alienū puto qd xpiane religionis vtilitatē cōcernat. Nec ambigo q p me scri
bunt: cūcta pietatē vīam in pte accipe meliorē nec alia modo. Recōmendo me
vie pietati: quā pius z optimus deus felicē ecclesieq: sue statū diu ac votiuē solpi
tē z letā cōseruet. Ex grezio stiriensib: die. xij. Julij. Anno. M. ccc. diij.

Impator: sumo pontifici spondet
auxilio esse cōtra thurcos.

Epistola. clxij.

Beatissime pi z dñe reuerēdissime. Cū nobis renūciatū ēēt his dieb? pstan
tinopolim grece caput z oziētalis impiū quōdam sedēp thurcor dñm ex
pugnātā z in seruitutē redactā: multūq: ibi xpiani sanguinis fusus ē. Bū
inter quidē vt debuim? z molestissime tūm? cōm xpiane religionis calamitatē
atq: iacturā: intelligentes nō de pterito solū qd doleamus: sed de futuro qz qd
timeam? tante vrbis amissionē fidelib? xpianis habūde pberē. Nūc si verus est
rumor ad nos delat? hoim qdraginta milia cesa sūt. Ne plures in seruitiū mise
rabile dūctē. Tēpla diuino nomini dedicata fundit? diruta. Naues nō pauce ca
pis admodū necessaria. In qua p multa secula z patriarchalis dignitas claruit z
impialis maiestas insignia floruerūt: taccam? de litteris ac bonarū oim artū stu
dijs: q veluti domiciliū xpianū ex tota greca cōstantinopolis habuere. Quib? mō
cū ciuitate cadētib? nullū pfecto credim? ēē xpiano noie insignitū: q de tāte vrbis
ruina supra modū nō angat z doleat. Maximū certe atq: horribile vuln? illatū
ē eccleie catholice nro tpe. ac mai? qz scripā possit aut vbis expmī. At cū potētissi
mus hostis crudelissim? immanissimūq: in manu victoriā hāc. locūq: nactus sit:
ex q fidei xpiane quā psequit. p sua libidine possit officere: qz nō cū indies plura
conaturū existimet qb? xpianoz gentē in pniēte desolationeq: ducat. Quippe vi
ctoria sui natura insolēs. etiā si ad mites venient. feroces eos impudenteq: red
dūt. Quid cū his agat qui suapte ingenio soliti sunt seruire: an putare quisq: pōt
iratoz hominū cupidūq: atq: acerbissimoz quieturā esse victoriā. Annūcro q
ex illis pib? ad nos veniūt: z perā aiūt xpianis pdiram? z alia pleraq: loca vicina

cōstātinopoli p̄thurcos occupata q̄ primā quāq̄ victoriā nō desī die aut fecor
 die ducūt. s̄ instrumentū sequētis habēt: studijsq̄ oib⁹ entunt vt xpianū nome
 ad internitiōē redigāt. nescim⁹ an vera sint q̄ auctore nō certo dicim⁹. **T**imere
 tñ q̄ sperare multe nos vigēt rōnes. **F**ama q̄ de vcturis t̄urcorū exercitijs erat
 ciuitas regia p̄ magnitudine sua parū populosa: hostiū p̄iniquitas: auxilij spes
 remotior. z infelix ac dolorosum nūciū optato z fausto semp̄ credibil⁹. **Q**uibus
 ex rebus z si nō dubitem⁹. **S** vestra bis cognitis excitatā ecād cogitādū inueniē
 dūq̄ modos quib⁹ tam p̄iculo z potētī hosti ne auxili⁹ noceat oportune resistat.
Ame qz nos quoq̄ velut impatore z aduocatū ecclesie res ista cōcernit: baud ab
 re credimus esse. **S**i clementiā vestrā p̄ cōi fideliū salute accensaz: magis ac ma
 gis inflāmāre nitamur. **N**eq̄ em̄ res est que vel negligi debeat vel differri: occur
 rere oportet prius q̄ vulnus alt⁹ infingat aut veneni labes in corda decedat. **C**ete
 rū cū tanto negotio nō vni⁹ puīcie. aut paucorū principū. s̄ oim xpianoꝝ regum
 seu certe magne p̄tis eorū necessarie vires existāt. **D**icim⁹ q̄d fidet qd nobis et vsu
 videt: neq̄ dubitam⁹ qm̄ dicta nra v̄sa sanctitas in p̄tericipiet meliorē. **S**anc p̄
 tanto z tānecessario ope optimū factū censem⁹: clementiā v̄faz q̄ locū tenet in ter
 ris saluatoris nri ibi xpian⁹ res agit: nūc exurgere: scribere regib⁹: legatos mit
 tere: monere. hortari p̄ncipes ac cōitates in aliquē cōm locū: aut veniat aut mit
 tant. **N**unc dum malū est recens: xpiane rei cōsulere festinēt. **P**acē aut inducias
 inter fidos fidei cōponāt: atq̄ iunctis virib⁹ aduersus salutiferē crucē inimicos
 arma pmoueāt. **N**z si v̄sa. **S**. toto pectore suoq̄ more ad rem hanc tampiā z vti
 le intenderit: nō est nobis dubiū quin plures z reges z p̄ncipes: in quib⁹ zelus
 domus dei z ardor fidei orthodoxe nō est extinct⁹: ad mādātū vestrū voluntarios
 z obsequētes se p̄beant. **N**os certe pietati v̄se vt libuerit: z assistere z cooperari
 p̄ nri officiū debito minime omitemus. **S**oluz precamur vt v̄m in hoc negotio
 cōsiliū z intentū cōicare dignemini. **N**āq̄ si fuerit opus nre rōnis z imperij sacri
 p̄ncipes ad hoc cōm cōuocare: z alia q̄ iuxta cōsiliū vestrū putauerim⁹ oportuna
 implere nō negligem⁹. **Q**uia s̄o ad hui⁹ negotiū maxime cōducere arbitramur
 Italica bella p̄ponim⁹ sopiri q̄uis beatitudinē v̄sam ad hoc conari z p̄ se suffice
 re nō ambigam⁹. **A**n qz anno. prime decurso z rome z neapoli z ferrarie z vene
 tijs: de hoc plurimū egim⁹: is frustra si pietati v̄se impitiaz quouisim⁹ expedire
 videt q̄ oratores aut ad. **S**. v̄sam aut ad p̄tes contendentes mittam⁹. siue alio
 modo p̄ pace celerius cōficienda laborem⁹. vt vestre sanctitati fuerit visum: eo
 mado faciem⁹ omniq̄ cura z studio prouiderimus ad ea intēdere: p̄ que pace taz
 italīs q̄ ceteris xpianis data: z furoi t̄urcorū resistat: z xpiana religio in suo sta
 tu cōquiescere possit z debito sub splendore foueri. **D**atū zc.

Spondet se citius patriā visurū.

Epistola. chrii.

Eneas senen. eps dño georgio nicolai eximie doctor frater amantissime.
 Scripsimus tibi nup̄ de receptione tuarū l̄raz que nobis cumulatim red
 dite sunt. **E**x quib⁹ ingratiū illū z tolerandū tue matris amice nostre sanctis
 sine femine cognouim⁹ obitum. **R**espondim⁹ ad oia que significasti. **N**on est cur
 multa dicamus modo. **S**olū illud te scire volum⁹: supplicauim⁹ cesari paucis añ
 hunc dieb⁹: repetēdi toniū ad tēpus facultatē vt nobis daret. **N**is autē q̄uis in
 bendi imperiū habeat: tū rogauit ad. xv. diem post festum dñi michaelis apud se
 maneremus. **I**stāt em̄ eo tpe corā sua maiestate grandē iudiciū: inter ciuitates
 quinq̄ z quinquaginta p̄uissē z fratres ordinis beate marie theutonicorū. **D**i q̄
 nō vult nos abesse. **N**ecessē est igit̄ ad illā diē vt p̄ueniremus. **E**xinde mor̄ con
 scens equis ad vos veniemus: z anteq̄ intret aduentus dñi si deus dabit vobi
 scū erimus: deq̄ rebus singulis transigem⁹. **F**ortasse medio tpe calamitas cōstā
 tinopolitana v̄ros italos de pace cogitare magisq̄ bactenus admonebit. **E**x gre
 zio shrie. v. idus augusti. Anno. M. cccclij.

reddere curat: quoniam videat boies ab eorum obsequiis arcere. **M**ā q̄s p̄ hac inquiet illi regū atria frequētābūt: si se futuros illic miseros intellexerint. **E**t ego non id ago ut principib⁹ erogē: sed illos poti⁹ magis leuo molestijs. **I**ustat assidue q̄plurimū et nobiles et magni viri: q̄ regū aures obtūdūt dū in curiā p̄ ab recipi postulāt: q̄s cū nequeūt reges aut vtilitē recipiant honeste repellere: magnāq; p̄terea sint anxietate: grā mibi nō odiū hūc debet si quē ex his monuero: cūne regis vt sup̄ apte remittet. **N**ec timēdū est meis scrip̄s id fieri vt regū aule deserant: erit enim sp̄s stultorū numer⁹ infinit⁹: q̄ vitā beatā apud reges solūmodo iudicet iuueni. **S**z caue dicat aliq̄ ne diuinis aduersere p̄ceptis dū regū suades euitari seruitia: cū pe trus aploz p̄nceps et caput ecclie subiecti estote dicat oī creature humane p̄pter deū: siue regi quasi p̄cellēt siue ducib⁹ q̄i ab eo missi. **A**būt aut a me scel⁹ hoc vt aplo cōtradica vel regib⁹ dica nō eē parendū. cū et veritas in euāgelio reddi q̄ sūt cesaris cesari iusserit et q̄ dei sūt deo: cūq; ad romanos paulus doctor gentiū dicat **Q**uis aīa p̄atib⁹ sublimioribus subdita sit: nō est em̄ p̄as nisi a deo. **C**lamor et ego obedite principib⁹ vris oēs populi. **S**ubijcite vos sublimiorib⁹ p̄atib⁹ oēs gētes **S**z meministis q̄ petri p̄pter deū vt subijciāmini iubet. nō p̄pter opes potētias vel honores. **I**ta ista nō sūt cōtraria meis scrip̄s si cū p̄beta dixerim nolite p̄fide re in principib⁹ in filiis hoim in q̄b⁹ nō ē fal⁹. **P**terea q̄ plures obiectiōes alias q̄bus te respōdore p̄stituo. si q̄ sūt q̄ velint me ampl⁹ in pugnare. **E**go ad rē ip̄as veni si p̄as quid hoc me disputare cōpulerit paucis absoluerō. **G**enitor meus filius q̄ mortuo p̄e posthum⁹ natus paternūq; nomē tulit: adolescētie sue florez apud antiquū ducē mediolanēsem: hui⁹ philippi ducis patrē pegit: affectusq; tan dē curie tedus domū rediit vroz duxit: filios genuit et vīq; in hac diā vitā q̄ctāz laudatāq; regit. **S**z cū ad se duo senes iuuenes admodū nobiles accessissent: et an regi seruire p̄duceret p̄cunctati fuissent: sic rēdit. **A**denippus cū adolescens apud bomerū hesiodūq; diuersa deoz scelera legisset: ea licita eē atq; honesta cre debat. nā q̄ dū faciāt q̄s nō arbitret honestū. **H**ic vir p̄sca factus: cū illa tūq; turpia p̄bitari legib⁹ aduiceret. incertus ai p̄hos adiit: sciscitaturus ab eis q̄ nā esset optima vita: sed neq; p̄bi satisfecerūt: cū inter se dissentirent. et aliq̄ volu ptate: aliq̄ vacuitate coloris: virtute aliq̄. quidā vō animi corporisq; et fortune bo na simul iūcta vitā diceret p̄stare beatā. **I**ncertior igit ille multo q̄ antea. vt ver bis vtat terentij: cōsulare mortuos decreuit: et ad inferos penetrauit: ac ex thire sia qui et ip̄e vates diuinatōz fuit: vbi vita beata esset p̄quisiuit: cū vates diu respondere negasset. in aures tādē insufurrās: apud p̄uatos inq̄t optimā vitam. hoc est felicitatē iuuenes. **H**yses q̄s lyddoz rex: q̄ se p̄e ceteris fortunatissimū re putabat. **A**ppollinē cōsuluit q̄s suo tpe felix eēt: cōtēpsit oraculum regias opes et apparat⁹: atq; aglāū quēdā arcadē modici ruris cultorē: q̄ metas agelli sui cupi ditate nū q̄ excederat: felicē esse respondit. **E**os igit o iuuenes si quo modo viua tis optime queritis: minime reges adibitis. nā cū ipsi felicitatis expertes sint: feli ces q̄ sibi dicari sunt nullo pacto possūt efficere: quippe q̄ principibus seruientes nihil sibi libertatē relinquūt. vt ea p̄sequi possint quib⁹ potiti multo sint q̄ antea miseres. **V**irtutes ei o iuuenes felicitis vite sūt effectrices: q̄ a principib⁹ donici lus excludit: si q̄ casu aut errore linē ingrediunt: euestigio cogunt fugere: p̄terri te sinistris morib⁹ q̄b⁹ in altis palatij viuūt: q̄ si tēpus differendū daret monstra re vobis oēs boies stultos eē: qui vitā habētes aliā in qua possint honeste versa ri in curijs principū se p̄cipitant. **S**ed abest oculi. **I**deo vos tñ moneo: vt agrum hūc bisfriones et adulatores et alios nebulones metere sinatis: qui nigrū in can dida vertunt: nullus est em̄ viris bonus apud principes locus: nulla emolumenta labor et iuuenalis verba resumā. **M**inor est bodie res heri q̄ fuit: hec eadem cras retrahet exiguis aliqd. **S**ic filius genitor. **I**lli vō ab infans p̄posito reuo cati domi manere et sibi et musa vinere decreuerunt. **E**t paterna vox min⁹ in filio q̄ in extraneis potuit: nec em̄ me pater ab obsequijs curie valuit auocare: q̄bus

sepe multi ne me post principū vesantias ire p'ditū admouerit. Sed exptus sum
qd p'ius nō credidi: verāq; p'ius sniam inuenio: de q'libet mensie in hac epla differ
tare: grāuicq; tuo iudicio remittere cūcta. nā 7 tu annis cōplurib; int' aulicos ca
nes latraui. Audi te apud albertū cesarē honorato in loco: 7 cū te p' mū noui:
orator suus in basilienē palio b'ndictionē sibi ex patrū cetū petebas: cum is regni
bū garie diadema mortuo socero suo sigismundo cesare suscepisset: atq; postq; is
qz vitafuit? ē. n' em trīenō toto impauit: ad nepotē ei' albertū austrie ducē te cō
culisti cui' es adhuc p'siliari'. Quā rē nō sum nescius apud ignaros rex mee snie
plurimū detrabere. quis em infelicitē viuere curiales crediderit: cū tu qui v' ba
beris bon' 7 sapiēs: solut' semel curie vinculis. iterū te vincieris sed sum ego qz in
eadē qua tu es causa. qui annis iaz. xv. curialē seruitutē seruui. 7 nūc eccl'asticos
nūc seculares secutus suz principes. 7 quis liber nōnūq; euaserim. mox tamen i
vincula meapte redg. Itaq; posset aliq; opinari: vt solus vel cū paucis curie vo
luptatib; fruaretur: circo memor es curie corā alijs detestari sic apud mediolanum
qui bernardino p'dicatori cōtractus vsurarios accusabat: vt p'hibitis ab his re
liquis solus ipse feneraret. S; lōge aliter est: nō em qz placeat mibi curia iō ver
sor in curia. sed ne leuitatis accuser: qui genus vite receptū nesciuerim. p'seq; idē
7 te arbitror retinere. Accidit em nobis sicut co nūgat. Sunt em admodū multi
qui viuente p'uge m'rimoniū damnāt: 7 vxoris obitū cupiūt libertatē amore. spq;
illi' ad corinthios pauli mādātū meminerit. Solutus es ab vxore noli q'rere vxo
rē. At bī postq; libertatē sūt assecuti. mox alterā ducūt p'uge vt vir qdā exequias
defuncte valeat retinere. Sic em ē hoim calamitas: vt vitā quā viuūt diuq; vite
rūt et si malā sciūt. mutare tū aut neq;ant aut nesciāt: hinc orati' ad eos q; suā vitā
dānates alienā laudāt. Pā faciā qd vulgū inqt. eris tu q; mō miles mercator: tu cō
sule' mō rustic'. hic vos hic mutae discedite p'tib'. eya qd statis volūt. Plima sūt
mīoibes q; nos cogūt p'leuerat s; nulla ē rō p'or q; ambitio. q; tāq; mūla charita
tis oia fert onera quīs quissima vt honorib; seculi ac p'larib; laudib; c'fferat. Oz
si b'iles essem? 7 aiaz poti' lucrari q; vanā venari aiaz studerem? haud multi p
secto i bectedia sese recipient. Ad eos igit q; p'p'ea seq; reges volūt q; p'latos 7 to
ctos i curijs eē p'piciūt. saluatoris n'ri ihu vocē obijciam. Sup cathedram moy
si sedet scribe 7 pharisei q; dicūt facite s'm opa eoz nolite facē. Mō igit qd isignes
viri ac mag'ri vite faciūt. s; qd facē debēt imitari o3. Expēdat p' seipz q; se d'icare
vult regib; an tolerare labores famē p'peti: sitiz sufferre: p'tumeliaq; valeat susti
nere. Deinde p'piciat diligēt vtrū ex curia p'seq; possit qd su' desiderat ai': mibi 7
agustie apd p'ncipes infinite intolerabiles eē vidēt: 7 q; hoies optāt illic nullaten' in
ueniri quo sit vt verā p'ius sniam arbit' de q; nūc trāsigem'. Repetēda ē igit pater
na vox. qd ille stultos eē autumat singulos q; nō coacte p'ncipib; sūiūt. Alara vox
dura tū fortasse nonnullis videt. S; audiāt q; pacto p'bet. Stultū q; adpositū n'ri
trib; modis dūctū hoies. Stult' ē q; q'ritat qd neq;it inuicire. Stult' 7 q; q'rit qd no
cet inuētū. Stult' q; 7 ille ē q; sine p'posito ad quē tēdit. cū plures habeat calles. te
teriozē deligit 7 piculosozē. vt si romā petitur? cū due sibi pateāt vie: altera be
nīs atq; secura: altera lōgior plena latronib; p'gere vltimā velit. Curiales igit ho
mines aut primā stulticiā incidūt aut alterā aut tertiā. Aut em qd affeq; nequeit
inuestigāt. aut qd inuētū detrimētū sit q'rūt. aut semitā peiozē deligūt q; res me
li' longe cognoscim? si q; sint curialiu desideria 7 q; sibi p'stituāt fines p'videri
mus. Mibi vident' oēs q; regū vel principū latera stipant: aut honores querere.
famāq; seculi: aut potētā aut diuitias aut voluptates. Nec inficias eo nonnullos
esse qui se apud p'ncipes lucrari aias arbitrent: vt meritū tanto mai' nāciant
quāto cū maiore piculo militauerint. De his igit q; nq; gen'rib; hoim dūctū est
vobis: q; tantū distare vt sapiētes sint oñdem? vt facile quis eisdē deliros: amē
tes insanos ac stultissimos qat cognoscere. Pū' tū q; hoc aggrediar: oēs oratos
volo ne me quēpiā principū carpe censent: aut quouis pacto seremissimo diuocq;

principi meo friderico cesari detrabere. **N**ā est dicturus inter disputandū factis
viciosos principes esse. et libidini ac stulticie seruos: nō tñ id oībus ascripserim.
nec enim me later inueniri nōnullos virtutū ac sanctionis cultores q̄ a principatu
vicia diuino quodā munere sepeant. quēadmodūz boni apud gentiles principes
augustus vespasianus titus traianus et anthoni⁹ p̄i sunt habitī et apud xpianos
constantinus arcadius bonoz⁹ theodosius carolus magnus et quē bambergā ve-
nerat beatus sanctus in quib⁹ si vel pietatē vel māsuetudinē vel pacis amorē
vel iusticie zelū vel religionis affectū requiris. **F**ridericū nostrū nulla in re mino-
rē inuenies. **T**antūq̄ abest vt meis sibi scriptis velim detractatū: vt eius laudes
illustrare. et verbis quoad possum et oratione soluta decreuerim: nec me nūc ei⁹ cu-
ria retineret nisi sua me bonitas allexeret. **S**ed me quāta sit curialius infelicitas
ostēdit: nō qd ipse et alij pauci quos eqs amauit iupit̄ s̄ qd cōie principes agant
referre oportuit: q̄ si oīa que inferius mala recensent in nostri principis inueniri
curia dixerim: apte metiar nec minus metiar. si nihil illorū bic esse ostēderim nec
ego quēq̄ memororūm. q̄ sic est hoīū vita vt plus mali vbiq̄ q̄ boni recipiat.

Nostra intentio est fatuos esse qui principibus herent disputando mo iustrare
iaz igit̄ illos aggrediamur qui tanq̄ appetētes honozem principib⁹ seruiūt. **A**d
uerius quos cū inuenali libet exdāmare. **M**edici media pertundite venas: de-
lirant enim qui propter honozē principibus famulant: ad quoz purgandas mē-
tes non meis scriptis sed elleboro potius esset opus. quis enim in aulis principū
verum honozē dixerit inueniri. **D**antē honores in curijs nō s̄m mores atq̄ virtu-
tes. **S**ed vt quisq̄ ditior ē atq̄ potentior eo magis honozat. **N**ā quē vñq̄ paupe-
rem taceri p̄stanti virtute predictū: regū aliquis sublimauit. **A**udio qd obijcis fue-
rūt nōnulli dicis obscuro nati loco atq̄ inopes quondā. q̄ nūc oīb⁹ sūt prelati: sic
ess̄ principes voluerūt. sed quos oro sic platos ais nēpe quos suis morib⁹ cōfor-
mes inuenerūt. quibus morib⁹ auaricie: libidini: luxurie: crapule: crudelitatis. **S**ic
est sane. **P**lacet avaro regi qui pecunias vñdecimq̄ refert. **S**tatus est libidininoso q̄
virgines atq̄ maritatas sibi conciliet. **C**arus est ebrio qui cōbibit. **C**rudeli iocu-
dus est qui sanguinē q̄ multū effundit humanū. **N**emo acceptus est nemoq̄ ex
paruo statu preferē alijs. nisi magno aliquo facinore sese principi conciliauerit.
Et bic nō est verus honoz et stabilis. qui ex radice venit nō bona. **V**era gloria vt
inquit cicero: est illustris ac puagata multozq̄ et magnozū: vel in suos ciues.
vel in patriam. vel in omne genus hominū fama meritorūz: quā nec principes
assequunt̄ nec qui seruiunt eis. **C**um vitijs omnes fere sint dediti. nec bonū ali-
qui agant nisi fortuito. **E**t transcūti per urbem tibi inclinabunt homines. de-
nudabūt capita: cedent loco: salutes dicent. manus osculabuntur. **I**ta est certe
Et vbi trāsigeris digit os retrorudent: subfannabūtq̄ tibi. **E**t ille est inquiet:
qui principem nostrum seducat. qui bellum suadet: qui vectigalia auget. qui one-
ra nobis importabilia cumulare facit. et etiam qui verso pollice quos vult ex no-
bis occidit quem dñi deq̄ omnes perdāt. ne sub eius tyrannide diutius stireus.
Huiusmodi est honoz curialius. qui si te quisquis es oblectat. non verebor te stul-
tum atq̄ insanū affirmare: qui oblectationes tuas in refallac varia atq̄ omnino
falsa reponas. **E**t parasitoz vocibus qui te cenarū grā laudāt. quātū tribui debe-
at tupe nostri. **P**retereo bistriōes atq̄ ioculatores et toti⁹ vulgi laudes. quas vir
prudēs p̄ nibilo reputabit. q̄ nulla est vera laus. nisi a veris proueniat laudatis
Adde q̄ oēs curie sequaces nō quibus presint. sed a quib⁹ precedantur inspicūt
et altius semper euolare nituntur atq̄ cum reliqui precesserint ipsis etiam regi-
bus incipiunt inuidere. quia inreplebilis est humane glorie appetit⁹. **Q**ui postq̄
te dedideris semper illud cicero: nō in ore habebis. **Q**uicquid est enim q̄uis am-
plum sit id certe parum est: cum est aliquid amplius. **E**st insuper philosopho-
rū sententia ac presertim arestotilis in bonozibus non esse finem ponendum: q̄
et res incerta est et in potestate alterius. et qui seruit bonoz et hui⁹ seculi fame ne-

principibus
seruiunt

ita est.

esse est ut multa faciat iniucis. Interdū pl^uboib^{us} q^{ui} deo seruire cogit. Duo enī
cū sint honores: alter viroz bonoz: alter multitudinis. Stultus est q^{ui} primū ap^{ud}
regē venat: q^{ui} inueniri vcrus honor nō pōt vbi virtutes nō regnāt. Qui nō alte
rum multo stultior est: q^{ui} rem p^{ro}uiclosam sequit^{ur}: et viciosā inuisibile et incertā
Atq^{ue} bi quidē p^{ro}petuis cruciatibus affligunt: cū sibi p^{ro}ferri plurimos et sepe indi
guissimos videant. nec qui bonoz est audius vsq^{ue} magisq^{ue} in curijs angit atq^{ue} iā
fatis de honore sit dictū. Nūc ad potentia eamus: pulchrū videt^{ur} apud principes
esse potentē. tutorē vocari regis: p^{re}cipe alijs bellū indicere. pacē cōponere: posse
obesse et p^{ro}desse q^{ui} pluribus. Sed multi decepti sūt. cum posse apud reges pluri
mū q^{ui} fuerit: apud tiberiū. Neronē claudiū tam potēs. Seianus fuit vt impator
apud capreas cū rege caldeo sedente: solus hic imperiū administraret. secundūq^{ue}
illud totius orbis caput veneraret. Et quippe si ante ipm opp^{re}ssa cesaris senect^{us}
fuisset. hunc vniū populū augustū vocasset. S^{ed} nulla est apud p^{ri}ncipes diutur
na potestas. nulliusq^{ue} status debilioz. nullius incertior. nullius infirmior est. q^{ui} ei^{us}
qui apud principē videt^{ur} esse potentior. Sūt enim multi similitudines: odia. Dis
potentia magne inuidie subiecta est. Incidit suspitiones: parantur insidie: p^{ro}stre
p^{er} viditq^{ue} delatores. Atq^{ue} vt oculus parua festuca turbat. sic principum gratia
offensiuicula vel minima cadit. Interdū etiā nullo crimine p^{ro}ditur. tantū apud
principes subdola lingua pōt. apud adrianū impatorē delatoz voces adeo valu
erunt: vt amicos quos ad summū p^{ro}uexerat: post hostium loco habuerit. Sed ad
seianū redeo: vis ne salutaris sicut seianus: et tam esse potens vt ille fuit. At hic vni
ca principis epla captus est: p^{er} vibē vnico ductus ad spectacula: et in tiberidis ripa
truncatus. Desq^{ue} ipsius statue ex capitolio deiecte sunt. perlege sacras lras: quot
sunt: quot dauid: quot salomon ex his qui apud se potentes erant occidi iusserunt.
Abimelech q^{ui} potentē vidit apud se ysac ex regno repulit foras: et interfici iul
fisset. nisi dign^{us} dei cū illo fuisset. Clitonē sue nutricis filij et philippi patris laudes
ēdpare fuisset. Alexander macedo sua manu interemit. Extant nri tps admodū
multa exempla: q^{ui} p^{ro}sulto fugio ne cui videar detraxisse. De magno regni appulie
senecallo nemo me dicere p^{ro}hibet. q^{ui} tuta est in mortuos rep^{ro}bensio. Hic apud re
ginā Joannā p^{ri}mo in loco fuit. potentiaq^{ue} suā firmiorē putabat. q^{ui} et stupis sese
insinuauerat. At regina cōuerso in aliū amore: p^{ro}cussores ad illū noctu trāsmisit:
quo mortuo alios sibi cōcubinos substituit. Parati sūt q^{ui} apud reges p^{ro}petuo sūt
potētes. Sepe q^{ui} heri placuit hodie displicet. nullū est in atrijs principū mai^{or} stu
diū q^{ui} vt alios de gradu p^{ro}cipit et se erigat. potentū quilibet appetit. nulla inter
curiales habitat fides: nō frater a fratre tutus inuenit^{ur}. nec patri fili^{us} fidus est. nec
filius patrē seruat. quilibet sibi studet. oēs p^{ro}ferri volūt. oēs mādare. Si quis po
tens est. mille circa se oculos habet et totidē linguas ad ruinam eius aspirantes: et
vnus hinc ali^{us} illinc p^{ro}mit. Nimiū multos timere habet q^{ui} multū pōt. et illum oēs
oppugnat q^{ui} principi gratior existimat. Ruunt turre q^{ui} iuxta flumē site p^{ro}petuū
in se aque cursum recipiūt: quid tu facias qui ex vni^{us} voluntate dependes. in cuius
amore nec ferro nec plūbo sed ecra fixus tener: quā vel inf^{er}rigidat? amor ex cutiet
vel ire seruo eliquabit. Nō oibus tantū ai ridet fortuna. quātū cā cellario nostri
cesaris caspari scblick. quē vel miranda fati clemētia: vel singularis virtus. atq^{ue}
p^{ro}stantia/ que in paucissimis hoib^{us} repit/ apud tres cesares inter primos po
tentē reddidit. Alios nō vix vni^{us} vidim^{us} in curia successores tales eē q^{ui}les apud
antecessorē fuere. S^{ed} p^{ro}capitari cōplurimos ex gradu cernimus. ita vt quātū p^{ri}
honoratiorēs et potētiore censebant: tanto exinde debiliores et in honoratiorēs
fiāt et sint inimicis gaudia. amicis nō et p^{ro}priis et sibi dolor: molestie atq^{ue} de
decori. Est autem vulgarissimus eorum finis qui apud principes vel honore vel
potentiam queritant: quos in errore tam manifestō cōp^{ro}benos stultissimos eē
nemo negauerit. nec plura de potentia. Nunc diuitias p^{ro}sequamur quas nūme
rubū ē plures mortales iuriales carceres attraxisse q^{ui} cū oratio se labore fer

re bicūt senes: vt in oīa tuta recedāt: quidā vō **Iuuenalis** referūt verba: qñ ego
 figam aliquid quo sit mibi tuta senectus a rege et baculo. **Aduersus** quos pos-
 sum saluatoris nrī sermone referre: qui tā difficile dicit diuites intrare regna celo-
 rū: q̃ per forāne acus transire cameluz: quo sit vt stultum sit diuitias querere: et
 spem patrie celestis amittere: nec mibi quisq̃ timorē famis adducat: quasi nō ha-
 beat xps vnde alar paupes suos. **Apostoli** nauim et retia reliquerūt inq̃ biero-
 nymus: nec tamē illis quicq̃ defuit. **Libertas** xpi pauperuz et olera. **Reli** diuitijs
 pferunt: sed ista fortasse nūmū religiose dicunt: nec talia sunt que vulgo probari
 queāt. **Agamus** igit pīngui minerva: cōfestiamulq̃ **Iuuenali** et **aristotili** ad fel-
 licem vitā opus esse diuitijs: q̃ non facile emergunt quoz virtutibus obstat res
 angusta domi. **Sūt** qui se posse putāt diuitias cumulare principibus seruientes:
 at hi vt diuitias cōparat libertatē vendūt: nec tamen diuitias assequūtur: nam si
 tibi princeps vel beneficia contulit vel feuda cōcessit: vel res alias: tantomagis
 seruire teneris quanto maiora sunt dona. **Qd** si aliunde nescis ex gregorio disci-
 to. **Qñ** em̃ inquit ille augēt dona: rōnes etiā crescūt tonoz. **Qñ** si tūc ex curia ve-
 lis abire cum diues es factus: mox oīa perdidisti. **Inuenit** causa. **Submittit** ac-
 cusator: cōuinceris reus: etiā nō cōmissi criminis auferuntur bona: et ne cōqueri
 vñq̃ possis eripit et vita. **Si** vō in curia p̃seueraueris: oportet ad queuis impia
 regis esse paratū: ire in bellum: per latrones transire: nauigare in mari: manere in
 pestis: mille capitīs adire pericula. **Iustū** et iniustū exequi mandatū: ridere et flere
 cum rege: laudare quē laudat: vituperare quē vituperat: nulla tibi in verbis aut
 in operibus libertas supererit. **Quid** igit stultius est q̃ diuitias per tot tormēta
 cogere: cuz sit manifesta frenesis: teste satiro: vt locuples moriaris egenti viuere
 fero. **Nonne** preterea deliramentū est cum duo vel tres cumulauerint opes: oēs
 huius liberalitatis munificētiā expectare: et nō potius infinitos respicere: q̃ duz
 regibus seruiunt: ad extremā inopiā sunt deducti. iam dabit inquit **Perfius** iam
 iam donec deceptus et xps ne quicq̃ fundo suspirat munus. in imo diuitib⁹ non
 nūq̃ dari solent diuitie: sicut in mare ferunt aque. **Nemo** paup̃ quis diu et ad mo-
 dum vtiliter seruiuerit: tantū premij reportabit quātū diues ex obsequio paruo.
Mō enim seruicia in curijs principū: scd persone ponderant. **Mā** et paruos par-
 ua decent et magnos munera magna. **Nec** donare reges solent: qd nequeant cuz
 libido fuerit auferre: itaq̃ nec re donatā si velis alienare poteris: nec in aliud re-
 gnū trāsferre: nec ex ea quicq̃ disponere qd regi nō placeat. **Nō** sūt igit tue bmoī
 diuitie qd nō potes vti p arbitrio. **Quid** q̃ neq̃ testādi facultatē habebis nāq̃
 si liberis careas nemo tibi nō princeps erit heres: si adsunt filij: nisi et ipsi principi
 seruiāt nō succedet tibi. **Taceo** quot diuites necati iussu eoz sunt qui eos ditauē-
 rint. **Solēt** em̃ principes sic nonnullis largiri multa: sicut et nos suos pascimus vt
 eos postq̃ impinguati fuerint deuorem⁹. **Sic** de seneca **Longino**q̃ legim⁹ quos
 ppter diuitias interemptos **Iuuenalis** affirmat his versibus. **Temporib⁹** diris
 igit iussuq̃ neronis. **Longinū** et magnos senecę p̃diuitis ortos. **Claudit** et egre-
 gias lateranoz obsidet edes. **Tota** cohors perierūt em̃ et laterani ppter diuitias
Sancte igit scriptū est et vere qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. **Adde** q̃
 paucissimi reges q̃ sua sunt donāt: rapiūt em̃ vt donent: q̃ nec vera sunt dona nec
 iuste possident. **Qñ** vir regnū vllū inueniat qd nō sit vel partū vñ p̃nuatū fraude
 qd eq̃ largire iuste p̃ncipes possint vñ pecunie vñ iocalia veniūt q̃ apud p̃nci-
 pes sūt. nisi ex raptu vñ ṽeditione iusticie: aut ex spolijs eccliarū. **At** ista sūt inq̃ta
 tis p̃mā: q̃ nec regi p̃desse neq̃ tibi vtilitati si donata fuerit eē possunt. **Relinqm⁹**
 igit hāc diuitiarū cupiditatē q̃ nō implet auar⁹ pecūia. **et auaro** vt inq̃t **hierony-
 mus** et **Seneca** p̃r dixerat: tā deest qd bz: q̃ qd nō bz. **Scim⁹** scriptura dicentē
 q̃ nō p̃derūt diuitie in tpe vltionis. diues em̃ cū interierit nō sumet oīa et nō de-
 scedet cū eo gloria dom⁹ ei⁹. **Quam⁹** obsecro tāq̃ nihil habētes et oīa possidētes
 victus atq̃ veltitus vt itēz **hieronymi** ṽbis ṽtar: diuitie xpianoz sunt: et bas est

potēs nobis dñs absq; ministerio pñcipū tradere diuitias veras apud reges vel
nō inueniunt? vel tales inueniunt? q̄s lōge meli⁹ fuerat n̄ inuenisse. Et hoc de diuitijs
libasse sufficiat. Ex q̄b⁹ nī fallor mōstratū est stultitiē opaz dare: qui ob opes pñ-
cipib⁹ famulant. Nunc t̄ps admonet vt de voluptatib⁹ differam⁹ in quib⁹ multi
mortales beatitudinē posuerunt. Atq; in pñs epicurus vir aliqñ magn⁹ quē pñ-
nī t̄ps magis vñs q̄ faci⁹ rep̄obāt. nā q̄ttus ē obsecro vñ theologoz q̄ volup-
tatib⁹ nō inseruiat. Q̄obzē si quē forte inuenieris q̄ aspñet oculis pulchritudinē re-
tūmō odore villo nō tactu nō sapore capiat: sed pñt atq; aurib⁹ oēm suauitatē: huic
boies ⁊ fortasse pauci deos apitios pleriq; aut iratos putabūt. In orōne p mar-
cello ciceronē dñantē inuenim⁹ q̄bus in vñs oēs q̄nq; sensus tetigit q̄bus volu-
ptates bauriunt. Cūq; due vie sint q̄bus hūana vita cōtingit: altera virtutū: alte-
ra voluptatū: illa deserta inculta atq; interdusa frōdib⁹ ⁊ virgulā hec sp̄ boiūz fre-
quentia terit. nec q̄sq; est q̄ voluptati non obsequat. Sūtq; admodū multi q̄ tāq;
voluptatib⁹ fruiunt obseq̄a pñcipū amplectunt: q̄d q̄ stultissimū sit ope pñū fue-
rit ostendit: ac de voluptate q̄ primū oculis pñcipit primū dicam⁹. Oblectant nō
nulli vñ splēdidos eq̄tes pñcipiūt. vñ bella geri exercitūsq; cōcurrere vidēt: dum
formosas cultasq; mulieres intuent. vñ cetus boiūz ornatoz: vñ ludos: vñ iocos
vñ pulchros equos: vñ picturas: vñ sericeos pānos: purpureos: aureos: vñ mi-
rificas vestes: insignes vñbes: egregias domos: alta palatia: marmorea templa:
testudines: viridātia prata: lucos: fontes: flumina: feras serenū aerē: mōtes apz
cos: amenas valles: armēta: canes: ⁊ hñdī cetera cōtemplant. ad becola multo
iocūdiōza sūt pñnaq; boibus q̄ curie obligat. nā q̄ seruicio regū mācipatus est in
bello nō vt spectator: s̄ vt miles aderit. ⁊ buc atq; illic cōcursabit. ac hostē ferire
seq̄ tueri magisq; oblectare oculos cogitabit. Dulces nō intuebit nisi cūz regi
placuerit. tūq; illas videbit q̄ alijs grate sibi molestissime sint. ornati vestib⁹ bo-
mines pl⁹ iudic q̄ voluptatib⁹ p̄bebit. ⁊ alienos eq̄s ⁊ meliores ⁊ nitidiores q̄ sui
nō letabit insperare. iocos atq; ludis praro intererit: lateri regio sp̄ affictēs. pala-
tia ⁊ o tēpla picturas facili⁹ spectare mercatores atq; puati boies q̄ curiales pos-
sunt. Cūq; reges praro suoz regnoz limites exeat: vñbes inspicere nō nisi vñus
regni poteris: nec q̄d apud alias gētes sit pñciosū vidēdū tibi copia dabit: ea q̄z q̄
in capis sunt vñu delectabilia rarissime inspicies: tōmō clausus q̄ si captius nec
vñq; eribis. nisi cū rex vel venari voluerit: vel aliter animū relaxare: q̄d cū fiet cū
maxime velles domi manere cū niues agros cooperuerint: vel cūz solis seruoze
mundus ardebit. Sed marcet plerūq; sub tecto squalida puluerib⁹ ps maior cu-
rialiū. nec in choreis atq; tripudijs feminariū delectatio dat: cū tu illā respicias q̄
in aliā fert: ⁊ te nedū spernit: s̄ etiā odit. Nulla dices est in q̄ res mille nō videas q̄
tuū turbēt aium. Sēmp tibi ante oculos inimici sunt: osculariq; manū p̄sepe cō-
geris quā velles trūcatā videre: facileq; plus amaritudinis q̄ dulcedinis visus
tuus ex curia reportabit. At in auditu dices magna est curialiū delectatio vñ no-
uitates totius vñbis viros sapientissimos loquentes: vñz gesta viroz magnorum
vñz cantus sonosq; audiūt musicoz. Credo ⁊ hoc pleriq; deage. Sed medēdūz
est etiā huic p̄tine q̄s oblectaturus aures curie se astringat ac molestiā p volu-
ptate pñcipiat. nā q̄d tu mibi de nouitatib⁹ ais abs negotio pfuto: cū plura illic dis-
plicētia q̄ grata audiant. Cū nūc ciuitates capte: vñ pñtantes occisi: spolia facta
rapine cōmissi: victores mali: victi boni sepi⁹ referant. Viros autē sapientes qui de
morb⁹ ac secretis nature disputāt. quiq; bystorias referūt. nō nisi p adulationes
apud pñcipes accipies: q̄ si nō nūq; oratores atq; pñi disertī curias adent. oratio
nēsq; corā pñcipib⁹ hñt. nō tādulce est eos illic audire. vbi cū metu magis loquūt
q̄ in scolis vbi sūt liberi: ⁊ ad veritatē nō cōplacētia fant. Hinc ē q̄ atēnis vñz
libera ciuitas fuit ⁊ rome vñz cōsules repū. gubernabāt: itaz studia marie flome
rūt. In curijs vñ alibet sermo p adulationē hñ. nūbīl ad verū dī. Q̄mēdant mali
boniq; vitupant. Sūt q̄ veteris narrant bystorias: s̄ mendose atq; puerse: claris
auctozib⁹ nō credit: s̄ fabellis inq̄b⁹ fides adhibet. Plus guidom de colūna qui

bellū troianū magis poetice q̄ hystorice scripsit. **A**et marfilio de padua q̄ trāsa-
 tiones imp̄ q̄ nūq̄ fuerit ponit vel vincētio morcho q̄ liuiio: salustio: aulustino: q̄n-
 to gurtio: plutarcho: ac suetonio p̄stātissimis auctorib⁹ credit. **L**ibertas vō ac
 cātōres: quib⁹ curia solet optimos hīc pl⁹ em̄ hoc gen⁹ hoīz q̄ phoz vī poetaz
 p̄ncipib⁹ placet ad tuā s̄ regis audies voluptate. **Q**uq̄ dormire aut aliud opus
 agē velles: tū potissime istoz sonis aut cātib⁹ inq̄etaberis. **S**ib⁹ hoc vicū ē cātōri-
 b⁹ inq̄t. **P**ran⁹ inē amicos vt nūq̄ inducāt aim cātare rogati: inuissī nūq̄ desistat
 Quo fit vt cū nolis audias. cū velis nūq̄ appeāt. **E**t tñ bis singlis klis aliqd co-
 gen⁹ elargiri. **Q**uid q̄ oia iurgioz atq̄ rirarū sūt plena: vn⁹ alteri maledicit: in cre-
 pāt se inuicē. **B**lasphemie in deū scōsq̄ iaciunt: oēs in pfuso loquunt. tot clamo-
 res sunt: vt vir focū q̄ p̄ te est valeas audire. q̄libet sua facinora narrat cū deo
 gatiōe alteri. **A**lli sua patriā laudāt ⁊ alienā vitupant. **S**purcissima vndiq̄ ver-
 ba p̄sonāt: nulla in v̄bis modestia: nulla reuerētia null⁹ pudor. **S**curre sp̄ audiūt
 vel detrahētes vī ructātes. **N**ā bis solis libertas ē: q̄cqd vel facere velint vel dice-
 re. **A**t hec si q̄s sapiat furd⁹ poti⁹ eē velit q̄ audire. **I**ā de tactu p̄gam⁹ in q̄ veni⁹
 potissime dñat quā nōnulli rerū ignari blādissimā in curijs eē pfidūt. **E**t eo errā-
 tes q̄ mulieres eos amare pfuuerūt: q̄ vestib⁹ sūt ornati q̄ crines vētilāt: q̄ tor-
 neamentū intersūt: q̄ canūt: q̄ choreas ducūt: q̄ sp̄ leti atq̄ bilares inueniunt: sicut
 curiales eē vident. **S**z minime ita ē vt grata sic hic ven⁹: nā si qua est mulier que
 bos amat: nō tñ eis se credit: q̄s loq̄es agnoscit iactatores instabiles pluriū ama-
 tores: nisi forsitan aliq̄ est q̄ famā paruifaciat: tūc q̄ mlti circa vnā cōcurrūt. nec
 vllā sine rivali diligēs. hinc rixē: cōtentiones: odiosa verba: interdū vbera: ⁊ homi-
 cidia: nulla nutrire modico poteris: cui adfuit qui multa p̄mittāt. venit alter te
 pulchrior ⁊ acceptior: nulla tñ fides ē q̄ vno p̄teta sit viro: spe cū amicā petes aut
 aliū cū ea inuenies. aut isse illā ad aliū repies. **N**z si tibi grata obtigerit ⁊ fida puel-
 la. nō poteris nisi raptim. ⁊ p̄ furtū eē cū illa: neq̄ em̄ seruire regi ⁊ amori poteris
 q̄ vterq̄ insoles vñs est: ⁊ q̄ boiem totū vult sibi. **A**ddē q̄ nedū amicā sed nec cō-
 iū gē in curia pudicā v̄uabis: tot sūt vndiq̄ p̄ci. tot formosi iuuenes. tot p̄missio-
 res: tot lenē. vt nec castissima cōiūx resistere tot impugnationib⁹ possit. **N**z si p̄-
 bissima fuerit: descreda ē tñ: cū indies curie p̄ncipiū moueāt. **S**ive cōiūx sit sive cō-
 cubina tūc anxietas mētisq̄ dolor: q̄ nec cū amicā remanere nec illā ducere tecū
 potes: ⁊ instabilitatē femine remanētis eul⁹ ē in horas mutari sp̄ suspectā bebis.
Iūge irrisiones ac detractiōes q̄ sūt amatib⁹. **N**innumera discrimina: pōdera suspi-
 tiōes: oia hec cū sint priuā q̄uia: curialib⁹ portabilia. nec vsq̄ i atrijs regū tactus
 oblectat. **S**equūt alij duo sensus odorādī ⁊ gustādī q̄ p̄is p̄iūcti sūt p̄i diuincti
 nāq̄: vñ fercula redolētia sapidaq̄ p̄mediū vterq̄ sensus letat. **S**i q̄s aut floriū
 aut vnguētoz seq̄t fragratia nō gustū s̄ odoratū iuuabit. ⁊ officiū suū odoratus
 amittet cū i palato cib⁹ masticabit. **A**t bi q̄b⁹ in solo palato ē cā viuēdi stulti sūt
 ⁊ pecudiū vitā nō boiū sectant. **N**ā ⁊ apls eos vitupat quoz de⁹ venē ē. rē nāq̄
 dānatā sequūt: quāvis plurimi p̄pterea velint regib⁹ obseq̄: vt bibere atq̄ edere
 maxime possint: ⁊ q̄ p̄ncipes optimis vtant vīnis atq̄ cibarijs vsci q̄s se eis dē
 sperāt: potaturosq̄ cū regib⁹ se cōfidūt: ac sicut musce pingues mēfas sic isti vn-
 ctas vñoz popinas insectant: quib⁹ regalibus epulis magis musce q̄ isti potian-
 tur. **V**ideam⁹ igit apud fastigiū regale quāta sit curialū edēdi atq̄ bibēdi volu-
 ptas: q̄ sane tūc optima est. cū fames adest atq̄ sitis: cū nec illa nec ista p̄trabitur
At in curia praro añ meridiē cibaria distribuunt: quo tpe nō famelicī sed rabidi
 sunt boies. quibusdā vō expectatio longa debilitatis spiritibus appetitum subri-
 puit. alij modico pane vel caseo p̄gustato orificiū stomachi clauserunt: quo fit
 vt alij vorēt quicquid apponit ⁊ ad crapulam impleant. **A**lij vel minimū sume-
 re nequeant. **I**nterdum in ortu diei ⁊ ante lucem fercula posita sunt. que nisi co-
 medis vsq̄ in noctē ieiunabis. nec tñ stomachus officiū suū fecit nec appetitus
 adest cū post meridiē p̄asus fueris rursus post horā cena ponit. nūq̄ in suo tpe

cibus afferet: binc subitē mores atq; intestata senectus: 7 orebis 7 vomit? 7 illorū
dolor 7 calculus: 7 morboz oia genera viuūt: qualis cena tñ vniū qd succida nol
let lana pati. vt **I**uuenalis ait afferet: qd cū biberis infanus fias acetosus: aqua
ticū: corupitū: pedulū: acerbū: aut frigidū: aut nimis tepidū: colore saporeq; ma
lo. **T**aceo illos pncipes qui tñ ceruissā in potu pber: q cū vbiq; amara sit: in cu
rijs tñ 7 amarissima est. **N**ec tibi aut in argento aut in vitro dari pocula credas
nāq; in vno furtū timef: in altero fractura. **P**otabis igit ex ligneo cippo: nigro an
tiquo: fetido: in cui? fundo fex cōcreta est: in quib? sepe murrisse dñi cōsueverunt.
nec tibi vni ciph? dabit vt si velis vel aquā misceas vel purū bibas: s in cōi pota
bis: atq; ibi mordēbis vbi nūc vel pediculosa barba vel saluosus labiū: vel imū
dissimi dētes fuerūt. **I**nterea vinū antiquū in tua pntia regi pparabit: cui? tanta
fragrātia ē: vt ei? odor tota dom? repleat. **B**ibetis muscatellū: maluatīcū: ex gal
līs: ex matrigali: ex riparia genuēti: ex hūgaria: atq; ex ipa grecia tibi afferri vina
iubebit: nec vniq; tibi vel minimū cyathū cōcauit quīs cardiaca passione cruciet
q si bonū vinū an te sit nō tñ iocūde sapiet: cū melioris fragrātia tue bauerit na
res. **N**elles nōnūq; bibere s nō audes nisi maiores incipiāt: nec famuli vinū appo
nūt nisi post mediū mense: q si an petieris 7 importun? 7 petulās 7 ebriosus iudi
caberis: nec sine ignominia qd postulas obtinebis: nec ad tuā sed ad maiorū sitim
potabis. **C**linū postq; in mēsa fuerit p multas man? trāsibit anq; ad te veniat: nec
speres mūdari ciphū dū pincerne remiscēt: quīs in fūdo fex hercat vel int? aliq; s
ructauerit. nā sicut in tēplis aque bndicte supinfūdīt. sic i atrijs pncipū vinaria
vasa quib? familie potāt in anno semel euacuata mūdant. **N**ec in vno tñ sed in
aqua qd cruciat? inest. **N**ā si stoma ch? dñi vt iuuenalis inq; seruet. potuq; ciboq;
frigidior geticis peti? decocta pruinis. **Q**uibusdā i estate seruat glacies atq; bac
in feruorib? vina frigesunt: nec tibi mimal portio dabit maiorq; sit cruciaber: q
vidēdo nihil gustabis. **Q**uid tibi de mappis dicā: nigris laceris vinctis q neduz ti
bi fastidiū moueat: s manib? applicant teq; sequūt: si qñ te voluerit tergere q plu
res veriti mactidas pingui iure man? in apris desiccāt vestib? binc ē illud abdo
mē q in pectoralib? curialū cernis. vt sati? sit in stabulis porcorū q; i curijs come
dere pñoz. nā mēsa illa mūda: fericia duplicata: solis principib? seruūt 7 indi
es mutant: tua trūcis affixa tādiū discerni a mēsa possint. **A**udi nūc cibaria 7 su
me voluptate si potes: nulla tibi alia mactant aialia q boues: capre: porci: vl v2
si. nec ista recentia vel paululū trita. s postq; fetere cepērūt dispēsatōres emere so
lent. nā qñ minoris em ut eo magis furant. **C**arnes tue frigide bis cocte imūde
insipide: fetētes fumo 7 carbonib? plene: nullis pdimētis: nullis salsamētis spe
ciebusq; nullis apparate. **C**aulēs putridi: rape marcētes 7 muscide: legumina se
micocta: cicera: pisces: fabis: lētib?: inter dū puluerib? atq; cinerib? mixta. **C**ase? ra
ro ad te venit: aut si venit viu? ē plen? vermib? vndiq; pforat? situ squalid?: saxo
durior: butyrū fetidū lardūq; rancidū tua fercula cōdit. **Q**ua tñ apponunt tibi
en iā pullos alūt. **P**ira 7 poma marcida q nisi tu comederis porcorū esca fuissent
oleū quo tibi excoquunt fercula de lapadib? sumit vel lucernis: cui? fetore fugari
serpētes possent: qle illud fuisse credendū est ppter qd rome cū bochari nemo la
uari volebat. **E**go magnifico hero meo caspari cācellario grās ago: qui me hac ex
sentina imūdiarū detraxit. 7 ad lautā ei? mēsam deduxit: quīs nisi ipse fuisset iā
curiarū tedīs renūciassē. **S**ed psequar ceptū iter. pisces tui vel lucij parui vel
carpones vel alletia. **S**i nataliciū fuerit poteris 7 renkam gustare luti in quo ia
cuit odor fetentē: vel anguillā colubze cognatā: aut hosce pisces qui apud cloa
cas vbiū nutriūt. **S**i quis tibi nobilior piscis apponet qdriduan? erit. **P**anis tu?
niger 7 adeo durus vt vir genuinis dentib? frangi queat. **I**te quīs eodē p̄cio sepe
niger 7 albus panis emat: me tñ assuescas sp nigro pasceris. **C**olūq; dñi assidue
int se ac seruos disparitatē notat: quīs neq; voluptati nōnūq; neq; vsui fuerit.
Tua insup fercula eadē sūt: facileq; ut annū qd tibi edendū sit scire poteris: q res

admodū voluptatē diminuit q̄ solet varietatib⁹ irritari. Posset forsitan aliq̄s h̄
tolerare. nisi meliora p̄ se ferri p̄tinuo cerneret. sicuti curialib⁹ accidit: q̄ dū fordi
dū panē terunt. dūq; in morē equoz vel ordē vel speltā vorant: aut q̄s vocant
caseatas. Interea dñi piscē quē corfica misit vel thaurominitane rupes. seu iētia
nāq; guttura faciare nō sufficiūt n̄ra flumina nec maria dñi piscatores priā queq;
scrutant retib⁹. nec piscē finitū i vicinia crescere: ecce mor alii q̄ lōgilatq; pecto
ris. necnō squillā deferit asparagis vndiq; septā: cui⁹ cauda nedū familiā s̄ hospī
tes q̄s si q̄ affuerunt puinaq; despiciat ille murenā adducit ex sicilia quā inf̄ scyllā
z ebaribdim cepit. dum aufer se p̄tineret. quid accipenseret. turtures temulas
aut alios pisces enumerare. q̄cqd in aquis suau⁹ alitur. ante principē atq; id vel
assum vel oleo vene frano vel vino coctū optimo inf̄ odoriferas herbas intuebe
ris. **M**aria inf̄ pisces tibi inuidia accrescit. nec minor inter carnes. Cū ceruiz le
porē apri caprea castora fascianū perdice grue paonē orice gallinā turdos me
rulas ficculos ardeas. Inferes hedulos agniculos cunicos: aspiolos z q̄cqd
volat z q̄drupedat sapozis egregi⁹ vorantē principē videas. atq; bec egregie con
dita pulm̄ etariisq; p̄parata suauissimis. q̄ cum respicias nihil ex bis q̄ ante te sunt
mordere potes. **E**xpectas z ad comitē dicis ecce iā dabit nobis semiesus lepo
rē aut aliqd de clunib⁹ apri. iā piscē assum. iā ogelatu⁹ aromatico iure ad nos mit
tet. iā pulū gallinacē iā duas auiculas destinabit. sed euascent ois cogitat⁹ tu⁹
nā curialibus nihil boz porrigit. nisi fortasse ad cruciatū tuū aliqd socio tibi af
fideri mitteret. quo scires illū te p̄ncipi cariorē. nōnūq; z tibi tantillū dabit non
quo te satieris. sed q̄ magis afficiat tediū q̄ suaves sint epule p̄ncipis. sciēs panē
an dñm niucū ac molli saligne factū aspicias ad quē pistandū prius eligi z ma
guo stipediō retineat artocopus. quē si tangere volueris increpatus pcutieris qui
panē tui canistri nō recepit nec intactū heri dimiseris q̄ si ver fuerit z optata to
nitra cenā maiores reddiderit. radunt tubera terre z vsq; a libya deferuntur.
Holeti optimi. quales edere solebat claud⁹ ante illū in quo venenū vpor sibi por
rexit. **C**urialib⁹ aut viles z ancipites fungi ponunt. z in quib⁹ sepe inois editur.
Roma p̄ncipis talia sunt q̄lia torozes dicunt. **H**esperides habuisse z bis solū ob
lectari potes. tā em̄ odorifera sunt. vt nō solū p̄pinquos. sed lōge etiā stātes odo
re suo pfundūt. tangere tñ illa nō poteris aut quouis pacto gustare. **C**ase⁹ ex par
ma placetiāq; deducit. **S**udas cecus: pinguis ex ouib⁹ factus. q̄ solū serpyllā cuz
suauissimis herbis depaste sunt. **S**tructore interea saltantē p̄ domum z chiromā
ta volantē cultello ante dñm diuersis gestibus leporē atq; gallinā secantē specta
bis. z qui te nihil boz p̄mittit tangere quibus oblectareris. **Q**uis est q̄ rebus in
istis voluptatē esse curialibus credat. quis non potius penā ingentes cruciatq;
maximū recognoscat. an non similitū est hoc tormentū illi quod poete fingerūt
de **T**antalo qui nec in aquis bibere nec in pomis edere pōt. quis ad mentū vsq;
vtraq; sibi p̄tingant. **Q**uid q̄ in mensa princeps assidue fabulat atq; tacēda dice
daq; fac. cum tu nec loqui nec biscre audeas. nā si forte nutrire p̄sumperis aut
nutri aliquid significare. quasi casus p̄ plantas educeris foras. ac vel latro vl fur
vocaberis vel adulter. **M**aria queq; dom⁹ vt iuuenalis ait seruus est plena sup
bis. ille panē magno cū murinure porrigit. ille indignat⁹ q̄ se aliquid poscas z qd
se stantē recūbas. aut nō videt famuli defectū mense. aut si vident negligūt emē
dare. **S**epe tibi vinū vel panis deerit. nec tñ aliquod istoz p̄scere audebis. **S**i
vel aqua vt vinū tones vel acetū vt piscē mergas vel sal vt carnes aspgas vñq;
petieris importunus diceris. **E**numero tibi sedentiū tediū. sed maiora istoz caput
qui stātes seruunt: z quoties aliquid mordēs ipi tecum biant z aerē soloz capiūt
qui solis pascunt cenarū reliquīs. **E**x accipe molestias alias. **S**unt in curia di
uerse dapes. nā raro minus quatuor ferculis cena parat. at ista nūq; vt optares
ex ordine dabunt. semp quod vltimū velles erit primum cum panē fatus z vñ
plenus torso fueris. tunc cibaria meliora porrigent. vt vl stomachat⁹ renuas vel

ad crapulā cū tuo maximo dāno comedas. q̄ si q̄s casus meliores epulas initio
mēse p̄cesserit. mor ille ex oculis auferret. Et cū magna mistris diligentia ne diu
tius res p̄ciosiores esse in mēsa p̄mittat. nā z in ponēdo tardiusculo. z in leuādo
celerrimi sunt. Aspicere autē in parapside q̄t man⁹ enatāt circa carnes. q̄t cultelli
festinat: quale piculū illic manu apponē nisi q̄s chirotheca ferrea recepit. Sicut
apud strigoniensem archiep̄m illū qui an̄ p̄ntem secūdus fuit florētini quēdaz fe-
cisse cōmemorat. Corripit em̄ vt nōnūq̄ alienū q̄s digitū vel portunculā man⁹
accepit atq̄ momoderit. vituli carnē vel bouis existimās. Denſe in curijs vi-
diq̄ circūdant edentib⁹. Libaria supra caput tuū z humeros afferunt: sepeq̄ su-
p̄ te ius totū effūdīt. Dicte p̄mit is raprat z in facie tuā vomit inē ferculū z fercu-
lū magna sit mora: tepusq̄ lōgū expectādo p̄sumit cū interis nec sp̄uere nec s̄crea-
re potes. nisi scurrarū numero velis haberi. Nunq̄ certa comedēdi est hora. Si
tū in ipso mēse initio nō affueris: cena multaberis aut iuratis afficeris acerbis.
Inter hec nec porcos neq̄ cepe neq̄ alliū: q̄z venenū ab oratio dī comedere po-
teris. Accigit q̄ principes edunt. nā illa tuū ventrē tedignant. nec que rustici vo-
cant. q̄z v̄torē dñs ingerit: gustare p̄mitteris. Trassus igit̄ illis z nullo sapore vo-
ditis v̄teris v̄apib⁹. In quib⁹ si voluptas esset aliq̄: cessaret tñ q̄z continue sunt z
imutabiles. nā voluptates vt iuuenalis affirmat rarior v̄sus cōmendat. At i his
rebus tantū deest vt gaudii aliq̄d intercedat: vt male iudicare non existimē: qui
sūmā in eis miserā sūmāq̄ cordis afflictionē posuerit. Sed stultū atq̄ imperitiū
vulgus hec tedia nō aiaduertit: solūq̄ suspensas auro vestes ac sublimes respicit
in eq̄s milites. Et cū opes argentū aurū famulorū cateruas z ornatū exteriorē
intuet. miserias interiores nequaq̄ p̄siderat. At seneca sūma prudentia vir. Isti
inquit quos p̄ feliciab⁹ aspiciūt. si nō qua cernunt s̄ qua latet videritis. miseris sūt
furdidi: turpes: ad similitudinē suorū parietum extrinsecus culti: quo fit vt cu-
rialibus q̄ p̄pter irritamenta gule p̄ncipib⁹ seruūt: nedū ciues priuatos q̄ curijs
cūda cōiuge inter dulces liberos caste ac parce comedūt: vel rucolas q̄ medias
inter oues castaneas molles z mitia poma cū lacte vorantes. nitidi fluminis v̄-
das exbauriūt. Sed ipsos quoq̄ qui in crepidinib⁹ petrarū vel in pontib⁹ vel ad
ecclesiārū valuas medicāt. sine cunctatione p̄ponā. Cū illis necer snia succedat
quod appetūt: nec si successerit meliores p̄pterea beatiore sc̄ fiat. Sūt igit̄ omnes
stulti q̄ ob has cās in regiū famulatū sese recipiūt. Ceterū cū ab initio dixerimus
quosdā eē qui tanq̄ aie cōsulturi regalib⁹ sese dedūt obsequijs: extimāt em̄ consu-
lendo regib⁹ v̄tilitatē reipub. p̄mouēdo: pupili z viduarū tuēdo causas afflictis
z inopib⁹ succurrēdo. tanto magis deo placere quanto maiore tedio ista pagunt.
Respōdendū est etiā his. ne qui stultiores sūt alijs. sapientiores oib⁹ videant̄
q̄uis neminē adhuc cognouerim qui nō suū aliq̄d t̄pale cōmodū apud reges inſe-
ctaret. Singamus tñ aliquē fore quē sola salutis aie ratio mouerit. An ita est vt
hoc in curia sibi possit obtinere. p̄sulemus nē hies viro bono in obsequio vt se regis
imergat. Putabim⁹ ne sic animā lucre fieri. Nibi bercule nō sit verisimile in cu-
rijs p̄ncipū vbi tot vicia regnāt. vbi tot irritamēta ab exercitio v̄tutū subducūt
vi virū aliq̄d bonū posse p̄seuerare. Nāq̄ vt sessor bon⁹ in cā retrogrado v̄l cal-
citroso excurrit: dilabet q̄z tandē sic vir bon⁹ z iustus ap̄d reges dissolut. vel im-
munis rerū licētia ac fluxu: z tot imundicijs tum viciorū tum hominū circūue-
tens declinabit a via: z in scopulos ruet ventorū virib⁹ actus z tēpestatū. q̄ cū pla-
to in attheniēsi curia p̄sperisset. fugere potius statuit q̄ inter tot viciorū inquina-
mēta morari. Cognosco igit̄ te ipsum qui seq̄ curiā statuis. z an platone sis ma-
ior: aiaduertito an virū plus tibi q̄ illi sit ad resistendū male consuetudini: opor-
et in curijs obsequi oib⁹ cōicare quod habes: seruire tēporibus: versare naturā
z regere. Necnō te ipsum buc z illuc torquere z flectere: cū tristib⁹ seuerē. cum re-
missis iocunde: cū senibus grauitē. cū iuuenibus comiter: cū facinorosis auda-
cter cū libidinosis luxuriose viuere. Quod nisi feceris: nec magnus in curia nec

diuturnus esse poteris. Sed replicabis tibi fortasse illū ipsum platonem quem
fugisse curiam superius scripsi. Posterius tamen ad dyonisiū sic lie tyrannū per-
uenisse illiq; seruasse. Sic est vt ais. Sed vide quid obtigerit. nāq; vocatus ab illo
per doctrine speciē. cum tyranni vicia corripuisset. tyranni fraude venundat⁹ ē
Nec is solus ex sapientibus iram principis expertus est. nā ⁊ zenonē pbm senē
admodū pbaris tyrānus omni cruciatus genere dilacerauit. Anaragoras no-
bilis pbus ab anacreonte cypriorū rege occisus est. Boetius iussu theoderici re-
gis interijt. Longa mora esset si quos viros bonos necari principes iusserint enu-
merare voluerim. Nec mihi quispiā vel moysen vel beliscum vel aliū quēpiam
pborum cōmemorauerit: quasi ⁊ sibi liceat quod viris diuinis permittis extitit
nec enim cū regibus illi manserunt: sed functi legatione quā deus eis mandauē-
rat abierunt. Solus ioseph apud pharaonē moratus est: quem ordinatio diuina
pro salute populi illuc transfuserat ⁊ venundatio faterna. fatebor ⁊ mauriciū
⁊ martinū militasse ac principibus seruiuisse: sed ille q̄primū xpianus cognitus ē
cum tota mor legione thebea truncatus est capite. hic vt vir factus est ⁊ regia ca-
stra dimisit ⁊ in obsequiū dei se sequestrauit. Sciebat em̄ vir sanctus quia pupil-
lor ⁊ viduarum cause ad principes nō egrēdiunt: quia nunq; apud reges causa
pauperū defendit. quia venalis est omnis iusticia: q̄ impudicus est omnis sermo
quia nulla misericordia: nullus religiois zelus. nulla charitas: sed inuidia ⁊ am-
bitio tantūmodo dominat. Quibus obistere fortissimi fuerit ⁊ plus diuina q̄ hu-
mana sapientia. Et q̄uis esset martinus ipse sanctissimus. possetq; sua virtute su-
perare militiā: amplius tamen maliciā nec per se voluit sequi nec alijs imitandā
suo exemplo demonstrare. Nec saluator noster tps interrogatus quid faciendū
esset ad vitā consequendā. vade dixit ⁊ regibus seruito: sed vade inquit ⁊ vende
oīa q̄ habes ⁊ sequere me: nō pncipē nō regē: sed me nō curiā s̄ me inquit sequere.
Videas igitur tibi vir bone qui ppter animā sequeris curiā. ne ppter curiam illaz
perdas. quia multi sunt ibi laquei multa offendicula. multe insidie demonū. Di-
rum est ambitionē frenare: auariciā compescere. Inuidiā domare. Iram cobibe-
re. Lūcrum cohartare. diū semper inter ista verferis. Si quis tamen a deo sibi
creditū talentum nouit vincere: vt ista possit ⁊ tā q̄ solimaculatus in luto versa-
ri. si pōt picē tangere ⁊ ab ea nō inquinari. Si pōt ignem ingredi ⁊ nō vri: nō illuz
curiā sequi pbibeo. nam meritū tanto grandius assequet quāto piculosius mili-
tauit. Sed persuasum est mihi nemine esse. qui curie seruiendo nō potius vincat
a vicijs q̄ vicia vincet. Dociles imitandis vt inuenalis verba recenscam turpi-
bus ac prauis omnes sumus: in genesi quoq; diuinū oraculū est in hunc modum
Sensus est ⁊ cogitatio humani cordis in malis prona sūt ab adolecētia. nō sua-
serim igit vlli in curijs inozādū. nā ⁊ aia vt dixi discrimini magno supponit: ⁊ vi-
ta sepe ante temp⁹ amittit: quoniā vel principū desiderio fauebis ac vitro suis vi-
cijs arridebis: ⁊ aiam pdidisti: vel increpabis malos mores: accusabisq; scelera ⁊
in re iram principis expetieris. Cyrus persarū rex arpalo familiari su o admodū
ante charo: ob deprehensum in se viciū: filios epulandos in conuiuiū dedit. Cambi-
ses eiusdem ex charissimis qui se de ebrietate corripuerat: filium sagitta trāfixit.
Nec tu mihi arestotilē obicias summū phm alexandri magni castra sequentem
nescis enim quā volupte hoc egerit: ⁊ an sibi libertas fuerit aliter faciēdi. At secu-
ti sūt alexandrum cōplures ali. calisthenes pbus critus frater collactaneus ly-
simachus miles ⁊ pbus insignis. Calisthenes dum adorari more pisco alexandrū
pbiber: trūcatis manib⁹ ⁊ pedibus. effosis oculis ⁊ auribus amputatis miseraz
vitā in carcere ducere cogebat. Cui cum lysimachus in remediū crummarum ve-
nentū obtulisset leoni obiectus est. Crito cum alexandrum philippi patris laudi-
bus detrahentē redarguisset. ab eodē vt supra retuli in conuiuiū est occisus. Sūt
igitur stulti meo iudicio: ⁊ vt arbitror tuo Iohannes amantissime: ⁊ qui pro-
pter superiores causas ⁊ qui ppter anime lucrum seruicia principis amplectunt

qm vel qd querunt no inueniunt. vel p via spinofas z ancipite pcut: cu ad fine que
cupiunt tutiffimis possint z quietiffimis itineribz pficisci. Effer g ia satisfactu his
q ab initio posuim: possimq ia eplaz claudere. Sz sut ad huc alie q plures mo
lestie curialiū de quibz no erit ab re q breuiter meminisse. Plurima int dormied u
sunt tedia. Sepe i asseribz dormiedu est: in paleis: in lapidibz: nudoz solo: in vē
to: i pluuia: i frigorebz. Si plumas fueris affecut: ad pediculos: pulices: culices:
z alias infinitas vel mordētes vel deterrime fetētes bestiolas te fpara: nūq so
lus dormies: nisi cū locū cupes. Linteamina imūda: fetida: lacerata: z qb? nup
rime pestilētia sūt mortui tibi dabunt. Comes adiunget scabiosus: q se tota no
cte fricabit: al? tussitabit: al? fetido flatu te purgebit. Interdū z leprosus tibi cō
iacebit. Alius frigidus est z vestimēta ad se rapit. Ali? febre calidus z loquē cū oī
tegmēto supra te iacit. Semp vel ille tibi molestus erit: vel tu illi videberis tedio
sus: dormit frequēt in cōvbi vel. x. sūt vel. xx. vbi vn? stertit al? pedit. al? calces
iacitat. nūq ante mediū noctis est silentiū. Veniūt ebrii dormitū: confabulant:
garrunt: rapiūt: rixant: pugnant: z se invicē cedunt. Surgunt mīngentes: sepe apd
strabula sunt cubacula tua: z eqs fremitantes vel se mordētes audis. nūq scies vbi
iacere debeas. nisi vñ dormitū iuerint. Sūt i diuerforis multi aduenientibz igno
rū: z vita curialiū plerūq in hospitiis publicis statuit vbi otinuo dormitū timēdi vel
formidādi sicarij sūt. neq res tuas vnqz tādiligēte custodies qn aliqd tetra cū
repias. nā z ipsi fures in thalamo tuo dormiūt: z te sospito assurgēt: resqz tuas sē
te qz iacētēs eripiūt. Ad sūt meretrices: ancille: lenones: ioculatores: iulores pas
ti: qz iurgia cōtinuo plūdūt. tantusqz clamor exorīt vt nedū dormire: s nec q ppe
te est loquētē so cū intelligere queas. Adde loquacitatē eoz qui nocte q longa ē
nūqz quiescūt. Absentē cantat amica: vt flaccus ait: multa plintus vappa nauta
atqz viator. Nulla dormiētī quies dat. q si vnqz rumores z alia mala somni vñ
ceret: ac oculos claudere ceperis: euestigio reuocaberis. z aliq casu surgere cōpelle
ris: credo te ista milles exptus. ideoq sum breuior. Sz alia accipe q int hospitā
dū sunt tedia. Marefcall? orā ius ē ac pōio pducēdus. rogadiqz serui ei? z allicie
di muneribz: vt hospitū tibi tolerabile pbeāt. qd si pmiserit nō tñ implebit: teqz
vel in remotiffimis locis vel in fetidiffimis ganeis collocabūt. Interdū z bone
stū locū quē dedit vt deseras z alteri cedas minis ac vi coget. Sed effer tolerabile
fortasse Marefcallo caput in flectere cui? est officiū nō in bonestū: at sordidos ho
mines seq atqz bis supplicare z offerre pecuniā grauissimū est. Nec tñ hoc potes
effugere nā z coquis z pistozibz z frumetarijs z bladi viniqz distributozibz humi
liare te cōuenit z ipsoz benignolentiā emere. Quid ostiariū referā. Deu quotiens
ille vlnas in pectus detrudet tuū: quotiēs te pugno vel calce repellat: quotiēs vbi
te viderit venientē portā que patebat statim recludet. Quotiēs te excluso quis
auxz tederis: vel mimū vel scurrā vel emulum tuum intronmītet: quotiēs tibi vt
dormire principē vel in consilio esse vel egrotare mentit. Quid de motu castroz
dicam. quis tormenta que nunc incidunt possit enumerare. Quanta equoz est
cura. quanta armoz: quot vrgēt angustie. Transunda sunt alta flumina. pon
tes ancipites ascendēdi. Equitandū in tenebris: in pluuia: in vēto: in niuibz: in lu
to in glacie: in fluminibz: in spinis: in nemozibus: in saxis: in precipitijs: in abruptis
collibz: inter latrones: inter hostes: nūq certus est pncipis recessus. fama nō nūq
vagat in crastinū esse castra remouenda: cūqz accinctus es vie mutat opinio. q
si forte impetus fuerit repente fiet recessus: ibitqz cū paucis: z sequi pene festina
tur omnes iubebit: idqz tunc potissime cuz vel egrotabis vel medicinā sumpseris
vel sanguinē diminueris. aut equi aut famuli tui minus dispositi fuerint. Si quis
z standi vel recedēdi certitudinē habere voluerit. ex cauponibus vel meretrici
bus meli? instruet q ex alijs. nūq quo sit eundū scies: nisi postqz pueneris. Credi
tur summa luce rex abiturus: tūqz oēs in equis expectant z ad meridiē vsqz taz
multi q equi z currus onerati manent. sepeq onera tāqz recepti deponūt cū vō

iter arreptū est in his locis potissime māsio fit. vbi nec vina sunt nec cibaria: neci
quib⁹ recipi queas diuersoria: vbi nō vbertim oīa suppetunt. nunq̃ post bīdium
castra manebunt. **E**st enī regibus tedū quotiēs multitudinē letā audiūt: contra
dō ex angustijs afflictioneq; plebis solatia suscipiāt. ideo nōnūq; mille passus p
ficiunt. Interdū quinquaginta milia passus obambulant. Gaudebitq; cū te
vel familiarē pdidisse vel equū accipient: vel cum te p̄cipitatū in flumina vel fri
gore obriuisse: vel estu defecisse cognouerint. cum ipsi ⁊ cōtra frigus ⁊ cōtra calo
rem armati erierint. **I**n castris p̄terea p̄cessu. quot p̄sūre sunt. quot calces
quot trusiones. quot casus. quot irrisiōes. quot blasphemie. nūc tuus equus aliu
cedit: ⁊ in te culpa refert. nūc tuus ledit ⁊ afficietis dāno. **L**itigant inuicē famuli
⁊ in bellū descendūt dñi. interdū seruare ordinē oportet. nūq; cedere loco. **F**esti
nandū est cū aliū festināt. tardā dūq; cū aliū tardant. nec p̄ te erit quē velis ami
cum: nec ad eū vbi sit poteris ire. **S**i quo casu cecideris nemo te colliget. sed vni
uerso exercitu calcaberis ⁊ tam tu q̃ equus in puluerē redigeris. nūc in locis pa
lustribus ⁊ in luto castra ponunt. nunc in arena locoq; sterili: ex quo negligiat⁹
nec aquatū absq; magno discrimine p̄gredi queas. tūc aut estas erit ⁊ caloribus
erureris cicadis obtunderis. culicib⁹ mordeberis. serpentib⁹ intorciaberis. fetozi
bus ac exalationib⁹ pessimis cruciaberis. **A**ut est byems ⁊ tecto atq; vestib⁹ nud⁹
pibis. q̃ si tu forsā euaseris. famuli tñ ⁊ equi supesse nō poterūt. **A**dde cū prope
sūt hostes maiores molestias. nunc vitandos lapides nūc sagittas timēdas. nūc
fures formidādos. nūc latrones. nūc insultus est faciendus in hostes. nūc cauedū
est ne hostes ipsi officiāt insultātes. **I**n armis edendū est. in armis dormiendū
semp in vallo castrorū in portis excubie sunt habende. nūq; hora quicta est: nūq;
in pace manere l̄: nūq; tūbe nūq; comua tacēt nūq; insidie cessant. **Q**uotiens
itur ad muros vel cū duo cōcurrunt exercitus. quāta trepidatio est. quot damo
res nūc erigunt machine. nūc ferunt tribuli. p̄currūt iacula fodunt missilib⁹ scu
ta. **C**oniscat enses. sub illo equus occidit. hic fossus telo ruīnam minat. **I**lli ca
put aufert. huic man⁹ amputat. quidā calcant inter equos. qdā in foucis iacent
erangues: mille facies mortis vbiq; vident. nō hic misericordia est. nō benigni
tas nō hūanitas. **S**i ille vir bon⁹. ille miles egregi⁹. ille fortissim⁹ credis impator:
q̃ plures sua manu necauit. quiq; cruentū gladiū ex plurū viroz iugulis eduxit.
Sūt eq̃stres pugne sūt pedestres sūt nauales sūt murales vbiq; res sūt horrēde ⁊
facies inferni filis. nihil ibi lucrari absq; iniuria. prīmū potes. nec tua sūt q̃ bellis q̃
runt iniustis vt fere sunt oīa bella q̃ inter domesticos fidei cōmittunt. **P**erdere
aut illic nedū res s̄ vitā ⁊ aiām potes. nec tūc vitare possē bellū p̄fidas in q̃ tuus
rex interfuerit. nemo se mare vitaturū speret cū rex nauigauerit aut cōmitādus
rex ē. aut amittēdus inf̄ tot tantasq; difficultates. aut iuuenis es ⁊ susterre insoli
tas res nō potes. aut antiqu⁹ ⁊ deficientib⁹ virib⁹ nec inedia nec sitim nec labores
sustinere vales. **P**reterea morbos q̃ duz sic angimur nos aggrediunt. q̃b⁹ coacti
vel in via deserimur. vel inter ignotos plerūq; diē claudūt. q̃ domi manentes p
multos annos viuere potuissent. **S**ed redcam⁹ iam in vrbes. sumus in amplo
spaciosoq; loco quiescat curia: deerūt ne p̄terea cruciatus. an nō sient iudices no
ua edicta ⁊ cōstitutiones noue. quib⁹ vt te coaptēs. singulis dieb⁹ de nouo incipies
viuere. **S**ive rex sedeat siue stet. tibi tñ semp erit standū. nec vllam tuis tibi⁹ po
teris dare quietē. **S**ed nōnūq; sedens temerari⁹ iudicaberis. **Q**uid nō in stipē
dijs erigēdis. quāta morositas: quātaq; diminutio ē. nūq; i tpe daf. nūq; integ
nūc ad istū nūc ad illū remitteris. diuersisq; mēda cūis eluderis. multa sunt p̄pter
q̃ magnifico caspari cācellario teneor. sed in hoc q̃ sue magnificētie sum obno
tius. q̃ me non parit salario meo frustrari sicut alios video: qui suz gemūt frau
dari salarium. **N**ūq; stipendia recipiunt nisi distributorem donauerint: nec vllus
est qui tam clara conuentionis sue capitula faciat: ⁊ ad voluntatē officialium nō
recipiāt interpretationē. qui sūt omnes auri corrosiores. **S**i iā de necessarijs aliqd

dicam: qui et ipsi curiales tormēta et augent: nūc hoc nūc illud impetrari sibi petentes et siue durū sit siue absurdū qd optant: tñ impetrare te volūt. Quidā potētes sunt qui ex grā principis, p̄mouere, p̄inquo possent: s̄tales sunt eius cōsan- guinū, vt vel eis benefacere nō audeat: vel si audeat infamiā populi et indignati- onē supra se dei suffineat. Quid q̄ amorē in se p̄ncipis nemo vix assequit: nāq; vt socrates in eo quē de regno scripsit libro testat. Principes neminē nisi in con- sulto quodā impetu diligūt. q̄ si quē amāt: nō vt amicū diligūt. Inter pares em̄ amicitia versat: sed eo modo amant quo et canes et equos diligunt: fructū vt exin de suscipiant. Quid dixi errauit: certe multo plus equū aut canis q̄ homo diligūt mortuo quippe viro mortuū alius adest qui locū defuncti magnis p̄cib; sibi dimittit postulat. at canis vel equi mortuū vice non supplebit alius nisi vel emptus p̄cio vel grā. Parū adhuc dixi. cū nedū non dolenda sed optanda mors tua p̄ncipi sit: q̄ diuiti seruisti: aut enīz p̄ longis obsequiis nō te remunerauerit: et soluit obligatio morte tua: dulcorq; suo ex ore sonabit. Ab si mortuus nō fuisset hō ille: magnis em̄ munerib; donasset. Aut largitus est tibi plurimā q̄ te mortuo recupera- re se sperat. vix em̄ hodie diues aliq; mortuū: cui principes nō succedat. S; audi- tā quot iminent tibi molestie p̄pter p̄sonā principis. raro nedū inter p̄ncipes sed inter priuatos quoq; vir bonus reperit. Cicerō in diuinationū libris. Si que rarif- sine sunt monstra putāda sunt: inquit magis monstrū erit vir bon; q̄ part; mu- le. Astipulat; huic sentētie iuuenalis: qui licet prius dixisset. Rari quippe boni: vir- numero sunt totidem quot thebāz porte vel diuitis hostia nili. Postea tamē q̄i sepe reperiri nō possent amplius se restrinxit dicens. Egregiū sanctūq; virum si cerno bimembri vt monstrū puero et miranti sub aratro piscibus inuētis et fete cō- paro mule. Nec diuina scriptura remissior est. Si quidē apud paulū p̄bete ver- ba relata sunt. Est autē reus verax omnis homo mendax. Et iterū scriptum est. quia non iustus quisq; nō est intelligens. non est requirens deum. Accursus: non est qui faciat bonum non est vsq; ad vñ. Vides vt oratores ac p̄ete cum sacra scriptura concordant: vides ne vt rari boni. mali dō infiniti sunt. Si ergo rex tu- malus fuerit: tolebis eius infamiā eiusq; vicij cruciaberis. Si auarus est ange- ris: quia nece p̄miat nec alios benemeritos et quia plurima negligit ne sum- ptū faciat. Si liberalior est times ne p̄fusione nimia obliuēt erariū. Si crudelis vereris ne i te tuosq; seuiat. Si pius egrefers: quia nō vlciscit iniurias. Si audax pericula reformidas. Si vecors hostib; inuides qui sibi semp insultāt. Si loquax multiloquiū esse nō absq; peccato cognosces. Si tacitus dicis qz nec amicos nec seruitores verbis scit retinere. Si vinolētus accusas ebrietatē. Si vino nō vti- qz parū sit letus grauari. Si luxurie cultor est doles. qz plurimis iniuriat. Si fe- minas fugit: dicis non esse virū. Si paucos ad se admittit: displicet tibi inter illos nō esse. Si cōis est oib; irascere qz tam reliquis q̄ tibi sit familiaris. Si omni ex parte bonus est quod monstrū fuerit: cū tu sis malus doles qz tuis vicij nō al- ludit. Aut sit quoq; sis bonus quēadmodū est difficile: dolebis p̄ncipi bono nō arridere fortunā. semp; anxius eris suo statui: egrotabis cū eo: quoniam non tam filio suo pater afficit q̄ bono p̄ncipi bonus seruus. Cui etsi fortuna fauerit nūc mutationē: nūc insidias times: nec dormies vñq; nec vigilabis in pace. Est insup- magna viroz recreatio mētis secessus: cum se aliquis retrahit in solitariū locū ac vel meditat; vel legit vel scribit: totūq; se musis prebet. Et nūc platonē: nūc are- stotilē: nūc tullium: nūc virgilium: nunc alios doctores iam dudū mortuos s̄ fama viuētes et scriptis alloquit. Sed hac voluptate priuati sunt curiales qui semper in ocio sūt: in clamoribus: in tumultibus: si tibi nonūq; particulā mense telegert in qua vel legas aliquid vel scribis: mor alius instabit qui te vexet. Et si aliq; cef- sauerint: nō aberit dispensator: qui prope te computū faciat: eraq; moueat. nūsq; tibi angulus patebit quietus. in quo possis cum scipione dicere. nunq; minus so- lusq; cū solus. Oportet te p̄ncipis illis sanctisq; viris carere atq; inter bomines vi-

vere quos rectius bestias omni virtute carentes appellaueris. Sunt qui dicunt filios suos idcirco p. incipibus tradere vt mores edificant fiantq. virtute p. fates. Melius dicerent ad intelligendā maliciā turpitudinēq. discendā se filios transmississe. Sunt enim in curijs viciōssimi iuuenes: sermones inhoneſti: ille luxuriā cōmendat. ille voracitatē: nemo de virtute ſciat: ſed aut virginem violāſſe aut ſtupraſſe nuptiam. aut emulū occidiſſe aut rapina ſeſe aliquid nactus gloriabitur que ſcelera ſic adoleſcentes imitantur atq. imbibunt vt nunq. poſtea dimittant. nece putes adoleſcentem pudicū ſobrium verecundū & bene morigeratū apud principes inuenire: omnes hmoi ſunt quales magiſtri. **Q**uēſt enim q. terentiū ait. ad peiorē plerūq. partē animū applicari. ſi quis ad eā rem magiſtrū fortitū ſit improbi: ſic natura iubet: velocius & citius eos corrumpunt exempla mala cum animū magnis auctoribus ſubeunt. **R**eſero maxinas deo grates qui mihi iam viro ſequendi principes animū tradidit: cum iam a parentibus virtutes aliquas ſic acceperam: vt amplius amittere nō poſſem: q. ſi aliud nō eſt. hoc ſaltem habeo quia nōnullas didici litteras quarū eſſem omnino ignarus: ſi pueritiā meā curia ſuſcepſſet. **E**ſt enim in curijs principum vicioſum litteras noſſe. & pro bri loco ducitur diſertus. **E**ſt itaq. magna litteratorū moleſtia cum ſe contemni p. omnia viderint: & res maxinas ab iſtis dirigi: ne dicam ego negligi: qui vix inter manus & pedes quot habent digitos nozunt. **S**ed eſt etiam illiteratis ſua turbatio cū viros in curiā doctos ac latine loquentes veniſſe vident: quos ipſi nequeunt intelligere. **Q**uid preterea de cōſcientia tua dicam que ſem. per in quietā eſt ſemperq. te mordet cū tu te ſcias multis vicioz illecebris inquinatum: nullū grauiſſe ſupplicium vt ſeneca ſcribit q. cōſcientiā. hinc iuuenalis cum tamen bos tu euāſiſſe putas. quos diri cōſcia facti mens habet attonitos: & ſurdo verbere cedit. **O**ccultum quoties aio tortore flagellum: penaq. tam vebemens ac multo ſenior illis: quos & cecidit grauis inuenit & rhodamantus: nocte dieq. ſuum geſtare in pectore teſtem. **S**ed audi obſecro ciceronē pro ſexto roſcio: cuius bec ſi bene meminē verba ſunt: ſua quēq. fraus & ſuus terror maxime verat: ſuum quēq. ſcelus agitāt. amentiaq. afficit male cogitationes cōſcientieq. animi terrent. **H**ec ſunt impijs affidue domeſticeq. furie que dieſq. nocteſq. penas parentū a cōceleratiſſimis filijs repetant. **Q**uāq. te vertis: oblocutiones de rege. de conſiliarijs: de te ipſo ſunt: cum vel nimis ſubditi grauamur: vel hoſtes inſtant dum curia in choreis eſt: aut in venationibus occupata. **N**ullū inter res mundanas maius: minus eſt hominibus a deo cōceſſum. vt cicerō dicit q. amicitia. **A**t hoc bono tam ſuaui tam vtili tam neceſſario priuati ſunt curiales. nāq. viciōſiſſimi fere ſunt oēs nō amicitia inter eos eſſe ſed factio quedam & cōſpiratio pōt. **I**nueniunt nōnulli induſtri laborioſi curiales: at in his adumbrata nō expreſſa ſunt ſigna virtutis. **V**ident quidem liberales ſed rapinā ſequunt. **S**i ſūt caſti ambitioſos inuenies eos atq. ſuperbos. **S**i humiles ebrj ſūt & nebulones. **I**n nullo virtus eſt aliqua quē nulle vicia nō comitent. **A**rduum eſt in hac hominū colluue: virum amicitia dignum reperire: q. ſi quis inuentus fuerit bonus: vel regi nō placebit vel magnatibus. nec eius vti beniuolentia poteris: quia nō licet in curijs habere cōmercium inter illos qui nō ſunt accepti: videbiſq. nōnumq. illos quos diligis: & qui tibi ſanguine ſūt cōmicti ad ſupplicium rapi: & quis v. ficale ſit tacere cum volem nec cōqueri poteris neq. biſcere. **S**epeq. cum illo cōuerſari cogeris qui tibi vel patrē vel matrē occiderit. **S**i ei cōditiois fueris vt famulatū poſſis tenere inuenis ſuatores tuos ebrjos: guloſos: rixoſos: inſolētes: inuemoz: negligētes: inertes aduſos homicidas. **S**i ruſus tu aſci famulen: oñz auaz q. ruſoſi iudicij te mulctū loq. recipies. **D**iſcurre p. oēs curie ſtat. q. cōſiliarij ſūt: ſuis cōſilijs nō acquieſcere principes. **Q**uid aiunt cācellarij cū eoz littere ad honorem regis & vtilitatē ſcripte trāfire nō poſſūt: niſi correpte & ex bono in malum mutate. **Q**uid magiſtri curie & mareſcalli: vñ obediētiā nō inueniūt. qd mgi camare duj.

eorum computa corripunt. quid capellani dum in celebratione diuinorum officiorum suspendunt. quid medici dum negligi sana et noxia recipi cernunt. quid milites quid cubicularij. quid tubicines dum stipendia sibi negant. quid coqui qui nil parare sine reprehensione possunt. nullus est cui non sint infinite molestie. Atque ut breuiter dicam. p. multas tribulationes intrant iusti in gloria dei. curiales vero cum multis cruciatibus acquirere sibi gebennam student. Nihil de clericis et religiosis dixerim qui cum Ioseph pallium. cum Mattheo thelonium. cum Iobane sindonem. et cum samaritana cupiditatis ydria iussi sunt relinquere. Taceo et illos qui necessario et inuiti sequuntur curiam. nam ut Cicero pro sexto Roscio dicit quod ego inuitus et necessario facio. nec diu nec diligenter facere possum. Credo iam me p. missioni mee satisfecisse. quia stultos esse. probaturum dixi. omnes qui alias vitam habentes in qua possint se bene esse traducere. curiarum molestias sequuntur. Ad cum ita sit relinquamus hoc pelagus inquietum. nosque in aliam vitam redigamus. Nam si pacem cupimus. si oculi diligimus. si nobis viuere volumus. si salute anime quermus. fugienda sunt nobis atria regum et aulici tumultus. in quibus nec requies nec bonarum artium exercitatio. nec virtutis amor aliquis regnat. sed auaricia. et inlibido crudelitatis. rapula inuidia et ambitio dominatur. quibus viciis qui sit reditus nullo se poterit argumento tueri. quin apud viros doctos et malus esse conuincatur et stultus. Vale vir nisi ex curialibus vnus esses meo iudicio prudens. Pradie kl. Februarij. Anno salutis. M. cccc. xl. v. Ex prueb.

Epistola. clxviij.

Gaudet de reditu amici.

Alspar schlick cancellarius imperialis. S. p. d. Reuerendo patri dño Johanni carnali iuriconsulto et apostolici palatii causarum auditori. Salutem. Venit ad me nuncius tuus cum litteris quibus mihi significas te iterum n. rebergam repetere. In qua reprobam me reddis. cum enim bene reditus tuum me tibi predictis. quia dictas nostras pretermittere non potes. Et sicut arbitror inter nos libenter viuas. nam et nos letis animis te inuenimus. Sed vellem ego alia ob causam te inter germanos commorari nec semper hoc ecclesiasticum negotium in manibus nostris nunquam expediendum penderet. Longe namque plus mali secum affert hoc diuisio christiano quam quod inuicem litigamus. quod turborum impugnatio aduersus quos cuncti sentimus idem. Sed dabit deus bis quoque finem. Quod de diete cursu depositions. non possum cum certitudine scribere. hoc scio et hoc tibi notum facio nostrum regem in dies se instruere ut ad dictas ascendat. Diem certam recessus prescribere nequeo. sed omnis apparatio fit ut citius iter sumat. Quid autem impedierit celeriori recessum dicam tibi cum presentia litera habere serem. nam et bohemos et burgarorum res innotate sunt. quas me referre plenius agnosces. Tunc etiam quod in re frisingen. successerit tibi aperiā quod iam audisti germanum meum castrorum et aduersa rium meum castratum esse. cui iam adepta sunt quod inuaserat castra. Et in ulte nobis per ba silienses inferunt mine aduersus quod opus erit armis tuis ne iuri nostro et aplice sedi fiat iniuria. Noua bona quod scribis de afferre leto corde intelligam ut illinc fructus alius emergere possit quod te nosque leticia compleat. Vale optime. Ex vicinia. xx. maij. Reprehendit cardinalis non scribente. Et itez

Epistola. clxviij.

Alspar schlick cancellarius imperialis. S. p. d. Reuerendissimo in christo patri dño in liano cardinali sci angeli. Accedunt nos indies et buda diuersi nuncij nec vltus est quod me tuis litteris piolet. Quid cessit non scio solamque mirari me restat interdu et dicitur vtor sepeque mecum dico. Aut nimis secum de sit res cardinalis quod vultor oblivione prestat. aut nimis aduersus quod scribendo vult ne me pertrisset. Et neque h quiesco. Nam cum tua prudentia et summa sapientia meum reuoluo scio quod nec p. sper reb. istar nec p. succubis. S. que admodum d. socerate suo dicitur capite solebat. i. o. fortia vultu eundem gen. nec vultu duntaxat ut ille s. aim quod. Cur et autem sit hec actus nitas non

possuz agnoscere. **I**s nullo? q̄ mō palatini lras ad me detulit: eplam meā inq̄ se
 tue paternitati reddidisse. Posset aliq̄s dicere latere te cū aliq̄ buc veniunt: id sit
 q̄ nō est inq̄sitio facta. **N**ō adimmitto expurgationē: aut altior cā q̄ desere faciet.
 quā nec cogitare possum nec somnare. **A**lcuq̄ sit p̄cor tuā dignitatē ne me des
 obliuio: neue me tuis scrip̄s puatū facias. **C**upio scire sospitatē tuā regi bugarie
 statū 7 q̄d aduersus p̄fidā machōeti sectā pareat. **S**cis itaq̄ nos eē p̄dictos: vt
 7 tu in bugaria 7 ego tibi theutonica facta renūciē. **I**nter oēs boies seruāda sūt
 pacta: 7 hinc fides dī: q̄ sit q̄d dictū est. **S**i nō est ap̄d te papirus: scribe moze ve
 tusto 7 cereis tabulis 7 ego abbie nauē nō papiro tm̄ s̄ etiā pgameno p̄ hystrū tibi
 onustā mittere curabo. **N**ūc me q̄d rep̄hēdo ipse faciā: significabo q̄ hic fiat. **D**i
 latū est vsq̄ in hāc diciter ad cōuentū nurebergen. nō sine magnis 7 arduis cau
 sis possum dicere nō esse itū. **S**z cur nō sit itū 7 si scio causas non possuz dici. **T**u
 scis regib⁹ quāte sint cure. **N**ō tā facile rex mouet castra q̄ miles equum ascēdit
Nūc iā sum⁹ ad iter accincti. **N**ō puto me ampli⁹ ex his locis tue reuerēdissime
 paternitati scripturū. **E**x nureberga meas fortasse lras recipies. **I**lluc sequunt⁹ re
 gē alber⁹ 7 signifimūdu austruē duces. **A**lric⁹ alie comes 7 dñs de walsee p̄ncipes
 theutonie 7 oratores comitatū oēs aderūt. **Q**uid secuturū sit in reb⁹ ecclie: nedū
 scribere s̄ cogitare difficillimū est. **S**ūt em̄ inter se p̄ncipes admodū discordes 7
 aliq̄ buc trahūt. **J**ohānes carnaial vir tuz doctus: tū sensatus. 7 nicola⁹ cusan⁹ n̄si
 sanguinis oculatissim⁹ illie sūt: 7 alteri⁹ parq̄ oratores. **I**ā tonitrua 7 conuulsio
 nes ineeperūt. **A**tinā pluuiā nō grandinē habeamus. **S**ūt nōnulli q̄ iudicia sua
 pluris faciūt q̄ totū orbis suam. **C**oluisses in hoc cōuentu tuā reuerēdissimā p̄
 seruitatē vt vidisse quale bellū apud eos verbis gestū sit. **I**n quo certamine scio
 quātū valuisse. **P**relū cōtra infideles: etsi militū cobortationes de fideret: 7 cō
 cilia matura manib⁹ tñ q̄ verbis magis gerēdū est. nec p̄terea min⁹ est vtile vnio
 nē in ciuitate tueri q̄ hostes pellere. **Q**uid em̄ p̄dest eos qui extra eccliam sunt cō
 primere si ab his qui intus sūt laceramur. **S**z dixi iā satis. **E**x italia nihil noui ba
 beo nisi q̄ ille cōuent⁹ q̄ senis. p̄ cōi totū aulonie pace diuti⁹ sedit: reb⁹ infect⁹ dī
 solutus est: nec animi p̄ncipiū cōiūctiores sūt q̄ an fuerūt. **T**ibi forsitan certius
 illius terre noua scribunt vñ tua origo est: mibi q̄ solo materno genere sum ita
 lie cōiunctus nō tā diligenter singula patefiūt. **V**ale optime 7 me q̄ semp tu⁹ fui 7
 ero vita comite noli scriptorū tuorū expertē facere. **D**atū wiēne die. xxiii. Junij
 Anno. M. cccc. lxiij.

Laudat treugas i regno bugarie fieri 7 aliq̄ de
 vnione ecclie ac de passagio p̄tra thurcos inserit.

Episto. clxix.

Alpar schlick cācellari⁹ impialis. **S. p. d.** **R**euerendissimo in xpo p̄i dño
 Juliano cardinali sci angeli aplice sedis legato. **E**ra dubi⁹ q̄d cause foret
 q̄ ad me diu nō scripsisses. **V**erebar nāq̄ neue mei eēs oblitus vel alia ti
 bi molestia cōtigisset q̄ scribere nō pmitteret: cū lras tuas accepi in die ascensionis
 ex buda missas q̄ mibi nō solū dubietatē ademerūt s̄ magnā q̄ppe voluptatē 7 le
 ticiā p̄buere. **E**x illis nāq̄ sospitatē tuā intellexi. 7 memoriā mei sp̄ meti tue herē
Agnoui quoq̄ quo animo litteras cernis meas: q̄d certe ex amicitia puenit vt
 scribis: quīs aliqui inter seruū 7 dominū nō amicitia s̄ tñ dicāt dilectiones
 vigere. nō est tñ de re s̄ de noie disputatio: mibi tā seruī qui pro salute dñorū q̄ do
 mini qui p̄ seruorū capite magnis sese obiectāt periculis veri vidēt amici. **Q**uis
 enim seruū illū nō vere amicu iudicet: qui ob vindictā necati amici. penorū impe
 ratorē interemit: captus r̄ deus crucē sicut 7 liuius scribit 7 cicero. nisi fortasse di
 cere volumus seruū esse desinere qui dñi nanciscit amicitia eū amicu sit alter ego
 7 amicitia nihil sit aliud q̄ diuinariū 7 humanarū rerū cū summa charitate cōsensio
Inter cū p̄ pomeria nec seruītus intrat nec dominū: s̄ siue hoc siue illud sentim⁹.
 mibi palā est ex amore fieri q̄ epistolīs meis benignus est auditus tuus. **E**t quia
 sic cōfido scribo sepius tue dignatiōni. nec vereor ineptias meas ostendere: 7 nūc

res leues nunc irrisione dignas significare: dum tui nō videar oblitus qui semp
sum memor. Sed vtinā reuerēdissima paternitas tua quo vultu quo aīo. quāq;
locūditate tūa a critate tuas suscipiā lras. certe nō semel sed oīs dies mibi scri-
pta tua differret. cū me scribere poscis ipse poti⁹ scriberes. S; mitto hoc sperans
teinceps frequentiores eplās ex te me recepturū. Ad te treugis refers cognoui l-
bent. nā z ego in hac pte magnā opam p̄bui vt reciperent: vt q̄ hūgarie tāq; pa-
trie mee bene eē cupio. z illi⁹ videre quietē toti affecto p̄cordijs: nec exeratui con-
tra thurcos ituro vellē aliqd obflare. tū q̄ subditos meos pacis cōmoditate po-
tiri desidero. S; timeo ne meū desiderii euanescat z plus alijs q̄ mibi mea stulti-
cia p̄sit benefici q̄ alijs cōferim⁹ agros. Nā p̄cratij satellites q̄ casilij sunt. nō ab-
stiner boldis meosq; rusticos nō sinūt quiescere. S; grauiorē indies exactiōes agi-
tat. Et iā videre videar treugas ipsas q̄ oib⁹ sunt accōmōde. mibi t̄mū nō
rias fore nisi aliter p̄uideat. Ego certe apud cesarē n̄m sumo studio nixus. vt in
agris magnifici palatini boldarū cessat exactio. In qua rescriptū ē capitaneo iau-
rini quantū op⁹ est: nec illi⁹ agricolē ampli⁹ vexabunt. Cōfido igit palatinū ip̄m
mibi vicissitudine redditurū sicuti sibi scribo. S; p̄derit etiam mibi diligētia tua
cū ip̄o palatino si apud regē polonie z alios. put res desiderauerit meā cām p̄mo-
uers. Ad quā rē non porzigo multas p̄ces: quoniā viris prudentibus z amanti-
bus satis est indigētiā denudasse: vulnusq; medico deterxisse. Solū peto vt treu-
ge q̄ publice sunt vtilēs. priuatiū quoq; frugifere sint. qz nec publica sine priuato
sūt. nec sat est erariū ciuitatis vel p̄ncipis abundare. nisi z dom⁹ priuate sint opule-
te: scrinia ciuiū plena. Magnopere curandū ē vt be biēnales inducie rate sint z sta-
biles. qm̄ sicut existimas aliqd pariet hec tēporanea pax. vt melior possit haberi
z longior. Nā sicut ex paruo bello mai⁹ sequit⁹ sic ex breui pace gigni diuturnior
pōt. Nollificabunt hoc biennio sicut putandū est truces animi: subibit i inuria-
rū obliuio: cōmercia inuicē habita familiaritates pariet ex quibus facile si sic diui-
ne pietate placuerit vniuersalis cōcordia poterit inueniri qd̄ deus p̄cedat. Nūc
res ecclesiasticas ingredior. Laudas me q̄ in nurburgi. cōuentu labores meos
p̄ pace ecclesie z veritatis defensione sim positurus. Hoc nō me dignū laude sed
indignū reprehensione facit. qz obnoxij sum⁹ oēs q̄ xp̄iano censemur noie. matrē
nostrā ecclesiam p̄solari: veritatē tueri: xp̄i vicariū honorare: apostolice sedis reue-
rentiā atq; obedientiā impertiri. Qui secus agit dignus est obprobrio z anathe-
mate. ac ecclesiam labefactat. hos decet potissime insurgere q̄ maiori auctoritate z
p̄tate fruunt. Et bi maxime arguēdi sunt. si negligētes aut desides crescere malū
sunt z virus effundi ampli⁹. De quidē z mei similes oportet hortari: rogare: in-
stare: z incessabili vocis tuba clamitare vt principes euigilet manūq; opponant.
Ad ego p̄ mea virili nō negligo. speroq; si res nō bene iuerit mibi nihil ee imputā-
dū. qz nec clauus nectemo in manu est mea. Iā ibim⁹ nurburgā. Nā rex z sui fra-
tres german⁹ z patruelis itinere se accingunt. Puto qz circa iohānis festū eribi-
mus austria. Quid secuturū sit nec dicere possum nec opinari. Tot enī capita
sunt vt nihil difficilius sit q̄ vaticinari quo illa diuertāt quor hoies tot sūt. Au-
dio plura q̄ me p̄turbāt. Atinā sicut als scripsi tua reuerēdissima paternitas i die
ta fuisset qz z cōcilio z auctoritate multū ad pacē valuisset. Quicqd̄ sequet fortī
aio tolerādū erit. Quis nō putē id obtinere qd̄ paucorū p̄fidia z ambitio qrit. sed
tū aduersus hos tua paternitas p̄fuisse z cū regia maiestate z principib⁹ electorū
bus de passagio tractare potuisset. Res ardua z magna. magnos p̄motores desi-
derat. nec tot principes in vni cōuenire queūt. nisi faciundia boni viri moueant.
Ipsi p̄ se p̄ncipes nūq; ista somniāt. nec fidē p̄bent si qd̄ nō maxime auctoritatis
velit p̄uadere. Ego certe reuerēdissime pat̄ egregie qd̄ scribis cupio nec derideo
cogitatus tuos vt suspicaris: sed p̄bo laudoq; nec scio in qua re possis vtilius q̄
in hac insudare. Quid enī vel honestius vel sancti⁹ est q̄ nomen xp̄ianū ampliāre
q̄ fidē seminare catholicā. q̄ aīas dyabolica fraude deceptas ad lūmē veritatis

reducere. Hoc ē sane qđ cardines decet ecclie. hoc est opus ecclēstici viri. hoc dignitati tue p̄cipue cōuenit. sed mihi reuerēdissime p̄ impossibile videt tantuz op̄ p̄ lras fieri. Cū atheneñ. bello p̄mouerent. demostenes qui tūc exul erat nō lris q̄uis scribere facūdissime sciret. s̄ lingua vniuersas grecie ciuitates in fauorē patrie nouit. Idē mihi tue reuerēdissime paternitati gerendū videt. Suscipiē da legatio forer ad germanie gallic z britanie principes. rogādus rex noster vt si cuti regum primus est ita z belli principē se cōstitueret. Scio qz mineriā doceo: s̄ non obest. Magna res hungaria est. multos viros habet multaqz vires. sed ad pellendū thurcos: europāqz vindicandā maiori potētia opus est. nec tu id inficia ris: qz germanos cōcurrere cupis z italoz. classē. S̄ mihi nō p̄suadeo tantam rē p̄ lras posse moueri. Ideo vidē vellē reuerēdissimā pacētatē tuā p̄ncipes. nō stros adire cū mādatis z bullis aplicis z eoz q̄ p̄sentūt lris. q̄ casu nedū de pas saggio greciā ex vnguibz machometi. s̄ asiā qz liberādā sperare. Hec volui dirisse cū venia. Cōmēdo me tue paternitati reuerēdissime. Celar tibi z virtuti tue mirū immōdū ē affect⁹. De secūdū iter tuū z qđ paras opus. Datū wiēne. xxiij. maii

Exponit quo pacto ep̄s patauen̄.
friderici cesarem honoꝝant.

Epistola. clxx.

Eas filii? impialis secretari⁹. S. p. d. Johāni cāpifio p̄stati p̄ho z ami co veraci. Subet lex amicitie oia inter amicos eē coia siue modesta siue io cūda q̄ contigerūt. Hec p̄bia iam dudū z a teneris vt aiunt vnguculis edocuit. id nō agā hoc pluribz sed ad rē venia. Magna mihi p̄ hos dies oblata voluptas est: ad cui⁹ plenitudinē sola tui p̄ntia defuit q̄ mihi omne gaudiū solidū reddidisset. Sed cōicabo tibi lris qđ verbis nequeo: q̄uis z calani impotens est oia referre. Audi tñ z voluptatis mee porciunculā recipere. Si nup apud wienā plurimū mestus: qz cesarē nostrū res tuz ecclie tū imperij timebā negligere. Nam qđ dictū z scriptū fuerat de cōuētū nurbergen. videbā quodāmodo poster gari. Sed aduenerit mox regia mādāta q̄ nos sequi regē iubebat quonia is die iouis. ix. iulij ex noua ciuitate recesserat iter suū versus narēbergā cōtinuauerus. Letati oēs hoc nuncio sumus. Ego cū magnifico cancellario caspare tui amante regiam maiestātē biduo sum secutus. Post cū rex oppidū suū quoddā extra viā posuit vifere vellet. nos anasum prexim⁹ vbi olim ecclia metropolitana flo ruit laureacensis dicta. Fuit enī laureata vrbis admodū insignis in ampla cā porum planicie z super flumē qđ etiā anasum vocitant. S̄ post q̄ achilla rex bu nowi vrbem hāc deleuit vbi ant erat oppidū ex nomine fluminis restructum est Sedes hō metropolitana in salezburgam translata. Hic vna nocte cōsedimus. Postera die cū duo miliaria cōsecassemus nemus super collē transiui mus: castellū conspicimus ecclie patauen̄. qđ ali j apozū planiciū montē ap pellant. Vbi prelatus insignis residebat leonardus episcopus patauen̄. qui su sceptrum regem illic obuiā venerat. Tu hominē nostrū. Naz z hic wiēne fuit cū tu cardinalē sancti angeli secutus regiā maiestātē iam annus est visitasti: vir ele gantis stature: blandi colloquij: ingenij prudentis ac liberalis: qui primū in con cilio regio locū tenet. Hic vbi ex alta specula cancellariū vidit aduenientē: rē are scallū suū obuiā destinauit qui nos ad secretā viā reduceret. In publicis autē di uerforijs p̄ceptū erat ne qđ nobis venundaret vel ad boim vel equoz vsū. Et qz dispensator cancellarij p̄uenierat iamqz popinaz armauerat oia iussit eripi. nec vni ex familia nostra passus est extra arcē eē: s̄ eqs etiā pabula ministravit qđ vbertim triduo factū est. Venimus igit ad eius cōspectū: postqz hic diuina p egerat nō tam letus herculē suscepit euander aut achestes anchisen. q̄z bienostrū cancellariū. Nam z illū z nos singulos blando vultu z alacribus oculis ad se re cepit. modestoqz rīsu quoslibet amplexabat ac dulcissimis verbis consulabat z vt q̄libet valeret p̄cūtabat. nec nos vti seruos q̄ nō erat impar. s̄ vt filios vt frēs p̄cūtabat: nemo crede mihi ē iohēs amātissime quē vnqz videri tā benign⁹ atqz bñan⁹: in suos hospites. tā magnificē i edificijs tā splēdid⁹ in p̄uijs. tā latus

erga personas miserabiles tā equū in subditos. tā iustus in oēs: q̄ istū plātū accepi.
Hospitalitatē magnificentiā ac liberalitatē ego ipse suz preplatus. Nec hic sicut
plericq; bona ecclesie int̄ necessarias partiē. aut i alios illaudabiles vsus cōuertit
s̄ elargit̄ paupib; xpi q̄ plurima. Nec princeps ē his in p̄tib; ante cui; oñi plures
pascant̄ inopes. Taceo elemosynas q̄s dāculū facit. Mā z comitib; z baronib;
nōnullis occulte subuenit: quos rota fortunē instabiles p̄cipitauit. Dater p̄terea
tom; ei; p̄claris sp̄ hospitiū. Et lz ea resistentia quā tibi albert; austriae dux fecit:
q̄ postea rex b̄garie bohēmie ac romanorū fuit: in octuaginta milib; aureorū suā
ecclesiam dānificauit: hic tñ postea q̄ pacē nact; est in edificijs tñ castroz tñ ecclia-
riū reparādis septē z viginti milia florenorū exposuit. In redimēdis aut̄ censibus
ac p̄dijs pignore datis tria z viginti milia. Atinā tales p̄latos tridēna sortita
fuisset ecclia. S; qd̄ ego ista cōmemoro: sequar qd̄ cepi. Erat iā p̄adiū opiparis
epulis appositū. Ascendim; aulā ibiq; iuxta fenestrā quā leuis aura p̄flabat cōse-
dim;. Dum; erat ep̄s. secundus cācellari;. terci; illustris comes ortenbergen;. q̄r;
p̄positus frisingen;. vir z nobili loco nat; z iuris interps. Sed nec mihi vltim; lo-
cus in tā sublimi mēsa negat; est. Credo me alienigenā honorare voluerūt. Nihil
lauti illa quadra fuit. nec tā floretes epulas metellus q̄stor bispani v; habuisse:
nec tā exq̄sita fercula crispin; aut apici; z ali; romani vorabant. Postq; abrogatū
cibarioz legib; p̄sca seueritas luxu cessit maligno: mos germanorū ē pisces car-
nib; admiscere nec felix putat; q̄ tñ carnib; vescit;. Suauissimi igit; fuerūt pisces
appositi: quos tñ danubi; p̄pinqu; tñ trauna p̄clabēs administrabat. Nescio quē
accipēser laudat̄ antiq; q̄sue murenas. Ego int̄ edēdū sepe reco: datus sum eius
quē arefortiles dicūt collū gruis optauisse. vt q̄ maria ciboz voluptate p̄frueret
int̄ carnes aut̄ ardeā p̄medim; turdos altilis orices ceruū ap̄ū leporē: omitto re-
liq;. Nec duz hoc legis saluā in labza deducas mūdatorq; dentis lactuca fatigēs
Int̄ alias aut̄ voluptates iocūdisimū erat vuitas p̄ byemē glaciēs i seruētū estu
mēse apponi: vinac; illis reddi frigidiora. Quid tibi de vrbānitate facectis mirosq;
dicēdi leporē hui; plati satis potueris dicere. Sūt nōnulli q̄ hospites q̄i verecū-
dia coacti vocat̄ oēm; morum dinumerat; ac cū agnū la cerari dentib; cernūt
nōmīn; tristatē q̄ si p̄p̄ia mēbra mādarent. At hic p̄sul tūc tolebat tūc increpa-
bat hospites cū cessare videbat nec q̄ edilia ponerent s; q̄ nō csa fuissent q̄rebat;
Qz si vt dicim; nobilitat multū frons generosa dapes: qd̄ tūc dicem; cū laute mē-
se copiosiq; apparatib; z vult; leti z verba gratissima adiungunt;. Postq; vō ex-
empta fames epulis mēse; remore sunt: ducit nos pōtifer p̄ castrū. Loca; singu-
la monstrat: sicū ostendit z quicq̄d est laudabile in apto facit. Prebe aures paulu-
lū: locū tibi describā vt cū legeris exbylarari etiā possis. Castellū hoc in ea terra ē
q̄ inter bauariā z austria iacet marchionatus anasi. Quidā volunt hanc eē por-
tionē austriae postq; ibi ducatus erectus est. Sedet aut̄ castellū in rupe tramine cui
ab oriēte austria: z ab occidente bauaria. Horeā sibi bohēmia p̄ebet austruz si-
na. Trauna fluuius est mire perspicuitatis qui ex alpib; sirie p̄cipitatus quos-
dam lacus efficit. Exinde p̄ quinquaginta milia passū piscurres: planicieq; per-
amenā secans: non longe ab hoc castello ferē in bistrū. Habet hic amnis niri sa-
poris pisces. Nec scio an alius feratior sit. Scripsi iam tibi cursum eius q̄ admo-
dum breuis est. Ius in eo piscandi multorū est. Datuē hīs ecclia. xij. bz piscato-
res: quoz quilibet tres ministros secum ducit. Dux austriae quatuor. Comes de
schauimberg totidē. Dñs walse p̄positus sci floriani. Dñi de trauna z de lichren-
stein totidē: q̄ p̄ libitu suo piscant ac familias suas nutriūt. Preter hos tñ q̄ i bo-
rū man; pisces adueniūt: ad teloneū hui; oppidi q̄dragita piscū modū q̄tānis di-
cunt ex his q̄ ad mēsurā veniūt. Mā grādusculi numerati vēdūt. Vodi; aut̄
pmagna mēsurā ē z vltraq; reputes capax. Quid pla. Plurq; erā aut̄ arenā iuxta
hoc flumē effodis q̄n ad intercrecēte mor pisces inuenias. Hoc quēadmodū vi-
des ad ornamētū castelli lociq; voluptatē plimū pducit. S; adhibe apli; te mihi

totūq; intuerē meli⁹. **N**ibi si castrū aliqd̄ de inhabitādū vbi ad recreationē vi-
 uere velim: hoc potissimū placeret. Quid em̄ ē ad plenā leticiā necessariū qđ hic
 desideraret. **F**ateor nō ēē hic vineta seu oliueta: nō ficus: nō cedros: nō poma pu-
 nica et alia qđā q̄ apud italos habent cōplurima. **S** vīna bicer austria qđ gratis
 sima pferunt amica nature: gustuq; suauia q̄ nos in prādio afatin bibim⁹. **N**ec
 ex atpeli desunt aut ex tegergesto: quia vbi pecunia est illuc et vīna vebunt. **Q**đ si
 desunt racemi et cū ficub⁹: melones sūt pira et poma admodū gustui lapida: sūt ce-
 rusa multimōdi generis. **E**st aer saluberrim⁹. **A**erulus suauis. **S**i nud⁹ incesseris si
 os apueris: si ventrē onderis et quātūvis flātis aure pcepis: nibil exinde lederis.
Cū estus ē quātūvis alibi marim⁹: sp̄ in castro flat⁹ respirat amen⁹. **P**rospect⁹ il-
 line ad nouē decē centhonica miliaria p̄tēdit. **V**idēt mōtes nemora suū cā-
 pi colles culti vireta iocūda. **H**inc trauna currit: illic byster plabit. **P**rata qđpli-
 ma ridetia cū tēp⁹ fert circūspiciunt. **P**omeria circa castella tria sūt. **D**uo altissi-
 mis omunita foueis: nec actib⁹ oīno nuda vbi statioes habent vmbraacula s̄ solē
 ap̄issima. **S**i piscare velis aq̄ i oculis sūt. **S**i aucupari scpes qđplime auiculis re-
 fert circūstāt. **S**i tibi venatio placet vir ad mille passus silue distāt: quūvis ferra
 rū genere plene. **E**st in colle primo nem⁹ vmbrosus altissimis quercub⁹ septū qđ
 fouea sepiq; cingit i modū porci seu leporarij. **V**bi qđplime fere p̄duse sunt. **I**llic
 etiā nisi sunt qđplures: qđ in arborib⁹ humana diligentia ad ordeor vīz custodit:
 que ibi porrectis abis nutriunt. **I**n planicie feraces sunt agri tāti frumētū siligi-
 nisq; reddētes: vt ex eo qđ supest castro munito facile possit vīnū cōpari. **H**ec fo-
 ris sūt. **N**ūc arcē ipsaz interi⁹ aspice. **E**st vt dixi sup̄ alta rupe p̄structū castellum
 ex trib⁹ pub⁹: et planicie sursum erectū ac sua natura defensū. **P**ars q̄ta duplicez
 hz fouea: p̄tēq; duplicē. **P**rofunditas fouearū altissima ē. **I**n hac parte turris ē
 in cellū tēdēs vndiq; apugnaculis cōmunita. **I**n cui⁹ sumitate custos residet qui
 cōmū tuba p̄petue clamat. **I**nterdū et rustica musaz eragitat. **N**ur⁹ cācelli vir-
 diq; duplex est: et in plerisq; locis triplex. **I**n medio dō platea ē arcularis. **I**biq;
 fons amēnissim⁹ scaturit ac p̄ fistulas ereas bis sex aqua p̄pinat. **F**ontis ambit⁹
 marmore⁹ est. **I**n colūnas mediū est tabernaculū qđ desup̄ eminet creū mirifice
 structū vt elchanoris opus diuīdices aut polietū cui⁹ fabrica trecentis et mille au-
 reis empta est: sep̄tē circū p̄cere ac frōdose vltimū tēdunt i cellū qđ vmbra qđssimā
 reddūt. **C**ena dū estus ē i cācellis apud hūc fontē parat. **P**isces ex fluminib⁹ i fō-
 te tāq; in viuario reseruāt ac dū sedes in prādio capi pisces et in coq̄nā deferri cer-
 nis: qđ et vestigio coccos māducas. **E**st et ali⁹ fons lapide⁹ dulces et glucidas aq̄s
 effundēs. **T**ercia in coq̄na ē cui⁹ cānule limphas in q̄slibet ollas igni admotas in-
 ferūt. **E**st p̄tērea huius castri mirū p̄uilegiū siue cōsuetudo: ruricole qđ circū ab-
 tant obnoxij sūt queuis necessaria ad vsū castri p̄bere. excep̄bis que maior ba-
 bent sumptus: dāt caseū butyrū laciū et fenū ad cloacas oportuniū: graū mun-
 dāt comū: ligna scindūt: discos mēsarū exhibēt scutellas et cacabos lauant. **P**ost
 hec capellā vidim⁹ ad diuinū cultū pomatā vbi tres are p̄fecte sūt in ābitu supio-
 ri p̄aulā maiore habitatio regi pata erat vbi hec loca notauit: stuba vna tapetib⁹
 ornata et attrēbatētib⁹ pānis camera pampila vbi et lect⁹ aurcis ornāmētis et appa-
 ratu regio reucebat. **E**t qđ fenestra quedā i capellā p̄bebat intuitū: erat et studio
 lū ppulerū. **R**ursusq; alia camera p̄pinqua p̄habitaculū extra murū castri pōti-
 bus sustentat vndiq; patulū i occidentū et septētrionē meridianūq; solē respiciens
 vbi sp̄ aura suauis respirat cū alibi feruid⁹ estus sentit. **E**xide adit⁹ p̄pōtes i alte-
 rā fer⁹ camera qđ extra murū trabib⁹ sustentata ē: et oriētē arctoū et occidentū solē in-
 tuect⁹: quā mare callus regi inhabitat. **S**cđm locūz dur⁹ siglīmūdus obtinuit qđ et
 aulā et stubā et thalamū i minori cultu qđ rex habuit ipe sibi pōtifer cācellariū serua-
 uit: vbi rursus alia māsio suis mēbris ad vsū principis erat ornata cācellariū p̄-
 pulchzū thalamū i alta turri et sub eo vultero regis p̄ciliario locū castri qđ respiciat
 oriētē meridianūq; solē p̄fectus arcis cū cōiuge ac nonnullis nobilib⁹ dominabus

occupauit. **M**ā z ibi māiones q̄ plures fuere tū ample tū decore cellaria sub ca-
stro pampila z stabula multa. **I**nt castellū z flumē trauiā villā qdā fuit apta quā
hic pōtifer breui tpe cūxit z ad incolētū tutelā armauit atq; bis in locis roanoz
regē z sigismūdu austria ducē suscepit: bono ratiū pauit atq; oēm eq̄tātū pedita-
tūq; recreauit. **M**eq; cōtētus his sūptib; rursus cū rex linchiā p̄terisset: cū cācella-
rio viā p̄ripuit ac patauie apud regiā maiestātē māsīt. **E**st aut patauia p̄clara vi-
uesq; ciuitas int danubiū cuiq; sita quā p̄isci cesares eccle tradidit. **D**anub;
ex mētib; sueuie venit ynus ex alpib; q̄ germaniā ab italia dīsternat: atq; hoc i
loco mittit danubio nomē amittit: v̄bs ipā i longū tēdit nec magno negotio for-
mā insule suscipit: s; q̄ ab euo foueā in danubiū duceret. **N**ec yni q̄ngeti passus
sūt ex vna i alterā aquā. **S**up yno pōs est lignē q̄ sexdecis bz arc; z ciuitatē p̄tē q̄
trās flumē ē ciuitati maiori iūgit. **E**st z ali; pōs sup danubiū p̄ quē viā ē ad mō-
tes q̄ bohemiā respiciūt: p̄ hos mōtes fluiū ali; niger admodū plabif; q̄ ex bohe-
mia veniēs oppidulū iudeoz z terciā patauie p̄tē diuidēs sub castro p̄sulis danu-
bio q̄ ex opposito yno se imiscet. **I**taq; tria flumia yno in loco cōiūgunt. **A**c p̄te
rea locū istū qdā v̄bo italico passum s; ē trāsitū vocitāt. **M**ā z p̄ hūc locū merces
italie i bohemiā ferebant. **E**t supiores theutonici austria v̄l bugaria petebāt sic
z bodie fieri vident; i medio v̄bis tēplū ē diui stephani p̄mi martiris b; ep̄atus
p̄oni: egregie ceptū s; nōdū p̄fectū: ch or; bic admodū palcer edificat: s; q̄ p̄cni
mis tū ciuitas tū capitulū ad fabricā p̄ferebat. **L**eonard; ep̄s magnā pecuniā ad
hoc opus dedit. **A**deoq; iā celērit edificat: vt q̄driēno putet ex integro p̄fici pos-
se. **A**puđ hoc tēplū edes ep̄i sūt ad eā p̄tē q̄ respicit ynū tū capacissimē tū splendi-
dissime. **I**n q̄b; fridericū cesarē ac sigismūdu ducē aptissime collocauit: esset iam
admodū lōga epla si tibi oēs edūi p̄tes vellē describere: si vel capelle reliq̄as sc̄tās
v̄l aures panos q̄b; v̄ndiq; muri vestiti erāt oñdere p̄tēderē nescio q̄s p̄nceps
nō se is edib; egregie habitare putaret: ego z regib; z cesarib; atq; ip̄is eccle ro-
mane iūmis pastorib; cōmēdatissima v̄l cōuenientissima bec palacia iudicauerim
nisi q̄s forsitā busitārū more nimis sūptuosa bec sacerdotib; existinauerit: s; nec
h̄ solū habitacula regib; digna sūt. **T**rās danubiū due q̄s sūt arces ep̄i: altera i sū-
mo mōtis cacumine: altera in radicib; apud aq̄s vbi danubi; z niger bohemiē flui-
u; q̄ etiā fert v̄ndos iūgunt: est ad sublimiōrē arcē grādis ascēsus atq; difficilis
q̄ tū ex yno angulo pōt oppugnari. **S**z tot ibi munitiōes addite sūt: tā muroz q̄
fouearū: vt expugnari posse nulla v̄l boim videat: ibi z aule sunt z camere splen-
didissime q̄s q̄ viderit nec ornati; aliqd nec muniti; v̄lq; esse putauerit. **E**t vbi de-
scēderis in arcē q̄ infra iacet: ornatū maiōrē videbis: te studinatas cameras z au-
las q̄ plures: lectos ad regiū cultū stratos. **M**irari q̄ potius q̄ cōmēdari potui.
Sūt meo iudicio theutonici mirabiles mathematici: oēs q; gētes iū architectura
supant. **A**t hic ep̄os p̄cipu; ē siue suapte natura i hoc inclināt: siue p̄tissimis ma-
gistris edoctus. **E**idi ego q̄ plurimas arces tū apud italos tū apud alias gentes.
Sz ille vel ad bellū sustinēdū p̄struete vel ad voluptatē pate fuerunt. **I**as v̄o
leonardus ep̄s ad v̄trāq; rē miro artificio coaptauit: ita vt nec ad iocūditatē nec
ad tutelā v̄lteri; q̄cūq; desiderēt q̄ oia cācellario z mibi ostēsa fuerūt p̄n patauie re-
gē operiremur. **V**enit aut rex die lune cū sigismundo ducē. rj. kl. iulias: triduoq;
māsīt quē patauie ep̄s cū oi familia tā copiose q̄ splēdide pauit: nec aliquē vel
p̄ncipe vel p̄uatiū boies q̄ curiā sequerēt passus est: patauie obulū exponere: cū-
ctis ip̄e sūpt; q̄ liberalissime p̄buit. **S**z q̄ fuerit q̄ verecūdia ducti nolent fercula
petere illis v̄lq; i domū vbertū edilia mittebat z v̄na nec potuit aliq̄s cibū mō-
dere q̄ nō ep̄i coq̄na venisset. **C**ū rex moneret ep̄m ne tāris se sūptib; oneraret
tace inqt rex nolo cū hac viā migrāuero p̄ion; me; me arguat stephanus: q̄ scit
hec bona sibi p̄ tuos añcessorios elargita dignēq; tibi ex illis honore impēdi. **M**i-
nistri p̄terea cūcūta z poculēta: eq̄rūq; pabula tā volūtarie exhibebāt: vt tūc se
q̄ maxie lucrari putaret: cū effusi; dispelaret. **E**go mi iohes nō potui duz ista cer-

nerē nō letari. Videbar videre p̄sicos illos ⁊ admirabiles viros q̄s tātope cōmē
dat antiq̄tas: sicut de seneca scribit p̄soneq; gneo ⁊ coctra q̄b⁹ ⁊ titulis ⁊ fascibus
maior fuit donādi gloria. Fortunet deus hūc p̄sulē: vitāq; comiq; p̄beat ⁊ annos
nestoris: sapiētiā aut eaz sibi vq; in finē vite p̄stet quā mō bz. Nā cū multos s̄
se ip̄los tenet ⁊ castella vltra triginta possidet: ⁊ dioecesi ⁊ ad trecēta milia passuū
extensā a ratispana p̄pe vsq; in posoniū qd̄ est hūgarie oppidū regnat. Tanta ei⁹
tū est pudētia singulariq; v̄tus: vt nīl dubiū sit sub ei⁹ gubernatione p̄stantissi
mā hāc eccl̄iaz tā in sp̄ualib⁹ q; in tp̄alib⁹ p̄sperari. Tale capiti optine ⁊ hui⁹ da
rissimi viri laudes reuerēdissimo dño tuo meoq; cardinali tarētino ⁊ ceteris ro
mane curie senatorib⁹ expone: quīs tarētino p̄pe platū hūc ⁊ noscat ⁊ amet. Ex pa
taua. x. kl. Julias. Anno. M. cccc. xliij.

Consulit q̄ sūt agēda in cā frisingen. eccl̄ie.

Epistola. clxxi.

Eneas filius Caspari schlick cācellario imp̄iali. S. p. d. Nauici admodū
sunt dies quibus per casparē sacerdotē nunciū tuū ⁊ singulis quoad po
tui plene scripsi: nec rem frisingen. aut aliā scriptura dignā p̄termisi. No
lui namq; potius scriptis oib⁹ longitudine tediosus: q̄ p̄termissis quib⁹ dāz
breuitate odiosus esse. Sed aduenit mor germanus tuus henricus frisingen. ele
ctus: ⁊ cū eo simul reuersus nyepers. Ipse aūt electus idcirco hūc p̄fectus est: qz
l̄ris tuis instructus erat vt p̄ oppidoz possessione instaret. Nā ⁊ tu regi ad eaz rē
scripseras: s̄ erat adhuc nescius eoz que gesta erāt nō dūz cū l̄re mee ad euz pue
nerant q̄s tibi sup̄ his scripserā. Retuli aut ei seriem rex ⁊ regis responsū mibi
datū ⁊ tibi scriptū quo p̄cepto agnouit electus se frustra p̄fectus hūc. Accessit tū
nyepers tanq; singularē amicu: quo cum in via sepe contulerat de negotio: narra
uit tibi q̄ in causa essent acta cōsiliūq; p̄cūt. Is dixit se velle regē alioqui ⁊ cui⁹
mentis esset p̄scrutari an mutari s̄nia posset. Accessitq; illū berū euz iam nox rui
set celo: petiq; vtrū in re frisingen. vellet aliquid agere euz frater cancellari⁹ ad
fēt. Rex autē iussit mor electū accersiri: quo veniente surrexit ex cubili ⁊ nōnullis
passibus obuiam p̄cessit. Tum electus dixit se hūc venisse regraciatur maiestati
regie ex cuius munere p̄motus esset: supplicaturq; vt possessio daret in plenitu
dine gratie ⁊ ad hoc se monitū tuis litteris inquit. Rex vō habito cōsilio dixit se
iam tibi in hac re rescripsisse teq; vocasse ⁊ postq; reuerteris rem hanc absoluē
dam. Gratias pro respōso electus egit: subiunxitq; se scire nōnullos venturos eē
ctiam viros magnos qui partē alterā p̄mouerēt. Ideoq; se supplicem petere ne
quid in eius p̄iudiciū illis responderet. Ad hec dictū est regiam maiestātē cancel
lariū expectare nec se velle in eius absentia aut illo inscio de hac re ad cuiusuis in
stantiā aliquid agere. Dixeruntq; consiliarij henrice licet scriptum sit cancellario
vt veniat: tu tamen tibi rescribito ⁊ mittito propriū nunciū omninoq; ipsum ad
horteris vt q̄festinanter veniat: tum pro rebus huius eccl̄ie frisingen. tuz pro
negocijs regis in quib⁹ sua p̄sentia est necessaria. Nam multi casus p̄nt accidere
q̄ primūz nunciū impedirent. Amittit henricus mibi⁹ dixit bonum esse vt latoz
presentiū anderlinus hūc se itinere accingeret: quod mibi quoq; ex vsu visus est
admodū necessariū: qz nescio quā diligentia habebunt college tui admittendū
l̄ras. Dūz hec agerent veniit ex rōana curia osiliē. ep̄s p̄uten⁹ quē nosti: p̄ hunc
putabat hēricus bullas sue p̄missionis trāsmittas sicut iohes tolner tibi p̄antea
scripserat. Accessimus q̄ diuersorū eius p̄contati sum⁹ an bullas afferret. Is re
tulit se fuisse ordinatū vt ipse afferret s̄ euz expeditio ei⁹ longior videret placuisse
romano pontifici vt tabellarius suus guido noie ad te illas deferret: qui cum q̄n
decim diebus euz p̄cessisset miratus ē nō eē nobis traditas bullas deditq; hērico
l̄ras tibi ⁊ tibi directas ex roma bononiaq; trāsmittas. Quib⁹ aptis cognouimus
vō eū vix fuisse: sicut ⁊ tu ex ip̄sis l̄ris agnosces. Nā ip̄sas tibi cum p̄ntib⁹ desti
nam⁹. Nos vō opinamur bullas easdē ad te vel dñm iohāne carnaiat voluisse.
Nā guido ille vt accepimus ad aplicos nuncios l̄ras habuit. Quod si nōn est

aut venetijs sūt apud mercatores: aut guido corruptus aduersarijs eas vendidit: vt
sinistri aliud accidit. Tuū ē p̄dictari diligēt nā matie expedit has lras bñ in q̄b
fundat ius. Nec putat henricus australes moueri posse vt castra tradāt nisi ostē
dant bulle. Ideo curret tua magnificētia eas oīno secū afferre si apud nurebergā
inueniri possūt: alioqn opus erit iter eas ex curia suscipere. Nūc aut ne mireris q̄ nū
cū priuū destinam? cās subiūgem? Nā prima ē q̄ rex sic de siderauit et p̄siliarij p
suaserūt. Scda ē q̄ videm? regi necessariū ē reditū tuū in multj arduis negocijs q̄
egre feret sibi te desse cū op̄e. Et ide q̄ vult p̄ncipis gr̄as is in aduersis fuit. Nā
i secūdis plures inueniunt fuitores q̄ sit necesse. Post hec videm? instare piculū i
ecclia frisingen. nisi venerj cito. Nō si venerj bñ oīa dirigi posse p̄dicim? nam et rex
bñ affectus est et nyepergadiutor. Nō gr̄ aut curie scripsit i fauore tuū: et sicut sepe
vī p̄ntia recipit: absentia p̄dit. Alteri? scim? dñm treueren. vētur: q̄ cū sit alē bō
q̄ solebat nec multū tibi afficiat: timem? ne q̄d in hac re sicut p̄certo intellexim?
aggrediat: et i alijs q̄s possit tibi obesse. Scis q̄d velim? dicere et q̄ als tēptata sūt
Dñs etiā ali? vocatus ē vt nosti p̄ alias lras q̄s neutralitatis amator et bauaro et
faytor nō suadebit tibi vari possessionē. Dicit piculū ē et q̄d nō poterit publice
clā tractabit: nisi fortasse p̄ te sit nureberge p̄suasus. Accedit ad hec alius tibi no
tus q̄ et ipse clāculi electo suo fauet et q̄uis nūc absit cū tñ reuertet: nā in puin
ciā nō patuit tibi et suis collegis accessus. Itaq; oībus his ex causis durimus mī
tēduz ē nunciū vt si alie lre negligant be saltē re cōperiāt teq; ad veniēdū indu
cant q̄ nullaten? suspicndū est. Intuere aliud q̄ ingert ad scribendū. Illo cu
tus est henricus quēdas regiū p̄siliariū q̄ se ondit sibi affectū. Et q̄ntuz ex eius di
ctis cōphēdimus is magno ipedimēto fuit ad possessionē habēdā. Inq̄t em̄ nul
latenus se regi cōsultuz possessionē dare q̄ parialis videret: s̄ suadere vellet vt
oīs custodirent introit? hui? ecclie et exide clā subueniret henrico ad litē ducēdā
donec p̄ iusticiā terminaret cā. Et p̄siliū q̄ p̄ncipiosus sit cernis: q̄i non est? sit p̄n
cipi seculari bona eccliar absq; villo titulo retinere q̄ ius bñti p̄cedere. Et nō vi
det oculat? bō q̄ntū dedecus rei resuleret et q̄ntū infamie et vep̄ hūc modū magis
se odiosum bauaris redderet q̄ se hostē faceret et quantis molestijs se subiceret.
Nāz castritenēs nūc p̄ cōciliū: nūc p̄ electū: nūc p̄ p̄ncipēs rogaret restituere et
interim q̄s bona ecclie dissiparent. Et addidit bō p̄siliū magis infuluz. Et em̄ si
castra i manu sint regis: p̄ quacūq; p̄re declaratio fiet impetratur regē vt henrico
ecclia p̄ferat. Qua re nescio an aliq̄ dici stultior possit. nā hoc manifestū ē in dñi
agere. Solet em̄ q̄s sūt declarationes obediētiar illis p̄sili q̄ sūt in possessionē. Et
cū aduersari? iā corp? ecclie et diocesis i possessionē habeat henricus nō nihil: q̄s
dubitat meliorē futurā p̄tis aduersē p̄ditionē cū iura sp̄ possessionib? faueāt. No
luit insup ille cōparationē facere hui? ecclie ad patauen. p̄p̄ quā albert? multas
expēsas subiuit et tādē succubuit. Et nō aduertit vir mediocri? nō ip̄rudens et
suovalde sapiēs ibi albertū ei fauisse q̄ nullū ius habuit: et se pape opposuisse. Nūc
rex habente ius tue et papā secū bz p̄currentē. Post hoc intelligo q̄sdā ēē q̄ tra
ctare cōcordiā vellēt vt cederet henricus p̄ti aduersē cū aliq̄b? emolimētis et spe
alterius ecclie: q̄d tā decet te facere q̄ fariā et nomē p̄dere. Nā cū grato aio erga
te fuerit eugenius ac totū tuā hac p̄sidiō decorauerit: et p̄ter oēm p̄suetudinē
bullas absq; obligatiōe miserit: q̄d tñ dicere poterit si ei? gr̄a relicta cū ei? posse du
rissimo recoſciliari. Plus hic ignominie redūderet q̄ ex p̄sidiō receptū: sit bo
noris. Nec nō attingo p̄sidiū q̄ meli? me nosti: et cū p̄ceris lati? hec agitabim?
Post hec mittit tibi henricus p̄curatorū ad resignandū p̄bendā suā ratispanen.
Itaq; rogat vt q̄ illa redēdo trās capitulū accedas: rogetq; vt aliū germa
nū tuū eligat i canonicū et liberās henricū absolutiōe statutorū q̄scere velit vt so
lū frācisci nōie de pecunia: q̄d existimat p̄ te nō egere impetrari possit: q̄ ap̄ eos
dilectionis et reuerentie. De via nō p̄ quā tibi rex cōueniēdus sit nō possumus
aliq̄d certi scribere: s̄ nobis exp̄dientius videt wiennā vt p̄ficaris ad regē et

nonitatis? scripsi in alijs lris oia. Post illa venerunt ex finib? búgarie regis polo-
nie 7 dñi cardinalis eplē: magnas 7 felices nouitates referētes: s? aliud rex aliud
cardinalis scribit: p? ille hic casti? . Exēplū eay tibi cū bis mitto. De italia nihil ē
p? noui nisi qd refert ofilicū. pūctū habendū ē int oēs principes 7 coitates ita-
lie papa 7 aragonū rege int futuris: s? nōdū ē de loco pūctū. Ad si fiat nō pui mo-
meti erit. Nos illis de reb? nihil olfacim? . Tale felicit 7 reuertere absq? mora via
rū discrimina vt nosti astute cauēdo. Suadet nyeperg vt oīno venias cito si tuū
bonorē 7 exaltationē optas. Henricus hodie viennā versus pgens a nobis ē abi-
curus. Ex scō vito die. v. Januarij. Anno dñi. M. cccc. lxiij.

Epistola cxxii.

De coemēdis politicis 7 aliqd de petro noxetano.

Iobānes cāpius enec siluio impiali secretario. S. p. d. Has dedisti p̄die
idus octobris ex vienna ad me pferēdas ego illas rome idibus nouēbris
iobāne nro tolner restituēte accepi: habeo grās būanitati tue de tua erga
me beniuolētia q̄ vti saluti mee timuisti istinc patriā 7 meos repetētis: ita 7 sospi-
tati mee ḡtulus es cū p̄mū ex meis ad te lris accepisti: scias me sospitez scias
aduēscire meas fuisse itinere pmissas qd nō nisi tua diligētia 7 mathei nri opa
pactū estimo imo certū mibi p̄uadeo me cogit vt ingētes tibi 7 ulli grās 7 q̄ntas
ex aio possuz agā: et si ex venetijs nōdū de illis q̄cūq? senseris. Scripsisti me parce-
res tuas apud insubres attigisse in q̄ nonnihil accusari a te videor: scripsi eas cur
mediolanū nō accesseris: q̄ppe q̄ sciūgū fortū apd rōanā curā cū englino abesse: 7
itē cū nauariā nō ieris: rō apud me fuit 7 palū nō p̄dēnādū: si mibi credis me ex-
cusatū habebis: si min? toleo te ex mea quā mibi ascribis negligētia molestiā vllā
accepiſſe. Que tñ būanitas fuerit 7 nfe int nos veteris beniuolētie 7 familiaritatis
venia mibi p̄cedere: etiā si min? vti vis in re tua ociosus fui desiderū tuū 7 polli-
tica aretorelis cōuerſa q̄primū in tāta locoꝝ distātia licuerit assequaris: curabo
ipsa alia aut alia via vt iubes explere. Nec me pecunie timor afficiet. Atinā non
me magis mea q̄ tibi vtinā soli nota cēt: n̄ me magis q̄ sollicitaret aut afficeret ege-
stas. A q̄tū si me summi p̄dificā dicta 7 veri mei amor 7 grā nō fallit: magna ex p-
te leuari puto. Et fortassis ipse de b aliqd ex me senties p̄usq? be lre hic ad me alce-
dāt. S? ad rē nraz venio. Credidi bñ 7 qd amici 7 mei officij esset facere si te p̄-
de p̄cio libri admonerē: vt 7 ipse diligētiā meā i p̄quiredo libro agnosceres 7 ego
cōstātissimē tui liberalitatē cōpnerē. Si qdē istū mōi libū q̄ me? fuisset habuisses: iā
vudū dono ad te mittere curasses. Proinde ne credideris voluisse me aut velle iū
eo qd mibi tecū sit negotio indēnitati mee p̄fulere. S? qd ais si miori p̄cio q̄ scri-
pser bñ neq̄t libet id auri p̄ferre: min? te q̄ voluisse liberalē oñdis: nā vbi illis ad
moneor libū illū q̄nti mioris emā qd argumētū ē ai paulopl? ad nūmos q̄ opor-
teat affecti: ego vō vt scias q̄ libere i re tua p̄ vsu vte familiaritatis agere possū: cu-
rabo p̄ vrbis? 7 igenio meo vt libz q̄ optimū habēas: ita tñ vt me nō in p̄udētē
emptorē iudicare possis. Voluer n̄ ita mibi not? ē vt nota magis nulli domus sit
sua: 7 iā cū eo ea de re locut? suz libro repto 7 empto p̄silū capiem? 7 qd meli? vi-
sus fuerit vt desiderio tuo satisfiat sequemur. De petro noxetano nro nisi me fal-
lat memoria: scripsi ad te aliquid posteriorib? q̄s nōdū accepas: quasq? nūc p̄ ma-
thiā cāpore accepiſſe debuisti: q̄ ad reuerēdū dñm meū legatū iā diu reuersus est
q̄ si nihil scripsi sile certe vt scribis monstri ē: nisi forte debilitas oculoꝝ meoꝝ id
effecerit. Noxetan? n̄ optime valet: indies ditior 7 tñ vir melior 7 magis amici-
tie cultor: euadēs. Veri morte quā certe humane 7 grauis tulit fert sapiens. So-
lus viuūt vt idē corpe 7 aio liber. Ades cōductas nō supbas sed liberales bz pue-
ros q̄ 7 equos quibus eū rome vti necesse est. Quid aut officij gerat me rogas:
imo qd officioꝝ rogare oportuit. Et scriptoꝝ aplicus est 7 abbreviator: est lector
cōtradictari: causas nonnūq? sollicitat. Tū lucra ex his oibus capit. Est preterea i
amicos liberalis 7 ociosus 7 adeo officiosus: vt inde me p̄cio plura iāz damna 7

incommoda receperit: q̄ tamen idē nihilipendit. In te vō me teste eo p̄seuerat aio
 quo semp fuit: fortunis tuisq̄ bonorib⁹ tam letus q̄ dici a me nō pōt. Sepe de te
 est inter nos amicus sermo: sepe te p̄ntem: p̄ alioq̄ nro p̄participē fieri optam⁹
 Sepe: duz a laborib⁹ laxare iuuat animos: quātū inter nostras occupationes lz
 sunt nobis ob tuā absentia: quā cōtinuo recolim⁹: totida solacia. Ad ad te nihil
 scripserit tuis cplis vt scribis: p̄uocatus: miro z admodū z apud illā maximaz de
 hoc querela: p̄ponā: et si forte in nra taciturnitatis lege cōsistit. Deinde aduerti q̄
 grauitas de generoso aio: scripsisti qualis fuit alexandri tui exitus. Itē que te ba
 nibale quoq̄ breuif scite tñ ad te dicta sūt. Vale felicē z tibi felicē ac corniciis vi
 tā: qualē theofrastus moriēs z naturā accusans optauit q̄ boibus tam breuē de
 disset: tribuat oipotēs deus. Post hec noretan⁹ noster cū apud fratē petrū que
 relā quā dixi ex me p̄positā audisset: multa hilaritate fusus a risu vir finē facies
 ac verba tua iterū atq̄ iterū relegēs (ostendi em̄ illi: taas ad me lras) excusatum
 apud me fecit scripturūq̄ oino ad te pollicet⁹: est: cōfessus palā binas dūtaxat ex
 te lras accepisse. Agius tuis p̄speris reb⁹ exultās saluū te ex aio iubet. Idez fa
 cit z iacob⁹ caluus venerabilis vir centes ciuis z canonic⁹ senen. hō: quo natura
 neq̄ meliorē genuit neq̄ suauiorē: in cui⁹ pectus aiam credo p̄lissimē meaz: z ita
 vt aristopbones poeta ait ex duob⁹ corpib⁹ vna factā esse inē nos aiam. Is in q̄
 salutes tot tibi mitrit: placet em̄ mihi sic apud te loq̄ quot sūt auis in corpe plu
 me. Nec ad te scripsi: mō reb⁹ sic exigit⁹: z vt tibi parerē q̄ iussisti ne lege tacit⁹
 nitaq̄ nse seruare: z quātū licuerit scribā ad te crebri⁹: eo tñ pacto vt lex ipa tacitur
 nitatis firma inaneat: q̄ est vt liceat nobis adinuicē nō scribere. Vale itē: z me si
 ne sine quod etiā atq̄ etiā rogo atq̄ obsecro cōmēdatū fac magnifico caspari in
 eiusq̄ amore z gra p̄petua p̄serua. Rome idib⁹ nouēbris. a. dñi. M. cccc. lxxij.

Epistola. clxxij.

Dubitat an vxorē ducat cū sit inops.

Petrus noretan⁹ scriptor ap̄licus. Ene siluio p̄ete z amatissimo fratri. S.
 p. d. Cognoui ex lris quas estate decursa p̄ nicolaū castellanū ad me dedi
 sti: z itē ex bis quas noster cāpissus ex te nup̄ recepit: admiratū te fore q̄
 rectū diu tacuerim idq̄ p̄pterea factū putare videris quia vir magn⁹ z diues eua
 serim: sic em̄ scribis: ego vō irrideri scrip̄i b̄mōi mererer: nisi tu⁹ erga me singula
 ris: amor mibi foret exploratissim⁹. nā p̄ tua in me beniuolētia z charitate mari
 ma q̄cqd ad me scribis in bonā recipio p̄tē si tñ vt tibi p̄suasus est vir magn⁹ z di
 ues essem: non soluz lris sed et meipm colo amo z obseruo: s qz p̄ditio mea tā tenuis ē
 vt nec amicis nec mibi p̄desse valeā: taceo nec amicor⁹ aures obtundere audeo nīl
 p̄ter vba offerre valēs dñ virit cardinalis scē crucis cur⁹: mēoria nūq̄ ex me dele
 bit⁹: spes erat mibi n̄ mediocris: q̄ tota cū illo cecidit: scriptoria sicut nostri: z itē of
 ficiū p̄dictaz pecunijs em̄: q̄rū ps amicor⁹ fuit mutuo mibi p̄cessa: z eā cū ia z re
 stituisset z sperare aliqd ex is officijs cūmulare: ecce infelix z inopinat⁹ cardinal
 obiit q̄ b̄mōi p̄strat⁹ suz: o: z nāq̄ p̄p̄is sup̄tib⁹ me viuere z ex sudore manū meā
 rū z p̄ deū inortalē enea mi suauissime bodierna lucra vir alimonia p̄bet. Posti
 fluctuat idēs curie. Si pacata foret ecclia z integrā p̄s n̄ h̄iet obediētiā: viuere
 ex bis officijs possēs. Scribēs tñ ab ortu ad solis occasus tāq̄ cōp̄ista. Incubūt
 p̄pterea multa onera q̄ nō oēs nouit. Dat ad huc viuūt grādeu⁹ z paup⁹: q̄ a me nul
 lo pacto ē deserd⁹. Est z filia q̄ mibi florētē nata ē ex puella: quā nūq̄ cognosce
 potui cū eēt vgo: z optior mox nisi p̄missio e vata m̄imonij. Et lz nec testis ad
 esset nec anim⁹ occurreret: vget me tñ p̄scia: z p̄sertiz cū itēz quida sit z p̄pe par
 tū inhumanū puto eā deserre. Est em̄ bene nata: bonēte nutrita: z oēs bonas p̄
 res h̄iet si adesset opes: s paup⁹ est. Existima nūc b̄mōiissime frāt q̄b⁹ implicet cu
 ris. Quid valeo respicere. Que oia ad te scribere dimiserā ne te dolore afficeres.
 Utin⁹ est nō despero tñ nec desperabo vniq̄: qz iuuat deus in se p̄fidēs. Ego te

ero saltē mei cā q̄ z aio z corpe suz tu? z ero dux viuā: parti vt nre faulas quātuz potes. **P**oteris autē si voles plurimū: nec te penitebit in posternū. Quo aio erga te suz cāpiū? nri tibi scribit. Ego tui tūc obliuisci potero dñi senfus cū mor te pereit. Senis vidi nobilē z clarissimū patrē tuū optimū z tibi bñanitate z cete ris nature atq; ai totib; silēm: multaq; tū ipse tū ceteri necessarij q̄b; abūdas ob tulerūt q; me tibi amicū sciebāt: fuisse q; is vsus si necessitas incūbuisset tu si vnq; bas pres reperas qd dñi faciāt: etiā si vir maxim; sis casulā meā intrare dignaberis: z qd fuerit appositū cōmedes siue vxorē ducā siue ipā careā. Interea si qd ad me scribis in mensa medicorū expomissas iube z vale optime ex roma die. xviij. nouembrijs. Anno. M. cccclij.

Pollicet suā diligētia i reb; apd senatū venetū. **Epistola. clxxij.**

Aldreas donatus eques venet; Ence siluio poete doctissimo. S. p. d. Au perrime ire tue mihi obsignate fuere quas libentē plegi: z eo libentē q̄ clari us salutē magnifici casparis cōcepi: que mihi ppe tomū clarissima ē: vi di pterea ex ipsis lris qd de re pecuniaria quā cū hoc senatu agere bz ad me scri bis: q̄duc nūq; vñ buc pfecti sapient attulerint luculētius pcepi: deus q̄dez mihi testis est: quē auz quā mentē quā diligentiā in oibus cōmodis ei? sp̄ babueris: ba beā z habitur; sum: cetera pterminittēs modo satisfacere z inferuire possem siue ma gnificetie: cui p ei? fūma in me beniuolētia quā magnificatio obnoxi? sum: nec me vllus labor grauaret aut pōderis quātitas aut verborū platio que passim maria est in repu. ex q̄bus qñq; aures aliene obtundunt. **O**ia nā in me pcurrūt ad rē ipaz bene z optie p̄ficiēdā: qz nisi a me ita magnū fieri possit q̄ beniuolētie z dignitati sue gerere morē mihi scq̄cēt: s̄ sicut scit ei? magnificetia q̄ nouit mores huius rei pu. cui? voluntati maiores z minores succūbūt sū ciuis hui? ciuitat; z q̄q; z auctorita tis z dignitatē locū aliq̄ue teneā: tñ deest mihi p̄as aliqd faciēdi sine auctoritate z mādato hui? senat; q̄ regimini oium p̄sident: indulgeat q̄ magnificetia sua si ita suf ficient votis ei? nō satisfiat: cognoscat effi rez cās q̄b; res ipsa deserūt: qd tñ differē nō aufert: sp̄ autē i ea re z ceteris me p̄mptissimū hēbit: q̄ oēm opaz curā z studiū adhibere nūq; desistā: qd reliquū q̄dē ē a nūcijs vñs sniaz: z opinionē meā clari? viue vocis oraculo senties quā ei? magnificetie referre poter; cui me obnoxiū cō mēdatū facies. Vale felix ex venetijs die. xij. Ianuarij. Anno. M. cccclij.

De politicis arestotelis z de regio poeta z leonardi aretini morte.

Epistola. clxxv.

Adhānes cāpiū? Ence siluio poete doctissimo ac serenissimi dñi regē secreta rio. S. p. d. Erā aio nimis pturbato cū mihi bodie mae ad scolās basilice pncipis aploz noxetan; nrlas tuas restituerit: pñte contē nro senen. vñ co vite mee z angustiarū meaz solacio atq; refugio. Illis lectis nō potui bilaris p id tpis non fieri: tuz q̄ ex alijs tuis ex sancto vito ad vicefimsertū decēbris ad melis dubius factus extiterā: ne mee z noxitan; ad telre minime puenissent: tuz q̄ ppter scripta tua cū te mihi attulerūt quē scmp optime noui. nam z amicitiam tuā solidā esse ostendisti z libertatē loquēdi inter nos vt libet constitutā esse pro be atq; egregie declarasti. **E**x ipa quoq; verborū tuorū copia z facilitate z rez pō dere quas nescio an dicā grauius an ornat; an poti? modo vtroq; attigisti. **E**rb; bitus es mihi rhetor z poeta nobilissimus: debinc quidē grauis doctissimūsq; phi losophus. **C**um iterū atq; iteruz epistolam tuam relegissem: quiniūmo z vñuz di co qd forte ridebis: p̄betā te certis in locis eplē tue de me ipso affirmare possem q̄rū locoq; p̄betā libentē aperirē: s̄ oia tā lris mādare q̄ coram explicare licebit. **N**abeo em q̄ vt vbo tuo vtat mihi expūda essent q̄ tñ apud noxetanū nō expue re nō potero: quo cū officiū z omnes horas dicere z licet z iuuat. **M**ost enīz q̄ sit in celebrando officiū z libens z religiosus. **L**ibrū politicorū vt als ad te scriptū se nis inueneram: sed rome nonq̄m inuenire venalem potui: z sic nō illi inueniēdo

eractissima diligetia intendere quod mihi credas velis. Non est certe romae illa librorum
venalium copia quam florētie gentiliū profertur et horum maxime quorum est noua aeterni tra-
ductio. Tu tamen certe habere me voti tui implendi gratiam quietum: nisi faciam ut librum
hunc quamprimum licuerit habeas. Et quod difficillimum expior inuenire veditorem: nec etiam
facile est habere qui illum mihi nisi ad breue commodet statui scriptorem inuenire qui
librum ipsum veloci manu bona tamen littera transcribat. Et transcriptum mediolanum mittas
ad figherium vel anthonium ut iubes: aut per aliam viam illum ad te deferri curabo: quemad-
modum Iohanni tolnier melius videbitur. Habeo gratias humanitati tuae quam magna leti-
cia intellexisti ut scribis accepisse me spem fortune melioris. Quod nimis poeta in
postremo sermone fuisse profertur cum dixisti te mihi minus sperare. De nocturno
nostro sic est ut scripsi: non inuito finiam: quod non illis est fortunis aut bonorum quibus cum
dignu censeo. Tu recte potissime locum illum de ipso facitissimeque attigisti. Verum ut
verius de boie amicissimo nostro accipias: ego et si dixerim me non mutare volo tamen
moderari finiam: nam non est res sua tam ampla quantum forte ipse superioribus ad te litteris
scripsi: vel tu ex eisdem accepisti: et si ut affirmavi pueros et equos pascit: nam neque
sunt hoc tempore in curia bimodi lucra: sed abundantia ut aui cordis locutus sum. Calu-
mnia in tui nomine refutata ut iussisti. Fuit illi refutatio iocundissima et gratias habere ingre-
tes et tuum se esse professus est. Montes nostrum quod occlude liras tuas totas legerit: de te te quod
de audierit: quod ut in sermone de te fuerim? non est ut ultra tibi aperiam quod quidem
iam tibi per me cognitum extat vnam esse illius et meam more aristophanis aiam vegeni nostri
fortuna si ad eum spectes aut admodum tenuis est aut nulla: si ad tempora nostra quibus vere
ut scribis dicere possum? exurit intacta paridi nisi vedat agamemnon. Quod vel magnam
dices vel minimam. Nam propter id quod sacras summi pontificis edes et quadrat colit data-
ri? est: quod minus tamen haud est illi lucrosus volenti se: quod postea facit bonum vix con-
seruare. Quae res facit ut ex eo officio neque ditior neque diues fiat: emolumentum tamen ali-
quod habet quod abbreviator est: et nouissime sancti petri in urbe canonicus factus extitit.
Hec ut dixi ad hominem parua sunt. Quod tamen ut maiora sunt quam quae ipse possit tot et tam
tos tamque varios tot annorum labores mereri potuerim quam nihil certe propter dedecus et
reus omnium quibus reliqua vitam tueri possum tenuitate ne dicam indigentiam possideo.
Quo nemo certe philosophiorum si modo philosophi est bonorum externorum omnino nihil habere
Ex his et ex principio epistolae ubi me fuisse aio nimis perturbato affirmavi: scio negaue-
ris me philosophum recte. Nam et si sapiens amator fuit et mihi placeat ipsa sapientia: et phi-
losophorum studia me aliquando delectarint ac delectarent si mihi adessent sa-
cultates: tantum tamen abest ut me philosophum ceteri ab illo abs te etiam velis ut nihil a me
magis sit alienum. Neque illam stoicorum aut pipareticorum sapiam attigisse me vlla ex parte
expior: ut vel nulla quod stoicorum est: vel moderata quod pipareticorum aut perturbatio men-
te attingat. Super est de numero mortalium: quod ut ad poeta apud ciceronem inquit. Me-
mo est quem non attingat egestas moribusque de rebus legatis et exercitiis panonum et thurcos
iocundissime legi. Quod et si illa vobis iamdiu vetera sunt: quod de euerione sophie ciuitatis
in cineres: noua certa accepimus: apud quos et fama est sed non dum certa captam esse an-
drinopolim primam citra mare magni thurci sedem: capta quod et ei filium: ac ipso stur-
cos adeo in fugam esse pueros ut finem nondum faceret fugiendi. De quibus rebus iam apud
vos nunc fortassis idem rumor ut ita dicam volitat. Moritanus ad te scribit. Valero
me die septima Februarii. Anno. M. cccc. lxxv. bectia diu scripta et ad te ferenda
fuerunt. Quod coperi ex Iohanne tolnier nunc iam reuertisse. Tamen effectum est ut postea
usque in hac diem tabellarium non habuerim cui has committere potuerim. Interea vo-
luptas cum libris politicorum venale nullomodo reperire: tamen multorum et maxime librario-
rum aures obtulerim. Cur inuenire licuit quam librum mihi commodatum faceret nisi ad-
valde paucos dies: decreevi ut librum ipsum politicorum potius habere quam quicquid ipsum
habere possim et id quod cito: quod nimium differendo expectationem tuam vehementer et bo-
nestissimam offendere. Itaque a cardinali de columna exemplar habui et scriptorem sat
prudenter inueni qui celeriter et fide recte hoc opus absoluet: absolutum curabo adiutorio

tolner q̄ nūcios patrie nouit r mores vt q̄ p̄mū illud habeas. **G**riſaūc liber hic
i papiro p̄terea q̄ ſcriptore nōdū bre potui q̄ in p̄gamento ipm ſcriberet ea ſra r
eo tpe q̄ cōueniret r oporteret. **N**ā vt dixi nō poſſus diu exemplar tenere. **S**cri
ptū ḡ mittā r deinde ſi malueris aliū pulciorē b̄ie q̄ manus meū erigū tenet fa
ciā vt iuſſeris. **E**t reuera nihil mēior dū tibi q̄ dixi in hac re difficultates p̄dico
Et aut nō ignores q̄bus in finib⁹ me mea teneat facta: fui bacen⁹ nauigās inter
ſpem r metū fortune melioris. **A**lex nūc q̄driduo ſpes redire cepit: r q̄d paulo
maior q̄ adhuc apud me fuerit. **N**ā cū p̄ me fortuna rogaret audiui amotas cē
ſeras r talia ſūt reſpōſa vt credi poſſit me poſſe certū q̄ antea ſperare. **E**t vale.
nā dūz tecū libere loquor inepte inepti⁹ ineptiſſime tibi boi apriſſimo ſcribo. **A**le
rū dabis familiaritati nr̄e r mee de te fidēte veniā. **R**ome ſecūd⁹ marci ſcriptoz
iaz diuidiū lib⁹ politicoz ſcripſit. **C**ū abſolut⁹ fuerit tolner nī vir certe bon⁹: cu
rā habebit illū ad cep̄ nūciū fidū trāſmittēdi. **A**le. **D**atus v̄s. **C**lausis iā ſiſ
meis r illis iam nr̄o tolner deſtinatis q̄ illas ad te deſerri curaret: reddite fuerit
mibi ſe tue date in labaq̄ vindelico vt ſcribis oppido. xviii. february. **Q**uod de li
bris politicoz areſtorilis ſare op̄as ex ſiſ meis p̄ntib⁹ intelliges. **E**t hac cedu
la mortē leonardi accipies aretini r in ei⁹ officiū locū ſuffectū eē poſiū apud illam
florentinoz democraā. **P**lacuit mibi r bñ a te factū ē: q̄ de receptis bullis ecclie
frūſingen. r de futuro optio impialis cācellarij aio cū id redies reſciet aliq̄d gra
titer certe ſcripſiſti: laudata etiā ſuū pōtiſciē r ſacri ſenat⁹ liberalitate. **S**ui itaq̄
in ea apud dñm meū. **E**t te vebementē de mulē laudauit: cupe ſe dixit re ip̄a oſte
dere q̄ ſit plurimū virtuti tue affect⁹: r q̄ grato erat aio q̄ illum p̄ſtantē amas.
Quare ſi q̄cqd ex eo cupis fac vt ſciat: iuuenies te apud eū nō puū neq̄ poſtreimū
locū tenere. **E**t qm̄ iubes cauebo ſumope p̄ virib⁹ ne lege nr̄e tacturitatē obſer
ue: p̄ſertim cū ſcā te multū hoc abieciſſe cur a me ſeruari nō debeat. **A**le. **D**atus
rome feria tertia p̄ diē palmarū q̄ diē ſras tuas accepi. **E**t cōte nr̄o iſinitas r gra
tias r ſalutes habe. **A**pod vegiū nōdū fui. **A**d noxetanum nr̄m nūc pgo vt ab eo
ſras ad te capia ſi paratas habuerit: q̄s cū bis meis ad te mittā. **A**le iter. **N**on
pōt nō p̄deſſe mibi cū ad me ſcripſeris vt in ſiſ tuis aliq̄d adijcias v̄bōz quib⁹
veluti calcarib⁹ q̄buldā berus me⁹ ad mibi bñfaciēdū vigeri a te velle videat: rſi
optimo ſit erga me aio. **A**le v̄s.

Sed⁹ int⁹ veneros r dūcē mediolani factū eē

Epistola. clxxvj.

Alcobus de arſimboldus doctor. **E**t nec ſiliū poete ſingulariq̄ amico. **S**.
p. d. **G**ratiffimū ſuit nuper ex tuis intellexiſſe ſiſ te eſſe ſoſpitē: r eo di
gnitatis gradu p̄uectū eſſe quo ſereniſſimus dñs noſter romanoz rex di
gū te officio ſecretarij indicauit. **E**t recte quidem vt cetera oia p̄ ſūma ſua pru
dentia ſiue fidem ſiue doctriā ſiue multarū r maximarū rex experientiā fuerit cō
templatus. **E**go certe ita hoc augmento tue dignitatis gaudeo: acſi eodē mecu⁹
parente gentis eſſes: quādo quidē ex ipſo p̄ſertim tpe vna viuentes familiari
ratē r beniuolentiā ſocietate conſuetudine r honeſtis autoribus hauſim⁹. **T**e ſp
germani fratris loco dilexi. **P**otes igit ſūma cōfidētia di opa mea vbiq̄ ſenſu
rā illā cognoueris ad augmentū aut p̄ſeruatiōē rei vel honoris tui non min⁹ vti
q̄ fratre r optimo amico faceres. **E**go qd de p̄politura mibi addidiſti onus libēs
r amplector: r ad exitū vſq̄ p̄ducā vires aut ingeniū mō non deſuerint. **I**nterim
curabo ea ſarcina q̄ reliq̄as quaſdā mee legationis bz me explicare. **D**ebinc q̄c
qd fieri poterit q̄dus ſacro fuerit: opus te meis reddā certiorē ſiſ. **A**le r vbi ali
quid ocn fuerit ſi res digne occurrerint q̄s dictim cumulationes euēturas p̄ſido
facime partiāpē. **E**go quid ſcribā nunc nihil aliud dignū habeo q̄ eſſe deo iuāte
int⁹ illuſtriſſimū dñm meū r dūcē illuſtrē ligā factā nō recoſtitationis mō oim p̄
teritarij iniuriarū rubiginē extergēt: ſed ſocietate amicitia: r qd ipſe ego deſpera
bā talē aioz vditatē vt vni⁹ in cōmoda ab alteri⁹ dānis ſecerni n̄ p̄nt. **A**le ex me
diolano die. xij. octobris. Anno. M. cccc. xliij.

Iohanes pegallus scriptor aplice petro gemigero. S. p. d. Dilectum quam hic amasti tumidi vetre gerit: siue is ventus siue cibum? Iohes nurebergen. secretari? vtre putauit illi vtre vino plenu: ascenditq; sup calcauit pfit ois studio nre vt vniu deprimere: s; nihil pter ventu eruit. Si lacrimas cerneret: placit audires qb? misera p? tuu abitu se maceravit. Certe nisi Iohes op? tulisset: aiaz eralasset misella: q; nesciit muliercule vt viri flamas amoris ferre. S; abut nre q; iohes: nescio qd actura sit infelix: mibi si eet theutonic? sermo adire feiaz: solarer z bladis vbis recreare. S; nihil mibi cu viris alemanis preter tactu est. Ipse insipid? est nisi z verba sunt. Subdelegabo igit micha ele nostru q? z verbis vliges z factis achilles. Tu vale z mei memoria gesta. Ex basilica. Anno dni. M. cccc. lxxij.

Deit pfirmari puilegia beremi camaldulcu.

Episto. clxxvii.

Abroso? camaldulcu. serenissimo ac sacratissimo impatori sigismundo sp augusto: felicitate z subiectione. In ferraria carepce discessi: ne qso negli getie ascribat aut preptui maiestas tua. Fuit ei ronabilis pfecto ca q me vgeret ad exitu: satifq; fecisse z officio z affectui meo visus fuz: q? z augusta facie tua vide z mitti illo tuo ac suauissimo eloq; frui meruisses. Accedebat q? singlari amoris tui vade acceperat: cu puilegiu auguste meorie karoli pris tui supru ex manib? meis q? tar? ille vir camaldulcu. beremu z ordine sub ptectionis sue cura fuisse pat imitat? maiorisq; suos pfirmare: atq; inuare te velle tua spote benignissime pollicet? eras: cu viciis z dulce amoris nri pign? crisostomi vitia a me pueram ex greco benigna suauitate suscepisses: nihil dedignat? erigru mun? qd p dignitate materie martini exstinares. His g ronu? auguste cesar induit? cunctat? no fuz necessitate spellere maturare ad reditu. Fraz tn dare ad demetia tua pfuluz fuit qb? z officiosissimu i te aium meū tueq; maiestati deditu z penit? obnoxiu declarares: z postulare suplex vt inuocatione illa patni puilegiu qua tanta liberalitate pmissas accelerarignisq; expedire iuberes: neq; ei vt cora exasani argetu aut aux nre emulo aplice paup? q? lras illas tagra fidulas quea redimere si pcio taret ea gra. Abs te igit p serenitate tua dulccq; demetia peto cesar inuice: vt id qd cuq; emuneris impu tui famulo dignerelargiri: q? fit z pietas notior z vberior. Decc em regia maiestatem dono singularis libertat excellere id te institutus pter ceteros maiores tuos imitari solitu: atq; aplexari magna pstatia pgere: q; mibi psuasuz est ne aga plurib? vt qd cupio impetre ne diffusus videar eximie pietatis tue. Serenissimu dnm meū traqlla romani impu pace fructe z barbarice feritatis tomitorē rps dñs n? oipotens seruare diuissime dignet? incolumē: z cuo tonare felici z ex corde petim? z oram?. Bononie. xij. septēbris.

Episto. clxxix.

Littere pmoziales z comēdaticie.

Bezesta? bobem? S. p. d. canonicis tratislamien. eccle. Nihil dubij apud nos arbitror qn iohes plosa vir bon? z frugi plenu ius z certu beat i altari qd sibi resignauit. Sūt tn qdē adeo sitibudi bnificioz: adeo abitiosi atq; nepharj: vt nihil pacificu velit dimittere: s; nūchos nūc illos molestet qru conatib? r ato diliget? e resistēdu: quāto iurias fieri ab eis noscim? iniquiores. Idez age vos sentio circa eccle vie bnificiatos q; aduersus molestatores psuemsis: sp tue ri. Si tn aliqd pces meo apd vos valet oro pcor obsecro: vt iohis iurib? faueatis: eūq; defendaq; ne oppm inuiste qat: q? i re z ipm z me psolabimini z in inensum obligabit. Maetsi teneor vobis p vris i me qplurimis bnificijs: placitu tn ē vt ēē iohis ca vob obnoxi? maneā: que veluti patre optimu diligo amoq; z cui? intui tu qcuq; possem facere. Nec plura circa hoc. Mona q? hic fut lit ent vobis coico. Dicē vni? legat? sacri basilien. pcli? alexander dur mazonic i cardinalē p felicem ercat? Intra nō multos dies vetur? ē ali? ex pte eugenij cardinali sci angeli. Debz cū in festo ascelis dñice de pace regni būgarie trasigi. Eugeni? senis ē recēssit q;

et florētia cū magna venetoz et florētinoz indignatione: intātū vt platos ab ep̃
curia reuocariūt. Bohemi hic sūt vt scitis: qđ egerit ab eis postmodū redeuntib?
p̃nosceris. Rex nr̃ ad vniōē ecclie reintegrādā parat? est: totis conatib? labora-
re. Valete optie me vt seruitore vrm cōmēdatū suscipietes ex viēna.

Epistola. clxxx.

Dolet de amici absentia.

Quāsp̃ar no uariē. S. p. d. Enee siluio p̃cepto ex suo. Nihil lris meis p̃terq̃
singulare qđ dā dilectionē quā in te bēo significare studeo. Intelleri tñ p̃
fecto vt opinor: iā dudū me tibi illā b̃re: t̃aet̃i nullo effectu indicaueri. S̃
qđ res mea atq; p̃ditio vsq; i bāc diē effici p̃f̃a fuit: vt effectu ip̃o volūtātē meā
p̃tēfacerē. Solū hoc mibi de te p̃missū fuit: vt ad te nūq; venire qñ doctior abie-
rē. Adcirco te sūmope accedere sepi? conabar et id mibi op̃ ep̃ciū fuit: tuo qđ fruor
p̃silio vsq; oblectat? sum: et me vt ita dixerim te ingro x̃ificatozē p̃tē. Nec qđez
recessus tuū vidēre mibi facile fuit qđ et p̃alio et re ip̃a p̃deras. Nepe vt p̃ns mēi
mee su iulū eras: ita abiens tristitia fact? es. Atq; vt comici nr̃i ṽbis ṽtar. P̃aud
ṽez est qđ vulgo dici solet. dicz adimere cōgritudinē boi. Nā mibi q̃tidie nō de fi-
lio vt ip̃e ait: s̃ de te ingro ac p̃te integrasce color. Anū tñ est qđ mēte meā letat?
tui videlz stat? augmētū: qđ i cōmodo meo int̃dū eq̃paro et in ip̃o mee mētis ar-
chano tibi stationē facio. Necū talit̃ māducas et bibis. Et qm̃ de tuis x̃sib? quos
indies suauiores facis: null? ad me venit: expedit me qñq; qđ fecerit? fingere: et in-
de tāq; tuipe eos feceris gaudere. Nouissime aut̃ vna z illā voco egloga fecit: qđ
in artū gallū felicianū p̃secrariū tuū tecū altercātē merito qđē introduxi. Illū
qđē post te in ingrim̃ meū assūpsit: illoq; pauculos dies potit? sum qđ cōfessis cū
felice nr̃o ab hac vr̃be decessit. Stephanū deinde auiculū meū altercationis nr̃e
iudicē statui. Et id duas ob cās factū est. Prima eqđē vt nec ip̃e arbitrarē mēo-
riā ei? apud me p̃suis pisse siue vilē effectā esse. Alterā vō vt illos versiculos non
tāq; a me sed a discipulo tuo editos esse cōrigeret p̃usq; in alienas partes diuul-
garent. Habes nūc oēm vsq; a principio causam quare hec cōdita sit i hūc modū
Vale et opto z me ama vt soles: atq; age vt non diu nr̃sum expectē. Si qđ tibi qđ
rei mee euenerit iudices euenerit: mei memineris queso. Cupio quidē tecum esse.
Iterum vale ex Basilea.

**Grates refert de p̃mōiōe et reddit certio-
rem de munere et lris nō p̃ntatis.**

Epistola. clxxxi.

Bartolome? ep̃s cometan? S. p. d. Enee siluio p̃thonotario. Docuisti
m̃is lris tuis vir clarissime qđ? generosi m̃litis ac tua opa me assumptūz
eē ad p̃aliariātū cesaris nūciabas: a duob? mensib? nr̃derā p̃ alias superio-
res mēas lras quas si habueris letor. Cognosces em̃ quantā ex eo mibi iocū dā-
tem attuleris: videbis et gr̃as quas huiusce rei nobis cooperatorib? offerebā ob hoc
insigne mun? qđ nosti: qđ ego cū studio flagitarim duz vna essemus in germania
apud regē. Post hoc nullis alteris tuis lris qđq; de te cōcepi: nisi quēadmodum
enfiat pegallus noster te valere et apud eū cesarē indies pluris existimari et ad
vtrāq; cācellariā in p̃thonotariū iussu regio assūptū. Quo g̃tulor cupioq; vt in-
dies feliciores successus de te sentia. Unde ne hoc meū desiderū frustra sit: stude
p̃cor: sp̃ vt cesareis reb? intētus sis ac illi cōtinuo morē geras. Qđ si effeceris cre-
de mibi me? tecū daberis et eos oēs qđ tibi amicos habes letos et p̃iocūdos effi-
cies. Neq; vt ad rē meā regrediar: ṽer̃ cor ne lras sup̃ p̃aliariātu qđ ex lris iacobi
ad me nup̃ie ob signat? intellige: fuisse traditas wilhelmo de p̃staria: vt illas aut
ad me mitteret aut daret: ob ipsius amiserim fortasse portitoris iudiā: cū nūq;
eas ad me misit: et qđ me magis ex cruciat nec mittet ex causis qđ tu tecū ip̃e co-
lectaberis. Nā ip̃e apud p̃statiē. ep̃m et nos abnegauit. Intelligis iā qđ i ea re
actū sit: et nisi tu itez iuueris p̃uabor munē s̃ingēti. Quare veli sicq; oro te: vt cas
lras vna cū iacobo cui scribo renouari cures: qđ facile impetrabis. Et cū tōnū ad

me mittes secretozi inō ad man? hōis boni assignari mādabis: nec vsq; h ingēs obsequiū obfrābūt tpa nec etates. Nulla ex regioib? italicis altera noua apd nos fūt q ad te scriba: nisi venetos z florentinos pare maritias z terrestres copias q; igētes. Rursus apd pōtificē maximū due practice sūt serenissimi regi aragonū p q ad meles h fuit reuerēdissim? nīcen? ac illustis comit? frānci nūc? a q missus ē thomas reatin? quē noscis z eū vidisti apud cesarē: q; ēctat? z practicas pōtifer nī ex aio z corde plectit: vt ex vtrāvis hāz q; bñ sperē z quēadmodū res ipa fūc cedit etiā p? intelliges. Rei iacobi nō sec? q; mee intētus suz z ei scribo vberē. A q scire valebis oia: aspicietq; ex bullis desup pfectis. Scito tñ pegallū nīm p minu ta z grossa pūe lre dedisse pecūias. Sepi? ac sepi? me cōmēdatū facias cesari: z ite rato grās p pōsiliariatu suū maiestati reddes noie meo cui ero obseruātissim? z ge nerosissimū nois sui p̄dicator indefessus. Rēde z facies apd reuerēdū p̄ez meum cbinen. Et tu vale ac amorē nīm z amicitia obfua corde. Vale itēz ex clausano.

Gratulaf de scripto sermone etru sco: z pollicet p̄mouere ipsum.

Epistola. clxxij.

Julian? cardinalis sancti angeli aplice sedis legatus doctissimo viro dño Anee siluio de senis amico charissimo serenissimi dñi regis romanorū secre tario. S. p. d. Optime cnea nō min? iuuat me videre eplam tuā etrusco ser mone cōscriptā q; silatina fuisset. Et cū rara sepe delectet q; diu bñdī lras nō vi di delectatus suz in eis nō par. Multiq; diligent cōmissa mibi facis negocia ma gnifici cācellarij. Recte agis z debito tuo facis satis. Dignus em est p meriū suis vt z tu z oēs aliq res eius cordi habeatis z eas totis p̄moueatis vīrib? Quātūz aut ad psonā meā attinet id mīme necesse erat. Cū em eū vt fratrē diligā: negocia sua mea ē existimo: z mea sponte sine bozatu cuiuspiā illa curare merito debeo. Ad si bñ? regni negocia i meliori essent statu: z maior ēet obediētia erga illos q; bus seruit: p̄pī cācellariū facere posset. Et q; tibi sup bis plene lē. Ibo z tibi in notescūt oia: nō op? est ea repetā. Certū em facito q; nūbī est tāgrāde qd p ipso z cū bonoz nō facere: nō fec? q; si me? german? ēet. Vale fidelit. Datū bnde.

Epistola. clxxij.

Monitates z iocos scribit.

Aspar schlick cācellarij impialis. S. p. d. Dño iuliano cardinali scī ange li aplice sedis legato. Scripsit mibi crebro tua dignitas z in oib? qdē lris bñanis nūc seria nūc iocos interfereudo qd? ita oblector vt sepe fastidus aurie stomachar? eaz lectione recreer z illaz p̄fertiz q; penultime apud me sūt qui bus nūc paucis respōdebo. Primūq; res gues attingā: p̄si videbit satisfaciā sa lib? Atria sūt q; pōdus bñt mai? Primū ē q; in factis meis actū scribis: tñ de vo natiōe scōle renocata: tñ de vbis p̄cratio factis. Pro qd? reb? grās agere tibi ex cuius bec officina p̄disse non ambigo nisi ius benivolētie violare videar q; grās non vbis sed factis rependi vult. Scio p̄te rea tuā dignitatē altiozem expectare mercedē q; ego possum referre. Nam cū rem tui agas in eo quo q; spez tuā iactas esse q; dubitet. Hoc sapientes faciunt quoz extra numerū nemo te ponit. Agno sco ego quia p̄uident cogitas facisq; spem in dño reponēdo. Ille nāq; abunde retribuit nec vllū frustrat premio virtutis. Non tñ idcirco imemorē me esse de cet erga tuā paternitatē cuius affectū magis pendo q; rem. Secūdu est qd lute retue depōscunt vt apud regiā maiestātē supplex lras impetrē apud capitaneum Jaurinen. ne molestā comiti palatino in suis possessiōib? inferat. Ipsūq; fuisse z esse amicu meū significas. At primo loco apud serenissimū polonie regē haberi Multūq; expedire putas ad pacē hungaricā p̄tractā daz tibi cōplacere: cū nauis bec clauū regat z quo velit ratē impellat. Consona bis verba maiestati regie scri bis. Ego tibi fateor postq; noui palatinū que res iam est vetusta me semp eius virtute fuisse affectū illūq; fratris loco z amasse z cōplexū fuisse. Nec ab hoc aio suz alien? amemor z suor erga me meritorū nec meorū erga ipm oblit? Itaq; pro

huc sumi desideras et quod possis parere. Ac ea ob causam regiam maiestatem super sua
non coibus vbiis et quibus promoueris amici solet super allocutus. Nec maiestatem ipsam
abhorrente iuueni et amicum tuum palatini commodis subuenire tuum precibus tuis annue
re. Sed quod accersitis mori iaurinibus quibusdam qui forte aderat: serutinum super negotio
illo habuit repitum non posse se de rebus quod poscis ad preces intrinittere. Possessio
namque palatini antea sibi sublate fuerat quam regia maiestas pupilli nomine de regno sei
tronmitteret: quod tempore promissit huiusmodi et theutonici ad suam obedientiam venientes tueri
eos in possessionibus vniuersis quod tunc teneret. Nec aliquid inuolare velle quod vel eis
vel pupilli iuribus proindiciu afferret. Non posset igitur rerum promissis suis dignus esse. Ver
bum est regium qui oraculum bene firmumque spiritus et constantis dicitur esse. Nam cum huius palatini aduer
sus regem quod re de gestis ante regem suum. Sed potius tolerare donec illa concen
tio fiat inter reges quam tua paritas excogitauit. Tunc est adit ipse adit alii
et ad concordiam nouabis opera. Et si pax regni concludi poterit non deerunt mihi quibus ipse
palatini reddat pretentus. Interim maiestas regia nihil inuolare: cum fratre tuo
rege polonie bonam tenere amicitiam deposita est nisi fuerit (ut sepius dictum est) puo
cata. Quod si rem mea cum hac parificare velles equumque diceretis: tunc mihi fieri ruderem
non esse parum eius quod bellis infuit ut altera parte secutur altera impugnavit: cum il
lo qui civili bello fragranti se subduxit: nec videtur voluit ignem qui regnum incendere stu
dio pacis spiritus intentus. Tercio loco tuarum litterarum poscebas comitatu palatini alber
to de bonacossio ferrariensi ex regio prececi munere. Summe pater tuo nomine serenitati
regie facte sunt. Sed nihil est quod ab ea difficilius impetret. Nemo adhuc dignitate ista
obtinuit nisi viri magnae nobilitatis regique viri et bene notum quatuor: siue. Gult in hac
re profusam (ut opinor) Sigismundi cesaris precessionem restricta et per donationem con
pelare. Nec sane indignum. Nam si verum fateri volumus nimis passim bechone et
ampla dignitas repit precessa. Non tamen propterea desperandum amico tuo dixeris. Nam
si potigerit terius esse apud bene principem non negabit (ut estimo) tibi quod literis tuis
non est concessus. Idcirco re hanc in aliud tempus differas: quod non est quod epistolis tuis vale
at impetrari aut per domesticos obtineri. Jamque de seruis sat quod scopulis intro
misisset planum pelagus ingredimur facietur. Locat mecum tua paternitas. Audio
liber et iocosusque non improbari a patris didici: quod medios inter rusticitatem et saurilitatem
tem iocos posuere ac damna extremis media prebant. Docemur igitur audacem. Ex
ercitus inquit indies struit et adeo lente ut vercar ne aduenire. Michaelis festo
imprope mihi quod als wienne dixisti ut cum tempore venerit memineris eorum quod dixi
tibi quod ego dixi tibi. Nempe non exitur hac estate aduersus thurcos exercitum. Tu
contra tanta spe ducebaris: ut vix crederes tacito budam attingere quam prius in armis
ois huiusmodi surrexisset hec tibi inpropari times. Queris an potius medari velis quam
verus inueniri probetur. Utiliusque hic mendacium quam veritatem putas. Nec ego alteri
sum opinio. Namque (ut animi mei nuda pandas) cur ego non potius falsus quam
xpianitatis utilitate et honore velim videri quam verus cum dano et de decore nominis
xpiani. Non super tam auarus fame mee nec rumores pono ante salutem publicam. Atque
falsus vates. utinam falsus predicator huius rei conperiar. Sed noui ego mores quorum
dam: Scio me multos bene amicos quibus carior quam mihi sum. Quereor ne illi plus
mee quam suae cupiditatis fame sint: timeo ne ut meum nomen illesum seruent suum commaculet.
Ego illis afficior et illi mihi qui pilades et orestes. Ita suum seruare orestem pilades
a pilade mallebat orestes cum alter occidere oporteret. Inter nos non famem non vitae
certamen est. Et alter alteri magis carum: perdit honorem: et sane magis me obtinere
expediret tui regno huiusmodi quam xpianitatis pub. qualissima sit: nec ego qui sepe in ex
peditioibus bellis aduersus thurcos pro salute huiusmodi et facultates et corporum cum
effusione sanguinis pro sui exponerem: parcere fame duces agit eades. Sed
cogor inui et video videre et vates huiusmodi predicator vitae admirandus quod ne hac
re fiat qui supplex iter atque iter posco. Subiugis magnificus iohannem vaimoda est
oem deficiat solum velle enim transiluanis aggredi hostes. Illuc iam eques curruque

bohemicis more instructos hie: p qz et peditioe qdragita milia florenoz et pofue
 rit. Ad que ia iter fecisses nisi peditu pparadoz cura tibi madasset. Quos no fa
 ale apd nos dicitis regiri. Sub delegare qz mibi diligetia hac nisi breuitas tps im
 pediret: qz stat nua qscelerit castra moue. Nec rursus i me fide habes q in re eem
 pnuus. Tu wieneni. times q tres galeas z loricas totide vñ ab eis recederes egre
 aspari tulerit. De meo aio ia dictu est nihil e qd inde dubitare te opteat. Crede m
 q nemo poloz q ego i ea rem pnozet. Nec wieneni. obstarit qn pecunias vber
 rim afferri videret. Sz noluerit p re modica se intronittere. Nisi io tuis armis
 molesti fuerit: qz videbat trib loricas no posse enropā tutari s aduersus australes
 arc tres hugaros reddituros. Qd vo de tpe iter fer: id ego i dñi suscipio: qz mea
 solitudine z affectu q ducor i hoc op noli. No audes mibi madare vt pedites
 pducā: times nāq ne pz vñerit qz ceteri eem instructi exercit: excusariq poti
 sup peditib no inuētis q impatis argui vis. Aibet iocari: libet ridere z aium bis
 comitatib relarare. Nec inf sales in tepestiue nouitates erūt: tu lris qb p supio
 ra satis nūm enarras cardinale venetiaz aplice sedis legati p classe maritima
 venetias applicuisti: nāq nauare sue comissioni opaz: mibi ex romana curia lre mis
 se sūt qb significat partu spei fore in venetis. Eam exēplū cū pñtib mitto vt ple
 ne oia pōderes. Aides em in regē aragonū spes pueris nauigij ducēz burgundie
 ex nicia missuz classez putāt. An cui aduētū sat spacū erit ad iueniēdos pedites
 siue apud nos eos velis qre siue apud polonos. Ppter nāq ex nia ituros in
 belles pōtū infex mare ptransire scalleis se gurgutib credēt: tū ceticū: tum ionūz:
 tuz egeñ pcurrere pelag. Multi scopuli vitādi: ceratunia fugiēda: radēda epyr
 circuēda peloponesus: tū plyades hyadesqz timēde z sydus helene pno cissimuz
 nauigatib. Et nihil i hyeme formidabili mari: qd q ingressus no ē: nescit qd est
 sic piculū. Et frustra. Neptunū accusat q naufragiuz patit. Clides qntuz tps ad
 cōducēdos pedites tibi elargior. Mitte aux mibi si nō añ aduētū classis ingentē
 misero peditatū cruci me obnotiuz dedo. Ex basilea qz nobis nō deest materia
 ioci. Alii em cardinales q tāto tpe autoritate ecclie ac generalū pōcabāt pñlio
 rū vt mori p illa velle videret: vñis sui regis lris qb nō mors s puatio bñficiū
 madabat. Basilea dimisere. Sapiūt qppe fide potiusqz plebe volūt carē. Nō tñ p
 cul abiēt s apud solotrū residēt secūdos iussus expectantes. Recedūt em inuiti: s
 magis stringit bursa q bonoz. Quid em saluis infamia numis. Ere do ia sat lusu
 esse io z nouitatib z iocis facio finē: supplicās oia salib ascribi nihil scō matibus:
 qz pcul ab his sum: nec mibi anim nisi sale cōditus est. Comēdo me paternitati
 tue reuerēdissime ad cui madata suz meo ex corde atq debito pmpitissimus. Es
 tum in noua ciuitate. D. ccccxiij.

Acceptat anthoniū luscū dono mittēdū.

Epistola. chrrriū.

E Meas silui. S. p. d. Frāscisco de fuste theologo z oratori optio anthoniū
 luscū sup oīones ciceronis qntuz desideraueris basilee vuz effem intelleri
 si quē etiā manu mea trāscribē statuerā si oīū fuisset. S obstitit repēti
 nus me recessus. Postea curauī vt p aliū mibi rescriberet. Id qz negatū ē qz libe
 rari nūq apd nos perit inuētus ē q hoc op recte absoluerē posset. Super vo
 scpsit ad me pegall velle te mee auiditati satisfacc libzūq mibi dono mittē. Quā
 oblationē si corā te eem nō auderē suscipere: graue ē em boi prudenti ab his donari
 de qb nihil se meritū putet. Qz qz epla vt cicerō dicit nō erubescit ab his accepta
 bo qd rēnuisset pñs. Nec verebor a te p lras recipe qd marie cupio z aliē hie nō
 possuz: Nec timebo ne sustinere tua vñ innumerabilia i me bñficia possim. Et qz ai
 cingenti cui multū debeas eidē plurimū velle debere: amplector libes tuū mun
 qd apud me pign erit ppteritū amicitie charitatizqz nre. Tu si ex me aliqd valueri
 qd possi z pītare nūq frustra postulabis. Noua q apud nos sūt ex pegallo cogno
 sces quē volo tibi oia cōicare. Vale optime z reuerēdissimo dño nro cōi ac ingro
 andree si qñ mei memor est me totū dede. Ex wienā kl. iulij. ano. D. ccccxiij.

Epistola. clxxxv.

De transitu impatoris in italiā.

Olpar schlick. S. p. d. Nicolas de azimboldis amico optio. Recepi lras tuas q̄s sup facto plūbini ad me misisti petēdo vt puidere q̄ aliqd fūda-
mētū haberes q̄ mediāte tractare de feudo plūbini posses: ne inuānū inci-
peres. S̄n di lras tuas regie sublimitati obtinuiq; vt tibi scriberet quēadmodū
ex lris regis intelliges q̄s tibi cū p̄tibi? mitto: suades vt rē istā inchoes videasq;
an vñ? velie sumā quā rex petit exbursare: cui hoc psuade? potes plurib? modis
Mā cū dñus illud ad impū deolutū sit: nō ē dubiū q̄n oēs reddidit? regie maiesta-
ti debeant. Itaq; reueret p plurib? annis. Et inde vñ ipse p̄siderare q̄ r̄ senen. et
florentini z aliū illud dñum petūt: nō parua pecuniāz sumā offerētes. Et si rex il-
lis p̄laceret bñ sarēt ipsi possessionē adipisci. Et plura alia dicere potes q̄ aiūm
ei? mouere habeāt: cū nulla p̄tās sit diuturna q̄ iuris careat fūdamēto. Si tñ oīno
vides sumā p̄ regē petita obtineri nō posse. videas an. xvj. vel. xv. milia ad mi-
nus possint bñ: q̄ ego modū reperiā q̄ r̄gia maiestas q̄scat: z curabo q̄ tibi exin
de satis fiat p̄ tuis trib? milib? floren: sicut als tibi scripsit. Idq; velis in hac re tu-
as opas z solitā diligētā imp̄tari q̄ z regi cōplacebis z tue vtilitati cōsules. Nec
desperes regiam maiestātē in italiā vcturā: q̄ hoc sibi multū cordi ē: nec res italas
sp̄nit s̄ videbis q̄s p̄mū res ecclie cōposite fuerint. Et z tu putes germanicos nō
curare italiā z p̄terea italos germaniā nibilip̄dere dic. Aliis res se bz. Nos ger-
mani tardiores sum? a d̄ motū q̄ italiis vbi incipim? nō cāfacile desistim? quēad-
modū itali. Nec nra natura ē. Et boies sūt sic vti eis debem?. Tibi spes est ma-
gna in regenfo nec ambigo ipsum italiā petiturū: z iura vēdicaturū imperij z to-
tius xpianitatis p̄speritatē. Tu vale z me vt soles ama. Darū wienne. xvj. octo-
bris. Anno. M. cccc. liij.

Excusatoria ducē mediolanū nō vocatū
ad cōgregationē p cōcilio de cernedo.]

Epistola. clxxxvj.

Olpar schlick impialis cācellari? Magnifico vnguetoni de cōtrarijs du-
cat? mediolanū gubernātis amico p̄cipuo. S. p. d. Mō putabā me nūc tuas
lras suscepiturū. Mā cū regimini ducali p̄lis: inumerisq; curis retinearis
sā eē supq; satis cēlebā inf tot occupatiōes rē meā tibi fuisse studio: quā sicut ex
lris de azimboldis agnouī egregie absoluiſti: ita vt p̄ illustrissimū meū p̄ncipē do-
minū meū ducē nulli magi q̄ tue magnificētie grās debeā. S̄ supat oēm bñani-
tatē tua benignitas: q̄ nō p̄tēta ē desiderū meū impleſſem: nisi etiā suauissimis lris
suis me vīſitet: q̄s cū magno munē penes me bēo tāq; tui erga me amoris p̄petu-
os testes. Illū tñ i bis mibi molestū ē: q̄ tue magnificētie digne regrari nō possuz
Māq; vt omittā facta: vir vba repio q̄ mibi ad reddēdā grās idonea videāt. S̄
ſcio tuā prudētā aim magis q̄ vires intueri: q̄ certe talis ē vt nibil possibile sit ne-
glectur? qd tibi eē nouerit cōmodo vl' honori. Idēq; veli sp̄ de me tue magnificētie
psuasū fore. Nūc eā p̄tēple tue attigā q̄ mirari videri serenissimū regē n̄m ceteri
xpianitatis p̄ncipib? scripsisse. p̄ p̄uētiōe i festo ſci martini iā. prio tenēda z soluz
p̄ncipē ducē mediolanū neglexisse: circa quā rē ego q̄s mirat? suz illū eē neglectuz
q̄ int p̄mos z noiatos z apd regiam maiestātē dilect? est. S̄ stupui regios apices
sibi nō eē redditos. Māq; cū lre i orbē mittende scriberent: iāq; p̄ceptū eēt potissi-
me p̄fato duci scribi: affuit laureti? de rotella canonic? tridentin? q̄ se latuz regia
scripta spopodit: z intra dies. xv. mediolanū futurū: respōsumq; remisſuz. Qui si
lras nō reddidit aut malo cōſilio fecit aut aliquo impedimēto p̄uēt? fuit. Et cer-
te nos hic valde turbati sum? r̄sum nō eē habitū: cū ille illinc circa vicissimū diē
Pulq; reſceſſerit. Effect? ante lras erat q̄ z dñs dur p̄fatus ad tollēdū scisma quod
nūc vigeat p̄ viā cōciliū generalis nouit cōgregādū cū maiestate regia z p̄ncipib?
z electorib? cōcurreret: tanq̄ impij p̄ncipis z cōmunis vtilitatis ſelator: de ſua
intencōne ante festū p̄dictū respōdedo. Qd si postea nō habuerit p̄fāt? dur rogo

ut ista sue celsitudini referas me se vel neglecta putet vel spreta: cum regia maiestas
sibi ultra oēs impū principes tāq̃ sanguineo et imperij fidelissimo officia. Cūq̃
adhortari velis ut oratores q̃s pelegerat trāsmittat et i facto eccle cū voto regie
maiestatē q̃ purū et sincerū est ad vniōē eccle pcurandū pcurat. Et inde cū vi-
dea tuā magnificentiā rogatib⁹ meis pmissimā: nō erubescā postq̃ mea re pfecti
vri humanitate tua regios seruatores et amicos eidē recomēdando. Et enī in can-
cellaria nra regi secretari⁹ enas silu⁹ senen. mibi admodū dilect⁹ et regie maie-
statī pcarus: quē leonardus de lassarrata clerici⁹ vercellen. ppositura sci laurencij
maioris mediolani spoliavit ipm basilē figedo. Versit p pstatū laurencij regia
serenitas duci: ut eidē cūe sua ppositura restituere. Nescio qd secutū sit. Maq̃
silre alie reddite nō sūt: neq̃ iste verisimili⁹ pntate. Ideo pcor tuā magnificentiā
ut enā ipm recomēdatū suscipies ducalē excellētiā informare de hac re velit et re-
gie maiestatis intuei: q̃ iā p ena scripsit: et mē ob respectū rogare ut ppositura
restituatur. Nouitates dō hāc ptiū als i pntiariū scribē neq̃o: nisi q̃ hic bobeni sūt
in magno numero: petētes q̃ maiestas regia ad ministratiōē regni noie regē La-
distai pupilli sufficiat: cū q̃b in tractatib⁹ sum⁹ cōclusionē bonā auctore dno psto-
lātes. Tale optie et me ducali aplitudinē facias recommissū q̃ ad ei⁹ et tua madata
pnus suz et ero quoad vixero. Datū wienē die. xij. decēbris. Anno. M. cccc. liij.

Quadet regni bugarie pacē.

Epistola. clxxxvij.

O Aspar scblick cācellarius impialis. Magnifico viro lauretio palatino hū-
garie: veteri et pstatū amico ac fratri. S. p. d. Intellexi cū ex lris tuis mibi
directis: tū ex his q̃ regie maiestati scribis q̃runoniā tuā quā facis de dam-
nis tibi p capitaneos laurinen. illatis. Et p iure veteris amicitie nre q̃ i me nūq̃
extinguet viuo. Regie serenitati supplicam ut sup his vellet puidere magnificen-
tiā tuā pmedata suscipiedo. Displicuit regi auduisse damnu tuū sumeq̃ sibi bec
genera iniuriarū vincinde facta molesta ēē rādir: volētes se nō posse ut vellet. pui-
dere. At tū in facto tuo velle se scrutiniū hre. Et q̃ad boni p te possit libet aīo
facere. Ego autē sicut als scripsisse me memini video sic res illius inelyti hungarie
regni se habere: ut impossibile putē singulares boies pace gaudere nisi cū vniuer-
so regno: qm hoc tpe duz iste diuifides sunt: mandata regi cōtēnunt. Nulla obe-
diētia est: sed q̃libet sibi vult esse dñs. Ad ego quoq̃ cū magna iactura experior
Licet enī serenitas regis polonie paucratio et scole madauerit: ut a reb⁹ meis ma-
nus retraherēt ego tū p illos maiora indies patior detrimēta: nec aliq̃s ē bis i pti-
bus supiorib⁹: quē illi magis verent q̃ me: q̃ madata regis in dñū impetrent ius-
siq̃ sint me vniū impetere molestare. pseq̃ extirpare. Ego tū sup bis nō regi polo-
nie succēso s̃ cōditionib⁹ tps. Sic et magnificentiā tuā hortor facere: qm alia via
nō est p quaz possumus q̃scere nisi p pacē vniuersalē toti⁹ regni: quaz pcurare et
p nro priuato et p cōi bono tenemur. Ad quam rem tantomagis te rogo quanto
scō cōsiliū tuū pre ceteris magis audiri. Ego idipsum ex hac parte faciā seip ad
tua pemptus beneplacita. Datū wienē die. xx. octobris. M. cccc. liij.

Consolat principē infirmū.

Epistola. clxxxviij.

O Aspar scblick. S. p. d. Illustri iohi frāisco marchioni mātuc dño et affini
charissimo. Afferis mibi lris tuis singulare gaudiū q̃tiēs ad me scribis: q̃ et
amorē erga me tuū et humanitatē q̃ me psequis q̃i vidēs in illis lego. Vel
lē tū letiora audisse de sospitate tua. Mā cū scribis te supiorib⁹ dieb⁹ egrotasse nec
ad huc pūstinā recupasse sanitatē: nō leuē molestiā capio: q̃ oē tuū icōmodū mēū
vico. Scio tū necessariū ēē oēs q̃ vliūt: nūc validos nūc debiles fieri: nec stat⁹ ho-
mis firm⁹ ē nec vlli dā ppetua frui alacritate. Mm itaq̃ ē armare mētē p oēm
fortūe impetū: scireq̃ et sanitatē ferre et egritudinē. Et cū patif corp⁹ ad iumēta q̃
possum illi pferre. Ad marie decet principes facē ex q̃z vita sal⁹ multo p pēdet.

Et q̄q̄ nō dubitē te nibil omittēre ex necessarijs: hortor tñ qz amor ipellit vt cō-
ualeſcētē tue rāto ampli? ſtudeas q̄to plures ſūt in pſonā tuā q̄ dirigūt oculos.
q̄s tua ſolpitate velis reddē ſolatos. Inſ q̄s me letū efficiēs q̄ optimā tuā valē-
tudinē nō minus libent audia q̄ ſentio meā. Vnde p̄ter bec quā diligētia facit vt
regia maiestas de nouitatib? italie reddat certior: q̄ re plurimū ſibi cōplacēs: q̄
tuo ſtatui tuozq̄ bonoz admodū afficiat. Recepti em capla fedē int. A. dūcē me
diolani ac veneros florētinos. Ea q̄ ſereniſſimo dñō nro plegi: q̄ tibi grās agit ex
iſtrūctiōe hmoi. Cupide nāq̄ agnoſcit res italas: vt q̄ ſuo tpe ſpat ſura impū ven-
dicare. Cur aut dux mediolani ad h̄ p̄deſcēderit nec ſcire poſſus nec imaginari q̄
cās vigētēs nullas intueor niſi ad bec palā veniāt. Ille tñ ſapiētiffim? b̄r nec pu-
tādū eſt ei? prudētia abſq̄ rōe moueri. Aliqd̄ latet alios qd̄ eſt illi notū. S̄z velūt
de? vt bñ oia cedāt. Nos h̄ nō habem? alia noua niſi q̄ bis dieb? magni tractat?
habiti ſūt cū bobemis q̄ buc venerūt. Res optime abſoluta ē: ita vt maiestas re-
gia tutoris noie dñs illi? regni cenſeat. Sup̄ facit ecclie mittunt oratores ad nurē
bergā: int q̄s etiā ſuzvñ? designat. Proq̄ ibidē deo dātē cū alijs in feſto ſci marti-
ni. primo. Quid ſequet ſciri adhuc nō pot: qz varie ſūt volūtates. Ibi tñ aliq̄ cō-
cluſio repiet q̄ vtinā ſalubris ſit. Regie maiestati facio ſepe de te mētiōē ſp̄ tibi
illā affectū inuenio. De nō expedit vt offerā: qz iādudū ſum tu? Nāq̄are potēs
in oib? parato parere. Cōmēdo me tibi ſupplicās vt me ſepe de occurrētib? iſtrū-
etū efficias. Ex vienna die. xxiij. Octobris. Anno. M. ccccclij.

Hortat ad pacē hungarie.

Epistola. clxxxix.

Alſpar ſeblick imperialis cācellari? S. p. v. Marikombano ſclauonie z lau-
recio palatino hūgarie magnificis ſrib? z amicis chariſſimis. Gauiſus ſuz
nō modice vīs ex lris mihi nouiſſime redditis internā illā z vetuſtā cō-
gnouiſſe beniuolētiā q̄ me pſeq̄ ſolebat nōdū eē extinctā: ſ̄ poti? tpe auctā. Nāz
id qd̄ ex pte mea p̄tigat q̄ vobis indices magis ac magis afficior z ardētiffimū amo-
ris erga vos repēdo viciffitudinē ſingularēs vtutes vīas tantū amās quātūz de-
miro. Nunc certiffimū ſuz ſtatū z locū quē apud ſereniſſimū dñm romanorū regē
teneo vobis p̄placē ac fore gratiffimū. cū optimorū ſit fratrū z amicorū fraternos
optare z libentē videre ſuccēſſus. Nec dubitare debēt magnificētē vīe mei q̄cūq̄
ſtatū ad indyti regni hūgarie pacē z cōmodū inuigilare z oē meū ſtudiū ad ei? vt
litatē cōuertere. Nāq̄ cū dñi illo in regno fuerim multaq̄ bñficia illic ſuſceperim
ingrati viri officiū foret nō eē ad ipſi? cōmoda ſtudioſum: z p̄cipue cū regnū illd̄
xpianitatis dipe? ac mui? aduerſus fidei hoſtes exiſtat. Ergo ſicut cū bñ habz: oia
xpianorū regna fructū p̄cipiūt: ſic cū opprimūt dētrimētū p̄ne eē videt. Hoc z ma-
iestas nri regis apte cōſcit: atq̄ idcirco opam dat: vt diſenſiōēs z inſtina bel-
la ex regno tollant. Ad mariē poſſit fieri p̄ſidit ſi ad diē illā p̄ ſuā ſerenitatē in
p̄ſinibus hūgarie aut auſtrie inſtitutā vtriuſq̄ ptis barones ac plati cōuenerint
put z vocati ſūt p̄ regias ſſas: q̄ iā erat expedite z trāſmiſſe aūq̄ ego ad regiā cu-
riā de vmo mea redirē. Itaq̄ de liberationib? illis neq̄q̄ interfui. ſ̄ cū rē vniuer-
ſam intelleri iuſtiſſimā illā ſanctiſſimāq̄ iudicam. Quid em vtili? qd̄ recti? qd̄ due
honeſti? fieri pōt q̄s pacē inſ xpīcolas p̄curare. Nō latet vos q̄t rapine tumultus
incēdia vaſtitateſq̄ in hūgaria ſiāt: p̄t hac que p̄chdolor orta ē de regno diſcor-
diā. Balā ē quō oppidū p̄ oppidū z nobiles p̄ nobiles inſurrexerūt: q̄s mō inimi-
citiarū gladiū craſſent vbiq̄. Quid? malis obuiaturus rex nſ cōuētiū indixit. vt
q̄ ſcit ſe ex debito. Romane regie dignitatis orphanos ac pupillos debē p̄tegere:
z vniuerſorū regnoz paci z trāq̄llitati p̄ſulere: ſperās p̄ cōuētiōē ea oia fieri poſ-
ſe ad q̄ bono aio magnificētias vīas audio exhortari vt p̄ſonalitē venire velitis:
vobis cūq̄ potēſſis q̄ plurimos platos nobileſq̄ trahere vt tanto illic melius ſir-
mūſq̄ hūgarie vmo: p̄ſcia poſſit vt vniūſq̄q̄ in iuſticia ſua manuteneri q̄ plures
dignioresq̄ p̄ſenſerint. Vos p̄ſertiz q̄ vnamecū ab ayo z p̄e dñi nri regi Ladillaſ

z honores z beneficia in mēsa suscepistis. **H**ec est cōuentio est p qua pōt regnū d-
 lud pacari z ad pulchritudinem reduci fortunā. Et nō solū resistere thurcis sed eos lacer-
 fere queat. Nec ego vobiscū sentio q̄ ppter cōuētū huius turbati passagii aduer-
 sus thurcos inchoatū dicitis. **N**ā lōge aliter est: cū nīl cōuētiō bec fuisset indicta
 iā marium ignis arderet in hungaria. **I**aq; nō latrocinia: singularēsq; cedēs sed
 grauissima plia cū seuisimis stragib; exarissent. **S**ūt em̄ plurimi germanie baro-
 nes z pncipes: q̄ vidētes serenissimū regē Ladislāu ppter ea qz puellus z pupill;
 z orphan; in suo iure opprimī: miseratione cōmoti z ta amore iusticie q̄ sanguinis
 p̄pinq̄tate excitati: cū validissimis auxilijs hungariā perire disposuerāt. **S**ill; q̄
 z bohemi q̄ iā in maximo nūero barones z nobiles ad maiestātē regiā in legatio-
 ne miserūt: q̄ nūc wicenne est ab illo pposito nō dissentiūt. Quos oēs p̄uētiōis no-
 mē retinuit z vsq; in eius exitu retinebit: qz cū rex romanorū (vt dicitis z veritas
 est) totū xpianitatis sit caput: z ad eū potissime p̄tineat xpianorū iniurias p̄pulsā
 re: vidēs sua maiestas thurcorū insolētiā nō posse cōpesci: nisi xpiani pri; vniū ex-
 titerint: ad pacē vt p̄dicatū est in hūgaria reintegrādā p̄dictā cōuētiōnē indixit.
 rē iudicio: oī q̄ absq; p̄tialitate existūt passagio de quo facis mētiōē nō vtilē tū
 penitus necessaria: cū nulla potētia resistere hostib; possit nisi munita fuerit vni-
 tate. Pulchre si q̄dē apud crispū legū p̄cordia pue res crescit: discordia marie
 dilabunt. **C**erū de mantina classe p̄ scissimū eugenū panda facitis mētiōē. **E**go
 ita illi mēte fuisse dispositā p̄cedere possūz: s̄ vōleo quā modū executionis nō
 video. **C**lassis em̄ si fieri d; venetijs parāda est: s̄ iā inimicie int̄ eugenū z vene-
 tos orze sūt: ppter recessūz ex florētia factū. **I**ntantū vt p̄biti sint plati veneto-
 rū curiā sequi. **Q**ue res maritimā expeditionē p̄culdubio p̄turbatura ē. **E**xercitū
 aut fieri vt scribis mariniū in hūgaria cōtra thurcos ap̄p̄me laudo cupioq; vt fe-
 licē forciat̄ eventū. **Q**d si fieri possēt iter atq; iterū vos oro z obsecro vt de pace
 hungarie pri; cogitātes cōuētū accedatis p̄dictū inuestigātes discordias marie
 alijs qui aderūt sublati. **A**d quā rem z ad passagiū postea pagendū maiestates
 regiā animatā z me pusillū paratissimū semp habebitis. **D**atū in noua ciuitate.
 xvij. kl. decembris. Anno. M. cccc. xliij.

Epistola. cxc.

Portat ad rescribendū.

Richardus valentin; scriptor ap̄licus **E**nee siluio amico optimo. **S. p. d.**
Lata est vis amoris in te mei vt iterū ad te scribere cogar. **Q**d tū plibent
 facio q̄q; tu ad me nūq; scripseris vel meis lris p̄pulsatus vltuo nutu mo-
 tus postq; z honore z dignitate z emolimētis ampli; decorat. **C**ui nō eq̄dē iū-
 uideo: s̄ q̄gratuloz poti; felicitati tue. **P**recor aut si aliq̄n p̄ oīū lz saltē tua manu
 ad me scribas ne inter nos p̄bāri videat̄ qd nra in patria vulgātū est. **R**emotus
 ab oculis remot; a corde. **R**euerēdisimū p̄iarcha a quilegiē. **Q**uē me suū cōmēsalē
 z secretariū fecit hinc breui est recessur; ad serenitatē romanorūz regis recta vis
 p̄mo: ac deinde in regnū polonis ac hūgarie p̄fectur;: fūcturusq; ibidēq; legatio-
 ne sua. **R**equiritq; me aut vnā secū abeam aut p̄ quibusdā ei; negocijs mediolanū
 accedā. **Q**uā p̄fectionē arripia nōdū decretū est. **C**ū dñatione ei; libenti; irem
 vt in tuū cōplexū veniā. **A**ttamē vbiuis gentiū fuero tibi penit; deditus sum. **E**x
 basilica. xxi. Aprilis. Anno dñi. M. cccc. xliij.

Epistola. cxci.

De utilitate litterarū.

Gregorius mollis senen. **S. p. d.** **E**nee siluio patrueli suo. **H**ieronymi vetus
 admodū snia est p̄batissima: l̄rariū inter ceteras hāc ē utilitate vt absen-
 tes p̄ntes faciat. **P**redare q̄dē. **N**ā absentes bis loq̄mur videm; trāsmā
 rinos: animiq; nri cogitatio sine voce: notarū picturis atq; lineamentis tenūciat q̄
 certe vtili; q̄sq; aut humano generi antiqui; nō facile inuestigari possēt. **C**erū cū
 huius vicissim p̄fui possim; utilitati aut alteri; fortune cōscq; letarent; altero tū

satis habes te. f. virū hui? rogatū pticipē. Est id qdē mibi carū. Szmto carius
si alternas mutuasq; exaraueris vt 7 tuas dū legerē te alloqrer: tuisq; pictas no-
tulas digitis parētū oculis offerre q̄ tantopē obseruari vt filiū tui vt pū decet.
De his hactenus. Vale ex senis.

Audat fridericū cesarē.

Epistola. cxcij.

Eā dīcō de picciolpassis dei grā scē mediolanen. ecclie p̄sul. Onatissimo
viro dño enee siluio poete laureato. S. p. d. Ingenti voluptate 7 gaudio
eloquentissime enea mi in xpi charitate dilectissime afficit me epla tua data
i fcltkirchen nonis decēbris: mibi reddita idib' eiusdē cū recessione veterū tuz p
more int nos mutuarū. scriptionū: tū ipa serie cōtentor. Quz p lepore fili serie
ac facultate dicendi 7 extirnatione quā de te facim? p̄q; cordiali erga te amore nro
tua scripta sp legerim: nō min? auide q̄ libere ēt vbi fortasse nō qnq; rīderi. Sic
maxime nūc qn qdē intelligā opante diuina grā eo teloci euectū: vbi sicut vute cō
scēdissi ita poterī ipa vtut? via. p̄ficē plurimū ad rei publice ecclieq; pacē gliosissī
moq; p̄ncipi: nō mō tuū verū 7 vniuersorū: ac plurimis tibiq; ipi 7 bonorū tuo cō
ferre nō modicū. Atq; qm te nouim? tūq; igeniū desiderūq; nō te supuacuo ex
hortamur ac p ista trāslatiōe tua 7 ai dispōne p̄gratulamur. Rex atq; itez colle
tem tibi cui p̄cessus ēer loco 7 officij dignitate vt te valeas demōstrare: si quazda
bis opaz fidelis 7 prudēs sp̄o ex p̄cto 7 ex p̄cto. Aio ei rōne disposito 7 diligēt
ad bona vadēti oia p̄spe cedunt. Iusta nāq; desideria diuina sp̄ pietas comitat. Age
itaq; 7 p̄seuera felicit vt magno cepisti p̄ncipio. Exerce ad pietatē q̄ fm aplm ad
oia vtil p̄missionē bz vite q̄ nūc ē 7 future: vt assequis laurea verā. f. coronā iusti-
cie 7 eternitatē. P̄cas 7 cū aplō ad festū: nō infans optime fesse s̄ vicaq; 7 sobrie
taq; vba eloqr. Ad q̄ maximū incitamentū tibi 7 bōi xpiano 7 l̄rato coronā laurea
quā assūpsisti vt accepisti. Ego nō deinceps crebriores ex p̄cto l̄ras tuas rex iudi-
ces tuisq; successus: neq; tardus ero i reddēdo meas: diūno intelligā ad te posse de-
ferri. Tūc em ad fortunā scribo: iōq; tardi? q̄ debuerā. Nō facile em p̄ducit in-
certa 7 fortassis etiā mltō seri? ad te pueniūt: s̄ varijs 7 mltiplicat̄ l̄ris enitamur
vt vel saltē b̄mōi rescriptionū n̄raruz quicq; reddat qnq; tibi. Nā sicut ambigui-
tas frustrandi laboris reddit boiem p̄griore ita p̄ diligentia sup̄er necesse sit. Et
qdē libentē scribo 7 scriptitabo intelligēs 7 p̄siderās tū ex epla tua tū ex alijs cōdi-
tionē totis tā nature q̄ vtut? 7 sacratissimā angustissimāq; intentionē cesariis nri
p̄ntis q̄ velut nouū qdā sydus emicuit: hac tēpestate necessariū vt sperem? ve-
lut angust? illi suo seculo pacē reddidit 7 fūdauit: sic istū suo. Ego qdē ita mibi sua
deo nō incerta sp̄ei rōne. Est em vt in p̄mis audio p̄nceps iste catholic? 7 pi? eta-
te floridā: quā sapia gūitas 7 vite integritas comitan ē. Ani sūt em sensus boīs 7
etas senectutū vita immaculata. Co:pe strēmū? vegetusq; 7 robust? ap̄? 7 paties ad
labores: forū p̄stāsq; ai sobrietatē cultor p̄cipu? Tu vt scribē i sapia sobrietatē em-
tōcē prudētia 7 iusticia 7 vtutē q̄b? vtili? n̄bil ēi vita boib? Attēde qz p̄mittit so-
brietatē q̄ huic p̄ncipi maxie m̄sita ē: ceterē s̄b̄nere sūt vtutes. Et catho inq̄ebat n̄
legisse se neq; vidisse boies sobriū iua dētē republicā p̄ter cesarē. Audio 7 b̄ūc no-
strū p̄ncipē obfūatissimū ac p̄ssimū ita eētpis 7 vtilē locatōrē: vt ne qdē p̄uctū
terat qd potissime pat sobrieras. Atq; mēor sapiēt. N̄bil em p̄cios? tpe: qd nec
auro nec vlla potētā a redimī pōt elapsuz. Solusq; sapiēs eo sat vti 7i suā redigē
ptatē 7 effice q̄cūq; mag. Et atq; ēt cū vulgo seu indoctō ociosus appet. Est p̄terea
liberali iurta exigētia rex 7 tpm 7 p̄nter p̄missor suoz tū i re bap̄si i tū ceteri 7 ob-
seruātissim? 7 vtilis disp̄sator: qd vtrūq; requirē p̄cipue i p̄ncipē. Nā b̄n scēa ma-
le locata cicerone pbātē malefacta arbitrat enm? Quid ē. n. violari p̄dari oneri
b? intolerabilib? s̄bditos torq̄re: q̄ effuside splēdeas sp̄gas 7 dissipēs nisi alij i ma-
lis: 7 roboaz filij 7 regis successoris salomōis more pares ip̄e tui ruina. Dendaz
nō omnis cū improbet vt scribē excrebilioz multo p̄nceps. Iusti 7 magnatū
7 p̄ncipis est verbū tenere suū vt scriptū est. Verbū regis verbum vitatis sub-

ditos regere pſouere ac tueri velut bon⁹ patēfamilias: veltigalliaq; eo ordine diſ-
pſare ne cogat inſicere man⁹ i aliena qđ ſp euitant traian⁹ ceſar ille auguſtiſſim⁹
atq; piſſim⁹ gratiſq; fuit in pūis vt facile glorioſus apud alienos efficiat. In
malis ſeſeq; ſil⁹ pđenet deo z mūdo mag⁹ inglori⁹ z impotēs ad oia facit. Impos-
ſibile nāq; ē vt in qđ Aretoteles i ethic⁹ aut certe nō facile pđara ab eo agi cui de-
ſunt facultates. Nec dubiū qn magno ſint adiūmēto diuitie in gerēdis graui⁹ ei⁹
qđ liberalit⁹ z pbe ſauerit vti: ſuiſq; locis z tēpib⁹ exide diſpſare. Quinimō ſecus
ab oī conatu z gloria inchoator⁹ cogēt cū ignominia reſilire. Qđ ſi qđ prudēs z
magnanim⁹ nō ceſar euitabit vt peſtētā pūio pſilio qđ ſuoz: qđ vt audio coiter z
eccleſiaſticoz z ſeculariū excellētū iſignū z lſator qđ venerat z lateri pgregat ſuo
iuxta more ceſarū z prior pncipiū pdeceſſoz ſuoz: ne ſibi obſciat euageliū illd.
Ecce hō qđ cepit edificare z nō potuit pſumare: cū ſit ipe puidētīſſim⁹ atq; ordina-
tiſſim⁹ in viſa z i oib⁹ geſtiſ ſuiſ. Que cū ita ſint ſuauiſſime mi cinea: ceſarq; opib⁹
habūdāt potētiāq; nūero boiū z copia gentiū: etasq; prudētia z magnanimitas
queniāt: qđ pāpua ſūt ad res arduas capeſcēdas. pditionq; tēpū z plima ſe offerāt
qđ ſuffragent⁹: nō dubito ſi voluerit dūmō duret ſupſtes iuxta dies nature futuruz
i ptate ſua vt pacē det ecclie: z cōponat nō mō pncipat⁹ z oēm pplm xpianū ſ z vni-
uerſuz obde ad vnicā verā fidē xpianā z ſanctā deducat ecclia z ad altīſſimū dei glo-
riā z honore ſublimitationēq; troni ſui cū laude ppetua z etēna ſalutē. Qđ vt die
bus nſis pſpicē valeam⁹ pietas diuina pcedat. Sicq; culmē diuine maieſtat⁹ ei bor-
tare noīe meo z me mūnū cōmēdatū ſac ſue clemētie: deuotiſſimū qđ ē ſuū vir-
tutū ſuarū z effice tātē: tāq; ſcē ſpei auidiſſimū expectatorē. Præterea de re tua cū
ſereniſſimo ac doctiſſimo gūſorto nō ſecretario ducali: verbū habuit nicola⁹ tu⁹
nſq;. Qouenies cū domi qđ ſubſequent⁹ nobiſcū fuit. Agitauimūſq; qđ ēēt incedēdū
via: p honeſti tui deſideriū pplemēto: qđ ita ſe pmpitū vt i re pūia offert. Deideq;
arbitramur ſilq; arbitrati ſum⁹ vt lſas ceſarū qđ ei pponiſ⁹ ipetres ad illuſtriſſimū
pncipē nſm nec tua pſectas manu nec ſcriptidē nſaz: z mittē ſtudeas ad manus
ipſi⁹ gaſorti qđ pmodi⁹ mām ingrediat⁹. Neq; vel nicolaus pmonēfacito cuz lſas
ipſas deſerē qđ ſolicitationē nō deſte nec diligētia. Ea em ē qđ adēpta praz impetra-
ri queūt. Librū denū tuū dyalogoz habuim⁹ z penes nos pſeruam⁹. De reb⁹ ita-
lie accipe: qđ ad pſis ſic ſebāt: roman⁹ pōtifer nō obſtatib⁹ public⁹ edicē ſeu enūcia-
tionib⁹ pſcripſ⁹ de trāſlatiōe ad vrbē romanā qđ debuit eſſe ſeptima Ianuarii pſie
lapſictiā florētē ſeder: nec motui ſuo ſile videt⁹ qđcūq;. Rex aragonū victori regno
neapolitano copias pgregat tā cōſtes qđ pedestres: ſogo vt dñi nūero vigiti milia
eqūū z peditū i copia. Idē z b illuſtriſſim⁹ pnceps nſ etiā p⁹ victoriā pcuſſerāt in-
uicē ſed⁹ ſeu poti⁹ renouarūt. Et manēt veneti iuxta pſueta mſgi militie: reliq; vt
pū⁹ tā iuxta inſubriā ſeu p lōgobardiā qđ p pīenū z tuſciā. Duo tñ militie pūici
pes abſūt vt diu ex patria iſta adiuicē ciuitates ſeu male p cordes apud pīenū z
patria pūſinā pūio vere detegēt ea qđ pducere pſuevit. Qđ apō nos interz bel-
la ceſſant⁹ z patria iſta italie nos reſpirat: ciuitas tua q̄ſcit. Reuerēdiſſim⁹ cardi-
nal⁹ placētū vſ mōrtē obit vſ ppe febrib⁹ z etate decrepita corrept⁹ apō caſtellio:
nē ſuū deſideratū imo heri vt ordinatū xpianū decet obdormire i dño. Male ſelit
in dño amatiſſime in xpo fili. Datū mediolani. iij. february. M. cccc. lxx.

Deſit reſcribere litteras.

EpistoLa. cxciij.
Obānes de bogonia cardinalis ſci calixti. S. p. d. Nec ſiluiō viro clariſſi-
mo. Trinas ſupiorib⁹ dieb⁹ tū ad nos tū ad dilectū nſm iohannē peregal-
lū vidim⁹ lſas tuas: qđ nobis put ſp pſueuerūt ſcripta tua grauiſſime ſueſſe:
z rei quā diſing⁹ felicit⁹ vterq; nſm exoptat nō parū pſicue. Quare ppter diligētiā
atq; vtutē tuāſſimope cōmēdatēs: p cordiales tibi agim⁹ grās qui ſp vt pſueuiſſi
memor es nſi. Nec diſtātia loco z aut vllis occupationib⁹ ſeu laborib⁹ aſcriben-
do retrahere ſ aſſidue intinmare. pcuras qđ ad rē pducere poſſit de qua nūc agit.

An clarissimū de illa quā in te eē nūq̃ dubitauim⁹ fide capim⁹ et p̃mētū. Roga-
musq̃ vt quēadmodū cepisti ita in posterū agere p̃gas. Neq̃ te retrabat ab assū-
pto ope multūdo in mēsa laborū q̃s subire indies et pati te optet: qm̃ ad h̃ oēs na-
ti sum⁹: et eorū p̃cipue ṽtus extollit q̃ pectore firmo p̃sistunt. Sed ne int̃ maxias
occupatiōes tuas nos h̃ eē oīofos existimēs mittim⁹ cū p̃ntib⁹ glōsa aurelianēsi.
q̃ cōi. puerbio d̃dicit textui ad r̃ñsionē eugenij datā regis oratorib⁹ atq̃ alijs per
nos editā q̃ iudicio n̄ro nō modicū ad r̃e facit. et p̃ quā emulsi r̃ndere p̃tesq̃ n̄ras
tueri ac aljs put expedies fuerit te iuuare poteris: publicādo et cōicādo eā sicut vi-
debis. Alia hic occurrētia p̃nūc r̃eticēda cēsem⁹: cū nudiusq̃r⁹ ex medijs vt ita
loq̃mur reb⁹ ad te accesserit reuerēdissim⁹ cardinalis aq̃legien⁹. p̃ illas p̃tes legat⁹
de latere: et cū eo plures de his oib⁹ informatissimi. Et q̃b⁹ intelligere poteris qd̃
apud nos agat q̃due de reb⁹ speranduz sit. Vale feliciter. Ex basilea. Anno. M.
ccccliij.

Excusat se q̃ nō scribat.

Epistola. cxliij.

Beneſta? bobem⁹? Jobi canonico m̄ratistlauiē. amico p̄caro. S. p. d. De-
bes veniā dare occupatiōib⁹ meis si ad te vt cupis et ego optare n̄ sepe scri-
bo: vix em̄ spaciū sōni cibiq̃ sumēdi habeo. Ita me supm⁹ cācellari⁹ fatiga-
tū reddit. Inf̄ oēs tñ labores suz m̄eo: sp̄ tui: nec vnq̃ ex corde recedēs meo. Et si
possem i aliq̃ tibi p̄desse ambab⁹ manib⁹ facerē nouitates aut̄ i r̄ista lenia scribere
nec oīū habeo nec curo. Si qd̃ eēt qd̃ te vellē mei cā facē: statiz reb⁹ om̄issis alijs
tibi significare. Idē et facerē te vellē erga me. S̄ sumere calamū ḡtis cū tota die
inuitis sit in manib⁹ nō video cur me debeas adhortari: nec tñ hac vice retrogra-
dus tibi sim bec te nouo ad te deducā: bobemos. s. cū maiestate regia diuersos ha-
buissē tractat⁹: tādēq̃ cōuenissē vt i festo sci michaelis alia h̄ teneat p̄uētio cū eis
vt res oēs p̄ficiant qz vt spes eōia bñ terminabunt⁹: Oratores regis polonie hic
sūt et cū eis cardinalis sci angeli. Itaq̃ tractari de reb⁹ hungarie hic debz. Vale ex
vienna. Anno. dñi. M. cccccliij.

Excusatoria taciturnitatis.

Epistola. cxlv.

Ep̄cola? amidan⁹. S. p. d. enee filius poete p̄stati et amico singulari. Credo
te vehement̄ admirari enea dulcissime q̃ postq̃ istinc abijisti lras mearū
nihil suscepisti: p̄fertis cū et ego antea pollicit⁹ sepe fuerim me crebro ad te
scripturū de his q̃ apud nos indies agerent. et tu ita p̄de vnus ad mē lras dederis
Ego qm̃ reuerēdissim⁹ cardinalis sci laurecij in p̄amasco ad serenissimos romano-
rū et polonie reges legat⁹ p̄ hāc sacra synodū destinat⁹ crastino mane a nobis ē re-
cessurus et vna secū laurecij n̄r cui p̄ntes cōmisi. Itaq̃ maius p̄s noctis effluxit
nō possuz excusatiōes meas et silentij cās ad te scribere: p̄cipue cū multarū rerum
plen⁹ suz q̃s p̄ lras tecū cōicare libent̄ vellē. S̄ qz p̄hibet angustia t̄pis id effice-
re vllō mō nō possuz: malo hoc modicū t̄pis qd̃ mihi supest et alijs scribēdi q̃ i ex-
cusatiōe mea p̄sumere. Scio em̄ q̃ tu oib⁹ in reb⁹ grauissimo sp̄ iudicio vsus es: si
lentij mēi in bonā p̄tē accipias. Qd̃ si forsitan et culpabilē et punitiōe aliq̃ me di-
gnū iudicaueris parat⁹ iaz et p̄mptus suz correctionē tuā oēm subire. Quā etsi
asperrimā aio tuo forsita p̄ceptur⁹ sis: eā vnica pegallist intercessiōe leniri posse cō-
fido. Quare nō ē qd̃ serenitate tuā multū formidē: qn̄ qd̃ certissim⁹ sum arma
mihi p̄ata q̃b⁹ supare te facillime possim accipere: igit̄ ex multā bec pauca. Vale ex
basilea. M. cccccliij.

Comendat causas frisingen. ecclesie.

Epistola. cxlvj.

Mas filius? S. p. dicit. Reuerēdissimo i xpo p̄ri et dñō colēdissimo Ludo-
uico cardinali arelaten⁹. Recepi nup̄ lras tuas admodū longas: et cūz bis
fuerūt capla pacis et lge inter eugenij et regē aragonū p̄cordate. Post bec
significabas recessuz illoz cardinaliū ex basilea q̃s abijisse iuitos asseruisti. Cupie-
basq̃ vt oia maiestati regie reserare. S̄ iā oia ex italia erāt tibi nota: nec lacet re-
sē nrm p̄loresq̃ p̄ncipes eē: q̃ maḡ sua arūt q̃ illa q̃ sūt ibi xpi: vōnulli tñ mirat̄

in quoz humero meipsum pono: qm gallici q ppter regimē sicilie pte alterā seque
bant. nunc illa p dīta in pristina sua pseruat. Cū dici solet effectū tolli cessante cā
sensitū? nos gallicoz mētē sīlōbes ostenburgen. lras in frāciā deferēdas diligē
ter misisset. S; timeo ne fuerit piger in republica q̄ solet in puata diligētissim? eē
Scriptis nup serenitas cesarea sacro p̄cilio in fauorez henrici viri optimi r l fati:
vt eū frisingen. ecclie p̄ficeret ep̄m. Aristimani tātū p̄ncipē exauditi iri p̄ter sp̄ez
accidit vt p̄ces eius reiecte fuerint. Interim elect? ep̄ capituli siue iure siue in
iuria cardinalis sci martini. Is recursum ad vos debet p̄firmatiōis cā: rursus scri
bit cesareū culmē vt sup̄edere velis p̄firmatiōēq; differat. Ego vidēssu adeo r p̄
coritidē p̄pter bonū sacri p̄cili. ne sp̄natis hāc petitiōē sicuti primā: debetis emz
hūc tātū p̄ncipē ad quē ceteri oēs oculos dirigūt: quicq; nec munerib? nec p̄cib?
ad aliquā iniusticiā monef: vobis r p̄cilio fauorabile facere. Me irritatēs suā cle
metiā cogad cū iter flectere. Scis p̄terita quātū apud eū possit magnific? caspar
cācellari? q̄ si vobis fauerit: nihil est q̄ alios timere babeat. Allicite sicut hūc virū
r bñficijs deuincite: maxime hoc tpe qm cōuētus nurebergen. instat q̄ p totā xp̄ia
nitatē est vulgat: qm r carnial r aliū instant vt rex p̄ altera pte declarer. Et car
dinalis sci angeli apud hungaria. p virū dñm suū tuet: qm eugeni? nec p̄grega
ri aliud cōciliū nec fieri declaratiōē vult nisi p se fiat: nec em̄ ambigo qm rex ara
gonis alie rñdisset in factis ecclie nisi p ipsuz fuisset p̄curbat? Videbit in breui cō
uentū fieri ad quē si rex nō iuerit put tunc saltē mittet plenū mādātū sicut eius
lre in oibz misse decantāt. Et si vota veniētū psonauerint ad cōgregationē indu
bitati p̄cili pcedet. Id si neqat obtineri: declaratio fiet quā dē bonā det. S; ad
hoc optet nos p̄ncipē hūc affectū h̄ere: p̄ces exaudire r seruitores suos p̄moue
re. Maxieq; vob? op? cācellariū votis annuere: vt ei? frat obtineat eccliaz frising
gen. nā si p̄firmatio cardinalis nō maturef: aderūt vie q̄ yrām p̄tēiuuabūt plu
rime: r vos postea i p̄ctu nurebergen. maiore fauorez habēti. Et p̄sertim si colmi
seruizatores q̄ p̄tatem beant regie maiestati p̄placere nō aut p̄ba dare q̄ vetrē
nō iplēt. Qd aut suades vt facta ecclie regi cōmēdē: ego nō suz tāti. In eo tñ gau
deo q̄ hūc p̄ncipē religiosuz video r nulli? mali auidū. Electores eēt ip̄ac reboz
sadi q̄ p̄sultoz p̄fuerit mēbra impū: nō enea q̄ vemiculus ē r cui? p̄ba in fumum
trāseat. Vale r me vt soles inf vuitores ama. Et gretz.

Ep̄i. circvii.
Offert opas suas in causa frisingen. ecclie.
E facile q̄drati? aduocat? p̄sistorialis. Nec siluio. S. p. d. Recepi mē enea
lras tuas lōgo tpe expectatas q̄b? plectis ex earz p̄ncipio p̄cepi nil aliū nī
si te credere me falsa p̄suasione vsuz. versucisq; vacare. Da mi enea si cete
ros versutos appellas q̄ cū veritate nitunt? vsutus ero r in hāc pte vsuciastrari
In p̄ntiari aut cū r vati nūero aggregat? sis nō vsucias s̄ delice sciam me captas
se excogitare debes: q̄ siui ego illa ip̄a poemata q̄ mīme repire qui. Credo deliam
oia traxisse q̄ vt primū affuerit lyrā reassumā tuāq; gloriā lauree imortalē reddā
Ceterz mi enea lras tua cplā in cā quā nosti nihil lucri assereret: ego tñ q̄ primū vidē
lras regis serenissimi a nemine p̄motas: expeditionēq; rei p̄ cardinali futurā: ac
tres sacras disputatiōes p̄ eo in vñs p̄currissē. p̄ serenissimo rege mēmetis lre
q̄ sit? opposui cām q; sic porauī vt ibi effectū sit: vt expeditio q̄ celeris credebāt re
tardatiōē fortiret indies r p̄ factū totalē p̄peditiōē ē vsq; ad aduētū lrasum
p̄firmatiōis facte p̄ metropolitici. Si rōnes assignate i lris regi vere sūt: electio r
p̄firmatio nihil opitulāt oia ruit. Quā rē copiosū r seriosū scribo caspari d̄ nego
ciū agē. Idcirco mi enea et si in dicta cā nullū lucrū ē: tñ restiti sine lucro q̄ non
oia lucrū petūt. S; illd̄ ver? puerbiū te mibi excusati reddidit: neptunū nayades
petūt in futurū. Sis mēoz tui frācisci q̄ te ad animā diligit. Den testoz q̄ primuz
ingeniū reassumā: tibi insultū dabo. Recōmissuz me velim regie maiestati sere
nissime cūline vt romanū indies offer r strēnuo militi caspari cui ad plenū scripsi
negotiū eximio artū medicinz: doctori iacobo cesareo medico: vale r me ama vt so

les. Ex basilea. Anno. M. cccc. xliij.

Comemorat opas suas z italas nouitates.

Epistola. cxviiij.

Marian? sozium? Enece siluio. S. p. d. Olim nullas ad te rediſſas qz nec iſel-
lexi aliquē de te recta via uenire. Tuas tñ ex gregorio frequētes ſalutatio-
nes accepi a quo etiā intellexi felices ſuccellus tuos q mibi gratiſſimi z io-
cundiffimi extitere: felicioſeqz milies expecto. Ceterū bic ludouicus qui ſereniſſi-
mū impatorē accedit: tui pgnitionē aſſeruit habere: quare qdā tibi exponēda cū
eo cōtuli. Tu igiſ fidē adhibebis: meiqz amore z cōtēplatione ſi illi officiōſus eē
potes id agas exoro. Ego iſto anno lecture renūciaui: qm aliquādo uiuere nō ſp-
degere inſtitui: tu vō cogitabis z operā dabis bis q ab iſſoludouico mibi ex parte
erunt expoſita. Poſt tui vltimuz diſceſſum tres filij maſculi mibi nati ſunt. Ex q-
bus duos habeo z indies alium expecto. Sup decretalibus cōmētarios edidi: z
z. xxiij. tractatus cōpoſui: z nouiſſime opusculuz de ſortibz ad reuerēdiſſimū car-
dinalē nicenū trāſmiſi q oia ſi tēpus pceſſum fuiſſet ad te dediffem: ſi dabo q pri-
mum potero. Poſtreimo nil aliud ſupeſt niſi vt valeas z noſtri memor exiſtas: no-
ueris clariffimuz regē aragonuz z victorioſiſſimū ducē nicolaū picininuz p ſacra-
tiſſimo dño nſo eugenio totā marchia z patrimoniu recupaſſe. firmo atqz eſculo-
pūtarat excepis: pteqz romādiolē: plure enim ab eo cōductores defecerunt ex
bis quos fideliffimos arbitrabat: ſanctiſſimus dñs noſter. xvi. kl. octobris binc
io cundiffim? z letiſſim? abijt: eritqz rome infra paucos dies. Vale ex ſenis.

Exhortat ad reſpōſum reſcribenduz.

Epistola. cxciij.

Adam de mulin anglic? aplice ſedis pthonotari? Enece ſilui poete. S. p.
d. Amatiſſime ſocie modicollā ſupiori tpe delatas ad me pſentiu p latorē
dulciſſimas eplas tuas libeſſime recepi: earqz extigetiā p virili mea ſuz
ſecut? ita q regia cellitudo impitiaz bñ inclinata cōhabitoqz auſamēto ſui ma-
gni pcciliū: id plene ſpero fiet de q aim? tu? otē? erit. Aperui mētē meā latozi bui?
cui? ſuitas z induſtria plenā veducāt adhiberi ſibi fidē: quā mei ex pte ſibi qſo va-
re velis z noie meo ab eo dignant recipe buſulā puulā quam tibi mittit de manu
ſua laboratā vgo nobilis neptis mea. Optime mi enea ſignificare qſo digner? mi
bi ade tuo: ſi qd i anglia tibi gratū fiendū erit z añ oia accōmoda mibi ſepe eplas
tuas qſ potero ad tui memoriā in pſpectu pncipis oſtēdere qm tali adiutorio vi-
gne ſunt. Rogo z itez rogo mibi ſepe ſcribe z vale ſelix optime z antiq ſocie. Ex
ſodonis. Anno dñi. M. cccc. xliij.

Agit grās p cōſiliariatu.

Epistola. cc.

Bartholome? eps conctanus. S. p. d. Enece ſilui ſenē. poete clariffimo z
amico pſtati. Dulce mibi admodū z ſuaue ē vir clariffime q valeas dum
mō recte valeas: qm te apud tuū ceſarē bonore pñmū z cōmodis nō care-
re extiſſimē: ſ apud eū indies te ob ingētes vtutes tuas z doctriā magnipēdi ſciā
z intelligā. Scripſiſſem ad te crebri niſi puolur? viſitationi epar? gebeneſ. quaz
ob graue meā penuriā vt viuere ſumpſi inuit? Cū em vt ſolēt viſitatores ipſoſm
exercitio p eā dyoceliſm curerē diſcolus: nō potui nec crebri? nec plus ſcribere ad
te cui in ſcribēdo ac oib? ſe. me more ferreo ſtringor. Scias itaqz me valere cū oi
familia qſqz miſere: ſuſcepiffeqz pcciliariatus regū ad qſ tu tātope laboraſti: mibi
qdē caraz z qras z inter res alteras cariores. Et ea ppter ceſari tuo pñmū: q tāta
in me humanitate vſus eſt: tibi qz ac iacobo q z inſitiū z incepte rei finem pbiuſſi
ago grās indefeſſas: nō recusans ſi mō poſſiz vīs: bonori z cōmodo pber vices
Reſtat aliud vt cōi rei nſe tractādē nūc ad motis calcaribz totis viribus te exbi-
beas in mediū p veritate neminē extimeſcēs. Potes em nunc q gratulor rei nſe
apprime fauē: z vales ad ceſarē z oēs ſuos. Idcirco tāqz fort arbleta ac certatozi
mediū capū ouarras: z vt res ſucceſſerit me certū reddas. Eſti vt gliſſim? ſucceſ-
ſerit apd regē z ſuos rē meā q tua ē ſinglari affectu pmedatā ſuſcipies vt ſic vides
te alterz cē i re mea quē admodū: z i tuis agerē indefeſſus. Vale z me ama vt cepas
r iij

licet absente et insudes gratificari tuo humanissimo cesari. Ex gebennis tertia die octobris. Anno. M. cccclij.

Refert quod ab inis ad altiora pscendit.

Epistola. ccj.

Elleas dei gra epe senensis dno petro noxetano eqti et comiti palatino am
co singulari. S. p. d. Dupugerit cor meū lre tue qd nudius qre ex oratore
florentino accepi lacrimasq; meis ex oculis nō paucas excusserūt. **U**ā et tri
stes videbant miserā quādā pferētes et manu tua scripte nescio qd lateat ener
gie ad cōmiseratione puocādā ampli attulerūt. **V**idebar cū illas legerē teipsum
videre et alioq; cui pfero nemine et que añ sex annos nō vidisset. **L**egi g; scripta tua
nō sine lacrimis: qd ptim iocūda recordatio mutui amoris ptim pmissio tuaz
aduersitatū puocauit. **L**acrimas nob aliqñ insperatū gaudiū aliqñ inopinatū me
ror exto querit: vtrūq; in eā fuit. **U**ā suavis epla tua nō spanti mibi red dita ē q ab
sentē charissimū amicū pntez reddidit: s te pter opinionē meū atq; afflictū offe
dit. **I**taq; cū primū tue manū characteres insperi oborte lacrimę testimoniu leticie
pbuerūt. **C**ū tuā cognoui calamitatē merorū meo astipulate sūt neq; em cū flente
amico nō flere et cū dolere nō dolere fas fuit. **A**t postq; meli ad me redi cū ad
uertere terribiliter exigere statui satisfacere desiderio tuo imo veri meo. **U**ā quō sic
ri pōt vt ego scribēti amico nō rescriba q neq; his rñsione soleo negare q me ode
rūt. **M**ulta sūt petre amāssime in tuis lris rñsione egētia qbus capitulatim an
notatis: et tibi et mibi qbreui potero morē geram. **A**is g in primis pmolestū tibi
fuisse q me alloq; florentie nequeris. **C**redo equidē et eo mibi acerbi fuit q magis
pter spem tuo colloquio sum priuat. **A**cceperā nāq; bononie te roma reuersum
florentie morā agere: cōiā id spe pleniter accelerauit. **C**ū veni florentiā vidici ex ro
berto martello cōi amico te salutudinis cā in villa lanari. **S**cripsi ad te si cōmo
do tuo posses in vibē redires vñ mādāta cesaris apud magistratū ciuitatis exeq
rer. **D**emorat sum illic biduo s neq; tu aduenisti neq; rescripsisti qd. **T**enissimū
qd te in villa nisi putassem oneri me futurū bōi q cum diuge ac liberis secessisset.
Abū g rursus. **P**ostea cognoui martellū cui lras credidi nō fuisse et reddidiss illis
vt pmiserat diligētē. **S**enis aut manū apud necessarios meos dies octo: neq;
me tuū bō puenit que dicis a te missus q me alloqret. **C**ū cēm rome paucis q ad
me scripsisti abūde rñdi. **E**t iterū p rñsum alteras ad te lras tedi qd cōiecto tibi
fuisse nō redditas q nullā eaz mentionē facis. **C**ristianū deniq; cū redire i germa
niā te mibi nullo mō eripi posse qn florentie puenirem. **T**ale viri romane curie et
collectis sarcinulis: senas repeti eo aio vt ordinatis ecclie mee reb; ad impatore
q me reuocauerat qprimū redire teq; in trāsitu florentie visere. **S**z q philia boiuz
certa q cogitationes rate: obsistit votis meis charitas patrie q diutino afflictā bel
lo: pacis egenā: qetis auida alpbōsum regē aragonū me petere hortata est ab eo
vt salutē sibi iperrare. **F**rideric; qz impator q cū nouisset iusto bello senen. circū
uēctos eē mutato reuocationis mee. pposito d pponēdis tuscierēb; mibi mādātū de
dit. vtq; romā et neapoliz me pferre ea de cā iussit. **E**go quis i me nullū eēt i tāto
negocio momētū. pūe tñ nō misereri nō potui: neq; impatori nō obedire liceba t.
Redij romā ibiq; mēsis q tuoz suz retent; añq; binc varet extēdi facultas: nūc h
mēses duos ago. **N**escio qd erit rex finis scio: qd vellē: video qd nollē. **S**p illud
vgilianū añ oculos mēē mee vñat: bella horrida bella et tybzū mltō spumatē san
guie cerno. **A**t q iā vis hec yderū tā iniq q fatoz diritas cū qesceret ois italia pa
tria mea detē hie nō potuit. qnq; male bellū senen. vucūt. **E**t q ciuitas tā opulē
ta ē q nō exhauriat exinaniat tā diutino belli malo. **N**emo tā robust; ē que nō at
eerat optima febris. **D**icat aliq; **D**abit de bis qz finē. **S**cio ei neq; tepestas ē quā
q seq; trāq; illitas. **A**t multi perent pusq; positis vctis sternat egr. **D**im rex vicis
situdō est. **F**ateor s nos interea patimur. **C**erū h morā nō solū patrie cā in mo
lestissima ē s ea qz rōne q tūc pace qro neq; illā neq; te iuenire possiz: fero tñ pa
sient q sine mea culpa accidit qz p sapia tua idē facere velim. **S**z ego vltimus

In tuis lris dicis te oib⁹ in reb⁹ erga me vere amicitia officio fuctu. **C**onfiteor istud
neq³ ego me amicu habuisse vnaq³ scio q³ te verior aut sincerior fuit. **M**aesi solet
res scde imutare boies te tn nulla fortie amplitudo mutauit. **F**uisti enee tuo sp
de. **N**escio qd te te aliq³ dicat ego te mibi alter scipione alteru pilade atq³ vt nris
vtamur exepis alteru ionatha suz expt⁹. **Q**uecuq³ volui ex romao potifice te ad
iuuare suz psecut⁹. **F**ores tue q³ p⁹ magnitudine negotioz q³ destinabant sepe
cardinalib⁹ oblerate fuerut: no mibi tm veru z infencis meis oi tpe patuerunt.
Quq³ ego me satis a nicolao papa euctu supq³ satis existimare nubilq³ vltra pete
re tibi nullu in me collat⁹ bonoz sufficiens videbat q³uis eps ab illo creat⁹ estm z
int pncipes ecclie sedere. **C**ardinalatu que ego mibi neq³ arrogaba neq³ optaba
qd de enee tuo cepisti q³rer. **C**u tu ipse credo iugio alligat⁹ id oleu non posses me
vnu a te dilectu ee q³ eo. pueberet q³ tua te vt extuliss⁹ nisi mrimoni d⁹isses. **A**
bitrabaris igi⁹ quatu sentio honore q³ ego fugerer tui ee: z te dici cardinalu si tu
eneas rubio pilco donaret. **E**ffectu eigr tua opa vt impatozi a nicolao pmissu sic
Ma z is me pmoueri obtabat inf primos q³ creadi cardiales eent enea nullo pa
cto pteritu iri. **I**daq³ nicolau ipse cesari affirmavit z mibi. **I**de q³ duo vberrimi te
stes impatozi suis lris asseruerit sci petri z sci angeli cardinales qru scripta z qd
signata impatozi ipe mibi restituit. **S**z obijt ille pmissu plen⁹. **A**redidit plus sibi vi
te supesse vt aiut poete pl⁹ statui⁹. **D**ecept⁹ e no deceptu p⁹ z optim⁹ p⁹. **Q**ue p
sua integritate no ambigo celicolaz chois annueratu. **I**aq³ no cu ioue illo quez
suum ceca dixit antiqtas. **S** cu ipo maxio z singlari teo nectaria pocula ficcare et
de genimine vitis i regno p⁹is bibere: sessuru i iudicio. **C**uz. xij. aplis. xij. tribus istu
iudicatu. **A** q³uis pmissa irrita sine inuantiq³ tui conat⁹ lerint: no suz tn min⁹
obijori. **A**olurate no factu metior. **A**eq³ vt ipe viciis amicitie secligab⁹ oi tpe sa
tisse esse no ea inficias. **S**z qru⁹ h mi petre: nuq³ te accusau nuq³ de te male sen
si. **Q**uid igr an tu forte ingratu me iudicas q³ no suz tui meoz: q³ cu fortia a te re
cesseris. **M**a cur te ius amicitie vuisse dixeris nisi illud me violasse cotedas. **N**o
lim petre ita de me opineri: z ipe leges amicitie iuiolatas custodio. **S**z times for
tasse ne mo i viaz beniuolentia peccare icipia: nec seqr alios q³ tua ope magni pote
telsq³ facti nu⁹ te psequut. **P**essimu gen⁹ boiuz genunia vipaz: semu diaboli. **S**z
late p⁹ vitu. **I**n teu rps q³ nos creauit igrati sum⁹: qd miri e si boies fallim⁹. **F**er
re nos oz q³ de ipe sustinet. **N**o sut oes accepti bnfici meozes. **M**agna ps boiuz
eos perisse expetut ex q³ bnificia psecuti sut. **S**ic eniz se vinculo solui q³ teneret.
Neq³ id falsu oino e qd sigisimudu impatoze frequeti vnone vsurpasse ferut. **D**e
cume vl⁹ gratutu mutuū mltos meritos fecere. **D**auci q³ equ⁹ amauit lupis aut
ardes euertit ad etbera vt bnfacti meozes extiter. **I**nt q³ ego meū nomen dare
haud dubito. **M**aesi mltā me vitia occuparut diuā tn mibi coopante gra igrati
tudine tn sp o diui: bscq³ totu me dedi q³ mei amates noui. **M**ltu me illis annue
res q³ te casuz reliq³. **D**ispar e illoz z mea rō. **I**lli tuz p⁹imū te colere atq³ ob
seruare ceperut cu p⁹im⁹ ees i aplico palatio: piguedine mellis tāq³ mulce seqbā
amicu potifice no petru amare officio no boi alludebat. **M**utati sut te mutus
abierut vbi cessauit stillare fauū no sut iniuriū nubil e qd illis iputes. **Q**uesierut i
te magnū secretariū z cu no iuenissent alia de nocte. **A**ud⁹ b fortie e z b⁹ mudi cō
suetudo. **A**t ego te dilexi anq³ palatiū igredi. **D**ilexi paupes dilexi viuere: quō n
diligā ad hora reuerit: q³ nec ista p⁹ioza sut neccu paupes. **C**ur metu⁹ casus ali
enauerit cu tu ascesus te minime trāsmutauerit. **N**ibil apd te petre variatu est.
Solida z icorrupta charitas q³ tibi me seml⁹ p⁹ixit: nuq³ dissoluta beniuolentia est
Su bodie qd olim fui: nubil e iminut⁹ amor nubil ignoro: nubil inmemori de tuis er
ga me officiis narras. **D**ia sut an oculos vedis puerlatiois illi⁹ cu e plābino solue
tes corlica circuitim⁹: cu nos pene i africano tepestas litore illisit. **S**ubit ad huc
recozdatio q³ tedio inf nautas apd spedā z i portu veneti pnoctauim⁹ cu sentine
correpti sub duno dormire malim⁹ q³ sub tecto q³uis bozida fuiret byemo. **E**ti

dimus vna genūa ligūz metropoliz. Supauiū? apēnīnū ac trāsmīssō pado pbi
lippū illū inclūtū lōgobardoz ducē apud mediolanū ducē adiūm? Trāsmīssim?
celo vicinas alpes z forinidabilē pontē z lucrinū lacū z cāpos eluctioz. **A**enim?
basileā z sub dñio cardinalis tui q̄ tūc scē marie inuolate cognomine fuit: nunc
sancte crucis appellat. **I**n p̄silio magno fuim? q̄d dulcis puerlatio nra fuit q̄ sua
uis in oi fortuna societis: nūbī mibi graue te comite videbāz. **M**emini memini
ad huc petre cū simul vno cubiculo dormire? q̄tēs mibi ad multā noctē vigilāz
ac nūc vñū nūc alter poetā legēti subridēs dixeris. **Q**uid te maceras enea: totū
eque ac indoctis fortuna p̄sultit. **E**t cū dñico q̄uis eēt is benigni? z optimi? pater
cū paup̄tate eo tpe p̄miret p̄seuerare nime potuim? distūcti aliq̄t̄ anis fuim?: s̄
iter nos fortūa p̄iūrit apud nicolaū scē crucis venerādū patrē z oīum opinione
scissimū. **Q**ui cū e florētia rur? mediolanū petiūm? z supato iouis mōte p̄ locū
lemānū tonomū venim? inēorādāq̄ illā repallieberem? introiūm? **I**n q̄ dux
fabandī amede? detulit: habitu cultuq̄ scō cupiā beremite simul quē viri decēz
eq̄stri ordine seq̄bant q̄ seculo renūciās p̄missā barbā z bispidū palliū z retortū
bacillū mūdānis opib? p̄tulerat. **I**nde basileā rediūm? coloniā agrippinā petētes
p̄ belgas atrebatū venim? ibi p̄uētus ille marim? celebratus ē. **I**n q̄ pace galliāz
p̄stituta p̄bilippus burgūdie dux a britānis q̄ nūc anglici appellant ad regē fran
cie defecit. **Q**uim? ibi sicuti z alibi p̄cordibus aīs: nec nos lucelli cupido distūxit:
q̄uis ābo idē officiū idē lucruz sectaremur. **I**nde ego in vltimā britāniā q̄ bodie
scocia vñ missus suz: q̄ in itinere multa picula aduersa q̄ppe q̄ duodecim diebus i
p̄fūdo oceani fui terris nūq̄ apparētib? ac vi tēpestaq̄ in vltimā ad septētrionē
norwegiā actus vix tādē bonitate dei destinatus iter tenere potui. **S**z nūbī mibi
q̄ui? videbāz q̄ q̄ carebā cui? p̄solatione i oi aduersitate leuari solebā. **R**enerfus
ex britāniā te basileā pueni neq̄ ibi diu māsum? p̄ lucuos rhenos lacū brigantiniū
z tridētū as alpes bononiā in dēq̄ mediolanū repetiūm? cardinalē nrm sicuti q̄
de pace italie in senatū venetū z mediolanēsem p̄ncipē lacturus erat. **I**llic tercio
distūcti sum? z tu q̄ dē romanā curiā secutus es: ego basileā reuerfus i p̄silio plu
rib? annis p̄seueravi. **E**t iz in romanū p̄tifice z basiliē synodū quē inimicitie
maligne q̄ lites inēcidissent z tu p̄tificis z ego synodi p̄tes seq̄remur: nūbī tñ be
niuolētiē nre detractū ē publicā illā finim? **E**t rei ep̄le nre vltro citroq̄ misse te
stes sūt in q̄b? noster amor expressus ē. **I**taq̄ nō dubito te p̄fessūz hīc dñ latuimus
dñ fuim? ambo paupes in cōcussaz stetitisse amicitia nram. **C**olcrāt em̄ se facile te
nues neq̄ miserā cognoscit inuidia. **C**ū vō dītar? es atq̄ in te vñū quā tñ pōt for
tūa ostēdere voluit vñusq̄ palaciū aplicū gubernasti: scio nō arguis me leges am
icitie reliq̄sse. **Q**uis em̄ letā amici fortunā deseruit. **I**llud vereor ne metibi cū mlt
ta posses obsequētē adulari crederes. **E**st em̄ oīs beniuolētiā suspecta potētib?.
Ad nime igit̄ oblitū me tui fuisse dices cū felix habebaris. **S**z accusas me forsita
q̄z p̄euerlas potētia tuā te obseruare desierim: imo vō nūbī ē em̄ a me p̄termisus
q̄d boni amici eēt: q̄ vt p̄mū cognoui nicolaū papā q̄ cū creueras nature debitū
p̄soluisse mox ex noua ciuitate austria ad te scripsi bonoq̄ vt esses aio iussi. **N**am
etiā p̄tifice maximū fortuna tibi abstulisset. **F**redericū tñ impatorē reliq̄isset ap̄
quē si velles locū te dignū inuenires q̄m is te maximū facēt. **I**dq̄ nō ex me ipso
s̄ ex ore cesaris astruebā receptū ē q̄ ita me scribere iussisset cū te illi cōmēdāsem.
Melcio an bñolīte tibi redidit: fuit nā de illis nūbī significas. **E**t veni florētia
q̄ sui te te diligēt vt supra relātū ē. **I**n roma vō bñissimo calixto pape de te dīri q̄
de viro bono z amico optio dīceda fūit. **E**t vbiq̄q̄ de te vmo habit? tuas p̄tes
egregie defendi: q̄uis pauci me corā te accusari t̄sue q̄z graue est in oētē crimina
ri siue q̄z sciūt oēs tuū bonorē ad me tāgī: tuāq̄ ledi quodq̄ mō famā: me minime
passurū ēē. **P**ersuade igit̄ tibi petre amētissime dñ spūs bos regit artus animuz
erga te meū imitari non posse. **N**āq̄ neq̄ tu cōmittes vt mutari opteat: neq̄ is
sum q̄ dīq̄z z vīginti annoz amicitia sine cā dissoluā. **N**ec me turbatū fugientes

vidēbis quo cūq; me in statu fortuna tenuerit. **I**s ero erga te q̄ si ful cū essem? basil-
lee. **N**eq; tu dū petrus crisenas cū desierim. **N**eq; plura i accusatiōe tuā dixe-
rim. **S**equar alias ep̄le tue p̄tulas. **N**is te putare q̄ cū nicolao p̄tifice de me ce-
pra sit apud calixtū p̄fici debere. i. in cardinalatū ordinē me susceptū iri. **I**dē cu-
p̄s r̄q; futurū speras gaudes meq; rogas postq̄ id factū sit vñ ex tuis necessa-
r̄is vti capellanū admittā. **F**ortasse oia q̄ scribis huc tēdūt. **A**micū voluisti satis
facere. **E**t q̄ nō es ea potētia q̄ olim fuisti scribis multa r̄ impetres pauca. **O**pi-
naris em̄ q̄ p̄ vno x̄bo obtinisses nūc vir plurib; obtineri posse. **H**oc fortassis
apud alios ita vsui cūenit: apud me tua tāta ē auctas quātaloi tpe fuit. **R**ēdebo
tū ad bec aliqd. **C**ardinalatū ego nō q̄ro nō expecto quis cesar mei cā solici? sit
Sicū qd̄ neq; opinoz id honoris fors aliq; ad me detulerit: nō ē q̄ roges h̄ aut il-
lud. **N**ō min; tibi q̄ mibi mea dōm; obediēt. **Q**d̄ aut arbitrarī i fūdamētis apud
nicolau facēdificiū supducedū cē faller mea sūia. **L**ōge em̄ alit p̄terita docēt. **H**o-
uus rer vt in puerbio nouā legē edit. **N**ā quorū successor inuēt? est q̄ p̄decessoris
amicos dilexerit q̄pe adeo nros āncēssores odim? vt certissimū argumētū puteē
Hūc p̄tifer amauit q̄ nouissime mortu? ē: q̄ hūc odio ē q̄ viuūt. **E**t creasset hūc
cardinalē ille si apli virisset: nō igt inf eos noiabūt q̄ mō creādi sūt. **Q**d̄ si fuisset
aliq; cā q̄ me i cū ordinē assumēdū suaderet: bec sūq; ē ne assumat qm̄ ex illoz nūe-
ro sui quorū dignitas apud nicolau āplificāda credebāt. **Q**d̄ aut mei honoris au-
gūctū cupias haud ē apud me dubiū. **Q**uis em̄ amī? ē r̄ amī gloriā nō expetit
At ego mī petre si hāc dignitatē expectē tēmes suz q̄ maioris meis būeris imponi
onera exoptē q̄ illi ferri q̄ant. **V**idearq; nō dico erga fortunā s̄ erga magnificē-
tiā dei igrat? q̄ lōge mag; honorat? q̄ par sit nō q̄scā. **E**t em̄ mī petre supos oro vt
sileā de maxio deo a quo est oē datū optimū r̄ oē donū p̄fectū: q̄diest qd̄ ego de le-
ge fortune aut fatoz q̄rar. **N**ā quē donū egredietē melioris statū q̄ me fortuna p̄-
secuta est. **N**ā q̄uis annos fer r̄. r̄. nat? cū dārē iuriciuili opam: exorto bello pa-
triā r̄ studiū coactus suz relinq̄re. **A**ccessi tñ grādē illud basilien. cōcilii inueniēq;
grām i oculis patrū. **S**criba i synodo fui r̄ l̄fay abbreviator: r̄ vñ de duodeciz vi-
ris q̄ ingratū illic q̄ cēsoz hēbat. **N**eq; em̄ sine duodeciz viris ad p̄sultādū de
reb; p̄siliariib; q̄sq; admittebat r̄ admissi q̄ nō inuenirent idonei bis iubētib; cō-
moueabant. **E**rāt in p̄silio q̄tuor cōuētus q̄ deputatiōes appellabant de fide et pa-
ce: de reformatioz: de cōsibus p̄sidentes. **H**ae suos singule singulis mētib; elegerūt
In deputatiōe fidei in q̄ erā inscriptus sepe p̄sedi. **I**n collatores q̄z b̄nficiorūz
bis sum electus. **L**egat? ab ipso p̄silio ad cōplures principes missus. **C**ū p̄tifica-
tū amede? dur fabandie suscepisset felix nūcupat? in secretariū suz ab eo accitus.
Nec diu p̄ vocat? ad fredericū impatorē p̄thonotariat? officiū ab eo sum adept?
(sic germani secretariatū appellāt) dū legatōes cesar ab eo vñlucsfaz ferme ger-
manā circūui. **D**issidebāt teuthōes cū eugenio maxio p̄tifice. **A**t neq; illi neq;
felici obediētes neutrales vocabant. **C**ōcordia plurib; in cōuētib; agitata ē q̄b;
iubēte cesare sp̄ interfui. **B**is cū tractatu pacis ad eugenū veni: tercio nationis
illī apostolicē sedē obediētā attuli. **S**ecretariat? r̄ subdyconat? bonorē ad euge-
nio r̄ mor illo defacto a nicolao suscepi. **C**uius cōclauis cum eligeret cum ceteris
principū legationib; custodie p̄fusi. **L**apsum est postea breue tempus in quo
me nicolau tergestine ecclesie nūc tale merentē p̄fedit ep̄iscopū: quadriennioq;
abinde de cursu senensis vrbis vnde mibi origo est p̄tificatū ad me detulit. **C**esar
x̄bo a quo in p̄siliarioz ordine susceptus essem neapolim me petere iussit. **Q**uo in
loco m̄simonū inter ipsūz cesarē r̄ leonorā portugaliē regis: forozē alphōsiq; ne-
p̄tē p̄traxieandēq; impatricē anno post nauigio vectā et pisīs ad impatorē senis
agerē p̄duti. **C**ū id mibi vni cōmitteret. **I**n coronatiōe cesar q̄ rome celebrata ē
nostri q̄ mee p̄res fuerit. **Q**uipe q̄ me sepi impatorio noie apd̄ romanū p̄tificez
r̄ publice r̄ priuatim loquētē audiui. **R**everso in germaniā legatio mibi aplice
sedis p̄ bohemiā r̄ oēs p̄uincias austrie ductū cōmissa est. **I**n conuentu germa-

noꝝ q̄ ratiſpone habet? eſt: quo ꝛ philippꝛ burgūdie ꝛ ludouicus bauarię duces et
aliꝛ q̄ plures p̄ncipes ꝛ reguli cōueniunt de ſalute xpiane reipublice agētes: impa-
torias vices tenunt. Illi mō ꝛ in frācforden. palio vbi ꝛ germanos aduerſus p̄bur-
cos decernere bellū dicta oīone ſuaſimꝛ q̄uis poſtea negligētia ꝛ iſcicia eozꝛ q̄ cū-
cta ſibi decere putāt germani tepuerūt. Mortuo nicolao calixtū ſucceſſore eius
quē nūc impatorio noietāqꝛ ſucceſſore verū xpi vicariū recognouiſmus. In hiſce
nos bonoꝝ petre verſati ſumus. Nec tñ intelligimꝛ cur adeo diuina pietas
noſtrā prauitate extulerit: nō doctrina: nō vite bonitas hec meruit. Cognoviſcimꝛ
imperfectū nꝛꝛ ꝛ noſipſos ſepe cogitātes nō extollimur quidē: ſi magis erubeſcimꝛ
ꝛ confundimur: q̄ p̄ tantis bñficijs nō ſumꝛ grati. Reſpiciamꝛ aliqñ retro: ꝛ quonia
multi viri nobilibus orti natalibꝛ: virtute ꝛ doctrina p̄ſtabiles abiecti ꝛ incogniti
iaceāt cōſideramus. Fatetoz q̄ plurimi ſunt q̄ opibꝛ ꝛ bonoꝝ ꝛ antecedunt ſi multo
plures ſequuntꝛ. Pluribꝛ cōmiſereri q̄ inuidere poſſimꝛ. Et illi quidē qui me digni-
tate p̄cedūt etiā ſtute ſupant. Ego hiſ q̄ ſequuntꝛ nulla rōne ſum melior. Q̄t vi-
ri ſūt q̄ nō cētū aureos annuis ex bñficijs eccliaſticis baurire poſſūt. Iuris diuini
atqꝛ humani interpres: quozꝛ nō eē dignꝛ corrigia calciamenti ſoluere. Atqꝛ ego
ignarus hebes atqꝛ vitiōꝝ mole p̄ſſus atqꝛ inſtate circūdatꝛ: q̄ aliq̄ bñficiolo cō-
ſectus extitiſſez: vñ mīnoꝝ annuos mille aureos poſſideo: q̄qꝛ magis mirere dñ
germanā petij epatū ꝛ patriā p̄ſeqꝛ. Magna hec mi petre i q̄bꝛ nō mea ſolū gui-
ras ſi magna x̄tꝛ q̄ſcere poſſit. Apud tres epōs ꝛ totidē cardinales dictādaꝛ epī-
ſtolarū officiū exercui. Hiſ tres q̄ pōtēſſes maximi ſecretariōꝝ collegio me aſcri-
pſerūt: eugeniꝛ: nicolaꝛ ꝛ felix. Quis hūc adulteriū dixerit. Ipſo ceſare nō ſecreta
riatꝛ: mō ſi p̄ſiliariatꝛ ꝛ p̄ncipatꝛ bonore auctꝛ ſus. Nec ego iſta fortune imputo
q̄uis neſcio cām: ſi ipſiꝛ rectori ꝛ dñatori oīm deo cuiꝛ eſt in quēcūqꝛ voluerit vſū
vaſa formare. Necqꝛ hūane corruptiōi ſubijciuntꝛ q̄ libera ſūt eiꝛqꝛ libertati grās
agere decet q̄ dat oibꝛ abundantiꝛ ꝛ nō improperat. In nos igiꝛ tāta miſeratione
p̄uēti cardinalatū anxiꝛ expectauimꝛ. atqꝛ hūc q̄ nobis honore debere putabi-
mus. Utinā dignitati quā p̄ſecuti ſumꝛ pares iueniamur: ꝛ ita qd̄ ſuſpectꝛ cui tra-
ducamꝛ: ne q̄ poſſit in nobis ingratitudo notari. Porro cardinalatꝛ: faſtigijꝛ maius
exiſtimamꝛ q̄ nꝛis humeris cōmitti debeat. Utinā ea dignatio hiſ credatꝛ q̄ affer-
re illi potꝛ: q̄ ab ea recipe glām poſſunt: q̄les nos eſſe nullo pacto cognoviſcimus.
Reſtat vltio loco de ſolatiōe aliqd̄ dicere. qñ ꝛ te illiꝛ egeſe oñdis. Duo fuerūt
vt ſcripta tua edocēt q̄ te p̄turbauerūt: mala valitudo tua: ꝛ obitus nicolai pon-
tificis: quo cū ipſe cecidiſſi: q̄ in calamitate p̄ſtituto nemo tibi amicōꝝ affuit. Egri-
tudinē corpis ꝛ oneroſaz tibi ꝛ moleſtiſſimā fuiſſe nō miroz. Tūc emꝛ q̄ſqꝛ repitꝛ q̄
nō morbo ſuccūbat doloribꝛqꝛ vincatꝛ: belle qd̄ tūc multi cū valent recta cōſi-
lia egrotis p̄ſbent: ac ipſi ſi doceant mente excedant. Ita natura cōparatū ē vbo
q̄ multi philoſophantꝛ: reipſa admodū pauci. Atqꝛ ſic nō oportuit vitā optare
diuturnā niſi ꝛ ſeneſcere vellemꝛ. Cū ſenio aut circūſilit agmine facto morboꝝ
omne genus: quozꝛ ſi noia queratꝛ: p̄mptꝛ expediam quot amarit iſtā mechos.
Parati ergo ad hec eſſe debemus: ꝛ nunc yliū ꝛ nunc capitis dolore expectare: et
ad oia mala noſipſos armare quibus p̄tribules noſtros affligi cernimus. Si qd̄
minus accidat in lucro deputare: Cum vō dolor incipit. non ab amicis ſed a no-
biſiſſis ſolatia expectare. Nihil habent certi qui ſunt in aliena p̄tate: que noſiſſi
poſſumus nutui nꝛo nūqꝛ deſunt. Tūc ergo cum egrotares a teipſo ꝛ cōſiliū ex-
petendū ꝛ auxiliū requirendū fuit q̄ te video non negleſſiſſe cum tēn tibi aſſuiſſe
ſolatoriē dicas. Optimꝛ hic p̄culdubio ꝛ certiffimꝛ in omni egritudine medicꝛ
q̄ nō corpis tñ ſi mētis morbos expellit. Etqꝛ deus ſi ſenece credimus q̄ſqꝛ ſibi
Nūqꝛ dñ nobiſiſſis recte p̄ſulimꝛ: mētē nꝛam diuinitas incolit. At tu quāqꝛ corpe
vales nō tñ ad huc mētis egritudine poſuiſti. Eſt vulnꝛ ad huc ai recēs ꝛ amiſſi re-
qui fortunā merēs. Noſtri ſite mihi eſt: te virū q̄ multa legeris ꝛ mundi vices
ſis contemplatus: idcirco angī quia blandus fortune vultus tibi mutatus ſit.

Cogitare te oportuit quod primum ascenderes. Neque enim fortuna quæ extollit: de quo
renuñciandi potestate non sibi reseruet. Hac conditione ascendimus ut cum illa velit e vestigio
descendam. Nunc loquens tenet vna comas nunc plus umbras inquit ille. Caduca oia
sub luna: quanto altius extollimur: tanto periculosius cadimus. Volubilis rota fortune
est: nemo illi clauis affixit. Inconstans et infidelis vera fortuna nulli perpetuo bona
est. Alexander illi macedonem quem mundi dominum fecerat: in ipso iuuentutis flore veneno
extinxit. Pompeius magni ceteris vicibus semel octuaginta tria hominum milia fudit: su-
peravit: occidit: in ditionem accepit. Naues octingentas quadraginta sex piratarum de-
posuit aut cepit. Castella aut oppida mille et quingenta triginta octo in fidem recepit. Ter-
ras omnes a meotis ad rubrum mare subegit. Sed huic quod fortuna (quis scilicet) abstulit ca-
put. Cesar dictator in senatu trucidauit quousque ductu undecies centena nona-
ginta duo milia virorum in preliis interfecerunt non computatis illis qui bellis civilibus in-
terierunt. In gayo mario quantum fortuna luserit non ignoras: quem modo victum apud mi-
norauros expectare supplicium: modo victorem truci vultu quantum necesse imparet legisti.
Magna de ludo marcello est opinio qui fortuna huic vni spectari fecit. Fuit enim bis co-
sul: dictator: magister equitum: elephantibus primum ex primo punico bello duxit. In triu-
pho per mare bellator habuit: optimus orator: fortissimus impator: auspicio suo maxi-
me res gessit: magno honore usus summa sapientia: summus senator pecuniam magnam
bono modo iuenit: liberos multos reliquit: clarissimus in ciuitate fuit. Et is orba lumi-
nibus regit senectus amissis incendio cum paladium rapet ex ede festem: memorabili casu sed
euentu misero: ut plinius ait. Quod quod nepos metellus macedonicus fortunati nomine ha-
buit qui a quatuor filiis illatus est: rego: vno prore: tribus consulibus: duobus triumphalibus vno
cesario. At hi in flore dignationis sue a catino labione tribus plebis quem senatu ce-
sor eiecerat et capitolium ad se peruenit raptus est ut inde periret. Sed intercedente alte-
ro tribuno alium ereptum alicuius officio postea vixit. Sed octauianum augustum fortis-
se obijceres qui victor orbis annis sex et quingenta impauit: qui super garmatas et indos
perulit impium. Crepus hic vnicuius humane felicitatis esse videtur. bis qui cuncta secreta ignorant
Sed multa huic aduersa apud aulicum in magisterio equitum: repulsa tulit. Sed petitio
ne eius plebs in lepido in plio filipeo fuga notatur: et in palude triduo latuit. Quia ei
sepe in insidijs petita est: luxur liberorum mortes: et adulterium neptis ac filie: afflixit cum re
bellio illiri: pestilentia vrbis: varia clades: fames italie: quadriduana media fusti-
nuit: moriendi cupidus herede non suo filio vita excessit. Et ut ad nos redeamus: saul re-
gno potius: victoribus clarus: ad extremum infans et in plio victus: serui manu qui patienter
supplex orat. Ab omni custodia vocatur ad regnum dauid: post claras ex hoste victo-
rias a filio pellitur: sed quem superis armis non satis intelligit vincere vellet an vinci. Vi-
cat aliis salomone sapientem ac pacificum regem perpetuo fortune afflatu beatum: qui usque
ad mortem queto tranquilloque regno potitus est. Sed neque hic regnare sine fratribus po-
tuit et amicorum sepe necesse impauit ac postremisque cubino seruicio pressus: diis alie-
nis atque ipsis demonibus sacrificauit. In qua re miserum est vel suo iudicio nemo du-
bitauerit. Euo nostro vni omnes felices philippus maria mediolanensem: ducem iudicauimus
qui non florentinos modo sed venetos et vniuersam italiam potuit et regem alphonsum fratrem cum
vniuerso per eum comitatu: nauali plio superatos captosque domi sue vidit. Verum hic
assiduum obitum tanquam amissit: agri magna parte mulctatus: adeoque victorum armis attritus
ut vir mediolani sese tuere. Et quousque ultra citraque montes regum auxilia implo-
ret nulli tamen opere sensit: amissio visu: regem quem captiuum habuerat: herede instituto de-
cessit. Francisco fuscato duci venetiarum diu a dulata fortuna: cuius sub supra quingetis et
viginti annos senatus ille populusque venerat: mirum in modum auctus buxcam bergamum et
maxima parte gallicæ transpadane in sua ditione redegit. Sed gloria eius obfuscauit: fe-
licitatemque obrupit filius: ob turpem causam bis in exilium actus. Nec cum tibi notissima essent
petere non debuisse vel tolerare vel admirari si et tecum sua consuetudine fortuna seruauit
qui iure suo veteri et in omnes etates prescripto usa est. Nihil de tuo tibi abstulit. quod suus
erat repetit: potentiam quam ad tempus cesserat: in eo quem statuerat termino iberatit

Quid obsecro est qd te fortuna cōgraris? Quid tecū illa bure agit? Nicolao pā
pe vitā eripuit. At mortuū cū iā pde noueras. Illo mortuo z tua potētia mor-
tua ē. At nicolao cadere sciebas te stare non posse. Nihil tibi aduersi accidit qd
nō puideres. Prespes vō si recte iudicas nō pauca bona tibi fortunēbūficio: siue
vt meli⁹ loquimur diuina nūseratiōe relicta sūt. Ex palatio salu⁹ exiisti collegisti sar-
cinas tuas. Secretariat⁹ officiū cū cōiuge cū liberis absq; vlla pēuēlia dimissus es
Doctu bñficiū nō pōderas: qd tāto mai⁹ ē quāto rari⁹ accidit. Et em̄ qd mēorāt
q potētes i palatio p obitū pōtēfice nō maras calamitates iciderit. Ne potē bo-
nificiū nōi medicare panē nra etas vidit: quē vt edit⁹ i lucē fuerat i calat⁹ rosas
obtulerāt patru⁹ Martino qnto satis fūcto q fuerūt apd eū potētes: aliq bonis
oib⁹ excussī sūt: aliq i carcerē rapti: aliq i exilio missi: aliq i cruce sublati: aliq alio mō
necati. Neq; ego credideri oēs q martio placuerūt pēa fuisse dignos. S; ita mox
inoleuit: odio bñ successorū q; s; añcessori accept⁹ fuit. At te calixti clemētia pfer-
uauit: qd te se finistre credere noluit: q; uis eēt q te accusarent: nō pauci boffes. i.
mimi tui corona tua z qdē p̄ciosissima. Hoc ē petre q iteger credit⁹ intzct⁹ abiisti
Pactu laudē ad posteros pene sol⁹ trāsmittes: momeq; tui miores ex te claz ba-
bebūt. An⁹ em̄ ex palatio pōtēfice oī iudicio exiisti⁹ es q salu⁹ euaderes. Fateor
n̄ tāta tibi erūt lucra quāta fuerūt nicolao uiuēte. Neq; iā tibi assurgēt bores q; cū
ieris. S; ego tibi satis pecūia ē arbitro: si ad uitatē nō ad opionē vitā ducēs o
lucē. Quere de pecūie null⁹ ē finis his q vulgo uiuāt. Crescit amor nūmi quātus
ipā pecūia crescit. Si volum⁹ pē diuites nō pecūie adiēcū ē: s; cupiditatē tētra-
bēdū. Cū ppha dicēdū ē. Diuitias z pauprētes ne dederis mibi s; tñ victui meo
tribue nēcia. Nō habes opes cōfimi: at marcelli hēs. Nō eris flozētē prim⁹: at vlt
luce vltēnis esse potes tuoq; cū oratio. At p̄cor integra cū mēte nō turpē senectū
degere nūc cithara carēt. Nec vō tu tibi s̄tractos honores dixeris. Adulationes
ille nō honores fūcit. Potētie tue nō tibi teterit turba caput: sepe manū tuā oscu-
lata ē q tunica illā optauit. Fuit ille ac vēr⁹ fuit q cū fortuna nō cū dēute recur-
rit. Alch qd illa tua potētia miserabili⁹ fuit quā te tātope amississe toles. Recogi-
ta obsecro qd ex loco sis delapsus: nō tu ex paradiso delitariū cū primo parēte i terra
erūi ofas tēscēdisti: s; ver⁹ ex pelloso mari trāq; illū portū enauigasti. Nā qd ē ro-
mana curia his q sūmā tenēt: nisi turpissimū pelag⁹ vētis vndiq; durissimisq; tē-
pestatib⁹ agitatur. Auaricie ibi atq; inuidie pcella vir quēq; intactū pterit: laudat
i faciē: a tergo dconia pinxit. Quis tela enumeret q i potētes iaciūt. Tot tibi rbe-
tia mi petretot insidietē debāt: vt mortuo nicolao iure dicere posses. Laqus cō-
trit⁹ ē z nos liberati sum⁹. Nā obitu illi⁹ carcerē exiisti. Nā curiā miserā reliqisti
nō potētiā: s; uitutē posuisti nō gloriā: bellū effugisti nō pacē. Eras em̄ mācipium
nicolai: nulla tibi edēdi nulla tormiēdi certa hora fuit. Nō comites alloq; n̄ exire
in lucē poteras. In aere terro i puluere i calore i fetore latebas. Nūc q; uis libe-
te donat⁹ ex tuo arbitrio uiuis. In hac vitā nemo mortaliū felix. Bñ atq; indul-
gent cū eo agit q vere dici nō infelix pōt. Nā q; uis ē cui⁹ nō plura mala q bona i-
uenias: cui⁹ leticia nō supant merorū: nō uiuit q felicitē optet. Multos affligere
impia q; multos p̄didere diuitie z vltis inieccere supplicijs. Moriēdū ē tādē nob
vltimis. Duo nobis ex hac luce migrātib⁹ itinera occurrūt: alio celū petim⁹: al-
tero inferos. Illic cū dñs s; cū sceleratis deputamur. Illic regnū: h; supplicii expe-
ctam⁹. Iter eligere l; dñi uiuim⁹. Ex vite merito p; via: post mortē nulla merēdi
facultas. Et nos q; amatissimē petre dñi vita comes ē ad opa pietat⁹ erer ceamur.
Absint voluptates: illecebra odia similitates. Absit auaricia z bonoz i mēsa cu-
pido. sat nobis de⁹ ip̄: sup q; satis elargitus ē. Nec tu mibi cardinalatū cupias:
nec ego tibi optē potētiā curialē. Minis em̄ potētes z honorati sum⁹: tu apd ro-
manū p̄sulē: ego apd impatorē. Nā si dñtū ex eq q vocant⁹ bona distribuat⁹: nō
tu mediū ei⁹ qd obtinuiſti accipias: nec ego qrtā pte ei⁹ qd mibi dñna bōitas elar-
gita ē psequi. Tale ex neapoli nonas man. Anno dñi. M. cccclvi. Iudiciōe qrtā
Pōtēficat⁹ scissimo i xpo p̄is z dñi nri dñi calixti pape terci⁹ anno secūdo.

Enne Senen. tituli scē Sabine cardinalis eple felicite
incipiunt. Hates referre de pmoctioe ad cardinalatu.

Episto. ccij.

Ouo ipatori Friderico augusto dno suo. Eneas sacrosce rōane eccle titu
li scē Sabine p̄sbi cardinalis z eps senen. S. p. d. Qd iā dudū optasti p̄cu
rasti q̄ cesari p̄sona mea nūc demū p̄pletū ē. Habes tota qd mēte petisti.
Nā qd scē in eozie nicola? papa q̄nt? tue māsuetudini sepe pollicet? ē. b̄tissim? pō
tifer maxim? calit? tera? iplent. Qui nō meis meritis nulla em? me dē? bonore di
gnū effecit: s̄ sua incredibili bōitate q̄ vsq; ad indignos p̄cedit: z tua potissimū in
cessioe bis dieb? ad cardinalat? ordinē cū q̄nq; alijs venerabilib? z magne auctis
epis me puerit. Intelligo quātū debeo tue sublimitati: z vñ p̄soluere possis debi
tū nō itelligo. Conabor tñ dñ spūs hos regit ar? ita me gerere vt oēs intelligāt
ad hāc me dignitatē tuo fauore z ex tua curia puenisse: neq; theutonicū mag? q̄
italicū cardiale ēē. Tuū erit nībil mecū remissi? agere q̄ pū? Nā ego p tua ma
iestate: p sacro impio: p idyta tomo austrie: p tuis q̄buscūq; caris nullis vsq; la
bores: nullas curas effugiā. Nībil ei vñq; tue māsuetudini negabit: qd mea opa
effici possit. Vale ex v̄be die. xxij. decēbris. Anno. M. cccclvij.

De eodem.

Episto. ccij.

Serenissime ipatrici leonore auguste dñe sue. Eneas sacrosce rōane eccle
tituli scē Sabine p̄sbi cardinalis z eps senen. S. p. d. Qd meis meritis que
nulla sūt s̄ tua ac p̄fortis tui diui friderici rōanoz impatoris augusti in
cessione ad cardinalat? bonore supiorib? diebus pietas aplica me puerit. Multa
extāt tua i me b̄nficia: s̄ hoc maximū ē: q̄ hac dignitate me dignū iudicasti: z vt il
lā cōsequer nībil omisisti. Quā z sumo p̄ficia z sacro collegio z aūculo tuo regi
aragonū potētissimo me sepi? comēdasti. Habes igit apud sedē aplicā boiez tue
magnitudini deditissimū: q̄ pte tuoq; splendore gloria amplitudine oī tpe curio
sus erit. Neq; em? vll? me vñq; quabit labor: quē tua cā susceperim. Tue maiesta
tis deinceps erit ita me vti: quē admodū ingētia q̄ mibi p̄tulisti b̄nficia depocāt.
Vale ex v̄be romana die quo supra.

De eodem.

Epistola. cciiij.

Serenissimo z potētissimo p̄ncipi Ladislao hungarie atq; bohēmie regi.
Eneas cardinal senen. S. p. d. Qd me sum? p̄ficia his dieb? ad cardina
tus ordinē accersuerit: tua in cessioe magna ex pte factū ē nō ambigo:
cū sepe nūero z lris z nūcijs aplicē pietati me comēdaueris. Scio igit me obno
tū q̄ ad viuā z facultas ad sit: tuis oib? desiderijs more gerere. Neq; id negligam
q̄ de. Nā si qd ē qd noua dignitas mibi credita: vt tue amplitudini: vñ sub ditorū
tuoz vtilitati p̄ferre possit: ad tātū negabit quātū ipe regere postposuerit. Nec
mibi res vlla iocūdiōz fuerit q̄ tue voluptati p̄placuisse. Tu isq; regnis z reliq;
p̄ncipib? vsui aliqñ fuisse. Ex v̄be ro. die. xxij. decēbris. Anno. M. cccclxij.

Promotionē suā amico notificat.

Epistola. ccv.

Eneas cardinal senen. Iacobo picholomeo. S. p. d. Diuic bōitati cui? cō
silia nobis imperutabilia sūt visū est honores augere nros: atq; i corde
sumi p̄ficia ponere vt nos ad cardinalat? ordine assumeret: z ita factū
z. Scim? tibi id futurū gē. Illud nob tñ molestū ē q̄ nos ipares tāto mieri cerni
mus. Ac cūq; sit frēm ista latere nolum? Tu dēū rogabis vt q̄ dignitatē tribuit.
id q̄ p̄stet p qd dignitati satisfaciā. Insup qm̄ illustis dur mutine sp̄ nob am
cus fuit singularis vt nos sibi p̄medes rogam? Et q̄ possim? aut i futurū poter?
excellētie sue pleno offeras oīez: q̄ nos sibi pleno corde cupim? p̄placere. Et hāc
cardinalat? dignitatē si qd bz vtilitaq; mag? suā ēē volum? q̄ nraz. Vale cū sorte z
liberis. Ex v̄be ro. die. xxij. decēbris.

De eodē z serotū offert.

Epistola. ccvi.

Eneas cardinalis iohi cardinali scī angeli. S. p. d. Qd anis t̄s plurimis re
uerēdissime p̄ tuo filio cōcupiui q̄ huiusq; nūc demū cōpletū ē: summa cū

De cordia sacri collegii calix^{ti} p^{ro}fitet^{ur} maxim^e ad cardinalatus ordinē me vocauit
atq; assūpsit. Scio quāto alt^{ius} euect^{us} sum q^{uam} merui: S^{ed} ita suasiones tue p^{er}cesq; ce-
laris effecerūt. Nō sūz ego q^{ui} grās agere possū tue erga me charitati. nā qd p^{ro}sta-
re tāto d^{omi}no seru^{us} possit volūtas mea iādudū tua ē: q^{ui}ncq; postmodū accessere illā
sequūt. Sui tuus cū eē paup^{er} p^{ro}sb^{er}neq; me manu tua epatus eripuit. Sū tu^m et
cardinalis. Dabes i collegio p^{ro}p^{ri}os amicos et me seruū nisi me veluti mācipio
vtar^{is} nihil in me culpe fuit. S^{ed} velut emācipat^{us} fili^{us} aut manumissus fu^{er} nō minus
agā q^{uam} par fuerit. Vale optime ex v^{er}be roma. die. xxiij. decēbris. M. cccclvij.

De eodem.

Epi^{stola}. ccvij.
Meas cardial^{is} Alphōso regi aragonū. S. p. d. Serui q^{ui} mō āq^{ue} peculū
augēt rer^{um} serenissime ac potētissime iⁿ fideles dānādiq; fuerit: nisi d^{omi}nis suis
ronē lucri reddiderit. Et ob cām cū bodie maxim^e p^{ro}fitet^{ur} calix^{ti} t^{er}ci^{us} me
v^{er}min^{us} merētē ad cardinalat^{us} bonorē p^{ro}ueit: peculūq; meū adauertit. Officiū
mei eē putau^{er} id tue maiestati cū^m sum mācipiū q^{ui}us inutile tū fidele notū effice-
ret si qd est in ea dignitate mibi credita v^{el} decoris v^{el} utilit^{as}: id totū tuū eē no-
ueris. Ad me labor tū molestiaq; suscepti officiū p^{ro}stinebit. In quo tāto magis af-
fugedū me scio: quāto indignior hoc muneris: sūz p^{ro}secutus. Ex v^{er}be ro. die. xxiij.
decēbris. M. cccclvj.

Aurilio amici sperat on^{em} impositiū p^{ro}grui^{us} ferre.

Epi^{stola}. ccviii.
Meas cardinal^{is} Jobi cardinali papicū. S. p. d. Si q^{ui} mibi voluptas est ad
cardinalat^{us} bonorē eē assūptū. Inde tātū ē q^{uod} tua dignatio mibi collega et
p^{ro}p^{ri}us d^{omi}nis tradit^{us} ē q^{ui} cū uiuē dulcissimū erat. Nūc tui labores p^{ro}mia suscepe-
rit: nūc tue vtuti q^{ui} suū erat creditū ē. Scio qd lucri accepit sacer senat^{us} ex tua p^{ro}-
motione. Magnū lūmē romana suscepit ecclia. Tua nobilitas tua doctrina meā
ignorantiā et ignobilitatē obteget. Sub scuto tuo indign^{us} ego secur^{us} militabo. Ne
mi igit^{ur} sitibūdi expectam^{us} oēs reditū tuū. Paz saā alemania galliaq; et b^{ul}garia te
tenuit. Italia nūc et ipsa m^{er} obis roma te p^{ro}frui vult. Nisi redier^{is} cito tū p^{ro}pe tybris
maledicet absentie tue. Nō fuisti i bello et vicisti. Scies q^{uod} pugna facta est cū redie-
ris. Nulli vnq; cardinales egri^{us} q^{uam} nos collegiū intrauere. Pā em^{um} rubigo cardies
ita obdurerat vt verti ostiū et apiri nō posset. Arietib^{us} et oi machinaz genē vsus ē
calix^{ti} p^{ro}fitet^{ur} vt valuas apiret domūq; arte nō modica belli seratas postes por-
tasq; refregit. Vale ex v^{er}be romana. xxiij. die decēbris. Anno. M. cccclvj.

Promotionē suā notificat amico singulari.

Epi^{stola}. ccix.
Meas cardinalis Nicolao listio legi^{us} doctoz. S. p. d. Quis cognoscimus
nos ipsos impares dignitati cardinalat^{us} ad quā vocati sum^{us}. Qua tamen
amicis oia cōicare solem^{us} q^{ui} nobis accidūt siue secūda siue aduersa sint. Et
nos te inter amicos habem^{us} p^{ro}cipuū hoc te latere nolum^{us}. Vt si qd ē in ea
dignitate nobis credita vel bonoris v^{el} utilitatis. Itēq; de decoris vel dāniā tibi
nobiscū cōe eē nō nescias. Nā nos legē amicitie q^{ui}us altius euecti nullaten^{us} p^{ro}te-
rire intēdim^{us}. Nec nobis cardinalat^{us} aut tuā aut alteri^{us} cuiuspiā beniuolētiā mi-
norabit. Datū rome. xxiij. die decēbris. M. cccclvj.

De eodem.

Epi^{stola}. ccc.
Meas cardinal^{is} Nicolao cardinali sci petri ad vinda. S. p. d. Placuit altis-
simo et d^{omi}no n^{ost}ro pape calix^{to} p^{ro} bos dies me lōge meritu^m ad cardinalat^{us} or-
dinē assūmē. Proq^{ue} sacro cetui aggregare. Scio quāti pōder^{is} sibi. Nec
video q^{uod} pacto credite mibi dignitati satisfaciā nisi fortasse tua reuerēdissima p^{ro}mi-
tas ad curiā rediret. Tūc em^{um} iⁿstruct^{us} ab ea securi^{us} iⁿ p^{ro}celloso mari nauigare. Pre-
cor igit^{ur} si p^{ro}ces fuitoz audiede sūt vt iā demū i patriā redeas. Nā cardinali sola ro-
ma p^{ro}p^{ri}a ē. Et iā si ap^{ud} indos is nat^{us} fuerit: aut recusasse pilleū oportuit aut certe re-
septū rome gestare: et matri oim^{um} sedī cōsulare. Neq^{ue} illa excusatio idonea est. Nō

audior recta inueniens. Mutant enim tempora. et qui olim cōtempnus fuit nūc p-
cipue honoratur. Veni igit obsecro veni. Neq; em tua virtus ē que inter niues et
vmbrosas clausa valles. languescere debeat. Scio cōplures esse q; te videre audi-
re et sequi cupiūt inter quos me semp auditorē discipulūq; obsequentē inuenies.
Et vrbē romana die. xxviij. decembriis. M. cccclvj.

Epistola. cccj.

Promotionē suā amico notificat.

E meas cardinalis senensis Johanni varadiensi epō. S. p. d. Quod ex hi-
colao pontifice maximo magnopere efflagitasti ad nostri bonoz augmen-
tum iam nūc calixtus successor eius executus est. Is em proximus quatu-
or temporib; exactis ad cardinalatus ordinē nos assumpsit. Quod longe
magis tuam paternitatē letari q; nos ipsos non dubitamus. Neq; ab re quidem.
Nam nos parā gauisi sumus ex hac p̄motione. Cum intelligamus honore non
merenti creditū ignominia potius esse q; detus. Tua vero dignatio que me plu-
ris existimat longe q; valeo. Non mirā si amicus libenter audit subleuatū. At-
quiq; sic id sibi psuadeat tua amicitia volumus qd re ipa cōperiet nos suos esse
Nec aliā ob causāz magis cupide hanc dignitatem cardinalatus accepisse q; vt
sibi aliquando in aliqua re digna more gerere possimus. Datum rome die. xxvij.
decembriis. M. cccclvj.

Epistola. cccij.

Novitates.

E meas cardinalis senensis senatui senensi. S. p. d. Que credimus expedire
vt vester senatus intelligat nō tacebimus dum poterim? honeste lris aut
nuncijs cōmittere. Nunc quod significem? hoc est. Rex aragonum graui-
ter egrotauit deinde cōualuit. Nobis relatiū est eum reciduas nescimus an vix-
sit id. Comes tolocen? pridē morte obiit. q; res nō nihil nouitatis paritura videt.
Mā comes euers? hereditatē petit. Abbas vrsin? p̄tra nitit. Comes vrbinas bel-
lū fert idirisse malatestis. Nec ad alios p̄tinēt. In reb; vris bec sūt. Orator ducē
mediolani p̄municato nobiscū p̄silio enīte cōitate vram summo p̄fīci cōmenda-
uit. Qd habuerit ab eo respōsūz scietis. Dns ribias p̄ custodia mōtis acuti petit
aureos trecētos. Dicit em setenuisse famulos plures p̄ custodia. Cui cū dicerem?
nō fuisse necessariū. Replicauit penitus oportuisse p̄ securitate pascuoz at qd si
gnificet ipi intelligit. Nūc de nouo reuerēdissim? cardinalis de vrsinis petit a sanctis-
simo dño nro aureos trecētos q̄s mutuauit sibi tpe exercit. Papa rō r̄ndit illos
p̄tinere ad ratōnes vras. Scitis qd in hac re agere debeatis. nobis cōsultissimūz
videt vt oratores vros hic habeatis qui loqui apte valeāt. nobis nō licet omnia
quauib; tñ oratores ipsos cū fuerint summa fide vtrūq; reipublice qntū facul-
tas tulerit nūq; deerim? Datum rome die. xxix. decembriis. M. cccclvj.

Epistola. cccij.

Refert grates et agere spondet.

E meas cardinalis senensis Johāni bichio senensi. S. p. d. Sciētes qntum
p̄ nobis conatus es in magistratu tuo illo capitaneatus ppli. reprehensibi-
les fuerim? nisi nos ipsos gratos ostendam? Sed hoc modo prestare non
possum. Quippe q nō vbis s; reb; reddēdas eē grās nō ignoram? At si qñ facul-
tas se obtulerit cognosces nos tui amātes esse et accepti bñfici memores. Nunc
non ē aliud quod scribam? nisi qd p̄ republica via ceseim? expedies apud hunc
p̄fīcē oratores vros p̄moriari. Quia mltā indies occurrūt ponderosa et vestrā
cūitate tāgentia. Scis qz nō oīa nobis licet s; oratorib; vris fideliter assistemus.
Et vrbē romana die. xxij. decembriis. M. cccclvj.

Indignū officij se agnosces exora deū.
pro vita que tante dignitati par sit.

Epistola. ccciiij.

Ameas cardinalis senen. **A** bindio senen. **S. p. v.** **C**redimus vt scribis pro
motionem nostrā tibi iocunditati fuisse. Ita em̄ exposcebat verus amici
cia nostra. Nos autem ex hac dignitate nescimus tristari an letari debea
mus. Nam sublime decus nō merenti traditum oneri potius q̄ bonori ē. Venit
in mentem illud apolinis p̄ceptū quo iubet vt nē ipsos cognoscamus. **C**ōside
ramus imperfectum nostrū. Et dum hinc paruitatem nostrā inde altitudinem di
gnitatis adepti metimur horrescimus et trepidam. **N**az quāto altior est ascen
sus tanto periculosior casus. **I**nter hec tā anxie mētis dubia nullū occurrit no
bis aliud remediū nisi ad deū ipm̄ recurramus. et ei supplicemus vt q̄ dedit hono
rem et ipse cōseruet. et nos eaz vitā ducere donet q̄ tante dignitati par sit. **T**u vō
de nobis persuadeto tibi qm̄ illi erga te sumus q̄ sp̄ fuim⁹ et amicitie iura incōmi
nuta seruabimus. **T**ale et amicos illos nros metropolitanos nro noie saluere iu
beto. anthoniū panormitam. matheū malseritū. bartholomēū faciū. matheū io
hannē et reliq̄s q̄b⁹ nos offero. et dato. **E**t vrb̄ ro. die. xviij. decēb. **M. cccc. lviij.**

Amicicia nō abstulit dignitas adepta. s̄ aucta p̄stās ē. **Episto. cccv.**

Ameas cardinalis senen. **L**eonardo beneuolenti senen. **S. p. v.** **S**i q̄cūq̄ ami
cie nostre detractum arbitraris qm̄ aucti honore videmur longe faller.
Nam verā amicitia nulla dignitas tollit. **S**umus q̄ fuimus dum pedib⁹
simul peteremus romā. **S**i potuisset adūci beniuolentie nostre aliqd̄ cardina
tus noster p̄fecto addidisset. **S**z plena q̄ sūt vascula nibil apli⁹ admittūt. nos igitur
erga te idē erim⁹ vita comite. **N**ec de te aliter arbitramur. **D**e dño dñico p̄e
posito nepote tuo sumus memores. **E**t q̄a breui senis venire nō possumus cogi
tabim⁹ quō rem illā h̄ diffiniam⁹. **E**rimusq̄ illi fauētes q̄ntū fert eq̄tas q̄ comes
amicicie inseparabilis ē. **V**os viri senenses more vro. puidi fueritis si hac i curia se
dulo habebitis oratores. **Q**uib⁹ et nos magna fide assistem⁹. **T**ale laurentiū no
strū iube saluere. et nos sibi offero et dominū galganū pari modo. qz scribere non
possumus omnibus. **E**t romā die. xxi. decēbris. **M. cccc. lviij.**

De eodem et seruatum locum pro
suo aduentu pollicetur.

Epistola. cccvi.

Ameas cardinalis senen. **N**icolao pistozienſi doctori vtriusq̄ iuris. **S. p. v.**
Nihil nobis ē dubij te vt scribis nra p̄motiōe letatū esse. **Q**uis em̄ amic⁹
amicū honore non libenter intuet. **S**cis quo te loco habem⁹ et quātū te fa
cim⁹. **Q**uid ni ergo leteris nos lauctos dignitati esse. **C**um et tu vna creueris. si
modo creuimus. etenim nobis nondum liquet an letari an flere potius debeam⁹
ad tante dignitatis culmen euecti. **N**ā qd̄ miserius est q̄ id officij gerere cui neq̄
as satisfacere. **O**nus grauissim⁹ et bumeris nris omnino impar subiunimus nisi
miseratoz dñs q̄ dedit honore et retinēdi facultatē p̄beat. **I**ntelligim⁹ quātū im
minet p̄cipiū atq̄ idcirco de nobis ipsis nescim⁹ iudiciū. vtcunq̄ sit nostra erga
te beniuolētia nunq̄ minuet. **N**az q̄ te dilexim⁹ in episcopatu in cardinalatu ma
gis ac magis amabim⁹. **F**amulos q̄s polliceris recipere non possumus supra q̄
nostra ferat facultas onerati. **T**ibi vero semp̄ erit i domo nostra seruatus locus.
si saltem dignaberis apud nos esse et nos illi sumus qui tibi vsui possumus esse.
Opramus mulā aliquas perq̄ras p nobis et req̄ras p̄cium anteq̄ emas. vt tibi
p bancum de miraballis pecuniā mittamus. **T**ale et dominū Ambrosiū acto
mini allexim nostrū iubeo saluere. nosq̄ illis offero et dato. **S**ilencio ampli⁹
dicito ne oīno fidei renunciet q̄uis indies indignos ad maiores assumi dignita
tes aduertit. vt nobis modo factū ē. nā diuina potētia tūc potissime demonstra
tū subleuat q̄ sūt minima et consilia eius nra non possunt ingenia attingere. **S**er
uū vale. **D**atū romē die. xxi. decēbris. **A**nno dñi. **M. cccc. lviij.**

Epistola. ccrvii.

Offert se p̄mōtozē quantū possit.

E meas cardinalis senensis Alexio ep̄o dufino. S. p. d. Cognoscam⁹ ex his q̄ senas ad nos venerit p̄mōtionē nr̄am tibi iocūda fuisse idq̄ mltis si- gnis monstratū esse. Multa hactenus tibi debuimus p̄ tua erga nos so- lita caritate s̄ nūc magis ac magis obligamur. Crim⁹ itaq̄ tui semper memores et quib⁹ dignitas nobis credita parū merentibus oneri potius q̄ bonori sit. Si tamen in ea boni aliqd̄ erit id cōmune nobis cū tua dignatione futurū est atq̄ ita cupimus p̄suasum esse. Vale ex vr̄be die. xxiij. decembris. Anno. M. cccclvj.

Confidit in deo qui dignitatem

dedicit in sufficienti vires tribuat.

Epistola. ccrviii.

E meas cardinalis senensis Iohāni ep̄scopo grossitano. S. p. d. Si cui p̄mō tionē nr̄am placuisse credim⁹ id p̄fecto de tua reuerēda paternitate non dubitam⁹. Scimus enī q̄ nos solide amas. At p̄pterea nr̄i bonoris au- gmentū veluti tuā gloriā ducis. neq̄ falleris. Minime enī honorari possum⁹ q̄n p̄ticeps nobiscū sis. nos tñ ignoram⁹ an hec dignitas nobis credita cardinala- tus decori sit cū in pares sumus tanto muneri. Cōfidim⁹ in deo q̄ dedit vt vires tribuat ad cōseruatōnez huius status. vtrūq̄ sit tibi p̄s. p̄suadere volum⁹ nos er- ga te esse q̄ olim fuim⁹ ad emolumenta et honores tuos omni tempore volentes. Tñ rogam⁹ vt siq̄ sint q̄ ep̄scopatū senensēz desiderēt id ex capite coneris de- trahere qm̄ viui nō intēdimus ecclesie senensī dulcissime matri et sp̄se nr̄e renūci- are. Vale ex roma die. xxix. decembris. Anno. M. cccclvij.

Abibet vltiorē p̄mōtionē quia
mauult paup̄ amari q̄ diues odiri

Epistola. cccix.

E meas cardinalis senensis Petro cardinali sancti Marci. S. p. d. Refe- ro gratias b̄nauitati tue que se tam benigne obtulit in materia comerari- atus sacri collegij. Volūtates p̄ facto suscipio. Ne cū intelligā id alteri of- ficiū haberi. supplico ne vltorius rem p̄moueas quia nulli reuerēdisimorū dñorū meorū vel grauis vel iniuriusus esse volo. Maloq̄ paup̄ amari q̄ diues odi- ri. Spero tamen tuo auxilio ⁊ sanctissimi dñi nostri clementia ita mihi aliqñ p̄- uisū iri vt boneſte vitā traducē possiz. Ex vr̄be die. xxix. decēbr. An. M. cccclvij.

Mouitates de terremoto cometa ⁊ thurcis.

Epistola. cccx.

E meas cardinalis senensis Diuo Friderico cesari. S. p. d. Audies ex lato- re presentij q̄mirabilia ⁊ incredibilia damna fecerit terremotus in re- gno apulie. Nam multa opida fundit⁹ corruerūt. Alia magna ex pte col- lapsa sunt. In neapoli omēs fere ecclesie et maxima palacia ceciderūt pluſq̄ tri- ginta milia corpora oppressa ruinis tradunt⁹. plūs omīs habitat i tētorijs. Rex aragonū qui aberat audito nouo o incidit i febres et colicā passionēz ferebat⁹ cura- tus. nūc dicitur recidiuasse ⁊ vita eius i periculo esse creditur. Qz si moriatur tan- tus rex (q̄ absit) nō frustra cometa⁹ vidim⁹. cū ⁊ thurci fugati et magna ex p̄- rte celi fuerūt gubernatoz hūgarie ⁊ frater Iohānes obierūt. Comes cilie inter- fectus occubuerit. Et p̄fect⁹ vr̄bis comes taglotoz⁹ vita fūctus sit. Sz velit pie- tas diuina tantū regēz adhuc diutius terris cōcedere cui⁹ obit⁹ magnaz ytalie et hispanie partē sturbaret. Datū rome die. xxvij. decēbris. Anno. M. cccclvij.

Pollicetur se p̄mōtozē in requisitis.

Epistola. cccxi.

E meas cardinalis senensis Mariano zozino senen. S. p. dicit. Promotio- nē nr̄ā ad cardinalatus ordinē iaz te accepisse nō abigim⁹. aucti bono- re p̄ter merita sum⁹. Vnde⁹ loq̄emat⁹ impositū nobis ē q̄ ferre possum⁹

Siquid tamen est in hac dignitate nobis credita quod tibi tuisque conducere queat. nisi libere nos resuscitris amicitie nostre veteri iniuria feceris. Nam beniuolentia que vera est supueniente quouis bonorum cumulo plus augeri quam minui solet. Nos te tuisque rebus deinceps ita utemur quemadmodum olim soliti sumus. Tu si erga nos secus feceris hominis officio fungeris haud recte de amicitia sentientis. Vale ex vrbis die. xxx. decembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxij.

Promotione suam notificat.
Eneas cardinalis senensis Magistratui Balie. S. p. d. Non mea vtus quod scio quatenus est si bonitas summi psulis calix et incessio diui cesaris. Friderici ad cardinalatū honore hodie me puerit. Non est cur ex hoc me turgeat animus. Nam dignitas mihi meriti credita oneri potius est quam bonori. Itaque non veluti iacta bundus collegio vix promotionem meam significo. Sed quod dignum existimo quicunque mihi obueniunt vobis nota efficere. Nam si quid erit in hac noua dignitate mea vel bonoris vel emolumentum id totum desugatur dulcissima patria volo. Ad me nihil nisi labores molestieque pertinebunt. Datū ro. die. xxvij. decembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxiii.

Congratulatur promotioni.
Franciscus pichonius Enee cardinali senensi. S. p. d. Gratulor ytalie et reipublice xpianorum et nostre ciuitati. quibus ob tua promotionem beneuoluisse putauit. Commune est bonum et communis de re est omnibus leticia nunc quod fuit hic ciuitati tantum animorum consensus in idem gaudium. Nec diuinitus instituta credendum est. Nam de sua ecclesia deo cura est. Videret quanta est bonis id est tue reuerendissime paternitatis presentia cui benigna est mens hominum deorumque. Ego quanto gaudio afficiar non possum literis explicare. quicquid vincit gaudium magnitudine omnium epistolarum. Vni de balia elegerunt me oratorem necdum me mittunt. Specto tamen an festi natalis iter arripere. Interea rogo tua reuerendissima dignitatem digneris me auditorem tuum eligere. Potes apud te hominem me peritorem inuenire. hominem deo deditissimum tue reuerendissime paternitati ut ego sum. quod te tuarum omnia diligat inuenire nec in ytaliam nec in germaniam poteris. Recomendo me tue reuerendissime paternitati. Ex senis die. xxij. decembris. Anno. cccclv.

Epistola. cccxiiii.

Notabiliter de eodem.
Gorgius lollius doctor Enee cardinali senensi. S. p. d. Gaudeo reuerendissime pater domi mi sacrosancte romane ecclesie que tale virum in sacro admisit senatu per queres sua summa in agendo industria et optimo in providendo solio gubernet. Gaudeo reuerendissime orationi tue. cui maximis in negotiis labor et summis in piculis fortitudo. innumereque ac ingentes virtutes partim debitis honestant premijs. et si non ignorem labores cum gloria augeri: letor patrie que tantum glorie affecta est quantum ferre petere decuit. Quod etiam ad summum reipublice maxime profuturum non dubitat. presertim in hac tam maxima temporum difficultate. Gaudeo letorque omnibus bonis quibus vehemens ad auctam esse bene agendi audiat quod non putet. Cum vtutes extolli premijs adornari videt. precipue litterarum studiis dediti cum tale se studio suorum ducem intueant. Letor sumo pere mibi ipsi. Cui tota ciuitas gaudet. vniuersus populus letatur. singulique congratulantur. Cateruatum domum ventitat quod hec omnia ipse sum adeptus. Et id quod iure. quod enim maius hoc in seculo assequi possim quam summa gloria extolli eum. qui me ab incunabulis usque seu a teneris vnguliculis semper atque vniuersum dilexit. Cui magis quam genitorum suorum obnoxius nisi reus sum summe iniquitatis. qui crimine apud ipsam olim vrbem stabilis. et si non ignoret forte et presentem reuerendissime orationis tue animus. huiusmodi rebus minus effertur. si in eo cunctum geri ut magnanimum decet. Non autem quod

cūq; pro ipsi religioe. et sacrosancte ecclesie statui equo aio ac libetū subire. **Haec** ta-
men totū vt tibi bonū felix faustūq; sit deū immortalē oro obsecroq;. Sitq; reue-
rendissime dñatōni tue semper. **pitius.** **Ago** autem et tibi et reuerēdissime dō. tue
comendatus optime ac felicif valeo. **Senis. xx. decembris anno. M. cccclvij.**

Promotionem suā notificat.

Aleas cardinalis senen. **Petro noxetano. S. p. d.** Quod cepisti apud ni-
colaum pontificē maximū nūc diuus calix? cōsumauit sacro collegio car-
dinalium sumus aggregati immeriti et indigni q; uides. Sed tūc ostentat
principes suam potentiam cum ex infimis sublimes faciūt. Quod aduerterē ale-
xander macedo. in asia ortulanū quēdaz ad regni fastigiū euerit. Et nos igit su-
mus dñs noster erexit ex puluere fecitq; cū principib? ecclesie sedere. In qua re
liquid boni est id cōmune tibi nobiscū esse volumus. Nam si qñ te basilee dilexi-
mus nūc maxime amamus hoc te scire volumus. Vale ex urbe roma die xxvij.
decembris. **M. cccclvij.**

Se offert vsui tāq; frater.

Aleas cardinalis senen. **Iobāni cōpiso epo placentino. S. p. d.** Audisti
ex alijs opinamur nos cardinalat? ordinē adeptos. Et quis indigni hoc
honore sumus. id tamē tibi gratū esse confidimus. Quis enim amicus ē
et amici exaltationē nō querit. Et pro meritis dices amicū amici dignitatē expete-
re. Istā amicitia stoicor? fortasse sententia dictauit. Amicitia nra ex mera pbia
est et pingui quadā inuierua res metū suas. Et cūq; nobiscū actū ē nostrā pmo-
tione tibi dulcissima fuisse cōfidimus. Cū ad nos nunciū eius delatū est. vellem?
id pmi cūciāse patri amatissimo. Sed nulla lfarū velocitas est que famā imi-
tari possit. Audisti ex alijs nobis cardinalatus creditā dignitatē audi et nūc ex no-
bis. Et psuade tibi nos eos cō erga te q; papie mediolani basilee romeq; fuim?. Et
nobis pro veteri amicitia tāq; fratre amantissimo vttere. Ex roma die. xxvij. de-
cembris. **Anno. M. cccclvij.**

Refert grates congratulatori.

Aleas cardinalis senen. **Comiti Jacobo piccino. S. p. d.** Illustis et ma-
gnifice comes amice charissime. accepim? bñanissimas lras tuas qb? de
promotione nostra ad cardinalatū cōgratularis. Offers officia et operas
tuas ad beneplacita nra et te ipsum efficias nobis cōmendatū. rogans vt negocia
tua cū frequentius requiramus gratiofo fauore cōsequamur. Respo debimus bre-
uiter bñdōi argumēta tractanti qui facta magis q; verba requirit. De gratulatio-
ne quā sincero ex animo pdire nō ambigim? grās agim? idēq; pro tuis oblationi-
bus dicim? sentientes nos pterea tue magnificētie plurimum obligatos. Donorū
tuo et cōmodo vbi p nos aliqd agēdū occurrat bono aio fauebim?. Mellem? inter
te et senen. cā vigere beniuolentiā que in eos clareq; memorie genitorē tuū olim
vixit. Sic enim liberiori et promptiori animo et loqui et scribere et subuenire alē
alteri valeremus. Datū rome die. xvij. **Januarij. M. cccclvij.**

De cōsolatione super morte.

Aleas cardinalis senen. **Iobāni Miraballio equiti neapolitano. S. p. d.**
Non scripsimus tibi statim cū audiuimus dilectissimū filiū tuū mortem
obijisse. Neq; enim consolari magnificētiā tuam poteramus: ipsi cōso-
latione indigentes. Nihil enī minus me afflirit prudētis et ornatissimi viri rapt?
q; te eius parentem. quippe tu filiū mortē (vt natura iubet) grauer et acerbe tu-
listi nos et illius obitus et tuus meror non mediocri dolore affecit. At nūc paulu-
lum ad nos reuerfi et humanarū rerū conditiones animo reuoluentes arbitra-
mur te pro tua sapientia finem luctui posuisse. neq; amplius velle angī super bis
s. iii.

que mutari non possunt. **O**mniū vna conditio posita est tandem mori lex nature est inmutabilis et inenitabilis: quicquid vnu quod alterum serius apprehendit. bono tamen viro nunquam tempestiuor putanda est qui ex tenebris transit ad lucem et ex laboribus ad quietem: ex miseria ad felicitatem. **Q**ui ergo filius tuus vitam mundam atque optimam duxit: cōgredere illi debemus: quia terrena et transitoria pro celestibus atque eternis permutauit. **P**raemus igitur ut questibus et lacrimis modum ponēs tibi et reliquis filiis tuis hilaritatem sumens consulas: neque enim nobis et ipsi proli tue quicquam gratius aut acceptius prestare potes quam tuam vitam cum iocunditate et leticia traducere. quod certe facies cum cogitabis diuinam pietatem de donis innumerabilibus cumulasse. **N**am et vitam longa et opes amplissimas et regni gratiam et sobole electissimam et nomen bonum et inter omnes italos atque externos maximam reputationem deus ipse magnus et misericors cum sapientia ante donasset liberaliter elargitus est. **D**atum rome die. xviij. **I**anuarij. Anno domini. **M**.cccclvj.

Epistola. cccxix.

Congratulatio sup promotione amici.

Pogius florentinus **E**nee cardinali senensi. **S**.p.d. **C**um audissem pater mi reuerendissime te factum esse sancte romane ecclesie cardinale gaudius sum. **S**ane maiorem in modum prout amor in me tuus et mea erga te obseruatia postulabat. **I**d vobis maxime mihi fuit voluptati cernere eam dignitatem (que maxima est) in te collocatam: que non ambitu vel gratia sed virtutis studiis quesita esse vide res. **A**ccedit ad consolationem meam et summam iocunditatem quod vir eloquentissimus optimusque artibus eruditus fructum eloquentie et doctrine sit (quod perraro accidit) prosecutus. **I**n quo gloriari quodammodo mihi merito video: posse enim quondam ordinis virum. hoc est eloquentie studiis et dicendi exercitio stantem eo in statu esse collocatum ut sue doctrine emulos extollere. et eis presidio atque ornameto esse possit. **M**agnus profecto eloquentibus viris suffragium ex hac tua dignitate posuit esse videtur. cum sint habituri veluti certum refugium in quo illorum desideria cōquiescant. **E**o quidem primum tua tui vobis mea. tuus eloquentium omnium causa gratulor et exulto te tam in insigni loco positum non secus ac si aliqua mihi prospera fortuna accessisset et illi mihi diem illuxisset felice puto quod declaratus es cardinalis cum palam factum sit locus esse probitatis et doctrine et non semper neglecta iacere virtute. **Q**uod vobis ad me attinet magni rebus meis existimo esse fructum. **S**cio enim te maiori animo ac promptiori diligentia curaturum que ad me pertinet quam bi quorum mens et voluntas remissior est in docendis viris subleuandis. **S**entiat alij quod velint. virum doctissimum et ornatum virtutibus necesse est doctos diligere ac bonos. **N**on mihi tamen tamen arrogo ut profitear me doctrina et virtute predictum esse. **I**d dicam dedisse me operam quoad facultas tulit ut non in postremos essem reiciendus: nolo (ut plures solent) cōmorari in tuis laudibus aut meritis enumerandis: ne videar (quod viciū) perculabest a meis moribus adulatois officium assumpsisse. **H**oc tamen profitear tate dignitatem tibi gradum tamque tuarum virtutum premium fuisse tributum. **V**ale et pogij tui memor. **F**lorentie die. iij. **I**anuarij. **M**.cccclvj.

Epistola. cccxx.

Suadet sedus inire cum summo pontifice

Eneas cardinalis senensis **M**agistratus balie. **S**.p.d. **D**ecreuerat per vos dies sanctissimus dominus noster certum oratorem suum ad vos transmittere. et vobiscum ad ea intercedat. per que pax vestre ciuitatis et securitas libertatis et regimini vestri solidari possit. **E**t quantum eius mentem capere potuimus: sua sanctitas aliena non esset ad certam vobiscum intelligentiam habendam. per quam et vestra erga eum deuotio et sua in vos protectio confirmaret augeretque. **A**d quam rem etiam nos suam pietatem hortati sumus. **E**terne tamen ipse pontifex maximus: ne suus orator frustra de bis apud vos ageret: que res non esset apostolici sedis honorifica atque ideo suspecta illi missione. **N**on si vestre magnificentie ad hoc animate sint cupiantque veram et efficacem habere intelligentiam cum ipso summo pastore. idque nobis significauerint. **S**peramus ita

efficere q̄ orator. predictus ad vos transmittet. ⁊ ad effectus predictos operas
suas interponat. Nos aut̄ aduertentes animo quātas superioribus dieb⁹ vestra
res publica passa est calamitates ⁊ ad ea sedulo intendentes p̄ que vestrū regimē
patrie vīe (vt quidē putamus) saluberrimū confoueat ⁊ stabilisat. nihil arbitra-
mur vtili⁹ q̄ hoc tpe ciuitatē vestrā cū omnib⁹ bonā amicitia ⁊ vicinitatē cū sum-
mo vero pontifice spālem habere intelligentiam qua illa vos vt filios tueat ⁊ vos
cū vt patrē reueramini. Sup̄ qua re vestrū responsum p̄stolamur. Dat⁹ rome
xxij. Januarij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccrri.

De eodē ⁊ credita reposcit.

E Meas cardinalis senen⁹. Johanni bichio ciui senensi. S. p. d. Videbis que
scribimus magistratui balie cogita super illis ⁊ nobis rescribe. Nos salutē
vestri regiminis in eo cōsistere arbitramur vt cū vicinis omnibus bonam
amicitiā tenentes cū summo pontifice spālem intelligentiā habeatis. etenim vos
cum papa patre omnium spāliter colligatos nemo infestabit. De alijs aut̄ vestrum
sit cogitare. Preterea non habebūt locū rebelles vestri vnde quouis pacto vos
offendāt si pape vniti eritis. Verū hec cogitari nullo mō queunt nisi res pecunia
ria a vobis absoluat. Suademus ne cū illo qui vobis libertatē tutatus est ⁊ in fu-
turum tueri pōt. ⁊ vult si vos vuleris de pecunia modica cōtēdat. Nos insup̄
sciētes tibi commissas eē expeditiōē crediti nri cōmendam⁹ eam rē amico optimo
⁊ singulari quē scim⁹ nobis nō defuturū. Et vrbē. xxij. Januarij. M. cccclvij.

Epistola. cccrriij.

De eodem.

E Meas cardinalis senen⁹. Cristofero gabrielis ciui senensi. S. p. d. Scribi-
mus magistratui balie aliqua que credimus ad vtilitatem reipublice per-
tinere. Ea videbis ⁊ intelliges. Scimus magistratus vestros oia meli⁹ in-
telligere per sese q̄ nos cogitare possumus. Tamen vt hi qui patrie nre tenemur
cōsulare cogitauimus que credimus esse salubria eidē. Rogamus examines oia
⁊ que vobis meliora vident nobis significes. Nos em̄ vbi videmus patrie vīe ⁊
p̄nti ei⁹ regimini posse bene cōsulare nō decimus. Insup̄ qz tibi commissā est ⁊ ali-
quibus alijs expeditiō nōstri crediti petim⁹ vt tanq̄ amicus noster de quo pluri-
mū cōfidimus opas tuas impartiaris cum effectu vt nobis fiat satis. qz multis
vrgemur oneribus. Dat⁹ rome. xxij. Januarij. M. cccclvij.

Epistola. cccrriij.

De eodē ⁊ petit responsum.

E Meas cardinalis senen⁹. Leonardo de beneuolentib⁹ ciui senensi. S. p. d.
Sepe simul locuti sumus de republica senen⁹. Fuitq; nostra (si recte me-
minimus) sententia expedire ciuitati senen⁹. cum vicinis omnibus pacem
habere illisq; mōdē gerere vbi sine detrimento magno id fieri possit. cuz papa vo
omnium cōmuni patrē amplius atq; amplius sese intelligere. Mā pape collegatos
nullus italie potentatus verare audebit. Secus si alterius principis aut populi
vestra res publica federib⁹ implicet pseueramus nos eo ipso in p̄posito atq; ideo
dn̄s balie sup̄ ea rē scribimus. Facrogamus vt responsum det. Māq; si vestros
aios ad eā rem volētes inuenerim⁹ arbitramur salubrem rē pcuratū in ciuitati ⁊
patrie vestre ⁊ potissime regimini p̄nti. auferet q; vestris hostib⁹ nocēdi facultas
Verū difficile est de his aliquid tractare nisi res pecuniaria cōponat ⁊ que pape
⁊ que piccinino debet. Nec nobis aut honorificū aut vtile videt vestris magistra-
tibus cū eo de pecunia cōtendere qui ciuitatē ipsaz vestrā de morte reuocauit ad
vitā. De p̄posito tuo curabim⁹ ea fieri que digna sūt. Jamq; caplo vō scripsim⁹
responsumq; p̄stolamur. Dat⁹ rome die. xxvj. Januarij. M. cccclvij.

Congratulatur promotio optans salu-
tem plurimā cōsiliis de patre cinio.

Epistola. cccrrriij.

Precius dux mutine. Enee cardinali senen. S. p. d. Cū primum nobis nunti-
atum est cardinalatus dignitate ad te reuerendissime pater esse delatā ma-
ritimū in modū gratulati et gauisi sumus. Nā cū tua virtus doctrina: mor-
elegantia. et vite sanctimonia nobis iam pridē cognita et p̄specta eēt. eam tibi iu-
re optimo deferri cupiebamus. Augebat huiusmodi desiderium nostrū mutua cari-
tas et singularis beniuolentia qua inimicē obstringimur. Itaq; certo teneas maiore
rem etiam quā dedare possumus ex tanto munere voluptatē cepisse. Sic ipse
deus noster a quo omnia bona procedunt longeuius te faciat p̄stetq; ut eo bene
beateq; semper vsq; ad extremū perfrui possis. Referente clarissimo iuriconsul-
to domino iacobo nostro intelleximus q̄ pleno cordis affectu tua reuerendissima
dominatio nobis afficiat. Et quod de ea teq; statu suo omnium quātūvis amplissi-
mo non minus q̄ de nobis ipsis ac nostro disponere possimus. Et ita hac spe et fi-
ducia freti decetero in his que nobis rome semper tractanda erūt ad tuā reuerē-
dissimā dominationē ut ad dominū et p̄sule in quo summā fidem et spem locau-
mus audacter recurremus. Quod vero reliquū est tue reuerendissime dominationi
ni nos nostraq; omnia plenissimis manib; offerim; ita ut eis uti et abuti possit p
sua uoluntate et arbitrio. qd quāto liberior id fecerit reuerendissima. d. tua sciat no-
bis tanto gratius esse futurū. Datū die. xv. Januarij. M. cccclvij.

Epistola. cccrrrv.

Precius dux mutine. Enee cardinali senen. S. p. d. Cū primum nobis nunti-
atum est cardinalatus dignitate ad te reuerendissime pater esse delatā ma-
ritimū in modū gratulati et gauisi sumus. Nā cū tua virtus doctrina: mor-
elegantia. et vite sanctimonia nobis iam pridē cognita et p̄specta eēt. eam tibi iu-
re optimo deferri cupiebamus. Augebat huiusmodi desiderium nostrū mutua cari-
tas et singularis beniuolentia qua inimicē obstringimur. Itaq; certo teneas maiore
rem etiam quā dedare possumus ex tanto munere voluptatē cepisse. Sic ipse
deus noster a quo omnia bona procedunt longeuius te faciat p̄stetq; ut eo bene
beateq; semper vsq; ad extremū perfrui possis. Referente clarissimo iuriconsul-
to domino iacobo nostro intelleximus q̄ pleno cordis affectu tua reuerendissima
dominatio nobis afficiat. Et quod de ea teq; statu suo omnium quātūvis amplissi-
mo non minus q̄ de nobis ipsis ac nostro disponere possimus. Et ita hac spe et fi-
ducia freti decetero in his que nobis rome semper tractanda erūt ad tuā reuerē-
dissimā dominationē ut ad dominū et p̄sule in quo summā fidem et spem locau-
mus audacter recurremus. Quod vero reliquū est tue reuerendissime dominationi
ni nos nostraq; omnia plenissimis manib; offerim; ita ut eis uti et abuti possit p
sua uoluntate et arbitrio. qd quāto liberior id fecerit reuerendissima. d. tua sciat no-
bis tanto gratius esse futurū. Datū die. xv. Januarij. M. cccclvij.

Pollicetur diligentia sup comendatis.

Epistola. cccrrrvj.

Eneas cardinalis senen. Jobani frunt p̄bnotario coloniensi. S. p. d. Ac-
cepimus lras tuas q̄bus rem tue p̄positure nobis efficis comēdatā. Ama-
mus te et semp loco fratris amauimus. Nec mō de nra mēte decidisti nec
decidere potes dū fruimur aura. obtulimus p̄curatori v̄ro nras opas. Siquērit
qd ille nobis expetierit baud q̄c̄q; frustrabit si mō res erit q̄ vires nras nō super-
cupim; te videre atq; amplecti aliqñ si deus dederit anq; hac luce migremus.
Ex veterib; em̄ veris ac solidis amicis q̄s basilee dilexim; pauci tecū supsūt et vi-
ta nra instar fluminis rapidi abijt. Nō possum; tenere lacrimas cū p̄sice beniuo-
lētē nre mētie incidit. Itaq; iam vale et reuerendissimo dño coloniensi. comēda-
tos nos effice. nā sui sumus. Ailmano p̄posito sancti Florini et Jobani polare
nro noie salutes dicito. simulq; Jobani winderos nosq; illis ad queuis benepla-
cita offerto. Iterū vale.

Epistola. cccrrrvij.

Eneas cardinalis senen. Antonio petri collei. S. p. d. A amico dūcē fue-
rit nobis lre tue q̄b; de suscepto cardinalat; honore p̄stulari q̄ tibi gratā
r̄missione nras eē p̄dicim;. Nihil nobis dubij ē et antonio et tibi nrm omne
pecus sumope acceptū eē. Sed vtinā dignitati satisfacere possumus et ita nobis

deus agere vitā tribuat ne munus qđ nobis splendore est et nobis polluat qñqđ
impares sum? qui hoc gradu potiri debeam? Spero? (si deus annuerit) esta-
te prima patria reuifere. **A**ug. et anthoniū te illic conuenire et amplecti. Nos
amamus et amabimus dñi pñenti fruimur aura neq; vera beniuolentia supuentu
dignitatis auferet. Rogasti vt rescriberemus: fecim? non inuiti et manu pñia qđ
iam nobis perrari est breuē hāc eplā exatauimus. Sumus in scribēdo breues
In loquēdo longiores erimus. Vale et nomine nostro anthoniū valere iubeto.
Et vñbe die. xij. february. Anno. M. ccc. vij.

Deit moniales p se deū orare
vt collato honore digne pesse possit.

Epistola. cccxxviii.

Eneas cardinalis senen. Dorothy sanctemoniali sue confobzinc. S. p. d.
Charissima soror et filia i xpo amatissima letati sum? in tuis lris quas tua
vice videmus. Cōsolat nos tua vita deo (vt cōfidimus) accepta. Berge
et seruito deo qđ seruos suos sui regni cōsortes facit. Cōgratularis nobis p digni-
tate cardinalatus. Braue pōdus accepim? et magis qđ nri queāt humeri ferre. Tu
ancilla dei fac qđ dicis roga deū p nobis. Idē quoq; vt relique sorores tue faciāt
exhortare. nisi enī diuina opitulef gratia non est qđ tantā ferre sarcinā valeam?
Cōfidim? in tuis orationib? et aliam psonarū deo dedicarū. Priuissim tuā vt
nostro nomine salutata reddas volumus quā sanctā esse virginē et matrē accepi-
mus et optime filias suas in monasterio gubernare. Placet deo placet ciuitati et
nobis perseuerate. Omnis breuis est vita. Et qđuis est labor eē inclusum nō sunt
en passionē huius seculi que cōparari possent ad futurā gloriā que reuelabit in
nobis. Gregorius lollius frater tuus et noster nobiscū est: et bene hñ noli ei? causa
te afflictare. Bene vale. Et roma die. xij. february. M. ccc. vij.

Expedire scribit oratore apud sanctis-
simū haberi et in carceratū emācipare.

Epistola. cccxxix.

Eneas cardinalis senen. Magistratui balie. S. p. d. Retinuim? tabellariū
vñm in banc vsq; diē vt (si possemus) rei vñe melius pfulerem? et circa ne-
gocia tritici et circa montē acutū. sed nō potuimus aliud obtinere qđ pridē
imo nescimus vñde procedat sanctissimus dñs noster qđ prius ait vñe pecunias
et pascuis pueniētes cōverti in solutionē castri custodie. nunc mutatus est neq;
audire vult verbū. Itaq; sicut in alijs lris vobis scripsimus vñle videt nobis
mitti buc aliqū oratore laycū qđ audacter loqui possit. Maz sua sanctitas statim
nos tacere iubet cū de hac loquimur. Et dignū est nobis ob edire. Oratori vño
aliē enūciat cui nos etiā assistem? Et pfecto quāto pl? bec materia mōtis acutū vñf
fert tanto peius est. Speramus si mittetis oratore fortasse dominus de vñs cō-
tentabit de pascuis si tamen proueniat solutio eorū. Alioquin de bursa pape nihil
extrahet. in mora periculū est multis respectibus. Videbitis que scribit dñs no-
ster in breui suo et de pascuis mutatum est vt preferet. De tritico non est mirum si
haberi nequit. Nam nec per vñm subditi ecclesie triticum (vt petebāt) habere
potuerunt. Et franciscus venerio ob rem frumētariā male administratam in car-
cerem coniectus est. itaq; desperata est huiusmodi materia. Scripsim? nuper de
domino Gregorio. Facietis nobis rem gratissimā si eum absoluatīs ab imposi-
tū sibi calūnijs. neq; dignum est vt ad relationem nepharij hominis et in tortura lo-
quentis ac de auditu afferentis. nō de visu vir bonē fame doctor insignis et ciuis
nō ex vñlmis debonestet. Cū si ceteri deessent illō suffragari deberet qđ noster fra-
ter est et viuit nobiscū qui vere reipublice: nō vulgariter seruiuimus et in futu-
rum (si vita comes fuerit) possim? aliquando prodesse: quod fecim? et facimus
omni tempore animo volenti. Mittimus vobis quitantiā pape per suum bre-
ue nobis directum et comitis Jacobi per publicum instrumentū. Superest vt de
futuris solutionibus in tempore prouideatis. Datum Rome die. xij. february.
Anno domini. M. ccc. vij.

Notificat suā promotionē & offert
se ad beneplacita obsequiosum.

Epistola. ccxli.

Eneas cardinalis senensis Theoderico archiepiscopo coloniensi. S. p. d. Scio semper me charū ac acceptū fuisse dignationi tue postq̃ germania inco-
lui a quo tempore iam. iiii. & xx. anni decurrerūt. Plurima em̃ beneficia plu-
rimosq̃ fauores impendisti mihi sed nō valui rependere vices. Quid em̃ ego ver-
miculus cōtra tātū principē prestare poterā. Non fui tamen ingratus (siquidē
gratia etiā solo animo impendit) colui. ego dignationē tuā amari observavi su-
pra ceteros nostri seculi principes & cū aliud nūl possē nomē tuū quocūq̃ di-
uertebam. et si nō paribus virtuti tue. at saltē quibus poterā laudibus extollebā
Nihil est quod vltra tūc principē de me optimē merito exhibere quirē. Nūc for-
tasse nū minimū est quod valeo aliquid tamē plus dignationi tue cōferre q̃ pri-
us licebit quādo cardinalatus honore nō meis vllis meritis sed diuina charitate et
summi presulis beneficētia sum obsecutus. Atq̃ hoc est qd̃ bis lris tue dignatio-
ni notificare libuit. nā ego qui tuus clericus p̃byter & ep̃us fui. tuus quoq̃ cardī-
nalis esse nō desinam. Etat̃ me igit̃ dignatio tua neq̃ mihi vllō in tpe vllō in la-
bore ignoscat. nā tūc me viuere iuuabit cū pro te. tuis consanguineis amicis be-
nivolis exercebor. Datū rome. xxiij. february. M. cccclvij.

Consiliat amico quomodo cōsequat̃
notabile cōmendatū monasterij.

Epistola. ccxli.

Eneas cardinalis senensis Roderico cardinali sancti Nicolai. S. p. d. Tri-
ne iam mihi reddite sunt lre tue suo more suauissimo & ab amantissimo pe-
ctore prodeuntes. prioribus respondi nō vt debui sed vt potui. Quis enim
tam euiscerate charitati satisfacere possit. Scio qd̃ debeo. facio quod valeo. Ad
vltima scripta p̃pero nō repeto quod de beniuolētia vltro citroq̃ dici posset. me
animus tuus est. dabūt aliquādo testimonia nō verba sed opera. Summo pontifi-
ci nō desino. de charissimo sibi nepote cū se offert occasio loqui. nec p̃tereo iūta-
ctā cancellariā. nihil adhuc solidi est manet arbitror alta mente repositū cōciliū
Nō oia p̃didit sener que facturus est. cū negat tūc maxime cupit. Nō cessabo cū
licebit iterū atq̃ iterū perloqui. fama hic est vacasse ep̃atum tulensem. Ep̃iscop⁹
eius loci monasteriū cōmendatū habuit. cuius anm̃ valor mille & quingentorum
aureorū esse fert̃ sub ditione ducis burgundie. Dñs noster id tibi cōmendaturus
se ait. rothomagen. eius rei p̃motor fuit. Ex vsu erit illi scribere & rogare eum. vt
rez pagat. Qd̃ si feceris noli me quoquo mō noiare atq̃ hec secreta sint. Ita em̃
expedit. Intelleri que scribis de p̃sidatu fabriani. Rogo velis hortari ciues eius
oppidi vt erūc eūgāt bartholomeū massanū illū doctore & affinem meū neptis
mec virū pro fer mensibus sequentib⁹ amicū magistri symonis. Electio em̃ solet
fieri post introitū potestatis noui inter duos menses. Itaq̃ vtile fuerit puenire
Scio illos cōplacituros dignationi tue. Sumus p̃fiter bene valet. Datarius
(vt fama est) thesaurari⁹ creabit̃ & bartholome⁹ regnati⁹ p̃thonorari⁹ dignita-
te assequet̃. cardinalis papien. infra biduū aduenturus fert̃. De neapolitano ni-
hil est certi cū rex ille nō gino cū pietate aplica p̃sonet. Florentini arbitrali dñi nri
sententia in. xviij. milib⁹ aureorū damnati sunt dñs de gabatritis ob certa q̃ illis
oppida abstulerunt nihil plus noui est. Cōmendamus nos tibi cui seruire p̃esto
sumus. Et vbe die. xxiij. february. M. cccclvij.

Refert grates clero suo p̃ pcuratore suū de chari-
tativo subsidio & p̃cipit satagere vt detet̃ emāpet̃.

Epistola. ccxlii.

Eneas cardinalis senensis Francisco picholomeo. S. p. d. Accepim⁹ tuas lras
triplicatas. Ad priores rñdū qd̃ de locatiōe ep̃atus mirari videtis.
Nihil est q̃ inde cōmouearis. Nos clero nostro nūq̃ oneri fuim⁹ nec vo-
lumus eē. Quippe q̃ plebē nō modo clerū affectu colim⁹ singulari. Nō dispo-
mus vt putam⁹ de illo regimine añ aduētū ym. Et tūc faciem⁹ vt bonū pastore

debet qui nō cōmēdat oues lupis. Placet qđ fecisti cū dero. **S**uffrag. de ducetis
ducatis cōtētissimi sciētes inopiā in qđ estis. Placet qđ differre ad tēp^{er}actionē
medie p^{ri}s. **S**olum? vñ nō nomie ipsi dero grās agas tū dicas nos semp futuros
ad ea que illis conducāt paratos. **M**iramur capitulū in facto p^{ro}positi nō aliter
de nobis qđ scribat fidē adhibuisse. nec scimus an velimus hoc onus iudiciale ac
cipere tū strepitū illū audire. cupimus leonardo beneuolenti becipsa referas. **I**n
facto **G**regorij laudam diligentia tuā utq; cōtinues hortamur donec bon^u affi
erit. **I**ta gregorius ut vidimus ex copia citationis. p^{ri}sus est innocens. **A**it effi
qđ cū criminat. Anno p^{ri}i. **M**.cccclij. mense aprilis locutū esse gregorij cū aliqb^o
in sancto desiderio. **I**terum eodem mense paulopost fuisse in domo omnimode
bellantibus. **I**terum eodem mense paulopost fuisse. ut audiuit accusator ipsum
gregorij in domo oratoris veneti tibi scripsisse cū alijs cū iacobo piccinino. **E**i
des cū non ponat dies mēsis rem. p^{re}ndi verisiliter ad. xv. t. xx. diē aprilis añ. qđ
scriberet piccinino. at gregorij quarta mēsis diē ex senis abijt ad regē aragonum
accusator insup^{er} de audito loquit. **I**sta nō coherent. **P**reterea velis hominē ino
centē iuuare tū potissime nō intuitu imo iussu. **T**ibi em p^{ri}cipim^{us} ut platus tuus
ne quo pacto hāc defensionē p^{re}teras. **S**cimus viros magnificos **J**ohannē gu
ci tū franciscū luc^u tū cristoferi nantis amicos eē nostros nobisq; fauere. **H**os
aut alios adito tū cura hanc cām. p^{ro} nō desiderio terminari qñquid nos semper
ad ea tendimus qđ sūt illi regimini vtilia tū honorifica. **V**ale ex roma diē. xxij. **F**e
buarj. Anno. **M**.cccclvj. **D**e neptenā dīcto cū parentib^{us} nos man^u laum^{us}.

Gratanter suscipit carmen de eius.
p^{re}conijū compositum.

Epistola. cccxij.

Aleas cardinalis senen. **L**odouico crebello mediolanen. **S**.p. d. **A**ccipim^{us}
carmen tuū. **L**odouici nobis amātissime nō sine animi singulari voluptate
quis nobis plura tribui vis qđ debita sunt. **S**cimus impectū nostrum tū
qđ procul ab eo simus boie quē describis nō ignoram^{us}. **E**t si peccari erga nos ali
quē oportet. malimus laudādo qđ vitupando metas ab illo trāsgredi. **F**ecisti qđ
amātes cōsuevere. **D**ixisti de nobis nō que modo sciebas verūtiā que voluisses
esse vera. **P**ermittim^{us} oīa dilectioni tue. **N**esciebam^{us} ante hos dies vbi locorum
esses vel que te fortuna teneret. nūc certiorati sum^{us} tū scriptis tū ducalis ora
toris verbis. esse te optimo loco apud illustrissimū tū magnanīmū ducē mediola
ni ab eo qđ diligi. **I**d est sup^{er} modum nobis gratissimū. **V**idemus em tue v^{ir}tuti
quā sp^{irit}u magnificimus suū locū eē tributū. **D**ignus ē ille cui fuias. **I**ta cui hoc tpe
bonestius famuler^{et} qđ ei qđ totius italie splendor esse tū decus singulare oīm iudi
cio existimat. **P**erge oramus tū illi ut tua p^{ro}bitas te hortat indeesse tuos p^{ro}be la
bores. **N**eq; em sinet ille tuā virtutē iacere. **C**ū aut facultas aderit nos illius ex
cellentie cōmendatos efficies. qđ p^{ro} singulari munere feremus siqu^{id} aliquid accidat
in qđ sibi fuisse ac p^{ro}desse possim^{us}. **V**ale ex v^{ir}be diē. xvij. februarj año. **M**.cccclvj.

Amicitiā suā notificat tū se
cōmendari exorat principi.

Epistola. cccxliij.

Aleas cardinalis senen. **S**tephano de curte. **S**.p. d. **E**xpectauimus infi
guis eques post n^{ost}az ad cardinalatū assūptionē duos mēses si forte aliqd
nobis scriberes. **V**idebat em nobis a te scribēdi initij sumēdū. ne gloria
hūi de nouā dignitatē nob^{is} creditā significare videremur. nescim^{us} qđ factū sit. nul
le ad nos tue s^{er}uallate sūt. nec de te qđqđ audim^{us}. **S**atemur nos victos eē silen
tio tuo. neq; posse tādiu tacere qđ diu ip^{er}etaces. **F**ortasse tibi equi^{us} videt nos an
scribere debuisse. **C**redim^{us} tibi tū ab optimo singulariq; amico nō egre vicimur
Habeto igit^{ur} has s^{er}as qđ nō p^{ro} motionē n^{ost}ram (quā p^{ro} multoz cognouisti s^{er}as) s
animū nostrū erga te illū esse scias qđ s^{er} fuit. **A**manim^{us} te v^{ir}nice in c^{on}atu. **A**man^{us}
tū cardinalatū nō min^{us}. tū n^{ost}ri naturā tū mores n^{ost}ros. nō tūmen^{us} nouis bono^{rum}.

bus quos nobis oneri cognoscim? horrescim? cū eo loco nos euectos cernimus
quē viris clarissimis debitū intelligim? Veremurq; ne gradus nra virtute altior
ad ruinā nobis sit etq; ideo si vnq; amicis eguimus nūc potissime illoz nobis co
pia necessaria est. Et quoniā te veracem et amantissimū experti sumus: nō possu
mus te pro veteri consuetudine nō colere et obsequare. Cupimusq; idē erga nos
te agere et eundē eē modo qui fuisti actenus. Expectamus tuas lras qbus de tua
fortuna et tui pncipis optima valitudine atq; felicitate certiores nos efficias. Gra
tū aut nobis fuerit si nos ipsos dño duci cōmendaueris et quāta sit nra in eū deu
tio demōstraueris. Est enī si quis principū et itālicū nominis cuius pspicitati fa
ueamus. is vnus est cuius ingenti virtute et clarissimis rebus gestis nostrū secu
lum illustrabit. Cūq; ille in hac curia plurimos habeat seruitores nobis quidem
circūspēctione: doctrina: auctoritate pstantiores. At fide et effectu qui nos erga eū
super neminē. Atq; hoc te illi nomine nostro dicere et affirmare optamus. Vale
Et vrbē die. iij. february. M. cccclvij.

Congratulatur promotō ex vir
tutibus enarratis e mēto.

Epistola. ccciv.

Andreas cōtrarius vener? Ence cardinali senen. S. p. d. Postq; mibi nea
poli allatū est reuerendissime pater et dñe sacrosancto collegio te associa
tū. Sane (vt debui) cōgratulatus sum ecclesie dei. Dehinc vt tui aman
tissimus atq; obseruatissimus maximo gaudio ita me deus amet atq; incredibili
leticia affectus sum. Tu enī reuerendissime pater cū pro viribus de sacrosancta
romana ecclesia nūc publice nunc priuatiz semper benemeritis sis profecto nūc
egregie tue virtutis premia cū ingenti laude et gloria pulcherrime es consecutus.
Desertim cū semp ea de te omnium esset opinio. p tuis amplissimis atq; maximis
in republica xpiana meritis et officiis pro gloria rerū ad te gestarū. pro tua summa
integritate: cōstantia: religione: sanctimonia: prudētia: doctrina: eloquentia: et (vt
vno verbo pstringā) diuinariū atq; humanarū scia vt ab oibz summo sacerdotio
dignissimus habereris. Nō scribo bectemere: noui alium. noui ingenū: noui cōsi
liū tuū: nepe quātū te fecerit vir ille diuinus. Nicolaus qntus pōtifer maxim? q
quidē cū cēt (vt ita dicā) spectatoz psonarū vt oibz notū est. mirū in modū de
lectat suauitate ingenū tui: pbitate: virtute: innocētia atq; incredibili sapiētia. vt
te nō solū dilexerit verūctā amauerit ardenti. Argumēto sūt suis in reb? mari
mis et grauissimis ad mūdi reges et principes tot clarissime legationes qbus qdē
p repu. pro ecclia dei ac pro toti xpiani populi pulcherrime. integerrime atq; san
ctissime functus es. Quid dicā de illustrissimis atq; inuictissimis orbis pncipib?
sez Frederico cesare augusto romāoz impatore: atq; aragonū rege idito alphō
so: quoz alteri tuis pstantissimis reb? gestis q carus qio cūduz qz gratissimus
fueris. quippe amplissima atq; maxima ista tua fortuna atq; dignitas tedarat. Ille
sēpenumero multis audietib? ita regie ita honorificēta generose: ita magni
fice assentiariū cōgratulatione vtendū eēt abundantia quedā amoris mei erga te vt ti
mibi bi animus meus multo notior atq; illustrior esset hoc tpe facere nō potui quin pa
sentiarū de tuis laudibus scriberē. Verū cōsultius eas in aliud tēpus differamus. De
bi am indeq; ne lōgiōz sim excellētiā tuā oro. vt postq; fauēte deo imortali ad rāte digni
rū de patris culmē euectus es. hoc est ad apicē cardinalatus qz humanissime quēadino
indec dū supiori parte solebas me aio cōplectare. Is enim sum reuerēdissime pater et
tatis romine qui pro mea vice: fide: charitate ac benignitāte vehemēter cupio excellē
tū suūq; videre tuā et alloqui quod breui spero me cōsecuturū. Valeat excellētia tua
domini. Et neapoli pridie idus Januarij. Anno. M. cccclvij.
Et neapoli pridie idus Januarij. Anno. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. cclxvi.

Bartolomeus factus Ence cardinali senensi. S. p. d. Et lras meas reuerendissime p^r dñationi tue a legato senensi redditas & congratulaciones meam tibi gratam extitisse letor. Ego existinare magne mihi voluptatis fuisse dignitatis tue ascensionem. Ego enim nullum meum in te officium sine magna reprehensione video: mihi posse preterire. Tanta est enim tui erga me amoris magnitudo ut quis maxima tibi optare atq; applitudini tue fuisse debea. Harete multos existimo qui dignitati tue faueant: quique in amplissimo statu cupiant. Sed certe non concedam ut eorū quisq; tibi aut vehementius affectus aut boniorū tui cupidior sit. De quo plura ad te scribere vereor. ne dubitare videar animū in te meum dominationi tue non satis exploratum esse. Pollicitationes tuas mihi gratissimas fuisse cito presertim q̄ eas ab optimo animo pfectas scio ac pro his dominationi tue gratias ago. Ubi opus fuerit et opera tua libentē utar et quid a te agi velim prescribam. Expectamus reges breui ex apulia beneuēti iam profectū. Ego ad urbē redi quous de tremotu nonnulla adhuc suspitio sit. Tibi brum quem de viris illustribus scripsi regi dedicaui actradidi. In quo ope ut aliquid quando videbis si non quantus virtutum tuarū magnitudo postulare. At quātum ingenij mei paruitas potuit quātumcūq; res ipsa passa est tibi a me tributum cognosces. Siquid vero est quod a me agi dominatio tua cupiat iube. Tale pater reuerendissime & domine mi pāpue. Ex neapoli die.

In iuste damnatum excusat.

Epistola. cclxvii.

Elmeas cardinalis senensis Bartolomeo massano. S. p. d. Intellexim⁹ eximie doctor et fili noster amantissime que ad nos scribis de fratre nro Gregorio. non tuo exindicio prodixisse sed alius quempiam ut ad nos eas scriberes suasisse. Respondimus tamen tibi breuiter. Gregorium nos iniuste damnatum: non arbitramur modo sed scimus. Si tamen pena ea esset que tolerari ab eo posset suaderemus collum summitteret et fortune non erant cederet. Sed quid tibi ut videtur ducetos aureos solvere & vigintiannis relegari. Quo argento papiam Gregorius petet omni ere vacuus & nihilominus auro mulcatus. faciet qd sibi libuerit impossibilia non suadebimus. Quod si patria idcirco nobis indignabitur si populi senensis fauore priuabimur. si maledictis & obprobrijs subiciemur. Non erit hoc primum. Sufficit nobis cōscientia nostra. Scimus indigna nos esse passuros. Et id quidem verum est. Omnes qui pie ac iuste viuere volūt psecutiones patiunt. Peruiuiū⁹ bacten⁹ patrie magnis in rebus & fideliter et utiliter. nō meremur hec pnia fratrem nostrum in domo nra manentem virū bonum atq; innocētissimum de re publica optime meritū tam atroci sententia opprimi. Putabamus etiam si notius idem fuisset ob nra tñ in patria merita eundē nobis cōdonari. & tu bone vir times ut popularē auram & plebis rumulos admittamus. Utretur arbitrio suo senesi. Nūquid i nobis causam inueniet cur nos oderint? Si Gregorius ius suum apud romanū pōtificē prosequatur & auxilium petat. oppressus vir ē. etatē habz pro se respondebit. Nos nihil male eum agere arbitramur q̄ iudiciali via suam innocentiam ostendere conatur. Scripsim⁹ balie & ciuibz pluribz. nihil valuerit preces nostre. patimur nec ippereca populo indignamur. Nisi ipse cōtra nos ipse mouet: de⁹ inter nos disiudicabit. tu (ut videtur) senis psecurare vis procul a pposito de quo olim locuti sum⁹. & ad Stephanum scribis. Vincat tuus sensus & tibi habe delicias senesi. nos romē etiam sine te tuisq; viuemus. nūc proficiat ad vos epus aretinus legatus pape. Iube eum in domo nostra recipi & tibi cuncta ministrari pro persona ac iumentis duz ibi māserit. Tale ex Roma die. iij. Marcij. Anno. M. cccclxvij.

Demadat pcurat ori vt legatū summi pō- **Epistola. cccxviij.**
tifficis pūfuz recipiat et audacē illi amittat.

Eneas cardinalis senensis Bartholomeo pcuratori suo. S. p. d. Venit
impfentia ad ciuitatē senenſē reuerēdus pater vñs Angelus epus Areti-
nus sanctiffimū dñi nōstri legatus p nōnullis rebus arduis. Et inter cete-
ra etiam de Gregorio nro vba faciet. Volumus igit vt cū in domo nra recipias
sibi qz familie sue iumentiqz honestas ac decētes ministrare studeas expēfas vñ
ibi māserit. et ita secū te z cū suis habere. vt in reditu eius optimā de te relationē
habeam. Qu qz et vicariū noster sibi in agēdis assistetis. ita tamē vt non meti-
culose vt soletis s ardenti animo. et audaci mente causam iustiffimā gregoriū
tueamini et ita nōstro nomine ipi vicario dices. Scripturas insup de quibz scri-
psisti nras p ipm epm ad nos remittere poteris. cogitauim de critico sonitille.
vtile videt id adhuc non alienari nisi aliud scriperimus z ita illi pbytero iube-
bis. Datum rome die. iij. Marcij. Anno M. cccclviij.

Scribit ne affectionem ta-
curnitas diminuat.

Epistola. cccxlix.

Eneas cardinalis senenſis Ludouico cardinali sanctor. iij. coronato z lega-
to bononie. S. p. d. Nihil scripsi reuerēdissime paternitati tue ab ea die
de qua hinc recessisti vsqz nūc. Nihil em erat scriptōne dignū. Fuit tamē
animus meus erga vñationē tuā semp intent memorqz suauiffime puerfatiōis
nostre. nec modo qzqz est qd magnopere memorandū sit. S3 vincendū fuit silenti-
um ne tacurnitas affectionem diminuatam significaret. cupio nosse qui sint tue
reuerēdissime vñatōnis successus. Neqz ego qzqz audiam libentiys qz p voto
cūcta tibi succedere. Hinc qd scribā nihil aliud ē nisi sanctiffimū dñm nrm bene
opteqz valere z reip. p sua pfuetudie vtiliter pesse. Si qua sint i qb? dignationi
tue aut volūtati vtilis esse possem. cupio p impio tuo me vtaris ad mādata pa-
tiffimū amicu ambrosij nri. So. de spanno obis digneris pūmendatū habere qui
ambo tui sunt. nec plura. Recōmendo me iteqz atqz iteruz tibi. Ex rome die. viij.
Marcij. Anno. M. cccclv.

Mouit ates refert z dicit cū captiuo egisse repbēdit. **Epistola. ccl.**

Eneas cardinalis senenſis Magistratui balie senensis. S. p. d. Que de Jacobo
piccinino scribitis accepim etia aliūde. sed absqz fūdamēto neqz putau-
mus dignā rem esse quā scriberem. nūc qz nō arbitramur futurū hīpm
sed accepim aliqz ex comitū illius vcturos in auxiliū comitis euerſi cōtra vñ-
finos qz mūberba vireat pazalia z nescim. qz aliū peditū dūctores mlti sūt.
dies cassi sūt nō a capitaneo sed ab ipō dño nro cū nimis mltā peterēt. An bī sūt
qui cū luca sclauo territorij vñm inuadere conent ignozam. Utile ē oportie p-
uidere z reip. bñ pfulere. nos papā alloqimur vt petitis z nris significabim.
Gaudem d aduētū leonardi oratorij vñi quē viz z solerte z circūspectū nouim.
Utile erit eius mora i hoc loco. De gregorio nro lōge alt qz nos sentit. Nō em
miscoiter s3 seuerē z dīre secū egistis. nec satisfacit q dicez meiez datū ad purgati-
onē siqz velint se innocētes ostendere nisi id fieret i loco tuto. Videbim tñ quō mde-
bitis oratorij aplico. Et siqd valēt dicta pape z dīces nre. Sa. ro. viij. die Marcij.
M. cccclv.

Comme dat oria cū clausula credētie.

Epistola. ccli.

Eneas cardinalis senensis Sacre impiali maiestati. S. p. d. Reuertitur ad
maiestatē tuā vir bon z honore dign henric? senſiblebē sblimitati tue et
impio sacro deditiffimū. mibi at singularis ami. Et q iussu tuo p motioez
meā magis de exacta ac singlari prudētia psecut ē. Nō ē cur cū tuo culmi pūe.

dem quem scio acceptissimum. **H**is referet que apud nos aguntur omnia et habet in
mādatīs exhortari vice oratoris serenitatem tuam in expeditione contra thurcos.
Persuades mihi eam rem tue glorie persuasam esse. Nam pfecto nihil est quod noi
tuo autoritatē augustali magis pueniat quā p defensione fidei catholice et xpia
na salute arma et scutum sumere. Cum omnes in tuā maiestatem oculos ita inten
tos habeant ut ea pfectissime pfecturi ea q̄scenti q̄cturi videantur. Scribo hec
p̄side q̄ tuo solio sum affricus. nihil hesitans omnia in partē recipi meliorē. **A**e
rum serenissime cesar cum ego tuo munere ad cardinalatū bonorū assumptus sim.
nihilq; magis mihi in hoc officio incumbat quā ea regere q̄ putem glorie tue condu
cere. Reliquū est ut de meo statu cogitare digneris ut habeam unde uiuā. Nam
ego hactenq; fui diues satis et quāq; pauca possideā erat tū illa dignitati mee suffi
ciētia. Nūc nō pauprim? sum et iam p̄mū qd sit miseria expior. **T**ua sublimitas
absq; damno suo inopie mee cōsulare pōt si patē aliq; bñficia ex suis territorijs
me imperare quēadmodū p̄fatus **H**enricus latius mansuetudinē tuam alloq;
tur. Cui p̄cecor in his que noie meo direxerit plenā digneris fidē et benignas au
res adhibere. **E**x roma die. viij. Marcij. **M**.cccclvij.

Decima et indulgentia p̄dicat̄ contra thurcos.

Epiſto. cclij.
Mas cardinalis senensis **J**ohanni cardinali sancti **A**ngeli. **S**.p.d. Per
suas (et ut optari) p longas epiſtas tuas redditas nobis. xj. ianuarij die
cognoui quas p̄scribis de p̄fictu thurcorū. illū. s. nō sine cura et diligentia
tua diuinitus datū. **H**ec ego secus qd arbitrabar. q̄uis scripserim dignationem
tuam mea opinione egreſſe q̄ ubi gesta res ē nō interfuiſti. nō est q̄ his addam
aliquid. uoleo obijſſe illū xpiani exercitus ducem **v**aynodam sine (ut aiunt) bu
matē. Nam morte illius spes quoq; nostra interiſſe videt. Nil enī reliq; xpiano
ruz principes cogitare vident. nemo oponit p nra salute manū. **P**ōtifer mari
nus clamat et nō audiet. minat et non timeſt. Et qd sua. b. pōt nō ſufficit tāte bel
loz moli. **R**ex portugalie aduētur? fert. **S**z timeo ne alioz deſidia illius dilige
ti am impediāt. Quid enī ſol? agat ex vltimis terraz et occidētis finibus in greciaz
aliāq; p̄fectur? niſi data opa ut theutones bobemi hungari omni animo co
pias pareant. **N**ō intelligo qd aliq; acturi ſunt. **D**ec dixi p̄ri optimo. **P**apien. car
dinalis ex alemania decretaq; ſibi puincia reuerſus ait theutones ad expeditō
nem inclinatos eſſe ſua opa ſi modo cōuent? agere pmittant ſine puentib? niſi
putat eos acturos. **C**ardinalis neapolitanus p̄pe diem ingreſſus? credidit. cū re
ge aragonū nō ē ea ſinceritas quā negocia nra requireret. **E**t francia multa refe
runt. que mihi p nugis ſunt. **R**ex v? caſtelle in granatā ductus? copias dicit. **P**a
tiſ et decimas et indulgētias in ſuis regnis p̄dicari. medietatē pecuniaz inde p
ueniētē ſibi in id bellū recipit. **A**lterā medietatē cōtra thurcos pape largit. **D**no
ſancti marci cardinali cōmiſſum ē ut de vacatōne eccleſie pragen ſe informet ut
ille p̄ficiat i archiep̄m datarius pape. **D**ec habe ex nobis et dilige tuū encaz et fo
les. tuam omnem familiam cum dignatione tua optime cupio valere. **E**x v?be
viij. die marcij. **M**.cccclvij.

Se offert p̄motezem.

Epiſtola. cclij.
Mas cardinalis ſenēſ. **U**lrico ep̄o **B**urcen. **S**.p.d. Reuertit ad te ben
ricus ſenſe lebenytrunſq; nrm amātiffim? **N**on ē cur multa ſcribam? ipſe
nra erit epiſta q̄ nouit animi noſtri ſecreta. **Q**ui ſuim? olim erga te. illi idē
ſemper erimus. nec obliſciſcemur vnq; ſuauiſſime conſuetudinis noſtre nec im
mēiores erimus tuorum erga nos meritorū. **C**upimus ſi qua ſunt que tibi gra
ta poſſumus ne nobis ignoſcas. **C**onſide in hac curia nullum habes qui maiori
affectu tua negocia ſit acturus q̄ nos quīs plurimi ſint tui amantes qui plura

q̄ nos possunt. Sed quid agimus. Iniuriā henrico facimus dum tot scribimus
Ipsi omnia cōmittim⁹. Illud tñ addimus vt nos diuo cesari ⁊ modo ⁊ temp cō-
mendare velis. cui omnia debem⁹ cū ab eo omnia habeam⁹. Dat⁹ rome die q̄r-
to marcij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. ccliiij.

Se gratū refert obsequia p̄stare.
Meas cardinalis senensis Diue leonore impatrici. S. p. d. Nihil ē sereniss-
sima augusta qđ nunc aliud velim. nisi mansuetudinez tuam bene valere
et p suo desiderio felicitate potiri. Ego qui cōfortis tui diui cesaris rogati
bus ad cardinalatū nil meritis sum vocatus. debeo tanti boni tātiq̄ boni omni
tempore memoriā tenere. ⁊ ita facio qđem atq̄ idcirco ⁊ sibi ⁊ tibi sepi⁹ scripsi et
nūc scribo. scribamq̄ frequēter vt opa mea fidelissimi mācipij oibus i reb⁹ yta-
mini. Nam beatū tūc me existimabo cū vestris negocijs exercebor. Nil aliud bis
his volui cōmendo me sublimitati tue. quā vt diuina pietas ad vota dirigat feli-
citer obsecro. Ex vrbē rome. die. x. Marcij. Anno. cccclvij.

hortatur bono xpianitatis cōsulere ⁊ impa-
tozē ad id inducere.

Epistola. cclv.

Meas cardinal' senensis Iohāni vnguardio imperiali camerario. S. p. d.
Reuertitur ad cesarē venerabilis vir henricus sensleeben. Cui papa nō.
nulla commisit cesarēo culmini referenda super expeditōne contra tbur-
eos ducenda. Velis suadere cesari vt circa rem illam animum intendat. suū quo-
niam ita glorie sue competit. Omnes est in suā maiestātē oculos direxere et nisi
sua maiestas aliquid agat. timendus est ne xpiani plaga affligant. Insup aliqua
nostro nomine dicet tibi henricus. Velis ei benignas aures ⁊ fauores vt spera-
mus gratos impertiri. Dat⁹ rome die. x. Marcij. Anno. cccclvij.

Epistola. cclvj.

Cupit scire quomō valeat.
Meas cardinalis senensis Iohāni nibili astronomo bohemiē. S. p. d. Et
henrico sensleeben intelliges que apud nos agunt. Et quid roatus som-
niet in ecclesia pragen et que in tua dispensatōne acta sunt. nos tui cōmo-
di semp erimus auidi eque ac tui p̄le. Verge vt nos ama et vt soles. Si qđ ben-
ricus nostro nomie ex te petierit assistito sibi ⁊ facito. p nobis vt consueuisti. Ta-
le ex rome. x. Marcij. Anno. cccclvij.

Promotionem suam notificat ⁊ se cōmen-
datum haberi exorat.

Epistola. cclvij.

Meas cardinalis senensis Dyoniſio cardinali Strigoniē. S. p. d. Que
fuerit mens mea. quis antebac animus erga te nō ignoras. nam semp di-
gnationem tuam optimi patris et benignissimi domini loco venerat⁹ suz
p̄ta tua bonitas merebatur. Verū si vnq̄ fui tuus vel filius vel seruus. nunc me
potissimū id p̄stare oportet quando ad eum ordinem sine meritis sum vocatus.
in quo tu iure optimo iam dudū sedes. Placuit aplice pietati me cardinaliū col-
legio nil merentē aggregare. Sentio quantū ⁊ tue dignationi ⁊ ceteris reueren-
tissimis patrib⁹ debeo. Precor igitur meam volūtatē amplectaris. Et me veterē
seruitorē iam factū nouū mācipiū tuum intelligas. Imperes mihi omni tempo-
re si quid est in quo tibi obsequi possim. naz mihi voluptas erit q̄tiens videro in
tuis aut in tuoz amicor⁹ negocijs me posse exerceri. Cupio insup serenissimo re-
gi ⁊ domino cōmuni aliquando me cōmendes vt sic memoz sua maiestas que de-
uotio fidei erga se mee. quia omnibus meis scriptis. ⁊ verbis ebicūq̄ fui ius suū
in regno hungarie cōtra polonos tueri suz conatus. Valeat optime dignatō tua
Cui me humillime cōmendo. Ex rome die. x. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cclviij.

Postulat gratitudinē p̄motionis sue.

E Meas cardinalis senen. Varadien. ep̄o. S. p. d. Scripsim⁹ nup̄ de nra ad cardinalatū assumptione quā tua p̄motione factā nō ambigim⁹ quantū tibi teneamur id etiā tūc diximus. Nō est cur modo iam dicta repetamus. Nos in hac dignitate cōstituti quātū hungarie regno quātū regie p̄sone quātū dignationi tue debeamus ante oculos semp̄ habebimus. Tū erit opa voluntarij boni inis vti. nobis in tuis negocijs exerceri voluptas. Interea rogamus regie sublimitati nos cōmendes. studeasq; vt de nostra p̄motione sūmo pontifici et sacro collegio gratias agat. cū p̄ nobis sepius scripserit. Vale optime et nos vt soles amā. nā nos dignationē tuam vti patrē colimus et obseruabim⁹. Ex vrbe. Romana die. xj. Marcij. lviij.

Postulat vt rex bohemiē grates referat sūmo pontifici et cardinalibus de sua p̄motione.

Epistola. cclir.

E Meas cardinalis senen. Nicolao listio. S. p. d. Gratissime fuerunt nobis lre tue quas de nece comitis elie ad nos scripsisti. nō q̄ mors illi⁹ nos letificaret. neq; effi alicuius malo gaudem⁹. sed q̄ rem gestā ex ordine narrasti quā prius cōfusam accipiebam⁹. Ecce q̄vana est huius seculi pompa q̄caduca gloria q̄breuis potētia. Cecidit q̄ suo nutu maria regna rexit. At q̄ sanguinē situit in sanguine perijt. Percussit gladio alios et ipe gladio p̄cussus interijt. nō pōt veritas nostra mentiri que ait gladio feriētes gladio pituros. Sed ignoscit illius anime deus. et regio hungarie consulat ne discidēs agitet. Scribimus domino p̄copio aliqua de archiep̄atu pragensi fac vt ipse ad nos rescribat. Res em̄ in piculo est. Insuper cupim⁹ des op̄a vt regia maiestas sanctissimo dño nro et sacro collegio gratias agat de nostra p̄motione q̄ ad suas p̄ces nos extulerint. Cupimus etiā aduertat vt quādo scribit de negocijs hungaricis dño nro et cardinalibus ita efficiat vt videamur q̄ sumus ipsi. s. regi etiā affectissimī. nam sunt qdā qui nos sup̄are nitunt⁹ tāq̄ magis regij sunt q̄ nos. Putamus tñ suā maiestatem nō esse oblitam nostre erga se deuotionis ac fidelitatis. et eorū que sibi puero scripsimus. et quomodo cōtra polonos omni tpe ius suum defendimus. Impar fuerit si noui recentēq; locū nostrū inuaserint. Nec rogamus agites cū reuerentissimis dominis nostris strigoniē. cardinali et ep̄o varadien. q̄bus nos cōmendatos reddas. In ecclesia colocenſi fecit. us quēcūq; potuimus. vt plane referre poterit nūcius ad causam in iussus. Iterū vale. Ex roma die. x. Marcij. Anno dñi. M. cccclvij.

Postulat ecclie pragen. sponſus vari.

Epistola. cclr.

E Meas cardinalis senensis Procopio cancellario bohemiē. S. p. d. Deraro sunt littere ad nos tue. vellemus frequentius scriberes qui te vnicē amamus et tuas epistolas veluti apollinis oracula ducimus. scripsimus tibi quid egerimus in re bohémica neq; a te responsū habemus. Interea tuus rozatus. homo multiuolus et magniuolus ex bohemiā procurauit offerri postulationem ad pragenſem ecclesiam cuiusdam datarij apostolici boni quidem viri sed cathelani et sermonis bohémici prorsus ignari. Postulationē attulit lucas tibi notus monachus quem lucrasium appellare soles. Impediuius bucusq; p̄motionē huius rei. ne rei nostre nocumentū inferret. Timemus ne diutius impediti possimus. Nam datarij plurimos fauētes habet. Et rozatus die nocteq; hos illos adit. suadens nil regno esse vtilius q̄ promotionem hāc fieri. Velis de bis et regem et gubernatorē cōmonefacere vt sciant quibus in terminis res sunt. Et an ista placeāt eis nos certiores facito. Nā regi et regio vto fuisse p̄sto sumus

Cupimus res opaz vt ret de nostra pmoitione sumo pōtifici z sacro collegio gra-
tias agat. Idqz q̄primus. Et quoties aliquid emergit vt nobis scribat quia ma-
ifestati sue semp erimus ad seruendū proni z volūtarij. Ex roma die. x. Marcij.
Anno dñi. M. cccclvj.

Epistola. cclxj.

Spōdet facile obtinere qđ p̄stare pōt.

Eleas cardinalis senensis Jobāni troster theutonico. S. p. d. Ingrata ē
nobis eque ac tibi que te fortuna exagitat. Tellemus tibi quietū esse locū
in quo tibi z musis viuere posses: z aliqñ nobis: nūc tñ quod apud archi-
epm saltzburgen. diuertisti: speramus rez tuā meliorē futurā. neqz em ille est qui
suos amicos iacere sinat. Habē tue virtuti p̄mū. z post tenebras sequit aliqñ
do lux. Cupim⁹ ipsi archiepo cōmendatos nos efficias z offeras quecūqz possu-
mus ad ei⁹ nutū parata. Tu vō siquid vides posse nos tibi p̄stare. scito illud fa-
cile obtentū. z psuade tibi te nobis charissimū ēē. Johanne qz Lauterbacen nro
noie saluū ēē iubeto. Ex roma die. xij. Marcij. Anno. M. cccclvj.

Episto. cclxij.

Littere credentiariū.

Eleas cardinalis senen. Ladislaao hungurie atqz bobemie regi serenissimo
S. p. d. Nonnulla meo nomine referet maiestati tue venerabilis henricus
senstleben decanus vratislauen que cōcernit partim regnū tuū bobemie
partim meipsum. Rogo vt illi plenā credentie fidē p̄stare digneris: z in agendis
eū fauorē de tua sublimitate mihi psuadeo. Postremo meipsum regie māsuetu-
dini z ro z cōmendo. Ex roma die. x. mensis Marcij. lviij.

Epistola. cclxij.

Cōgratulaf pmoitioni sue in cardinale.

Federicus diuina fauente clemētia Romanorū impator semp augustus
z austrie stirie carintie z carniole dux z comes tirolis. Enee sancte roma-
ne ecclesie cardinali. Epō senen. principi ac cōsiliario nro charissimo. Sa-
lute ex lris henrici senstleben cōsiliarij nri vtrico epō Burcen. etiā principi ac cō-
siliario nostro p̄dē ex vrbē destinatis accepim⁹ paternitatē vestrā nuper in pro-
ximis quatuor tpi⁹ p̄ sanctissimū dñm nostrū papā ad dignitatē cardinalatus
p̄motā extitisse: de quo p̄fecto leticiā z cōsolationē habuim⁹ valde singulārē. p̄e-
sertim cū id multo iā tpe desiderauim⁹ z sumope expectauim⁹. Gaudemus enī
nos voti nostri cōpotes effectos. at tot p̄ces z scripta nra nō vsqz quaqz incassū
porrecta fuisse. Nō qz paternitas v̄ra h̄mōi gradū in ecclia suis etiā meritis z la-
borib⁹ p̄ sede aplice multipliciter p̄spectis digne fuerit cōsecuta. Optam⁹ itaqz
vt ea dignitas vobis felix fausta ac longo tpe duratura existat. Sperantes per
hanc aperrā esse viā paternitati v̄re ad mai⁹ aliqđ fastigiū dño p̄cedere p̄cedēdi
quēadmodū z sepius sum⁹ auguriati. Nec dubitam⁹ eā quidē dignitatē in p̄mis
sancte romane ecclie z vobis plurimū decoris z ornamenti. nobis vō z sacro roma-
no impio ac inclyte domui nre austrie/ cui i minorib⁹ semp fructuose z vtilitē p̄su-
istis/ nō mediocriter cōmodū z vtilitatē allaturā. cū id longemagis efficere pote-
rit. Cōsidim⁹ enī ac p̄ certo tenemus paternitatē v̄raz in ea dignitate z loco ea
q̄ p̄sonā nostrā statū atqz dignitatē nram z sacri impij necnō dicte iaz domui nre
ac nrm ac nroz bonorē cōmodū atqz vtilitatē respicere videbunt. p̄ sua solita in
nos fidelitate z cōsuetudinē necnō singulari prudētia vestra tam apud sanctissi-
mū dñm nostrū: qz etiā sacri collegiū cui modo scripta est: diligēt p̄moturam z
vbiqz opus fuerit optime defensurā. Rogam⁹ autē z hortamur paternitatē v̄ram
q̄ten⁹ nos lris lris nobis sp̄ iocūdisimīs crebro visitare nec suū area nos officiū
p̄mittere velit. Et nos pro occurrentibus singulis ad vos tāqz patronum z

promotoꝛē negociorū apud sedē apostolicā agendorū cōtinuo recurrerē. Datē
ratē vēstrā bene valere z optimis successibus p̄sperare cōsiderantes. Datum in
Citez die dñica. xx. mēsis Januarij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cclriij.

Constantiā sue amicitie refert.

C Meas cardinalis senensis Bartholomeo factio genuensi. S. p. d. Iocun-
dissime fuerūt nobis lre tue quib⁹ amicitia inter nos apud neapolim con-
tracta ex tuo latere affirmas incōcussam solidāq; pmanere. Idem tibi p
suadeas volum⁹ ex parte nostra fieri. Neq; enim sumus qui more adolescentu-
lorū nūc amemus nūc odio habeamus. nō sum⁹ in contrabenda amicitia faciles.
at neq; postq; cōtracta est illā leuiter dissoluim⁹. Dilexim⁹ te postq; nouim⁹ quāti
esses neq; decepti sumus in eo qd de te iudiciū fecim⁹. Itaq; par est. amores erga
te nrm dum vixerimus duraturū qñ z tua virtus te minime relictura est. Qd scri-
bis in eo quē de viris illustrib⁹ eui nri cōposuisti libro datū nobis esse locū nō me-
ritis nostris sed tue charitati ascribim⁹. Et in hoc quidē cōfitemur imbecillitatē
nostrā nō tā inuīti supra meritū laudamur q̄ vitupamur. Ita em̄ natura cōpara-
tū est vt nulli laus onerosa videat⁹: nos em̄ libū cū volueris cupide videbim⁹ le-
genusq;. Nūc qd tibi aliud scribam⁹: nūc se offert. Cupim⁹ antboniū panormi-
tā illustre poetā z matheū malfericū Jurisconsultū egregiū. et si quādo candidū
oratoꝛē p̄stabile offenderis nro nomine saluos dicas. Abarissimū quoq; fuerit si
qñ maiestati regie nos cōmendaueris. quā p ceteris nri seculi potestatib⁹ z vene-
ramur z colimus. Ex vrb̄e ro. die. xxv. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cclrv.

Gratissimus est de amicitia regis adeptus.

E Meas cardinalis senensis Ludouico putio magistro de mōtesio. S. p. d. Quis
ex vulgato sermone z rebus hispanicis ad nos scribis. plurimū tñ
oblectat nos lre tue: multū em̄ salis illis multū beniuolētie ad nos oñāit.
Simus nos amari a te. z id quidē nobis est iocūdisimū. diligimur em̄ a magno
z pbato viro. Et ab ipso quē nos pro sua ingenti virtute proq; suis in nos meri-
tis z amam⁹ z obseruam⁹ vnice: qd refert de charitate erga nos regia quīs nro
egeat. responsum tamē nō inuenit: nā quid nos vermiculi dicamus cur tāti regi
gram adepti sumus. Supat hoc nō verba solū verūctiam cogitationes. Utinā
possimus aliquādo vna saltē in re mōstrare quātū nos illi excellentissimo regi de-
bere fatemur. Cū cū sciam⁹ nūc nō esse in nobis cur ab eo culmine diligamur. pe-
timus rogamusq; vt tu hanc nobis grām cōseruare studeas. Et si em̄ indigni su-
mus quoq; primus nostri seculi rex amet: nollemus tñ non amari: z tantū bonus
perdere. Qd suades eius maiestati sepius scribam⁹: parebim⁹ consilio tuo. Et
nūc quidē cum bis lras nostras habebis: quas regie mansuetudini nostro nomie
restituas. Cūq; nos z cōmendes simul z des: nā mancipij loco nos semp habebit
nepoti tuo nobili z modestissimo viro quoties ab eo requisiti fuerimus nūq; de-
erimus nec minus in eis curiosi erimus q̄ tui p̄se. Vale optime. Ex vrb̄e romana
die. xxv. Marcij. Anno. M. cccclvij.

De morte comitis Lillie
z prestigio cometes.

Epistola. cclrvj.

E Meas cardinalis senensis Alphonso aragoni cecilie regi. S. p. d. Si ma-
iestati tue rarius scribo. nūc obsecro vel negligētie vel aduerse volūtatī
ascribat. Cupio siquidē frequentes lras meas in manus tuas dari. nā sic
potētissime mēoriā mei tua māfuetudo tenat⁹ apd se b̄iet. Cūq; mā quā ego scri-
t ii

bere vellem nō occurrir: que occurrit hāc scribere nolo: neq; cū tutū est oīa man-
 dare lris ⁊ hoc p̄sertim tpe quo nec qui vīa recta incedūt careant inspiratione. **E**-
 terū q̄ hac in curia gerunt sūt q̄ plures qui tue sublimitati ea cōscribūt. Et nō nūl-
 li quidem multo plura ⁊ secretiora q̄ ego nouerūt. **D**e germania tantū est sic ar-
 bitror q̄ emulante nullo significare possum. **C**urabo igit̄ quotiēs illis ex regiōi-
 bus ad me aliqua referant nora digna: ne p̄ me tuā maiestare lateat: nūc nō que
 habeam paucis explicabo. **A**licū alie comitē apud albā grecam quā vocant ali-
 albam occisum: iam p̄dē accepisti hoc oppidū nostri belgradum vocitant: apud
 veteres taurinū dictū inuenio. qui fauum flumen misceri panubio apud thauri-
 num tradunt. **I**n quo loco nunc belgradū iacere consat. **C**aslorem comitis nō
 est ambigū ladiſlaum fuisse filiū iohannis humatis: eius qui sepe thurcos debel-
 lauit. **E**t hoc anno supbia machometis apud eundē locum confregit. **C**reditū est
 nō minus filiū p̄fuisse reipublice xp̄iane in occasione comitis q̄ patrē in profliga-
 tione machometi: cū machometes ⁊ comes hostes religiōis essent. **I**lle exterū
 iste domesticus. **M**emorabilis hic annus est quo thurci debellati sūt ⁊ magnus
 comes magni regis gubernator obruncatus est. **C**ometes qui vīsus hoc anno
 est: opinioni que de se fuit abunde satisfecit. **A**pud thaurinū nāq; q̄ dicta sunt pa-
 trauit. **T**errā in regno tuo supra auditū antea sic horribiliter mouit. **I**mpietisq;
 ciuitatib; seditiones excitauit. maxime apud senam urbē. unde nō parua ciuium
 gs excluda est. **P**estis multis in locis debachata magnā ppli partē ⁊ p̄sertim i bun-
 garia delcuit. **C**aritas annone nō italia modo sed germaniā greciā ⁊ orientis plu-
 rimas regiones afflixit. **S**ed maiora sunt q̄ astrozū periti vel vates timēda predi-
 cant. **Q**uos vt deus ipse mēdaces arguat oprandū est. **S**ed vt ad germaniā re-
 deam: morte comitis apud austria cognita: nō parua de hereditate eius cōtrouer-
 sia suborta est. **Q**ue fuerūt illi bona sub corona hungarie ad regē ladiſlaū sine
 cōtentione ptinent. **Q**ue sub impio iacent multi sibi ptinere asserūt: aliq̄ ab inte-
 stato: aliq̄ ex testamēto heredes se dictitantes: vt albert⁹ ⁊ sigismūduſ austriae du-
 ces: tūm michael comes madeburgen⁹ ⁊ ylice comitis georgie fili⁹. **S**ed possū
 mū ius ad impatorē spectare vīsum est. **C**onclū platorū baronūq; ⁊ ciuitatū ſſi-
 rie carinthie carioleq; ⁊ marchie ſclauonite haberi placuit apud gretziū baiora-
 ricum. **I**n eo auditi sunt oēs qui comitis ciliensis hereditatē ad se dixerunt perti-
 nere. **D**eniq; diffinitū est oppida castella arcesq; que comitis ciliē sub impio fuis-
 sent in manu impatoris tradi. **T**um si q̄s ius in illis sibi cōpetere dixerit ab eo pe-
 tēdū ē: atq; hoc pacto p̄fecti vbiūq; locorūq; quorūcūq; possessionē impatori tra-
 didere. **I**ta multo melior bodie cesaris cōditio est q̄ p̄dē fuit: qm̄ nō solū ab ho-
 ſte liberatus est pessimo: sed ⁊ que fuerunt illi vires sibi accesserūt. **H**ec volui ſcri-
 bere serenitati tue: baud ignarus cūcta ei esse gratissima que ad gloriā cesaree ma-
 iestatis cedunt. **I**mpatris ipsa augusta optime valet. **D**e apparatu p̄tra thurcos
 in hungaria cū nihil certi habeam nihil scribo. **S**anctissim⁹ tamen dominus noster
 ⁊ germanos ⁊ hungaros nunc litteris ⁊ nunc nuncijs excitare atq; vrgere conat̄.
Mibi nō magna spes fuerit nisi videris celsitudinē tuā classe instructa in magne
 illius memorande nauis puppe armata: signū perfectionis contra thurcos dare.
Nam reliquis orbis principibus: etsi voluntas est: nō adest facultas qua greciā
 inuadere possint. **N**ec sublimitati si volūtas affuerit nihil deerit: neq; plura mo-
 do me tue mansuetudini dedo: a cuius mandatis nunq; discedam. **A** Roma. vi.
 kl. Aprilis. Anno. M. cccc. vij.

Epistola. cclxvij.

Regi neapolitano petit cōmendari.

Meas cardinalis senensis **I**ohanni soletio electo barthinonensi. S. p. d.
 Quis raro p̄ſſa tua fruamur: eius tamē memoria apud nos dulcissima
 est. quotiēs eius cōsuetudinis que inter nos neapoli fuit recordamur: qd

quidem sepe contingit: neque enim obliuisci possumus amicitie suauissime: que et tu-
crū est quod ex neapoli reportauimus: existimamus enim magni tuā beniuolentiam
nos esse consecutos: cupimusque ea ut perpetua sit quāuis nō aliter credere debeamus: cū
vera sit amicitia nostra ex honesta conuersatione nata. Amicitia nō que desinere po-
test: ut Hieronymo placet nūquā vera fuit: sed de hac satis. Cupimus nos aliquādo
regie māsuetudini commendatos efficias. Qui enim nō minus sumus quā illi quā ex ara-
gonia vel catbelania nati sumus: quibus quoddā naturale ius eos regie maiestati ob-
noxios teneat: nos beneficia quā ab eo recepimus obligauerunt. Certe illos aliquid for-
tasse absque scelere se nihil regi debere dixerint: nos absque ingratitudine quod est vi-
cioꝝ pessimū id dicere nō ualemus. Sciat pro te clementia regia nos fateri debitum et
cupidos esse id psoluere et si obligatio maior est quā per nos dilui possit. Insupꝝ do-
minū de mōtello amamus ardentem qui nobis amicissim⁹ fuit. Rogamus ut illi nō
sua opam ad queuis eius beneplacita offeras. Postremo si quid est quod tui causa
efficere valeamus scis nos esse quib⁹ uti pro uoluntate possis. Ecclesia bartolino
non. cōfirmamus tuā esse futurā. Est modo aliquid subest impedimenti: tēpus quis
conat. Vale ex Roma. xxvj. Marcij. M. cccclvj.

Reprehendit cōsolari nolentē
super morte filij.

Episto. cclxviii.

Eneas cardinalis senensis Johanni miraballio equiti neapolitano. S. p.
dicit. Referunt quod ex neapoli ad nos uenit: magnificentia tuā ad huc me-
tam esse et cōsolationē nullā accipe de morte filij: id nobis molestū est. Ro-
gamus ne temet affligas: nō est super ea re tolerandū que amissa nequit recupera-
ri. Sunt tibi alij filij uirtute fama bonore prestantes. Isti tibi in terra seruiunt.
In celo ille locum parat: age: cogita: quid est huius mundi gloria. Adhuc sunt
omnia que in terris acquirimus: nihil stabile: nihil certū: nemo sibi horam uite pro-
mittere potest: nemo de crastino habet noticiā: fugit etas: omnis terrena uoluptas.
nihil habemus nisi presens et id momentaneū est. Quid igitur tristamur si
priuamur momentaneo bono. Dicimus hec sapienti viro et qui ista optime no-
uit. libet tamē dicere homini amico et bene de nobis meriti. Precamur ne deinceps
in hac re scribere cogamur: quod tūc fiet cū magnificentia tuā bylarez atque
iocundaz esse audiuerimus: alioquin nō possumus tacere. cū tua mesticia nostra
sit molestia. Cupimus te indulgere bone ualitudini et uiuere animo leto. Sic enim
et nos et reliquos amicos tuos consolaberis. Alberici filij tui optam⁹ bene ua-
lere. Alexander florentie bene ualet vir magni precij et uerus tuus filius in quo
tui mores expresse sunt. Vale ex roma die. xxvj. Marcij. M. cccclvj.

Refert grates congratu-
latōi promotionis sue.

Epistola. cclxix.

Eneas cardinalis senensis Urbano epo Sabinen. S. p. d. Ex aladia ad
nos tu esse deuenit quibus de nostra ad cardinalatū uocatione cōgra-
tularis: nō est bona erga nos tua charitas. Scimus te nos amasse ab eo
tpe quo wiennē simul uersati sumus usque hodie absque simulatione: nec nos min⁹
te dileximus et diligim⁹. Itaque si quid honoris nobis accessit et tibi aucta dignitas
est. quādo inter amicos ueros oīa esse cōmunia decet. Quia itaque deinceps cardina-
latū nobis creditum et tibi cōmunicatū pro nostra inuicem charitate iudicabis.
Quod speras amplius de nobis: rogamus ex cerebro tuo paulatim amoueas: nam quod
huc execti sumus plus est quā meruimus. Et utinā nos geram⁹ auxiliane deo ne
de decore dignitati sum⁹. Liberationē tuā audiuisse pulchre capturā uoluptati fuit:
nam si prius te captum accepissemus nō caruissemus grandi molestia. nūc eua-
sisse te periculum dulce est et aliquādo suauē tibi fuerit meminisse laboris. Vale
et nos ama ut soles. Ex roma.

Laudat industriā et nouitates rescribit.

Epistola. cclxx.

Eas cardinalis senensis Roderico cardinali sancti Nicolai. S. p. dicit.
Quod nihil tuarū fratru iam pridem acceperim: cām esse arbitror ingētes
ac grauissimas occupationes tuas et illarū terrarū picula. Ego tñ gaudeo
q̄ in aduersis et arduis rebus tua virtus elucet. nā qui ex agro piceno venit: tua
cura: diligentia: studio: et singularissimo ingenio ex grauissimo discrimine seruata
p̄uincia aiunt. In senatu aplico magnifice summi sacerdotis verbis tua digna-
tio commendata est. Senatus ipse omnis se obnoxii probitati tue fateri. cū tua
opera ciuitas esculana saluata sit: qua perdita: nō marchia solū sed omne patri-
moniu beati Petri ibat p̄ssum. Perge igit in cūbe cōmuni cure: intende neruos
p̄ cōseruatione rerū ecclesiasticarū vt facis. Vinc enim gloria hinc sempiternū de-
cus. non tue solū dignationi sed vniuerse burgiorū familie redundabit. Protho-
notarius tuus allocutus me est tuāq; erga me charitatē mibi quidem notissimā
conatus est amplius atq; amplius inculcare. Sed ita mibi plūus est amor tuus
vt psuaderi magis nō possit: ait ille cupere dignationē tuā huc reuerti. vtinam id
datur et q̄celeri. Et enim vtilissimus esset reditus tuus. Cōsolareris grandem illū
illū summū pontificē patrum tuū: qui assiduus curis intentus nullum habet le-
uamen. Presencia aut tua in primis letificaret eū: neq; cū sine dulcedine quadā
mētis et anime: suo sanguine sanguis beret. Exinde partes curarū susciperes nec
oporteret illū omnia solū subire onera. Furia q̄ vniuersa tuo aduentu exultaret
babēs boiem ad quē posset vrgēte necessitate recurrere: nō modo multi frustrantē
nō valentes aditū habere pōtificis: quis audiente die nocteq; sua sanctitas si-
ne intermissione intēta est. Nescio quid deliberabit de tuo reditu. Ego quidem si
qd in eā rē potero nō ero deses. Scripsērā vsq; huc cū tue nihil lre redidit sunt
eloquio plene suauissimo. Mirabar prius nō te scribere: nūc demor in tanta re
rū mole qua p̄meris id oī fuisse vt ad me dare lras potueris. Sed nihil ē amā-
ti difficile. Omnia vincat amor: nullus grauis labor q̄ nō leuissim⁹ ei videat q̄ ex
amore opat. Intelligo igit esse nō vana opinionē meā q̄ me amari a te arbitror
et mihi p̄li. prius suadeo: sed de hoc fortasse nimis inter veros amantes. Quicquid
q̄ apud nōs nouitates eas rescribā et vicā breuē qd audeo. Jacobus piccinus
ad pōtificē misit q̄ se purgaret in esculanis insidijs nihil a se p̄dixisse. Pōtifer re-
spodit id magno regi aragonū suadēdū esse qui cū expromissor fuit. Sūt qui pu-
tāt comitē iacobū velud indignabundū (nā ei stipēdia negata sūt) aliqd noui pa-
traturū incendiū. Alij referūt eū ad maiestātē regiā. p̄fecturū: siue vt se expurget
siue vt aliqua exquirat in rē suā. Atq; sit vigilandū est ne qd detrimētū ager ec-
clesie patiat. Inter comitē euerfuz et vrsinorū dñm feruet discordia. Concordia se
pius agitata in lucem nō prodijt. Nocte ante hanc diē tertia transuerunt copie
comitis euerfi p̄ hanc urbem deceptis portarū custodibus. Premiserūt enim qua-
tuor viros qui se germani tui illūstris capitanei famulos dicerent: sumptis vesti-
bus que fide faceret ad morē eorū qui capitaneo seruiūt: et bi intromissi captis ci-
uitatibus ianuās aperuere vebemētī exercitui comitis euerfi. De aut copie profe-
cte sunt ad oppidū cui mōticello nomē est illud cū arce ferunt occupasse. Nō ba-
benus rem comptā. Sepe enim plura referunt in hac vbe que ab ipso vero p̄cul-
sunt. Et id quidē vicinū late patet apud oēs gentes. De thurcis becherunt dispo-
tus rasciēfior mortē obijt: filij eius ad thurcos defecere: thurci magnas parant
copias rursus hungariā inuasuri. In hungaria nō est paratus exercitus: nec au-
gilia expectant ex alemanis q̄ cito illuc pergere possint. In gallia et sup rhodanū
triremes sunt breuiq; armade credunt vt in thurcos eant. Rex portugalie nō p̄-
posito p̄leuerat: nescio tamē quid facturū sit vbi viderit paucos secū principes
ituros. Dñs noster p̄ suo more feruet desiderio exterminandi machometicā sup-

ditionē: et que ab eo pendent summa cura psequit. De beneficiis sum curiosus et tibi et mihi cōsulā. Sed decipimur et fallimur falsis rumoribus. His q̄ nup̄ apud nurembergā obijisse ferebat: p̄m̄is dieb⁹ hic fuit et mecū p̄mansus fuit. Similiter et tullen. ep̄s qui apud nouā ciuitatē austrie defunctus vita affirmabat. ad ducē burgundie incolumis rediit. Ego tñ attentus si quid vacet: sed tua dignatio h̄ optimū pcuratorē dñm nostrū sanctissimū. Et puto iā tibi aliqua monasteria cōmendāda esse p̄ curatore cūiisdā tāq̄ esculū furto voluerit occupare. Ite sepe multis argumētis purgat nondū tñ pōtifi fide fecit. Timor est ne quies italica turbet: nimis enī diū quiescimus: et a n̄ro more procul sum⁹. Nec est italia. Cupio dignationi tue ita bene esse vt cupis. Scio durū esse puincia tuā neq̄ aliud ab initio putauimus: nūq̄ iudicio meo res hungarica bene a tburcis defendet nisi et impator vnū sapiat. Pereant qui discidiū sunt auctores. Nec volui scripsisse. Ha le optime ex v̄bero. kl. aprilis. Anno. M. cccclvij.

Refert summū pontificē bene valere.

Epistola cclxxi.

O Meas cardinalis senensis Jobani cardinali sancti angeli. S. p. d. Quis nihil modo scripture dignū offerat. ne tñ sine meis lris ad te nuncij ex h̄ loco p̄tingant: scribā pauca ex his que apud nos agunt. Summus sacer dos corpe et mente ita valet vt ante cōplures annos. Animus illi ad exterminatiōē machometice secte magnus est et ardens. Nihil ab eo p̄mittit ex his que suo arbitrio pendent. Atinā p̄ncipes eius desiderio satisfacerent. Sed qd̄ germani: galli: hispani: hungari: poloni: faciāt tu melius q̄ ego nouisti. italia ip̄a p̄ce frui duob⁹ tñ in locis fremūt: apud genūā liguris caput. Et circa nos inter comitē euersum et familiā v̄sinorū. Quēta cōcordia nondū est inuenta. Summi tñ pontificis sapientia hanc rē optimo sedabit termino. Comes iacobus piccinus bis diebus delatus est ad pōtificem tāq̄ esculū furto voluerit occupare. Ite sepe multis argumētis purgat nondū tñ pōtifi fide fecit. Timor est ne quies italica turbet: nimis enī diū quiescimus: et a n̄ro more procul sum⁹. Nec est italia. Cupio dignationi tue ita bene esse vt cupis. Scio durū esse puincia tuā neq̄ aliud ab initio putauimus: nūq̄ iudicio meo res hungarica bene a tburcis defendet nisi et impator vnū sapiat. Pereant qui discidiū sunt auctores. Nec volui scripsisse. Ha le optime ex v̄bero. kl. aprilis. Anno. M. cccclvij.

Suadet regem bobemie postulare vt cācellari⁹ suus ecclie pragen. ep̄s p̄ficiat.

Epistola cclxxii.

E Meas cardinalis senensis Nicolao liscio volaterano. S. p. d. Scripsim⁹ ad te iam pridem. Ite p̄procio cancellario de re bobemica: exinde spe rauimus non nihil in eo negotio fieri posse: nihil audiuimus. Miramur et feremus molesto animo tot nos incassum subijisse labores: perijisse salutiferum et necessariū opus. Fortasse ita deo placitū est. De pragen. ecclia: multi sermones habiti sunt: admittenteq̄ roatu nostro causa cōmissa fuit cardinali sancti Marci: vt plebi bobemice datarius pape p̄ficeret episcopus. Et ille quidē vir bonus et doctus et quē dignū hoc honore putamus: nobis tamen nō est visus ad talē eccliam quēq̄ p̄moueri nisi cōsulato rege. Ideoq̄ quoad potuim⁹ differri p̄motionē conati sumus. Tu hec p̄procio dicito et curato vt responsum habeamus: vellemus regia sublimitas pro ipso cācellario instaret. Arbitramur enī non frustra conaret⁹. Que nobis de comite cilie scripsisti cognouimus et cōmuni cauimus non sine tua laude. Plurimum optamus sepe ad nos scribas et uisib sub ticeas de tburcis et de rebus alijs cognitiōe dignis. Apud nos timor belli est futuri. Credimus tamen summi p̄sulis sapientia obuiam ibit. Rogamus p̄procii regis maiestati nos efficiat commendatos. Tu nō reuerēdissimis dominis Geronen. cardinali et varadicen. episcopo commendabis. Et v̄be roma. kl. Aprilis Anno dñi. M. cccclvij.

Admonet cōmissa diligenter exequi.

Epistola. cclxxij.

Elleas cardinalis senensis Henrico senfleben. S. p. d. Credim⁹ te ad curia cesaris incolumē puenisse. Idq; cupimus. Rogam⁹ igitur imperatorie maiestati nos cōmendatos efficias. Cesar enim est quē in terra vnice colimus. et illi pze ceteris qui viuāt obligati sumus: loquere secū de reb⁹ cōmissis diligētie tue. Maxime autē horzeris suā excellentiā ad bellū cōtra thurcos gerēdū excitandosq; germanie populos qm̄ ipse prim⁹ est quē xpiani respiciūt. Dic em̄ rumor est nō sine auctore certo: magnas apparere copias thurcorū dñm vt rursus hungariam inuadat. Quod nisi theutones p̄sidio fuerint: actus de regno illo nō dubitat. Nec agito cū reuerēdissimo patre nro epo Gurcēsi et singularissimo amico preposito frisingensi quos nostro nomine iube beneualere. Rem varinien sem curabis p tua prudētia expedire: nescim⁹ quomodo ad aures procuratoris dilata est prutenorū: ille tamē nō ostendit se credere: mora piculosa est. Nos si difficultas eēt in reſeruatiōe. p̄terea quia in cardinalatu sum⁹ offerimus apostoli cas lras obtinere quibus reſeruatiō auferat: quēadmodū et plures alij fecere cardinales in gallia et alemania. Reliqua cōmittimus prudētie tue. Vale optime. Ex roma. iij. apulis. M. cccclvij.

Epistola. cclxxij.

Offert opam suā quoad pōt.

Elleas cardinalis senensis Ulrico epo gurcen. S. p. d. Que sūt apud nos nouitates scribimus cesari: nō repetimus que illis in lris videbis. Precamur nos cesareo culmini cōmendes: ei⁹ contra thurcos expeditionē suadeas. Ita em̄ exposcit xpiane religionis necessitas. Dilatiōe a creditorib⁹ tui p̄decessoris obtinuit henricus senfleben sicut ab eo relatiū tibi nō ambigimus. Si qua amplius sunt q̄ cupias ex nobis. tantū aderit voluntas quātū sinet potestas. Scimus em̄ nos tibi esse obnoxios et cupim⁹ aliquādo partē debiti p̄soluere. Vale ex roma die. iij. apulis. Anno dñi. M. cccclvij.

Petit cesarē induci ad bellū p̄tra thurcos.

Epistola. cclxxv.

Elleas cardinalis senensis Ulrico ridrer. S. p. d. Henricus senfleben tu⁹ et noster apud te est: et que sunt apud nos scitu digna tibi exposuit. Nō est cur fatigemus aures tuas: cū post eius abitū nihil noui emerſerit scitu dignū. Rogamus vt exhorzeris cesareā maiestati ad bellū cōtra thurcos. Ita em̄ suus honor et reipublice xpiane salus exposcit. Quā thurci vt fama nō vana est p̄tima estate rursus hungariā sunt inuasuri. Si qua sunt que cupias ex nobis scis nos esse tui amantes et cupere voluntati tui more gerere. Velis nos magistro camere cōmendatos facere. Et arthongū nostro noie saluū dicere. Ex vrbē die. iij. apulis. Anno dñi. M. cccclvij.

Epistola. cclxxvi.

Mouitates italie scribit.

Elleas cardinalis senensis. Dñs frederico impatori. S. p. d. Que nūc scribā pauca sunt. fama hic est: dispositū rascie seniore obijisse mortē: filios eius ad thurcos defecisse. Idq; xpianis insidiari. si ita est credim⁹ non latere maiestati tuā. Accipio illorū forore esse in castro alie que fuit vxor comitis. Cauēdū est ne mulier fraternā labem sequat. At puto sublimitatē tuam id nō negligere. Quia tamen aliqui iusserunt me hoc scribere: non fuit consilium vt reticeret. In partibus motus est futuri belli. Et multa eius rei signa sunt: deus meli⁹ consulat. Quistas senen. discordijs civilibus agitat. Rex aragonū suo more venationibus

opam dat: fuitq; (vt aiūt) in periculo p̄mis diebus ne per ap̄m interficeret
cū cecidisset in quo sedebat equus. Rex portugalie venturus cū classe affirmatur
mense p̄mo. quod mihi nō sit vere simile cū nece terrestres p̄ hungariā p̄ares ex
eratus. nec ex italia classis alia paranda putet nisi ap̄lica. Indigenis dei auxilio
si bene optamus nostras res dirigi. Comendo me tue sublimitati ad eius manda
ta p̄mptissimū. Ex roma die. iiii. aprilis. Anno. M. cccclvii.

Epistola. cclxxvii.

Informat amicum de gestis in reb; suis.

Eneas cardinalis senen; Johanni hīnderbach. S. p. d. Ex fratre tuo cre
dimus te nosse q̄ hic agunt: nos rē tue p̄posuit accipim; apud dñm no
strū: de p̄benda ratip̄anē. faciem; que poterim; Sed durus est aduersa
ri; tuus: et fauorē habet cardinalis zomeren;. que nōsti dñm esse imutabilē nos tñ
vt amicu; decet tuas preces iuuabim;. mouitate; apud nos sūt scribim; cesari: vi
debis fr̄as nostras: nō est cur laborē sumam; inanem. Et nūc annus iste p̄terito et
q̄etior sit et melior: medace; vates et astrologos faciat: quorū iudicia raro aliqd
boni p̄sagiūt. nos ea t̄p̄a optauerim; q̄ aduersa sint p̄pharū et astrologorū iudicijs
Cupimus amicos n̄ros iacobū de lodrano nobilē equitē. iohannē nibili astrono
mū p̄stabilē n̄ro noie saluos dicas. Impatrici aut̄ auguste nos humilime comen
dāos facias: cui parē et volūtarij et accincti sum; quoties nobis aliqd impauerit
qd̄ iurā fuerit facultate. Vale ex roma die. v. aprilis. Anno. M. cccclvii.

Epistola. cclxxviii.

Dreconia regis aragonū enumerat.

Eneas cardinalis senen; Johāni soletio. S. p. d. Pergrate fuerunt nobis
lre tue quib; bonā valitudinē tuā et animū tuū erga nos cū esse qui prius
fuit abunde intellexim;. Illud quoq; nobis iocū diffimū fuit q̄ regiā ma
iestatē paruitatis n̄re memoriā tenere: et nos amare asseueras. Nihil est enī q̄
magis cupiamus q̄ inter seruitores suos connumerari: qñ quidē ipse vnus est
q̄ n̄rm exornat seculū. An; aut̄ inter principes doctus est. et terrarū cultor: vn; li
beralisimū: vnus in armis pitissimū. Quis qui omni bellic; magnus euo n̄ro
videri possit. Quis deniq; q̄ religioni indefesse p̄uiat. Et si animū ad perdendū
thurcorū p̄fidia intendere: vt sepe p̄fessus est: nō modo q̄ nūc viuūt regib; p̄ferē
dus erit: sed oēs p̄culdubio antecedit quos p̄isca secula indytos comemorant
viros. Est igit̄ nobis dulcissimū cū tanti regis seruitores sum; et credimur. De re
tua nō minus cupidi sumus q̄ tu ipse: imo vel tantomagis quāto tu p̄ humilita
tem tuas virtutes extenuas nos per veritatem illas magnificamus. Scimus enī
que sunt merita tua et que tibi debeant̄ premia et que possunt tibi dignitates con
mitti. Et si aliquando vt speramus res tua in medium adducet: audient cardī
nales quale te te iudiciū faciamus. Nullus tamen est qui p̄bitate ac doct̄ine tue
nō sit affectus. Illud solū impedimēto est p̄mōtioni tue: q̄ alia negocia non cō
ponunt. Atq; ita sit vt vtile per inutile viciet qd̄ leges abhorere solent. Puta
mus tamē his rebus breui modū imponi et honori tuo cōsultū iri. Suadendū ē
sublimitati regie vt in p̄mōtioni bus ecclesiā eam media cōplectat que tolera
ri possunt. Valde aut̄ cōducit r̄p̄iane rei bos duos p̄ncipes esse charitate con
iunctos. Et qui diffidiū querūt neutrum amāt. Audimus libenter que scribis de
voluntate regia erga senenses. Alterū vō quod subnectis vt senenses ipsi cauti
sint neq; seip̄os implicent malis. quibus cū velint explicare nequeāt: salubre cō
siliū est. Sed nos multū illi reip̄ublice timem; tum q̄ ciuilib; discordia populū
eragitat: tum q̄ p̄sidia querunt qualia fugienda essent. Sed ipsi viderint nos
patrie et si bene volumus illi tamē consulere non possumus. qz nobis non credit.
Cardinalis sancti angeli scribit thurcum proxima estate in hungariā maiori co
natū q̄ prius venerit rediturum. Non esse hungaros ad resistendū potentes

nisi eterna habeant auxilia. **D**edit classem apostolicam augeri et festinare martinas
thurcorum oras: nostro iudicio regis opus hoc magis quam pape fuerit: nec plura
modo. **R**ogamus sublimitati regie iterum atque iterum nos commendare. **E**t do-
minum de montes singulari amicum nostris verbis saluare iubeas. **E**t roma die
v. Aprilis. Anno dñi. M. cccclvij.

Recitat metum de thurcorum feritate.

Epistola. cclxxix.

Eneas cardinalis senensis Alphonso aragonum regi cecilię. S. p. d. **H**ac
ipsa die rerum indyete ac potentissime allate sunt lre ex hungaria summo po-
tiffici: omnesque curiam conturbant. **R**efert enim machomete thurcorum
dominum cum soldano egypti: cum caramanno cilicie: cum tarcaro scicie inito
federe coactis ingentibus copiis rursus ad hungariam properare albam: quod alij
castrum belgradum vocant summis viribus obsessurum. **I**amque iter accepisse:
nec dubium est quin diebus quindecim cum toto exercitu ante oppidum sese collo-
cet. **F**erunt quoque iurasse eum etiam si alie maiorem partem amissam audierit non sese
retro abiturum. **H**ec albenes legato apostolico scribunt pleni metu. **Q**uipe quibus
sola spes de celo est: neque enim tunc securi homines dei: quin humanum expectat
auxilium. **I**ncredulum est mortale genus neque illud ponderat quod scriptum est in sa-
cris eloquiis maledictus homo qui confidit in homine. **S**ed miserandum illis est. si
semel diuinitus liberati rursus pietatem diuinam temptare verentur. **P**ercussit de ce-
lo deus hoc anno thurcos: neque enim humana victoria fuit que apud albam par-
ta est. **V**oluit experiri deus quidnam reges agerent: ceterique christiani populi rectores. p-
fligant hostes: occidit qui ferocios videbant. **A**bstulit innumerabiles machi-
nas: spacium dedit quo si vellent christiani populi sese accingerent: redituroque thurco
armati occurrerent. **S**ed quantomagis indulget deus: tantum egredientiores sumus
abutentes ocio. **E**cce redit hostis et nemo est qui laboranti hungarie opem ferat
et vereor ne hungaria pessumeat: et nobile illud regnum hostilis gladius cuertat.
Quod si deus tulerit cadit murus nostre religionis. et inire plano per carnos et
forum Iulij in italia thurcorum turme decurrent. **A**d hec accedit filiorum olim
gubernatores hungarie captura: qui per regem in arce budensi reprobentis custo-
diuntur. **Q**uibus his non parui nominis prelatus interceptus est. **I**ohannes vara-
dien. episcopus. **F**eruntque et alij plerisque nobilibus indyta vincula. **I**ncomper-
ta est adhuc causa: sed vero simile est nece comitis cilie hoc peperisse. **I**nfelices
christiani quos tanta cecitas exagitat ut nec premittibus hostibus domestica de-
ponant odia. **S**urgat igitur tua serenitas: et quod potuerit huic periculo reme-
dium adhibeat. **C**eteri principes in tua sublimitate cuncti fere contorquent oculos:
eam ipsam quicquid egerit secuturi. **N**eque enim rex est in orbe christiano apud
quem plus auctoritatis quam apud te sit: qui regnorum potentia: rei militaris peritia
experientia rerum multarum: et incredibili sapientia ceteros europae principes antecel-
lit. **H**ec per me ad tuam mansuetudinem dicte sunt. **D**atum rome die septima
Aprilis. Anno dñi. M. cccclvij.

Refert noua regi scripsisse.

Epistola. cclxxx.

Eneas cardinalis senensis Iohanni soletio. S. p. d. **S**cribimus aliqua de
thurcis sublimitati regie: que cupimus sibi offeras legasque. **N**isi enim ipse
laboranti christiane religioni opem ferat. id iminet discrimen ex quo vir
alius liberare non possit. **N**unc opus est arte ingenio et viribus uti. **H**ec apud
eum nisi inueniamus ubi perquirenda sunt ignoramus. **T**ale ex roma die septima
Aprilis. Anno dñi. M. cccclvij.

Ex quo animo fert fortune ludum.

Episto. cccxlii.

Mneas cardinalis senensis Johanni binderbach. S. p. d. Ad nos de statu curie cesaris nouitas peruenit. Ita se humane res habent: nunciacemus tunc in alto sumus: deo laus qui cesarem omni periculo liberauit. Dole-

Mneas cardinalis senensis Johanni binderbach. S. p. d. Ad nos de statu curie cesaris nouitas peruenit. Ita se humane res habent: nunciacemus tunc in alto sumus: deo laus qui cesarem omni periculo liberauit. Dole-
mus vicem gurcen. episcopi nostri amici optimi: comiserat sumus et vnguidio cui non dubitamus admodum nocere diuitias. Facta sunt hec que fieri potuere executoriales misse littere: et modo nuncius aplicus eo pergit sacre theologie professor laurencius rauarella: quem tibi comendamus si eus videris. Ambrosio nostro diximus que misisti. Expectabit adhuc aliquantulum. Et si molestus fuit tadui suspensum teneri de preposito bartescaden. expectabimus quid agas. Cupimus si quod monasterio vacare contigerit id nobis significes ut tandem aliquid consequi possimus quo leuior fiat nostra paupertas. In causa pende tue veramur maxime ob dominum zamozen. qui tui aduersarium tues. Inuauimus tamen te quoad possumus. Vale et senatui tergestino episcopo: ac preposito pisini nostro nomine salutes dicito. Ex vrbe romana die. iij. Julij. Anno dni. M. cccclvij.

Episto. cccxxii.

Monitates italie.

Mneas cardinalis senensis Johanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Scripsi nuper reuerendissime pater et domine mi colendissime non paucas litteras dignationi tue: nescio an potuerint ad te penetrare cum audiuerim et te postea dimissa hungaria bosnam petiisse. nunc pauca subiiciam et casui meo scripta committam: que littere tot montes: tot flumina tot barbaras nationes nisi casus inopinatus pertransire iubeat. Scripsisti mihi de pragen. ecclesia tuo more paucissima verba: sed preter consuetudinem mercedentia. Dicis enim nos hic omnia bene expedituros: nec dubium est quin sermo tuus ironicus fuerit: non dicam amplius: etsi opinor quorsum ea verba tendant me non ignorare. Ego p mei animi libertate semper aperte cum dignatione tua sum locutus. Et ita faciam si quando redieris quod deus breuissime concedat cum sospitate et honore. Tunc si quid erit quod mihi velit tua paternitas obijcere: audiam patienter. Et vel obiecta purgabo vel petam veniam: nisi quod plerique agunt alta mente archanum tuum includere volueris. Et de hoc satis. Audiui ut dictum est de tuo transitu: credo fuisse urgentem causam. Sed toleo armis plenam esse hungariam quibus non inturbos sed in sese barones eius terre depugnent. Illud quoque molestissimum est quod inter impatorem et hungarie regem vetuste contentiones reuiscunt. Vallem tua studia huic morbo mederi: et que sunt in visceribus nostris auferre mala congrui potius quam que cutem attingunt. Sed cuncta optime nouit prudentia tua cuius iudicium nunquam meo postposuerim. Venio ad res italicas. Dominus noster bene uolet ad cruciatam totis intentus animis. Apud esculum latrones cum iofia et octauiano arcem munitissimam ecclesie occupauere. Legatus adductis eo copiis oes in dedicatione accepit. Asini cum comite euerso contendunt. et colonicenses qui baccenut quicquere: nouissime se bello miscuerunt. Rex aragonum cum genuensibus bellum gerit. De pace nullum verbum. Dux mediolani quiescit et Veneti quis nuper nonnulli ciues in exilium acti sunt: et aliqui manus amiserunt. Senenses intestino morbo laborant. piccininus regis homo est nec putat hoc anno arma sumpturus. Et rheno audiuius aliqua que non placet: nescio an erunt vera: papa nuper interrogauit cur non impedires: respondi ut soleo libere suam sanctitatem cum esset in hispania: italica negocia curare non potuisse: tua reuerendissima paternitate in bosna valde a rheno distare. Ameranus legatus ouctis duos papae nepotes in vincula coiecit qui cyprum populati fuerant. Que scribas alia non habeo. Ex vrbe die. iij. Julij. Anno. M. cccclvij.

Dollice rogatu opam dare.

Epistola. cclxxiiij.

E Meas cardinalis senensis Illustri principi ludouico duci bavarie. S. p. d. Reddite sunt nobis littere tue humanitatis et beniuolentie plene. quibus rogas ut illustri principi ruperto nepoti tuo ad consequendam ecclesiam ratispanensem nostros fauores impertiamur. Reducisq; nobis ad memoriam dare memorie genitoris tui erga nos charitate: et tua illa qua simul habuimus in noua ciuitate consuetudine. Vidimus libenti animo epistolam tuam et mirati sumus subscriptione ipse manus. Scribis enim optime quod est in tanto principe valde laudabile. Recordamur quoties in curia cesaris suauis habuimus sermones insimul et cum de lapide inuisibilitatis inquisitione faceres. Tenemus memorie in ditione tua possedisse nos ecclesiam bispacensem. et fuisse a genitore tuo benigne tractatos. Scimus quoniam nobilissima est inclita domus bavarie: et quod illi sedes apostolica tenetur. Intelligis uti confidimus nos non esse ingratos. de nepote tuo sunt egregia testimonia quia tamen commissarij sumus in causa huius ecclesie ratispanensem. non possumus aliud dicere nisi quod inuenies nos veram relationem fecisse et paratos esse nunc et in futurum ut tue voluntati morem geramus. Datu in urbe romana die quinta Julij.

Epistola. cclxxv.

Refert bella italica.

E Meas cardinalis senensis Nicolao missio vollatriano. S. p. d. Audiuimus vario relatu inclitum hungarie regem viennam rediisse. Et nobis placet pro quiete illius regis ut sit extra turbina hungarie. Volemus tamen regnum illud inter se diuisum esse: veremurque ne christiani inter dissensiones thurcis aperiatur ignis. deus meliora permittat. Nos in italia magnis etiam afflicti sumus malis. Rex aragonum cum genensibus bello implicatus est. Vagantur romani agri partem vsque in comes euersus vastant. Senensium discidium in dies augetur: nouis in dies ciues aut plectuntur aut in exilium agunt. nec videmus quo pacto quiescere possint. Vult cancellarius ad vos ex bohemia rediisse dicito illi multas nostro nomine salutes. Commendamus tibi laurencium rouarellam nuncium apostolicum qui has tibi restituit: non fuit in austria prius. Communito eius atque instructo in agendis. Si non est dimissus episcopus varadiensis. pro eo verbum faciet et litteras affert: quarum nos promotores fuimus pro veteri amicitia et quia innocentem esse confidimus. Vale ex urbe die. iij. Julij. M. cccclvij.

Commendat nuncius pauperes captos redimendos.

Epistola. cclxxvi.

E Meas cardinalis senensis Henrico senfleben. S. p. d. Dominus noster sanctissimus mittit laurencium rouarellam qui has litteras secus affert ad serenissimum hungarie regem. Non fuit homo alius in austria. Necessaria erit ei instructio et directio tua. Commendamus tibi. bonus vir est: doctus theologus. Cura eius erit ut captiui imperatoris dimittantur: varadiensem. relaret. Et par sit fieri potest illas tamen partes inspicat. Ab eo intelliges italicarum rerum et huius urbis statum. plus mali quam boni audies. Neque enim italia quiescere consuevit. vosque germani didicistis mores nostros et non modo vicinos sed fratres atque ipsos parentes bello premittis. Nihil est usque tutum. Damnosissimum est quod austria inclita domus in seipsa discidium habet. Deus illos principes aliqui meliori respiciat oculo. Et quos fecit maximos faciat amicissimos. In ea varimen expectamus quod sequatur: quibus multum spei collocauimus: alioquin ad medicinam redacti sumus. Si quid in partibus illis vacat quod obtineri posse credas: velis nobis significare: gratias agito regie maiestati per litteras missas pape regratiando de mea promotione. Bene vale. Ex roma die quarta Julij. Anno. M. cccclvij.

E Meas cardinalis senensis Iohanni inbili. S. p. d. Que scripsisti de curia nostri cesaris iam pridem noueramus. Fuit nobis res per molesta agim⁹ deo gratias qui personam cesaris custodiuit. Credimus impatricem animo conturbata esse. eiusq; cōpatimur adolescentie: que ad calamitates in germinam venit pferendas. Putamus tamē eam ipsam sibi cōsulare: z cōsolationes q⁹ rere. Cōfessiones hungarie didicim⁹: omnia sunt ad thurcoz potentia augēda: ferenda sunt que deo uolente fiunt. Ille ex malo bonū elicit. Si dabit aliquando facultas cogitabimus de te non aliter q⁹ de nostro fideli z singulari amico. Laurenciū ronarellā qui cū presentibus ad te ueniet nunciū apostolicū tibi cōmēdamus ut assistas ei z cōsulas si qua ex te quesierit. Tu quoq; si aliq⁹ monasteriūz vel ppositurā bonā vacare pceperis fac nos q⁹primū certos. Potes p uenetiā mittere lras. Illinc em frequētes ad nos currunt tabellarij mercatoz: querenda suffragia sūt. Vale ex roma die. iij. Julij. M. cccclvij.

De eodē z cōsolat sup morte amici.

E Meas cardinalis senensis Procopio rabensteinio. S. p. d. Ex wienna tuas accepimus lras cū bobemiā peteres. Nescim⁹ an redieris. Audiui⁹ insignē fratrem tuū z amicū nostrū singulārē iohannē equitē extrimo die fūctū. Credimus te turbido z amarulento esse aio. Mā z nos tali socio priuati non dolere uehemēt⁹ nō possum⁹. Sed qd agam⁹ trita est bec uia: aut nō pasci opoz tet: aut natū mori. Nos parētes preire: fratres sorozes amici: pauci admodū sūt cū quib⁹ iā uiuere delectet. Mā etate graues: parare nouos amicos nescimus. Et veteres paucis temptis mors abstulit. Nec mō aliud expectamus: nisi aut eripi nobis eos quos amam⁹ reliquos: aut nos auferri ab illis. Atq; qñcūq; dies illa uenerit nō erim⁹ inuiti ut olim: quib⁹ ad maiore amicorū cumulū erit cundū. Credimus te ista etiā meditari nec egere cōsolatione. ideo pterimus bec. Accipim⁹ turbulētās esse res germanie neq; impatori bene esse cum rege hūgarie. Polēm⁹. Mā res pessima est z noxia nō modo austrie sed uniuerse reipublice xpiane. De meliora pmittat. Cupimus de rebus bobemicis fieri certiores: sed z quid sperandū sit. Laurenciū ronarellā qui bas ad te defert. Cupimus tibi cōmēdatū cēfrater est archiepi rauennatis tibi amicissimū cōsiliū tuū optabit in rebus agendis. Me desit sibi rogamus prudentia tua. Vale z nicolaū nostrū p tua cōsuetudine cōmēdatū habe. Ex urbe die. iij. Julij. M. cccclvij.

Petit ad possessionē epatus varinē. p. pcuratores suos induci plerisq; captās beniuolentiā regis.

E Meas cardinalis senen. Casimiro regi polonie. S. p. d. Qu vacaret nuper ecclia varinē. cōueniētes canonici ei⁹ in glogonia maiori z cogitantes de futuro pōtifice: vota sua in me direxerūt postulātes a sumo pōtifice ut ecclia illā mibi pmitteret. Idēq; fecerūt serenissimi pncipes dñi impator z rex hūgarie atq; bobemie cōsanguinei z affines tui. Annuit bñssim⁹ pōtifer p⁹ b⁹ eoz. z sumo cardinaliū p⁹ sensu eccliaz illā mibi cōmēdauit. Mittā ppe die pcuratores meos ad serenitatē tuā cū lris aplicis: qb⁹ pcor vt ad pōssionē capiēdā necessari os vel impitri fauores. Scio em q⁹ sine tua opa pax p⁹ fieret. cū iā p⁹ scia i māu ena pene tota cēserat. Intelligo me magno munere donatū a tua māsuetudine. si mei pcuratores ut nō ābigo tuis adiuti p⁹ sidis ecclie possessionē psequant⁹. Facies re gratissimā sumo pōtifici z sacro collegio: simulq; impatori z regi hūgarie quos nō dubito maiestati tue p me scpturos eē. Ego vō conabor nocte dieq; ot studio z diligētia tue serenitati me gratū oñdere: atq; ita efficere ut mibi p⁹ fuisse

tua demerita non peniteat. **I**amque per me uirum in sacro collegio honorem tuum tutare ce-
pi. Namque cum ageres de culmine ecclesie pro qua scriperas. erant qui omnino illam
committenda esse uicerent procuratori magni magistri ordinis beate marie teutoni-
corum. Ego propterea resisti: in eaque suasionem facti est ut res suspensa sit. cum tue maie-
statis preconiis: simulque genitoris tui et germani qui pro fide catholica in bello co-
tra thurcos obiit clarissimas virtutes retulisses. Quibus auditis sedes aposto-
lica que prius inclinata erat ad promouendum procuratorem ordinis: mox sententiam
mutauit: decreuitque superfedere. ut interea temporis aliquid de concordia et pace illarum
partium tractari possit: et medio tempore rectorem aliquem siue administratorem illi eccle-
sie dare: qui tue serenitati meritis displicere non debeat. Verum ego pro ea qua tuo
culmini deuotione afficio: audeo suadere: idque utile arbitror. ut tua serenitas si-
mul cum illis de terra prusie oratores suos ad sedem apostolicam mittere quotiens stu-
deat: viros prestantes et auctoritate insignes: qui offerentes uiam iuris ac concordie
cum aduersariis coram sanctissimo domino nostro censuras ecclesiasticas in terra pru-
sie quomodo libet fulminatas aut tolli aut suspendi petant. Spero enim eo modo
res magnifice ad honorem tue sublimitatis et illarum partium tranquillitatem conducere pos-
se: cum sanctissimus dominus noster ad hoc optime sit inclinatus. Et multi sunt in sacro
collegio cardinales reuerendissimi qui maiestati tue sunt affectuissimi. Inter quos
est reuerendissimus dominus rothomagensis. Ego de minimis in oculis nihil omittam ex his
que ad augmentum status et glorie pertineat tue sublimitatis. Cui me humillime re-
comendo. Ex roma die ultima augusti. M. cccc. lviij.

Recomendat illis ecclesie
ratispanensem prouentus.

Epistola. cclxxxix.

Eneas cardinalis senensis Ottomoni et ludouico bawarie ducibus. S. p. d. Ob-
tinuistis tandem ecclesiam ratispanensem reuerendo patri ruperto filio et nepoti
uestro commendari. Satisfactum est desiderio uestro. Merebatur indyda domus
uestra eradi in suis precibus. Nec talis est ecclesia ratispanensis. que uel pbitati uel
nobilitati eiusdem rupti satisfaciatur. Duo tamen obstabant petitionibus uestris. eras scilicet pro-
mouendi minoris et capituli ipsius ecclesie desiderium a quo erat alius electus non indignus
neque ignobilis. Sed cum reperisset pietas domini nostri electionem ipsam minus canonicam
esse et hinc rupti merita libaret. prulic nobilitate. Nec putauit in erate momentum
esse faciendum. quam tante domus claritas communisset. Est igitur vestrum recognoscere bene-
ficia ab ipso domino nostro sanctissimo. Qui et si fecit quod debuit. honorandus est tamen iu-
uandus et extollendus quod hoc tempore nobilitatis cultor et conseruator existit. Verum cum
ecclesiam ratispanensem. quam olim florētissima fuit et a progenitoribus uestris fundata magnis
opibus abundauit: iam pauperem ac pene ruentem et undique laceram esse intelligam: nobili-
tatem uestram rogamus obnixe. ut postquam ad manus uestras redierit et caro uia illi preest. ita
efficere uelitis ut palam oibus fiat uos non habere sed ope ipsius ecclesie protectores et
aduocatos existere. Sit uobis commendata cleri libertas: date opam ut distracta
et impigriorata bona ipsius ecclesie abscissa grauiamine cleri recuperent. Sit ipse ruptus
omnis suarius non lupus sed pastor: sit canonicorum et aliorum clericorum non tyrannus sed pa-
ter. Meminerit quod libet apostolus ut non dominemur in clero: sed tamquam forma facti gregis
ecclesie prouideamus. Mouerit non se ecclesie sed ecclesiam sibi commendatam esse. Comenda-
mus denique etiam excellentie uestre venerabilem hericium de babisberg. cuius elec-
tio non suis meritis: sed propter omittas iuris solennitates reiecta est. dignus est certe cui
rupertus et qui res suas gerere non insultet sed copatiantur non iniurient sed faveant
potius et ipsum ament. Est enim uir bonus cuius nobilitati ingenium correspondent
mores. Tenim manifesta est nobis eius probitas. Namque multa in eius quæstis sunt
testimonia ad eius famam denigranda. nemo tamen repertus testis est qui eius ho-
noris detraxerit. Passus est uir bonus non modicam iacturam. Venit roma cum graui-

bus expensis. fuit hic ea pte almi qm est ardentior & piculioſior. & ppeſſus e co-
plures labores: & tandem ſuccubuit. Proſequēbaſ cam ſuā. queſierat honore que
ſibi debitu exiſtimabat. Fecit quod ceteri mortales agunt. Nā quis eſt qui electus
in episcopu alicuius eccleſie nō conet electionē ſuā tueri: & a ſummo pōſſice con-
firmationē ſuā obtinere. Qui epatū querit inquit apoſtolus bonū opus que-
rit. Verū ea vſus eſt modēſtia: ea grauitate in ſuo iure proſequēdo. vt nulli vnq̃
bonū detraxerit. nullius ſame iudicauerit. nullius pſonā in diſcrimine adduce-
rit. Idē fecere & qui cū eo miſſi ſunt a capitulo. Teſtes nos ſumus coram quibus
cauſa agitata. Tantū eſt q̃uis in electū ipſum & eligentes nōnulla crimina obijce-
rent per procuratores ruperti. Ipſe tamen electus & ſequaces nihil aliud queſi-
uere q̃ ſe purgatos atq; innocentē ostendere. De ruperto nihil vnq̃ reprehen-
ſione dignum dixere. Sed tam ipſus q̃ pgenitores ſuos & excellentias veſtras:
ipſamq; bauarie domū cū magna veneratione cū ſumma reuerentia & ſingulari
quadam maieſtate nominauerit. Quibus ex rebus iuſtum & ſupra q̃ iuſtum eſſe
putamus vt eundē henricū & qui cū eo venere cōmendatiſſimos ſuſcipiat. eiſq;
fauentes ac conſilijs aſſiſtentes & auxilijs quod eſt verē nobilitatis erga eos offi-
datis: que viciffe contenta non inſultat victo ſed victum ſepe iacentem eleuat et
in partem felicitatis aſſumit. Nec pro noſtra erga vos charitate & inclytā domū
veſtram affectione dixiſſe volumus: q̃uis ſciremus nobilitatē veſtrā quod ſcri-
pſimus per ſeiſpam id fuiſſe facturam. Datū Rome die quarta ſeptēbris. An-
no. M. cccclij.

De eodem.

Epistola. ccxc.

Emeas cardinalis ſenēſis Ottoni & Ludonico bauarie ducibus. S. p. d.
Annuit ſanctiſſimus dominus noſter p̃cibus veſtris ac ratiſpanen. eccle-
ſiam reuerēdo patri dño ruperto filio & nepoti veſtro cōmendauit. Co-
luiffet apoſtolica pietas eam eccleſiam multo maiore & diſtione fuiſſe: & talem que
nobilitati & moribus ipſius ruperti ſatiſſaceret. Sed q̃liſcūq; eſt recipi debet ala-
cri animo: & habende ſunt ingentes gratie eidē dño noſtro: qui valde libere deſide-
rio veſtro ſtudiuit complacere. Cōmendam? igiſ excellentie veſtre eccleſiaz ipſaz
& clerum eius: q̃uis certi ſumus fundatiōē progenitorū veſtroꝝ in manibus
veſtri ſanguinis conſtitutam felicibus incrementis augendam eſſe. Inſuper qz
venerabilis vſr henricus de babsperg qui fuit electus a capitulo in proſecutione
iuris ſui modēſtiſſime ſe habuit: idēq; fecerunt qui cum eo miſſi fuerunt ad con-
firmationem electionis petendam. dignum cenſemus vt eos benigne recipere &
tractare velitis. non permittentes eis aliquā inferri moleſtiam vel iniuriam. Nā
cum ipſi tam de p̃ſato Ruperto q̃ de vobis & inclita domo bauarie cum ſumma
ſemper veneratione locuti ſint. & proſequēdi ius ſuum honeſtam modēſtiaz ba-
buerunt. non eſſet propterea iuſtum eos iacture aliquid ferre. Scimus nec per ſe
nota eſſe prudentie veſtre ideo non plura ſcribimus. Am rogauimus vt ſi qui ſint
qui eos in conſpectu veſtro criminari voluerint tanq̃ litigando in hac curia bo-
noꝝ veſtro detraxerint: nolite illis credere: ſed nobis potius fidem prebere corā
quibus eſt cauſa agitata & qui vobis ſcripſimus. Datum rome die. vij. ſeptēbris
Anno. M. cccclij.

Grates refert de p̃motione & ef-
flagrat iterum promoueri. Refert
etiā nouitates vrbis.

Epistola. ccxcj.

Emeas cardinalis ſenēſis Imperatori frederico. Salutem plurimam di-
cit. Accepi ſuperioribus diebus litteras tuas ſuper negotio concernē-
te reuerendū patrem episcopū laurien. Introduxi ad ſanctiſſimū dñm

nostrum nuncium tuum obtinui lras fieri fm desideriu maiestatis tue quas idem nun-
 cius apportabit. Supplico serenitati tue digneris ita facere vt capitaneus in vozech
 tensteyn non sit nimis onerosus illi eccle laurici. qz reuera multum exorbitat z
 grauat deniq. tua maiestas sp pia fuit z sacre religio affecta. Continuet in hac tua
 gloria tua pietas nec patiat a suis officialibz vexari deniq. que sp misericordie tra-
 ctauit. Nec dico qz cupio sp bonori tuo bn consultu ee. Accepi z alias lras qz in
 facto ratisponen. eccle transmissisti. rupto faueres ia ille. pmoctus erat ad ipaz ec-
 clesiam qz repta fuerat electio capituli inualida. Ea mihi comissa erat. Et ego in
 pistorio relatione fecera. Postqz dñs nř considerauit scripta qz pñ tua maiestas
 miserat fundata sup electioe canonica. nō dubitauit qñ ea repta inualida pmo-
 ctione rupti comedares qd ego etiā ita putau futurū. Et ita cōplacitū ē illi nobi-
 lissime domui. Insup gras ago maiestati tue p lras sanctissimo dño nřo z sacro
 collegio sup facto variē. eccle in meū fauore missis. Nūc cū idē dñs nř eccleiam
 illā mihi comedauit. supplex oro vt digneris lras oportunas i bona forma scribe-
 re ad serenissimū polonie regē. subscribēdo illas manu pñia: vt maior videat affe-
 ctio: rogātes etiā vt pcuratoribz meis possessionē ipsi eccle assignari faciat. Veni-
 et em infra paucos dies vn ex pcuratoribz ipis ad serenitatē tuā p lras accipien-
 dis quē cupio celeriter expediri. De nouitatibz harz pñis hoc tñmodo scribere
 possuz. Rex aragonū maximā z potētissimā hz in mari classē minas gēuēsis?
 Sz z alqs qpluribz terrore incutit. Comes iacob piccinus cū exercitu regni z
 apulie exiturus est ppe die. Dicit se ptra sigismundū maiestē arma sumpturum
 fū tñ qui senēsis? z qui eccle romane timēdū putat. Armini z comes euersus inē
 se cōtendunt. nec finis pōt inueniri discordie. Cardinalis de vrsinis quasi papaz
 timeret ex urbe iam pñdē recessit: z inde simultates nō pauce exorte sunt in ipm
 z romanū pñlem. Missus est tñ mō p collegiū cardinalis sancti marci qui cum
 aplice pietati recōcliet. Nescio quis fructus sequet. Nō sumus sine piculo inte-
 stini belli si vñinoz domus implicata remāserit. Ex ozierē nouitas allata est fra-
 trem cardinalis portugaliē. veneno perisse in cypro: qz regnaturus eo. pfectus
 erat ac filia regis duxerat. Turcorū classis mibelenā insulam conatu veratura
 ferē: sz auxilio illi erit legatus aplicus cū trirētibz suis z rhodiēsi manu. Alia q
 scribā nō habeo. Comēdo me humillime sublimitati tue ad cui mandata sp ero
 paratus. Ex roma die. xj. septēbris. Anno dñi. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. ccxcij.

Meas cardinalis senē. Ladislao regi hungarie. S. p. v. Que scripsisti mi-
 bi sup negotio vñatislauē. electi. curau atqz diligent pegi: quibz res eet
 difficilis z pecuniaria. Gestus est mos tue serenitati z remissa ē electo ma-
 gna pecunie ps. Laborau vt satisficeret desiderio tuo circa ratisponen. eccleiam z
 obreta ē tua volūtas. Prefect ē em illi eccle illustris pñceps rupt bayarie dux
 cōsanguine tuus: fui ego in ea cā commissari: z quēadmodū debui conatus suz eā
 relationē facere q cū veritate eidē rupto vtilis eet. Feci id libenē qz intelligebam
 me sublimitati tue. simul z indite domui bayarie cōplacere: z eccle illi bn pñlere
 nec de b plura. Tūc serenissime rex cū tua pietas dignata fuerit dño nřo pape p
 me scribere atqz instāte supplicare vt eccle vñmē. mihi comedaret. idqz ia fa-
 ctū est rogo z supplico vt ceptū cōtinuās bnficiū: serenissimo regi polonie forozio
 tuo vgenē scribere digner. p possessionē ipsi eccle meis pcuratoribz dāda quē
 admodū henricus sentfleben decanus vñatislauē. tue sublimitati latius declara-
 bit necessariū esse. De etiā celsitudini tue nouitates harz partiū quas sibi scribo
 seriosius exponet. Nec aliud impēntiarū nisi q me tue sublimitati ite rñ atqz ite
 rñ cōmēdo ad eius semp mandata paratū. Ex roma die. xj. septēbris. Anno dñi
 mmi. M. cccclvij.

Portat vice sua promotiones pium
apum ad regē polonie impetrare.

Eas cardinalis senensis henrico senstleben. S. p. d. Scripsisti nobis his
diebus frequentes litteras pro quibus gratias agim? tibi qui veri et opti
mi amici officium impleas. Intelleximus illam disturbia partium. Dole
mus principes vestros non tam se beniuolentia q̄ sanguine contingere. Cuius
rei causam non ipsis ascribimus sed illis quorum voces pro ceteris audiunt. In
fortunū est hoc nostri temporis ut tunc potissime diuisi simus cū expediret ma
xime esse unitos: sed dabit deus his quoq; finem. Pro electo vaticani labo
rimus diligenter: et tandē consecimus quod petebat. Nam tria milia ferme du
catoꝝ remissa sunt. In qua re intelliges ex wenceslao que fuerint partes nostre.
Rogamus velis esse cum maiestate regia et ab ea litteras oportunas impetrare
ad serenissimū polonie regem et alios ut opus esse putabis duplicatas. Nam ipse
wenzeslaus offert se iturum nomine suoz dominoz in poloniam: et nos statim
mittimus bartholomeū canonicū varinien. cum litteris et procuratorijs oportu
nis: et necessariū est q̄ ambo habeant litteras regias. Nam nos eisdem ducibus
per hos dies non parū obsequiū fecimus: qui pugnātibz fere ceteris cardina
libus: sanctissimo dño nostro suāsimus consanguineuz eozum rupertum ad rati
spanen. ecclesiam pmouendū esse: cum essemus commissarij et alterius electionem
inuenissemus non valere. Mittimus tibi litteras credenciales quarū vigore po
teris eis supplicare ut tibi assistant ad regias litteras impetrandas. Pro copio et ni
colao scribimus quos arbitramur suos fauores non negaturos. Cardinalem sc̄
angeli vellemus apud se esse ut eius summa prudentia lites australice cōponere
tur. Rogamus ut nostras litteras sibi transmittas. Et teniq; cures ut venientibz
dictis wenzeslao et bartholomeo littere que necessarie sunt in promptu habeant.
De nouitatibus harū partium pauca sunt que scribere possum? Eaq; sunt bñdī
vssupra in littera imperatoris. Tale optime ex roma die septima septembris.
Anno. M. cccclvii.

Petit patrocinari ut promotio
regis impetretur.

Epistola. cccclvii.

Eas cardinalis senensis Procopio cancellario bobemie. S. p. d. Quis
raro nobis scribis. Et nicolao tamen simulq; henrico senstleben intelligi
mus te veterem erga nos beniuolentiā retinere et omni officio veri amici
satisfacere: nō repetimus que pro nobis fecisti. Sunt cū plurima: nec nos bi su
mus qui referre gratias valeamus. Illud tamen quod possum? facimus: reda
mamus magnificentiā tuā: et animū habemus paratū omnia facere que tibi gra
ta sunt et nobis possibilis. Id ostendemus si quādo p̄ venerabili germano tuo p̄
posito vice grādē. aliquid acciderit quod tibi vtile futurū putem? et in nra p̄tate
consistat. Interea rogamus te ut p̄seueres in officio charitatis et tui enee semper
memineris. Insup qz mittimus propediē procuratores nostros cū lris apostoli
cis ad capiendā possessionē varinien. eccle si saltē haberi poterit. Rogam? ami
ciciam tuā ut eas litteras impetrare velis a regia maiestate quas henricus predi
ctus dixerit oportunas. Nam tantū pondus huius rei consequendē in serenissi
mo rege ipso hungar. eatq; bobemie cōsistit: et qui cepit perficiat. Erimus ineter
num sue maiestati et tibi obligati. Quippe qui ecclesiam eam suo et tuo fauore ob
tinuerimus. Conati inq; semper sumus nos gratos ostendere. Credimus cardina
lēs sancti angeli iam apud vos cōstitutū ee. Quod si ita est cōmēda nos sue di
gnitati tāq; patri veneratu dignissimo. Que sint apud nos noua scribam? ipsi hen
rico tibi cōcanda. Feruet apostolica mens desiderio exterminandi thurcos et prin
cipes xpiani inter se discidentes pium propositū proflus deferunt. Dcus melio
ra prebeat: quod speramus. Tale optime. Ex roma die. xi. septembris. Anno ro
mā. M. cccclvii.

Postea concordie imperatoris
et regis hungarie intendere.

Epistola. cccv.

Eneas cardinalis senensis Iohanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Bre-
ues more tuo scripsisti ad me nuper epistolas. Audi eas libere quia signi-
ficabant te ex bosnia reversum prope hungariam tegere: ac bene valere
quod pre ceteris mihi iocundissimum fuit: Spero hec scripta mea repertura esse in
austria personam tuam: inter mitiores gentes. Utinam ita fiat. Nam presentia tua
futurum opinor: ut principes illarum partium prozsus componant. Ut enim car-
dinalis papien. se cum anno superiori ageret in austria omnes lites inter impato-
rem et regem hungarie adeo attenuasse: ut parum ad integram concordiam super-
fuit. Composuisset omnino partes ipsas ut est opinio: nisi coactus fuisset nure-
bergam ascendere. Eristimo igitur haud dubie dignationem tuam fide debito termi-
naturam quod ille infectum reliquit: si tamen ita est ut compositioni tam parua ut
referunt res defuerit. Atque sit elaborandum est eo negotio. Nec minus erit co-
posuisse imperatorem et regem quod thurcum deleuisse. Et ego quidem hanc coronam
tue dignationi auguro: et opto. Nouitates harum partium non dubito intelligis
ex aliorum litteris. Ex me tamen hec pauca habet. Rex aragonum maximam ba-
bet in mari classem galearum supra. xxx. magnarum onerariarum septem: minorum
nauigiorum plurimum. Dicit se iturum in catholonia ut inde fortior redeat con-
tra thurcos. Inde factum est ut rex portugalie aduentum suum suspenderit. Ge-
nuenses hanc regis classem contra se armatam putant: simulque cum eis florenti-
ni et leuenses timent: certitudo nulla est quid tandem rex intendat. Comes iaco-
bus piccininus cum exercitu circiter duorum milium bellatorum exiturus bellum
fertur. Territat ecclesiam sinuleque senenses: cum se contra sigismundum malefesta
profecturum minas. Arsini et comes euerfus adhuc inter selitigant. Cardinalis
de vrsinis iam pluribus diebus e curia recessit: veritus ne quid sibi sinistri accide-
ret cum papa exercitum misisset aduersus fratres eius. Nunc rex aragonum v-
linozum familiam in suam protectionem recepisse fertur. Quis est ne romanus
ager nouis inuoluatur litibus. Diffus est cardinalis sancti marci ex parte collegi
ad ipsum dominum de vrsinis ut si possibile est controuersie componant. Dominus
noster sanctissimus iterum duas galeas cum pecunia ad legatum mittit in orientem
facit pius pater quod potest. sed relinquit a principibus nec solus potest tanti belli
molem sufferre. Impator thurcorum contra mabelenam missurus classem fertur non
modicam: sed dominus insule spe legati fretus et auxilio genuensium nauale bellum in-
stupidus manet. In albania dicunt scanderberchium magnalia perpetrasse contra
thurcos. Quod si verum est melius tua paternitas reuerendissima que per id tem-
poris. prope exploratum habuit: Cupio ut tandem redeas nec velis triennium com-
plere nisi principes contra thurcos excitari posse confidis. Recomendo me digna-
tioni tue ad eius mandata semper paratum. Ex roma die. xj. septembris. Anno
domini. M. cccclvij.

Petit auxilio esse ut promotiones impetrent.

Epistola. cccvi.

Eneas cardinalis senensis Nicolao listio. S. p. d. Grate fuerunt nobis li-
tere tue quibus germanica negotia nobis significasti utinam melius se res
haberent. Sed ferenda sunt que nobis tempora dant. Pax deus ut prin-
cipes illi vestri aliquando concordantes sint ne qui sunt sanguine proximi odio disun-
gant. Gaudemus procopium conualuisse et nostri memorem esse. Cupimus nos
sue magnificentie sepius efficias comedatos. Scribimus regie maiestati et sibi de
litteris necessariis ad obtinendam ecclesiam varinensem. Rogamus in ea re tuo more
sis vigil. Et ita efficias que admodum henricus senfelen expetierit qui additiones
illius patrienouit: et noster est fidelissimus amicus. Ab eo scies que sunt hic noua
Fluctuamus et nos more hominum nauigantium. Frater tuus vulterras repetit

italia multis in locis peste laborat: sed potissime sena. Nam que bello afflictata fuit
et caritate amone: nunc quod tertium erat morbo languescit. Vale et nobis se-
pius scribe. Dat. 3. romae die. xj. septembris. Anno dñi. M. cccc. vij.

Pollicetur pecuniā cōcedere
pro redimendis litteris.

Epistola. cccxviij.

E Meas cardinalis senensis Alrico ridrer. S. p. dicit. Recepinus litteras
tuas quas reddidit nobis iacobus imperatorie maiestatis nuncijs. Agi-
mus tibi gratias pro litteris scriptis in facto ecclesie variniē. Scimus
enim te eas dictasse et expediti fecisse. Nunc opus est ut alias iterum expediti fa-
cias ad serenissimum regem polonie et alios prout opus fuerit: latius te admo-
nebit procurator noster quem statim mittemus ad possessionem capiendā. Su-
per facto laurionē. expeditimus litteras iuxta desiderium maiestatis impera-
tozie: quas ipse Jacobus secum apportabit. Rogavit enim nos ut concederem⁹
sibi pecunias. Concessimus primo sex aureos. Et deinde iterum rogavit nos ut
alias sibi pecunias mutuaeremus pro reditu necessarias. Fecimus sibi illas per
bancum cōcedi. Et obligauimus nos pro eo intuitu maiestatis imperatozie cui
debemus omnia. Voluissim⁹ qd ipse habuisset aliqua scripta vel maiestatis eius-
dem vel tua. Libentius sibi subuenissemus: tamen quia nuncius imperatoris: no-
luisim⁹ cum derelinquere sicut ab eo intelliges. Rogamus des operam cum eo
postq̄ redierit ut nobis satisfaciāt. Intellerimus de dispensatione tua: erimus
cum correctore: et videbimus quid faciendum sit: scito qd littere nulle possunt ob-
tineri gratis ab isto papa: nisi pro persona imperatozie. Si vis qd exponamus pe-
cunias pro te scribe nobis et libenter id faciemus: quis pauperes simus: adhuc
tamen pro te inueniemus centum aureos cum opus fuerit. Habebis cum presen-
tibus litteras ad Johannem binderbachiu. Rogamus eas sibi mittas vbicūq̄
fuerit. Et nos sublimitati imperatozie cōmendes ad cuius mandata paratissimi
sumus. Et vrbē die. xj. septembris. Anno. M. cccc. vij.

Significat cōcordiā factā et exorat au-
tilio ee. p. possessione ecclie assequēda.

Epistola. cccxviij.

E Meas cardinalis senensis Johanni binderbachio. S. p. dicit. Laboraui
mus diu tui causa aduersus aduersariū tuum super prebēda ratspanē.
et deinde peperimus tibi pacem. Obtinuimus namq̄ prebendam prouisi
ratspanē. dari domino humanno ut tibi quies esset. Et ita factum est. Hoc scri-
bimus ad consolationem tuam. Rogamus ut nos imperatozie maiestati cōme-
des et iues nos ad possessionem habendam ecclesie variniē. Vale optime. Et
roma die. xj. septembris. Anno. M. cccc. vij.

Credentiarū littere.

Epistola. cccxcix.

E Meas cardinalis senensis Ludouico banarie duci. S. p. dicit. Veniet ad
excellentiā tuā venerabilis vir henricus et aliqua nostro nomine refe-
ret. Cui rogamus ut plenam credentie fidem prestare velis. Et in his que
vice nostra petent benignū impertiri fauorem quemadmodum de tua erga nos
charitate plene confidimus. Ab eo etiam scies negociū ecclesie ratspanē. pro
tuo desiderio expeditum esse. In qua re fecimus quod vires nostre potuere ut bo-
nori tuo satisficeret. Et Roma die vndecima septembris. Anno domini. M.
cccc. vij.

Epistola. ccc.

Littere commendatorie.

E meas cardinalis senen. Ludouico duci bavarie. S. p. d. Sigismundus Schre-
tel boneindolis adolescens primus huc venit in causa ecclesiasticam panem. **P**ri-
musq; lras tuas nobis reddidit. Institit die noctuq; diligentissime labo-
rans vt desiderio tuo satisficeret. Cū res sit ad votū expeditū dignus est qui digno
fauore tractet. Rogamus igit vt ruperto administratori ratifpanen. consanguini
neo tuo cū commendare velis: atq; ita efficere vt te pmo beneficio vacaturo 7 cō-
uenienti: sibi omnino provideat. Reddes enim mercedē condignam suis labori-
bus: 7 nobis singularē cōplacentiā facies: qui eum iam pridem nouim⁹: 7 p sua
virtute dilectimus. Datū rome die. xj. septēbris. Anno dñi. M. cccclvij.

Cōtra negātes auctoritatē sumi
pontificis a xpo institutā esse.

Epistola. cccj.

E meas cardinalis senensis Martino mayer. S. p. d. Sunt nonnulli natio-
nis tue hoies parū pensī habētes: qbus romani pontificis auctoritas neq;
necessaria esse videt neq; a xpo instituta. Cōtra quos hāc eplam scribere
7 tibi trāsmittere decreuim⁹: vt si qñ tales homines te agierint: habeas ex nobis
quo gladio eorū temeritatē cōfodias. Nā qñ eos nō solū scripta iura reuellunt 7
auctoritas ecclie longe lateq; diffusa: sed ipsa qz naturalis rō eis aduersa est: que
lex nature immobilis 7 inuariabilis adeo fixa est: vt neq; epicheia ferat. Audi ergo
quo modo istos reuincimus: reuellimus: pferimus: cū xpiānis nobis questio ē
qui euangelii recipiūt 7 xpm filiū dei p nostra salutē incarnatū 7 passum fatent.
Si nobis hāud quāq; negabunt sacramenta in ecclia ab ipso filio dei instituta: q-
bus ad salutē nostram vtimur: baptismi: confirmationis: eucharistie: penitentie
ordinis: matrimonij 7 vnctionis extreme: quoz vnū quod est principalissimum
scz ordinis alioz duoz que potissima esse vident: eucharistie ac penitentie myste-
riū in se continet. Nā sacerdotes hāc potissimū cā sunt instituti. vt purgantes p
penitentiā hoies a peccatis suis 7 in gratiā dei redeūtes: idoneos faciant ad cor-
pus xpi participandū. Deinde corpus xpi consecrantes illud eis administrent.
Quidem aut natura ita cōpatū esse vt oīs ptās que ad principale aliquē ordinatā
est effectū: inferiores ordines sibi subseruientes habeat qd maxime in artib⁹ appa-
ret. Nam arti que formā materialē inducit alie subseruiūt que materiā disponit
Et rursus ars illa que formam inducit alteri seruit ad quā pertinet finis perfecti
operis. Nam qui ligna cedit arti nauifaciue deseruit. Et hec rursus gubernato-
rie illa qd militari vel icono imice quēadmodū ad diuersos ordinant fines. Cū igit
potestas ordinis in eum finem constituta sit vt purgatis hominibus corpus xpi
ministret palam est inferiores ordines ei deseruire: ea pparantes que ad hoc op⁹
necessaria sunt. Et infini quidem ordines sacerdotali deseruiunt populū prepa-
rantes. Ostiarij quidem arcendo infideles a votū fidelū. Lectores instruendo cā
theuminos elementa fidei tradentes: propter quod eis scriptura veteris testa-
menti legenda cōmittit. Exorciste qd eos purgant qui per demonioz vexationes
a sacramentoz perceptione impediunt. Atq; ita bi tres ordines disponendi po-
puli curā habent. Est 7 quart⁹ accolitoz ordo: cui vasa nō sacra credita sunt in q-
bus sacramenti materia pparat. Subdiaconi qd ministeriū habent sup vasa sa-
cra 7 sup dispositione materie nondū consecrate. Diaconi qd vterius procedūt:
administrent effi atq; contingūt materiā iam consecratā xpi sanguinem populo
dispensantes. Subseruiunt autem bi ordines sacerdotali etiam pparatione po-
puli. Nam diaconibus cōmittit epāgelica doctrina pparanda populo. Subdia-
conibus epistola. Accolitis luminis cōmissa est cura. quod ad solēnitatē doctri-
ne proculdubio pertinet. Atq; ita bi sex ordines ad septimū referunt qui sacra-
mentalē appellat. At cū ordinū hoꝝ collatio cū sacramento quodā pfiat. sacra-
mentū aut ecclie dispensatores requirunt idoneos: necessariū est superiore aliquam

pratem esse in ecclesia altioris ministerij que ordinis sacramenta dispensent. Hanc
 aut maiores nostri epalem appellauerunt: que quis in consecratione corporis xpi sa-
 cerdotale non excedat: super tamen in his que ad regimen populi pertinet. Nam ipsa sa-
 cerdotalis præs ab epali diriuatur. Et que sunt ardua circa populi curam episcopi referuntur.
 Nec sacerdotes ipsi deo corpore xpi consociantur: alius vtuntur quam episcopi consecrati
 vt altari calice vestibus. Est igit manifestum summam regiminis quod in populo christiano
 gerit ad epalem pertinere pratem. Verum quis populi per diuersas dioceses ac ciuita-
 tes distinguant: sicut tamen vna est ecclesia sponsa christi: ita vni oportet esse populum
 christi. Et sicut in vno ipso populo vnus requiritur episcopus ac summa rei deferat: ita
 et in toto populo christiano precessarius est vnus et totius ecclesie caput: vnus preceptor
 atque magistrus ad que maxima queque et difficilia referantur. Quod ad vnitatem ecclesie con-
 seruanda illud potissimum requiratur vt vna sit omnis fides: circa ea vero que fidei sunt que-
 siones varias suboriri contingat: vnus esse princeps vnusque caput oportet et supremum
 iudicem qui questionibus ipsas dissoluat. Alioquin inuariam diuersitas ecclesiarum ipsas di-
 uideret atque solueret vnitatem. Quodammodo factum esse videmus ante philium nycenum
 dum sibi quisque vivebat et ad romanam ecclesiam pueri babebat respectus. Et nos quidem
 palam videmus oes qui tempestate nostra pegrina inuenerint dogmata: et errores
 predicant illud in primis sibi vsurpare vt romane ecclesie auctoritate et principatum
 dissideant. Et cum christus deus noster sponsam suam ecclesiam tam seruati amore dilexerit vt san-
 guine suum per ea effuderit crucis tormentum per pressus. Nequaquam credendum est eum in his
 que necessaria sunt ecclesie non oportune consuluisse: cum de synagoga per ysaiam dicat
 quid ultra facere debui vinee mee et non feci. Itaque cum necesse sit ad perfectum regi-
 men vnus pater a quo ceteri dependeant: minime dubitandum est quin ex ordinatio-
 ne christi vnus ecclesie presit. Et nos hunc romanum presule appellamus: vulgus papam
 nominat. Insuper cum ecclesie regimen ab eo institutum sit per que reges regnant et
 legis conditores iuxta decernunt: non est ambigendum quin ecclesie regimine optime
 sit ordinatum. Optimum autem multitudinis regimen illud est quod ab vno regitur. Id
 autem ex fine patet. Nam finis optimi regiminis pax est et vnitatis subditorum. Vnitatem
 autem que pacis est nutrit nemo dubitauerit longe melius ab vno seruari quam a pluribus.
 Vnus enim dignitati congruit. Ob quam rem non est ambigendum quin ecclesie regimini
 tamquam optimo presit vnus. Huc accedit quod in apocalypsi iohannes ait se se vidisse
 hierusalem descendente de celo. Et moysi mandatum est vt omnia faceret secundum exem-
 plar ei monstratum in monte. Quibus ex verbis quid aliud colligimus quam militantem
 in terris ecclesiam: instar esse triumphantis ecclesie in celo. Et cum in illa vnus sit do-
 minus dicente eodem iohanne rursus in apocalypsi: ipse populus eius erit: et ipse
 deus cum eis erit eorum deus. Quis non intelligit ecclesie militantis vnus esse prin-
 cipein oportere. Recte igitur osce primo scriptum est. Congregabunt filij iuda et filij
 israhel pariter et ponent sibi in caput vnus. Dominus quoque apud iohannem ait. Fiet
 vnum ouile et vnus pastor. Et ad ephesios doctor gentium paulus. Solliciti inquit
 sitis seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Vnus corpus et vnus spiritus sicut vo-
 cati estis vna spe vocationis vestre. Vnus dominus: vna fides: vnus baptisma: vnus
 deus. Sed dices fortasse vnus caput: et vnus pastor ecclesie christus est qui est vnus et
 vni ecclesie sponsus: et hic cuncta gubernat: nec opus est alium adhibere pastorem.
 Vanus est argumentatio tua. Nam cum omnia ecclesiastica sacramenta christus ipse per-
 fiat. Ipse est enim qui baptizat et peccata dimittit: ipse est enim verus sacerdos
 qui seculo obtulit in ara crucis: et cuius virtute corporis eius quotidie consecratur: possemus
 dicere minime necessarios sacerdotes quod quate sit absurdum: nequaquam te latet.
 Scimus enim christum cum ex hoc mundo transiret esset ad patrem: cum corpore affuturus
 erat: elegisset ministros per quos sacramenta fidelibus dispensaret. Eadem enim ratio
 necessarium fuit aliquem eligere cui vniuersalis ecclesie curam committeret quod fecit.
 Dixit enim petro ante ascensionem suam. Pasce oves meas et ante passionem tuam
 iterum confirma fratres tuos. Et rursus petro ait. Tibi dabo claves regni celorum.

Quibus verbis palā ostendit potestātē clauū p̄ petrū ad alios diruandā vt ec-
clesie serualet vnitās. Nec fas ē dicere hāc dignitatē petro datā ad successores
eius non diruari. Nā xps ecclesiaz vsq; ad finē seculi duraturā instituit fm̄ illud
Mat. ix. capitulo. Sup̄ solū dauid ⁊ sup̄ regnū eius sedebit ⁊ p̄firmet ⁊ corrob-
ret in iudicio ⁊ iusticia aīmodo ⁊ vsq; in sempiternū. Nā p̄tās apud eos q̄ cū xpo
vixeret ita instituta est vt ad posteros diruaret p̄o vnitatē ecclesie vsq; ad finem
seculi. Et hoc est qd̄ ipse saluator ait Mat. vltimo. Ego vobiscū sum vsq; ad cō-
suminationē seculi. Itaq; liquet vñū esse potificē qui p̄sēt ecclesie viuēte. Et h̄
post xpm̄ petrus fuit. Illo autē vita functo successores eius vsq; ad calitū tertium
xpi vicariātū tenere. Nec pōt dici aliā quēpiā ecclesiā hoc progiatio gaudere.
Nec ipsa quidē hierosolomitana in qua fuit officina nostre salutis: ⁊ cui iacobus
frater dñi magnus p̄fuit aplis. Nam xps cū vicariū suū petrū elegit: ei loco
hanc dignitatē concessit quem petrus ipse suo sanguine consecraret. Hierosolo-
mitanā autē ecclesiam q̄uis nycēna synodus ab omnib; honorandā esse volue-
rit saluū tamen esse docuit ius cesaree palestine: quē tunc eius erat metropolis
Romana igit ecclesia vt sacri canones aiunt caput omnīū est: quē principis apo-
stolor; ⁊ doctoris gentiū sanguine dedicata ibi apud se celeste regnū habere me-
ruit: ybi terrenū vsq; ad summū creuerat imperiū. Nam sicut romulus ⁊ rem;
miliū ibi mortalis imperij fecere ita petrus ⁊ paulus celeste regnū fundauere.

Epistola. cccij.

Preconizat scripta eius.

Elleas cardinalis senensis. Ep̄o onētē. S. p. d. Litteris tuis ⁊ letati ⁊ ob-
lectati sum. Letati quidē q̄ tempora nostra clavis florere ingens ⁊ vim
eloquentie passim crescere atq; ad exteras penetrare nationes animadu-
timus. Oblectati autem q̄ in epistola tua multū leporis: multūq; salis inuenim;
Et cū omnia quē scribis grauiā dignaq; philosopho p̄culdubio sint: tum nobis
illud p̄cipua quandā exhibuit voluptate: q̄ in exemplis ietro ⁊ moyse quibus
impugnabaris: quasi armaturis tuis quib; ⁊ defendere ⁊ aduersariū tuū feri-
res vti nouisti. Est em̄ simile hoc illi quod de virgilio legitur: qui cū crimini sibi ob-
ret: q̄ homeri versus operi insereret suo. At hoc inquit quod vituperatis laude
p̄cipua dignum est: tanq; ego clauam ex manu herulis arripuerim. Hoc itidem
⁊ nos de tuo ingenio dicimus. Verge igit ⁊ florentes eloquiū tui vires sepe exer-
ce. Sic enim erit inter disertos oratores nō vulgare nomen tuū. Vale quanti es.
Ex vrbe tercio octobris. Anno dñi. M. ccc. lviij.

Et humilitate se indignū
cardinalatu confert.

Epistola. cccij.

Elleas cardinalis senensis. Leodrisio cribello. S. p. d. Attecerunt nos haud
modica voluptate prestans vir ⁊ amice singularis littere tue quas ex me-
diolano. xvij. kl. septembris ad nos scripsisti: legimus iohannis crisostomi
ep̄lam: quam ex athica romana fecisti. Nesciebamus te ante greci sermonis gra-
rum esse: prius translationē hanc vidimus q̄ te grece doctum audirem. Tanto
te magis extinamus quanto magis est duas linguas q̄ vnā nosse. Non est no-
bis iudicium de grecis. At quod latine scriptū est ex greco versum: si quid est qd̄
sentimus admodū laudabile est: tersum: suauē: nitidum. Gaudemus te huic do-
ctrine p̄fectum vt laudari ab omnibus tua scripta debeant. At quod de nobis
iudicium facis. Longe maius est q̄ nostra exigant merita: noscimus nos ipsos nec
fallimur cum laudamur. Quod ad cardinalatū euecti sumus diuine miserationis est
non nostre virtutis. Nec omnia consilia dei humana pōt inuestigare cogitatio.
Sepe ad nostras ruinas tendūt quē nos quasi felicia vel cupimus vel admiramur
Necq; dignitas cardinalis tantū in se boni habet quantū p̄ se ferre videt: ⁊ qui-
dem nobis qui tante glorie impares sumus instar est potius miserie q̄ felicitatis
Itaq; probe ad nos epistola de exilio militis misisti vt solamen nostre calamitatis

afferres aliqd: egemus em̄ cōsolatione nō parua. Nam sicut p̄stantissimi patres
inter viles erulant boies: itaq; z ignari nostriq; similes quasi a patria fugati sunt
cum cetui admiscerit probatissimoz. Idq; nobis accidit in sacri collegii accersi-
tis in quo tremantes vivimus. Faxit deus vt si non implemus opinionēs homi-
num: at salte ne confundamus eos qui de nobis bona predicant. Viri prestantes
z euo nostro singulares. Nicolaus arcemboldus z scena cotensis dum nos com-
mendant faciunt magis quod se decet q̄ quod meremur. Stephanus eadē no-
uariē. ad quē scribēbas dies obiit. Nos loco suo tuas legimus litteras. Amanit
te ille z amat proculdubio in paradiso viuens. Non em̄ perit aia cum a corpore
abit: neq; viri boni z stephano pares ad inferos migrant: dum satis fungunt: sed
recta via celum petunt ei seruituri: eoq; fruituri a quo receperunt esse. Ex vbero
mana die. xij. octobris. Anno dñi. M. ccc. lviij.

Spondet cōmendato pficere.

Epistola. ccciiij.

E meas cardinalis senen. Nicolao arimbolito. S. p. d. Mille annis si ca-
uisses nihil ad me aut de me scribens: nihil tñ de nostro erga te amore di-
minuissēmus. Neq; em̄ nos latet quocūq; in statu simus nos caros esse z
amatos in mente tua. Accepim⁹ modo litteras tuas quibus amicū comariū no-
bis cōmendas. Erit nobis cure causa sua: z intelliget si opus fuerit tuas cōmēda-
tiones sibi fuisse vtilēs. Hic cardinalatus quē sine vllis meritis cōsecuti sumus:
nulla in re nobis voluptati est: nisi vt aliquādo prodesse possim⁹ amicis nostris
inter quos tua probitas p̄cipuū habet locum. Quum est igit vt opera nostra cō-
fidenter vtaris. Cupimus tibi confortiq; z liberis bene esse. Vale optime: z nos
quando facu ltas sese exhibet domino duci cōmendatos effice. Ex roma die. xij.
octobris. Anno. M. ccc. lviij.

Leodisius crebellus ad enēā filiū card-
inalē senen. in eplam iohis crisostomi plog⁹.

Epistola. cccv.

Ad patrem reuerentia cultuq; dignissimū dñm eneam filiū episcopum se-
nensem z sacrasancte romane ecclesie presbyterum cardinalē benemer-
tissimū leodisius crebellus. S. p. d. Eximio dignissime p̄suli ingen-
tem iam esse litterarū acruum: earum quē ex omni italia germaniaq; z ab opti-
mo quoq; viro studio congratulandi per hos menses ad tuam dignitatē sunt cō-
scripte. Et quīs virtutes alias: alia merita: spes etiam in futurum vberiores sui
gillatim z facile z vere: ex magna copia vt cuiusq; animus tulit: et si non h̄sdem
verbis / annotauerit: eandem tamen scriem eandemq; voluntatē videre videor
omnes imitatos esse. Quo numero cū z ipse fuerim ab amplitudine tua nō ab in-
genio meo vires capies: statui impresentiarū: nouo ac diuerso scemate felicitatē
tibi tuā z diuine maiestatis p̄pitiū numen ante oculos ponere. Hec est epistola io-
hannis crisostomi: qui cū ex pontificali throno suo pulsus z exilio damnatus eēt
amicūq; erinde sui seq; scitatis z eloquiū diuini cultores merore z cruciatib⁹ affi-
cerent: ad cū acū ep̄m z ip̄m exilio dānatū hāc eplam luctus z miseriariū primo:
deinde p̄solationis plenā scripsit. Quā ego dū e greca latinā fecissem statui p̄sta-
tissime dignitati tue: ea potissimū cā dare: vt intelligas quāto meliore p̄ditione te
cū diuina pietas agat. Illū em̄ virū sapiētia z scitate priariū: inimicorū fraus po-
tētiāq; pessumdedit: tu oīz aduersantiū inuidiā mirabil ingenio z vite cādore su-
p̄asti. Ille ex p̄ia crudelit⁹ pulsus ē: tu a remotis regiōib⁹ quīs ibi etiā felici⁹ dege-
res felici⁹ tñ in p̄ia es reuocat⁹. Ille de throno suo eiecit⁹ ē: tu ad maiore sublima-
tus es. Illi⁹ ruina suos oēs miserabili calamitate inuoluit: tua xō felicitas tū cete-
ris oib⁹ amicis z dictib⁹ tuis: tū mibi maxime p̄bemis leticie mām p̄buit. Itaq;
legas hec diuini crisostomi scripta non in gratis oculis. Sed ita tamen vt scribētis
grauitas interpretis nouitate nō ledat. Tuā xō reuerēdissimā paternitatē diuissi-
me bñ valere p̄cib⁹ p̄cor: cuius gra missimi p̄cones: nicola⁹ arcemboldus z scena

curtensis non in hoc clarissimo senatu tñ sed in omni italia primarij viri eidem
sefe sumo affectu comendant. Mediolani. xvj. kl. septēbris.

Johannes crisostomi archiepi constantinopolitani in exilio constituti ad ciria-
cum epim et ipsum exulem Epistola e greco in latinu traducta a leodisio crebello.

Epistola. cccvj.

Se rursus exauria merorem tui vultus et dissipabo cogitationes q̄ hanc
nubem efficiant. Quid em est q̄ contristaris? meres: qz gravis est. pcella et
acerbi naufragij quibus ecclesia p̄turbat. Nec et ego scio nec quisq̄ in fi-
ciabit. Sed si velis barū tibi rerū imaginē fingam: mare cum videat ab ymo fun-
do ventis cōuelli: nautas vō ipos et clavis et remis man? genibus complicare: et
ppter tempestatem desperatione deficere: non celū aspicientes: nō pelagus: non
aridā: sed p transraia cētes lamētari et flere: atqz bec quidē in mari pueniūt. Nūc
aut in nro mari peior tumultus peiores etiā fluctus: s̄ tu roga dñm nostrū iβelus
xpm qui nō arte supat tepestatē: sed ipsi sancto pcellā dissoluit. Et quis rogaue-
ris neqz exauditus sis ne deficias animo. Dmō em cōsuetudinē seruat benignus
deus: nec em ille tres pueros liberare nō poterat ne in fornacē ignis mitterent: s̄
cū captiui facti eēnt et in barbarorū regionē deportati: nudati insup patina heredi-
tate: et ab omnib? derelicti: nūqz eis reliquū superesset: tū subito xps verus de? re-
pentino miraculo dissipauit ignē. Cū em scōz virtutes ignis nō pferret: exiliū fo-
ras: et quotquot circa fornacē inuenit chaldeorū absumpsit. Ecclesia igit illis fuit
fornax: ipi vō creaturā oēm inuocabant visibiliaqz angelos et p̄tates atqz ita oia
colligētes dicebāt. Indicate oia opa dñi dñm. Quides vt scōz patiētia tignē et ro-
re mutauit: et tyrannū cōuertit. Nis em in vniuersum orbē dimissis: magn? in de-
sydrach misac et abdenage. Quātā insup p qzqz acerbā penā imposuit si qs verbū
aduersus eos prulisset: publice ei? dom? oisqz substantia diripiat. Ne igit delecto
atqz pusillo aio esto. Nā et ego cū a ciuitate expellebar nūqz boz nō cogitabā sed
mecū ipe dicebā. Si quidē voluerit: impatit me exilio dānare dānet. Dñi ē ter-
ra et plenitudo eius: si mediū secari voluerit. Secet. Nā habeo in exemplū. Si
in pelag? me p̄ici iubeat: ionā reminiscor. Si me velit in fornacē mitti: tres pue-
ros habeo hoc p̄fessos. Si me vultiferis obicere danicē in fouea leonib? apposi-
tū recordor. Si me lapidare voluerit lapidabit: stephan? mecū est p̄thomartyr.
Si caput auferre auferat: habeo iohēz baptistā. Si facultates arripe arripiat: nu-
dus exiui de ventre matris mee et nudus reuertar. Portat me apls dicēs. Perso-
nā boīs de? nō accipit: s̄ si boib? placere xpi seru? nō eēm. Armat me dauid inqēs.
Loq̄bar in asp̄ctu regū et nō cōfundebar. Multa aduersus me p̄nixerūt dicētes
me in cōiōne q̄sdā accepisse postqz iā comedissent. Qd si qdē a me factū ē: delect
nomē meū de libro aplorū: neqz scribat i libro si dei orthodoxore. Nā si bmoī q̄piā a
me factū sit eiiceret me xps de regno suo. Si vō maxie bec dicētes p̄tendūt: cōdē
nēt et paulū q̄ cena facta integrā domū baptizauit: p̄denēt et ipm xpm q̄ postqz ce-
nasset apls cōiōne dedit: dicit me cū muliere iacuisse nudate corpus meū et inue-
nietis meborū meorū mortificationē. Verū bec oia liuore impulsū fecerūt. Tu au-
tem valde cōtristaris cū frater propterea q̄ tibi quib? auctoribus in exiliū pul-
si sumus summa fiducia p forum ambulant stipati satellitū turba. Verū et tu rur-
sus diuitē et lazariū memoria repete: vtri eorū in presenti seculo afflictionis vtri
gaudia cōtingent. Quid illi nocuit paupertas nūqz velut athleta et victor in sinu
abzabe depositus est. Quid aut illi p̄nuere diuitie in purpura et bysso sup̄bienti
vbi lictores: vbi satellites: vbi in aureis frenis equi: vbi parasi et regalis mensa?
Nūqz tāqz latro ducebāt ad monumentū nudā asiam de mundo efferens et ex-
clamat in ani voce. Pater abzabā mitte lazariū vt irriget extremū digiti et refrige-
ret mihi linguā. Prox em vehementer. Quid patrē vocas abzabā cui? vitam
non es imitatus. Ille domusye cūctis hominib? hospiciū prebuit: tu aut nullius

paupis vnq̃ curā egisti. Non est q̃ lugeam? aut deseam? **M**az qui tantū erat
diuiciarū dñs: aque gutta dignus nō fuit. Cū participē micarū nō faceret paupe
rem: guttā aque nō recepit. In hyeme nō seminauit misericordiā venit estas et
nō messuit. Et hec dñi est dispensatio qui ex aduerso statuit p̃ditionē impijs et iu-
stis retributionē: vt sese respiciāt et inuicē cognoscant. **T**ūc etenim quibet martyr
p̃p̃riū tyrannū cognoscet: et tyrannū? p̃p̃riū martyre quē affligit: nequaquā bec mea
verba sunt. Tu audi sapientiā dicentē. Tūc in multa fiducia stabit iustus in con-
spectu tribulatiū se. Quēadmodū em̃ viator in estu pambulās sitiq̃ ardēs si lin-
podissimū inuenerit fonte: et multa correptus famis et ad mēsam omnib⁹ repletas
cibarijs p̃federit: p̃bibeat aut a potētiorē aliquo mensam attingere aut cibis ve-
sci torq̃bit vebementi animi dolore: et affliget qm̃ iuxta fontē cōsederit aque vsus
neget. Sic in die iudicij videbūt impij exultātes sanctos: a regalīs aut mēse frui-
tione acerbunt et bona t̃m̃modo videntes eorū vsu carebūt. **E**tem cū vellet deus
vltis adam: fecit e regione paradisi terrā: vt p̃ singulas horas ad illas respiciens
optatā regionē vnde exierat animi dolore torqueret. Sic et nos hic inuicē nō con-
gredimur: illic em̃ nullus nos a mutua cōuersatione p̃bibebit. Videbim⁹ autē il-
los qui nos in exiliū dederūt quēadmodū lazarus viuūt et martyres tyrānos su-
os. **N**e igit desperaueris sed recordare. p̃bete dicētis: subsp̃natione hominum
ne timueritis et eorū contēptu ne vincamini. Sicut em̃ lana a tinea sic corrodent⁹
et tāq̃ vestis inueterascent. **N**aduerte autē ipsū dñm quēadmodū statim ab
incunabulis p̃secutionē patit⁹: et in barbarā terrā exiit is qui mundū cōtinet: exē-
plū nobis faciens ne moleste aduersa feram⁹. **D**emonia repetē saluatoris passio-
nē quāta obprobria p̃pter nos sustinuit. Quidā em̃ cū samaritanū vocabāt: qui-
dā vo demoniacū et gulosum et pseudo p̃phetā. **D**ixit em̃. Ecce homo edat et vini
potator: et qui in p̃ncipē demoniorū demonia eq̃cit. Quid autē cū eum ad patibu-
lum ducerent. Quid etiā cū aceto et felle potaret eum. Quid cū caput eius arun-
dine p̃cuterent. Quid insup cū damidē induerēt et spinis eū coronaret et p̃ciden-
tes eū illuderēt: oēm̃q̃ in illū cōtumeliē speciē exercētes. Quēq̃ circūduceret illūz
fanguinarij illi canes: tūc eū nudus ad passionis locū cōducere. Quēq̃ illum oēs
deseruissent discipuli: et vnus quidē ipm̃ negauit: alius nō euz p̃didit: ceteri fuga
se se occultaret: et solus stetit in medio turbe illius: dies em̃ festus tūc oēs congre-
gauerat. tāq̃ malefici in medio sceleratorū eū crucifixerūt. Quēq̃ insēpultus pen-
deret. non ante eum a cruce deposuerūt q̃ ipm̃ quidā expectat: qm̃ sepultura cum
ceteris dign⁹ nō videbat: cū tamen nullā in eū culpā adinuenerunt. Et dixerunt
q̃ nō resurrexit sed furati sunt eū discipuli eius. **R**ecordare rursus et aplos quē-
admodum omnib⁹ ex locis p̃secutiones patiebant abscondebantq̃ p̃ ciuitates
cū nō possent in publicis p̃rodire quēadmodū petrus apud simonē coziarū latuit
et paulus apud venditricē purpure muliere. **N**ec em̃ diuitibus fidebāt. **D**ostmo-
dum aut omnia plana facta sunt eis. Tu quoq̃ non tristeris. **A**udiui em̃ et ego de
illo delirante nectario: quē constituit imperatrix in throno q̃ fratres et virgines
affligit: qui cōicare secū noluerunt: multi etiā eorū p̃pter me in carcere mortui sunt.
Etem sub specie ouis lupus ille figurā ostendit epi. **M**echus aut existit. Sicut
em̃ mulier adultera est que viuente marito alteri iūgit: sic et ip̃e adulter est nō car-
nis sed spūs: viuente me ecclesie mee thronū inuasit. **N**ec em̃ tibi scripsi a syracu-
so ceciliē vbi nos regina mandauit exulare. **M**ulte vō tribulationes in via no-
bis acciderūt: at nos nullius curā fecim⁹. **C**ū autē venissemus in regionē capado-
ciā et in t̃bauro ceciliā: coramq̃ nobis obuiē fuerūt patrū sanctorū viroz: nec so-
lū hi sed et multitudines monachorū et virginū in mortales lacrimarū fontes effu-
dentū. **F**lebant cū viderent nos exiliū abeuntes dicebātq̃ secū vtilius solis ra-
dios obscurari q̃ a iohannis ore silentiū agi. **N**ec me perturbauerūt et affluerūt
cū viderem omnes fientes circa me qui cetera omnia paruifeceram. **V**alde autē
benigne nos suscepit ep̃us ciuitatis huius multaq̃ in nos charitatē ostendit vt

etiam si possibile eēt thronū suū nobis pcessisset nisi nos lege teneremur. Obsecro
et tua genua tangēdo obtestor abijce huius mēsticie luctum p nobis memoriā ha
bēs ad deū. Et si nobis scribas obsecram?

Recomizat scripture ornatū.

Epiſtola. cccvii.
Meas cardinalis ſeneſ. Dogio florētino. S. p. d. Rure datas potiſſime
tiſſime ſiſas tuas accepi? q nobis et iocūditati et voluptati fuerūt. Neq;
enim eſt ali? quiſq; hoium cuius ſcripta libentius q; tua legam? Eſt enim
in eis et dicendi ornatuſ et ſine quo ſacrificiū veteres fieri noluerūt debiti ſalis co
dimētū. Gaudem? te bñ valere. Et int? rufficādū philoſophari. Quidā et nos par
vita teneret. Sūt q; egreſerūt inter ruſticos vitā agere ex qbus nihil queāt diſce
re. Nobis aut? moleſtū eſt int? eos verſari quos nihil docere poſſum? Adet ſem
per diſcere et ingri voces oibus hois aurib? inculcari nriſ. Et ſi alterū eligendū
eſt: audit ores libenti? q; doctores ferem?. Nā ſi pueris moleſtū ē ſp audire: qd ſe
nes agāt. Poeta inſignis in opis ſui initio. Semp ego in qte auditor tm nūq; ne
reponā veratus toties rauci tbeſeide codri. Multi ſunt hodie et codri et traſones
quos audire inuite cogimur et nihil diſcētes diſcere. Nos igi? te felice dicimus q
apud eos enū traduciſ q te plane ſapiente fatent? et audiūt p cupide. Quis alio i
loco fueris idē tibi accidat neceſſe ē: cui? etiā apud patres nroſ nomē laudatiſſi
mū fuit. Ad oblationeſ tuas nihil mō reſpōdem?. Eū priorib? ſiſis et quo te loco
habeam? et qles erga te ſum? abunde a nobis ſcriptū fuerit. Credim? te arbitrari
nos et tibi et tuiſ eē deditiſſimoſ q ſi eo es aio nihil falleriſ. Nos oia de te nobis
pſuadeuiſ. Vale ex vrbe. xv. kl. decēbris. Anno dñi. M. cccc. vii.

Refert nouitates italie.

Epiſtola. cccviii.
Meas cardinalis ſeneſ. Bohāni cardinali ſci angeli. S. p. d. Ex buda itez
ſiſas tuas accepi pater colēdiſſime. Ex quib? vidia nō cōperto cōuentu au
ſtrales reges dignationē tuā cū iaurinū veniſſet retroceſſiſſe. Nō eſt mihi
dubiū quo dñiq; faciſ optima pſilio fieri. Turbines illarū partiū nō dū eſſe ſeda
tos: et publica et priuata cauſa moleſte fero. S; nouit deus ſine cuius nutu nihil
agī? quid rei xpiane expedit qd redeas in germaniā praſag; petes et pbo et lau
do. Qd times in re bohēmicā: credito nihil ego temptabo: ſileo et ſilebo qdū vo
lueris nō tñ a dulabor. Nō ſum in opinione tua vt ſcandalizari teuthones illa in
re putem. S; quis mihi nō pſuadeas. Nō tñ plus mihi q; tibi credo. Cedo et ca
ptiuo ingeniū meū: et vbi nō eſt rō auctoritati cōſentio. Illud tñ vaticinor. Nūq;
vel tua dignatio vel mea paruitas bohēmiā ex integro apoſtolice ſedi vnitā vide
bit. Atq; ego vtiā fallax ſiū vates et inueniar in hac pphetia ignauus. De reb?
nriſ nihil eſt qd ſcribā memoratu dignū. Arlini cū comite euerſo ſicut beri et nu
diuſtercijs bello ſeſe agitant. Concordia ſepe qſita nūq; inuēta ē. Cardinalis ei?
familia abeſt neq; ſeturū rome arbitrat. Aplica pietas eo ē vultu q fuit dñ abſiſti
Prefectus vrbis ē grauiffima febre cōualuit. Piccinin? regno neapolitano euz
copijs ſuis in agrū picenū pfect? ſigifiſimundo malareſſe bellū intulit: caſtellaq; nō
nulla ei ademūt. Semēſes a regis claſſe admodū opprimunt. Legat? marchie in
dies expectat cancellariā intraturus. Que ſcribā non habeo plura. Comēdo me
reuerēdiſſime dignationi tue rogās vt ſi regē hungarie adeas. Apud eū cām ec
cleſie mee varinien? adiueſ. Nā is cū rege polonie plurimū pōt.

Refert grates de reſcriptis ma
teriā ſcribēdi querens.

Epiſtola. cccix.
Dogius florētini Ence cardinali ſeneſ. S. p. d. Cū querere aliquod epi
ſtolicū argumentū pater et dñe mi reuerēdiſſime nihil ſane occurrebat quod
aut mea ſcribere aut tua ſcire maxime intereſſet. Et tñ cū ſcribere cupia ui
recurrā ad illud qd teipſum credere arbitror me penit? tui eē tibi q; ſatiſfaciendi
cupidū: ſi qua in re mea tibi cura ſtudio ope diligetia op? cēt: quis bec mea polli

citatio inanis esse videt cū rure habitē vbi nec mihi quidē video: satisfacere pot-
se: nedū alijs meā operā polliceri. Reessi iā dūdū cū familia ab vrbē: dedinandi
morbi grā. Tibi suffultus libris inter hos rusticos aliquid mihi sapere video: le-
gens tamen sepi? mitigo solitudinē que hoc tpe videt eē salubris: sed legendo as-
sequor vt minime videar eē solus sed in pstantissimoz viroz: ceru quoz vocib?
melior fio: z ab inani appetitu remotior. Certe qd in primis scribi oportuit: postre-
mū erit. Ego tibi gratias quātas possum maximas. p lris qbz me cepit eē elegan-
tā humaniter tamice respondisti atqz adeo suauit z beniuole vt ne filio quidē pa-
rens aliqz tanta cbaritate ac beniuolentia scribere potuisset. Nec scripsi paucis
tecū loquedi materiā qreū. Ne forte mea taciturnitate antiq erga me beniuolen-
tie obliuiscarj. Vale diu z felix: z me vt soles ama. Die terciā. Mouebis rure.

Loqueris de odio cācellarij in pialis z
petit pmoiones p cācellariū austriae cōmitti.

Epistola. cccr.

Eleas cardinalis senen. Frederico impatori. S. p. d. Accepi lras a bartho-
lomeo canonico varinien. pcuratore meo: q scribit mihi se circa uegociuz
meū benignissimū z humanissimū habuisse respōsum. Nam vt retulit sibi
henricus riedrer tua maiestas litteras requisitas ad serenissimū regem polonie
mei causa scribi iussit. Fecit tua clementia vt consuevit erga me seruulū suū cui?
auxilio atqz fauore ad cardinalatū eleuatus sum. Sed seruauit etia suam in me
consuetudinē cancellarij vlticus qui rogatus z interpellatus multis vicib?
quas iussus erat litteras expedire contempsit. Expectauit procurator meus sex
diebus z tandem sine litteris tue maiestatis recessit. Qb quā rē negociū meū ma-
gnū patiet detrimentū cū videbor tuo fauore priuatus. Nescio cur me ille adeo
psequat. Nā si ego illā ecclēsiā nō obtinuerō nō tamē aliquis amicus suus eam
adipiscet. Supplico igit vt tua clementia p aliā cācellariā lras requisitas expedi-
ri iubeat. Et deinceps si quid occurrat mea causa scribendū: in cācellaria austriae
digne manifestando tua id cōmittere expedendū. Nam ego vltici grām inuenire
non possum nescio sua an mea culpa. Ego bis dieb? suū cō sanguineū apud p-
tifice maximū adiui: z cū illi deesset pecunia in domo mea alui donec expediret
Deus sibi meliorē mente pbeat. Noua istarū partū decū. Tūm z comes euer-
lius adhuc bello se verant. Comes iacobus piccinin? sigismundū malatestā ar-
mis laceffit. Rex aragonū genūses classe premit: z in riparia genue plura oppi-
da vi z tractatu cepit. Papa sospes est z in rem cōtra tburcū feruentior: indies as-
urgit. Et oriente certū est nūciū allatū tburcos apud mitelenā bello victos su-
gatosqz eē. Alia nō occurrūt. Facio me cōmēdatū sublimitati tue ad ei? semp mā-
data paratū. Ex vrbē. xxi. decembrio. Anno. cccclvij.

Epistola. cccri.

Excusatoria q ppositurā nō impetraverit.
Eleas cardinalis senensis. Tobi nūbili. S. p. d. Accepi lras tuas quib?
rogas ppositurā brumen. tibi impetrem? Voluissē? nō pūctā amicitia
tua. Fecissē? p te qd nostre vires potuissent. Nā te sincere amamus et
fratris habem? loco. Sed iā circiter menses tres elapsi sunt: q dñs viceflaus bo-
hem? cū hic eēt orator dñoz de rosis: eā in nostra pſentia a dño nro petiuit z pa-
pa nobis cōmisi vt adueniente tpe sibi ad mētē deducere. Itaqz nō poteram?
fidē non seruare. Veri ea ppositura viceflao collata est qvis maiestas regia refer-
uari illā postularo cuperet. Rogam? igit vt equo animo feras qd factū est. Nos
deinceps curabimus pro viribus tue voluntati mores gerere: si quid occurrat in
quo possimus tibi adiumento esse. Nā certe antū sumus p tua virtute tibi nō eē-
pūsum. Si obtineremus varinien. ecclēsiā ibi aliquid pingue tibi pcederemus.
Sed res longa est atqz pleta. Agim? tibi grās q nonifates illarū partū nobis
sepe numero scribis. Idqz vt sedulo facias rogamus. Datū rome. xxi. die nouē-
bris. Anno. M. cccclvij.

Arguit de negligentia.

Eas cardinalis senenſis. **I**ohi binderbachio. **S. p. d.** Accepim⁹ ex litteris bartholomei canonici variniēſis. pcuratoris nri lras in cauſa nra petitas quibus a ceſarea maiestate ꝑceſſas: nō tñ obtentas fuiſſe: qm̄ cācellari⁹ cas expedire ſuo modo neglexiſſet. **O**b quā cām bartholome⁹ quibus ſex diebus expe- ctaſſet ſine illis receſſit. **E**t iz artongus illas ad nouā ciuitatē deſerre debuiſſet ni bil tñ factū eſt. **N**ō miramur de cācellario. **I**lle em̄ erga nos ſeruat ſuā ꝑſuetudi- nē. **S**z miramur te paſſus eſſe res nras in man⁹ illius pueniſſe qui noſti: ⁊ nos ⁊ illi. **P**oteras inſup cū eius ꝑcraftinationē videbas ceſarē accedere ⁊ rei nre alio modo cōſulere. **N**os hic nullā habem⁹ curam aliā q̄ ceſari ⁊ ſuis morē gerere: et ſcimus nos id obnoxios facere nec ceſſabimus vita comite. **E**quū tñ putam⁹ aliē nos in curia ceſarea tractari. **E**t cū nō dubitemus ꝑncipis grām nos hie: nō poſ- ſumus nō vehemēter admirari reita noſtrā eſſe neglectā. **L**eteri cū ꝑterita rep- bendi facilius q̄ corrigi queāt. **R**egam⁹ dei nceps nō patiaris: quod nos tāgit ad impialem deſerri cācellariā ⁊ cū nos hic veſtri ſimus vos illic nō ſitis nobis alie ni. **S**i videt aliq̄ via q̄ adbuclſe mitti ad regē polonie poſſint: facito q̄ amico credis cōſtile ⁊ purga morā. **V**ale ex roma die. xxi. octobris. **A**nno **M. ccc. vii.**

Portat in rebus ſuis nō
ita negligenter agere.

Epistola. cccxiiij.

Eas cardinalis ſenenſis **Ulrico ridrer.** **S. p. d.** **L**re ceſaree ad regē polo- nie noſtri cā ſcribende vt ex bartholomeo ſumus edocti quibus a ceſare cō- ceſſe benigne: obtineri nō potuerūt. **N**eſcim⁹ an vel ylrici culpa rēnuīt ex- ꝑeditionē an tua qui homini nobis parū amico ꝑeditionē cōmiſiſti. **N**os certe nō ſine grandi dāno fruſtrati ſum⁹. **S**i quid a nobis eſt ꝑpter qd̄ ita debeamus in curia vra tractari rogam⁹ nos certiores efficias. **E**t ſi peccatū nrm̄ eſt id emēda- bimus. **N**os certe qui a ceſare veniūt ſūma eos diligētia ꝑſequimur: ac nō ſolum verbis ſed etiā pecunijs adiuvam⁹. **V**elit deinceps tua ꝑmicitia negocia q̄ nos cō- cernūt ad aliā deſerre cācellariā vbi amicos habem⁹. **E**t lras nras ceſareo culmi ni legito. **D**atū rome. xxi. nouēbris. **M. ccc. lviij.**

Conquerit ꝑmōtiones ſuas
a cācellario neglectas.

Epistola. cccxiiij.

Eas cardinalis ſenenſis. **Ulrico epo gurgē.** **S. p. d.** **G**audem⁹ de reditu tuo ⁊ q̄ maluiſti magnā pecuniā q̄ corp⁹ negligere. **S**i potuiſſem⁹ tibi eſſe adiūmēto id quidē cupide egiſſem⁹: neq̄ neglexim⁹ qd̄ in nobis fuit quibus ꝑfuit nihil. **I**ta nūc res ſe hnt: neq̄ humana neq̄ diuina iura ꝑdus habēt. **S**ed putam⁹ adbucl illū daturū penas q̄ tātm̄ admiſit ſcelus. **N**ūc qd̄ ſcribam⁹ non eſt aliud niſi qd̄ tecū cōquerimur nō potuiſſe nos in curia ceſarea lras obtinuiſſe ad regē polonie cōmēdatiuas. **Q**uidē nō de ce ſare dicim⁹: nā ſua māſuetudo be- nigne annuit lras ſcribi debere. **S**z cācellaria in ꝑedimēto fuit. **C**ui⁹ rector ꝑcrafti- nado negauit ꝑeditionē ⁊ ꝑcurator nri deluſus abiit ſine dāno magno nro: q̄ lras ceſareas nob̄ admodū ꝑfuturas arbitramur. **R**ogam⁹ te vt ceſareo culmini exponē vel. **E**t ſi q̄s ē ꝑuidēdi mod⁹ rei mee ꝑſulito. **E**x roma die. xxi. nouēbris.

Et ſi ſe tanta laude
mauiſt laude q̄ vituperio transgredi.

Epistola. cccxv.

Eas car. ſenenſis. **frāciſco ꝑbilepbo.** **S. p. d.** **I**ras tuas frāciſce amātiffime ⁊ qd̄ ſuauiſſimas accepim⁹ mediolani ad. viij. kl. nouēbris ſcriptas. **C**ūq̄ his dulce carmē ſale cōditum optimo. **P**riores q̄ nobis reddite fuerāt ⁊ ꝑſas impes ex officina tua ꝑiocūdi terſiq̄: q̄b⁹ iā ꝑide reſpōdim⁹. **N**ūc pauca ad noua ſcripta dicem⁹. **I**ohes papa tercia ⁊ vicesima cū ꝑl⁹ equo laudaret: ſcio in q̄t me ludis: ſi falſa q̄z laus me delectat. **I**dē ⁊ nos dixerim⁹: nō ſūt nre q̄s nob̄ attri- buis laudes. **S**am⁹ q̄ ꝑede claudicam⁹ quē tolem⁹ deſte. **L**audari tñ falſo q̄ vero

vitupari malim? Tibi gr̃as habem? q̃ nos imortales facis. Librũ tuũ tam vudũ
in cathalonĩ abũsse putamus. Nihil est qđ de illo speres. Vacua bibliotheca est
pter verbosas leges nihil b3: zenophōtē filiũ tuũ optimiã dolescētē z tuis imbu
tũ disciplinis i familiã nr̃am recepissē? z tui cā libere si facultates nr̃e tulissē.
S3 nō sūt opes nr̃e qđ lōgũ ferāt famuloꝝ ordinē z curiã splēdidã. Vivim? te
hui mēsa z iñe vltios bũ cardinales sat̃ ee putam? Vale z nos pge amare: qñ qđ
id reciprocũ sit. Er vrbe romana. vii. kl. decēbris. Anno dñi. m. cccclvij.

Cōquerit p̃notoziales lras
p̃ cācellariũ neglectas.

Epistola. cccxvi.

E Meas cardinalis senen. Iherico senileben. S. p. d. Negligēter factũ est qđ
lre impiales nō sūt bite. Ita illi amici sūt nos aliĩ cū eis agim? Curandũ
est ne desint. Fortasse ita placet deo: regi tñ sum? obnoxi. Scim? impato
rē nō ee in culpa cuius benignitatē expti sumus: vltici ea malignitas est. Cura ex
periēde rei tua ē. Adcũq; mādātũ p̃curatorib? nr̃is dederis: id volum? frātĩ esse.
Credimus tñ necesse erit paulũ eo p̃ficat: alioqñ parũ speram? cū te buc reditu
rũ audiam? Alia qđ mō scribam? n̄ occurrūt: italia ita se b3 sicut beri z nudiusfer
cius. Ne pos pape adhuc egrotat z putat̃ euasur? Regar? ex marchia p̃pediēre
diturus expectat̃. Vale optie. Er vrbe romana die. xxi. nouēbris.

Depositorũ amico impetrauit.

Epistola. cccxvii.

E Meas cardinalis senen. wenceslao bohemio. S. p. d. Seruauim? qđ p̃mi
sum? z annuete deo satisfecim? tue volūtati. Depositorũ b3uēn. p̃secut
es z munē aplico z nr̃a potissimũ sollicitudinē qđ inuātē reuerēdissimũ dño
rothomagensi cardinalē papien. alteri p̃sulentē vicin? Tñ nūc est vt possessio
nē assej studeas z p nobis in ecclia varinien. tuas opas imp̃tariis in qđ renoue
indies difficultates emerunt. Faciūt dñi de rosīs re nobis p̃tissimã si bac de cā ad
regē polonice miserint. Vale. Er vrbe romana. vii. kl. decēbris.

Excusat quare nō scripserat.

Epistola. cccxviii.

E Meas cardinalis senen. Latino cardinali de vrsinis. S. p. d. Quis nō scri
psi baten? p̃nitati tue: nō tñ min? illi z redit? z affect? fui. S3 cām meeta
cūritatis tua singularis prudētia p̃ sese optime nouit. Nō sūt ea tpa qđ
missitationes lras exposcāt. Nec vidi meis lris aliqđ asferri posse p̃fidũ rebus
tuis qđ si vidisses etiã cū piculo scripsisses. Ita em dignatio tua de me merita est.
Nūc nō taceo z simul supos oro vt finē aliqñ tuis tēpestatib? tribuāt: z reddant
nobis psonã tuã: qđ nō sine in cōmodo sacri collegiũ caret. Nouitates nullas ha
beo scribēdas qđ nō putē dignationi tue notas: nisi forte germanicas: s̃ impliciti
bello p̃prio boies nō solet externa curare. Nec scripsi ne p̃petuũ silētiũ meũ accu
sares q̃uis scio tuã circūspecionē ita me suũ seruitorē amare: vt nihil in sinistra
p̃tē recipiat. Cōmēdo me itēz atq; itēz paternitati tue ad ei? mādata patissimũz
Er vrbe die. xxi. mēsis nouēbris. Anno. m. cccclvij.

Cōsulat cōquerētib? grauami
na vrbis cōtra alamanos

Epistola. cccxix.

E Meas cardinalis senen. Theoderico archiepo colonien. S. p. d. Er lris qđ
mibi q̃sq; scissimũ dño nr̃o scripsisti serenitatē tuã erga scām romanã p̃i
māq; sedē plane cognoui: neq; ambigo vbi tua dignatio sit: ibi nihil p̃du
di posse nō iustũ sanctũq;. Ago gr̃as benignitati tue qđ palã mibi dignata ē ap̃ire
qđ sentit. Q̃z certificat̃ ē dñs nr̃ in p̃uentionib? qđ i germania sūt aliqđ tractari
qđ bāc sedē cōcernūt. Oro ne tua circūspecio bis aures adhibeat qđ nouitates ef
ficere cupiūt vt vel sic emergat. Māq; si romane sedis autoritas deprimet̃ cre
dito qđ nec tua nec alioꝝ epōꝝ salua manebit. Audito tñ que cōsulis vt hic quoq;
ea reformēt qđ odiũ tue natiōis pariūt: ego si mea vox audiet̃ ad id opas dabo

Ulam et hic aliqua committuntur: que non laudo oia. Tamen illud salubre puto ut super
gratiam inibus que vestri allegat ad romanum pontificem recursus habeat: qui non ne
gabit assensum iusta petentibus. **N**on ea cura est ut ea se agat que nationi tue de qua
quod amodo vni me puto et honori et utilitati sunt. In rebus autem que tue apud sunt ita
me habeo et habeo quoad viderim tam me sunt. Scio enim quatuor dignationi tue
debo cuius humanitas multis me affecit beneficiis. Ceterum quod propositura sententis que
nunc mihi commedata est in dioecesi ac dominis tuis sita est: placeat patetibus istis ma-
dare ut officialibus meis quatinus consuetum est ab eis controuersia pareat: ita ut gau-
deat ea dignitas se mihi commissam esse. Et cardinalis senensis apud presulem colonien-
tem intelligat non esse in ultimo loco. Nec alia modo. Comedo me tibi ex romana urbe
quarto nonas decembris. Anno. M. cccc. lviij.

Idcirco se cesari commendatum fieri
ob neglectas litteras promotoriales.

Epistola. cccxx.
Meas cardinalis senensis. Ulrico episcopo gurgensi. S. p. d. Susceptis istis tuis vo-
cavi me ad nos cuestigio procuratore herfordensi cum quo plura locuti su-
mus. Illud ab eo tandem obtinui ut in ea illa testamentaria non pcedatur
nobis insequis. Et patamur cum quietum iuxta desiderium tuum donec adueniat noster
sensitibus. Est enim hic procurator vir bonus et infortunio tuo copatit. Solus timet ne
principales sui cum tergiversari suspicent. Nec alia modo rogamus ut nos maiestati ce-
sarum comedas et nos in gratia eius retineas quod ipse est cui per ceteris qui viuunt obligati su-
mus. Displicet nobis non habuisse nos illam fortunam ut per nos cesarum maiestas
regi polonie scripserit in ea varinien. ecclesie. Fecit hoc verum Ulrici consuetudo que gratias
cesaris nobis impedit. Id nobis est non vano solum sed etiam infamie. Nam qui nos
annis. xv. seruissse cesari sciunt nostram paruitatem existimant: cum istas comedati-
cias ex curia eius obtinere nequeamus. Deinde rogamus aliter agat nobiscum que dies
noctisque cesari seruire et suis curialibus more gerere studemus. Vale optime. Ex ur-
be romana die sexto decembris. Anno. M. cccc. lviij.

Denegata dispensatione et in
sacris constitutus nubar significat.

Epistola. cccxxi.
Meas cardinalis senensis. Johanni frunti. S. p. d. Affecerunt nos iste tue non
paruo gaudio vir pias et amice singularis: quoniam nuda scribis et interna ani-
mi tui patris. Credimus te uti non in sullo consilio si cum nequeas continere coniugium
quod quisque id prius cogitandum fuerat antequam initiaretur sacris ordinibus. Sed non sumus
vix oes que futura prospicere valeamus. Quoniam hic vetus est ut legi carnis resistere nequeas
melius est nubere quam viri: non tamen hec pontificis sententia ut dispensandum censeat: statim sua se re-
nitentia: nec putat vni concedendum quod multos in noxam vertat malum: et vni pati pro-
mulgandum inconueniens arbitrat. Expectandus est et ut tute agas alterum apud nos qui mi-
nor sit. Nescimus tamen an vita tantum comes erit. Nam septem agni promouunt omnes. Tu
quam de nobis geris opinionem ut deponas rogamus: neque enim nos hi sumus que arbi-
traris. Etiam ita viuamus ne cardinalatum indigne videamur adepti. Cupimus
nos sepe reuerendissimo patri domino nostro colonienensi facias comedatos cuius etiam diutur-
nam cupimus et sue dignationi re gratam facere optamus. Deposito sancti florini et tilmanno
ut nos offeras petimus quos inter amicos obseruamus. Nec secus de iohanne polare
dicimus. Sumus enim oibus obligati. Vale et procuratores nostros ut aliquid consequamur
adiuuu. Datu romae die. vii. decembris. Anno. M. cccc. lviij.

Comittit diligentiam perfectus
sui et indulgentias impetravit.

Epistola. cccxxij.
Meas car. senensis. Johi tolner. S. p. d. Que scribis oia cum voluptate legi-
mus aduertentes que nos ad sinceritatem et amorem persuecit. Tuas nobis et fides
et prouidentia magno emolumento est. Circa reposituram expectamus te canonicum pro-
curatorem. Sed ille fortasse id tardior est quod sperat nouis que cunctis legibus sese magnam
fieri. Etiam magnam sit cum reipublice utilitate christiane. Intelligimus ecclesiam quam nobis

NB

p[ro]positura dimittere intēdit omni b[e]e ruinosa quā palatin[us] comes ecclie sum-
ptib[us] repari vult. Q[uo]d si forte reddidit pluriū annoz in ea p[re]ferantid nobis eet onē
rosium. Rogam[us] igit[ur] attente ista penles et cuncta nobis rescribas. Pro ecclia col-
legiata impetrauim[us] septē annoz indulgētiā plures obtinere nequim[us] et illas
ad .x. annos duraturas. Si volūt expedire poterunt hi quibus ea cura cōmissa ē
Nos q[uo]d possum[us] cū bonestate p[ro] ecclia varinien[si] efficere volūtarī sum[us]. Q[uo]mōdō
nos ep[iscopu]s et decano ac iobāni de pakenstein amicis optimis. Et vale in d[omi]no semper
Ex roma die. vii. septembris. Anno. M. cccclvii.

Notificat animū de se sententiū.

Epistola. cccxliiij.

E Meas cardinalis senensis iobāni cardinali sci angeli. S. p. d. Accepi ex
laurino lras tuas. Scripsisti nos hic oia bene agere. Putavi id yronice di-
ctū esse nūc yroniaz oēm abfuisse cōtēdis. Q[uo]d vincit q[uo]d tu manu. De
re altera bobemica nō est q[uo]d mō disputem[us] libris nō lris eet agenda et tādē sua
cuiq[ue] snia remaneret. Velle dignatio tua i germania potiusq[ue] in b[un]garia degeret
Idq[ue] putare vtili[us]. Res p[er]iculosae agitant[ur] q[uo]d cōtra nos sūt gallicana appetūt san-
ctionē q[uo]d nobiscū sentiūt papatū ex ap[osto]lica sede req[ui]rūt. Quā prudētia multū vtilis
est ad obuiandū priusq[ue] vuln[us] infligat. Sūt quidā de hic stantib[us] q[uo]d se oia vno v[er]bo
modificaturos aiūt si cū impio ad p[re]s illas emitterent[ur]. S[ed] ita ē humana cō-
ditio ois pluri apud nosq[ue] q[uo]d apud alios sum[us]. Cum v[er]ba sūt de tua p[re]sione
apud p[re]sificē maximū abude se sua sanctitas tue dignatiōi necessaria misrare af-
firmat. De b[en]eficiis hispanicis scis nō dubito mea vocē ē tenuissimā q[uo]d nec senen-
sia impetrare valeo. Noua sūt apud nos sicut beri et nudius terci[us]. Rex aragonū
classe ingenti ligurib[us] minat[ur] et tulos eritat. Jacob[us] piccinin[us] obsidione tenere fer-
tur p[er] p[er]iculā significūdi opidū. S[ed] met[us] est maxim[us] ne significūdi et ipse sum[us] p[er]ueni-
tes iussu regis p[er] senā p[re]fiscant diuisionib[us] laborātē. Nā finito octobri nō ē iaco-
bus ampli[us] senensib[us] obligat[us]. Nec alia mō. Comēdo me reuerēdissime p[re]nitati tue
ad eius mādāta paratū. Ex roma die. ij. nouēbris. Anno. M. cccclvii.

Excitat ad fatagendū
tpe cōgrue iustanti.

Epistola. cccxliiij.

E Meas cardinalis senen[si]. Procopio de rabenstein. S. p. d. Presumptio n[ost]ra
fortasse est q[uo]d tibi in patria inter necessarios int[er] dulces amicos constituto
lras dātes ab illis te vertere ad scripta n[ost]ra p[ro]fidū. S[ed] nos sum[us] etiā ami-
ci et timem[us] ne int[er] delicias tuas obliuioni demur[us] q[uo]d si p[re]sumim[us] nimis p[re]sūptio[n]es
charitas pepit. Tibi certe non erit facultas q[uo]d v[er]so epigramate n[ost]ro ad interioza
trāseas inq[ui]reda. Scis em[en] q[uo]d nō frustra solem[us] scribere. S[ed] q[uo]d dē dicis magnū est
Scis quāto labore p[er]clusionē i re bobemica deduxim[us] scis q[uo]d sūt aduersantes et
magni et rubri capit[us]. Nūc tēp[us] ē n[ost]ros intēdas tuos et opam naues dū rex ap[osto]-
licus cudit ferrū dū calet et nobis p[er] celerrime scribito q[uo]d nūq[ue] in facto illo decrim[us]
Nescim[us] an cardinalis sci angeli p[re]f[er] optim[us] ad te v[er]etur sit quēadmodū papa sibi
mādauit: crederem[us] dignationē tuā vtilē ēē in tāto p[er]uētū q[uo]d de[us] cedat. Roga-
mus te vt in cā varinien[si] eos fauores nobis p[re]beas q[uo]d speram[us]. Nā luko tibi no-
tus nobis aduersat[ur] et bz fauorē regis polonie: italia satis dēlat. S[ed] met[us] maxim[us]
est ne finito mense octobri: rex aragonū et truria infestis signis terra mariq[ue] petat
Nam et dāsem habet ingentē: et iacobū piccininū cū exercitū misit in marchiaz
De meliora p[re]mittat. In cā olonuneren[si] faciem[us] cōtēplatione tui quēcūq[ue] p[ro]te-
rimus. Tu aut[em] deinceps curato vt lre regie ad papā virigen de in causis ep[iscop]alibus
ad nos trāsmittant[ur]. Et sic poterim[us] magis prodesse. Nam cause illis cōmitti so-
lent qui lras regias p[re]stant. Et ita nūc factū est cū d[omi]n[us] papen[us] illas habuisset. Ex-
pedit igit[ur] post hec cōsiderare qui sūt illi quib[us] lre cōmittunt afferende. Lupinus
vt nos maiestati regie et magnifico gubernatori sepius cōmendes. Vale optime
Ex roma die. ij. nouēbris. Anno. M. cccclvii.

Portat ut rex pueret fides
bis quos longa experientia nouit.

Epistola. cccxxv.

Elleas cardinalis senen. Henrico senfriben. S. p. d. Re tue. xxvj. septembris scripte bodie nobis reddite sunt. Cognouimus rex gestas apud vos ordinem. Omnia placet preter discordia que principes exagitat. Sed post bellum erit aliquando paci locus. Rogare si comendauit amicum non miramur. Ambo gallizant: ardet homo incredibili desiderio: ut theutonicus videat et theutonice rector. Rex si sapiat his utet cum quibus salis comedit modum. Cardinalis sci angeli probatissimum patrem cupimus albaniam reuiscere et consulere rebus agendis: mitto sibi litteras apostolicas super facto varinien. ecclesie in fauore nostrum et contra lutikonem curato ut sibi preclerim tradant: ne nostri procuratores impediant circa possessionem si quis per mendacia regem detineret: scribendo quod papa spes daret pro lutikone: comendamus tibi paulum legendorum ut iuues eum in adipiscenda possessione decanat? glogouie maioris quam sibi cōferri fecim? bonus vir est et omni fauore dignus. Si placuisset tibi olomūzen. ecclesia. idque tuis literis intellexissem? omissemus ad honorem tuum percurandum sed visum est reuerentiam tuam non habere in ea re animi: ideo suspensimus ne credentes placere displiceremus. Sic non sunt noua memoratu digna nisi quod piccinum iam est in marchia et obidet locum cui nomen est pugula Sigismundi malateste. Prefectus urbis egrotat sed conualit rus creditur. Vale optime. Et urbe romana die. ij. nouembrii. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxxvi.

Elleas cardinalis senen. Johanni rhode secretario regio. S. p. d. Facis pro be quod ad nos sepe scribis. Ostendis enim te nostri amicum et voluptate nos afficis ornatissimo dicendi genere regiam maiestatem nihil credimus non iuste non prudenter agere. Tum quia sua natura in bonum fert. Tum quia stipatus est consiliariis optimis. Cupimus eius nuptias faustas esse et orbi futuras quales sperant. Comendasse rouarellam in suo recessu hominem de quo scribis nihil miramur ambo parisiis studuerat: ambo gallizant. sed maior ille rector se germanie et patrem regis videri vult. Regia vero maiestas si more patrio utet illis se credet qui bus cum salis modum edidit et amicitias veteres preponet nouis. Gaudemus te consecutum esse beneficium et iam denique obligatum ecclesie: videbimus te proculdubio magnum si vixerim. Es enim apud eum regem qui tue virtuti debita non denegabit premia: immo perge ut cepisti et ab optimo regis latere nunquam discedito. Cum si nos aliquando comendaueris facies: quod de tua erga nos charitate non dubitamus. Datū die. iij. nouembrii. Anno. M. cccclvij.

Comedat se foueri in causa
varinien. epatus.

Epistola. cccxxvij.

Elleas cardinalis senen. Nicolao listio. S. p. d. Credimus te miro profui gaudio in bohemiā reuersum. Rogamus ne diuitie pragenses memoriam tibi nostri auferant: sed cures potius quod res inchoata concordie suum teneat cursum et nobis rescribas persepe. Causas quoque varinien. ecclesie tamquam tuam tibi comendamus: neque enim nobis sine te frugifera erit: stude ut frequentibus litteris ex curia regis procuratores nostri ad possessionem capiendam missi iuuenem habeant: et confundant tuo patrocinio qui nobis aduersi sunt: videbis que scribimus magnifico cancellario. Cura ita fieri ut cupimus ne plus apud regem videant valere qui iniuriores sunt in eius gratia. Credimus te plane intelligere que dicimus. Mostra italia nunc quiescit: soli genueses cum rege aragonum lites habent et Sigismundus malatesta pro quem missus est iacob piccinus sed magnus timor est ne sigismundus ipse cum comite iacobo conueniens aduersus etruscos nostros incedere veritat et regia clas sis thelamonē aggrediat. Nam id iam boies augurari vident. Cetera apud nos desunt. Vale optime et serenitati regie saltem gubernatori nos aliquando comenda. Et roma.

fecisse: sed tua benignitas parua pro magnis accipit. Gaudemus obtigisse tibi desiderium tuum: nam et tua virtus maiora meretur. Afficit tibi summus pontifex et desiderijs tuis vbicunq; poterit faciet satis. Amicus tuus et noster stephanus cacia: cuius finelachrimis non possumus meminisse creatori deo animam redidit: rogamus te ut eius nepotes apud illustrissimū ducē cōmendatos habeas quibus beneficia sua collata sunt. Et nos etiā vnam prepositurā tenuē obrineamus: velis nos principi et pforti ei cōmendare q̄ ad eorū beneplacita semp inuenimur attentissimi. Datū rome. xx. die octobris.

Concordatis ecclie opam dare
promittit ne violentur.

Epistola. cccclxiij.

Eneas cardinalis senensis iohanni leure. S. p. d. Amavimus pbitatē tuā ante promotionem nostrā et nunc potissime colimus observamusq;. Inuenimus em̄ in te et veritatē et prudētia. Credimus plene illud esse sc̄s aliquos qui vulnerent: ut medendo lucent: s̄nō patiet caput sine dolore dānoq; mēbroz. Mittimus tibi cū p̄sentibus alphabetū quod optasti: quod signatū recipies: poteris illo vti et nobis que grauiora erūt significare: habebisq; responsa ex nobis que res ipse eriget. Decet bonos viros curare ne vnitās ecclēsie magno parta labore iterū scindat. De cōcordatoꝝ obseruatione solliciti sumus. damusq; operā ne violent. Amideus pro quo scribis si iuenerit fuisse in possessione tēpore cōcordatoꝝ habebit pacem: idq; dñs noster nobis cōmisit inquirere: vale optime et scribe nobis frequenter. nāz litteris tuis quasi p̄sona tua tuemur. Et rome xx. octobris.

Refusat se cōtra concordata ecclie fecisse.

Epistola. cccclxiij.

Eneas cardinalis senensis petro knozzen doctore. S. p. d. Bate fuerūt nobis littere tue quibus nouitates germanicas significasti et dietarum institutiones. Scimus nos esse tibi cbaros qui omnia vt amico communicas. Etq; nobis nō parua voluptas te tenere memoriā vcteris amicitie: vellem? nationē tuā vti sano consilio et non repente ad nouitates p̄sumpere: multo labore parta est pax ecclēsiastica: facile rumpet si volueritis. Et erit non nobis solū dānosa sed etiam vobis. Quis volueritis resarcire nō poteritis leuiter. Quod nobis viciis imputari de reseruatiōibus ac pensionibus: nescimus quid id sibi velit. ni si fortasse de vno monasterio prope constantiā quod impetrauit p̄bonotarius de lapide: de quo nobis pensio centū florenoz assignata extitit: id ille aiebat placere principi patrie: nec erat contra concordata cum electio ibi canonica non fuisset. De alia pensione nūq; nos intromisimus. De reseruatiōibus est verus q; habemus bullam pro duobus milibus florenis. Credebamus nationem illam non egreferre si nos qui in ea nutriti sumus tantū in beneficijs haberemus. Et nihilominus diximus pape et scripsimus archiepiscopis moguntino: treuerē. et coloniensis: nos illa bulla nullatenus vti velle: vbi concordatis cum natione aduersaret. Itaq; nescimus cur nobis aliquid imputari posset. Cōmendamus tibi vniōnem ecclēsie vt facias quemadmodū consueuisti quia nihil pace melius. Cōtra prutenos sedes apostolica vsa ē suis armis: restat vt vestris vtamini. Si qua in re natio ipa grauet. potest recurrere ad sedem apostolicā. Credo non spernent preces sue. Fuimus locuti sanctissimo domino nostro de iuramento tuo. sanctitas sua vine vocis oraculo nobis dixit q; iuramentū illud suspendebat ad effectum vt posset romane ecclēsie vtilius seruire. Et ita poteris affirmare te non esse obnoxium iuramento. Age igit vt cōsueuisti nos semper inuenies paratissimos ad ea que tibi grata sint et indyete nationi vtilia. Cupimus vt nos commissos facias principi marchioni alberto cuius eximie virtuti omnia debemus. Vale rome die. vij. nouembis.

Capitata beniuolentia petit
amici suo nomine audire

Epistola. ccclrv.

Elleas cardinalis senensis Francisco duci mediolanensi illustri. S. p. d.
Quis in curia ferocissimum imperatoris et alius in locis ubi moram trahi:
semper honoris et glorie tue cupidus fuerim: illisq; pro mea virili consule
re studuerim: ut testes sunt magnificus eques scena de curte et alii quos tua excel
lencia ad imperiale maiestatem et romanam curiam aliquando transmittit: fateor ka
men me nunq; aliquid egisse propter quod presumere debeas gratiam quatuorq;
minima ex tua mansuetudine deprecari: sed audacia petenti quam mea non possunt
merita tua liberalitas et in omnes beneficia concedit: que cum vel ignotis posse
solet: mihi ut existimo non claudet aures: neq; ego illam implorare auderes nisi
me necessitas urgeret: sed cum vocatus ad cardinalatus honorem eos non habeam
redditus qui huic dignitati conueniant: cogor ad eos recurrere quos per sua singu
lari bonitate mihi bene uelle arbitror. Inter quos excellentiam tuam veneror: nam
et amici quos mediolanum habeo nec mihi et litteris et nunciis indies confirmat. Qui
bus ex rebus commisi prefato scene integerrimo amico meo: ut aliqua meo nomine
mansuetudini tue exponat. Qui precor et benignas aures impertiri et preces suas
quas vice mea attulerit bono animo exaudire velis: nam et opus pietatis exerce
bis et me seruitore tuum magis ac magis obligatum habebis. Et roma quarto nonas
decembrii. Anno. M. cccc. lviij.

Instruit de mente sua
apud principem exequenda.

Epistola. ccclrvj.

Elleas cardinalis senensis scene de curte. S. p. d. Raphaelem capinum no
bilem adolescentem (quem ad nos misisti) recepimus in familiam nostram: et
tui causa et sui libenti animo: nam et nos tibi obnoxii sumus et in omnibus
morem gerere cupimus: et ipse pre se fert modesti et prudentis iuuenis.
Utinam hi sumus qui virtuti sue satisfacere possimus. Quod promittis te apud
illustrissimum ducem procuraturum nostram causa non est apud nos dubium: nouimus
namque erga nos tuum et amicis verum te esse non ambigimus. Si bona principis me
in ea re fuerit tua non deerit opera. Ita nobis persuasum est. Scribimus excellen
tie sue litteras quare exemplaria cum presentibus ad te mittimus. Si putas reddenda
esse reddito: si minus utere consilio tuo et rem nostram pro tua circumspectioe cu
rato: nos tantum volumus quantum licet. Pauperes nati sumus et in hac usque die vi
uimus tenues: nam si aucta est dignitas non tamen accreuerunt opes: Confidimus
in bonitate summi ut qui nos nunq; destituit neq; in cardinalatu deseret: quando non
hi sumus qui maria motesq; cupimus. Satis nobis fuerit non egere. Quod illu
strissimi ducis auxilio futurum confidimus et tua sollicitudine. De maxima illa con
cubina non est quod miretur: lata est romana curia et omnium rerum capax: boni et
mali apud nos versantur: hic superbia et humilitas: hic auaricia et largitas: hic luxu
ria et frigiditas: hic libido et continentia. hic summa virtus et summi viciu. Sa
gea nec est in mari missa omnium genere piscium plena. Critici adhuc summi et pa
lea in area est: et magna fatuitas et summa sapientia simul habitant. Quid mirum
si opera aliquando preclara efficiamus digna laude: aliquando sic agimus ut rep
bendi vel a minimis valeamus.

De palatio buden. et aliquid
contra basiliensem conciliū.

Epistola. ccclrvij.

Maximilianus carissimus. Reuerendissimo ac sacratissimo impatori sigismun
do semper augusto fidelitate et subiectione. Habeo gratias ingentes maie
stati tue clementissime princeps et princeps pannonia discedere pulcherrimi
et magnificentissimi omnium quod unquam viderim spectaculi te esse participem volu
isti. Insperamus summa cum admiratione precipueq; stupore edificatum ab eo te pala

cū tantarū occurrunt singulariter miranda vt quod magis mirari quod primū
 p̄dicare debem⁹ nō occurreret. **E**t multa ad se traherēt atq; in se rapiebāt ob-
 tutū affectūq; nostrū. Deniq; structure moles taz vasta est vt nullam toto orbe
 maiorē reperire possē arbitremur. Eius oīa mēbra adeo magnifice tādecē in-
 structa sunt vt ad grām nīl possit accedere: singulq; vt dictū est partes secum
 de pulchritudine ⁊ magnificētia certare vident⁹ vt quod primū admirerur non
 occurrat: nisi q; simul oīa inspecta excedunt oēm admirationē: vixq; arbitremur
 peris illā formosissimā regiā de qua tam multa p̄dicant buictue cōferēda. **T**ra-
 sinus ad cōtūendū peripatū illum spaciōssimū p̄spectū omnino mirabile ple-
 riq; voluptatis. Neq; bis contenti piscinas quq; ⁊ ortos circuire plena occur-
 rebant oculis. Pauca de multis que memouit in vniū congressi cōcreatione di-
 gna tuēq; serenitatis oculis legenda subiecti. Equidem cōsideratis scandalis q̄
 indices ex hui⁹ perpetuatione cōcilij prodeunt bini⁹ sentētie sum vt. p̄ firmo ⁊ rato
 habēā nīl a tua pietate posse fieri vel deo grati⁹ vel accepti⁹: seculo vel ecclēsie
 matri vtili⁹ q̄ huius enerationis abominationis pro viribus molaris. Et oīo
 ne tua me pietas temeritatis arguat ita sentientē. Nā si ex habūdātia cordis os
 loquit⁹ ego istam suam ex altu cordis eructo. Deus autē noster omnipotens se-
 renitati tue que ad pacem sunt inspirari dignet amosq; tuos benedicere. religio-
 sissime princeps ⁊ auguste p̄ssime. **E**t vienna. Anno. **M**.ccclvii.

Cōmendat cām suam ⁊ sp̄det
 operas suas in recipiō.

Epistola. ccclviii.

Eleas cardinalis senen. **S. p. d.** Summo iuriscōsulto ac serenissimi dñi
 ducis mediolani secretario. **E**t leponsijs hac p̄terita hyeme sup re p̄posi-
 ture mee litteras ad te dedi vt illustrissimo principi duci mediolani p me
 loquereris te rogās obsecrās: nīl exinde responsa te suscepit: quod non tibi p̄
 tuis occupationibus imputo. **S**cripsit autē mibi paucis ante dieb⁹ q̄ morerē vt me-
 diolanen. antistes de tua erga me optima voluntate dicitq; tuū esse cōsiliū ⁊ ce-
 saris lras ad ducē impetrarē. **F**actū est vt ambo suasisis. **N**as defert vir vrbā-
 nus ⁊ tuus incipit amantissim⁹ laurentius de rotella cōcanonicus meus tridenti-
 nus. **I**s te alloquit⁹ ⁊ meā agitabit cām. **P**recor illi cōsilio ⁊ auxilio vt sis. **A**tq;
 reprobes quod ep̄lis de te mibi p̄fatus repromisit antistes. **H**abeo in te q̄cquid
 spei habeo. **F**iam voti campos si me iuueris. **S**in deferas nīl est qd sperem. **S**cio
 mores curie vestre ⁊ aliarū. **N**emo aliquid obtinet nisi magnis fult⁹ amicis. **E**go
 ⁊ si iusticiā p̄sequar: nisi te habēā ad quem recurrā habeo nemines. **N**ec te quo
 iure beneam video qui nullis beneficijs mibi obligaris. **S**ed confido in tua hu-
 manitate: **S**imiliterq; studia ⁊ officia quib⁹ tēditū sum⁹ paria fiduciam p̄bent vt
 opera consilio: auctoritate ⁊ grā tua amice vtat. **E**go si quid intelligā aut ad vo-
 luptatē aut ad cōmodū: aut ad amplitudinē tuā p̄tinere: etiā nō rogatus faciam
 nec ad me vnq; p̄ te vel p̄ tuis frustra scribes: si mō quod petieris in mea fuerit
 p̄tate. **T**ale ⁊ spem meā imple. **E**t vrbē sexto idus **I**ulij.

Excusatio precū nō eruditay.

Epistola. ccclxix.

Eleas cardinalis senen. preposito sp̄ritū. **S. p. d.** **A**ccipim⁹ litteras tuas
 quib⁹ rogās vt ius nr̄m in p̄bēda ecclēsie maioris wormaciensis in nepo-
 tē tuū trāsferre velim⁹. **C**ōplacuisse⁹ certe tibi cui libenti aio tāq; singu-
 lari amico ⁊ homini virtuoso gerim⁹ morē: nisi p̄uēti fuisset⁹. **S**cripserūt enī no-
 bis. **D**ecan⁹ ⁊ cantoz wormaciēsis: q̄ negocia p̄positure nr̄e gerūt de vacatione
 p̄bende binō: multiq; suaserūt vt ius nr̄m illi dīmitterem⁹ q̄ p̄ capitulū ad pos-
 sessionē q̄uis de facto erat admissus: cui iā p̄positurā nr̄az arendauerāt. **D**einde
 etiā supuenerūt iſe illustis principis comitis palatini p̄ eodē dictā p̄bēda petē-
 tes. quib⁹ inducti aim inclinauim⁹ ad cōplacēdū p̄fatio possessorū: siue vt recti⁹
 dicamus intruso. **N**am q̄uis sp̄eti fuerimus a capitulo: quia tñ natura litigiosi

non sumus: decreuimus bonū p malo rependere. Rogamus autē te vt equo aīo
feras: si hac vice p cib? tuis nō annuim? cū sicut p diximus alioz scripta preueni
runt: deinceps si quid occurrerit qd tui cā facere possim? nō erim? requisitōi tue
quoquo modo aduersi. Sed quantū vires nre tulerūt tibi z amicis tuis cona
bimur ē gratā facere. Datū rome die. xxi. iulij. M. cccclvj.

Annuat precib? z petit se excusare de
grauamine germanice nationis.

Epistola. cccclxx.

Eneas cardinalis senensis decano wormaciensi. S. p. d. Cognouim? que
scripsisti de prebenda que nup vacauit in ecclesia wormaciensi. Suades
ne nos de illa intromittamus z ius nostrum possessori tradamus: cū neq
vtilē nobis sit dictam prebendā obtinere fm statuta ecclesie neq dispensari ad
uersus ea cōsuetum sit. multū tribuimus cōsilio tuo: z crede qz nō est mens nra
grauare ecclesiā illam: nec litigiosi sumus vt vclimus supra modum cōtendere.
Nos si eam prebendā obtinuissēmus nō ppter ea violare statuta vestra voluis
semus aut aliquid vobis afferre grauamē: sed iuxta cōsiliū tuū fecissēmus: z cōfi
dimus q non fuisset capitulū vestrū de nobis male contentū. Verū vtiqz res
se habet: quis cōsiliarius. Palatini nullum ius habeat in p dicta p bēda z nobis
spretis in ea se intruserit: tamē quia vir nobilis est z illustis. Palatinus pro eo
scribit: tuq plurimū id suades. z iohannes tolner etiam hortat: erimus contenti
transfere ius nostrū in predictū cōsiliariū si cū eius procuratore qui hic est cōue
nerimus: z deniq confide quoniā ecclesiā vestrā iuuare atq extollere: nō de
primere aut quoquo modo ledere intendimus. Verū quia capitulū ecclie sancti
andree animo deliberato nobis spretis z litteris nostris contemptis ad possessio
nē prebende per nos acceptate aliū intrusit. intendimus experiri de iure: quis sit
potior. Itaqz rogo ne mireris si litem pro parua re ingredimur. quia cōtemptū
potius qz prebendā animo metimur: quā etiā si obtinuerim? alteri eiusdē natio
nis resignabimus. Postremo scribit nobis iohannes tolner querimōias factas
esse apud aliquos germanie prelatos de reseruatiōibus cardinaliū quas habēt
in partibus illis: nescimus an propter nos z gratiā nostrā is rumor fiat. Nos qui
de supra. xxiij. annos in alamania seruauim? z semper bonorem illius nationis p
virili nostra promouimus: z nunc ad cardinalatū quis insufficientes vocati: id
conamur: id studemus: id tota mente querimus: quod illi nationi vtile decorūq
esse putamus. cum nonnullis aliquādo vebementer contententes ita vt in sacro
collegio nos magis germanū qz italū esse dicant. Quibus ex rebus non sumus
arbitrati germanice nationi futurū odiosum. si beneficia in ea pro duobus milib?
ducatez in annuis redditibus obtinerim? Et quis in bulla reseruatiōis nostre
fiat mentio de monasterijs. nūqz tñ intentio nostra fuit ad ea monasteria litteras
trahi que p cōpactata reseruari nō possent: z ita sanctissimo dño nostro diximus
adquiescentes q pro nullo monasterio vniqz litigaturi essemus: sed solum id recipe
remus quod cū bona gratia principū in quoz territorio esset habere possemus.
Itaqz nō existimamus aliquos prelatos occasione habere vt de nobis conqueri
possent. Quapropter rogamus te qui soles cū pluribus cōuersari: vt mentē no
stram omnibus dedares: z presertim archiepo mogūtino: apud quē nō dubita
mus nos haberi cōmēdatos: cū z nos sui status z bonoz quātū vires nostre fe
rūt semp defensores sum? Datū rome die. xxi. iulij. M. cccclvj.

Frustra conat ipetrare vt cler? coīcat senen. p pīr
matioē studiū vlis ptribuat z aūsat de exercitu pgregato.

Epistola. cccclxxi.

Eneas cardinalis senen. Palie senen. S. p. d. Que ornamento splēdori glo
rieqz isti ciuitati vestre patrie nre ēē possent: nūqz tedio nobis ēēt aut gre
re: aut si in pte nra esset exhibere. Quapropter cū nuper nobis scripsisset
vt p studio legū aliarūq facultatū in vrbē vestra reformando. Sanctissimo dño

nro verba faceremus vsq; deus v're ditionis ad ea rem certa pecunie quantitate
conferret impetrare conaremur. **Fuin?** euestigio cu eode sanctissimo dno nostro
Oratore vestro spectato viro leonardo ad id accersito. **Pero**raui? cam: vt ar-
bitrati sumus oportere: s' no exorauimus. quo aut pietas dñi nri ad ea re rñde-
rit no ambigimus leonardu p'fatu collegio vestro significasse. Itaq; non est cur
plura circa hec dicam. Illud adiciam? qd nosse magnificetias vestras no inuti-
le arbitramur. **Hodie** l're ex neapoli aduenerut: qbus certior fama sit. **Comite** iaco-
bū piccininū ab indylo rege aragonū pecunias no paucas accepisse: quib? co-
pias suas instruere possit ad regni metas exire. **Ferit** eum aduersum sigismundu
malatestam arma motu: instante yrbinate comite. **Sed** mille sunt hominū in-
sidie: nec sagitta semper eo tendit qui directa videt. **Sapiūt** magnificentie vestre
z quod ex vsu fuerit cogitabūt. **Mos** pro debito nro hec reipū vestre significatio
putamus: cuius tranquillā quietem indefinenter optamus. **Datu** rome die. xxiij.
Iulij. M. cccc. lviij.

Petie p' captiuo vt benefacta cu male-
factis pensatis liberum emittant.

Epistola. ccclxxij.

Mreas cardinalis senen. balie senen. **S. p. d.** **A**cepinus l'ras vestras qb?
cognouimus que de comite iacobo piccinino z eius transitu suspicamini.
Fuinus sepe cu spectabili oratore vestro de eadem re locuti z eade vide-
bant nobis formidanda q vobis si homo ille regni exiret. **Huc** scriptis vris co-
monei statuū? de re illa certiore pōtifice facere. **Sz** cu podogra nos impediret
ne presentia dñi nostri accedere possemus: scripsimus q nobis videbant aplice
maiestati: z rogauimus vt oratorū vestro audientia preberet qui latius loqueret
Placuit id demētie sue. **Oratorēq;** vestrū mor post cedula nostrā audiuit: z ita
semp oibus rñdit quēadmodū de patre optimo z diligētissimo conseruatore v're
libertatis sperandū erat. **Scribet** oia seriosius senatui vestro leonardus orator.
Itaq; non est cur nos ea repetamus. **Sumus** z erim? soliti in his q vestre rei
publice trāquillitate respiciūt. **Postremo** qz franciscū patriciū in vinculis conie-
ctum accepimus: virū fama clarū z qui ornamentū ciuitatis v're no parū barten?
fuit. **Rogamus** in eius iudicio bñfacta cu malefactis p'sare velitis. z boiem i vi-
ta relinqre q suis scriptis v'iam vrbē illustrauit z in futurū splēdore ei maximum
adiungere pōt. **Quod** si feceritis oēs collegiū nrm cōmendabūt in quo plus bene-
ficiū q iniurie recordatio valuerit. **Datu** rome die. xxiij. Iulij. M. cccc. lviij.

Caprat beniuolētia z offert
cōmendatū neporē suū.

Epistola. ccclxxij.

Mreas cardinalis senen. epō tridētino. **S. p. d.** **R**edeūtē in alemāniā nico-
laū crewl capellanū nrm z cōpatriotā: tū cū tridēto trāsitur? sit: nolui?
sine nris ad te l'ris dimittere: qbus intelligas nos veteris amicitie z quō
sū ad sacros ordines p'moti fuimus: memores eē. cupidoseq; magnopere aliqñ ali-
qd agē qd tibi gratū existat. **Reliqua** de nra erga dignitatē tuā volūtate z de sta-
tu romane curie: idē nicolaus plenius referet: cui velis tāq; nobis plenā creden-
tie fidē p'bere. **Insup** qz nepos noster frāsciscus grām expectatiua habet in ecclē-
sia tua. **Rogamus** vt in euentu vacationis alicuius p'bēde auxilio sibi esse velis
ad obtinendā possessionē: quēadmodū de tua erga nos beniuolētia z amicitia ve-
teri plene pfidim? **Datu** rome kal. augusti. M. cccc. lviij.

Refert noua italie z vrbis romane.

Epistola. ccclxxij.

Mreas cardinalis senen. **Nicolao** cardinali sancti petri. **S. p. d.** **R**euertē
ad ptes germanie. **Capellanus** meus nicolaus crewl: que in agēdis suis
dignationi tue quatū valeo cōmendatū efficio: vbi nihil noui de tua dignita-
te accepi. **Puto** eā bñ valēqñ i p'trariū nihil accipio. **De** p'lati germanie z dieb?
corū multa hic dicunt nō bona. **Tuā** dignationē nihil latere opinor. **Nisi** tua cir-
y iij

conspicuo illis obuiet reb? nescio q̄s alius occurrē possit. Ego tñ te in hac curia
pntē potē velle. Quis parū est q̄ cardinales reipublice p̄sule possint. S3 iuna
ret me sepe in p̄ntia tua cē. 7 p̄ veteri more dulces mīscē sermōes. Fortasse aliqui
nō tederet dignationē tuā in curia morā traxisse. Quis sit status harū p̄tū non
dubito p̄ familiares tuos dignationi tue scriptū eē. Refera tñ paucis quō res se
habeat. Dñs n̄r in primis bñ valer. Roma h3 p̄ter solitū buculq̄ sana eē videt̄.
Dñt cardinalis neapolitan? in curia potius medicorū q̄ aeris gravitate. Cris-
mi 7 comes euersus adhuc inter se armis p̄cedūt: q̄ res facit vt annus vberitū
sterilis videat̄. Huc accedit indignatio quā p̄ntifer 3 v̄sinos accepit: tractat cō
cordia nescio q̄ faciliē hēbit eritū. Comes iacob? piccinū? q̄ bacten? in regno fuit
nūc suscepta a rege aragonū magna pecunia eritū? regnū dī. 7 3 sigismūdu mā-
latestā quē rex odit arma moturus. q̄ cū p̄fectur? ē comes vrbinas. alij arbitrat̄
bec fingi 3 iualatestas: vt improuisi senēses inueniant̄. Quicqd egerit piccinū?
si regnū erit: arbitrant̄ oēs totā italiā rursus in arma tuiturā. Atq; h̄ inō ge?
ret bellū cōtra eburos: nec meli? in germania res se h̄nt: q̄ impator 7 rex hun-
garie sicut nosti inter sese acerrima cōtentione depugnat̄: de? ecclie sue meli? p̄su-
lat. Comēdo me dignationi tue ad eius mandata omni tpe paratū. Ex roma kl.
Augusti. A. cccclvii.

Comēdatoria singulariū amicorū.

Epistola. cccclrv.

Eneas cardinalis senen. archiep̄o saltzburgen. S. p. d. Nicola? crewl ca-
pellan? n̄r dilect? v̄etur? est ad dignitatē tuā quā rogam? i agēdis suis cō-
mēdatū h̄re velis ab eo itelliges romane curie statū 7 quō res italie sese ha-
beāt. Itaq; nō est op? de his aliqd scribam? Nō sum? imemores b̄nficiorū q̄ a di-
gnatione tua p̄cepim? dū i germania essem? 7 quō i saltzburga sepi? a tua digna-
tione gratant̄ accepti 7 bonorati fuim? ob quā rē erit nobis sp̄ cura vt tibi 7 ecclie
sue tue p̄ n̄ra possibilitate vicē repēdam? Insup qz duo sūt i tua curia nobis a lo-
go tpe dilecti iohes lauterbach? 7 iohes troster viri boni 7 fidelissimi: eos digna-
tioni tue quoad possum? efficiū? Comēdatos: reputaturi nobis impensuz q̄cqd i
cor p̄souis boni p̄ te collatū fuerit. Datū rome kl. augusti. A. cccclvii.

Gratulaf de liberatione ep̄i varadien. cui?

Epistola. cccclrvj.

Eneas cardinalis senen. Iohāni troster. S. p. d. Fecisti probe q̄ nobis ex
hungaria wiēnaq; singula scripsisti q̄ tum gerebant: audiuiū? inuiti illa-
rū partū tribulationes velis deus vt tandē p̄ncipes inclyte dom? austrie
inter se reconciliēt? Illud autē libentē intellerim? qd de ep̄o varadiensi viro opti-
mo significasti: cuius inocētia libertatē p̄secuta est. Nihil p̄fecto h̄ tpe nobis io-
cundius significari poterat: tu de nobis sibi oia vera dixisti. Nā cū audiuiū? ca-
pturā eius rebeemeter p̄batissimi patris fortunio cōmoti fuimus. scripsimusq;
mor tpe maiestati q̄ nobis de patre sincero 7 optime merito testificāda videbā-
tur. Rogauim? etiā p̄ntificē maximū vt lras ad regē daret quibus relaxationes
ep̄i peteret: easq; bis obtinuim?. Prunas p̄ casuale quedā tabellariū misim?. Se-
cundas v̄o p̄ lauretiū rouarellā destinauim? q̄ nūcius aplicus ad regē p̄fectus est:
q̄ quis tarde hinc venerint testimoniiū tñ p̄beāt n̄r in ep̄m charitatē. Postre-
mo q̄ suades fecim?. Gratulatorias em̄ eplas eides ep̄o 7 misim? 7 mittemus.
Itaq; nō est cur verear? officiū n̄m requiri posse. De rebus curie n̄r sup̄sedim?
scribere: cū nicolaus n̄r crewl tē cōuēturus sit: ex quo cūcta vel minima q̄ in ita-
lia gerunt habūde cognosces. Reliquū est vt bene valere studeas. archiep̄osq; fi-
deliter seruias apud quē tua obsequia nō erūt sine p̄mio. Nos autē sp̄ tui memo-
res erimus. Vale 7 si iacobus lotronius istie est: nulle ei salutes n̄ro nomie dicato.
Ex vbe roma kl. augusti. A. cccclvii.

Familiaris vt bene valeat.

Epistola. cccclrvj.

Eneas cardinalis senen. Johi lauterbachio. S. p. d. Ex nicolao nro cremi
tibi amicissimo cognosces q apud nos gerit & q nos in te aio sumus. Ma
queadmodu te i apud dileximus: ita & nunc amamus: cupimusq; tibi bñ ee
& si qñ aliqd p facere possemus: nō eet in nobis mora: pñidimus tibi bene futur
apud archiepū salesburgen. Qui p sui singulari virtute seruitijs tuis debita p
mia nō negabit. Valeat & nos eide archiepo ita offeras vt intelligat nos sibi cō
placēdi cupidos ee. Datū rome kl. augusti. M. cccclvñ.

Cōsolatoria sup morte filiū.

Eneas cardinalis senen. dño de rosenberg. S. p. d. Magnū merore affec
rūt nos lre amicor qbus clarissimū & spectatissimū filiū tuū benricū diez
clausisse extremū cognouimus. Doluim? certe illū in flore sue iuuentutis ex
hac luce migrasse: cū multa & p. como tua & p. in clyto regno bohemiē facē pore
rartū vō istud molestissimū fuit q; senectuti tue & baculū & solamē creptū esse vi
debamus. S; cū cogitamus ai tui sapiētia: nō dubitam? qñ p. solatione ipse rerū
mortalitū vltus tibi p. cat. Frequēter accidit bec sepe filiū patres i morte pcedit
raro est sener q; plures ex suis filijs nō p. miserit. Tolerāda sunt bec: nec dolore cō
filiū est: vbi dolor nō affert pñid. Acq; scendū ē diuinē volūtati oia deus i vsu
meliorē puerit: nō ē p. p. rā: nō ē tēme agit. Ille sapiēs bō ē q; ea vult q; velle
deū nouit. Nos filiū tuū i eo statu in eo tpe vocatū a deo nō ambigimus: in q; illi
melius fuit exuisse boiem. Itaq; q; nō dubitamus magnificētia tuā q; eto esse
aio: & ea velle que deus voluit: tñ p. nro officio rogamus vt bec humana equa mē
te feras. & qd restat eui cū relijs tuis filijs dulciter ac suauiter traducas. Id erit
nobis supra q; dicere possum? acceptū. Diligim? em sūmope psonā tuā: in ec obli
uioni dare possumus quāta nos charitate in vīcna quōdā cōplectebaris: & te
niq; sp. nobis ante oculos est humāitas illa atq; vrbānitas: quā nobis & p. opio
rabensteyno ondisti in crūmenaw: ita em nō ardētī charitate & vt aiūt emiscera
ta dilectione suscepisti: vt oī tpe nos & tibi & natis tuis & bis q; nascent ab illis ob
noxios ee putem? & b quidē ondēm? si vñq; sese facultas obtulerit. Reliq; referet
nicola? cremi capellan? nō dilectus quē tue magnificētie cōmēdam? cui tāq; no
bis credētie fide plenā adhibere velis. Datū rome kl. augusti. M. cccclvñ.

**Post regis maiestatem recomēdatā re
fert grates epi varadien. de emancipatiōe.**

Eneas cardinalis senen. Ladislao regi bugarie. S. p. d. Cū supiorib? die
bus iohes varadiensis eps apud budā in vincula dictus esset. Idq; tuo
iussu factū diceret: egre id mihi duplici de cā fuit. Mā & p. sulis integerrimū
ac mihi amicissimū infelicitati cōpatiebar: & bonorē tuum parumper obnubilari
volebam: cū epū de tua serenitate optime meritū & doctrina preditum singulari
tua sublimitas in carcerē retrulisse affirmaret. Scripsi itaq; mor. excellētie tue q;
mihi in ea re faciēda videbat p. gloria tua: queadmodū fideles famuli benignis
vñs suis cōsulare aliquādō solent. Scripsit etiā sanctissimus vñs n. semel atq;
iterū. Mā qui varadiensem pontificē & stute & noie optime preditū intellerisset:
nō poterat ei? cū indigna ferret / nō opitulari. Nescio an bmoī lre tuā sublimi
tē adierint. Illud nūc relātū est q; tuā hāc curiā gaudio repleuit nō sine precipua
& ingenti laude tue sublimitatis. Mā cum eps idem nō tuo motu: sed aliquoz
potentiū impulsu: quibus nō facile resistere poterat in captiuitatē ductus affir
mare: nūc illud plane p. qd innocentē placū quē alieno impulsu cepas: tua spō
te solū nō relaxasti: ex q; re patefacta est animi tui innata pbitas & epi innocentia
liquefacta. Quippe sanctissimū dñs n. totusq; cardinalis cet? rectitudinē animi
tui & singularē prudentiā magnis extollunt preconijs. Ego bō qui eundem epū
iam dudū virum probatissimū esse cognouimus: singulari amicitia sum cōiunctus
nō solū laudo circūspēctiōē & bñficiā tuā: & qd qd possis tue serenitati iago

p salute boi amicissimo restituta. **I**ntelliges nō me min⁹ ea de cā tue glorie ob-
ligatū q̄ ipm epm. Erā etiā ante seruitoz sublimitat⁹ tue multis de causis obno-
tius: s accedete b beneficio: nūc nūc mibi reliq̄ sit: qm totū qd possuz maie-
stati tue debeā. Et roma nonis augusti. **M. cccclvij.**

Captat beniuolentiā / capellani
suum cōmendatū faciat.

Epistola. cccclxxx.

Aleas cardinalis senen. **E**lecto vřatislauiesi. **S. p. d.** Reuertit⁹ ad partes
istas dilectus capellā nř nicola⁹ crewl: canonicus vřatislauiensis: tibi iā
pridē notus ab eo senties q̄ cūq̄ apud nos gerit⁹: et q̄s aiuz nř erga te sit:
q̄ tibi et domui tue nobilissimē tāto magis afficiuntur: quāto indies p̄is tui fra-
trū et tua erga nos merita magis recolim⁹. Itaq; nō erimus in scribēdo lōgiores
Antū dignationi tue nicolaū cōmēdam⁹. Rogātes si qua sūt q̄ p nos tui cā fieri
possint: ita de nobis p̄idas: quē admodū veri amici int se p̄sueuerūt. Datū rome
nonis augusti. **M. cccclvij.**

Mere familiaris.

Epistola. cccclxxxi.

Aleas cardinalis senen. **B**enrico seneseleben. **S. p. d.** Per nicolaū nřm ca-
nonicū vřatislauiesē q̄ nūc in alamanīa reuertit⁹: nō putam⁹ necessarium
ē multa scribē. Ita em̄ repēte factur⁹ est iter vt multi eū p̄cessuri sint. Vi-
sitabit em̄ quocūq; i loco suo ex more cōpatres atq; cōmatres. Nec dubitam⁹ euz
cū ad te venerit qm volūtates italicas meli⁹ referre q̄ ab eo discere valeas. Itaq;
parcamus v̄bis. **S**i rogātur vt in reilla varimētis ecclesie si qd ei cōmittēdū videat⁹
id p tua prudētia facias. Est em̄ vřatislauia petiturus vt ait: et a nobis hēbit lras
ad epm illū credētiales: vt si op⁹ fuerit eis vti possint. Reliqua ex eo audies quē
fortasse licentiatū in decretis habebis. Vale et amas nris nos effici cōmendatos
Datū rome nonis augusti. **M. cccclvij.**

Refert noua italie te se quantulus
sit in toto pollice.

Epistola. cccclxxxij.

Aleas cardinalis senen. **I**obi cardinali sci angeli. **S. p. d.** Que supioribus
dieb⁹ apud nos gesta sūt: ea iā p alias lras tue dignationi significauī. Nūc
subijcia q̄ secuta sūt: exinde scies qd sperādū sit: qd ve timēdū cōi xpiano-
rū caute. **D**ñs noster sanctissim⁹ nōnulla aduersus vřanos indignationē induit
adeo vt etiā nepotē suū ecclesiē militie ducē cōtra illos miserit: castrūq; sci gre-
gorij ab eis extorserit: nūc p cordia tractat. **E**xpectam⁹ exitū rei pacēq; magnopere
cupimus. **N**ā bella huic ciuitati charitatē annone nō puā inducūt. Fuit ipe san-
ctissimus dñs nř his diebus aliquātisp̄ egrot⁹: nūc diuino munē pualuit: cui⁹ pru-
dētia nō ē dubiū: qm reipublice salubrit̄ p̄sulat. **N**epotes ei⁹ q̄ p̄iarchā legatū in
ozietē secuti fuerāt: atq; ibi ob qdā malefacta cōp̄bēsi nudi⁹ solertius redire. vřq; se
crimine purget patriarchā criminant⁹: s dñs nřo et sacro collegio cognita ē illius
legati integritas atq; pstantia: nec sinistri q̄c̄q; de eo facile credit⁹. **I**n autē nepo-
tes ipi culpabiles sunt vt legati nūc tradūt. id aliū inuestigēt. **E**go et accusatores
et excusatores eoz eq̄s auribus accipio. **R**ex aragonū bellū habet cōtra ianuen-
ses acerrimū: et nūc vna nūc altera ps naues in mari p̄dit: s ipsa ianua muro affi-
cta est. q̄ nō regis tñ s etiā suoz exilum arinis p̄mit. **D**ermus dux eius magno
vir aio et manu p̄mptissimus: miseros ciues territat: q̄ se nō alio mō q̄ morte im-
perij positurū affirmat: et nūc hunc nūc aliū ciuē ad necē rapit: qui suis consilijs
aduersat. **R**ex aut p hos dies vt fama ē insignē opidū. **S**carlinū noie in tuscia lu-
crat⁹ est: si vez est qd hodie mercatorib⁹ scriptū ferūt. **I**d erat in p̄ate dñi plūba
nēsis. **O**b quā rē sūt q̄ arbitrant⁹ nō q̄etuz regē nřl et plūbini dñio potiat. **Q**uod
si obtinuerit locū hēbit oportunitissimū vñ senen. florētinos ac ianueses cū velit la-
cessere possit: atq; vñā nō ex b pat̄ italica p̄turbe: hoc est italia. **Q**ue autē ger-
mania gerunt optime nouit dignatio tua. **C**upio scire vbi loq; atq; gentiuz sis

quid agas quod bene valeas et quod spes sit rebus agendis. Sunt enim quod dignatione tua egro-
tante se reliquisse affirmas quod res mihi molestissima est. Ea propter suadeo horum et
obsecro ut sanitatis cura geras; curesque ut aliquando reuertaris huc letus et sospes: quod
omnes amici tui maxime cupiunt. Ego vero nihil magis desidero quam te in domo tua romae
sepe videre et alloqui: ac pro veteri consuetudine in assuetudinem tuam et benignitate profui-
ti. Non offero me dignationi tue: aut familie tue vel amicis aliquid apud sanctum pontifi-
cem procuratur. Nam et minus est quod possis et dignatio tua potentissimus cardinalis
huiusmodi eius negotia fidelissime gerit. Itaque non est cur mea indigeas opera. Ego tamen quoniam
tulus sum et tuus spiritus fui et ero. Ex roma nonis augusti. M. cccc. vii.

Excusatio contra murmur gra-
uaminis germanice nationis.

Epistola. ccc. lxxxiij.

Exas cardinalis senen. Martino mayer. S. p. d. Iocunde nobis fuerunt
littere tue: quas in ea decani moguntini ad nos scripsisti: erat in eis plures par-
tes quibus breuiter respondebam. Ego gaudeo de ira ad cardinalatum promotione
non est ea res nobis dubia. Siquidem nosse bonorum tuorum bonorum est: et hac dignitatem
non minus tibi creditam quam nobis esse: equum est te arbitrarum quoniam in nos vera est et stabi-
lis amicitia que iubet inter amicos omnia estimari cuncta. Quippe si quoniam aliquid occurre-
rit in quo vel tibi vel consanguineis aut amicis tuis prodesse possim? ostendimus nos
memores esse veteris beneuolentie et dulcis usure quam simul in multis locis habuimus.
Que scripserunt nobis principes electores: et tu etiam pro decano moguntino non obau-
diuimus: in actis propositura Wormacien. apud nos libenter retinuimus: concordamus
uimus: tamen cum procuratoribus eiusdem decani de promotione ut tamen dictis principibus quam tibi
et ipsi decano quereantur: cognouimus? et amauimus: re gratam faceremus damus: nunc
operam ut se expediant oportune. Illud aliquantulum durum est quod in calce litterarum tuarum
scribis querelas. Magnas fieri de romana curia quam nationem germanicam multum inco-
modet modis. Quatuorque capita tangis. Primum est quod decreta constantien. et basilien.
conciliorum compactataque nationis minime obueniunt: et quis in hoc articulo omnia contineri vi-
deant: tamen specificas quod electiones canonice facte non confirmantur quod magna vis pecunia-
rum ab his quod beneficia prosequuntur extorqueat quod sub colore indulgentiarum et decimarum
variisque modis ex aliamania pecunie hauriant: et denique subiungis de gratia nostra quas
obtinuimus de beneficiis in comenda habendis quam insolentem esse asseueras. Cogimur
ad hoc non nihil respondere: in primis quod fatemur quod scribis inclutam. Nationem non vram
olim fuisse florentem et suis virtutibus romanum imperium meruisse. Adhuc enim et il-
lud excellentissimum beati petri sedem postquam ille martyrio coronatus est: spiritus romae fuisse
in qua quod federatus: vicariatum christi tenuere: clauemque ligandi atque soluendi penes se ha-
buere: siue greci: siue itali: siue germani aut ex alia gente fuere: nec minus regni cele-
stis introire ianuam potuisse quam romanorum pontificum auctoritate cunctum acriter con-
spere: nec hodie illis gloriandum esse quod auctoritate propria leges sibi constitunt. Quibus pro
suo libito romane sedis inuersionem sperare possint. Nos cum catholica veritas nisi
resipuerint ante obitum. ignis eterni in principio sine intermissione deputat. Fatemur
insuper aliquam in romana curia quam regunt boies aliqua fieri que digna essent emenda-
tione. nec dubitamus ipsos romane urbis principes etiam in quantum boies falli errare.
labi ac decipi posse. Sed ut ad querelas tuas veniamus: dicimus tibi: dignum esse ut
compactata cum vestra natione seruentur. Idque semper predicauimus? et in futurum predicare
non omitemus. Siquidem nationi tue a quam plurimum sumus honorati: non minus quam nostre
afficiuntur. Vix cum dicis decreta basilien. scilicet non custodiri. Idque putas iniurio-
sum esse nationi indignam dicimus esse querelam tuam. Propter decreta enim basilien. scilicet
inter sedem applicam et nationem viam discordium cepit: cum vos illa prius tenetis: dicere
tis applicam non sedes omnia reciperet. Itaque fuit denique propositio facta: qua nos impa-
toris nomine interfecimus: ea certa lege dedit deinde inuolabiliter obseruanda: pro quas
aliquid ex decretis scilicet predicti recepta videntur aliqua reiecta. Itaque non iuste agis: si
per omnia sua quod decreta predicis. Sed venio ad electiones quas passim concilium refero

hoc nos nō inuenimus ita esse vt affeueras: nā postq̃ ex alamania huc venimus
plures ecclesie cathedrales eiusdē nationis vacauerūt: in quibus vel postulatio
nes facite vel electiones fuisse. De postulacionib⁹ nihil est qd obici possit: nā ille
ex grā pendet etiā vetusto iure. liberq̃ est pōtifici maximo eas admittē vt rēcē.
Electiones autē si canonice fuerūt cōpactatoꝝ vigore cōfirmationē merent. nec
repelli pnt: nisi de vtiliori psona. Roman⁹ pōtifer de p̃silio fratru suoz sancte ro
manē ecclesie cardinaliū duxerit. puidendū: s neq̃ hic est aliqd qd rēbendi me
rito possit. De tpe dicimus quo ro. curiā seqmur. Neq̃ em̃ (iā biennio t̃m est q̃
hic sumus) vlla electio huc allata est: q̃ rite ⁊ canonice facta cōpra sit. Māz tra
iectis electio de qua magni rumores habiti sunt: in psonā ex cōicātā ceciderat.
Aliē vō alios defectus habuere. Itaq̃ vides nō eē cur ṽra natio circa electiōes
iustā q̃relā habeat. Qd deinde subiūgis extorq̃ri multū auri ab his q̃ dignitates
vel alia beneficia assequunt: nō est cur de hac sede cōgraminis pot⁹ de cupidita
te ⁊ ambitione vroz hoim: q̃ curretes p ep̃atib⁹ inuenientes cōpetitoꝝ: his qui
bus palatiū patet certatim pecunias offerūt. Ali vō q̃ alloq̃ pōtificē p̃nt: nō sūt
oēs siles angelis: s̃ quales in almania. Galliaq̃ multos repias. recipiūt em̃ qd of
ferūt nō extorq̃nt: roman⁹ autē p̃sul solus in thalamo suo nūc hos nūc illos audit
⁊ illos p̃mouere solet q̃ magis cōmēdant: nec scit nec etiam arbitrat⁹ pecuniā cā
bos aut illos cōmēdatione p̃ferri. Nec sibi plus auri daf q̃ cōcordatā p̃mittant
nisi fortasse aliqñ occasione expeditiōis d̃ thurcos: aliqñ sup annatā recepit: qd
sibi p̃fecto nō fuit in tāta necessitate negandū: habes q̃ in hac pte r̃sionē ṽram
de pecuniis indulgētiāz miramur fieri q̃relā. Mā ille postq̃ collecte fuerāt p̃fe
cto roman⁹ pōtificis arbitrio nō alteri⁹ erāt distribuēde. De decimis q̃z credim⁹
nō esse indignū quod refers. Mā si alienationes p expeditiōē cōtra thurcos ba
bēda decimas exhibēt: nō videmus cur etiā theutoncos nō cōtribuant. Laudam⁹
tñ in ea re debitos adhiberi modos. Aterū cū tota questio de pecuniā vertat. di
cimus hāc vetustissimā eē querelā: q̃ nūq̃ auferri potuit sp̃ em̃ sūt boies pecuniā
rū audiri: ⁊ quodāmodo insatiabile: q̃ cū multa lucrari velint exponē aliquid sacri
legiū putāt: nec vlla gēs est que aīo equo ex regione sua asportari aurū ferat. Bū
gari alamanos ea potissimū cā detestant: q̃ in regno suo negociātes multū auri
asportāt. Eadē querela est polonoꝝ. eadē danoz. In almania q̃z q̃ plures gen
tes reperiem⁹ quaz altera inculant alterā quasi argēti sui extorq̃re: nec curie ve
stroz pōtificiū accusationib⁹ carēt. Patet itaq̃ lōge lateq̃ s̃ genus querelarum.
Aterū q̃z dicis germaniā ṽiam quondā ditissimā fuisse: nūc vō p̃suis ei baultaz
⁊ omni ere vacuā esse: nos cōtra sentim⁹ illudq̃ audacter dicimus: nūq̃ germa
niā ditioꝝ fuisse q̃z bodie: nūq̃ ornatioꝝ: nūq̃ armis potentioꝝ: si vni dño pa
ruerit. Māq̃ si legamus vetusta tpa inueniemus germanos olim ritu virisse bar
baro: vestibus ṽslos laceris. Venatiōi t̃m ⁊ agroꝝ culture dedisse opam: feroces
quidē homines ⁊ belli appetentes: sed argenti p̃suis in opes: q̃bus d̃ tpe nec vini
ṽslos erat. Itaq̃ germaia intra mare ⁊ danubiū: rursusq̃ intra rhenū ⁊ albiū cō
tinebat: nūc vō quātū trāsgressa sit suos limites nō ignozam⁹. Mā plus fere est
q̃ extra nacti estis in gallia: retia: notico: vindelico: atq̃ in ipsa scythia seu sarma
tia: qd intus habuistis. Quid memozem⁹ nobillissimas ṽbes ṽsas ⁊ splēdidissi
mas: ditissimā templa opulentissimos principes ac p̃latos: certe nō videmus⁹ p
uinciā esse q̃ cōputatis oibus ṽiam super: q̃ si resurgeret aliquis illoꝝ theutonā
qui tpe iulij cesaris virit: germaniā peragraret: vt arioniſſie: p̃fecto diccret non
esse eam terram quā olim viderat: negaretq̃ suā eē patriā: cū vinearū ⁊ arborūz
fructiferaꝝ cōsitiones: vestitus hoim: ṽbanitatē ciuiū. splēdoꝝ ṽbiū: tantāq̃
nitidā politia apud vos cōtueret. Aterū hāc mutatiōē q̃s fecit in vobis nisi re
ligio xpi. Cultus quippe xp̃iane religionis a vobis barbariem oēm expulit: atq̃
ita expoliuit: vt itaq̃ greci ipsi barbari: vos autē recti latini appellari mercamini.
Cultū autē salutiferē religionis q̃ ṽx fateri vultis. Roma vobis ⁊ aplica sedes

redit que predicatorum ad vos mittens idolorum relinquere cultum: et verum deo co-
lere docuit. Plus est hoc martine quam aurum et argentum: plus est quod accepistis
quam quod datis. Itaque decet vos accepti beneficii memores esse: quod quidem tantum
est ut nulli possit thesauri copulari. Transimus modo ad ea epistole tue partem quam
nos concernit: videlicet nos et alios plerumque sancte romane ecclesie cardinales in so-
litas apud nos reservationes habuisse: indeque multos exoriri rumores. Nos et
metensem olim cardinale: et alios nonnullos sibi vobis gratius computum babe-
mus: et ab illis litterarum nostrarum formam extraximus. Respondis quod velis copartem
aduersari videant: videmus nihil in eis esse contra ea que concordata vocant: nisi
fortasse illud recentiat: quod etiam monasteria reservari videntur: in quibus electioni lo-
cus esse debet. Nos de hac parte abunde satisfecimus domino nostro. Duo enim diximus
eius beatitudini. Primum quod nullius monasterii electionem impedire vellemus. Alter-
rum quod nullum monasterium accepturi essemus contra voluntatem eius principis in con-
ditione sicum esset: et ita procuratoribus vestris cedimus in mandatis. Quod si putas
etiam collegiarum preposituram electiones confirmandas esse: nec debuisse nos earum
reservationes acceptare: longe falleris: nam concordata ipsa pignitates primas post
pontificales et in collegiatis ecclesiis principales apostolice sedis dispositioni permit-
tuntur: in alijs aut beneficijs inferioribus habet ipsa sedes suos menses quod si super
binon beneficijs ac dignitatibus reservationes obtinuerimus: accepimus a summo
pontifice quod nobis concedere potuit sine cuiuspiam iniuria. Sed arbitraris for-
tasse beneficia que in germania sunt: germanis potius committi debere quam extraneis
nec nos aliter sentimus. Sed cum nos iam annis supra trimum germaniam incoluerimus:
non reputamus extraneus existimari debere: cumque imperator ipsique nationi longo te-
pore summa fide manibus servierimus: et nunc ad cardinalatum recepti: ea cu-
remus que nationis ipsius honoratque utilitati producant: et ita prius agamus ut na-
tioni germani potius quam italici putemur. Non iudicavimus tribus illis principibus mo-
guntine: colonien: treueren: indignum videri aut grave censeri: si annuo duo milia
ducatorum in eis obtineremus: ex illis beneficijs que sedes apostolica sibi haberet. Du-
tauissemus etiam maiora in eadem natione cuius servivimus sponte offerri: sed non su-
mus nos insatiabiles. Contentamur eo quod pro debiti status preservatione sufficiat
nec plura circa hoc. De autem operibus tuis ad id offers ut gratum fructum consequamur: agi-
mus tibi gratias que preces amici non negligis. Idcirco rogamus ut interveniente casu oportu-
tuno prius efficias. Scis quod sit mens nostra et quo gram nostram restrictam esse volumus:
si qua prepositura vacaverit aut ecclesia parochialis magni redditus velis ita efficere
ut ad complementum gratum pervenire possimus. Denique rebus an aliquid dicendum facien-
dum sit circa ea prece que nationem vestram et apostolicam sedem concernit. Numdem futurum esse
ad principes electores nuncium apostolicum laurentium roanensem cum eo poteris super hac re
plenus loqui: sibi que cuncta dicare que per suam circumspectionem non ignorabit: qua via sit in
talibus incedendum. Nobis tamen illud consilium videretur quod plati et principes vestri si qua ire
gravamina sibi non digna inferri putant: legatos suos ad romanum pontificem mittere
non postponerent. Et que sunt illa in quibus gravarentur exponerent: peteretque debita fieri
reformatione. Nam sedes ista per suam insitam mansuetudinem vestris votis (quod quidem ratione sub
nira essent) nunquam denegaret assensum. Nos autem etsi parum valeamus: studia tamen nostra super
in eo dirigemus: ut in dytentionem germanice dum equa postulaverit mos geratur.
Vale optime archiepiscopo moguntino cui per veteri noticia sumus affectuissimi effice com-
mediatos. Et roma die viij. augusti. M. cccc. vij.

Congratulatur episcopo varadiensi.

Epistola emanipato.

Epistola. ccc. lxxiii.

Meas cardinalis senensis episcopo varadiensi. S. p. dignum de captivitate tua indignum
et acerba volumus: tantum de liberatiōe gaudium et summe exultationis sumus.
Quippe non solum dignationi tue cuius bonitas ac innocentia magnifice patefa-
cta est. Vexeris serenissimo regi laudis et gaudeamus cuius beneficentia et ai rectitudo

indies magis ac magis clucescit. **M**agis sicut nobis relatu est: cu psona tua sarcebu-
desi reuera fuit: mune aius regi? ad ea re inclinatu erat: sed seduxerit eu eoz pssilia q
tue xruu iudebat: nec rex agbuciuueculus z i regno non? magnis pssitorib? ad-
uersari audebat: cessit furoz loco z tpi. **B**llud tñ caput ne qd i corp? tuu emuli tui
tue xruu iudebat: nec rex agbuciuueculus z i regno non? magnis pssitorib? ad-
uersari audebat: cessit furoz loco z tpi. **B**llud tñ caput ne qd i corp? tuu emuli tui
molirent. **E**z nunc q sua mes fuerit apteligt. **M**a q alieni pssilio atqz ipozuitate
dignatione tua in carcere piecit: ide suapte igenio libertate tibi restituit. **Q**uaz
re nemo e q no itelligat captura tua ab emulis tue pbita. **L**iberatione no ac sa-
lute a solo rege pcessisse. **E**st igr qd z tu serenitati regie queadmodu batten? fecit
st: ita z i poster? suma cu integritate huias. **M**os aut z ceteri q te amam? gras refe-
ram? qd nos qd de mune negligem? **E**ram? batten? occupati vt liberatione tuam
lis aplic? z nris pcurarem? qz bis regio culmi trasimim? qz pmas mor itelle-
cta nouitate trusimitti curauim? **A**lceas do laurati? rouarella nra? aplic? fecu at-
tulit. **C**ui er xbo pcuratio tue salu nobis amictib? omisa fuit. **E**z itelligim? euz
tua dignatione ia restituta liberati iuctuz qd qd de gratissimu e. na z regratiari re-
gi qz supplicare loge e pstanti? z honor tu? maior pculdubio reddif: cu no pib?
s innocetie libertate tua pcessaz e manifeste liqueat. **R**ogamus igr deiceps bo-
no aio sis z locude viuas de nobis do tagz de veteri z fidelis amico fiducia obti-
neas scies q votis tuis q qdenra in ptre fuerit nris decrim? **M**ale z reueredisti
mis patribus strigoniensi z scj angeli cardinalibus aplic? sedis legat? si qn cu eis co-
uenies memoria nri facito. **D**atu ro. die. x. augusti. **M**. cccclvii.

Exusatoria de grauamine nationi
germanice illate z pcat pace cu ladi-
flao inire z contra thurcos gladiu vibrare.

Epistola. cccclxxxv.

Quillixtus eps fu? fuoz dei. **C**harissimo i xpo filio friderico roanoz impato-
ri sp august. f. z. a. b. **O**uis aplic? sedi sicut placuit altissimo pssidetes: ea
nos sp cura tenuerit: vt indyte nationi germanice p nra possibilitate co-
placermus: z oibus illic ad nos pcurantib? faciles ac benignas pbeamus aures
Mup tñ sicut nob relatu e: nonnulli ex venerabilib? sribus nris ac dilecti filijs no-
bilibus viris roan? impij electorib? z alij pleriqz pncipes ac ppati nationis eiusde
dieta qda sine puctu in se celebrato oratores suos ad te misere: q de nob vniqz
curia nra no puā qrela facietes in ceta exposuisse feruf q nos diuersis modis na-
tionē ipaz agguates q in te noie nationis z auctore nrm felices recordationis
nicolaus papa. v. pcor data fuit: mune adimplē aut obfuare curem? **Q**uibus ex
rebus z si n dubitem? serenitate tua p sua erga roana eccliaz eximia deuotione: il-
loz qrelas acrie ac debite pssutasse: dignu tñ putabim? sup his q nob obijciut sin-
ceritate z inocetia nraz tue sublimitati pspicuā ac manifestā effice vt si qn possbac
siles qrimdie ad tuas aures deferat: babes ex nris lris qd murmuratib? ac detra-
bentib? hoibus rndeatqz obijce possis. **E**qdē cu nos oēs xpiani orbis nationes be-
nigne qntu cu deo possum? tractare curem? pncipue tñ germaneos pncipes ac pla-
tos singlari qda charitate z pncipuo psecuti sum? affectu. **M**eqz em nos latet quo
fauore amplectēdi sūt eccliaz pssules: z seculi pncipes honore puenēdi. vt illos
fratrz z istos filioz loco sua cuiqz dignitate fuata hie debem? **S**ut euāgelia sacra
sp an oculos mē in se: scōz qz patz decreta sedulo in aio voluim? **M**ouimus quid
epis liceat: qd pncipes deceat: qd officio sumi sacerdos incubat. **M**eqz cordi vfo
qcz tenatus heret q ita sacros canones obfuare. vt idonolmisterioz xpi dispe-
satores inueniamur. **M**ora e oibus aplic? sedis auctas: manifesta cuiqz pme sedis
dignas: vulgata p orbe vicarij dei ptas. **C**ui dictu e a dño. **P**asce oues meas: z qd
cuiqz ligaueris sup tra: erit ligatu z i cel: z reliqz qbus i euāgelio. **R**oani pssul emine-
tia diuini? declarat. **Q**uibus ex reb? n e: cur aliqz opa nra crimari possit tāqz la-
tius euagemur qz nobis liceat aut tāqz in alienā mēfz falce mittē videat: cu no
huius aut illi? pncie s vniuersi orbis pssulatu i aplic? sedis specula psecuti sum?
q cu ita sint. scim? tñ eos q vocati sūt i pte solitudinis no e turbados: suamqz

enig iurisdictionez nisi forsitan abutant seruadā esse nō ignoram. **E**xpropter ita
nos gerere in hac vsq; die curauim. ne q̄ de nobis cuius boim q̄rela cōpetē pos
sit. nec putam aliq̄s ee q̄ se lefos aut sp̄etos a nobis dicāt. nisi fortasse aliq̄ fuerit
q̄ desideria sua nō recte metietēs. tūc se cōtēptos ac q̄uatos arbitrant: cū petitio
nib⁹ cor inuisis nō ānuim. **S**z audiūm r̄umore ee tāq̄ nos aut ex natōe tua
supra quā deceat extorqam. **I**nuiuant p̄fecto nobis: et a vero lōge recedūt: qui
talia dicūt nībil vñq; nro noīe ab his extortū ē. q̄b⁹ bñficia p̄tulim⁹ vt illi garrūt
Nībil exactū: nībil petitū: p̄ter annatā vetusto iura debita. **E**t si q̄ t̄burcos pecu
naria nobis subsidia obtulerūt: nō recusauim⁹ nec recusare quidē debem⁹: p̄ rā
ta xp̄iane religionis necessitate. **P**ecunias aut̄ h̄mōi et als vñdecūq; venietēs: nō
vsurpam⁹ nobis. **N**ō recōdīm⁹ in archa: nō exponim⁹ in localib⁹: nō p̄sumim⁹ in
delicijs: s̄ in defensione fidei p̄uertim⁹ et in opp̄sione p̄fide t̄burcorū genē ad nrm
extermīniū sp̄ intēre. **I**mmuerabiles sūt et intolerabiles nobis q̄s indies subim⁹
expēse: nūc in ouētē legato classis nre: nūc i albaniā scanderbechio fortissimo xp̄i
athlete in defessōq; bellatorū: nūc legat⁹ et oratorib⁹ in diuersas mūdi p̄tes emissis
nūc istis nūc illis p̄ greciā et asiā laboratib⁹: ne destituti piclitarē pecunias mit
tīm⁹: nec fuerūt inanes huiusmodi sup̄. **A**ic⁹ em̄ nobis in dño gloriari q̄ p̄ mi
nistros suos torpētib⁹ ac pene tormētib⁹ cūctis ferme xp̄ianis principib⁹ nobis
tūmō instātib⁹ atq; vrgētib⁹ t̄burcorū sup̄bissima cornua et insolētissimas acies
apud bñgariā p̄fregit: magnūq; illū et potētissimū exercitū p̄strauit: q̄ sibi nō bñ
gariā modo: s̄ germaniā totā galliā atq; italiā p̄terere: legēq; xp̄i fundit⁹ euerit
p̄mittebat. **I**taq; liberauit dñs ip̄m suū sub p̄sultu nro: plebēq; suā ex ip̄ia q̄
dāmōde faucib⁹ crudelissimi siue immanissimi draconis eripuit: nūc q̄s classis nra
r̄bodū tūc. **C**yp̄rū mītiblenē chium et oēs i ouētē xp̄iani noīs insulas q̄ sine tali
p̄sidio haud quocūq; t̄burcorū nauib⁹ indies incursantib⁹ resistere potuisset quodq;
laudabili⁹ est ac diuino nobis munere p̄cessum: nō tūm q̄s dixim⁹ insulas: legatus
noster sua prudētia et armoz robore tutat⁹ est: s̄ alias plerasq; t̄burcorū dño ser
uietēs: ad ap̄lice sedis deuotiōē obediētīaq; redegit: nonisimēq; nō pauca eo
rūdē t̄burcorū nauigia ad opugnādas xp̄ianorū insulas exeuntia: potent inuasit:
debellauit: i p̄tātē recepit. **N**ec albania ingruētes barbaroz impet⁹ p̄mis die
bus indurare potuisset: nisi nraz infuenissent pecuniaz auxilia: q̄ scbaderbechio
misim⁹. **I**n his nos reb⁹ pecunias p̄sumim⁹: in his p̄fidim⁹ q̄cūq; vñdecūq; cor
radere possim⁹ auri v̄l argēti bonoz dñi nrm q̄rim⁹: p̄ salute ip̄i nobis cōmissi
laboram⁹: nō p̄ priuata vtilitate nra. **C**uram⁹ ne nro t̄p̄e xp̄ianū nomē spurcissi
mi t̄burcorū pedes cūlcare possint. **S**z nō sūt h̄ onera q̄ nos soli portare q̄am⁹:
vcl sedes ap̄lica valet p̄ seip̄am tolerare: facim⁹ tū qd̄ possim⁹: et q̄scētib⁹ atq;
q̄ nobis auxilio ee debet: instam⁹ acceleram⁹: vrgem⁹: nīlilomittim⁹ ex his q̄ sa
cultates nre p̄mittūt. **N**ecessaria nobis detrahim⁹ vt incūbēti necessitati p̄ p̄e
nobis possibili subueniam⁹. **Q**ue cū ita sint audēt tū nōnulli paz q̄dē religiosi et
ad cōe bonū min⁹ intēti nos redarguere q̄ ab his pecunias recipim⁹ q̄ p̄mouēt
q̄uis sp̄ote ablatas in classē t̄burcos emissas. **N**ō q̄ miq; agunt iā plane pro
spicis. **S**z aut̄ pleriq; cōcordata de q̄b⁹ mētione supra fecim⁹ p̄ nos mīme obser
uari: affirmātes electiōes. **E**p̄oz aliozq; p̄latorū nos p̄uipēdē: ac p̄sus abijcere
qd̄ pari mō neq; vere neq; iuste nobis obīcīt. neq; em̄ electiōes p̄latorū i germa
nia factas quis pacto p̄tenim⁹: neq; ex cōcordatōe passim electiones p̄firmare
tenemur: s̄ illas tūmō q̄ canonice expiunt⁹ qd̄ q̄dē a nobis diligētē custoditū ē
Nūq; em̄ aliquā electionē repim⁹ qua repim⁹ ee canonica. **A**iros aut̄ q̄plures il
lis eccl̄ijs siue mōasterijs p̄fecim⁹ in q̄b⁹ electiō etia min⁹ canonice p̄tendebāt. **N**ō
si aliq̄ siue q̄ p̄firmationē petētēs nō obtinuerit: sūt aut̄ paucissimi: sciāt se idarco
ex sua petitione cecidisse: qz nec canōica fuerat eoz electio nec p̄motio eccl̄ijs ad
q̄s vocabant⁹ fuisse vtilis. **P**̄tātē aut̄ illa q̄ nobis ex diuino atq; bñano iure s̄lq;
p̄cordatis ex p̄dictis cōpetit p̄uidēdis eccl̄ijs de p̄sona magis idonea etia si ca

nonica in illis electio facta repia: ad huc non sum? vñ nec vti possum? nisi ex ma-
gna et vrgentissima causa. **S**up reservationib? aut ceterisq? bñficioz pñfionib? de
qibus siliter accepim? qñdas corā tua serenitate fuisse ppositas: nō sum? memo-
res aliqd a nobis eē cōcessum? s̄ cōcordata p̄dicta. **N**ā si qd tale factū est vt sepe i
multitudine līarū ac negotioz aliqua trāseūt: neq? bene gesta neq? bñ reuisa: nō ē
intentioni nre aut ordinarioz mētib? derogare: aut cōcordatis ip̄sis p̄trahere.
Quinimo q̄uis liberrima sit aplice sedis auctoritas: nullisq? debebat pactionuz
vinculis cohereri: ex mera tñ liberalitate nra: ex zelo quē gerimus ad pacē: ex cha-
ritate qua te tuāq? nationē psequimur: p̄cordatis ip̄is locū eē volum? nec pa-
tiemur ea temere violari vñ romana sedis gubernacula retinebim?. **S**i qd p̄te-
rea est qd ip̄si nationi molestū videat: ex his q̄ p̄deūt ex nro folio. **I**dem fortasse
dignū emendatione censet: possum? eē et nos vt boies aliqui labi atq? errare i bis
maxime q̄ fati sūt non decet ep̄os aut alios quosq? mortales sup aplicā sedē au-
toritatē sibi vdicare: aut illos imitari quodq? mō q̄ pessimo more detestabilisq? ex-
emplo in pñcie ecclīastice ierarchie in cōfusione mystici corporis xp̄i in aīaz sua-
rū ruinā: leges sibi cōstituit: p̄ q̄s licitū sibi eē arbitrat? aplicē sedis mādāta cō-
tēnere: ac p suo volūtatis arbitrio ecclīastica dispōne spūaliaq? negocia. **N**ā q̄
talīa p̄sumit alieni sunt: deū patrē suū appellare nō p̄nt: q̄ matrē ecclīam recegno-
scere nolūt: s̄ tāq? mēbra vel putrida vel arida a reliquo corpore cadi debēt. **N**ulli
eē pmissa facultas est: vt p̄ romanā ecclīaz oīm fideliū matrē ac m̄gām recalci-
trare possit: vel se ab illi? impio subtrahere. **C**ōmendādus est vna in domo pasca-
lis agn? manere oportet in archa regnāte diluuiō: cui cura est ne pereat. **Q**uā-
vna fides: vñ baptisima. **Q**uā xp̄i vicar? in terris ē: q̄ celos bñ merētib? apit clau-
dit aut malignatib?. **S**i q̄s aut arbitrat? secū nō bñ agē aplicā sedē: recurrē ad eē
dē: grauamē suū exponē: remediū petē: nūq? pia m̄ filioz desiderio dērit. qd vi-
derit ad salutē eoz p̄tinē. **E**t tu q̄ serenissime impator: si qd arbitraris tuē natio-
nis p̄latos bñe qd p̄ nos emendari debeat: admonē eos: hortare et vge vt ad nos
venietes suas nobis necessitates exponāt: grauamina referāt: desideria pferant.
Nā vōris eoz q̄ a rōnis tramite nō discōrdēt: tāto libent? annuem? q̄nto confi-
dēt? eos ad nos recursum bñe videbim?. **E**t ex q̄ charissimū in xp̄o filiū nrm la-
dianū bugariacobem regē illustrē nōdū recōciliatū tibi eē p̄cepim?: s̄ ad huc
intēteatq? ip̄m lites eē ferunt? p̄tingētes: q̄uis nō dubitam? p̄ tua te sapia ea dñta
rat seu q̄rere seu velle q̄ sint eq̄tati ac iusticie p̄sona: q̄ tñ discōrdia v̄sa tāto magis
nō angit: quāto magis xp̄iane reipublice dñnū resultat. **S**erenitatē tuā rogamus
vt ante tuos ponas p̄mū cū quo p̄tēdis: et vbi p̄tēdis: q̄ cū carne tua: cū sanguine
tuo: cū fratre tuo: et in domo tua. in agris paternis: in hereditate auita belluz ge-
ris: in quo nec p̄dere nec vincere tutū est. **C**ōsidera q̄ tu impator es aduocat? ec-
clesie: p̄tor fidei catholice: p̄m? inf̄ seculi p̄ncipes. **P**rim? q̄ arma p̄ defensio-
ne religionis nre induere debeas. **C**ōsidera q̄ tu ille es in quē oīm xp̄ianoꝝ oculi
p̄iecti sūt: q̄ si (quādamodū tibi ex officio incūbit) aduersus impiā tburcoꝝ gen-
tē arma pmoueris: vniuersos ferme reges ac p̄ncipes vt te sequā? puocabis la-
bentēq? rē xp̄ianā magnifice subleuabis. **S**in vñ domi māseris alijs occupat? cu-
ris: nemo erit q̄ bellū xp̄i gerere velit: erisq? tu ip̄se cā cur nro tpe fides catholica
negligat. **I**ntellexti q̄ fecerūt tburci supiorib? annis: vt cōstatinopolim orienta-
lis imperij caput: ac totius grecie colimē inuaderūt: vt vrbē q̄ p̄limas incederūt:
vt xp̄ianū sanguinē effuderūt: vt altaria cuerterūt: vt scōꝝ reliquias canibus ob-
iecerūt: vt imagines dei nri glorioseq? matris eꝝ aut lanceis effoderūt aut spūis lu-
eoz deturparūt. **S**cis q̄ nūc cogitat q̄ parāt q̄ molliunt? nullū illis studiū arden-
tius: nulla cura p̄fiosior est q̄ vt ea agūt p̄ q̄ possint xp̄ianā gentē fundit? p̄dē: vin-
cula: verbera: nece: fidelib? oib? cōminat. **P**rope deoꝝ gladius et adesse festi-
nāt tpa: et tu interim ac patruelis tuus. arma q̄ merito in hostes fidei verterent:
p̄ subditos et vasallos viros cretce. **D**ices fortasse quēuissimū nisi me magna neces-

fitas impulisset: & parate fuerunt insidie tibi: hereditas mea in piculo posita est. Coactus sum arma p. defensione capescere. Inuitus pugno cum sanguine meo: possibile est quod ais nihil inficiamur age: sint vera que refers oia sic iustissima tua causa: ac iustus est p. christo pugnare & maior necessitas est hereditate christi quam tua defendere. Si tua perit est adhuc salueris. Si perit christi hereditas: quod tamen nullum pacto futurum putamus? & tua hereditate perire oportet: & christi ante reipublice fidameta conuere. Cogita igitur de tui piculo prius & maiora minoribus asponere. Exquiro oes vias quibus cum patre tuo quatuor sanguine iungeris tantum dilectione & affectu sincero copuleris: nec illi impetris quoquoque per alios etiam tenere subgerunt. Audiuimus dilectum filium nobile virum ludouicum bavarie ducem inter te & ipsum patrem de pace actum in austria descendisse. Credimus & dilectum filium nostrum iohannem cardinalem sancti angeli aplice sedis legatum quemadmodum sibi scripsimus eisdem tractatibus infuturum. Age flecte animum & amplectere bona mente concordiam: noli omnia que tibi debent exquirere: esto contentus his que potes obtinere. Nec graueris pro bono pacis de tuo iure pauca dimittere. Deus pro cuius causa paces accipies: maiora tibi retribuet. Comedabunt oes tua sapientia que furori temperantia arrogantie humilitate: duricie mansuetudine: tenacitati largitate obiecent. Sit finis aliquando ciuilibus & intestinis discordie ut tandem cum patre tuo reconciliatus: & tu & ipse ceterique germanice terre pceres quorum consuevit in armis esse inuicta virtus vniuersa iam viribus ac concordibus animis in thurcos militaria signa feratis. Infelices christiani nos qui per grecia captiui merent: a iugis seruitutis eximatis: ac regiaz ciuitate que de constantino cesare nomen habet que turpiter pridem amissa fuit: tam gloriose recuperetis. Nec scripsimus tue ferentati non sine fiducia singulari. pro ea quatenus in inclute nationis tue ingenti charitate sumus affecti. Quum est ut hec tam bono animo recipias quam sunt a nobis optimo corde prela. Datu ro. apud sanctum petrum pridie kl. Septembis. M. cccclvii. dictata per eum cardinale senen.

Excusat ratione se preces non posse exaudire.

Epistola. cccclxxvi.

Eneas cardinalis senen. Bartholomeo etenim artium & medicine doctore physico archiepiscopi moguntini. S. p. d. Reddidit nobis vigandus lras tuas que gratissime fuerunt tua bona valitudine indicantes. Voluissimus petitioni tue more gerere: sed nos non decet contra primarias preces impatoris aliquid attemptare: quia illas impetrauimus & sepe defendimus: & impatorie maiestatis honore tueri debemus qui ab illa promoti & magnificati sumus. Si qua alia in re possemus tibi complacere esset id nobis voluptati. Vale ex roma die. xxviii. octobris. M. cccclvii.

Mertiozem reddit amicum largum esse animum sibi complacendi.

Epistola. cccclxxvii.

Eneas cardinalis senen. Nicolao arzimboldo. S. p. d. Quis raras ad te lras dedimus. Nam hec secunde sunt: postquam cardinalatus honore consecuti sumus. Nihil tamen minus te amamus & reueremur. Est indelibilis memoria illius dulcissime consuetudinis quam simul florere habuimus. Recordamur quanto fauore nos mediolani dum legatione cesarea fungemur: persequeremur. Neque obliti sumus eorum quod rome in coronatione impatoris vna agitauius. Que oia suauissima tibi reddunt recordatione tui nois. Ad hec accedunt amplissima in me merita casparis schlick cancellarii cesarei. qui suis necessariis & amicis mirummodum nos obligatos tenet. Nec scribimus semel pro multis vicibus: ut scias nobis animi esse complacendi & tibi & tuis oibus. Nam quotiens tuo noie requiremur: totiens in memoriam charissimi amici non sine voluptate quadam reuocamur. Et te aliud nihil petimus nisi ut nos ames ex veteri consuetudine: & illustrissimo principi duci mediolani commendatos efficias. Cuius clarissima virtus oem inuidiam superauit. Vale ex vrbis. iij. nonas decembris. M. cccclvii.

Indet fran cor regi sup
materia epatus tornacei.

Epistola. cccxxxviiij.

Pius eps seru? seruo? dei charissimo in xpo filio karolo regi francie illustri
salute et applica benedictione. Que ad nos de conditione? tornacei. ciuitatis
tua serenitas scripsit: no distitemur ita ee vt scribis: abbas em multitu-
do pti est in regni tui cōfinib? q mās in tua et pgenitoz obia seculis multis; p-
betq tibi oportunitate loci comoda pmulta et magna. Qd vo adiungit eccliam
ipam pmittas tibi in psonā cardinalis pstaten. fuisse in eo vel tua maiestas infor-
mata vere nō est. vel q de ea nos cōpellarūt nra nra interptati bñ nō sunt. Elue
tū bñficia cuiq; pmittere mos noster nō est. nec fuisse in bñc diē (adiutore deo)
meminim? Recordamur oratorib? dixisse cū vacare illā ptingeret: re facturos
de qua cōtentari merito posses: daturos aut cui velles eā eccliaz negoxim? vnq;
nec cogitauim? Adueniente tñ obitu trāsati epi facē maiestati tue re grātā in aio
gessim? p obitu nō vacauit. Gener grādeu? in comoda multa pferre in ea ciuita-
te nō valēs: patus ē illuc robustiore trāsferri. Fuit iusta et pia ei? petitio. Rare
vel nulle supplicationes bñdī a sede aplice solēt repellī. Si doles hostem dūc bur-
gudie subditū illic ee ppositū: minor culpa bec nra est q fuerit pdecessor nro? q
plures burgūdos illic statuerūt. Nos rem nouā nō fecim? vterē et vilitatē sum?
secuti. Hoc q ad trāsferendū tullen. priores nos fecit. q sicut serenitas tua intel-
ligit. tota tornacei. diocef sub dñatu ē burgūdoz: nec puram? videri incōueniēs
posse: si ex dominio illo dare? eps. intra cui? limites maior ē et amplior iurisditio
nis illius ps. Nā q tua serenitas qñt et bis et alijs reb? se cernē comoda regni tui
et cōsanguineoz tuoz nobis paz cordi ee. In hoc credim? euenire tibi i qd nobis:
vt em tu cōplacere tibi a nobis sepe non putas. sic nos sepe exaudiri a te vota nra
nō cernim? Nō tñ pterea de tua in nos volūtatē sinistrū aliqd credim?: cogita-
mus sp causas tibi aliqs ee pter quas non fortasse posses q volum? Accusam?
necessitatē mēte: et aio equissimū sum? Dar officiū a te regim? charissime fili nec
vellen? quoties tibi cōtempnatū nō est: toties de aio nro iudiciū faceres. Memi-
nim? in graz tuā multa fecisse bonore tuo multa multis reddisse. Si sp nō dedim? n
semp ee aplice sedes pōt vt vult. Multa illā circūspicere oportet: multa metiri.
Ita sp actiones suas dirigē: vt reddē illaz rōez deo et hoib? possit. Postremo q
nobis denūcias te pmissurū nō ee vt idē tullen. tornacei. ecclie pfit. Nihil in hoc
aliud nrdem? nisi maiestātē tuā sane intelligere qd regē catholicū deceat. Et nos
pstanter sperare te si factū nrm diligentius cōsiderare volueris: nihil dissimile a
claris pgenitozib? tuis ee facturū: qd nō minus veneratio in eccliam dei et obediē-
tiā in sanctā sedē aplice q cetera gloriosa facta illustrarūt. Spaz aut trāslationē
cū facta solēmiter sit: mutare sine rep̄ensione nō possum? Anū a te petim? cha-
rissime fili: vt detractorib? sedis aplice semp nō credas: multa illoz passionib? tri-
buas p certo babeas nos serenitatē tuā amare. Illi cū possumus obsequi cupere
nec ptermisuros vnq; occasione aliquā ee in qua tue bonitati placere cū deo pos-
semus q si in aliquo iudicatū tuis iurib? putas: parati sum? tue celsitudini iusti-
ciam cū omni benignitate administrare: Datū ro. ix. decembz anno. lx. pontifi-
catus nostri. anno tercio.

Epistola. cccxxxix.

Ad eundem in eadem causa.

Pius eps seru? seruo? dei charissimo in xpo filio karolo regi francie illustri
S. r. a. b. Nisi tua signata manu et tua fuisset imp̄sa sigillo: nūq; tuā puta-
uissemus eplām quam tuo nomine michael secretari? tuus nouissime ad
nos tetulit. Multa em cōtinet q a tua prudentia et tuo scribēdi more vident alie
na. Sz neq; portitor neq; signū neq; subscriptio patet vt tuas lras ee dubitem?
que tā q abs te misse reddite sunt: eas ob res cogimur nrdere et nraz excusare in-
nocentiā. Nec enim nos sumus qui vel tuā serenitatem vel aliū quēpiam odio

psequimur. aut odij causa qdāq agam? Nos qdem tuaz mansuetudinem sp amā
 uim? sp magnificauim? sp obsequim? Tū pp̄ maior tuoz glia z magnifica
 gesta. Tū pp̄ modestiaz z religionem q̄s in te sitas didicim? Neq̄ sane vnq̄
 in aio nro fuit qdāq agere qd tibi aut incōmodū eēt aut molestū. s̄ alr tibi p̄suasus
 est vt scripta tua onduint tam nobis q̄ sacro collegio nro directā. Ignoscat bis
 dīna bonitas q̄ talia suggerūt q̄z magnum est pctm. summa iniquitas. mala mēs.
 malus anim? Illoz est q̄ tuam excellētiam aduersus nos irritare aut pmouere
 nitunt̄ similes illis sunt q̄ filium tuū a te alienauerūt. illi epi carnalem p̄i filium
 abstulerūt. bi nobis sp̄ialem auferre nitunt̄. s̄ minime obtinebūt si tuam p̄stan-
 tiam z moderatōz retinebis. z nris vocib? auscultabis q̄ non tam nre sunt q̄ dei
 z filij ei? p̄i cui? vicariatū nō nris meritis s̄ sua dispēsatōe in terris gerim? Audi
 s̄ nos fili z in charitate accipe q̄ ad tua sc̄pta r̄ndem? Scribis de tornacēsi ecclia
 ad quam translatus esse. tullen. ep̄m haud eq̄ animo fero. putasq̄ tibi iniuriā fa-
 ctam q̄ p̄ces tuas nō exaudierim? q̄s p̄ cardinali p̄stantie ad nos porrexisti. z
 plurima subiūgis q̄ paulopost capitulatim attingem? s̄ p̄usq̄ hoc agim? rē ge-
 stam accipere. sic em̄ z tua z nra cā meli? cognosceat. Fuerūt oratores tui vel bis vl̄
 ter p̄usq̄ vacante ecclia tornacēsi. dixerūtq̄ nrm antecessorē eccliaz ipaz dispōnē
 sue refuasse. vt p̄tingente vacatōe illi. p̄uideret de p̄sona tibi accepta. p̄terierūtq̄
 vt nos idem efficerem? cū tue solēnitatē plurimū interfecit in ea ciuitate q̄ tua eēt.
 ep̄m p̄sidere tue maiestati fidum z acceptū. Idem egere nobiscū dūc burgundie
 legati nō semel s̄ itez atz itez. dicētes dioecesim tornacēsi. fere totaz z reddituum
 maximaz p̄tem in p̄tate ip̄i? dūc p̄sistere. ad quē magnopere p̄tineret ep̄m torna-
 cēsi. cum creari q̄ sibi amic? z char? eēt. pp̄ magnas z opulētas flandrie ciuitates
 vicinas angliz. in q̄bus stat? sui robur p̄tinet. adnciētes retroactis t̄pib? marie
 a. l. x. annis citra nunq̄ in ea ecclia p̄fuisse. q̄ nō ex charis dūc burgundie fuisset.
 z q̄ vn? alr p̄mor? ab eugenio tādē trāslat? extitit ad eccliaz narbonēsi. cū pace
 illic potiri nō posset. Intellexim? rem vt cūq̄ arduaz atz p̄plexaz. nec vel tuis vl̄
 dūc oratorib? qdāq certi. p̄misim? s̄ negātes nri moris esse p̄ aliq̄ noiatim ecclie-
 siam cathedrēse refuare. r̄ndim? p̄tingente vacatōe nos ecclie illi ita. p̄uissuros
 vt nulli cā q̄rele merito eē debeat. Cūq̄ tui oratores p̄ p̄statiōē. cardinali refua-
 ri eccliaz peterēt. burgūdi s̄o p̄ ep̄o traiecent. dixim? a p̄te nulli duas ecclias cō-
 missuros. p̄ut ip̄i efflagitabant. Hec sunt p̄missa nra. s̄ acta vobiscū sunt an? va-
 catōz. eratq̄ nrm desiderij vt nunq̄ s̄ vacatio nro t̄pe incidere. cū viderem?
 absq̄ turba z molestia huic ecclie p̄uideri nō posse. Tēz nobis senas ex mātua
 reuersis reddita sunt autētica sc̄pta z mādāta. p̄ q̄ tornacēsi. z tullen. ep̄i ex iustis
 causis desiderabāt inuicē ecclias suas designare. z ad alētra trāsserri. admisim?
 nos resignatōes. z trāslationes fecim? de fratz nroz p̄silio. Deinde cūz viterbij
 essem? anteq̄ trāslationes p̄dicte effectū sortite fuissent. nūciat? est nobis obitus
 ep̄i tornacēsi. p̄misim? cāz vt fit vni cardinali. z facta est relatio in p̄sistozio libere
 z grauit̄ oēs frēs nri suas suas dicere. placuit oib? tullen. ep̄m ad eccliaz sic va-
 cantē trāsserri. nihil sine p̄silio z matura deliberatōe fratz egim? oia eis ap̄uim?
 q̄ vel tui vel alij oratores in hac cā exposuerāt. quāq̄ p̄ sese cūcta nossent. fecim?
 hanc trāslatōz suadētib? frīb? q̄z aliq̄ affirmauerūt tullen. ep̄m tuē serenita-
 ti z fidelē z acceptū esse. ac p̄ ei? mediū tibi vt dūc burgūdie p̄placitū iri. Cūq̄ p̄
 ille antiquus q̄ mult? annis cū laude tornacēsi. admistraret ecclie. in extremis vi-
 teis p̄ose sue de bac p̄sona. p̄uidēdum esse censeret. nō videbat eius vel votum vl̄
 p̄siliū sp̄nedum. Fecim? s̄ hanc p̄uisionem. nec vidimus aut frēs nri viderunt
 pensata loci z t̄p̄m q̄litate vtili? posse p̄uideri. q̄ s̄b tue serenitati nō placent nō
 est tū q̄ ea in tuam p̄tūmeliaz facta esse diiudices. cū nos te amem? z honoram?
 sp̄ eē velim? s̄ iaz ad p̄tes tue ep̄le reuertamur cisq̄ q̄ad possum? satisfaciā?
 Dicis in p̄mis te nunq̄ cessatur? q̄usq̄ tua dep̄catio exaudiat. non oportebit te
 diu p̄cedere si ea p̄terieris q̄ cum honestate p̄cedere valeam? est em̄ lucz nrm cū

tibi ceterisq; regibus iusta petentibus placem. **D**icis te loqui de re tui domini
Jurisconsulti duplex tradunt. Alter directum. alter utile. Civitas
(ut auit) utroque iure ad te pertinet. **D**ioceſis dicitur tui. Nam utile dicitur est qd mul-
tiplicis faciunt. nec tua excellētia epatib; hacten; vum fecit q in ducatu burgun-
die vacauerūt quis afferas & vere afferas principatum illum sicut & flandriam a
tua corona dependere. **D**icis te instare p cardinali p psona digna & benemerenti
Nihil p psonam eius dictum est. **A**udam; h oiem; quis bonore dignum cense-
m; cui cardinalat; insignia misim;. **R**ub; pileum. quis egreſerimus. si vixest
qd aliq; retulere eum. s. in tua curia nō uti cardinalat; insignib; qsi non accipet
cum bonore decēti. qd si ita est. decet tuam excellēciam q dicit se cardinales ama-
re in hac re ita. puidere. ne dignitas cardinalat; in tua curia minor vel abiectior
q; in alijs videat. **D**ic; nō decere cardinalem pati repulſam. nō pariet si ea pete-
rit q absq; alteri; iniuria cū d; bñplacito pcedi pſit. **D**ic; eccliaz fuisse reſuataz
rem hanc a pdecessore nro calixto pconſeſſam. cum calixt; obijt oia ei; pmissa
interiūt. si vixisset in hac die tui mos gestus esset. nūc de eo nihil possum; iudi-
care. sciunt docti reſuatores suas ad nra tpa non extendi. **D**ic; tuos oratores im-
patient; a nobis auditos fuisse & vacuos remiſſos. **S**i legati nri ita in tua curia
benigne viderent; & audirent sicut tui in nra. multo frequēt; q; faciant nūc; nri
ad te accederēt. s. tui qtiens volūt die noctuq; nos adēnt & q volunt dicunt. nri
vix plurib; in mēſib; tui copiam bñt. nec a tuis curialib; benigne viſunt. quāq;
tua maiestas in oi audiētia modesta est & pbumana. **N**escim; qd ille est q se dicat
a nobis impatient; auditum. **D**uo cardinales ex tua natōe inſuerunt qn vltimū
in hac re oratorem audiui. **R**othōgen. & auinionen. ipsi testari pnt qz vsq; in fi-
nem omni cū māsuetudine hoiem audiui. q; q; rñdendo aliq; eius vba parum
moderata repbndim;. **R**emisiim; illum vacuū in petitiōe tua. s. plenum in suis
Nāz grās q a nobis petiuit cūctas intuitu serenitat; tue pceſſim;. libenti; tuas
q; suas audiuiſſem;. s. rei difficultas nō patiebat. **A**lle cū ſatificare tibi nō poſ-
set ſatificat ſibi. & immoz accepte grē nos criminat; est. **D**ic; neq; adrianū karo-
li magni neq; leonem ottonis ita inſeſſiones remiſſe. vt nos tuas repulim;. & q
nemo pſecrabat epus nisi laudat; & inueſtit; a tuis pdecessorib;. **Q**uid feciſſent
illi duo romani pontifices iū h casu; nescim;. qd fecim; ipsi ſcim;. & facti nri rōem
reddere possum;. karolus & otto romani impatores fuere. & h pūilegiuz a roma-
na ſede obtinuerūt qd reſers. ppe ingentia merita. & qz ita tpa poſcebant & arria-
noz aliozq; hereticor; factiones q; impatoris malleo pterere oportuit. s. cum
pūilegium vgeret ad noxam reuocatū est. & ſucceſſores illoz impator; illi remū-
ciauerūt in puentu vornatieſi. **N**āz ſicut ezechias ppenē eneam amoyſe erectū
i beremo abſtulit. idq; pſtauit qm ydolatriaz inducebat. Ita & pūilegia auferēda
ſunt q ppe vtilitatē publicam pceſſa inueniunt eſſe damnoſa. **S**ubiūgis q neq;
calixt; neq; nicola; neq; aliūſ; ſimile aduerſus te agere attentatiſſet ei; qd nos feci-
m;. **D**e mortuis nō eſt nrm iudicare qd facturi fuiſſent in humanis agētes. nos
certe aduerſus te nihil ex ppoſito egim;. nec tibi aduerſi ſum; neq; acta nra attē-
tata dici dñt q ſiunt in ſenatu aplico. in loco quē dñs elegit in pma mūdi ſede iū
beati petri auditorio. in ipſi; ſaluatoris tribunali. **A**uideat ne ipſi attētratores ſint
q nobis reſiſtūt. & decreta nra impugnat; & aplicis aduerſant; mādat;. **D**icis pter
ſpē tibi eueniſſe q in re tam bonēſta aduerſantē romanuz pontifice; ē. **A**uide qd
dicas. ſi tu id viſ q papa nō putat faciēdum. nō roman; pōtifer tibi aduerſat;. s.
tu ei aduerſar; & pū acingro tua. **D**ic; cui; eſt de bonēſtate iudiciū longe magis
q; tuum. **D**icis ſi tandē ita fiet vt ceptū eſt. te nō ab re putatuz aduerſus te. pce-
ptum odium. abſit a tua bonitate iſta h cogitatio. qcumq; agem; in iuſticiē truci-
na ſuſpēdem;. & nos nō vñq; aut odium aut grā ex tramite recto deturpabit. mūt
te has ſuſpitiōes. neq; his aures adhibeto q peſſimū virus tuis aurib; inſillare
conant;. velis cūcta pefare. neq; hoib; ſue rei affectat; neq; etia; tibi ipſi credito.

Audi viros deum timentes. et an liceat tibi iudicare sedis aplice iudicia. plene co-
gnosces et intelliges. nihil nos in tua ignominia aut molitos esse aut moliri velle
iudicis tandem bona et digna bono regi vba. Absit inquit in quos decreta par-
pacem et charitatem suari voluit scintillam crescere dissidii. Idem votum nos faci-
mus. nec nostra culpa in te nosque. vnde suborietur dissidium. Exit divina pietas ne castas
tuam et piam merem delatores eludat. et ne tibi falsa. per veris ostendant. Dicet te ob-
sequitissimum et obedientem sancte sedis romane filium. hunc petimus ne moleste pauca
feras patris vba. audies vba charitatis et fidei neque moueari. si amaritudinis ali-
quid habet. dulcia fient et suauissima si bono corde audieris. Dicet te filium obedientem
pro fili si hoc parum pregamus. si filii obedientie es. cur pragmaticam sanctionem tenes
atque defendis. Eugenius te hortatur est ut illam dimitteres quam non est secundum deum. Idem
petit nicolaus. idem rogauit calixtus. tres romani pontifices sancti ac venerandi pres-
biteri nuncque et legatus. nactis terrogauere. ut pragmaticam relinqueres magni in ecclesia
dissidii ac mali. tamen nuncque audiuit in hac parte voce ecclesie romane. Tui ergo tua obe-
dientia ubi deuotio ubi religio. plus regni tui aliquibus placis quam ratione fidei auscul-
tasti. loquimur cum fiducia sine felle sine arrogancia. amor in te non loquar vget. deus in te
ris per filium suum ihesum christum crucifixum applicat sedem crexit. et primum ac summum tribu-
nal esse voluit. nulla preterea est quam huic egri possit. hunc de omnibus hominibus ac dignitatibus
iudicat. eaz solus iudicat deus. Non est de grege dñico qui romanum pontificem suum
esse pastorem negat. Audi quid dicat dominus. qui non colligit mecum dissipat. Terre cum christo non
colligit qui cum vicario eius non seminat. Pragmatica sanctio quas tui subditi ob-
seruant. non est ex aplice semine. quippe qui neque auctoritatem aplicam neque consilii generalis alicuius
auctoritate firmata est. Nametsi decreta aliquorum consiliorum in ea inserta sunt et pontificum
sanctiones. nihil tamen ita reatum est ut promulgatum fuit. sed vel additioes facere sunt vel
mutilationes. quod placis tui regni facere baud quolibet et sine damno animarum suarum
illis uti non possunt. Facemus quod multa laicalibus manibus pragmatica preceps. qui neque hu-
mana neque diuina iura permittit. Patere habetis filii. neque inuitus audias veritatem. tui
aliqui antecessores pragmaticam ferme silem ordinauerunt. videntes id sine sede
aplica facere non posse abstinerunt. Sequere vestigia maiorum tuorum. et dimitte hanc
pragmaticam quas christianissimi tui antecessores ignorauerunt. et si quid est quod reforman-
dum sit in ecclesiastico regni tui statu. consule aplicam sedem quam tuis honestis desiderijs
nuncque deest atque hic modo filium te obedientem et obsequitissimum appellare verissime
poterimus. simulque tibi consules et regno. Dicet te nuncque preces porrexisse nobis nisi ho-
nestas. mutant tempora et negadas reddunt multum ex causa. et multa faciem honesti habent
qui diligenter inspecta iniusticiam prouidet. Addis te ad iniuriam receptum nisi qui po-
tuit impetres. Iniurius eris ipse. si sine causa te passum iniurias dixeris. et presertim
ab ea sede quam mihi est iusticie et equitatis. Postremo per amicitias per charitatem per pacem
quas erga te suare debemus multo peroramus. ut precibus tuis annuentez tornacensis
ecclesie cardinali constantien. mittamur. et tullen. episcopi translatos renouemur. Nos ego
in tot adiutoribus aut tot precibus. nostras pre natura tibi moris gererem. si res ipsa
ferret (sed audiuitis quod res gesta est) ias tullen. translati est ex consilio vniuersi sena-
tus aplici. et sue ecclesie alter perfectus. quod fiet quod petis sine iniuria. Jam non ventum
est ut per quod situm ius sit. id sine cause cognitione auferri non deus. quod si (ut oratores
tui dicere et re tue sonant) iudicium tibi factum putas. et hanc translationem iure
estimamus renouendam. iudicium tibi rectum equumque offerimus. Causa habet de maioribus
est et ad sedem romanam pertinet. persuade tibi. et nullatenus dubites. si causa cognita in-
uenerimus ita esse ut arbitraris. facile obtinebis ab hac sede quam vis. Nihil enim
magis optamus quam tue serenitati per iusticias placere. Hec ad tuas litteras. ad ea que
secretarius tuus exposuit non censemur respondendum. Ea enim dixit que de tua mente
nullo modo esse putamus. Datū rome. apud sanctum petrum. Anno incarnationis domini
m. cccc. lxx. viij. kal. aplis pontificatus nostri anno. iij.

Portat burgundie ducem oratoribus principibus asie **Episto. cccrc.**
votum pbeat auditu de passagio thurcos conater.

Pius epus suoz dei. Dilecto filio nobili viro philippo duci burgundie. S. r. a. b. Inualecente magno thurco fidei xpiane aduersario. et infinitos pene xpianos saluatoris nri ihu xpi sanguine in crucis patibulo abinde effuso liberatos in suam fuitute redigente. felicis recordationis pdecessores nri. maxime nicolaus? qnt? et calixtus? terci? curam assumpserunt. ne thurci? ille pualeret. p virib? puidendi. et qz spabant in europa posse tantu efficere. q reges et principes xpiani se voluntarios et fideles xpi milites in b necessario tpe onderet. qsqz eoz ad asiam et orientis ptes misit dilectu filium lodouicu de bononia. frēm ordinis minor? de cbvnaia regulari. vt is p sua prudētia rex locoz boimqz noticia xpianos orientis et alios xpianoz amicos excitaret. ad faciendum simile arma thurcum. Nos autē cū in pdecessorū pdictorū labores dīna ordinatōe successim? mātuaz accedē. simili spe ibidem xpianoz exercitū adunandi. eundem frēm lodouicu nūm? cū instructōib? oportunitis xpianos et amicos xpianoz concordandi et vt in thurcos eos vires pingeret incitandi. data ei spe nos in europa nullatenus defuturos. accedēs frat? ludouic? oia sibi p nos pmissa diligentissime et prudētissime est execut? q vt optimaz illoz regum et principum obedientiam et deuotōz quam hnt ad hanc sedem aplicam intelligere possim? curauit secū aduenire dilectos filios michaelem impatoris trapezundaz. nicolaum regis psay costopam duc? georgione mānebeim assenbech soldani mesopotamie mozatbum vbreche in armenia dñm. oratores et nūcios. q nobis lrās attulerūt suoz dñoz. expmentes fauorem ad psumptuosissimi thurci destructōz et simul motuaz nroz desideriorū executōz. Qm vō talium regū et principum pclusiones ad honorē dei et fidei nre tuitōz tendunt. id volum? tuaz serenitatē pncipem fieri ipsiqz iniūctū? vt cū pfato fratre ludouico nūcio et oratore nro ad tuam veniat celsitudinē. et singula q nobis vbo et scriptis rñderunt plene referat. Desideram? itaqz a tua excellentia vt taz ipm ludouicu qz ipos orientaliū oratores etiam nra ptemplatōe ad tuaz admittas audiētiā. et suoz dñoz ad ea q xpi sunt deuotōz attente pscideres. attendatqz tua nobilitas. q nō min? qz orientis reges obligat ad similia et maiora i pnia hostis destructōz p virib? impēdenda. et de hoc nos ac ipos simul et totam eccliam ratam et solatam reddes. eosdēqz qntotū? ad nos remittas vt tu expe-ditos. Comissim? autē dicto fratri ludouico vt nro noie celsitudinē tuam reddat certiore. nos in oibus mātue ordinat? pnos et patos sine defectu futuros qntum ad nos attinet qntetiam vltra q ibi pclusa sunt et nos pceruūt omnia nobis possibilia i dei laudē ad iūciem? Datū ro. apud scām petr. anno incarnatōis. M. cccc. lx. ydibus ianuarij pōtificatus nri anno. in. sic signatum. A de burspario.

Portat thurcum agere bellum et refert qnto auxilio **Ep. cccrcj.**
potētissime ibim obtinere et eū regē terre scē pstituerē.

Illustrissime dux burgundie. Ego danid impator trapezundaru in post plurimam salutem. libenter ad te scribo de his q hic apud nos occurrunt vt cum certior factus p tua regilione et amore erga fidem nram possis de liberare qd tibi agendum sit. Super em ego et reliq xpiani pncipes q in istis sumis regionibus sedus atq ligam iniecimus inter nos. bellum gerendi thurcos et ego filiam cathoianis fris et pdecessoris mei vxorem dedi asambech q fili? fuit carailuch potentissimū pncipis. Et hoc feci vt ipse firmus sit et fidelis in liga quā nobiscum fecit. et vt pseruet in bello gerendo thurcu q tenet pstantinopolim cū quo bellū iam gerere incepit multasq illi regiones et opida pugnando cepit q ppe pfinia sua erant. nūc vō reuersus est in pñaz suā. Itaqz nos et ipi pati sum? et expectam? aduētum vīm d infideles. queadmodū dñs papa ad nos scōpē et p suū oratore nobis significauit. q vos latini pncipes debeat? inire filiū in ciuitate mātuana. vt faceretis exercitum d infideles. Quod si facietis nos pati sumus

Ego cum .xxx. biremibus et cum .xx. milibus hominibus. Alamech promptus est erire ad bellum istud cum quinquaginta milibus hominum ad bellandam et subingendam buriam et totam nataleam. Quapropter rogo illuminatissimas et minutas tuas ut placeat tibi dare aliquod principium huic bello ex parte bulgarie. Nam si vos aliquod impedimentum etiam pium thurco inferetis. ut ipse ad diversas partes distrabat nos adeo ipsum urgebimur ex latere nro ut facile destrui et debellari possit. Et si donatio tua de liberat ad hunc intendere et venire et aliquem tuorum mittere. nos omnes orientales principes permittimus tibi prestare omne auxilium opem et quicquid in nobis erit ad recuperandam ibidem. et te illi regem constituemus. Et ut scias quod sumus (ut dixi) cum .xxx. biremibus et .xx. milibus hominibus. Ego in primis quod pater sumus (ut dixi) cum .xxx. biremibus et .xx. milibus hominibus. Georgius rex persarum princeps est cum .lx. milibus hominibus. Gorgora dux georgiane pater est cum .xx. milibus equitibus. Bendian rex mirigrelie cum suo filio princeps est cum .lx. milibus hominibus quod illi facile erit. Rabia cum suo fratre et suis baronibus cum .xx. milibus hominibus. Natio githorum et aranzorum permittit militare sub vexillo georgii regis persarum. Dardebech dominus armenie minoris cum .x. milibus hominibus. Alamech affinis meus (ut dixi) infidelis permittit nobis dare transitum et personale venire cum quinquaginta milibus hominibus. Sunt etiam nobiscum confederati duo alii infideles domini. Caromanus et dominus Sinoppi qui penitus querunt quod possint se vindicare de thurco constantinopolitano et terras suas recuperare. aliud impetrare ad donationem tuam non scribo. nisi quod promendo tibi michaeles de algozorum barone et oratore meum quem ad te mitto. cui fidem plenam super istis rebus adhibeamus quod vobis omnem intentionem et deliberationem nostram exponet. Item te oro ut ne mittas hunc nostrum pium negocium et inceptum frustra fieri. quoniam a deo factum credimus. Ego ex illo tempore quod amicitiam prius cum hominibus tuis quod ad has partes pervenerunt. se mihi agnoscere. tuncque honoris. et dignitatis fautor se fui eroque. Tale in christo. Data trapessunde in palatio nostro residentie. Anno domini .M. cccc. lxx. die .xxij. aprilis.

Affertio promissorum. et declaratio ligam

orientalium principum et thurcum.

Epistola. cccxcii.

Illustrissime dux burgundie. Ego gorgora dux georgiane mitto ad te plurimam salutem. Quoniam intellexi te esse fidelissimum christianum et desiderasse se aliquid agere quod honori et amplitudini esset sancte fidei nostre sicut tui fecerunt antecessores. Ideo multum desidero tuas bene amicitiam. Nam ego christianus sum et pro defensione et amplitudine illius sanctissime fidei mori cupio. nec quicquam libenter facio quam bellum cum infidelibus gerere. maiorum meorum vestigia et consuetudinem imitando. Post enim obitum patris mei multa cum illis bella gessi. et sepiissime gratia dei de illis victoriis habui multas civitates ipsorum debellando cepi. et nisi his superioribus annis bella quadam inter me et aliquos principes christianos finitimos meos orta fuissent. maiora profecto infideles gessissem. Sed ipsorum quoniam mandato domini vicem ludovicum nostri patriarche pacem feci cum omnibus christianis finitimis meis. oino decrevi omnem meam facultatem et vires omnes adhibere et thurcos et quemadmodum permisi domino patriarche nostro. ego personale cum .xx. milibus equitibus ad hoc bellum et infideles aggrediar quod ut facilius fieri possit. non solum pacem sed et fedus et ligam feci cum omnibus principibus christianis qui in istis sunt regionibus. ut contra copiam thurcorum qui tenet constantinopolim invadamus. Confederati enim sumus ego et georgius rex persarum. David imperator trapessunde. bendian rex mirigrelie. Rabia dux anocastie. Bedeberth dominus armenie minoris. et alii domini orientales. habemus etiam nobiscum in nostra confederatione. inter potentiores principes infideles qui thurcos constantinopolitani sunt inimici. caramanus. et ismailberch filium quendam dispendiarum. et assembech filium quendam caralluci. qui assembech cum finitima beat ex ista nostra parte cum thurco constantinopolis. permittit nobis dare aditum ad invadendum nataleam. et nobiscum personale venire cum omni sua potentia. et in primis cape civitatem burfic. et illam possideat. se et potius omnes nos capitulis et pactibus conclusimus cum hac conditione. ut ipse sit se amicitissimus christianorum. Et si vos latini principes et populi veneritis ad recuperandam domum sanctam ibidem. ipse debeat prestare vobis omne quod

potuerit auxilium et fauorem. **D**obrez nos hec omnia pacem ac ligam ex parte nostra fecimus? que a quingentis annis citra in his nostris regionibus non sunt audita. idque fecimus persuasi. cum auctoritate domini patriarche nostri. cum litteris domini pape quibus ad nos scripsit se. et omnes principes latinos in ciuitate matue debere puenire. et ibi congregato consilio in exercitum preparare contra infideles. **N**os vero quod id uehementer cupimus. ut possimus? vos una nobiscum venire ad hanc rem perficiendam mittimus. nostros oratores cum domino patriarcha nostro. ad vos omnes principes latinos. et presertim ad te quem accepimus? te et omnes de domo tua diu multumque desiderasse terram sanctam recipere. et ut possitis ex ipsis nostris oratoribus? intelligere quem animum habeamus? omnes ad hoc negocium fidei. et quod per nos actum sit hoc tempore. **C**upimus? etiam et rogamus ut nostros oratores certiores faciatis ut ipsi postea referre possint an patitis et prompti sumere hoc bellum iustissimum ut sciamus? quod tempore ad arma progredi debeamus? **H**oc unum vobis pollicemur in una estate debellare et auferre totam italicam et quicquid dominus orthoniano. id est. ipse thurco? constantinopolitanus possideret ex nostro latere. Alteram vero partem domini sui que grecia est quam in mare euxinum diuidit vobis expugnandam relinimus. quod vobis facile erit. nam ipse thurco? in medio positus duorum exercituum cum resistere minime poterit cito succumbet. et nomen suum et terra delebitur. **Q**uas ob res te ante omnes alios principes latinos oro. ut super hoc velis cogitatos et curam suscipe. et non sinas hanc inmodicam quaz? vobis offerimus? pretere. nec de lignis? nos imitari quod omnibus? rebus? postpositis? fidei utilitati intendimus? et vacemus? **Q**uod si hanc rem? quod absit? neglexeris. nihil a nobis actum erit. nam hac conditione nos obligati sumus ad hoc bellum si vos domini latini una nobiscum eritis. **A**lioquin soluti sumus ab ista liga et confederatione. **O**mnia enim nostra consilia et rationes dependent a litteris domini pape. per dominum patriarcham ad nos allatis. que veras esse presumimus. **E**t finaliter hoc vno considerato quod si hoc tempore cum a nobis sitis. iuuati et adiuti nihil facietis. biciniquissimus thurcus interitus tantis vires et animos summet. ut quoniam ipsi resistere volueritis. nullo modo poteritis. et omnes nostri conatus si vos non respondeatis inanes forent. eritque fere impossibile iterum nos in istis regionibus? tam prout voluntatibus? enitescit nunc sumus. **D**ulce enim dicenda quod per meum oratorem poteris agnoscere. cui fidem indubitam prestare poteris. habeamus? eum oro commendatum. Vale in christo. **D**ata in carcere anno. **M**. cccc. lxx. nouembis.

Epistola. cccxliij.

Assertio predictorum.

Ilustissime dux burgundie. Ego georgius rex persarum te plurimum saluto. et ut intelligas que res geste sunt impetiamus per nos in oriente istas litteras ad te scribo. **S**cias igitur me et omnes principes christianos qui moramur in istis regionibus fecisse inter nos pacem et fedus ac ligam. et iurasse inuadere cum omni nostro conatu et potentia thurcos. si presertim illos qui sunt in constantinopoli. qui sunt christiani nostri inimicissimi. **I**n quod quidem liga nos singuli apparatus et copias nostras obtulimus? **E**go promisi personaliter exire cum. xl. milibus hominum. **D**avid imperator trapesundarum obtulit et paratos. xxx. biremes cum viginti milibus hominum. **B**endian rex migitrelie omnem suam potentiam exhibuit. **G**orgara dux georgiane personaliter venit cum. xx. milibus equitum. **A**bia dux anocassie cum suis fratribus et baronibus? promisit nobiscum. et ipse veniet cum omni sua potentia. **B**erdebech dominus in armenia minori pollicetur? est ad hanc nostras expeditos. xx. milia hominum. **S**unt etiam in victa liga. et alii populi githiarani et saloni et tres domini potentes thurci. qui promptissimi sunt mouere bellum domini orthoniano? hoc est thurco? domino constantinopolis quod unus est **B**aramanus. alter **S**inailbech filius quendam stipendiarii. tercius **A**lembek rex mesopotamie filius quendam carailuci. qui et potens et capitalis inimicus thurci? constantinopolitani est paratissimus adimplere omnia que promissit. **Q**ue quidem omnia supradicta inter nos capitulis penitus et aliis vinculis promissimus? rataque fecimus hac. conditione adiecta. si vos latini vos mouebitis et nobiscum una eritis ex

vestris pibus bellum thurcis inferendo. alioquin si vos non intēditis hoc bellū
suscipere. nos ad exoluenda ea que pmissim? nullo modo sumus obligati. q̄ob: em
rogo vt omnibus reb? postpositū. velis ad hoc bellū intendere. nec te distrabant
aut diuertant a transitorio. pposito alia q̄cunq; sint obstacula quemadmodū ego
fecī. q̄ si difficultatis? q̄ mihi occurrebant intendere voluisses. nunq; dño patri-
arche nro paruissem. cui? opa? et mandato b̄ nostra liga? et p̄cordia int̄ nos facta ē.
Nunc vō licet in q̄busdam rebus p̄alib? mihi damno b̄ p̄cordia fuerit. tñ p̄ter-
tissim? sum illud p̄gisse. cum sp̄iale a deo p̄miū p̄ hoc expectem. Imp̄ntia? v
aliud ad te non scribo qm̄ mitto ad te oratorem meum vñacum dño patriarcha
nro cui? v̄bis fidem adhibeas. qm̄ ex ipso omnia poteris cognoscere habesq; est
p̄mendatū. et vt des illi tuas lras iñsionis te oro. vt possim intelligere tuā sniam
et op̄mionem. Vale in xpo. Data in castris nris p̄ tentorium. Anno. M. cccc.
lix. die. v. nouemb̄ris.

Oratio legatorū orientalium principū

Epistola. cccxciii.

ad ducem burgundie ad bellum p̄ thurcum p̄gregandum.

Ecce magi venerunt ab oriente ad stellam quam viderūt in occidente. Si
hodie nro die xpianissime princeps de priuatis rebus aut paz. necessarijs
ecm̄ apud tuam dñationem v̄ba facturū. nō auderem p̄fecto sine animi
p̄mōtione q̄dam aut formidine dicere. Non em̄ ignar? sum q̄nta tue celsitudinis
diuina sapia toto terraz orbe celebrata ac diuulgata. et mee tenuitatis minime
sum oblitus. Ceterū quotiens breuis hui? orōnis nre necessitatem et publicam san-
ctissime religionis vtilitatem mecum p̄sidero. toties animi timorem atq; formidi-
nem abijcio. Vellem n̄ religiosissime p̄nceps. vt dignitati ac magnitudini rex de
q̄bus imp̄ntia? agit par eēt orō et ingentium. Et qm̄ necessitate muner? mihi in-
iuncti id recusare nō potui. fretus incredibili benignitate ac sapientia dñationis
tue. que acumine ingenij ex paucis multa papere solet. vt cunq; potero di-
cam. Et dicam breuē? q̄ tanta res dici possit. q̄d. s. afferant q̄d petant b̄ clarissi-
mi orientalium principū oratores. quos apud dominatōz tuam astare vides.
et tuam p̄ntiam augustissimam intueri. Magnific? dñs michael de alguri orator
serenissim? dñi dauid imp̄atoris trapezundaz excellētissim? p̄sul. Nicola? ora-
tor georgij alexandri magni regis p̄faz diligentissim? in reb̄tis agēdis. machome-
tus machometista orator asserimbrecb thurcumani regis mesopotamie inf̄. de-
lis strenuus miles. Custodam orator bellicosissim? gorgore ducis georgiane lite-
ratissim? mozar? vanderberch armenie minoris orator. Et in p̄mis religiosissim?
p̄z et dñs dñs fr̄s ludouic? patriarcha antiochen? orator sanctissim? dñi n̄ ipa-
pe. q̄ qm̄ ab ineunte etate in regionib? orient? v̄sat? sit. tanto vsu rex diuinaz et
humana? pollet. vt p̄silio et auctoritate sua (q̄ plurimum valet) apud illas ex-
tras nationes effecerit. vt omnes vniuersalem pacem et vnitatem amplecterent.
et hui? legatōis potissima causa fuerit. Et qz p̄p̄ mozar diuturni t̄pis q̄ apud il-
las gentes v̄satus est. nō recte tenet vsū et p̄luctudinem latini p̄monis. licet in
alijs linguis sit peritissim?. et ipsi oratores sint latine lingue penitus exptes. Id
circo voluit et mandauit vt ego vice oim̄ mea uoc latine eoz sniam explicarem
mihi vō cām aduent? eoz ad. d. tuam diligent? p̄siderant. nimirū illud euangeli-
cum dici posse videt. Ecce magi venerūt ab oriente ad stellam quam viderūt in
occidente. nō aut? non thūs. nō mirram (q̄ cadauca sunt) afferentes. s̄ alia q̄dam
multo maiora deferentes. pacem. s. et vñōnem cum occidentalib? denunciantes.
xpianos ad p̄mūnem fidei nre defensionem et amplitudines exhortantes. et te ad
decus et ad gloriā et immortalitatem tue dom? illustrissime exultantes. Ad stel-
lam inq̄a veniunt occidentalem hoc est ad tuam. d. q̄ cum fidei lumen xpianis-
simū semp̄ exiterit. tum vō istis dieb? tanto splendore effulset. ad orientē vsq;
choruscans. tum fama purgatissima oim̄ gentium et nationum. tum p̄dicatione
R. d. patriarche et orientales principes et nationes illuminans. noua consilia

inire nouasq; res moliri p amplitudine sanctissime fidei xpiane tocuerit et orato
res suos clarissimo lumine ad tua usq; patriam augustissimam pducere. et ut spa-
mus amplissimum lumine vniuersum orbe illustrabit. Non enim casu aut repetitio
qdam solio vel temeritate aliq ducti hi oratores ab illustrissimis principibus eoz
et ipso missi veniunt ad d. tuam. s. matura deliberatioe et diuina dispositioe ducunt.
Hanc quoadmodum magis illi ab oriente ad saluatorem nrm deu vez et auctorem
religionis xpiane pueniunt. initium ipsi surgentis fidei significantes. sic ex hisde
regionibus principes ad te dei nri vez imitatore pium pacificum et religiosum
principem patronu et psuatore illius sanctissime fidei pfugiunt. pclamant. et in-
uitant. vt p vetusta psuetudine tua vna secum non solum illam tueas q a barbari
ignominiose verat et lacerat. s. exonerare et amplificare velis et comun sanctam
ibalm a fedissima infidelium vilitate liberare. queadmodu eam supioribz tpsibz
religiosis viri coli inhabitariq; curasti. Hanc s nonnulli principes xpiani pace eoz
dixerim regio noie ierosolomitano soleat insigniri. tu en ne xbis s re illum titulu
tam pdem tibi attribuisi ac vendicasti. tum aspera s infideles gereto bella. tum
xpianos hoies ibi degentes ac pmozates opibus annuisq; sumptibus sustentato
Et cum h luce meridiana clarioz sunt. et in ore oim gentium et nationu pferat. n
ero impntiaz in his exponedis occupatus. Venia ad sanctam patriamq; delibera-
toz principum orientalium q supioribus annis tum ppe antiq odia q int se exerce-
bant acerrima gereret bella. tu s auctore et psuasore. R. to. patriarcha pace et vno
nem expetiuerunt. sedus aeligam oes iecerunt. et tum s ceteros xpiane religionis
inimicos. tum maxime s turculissimu et inanisimu thurcum pstantinopolita-
num xpiani nominis inimicissimu. admirabili qdam pnsu piurauerunt. qfacile
se deliberaturos hoc tpe p pto hnt. si modo ex istis occidentis ptribus bellum vl
paruum illi moueat. Cogitantes igit ipsi principes diu mulcuntq; ad quem potis-
simu occidentis principem p tanta re pagenda mittere deberet. occurrebat in pri-
mis illustrissima. d. tua q multa p fide et xpianoz vtilitate pmi clarissima san-
ctissimaq; facinora pegit. Itaq; pmi oim vtilitate atz sua postq rem mactu
re int se examinauerunt. pmiuibusq; copis maximum exercitum ppauerunt. non
nullisq; principibus infidelibus thurci tn pstantinopolitam inimicissimis onera
secum adscitis. ac pfederat. decreuerunt tandem mittere suos oratores cum lris
et nuncijs ad omnes principes occidentis. s in pmi ad illustrissimam potetissimam.
q. d. tuam tanq ad auctorem et principem hui? belli felsei auspicio geredi. Manda-
ueruntq; ipsis oratoribus. vt pmo denuncient tibi qd ipsi principes in oriente pfece-
runt. Deinde te orient et pferant vt cum sis sacri baptismat? fonte reuatus. et xpi
saluatoris noie insignitus. et int xpianos principes maxim? ac potetissimus. tante
pmoditati tibi diuinitus oblate deesse noli. imo ad defendendum et amplifican-
du xpianu nome cu summa laude et gloria nois tui te pmpptissimilac benignissimu
pbeas. Pecunia magnanime princeps oblatio n est. pfecto ptemneda. nec vilo pacto
negligenda. in tanta pferim aior gentium oim orbis terraz cupiditate atz arto-
re belli suscipiendi. s impissimos hostes saluatoris nri ihu xpi et violatoris gen-
tium. Alex. qz xpianum nomen e terra delere et penitus extinguere oim conatu
vribusq; nitunt. nec aliud pmodius tpus expectare qz. ecce remotissime gentes
a nro climate se offerunt. orant. obtestantq; qd nunq audicim nec lectum supio-
ri tpe ausim affirmare. xpsim eligunt oietales. int tot principes occidentis. te om-
nes principes. te omnes ipsi et nationes occiduaz ptium sequit. te deniq oes xpia-
ni sicubundo pectore et accincti armis expectant. tui principio opus est. Adeo em
xpianoz oim animi qs audiuimus ad hoc iustissimu bellum suscipiendum sunt
parati atz inflammati. vt si principum aliqd fiet. ingens et incredibilis hoim multi-
tudo cofluet ad milicandum sub fortissimis signis ac verillis illustrissime. d. tue.
Quid dicam de sanctissimo nro pontifice pio. n. bonifacio vt omnibus pspicuum
est. ingentis animi ac sapientie. qj p suis in repub. xpianaz meritis. nuc in terris

p altero colit deo. pfecto dies noctesq; nil aliud cogitat. nil aliud molit nisi quo
mo. qvia. qbus medijs thurcum ipm inanisimum aggredi possit. cui qdem rei
testimonio sunt 2 clarissime legatores. q; vt pimum pontifex maximus declarat
est ad omnes orbis terras pncipes 7 nates diligentissime misit. 7 ipse pter va-
litudinem suam asprimo biemis tpe dimissa vrbe matuam se pculit. q; facili ibi
celebrato pilio. ppatifq; singulor pncipuz 7 iploz copijs p conatus impiebur
ci insurgeret. Principio itaq; opus est. q; igit p pncipium faciet no pncipium tifi
s totaz rei pccasse vt. Sz h 7 bmoi illustrissime pnceps. d. tue p tua singulari sa-
pientia considerada relinq. Reuertar nuc ad oratores nros. nihil ipsi postulat. nec
pecuniaz nec subsidium regionum suaz. s vt tu quem occidentales sequit ex bti
gariozis atz pfinijs thurco pstantinopolitano bellum inferas. Ipsi do ozietas
les ex alio latere thurcie (quam nataliam appellat) ipm vrgebunt adeo veheme-
tissime. vt pte duoz exercituum ex diuers lateribus pssa ceruice manus victas
pbere cogat. s de b satis. Nam qd ipsi petat qd offerant qd polliceant. q; etiam
res sit facilis. si mo aliqd pncipium faciat sat certioratam. d. tuam 7 lris 7 obis
arbitramur. Itaq; ne idem sepius recedendo aures tuas in rebus arduis occupa-
tas videar obtundere. illa pulto ptereo. Illud do qd ppium est huius ozonis nre
7 votum ac desideriu oim xpianor minime ptermitto orare. s. 7 obsecrari vt ani-
mi tui religionem 7 pietatem erga deum nrm (quaz sp in pluribus difficilibusq;
rebus ondisti) nuc gloriose pnceps p fide. p salute oim xpianor aim ondas. tu-
scipe patrocinium fidei sanctissime. Sciant 7 male expiant hostes. cruci poten-
tiam 7 felicitatem tuam in re militari. Et vt fine aliqn faciam. cum nullus sit p-
ter te cui huius belli gerendi puincia sit demadanda. q; pietate. religione. q; no mi-
nus fortuna 7 potentia q; sapia. 7 ingenio atz magnitudine excellis. q; teniq; rei
militari glia omnes facile supas q; scis paci imponere finem 7 ptere subiecti. 7 de
bellare supbos. Incumbe oramus p mortalem deum ad hoc suscipendum. defen-
de religionem 7 fidem xpianam ab incurribus barbaror. Quidica sanguine tot
xpianor humi sparsum. 7 qd magis toledum animas tot fidelium xpianor in
spurcissimam ac fedissimam sectam. Machometi. plaspas atz impolterz euenturas
ad fidem sanctissimam reuoca barbaricu impetu ac rabie inauditam. q; ritu fera-
rinq; omni humanitate sublata in xpianos turculatissime seuitum est. pcesce atz
ptere. Itaq; eo gio q; aduersus alios hostes pugnare soles. s cu indignatoe qdaz
atz ira. velut si suos tuos d. d. tuam repetere videres. Quiscere etiam aliqn p-
nceps iustissime tantam ignominiam inuissaz xpiano plo 7 saluatori 7 deo nro. q; vt
nos redimeret pnciosissimu sanctissimu sanguine effundere no dubitauit in di-
repto inclite olim vrbis 7 nuc infelicissime pstantinopolis. Epugnata em. 7 in
fuiture redacta ipsa vrbe. q; fedissime ac crudelissime gesserit truces canes. qnta
cedes 7 cruoz manauerit dictu incredibile e. boies pti trucidati. pti acerbissimo fui-
tut iugo subacti sunt. tepla dei religiosissima polluta. 7 tetro machometi ritu fe-
data. sanctor statue i frustra diuise. Imagines do pietib; depicte pti luto pti ster-
coribus deturpate. 7 in pmiis ipsius beate Marie ygnis 7 mris. vt fidedigno te-
stimonio accepturus es imago. p nefas ignominiose tractata. altaria diruta. re-
liqe martirum porz obiecte. sacerdotes occisi. matrone 7 puell ipseque sacre su-
gines rapte. Mobiles vrbis inf vna 7 epulas ipst thurcorz duc crudelissimi in-
gulati. simulacrz saluatoris nri in cruce pendet. in derisionem atz ptemtu sputo.
luto ac feditate iactati. d. fides. o pietas. q; h credit. Sunt tñ 7 h. 7 multo ne-
pbandiora in obprobrium fidei nre ab illis canibus gesta. nec qcq; augede cru-
delitatz ofitum est ca. Sz sic reses habuit. vt ab his q tant facinoribus infue-
runt fidelie est relatum sanctissimo. d. nro summo potitici 7 sacro collegio cardi-
nalium. Sz qd vetera recensemus. qst desit aliqd indignum recent 7 nudius ter-
cius ab ipsis ppetratu. qtidie de xpianis triumphat. nouas villas opidaz naci-
scunt. no em pteuti sunt victoria miserrime vrbis pstantinopolis. vbi d ius fasq;

supbe impant. crudeliter dñant. s in nos ne phanda victu molunt noua pñlia
in pectore suo volutant. vt pñt sibi pñstuant impiuz. leges pmutat. z sua sanxi
unt. oia iura dñna z humana puerunt atz pñaminat. xpi ño cultores z eius morte
z sanguine redempti ad dec² z ad libertatē nati. z aio q̄ victi eē solent. q̄ turpissi
me p vim p arma sub humili atz itollerabili iugo pñunt. Quas ob res inuictissime
pñces si p furorem z rabiem infurgas. pñm a deo immortalī cui res agit supra q̄
humana lingua dici possit. mñm modum glorificaber. Deinde amicis tuis. z
bis q̄ p tua celsitudine te. colunt. z obseruant charior indies efficiers. Inimicis
ño tuis (si q̄ fortasse sint) terrorem z formidinem nō paruaz incuties. Et demū
deo nihil accepti. nihil in terris pñstanti. z maximo xpianissimoq̄ pñcipi digni
agere possēs. q̄ omnia missa facere z omni cura z cogitatione de omni republica
xpiana bene mereri. Omnes. pfecto xpi cultores q̄ sunt. quiq̄ futuri erūt vt gra
ti vt memores vt iure optime eē debebunt. glorie ac sapientie tue fauebunt. z q̄
reipublice xpiane tantū pñlij. ingenij tui oñderis. in tanto ac tam cōmuni bono.
immortales atz ingentes grās habebunt. nomenq̄ tuum ad sydera tollent. Adde
etiam q̄ si iuxta pñor suam omnibz q̄ patriam pñauerint adiuerint. auxerit.
certum est in celo diffinitum locus eē. vbi beati sempiterno eua fruant. q̄ tibi pi
ssimo ac xpianissimo pñcipi p maximo atz amplissimis meritis in rempu. debe
bit. pfecto immortalia atz simul ppetua vtriusq̄ vite pñmia pñabis. Et stella q̄ in
occidente clarissima visa est. q̄ semp in fide xpiana replenduit. orientales illumi
nabit. z oratoribus iter oñdet. z penni lumine vniuersum terraz orbem illustra
bit p infinita seculor secula Amen.

Apī. cccxcv.

Conat ducem burgundie instigare p̄ palatinum
reni z ep̄m magūtinum. p̄p̄e triuz pñcipum captiuitatem.

Pius ep̄s seruus seruoz dei. dilecto filio nobili viro duci burgundie. S.
z. a. b. Scripseramus supioribus mensibus charissimo in xpo filio. Fride
rico romanoz imp̄atorū augusto q̄ potissimum accurati. vt causam defen
sionis ecclesie moguntine amplecti vellet ac opam daret liberationi venerabilis
fratris nostri Georgij ep̄i meten. z dilectorū filioz karoli marchionis bader. z
ydrlici comitis mirenburgen. qui supiorū estate rebz aduerse gestis a frederico
comite palatino reni capti extiterunt. Reqsuimus suam serenitatem vt aggre
di vellet hec opa in quibus z laudem z gloriam sibi parare posset. Rescripsit no
bis nup sua sublimitas animumq̄ pñptum q̄dem z optime dispositum temō
strauit. Adiecit autem inf cetera nonnulla de p̄uerso p̄posito palatini p̄dicti. en
q̄ accensum contra bonitatem nrm z apostolicę sedis eē significauit. q̄q̄ post in
ducias nureberge initas inter ipsos idem palatinus astu z dolo nonnullis pñ
cipibus z p̄latis ac pñunitatibus se pñungere z colligare nitus est eo consilio. vt
apostolicaz imp̄ialemq̄ dignitatem. p̄ damnabili sua libidine pñfundere z pessun
dare posset. Suadet imp̄ator obuiandum eē tante iniq̄tati. z ad conservandem
vtriusq̄ dignitatis p̄e ceteris vnam z expeditam viam nobis obtulit. qua via
vna opa occurrī possit malignitati palatini z p̄p̄icum. z liberatio ep̄i meten. au
ozq̄ captiuoz pcurari. Ea ē vt nos simul cum ipso imp̄atore pñmuni nomine no
bilitati tue aut dilecto filio karolo nato tuo. p̄ palatinum z ditzbe. de ysenberch.
z comitem de katzenbelleboge. z illis adherentes ac sequaces. capitaneatum cō
mittam. lrasq̄ apostolicas cum censuris z penis ecclesiasticis ad coercedum re
belles z hostes pcedamus. Placuit nobis z placet imp̄atoris pñsiliū. idq̄ am
plecti animo decreuim. S; qz nescim? que sit in hac intentione tue nobilitatis.
deliberauimus pus ad te scribere vt nobis significes quid intendas. Nam si no
uerim? tibi cordi hanc rem eē alacri animo. capitaneatum bñdō. vt imp̄ator cen
set referemus. Nobis eñ gratum supra modū futurū est. vt nobilitas tua aut fi
lius tuus onus ipm assumat. z vt assumere volet affectuē bozramur ac redri
mus. Id etiam postulantes vt sup eam rem tuam intentōz nobis notam facias.

si eam acceptandas duxeris. nos confestim lras apostolicas ad te transmittent.
Confidentes nibilemin? qd ppe hoc non deseres religionem xpianam. quoniam ei
thurcos (vt sepe pollicites) auxilia oportuna ipse ptes. **E**rit igit prudentie tue
examinatis rebus id pssili cape. qd dignum sit tanto principi. et qd tibi et domui
tue laude et gloriā afferat. **E**ter ex ipsis impatoris lris leto animo accepim?
eum decreuisse. nra pssim ptemplatione pcedere tibi regalem inuestituram. sup
quo in tui fauorem sepi? ad celsitudinem suam scripsisse meminim?. **E**t nō solum
hoc facere deliberasse. s etiam affinitatem tecū pberē rōne filij sui et filie tui nati.
ac tibi vicariatum imperij in terris gallicanis vltra renūm pcedere statuisse. qd
pfecto nobis est gratissimum. **I**dg serenitati sue et generositati tue. pssper et fe
lix ee optam?. ad pacem et ppetuam solatōz vtriusqz vīm ac sedis aplice et xpia
ne religionis pseruatōz et augmentum. **D**atū ro. apud scñi petz. anno incarna
tionis dñice. **M**.ccccxij. xij. kal. **F**ebuarij. pontificat? nri anno qnto.

Iportat ducem burgundie vt voto et pmissis
satisfaciat. et secum bello infestis thurcos.

Episto. cccxcvi.

Pius epus seruus seruoz dei. **D**ilecto filio nobili viro **P**hilippo duci bur
gundie. **S**. r. a. b. **R**umoz ad nos delatus est nobilitatem tuam q magno
et alto animo. **I**taliam petere cum valida classe ac deinde in expeditōem
p thurcos immanēqz beluam machometem xpianum sanguinem sine fine sitien
tem nobiscū pficisci pmiserat. mutato pssilio domi remanere. certumqz bellatoz
numez q tuam vicem implent mittere. **D**ubia res nobis est nondum veritate
ppta. nescim? an qd refert credere debeam? fidem exposcit scribētis auctas. de q
et timor exoriz q et magn? est et bñe se graua testimonia dicit. **C**oncresecat pstatia
tua et votum et pmissio et bonoz et ipia rez necessitas. nouim? te pstantem ee ac p
seuerantē in pposito. diu meditari soles ac deliberare anteqz aliqd magni decer
nas. decretū incōcūsum seruare. **N**on est verisimile qd de pfectōe tua iam pdes
pssulto statuisti nūc mutatu ire. **S**cim? aut multos et magnos viros postqz audi
uere stentur conatos fuisse tuam pfectōem impedire. multasqz tibi vel rōnes
vel cās exposuisse cur nō eet veniendum. **I**nter qz et foroz tua nobilissima et cha
rissima et amantissima? filius tu? (vt relatum est) dissuadentes iter pba fecere ve
bementib? pib? teneras lacrimas ac suspiria miscentes. nec te tñ flectere potue
runt. **M**ansisti penes tuam suam solidus et imutabilis sicut annosa qrcus bo
realibus frustra pcutit spiritib? aut aspera cautes assiduis incassum agit pcel
lis. nec loco suo dimouet. **I**ta et constans animus tuus eo pncipe dignus. sua
sionibus qbuscunqz reiectis vsqz in hanc diem. ppositum suum tenuit. **N**on est
credibile pseuerantiam tuam nunc perisse. **A**ccedit votum publice factum qd
sui natura inuolabile est tanqz deo debitum. **A**ouete inqz scriptura et reddite.
Non est fallendum numen dei. **S**i seruanda est hominum fides. qnto magis deo
pstringere vota impune non cedit. **I**pse deus dñs est et iudex. nec decipi potest.
tua nobilitas non consuevit homines fallere verax et dicti sui tenax. **N**on est cur
credam? te moto in voto tamsolemni. tampublico. tam sancto a tua bonitate re
cedere ac mutare naturam. **O**bstant et pmissa tua ferrariē. epo nomine nostro
ad te misso facta. **T**enes memoria q illi dixisti. cum te lectulo decumbentē et egri
tudine laborantē inuenit. affirmasti sanitatem cū illo ad te missas et omnia factu
ram tuam nobilitatem p defensione fidei. missuramqz in beui legatos cū pte
cludendi tam de transitu tuo qz de rebus alijs ad expeditōem necessarijs. **D**e
nere legati tui viri pstantes et in pssilio tuo primarij. qui nos tybure puenientes.
inf pma colloquia punctati sunt a nobis. an adhuc pfecturi essemus quod tibi
p ferrariensem episcopum fuerat significatum. hoc est an psonaliter contra thur
cos in bellum pfecturi essemus. **R**espondim? nihil nos esse mutatos. venturosqz
tibi. pculdubio futuros comites. q dicto subintulere legati se bñe in mandatis vt
affirmaret nobis excellētijs tuam aut venturam ad nos ee. et in sancta pfectōe

ituram aut in itinere morituram. **C**redidim⁹ oratoribus tuis. ⁊ adhuc credimus
Secuta est. pmissio in pistorio publico facta. asseruerunt oratores tui si magno
puentu rome coram nobis te. prius ventur⁹. nec vllō pacto remansur⁹ domi. nisi
tale impedimētum inferit qd toto mūdo iudice legitim⁹ estimet⁹. vulgata est p
orbem fama nobilissimū ac potētissimū burgū die ducem statuisse vna cum roma
no pontifice bellū thurcis inferre. totisq; conatib⁹ defensionem religionis ample
cti. Auduit tota xpianitas hac tuam. pmissionē. exere exinde aios veneti. atz
in thurcos multo q̄ pus audatiores effecti sunt. Ungari spēs pulcherrima iniecta
est. q̄ se tandem de immanissimis hostibus vlciscant. regnumq; suū ppetuo thurco
rum molestia libere. **G**recia tota omnis illyricus tractus de libertate cogitare
cepit. thurcor⁹ aios nō paruus inuasit metus. **T**anta est nomis tui estimatio. q̄s
nūc arbitret⁹ generositatē animi tui post tot. pmissiones ac spem tantaz de re p
sitam velle mutare pssilium. tristeq; fideles xpi ppos reddere. ⁊ letosq; cruci ho
stes. **N**ullum inecessit impedimētum qd mūdus legitim⁹ iudicat. imo nec tu ipse
excusator⁹ vllam iudicasti sufficiētē. q̄ppe q̄ neq; senium neq; debilitatē tui obij
ceres atz idcirco te remeozari conatib⁹ asseruisti. **N**ūc te ob has cās aut alias re
mansur⁹ putet. q̄ excusatum senerit nō excusante mūdo. **A**bi bonoz vbi estima
tio tua remanet. qd dicet plus. **N**ōne illulos se omnes xpiani conferent. **I**ndita
francie domus bonozē sp̄ ceteris rebus anteposuit. nec tu francie sanguis vñq; fu
isti p̄dignus. **N**unq̄d aduerfus bonozē sepe facere magni subisti p̄cula. aut nūc
potissime q̄ hacten⁹ pstantissim⁹ ⁊ pmissi dictiq; tenar atz obfuantissim⁹ fuisti
Nihil apud te iuueni bonozē chari⁹ fuit. nō est q̄ modo in etate matura ⁊ cū ma
xime sapis bonozis p̄emptorē putemus. cui⁹ nobis sola vel pauci alijs relicta ē
sp̄ voluntas. q̄dūmus p̄tera te. p tua prudētia nō ignorare. q̄p̄culosa sit tua to
mi remansio. q̄dūm rebus gerendis noceat. q̄dūm xpianos debilitat. q̄dūm ro
bur adiciat hostib⁹. **N**am qz audito aduētū tuo extriti erant. cognita remansio
cornua erigent. ⁊ in sc̄tū euangelii ferocius insulabūt. nobisq; amātissime fili si
vez fuerit qd arbitrari nō possumus mutati p̄sili tui fama baud parum afficeret
Nam q̄ de victoria belli sp̄. q̄pe certā p̄cepam⁹. te nobis deficiente rem dubiam
cernim⁹. **Q**uere mur ne tui exemplū seq̄ntes focū remissiores efficiēt. atz q̄rent
cū hoste p̄ditores vt est nā mortaliū regni q̄ fidei tenatio. **N**ec tua auxilia sine te
tuis satis implere offiū poterūt. nullus exercit⁹ tuus tantus est q̄nti tu ipse. nībi
tantū valet in bello q̄ auctas ⁊ sepe iam vincit opinio. **A**u si nobis desis cuius
nomē est apud formidādos ⁊ apud n̄ros bonozatissimū. facile intelligis q̄tū re
bus gerendis officias. **N**ō estigit cur opprimer⁹ te p̄silio mutato velle domi ma
nere. q̄ sepe dixisti. ⁊ si tibi moriedum eet in hac p̄fectio ventur⁹ te. tñ q̄uis si ve
nias (vt p̄didim⁹) in dño vita tua lōgior erit ⁊ validi corpis. ⁊ redibis cuz gloria
domi victor hostiū. xpiane religionis p̄uator. **I**n domo timēda est ira dei. scis
q̄tens infirmitates q̄s monitōes q̄daz te inuasert. tu teipm⁹ monitū dixisti fuis
se. vide qd agas. caue ne monitōes dñi irritas facias. nec p̄feras hūana mādata
dñis. **M**os q̄dem nisi aliud audiam⁹ expectamus excellētiā tuā cū desiderio. ⁊
te veniētē p̄cupide videbimus ⁊ amplectabimur. tecū p̄ficiscemur in hostes q̄b⁹
tota italia comes erit. **D**ecretū em̄ n̄m de decimis vicissimis ⁊ tricesimis ⁊ idul
gentis ab oibus italie potētibus receptū est. ⁊ oēs auxilia p̄ suis facultatibus p
mittūt. nec florentini desunt viri prudētia potētes ⁊ opib⁹. q̄uis de his aliq̄n fue
rat dubitatū. nūc certū est eos egregie i thurcos de expeditōe laturus opē. **N**obi
lis vir frācisus **S**fortia dux mediolani. vnū ex filiis suis se nobiscū p̄mittit. ⁊ cū
eo eq̄tum peditūq; validum. **S**uccessura sunt oia te venturo quēadmodū spera
mus ex voto. qd si deo p̄mittente. p̄p̄tā nostra tuus aduētus fuerit impeditus
non tñ iter nostrum retrahabimus. **E**t q̄uis non fuerit. p̄fectio n̄ra. p̄missa nisi
te veniente. ibimus nīlominus nec fraudabimus sua spe pplū xpianum. facie
mus qd p̄missim⁹ ⁊ yltra q̄. p̄missū ē. **N**ēo dicturus ē. b̄ p̄missi pius p̄tifer ⁊ n̄

fecit. **I**stum se dixit et non iuit. Magnifica verba petiit et non compleuit. **S**ibi
 ipsum autore dñi mare intrabimus. in hostes nauigabimus. p victoria nominis
 xpiani. p defensione fidei totis viribus nitemur. **N**ō grauis etas nos retinebit.
 nō impedita morbis arcticis mēbra. nō psumonie eccle cura. nō picula maris.
 nō mortis metus. **S**cimus moriēdum nobis esse. nec bonest? vñq vitam finiri
 posse q̄ in exercitu. p xpo saluatore et eius lege decertante. **S**i xpiani pncipes ppli
 qz auxilio fuerint. neqz p fidelaborantes defuerint. nihil est qd te victoriam despe
 remus. **S**i min? nō deerit vt pfidimus. ipse deus et saluator ih̄s xpc cui res agit.
Consequit est diuina pietas in se spantes haudquaqz deferere. cui tam facile est
 cum paucis q̄ in multis vincere. et ibi cepit diuinum repetitum pfidium. vbi hu
 manum deficit auxilium. **I**n deo spem nr̄az collocabim? ipse si vult victoriam no
 bis clargiet. **E**tsi alit maiestati sue placuerit. satis erit nobis p defensione religio
 nis q̄tum facultatis datum fuerit eo. pcessisse. **I**ustus est dñs deus. nec vltra q̄
 pnt homines exigit. **N**obis cauendum est ne diuine voluntati aduersemur et ne
 p̄p̄os illiusse videamur. **C**unqz vulgata sit nr̄a pfectio. dabimus opam vt opi
 nioni hominū satisficiam? diuineqz voluntati p nr̄is viribus pareamus. tuam
 nobilitatem exorantes. ac p viscera misericordie dñi nostri ih̄u xpi in charitate vera
 pfecto corde obsecrantes. vt et tu ipse idē facias nec pmissis tuis deo maxime no
 bisqz factis desicias. **M**eminis dñi dei tui et quia suscepisti ab eo bona. nec ve
 lis ingratus videri nec vba cuiuspiam pluris picias q̄ dei mandata. **C**onsule ho
 nori tuo et anime tue. nec expeditionem frustrare quam fideles te te ppli bñt. no
 li auferre spem quam nobis p̄buisisti. solare nos et vniuersam plebem xpianam.
 vt deus et pater dñi nostri ih̄u xpi et deus totius solatōis solatē te in omnibus
 aduersitatibus tuis feliciter. **E**t qd reliquum est t̄pis in hoc seculo deo offer et cō
 secura. vt tandem in altera vita sui regni p̄ncipem te faciat. **C**upimus sup his vt
 q̄piunum nobis rīdeas. **D**atum senis. viij. kal. aprilis. Anno. M. ccc. xxiij. p̄o.
 tificatus nostri anno sexto.

Indet excusationi et minis palatini.

Epistola. cccxvii.

Pius epus huus et. **M**obili viro **F**ridrico comiti palatino sacri imperij
 electori salutem. **Q**uod te dilectum de more filium non vocamus neqz bene
 dicimus tibi. faciunt opa tua q̄ et ecclesie maguntine bona ad te detrabēs
 aduersus aplice sedis mādāta vitero puato et anathematizato iungere arma nō
 es veritus. cauterius publica edicta ponere ne qd lr̄as nostras in tuis tentorijs
 vel publicare vel erequi audeat. mortem ei p̄minatus q̄ p̄tra fecerit. quod nihil
 est aliud q̄ p̄uēsedis et ih̄u xpi vicario rebellare. **Q**uibus ex rebus q̄uis non a
 nobis. ipso tñ iure excommunicatus es. et extra xpi ecclesiam factus. **N**eqz dilect?
 filius appellari potes. neqz benedictionis capax habebis. nec tua te tuenē edicta
 nec inhibitiones q̄bus aplica decreta p̄hibes ad te deferri. **N**on flumina. nō mō
 tes. non muri aut alie quis munitiones excommunicationis ad te aditum impedi
 re p̄nt. dei fulmen est aplicum anathema. cui nulla p̄nt arma resistere. **T**u longaz
 eplam ad nos scripsisti vt excusares qd fecisti. s̄ q̄nti momēti sunt q̄ dicis deus no
 uit et tu ipse scis. nec ignoramus. iudicat te p̄sciētia tua. q̄ te causa mouerit vitero
 tuo p̄us inimico auxilium p̄stare p̄ iusticiam: omnes intelligunt. **P**otes multa
 dicere. s̄ veritas in suo loco manebit. **P**etis. ne credam? inimicis tuis. neue cāz
 tibi deinus querendi remedia q̄bus defendi possis. et arroganter aliqua p minas
 subnectere videris. **N**os solum opibus credimus. et ea que palam videmus noi
 possumus non credere tua offensio notoria est et manifesta rebellio. **S**i te volue
 ris emendare vt bonum filium decet aplicis obedire p̄ceptis. vtemur p̄j patris
 officio. nec redeuntē filium aspernabimur. q̄n potius vitulum saginatum ap
 ponemus. sicut in euangelio erga filium. p̄digum fecisse legimus bonum patrē
 familias. q̄ si p̄ges aplicam sedem impugnare et eius decreta p̄nere. senties ro
 manaz esse maiore ecclesiaz. q̄ vel tu sis. vel dūm q̄ alius q̄ tibi opem offere. ro.

luerit. Prudēs es et nōstī q̄ p̄nt aduersus te fieri et plane intelligi. q̄ n̄ p̄t vici veri-
tas. et q̄ iniuste agēti nulla sāctuta p̄nt inueniri p̄sidia. Datū ro. vii. kal. marcij.
Monificat parisiensib⁹ se papaz electum
et precat⁹ p̄ se orare. vt digne subministret.

Epistola. cccxcviii.

Pius epus suus suoz dei. Dilectis filiis vniuersitati studij parisiē. S. et
aplicam bñdictōz. Pius et misericors deus n̄r vniuerse p̄ditōz creature.
q̄ sapientia fundauit terram. omnia ordinans celestia et terrestria. sacro-
sanctam romanam ecclesiam ea p̄plecti charitate. vt p̄ successum vicariōz
suoz mutatoz. nulla aduersus eam. p̄cella. nullas p̄ualere possit sp̄s tempesta-
tis. Sane felici⁹ recordatōis Calisto papa. in p̄decessore n̄ro de bui⁹ mortalis vi-
te valle. viij. ydus augusti ad celestem patriam euocato. et ipsi⁹ funeris ac crequa-
rum celebratōe solēni ac debita subsecuta. Nos vna cum fratrib⁹ n̄ris sancte ro-
mane ecclesie cardinalibus de quoz numero tunc eramus. rome in aplico palatio
apud sancti petri aploz p̄ncipis basilicam. in q̄ pictus p̄decessor habitauerat. ac
debitum nature p̄soluerat. mō ac tpe p̄gruis p̄ futuri creatione pontifici⁹ curau-
mus puenire. nobisq̄ cum eisdem fratrib⁹ sub deliberatōis magne negotio quas
tante rei q̄litas exigebat aliq̄dū tractantibus. tandem ipsi fr̄es l̄ potuissent in
alios maioris meriti p̄sentire. tñ sancti sp̄s (a quo sancta romana et vniuersalis
ecclesia xpi sponsa regit⁹) infusione. ipoz animos sic afflante. ad p̄sonam n̄raz diri-
gentes. vñanimit⁹ vota sua nos tunc cē sancte sabine p̄sbr. cardinalem. nescimus
q̄ occulto b̄ nobis tremendo iudicio. ad celsitudinis aplice fastigium p̄cordiē ele-
gerunt. Nos autē imbecillitatē n̄re p̄scij. n̄raz paruitatem virium ad tanti oneris
sarcinam digne p̄ferendam agnoscentes. postq̄ diu q̄d agendū foret cogitauim⁹.
tandem p̄siderātes romani pontificis electōz n̄ost ab hominibus s̄ a diuina in-
spiratōe. p̄cedere. cui⁹ non l̄ resistere volūtati. sperantesq̄ eum q̄ ab initio fun-
dationis ecclesie infirma mūdi elegit vt p̄funderet fortia. vires suas nobis ad tan-
ra gubernacula subministratur⁹. cupidi bene agere et p̄desse poti⁹ q̄ p̄esse. in sp̄i
humilitatis colla submisim⁹ iugo aplice fuitur⁹. Quapropter deuotōz vñam p̄ca-
mur. q̄tenus omnipotētem deum instant⁹ exorētis. a vñsq̄ omnibus exorari cu-
retis. vt nos p̄ suam grām roboret et dirigat in agendis. Nos em̄ p̄ n̄re erga vos
mētis affectu dispositi sumus. in casibus occurrentibus vñam deuotōz specialū
grāz p̄rogatiuis et alijs beneplacitis q̄ntum cum deo poterim⁹ p̄fouere. Dat⁹
ro. apud sc̄m petz. anno incarnatōis dñice. M. cccc. lviij. p̄die nonas septēbris
pontificatus n̄ostri anno p̄mo.

Vocat p̄sonaliter p̄gregationi mātuane
interesse. aut legitimo impedimento prepe-
dito oratores cū pleno mandato illac mittere.

Epistola. cccxcix.

Pius epus suus suoz dei charissimio in xpo filio karolo francoz regi illu-
stri. S. et a. b. Et p̄soluerem⁹ omnipotenti deo et fideli p̄plo vñm ab infide-
libus patienti id cuius causa ad hanc sedem sumus assumpti. de venera-
bilis frat⁹ n̄roz sancte romane ecclesie cardinaliū p̄silio et assensu p̄ certas n̄ras
l̄ras q̄s celsitudinē tue p̄ntib⁹ mittim⁹. omnes reges et p̄ncipes catholicos ad vi-
etiam solēnem mātuē vel vñm in p̄mis kal. Pūm celebradā. aplica voce du-
tim⁹ p̄uocandos. statuēdo p̄cedente altissimo eo loco eodēq̄ tpe ibidem p̄sona-
liter adesse. impedimētis p̄sthabitis q̄ circūstant nos vñdq̄. Et si erga ea mēs
tua fuerit q̄ ad tuendum nomen sanctū dei. et nō aplice sedis nec cuiusq̄ alteri⁹
exhortatione multū egeris. tñ q̄z hec non solum nobis est cordi. s̄ rominico gre-
gi in p̄mis necessaria. sublimitatem tuā hortamur in dñō. et p̄ illud sanctum ba-
ptisma in quo in xpo renatus es et nomen christiani geris. requiramus. vt vñs
p̄ os n̄m vocatus. abiectis respectib⁹ omnibus q̄ p̄ honore dei non sunt atten-
dendi. ad eadem loca et ad diem p̄scriptum p̄sonaliter interesse. Item cum vicarius
ib⁹ xpi in terris hoc agat. quem recte vadentem seq̄ xpiāis ip̄s debet. nō de-

bent principes terre grauen sibi duere labore ab illo susceptum amplecti. **Pa-**
bitus es charissime fili deuotissim? princeps fidei. et religiois nre pcpus. nec me-
rito ob xpianum nomen egregie a pgenitoribus tuis defensum. nomen xpianis-
simi ab illis hereditarium habes. **Accedit** potentia singular? q? ideo omnipotes
deus insigniri te voluit. vt eet q? tpe necessario ale nunc iminent. illam ad pfecto-
nem sui gregis pferret. **Erit** vt in dño pfidius iaduētus tuus maxime ad hoc
salutare opus utilitatis. non eo solum q? sapienti pfilio tuo dirigere tantam mo-
lem gloriosissime poteris. s? q? gentes et regna audientes xpianissimū regem frā
cor? relictis sedibus suis ad augendam et tuendam omnium cām alacrisimū cū rō
mano pontifice puenisse. erubescunt ipsi exemplū tuū nō sectari. vt pene ob hoc
ipm plus momenti ceteris omnib? allaturus appareas. **Pro** deo igit charissime
fili. p? commendatōe cōna nois tui. p? passione fidelis ppli p?tinue feritatis tburcor?
sanguinē suū fidelit? panti. exaudire clement? velis pias nras bndi pces. et fletu
et lacrimis oppresso? nobis impositas. Bm vera sunt opa regum. h? camp? in q?
houesse decertare et triumphū vere salutis reportare cū gloria pnt. **Cetera** fluxa
sunt et caduca. vix solide laudis in se bntia. etiam p sepe ingrata. **Qz** si casu aliquo
qd? deo non placeat carēdū nobis erit tua pntia. et p? oratores p?plere b? munus
pstituas. regim? eo casu celsitudine tuam. vt cū pleno mandato illos trāsmitte-
re velis. nō ad decernēda solum ea q? cā vocat? es. s? ad p?pnēdaz pacem vel in-
dicendaz treugas cū illis cū qbus esset tibi forsan p?tentio. vt demū pacat? vtiq?
si delibus p?cordius ceptū opus. p?seq? possim? **Speram?** tñ p?cessu? omnipote-
tem deū. vt tua serenitas poti? p seipam q? p oratores suos sit affutura. **Attento**
q? mātuanaz ciuitatē tui potissimū cā delegim?. vt vel serenitas tua qd? pmiū ex-
petim?. vel saltē pncipes aliq? de latere tuo illuc accedere facili? valeant. **Porta-**
mur q? et regim?. vt p pntem nūciū velut sublimitas tua optatū nobis rñsum
pare. **Datum** ro. apud scm petz. Anno incarnatōis pñice. M. cccc. lviij. tercio
ydus octobris. pontificatus nri anno pmo.

Rñio regis francie

Epistola. cccc.

Patissime pater pacis abhinc diebus beatitudinis vestre lrās p latorem
pntium suscepimus. earumq? tenorem attente intelleximus. Et qdem in
pms p?soluende sunt ipsi pietatis fonti gratiarum actiones amplissime
q? hoc tempore forte tristissimo. ad resartendas ecclie sue sponse immaculate. p-
tes labefactas eandem beatitudinem vocare dignatus est. **Et** tollendum q? plu-
rimū. ppositum eius salutifer? et pie exhortatōes sincero animo amplectēde. **De-**
rum cum hec res q? nulla maior. p seipsa satis exorare videat. et pncipes catholi-
cos ad id p?suasos nūm? esse credam?. matura et salubri deliberatione p?liij. non
paz egre p?piciat? p?uocatōz solennem p?ator? pncipum et alior? viroz notabili-
um ecclesiasticor? et secularium regni nri intra dietam assignatam facere. et tunc
q? deliberata p?clusaq? extiterint. p nros solēnes oratores debita p?tate suffultos.
eidem beatitudini patefacere plane decreuimus. **Porro** tñ in reb? humanis flux-
tis qdem et caducis p sepe soleant turbatōes accidere. In illi? tñ misericordia et
pietate sperandum est q? nescit ab esse pie sperantibus in se. q?q? tantas ecclie sue
cedit p?tatem. vt qnto grauissimis psecutōibus impioz seuius impugnat. tanto
postmodum ipsi? miseratione adiuta. potentior p?surgit in aduersis. **Beatitudinē**
viam cui hoc sanctum ppositum pie credimus celsitus fore inspiratum. ad ecclie
sue felix ministerium dirigat et pseruet is cui? vices in terris geris pius et mise-
ricos dñs. **Scriptum** zc.

Collaudat de collisione pragmatice p?stōis.
et bonat? tburcum bellum finire.

Epistola. cccci.

Pius epus huius seruoz dei. charissimo in xpo filio Ludouico regi francie
salutem et aplicam bndictōz. **Accepim?** ex lrīs venerabilis frīs nostri Jo-
hannis epi attrebaten. quanta eum charitate pplexus sis. et qpiū erga

nos et romanarum ecclesiarum geras affectus. et quod ad tollendum de regno tuo constitutum
illam quam pragmatica dicta est. volenti et erecto sis animo. Laudamus deum et sue ma-
iestati benedicimus. qui talem tibi mentem dedit. Nam quid aliud dicere possu-
mus. nisi quod tui beneficio ex maximis periculis liberatus es. et in hac tempora reservatus
ut esses qui suscepto regno paterno. sublati erroribus libertatem sancte roma-
ne ecclesie instaurares atque restitueres. et maior tuorum equata gloria christiano nomi-
ni quietem fundares. Benedictus dominus qui tue persone custos fuit et spiritum tuum creavit
ut cogitares que pia et omni laude digna sunt. Sic magnus constantinus. sic duo
theodosii. sic karolus magnus. et plures ex tuis progenitoribus. immortale nomen et
inextinguibilem consecuti sunt gloriam. quia romanam ecclesiam matrem suam de
bito sunt honore persecuti. quorum te vestigiis inherentes et diligimus totis precor-
um. et laudamus. et omnis te postestas celebrabit. Illud autem inter cetera con-
mendamus. quod absque conventu et consultatione multorum pragmaticam auferre con-
stituit. quemadmodum idem episcopus nobis significavit. Sapis certe et regem te
magnum ostendis. qui non regaris sed regas. Optimus enim princeps est. qui per se recta
cognoscit et operatur. qualem te esse confidimus. Nec scriptura que ait. ubi multa
consilia ibi salus multorum multitudinem requirit. sed consiliorum maturitatem et di-
gestionem que res in paucis magis quam in multis reperitur. Neque enim aut bone-
stas aut iusticia multitudini facile suadet. que variis affectibus agitata ad propria
frequenter inclinat confusione. subita est consulentium multitudo. neque bene res se
habet. ubi suffragia numerant. non ponderant. Sepe enim sit ut maior pars me-
liorem vincat. Facis que te decet. qui sciens pragmaticam esse absque deo. eam de
regno tuo eliminare decreuisti. Vis in deceptione ducere an fieri debeant
que tui se facienda nouisti. Hoc est regem esse et bonum regem. et quem boni amant.
malitiam. Nam qui per alios regunt. nec per se intelligunt que sunt agenda. con-
tempti sunt. Probamus igitur et commendamus admodum que de tua liberatione circa
pragmaticam episcopus atrebaten. scribit. hortamurque ut quam proposuisti in animo. cito
effectum facias. neque cum possis hodie benefacere cras faciam dicas. Dilarem da-
torem diligit deus qui iusta et honesta sunt volunt moras. Fac tuam sapientiam si-
cut nos cognoscimus. ita et mundus omnis quamprimum cognoscat. neque aliquis dice-
re possit diu noluit. quia diu deliberavit. Quod si plati tui universitas aliquid ex nobis
desiderent. te mediatore ad nos recurrant. nam si quis unquam pontifex fuit gallice na-
tioni affectus ut multi fuerunt. nos certe inter primos recipimur. qui nomen et gen-
tem omnium honoramus et diligamus. ne unquam postulatis beneficiis aduersari mur.
scimusque dignum esse ut fratribus nostris coepiscopis in multis differamus. eosque
bonoremus. pariterque viris doctis et qui docti esse cupiunt in universitatibus litterarum
studia sectantibus subueniendum esse non ignoramus. Ab his enim catholica fides
defendit et doctrine lumen propagatur. Age igitur fili. plice quod in animo geris. et con-
fide nos tibi et regno tuo animo persequi. que ratio et honestas suadebit. Cete-
rum quia regina Cypri ad nos ex regno suo delecta et ex terris perfecta est. et ad tu-
am credimus serenitatem perficere. consilium et auxilium petens. nam regnum eius
soldani egipti gente occupatum est. Et quia (sicut accepimus) mahometus thur-
corum dominus grecorum et trapesuntum et multas alias in asia civitates ac provincias de
nouo sibi subiecit et in europam victor actum est eo. proposito reuertit ut christianitatem
perterat et perculcet. serenitatem tuam rogamus et fletus petimus. ut respicias in qua statu
est catholica fides. quod ex uno latere thurci. ex alia saraceni videntur. Donec ante
oculos lamentabiles christianorum voces. qui per asiam et greciam in medio nostris puer-
se constituti miserabilibus modis affligunt. Cogita in qua loco est sacrum domini sepulchrum
quod inspicere absque mahometorum voluntate non possumus. Sancta terra que
nobis lucem fidei prebuit nunc in tenebris est. totus orientis plenus est spurcia
mahometica. que etiam in europam suum virus effudit. inde grecie. hinc hispa-
nie parte occupata. nec dies est in qua mille christianorum anime pereant. Rhodus in

piculo et nobilis insula maris quodam dicta peloponnesus in parte thurcorum est paucis exceptis locis. Epirus tota ad eos confluit bulgaria malachia et rauena ex parte thurcis parat. Bulgaria vulnus expectat: quia multi afflictis cladibus non potest tantos belli mori sustinere. necesse est quod solet ea: timet victorem machomere iam spoliis orienis et asie viribus auctum. Timemus sane illi geritum neminem et alios qui sunt in hostium circuitu: nec nos sumus qui succurre possumus: volumus oculos nostros modo huc modo illuc: et lustrare oibus christianorum prouincijs nemo regum nemo principum nobis occurrit qui tunc rei subuenire possit: nisi tu solus? quem pro? dei sui ipsi saluatores? (ut phidim?) buccis saluauit incolumem: nec permisit in manibus te persequenti incidere. Tu dei ope hereditarium regnum in pace securus es mortuo patre. Philippus burgundie dux clarus et potens tibi obsequissimus est: et ceteri duces et comites regni gloriantur et tibi sine prouersa parent. Ex anglia si volueris nihil tibi aduersabit hispania bene amica. Des per circuitum te venerant et colunt legationes ex longinquis partibus ac ex ipsa italia te honoratum et salutatum veniunt. Magna est gloria tua. magnus est dei tonitruus. Intellexit diuina pietas cogitationes tuas et multa cogit in animo tuo posita esse ad commode bonum: nec dubitamus? quoniam cum es exul quidam modo a regno tuo tecum sepe dixeris. Si paterno in solio aliquando sedes: quanta facias tibi de gratia. Certe non patiar tuam hereditatem thurcorum in sania lamari. Audiuisti te deus? et oia tibi aduersa repulit: planauit iter tuum: et te in aucto regno collocauit excelsum per regibus terre. Dia tibi tranquilla dedit siquid aliquando intra te deo permisisti id euato: si non permisisti quod non est visibile? recognosce beneficia que accepisti a domino deo tuo: qui te filium regem creauit: et regnum cum diu ex terris fuisset summa cum gloria restituit: unde te gratum diuine pietati: et per tantis beneficijs vicem repede: tolle ut factum oratorum in se propositum sit pragmaticam constitutionem. Et factum quod non est difficile: erige te totum in exilium christiane religionis per thurcos. Stude ut expeditio aduersus hostes christi fiat. Exhibete huius rei duces et caput. Nec dubita cuncta erunt tibi prospera: bene negotium te dignum: tibi beneficia seruata est. Nihil est in quo te laudabilius exercere possis: hereditaria bectibi prouincia est. Nam pugnare per thurcos et vincere et terram sanctam recuperare: et fide saluare: et romanam ecclesiam bene stare: francorum regum prout est: et bectum commodissime prestare potes: vera fraxorum soboles sapia. et rex christiana predictus: opulento et pacifico et potestissimo regno sublimatus. Cum oculi in te respiciunt: omnes afflicti te inuocant: et nos propter te non videmus? qui bectum possit prestare. Ad ad te vnum recurrimus? christiane fidei defensores. Tu ergo et nobis et a toto christiano populo rogatur: et in primis a deo committitur: propterea te huic prouincie ad quam feliciter dirigenda oia obtinebis a nobis que a infesto et pio christi vicario et beati petri successore obtineri debeant. Datu ro. xxvj. octobris anno. M. cccclxj. pontificatus nostri anno. iij.

Responsio ludouici regis francie.

Epistola. cccclij.

Ludouicus dei gratia francorum rex. Tibi sanctissimo et beatissimo patri nostro pio pape. ii. Obedientia filialis et plenos deuotionis affectus. Deum solum scientes ecclesiam? prouidentia bene consulit rebus humanis: meliusque regna et vbes religionis cingi atque defendi quam armis et inebriis: te vicarium dei viuientis ea veneratione prosequimur: ut sacra presertim in ecclesiasticis rebus tua monita veluti vocem pastorem audire: illisque parere prompta mente velimus. Quapropter beatissime pater et si constitutio quedam in regno nostro quam pragmaticam vocat: magno platorum prout: magna temporis deliberatione conclusa fuerit et iam callum obducta quietum prope fixerit statum: tu tamen tuis ad nos lris illam a regno nostro auferri explodi: abrogarique flagitas: nobis que dilectus et fidelis consiliarius noster iohannes episcopus attrebacensis. que cum patre legati de latere ad hoc nunc in regnum misisti. commemorauerit ea ad que ipse tibi nostro nomine pollicetur: vouenda: ex promissa: nos autem regnum suscepissim? religionis iustitiam? quodam deducere: nos nostra promissa exequi accedere moderatice rex ecclesiasticarum tuarum auctoritate studemus? ac volumus. Et id quidem tanto volumus? animo propositum quanto nobis regnum francie flores et bello vacuum tuetur deus? et pregit. Tibi itaque victimis potiores

obedientiā intelligētes. assensū sumus his q̄ tuo noīe nobis apta sūt: ip̄am. s. pra-
gnaticā sanctionē. tibi tueq; sedi cē infensaz: vtpote q̄ in seditionē z scismatē per-
atq; p̄ seditionē sectionisq; a tua sede figurā nata sit: z q̄ dum tibi a q̄ sacre leges
omnī z manāt q̄ntūlibet eripit autoritatē: oē tus z oē m̄ legē dissoluit. Illud em̄
crozē qd̄ idē p̄siliari n̄ noīetue scitatis astruxit: vt p̄ p̄ pragmaticā ip̄am sūme
in ecclia tue sedis auctoritas minuit: dū platis in regno n̄ro qd̄dā licētie tēplū p̄
illā p̄struit: dū cōgruē vntas ad alia regna p̄formitasq; tolli videt: abroganda
sit ip̄a pragmatica pellēdaq; a regno n̄ro. Quippe q̄ aduersus tuā sedē oīm ecclē
suarū matre ab inferiorib; p̄laglata sit tāq; vt scriptura ioquit. Quō si eleuēt vir-
gā p̄ leuante se: aut baculus q̄ vtiq; lignū est. q̄ dē beatissime patris pleriq; do-
cti homines p̄futare nitent̄ atq; diluere: multaq; nos te hortant̄ abrogare san-
ctionē ip̄am. Te tñ p̄ncipē toti ecclē te antistite sacroz: te dñici gregis pastores
p̄ficemur z scim̄: teq; iubētē seqm̄r. Tibi z beatissime petri cathedre p̄sentim̄
z iugimur. Itaq; sicut mādaſti pragmaticā ip̄az a n̄ro regno n̄roq; viennē. del-
phinatū z oī ditide n̄ra p̄ p̄ntes pellim̄: teiūcinus: strepitusq; abrogam̄. Et quā
qualcūcūq; an̄ pragmatice ip̄e editionē circa eccliarū beneficioz aliarūq; rēru sp̄ia-
liū dispositionē celsurā: moderationē i regno n̄ro oīmz ditione n̄ra tui p̄decesso-
ris. Martin̄. v. z eugen̄. iij. romani p̄ntifices habebāt z exercebāt: talē eadēq;
n̄ro adiutori beatissimo petro tibiq; ipsius successorū reddimus p̄stamus z resti-
tuimus cū sūmo impio: cū iudicio libero. cū p̄tate nō coartata. Tu em̄ cum scias
qd̄ autoritate diuinitus tibi tradita possis: q̄s p̄ regni n̄ri z eccliarū in eo trāq̄ illi-
tate p̄sultabimus nō negliges res necessarias poteris: sp̄ qd̄ optimū fuerit iudi-
care. Ceterē igit̄ teinceps in regno n̄ro p̄tate tua vt volēs: illā exerce. naz vt
hoīm mēbra nulla cōtentione capite vno atq; vna mente ducunt: sic tuis sacris
decretis ecclē plati in regno n̄ro z delphinatū cōsonantiā z obedientiā plenaz
refundēt. Quod si forte obniten̄ aliqui aut reclamabūt: nos in verbo regio pol-
licemur tue beatitudini atq; p̄mittimus exequi facere tua mādata. oīm appella-
tionū aut appellationis obstaculo: p̄suis excluso: eosq; qui tibi cōtumaces fuerit
p̄ tuo iussu cōprimemus z refrenabimus. Datus tironis sub magne sigillo n̄ro
die. xxvij. mensis nouēbris. M. cccclxj. z regni n̄stri anno primo. Sic signata p̄
regē in suo cōsilio verone foilloit.

Dat̄ privilegia trāsētib; p̄ terras z po-
minia p̄ncipū vt sint liberi a grauaminib;.

Epistola. cccclij.

Postulamus cē tue nobilitati: p̄iū sanctūq; p̄positū n̄rū succurrēdi fidei catho-
lice: z populi xp̄iani tutele cōsulendi. Id vñ opus mente agimus: id totū
sensibus sumus s̄ completi z (qd̄ antea inauditū est) p̄p̄iū corpus p̄ salute ouīz
nobis cōmissariū exponere decreuimus. Inuitauimus xp̄i fideles toto xp̄iano or-
be: missimus lras cū plenissimis indulgentiis: p̄mia vite eterne. p̄posuimus sequē-
tibus nos ad hoc certamē diuinū. Quō sit vt p̄fidamus de benignitate dei q̄ plu-
res xp̄ianos vndequaq; cōuēcturos: qui p̄sulē romanū pastore orbis: patre q; aīa
rū in bella p̄ defensione sancti euāgelij vadentē sequent̄. Decet nos ad hāc par-
te p̄ie etiā respicere: z curā gerere: vt q̄ crucē tollentes iuxta p̄ceptū dñi vias nō
stras secuturi sunt: humaniter z benigne recipiant: z vt ipsi bene susceptos se vi-
deat z ceteri ad id auxiliū veniendū aient. Hortamur itaq; nobilitatē tuā: cui nō
dubitamus hoc sanctū opus cordi eē: vt in terris z dominis tuis has facias or-
dinationes: mādesq; diligentissime obseruari. Primo vt peregrini oēs siue crucē
signati fuerint siue nō: q̄ ad hanc exp̄ditionē venturi sunt: in oībus terris z locis
eius omni humanitate z gra tractent: z sub grauib; z formidabilibus penis ne-
mo p̄sumat eos dicto vel facto ledere seu molestare. Monete eorūde venientū
cālauree q; argenteę z erce: expendant z recipiant: videlicet p̄ valore z p̄cio z pō-
dere earū: nec a quoq; possint vel debeant reculari. Cunctalia cuiuscūq; generis ac

pāni ⁊ alia vtēilia humano vsui necessaria. vēdant solito p̄ao: nec cari? extimēt
q̄ bacterius pfueuerūt. Rectigalia ⁊ gabelle nō exigant ab eis: nec passus sumi
nū aut portarū seu portuū ⁊ scaphaz solvere cōpellant. Deniq; oī gra humanita
te ⁊ beneficentia eos tractari facias. Decet em̄ fideles ad hanc necessariū bellum p
rpo vadentes oī auxilio ope ⁊ fauore psequi. Datū petrioli diocesis seneñ. Den
tificatus nostri anno. vi.

Copia cuiusdā breuis adleuēde.

Epistola. cccciij.

Olece fili intellexim⁹ ea q̄ significata nobis tuo noīe fuerūt p dilectū filiū
ottonē oratorē tuū. s. nobilitatē tuā iā adeptā eē ciuitatē ianuci. qd nobis
singularē attulit leticiam. Quēq; em̄ tue generositati ⁊ p̄spera succedē
intelligim⁹: nō minori gaudio nos afficiūt q̄ si nos ad ipsos spectaret. Oramus
deū immortalē: cui⁹ benignitate tue felicitati oīa aspirāt: vt noua bec domini accē
tio felix sit ⁊ fausta: tibi liberisq; tuis stabili ⁊ diu pmanēs: vt quo potētia tua au
ctior erit eo ⁊ gloria ⁊ felicitas sit aplior ⁊ maiora fidei xpiane labari subsidia im
pēdere possis: ac exinde vniuerse italie totiusq; xpianitatis paci ⁊ quieti cōsulari.
Nos em̄ nō sine diuino numine bec tā leta tibi venire arbitramur: vt q̄ optimā
p̄e geris ad amplectēdū defensionē ppli fidelis: opes ⁊ facultates habeas: quib⁹
possis ea q̄ p̄clare cōcepisti exēq ⁊ adimplere. Ceterū vt p̄ime tibi scripsim⁹ flo
retini lente admodū ⁊ cūctantē se hnt in executione eoz q̄ ex tua declaratione pol
liciti sūt: hortamur tuā nobilitatē cui⁹ scim⁹ eos merito plimū tribuē. illos cobor
teris ⁊ inducas: vt sine dilatiōe faciāt q̄ pmiserūt. Angustia em̄ t̄pis ⁊ sūma ne
cessitas q̄ instat nīl segniter aut tarde fieri postulat.

Copia cuiusdā breue ad ep̄m vintemiliē: gubernatōrē
perusij quē admodū erigat stēvā ab illis.

Episto. ccccv.

Omnissime in xpo fili noscat serenitas tua: quo mētis feruore quo ardore ai
ampliori sumus tutelā ppli xpiani vt etiā qd p̄sioribus seculis inauditū ē
p̄pitiū eoz q̄ quis senio ⁊ morbis affectū: p salute nobis cōmissi gregis la
boribus ⁊ piculis obiectare nō formidemus: s. magno aio piiū sanctiq; p̄olituz
iādū publicatū adimplē oīno intēdimus. Cūq; res opōsa sit: ⁊ nemini dubiū eē
debeat magnā molē sūptūū nobis subeūgā eē: ad quā nequaquā substantia n̄ra est
suffectura: quā quātacūq; sit: cū co:pe sil'equo aio exponē decremim⁹. Reqsuim⁹
a xpianis oib⁹ ⁊ p̄cipue a n̄ris ⁊ aplice sedis subditis opōrtuna subsidia. Vnt q̄s
req̄siti perusini polliciti sunt certā pecunie ⁊ frumētī sumā impēdere in subsidii
q̄uis maiora ab ea ciuitate expectari debuissent: q̄ opulēra ⁊ potēs ⁊ inter alias
n̄ra ⁊ ecclesie romane maxima singularia bñicia ⁊ indulta p̄secuta ē. Contēti tñ
eramus eo qd polliciti erāt arbitratēs bona fide eos adimplecturos in tpe q̄ rpo
obtulerāt. Sed multū n̄ra decepta opinio est: ⁊ cū tempus adimplēdi pmissi in
stat: cernim⁹ parusinoz dicta factis non respōdere. vt appareat eos simulatē no
biscū egisse ⁊ verba dari voluisse. Cūq; eoz pmissa certis fucatis coloribus ⁊ ex
quisitis velamētis palliare conent: rē in logū p̄trahūt: vñ labat t̄ps vt vel nīl
faciant eoz que pmiserūt vel parū ac pene nullū fructū afferāt opi. S. nos non
hi sumus q̄ veros filios a falsis ⁊ verā deuotionē a simulata nō cognoscām⁹. Do
lemus tñ vt par est ⁊ angimur aio q̄ perusini quoz vt eos decet p̄cipuū studiū
in hoc scō opere futurū opinabamur: nō bona fide nobiscūz incessisse videant⁹ s.
nīl agūt. Cū deo res agūt q̄ falli nō pōt: ⁊ vt ē scrutator cordiū p̄mia diligētib⁹
se in veritate penā vō reprobis statuit. Et qz causa a nobis suscepta talis est vt
p eius auxilio xpianos oēs ob periculi magnitudinē nō solū inducere sed cōpel
lere etiā merito debeamus: p̄sertim subditos nostros. Et ne perusini se nob. s.
verba dedisse iactēt. volumus vt eis itēz cōmemores beneficia ⁊ priuilegia que
a sede aplice p̄e ceteris ecclesie ciuitatibus obtinent ostendās quātū deo immor
tali debeat qui eos i sūma felicitate ⁊ quiete locauit. Ap̄rias necessitates fidei
catbolice demōstres fauorem nostrum. Deniq; q̄ nobis pmiserūt obseruare

vel negligat vel ptenit: ne se nos iudicasse gloriemur: volumus mades nro noie
ut vsq; ad mediu mensem man instatis quideciz milia ducatoz auri de camera sol
uisse debeat. Quod si recusauerit vel distulerit: declaras ipso facto, singulares pso
nas ipsius ciuitatis excoicatas: et ciuitate eccliaflico subiacet interdicto. Et nibilo
minus decernim? et mandam? ut pstone dicte ciuitatis caruq; bona vbi libet cõftruta
tã mobilia q̃s mobilia in nris et dicte ecclie ciuitatib? et terris capiant et teneant
que ernsthuicopi applicam? et cõfiscam?. Tu vobacrem toto pectore pplectar
atq; ita te crigas ut intelligam? te nō pati ut bonis verbis et pollicitationib? pos
sis illudi. Datū petrioli vt supra.

Responsio ducis mediolani et pollicet
in psona ipia cõtra thurcū ire.

Epistola. ccccvj.

Litteras tuas beatissime pē: ut grauissimas et ornatisimas ita ardentissi
mi desiderij plenas xpianeque repu. studiosas nō minori delectatione q̃ volo
re: sūma tamē cū reuerētia vti par est legi atq; ac curatissime plegi. In q̃
bus cū tūpice atq; eleganti xpiane religiois fideiq; catholice calumitatem nō mō vt
lis fat erat narrata: ver? sculpta effigiatq; aduerterē: nō potui nō vebemēt co
lere et ang. Nā o tpm nroz ignominia singularē. Quoties etiā nō infamia. O
execrabile apud posteros nomē eoz q̃ viuunt. Hi populi q̃s cyrus vniuersa asia
subacta in ceteriorē scytia prim? ducere ausus est: q̃ vere a thamari vidua fusi pro
strati et ad interemptionē delecti sūt: regis capite i vtrē sanguinis misso. cū ex pro
batione illa: fatia te humano sanguine quē sitisti. Quos inde post tpm spacia a pse
maiori cū apparatu maioriq; exercitu terra mariq; in grecia ductos q̃ q̃sq; alijs
quarūvis an se aut post se eratū nationū gentiū duxerit: temistodes qua manu vi
cit: fudit: et in asia redire coegit: alexāder macedo subegit. Et q̃ nō modo a roma
olim rex dñis: verū etiā a q̃busuis alijs imparitib? nō secus ac semine fuga
ti in p̃tate acti et pecoz more domiti sunt: eosdē ipsos esse dixi. Nā et si thurci illi
p̃sclis se populis imiscuerūt. eoz mollices et vetus patrie pfuctudo atq; habi
tus desides illos effeminatosq; reddiderūt: ita ut nomē dūtaxat thurcoz apd eos
ināferit virt? mor ēt i secūda generatioe extincta ē. Quoties etiā post ea tpa a fini
timis victi sūt. Et nē lōga exēpla petam? cū patrū nroz mēoria: eius q̃ hac etate
thurcis impat auus: sepi? a tãberlano fatus. tandē cap? et cathenis nudus inie
ctus est: nūc tādē pro obdolor nō mō in europā trāfire ausi sūt: verū nobilissimaz
illi? partē et apud quā imperiū olim fuisse ferūt cū pleriq; alijs non ignobilib? na
tionibus occuparūt: diripuerūt. ferro igneq; vastarūt: tepla dei sanctissima et ve
tustissima pbanarūt. cū maxima nō populoz mō: verū etiā pcerū et ipoz q̃s p̃n
cipū inanisima strage. cū grauissima et ignominiosa nois dñi nri ihu xpi iniuria
velut scitas tua distincti? copiosius scribit. Errata debinc mea ex illis: cū
facile recognouerim: et q̃ multis me deus optim? maximis donis gratijs bñficijs
auxerit: nullo eū grato studio fuerim psecut?. Et qd mibi graui? succensendus fo
re existimo: cū cōtumar illi ut ais rebellisq; fuerim: multaq; in legē sūā supbe deli
querim: qd neq; negare possum et facile fateor: nullo saltē digno ope satisfecerim
tolui quidē: atq; vebemēt ingemui. Cū tū quib? pcellis q̃busuc periculis petri
nauicula agitet līe tue me attetū reddiderūt: et si pleraq; alia hoc vñ vel maxie
lenito dolore in spem parit delectationeq; me dñi q̃ intelligas te q̃si celo ad hanc
re dimisso rectore ad salutis portū: et qd incolumē eā reducere fore. Accedit ad
hoc potentissimi illi? p̃ncipis philippi ducis burgūdie votū insupabile laudeq;
imortali dignissimū: cui? virtus potetia auctoritas ad spem ipam plurimū conse
rāt. Verū ne eple modū excedā: ad eā partē me cōferā: vñ ois līarū tuarū videt
oziri intentio. Portat me sanctitas tua: ac muli et quidē robustissimisque ipo di
gnissimis argumētis: suadet pia atq; iusta arma p salute publica in machometē
mōstrū spurcissimū cage: magnanimitq; philippi imitari exēplū. Et vel in p̃mis
supmā maiestatem tuā sequi: q̃ et eternā filij dei representat et vices illi? gerit in terris

Fateor beatissime pater nulla esse ad eternam felicitatem aut expeditorem aut certiorum viarum
aut fama et gloria digniorum quam quod superest mihi vixit per noie et gloria illi exponere quam beatam
se induit carne. et mori elegit quo beatum genus non mortale modo per peccatum: sed mortuus
factus ad vitam reducere sempernam. Fateor me philippo maiorem natum non esse. Ceterum
rei militaris scia et tunc auctoritate felicitate persequi necessariumque imperatoris munus
ribus non mihi magis. sed omnibus multarum etatum imperatoribus preferendum esse. **M**agna clarissimas
ei victorias: gentes dominas: nationes subactas: populos sub imperium missos: et tamen
rem ab eo gestam gloriam ante oculos pone. quoniam testis est germania. testis gallia. testis bri
tania. quam scitasti tu longe notiores esse quam mihi certiores sint. Et facile inde intelliges
eum dignum esse quem moles tanti et tamplurissimi imperii deferat: et cuius auspiciis christiana
arma et signa militaria moveant. **H**umanissimum enim atque modestissimum principem et di
gnitatem tuam clementissimam ac sapientissimam scio. **S**ed vereor ne vires meas pace vtri
usque videri supra modum existimantes opinione fallamur. **N**oliz tamen beatitudo tua victum
hominem: qui equum beneis meis fugam non imponi. quoniam parum tibi fortassis recenseam.
Parebo enim ibo qui iusseris: et omnia paga quam christiani boies et tue scitatis studiosissimus
debet. tunc ob reverentiam claustrum timorem dei et pietatem in primis. tunc quoniam nata quidam indigna
tione afficio: quod etas nostra tanta et tam insigni ignominia notata sit. **O**pinari ne beatissime
pater quod vel nature mee comodi vel consuetudini apti quam exercitum castris: preterea in qua
ab adolescentia mea educatus sum et usque ad hanc etatem vixi. **P**arum fateor et in primis
italica placet: per quam edificanda preseruanda applicanda: nulla opaz: nullum studium: nulla
industria aut pretermisi aut pretermisur sumus. **C**eterum oculi tam nature mee inimici ab
horridum se fugientes istius: qui velut scribis testatur: medicum in hac nouissima quam me
ad exitum ipse inuasit valitudine incidi. **N**ecque vixis igitur aut natoz blademata:
neque delectatio principum: neque deliciarum mollicies oculi me compellunt: neque labores
et picula quibus assuetus sum a capeiendo bello habborrebant neque necessarios aut
amicos consilia mecum ab instituto diuerteret. quoniam christi cruce sequar: qui facultates omnes
meas et ipaz quam vitam per christiana religione tuenda exponam. **S**ed super omnia per eterna felici
tate adipiscenda: quam per prophetas promissum deinde per filium: nunc per te bis omnibus proponit: qui
caput suum pro blasphematores et inimicos fidei catholice deuouerit. **C**onueni beatissime
me pater ab amicis etiam minus grauius fidelia amicorum et necessarios consilia: et quod attente
studiose diligenter audire deo: per priuatum aut publicis negociis: quod melius arbitrat sum
eligere deliberare disponere facere. **N**on quod sciam apud me probata esse eorum predictio: qui cum apud
eos summa imperii vel regiminis sit regi malum quam regi. **E**xistat ne clementia tua apud me
esse quodammodo qui cum furore vel demetia ageret qui dignitatem mee cura quam salus publice stu
dium: qui felicitas desiderium dissuade auderet: aut me tamen fortassis ignauie: recordie
desidie ut tam facile i falsoz suazo suiaz traheret: de qua me per hanc metis stupiditatez
auertat: neque statum mei iactura formido. **E**st mihi ut tu dicis vixis et tunc acriter
expicta predicta: non minus dilecta quam desiderata a iplis. **E**st et galeaci promouit me iam
gradis et supra etatem prudens. **E**st et veneti non federe solum mihi sed amicitia singlari
beniuolentiaque pueri. **F**lorentinos eo loco beo quam tunc dicis. **C**hristianissimo fratrum
rege in omnem casum fauore rebz meis auxilia subsidia: prestolarer. **C**um ceteris
non finitimis nulle mihi petitiones nulle simulates nulle inimicitie sunt. **E**t super omnia
dei mihi filium spero per cuius gloria et noie pugnatur sum optimus defensor. **I**taque neque
etas neque mollium deliciarum cupiditas. neque domi reze meaz metus: neque pecuniaz de
fectus quibus te inueniendis optimam opaz nanatur existio: a scissimo me desiderio tuo
atque ab instituto meo diuerteret. **C**eterum beatissime pater ne circa duo nos breuitas
temporis urgeat: et quod ad tantum apparatum terra marique disponendum quam huic marie expe
ditionis molli necessarius est: parum ad verum usque primum spacium datum esse existimem: et quod
plerisque malis perfine egritudinis reliquijs teneor. quam nisi quotidie magno studio
et diligentia curarem in maximam me piculum traheret. **I**nstituerunt medici adhibito
magno examiis consilio balneis illas curare atque psuume pollicentur illis me ad salu
bre et integram valitudinem restituere. quod si factum ut spero fuerit aliisque quod de aucto

rat legitima cā nō aduenerit: institui q̄tū supeſt mibi vite. p̄ defendēda xp̄iano-
rū religiōe: p̄ fide catholica ampliāda. p̄ dei euāgelio p̄seruādo: p̄ machometis
idolatria ex scissimis dei tēplis iā nō solū p̄banatis s̄ adulteratis: p̄fundat: di-
rutis: expellēda deducere. **N**ā si decus pariter ⁊ decij fili: p̄ senatus p̄liq; sui
victoria: si pleriq; alij romani. p̄ patria: si innumerabiles pene oim̄ etati gentiū
nationū p̄ morali dūtaret gloria sese deuouerūt: q̄d nobis faciendū: q̄b? celestis
gl̄ia ac beatitudo eterna. p̄ponit. **I**bi p̄fecto in expeditionē hāc: ⁊ p̄tē n̄ram. p̄
incorruptibili corruptibile: p̄ celesti terrestre: p̄ eterna mortale: p̄ p̄petua caduca
exponem? **E**t q̄q; p̄ tua singulari prudētia magnaq; rez xp̄ientia oportune te
desiderasse existime: q̄ ad hāc maximā expeditionē necessaria sint: tua tñ singula-
ri bonitate ⁊ clemētia fretus: velut q̄ rei bellice studiosissim? fui dicā quid sentio.
Primū qd in bellis suscipiēdis p̄siderādū est: ⁊ magno cōsilio explorandū: quan-
ta sit inimicorū potētia: quāt? ⁊ q̄lis exercit? q̄ sit eorū militādū disciplina atq; in-
dustria: q̄ locoꝝ situs: q̄bus vel se valeat exteris p̄ficijs auxilijsq; tueri vel impu-
gnare hostē atq; repellē. **D**ebinc ita se ad bellū parare: vt optia spes de victoria
habeat. **T**urcorū quide potētia adeo sp̄nēda. vt q̄ ad victoriā necessaria sūt
negligam? nō cenſeo: neq; vt ab inferēdo bello desistam? timēdā. **V**ide qd capla
istunc ad me trāsmiſſa: debinc illa eadē diligenti? ac maiore studio a viris (vt par
ē credē) inimicorū viriū ⁊ facultatū exptis: examinata atq; digesta oñdāt. **R**ecēta
milia milicū tburcorū impatorē ducturū fore affirmāt: plerosq; deinde alios ma-
chomete secte reges: tuz ob eorū p̄ficiā: tuz q̄ sibi ac reb? suis gentib? populis re-
quis timebūt: tburcorū ruinā desolationēq; passuros nō recte existimāt. **A**d que
lre tue eos populos inermes effeminatos imbelles eē r̄ndent. **F**ateor q̄s beatissi-
me pater mariaz eorū p̄tē eiūſindī eē. **C**eruz in armis bellicisq; expeditionib? vti
facile meminisse possum? multos etat n̄re annos cū maria xp̄ianorū strage versa
ti sūt: arma hūc ad emū? cōmūſq; pugnādū. **P**ro eorū lege atq; impatore nō
mō parere impio s̄ mori q̄s docti atq; parati sūt. **D**ñt p̄terea ⁊ ad inuadēdū ⁊ ad
fugēdū equos agiles corpq; eorū agilia. **A**dde etiaz castris sexdecim vt plures
affirmāt pugnatorū milia q̄s zancarios vocāt robur firmamētūq; militie p̄ba-
langis. instar armis affuetos: rei bellice exptos diuersarū nationū diuersarūq; gē-
tiū mercede p̄ductos. **Q**uic sicut nō timēdo ita nō sp̄nēdo exercitū q̄les. p̄ adi-
piscēda victoria vires opponēde sūt. q̄lesq; exercitus p̄ducēdi: si cū philippo ce-
rens? in tuis lris notatis satis erit gentiū italicarū eaz. s̄. q̄ in hāc expeditionē du-
cent ad mōstruz s̄ virulentū ⁊ fetidū p̄culcādū: te nō p̄uidisse mō s̄ p̄uidisse cer-
tior sum. **N**oui cñ sicut acumē ingenij ita ⁊ mariaz rerū xp̄ientia: ita singulare
ac p̄pe diuinā sapiāz tuā. **I**taq; aliarū te nationū xp̄ianarū p̄ncipes potētatusq;
ad supplēdas exerat? tui vires aut vocasse aut vocaturū nō dubito. **E**t q̄q; cōmo-
nitiones has p̄sumptione certe nō carere q̄ mineruā instrui velim plane cogſco
fidei tñ benignitati tue dictas pie atq; humane suscipias oro. **S**i igit vt soles ce-
tera oia: ita hec q̄s recte instituiſti: nō mō europa machometea idolatriā repelle-
mus: verū xp̄iana signa in asiā traducem? iſlin dei sacrariū recupabim?. **I**bu no-
mē fidēq; catholica sanctūq; euāgelij i ea loca restituem? an q̄b? p̄ aplos tradita
olz atq; p̄pagata fuerāt: desideratū triūphū romā ad sedē tuā reportaturi. **C**api-
toliū q̄s obliterata laurea barbarica ouētaliū p̄loꝝ spolijs cingen? quib? tandē
lateran. petriq; basilicā exornabim?. **Q**uez qm̄ hāc expeditioni p̄ntia tuā p̄statu-
rū affirmas: cogitāti mibi atq; ipm̄ accurate pensanti: quid vtilitatis ad hac rem
gerēda. q̄due detrimētū ea ip̄a afferre valeat: multis hinc atq; inde argumentis.
⁊ q̄dē firmissimis agitata: mens neq; nō trahi in varias diuersasq; ſinas: s̄ vnū
quicē mibi ip̄am sp̄ciq; optime plenā reddit q̄ intelligā rē hanc a te mature vt
ei? mos exposcit grauiē studiose diligētē p̄sideratā. **I**taq; q̄qd a te excoꝑitū
deliberatūne fuerit: id mibi nō humano s̄ diuino p̄silio factū eē p̄suadebo. **D**atū
mediolani. viij. kal. nouēbris. Anno. **M**.cccc.lxxij.

Nortat rōnib⁹ ne virum
pbeat ire cōtra thurcū.

Epistola. ccccvii.

Pius ep⁹ suus suoz dei. Dilecte fili nobili mulieri blance mediolani du
cisse. S. z. a. b. Virū tuū aduersus impios thurcos arma sumē iubet deus
hoc em ei scribim⁹ videne obsecro. Periculosus ē diuine volūtatī resistere
Periclitat xpiana religio. In forib⁹ hostes affunt. Prope ad radicē posita est se
curis. nisi vigilam⁹: nisi forti aīo resistim⁹ hosti actū est de nomine xpiano. Spes
magna salutis in tuo viro sita est si sumperit arma z scutū ductozēq; se xpianis o
buerit: liberabit dñs in manu eius populū suū z immanissimū draconē pteret. Qd
si puiciā hanc recusauerit: nec diuine vocationi paruerit: ceteri quoq; se subtra
hent: impediet q; sua culpa xpiane fidei expectata defensio: qd de sua magnani
mitate haudquaq; putam⁹: cui magna semp z pclara cordi fuerūt. Teipsaz vere
mur ne viri pposito aduerseris ne retētes ire volentē obūciatq; more mulierum
mille pericula amantis est ab amato nō posse diuelli. Concedim⁹ ista cōiugio nec
miramur acerbā tibi futurā eius absentia: sic maritalis exposcit affectio: s maior
est xpi charitas. Si plus virū q; deū diligis nō es deo digna. In euāgelio h legisti
Deo nihil negari pot. Caue ne tui amoris cā virū a deo seingas. Qdire hoc eēt
nō amare. Noli ēē impedimēto bis q diuina maiestas ordinat. Recordare quot
accepisti a deo bona: nec velis ingrata videri. Deus hūc tibi quē diligis virū de
dit: audebis ne p paruo tpe reposcenti negare. Cōcessu z in multis annos: i pau
cos menses pcedēti nō pmittes. Caue ne celestē maiestātē offendas: in cui⁹ ma
nu est virū tuū auferre cū velit: nihil ei negandū est q pōt cogere. Siue veniat cō
iugiu tuū vt ea faciat q dubit. siue tealeat peccata sua hoc itinere z sue salutī cōsu
lat: eris tu qz meriti sui particeps: si p seruitio dei mariti absentia equo aīo tuleris.
Propone tibi z cōiugi moriendū esse aliqñ: z q etate puecti ambo diu simul
in h seculo ēē nō possitis. Ifugit vita mortalis z q sum⁹ cito euanescit: qreda ē al
tera q neq; molestias habet neq; finē. Illic thesaurizandū est illuc aspirandū.
Si virū tuū in puiciā sibi decretā iusseris ire: aut ire volentē nō impediueris z
illi z sibi optime psules: ambo post hanc vitā cū xpo regnabitis: aliqdñ z illi z ti
bi timemus. Nortamur igi ne viam viri impedias: ne absentia parui tps inui
ta sustineas. Redibit ne dubita cito ad te gloriosus. gaudebisq; z tui z sui cā. An
bo in hoc opere celestis vite premia cōsequimini: z qui fuistis in hoc mundo feli
ces: in altero eritis beati pius z misericors deus in aīo tuo ponat que sue sunt be
neplacita voluntati. Datū rome.

Mandat electū epin assumere
z nullis aduersis cōtraire.

Epistola. ccccviii.

Pius zc. Dilecti filij. S. z. a. b. Cōmissa nobis desup cunctoz fidelū cura:
nos vigilare cogit: ne satban diuisionis auctor aduersari nō pualeat: z cre
ditas nobis oues aut mactet aut dissipet. Hinc ē q cause eccliasice liber
tatis z iurisdictionis cōseruande ptra vos p dilectū filiū electū leodiciē. dñm vīm
mota: z ob hoc eccliasicū interdictū posuim⁹: offeratisq; vt intellexim⁹ ea q ad hui⁹
differētē sublationē oportuna credim⁹. Dignū arbitrati sum⁹ vt vices nostras i
ea causa taliter interponam⁹ q ecclia leodiciē. releuet z diuinus cultus resumat
atq; inter vos z ipm dñm vīm bona par z cōcordia fiat z pseruet. Qb quā rem
felicitat pagenda mitem⁹ de primo virū pbatū sufficiētī de hac prate fulcitum.
Quapropter vos in charitate hortamur: atq; aplica auctoritate districe pcipe
tes mādām ne p vos aut p vīos seu aliū quēq; dicto dño xpo electo. seu alijs q
buscūq; in hac cā aduersarijs moueatis guerras: aut via facti cōtra ipos quicq;
attemtare psumatis: s venturi ad vos nostri ex parte expectetis: ne sanguinis ef
fusio (si qd ablit interuenierit) deū offendant z cām ipsam difficiliorē desperatāq;
reddat. Datū rome apud sanctū petrum sub anulo piscatoris die. ij. Ianua
rii. Anno. M. cccclxiiij.

Penitet olim cōposuisse tracta-
tum de duobus se amātibus.

Epistola ccccx.

Tractatū de amore olim sensu pariterq; etate iuuenes cū nos scripsisse re-
colimus karole fili dilectissime penitētia imodica pudorq; ac meror aim
nostrū vebementer excruciant. quippe qui sciamus quicq; ptestati expres-
se fuim? duo contineri in eo libello: aperta videlz sed heu lasciuia nimis priuen-
temq; amoris histōriā: et morale quod eā consequit edificas dogma. Quorū pri-
mū fatuos atq; errantes video sectari q; plurimos. Alterū heu dolor pene nul-
los. Ita imprauatū est atq; offuscātū infelix mortaliū genus. De amore igit qua
scripsimus olim iuuenes cōtemnite: e mortales atq; respuite: sequimū que nunc
dicimus et seni magis q; iuueni credite. Nec priuatu hominē pluris facite q; pon-
tificem. Eneam reuocite: Dium suscipite. Illud gentile nomē parentes indidere
nascenti: hoc christianum in apostolatu suscepimus. Porro si quem descripsim?
curiali lucretieq; amorem deuoti vt accepimus. O miseri: O insipientes perlegi-
tis hic propensius iam iam accedite. Quando quidem non duorum modo: sed
omnium amorē: immo vt poete fingunt deum amoris cupidinem quanto vale-
mus ingenio quanto possumus artificio describemus. Si artem queritis o scri-
ptorum nostrorum curiosi lectores: plus artis profecto hic q; ibi reperietis. Si
fructum: si compendium: si ornatū hic totus est fructus compendium totum: de
ornatu aliorum detur iudicium.

Vidimus effigiem lasciu nuper amoris
Que nimum mentem mouit imago meaz
Nec barbā malis: nec corpe tegmen habebat
Nudus terga manus pectora crura pedes
At bumeris ale suberant et flexilis arcus
Lumina sub tenero ceca supercilio
Cur puer imberbes nulla lanugine malas
Cur melius nulla corpore veste tegat
Lumine cur careat pbaretram cur gestet et arcum
Cur habeat pennas calliopea refer
Sic ego. Sic retulit quesitas ilico causas
Maxima pegasei calliopea chori
Qui sapit euitat malesana cupidinis arma
Et tñ pueros intrat ineptus amor
Sive q; est puero similis qui cepit amare
Et perit mente. pingitur inde puer
Pingit et nudus. nullum seruare pudorem
Et meminit simplex et manifestus amans
Pingitur et cecus quia non bene cernit honestū
Nec scit quo virtus quo ferat error amans.
Nec quia que peccet credat secreta latere
Cuncta nec in sese lumina versa videt
Sic est omnis amans sic se sic omnia nescit
Consilium famam federa iura deos
Iures q; curuo torquebat spicula cornu
Pungere corda ferus significatur amor
De leuibus volucres bumeris suspendeat alas
Causa est: buccillus q; leuis errat amans
Nec q; amor cursum non semp seruat eundem
Nunc abiit et paruas post redit inde moras
Dixcrat et pressis omniuit orsa labellis

Effudi tales protinus ore sonos
Quā vidi effigie pharetrā gestabat ⁊ arcū
Fartamen in dextera non fuit vlla sua
Sed quoniā veterum finere poemata vatū
Quos ego quid temere cōmemorasse putem
Dic quare nam tedas fertur gestare cupido
Dic precor armatas cur habet igne manus
Quesitam verbis respondens musa duobus
Sic leuiter causam reddidit. Vrit amor
Accipe lascini quēnam sit amoris imago
Carole cypriace gloria magna soli
Et melius miserū caueas dum noxis amorē
Ecce deas ad te dum mea metra leges

Non insule igitur vt est apud lactantium quidam poeta tristipsum cupidini describens non modo potentissimū deorum cupidinē, sed etiaꝝ victorem facit. Enumeratis enī moribus singulorū quibus in potestatem cupidinis ditionēqꝫ venissent: instruit pompam in qua iupiter cum ceteris dijs antecurram triumphantis ducitur catbenatus. Eleganter id quidem a poeta figuratum: sed tamen non multum distans a vero. Qui enim virtutis est expers: qui cupiditate aut libidinibꝫ vincitur malis. non cupidini vt ille finxit sed morti subiectus est sempiternē. Stultus autē marci tullius inquit lactantius qui gayo veri adulteria obiecit: eadem enim iupiter quem colebat admisit qui pelodio sororis incestum. Et illi optimo maximo fuit ⁊ soror ⁊ coniunx. Quis est ergo tūc excors qui hunc regnare in celo putet: qui ne in terra quidem debuit. Aspice quoqꝫ phos vite magistrōs moresqꝫ eorum ⁊ vitam diligenter inquire: ⁊ inuenies paucis exceptis iracundos: cupidos: libidinosos: arrogantes: proteruos: ⁊ sub obtentu sapientiē suā vicia palliantes: cum vomi faciant ea q̄ in scholis arguissent. Nē tior fortasse accusandi gratia. Nonne idipsum tullius fatet ⁊ querit in hec verba Quotus quisqꝫ phorum inuenit: qui sit ita moratus: ita animo ⁊ vita institutus vt ratio pestulat qui disciplinam non ostentationē scientiē legem vite putet: qui obtinere ipse sibi ⁊ decretis pareat suis. Videre licet alios pecunie cupidos: alios glorie: multos libidinū seruos: vt cum eorum vita mirabiliter pugnet oratio. Hec cicero. Quare de re coacti sunt q̄ plures: hi vō maxime qui sequunt in venerem. inqꝫ libidinosos ⁊ molles: immo in brutales veneris mundiqꝫ amatores taliter exclamare.

Prudentius

Va venus ad nutum trabis omnia numina celi
Astra moues alioqꝫ rotas errore planetas
Accendis gelidam sub fratris lampade phebem
Tu feratu ceca: cecū tu ianua leti
Corpora tu maculas animas in tartara mergis
Abde caput tristi: iam seruida pestis abyssō
Occide prostrubulū: manes pete: claudere auerno
Hucqꝫ tenebrosū noctis detrudere fundū

Architrenius

Combussit frigidū pastorem pergama grecos
A veneris surgens faculis amor ignis ⁊ ira
Landuit alchides veneris mensiqꝫ fauilla
Hoc sale sal hominū salomon inulfos amari
Demeruit: more qui amaro gessit amorē

Iuuenalis

Sunt qui vicia herculis inuadunt et de virtute loquuti

flumen agitant ego te cecentem serte verebor

Infamis varillus ait: quo deterior te

Zoipedes rectus derideat et thibem albus

Laccantius. Igitur qui docent tamen nec faciunt: ipsis preceptis suis detrahunt pondus

Quis enim obtemperet cum ipsi preceptores doceant non obtemperare. Bonum est recta et bona

nesta precipere sed nisi et facias mendacium est. Et est incongruens atque ineptum: non

peccatore sed in labijs habere bonitatem.

Seneca in epistolis. Merique philosophi tales sunt ut sint deserti in conspectu suum. Quos si

audias in libidine in avaricia in ambitione perorantes iudicium suum professos putes

adeo redundant ad ipsos maledicta in publicum missa. Quos non aliter intueri de-

bet quam medicos quorum tituli remedia habent periculis venena. Quosdam vero nec pu-

dor tenet vicio sed patrocinia turpitudinis sue fingit: ut etiam honeste peccare vi-

deat. Faciet enim sapiens quam non probabit ut etiam ad maiora transitum inueniat. Relinquit

morem bonum sed tamen aprabit et quibus alij videntur in gloria aut voluptate ut et agere

rei causa. Lactantius in institutionum libro tercio aristippo cirenaicam magnam cum thaide

nobili scorto fuit consuetudo. Quod flagitium grauis ille philosophus doctor sic defendebat ut

diceret multum in se et ceteros thaidis amatores inesse quod ipse haberet thaidem:

alij a thaide haberent. Quod clara et bonis imitanda sapientia. Quicquid viros liberos in

disciplina daret: ut disceret bene meretricem. Aliquid in se et perditos inesse dicebat:

quod illi sua bona perderet ipse gratum luxuriaret. In quo plane sapientior meretrix fuit

quam sic philosophum habuit plenone: ut ad se ois iuuetus doctoris exemplo et auctoritate

corrupta sine ullo pudore concurreret. Quid ergo interfuit quod philosophus ad meretricem fa-

mofissimum comaret: cum enim populus et riuales sui viderent oibus perditis nequiores

hunc satis fuisse ita viuere sed etiam docere libidines cepit: ac mores suos de lupanari

ad scholas transtulit: differens voluptatem corporis esse summum bonum. Que doctrina ex-

crabilis et pudenda non in corde philosophi sed in sinu meretricis est nata.

Referat thurco fidei nostre veritatem et col-

lidit errores machometi atque sectam suam.

Episto. ccccx.

Plus episcopo seruorum dei. Illustri machometi principi thurcorum. Timorem

diuini nominis et amoris. Scripturi ad te aliquid pro tua salute et gloria. proque com-

multarum gentium consolatione et pace. Exortamur ut benigne audias verba

nostra nec prius damnes quam iudices: nec prius iudices quam singula diligenter intelligas

Accipe que scribimus in bona parte et usque in finem patienter audi. Si bona sunt que

suademus amplectere. sin mala respue et in ignem mitte. Neque ideo cunctas reicias

quod christiani bonis est: et ei christiani qui ceteris preest. Non enim te odio persequimur: neque tuo

insidiamur capiti quis nostre religionis hostis existas: et armis christianam virgeas plebem

opibus tuis non tibi sumus infensi: diligimus iubere domino inimicos nostros. et persequen-

tes nostris oramus. Sapientibus et insipientibus debitor sumus: et oes cupimus fieri saluos

grecos: latinos: iudeos: saracenos: oibus optamus bona. Scimus vera bona ne-

minè assequi posse. quam extra euangelium degit: et a christo domino nostro est alienus. Noli autem

aures claudere aut oculos auertere: cum christum nominamus quem machometea lex in qua

natus es et virum sanctum et prophetam magnum: et virginis filium: et miraculis clarum dicit

Multa tibi per eum et maxima bona aduenient si ei credideris et eius sacris initiari

volueris. Exoresces bec cum principium accipies: sed audienda est tota lex. deinde iud-

icium promendum. Audi quo tendimus. Multa tibi et tuis per genitoribus cum christianis

bella fuerint. Multus sanguis effusus est. Multe urbes deletæ. Sacre ecclesie incen-

sæ. Rapte virgines. Violate matrone. Placati agri. Scelera perpetrata sunt. que-

cumque in mente venire possunt dum thurcus et christianus uter impet gladium contendit.

Tibi ut fama et opera ipsa loquuntur: ingens desiderium est christianos sub iugum mittere:

et imperium latini nominis obtinere. Et sunt fortasse qui hoc facile suadent: et oia tuis

armis peruia dicunt: et alij tuas vires amplificantes xpianitas attenuant. alij in di-
uisionibus et odijs que gentē nostrā excedūt spem collocant: band difficile existi-
mantes eos vinci ab exteris posse: qui domi dissident. **N**os nō ita ignari te credi-
mus nŕarum rerū. quin scias quanta est xpiane gentis potentia q̄ valida hispa-
nia: q̄ bellicosa gallia: q̄ populoſa germania: q̄ fortis britania: q̄ audax polonia:
q̄ strenua hūgaria: q̄ diues et animosa et bellicariū perita rerū italia. **S**ola hūnga-
ria diu pgenitores tuos et te ipsum fatigauit. **O**ctuagesimū iam annū aduersus
hūngaros tburcorū signa serunt: et adhuc circa sanum ac danubiū berent. vna te
gens tuasq̄ vires agitat: quid facias si tibi cū italica aut gallica aut germanis res
fuerit amplissimis et robustissimis populis. **F**ortasse est qui dicat iustinianū im-
peratōrē constantinopoli sedentē misso in italiā bellisario: cū parua manu mī-
litum perditā romam et reliqua loca vsq̄ ad alpes recuperasse: nec te iustiano
minore ēē. **C**aue ne te fallant adulatorēs: domestica regū et assidua pēstris. faciles
principes magna de se loquentibus aure prestant atq̄ idcirco sepe decipiunt. **R**-
arus est qui non se vērō maiore credat. **I**ustinianus vniuersę grece et illirici et asie
et libie dñs erat: et italiā nō acquisiuit: sed recens perditā recuperauit: et a gorbis gē-
te barbarā: non ab italica abstulit: nondū amor impij romani in mētibus italica retri-
guerat: neq̄ ullus erat qui barbarici iugum equo animo ferret: cuncti arma pro
imperio et pro patria magnis animis susceperūt. nec tam bellisarius italica liber-
tatem restituit q̄ itali suum decus vendicarunt. **Q**ui progenitores nūq̄ aut pos-
sederunt italiā aut viderunt: nec tibi ius vllum in ea est q̄ si pergas italiā in-
uadere. senties tibi cum viris bellum esse. **F**atemur res claras tui maiores egere
nec tua minora sunt opera qui constantinopolim expugnasti: et peram e regione
ianuensem. coloniā et peloponesum: magna ex parte in deditiōne accepisti: et in-
rastra et in walachia non paucum agri adeptus es: et sepe tuos hostes fudisti. et h̄
anno. **S**ynopem vetustā vrbem metis eupatoris patriā et eius tyrannū cepisti:
et trapezunte direpta incolas eius et imperatorem in captiuitate abduxisti. **E**t io
bannem cassanum pzelio congregi ausum superasti. **M**agna hec tibi vident nec
nos parua dicemus. **E**t iulius cesar cum de victoria pontica triumpharet in cur-
ru quo debebatur hec verba iussit inscribi. **G**enitvici: vici: imbelles eas gentes
et parui momenti cristinans. quas pompeius pauloante domuerat: et tu hac esta-
te superasti. **A**lia est italorum natura: alie vires: alia ingenia: alij animi. nesciunt
subesse qui soliti sunt preesse: et nunc tota italia armata est equis et hominibus ple-
na. nec pecunia caret: que neruus belli dicit. **N**ō pugnabis contra feminas: aut
italiam: aut hūgariā: aut aliam in occidenti prouincias ingressus: ferro hic res
geris nō asiaticis sudibus calib? foras pectora tegit. equi sūt et boies lecti pugnāt
ordines seruant: nec vano metu pauent. **F**ortior sit necesse est. et manu pemptior
et animo prestantior q̄ eos loco depellat. **N**ec christiana discidia desiderio tuo cō-
ducere putes: aut in his confidas: vntent christiani omnes: quando te audiant
interiora xpianitatis accedere: nec tu melius christianoꝝ paci consulere potes:
q̄ validis et magnis copijs xpianitatem inuadens: cessabit priuata odia vbi pu-
blica senserunt: et cōiunctis viribus aduersus cōmunē hostē arma sumens. **N**ec
tu necesse arbitreris ad impulsandas tuas incursiones ad cōprimendū tuū impe-
tum: tuasq̄ vires elidendas: totam xpianitatem vniendā esse: qd̄ fatemur difficile.
Sed vna ex quatuor nationibus satis fuerit super satis tuas copias profligare.
Alq̄ vt de alijs taceam? q̄ plures esse in tuo palatio arbitrant qui terrā italiā lu-
strauerūt: et vires et ingenia noscūt: ipos audi atq̄ iterroga: an equarētuis viribus
italia possit. an vinci tuis armis. an tuo impio subijci. **P**lus negocij romāis fuit
italiā acquirere q̄ orbi reliquo frenā imponē. **D**icer alijs qd̄ supra tetigim? inter-
stina odia que nŕam gentē exagitant: introitū tibi in italiā posse prebere et vñ
principum te excludat: alterum includat: daturumq̄ auditum. **S**ūt diuisiones sa-
ne et inimicitie et similitates inter italos plures et graues et piculose: et vtinas non

erunt. **S**z nullus ē q̄ dñm pati nō xpianū velit oēs i fide orthodoxa mori volunt.
Nulli autē? Ea religioe recedē. **N**ō hic inuenies qd̄ tui maiores apd̄ grecos q̄ cō
tendētibus de impio duob? nūc vni nūc alteri min? potēti auxilia misstruere do-
nec ambos enervatos et exhaustos ciece: et sibi principatū arripuere. **A**lie sūt ita-
lie potētie: alij regū oculi: alia ciuitatū p̄silia venetoz respública sapia diues et au-
ro xpo deuota: vt nra fert opūio prius leuertet fundit? q̄ hostē religionis in ita-
liā patiat intrare. atq; bec qd̄p sefe qñ statuerit nullis adiuta vicinis tuas opes
euertet tantū terra mariq; pot. **I**n florentine vrbis magnificentia ignores et vi-
res et opes et quātus ē in ea religiois cultus: quāta erga ihm reuerētia: quantus
amor: credis ne fieri posse vt bec ciuitas italiā diuerse religiois hoibus apertū si-
nat? Sūt alie multe vrbes insignes: multi p̄ncipes dari et magni. **N**ihil de regio-
sicilie vicinus qd̄ armis hac tēpestate pcutit: nō possum? multa nobis de illo p-
mittere: sz tñ hoc asserere q̄ q̄q; duo reges de ipso litigēt et bello recerēt: malue-
rit tñ vterq; regno priuari q̄ tuis auxiliis victoria potiri q̄ si ad te alter p̄fugerit
toti? italie in se odia cōcitauerit. **I**n gallia cis alpina q̄ et ipa pars ē italie dur me-
diolanēsis in armis excellit et potētia: par regib? bz. **N**ec parue sūt ducis mutine
vires aut ianuenis qui liguribus p̄est mari. **N**ō p̄tēndens ducis sabandie opu-
letus et validus in italia p̄ncipatus. **I**dest marchio mātuā? Sūt alij cōplures
vrbū dñi. q̄bus nihil pōt esse molestius q̄ nobile italiā vane sup̄stitionis ritu se-
dari. **D**e nobis et ecclie romane ciuitatibus et puincijs tacemus. qñ nram tibi p-
fessionē baud ignotā ēē p̄fidim? quibus sola cura est seruāde et ampliande fidei
dñi nri ihesu. **H**ec si accepisti ab alijs gaudemus. veritate em̄ accepisti. **S**imi-
lis hortamur bec discutas et verū vestiges: inuenies nihil nos ēē mētitos. **N**ō
foliū sibile vt quidā ait de euāgelij pagina recitamus. **D**ifficile est atq; adeo dif-
ficile vt impossibile dici queat: te tua in lege p̄manentes: voti cōpotem fieri si vt
aiunt imperiū xpianū desideras. **P**ices q̄ plurimos tibi xpianos subesse: et de
reliquis idē speras: nō est par rō. paucissimi sub tuo imperio xpiani sunt: q̄ ad ve-
ritatē ambulent euāgelij. **O**mnēs aliquo sunt errore imbuti. **M**uis xpm co-
lant armeni: iacobite: maronē: et alia quedā nomina greci a romane ecclie vni-
tate aberant. cūz tu constantinopolim inuassisti: neq; adhuc decretum florentinū
acceperant et in errore stabant: neq; de sancto spiritu: neq; de purgatorio igne cō-
sona recte fidei sentientes. **P**auci fortasse inopes veri xpiani: necessitate nō vo-
luntate tibi obediūt. **A**t vrbes italie potētissimas nō est tūz cogere: validiores
sunt q̄ tuis queant exercitibus supari. **N**osti que tibi acciderūt cum taurinū in-
uassisti: qd̄ nostra etas belgradū vocat. **P**auci cruce signati innumerabiles tuas
copias prostrauerunt. **N**ō est de italis speranda victoria quibus aduersa fuit in
bungaris pugna. **Q**uo circa vt eo tandē veniamus quo nostra festinat oratio et
id dicamus quod ad scribendū cōpūlit: tuamq; gloriā et tuam salutē tibi deniq;
ostendamus. **A**dbibe his paucis animum. **S**i vis inter christianos tuum imperiū
propagare et nomen tuum q̄ gloriofum efficere. non auro: non armis: non exer-
citis: non classibus opus est. **P**arua res omnū qui bodie viuunt: maximum
et potentissimum et clarissimū te reddere potest. **Q**ueris que sit non est inuentū
difficilis neq; procul querenda: vbiq; gentium reperit id est aque paucilluz quo
baptiseris et ad christianoz sacra te conferas et creq̄as euāgelio. **H**ec si feceris
non erit in orbe princeps qui te gloria superet: aut equare potētia valeat. **N**os
te grecoz et orientis impatorē appellabim? et qd̄ mō vi occupas et cūz iniuria
tenes: possidebis iure xpiani te oēs venerabunt et suarū litū iudicē faciet. **O**p-
pressi vndiq; ad te veluti cōe patrociniū cōfugiet: ex toto fere orbe ad te. puoca-
bit: multi sponte sua sefe tibi subijciēt: tribunalia tua sequent: et tributa p̄stabit
Licebit tibi surgētes extiguē tyrānides. iuuare bonos: oppugnare malos: nec ro-
mana ecclia te arguet recta via vadēte. **E**adē erit erga te charitas p̄me fedis q̄ i ce-
teros reges: et tāto maior: q̄nto eris ip̄e sblimior. **F**acile ē pacto sine sāguie sine

armis multa poteris nāscisci regna. inladislaus lituanie princeps vitulū dī fratē cū
aspiraret ad regnū polonie: cētq; infidelis vt voti sui cōpos fieret: xpian⁹ effect⁹
ē t regnū obtinuit. Quid filius casimirus regnat: alē filius? q etia apō būgaros regna
uit in bello d genitorē tuū gesto fugat⁹ occubuit. Quid reris de te fiet xpianis in
tiato sacris. Magn⁹ erit ad te cōkursus t felicitat⁹ gen⁹ existimabit inē subiectos
tuos annuerari. Quippe vt arbitramur si xpian⁹ fuisses: inoz tuo ladislaus būga
rie ac bobemie rege: nemo pter te sua regna fuisset adept⁹. Sperassent būgari p
diuturnā bellorū mala sub tuo regimie pacē t illos bobemi secuti fuissent. Ez cū
eēs nre religionis hostis elegerūt būgari viri fortes t fidelissimi: religionē poti⁹
cū bello retinē q ea p dital pacē psequ. Quot sūt in epiro: i pelopōneso: i macedo
nia: i reliq grec a: i dalinacia: i insulis. egei: carpaci t yoni maris: q tuū impiū nō
alia de cā refugit: nisi q alien⁹ es a xpī ritu. t hi mō ad nos mō ad alios recurrit:
opeq; petūt: extrema oia sibi tui pūsq; te circūcū t alienigenā: dñz ferāt: t nos
eos aliq argēto aliq frumēto aliq reb⁹ alijs subleuam⁹. Qd si baptizat⁹ eēs t
nobiscū ambulares in pmo dñi cum ofensu: nec illi tuū impiū tanto tpe formi
darēt: nec nos eis aduersus te ferrem⁹ opez. Ez tuū poti⁹ brachiū in eos implo
rarem: q iura ecclie romane nōnūq; vsurpāt: t d matrē suā cōmua erigūt. Et si
cut nī ancessores stephan⁹ adrian⁹ leo aduersus bacristulphū t desiderū gēlō
gobarde reges pipinū t karolū magnū accersuerūt. t liberati de manu tyrānica
impiū a grec ad ipsos liberatores trāstulerūt. Ita t nos in ecclie necessitatib⁹ tuo
pocinio vteremur. t vicē redderem⁹ accepti būficij. Qūta eēt abūdātia pacis
quāta xpiane plebis exultatio: quanta iubilatio in omni terra redirent. Augusti
tpa: t q poete vocāt aurea secula renouarent. Bitaret par⁹ cū agno: t vitul⁹ cū
leone. Gladij verterent i falces i vomeres ac ligones rediret o ferrū: extollerent
agri: euclleret aspera vni⁹: terra miteret: vici reparent i vbes resurgeret tē
pla des sacrata q ceciderūt emergeret: collapla mōasteria t plena viris religiosis
vni⁹ oia laudib⁹ psonaret. Quāta tibi redūdaret felicitas q ad eternū pastoris
ouile cūctas redigēs oues. Quātū te oēs amarēt: obfuarēt: extollerēt: q cōis
oim pacis t salutis fuisses auctor. Diceret aliq; hāc pacē bñtione hāc cōem le
ticia bñt posse sub tua lege. Errat q b cēset: multos reges multos populos vnitos
eē oz: pūsq; tuā legē vbiq; disseminēs: nec si vñas corpa vnies aios: sūt xpiani
suā legē sanctā eē t verā t salutarē: nec diuoueri ab calpñt. Quis aliq aut libidie
ducti aut auaritia tracti: aut voluptati illecti: aut metu mortis attōiti: aut cruciatu
supati. nōnūq; circūcidant: t i tuos rit⁹ occidāt. qz si corda possēs inspicē: itellige
res neminē eē q libent⁹ pultoz recesserit ab euāgelio. Quidm⁹ supra qntū pcel
lāt xpiane gen⁹ vires. Et qd difficile sit tot nationes xpīm coletes euicē. Mō ē q pa
cē speres sub lege machometbea: q nō ē sal⁹. difficultates expimenē p vides q
erit muld xpianis hisq; oim nō veris impas: mine tñ eis tuā legē psuadē potes
min⁹ psuadebit veris q nō i argumētationib⁹ rōnū: s i solo ferro fudata ē: t q vi
cere disputādo n sperat: t vici formidat. Mō sūt xpiani q vel bello supari possint
vel disputatiōib⁹ decipi. qn t armis excellūt t rōnib⁹ munitissimi sūt: nō solū diui
ne scripture: s et p bice. Impossibile est sub lege machometbea vñionē fieri. sub
xpiana facile fieri pōt. Et id mag ex pte i tua voluntate cōsistit. Tu vn⁹ si annuas:
thurci oēs annuēt. Nec syri aut egypti aut arabes aut libies aduersabunt: tecuz
qcaq; ē itra belles potū t euphratē t qcaq; possides i europa pueret. Quid faciet
bacul⁹ egyptiorū arūdine. qn xpianū te viderit effectū. Quid imbellis arabs qd
nudus aler. Oib⁹ his ethiopes imminēt: p bñt iobanū parētes. q xpianus est non
poterūt t illis t reliq xpianis obsistere. Nili cursuz retinere possūt echiopes. t
dgregatā aquā dimitte q rūpat aggeres. Et totā mundet egyptū. atq; submerget
eu sydius apparet arcturi byspani t siculi facile mauritamas inuadūt t catbalani
cū ianuētib⁹. Scis quātū valeāt occidue classes. t quātus est terror vel tirijs vl
alexandrinis vel ceteris oriētalib⁹ qn xpiane citremes ad eos nauigāt. Tu certe

auctoritas et ai magnitudo: et in bellis felicitas apud oēs admirationi est quā ma-
chometes sequi legē. **N** si te nobis adiungeris huius totus orientis reuertet ad
christum: una est voluntas pacare orbem potest. Et ea tua est si ad baptisimam gram se conuer-
tat. **I**n te est crudelibus bellis imponere finem et tantum prestare mortalibus bonum quantum
effari non possumus. **Q**ueret aliquis quid quiesceret orbis: thurcis ad christum conuersis. quoniam
nec ipsi christiani inter se concordēs existunt. et multa per Italia germania gallia: et reliquis
prouinciis desolatis bella. **D**ixim⁹ dissidere inter se concordēs existunt. Et multa per ita-
liam germaniam galliam in gentibus boies non negamus et pluribus in locis ferro con-
tendit diuino olim consilio sub octauiano propter reuerentiam saluatoris qui tunc in
carne natus est ea pax in orbe fuit quā nec antea nec postea uisa ē. **D**ifficile est tunc
modum impossibile quiescere in terris oia: ubi boies sunt affectibus subiecti repro-
bis. **I**lli ambitio eragitat: hūc cupiditas trahit: libido alium impellit: multa ē in
mortales belli materia: sed non sunt tam atrocia inter christianos plura quam inter thurcos
et christianos. **C**hristianus cum christiano de agri possessione: de regno: de impio: de gloria
contendit: cum thurco de religione: de libertate: de uita. **I**nter christianos qui bello
vincunt positae armis nec uita nec libertate amittunt: et multis etiam patrimoniis
dimittunt. principes imperio priuant: inferiores domum mutant. reliqua teneant.
In preliis que gerunt aut cum thurcis aut cum saracenis qui succubunt si uita non
amittunt in feruitute redigunt. et multi etiam religioni renunciare cogunt. **N**ec acer-
bissima sunt et inanimissima bella: que si tollant quod in te sit esse monstrauimus
par marina exortus et uniuersalis quies. **N**on sunt reliqua bella huic comparata fa-
ciem quodammodo pacis habent et ocy: nec illa tam multa erunt quando unus affit
solum modo cōspicere possit iniurias. qualiter te futurum non ambigimus si cum tua po-
tentia christianus efficiaris. **F**ides ne quantum tibi laudis affert baptisimam lauacrum
quantum cum christo sublimis: et conspicuum redderis. **Q**uis prohibet aquam quid metuis.
Noces fortasse aulicorum times tuorum: quorum non dubitamus dicturos tibi aliquos: quod
cogitas quod agis. quorum sum te tua uoluntas trahit. **N**is baptizari uis christianus fie-
ri. **N**escis quod periculum adis. oēs te thurci deferent: et ubi existimas fieri magni-
ficus nullus: et thurcus natus thurcos deferet inter thurcos creuisti: thurcorum te
in manus extulit. thurci asia et grecia gubernant: thurci exercitibus praesunt. qui si uel
minimas famam tue mutationis acceperint: euestigio sumptis armis te delecto: im-
peratorem alium substituēt tu nudus et expulsus euaseris: apud christianos medicabis
panem: nam quod thurcus est quod sue religionis peniteat. moriemur oēs priusquam
phete iugum excutiamus. **N**on sunt parua quod isti obiciunt adhibenda est et huic parti me-
dela: qua nemo tempore melius inuenient. **N**osti tuos boies et quibus prouincias comise-
ris: non ignoras quanta sit cuiusque fides. et quod animus non te latet non sit sine periculo ma-
gnū facinus et memorabile: uilia sunt quod paruo emunt: diligetia hic et labore opus
est. peruestiganda sunt amicorum consilia. noscenda subditorum ingenia: et his utendum est quod
fidus et prudentes uideris. **S**eruiunt tibi non pauci ex christianis nati. quod quis circūci-
si sunt non tamen christiani nomine oderunt. **H**is excretus his praefecturas reddere potes quod tui
sunt amatissimi: et ita regnum ordinare: ut quoniam uelis praesto sint oia tui subditi magna
ex parte greci sunt et armeni ut dixim⁹. **J**acobites quod est aliquot erroris habent. christiano
tamen nomine censent. nec aliud magis cupiunt quam te silem eis esse: et illi deum colere quem co-
lunt ipsi. speraret meliori esse loco futuros quod nunc incipia quauilissima sunt. tributa ex-
solunt grauia: iniurijs afficiunt quotidianis ad bellum ducunt inuiti et inermes ce-
dibus exponunt. priuant liberis et uxoribus: miserima res est postquam filios educa-
uerunt: eos perdunt: rapiunt in palatium pueri circūcidunt et machometis ritibus im-
buunt. **M**idetur infelices parentes non modo corpora liberorum uerum animas etiam ire perditus
et angustia inter torcalamitates plorare non presumunt. maiora mala timebunt. **M**e-
mo horum te diligit. neque enim natura fert ut eos amemus quodibus patimur mala: quod si
te christianum cerueret: mirum modum diligeret felicitatem tuam cuperet: et oibus studiis

tua gloria q̄r eret. ⁊ filios suos ⁊ seip̄os q̄libetissime tibi donaret maḡ ē hor̄ mul-
tudo: ⁊ p̄ sua religione p̄stātia. **N** si prudent̄ eos tractauer̄. nihil tibi de religio-
ne thurcor̄ verēdū erit. **P**er medios inf̄ xp̄ianos se se vidētes tue poti⁹ volūta-
te p̄sentiet̄. fortunas ⁊ dignitates fuaturi q̄ mort̄ piculo se subiiciāt. **N**ō suadem⁹
re nouā aut insuetā. tritū est iter qd̄ ostēdim⁹. **M**ulti s̄ ⁊ magni reges ingressi sūt
apud fr̄acos ⁊ gentilis ⁊ idolatra xp̄ian⁹ effect⁹ ē clodion⁹. ⁊ simul cū eo regnū p̄-
ceres baptizari nō recusarūt. **A**pud hūgaros stephan⁹ n̄ris iniciat⁹ sacris oēm il-
lā gēte xp̄o acq̄siuit. **A**pud velogotas q̄ lōgo tpe i hispania regnauerūt ⁊ vsq; in
bec tpa eiusce gen̄ sanguis impat. Ricard⁹ leinugildi fili⁹ suadēte leandro ipalēsi
ep̄o arriane renūciauit heresi. ⁊ cū oī gēte sua catholicā fidē cōplect⁹ est. **A**pud iō
gobardos agilp̄b⁹ suasu piugis theudelinde reliq̄t idola. ⁊ cū oī p̄lo xp̄iane sese
legi subiecit. **A**pud hyberos q̄ sūt i asia impante p̄stātino maiorē rex gen̄ cū con-
iuge ⁊ oī nobilitate atq; plebe ad p̄dicationē vni⁹ captiue mulieri relicto idolorū
infantia b̄p̄izat⁹ est. **S** qd̄ moramur. ⁊ nō exemplū illud adduxim⁹ qd̄ oīm ma-
ximū p̄stātino ip̄e impator ac monarcha viā apuit quā tu ⁊ tuus ingredi absq̄
ylla cūctatione possēris. **D**ēs q̄ eū p̄cesserāt impatores excepto p̄bilipo gētilis
fuere: iouē: mercuriū: apollinē: berculē. ⁊ alia q̄ sūt mōstruosa noia tāq; deos co-
lebāt. **S**enarū ⁊ oī rōano p̄lo stulticia xp̄s erat. **P**roponebant passim edicta q̄
xp̄ianos cōpēdi inebāt: ⁊ nisi sacrificaret idol⁹ crudelib⁹ modis inficī. **N**il vi-
li⁹ erat xp̄iano. **I**nfame gen⁹ ⁊ malefici bēbāt oīm q̄ xp̄o crederēt sub nero
nec sub domitiano sub diocletiano crudelissima i xp̄ianos desunt p̄secutio. ac cō-
stātino accepit imp̄i fastib⁹ postq̄ p̄suasus ē a siluestro p̄decessore n̄ro i simulacr⁹
demonia coli ⁊ vniū tm̄ dēi eē cū p̄e ⁊ sp̄s xp̄m ibi ⁊ i euāgelica t̄mō lege
salutē iueniri. nō ē cūctat⁹ xp̄i fidē āplecti. nō dixit senar⁹ mibi aduersus erit. resi-
stet p̄la: copiar⁹ duces alienabūt imp̄io reūciar. **S** alto aio iactās i deo sp̄s suū
editit q̄ publice xp̄m coli iussit: ⁊ eā fidē teneri ab oib⁹ imp̄io subiect. quā b̄i apli
petr⁹ ⁊ paul⁹ rōanis tradidissent: nec p̄pterea sinistri aliq̄ sibi accidit. **S** tū po-
tissimū excellēs ⁊ gliosus euasit. cū i verit̄ suis crux dñi ihu apposita resplēdit.
Viderat p̄ q̄etē i aere signū cruc⁹. ⁊ vocē audiuerat dicēte i b̄ p̄stātino vince pa-
ruit: vixilla cruc⁹ ererit: ciuilib⁹ bell̄ finē iposuit supauit hostes barbaros afflixit
imp̄iū ampliuit. pacē subdiū dedit: eccl̄as apuit: p̄lia sacerdotū celebravit. be-
refes etim inuauit: lucē quā acceptat ab euāgelio cūctis gētib⁹ cōicauit. **M**agnific⁹
⁊ excelsus sup̄ oēs cesares inuēt⁹. grecis ⁊ latinis n̄ris celebrat⁹ impauit ānos su-
pra. xxx. sedē imp̄i apud bisantiū erexit. **E**t ampliat ciuitatis menib⁹ multisq; tū
publicis tū priuatis edificijs magnifice p̄struccis de suo noie cōstantinopolis ap-
pellauit: ⁊ plen⁹ dierū apud nicomediā edito testamēto in quo filios imp̄i succē-
sores reliq̄t: vt xp̄ianū decet sacris eccl̄ie receptis ⁊ vita deceffit. **Q**uid erat quod
ille ampli⁹ in terra posset optare: imp̄io potitus est oīm maria vita cū ⁊ lōga fuit
⁊ paucā obnoxia morbis: inimicos humiliatos vidit: et qd̄ boib⁹ dulcissimum
eē solet. heredes amplissime fortune filios dimisit. **N**ec alicnū fuit tantū impa-
torē q̄ xp̄ianā fidē tātope ampliauerit in alio seculo. cū xp̄o regnare vt est credē
cui seruiuit duz hic viueret. **N**ō si oib⁹ q̄ patriā auerunt iuuerint defenderit: cer-
tū ē eē in celū d̄finitū locū in q̄ b̄i tuo sempiterno fruāt: sicut p̄bi doctissimi tra-
didērūt: multo id certi⁹ de illis sperādū ē q̄ p̄ lege dñi v̄l suāda v̄l augēda sūmis
studijs p̄tēderūt. sicut de p̄stātino oñsuz est: quē sicut i terra felicē fuisse vidicim⁹
ita et i celo b̄m credim⁹. **E**adē p̄culdubio enētura tibi eē p̄fidim⁹ si nobiscū sapi-
ens xp̄m colas ⁊ magnū p̄stātini imitē: quēadmodū rōani cū suo ipatore xp̄ia-
ni sūt effecti. ita et thurci vna tecū baptizabūt eritq; tuū regnū sup̄ oia q̄ sūt i or-
bet: et nomē tuū nulla silebit etas. **L**atine te l̄re et grece et barbare celebrabūt nō
inf̄ mortales erit q̄ te potētia aut gl̄ia p̄cedat. **M**agna sūt b̄i p̄mittim⁹ maiora q̄
sequunt̄ de regno de potētia b̄i seculi. de gl̄ia hūana sum⁹ locuti. **A**duca b̄ et in cer-
ta sunt et fluxa. oēs motimur. oia nata occidūt: et omnia orta senescūt: breuis est

humane prosperitatis cursus cito regni deficit: nulla potentia longa est. Solitaria quae clari
nois quibus de maximis rebus diu pseret: sunt tamen aliqui. et cum tunc deficit: nihil est in
mortales non mortale. coterit omnia tempus esto: duret per multa secula nomen: quod dulcedo
post obitum laudis: aut dñatus est homo in altera vita et nihil ei prodest fama quae remanet
aut saluatus est: et ea non eget beatitudine: tonatus eterna quod ei ex parte plenissima est
filios ac nepotes: pro dāra maiorum nomina inuuant: et nobis quod dñus viuimus? dulce est tales
hereditate possidere relinquere. quae sit posteritati solatio. Est id quidem aliquo modo
bonum: sed meliora quenda sunt et stabilia bona: quae nostra sunt: neque vniuersum nos dese
rant. Philosophi quae pro pateticos vocauit antiquitas eterna quod ei ex parte plenissima est
et alia esse animi dixerunt: alia corporis: alia externa. Stoici ea duntaxat bona existima
runt quae animi excolerent. Hoc facit iusticia: prudentia: moderatio: fortitudo: et quae
sunt aliae in animo votes: egregia corporis forma: roboris multitudinem: nobilitate die
telas opes: inter bona non acceperunt: quae neque sunt in parte nostra neque possessori feli
citate praestant. Sed neque ille quatuor virtutes quae principales existimant tranquillam
homini mentem reddunt. nisi adiungant aliae tres quae theologicas appellantur: et animo
sunt: spes: fides: charitas. Tristis est et in anxietate moratur et torpet et angitur et
nihil boni operatur quod spe future vite priuatus est. Sine fide impossibile est placere
deo quod est ultimum bonum bonum et finis in quem tendimus. Charitas diuino amore seruet
curiosa est. a se ipso et primo consulit: quae iubet lex ut sciamus nos ipsos diligamus. Si
quod animi bona cupimus: et moralibus virtutibus opus est: et theologicas: neque in his
vlla boni opera quod tua lege contentio. Alia sunt in quibus discrepamus. Fatebitur
tua lex et vita eterna in altero seculo repiri: et in his itineribus ad eum perueniri dicet
fide necessaria esse: verum non ea fide quam nos recipimus amplectemur. Laudabit charita
te sed alia eius officia dicet quod christianus. Sine spe non posse bene hominem esse fatebitur: sed spe si
ne lege diuersum a nostro recipiet. par erit in hominibus bellum in rebus. Fatebitur hec ius
pretio: et quod vera a eterna bona ex fide prosequi possit: et a te tue consulere. quod im
mortalis est ostendit. Est enim huius seculi quod dicunt bona concupiscentiae: et in mortales
magis videtur visum non tamen a te tue oblitum te credimus nec ex illorum numero censemus: quod
cum epicuro et alijs quibusdam delirantibus philosophis: extinguere animam sicut cum corpore putauerunt.
nec rursus te sine deo esse censemus sicut olim de calceis in hispania traditum est quod nullus
collebat deum. Et de pitagora quae ferunt dicere solitum esse: non liquere sibi an deus aliquid esset
quod disputatio adeo ipsa iudicata est: ut ab atheniensibus auctor ei deiectus sit. Et libri
in quibus ea continebantur erusti. Possidoni scripsit epicurus nihil de deo sensisse: sed ea quod
de dijs locutus est inuidie depellende causa dixisse. Stultorum hec assertio sicut in propheta
legimus dixit insipiens in corde suo non est deus. Haud equidem te adeo rudem existamus
ut celum credas rectore carere: et hanc pulcherrimam mundi machinam casu emersisse: et
omnia fieri sortuito. Sed arbitramur te deum non minus sperare: et in eum credere quod celum crea
uit et terram quod in eis sunt: et quod quod creauit non negligit. Nec te ignorare censemus
in corruptibiles esse animas hominum: et cum nostris corporibus migrare in alias regiones trans
ferri: et bonas leta sortiri loca: malas ad superum licium rapi. quod non solum in euangelio nostro
scriptum est et in prophetis: sed tua quod lex idem docet: quibus in hoc mundo temporalia quod putant bo
na causa quod sortuito euenire non recte arbitramur. Socrates et plato et aristoteles philosopho
rum principes: de mundi regimine: de immortalitate animarum: de deo eadem crediderunt quod christia
ni quibus aliquid noue legis archana quae non dum edita erant ignorauerunt. Platonis in
in eplis hec verba legimus. Credendum est autem spiritui veteribus sacrisque sermonibus nobis
asserentibus animam esse immortalem: iudicesque bene ac penitus bene maxime cum a corpore
fuerit separata. quod intelligendum cum male vixerit. Non est hic locus apud te altius
examinandus: quod pro tua lege deum esse intelligis quod omnia videt et omnia iudicat: et animas cor
porum mole solutas: per suis opibus in alio seculo vel prima recepturas vel supplicia
non dubitas. Quae cum sint stultum cognoscis terrenis rebus ita aliquem inherere. ut ce
lestia negligat: et dum corpori studet: animam perdat. Breue est omne quod viuimus
eum: etiam si iherosolimam: aut etiam nestoris annos possumus attingere. quic

qd eternitati ppa f momentaneu est. Quot? hodie repit q centesimu videat au-
tenu. Quot? q octuagesimu impleat annu. vita hois vt inqt ppha in ipis septu
aginta annis in poteratib? aliqn ad octuaginta pcedit vltim? labor z dolor. Quo-
tus itez ex eis q nascit ad pfecta puadit etate. q multi moriunt infantes. q pu-
eros extingit morbi. paucissimi iuuetute supst. Angustissima e vita hois z icerta.
mille instat i oes horas pcula. mille mori fauces vite nre insidiat. minima res cur-
sum nrm intrupit. Alieno h arbitrio sum? vocat nos de? qn vult. z vbi vult. z cu
minime credim? tuc citamur. ppeoria monitio e. nec lz puocare aut p niti. par m
du e altissimo dno. z vilicatiois ro reddeda. sapiut q ita vita instituit. vt vocati
ala cri aio abeat. z cora iudice q nubil ignorat ipaudi pssiat. in die illa tremeda z
amara valde. in q nubil apli mereri lz. z ois spes ac met? ex bis q acta se pender.
nec supplicare iuuat neqz negare. Est igit de aia curadu. q p hac vita alia bz vita
in q vltolet vl gaudet. qd pdest boi si vniuersum mdu lucret. inqt in euangelio
dñs. aie vo sue detrimetu patiat. aut qua omutator dabit boi p aia sua. hac viuim?
ac sapim? hac deo siles sum? h melior ps nri est. reb? oib? p ciosior. h dimissio
corpe in alias regiones ingredit. corp? in tra iacet. z in puluere ouertit. vscqz ad
vltimu maxinqz iudiciu sensu carebit. tuc vo p meritis q illi cu aia fuere coia. vel
ad gliaz vel ad pena resurget. Quid nino pdest late p aia impasse. qd semirami
vi qd dyonisiu. qd berculi ad indos vscqz penetrasse. qd ydabiriso scitbie atz asie
iugni imposuisse. qd nabuchodonosoro ad gades vscqz preuise. qd osiridi dñmiffa
egyptio. p syria z asia i tracia vixisse copias. qd agamenoni yluu crussisse. qd cyro
plaz impiu pstituisse. qd alexandro magno illud euertisse. z vscqz ad bypasum i ouie
te. z ad iartate flumi septerrione vsus arma tulisse. qd banibali italiu verasse. qd
scipioni cartagine teleuisse. qd ppeio orientales reges debellasse. qd iulio cesa-
ri subacta gallia romu impiu inuasisse. qd hunoz regitabile panoniaqz potita
aqlegiaz in italiam subuertisse. qd tamerlano tot asie lyrieqz vires incedisse. atz
auu tuu plio supasse. qd genitori tuo amirati. sepe de grecis. sepe de hungaris triu
pbasse. qd ceteri regib? atz impatorib? res magnas z claras gessisse pdest si abs-
qz pgnitioe veri dei mortui sunt. z nuc corz aie apud inferos cruciant. landant h
z ardent illic. Que sane voluptas i cruciatu ee pot. q dulcedo glie in dolorib?. du-
ra vox e corz. qvl i tbauro phalaridis bitudine ee dicut. n bn cobitat dolor acvo-
luptas. nec vll? e in felicitate meror. In celo plea felicitas e. apd iferos plena mi-
seria. cu eo ventu est nubil iuuat glia q pcessit. z fama seculi. Studedu igit e vt p
obitu (q p oes seboras infert. cert? zicere? iaiab? nris bn pfulam? Breuenied? e
pijs opib? dies mort?. z oes act? nri ita dirigedi. vt deo placeam? ppe e em finis
oim z sumu bonu. ad qd aspiram? z ipa bt tudo cupiditas oib? morib? inest. q
rendu est iter ad ea. Ad recta fides ondit. z opato iusticie. qz nec iusticia sine fide
nec fides sine iusticia sufficit. iust? ex fide viuut vt scriptu e. z sine fide neo e accept?
deo. Tua lex vt auit. i sua queqz fligioe saluari hoicm ceter. si alioqn caste iusteqz
viuat nisi machometea traditoe relicta ad alia traslerit. dicit z i tua lege scriptu z
ee (e ei sibi plis sepe oia nulli salute patē nisi i ea. nos p sentim? z certi sum? via vi-
te soli xpiano si bn agat apta ee. Aut ei veritas nra in euangelio. q crediderit z ba-
ptizat? fuerit saluabit. q no crediderit pdenabit. tu q si futur? credis seculum. si
vis fieri salu? si aie tue bn pfulu cupis. vt fide rone eccle extra qua no e sal? z ba-
ptisimu recipias oz. Dis duab? clauib? fide z baptismo apium? padisi porte. illi tn
q apposite ad fide viuut. na sine opib? fides mortua e. Euangelio pbēde se aures z
xpi doctrina se qda q nullu fallit. Dic? nolle tue legi nraz pponē. aut machome-
te relinqre pphaz magnu. rogauim? ab initio vt benigne audires. idē nuc petim?
z nuc marie attētis aurib? z pia mēte op? e. z iudicio recto qn ad radicē arboris
infructuose adimonem? securiz. Audi seriē rez. nolle bystoria fidei. pbe aures ve-
ro. cui praro e in altis edib? loc? calistene pbm crudelib? modis lacez in custodi-
am rapuit alexander. q vera loqns diuinu cultum homini denegauit. z dicit pbi-
bb

lipi laudes p̄m̄ozantem lancea transfodit. timent homines exempla ⁊ videntes
meli⁹ adulatores succedere q̄ recta monētib⁹ ad nugas se p̄uertūt. ⁊ q̄ placeat
loquunt. **A**ntibigon⁹ aliq̄ vñ ex successorib⁹ alexandri q̄ regnavit in asia. int̄ ve
handū mutata veste. relicis comitib⁹. errabundus apud agrestes boies invili tu
gurio p̄noctavit incognit⁹ ⁊ obibens. de seipso. tanq̄ de altero p̄cūctat⁹ affantes
oia q̄ fecerat mala ab eis audiuit. **D**ane q̄litus atz inuētus. cū veste allata ⁊ re
gium ornatū vidisset. date inq̄t purpurā. quam vt p̄mū indui. vez. de me nisi hac
nocte nūq̄ audiui. **E**t august⁹ mortuo varo. idarco seip⁹ supra modū volere aie
bat. qz nō ēet a q̄ vez audiret. **I**d paupes p̄bos relegata ē inq̄sitio veri. q̄ p̄p̄ea
sapie amatores vocant qz veritati fūiunt ⁊ nolūt decipi. turpe est cuiq̄ boi erra
re. matie regi. q̄ si p̄ seipm̄ nō satis intelligit. p̄p̄e bz m̄grōs q̄s introget. tū place
at audire nec pudeat discē qd̄ ignoras. **E**ria s̄ boim̄ genera vt inq̄t besiodus.
p̄mi ⁊ optimi sunt q̄ p̄ sese oia noscūt. **H**is p̄mi q̄ recta monētib⁹ auscultant
Tercij p̄sūs damuadi sunt q̄ neq̄ ipi videt neq̄ vidētib⁹ credunt. s̄ nulla in re
p̄culosi⁹ errat q̄ in his q̄ p̄tinet ad fidē. neq̄ vilius inuenit vez. **R**ecte ad anti
patz de alexandro scribit arist. monēs ne p̄ tot exercitib⁹ victorib⁹ ⁊ subiuga
tione orbis terraz gloriē. s̄ cogitet q̄ si q̄s de deo recte cognoscat. nō minori glo
ria dignus est. q̄ ipse p̄ tantis reb⁹ gestis tantaz potētia. **E**t in ethicis sapientē
inq̄t ēē amicissimū deo. sapiēs aut̄ nemo existimadus est. q̄ a recta fide est alien⁹.
In his vñ q̄ sunt fidei neq̄ tu⁹ legiser satis intellexit. neq̄ tu in hac vīq̄ diem sa
tis didicisti. **I**n vñ recta monētē audire ⁊ seq̄ vel. futur⁹ dies oñdet. si vñ s̄ q̄ ad
te scribim⁹ audierit. signū erit ad discendū pati. si fecerit q̄ monem⁹ eris p̄culdubio
sapient. **N**emo sapias p̄tēnit. nemo odit. nemo est q̄ nolūt cē sapiēs. **T**erz p̄mus
sapie q̄dus est nolle errare ⁊ vez q̄libentissime audire. maxime in his reb⁹ vñ
homini ē salus. sicut ē religio q̄ ordinat ad etnāz vitam. **A**udi grez circa religio
nem. **S**i nō scribim⁹ vez argue scribētes ⁊ despice tanq̄ stultos. s̄ noli fallum vi
cere nisi cognoueris fallum ēē. **E**t narrabim⁹ breuissime ab initio mōi vsq̄ ad obi
tum saluatoris xpi nri legis archana. deinde aliq̄ de tua lege dicem⁹. eaq̄ p̄fere
mus adinpicē. ⁊ q̄ntū int̄it oñdem⁹. **C**onabimurq̄ q̄tus ex alto dabit lucē tibi
oñdere. p̄ quā possis ad eā lucē p̄uenire. q̄ illuminat oēm boiem veniētem in hūc
mūdum. **C**ū creasset de⁹ in p̄ncipio celū ⁊ terrā ⁊ maria ⁊ lucē ⁊ solē ⁊ lunam ⁊
alia sydera. ⁊ plantas ⁊ herbas. ⁊ volucres ⁊ pisces ⁊ q̄drupedim gen⁹ inextmi
nabilevt scribit in genē p̄ncipio. ac reptilia ac alia aiantia. **P**ostremo adqz crea
uit ⁊ insufflauit in eū spiraculū vite ⁊ posuit eū in paradiso deliciaz. ⁊ fecit adiutori
um sibi sibi eam ex costa ē⁹ educatz. ⁊ data līnia q̄ possent ceteros plantarum
de gustare fruct⁹ vt abstinerēt a plantatōe p̄ndēcie impauit. ⁊ ambos cū p̄uatica
ti cēt ex paradiso deiecit. atz in eis humanū gen⁹ morte dānauit. iussit laboriofaz
vitam ⁊ erūnis plenam agere. ab his p̄pagata creatura rōnalis. cū rursus aio re
belli dīnaz maiestātē p̄tēneret. ⁊ i vicia q̄z plabaret. adqz diluuiū deleta ē noe cū
p̄iuge ⁊ sex alijs aiabus in archa saluat⁹ est. ⁊ ab his oēs boies q̄ mō sunt ⁊ post vi
lūm fūert originē ducūt. **T**res filij noe sem chā ⁊ iaphet redeūtib⁹ adq̄s in locuz
sūū humanā gēte repaucrūt. a deo vt tradit p̄sq̄ noe moreret q̄tuor milia boim̄
ex suis ⁊ filioz lūbis exiuisse. ex q̄bus etiaz inq̄ emerferūt. **M**embrotēs fili⁹ chaz
⁊ q̄ cū eo in p̄tūmeliā vñi turrim babel edificare ceperūt. **I**n ea diuīsum ē labimū
vniuerse terre ⁊ p̄fusione impeditū opus. secuta ē p̄ctm̄ pessimū pentapolitana
submersio. ⁊ abrahā ⁊ loth iuētī religiosi i semine abrahā b̄ndicte s̄t gētes. ⁊ circū
cissionis pactū cū eo p̄cūsum ē. fuit em̄ iust⁹ ⁊ placuit deo in opib⁹ suis. cū filium
ysaac dīno impio inolare nō retrectasset. neq̄ ysaac p̄is viam tēserūt cui nat⁹
est iacob. q̄ alio noie dicit⁹ est isrl. ⁊ huic. m. filij fuerunt a q̄bus duodecim tribus
emanarūt. is cognito q̄ ioseph quē putabat extinctū magn⁹ ⁊ potēs ēēt in egypto
cū reliq̄s filiis ad eū inq̄uit. multiplicatū ē illic iudeoz semē. ⁊ in gētem magnā
cū crepissent israhelites. surrexissetqz rex ali⁹ q̄ ioseph ⁊ opa ei⁹ īgraret. quissimis

laboribus oppressi sunt et contumelias innumerabilibus affecti. Et miserante deo per
man? moysi et aaron fuitur effugerunt. et sicco vestigio rubro mari trajecto per an-
nos xl. cibo celesti munimine in deserto egerunt. et circa montem sinay divina legem in ta-
bulis lapideis accepit. Acquisita est terra promissionis sed non tota in manu moysi.
Post obitum eius mirabilia fuerunt opera ioseph et aliorum iudicum. inter quos etiam ipse
claruerunt viri excellentissimi. Successerunt deinde reges et alij ipse in ipso dei
et non sine celesti munimine servata est gens hebreorum. et ipse quidem interpretati le-
gem salutaria tradidere precepta. virtutem extollescentes. et vicia effulminantes. et mul-
ta per illos scripta sunt divinitus reuelata. que de futuris noticiis prebuere. non tamen pau-
ca perpeffi aduersa iudeis. cum legem domini premererent et in traditionibus patrum
non permanerent. ceperunt eos chaldei et in fuitur redegerunt. et nunc syri nunc
arabes nunc egyptij in eos arma sterunt. multe fuerunt eorum tribulationes. mul-
te calamitates ac miserie. sed de omnibus liberavit eos dominus. cum ad deum clama-
uerunt et tota mente redierunt. quod cor peritum et humiliatum non despicit divina
maiestas. Hec ut arbitramur communia tibi nobisque sunt. et in alcorano machome-
teo magna ex parte continentur. Hec igitur et tuo et nostro iudicio lex iudeorum verax moy-
ses et dauid et salomon. et ysaias. et ieremias. et ezechiel. et daniel. Hec acies omnes
ipse domini. vera iudeorum fides que ante christum in lege manserunt. mendaces omnes ge-
tes que coluerunt idola. Motus ante christum solum in iudeis deus. Nihil habet con-
tendimus. peccatis hec nisi fallimur omnia. In his que sequuntur discordia erit. Sed
nos in luce ambulamus neque offendimus ad lapidem pedes nostros. et ne dece-
tero tu quod offendas magnopere cupimus. et ultra ne decipiaris lumen offerimus.
Tu creatura dei es et omnis eius sed errabunda extra causas. in alienis pascuis pro-
cul ab ovili domini letifera carpis cibum. et pestifera aleris herba. nos boni pasto-
ris exemplo que relictis nonaginta novem ovibus in deserto vias que aberraverat
secutus est. te querimus. et in viam salutis optamus reducere. Dolemus te vix ex-
cellentem. nobilitate maiorem illustrem. gestare rex gloria clarum. impio magno pre-
tium. et pluribus nature totibus eminentem. non incedere in viam domini. non nosse
mandata eius. non esse in lege sua. Compatimur tibi. et tuorum subditorum infelicitatem
deploramus. que tecum pereunt. nec te credimus libenter errare. cuius naturam bona
esse perfidimus. Ignorantia veri te retinet. qui te parentes et seipsum per ignorantiam
decepere. cum per genitoribus laberis. Sed timenda est scriptura que ait igno-
rans ignorabit. Quod si ceteris in rebus precipuam curam. exactam diligentiam. sum-
mum studium adhibes. ne quod fallat te. circa religionem potissime curandum est
ne fallaris. in quo tanto cautiozem te esse oportet. quanto in ea cum maiori piculo de-
linquas. Ceterarum rerum ignorantia. hec que sunt temporalia in hoc seculo adumere potest.
Religionis error alterius vite bona. id est anime felicitatem eripit. quod ne tibi accadat
si nobis aures et fidem prestiteris. facile adiumento erimus. Audiisti ea que de ve-
teri testamento diximus. nunc de novo agendum est in quo plurimum discordamus.
Audi que subiungimus. Sic et tue legis tenebras odio habes ut speramus. et in te
lucem amabis. Duo in veteri testamento vaticinia recipiunt. quorum alter illud est
quod non aufere sceptrum de iuda neque dux de femore eius donec veniat qui mittendus est
sive ut chaldei dicunt. messias. Alter est quod ait. cum venerit sanctus sanctorum cessa-
bit unctio vestra. his vaticiniis predictum est in adventu christi iudeos et regnum amissi-
ros esse. et sacerdotium. sicut et factum est. Regnum quod iudeorum fuerat ydumei ac-
ceperunt. regnate namque ipso herode antipatri filio genere ydumeo et alienigena
christi ex maria virgine natus est dei filius. verus deus et verus homo. qui sacerdotibus
iudeorum ad christianos transfudit. Petro sibi successore dilecto. in quem pontificis
maximi potestatem transfudit. Neque vltius apud iudeos pastoralis ovium cu-
ra permansit. dicite domino ad petrum. pascue oves meas. pastor ipse bonus et potifex magnus
christi. pastores principes et potifex christianos non iudeos esse constituit. quis petrus et alij
plures ex iudeis non amplius iudei. summum potifex acciperent. atque in hoc modum

iudaica cessauit vinctio et translatum est sacerdotium. Quo facto et lex ipsa translata est. dicente aplo. qz translato sacerdotio. necesse est vt legis etiam translatio fiat. **De** igitur q multitudine multisq modis olim pūb in iphis locut fuerit. nouissime filium suū quem pstituit heredē vniuersoz. p quem fecit et secula. allocut boies nouam legem edidit. et noua dedit pcepta qb huat vitam merent eternā. **In** tpe igit qd in altissimo trinitat filio ab etno fuerat diffinitū. regnante apō bebroos herode. impante apud rōnos augusto. qdescende mōdo et aduentū dñi mirabili et inaudita pōzib seculis pace honorate. **Diffusus** est gabriel angelus de celo. q marie felice pceptoz et sacratissimū ptum annūciaret. s an pcurfor nat est iohes. q pniaz pdicaret et viam dñi ppararet. pcepit dgo de spū vt pdirerat angelus et huata dignitate vginat. filiū simul et dñm pepit. **Natus** est ppter saluator viū. klas iannarias. et in ipis kls circūcisus est. et iuxta vocem euangelicam ibus appellat. qz salutem attulit humano generi. **Plurima** de infantia saluatoris scripta sunt. nec dubiū est qū ois etas signis et miraculis plena fuerit. s ecclie nre gūitas et acre iudiciū ea tm recipit q certa sūt. apocripba ptermittit. **Quodecim** saluatoris annū mēoziaz bz. qz templū ingressus cū legis doctozib disputauit. et aliq ex pte splendorē sue dignitatē ostēdit. s circa tricesimū annū fulgor ille plenē emicuit. tūc em baptizat est a iohē. et iohes ipse baptizauit. et pīna vox audita ē. **Hic** est filiū meū dilectū in q mibi pplacuit. **Conuerit** aquas in vinū et in innumerabilibz eborauit miracul. **Elegit** sibi discipulos qz vocant aplos. et circūiens regionem et mētes hoim et corpa sanauit egrotatū. et facies ipē q docebat toto trienio pdicauit euāgelium p iudeaz et vicinaz. puicias btissima vox ei intonuit. **Que** vita hoim ēē deberet ostēdit. et pcepta tū vetera immouauit. tm noua pōzibus vtiliora instituit. abdita et obscura q erant in veteri lege multa reuelauit. et abscōsos pphaz apuit sensus. et q de se pdicta fuerat palā expoluit. mysteriū scē trinitatē ostēdit. vnitatē et trinitatē mōstrauit. docēs tū pīez. tū filiū. tū spūscm dñis bonozib psequendum. et hos tres vniū ēē deū. **Predixit** nō mō mortē suaz. verūcti am genū mortē. et q tertia die resurgeret. et q ascēsurū in celum reditū. ēē in fine seculi iudicare viuos et mortuos. **Comphensus** est sicut ipse voluit. et tradit pīlato pīdi q eum neci daret. cesses in eū citati sunt nec ē inuenta mortē. qz pīlātū n fecit. nec repte est volū in ore eius. maximū crimē obiecerūt. qz filiū dei se fecit. et regē dixit. et ppter veritatē occisus ē. crucifix. atz sepult. et iuxta vbum suum resurrexit a mortuis. **Et. xl. dieb** cū discipulis pmozat. cū eos pfirmasset et corroborasset atz in orbē ire iussisset euāgelū diffemiaturus. **Tandē** vidētib illis eleuat est et nubes suscepit eū ab oculis eoz. **Ascendit** ad celū et sedet ad dexterā dei pīa. et inde vētur est iudicare viuos et mortuos. et redditur vniūqz fm opa sua. **In**tea spūfiant ab eo missus oīa suggerit ecclie q nēcia sunt ad vitam etnā. s nos xpiani firmē credim. **Hec** est fides nra quam cūct gentib pdicam. et imptiri oib cupim. s ab aplis et eoz successorib p fideles manū imutilata et incorrupta ad nos vsq delata sunt. **Hec** vos thurci et saraceni magna ex pte negatis. et si em xpīn ex vigne natū et scēti vīz. et dei statū. et pphaz magnū. et mirabilium opm effectore. et adhuc viuētem pntemini. deū tm et dei filiū esse inficiāmi. nec sibi nec sancto spūi diuinitatē pcedit. et trinitatē psonaz in dñis respūctis. et xpī mortem deridetis. quē translatum et aliū sibi silem loco suo infectus arbitramini. nec eius aduētum in extremo iudicio expectatis. et alia nō pauca xpiane legis reuēci et plurima credit q apud nros rīlu digna vidēt. et q nō dimittimū intacta. **Et q** nos credim nō solū ex noua lege s ex veteri mutuiamur. **Nos** machometi et alcorano ei fide tantūmō adhibētis. et hoim mortuū sine pteffe. sine rōne. sine miraculis sequimini. nos viuo credim viuit em vīo testimonio xpī. nos deo pīam ausres. et signis et rōib sacris ducimur testimoniis. **Qz** si nos audies mōstrābimus breuē nre legis splēdidaz lucē et tūc obscuram caliginē detegem. s op est pīs et attent aurib q nō dīci solūitas attingit et magni dei pandunt archana. **Depe**

iocis et inanibus fabulis te pntē adhibuisti et leuiorēs audisti narratōes. nō est cur
h̄ grauiā ptenas aut ea nosse recuses. ex quibus tua pēdet salus. Non ē aīa nobil
cui nō insit veritatē amor. nō est homo q̄ nolit saluū fieri. Audi s̄ q̄ generosus es.
audi q̄ te saluari pnt. Quid ē int̄ xpianos thurcosq̄ pterouersie. in q̄ simul p̄edi
mus. que discidiū cā. Sane nō aliū discordie fons ē. nisi qz circa dinitatē nō eadez
sapim̄. de p̄e. de filio. de sp̄s sancto p̄edim̄. h̄ est p̄cipuū discidiū. q̄ sublato fa
cile oīa p̄emnent. attingent. h̄ q̄ sit int̄ nos de dinitate dissensio latē exponē.
Nos in deo tres dicim̄ p̄sonas. p̄em et filiū et sp̄m sanctū. vos vnam t̄m. quam nec
p̄em nec filiū dicitis. h̄ deū t̄m appellatis. et hūc vnus ē dicit. Creatorem celi et
terre et oīm que in eis sunt. nulla ē de vnitate p̄tendō. nō latent nos vba moysi di
centis in exordio legis. audi isrl̄ dñs deus vnus ē. Et rursus in lege scriptum ē.
Ego sum dñs deus vnus q̄ te eduxi de terra egypti. nō erūt tibi dii alij p̄ter me. Et
rursus ego sum q̄ sum. et si q̄lerint nomē meum. vade et dic eis. q̄ est misit me ad
vos. Et in cantico exodi et. dñs omps nomē eius. que testimonia vñū esse deū
et vñū dñm manifeste declarāt. et vñaz p̄tatem et vñam nāz. nomē facimur idē
qd̄ vos. h̄ amicitia ē atq̄ concordia vob vnus deus ē. Nam deus nature. dñs p̄ctis
nomen ē nobis vnus. dicitis p̄cipuū oīm rez ē deus. nos idē affirmam̄. in q̄
igif̄ dissentim̄. multa sunt q̄ de deo alij xpiani dicūt. alij saraceni seu thurci. Vos
deum corporeū dicitis. nos incorporeū. vos fortuita ēē que h̄ in terra gerunt ar
bitrami nec curare de his deū. nos gubernare eum q̄ creauit oīa nō dubitamus.
Vos deū p̄ez in dinitate negatis. nos p̄em et filiū cognoscim̄. vos sp̄m sanctū ex
dina maiestate reijcitis. nos ponim̄ veneramur. Dietam alia. h̄ aggrediamur
in q̄ plus ponderi est. nos xpm̄ dei filiū dicim̄. vos negat. Cur negat. sane qz nec
viroreū h̄ deus ex q̄ filium p̄creare posset. Qz si vroz fuerit filiozq̄ genuerit. mū
dus q̄ vñū impio regiē. i. plures diuinus dñs diu stare n̄ posset. In vnitate p̄cor
dia est que fuat impia. in pluralitate discordia q̄ maxima regna subuertit. h̄ qz
tamrudis. tamuecoris. tamdemēs xpian̄ ē. q̄ generare deū ex nubio et p̄mixtōe
femine arbitret. nō sumus adeo hebetes xpiani vt tantū nephas admittamus.
Saracenis suaderi h̄ posset. q̄ deo et corpus et caput et manus et cetera mēbra p̄ce
dunt. nos deū sp̄m ēē asserim̄ incorporeū immortalē. eternum et incomprehensibi
lem. q̄ dum seipm̄ intelligit in mēte sua vbum p̄cipit. qd̄ nos filiū dei esse dicim̄.
nec aliud ē in deo seipm̄ nosse atq̄ intelligere q̄ deum ēē. nihil etenim in deo nisi deus
Deus autē cuius ē vbum noīam̄ p̄em. et p̄cessus ip̄i vbi generat d̄z filij dicimus.
Nec veritas h̄ de vbo dei apud xpianos t̄m illur̄. Gentiles p̄b̄ iā xp̄i aduentū
eadem q̄ nos asserim̄ nonnulli affirmauerūt. si q̄dem platonici in suis libris aptissi
me dixerūt. q̄ in p̄ncipio erat vbum. et vbum erat apud deum. et deus erat vbum.
h̄ erat in p̄ncipio apud deum. Omnia p̄ ip̄m facta sunt et sine ip̄o factum ē nihil.
Et reliq̄ ferme oīa p̄probant de vbo dei que iohes in euāgelio suo tradit vsq̄ ad
incarnatōz vbi quam ignorarūt. qz nōdum natus erat xpc. et alta legis mysteria
abscederat deus a sapiētib̄. h̄uius seculi. que reuelauit paruulis. Qz igif̄ platonici
vbum dei noīant et deum. ēē dicunt. nos filium vocam̄ ex deo genitū et deum esse
facimur. nec ruinam mūdi ex filij generatōe timem̄ qm̄ vnus dūtaxat filius est.
p̄ et filius vñū sunt. vna p̄tās. vna volūtas. vna maiestas. nec vbum p̄ceptum
ab intellectu p̄cipiente discordat. Obscura h̄ videbunt atq̄ viles p̄sto erunt q̄
lumen afferant et aptissima oīa reddant. Et tu solē hūc corporeū cernisq̄ nō
crem abiens efficit. rediens h̄ a seipso lucis p̄duat radios. Hec p̄ductio genera
tio q̄daz ē in sole. et radij solis filij solis n̄ incoīuenient vocant. que filicudo quibz
multifarie est inepta. Nam solis pluri sepe vidim̄ radios. deo vnice ē filius. i. eo
tū puenit. q̄ vna ē et solis et radiorū sba. et vna ē p̄s et filij dinitas atq̄ eēntia. q̄
uis p̄patio corpaliū rez nulla satis cū dñis eq̄gari pōt. h̄ accipe testimonia. et q̄
rōe nō capis. cede aucti. Vetus testamētū et iudeis et xpianis et saracenis cōe ē.
Eruant (in q̄tē dauid expleona dei) cor meū vñū bonū. h̄ ē qd̄ dei filiū dicimus

et unigenitū p̄is eterni. nō ē carnali coniugio aut hūano p̄plexu. s̄ et corde dei. i. ex intellectu p̄ductū asserim. et rursus fili me es tu. ego bodie genui te. Hodie dicit. q̄ do nec heri p̄terit. nec cras iminet. s̄ bodie ip̄s adest cui p̄ntia sūt oia. **Item** an lucifer inq̄t genui te. ut intelligas q̄ n̄ loq̄t s̄ salomōe dō. s̄ de p̄. s̄ filio deo. q̄ an lucifer nō fuit. **Item** in li. sapie legi sapiam q̄ dei fili? ē dicere. **Hodū** erat abissi? ego iā p̄cepti eram an mōtes et colles ego parturie bar. **Munq̄** em. p̄ sine filio fuit. nec sine filiis et s̄ est qd̄ i euāgelio inq̄t iohes. **In** p̄ncipio erat vbi et vbi erat ap̄s dei et s̄ erat vbi. **Que** mysteria p̄funda et alta cū n̄ intelligeret arri? nec machometes p̄phēderet. negare maluit dī veritatē. q̄ suā i ḡr̄tā p̄fite ri. et suas sepias ip̄rudētē igerere. q̄ aliorū sapias hūit vīscē. **Stulta** s̄ et vānosa p̄matia ē. deo ei et i p̄his oīs credere et si qd̄ ē cōrōz n̄ capim. dēm? cū paulo dicē **Altitudo** vinitiaz scie et sapie dī q̄ incōp̄hēnsibilia sunt iudicia ei? et inuestigabiles vie ei? **Fatē** iuriscōsulci. n̄ oim q̄ a maiorib? suis instituta sūt. rōz reddi posse. et tū legi pendū ē. q̄ n̄ sine cā p̄dita fuerit. q̄ntomin? archana dī l̄ agnoscē. plurime sunt occulte cāe ad q̄s nulla potuit curiositas hominū puenire. sic oculi noctue ad solē. ita et n̄ intuit? ad ea q̄ s̄ dimitat. **Nō** ē q̄ mirādū si neq̄ generatōz filii ueq̄ sp̄s sancti. p̄cessiōz. neq̄ trinitatē in dīnitatē intellexit carnal bō v̄l arri? v̄l machometes. s̄ illud i eis vānabile ac detestabile fuit. q̄ sacre s̄pture dīnīq̄z testionis n̄ accēp̄it. **Quā** qd̄ op? ē argumēt? vbi dī ip̄s loq̄t. **De** pitbagoriz traditū ē q̄ in disputatō soliti erāt dicere. ip̄e at erat pitbagoras. tanq̄ ei? aucti n̄ liceret aduersari. q̄ntomin? dō q̄ verax ē. et oīs bō mēdar. s̄ negabis h̄ ē dei q̄ asserim? testimonio. **De** bis posteri? asserim? nūc dī sp̄s sancto agēdū ē. cui tua lex dinos bonos abrogat. nō ē hūi erroris machometes iugoz. arri? et nestorū et macerū n̄ b̄ olim dēmetia fuit. q̄s sacra pat̄z p̄silia vānauerūt. s̄ eoz virus ap̄s egyptios et arabes aliq̄ diu latuit. et postremo auctore machomete et ingro eius sergio late diffusū ē. ne moueas vū vera loq̄mur. caue ne seq̄ris cecos. discē sp̄s sancti. ēē dei et terciā fore in trinitate p̄sonā. **Dirim?** paulo an dei patrē vū se cognoscit v̄buz p̄dicē et filiū gignere. nūc qd̄ seq̄t. **Ad** dīcū? cognitiō annexa ē appetitiuā q̄ndaz op̄atōz. cui? p̄ncipiū voluntas ē. **Int** op̄atōz nō q̄s voluntas p̄ducit. p̄cipua est amare. adhibe h̄ aures et mētē erige. in dō p̄fectā et absolutā fateri cognitōz oīs. et amorē pari mō. c? p̄cessus p̄ appetitiuā op̄atōz exp̄m̄t. sicut et vbi generatō p̄ intellectū. et alia ē op̄atio q̄ intelligit alia q̄ appetit. **Intellectiua** ex bis p̄plez q̄ s̄ qd̄ amō in ip̄o intelligēte. naz sicut sensibilia i sensu. ita intelligibilia in intellectu dicim? ēē. **Appetitiua** at p̄plemētū accipit p̄m q̄ndā ordinē vel motū ad eas res q̄ obijciunt. appetitui et occultū qd̄ daz p̄ncipiū sui mot? h̄z. ea vō q̄ a p̄ncipio ferunt archano sp̄s nomē accep̄it. nā et v̄tos sp̄s dicim? et in s̄ptur? p̄cellaz sp̄s appellat. q̄ n̄ apparet afflatōis sp̄s initū. **Respiratōz** ē et arteriaz motū ab intrinsec? et occulto p̄ncipio manātē vocam? sp̄m. atz b̄ mō p̄gruētī qd̄am si militudie q̄tū dīna hūanis v̄bis iudicari p̄nt. dīn? ip̄e amor et p̄re filioz. p̄cedēs sp̄s dicit? ē. **In** nob duplici ex cā p̄cedit amor. aliq̄ ex corpore. et mali nā. et is plerūq̄ imūdus ē et mētī noxi. **Aliq̄** ex ip̄a p̄prietate sp̄s alis nature. cū bona intelligibilia et rōni pueniētia ad amāz et b̄ pur? ē amor et laudabilis et aie salutar? **In** deo copalis amor seu m̄lis locū nō h̄z. s̄ ille tū recipit q̄ simplex ē et nitidissim? et purissim?. quē sp̄s sancti appellam? **Nec** nos intellectuāli? s̄cto amore qd̄cūq̄ p̄sequimur. nisi qd̄ intellectu p̄cipim?. **Conceptio** at v̄t dixim? q̄ sit intellectu verbū est. atz ita necesse ē amorē ex verbo oriri. **Amat** em de? qd̄ de se ip̄o intelligit. i. v̄bum qd̄ p̄cipit. intellectu. **Verbū** at dei dicim? filium dei. q̄ ip̄s p̄re nouit et amat. atz ita fit. v̄t amor ip̄e cui sanctus sp̄s ē nomē. et p̄re filioz p̄cedit. sitq̄ cū p̄re et filio p̄ter de?. **Am** sicut diuinū intelligere eēntie dīnitat? est. ita et amare. et sicut deus se ip̄s intelligit ita et se sp̄s amat. et oia amat. suam bonitatē dum amat. **Rursusq̄** sicut dei fili? q̄ est v̄bum dei in natura dīna subsistens p̄i coeūsus p̄fectus et vnus de? est. ita et sp̄s sanctus de? est p̄i et filio coeūsus et coeternus. et q̄

omne qd subsistit in natura intelligibili apud nos psona dicitur. apud grecos ypostasis. pñs est vt tres psonas in diuinitate ponam. qz tres sunt subsistentes pñ et verbuz et spñsant. Itaqz psonas dicim. eē p eēntiaz diuersas s p solas relatōes diffictas. q ex pcessione vbi et amoris pueniūt. Itz in hūc modū xpiana religio diuinitus illustrata. diffictas tres psonas pñtet in diuinis. nō tres deos. sicut machometes falso opinat. s pñem et filiū et spñsctm esse ab eēno deum asserimus. nec tñ ipm pñem q fili. nec filiū q pñ. s. nec spñsctm q pñ est aut filiū. Vna est em pñs et filiū et spñsctm eēntia in q nō ē aliud pñ. aliud fili. aliud spñsctus. Quis in psonis. alium patrē. aliū filiū. alium spñsctm diuina docente aucte dicat. Nec silicito in his q creata sunt summe deest trinitas. Inuicibilia di. sicut apls ait. p ea q facta sunt intellecta spiciunt. sempiterna qz virtus eius ac diuinitas. re luctet qipe in anima nra et qdam diuinitatis imago. Est em aia nra sba quedam incorporea et rōne pñta. et actus qdem siue forma organici corpis. q dum corpuz mouet et regit. sui meminit. se intelligit. et se diligit. qbus in rebus qdam apparet trinitas. mēorie. intelligētie. et amoris. Tria h ad seipā referunt. qz nō ē amor sine mēoria. nec mēoria sine noticia. Nam qz meminit aut amat qd nescit. Insepabilia sunt h a semetipsis. et tñ qdlibz eoz. et simul oia vna eēntia sunt. et vna vita in aia vna. Differunt qz mēoria nō est intelligētia vel volūtas. nec intelligētia voluntas siue amor. Itz si h diligēt in spicias. inuenies summe illi. trinitatē atz vnitatē vestigiū et imaginē qndā quīs imparē. Quicūqz em sempiternam et incommutabilem nāz. p mēoriaz remiscit. intuet p intelligentiam. amplectit p dilectōz. pfecto repit in seipso summe trinitatē imaginem. nō tñ oino silēm s qlemētiqz. ita vt in similitudine magna inueniat dissimilitudo. et si em hō meminit. intelligit. et diligit. nō tñ mēoria est. nec intelligētia nec dilectō. s sunt h in eo et in vna sba. nō sicut accidētia in subiectis q pñt abesse. s substantialit̄ existunt in aia. et vnus homo est q bz h tria. nō ipse est h tria. in simplici vō nā q deus est quīs vn. sic deus. tres tñ psonae sunt vt dictum ē. et ipse deus ē et tres psonae. Sil lud satis ad rem nraz est. qz tria h aliq mō vnum sunt. Repit et sub alijs noibus et alio mō in nra natura illi. summe et ineffabilis trinitatis imago. Nam mens et noticia ei. et amor tria qdam. mēs em nouit se et amat se. nec amare se pōt nisi etiam nouerit se. duo qdam sunt mēs et noticia ei. Duo et sunt mēs et amor eius. Cū se nouit mēs et se amat. manet trinitas. s. mēs amor et noticia. et h tria quīs distincta inuicē sint. vñ tñ esse dicunt. qz in aia substantialit̄ existunt. Et ē ipa mens. q. parens. et noticia ei. q. ples ei. mens em cū se cognoscit noticia sui gignit. et est sola parēs sue noticiae. Tercia ē amor q de ipa mēte et noticia pcedit dum mēs cognoscēs se. diligit se. nō em pōt se diligere nisi cognoscere. amat em placitā. plenā noticia suā. et ita amor qdam pplexus ē pntis et. pñs. nec minor est amor pntis et. pñs. i. mēte et noticia. cū tantum se diligit mens. qntū se nouit et qnta est. Considerat h rōnalis homo. et videns tria in vna eēntia pcur rere. extēdit se ad ptemplatōz creatoris et intelligit vnitatē in trinitate et trinitatem in vnitatē. Et vñ deum colit. vñ eēntiaz et vñ pncipiū sicut et pñarche et ipse atz apli tradiderūt. S audiam. trādem ipos et diuē legis auctem et testimonia in mediū afferam. sine qbus ois est vana argumētatio. deū pñz oēs sacrelse pñtent. et dei nomē pñtatē ad oia refert. et si filiū dicim. nō possum pñz negare. de filio adducta sunt testimonia legis. q et pñsctus ē. sicut et saluator ait philippe. q videt me. videt et pñem meū. Hūc de. s. qd cepim. psequendum ē. In gen. legimus qz spñs dñi ferebat sup aquas. Quis tunc dñs nisi deus fuit. Et cuius spñs nisi dei. Et quō dei spñs nisi deus. Deus est quicquid dei est. Nec aliud illi imixtum est. Incompositus est. simplex est et purus deus. In iob scptū est. Spñs dñi fecit me. et spiraculū omnipotentis dei viuificauit me. dei sunt bec orga non hominis. qd facit hoīem nisi deus aut viuificat hoīem nisi deus. Est igit spñs dñi. ppter qd dictum ē in ps. Spñs dñi repleuit orbē terraz. et hoc qd pñ.

net omnia. q̄s h̄ spūs nisi de⁹. cui celum sedes est. ⁊ terra scabellum pedib⁹ eius.
Et apud poetas deum nāq̄ ire p̄ omnes terras. tractusq̄ mari. celumq̄ p̄fundū
traditum est. Et rursus ē ne dei sedes nisi terra. pont⁹ ⁊ aer ⁊ celum ⁊ stus p̄pter
q̄d recte inq̄t dauid q̄ ibo a spū tuo. ostēdens nō esse locum in q̄ possit fugere spū
dñi q̄ est ubiq̄. Et sic at ubiq̄ implere ⁊ p̄tinere mūdum. soli deo tributū est. De⁹
iḡt sanctus spūs est. q̄ h̄ pagit ⁊ futura p̄noſcit ⁊ p̄dicat. sic scriptū est. R̄sum ac
cepit symeon a spū sancto q̄ nō moreret nisi videret xpm dñi. Non est cur deum
negem⁹ q̄ dei esset opa. Non iḡt solus p̄ deus est. nec solus filius. s̄ spūssant⁹
cum p̄e simul ⁊ filio de⁹ est. q̄ nō aduersat rōni trinitas p̄sonaz. in vnitatē diui
nitatē. quemadmodum sup̄ p̄nsum est. S̄ iam trinitatē ip̄am ⁊ sacris codici
bus demōstrē⁹ ⁊ moysen aī omnes audiamus. cui⁹ h̄ sunt vba. In capite libri
quem genesis n̄rī vocant. In p̄ncipio creauit de⁹ celum ⁊ terram. Terra at erat
inanis ⁊ vacua ⁊ spūs dñi ferebat sup̄ aq̄s. tria p̄mōrat. deum. p̄ncipius. ⁊ spū.
Ideo in deo patrem intelligimus. in p̄ncipio filium. in spū domini spū sanctum.
Et accipiat h̄ in loco p̄ncipium p̄ filio. sicut in psalmis de suo filio dicit de⁹. Te
cum p̄ncipiu in die v̄tut⁹ sue in splendorib⁹ sc̄tor⁹ ex v̄tero aī lucifer⁹ genui te. Et
ita in exordio nascēt⁹ mōi. trinitas ip̄a in dñis p̄sonis adducit. h̄ si placeret. inf̄
feri posset de beloyin s̄m ieronimū ad marcellum. temp̄tās dyabolus p̄m os pa
rentes. inf̄posito sp̄ente ⁊ suades vt edant de ligno. p̄bibito. eritis inq̄t sicut dñi.
sciētes bonum ⁊ malū. q̄d p̄inde accipiēdum acsi diceret. eritis sicut dñe p̄sone
q̄b⁹ ignotum ē nihil. ⁊ cum eiecit adam d̄ padiso inq̄t dñs. Ecce adam fact⁹ sicut
vn⁹ ex nobis q̄bus nobis p̄rī. s̄ filio ⁊ spū sancto. S̄ manifest⁹ eadem trinitas
ostēdit cum dī. Faciam⁹ boiem ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am. cū ait faciam⁹
⁊ nr̄az. plures p̄sonas inducit. cū dicit imaginē vnitatē diuinitatē ostēdit. nec soli
tari⁹ est cū dicit faciam⁹. neq̄ alieno a se loq̄t q̄ nr̄az ait. Duo sunt pluralia vba
faciam⁹ ⁊ nr̄az. vt videat⁹ p̄r cum filio ⁊ spū sancto miscere h̄monē. q̄d nō sono vo
cis s̄ intellectu q̄ singularia sunt. q̄ vn⁹ est de⁹. ⁊ vna exp̄ssa est diuinitatē eēntia.
Dixerat creauit de⁹ celū ⁊ terram. mox subiūgit faciam⁹. ⁊ nr̄am. vt pluralitas in
p̄sonis intelligat⁹. Idē ⁊ psalmista canit reg⁹ dum ait. vbo dñi celi firmati sunt
⁊ spū oris ei⁹ omnis stus eor⁹. Quis manifest⁹ dici potuit in p̄dicatē celoz tres
p̄sone p̄currūt. dñs. vbus ⁊ spūs. dñs p̄m exp̄mit. in vbo filium accepim⁹. spū
is quē sc̄m vocam⁹. Et rursus. p̄ba vt trinitatē p̄sonaz in diuinitatē cognosca
ter deū. puocat in b̄ndictōe. B̄ndicat nos inq̄t de⁹ de⁹ nr̄. b̄ndicat nos de⁹. ⁊ me
tuant eum vniuersi fines terre. Trina dei p̄fessio. trinitatē exp̄mit p̄sonaz. ⁊ cum
subdit. metuāt eū vniuersi fines terre. vnitatē ap̄t diuinitatē. In p̄s q̄z. xliij. mul
tum exp̄sse trinitatē innuit. cū dicit filio. sedes tua de⁹ in seculū seculi. ⁊ postea sub
dit. p̄p̄ca vngit te de⁹ de⁹ tuus. i. p̄r ⁊ spūssant⁹. ⁊ cū seq̄t. p̄e p̄cipib⁹ tuis. my
sterium incarnatōis ap̄t de q̄ suo loco p̄seq̄mur. Ysaia in visione sua clamantia
introducitur seraphin. sanct⁹. sanct⁹. sanct⁹. dñs deus sabaoth. ter sanct⁹ ad tres p̄
sonas refert⁹. ⁊ semel dñs ⁊ semel de⁹ dī. q̄ vn⁹ est dñs ⁊ vn⁹ de⁹. Et rursus idē
vates ex p̄sona xpi loq̄t ⁊ dicit. Dñs me⁹ misit me ⁊ spūs ei⁹. dñs meus inq̄t. i. p̄r
misit me. i. filiu. ⁊ spūs ei⁹ q̄d est sc̄tū spūs. q̄s h̄ nō intelligit trinitatē: nō latuit
ap̄bas h̄ mysteriū. Possent ⁊ alia plura b̄mōi testimonia ex veteri testam̄to affer
ri. q̄ trinitatē plane ostēdit. plan⁹ tñ locut⁹ est i euāgelio dñs. q̄ cū in orbē mittē
discipulos. Eūtes inq̄t docete oēs gētes. ⁊ baptizate eos in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spū
sancti. tres noiauit p̄sonas. In noīe dixit nō in noib⁹. vt eēntiē vnitatē in p̄sonaz
trinitatē mōstraret. ⁊ iohes euāgelista q̄ de pectore dñi veritatē hausit in epla
sua inq̄t. Tres sunt q̄ testimoniū dāt in celo. p̄r. vbum. ⁊ spūssant⁹. ⁊ hi tres vnū
sunt. Et ap̄ls paulus. misit inq̄t spū filij sui in corda v̄ra. ⁊ alibi. Spūs ei⁹ q̄ susci
cauit ibi b̄tat in nobis. Et iter⁹ ex ip̄so inq̄t ⁊ p̄ ip̄m. ⁊ in ip̄o sunt oīa. ip̄s bonoz
⁊ gloria. ex ip̄o dicit. p̄r p̄m. ⁊ p̄ ip̄m. p̄r filium. in ip̄o. p̄r spū sanctum. Non
dicit ex ip̄is aut p̄ ip̄os siue in ip̄is. nec in ip̄is s̄ ip̄i bonoz ⁊ gloria inq̄t. vt trini

tatem simul et unitatem cognoscerem? Atque his testimoniis et auctoritatibus illumi-
nata est desuper christiana religio. Summa enim fiducia perficitur et predicatur unum esse deum.
quod est causa principium et finis omnium rerum. et omnis auctor creature et summum bonum.
et nihilominus tres personas in deo recognoscit. et trinitatem in unitate venerat. Cui
quod aduersus. saluti expremere se reddet. et ambulat in tenebris et veritas non est in eo.
Tu vero si sapias de tenebris emerges. et candida luce perfusus. sacratissimam trinita-
tem et cognoscendo coles et coledum cognosces. nec aduersus beneficii sacrosancto euange-
lio in quo legitur. Verbum caro factum est. Negat tu? legifer incarnatus ubi. nam cur
inquit factus est deus homo et in ligno crucis passus. quod alio modo humanum genus redimere
poterat. negat tua lex christi necem. et alium suo loco infectum existimat. nec deus in-
carnatum cognoscit neque crucifixum aut mortuum. Hos utrumque predicam? quod factus
est homo deus. et passus est. et pro salute hominis facta esse testamur. At enim de seipso
dixit. venit filius hominis saluare quod perierat. Costabat enim penitus errato omnes homines
culpa teneri. clausa erat paradisus porta. nec mortalibus patebat in celum adire. Dece-
bat summus dei bonitatem hominem qui ceciderat reparare. nec miser esse perpetuo sine
re. qui ad beatitudinem peruenire creatus fuerat. sed obstabat iusticia dei qui pro peccato satis-
factum exigebat. dignus erat infinita pena. qui maiestate offenderat infinitam. nec
boni tanti erat ut infinitam posset redimere culpam. stabat hinc divina iusticia ultor
petens. illic divina bonitas miserendum esse ostendens. Audienda fuit utraque vox. quod uni-
uerse vie domini misericordia et veritas. quare et si poterat deus aliam humanam imbecillitati con-
sulare. est enim omnipotens. huiusmodi puenientissimum fuit modum quem elegit. ut assumpta hu-
mana natura. ipse penas solueret. Factus est deus homo. ut homo fieret deus. veritas de terra
orta est. et iusticia de celo prosperit. diuina est humanitas diuinitati ut acciperet plenitu-
dinem bonitatis. quod sue defectum suppleret infirmitas. Fuit huiusmodi saluandi hu-
mani generis diuini bonitati pueniens. satisfactum est iusticie simul et misericordie. satisfac-
tum est amoris et odio. Placuit huiusmodi potestate. qui omnem defectum nostrum sua pietate su-
pat. placuit et sapientie. qui nihil frustra nihil non decet ac puenientissime facit. Et ideo ne-
cessitate absoluta qui necium dicimus? sine quo aliud esse non potest. incarnatio ubi neces-
saria non fuit. eo tamen modo qui necessarium accipit id qui puenientius et congruentius puenit
ad finem. dicere non pudet. ad reparandum hominis incarnatus filius dei necessaria fuit
ipse. Ego sum deus. ego sum deus. et non est absque me saluator. ex persona christi inquit ysai-
as. quod non poterat homo saluare seipsum. Et necessarium fuit ut homo fieret deus.
et deus homo saluaret hominem propter quod pulcherrime et ad ipsam aptissime inquit. ex nostris
professoribus vnus in hunc modum de mysterio domine incarnationis. Suscipit a maiestate
humilitas. a pietate infirmitas. ab eternitate mortalitas. et ad dependendum
proditis nature debitum. nam inuolabilis est unita passibili. deusque verus et homo ve-
rus in unitate temporis. ut quod nostris remediis congruebat. vnus atque idem hominem deique
mediator. et mori ex vno et resurgere posset ex altero. Nisi enim esset verus deus. non
afferret remedium. nisi esset verus homo. non preberet exemplum. Intelligis quare conue-
niens filius dei. carnem assumpsit ut deus. et mortem obiret ut homo. Sed quis
testimonia antiqui legis. non negabimus? prebito sunt. ecce inquit ysaias. ego percipiet et pa-
riet filium et vocabitur nomen eius emanuel quod interpretatur nobiscum deus. Quod no-
biscum deus. nisi quod hominem caro factum est et habitauit in nobis. Et iter eiusdem prophete
verba sunt. Duer natus est nobis et filius datus est nobis. cuius inquit super humerum eius. et vo-
cabitur nomen eius quod mirabilis. consiliarius. deus fortis. pater futuri seculi. princeps pacis.
An non sic mysterium incarnationis plane ostendit. et quod tunc futura erat tanquam preterita
manifestant. Duer inquit natus est nobis. quod natus est in humana pietate. et datus est filius.
quemadmodum iobes ait. quod sic deus dilexit meum ut filium suum daret unigenitum. da-
tus est propter ex diuinitate. natus ex humanitate. natus ex virgine. cuius inquit super hume-
rum eius. quod est impium christi. nisi lignum crucis. in quo pependit. mundum viciat. aereas
potestates debellauit. et subacto triumphatoque dyabolo regnum suum potenter intravit.
Oportuit enim christum pati. et sic intrare in gloriam suam. ut huius in euangelio luce. Impium

igitur super humeros eius fuit. quia crucem suam suis gestavit humeris. Quis eo fatiga-
to. sicut cyrene? angariatus? sit eam tollere. de admirabilis. pro signa et prodigia que
fecit lumen cecis. auditu surdis. claudis ambulatores. debilibus fortitudinem mortuis
vitam restituit. Consilium appellat. pro evangelica consilia que adiecit antique legi. De
us asserit. ne putares purum hominem natum. nam de humane nature procreatus est. For-
tis. quia spoliavit infernum. et portas creas prefigit. et vectes ferreos dissipavit. pro su-
perbi tunc. quia celum aperuit electis. et regnum homini preposuit eternum post hanc vitam in ce-
lesti iherusalem. princeps pacis. quia nato christo clausum est apud romanos templum iani. et mira-
par est orta. et gloria in excelsis deo carauit angeli. et in terra pax hominibus bone volun-
tatis. Unde dicit et alio loco idem ysaia. incarnatus est tibi deus. Dominus enim iudex noster. Dominus
lucifer noster. Dominus rex noster. ipse venit et saluabit nos. quod pite accipiedum est. ac si dicat.
carnem accipiet et morte pro nobis subibit. Et rursus. vere tu es deus absconditus. deus
israel. saluator absconditus inquit. quia in carne latuit. saluator israel. quia sua morte nostram mor-
tem redemit. Et ne putes temporalem esse salutem. saluatoris gentes addidit israel. saluator est
inquit in domino in virtute domini. et subdit salute eterna quam preceperunt oculi eius. quia ex israel christo
crediderunt. apertissimum testimonium est ysaie. Audi iherusalem sua sunt verba. Ecce di-
es venient dicit dominus. et suscitabo germinem iustum ex semine dauid. et regnabit rex et
sapienter erit. et faciet iudicium et iusticiam. et in diebus illis saluabit iuda et habitabit israel
propheta. et hoc est nomen quod vocabitur eum. deus iustus noster. Considera verba et attende myste-
ria. Suscitabo inquit germinem iustum. id est christum sanctum et iustum. ex semine dauid secundum car-
nem. quia ex psapia regia et de sanguine dauid. Maria enim domini nata est. et regnabit
rex. quo regnabit. sane quemadmodum ipse apud matheum in euangelio dicit. data
est mihi omnis potestas in celo et in terra. quod est regem esse. et sapienter erit ait sapia. crea-
ta que hominis est. et increata que dei est. et que est ante secula. et faciet iudicium discretum
et iusticiam discussionis nunc discretio dum elegit ex mortalibus quis vult. et alios
suo arbitrio dimittit. et in fine seculi iusticiam discussionis. quam reddet unicuique secundum
opera sua. In diebus illis saluabit iuda. id est quicumque crediderint et baptizati fuerint sal-
ui erunt. et habitabit israel confidenter in statu ecclesie triumphantis. et hoc est nomen quod
vocabunt eum deus iustus noster. ut scias quia christus ex semine dauid natus est. non solum
homo sed etiam deus est. nec alteri quam christo verba conuenire possunt. Accedat et alius
propheta baruth nomine. Quid ille ait. Dic est inquit deus noster et excitabit alius aduersus
eum. Dic adiuuenit omnem viam discipline et tradidit illam iacob puero suo. et israel
dilecto suo. post hec in terris visus est. et cum hominibus peruersatus est. docent hec
omnia incarnationis verbi et hominem factum dei filium manifestant. Hunc de
morte audi et eos premunito qui christum volunt esse translatum et non dum mortuum. Sed
incredibili demerita citra diem supremum iudicii cum omnibus angelis inefficendum
putant. Inephendam audaciam et stulticiam alius inauditam. dimittimus ange-
los qui substantia incorporea est et immortalis. Christum ineffectum negant et autem ineffi-
ciendum. ac dauid ex persona christi. que non rapui tunc inquit exolvebam. quia non pecca-
uit et penas dedit. et per alieno delicto mortem subiit. De manifesti ysaia ostendit
dicens. Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portauit. Ipse vulne-
ratus est. propter iniquitates nostras. attritus est. propter scelera nostra. disciplina pacis nostre super
eum. et luore eius sanati sumus. Omnes enim nos. quod oues errauimus. et unusquisque in
via sua declinavit. et deus posuit super eum iniquitatem. id est penam pro iniquitatibus christi
audis. omnem nostrum. et subdit. oblatus est quia ipse voluit et non aperuit os suum. et pau-
lo post. tradidit in mortem animam suam et cum sceleratis deputatus est. ipse mul-
torum peccata tulit et per transgressores rogauit. Si vidisset propheta passionem christi vi-
deret aptius loqui. Nec ieremias tacuit tormentum domini quem in ligno crucis ita
loquentem inducit. Vos omnes qui transitis per viam. attendite et videte. sicut
dicit. meus. Et ipse saluator de se ait. Ecce ascendum ierosolimam et filius hominis
tradetur principibus sacerdotum et scribis et perdemur eum morte. et tradet eum
gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum. et tertia die resurget.

Et iterum alibi. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis. ut omnis qui credit in eum non peccet. Sed habeat vitam eternam. Et ne de morte dubites scribit euangelista. Cum accepisset iherosolimitanus acetum dixit consummatum est. et inclinato capite emisit spiritum. ipse christum moriturum et a mortuis surrecturum predicet euangeliste. et obisse in cruce et sepultum resurrexisse tertia die affirmant. certa res est. nihil ambiguitatis habet veritati omnia consonant. resurrexit dominus. ascendit ad celum et venturus est iterum et faciat iudicium in fine seculi. Tunc lex non recipit quod non sapit de christo qui sapit oportet. Cuius alteri aduentum non solum euangelium sed antiqui etiam vates ostendunt sicut paulo ante de ieremia diximus. precessit eius est daniel dicens. Ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat. et usque ad antiquum dierum pervenit. et sedebat. et dedit eis potestatem et honorem et regnum. et omnes populi tribus et lingue funderentur ei. Quibus verbis veri doctores iudicium christi facile inveniunt in fine mundi. Et ipse christus de seipso loquitur. Dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. sedebitis et vos iudicantes duodecim tribus israel. Et in actibus apostolorum legitur. constitutum esse christum a deo patre virorem et mortuorum iudicem. Hec nos de deo sentimus. Sed et firmiter credimus. Sed salubriter predicamus eternam vitam promittentes omnibus qui christum credunt et in trinitate nomine baptizati opera faciunt euangelio digna. Quodque sit ista vita eterna. ad agat illic homo. qui voluit prae se letet. et quam beatitudinem assequatur. respondemus cum euangelio iohannis. Hec est vita eterna cognoscant te verum deum et quem misisti ihesum christum. summa ibi felicitas erit videre deum in sua natura. et eius participari bonitate gaudium nostre mentis erit. hac satiabimur hac implebimur. hinc summa felicitas erit habere deum et deum cognoscere. Videmus enim nunc per speculum ut ait apostolus. tunc facie ad faciem. et in iubilo. teste Job in facie domini videbimus lumen. et satiabimur cum apparuerit gloria eius. et erimus sibi similes sicut ait iohannis. Nec oculus vidit iniquitatem ysaia nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit. que promisit dominus diligenteribus se. Et apostolus. non esse dignas passionibus huius seculi dicit ad futuram gloriam quam reuelabit in nobis. Tunc lex in alia vita summam laquei et mellis et vini permittit. et cibaria delicata et viros multas et concubinas et virginum coitus. et angelorum in turpibus obsequiis misteria. et quicquid caro deponit. bonis sed paulius et asini potius quam hominibus est. Nam quod mortalis est hominis faciem. qui per omnem vitam suam corpori vivat. quis non aliquando in mentis recessum abit. quis non pascit intellectum aliquando et a sensibus recedit speculando. An non est honoris et glorie voluptas multo iocundior et diuturnior quam veneri. An non dulcius est bene accipere vitellum quam cibum ipse vel potus. Vivit sapiens atque edit ut vivat. tua lex id vitam appetendam homini existimat ut edat et bibat. Sicut in hoc seculo carnis fuit legislator tuus ita et in futuro carni studendum putavit. neque curavit satiare mentem cui omne studium fuit implere ventrem. atque in ea re summum bonum esse putavit. quod neque gentiles philosophi propter paucos admisisse. in eis quod summa fuit de supremo dono dissensio. Alii in volentibus suavitatem felicitatem posuerunt. ut dionysius. Alii in honestate voluptati coniuncta. ut calpurnius et sinomachus. alii in sciendi curis. alii in sola virtute atque honestate. ut zenon et stoici. alii in bonis animi et corporis et fortune. ut aristoteles et epicurici. Soli aristippus et epicurus et eorum scola summum bonum in voluptate locaverunt. atque his tua lex conformis est qui ferat omnem philosophorum et fetidum scenam finire. nec tamen illi in eo errore fuerunt ut hanc felicitatem in altero seculo expectant quibus future vite spes nulla fuit mortalem animam existimantium. nostri philosophi summum bonum nec in fra neque in sensu. sed in celo et in deo querendum censent. et eo satianda mentem existimant. Et nam instituit nos ut celi aspectus eo votis omnibus aspiremus. si curat illud poetici. Quis hominum publice dedit celumque videre iussit. et erectos ad sidera tollere vultus. Quis nescit finem his prestare que sunt ad finem. omnia huius corporis oblectamenta eo recepta sunt. ut spes hominis conservari et in suum finem qui est deus per hoc adduci possit. Quis autem ederet aut biberet aut percarandis liberis operam daret. nisi esset in his aliqua delectatio. atque hoc non est finis hominis qui ad deum factus est. et nisi ad deum veniat nunquam quiescat.

scit. nec per carnales delectationes ad deum ipsum pervenit. Sed quanto his magis immersus est
homo. tanto est ab ipso deo remotior. quam aliquando beator existit. quanto angelice divitiae na-
ture magis ac magis adheret. Nec curat carnalia desideria quam bonis frui spiritualibus.
sicut ignis et aqua simul esse non possunt. sic deliciae spirituales carnalibus non coherent. tra-
hant ille ad se humanam naturam et totam in se rapiunt. nec sentire sinunt quae caro ap-
petit. Gustato spiritu desipit omnis caro. ut inquit vinus ex nostris. Qualem in paradiso vo-
luptates admittit quod nec salomon nec ligurgus promissit in terra. Quot feditates dei ci-
bo et potu. et alijs voluptatibus oriantur. quod in paradiso nephas fuerit noiare. aut ei
gignerent sine fine homines et impleret omnia nunquam morituri. aut frustra esset per-
mixtio maris et femine sine fructu. quae etiam in hoc mundo damnatur. Dicitur quod si feminis
opus est si non est coitus. Dicimus et nos quod opus est coitu si non est generatio. propter
voluptatem dices. at si feda voluptas est et indigna. quae paradysum non ingreditur. nam
quo illic promissa erit si turpitudine. quae si tanquam obscena prohibetur. et tamen propter forebolem
aut cuitandi maioris mali causa permittitur. Procrates diuine vir scientie. venereum
coitum prae se esse quidam morbi terribili existimabat. quem nostri comicaliter dixerunt.
Quis igitur bonis aliquid humani pudoris. ac ut debis cuiusdam gestibus utamur. vo-
luptatibus istis duabus coeundi atque comedendi. quae homini cum sit atque asino coes sunt
gratule. non sunt his quae pia mens in celo recitat. Dicitur iterum non erit plena felicitas
in paradiso si aliquid defuerit oblectamenti genus. si ut existimas cunctis rebus ob-
lectent homines. saltatione. venatione. piscatione. ludo. lucro. catu. cibo. potu. venere.
et alijs pluribus. eadem omnia in paradiso tuo requies et cum vigilio dices. Quae gra-
curruum armorumque sunt visusque cura. nitentes. paciscere eadem sequitur tellure re-
positos. Vana si proba est. quam nullamquam civitas. unde instituta recepit. nos ut di-
tinus mentis gaudia et spirituales delicias querimus. Beatitudo nostra quae expecta-
mus in altera vita. est ipsa dei visio quam nihil optabilius inueniri potest. Videbit enim
beatus animus. et quod sit in celo. et quod sit in celo. quod erit quod est aspectu fugiat quod videbit vide-
tem omnia. Quae nunc videntur obscura de deo. de trinitate. de incarnatione ubi de
pensione sanctis spiritibus. de sacramentis ecclesiae. de ceteris archanis. tunc aperta erunt et
manifesta. nullum deest oblectamentum. nihil requiritur aliter plenus animus. nam
quod plenus opus est. nihil illi deest quod nihil cupit. desideria nostra implebit optimus ac
maximus deus. in quo omnia bona sunt. nec ullum cupiditatibus nostris relinquet lo-
cum. Erit deus omnia in omnibus quod sine fine videbitur. sine fine amabitur. sine defa-
tigatione laudabitur. quae lingua dicere. vel quod intellectus capere sufficit illius supne
civitatis quanta sint gaudia. angelorum choris interesse. cum beatissimis spiritibus glo-
rie praedictis assistere. praeterea dei vultum cernere. in circumscriptionem lumen videre.
nullo mortis metu affici. incorruptiois perpetuae munere letari. Nec illic beatitu-
do humani corporis in epulis erit. aut in vino aut in coitu. Et redundantia beati-
tudinis anime glorificabitur corpus ipsum et similitudinem eius induet. Fulge-
bit tanquam sol in conspectu dei. tenuitati eius nulla resistet materia. leuitas et agi-
litas infinita spacia in ictu oculi permeabit. nihil erit quod amplius ledi posset. Inui-
labile erit et impassibile. more anime. Et ita totus homo exultabit et dicet cum pro-
pheta. cor meum et caro mea exultauerunt in deum vivum. Nec frustra erit disse-
rentia sexuum aut artus reliqui supfluent. resurgent viri et femine integris mem-
bris. et non solum in specie. sed in ipso individuo humane nature perfectio reintegrabitur.
nec tamen animales operationes adcrunt. nec promixtio maris et femine. quia cessabit causa
propter quam fuerat introducta. Erunt enim perfecta multitudo hominum a deo perfina-
ta. nec ullus erit carnalis appetitus. nec pulsabit temptatio inimici. non patebit in sa-
pie locus cum puerum fuerit ad triumphum. Pax ibi fiet incommensurata quod et summa
procordia vigeant. Vides in te tuam et nostras beatitudines quantum interesse. nostra felicitas
nobilitati hominis perit. anime rursus det. tua viliori. i. corpori. nostra mentalis est. tua carna-
lis. Nostra fulgens et nitida. tua obscura et fetida. Nostra cum angelis ipso deo
communis est. tua cum subditis et alijs pecoribus. Nostram recti omnes laudant

tuam vitupant. **N**ra celo digna est. tua etiam in terra respicienda. s. dices in sacris
etiam codicibus omnia repiri. q. futura videntur in celesti iherusalem potu ciboq. plena. **I**n
q. etiam ysaias. **F**aciet dñs exercituum oib. p. p. in morte h. suum pingui. **E**t in sa
pietia legim. **D**iscuit vinu. et posuit melaz. **E**t iter. venite et comedite panem me
um et bibite vinu qd misit vob. **E**t in ecclesiastico. **I**bant illi dñs pane vite et in
tellectu. et aq. sapie potant illi. **E**t dñs apud lucā. **E**go inq. dispono vobis sicut
disposuit mihi p. me. vt edatis et bibatis sup. mesam meā in regno meo. oia h. et
his similia spūalem hnt intelligētias. q. de mēsa ipa sapie nō corpalis vel cib. vel
pot. assumit. s. mētalis q. suauissim. ē ac mūdissim. et h. est quē nos expectam. in
futuro seculo. **T**anto ē igit nra dignior q. tua felicitas. qnto nobilior et dñe bti
tudini. p. inq. et attingam. nōnullas alias tue legis ineptias q. tñ sacris lris ad
uersant. tñ p. hicas rōnes excludūt. dicit legifer tu. q. tetigit cū de manu sua inf
bumeros. et vsq. ad medullā torisi et penetrant frig. qd p. inde ē acli corporeus
eē deū affirmet. q. tace. nō est nisi p. corp. ipsi incorporei dīc. deū. **N**it em ysaias
ex ore dei. **E**clū et terrā ego implebo. qd nō posset fieri si corporeus ē. et. p. ptea dīc
in psalmis dauid. **S**pūs dñi repleuit orbem terrarū. spūs inq. dñi. nō corp. dñi.
Et iohes in euangelio. spūs est deus. **P**hi deum pur. actū dicunt eē p. p. oim
rep. nature oim simplic. et efne. q. si corporeus ē. esset p. p. et ex elemēt. aut alia
materia. et posterior suis p. t. neq. simplex. neq. pur. neq. origo rep. **E**t creatu
ras bēt scipso excellentiores angelos. s. nobiliora sunt em spūalia q. corporea.
qd est opinari absurdum. ne dicam. asserere. **N**ec simul stare pōt. vt cā cā sit de
us sicut p. h. volūt et recte volunt et p. p. inueniat. eē em ab alio p. p. et illū
nos potius dicerem. deum q. p. p. nō est igit incorporeus. et. q. p. p. nō
est. **N**ec mouemur. q. in sacris lris. et caput et manus. et pedes et oculi. et digiti. et
cor. et vterus et mōi attribuant deo. vti em spūs sanctus q. loquit in scripturis
vocalibus q. sunt in vsu p. similitudinē qdam. sicut dicit. **E**zechiel ex p. p. de
ego visōne multiplicauit in manib. p. p. assimilāt. sum eis. ē em naturalis bo
mini p. sensibilia ad intelligibilia puenire. et omnis nra cognitio a sensu capit ex
ordium. **E**t idcirco spūalia nobis in sacris codicib. sub metabaphora corpaliū
tribūt. qd ita fit. vt etiā rudes aliqd capiāt q. aliqd cēt dñe sapie mī. ido
nei auditores. **P**irit p. p. tu. machometes. oim p. p. cāz esse deū et exdāmās
bis vbi vti. **E**t de. q. vis bonā. q. vis malā vias p. p. **N**os mortale
p. p. auersionē quādam eē dicim. ab vltimo fine. nec possibile censim. deum q.
vltim. finis ē voluntatem cuiusq. a se auertere. eē em sibi p. p. dñs. et si deus oia
diligit quecūq. fecit. vt est illud sapie diligit omnia que sunt. et nihil odisti eoz. q.
fecisti. quō p. p. est. vt peccati cā sit ipse de. **E**t dicit in p. p. et auid. **E**disti
omnes q. opant iniquitate. **E**t in ecclesiastico legim. omne detrimentum erroris odit
deus. **S**ua sunt amor. et odium. **A**udi vteri. intolerabile tue legis errorem. si no
bis inq. aduersa incūbunt incubuerūt et ceteris. **S**ūt em iste dies casus atq. fortu
ne. negat dñas p. p. curare mortalia. **N**os de dñā sapia dicimus. q. attin
git a fine vsq. ad finē fortit et disponit omnia suauit. nec summe dei bonitas pue
nit ea negligere que creauit. p. p. qd inq. p. matheum dñs. omnes capilli capitis
vri numerati sunt. **A**ddit machometes angelos creatos ex flama ignis et pecca
re et mortuos esse. nos cū p. p. dicim. q. deus fecit angelos suos spūs. et creauit
eos ex nibilo. et p. h. nobiscū sentientes habem. q. omnes angelos quos vocāt
intelligentias incorporeas esse dixerūt. nec p. p. in angelis repiri posse censim.
q. deum in essentia videntem omnia vident. et omnia intell. gūt ad suam p. p. et
necessaria. nec est in eis ignorātia p. p. mī. **N**ec subiectam corruptioni nāz ange
licam arbitramur. in q. non est materia q. separi possit a forma. si ipsa forma p. se
subsistit incorruptibilis et immortalis. **O**rgenis p. p. et excellentis ingenij viri. sic
multa vrant p. p. opa. ita et nonnulli errores peruersissimi reperiri. me
quos vntus ille est. q. demones per dei misericordiam liberandos esse aliquando

a penis asserit. **N**unc secut' est machometes. q' saluandos p' alcoranū malos ange-
los affirmat. **N**os cū ysaiā de oib' dānatis siue hoib' siue angelis vnāz sniam
bēm'. q' omis eor' nō moriet'. z ignis eor' nō extinguet'. **E**t saluator in enāgelio
dānat' in vltimo iudicio ignē etnū reppromittit dyabolo z angelis eius p'pātū
Quid q' tuus legiser aiaz humanā portōz asserit aie dei. sic nōnulli p'bi palaz tra-
diderūt z manichei secuti sunt. **N**os humanā aiaz ad ymaginē z similitudinē dei
faciam' dicimus. sic scriptum ē in genesi. **F**aciam' boiem ad ymaginē z similitudinē
nrāz. qd' de aia dicit' est nō de corpe. q' si aia hois portio eēt dei. eēt vtiq' deus. nec
eēt homo nō deus. qd' dicere stultissimū est. cū manifestū sit labi hois animam
a bonitate in maliciā. a veritate in errorem. a gaudio in tristitiā. a spe in despa-
tōem. qd' est a dei s'ba penitus alienū. **N**ec illud v'p' est. q' in v' lege tradit'. ani-
mas boiū ex materia p'ductas esse oēs. **A**sserunt em' p'bi ab extrinseco esse homi-
intellectum. s' q' inatus sit spūs v'ite iussu dei. **E**t theologi rōnales animas oēs
ex n'ilo creatas dicūt. z adam cū fact'z v'idisset se iam. **H**os inq' de ossib' meis z
caro de carne mea. nō dixit anima de aia. **E**t p'ba in p's. canit'. **Q**ui finxit sigilla-
tim corda eor'. ponit' e'f' cor. p' anima qz sedes eius in eo est. **E**t deus sibi aiaz p'
ductos referuauit. p'p'e eaz dignitatem. q' p' ysaiām ait. oēm statum ego feci. qd' in
cellig' de statu spūali. q' est rōnalis anima. **P**roterim'. q' celum ex fumo factum
dicūt. qd' si v'p' eēt corruptioni subiaceret. **P**roterim'. q' solē z lunam eqles ab
initio v'it'is z luminis tunc p'ba testat'. **N**os dicim'. celū ex n'ilo creatū z duo
luminaria magna fecisse deum ab initio. luminare maius vt p'f'et dici. z lumina
re minus vt p'f'et nocti. **A**d illud trāsīm'. qd' in v'ia lege pulcherrimū. z saluberri-
mū eē putat'. **A**grores multas ducere. q' si deo placuisset. creatō homini ab ini-
tio nō vnam t'm legē p'duisset s' plurimas. nec dixit deus relinq' hō patrē z ma-
trem z adhibebit vrozib' suis. s' vrozī sue dixit. **N**ec amicitia inf' v'z z vrozem
vera eē pōt' vbi nō est eq'itas. cū vir plurib' misceat'. mulier vō vni t'm adhibeat
cui' ē in alias plures distract' amor. **N**ec p'p'ea numerus boiū auget'. qz plures
vni nubāt femine. nāz cotidē v'ri p'uati p'ugio sine ple decedūt. z p'p'it cū mulie
res numero pauciores existant. **U**nq' insup res v' z nālī aduersa liberati vnius
v'bis ciuili alios multiplici inf'monio vti. alios in solitudine regere. **N**ec p'p'ea
laudanda p'sueruo. q' in veteri lege plerosq' sanctos viros pluribus vrozib' su-
isse p'inctos legimus. qz nō id ex lege aut ex voluptate fecerūt. s' dīna q'dam dispō-
satiōe. z ad sobolē p'reandam q' cresceret in cultu dei. **A**cemus de diuortio qd'
p'mittit' apud vos p' legē euāgelicā. z de adulterio z fornicatōe z alijs sceleribus
que lz antiq' lex detestat'. z noua p'p'us abominet'. apud vos t'm p'cessa vidēt'. **N**ō
est qd' omnia tue legis errata p'curramus. qm neq' nobis scribēdū neq' tibi legen-
di satis ē o'cū. **E**t tūpse p' tuo ingenio multa intelligis adeo stulta eē. vt nulla pos-
sent rōne defendi. **T**ota de deo qd' est lb' omnia referunt. totus in h' p'sistit. vt xpm
sbm deum esse credamus. q' p'cesso necesse est eius legē obedire z eius v'bis crede-
re. q' verax est z mentiri nō pōt'. **I**n eius lege trinitatē. de q' supradiximus in vni-
tate dīnitatē p'p'imus. z incarnatōz v'bi. z p'cessionem spūs sancti. z reliq' omnia
q' retulimus vsq' ad extremū iudiciū. **O**z aut' xpc deus sit. iāz sup'ra oñsum est ex
veteri lege atz p'bis. **A**licet etiam ex tua lege monstrare. que p'bam z sc'mm
fuisse xpm asserit. **S**i p'ba z sanctus s' verax. si verax z deus. nām deū seipsete-
status ē dicens. **E**go z p' vnum sumus. z q' videt me videt z patrē. z si credidit in
deum z in me credite. z alia multa b'mōi p' que diuinitas xpi collig'it. z eq' cum pa-
tre z spūsancto maiestas. **B**ene est igit' vt legem nrām amplectaris q' verax est
z salutaris a deo data. z tuaz relinquas in q' non veritas neq' salus. homo illam
tulit. peccatis z ignorantia plenus. **I**ntellexti qnta adducimus ex veteri lege
testimonia q'bus deus oñd'it. z homo xpc sbz z p' nra salute supplicio crucis asse-
ctus. **A**udiuisti sacrosancti euāgelij attestaciones. z ipsius xpi voces q' tua lex
sanctū bz. **Q**uid igit' obstat baptismo. q's p'hibet aquam. qd' moraris ingredi.

iam tandem salutis iter cum p̄cellentibus viris ⁊ maghis impatorib⁹ ad eternā
salutem sub xpo puenies. Diximus de p̄stantino seniore ⁊ philippo q̄ rempubli-
cam tenentes in xpm crediderunt. post p̄stantinum creati cesares idem iter secuti
sunt et in fide nra totinuerunt. excepto iuliano apostata q̄ ex monacho cesar fact⁹
transiuit ad ydola. q̄ vitam latiorē p̄mittebant. S. ille in bello parthico penas
dedit et sagitta p̄fossa i incertū missa. coactus ē cadēs dicere. **Q**uicist i galylee. sic
et i p̄tuneliā vocabat xpm. Fuit et aliq̄ scismatici et heretici. q̄ et i xpiano
noie nō tñ recta incesserūt via. **I**mpatores xpiani nullo errore polluti inuēti sunt
iovinianus. gratianus. iustinianus. valētinianus. iustinus. duo theodosij. archa-
dius honorius. karolus magnus. ludouicus. et plures franci et theutonici. tres
othones. henrici aliq̄. et nō pauci sub alijs noib⁹. **P**reterimus alios reges fa-
ma claros. q̄ vñ in gallia vel in hispania vel in anglia vel i alijs puincijs xpianis
sacri initiati fuerūt. et i dño mortui ad vitā credunt misisse beas. cū his nō ē cur
te pudeat xpi iugum subire et sub eo regnare. p̄ quē reges r̄gnāt et legi p̄ditores
iusta decernūt. **D**ultos iuuenes reges q̄ te colēte xpm honorabūt. et si aliq̄
horrebāt reges xpi nomen. et p̄f ydola xpianos p̄seq̄bant. postea tñ p̄f xpm
ydola deleuerūt. **B**onesta h̄ societas est cū q̄ te vocat⁹ in vñam veritatis et pacis.
illa nihil dignitatē h̄z cū q̄ te tua lex in deuia rapit. nā p̄ter othomanorū familiā
de q̄ natus es et illustres p̄genitores tuos. q̄s est q̄ magnop̄ laudari in sarace-
nos queat. **C**elebrať saladinus q̄dam. et aliq̄ pauci nomen h̄nt. q̄ res mēoria dī
gnas gessere. **A**t xpianorū excellētissima noia oēs historias impleuerūt. noti sunt
in syria et in egypto et in asia. godefridus. balduinus. bobamundus. tancredus.
conradus. philippus. et aliq̄ admodū multi q̄ ab extremis galliā et germanie fi-
nibus cū ingentis copijs hierosolimāz petiere. iterq̄ sibi p̄ medios hostes ferro
pauerūt. **P**os tibi comites damus. cū his te xpo iungere cupi⁹. honestiores h̄i so-
ci sunt q̄s egipti effeminati. aut ibelles arabes. **T**ua origo (sic accipim⁹) scythi-
ca est. in scythas multos fuisse viros in armis clar⁹ mēoietradit. q̄ vēcigalenti-
asiaz pluribus seculis tenuerūt. et egyptios vltra paludes eiecerunt. **N**on sunt
opandi aut egipti aut arabes scythico generi. nō est forti et gūano eū societas.
Mirādum est tantum potuisse suis fascinoib⁹ arabes. vt audaces et p̄stan-
tes scythas in suam societatem adduxerūt. **Q**uid dicimus societate. non est h̄ so-
cietas. seruitus est q̄i eorū legi subiectus es. que vñam lex eet et nō decēptio ac
p̄stigium. **C**onformior tibi cum xpianis societas erit. fortibus viris facile amica
tur fortēs. vñus vñuti placet. **D**ulcia et stabilia sunt in eāles p̄sortia. si eadem re-
ligio est idemq̄ cultus dei. **A**ge igit. accipe xpianos socios accipe fidē et baptis-
mum. q̄ te hic faciet in terris magnum q̄ad vixeris. et post obitum in celo beatus
reddet. **A**udisti p̄missa euangelica. et quō cuncta que diximus veteris legis au-
ctoritate p̄bant. **S**z times ne te decipiamus. recordaris tui legislatoris q̄ asse-
rit legem et p̄phas a iudeis. euangelium a xpianis esse corruptum. tantumq̄ de
veritate vel noui testamenti vel veteris remansisse. q̄tum alkozano p̄tinet. **E**x-
ploratum id forsitan arbitraris et verū esse. atz idcirco testimonijs nris non ad-
bibes fidem. nec baptizari audes aut in xpm credere. **A**tinaz tam bonus fuisse
tuus legifer q̄ callidus. tam verax q̄ vsutus. tam iustus q̄ iniquus. tota est arti-
ficiofa et fraudulēta lex eius. nāz q̄ diuinū sibi abesse auxilium nō ignorabat. ad
humanas p̄fugit astutias. cupiebat legē edere q̄ sibi nomen daret. famamq̄ etiaz
p̄ flagitia eroptabat. vñicostratus ille q̄ diane epbesie tēplum incendit. et ani-
aduērtēs antiquā et nouā legē. q̄uis bonesta eet. durā tñ vulgo videri et suauis
difficile fieri posse existiauit vt innumerabiles p̄li i suas traditōes p̄cederēt. nā ge-
tiles q̄uis laxiori lege tenerēt q̄ xpiani. p̄tinetia tñ et modestia et frugalitate co-
medabāt. ⁊ p̄his auscultabāt vñq̄ amatorib⁹ nec sinebat suos ciues corrip̄i vñ
cijs aut voluptate marcescē. creuit igit secta saracenoꝝ inia vicioꝝ. placuit vñ
res dūcē q̄t mallet. easdēq̄ dimitte cū displicē cepissent. h̄z p̄ cubinas ⁊ plures.

et in omne libidinis genus posse. puolui. indulgere ventri cuncta quæellet et ori præter
vinum. vniuersis immergi voluptatibus. Et si enim aliqui ieiunia in lege tua precipiunt.
Id etiam ad irritanda voluptate factum est. Nam saraceni die ieiunantes. nocte quælonga
est epulantur et bibunt. nec aliam ob causam vini usus in dictus est. nisi quia noceret in ar
denti terra quibus est arabia. et maior est infirigidis voluptas potulibus. Hoc vinum
machometi inuentum fuit. ut legem. propter suam. ea precipiens quæ grata eent au
ditoribus. et maxime plebibus quæ iumentis similes existunt. nec fecellit eum opinio in
baptismo. Placuit noua lex et breui tempore ita coaluit. ut in multis populis. ac lin
guis recipere. cui fundameta in voluptate iacta fuerit. Vix sicut agricola non im
prudens postquam vineam plantauit fossam circumducit et sepe in. ne destruat a feris
ita et machometes suam legem proferre ac munire statuit. Animaduertit homo sagax
duobus modis suam dogma. procelli posse atque profundius. aucte. et ratione. Atque aduer
sus hoc duo que poterant inueniri remedia non neglexit. auctoritati apposuit. quod
paulo ante retulimus. antiquam. scilicet et nouam legem deperuatam esse. nec quicquam veri
restare nisi quod alcoranus dicit. Romani arma obiecit. iubens ne quicquam de sua lege
disputaret. neque rotem quereat. in eum qui non nitere ferro vindicandi esse. atque huius
vallo suam legem callidus veterator diminuit. sed non est hadamantini murus ne
que ferreus neque ex viuo lapide. Fragilis materia est creta et luto munita domus.
facile opugnabit neque resistet telis nostris. Facile ruunt edificia in arena fundata.
aggrediamur hoc telis tue legis munimenta. Corruptos in primis sacrae legem obijci
tis. huius probandum fuerat quod factum asserit. nobis satis erat negare factum. liber
tecum aliter agere. et aptam tui legislatoris calumniam ostendere. Lex iudaica quam
moyses et propheta tradiderunt antequam machometes nasceretur pluribus seculis scripta
fuit. et multis in locis promulgata. et in alienas translata linguas. nec fuit vnus in
presens plurimi. Rogante prothomeo philadelpho. lxx. presbiteri legem interpretati sunt
et persona dixerunt. Quia etiam et theodosius et symachus et alii vetus testamen
tum traduxerunt. Facta est antiqua lex et greca et latina multis etatibus antequam tua
promulgaretur. Implete sunt omnes bibliothecæ moysaica et aliorum prophetarum traditio
Alexandrie. rome. athenis. carthagine. syraculis. toleti. Lugduni. et in omnibus
locis que insignia eent. siue apud grecos siue apud latinos. vetus testamentum
ex hebraica veritate tractatum. et habebat et publice legebat. quæ ille iudex tam
potens fuit quod corrumpere legem vbiq; gentium potuit. Modum natus erat christus. cuius
lxx. interpretum editio facta est. quod tempore nulla erat causa corrumpende legis. cum nulla
esset cum christianis nondum natis de lege potentio. nec propter alios oportebat legi
aliquid detrabere. quod legem non acceperant. nec propter se quod talem acceperant et laudabant
Siqua corruptio interuenit. in ea potuit interuenire que apud hebreos reman
sit. non in ea que inter latinos et grecos diuulgata est. et per infinitas diffusa puincias
quæ nec iudaica corrupta est quod vsque in hanc diem cum greca et latina traditione
concordat. difficilis ac pene impossibilis fuisset corruptio in tot manibus. Macho
meti leue fuit vnum codicem corrumpere et illum tanquam verum his tradere quod sibi ab
initio crediderunt. quod simulti sunt hodie apud vos codices vni continentie. non tamen
idcirco veritas in eis est. Ab vno enim quod falsus erat. emanantes omnes falsitatem
continent. quia non defluunt ex amaro fonte dulces riuuli. Querimus ex te magne prin
ceps. si te iudice duo romanorum codices asserant. quæ alter ex altero transcriptus exi
stat et in eo de quod est facta transcriptio. Sempromille debere talenta scriptum est.
Exemplari duo millia. cui potius fide dabis. an non exemplum magis quæ ex plato.
hebrei parentes antiquæ legis existunt. et apud eos exempla legis habent. apud alios
exemplaria. Rursus ex te querimus. quatuor inueniuntur rationum libri apud quatuor
negociatores. scilicet. galum. titum et sempromum. In eo quem sempromus producit. cre
ditor ipse lucrum in centum talentis scriptum inuenit. in alijs debitor. cui credes. quod rursus
bis. an non tres libros vni proferes. Certe non dubitabis proferre. Si ita iudicas soluta
quod est. Quatuor libri vbi sunt testamentum. vni est hebreorum. alii gentilium. et tercius

xpianor. vltim? saracenoꝝ q̄ a ceteris discrepat. **N**ēdar. n. ē nā reliq̄ cōformes
 inueniunt. **N**ā z greci q̄ gētilēs erāt añ xpī aduētū: z latini añ machometē vet? te
 stamētū nō alio mō habuerūt q̄ nos hodie habem? **H**oc fortasse inficiari posses
 q̄ nō repiūt hodie gētilēs q̄ bibliothecas bēant vetēs. **S**z mēroga iudeos inue
 nies vera eē q̄ dicim? z adhuc extat ioseph? hebre? q̄ trāslatiōe antiq̄ legis i ma
 nu ptolomei quē noiauin? gētilis hoīs attestat factā: ex q̄ postea traductiones
 emanarūt: q̄ vsq̄ in hāc diē pseuerāt z hebraice vītati cōcordāt. **S**tulta ē igit ma
 chometē fictio z turpis inuētiō: nec q̄cūq̄ bz vili: nec tā pfutatiōe q̄ irrifide digna
 ē: qd̄ dicim? de veteri testamēto idē lē de nouo intueri. qd̄ nec ab vno scriptū ē: nec
 in vna lingua: nec i vno loco: nec in vno tpe: z tñ vna snia ē: z vnica p̄cordia. **Q**d
 greci bñt: h̄ latini: h̄ hebrei. h̄ syri armeni: h̄ oēs barbari xpī colētēs: q̄uis here
 tici aliq̄ ad tuēdos errores suos corūpe nōnullos codices ausi fuerūt. **Q**uid ages
 qd̄ dices: cui fidē adhibebis: an soli saraceno: an latino: an greco: an hebraico. **N**ō
 ro antiq̄or xpiana lex q̄ saracena. **A**udita ē i oi terra euāgelij tuba: sicut scriptū
 ē. **I**n oēm terrā exiuit son? eoz: z i fines orbis terre vba eoz. **V**ulgata ē z recepta
 lex xpī p totū roanū impiū. pūsq̄ tu? legiser p dīret ilucē. **E**t idē euāgelij qd̄ nunc
 habem? oēs gētes suscepe. **N**ec fuit maiorib? nris aut facultas corūpēdi rē adeo
 vulgatā aut nccitas cū nō eēt machometes cū q̄ de fide ptēderet. **C**orruptio ei ne
 cessaria fuit q̄ nouā legē edē voluit: veteri z noue p̄nā: nec dubiū faciet iustus iu
 dex q̄ xpiano maior fides a dībēda sit vlt xpī legi q̄ saraceno. **I**pe. n. pfuator ē
 sue legi: z manet i traditiōe patrū. **S**aracen? ab ea recessit z inuētiōes seq̄t nouas
 q̄s sui maiores igrāuerūt. **E**uāgelia apd̄ nos q̄tuor recepta sūt: q̄ sūma diligētia
 vigēti studio. z acri discussiōe: sci patres i gñalib? p̄cilijs nō p̄t ampliari sūt q̄ eē
 verissima mulq̄ modis recognouerūt: nō ē igit q̄ tu? legiser de corruptiōe sacrarū
 lfray possit obijcē. **D**e ciuitate dñi q̄ ē ecclia inq̄t in psal. vñ. **F**ūdauit eā in eternū
Nō eēt fūdāta in eternū ecclia? q̄ ē euāgelij violari aut corūpi
 potuisset. **N**ec vey fuisset qd̄ ait. p̄ba baruth loquēs de lege dei: lex q̄ in eternū
Nec illud stare qd̄ dicēt in eternū pmanet vbi tui: z i seculū seculi vītās tua. **N**ec
 isaias vera fuisset de xpo locutus dicens. **S**up solū dauid z sup regnū eius sede
 bit: vt cōfirmet z corroboret illud in iudicio z iusticia vsq̄ i sempiternū. **N**os ga
 briel angelo credim? q̄ de xpo marie virgini sic ait. **H**abit illi dñs de? sedē dauid
 patris eius. z regnabit in domo iacob in eternū. **Q**uomodo regnat xps in domo
 dauid nisi per fidē. **Q**uomodo per fidē nisi p euāgelij. **Q**uomodo p euāgelium
 in eternū si corruptū est euāgelij. mēdare vna falsa calumnia. **E**go vobiscū
 sum inquit dñs vsq̄ ad p̄sumatiōē seculi. **E**t oēs p̄be verba ad ecclia cōse
 runt. **S**ponsabo te mihi in fide vsq̄ in sempiternū. **E**t ad petrū vicariū suū inq̄t
 saluator. **T**u es petrus z sup hāc petrā edificabo eccliaz meā: z porte inferi non
 pualēbūt aduersus eā. **E**t iterū. **R**ogauī p te petre vt nō deficiat fides tua. **P**re
 ualuisse porte inferi z defecisset fides petri. si falsus esset euāgelij qd̄ sequimur
Sed manet fides magni pastoris in ecclia romana: quē nūq̄ inuenta est errasse
 neq̄ errabit in eternū. **M**agistra est eī z mater oīm fidelij z disciplina veritatē.
Cauc machometes caue magne princeps ne sequaris errorē po: p̄birij scilicet: qui
 tue legi consona dixit. **I**s ex xpiani sinu ad idola trāsies: ait se deos cōsuluissē qd̄
 de xpo sentirent: z illos respōdisse bonū virū fuisse xpī. sed peccasse discipulos
 eius. qui diuinitatē ei attribuerāt quā sibi pte nūq̄ erogasset: hoc deoz testimo
 nū est idoloz. que tu demonia esse non dubites. **I**n nō intelligis fraudem: an nō
 vides tui legiser z demonū esse vnū argumentū: vnā collusiōe: vnā fallacia. z
 xpo dyabolū inuidere eiusq̄ glorie z maiestati tetrahere. **Q**uius cōsilio atq̄ sua
 su tua lex edita est: euangelice atq̄ moſayce cōtraria. **D**ices pari modo xpianaz
 legē moſayce aduersari. **N**ā que iussit moſes: plurima vetat: z pmittēs que ille
 vēnit. **N**escis antiquē legis archana que diu grāuida sūt. non ā in vtero gētris
 z cō statutū diuino cōsilio tepus venit eā pepit: **Q**uidit ieremias p spiritū legē hāc

noua cũ ait. **E**cce dies venient dicit dñs: et feriā dñi in iherusalem et dñi in iherusalem sedes ho-
uū. nō sū pactū qđ peperi cũ patrib⁹ eorū: s̄ hoc erit pactū qđ feriā cũ dñs in iherusalem
Post dies illos dicit dñs: dabo legē meā in viscerib⁹ eorū: et in corde eorū scribam
eā: et ero eis in deū. **N**ouū sedes in q̄: q̄ baptisim⁹ circūcisioni successit: et legē meā
in q̄ scribā in corde eorū. q̄ vetus lex in tabulis lapideis scripta fuit. **N**oua p̄ cha-
ritatē in corde hoīm radicata: et ero eis in deū: q̄ noue legis auctor et promulgator
x̄p̄s est: et bō est. antiqua p̄ moysen innotuit tñm beieui: et adueniēte p̄fecto euacua-
tū est imp̄fectū nec ampli⁹ in p̄picio nobiscū de⁹: s̄ in corde pascit: dicentē aplo.
Alicet circūdamini nil p̄dest vobis. **N**ec vlti⁹ ceremonie legis hñt locū. venit. n.
ille de quo loquit in deū. moyses. p̄ba. **D**e gēte tua suscitabit te deus. ipm sicut
me audies. **E**t subdit. **N**onā verba mea in ore eius: loquet q̄ ad eos oīa verba q̄
p̄cepero illi. **D**e x̄p̄o huc p̄ba locutus ē ex ore dei qđ verū erat os: in cui⁹ aduentu
legata et ceremonie defutura erāt: sicut apud martheū scriptū est. **L**ex et p̄phē vsq̄
ad iohē. **S**acra. n. q̄ veteres obseruabāt: annūciatiua crāt v̄turi x̄p̄i q̄ in eius
aduentu cōpleta cessauerūt: et alia instituta sūt: virtute maiora: veritate meliora:
actu facilioz: numero pauciora. **E**t sicut sacerdotiū mutātū est. sub cui⁹ admini-
stratione lex erat: ita et legē mutari oportuit. **N**ō est igit̄ aduersa veteri noua lex
q̄ in ei⁹ ventre cōclusa erat. **E**t adueniēte x̄p̄o et euāgelij luce clarescente patefacta
circūcisioni et alijs ceremonijs antiquis obuiat: sicut p̄misi⁹ erat sine impo-
sitione. **E**st aut̄ xp̄iana lex tāto dignior q̄ iudaica: quāto nobili⁹ ē oraculū dei q̄ vobis. **C**o-
gnoscis iā (nisi fallimur) veritatē et maiestātē n̄re legis: nec vtilitatē ignoras: in-
cipisq̄ de tua diffidere et ardes desiderio disputādi: velisq̄ lati⁹ cūcta discutē. **S**z
obstat legifer tu⁹ et inq̄rere verū. p̄hibet: et interminat et clamat: nō est mea lex q̄
disputatiōi subiiciēda sit. **C**ave ne qđ loq̄ris arma sunt in manu tua: dum mihi
credis multū imp̄i adeptus es: qđ nō audiūt meā vocē gladio p̄terendi sunt. **E**n-
sis mee legis dignitatē tuē. **I**n arabi. ortus eius fuit. ex quo principio quātum
creuerit vides. **E**gypti adieci mee. **G**ir: et syriā et mesopotamiā: et libyam et numi-
diā et mauritaniam: et p̄re hispaniē et vniuersā asiā: et totā greciā: et nobi-
lem macedoniā. **S**ūt et alie q̄ plurimę regiones sub impio mee legis. que armis non
verbis q̄ntes sūt. muliebri est vba vobis reuellerē: viri ferro decertant: si nō fuisset
vera mea lex. nō dedissent superi impio n̄ro nec nō dñatiōi n̄re tātos successos
atq̄ p̄peritates. **A**mat nos de⁹ et legis odorē senties gratulat⁹: et sternit iter vi-
ctoris n̄ris. **S**cis q̄ feliciter sepe in hostes pugnaſti: et modo in p̄oto et sepe i gre-
cia. **E**n fili qđ cogitas: qđ moliris: et tristis sub mea lege illustrat⁹ x̄p̄m seque-
ris cui⁹ cultores frustraſti totiq̄ et interitiōe vsq̄ cecidisti. **C**ave ne meā linques
legē: relinquare a deo. **T**radim⁹ bis te verbis nō parū cōmouerit: et aliquē inesse i
tua mēte timorē. **S**z audi q̄ inanis est timor. **D**is qđ malus facit inq̄t in euāgelio
veritas odit lucē. **F**ures nocturnos p̄fodiūt: et in obscuro adulteri latitat: nō
adhibent testes q̄ peccāt: nolūt deprehendi mēdaces. **C**um bis sentit tuus legifer.
Tereſ ne disputando sue legis vanitates innotescāt. **T**ereſ ne pudenda sua de-
tegan⁹. **P**rohibet disceptari verbis. armis defendi suā legem: iuvat: nec aliū iudi-
cē q̄ ferrū deponat. **P**ulch⁹ gloriā de sue legis incremēto: dixim⁹ cur creuerit
plebes voluptas plene: neq̄ inficiamur multas tue gentis victorias: spartas et
ingētia p̄fecta bella. **E**t tu ipse in gl̄is clarus euasisti. **E**licisti hostes nō paucos et
trūp̄basti sepe. fuisti enī etia aliqñ victus. **P**arua xp̄ianorū man⁹ tuas ingētes
copias et ante dixim⁹ apud cōsuetes sanū ac vanubū paucis ante annis dele-
uit: nō milites veterani: nō duces in bellis ante p̄bati. nō viri nobiles armis po-
tentes et equis: sed pauci cruce signati. ex agris collecti: n̄rmes et nudi: fide tñm
armati. ferro fulgentes et auro tuos fuderūt exercitus. **M** si victoria veritatē legi
offendit: hoc vno p̄lio satis admonebare: in quo multi fugerūt paucos: tue victo-
rie nihil mirabili habet ad quas nūq̄ sine grandi tuorū p̄rogatiua ventū est. **S**ed
quid agim⁹ nō bis argumētationibus fiat recta fides: vici iudi hostes imperiū

teneo. Si sic licet arguere vera fuit sub alexandro in agno tot victorijs illustrato: et
 sub eius successorib? religio: q? in grecia et in asya et in syria. et in egypto et in libya
 et in pside et in scythia et in indis regnauere: impio p arma quesito. Vera et roano
 n? fides vsq? ad port? pstatu? q? orbe sibi ferro subiecerat. Et oes domare q? adie
 re gētes. Scim? tñ et alexandru et ei? heredes: roanos et q? sub eis erat: iudeis exce
 ptis. idola coluisse: alij iouē: alij martē: alij mercuriū: nonnulli solem et alia sydera:
 multi et vt egyptij aialia brutia colebat: q? nescit in q? vn? ex poetis voluit bibu
 me: q?ia demes egypt? postēta colat. crocodillon adoeat. Et q? stult? fuit et alij
 et porcos et cepe iuxta numina posuerat. Predaretñ egyptioz victorie memorant.
 sicut de osiridi. p diti est q? victi pagrauit orbe. et deos egyptioz recipiem? et ve
 ra eoz religionē fatebimur q? vicerūt. Non sic rō suadet: neq? sic iudei sensere:
 q? victi ab assyrijs et ab antiocho et a romanis et in finitūe ducti: nō tñ victioz
 leges de his acceperūt: s? victi et angariati et millemodis oppressi in sua lege māse
 runt. Nec nos xpiani cū plio supamur aut alijs calamitatib? affligimur. lege nra
 aut relinqumus aut accusam? s? arbitramur pñ deū. nos tāq? filios pp? peccata q?
 cōmittim? verberare. q? nō parem? euāgelio: nō seruam? lege nram: neq? mane
 mus i traditōe scōz patrū: s? victi fragilitate aberram? et labimur vt boies. Ipe
 nō lapsos corripit et plagis multas in q? rates emēdat. Quoscm? errata nra: et
 p siderates q? fecim? iniorē eē penā q? delictū non ignoram?. Si cadim? in bello: si
 amittim? regnū: si iugo seruitutis opprimimur dicim? cū danielē ppha. Deū eē i ce
 lo q? reuelat mysteria: mutat tpa: et trāsfert regna vt vniuersi cōgiscāt: q? vñat ex
 cellus in regio boim: et cui voluerit dabit illud. Nouim? deū et iudeos et xpianos
 posse cū velit: et voluisse aliqñ: alteri? sece boib? subijce p? offensas ppi: q? eū ad
 iracūdia p?ocauit: s? cōuersi ad eū nō desperam? misericordia psequi. Quis. n. ira
 scit de? vt in q? ppha nō tñ obliuiscit misereri. Si? ē et benign? nec deserit clamā
 tes ad se. Absit aut vt pp? victoriā meliorē eē credam? religionē victioz. Sic. n. fa
 tedū eēt. oēs q? vicerūt hebreos meli? de deo sensisse q? ipi victi: qd neq? tu dicēs
 neq? tuus legis q? defensionē sue traditiōis i armis collocat et oē gen? rōcinatio
 nis effugit: maximū iniquitatis indicij. Nō sic beat? petrus q? donat? a xpo dño ce
 lestis regni clauib? et pastor pstituit? gregis xpiane. paratū se ait rōnē oib? reddē
 de ea q? erat in ea fide. nec aliter suos auditores edocuit beatus laurent? martyr
 Dea nō in q? obscūri nō bz s? oia iluce clarescūt. Et in euāgelio: nō pbat dñs
 eū qui lucernā accendit et sub modio ponit. s? sup candelabru eam esse vult: vt lu
 ceat oibus qui sunt in domo: et predicari verba sua sup tecta iubet: et de seipso dī
 xit. Ego palā locut? suz mūdo. Deceptores et pseudo pphete in angulis p dicit: et
 volunt occulta esse q? dicūt: at iuramēta taciturnitatis erigūt. Sicut rome accidit
 in his qui bacchanaria celebrabāt. In occulto em? deo suo sacrificātes nullū flagi
 tiū libidinis omittēbāt q? si alia nō eēnt aduersus tuā legē iudicia: hoc vñū suffi
 cere potuit: q? pbiuit eius lator in disputatiōe venire. Sciebat non equa esse
 neq? vera quē tradiderat. Videbat veterē et nouā legem contra se stare: intueba
 tur pbiilosophoz acutissimas rationes sibi aduersas esse nec sperauit in cetū bo
 minū aut in scolis virorum excellentiū sua telramenta posse defendi. Quia dūer
 tit homo sagax et ingeniosus in malo: gentiles qui deos colebant damnatos esse:
 et iam prope modum exterminatos: nec iudeis locum esse quozum lex translata
 esset cum sacerdotio ad chustianos. Quq? statuisset nouā legem idemq? sibi no
 men daret: sperauit quod modo euenit: iratus deum chustianis. qui sua legis mā
 data transgrediebant aduersus transgressores victoriā concessurum atq? id
 circo sue legis defensionem in armis collocauit. quam alioquin hominibus gra
 tam propter licentiā voluptatum nō ambigebat: dyaboli hoc fuit inuentū: anti
 quus hac viam sue nequicie serpens excogitauit: qui cū vidisset sese procul enīci
 ex chustiana religione augescēte: idola deleri: nec amplius deozum multitudini
 locum esse. sed vñū tñ deum adorari cum patre et spiritu sancto ihesum chustū

beradio impante: machometis spiritū ex cātauit: et sibi ministrū elegit boiezva
nū pū? idolatraz: fortuna paupem: mēte supbū: natione arabē: cōsilio vsus quorū
dā iudeoz: et xpianoz: puer sor: inter quos fuit serg? spiritū ambitionis inflatus
legē terciā edidit: et veteri et noua cōflata: multis ineptijs extrinsecus adiect. **De**
ge dicitur qz ipse legē vocat: nos blasphemīā rectius appellabim? rugasti fronte
auertisti oculos: horruisti: turbat? es: subirat? es: dū hēc dicim? **Et si** veritatem
cū es: audieda est veritas. neqz tu? legiser si tibi amicus est veritate interdicet. q
tāto magis amica est: quāto salubrior: et hoi ab ipsa natura cōueniētiōz. Audi ve
rū et discē quō sit appellāda lex. **Legē** dicūt esse pbi qd rōne p̄cipit. **Et sūt** qui nū
aliud legē esse affirmāt q̄ rectā rōne a diuino numine ductam. Quicqd igit rōni
aduersus est legis noie caret. **Et tuus** legiser rōcinari? de sua lege p̄hibet: et solum
arma illi suffragari vult: nō est igit dicenda lex nisi ex illis quarū cōditores apud
isaiā p̄ns maledicūt. **Docet** nos dauid cognoscere legē dñi: dū ea q̄ p̄p̄ia sūt expo
nit. **Attēde** et videbis an machometea lex de celo et a numine tracta diuio an ali
unde. **Lex** dñi inq̄t. p̄p̄ia immaculata cōuertēs aīas testī. dñi fidele sapiētiā p̄stās
paruuilis. Immaculata ē lex dñi: qz mala queqz excludit: neqz libidine neqz turpi
tudine vlla admittit. Sic apud eūq̄ p̄betā: eloq̄a dñi casta dicunt. **Et apd iob**
legit: nō inuenietis in ore meo iniquitate: nec in faucibus meis stulticia p̄sonabit.
Et ap̄s lex sancta inquit et mādātū sanctū et iustū et bonū. **Et quō** machometea
lex immaculata q̄ stupra et adulteria et oēs libidiniū maculas ac fēditates admittit.
Dices qz ieiunia qdā p̄cepit et ofones et demofynas: nō dānam? hec: absit vt ea
mala dicam? **Inuentore** eoz machomete eē negamus absqz machomete scieba
mus hec eē bona. **Ieiunauit** belias: ieiunauit xpus: orare et frangere esuriētī pa
nē suū et egenos et vagos i bonū ducē: multo antiquus ē q̄ tue legis inuētū. **Mul**
ti nos legislatores ad opa pietatis inuētarūt. **Et rū** adulterari: fornicari: seruire
ventri: et in sceno voluptatū iacē: sol? tu? legiser in bona collocat. **Solus** macho
metes est q̄ turpia docet et flagitia p̄cipit q̄uis hereticoz more vt facili? decipiat
bona simul et mala pmiscet. **Et lex** q̄ dñi dī vt inq̄t. p̄p̄ia aīas cōuertit ad vltimū
finē. **Et lex** machometea nō p̄uēit ad deū s̄ auertit ab eo. **Dicit** em̄ dñs dñr. **Eto**
te sci qz ego sanctus suz. **Machometes** vxores inq̄t ducit et cōcubinas quorū pla
ceret: nā ego qdraginta viroz in meis lūbis vires habeo et vxozib? atqz ancillis per
miscoz plurimis. **Quid** de testimonio fideli. **Cū** data ē moysi lex dñi in mōte sy
nai. fulgura et choruscationes apparuerūt et signa de celo q̄ testimoniū legi p̄buerūt
Lex xpi mirabilis admodū multū cōfirmata est: dicere ipso. **Si** opa nō fecisset i eis
q̄ nemo ali? fecit. peccatū. s. infidelitātē nō b̄ient. **Et** p̄pterea de veteri q̄ p̄uertit ad
suū creatore ad sumū bonū: et noua lege inq̄t dauid. **Testimonia** tua credibilia
facta sūt nimis. **Et i euāgelio** luce circa finē legimus. **Illi** autē p̄fecti p̄dicauerunt
vbiqz deo cooperante et p̄monē cōfirmāte sequētib? signis. **Et machometis** legē
q̄ signa q̄ miracula p̄bat. **Iudiam** eū. **Nō** sum missus inq̄t nisi in v̄tute gladij: et
q̄ nō suscepit meā p̄p̄etia occidat: aut reddat tributū p̄cū p̄ infidelitate sua qd
b̄ nūq̄ manifeste negat se miraculoz v̄tute carē. et ficta falsaqz eē oīa signa demo
strat: q̄ tue legis doctores i populis p̄dicāt. **Nō** h̄z igit tua lex testimoniū nisi i ar
mis: s̄ id nō est fidele: vt an docuim? **Ad vltimū** trāseam? et quō sapias p̄stet par
uulis. i. p̄p̄is tua lex aīaduertam? **Sapia** (vt antiq̄ tradiderūt) diuiaz et b̄iana
rū rex sciam p̄tinet: estqz admodū sapida et dulcē: dū amorē diuinitatē inētib? no
stris instillat: p̄pter qd inq̄t psalmigrabb? **Quid** dulcia faucib? meis eloq̄a tua: sup
mel ori meo. **Tua** lex neqz de deo sapit neqz de celestib?: neqz terrēna sapiēte illigis:
q̄ putat sup̄is cure nō eē. **Pagna** oliz et florida et alexādria p̄hoz scola fuit: et mlti
ti p̄syriā et asyā viri doctissimi claruerūt: q̄rū noīa ad nos vsqz p̄uenē. **Et postq̄**
lex machometea cursū habuit paucissimi noīant q̄ nature archana p̄scrutati ex
cellētes euaserunt. qz nō p̄stat paruulis sapiam tu? p̄p̄ia aut tua lex: cū? fūdamē
tū voluptas est et tutela gladij. **Inē** nos nō liberaliū artū studia admodū floret

Regit publice philosophi a: audis in scholis theologia. Nullū doctrine genus pre-
termittit: gymnasia s'arum in pluribus italie ciuitatibus clarissima regiunt nec
trāsalpes in hispania in gallia in germania in britania collegia desunt viroz ex-
cellentiu: q' sapientiā prestāt paruulis. Est em̄ ingēs xpianoz cura vt indocti eru-
diant' z veritatē intelligāt in nra lege: que nūq' mēta est: diuinitus cōprehensa
At legis tuus nō mō mētie sed leuiter sed indocte sed imprudenter sed insipi-
de mētie: z sibi p'si sepe cōtrari' est: que admodū sulegis inspector plane intel-
liget. Innumerabiles sunt eius ineptie z annales fabule z pueriles nuges: de qui-
bus libet hoc loco pauca referre q' de ceteris iudiciū p'beant. Exponēs machome-
tes capitulū alchorani qd dicit filioz isrl' in hac suam loquit'. Sit laus ei q' ser-
uū suū ab oratorio qd est belcarata ipa est domus mesche vsq' in oratoriū sancte
dom' bierlm nocte vna trāstulit. Circa quā benedixim' deū. Vos boies audite
z intelligite: cū abq' a vobis venit ad me gabriel sero post psalmodiā vesperināz q'
ultima est z ait. Machometes iubet deus vt se adeas: cui respondi z vbi eni vi-
sam z ait gabriel: vbi ipse est: z iumētū ilico adducit magnitudine inter asinum et
mulū elberabil vocās humane vocis capace. Et vna nō ampli' hora iter legi an-
noz q'nquaginta milia: z ait gabriel ascende animal. z ito ad sanctā domū. ascen-
dere volente fugiebat iumentū z iussuz est stare. qz machometes ascensurus cēt
nūqd accersitus est inqt: z rñdente gabriele accersitū esse: nō sinā addidit: nisi pro
me deū roget: obtuli p'ces deo meo p' iumētū: qd me insidēte suau' gressu incescit:
ponēs vngulā pedis anterioris in horizonte sui visus: z minorū spacio q' ictus im-
plet oculi. ad sanctā domū puenit. comes aderat gabriel q' duxit me ad domū san-
ctā in bierusalem z vicinā rupem: dixitq' descēde qm̄ ex rupe in celū ascēdes: z col-
ligato illic iumētū portauit me humeris suis in celū: z cū applicuissem' ad celum
mūdi z ad portā ei' pulsauit gabriel: z quesitū ē q's esset: z rñdit gabriel ego sum
z iterū querētī quis tecū adest: rñdit machometes z subdidit sanitoz. nūqd voca-
tus. Et ait gabriel vocatus: z apta est porta z vidī angelos: z bis genua flectēs
orau' p' eis. Et accepit me rursus gabriel z vexit ad secundū celū: z fuit distantia
inter celū z celū: quatū est iter q'ngētoz annoz: z sicut in primo celo ita in s'celo
pulsatū exiit. z rñsum pari solēnitare ad septimū vsq' celū p'cedit: equā celozū
distantiā ponēs. Et ait in septimo celo vidisse se angeloz populū: z lōgitudinem
angeli cuiusq' instar mūdi fuisse: z aliquoz mille vicib' extēsiore: z inter eos vnū
aliquē inuenisse cui septies centena milia essent capita: z in quolibet capite toti-
dē ora. Et i' q'libet ore lingue totidē q' septingēti mille milib' ideomatib' lauda-
bāt deū. Et rursus alterū angelū oñdisse q' flieret: z q' fuisse cām fletus. z cū ille vi-
risset culpas eē. orau' p' eo: z tunc cōmēdabat me gabriel ali' angelo z ille aliq' co-
nec fui in cōspectu dei: z tribunali ei' adbesit: tetigitq' me manu sua de' inf' būeros
z frigiditas man' eius puenit vsq' ad medullas dorſi mei. Quis nūq' atq' delira-
mētis implet machometes aures populi. Sz audiam' alterā fabulā in libro cui
titul' est de doctrina machometis. duo angeli noianē arathes z narathes: quos
ille asserit iussu dei i' terrā descēdisse. vt gen' humanū regerēt atq' instruerēt trib'
mādas accept'. Prīmū ne quēq' occiderēt. Alterū ne qd iniuste decernerēt. Ter-
ciū ne vinū biberēt. Cū aliq' diu rexissent z iā ex toto orbe ad eos iudicia deulue-
rent: mulier quedā decenti forma z oim pulcerrima aduersus maritū suū cām ba-
bēs iudiciū ab eis petijt. atq' vt fauētes haberet iudices. vt apud se prandiu ha-
beant multis p'ciō' inuitat. Nō abnuīt angeli parat' splendidū cōmūiū. epulas
z pocula mulier ipsa ministrat. apponūt fercula multiplicia z cū bis vinū: qd cuz
angeli recusarēt in stāte sepi' muliere. z multas obijciēte blādiciās tandē biberūt
z inebriati vino in hospitiā incaluerūt. eiusq' cōcubitiū postularūt. spōdet mulier
ea cōditione vt alter eoz ascensuz in celū onderet. alter descensuz: placer cōditio
illa. Et iter didicit mox in celū relictis atq' irrisis angelis quā deus recognitā inf'
sydera collocauit. cui lucifer est nomē. Angeli ad iudiciū euocati catenis ferreis
cc iij

in puteo profundissimo religati sunt vsq; in diem iudicii pma suri: cu elegissent in
hac pota vita q; in altera plecti. **H**ec est sapietia machometi qua docet paruulos
bec eius theologia: bec doctrina diuinit; reuelata. **M**ira hominis audacia ne di
cam? stulticia seu demencia. **Q**uot sunt in his fabulis terreda somnia. **N**o ob
iurgan? iumeti verba quado 7 asina sacre littere locuta prodit: 7 gētilis boue.
Sed quid est q; vna hora iter quinquaginta milia annoz pergit. metire bec 7 di
ligenter cogita: an corpori nodum glorioficio id possit accidere: quo iuit: vbi fuit
qd circumit: no adhuc celu ascēderat: quib; in locis tantū spacū pagrauit: nec in
mentū eū tulit: quis tulit eū: vnde venit: quō venit: nihil hoz dixit: qd peccauit
rat iumeti vt pceib; egeret: cui nō est lex alia nisi nature 7 illi parer: qd ostian? in
celo collocatus rogamine machometi egebat: an nō satis felix erat: fortasse altius
cupiebat ascēdere: tāq; nō sit illic pfecta oim beatitudo: 7 regnet adhuc ambitio
Distatā celoz ostēdit: 7 sperarū quāta sit crassitudo demōstrat: quingētozū an
noz iter ex celo in celu ponit 7 patere spissitudinē. **Q**uid hoc: quis credat genti
liū fabulis simile somniū est. **N**unt illi dyonisiodoroz quēdā geometrie scientie no
bile in patria senecta die obisse: pinq;uoz funus ei dixisse. ad quos ptinebat be
reditas hos cōsecrā dieb; cū iusta pagerent: inuenisse in sepulchro ei? eplam dyo
nisiodoroz note ad supoz scriptā: que diceret eū a sepulchro ad infimam puenisse
terram. effeq; illuc vsq; quadraginta milia stadioz. **H**ec defuerunt geometre (vt
plinius ait) qui interpretarent significare eplam a medio terrarū orbe missam:
quo deorsum a sumo longissimū esset spacū et ibidē pile mediū ex quo cōsecuta
cōputatio est: que circuitū terre id est toti? pile ambitum ducenta quinquaginta
quinq; milia stadioz pnuāciat. **S**z armonica ratio que cogit rez naturā sibi p
cognere eodē plinio teste: addit huic mēsure stadioz septē milia. **A**ristotenes
huic mēmodi rerū solertissim? indagator: vniuersum terre ambitū: ducentoz qn
quaginta duoz milia stadioz prodidit. **D**iparchus stadiorū paulomin? vigin
tiq; milia adiecit. **R**eperiunt 7 alioz fuit admodū diffione: neq; in banc vsq;
diē mortali cupia satis exploratā credim? terre mēsuram: cuius neq; septētrio
ne neq; meridiē verū cogniti fines sunt. **A**t tuus legiser maiora cōcepit animo
qui tāq; celu ascēderit: quingētoz annoz itinere distare celum a celo pdidit. qm
tāta esset crassitudo sperarū: hoc idem asserit rabi moyses bebz? genere pbs: qui
apud egyptios claruit. **A**t pbi quos nostri probant no ita sentiūt nec ptolomeus
alexandrin? astronomoz facile princeps de crassitudine lunaris spere cuz tua lege
cōcordat. in qua iter annoz sexaginta nouē 7 aliquoz mēsum ac diē rū posuit mi
libus passuum viginti qnq; seu stadiis ducētis pro qualibet die cōputat. **A**lii vō
astronomi qui bec diligēter indagauerūt: sperā solis pl? q; sexcētis vicib; lugare
lunā tradiderūt: rursusq; martē sperā q;uis sole altior est: 7 longe maiorē habet
ambitū. spissitudinē tū multis vicib; supari. **I**mprobū humane mētis ausum: ve
rū ita subtili argumētatione cōprehēsu vt pudeat aliquos nō credere: plurimi b
incerta respuūt. **Q**ue legislator fortasse credendū fuerit: nō q; illuc angelo bono
deserere pscēderit. sed q; cum puerlo ceciderit q; si hac de causa fidē expetit credi
mus alioqn cū sacra scriptura dicim? celu sursum 7 terrā deorsus 7 cor regis in
scrutabile est. **S**ed alia pcurram? angelos se vidisse affirmat. cōsidēq; corporoz
li mūdo maiores angeli sūt: necessariū est aliquā eoz partem extra mundū esse.
At pbi mūdi circūfletū oia cōtineri dicūt: neq; quicq; exteri? esse. **A**u? legiser q
aliquid solito plus adhibet: sopori tedit? quicqd somniauit. p vero retulit: 7 oia si
bi licere putauit: quo errore 7 angelos corporozcos: 7 peccare 7 egere veniā 7 se ro
gasse pro eis dixit. **S**imili somnoletia tactū se super humer? affirmant manu dei
cui? gelu vsq; torū medullas penetrauerit: q; oia superi? cōfutura sūt. **Q**uis illud
patienter audiat q; angeli dei vino inebriati specie mulier? decepti p cubinatū eius
aperierint. q; iter i celu edocta ad cōspectū magni dei puenit 7 honorifice acce
pra int? astra locū obtinuerit. angeli penas tederit. atq; idcirco vinū beuim? in

dictū q̄ tāti mali cā fuerit. **C**omemorat bectū legifer: 2 tāq̄ et penu dei recepta
boib⁹ inculcat. **Q**uide q̄ graui⁹: q̄ uere: q̄ perite loquit⁹: poeta 2 signēta q̄ pueri le
gunt. int archana legis inserit. **P**ueri nri nō sine risu audiūt: cū rapte in celū seie
referunt: 2 i astra cōmutate: q̄ maior 2 minor uisa vocat⁹: pigri circa sarraca boe
te lucetes. **R**edim⁹ p tua sapia teiā quifacere atq̄ cōtēnere tue legi signēta. **S**z
mirari uehemēter q̄ indices aliq̄ relicto dogmate xpiano ad tuū migrāt: 2 asserē
tes iniquā legē nra: amplexi tuā circūcidunt: 2 tuis inuitant⁹ sacris 2 q̄ trinitatē
p̄dicāt. nūc detestant⁹: 2 qui xpm cruci affixū colebāt 2 laudabāt. nūc derident.
Sūt qui hoc agūt nō dubitam⁹. **S**z quā hoies sane aut libidinis serui aut am
bitiois: 2 quib⁹ nullus erat loc⁹ in nra lege. **S**preti a nobis 2 electi tanq̄ uilia 2
inutilia mācipia ad te trāsuerūt: nec tamē illos inextinguibilib⁹ cōsciētie uermis
rodere cessat. **N** si posses eoz introspicē corda: intelligeres pculdubio eos aut
uite future spem nullā habere: aut admodū esse anxiōs. q̄ fontē aque uiue reliq̄
rūt xpm ibim. 2 nesciūt quo pacto redeāt: mai⁹ sūi peccatū existimātes q̄ dei mi
sericordiā. **S**ed quid miraris si ad opes cōsequēdas: ad voluptates exhaurien
das: nōnulli tue legi sese subiiciūt: nō est hoc nouū nec dignū admirationi. **P**des
quoq̄ 2 saraceni faciūt qui sepe ad vos migrāt. **I**llud est mirabile: illud stupen
dū: illud magnope celebrādū q̄ tot milia populoz xpiano in signita nomine: sub
tuo impio degūt. grauiā tributa pendūt: nūc liberis priuāt nūc cōiugib⁹ oppri
munt. durissima seruitute lacerant. vexant mille modis. nec tñ xpiane legi renū
ciāt. **N** si tuā acciperet: mitius ferret imperiū: fieret liberi: honores 2 opes spe
rare possent: sed maluit tolerare seruitutē iuguz: 2 in squalore ac miseria uiuere q̄
xpm negare. **H**oc stupēdū est 2 diuinū opus: 2 qd te p̄cipue mouere debet nō q̄
pauci a nra lege aberrēt: s̄ q̄ tāmulti in ea pseuerēt: 2 q̄ tāta sit uel in aduersis cō
stātia miraculū est: facit hoc bonitas legis: 2 securitas eterne uite quā nemo sa
piciens p̄nti postposuit. **Q**uid tu hic dicas: qd cōtra hiscere: aut augere poteris. **A**e
ra est xpiana lex: ex vtero recepta moysayce ex p̄phetis ex diuinis oraculis: deus
auctor ei⁹ est: fili⁹ dei eā tradidit. ex ore dei manifestata est pura est 2 nitida 2 ima
culata 2 sancta. p̄fecta ex omni pte: nullā habz rugā: nusq̄ deficit: nusq̄ claudicat
in ea q̄ q̄rit inuenit. qui petit accipit. 2 pulsanti apit. **P**sa est fons dementie: iu
sticie culmē. pietatē speculū. māiuetudinis 2 misericordie plena. p̄ ea 2 martyres
innumerabiles sūt occisi: senes: iuuenes: pueri: matrone: uirgines: uidue: innu
pre puellae: crudelia carnificū nō expauescere tormēta: sciētēs beatos esse mor
tuos q̄ moriunt⁹ in dño. **P**reterim⁹ signa 2 p̄digia que certitudine xpiane legis
excellētissimos. p̄fessores. uera mūdi lumina: sciētē fontes q̄ usq̄ ad mortē in fi
de xpi pseuerātes: p̄clara volumina ediderūt. q̄ tāq̄ sydera qdā doctriue huma
nas metes illustrāt. **E**t q̄ nā vllō in loco lex ē q̄ alterū habeat augustinū: alterū
hieronymū. alterū ambrosiū. alterū gregoriū. **E**t nē grecos p̄tream⁹ q̄ religio vi
riū vñq̄ habuit q̄ origeni cōpari posset. quib⁹ hic in plerisq̄ locis errauit. **Q**uis
iobāni crisostomo exequabit⁹: q̄s magno basilio. q̄s cyrillo. q̄s eusebio. q̄s grego
rio nazāzeno. **N**ō sufficiēt dies si numerare p̄gim⁹ illustres nre legis doctores si
ue uiuos siue mortuos. quib⁹ nō sūt mortui s̄ nūc maxime uiuūt 2 tāq̄ stelle in
firmamēto lucēt. q̄ fide sacratissime trinitatē elucidarūt. **Q**uid dicem⁹ de religio
sis dñib⁹: nec vñq̄ cessant diuine laudes ac psalmodie. **B**enedictus misericordiis
apud nos multoz monachoz doctor 2 pater extitit. apud grecos magn⁹ basilio
secuti sūt bernardus abbas clareuallis. 2 Bruno qui cartusiam instituit. quoti
die sanctoz viroz apud nos augeat numer⁹: edificant noua monasteria 2 sancta
renouant instituta. **Q**uos fructus edidit seraphicus franciscus eximius pauper
tatis amator in ymbra que pars est italie natus. **Q**uot eū discipuli secuti sūt.
Quot sub eius regula viri sancti floruerunt. **A**nthomius patani facit miraculis

clarus. Bernardinus senensis in aquila: quē nostra etas quasi alterum paulum
predicantē audiuit. Nicolaus lyritani extant opera que omnes admirant. Domi-
nicus in extremis hispanie natus horis quasi ali? vesper emicuit: qui nouū quen-
dam sanctū et nitidum viuendū morē suis auditoribus tradidit et p̄dicatoz insti-
tuta regula vniuersum illustrauit orbem. Multi ex discipulis eius clarissimi eua-
serunt: sed precipua est magni alberti fama. qui nullum doctrine genus ignorasse
creditus est. Nec minor eo thomas aquinas fuit in litteris. et si maior extitit san-
ctitate. Claruit et meo seculo sub eadem regula vicentius hispanus. quem no-
ster antecessor inter sanctos xpi confessores retulit. Et in ordine diui augustini
nicolaus toletinas paulo ante inter celestia relatus sanctorū agmina. Noua in-
dies prole florescit nostra religio q̄ si non desunt peccatores diuinā prouocantes
maiestate. nō desunt etiā consiliatores viri sancti deo accepti. et virgines immacu-
late precibus assiduis diuinā iram auertentes. nectimemus ruinā tantis adiuti
patrocinis. Tu ergo princeps nobilis qui non es rōnis incapax neq; ingenij ob-
tusi. collige que diximus et cōserua in mente tua. et cōsule tibi et tue genti. et noli eē
incredulus sed fidelis relinque tenebras et lucē sequere. intellige quo pede claudi-
cat tua lex: et quātis scatet erroribus et q̄procul a veritate recedit et q̄ nō est i ca-
salus. noue et antique legis inimica. Intelligis q̄ solida est euangelica doctrina.
q̄ uera: q̄ sancta: q̄ munda et immaculata: et q̄ ea tū iter in celos ostendit et nō alia.
Intelligis si verba nostra memorie tenes q̄ trinitas in unitas et unitas in trini-
tate colēda est: neq; altera cōtradicit alteri. Intelligis quonā modo pater sibi fi-
lium equalē genuit. et quomodo a patre et filio sanctus procedit spiritus qui est
charitas et amor et simul colendus est et deus est et q̄ filius pro nostra salute incar-
natus est. mortē tulit et spoliato inferno tertia die resurgens. quadraginta dieb?
cum discipulis conuersatus ascendit in celum: sedet ad dexteram patris: ventu-
rus in fine seculi iudicare viuos et mortuos. quo facto mali perpetuo penā ignis
subibunt. boni eternā beatitudinē cōsequēt. nō in carnalibus desiderijs aut im-
pudicitijs nō in cubilibus. sed in dulcedine mentis et in charitate christi que supe-
rat omnem sensum. Ante omnia hō monstratū est non posse te assequi inter chri-
stianos gloriam et potētatum quem videris optare maxime apud europeos et
occidentales populos: duz tua in secta pseueraris. Si velles christianis initia
ri sacris magnā tibi spem fecimus et potētie et glorie. Memento igit verborum
nostroz et accipe fidele cōsiliū: sume baptismū christi et lauacrū spiritus sancti.
Amplectere sacrosanctū euāgeliū et illi te totum committe. Sic tuam animam
lucrifacies: sic thurcorum populo bene consules. sic tue cogitationes adimpleri
poterunt: sicutū nomē in secula celebrabit: sic te omnis grecia: omnis italia: ois
europa admirabit. sic latine te littere sic grece sic hebraice sic arabice omnes bar-
bare celebrabunt: sic nulla etas de tuis laudibus cōtēscet. sic pacis auctor et fun-
dator quietis appellaberis. sic te thurci anunarū suarū repertorē et christiani sue
uite cōseruatozem vocabunt: sirri: egyptij: libici: arabes: et quēcūq; sunt alie gētes
extra christi caulas. aut his auditis tuā viam sequent. aut tuis et xpianis armis
paruo negocio tomabunt. Et si noluerint in nostra lege te sociū habere experien-
tur comitū in sua: nos te iuuabimus et omnū eoz assistente diuina gratia legiti-
mum principem constituemus. Nec sunt que tibi cum baptismo premia promit-
tunt. His te bonis diuina pietas proculdubio cumulabit obsequēt euāgelio
q̄ si respueris consilia nostra: peribit tāq̄ sumus gloria tua. et tu more hominum
reuersus in cinerem totus morieris. Christus regnabit in eternū cui est honor et
gloria in secula seculoz. Amen.

Oratio p̄i pape. ij. habita in p̄uētū mātuano sexto
kalendas octobris. Anno dñi. M. cccclij.

ccccxi.

Omnium bellum hodie aduersus impiam thurcorum gentem pro dei honore ac salute
reipublice christiane suaseri sunt. Bene est venerabiles in christo fratres ac filii
dilectissimi priuilegijs uos uerbis aggrediamur. diuinitatem ipsam cuius in
primis auxilium expectandum est: paucis in hunc modum affari. **P**rotector noster aspice
deus et respice in faciem populi tui. **R**espice super hanc familiam tuam pro qua dominus noster
ihesus christus non dubitauit manibus tradidit nocentem et crucis subire tormentum. **M**iserere
plebis tue: et ne des hereditatem tuam in portionem quam prope modo instare uidemus.
Surrexerunt enim iniqui et impij qui te non nouerunt. **G**enerunt gentes in hereditatem tuam
polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt hierusalem pomorum custodiam. **M**inea tua exter-
minauit aper de silua et singularis ferus depastus est eam. **N**os quis hoc loco tuo
ut arbitramur ad tuendam religionem tuam peruenimus? nihil tamen possumus nisi ades et pro-
fugium afferas: nihil sine te ualeat humana fragilitas: tua est pietas: tuum impium: tua omnis deus.
Tu fundasti celum et terram: mare et omnia que in eis sunt. **I**de est tibi uelle quod possis. **N**ihil
est quod tue ualeat resistere uoluntati. **A**diuuam nos in te uno sperantes et te solum
deum puram mentem colentes. **F**ac nobiscum signum in bonum et mitte nobis auxilium de loco
sancto tuo. **D**ona nobis cor ut faciamus uoluntatem tuam: et in preceptis tuis ambulemus.
Sciamus quod non des tu domine deus opere tuam suppliciter implorantibus: si nos ipsi desumus
nobis. **F**riget pectora nostra:ingere calorem:ingere flammam:ure corda et renes nostros
ut tuo tamen igne succesi: qui tibi sunt placita meditentur. ac sedam peccatricem thurcorum
gentem si tua uoluntas est de christianorum finibus eiciamur. **E**os autem magnanimes et ge-
nerosi. perceres qui adestis: ne claudite precamur aures: ne diuertite mentem. **A**perite
deo interiora uia qui mori uolentibus uobis in animas uias illabatur. et uos sibi templum
atque habitaculum faciet. **A**udite nos sua uice loquentes. **V**erba nostra uerba dei sunt.
qui filij sui ihesu christi quis indigni uices in terris gerimus? ipse nos fari iubet. ipse in ore
nostro uerba posuit ipse nos bellum suadere in thurcos impat. **N**on uos hodie cardi-
nales aut episcopi aut minoris ordinis sacerdotes sermone nostro compellabimur quos
constat armis ineptos esse et piaculum ac sacrificium fuerit: nisi per seipsum in causa si
dei qui sunt ab eis expectanda: hoc est aurum et orationes sua sponte obtulerint. **N**os illu-
stres duces: uos marchiones: uos comites: uos regum ac principum oratores: uos
fores et exercitatos in bellis uiros uerba nostra commonifaciat: uos tamen: uos req-
rent quibus datum est: arma sumere non ut inter uos dimicet. sed ut ecclesiam: ut reli-
gione ut fide christianam a barbarorum et infidelium incurribus defendat. **P**otestas enim ut
inquit paulus gladium portat et uindictam malorum. **L**audemus bonorum uideamus in quo sta-
tur: in quo discernimus sumus: et quantum a thurco uirgemur: premimur: infestamur:
non ignoramus. nisi arma sumentes eorum impetum retundamus: haud dubium quin lex euange-
lica et omnis nostra religio perfundetur. **A**udite igitur uiri fortes atque attentas aures adhibe-
te: bellum suaseri quod hodie nobis nimis incubuit. **T**ria ut nostra fert opinio principali-
ter explicanda et suadenda sunt. **P**rimum est ut causas iustas atque uirgetes ostendat pro-
pter quas pugnare oporteat. **S**ccondum ut facultates adesse doceat belligerendi et
certam quodam modo uictorie spem faciat. **T**ercium ac postremum ut magna secutu-
ros premia uictores patefaciat. **I**n his hodie nobis elaborandum est: atque in his
tota nostra consistet oratio. **D**e causis belligerendi primum dicere oportet que due
sunt precipue et maxime. **P**rima est ut susceptas iniurias uisceribus res amissas re-
cuperemus. **A**ltera ut futura (que prope imminere uidemus) pericula euitemus.
Ostendamus quene sunt illa que amissum: quas nobis et deo nostro iniurias intule-
runt thurci. **I**nfecta christianam etatam vulnera: illatas contumelias iniusta notam faci-
le cognoscemus. si que fuit olim christiana religio et que nunc sit omnino estimabimus. **C**o-
gnoscat hoc rogamus et quantum gloriari possit animaduertite. **S**acro sanctum eu-
gelium quod ablatum idolorum et spurcitijs saluator noster mundo inferuit non uir-
duntaxat terre angulum aut unam prouinciam sed uniuersum ferme orbem impleuit:
quemadmodum regi propheta multis ante seculis de beatis apostolis futuris preuiderat:

dicēs. In oēm terrā eruit sonus eorū et in fines orbis terre verba eorū. Per hos
enī euāgelīū mūdo innotuit quos ex piscatorib⁹ saluator ipse p̄dicatores effe-
rat dicēs. Venite post me faciam vos piscatores hominū. Nec vana p̄missio fuit.
Piscari enī sūt aplī: non sibi p̄s: sed xpo dño vniuersum ferme orbem. Omnes
reges omnes populi in eorū seu retia sen sagenas inciderūt. Impletū est enī illd
danielis vaticiniū dicētis. Omnes reges omnes tribus omnes lingue seruiēt ei.
Aterius xpo q̄ augusto virgilianum istud attribui pōt sup garamantos et indos
proferet imperiū. Jacet extra sydera tellus: extra anni solit⁹ vias vbi celifer at-
las: aeternū bumeris torquet stellis ardentib⁹ aptum. Mā circa rēpōra constantini
magni. natum et maria puer. Indi simul et hispani colebāt. Nec septentrio nec
meridies xpm ignorabat. Por romani p̄sulis tāq̄ ihu xp̄i vicarij maria et terras
penetrabat. Pax alta p̄ oēs et trāq̄lla q̄es xp̄ianos ibat. iacebat pax? cū agno et
leo cū vitulo accubabat. gens sancta: ges electa: p̄lis acq̄sitiōis xp̄iani habebāt
tributa ex gētib⁹ accipies et in capite p̄pōz positi. Nec fuit oliz o xp̄iani maiorū
vīoz gloria: hoc imperiū: hec autoritas. Hūc quo nos thurci et saraceni redigēt
paucis aiaduertite toccem⁹. Indi q̄uis xp̄iani serunt et armeni p̄ asiā dispersi et
pariter ethyopes: in multis tñ versant⁹ errorib⁹ et ignorātes quā nosse debuerant
xp̄i legem: ignorāte a dño. Quid reliquū est: asie atq̄ affrice xp̄i nomē atq̄ leges
in pacato p̄sequit odio. Cepit hec calamitas sub heracleo cesare. Mā cū aperta
esset omniū? via salutis per xp̄i dei filiū: qui annis antea circiter sexcentis morte
nostrā moriendo destruxerat: inuidēs humano generi dyabolus et nimis tolens
xpm vbiq̄ regnare pseudoprophetā excitauit. In arabia machometum nomi-
ne sceleratū hominē qui se dei nūcium ementitus cōtrariā euāgelij legem condi-
dit: de qua paulo suo loco dicemus. Degenerauerat iam apud grecos imperium
et romana regna sub aliud strāflata celum elanguerat: que res xp̄ianos opes pau-
latim euertit. Panserūt tamē in asia complures xp̄iani vsq̄ ad tempora pipini
francozum regis: qui anno ab hūc circiter. de magno nomine apud germanos et
gallos regnauit. Tunc xpo digressi a scythia thurci: capadociam: pōthū: bitiniā:
troadem: ciliā: et omnē minorē asiā occuparūt. et nostrā negligētia potētes
facti nō solum veros christianos ex asia pepulerūt. sed transmissio nauibus bel-
lesponto macedoniam: traciam: atticam: boeciam: pboadem: achaia: acharna-
niā: epirum: poeniam: et vtrāq̄ misiam armis inuasere: et in ego aciano mari ci-
clades et alias q̄plures insulas subūcientes hos xp̄ianis ad orientis terminos
posuere. Ad meridiem barbari ex affrica non solum inferi maris insulas: sed ipa
quoq̄ italīe littora classibus infestant. In occidente magnam bithice partē quā
granatam vocant mauri occupant: et hispanos agitant reges. Ad septentrionē
geledamq̄ arcton luctuant: polonis cōtermini magna ex parte ritu gentiliū vi-
uunt. Aeteres hungari ad ortum ebanais iacentes. et tartari cum quibus liuronij
pugnat. christum prorsus ignorant: et vltimi norwegij populi cum semiferia ho-
minibus bellum gerūt. Hi sunt termini vestri o christiani sic circūdati estis: sic in
angulum coartati potētissimi quondā dñi et orbis possessores. In quantum im-
periū amissistis: quot nobiles vrbes: quot ditissimas provincias p̄didistis. Inē
quas etiam iudeam neglexistis: terrā nobilē: terrā sanctā: terrā lacte et melle fluē-
tem: terrā in qua primi nostre fidei flores apparuerē. Deu pudor: heu dolor: fons
origo nostre salutis. Syon ad hostes defecit. Templū illud salomōis fama cla-
rum. In quo dñs totiens p̄dicauit. Bethleem in qua natus est. Iordanem in q̄
baptizatus est: thabor in quo transfiguratus. caluariā in qua crucifixus ip̄i? cru-
cis possident inimici: sepulchrum dñi gloriosum: lectūq̄ illum purpureū crocos
spirantem et suauissimū fragrantē odoribus: in quo propter nos vita nostra ob-
dormiuit in dño. nisi hostes velint inuisere non potestis. Et saraceni machome-
tam habēt in potestate: in qua si vera est fama. falsi prophete cadaueri archa fer-
rea cōditum. vi magnetis p̄det in aere. Res xpo infelices. ac miserrimi xp̄iani se-

pulchro dei vfi ⁊ vrbē clarissima hierosolima priuati estis. **T**acem⁹ alexandriaz
thebas: mēphim: ac oēm egyptū: tacem⁹ anthiochia in qua primū xpianoz nomē
est auditū. tacem⁹ ephesim ⁊ alias aplicas sedes in asia pdiras. **T**acem⁹ septēs ec-
clesias ad quas iohānes scripsit apocalipsim. **H**ierosolymā noui ac veteris testa-
mētī matrē in hostiū esse potestate. **S**atis flere ⁊ dolere nō possum⁹. p qua recu-
perāda nullus labor: cuiari debet: nullū declinari bellū. **N**am si pro repetēdis
reb⁹ iustam belli causam veteres putauere. quis vnqz inficius induit arma q̄ vos
xpiani. quib⁹ tot vrbes. tot prouincie sūt erepte. tot adempta regna: tātū abla-
tum imperiū. **I**udei cum federis archam amisissent. p recuperatione nullum
belli periculū vitauere. **G**reci ob raptam belenā decennale bellum gessere. **C**ar-
thaginēses. ppter finces paululū ampliandos cruentissima prelia cum cirenēsi-
b⁹ cōmisere. pro quibus etiā phileni fratres interierūt. **R**omani sepe socioz causa
sumptis armis in pugnā eciere. **R**euoluite byssozias nullū vnqz bellū tot causas
habuit: quot vobis aduersus thurcos occurrūt. **S**ed quid ad nos vetera dicat
aliquis: tolerauerūt hāc infamia proauī nostri. cur nos illis meliores sum⁹: cur
tanta glorie cupiditas vt maiorz iniurias nostro sanguine vindicem⁹. **Q**uo pa-
tres vestri negligētes fuerint: bonozqz suū paruifecerunt. **A**n ppter ea vestrū ne-
gligētis ⁊ duplici notari turpitudine hereditaria. s. vestra patiēmini. an poti⁹ ma-
gnificis operib⁹ cetera pgenitoz infamia gloriosus nomē acquirere conabimi-
ni. **S**ed negligam⁹ si sic libet antiquā ignominia: vetusta vana. nec nos vrgeat
quod nos pupugit anos. **T**raseat omnis asia. omnis affrica. **E**uropā saltē inspi-
ciamus ⁊ nostri tps rōem reddam⁹. an parū nostra etate nostra culpa perditus
est. **C**ōstātinopolim orientalis imperij caput ⁊ toti⁹ grece columen. non patres
nostri sed nos ipsi amisim⁹. **Q**ui dum torpētes in ocio domi sedem⁹ vsqz danubiū
⁊ sanū thurcoz arma penetrare pmisim⁹. **C**apta est nobilissima vrbis regia cul-
pā nostra. quam pausamas pūm cōdidit. **C**onstātin⁹ magnus instaurauit: ⁊ in
emulatione antique rome amplificauit ⁊ magnificauit. **I**n ea gētis imperator
ipse cōstātin⁹ nomīne interēptus est. turba ingēs trucidata. tēpla dei magni polluta
sunt. **I**nter que nobile opus iustiniani sancte sōphie vocatū. tetro machomet-
is ritu sedatū est. **B**eate virginis matris domini ⁊ alioz sanctorz imagines dele-
te sūt. altaria dirupta reliquie martyry porcis obiecte. sacerdotes occisi. matro-
ne ⁊ puellē ipse q̄ sacre virgines ad libidinē rapte. **N**obiles vrbis inē vina ⁊ epu-
las ipius thurcoz ducis iugulati. **S**aluatoris nrī simulacrū in cruce pendētis in
vexatione atqz cōceptū pcedētib⁹ qui dicerēt. hic est xpianoz dē. in castra delatū.
Spūto: luto: atqz omni feditate iactatū. **N**oua sunt hec ⁊ sub oculis nostris gesta.
Hec sūt ⁊ tñ excitari nō possum⁹. cū vitulis marinis cū druso domim⁹: letargus
patimur qui tot cōtumelijs agitati ⁊ somno surgere nō valem⁹. **D**eu furias: beu
artes demonū. pugnare poti⁹ int se xpiani volūt q̄ thurcos adordiri. **I**ustitia bel-
la magis cupiūt q̄ externa: ⁊ sepe paruis de causis cruentissima cōmittūt prelia.
Pulsatus modo villicus mō seru⁹. magnos traxit in arma reges. **I**n thurcos q̄
deū nostrū blasphemāt. ecclesias nostras dirunt. ⁊ omne xpianū nomen pdere
satagūt. nemo audeat arma sumere. **D**ēs in arcū prauū dati sum⁹. declinauimus
omnes. simul inutiles facti sum⁹ nō est qui faciat bonū nō est vsqz ad vnū. **S**ed
cogitabitis meli⁹ viri prudētes ⁊ fortē induentes animū. recuperare que sūt amif-
sa: ⁊ acceptas iniurias vindicare conabimini. **A**ctantū de priorib⁹ belli gerēdi cau-
sa sit dictū. **N**ūc alterā attingam⁹: hoc est vt futura ⁊ ppe immētia nrīs cervicib⁹
mala euitem⁹. **D**ossent fortasse aliquo modo tolerare pterita si finis maloz eēt.
⁊ nō maiora impedirēt discrimina. **S**z q̄ pacto sperare q̄tez ab ea gēte possum⁹.
q̄ sanguine nrī sitit. **Q**ue occupata greca in hūgariā. s. in viscera nrā gladiū ad-
egit. **I**uuentis ē aduersari nrī etate florida. robusto corpe. aio vasto. tumido cur-
su victoriarū. q̄s sibi nrā negligētia pepit. van⁹ est. receper⁹ est si q̄s arbitrat ad-
lescere quietuz eē: auro abundatē: armis assuetū: ⁊ dñandi cupiditate inflamatus

Ponite hanc spem huius ille arma deponet: nisi aut victus aut oim victor extiterit
Proxima illi quae victoria: gradus erit alter? donec subactis occidentalis regibus
deleto christi euangelio. machometica lege ubique gentium inerat: Neque arbitremi
ni longam moram praestare vos adeat. Nam vicine ille gentes tot bellis attrite nisi opere
feracius carpere non audebant. Soli fideles bagari perseverant. non tamen diu stabunt
nisi adiuti. Et ubi quidem muri loco vobis ad orientem remanserunt. quo diruto neque theu-
tones neque bohemi neque poloni satis tuti erunt. Non asperi montes non alta flumi-
na iter impediunt. Nihil erit victa hungaria thurcis iniunctum: nihil insuperabile orbis
imperium querendum. Per caruos et foris iulij terrestribus copiis facilis in italia pate-
bit transitus. Mavalis exercitus ex vallana quam thurci possident. vni noctis navi-
gatione brundisium patet et in superiori parte et in inferiori aperta est thurcis ita-
lia. Atina medaces et falsi. pphete sumus in hac parte. Sed credite nos folium recita-
re sibile. Veniet veniet thurci nisi obuia inuis et auferet nobis locum et gentem. Non
timet hoc fortasse hispani et galli neque theutones qui rhenum accolunt. neque anglici
oceanum circumfusi. Ac prudentes reipublice gubernatores: bellum foris quam domi ma-
lunt et remotissimam laudant miliciam. Perniciosa et funesta sunt que gerimus in nostris lari-
bus bella. Romanis vobis domitoribus nulla suscepta calamitas durior quam in italia
fuit. Nec illi banibal felici quam in africa vicerunt. Credite nobis pecceres credite nobis
Non est cur amplius dissimulemus: non est cur amplius differamus arma sumere. Si agros ve-
stros. si focos. si liberos. si viros si libertatem. si fide ipsam in qua baptizati et rena-
ti estis retinere cupitis: bellum nobis credite bellum geratis oportet. Neque nos bellum
invisum suademus: qui est locum tenemus de quo scriptum est iusticia et iudicium praeparatio
sedis tue. Nec plura de primo et principali membro. Audistis viri praestantissimi ac
nobilissimi quas ob causas in thurcos pugnare oporteat. Nam et susceptae iniurie
id exposcunt et in futurum christianorum indentitati consulendum est. Nunc quod erat vni nostri
ordinis membrum. id est possitis hoc bellum gerere et ante victoria speranda sit aduer-
cite. Quia christianis nobis sermo est: qui diuinitus italia. nobile gallia. forte hispaniam
bellicosam ac populosam germaniam incolunt. bis arma. bis equi. bis domices. bis
pecunie abunde suppetunt. Bis vires longe maiores quam thurcis affunt. Audi-
mus tamen nonnullos esse qui thurcos supra modum extollunt. nec superabiles pu-
tat tot priorum victores. Nos magnas esse thurcorum opes fatemur. si multo mino-
res quam fama ferant: neque nostris quoties modo comparando. Illi enim estis oes conatus ad-
hibeat supra tamen ducenda milia hominum non educet. Sed quos boies imbelles atque iner-
mes ex asianis et grecis mixtos nostris quanti faciat asianos. Remus ille virgilia-
nus cui illa sunt verba. Vere phryde neque enim phryges ite palta vindima ubi as-
suetis bistore dat tibia cantum. Impiana nos burasque iuuat berechintea matris
dee. Sinite arma viris et cedite ferro. Sed quia illustres quodam aiebaud quaque vi-
gore antiquum retinet. Degenerauerunt ferme oes qui thurcis parent neque in ar-
mis neque in lris pristinum referunt spiritum. Ceciderunt oia cum imperio. Non stant
simul fortia pectora et seruitus quilibet viri in castris thurcorum militat ex christia-
nis sunt ad summam quadraginta milia: nigre atque infelices anime que ubi vos ar-
matus viderint furis agitate suorum scelerum et ultore dei ante ora cernentes
ferrum stringere non audebunt. Reliqua turba in prelio nulli est vsui. nisi cede sua fa-
tiger hostes. Percurrunt gesta maiorum. Asiana bella muliebria putauerunt. Ale-
xander magni alexandri propinquus cum bellum gereret in italia. frater meus inquit
in asia cum feminis pugnat. Mihi autem cum viris certamen est. Iulius cesar cum de
poticibus legentibus triumpharet que asiam incolunt in curru suo haec verba iussit
scribi. Veni vidi vici ac si solo aspectu superandos diceret asianos. Gotfridus et
alii qui secum in asia militarunt parua sepe manu innumerabiles hostium copias de-
leuerunt acipios thurcos tamquam pecudes mactauerunt. Sed arbitramini fortasse
meliores hodie thurcos esse: victa grecia quam olim fuerint. Ad quales sint pugna
thaurinensis ostendit anno ab hincercio gesta. Thaurinum vocauere praefici opidi ad

confluentes sanū et danubiū siti. Hoc euo nro alij albā alij belradū vocant ppter
situm: nō magni momēti castrū. id cūctis viribus suis thurci expugnare aditū
sunt. Pugnatū est inter duos noctūq; summa pentione. Grāe xpiani milites q; op-
dū tuebant pauci cruce signati: nō nobiles aut diuites. nō bellis afflicti: n̄ armis
tecti: s̄ rudes incōpositi agrestes. Et bi tñ thurcos vicerent tam ferrū q; fidē bo-
stibus opponētes. Ab his timidus ille thurcorū impator in supabilis antea credi-
tus et terror gentiū appellatus in acie victus: ab oblidione delectus. castris exiit
turpe arripere fugā copulsus est. Quid iohānis de himiad victorias referamus
Quid georgij albanū triūphos cōmemorem? cuius cōspectū nūq; ferre thurco-
rū acie potuere. vnus nobis exēplo sat est. Iohānes vintimili? qui cū trecētis mi-
litib; in epirū pfectus suppetas nepoti feres supra decē milia hostiū fudit: strauit
deleuit. Hi sunt hostes vti o xpiani. Cū his vobis hoibus pugnandi est qui neq;
ferire neq; feriri nisi i terga nouerūt. Quāq; et si fortissimi eent et bellacissimi. In
deo tñ sperādū erat qui cause sue nequaq; decset. In mō scriptū ē: i deo facim;
virtutē et ipe ad nibilū deducet inimicos nros. Orabat moyses in mōte et popu-
los vincebat in acie. Sol retinuit cursum suū ne victoris iohē retinret cursum.
Madiantay plenissima et munitissima castra cū trecētis viris dissipauit gedēo
Ammonitarū numerosus exercitū cū paucis militib; supauit iēpte. Supbissimos
philitos sol; humiliant sampson. Nec i manu femine cū de; voluit victoria de-
fuit. Potētes in armis cananeos exterminauit delbora: sifara interfecit ibael. Et
holoferne obrūcavit iudib;. Multa sūt huiuscemōi i veteri lege. Nec noua ma-
gnificis caret exēplis cōstātino magno pugna timēti: signū crucis in celo mōstra-
tū ē: et vox diuinitus audita q; diceret. In h; stātine vince. De theodosio pūssi-
mo impatore illi sunt versus. Ammū dilecte deo cui militat ether. Et piurati ve-
nūt ad classica vēti. In britania q; nūc anglia nūcupat vt auctor est beda barba-
roz ingētes copias pauci admodū xpiani et inermes alta voce canentes alleluia
deleuerūt. Nō ē abbreviata man? dñi: quis elōgata ē a nobis misericordia sua. p-
pter peccata nra: s̄ piciabilis est dñs deus noster et mult? ad ignoscendū: si redie-
rim? ad eū et ipe ad nos redibit. Facile p obediētā placabim? quē per cōtumaciā
irritauim?: q; vt pūmū nos viderit humiliato corde. mor odiū in nos cōceptum
vertet in hostes et nobis victoriā mittet. Hāc deā esse veteres putauit quā iupit̄
mitteret. Illa vō tāq; regi deorū obdēperantē ad eos ire q; iusserit: et in eorū parte
pnderet. Et h; verū est sicut ait aug?. Nō de illo ioue que deorū regē p sua opinio
ne finxerūt: s̄ de illo vero rege seculorū q; mittat nō victoriā que nulla ē substantia
sed angelū suū: et faciat vincere quē voluerit. Sicut in castris assiriorū accidit eze-
chiā regē obfidentib; in quibus angelus dñi centū et octuaginta quiq; milia ho-
minū vna nocte interfecit. Nec victoria id est hic angelus: omnib; procul dubio de
celo mittit q; pro eā dei recto et magnanimo pugnant. Tūc cū in eo hoste nobis
pugnādū est qui deo nostro prorsus aduersat. libet hoc loco pauca de saracenoꝝ
lege referre: quam thurci sequunt; vt confidentius pugna ineat. quo fediores
ac magis impios cognoueritis. Sceleratissima est maxime lex que non so-
lum xpi diuinitatē respuit. sed innumerabilibus alijs scatet errorib;. Itaq; vt pre-
cream deliramenta et ineptias illas: quibus angelos corporeos de flama ignis
creatos interditos affirmat: et origeni consentiens demones aliquādo saluādos
tradit: et celū de fumo factū et lunā que splenduisse cū sole: sed volitantis angelis
gabrielis ala tactam fulgore amississe. Quis illud tolerare queat q; mundū cum
democrito senties fortune casuq; submitte et diuinā prouidentia aufere. Quid
q; sacrosanctā trinitatē respuit et impossibile ait deum habere filiū. Et quis xpm
ex virgine natū cōsentit: nullū et sanctū hoīem qui cūctas curauerit egritudines.
Deū tñ esse cū arrio negat. nec p nobis obisse censet. sed sublatū a deo in fine secu-
li moitū: et tñ deniq; resurrecturū. iudeos aut aliū sibi silem crucifixisse delirat. nec
scipius dignitati glorieq; sentit quē creaturā cū nestore q; macedonioq; mentit

Et omne fidei meritū auferēs. In sua quēq; secta saluari boiem p̄hibet. Alioq̄n recte viuētē nisi a sua lege abierit. Et q̄ nō p̄stāt inter se mēdacia. Alio loco nēm nē saluari asserit extra legē a se traditā. In qua beato paulo p̄radicēs. Circūcisi onē seruari p̄cipit. Et vini t̄m p̄suetudinē p̄hibēs: ceteras voluptates indulget: stupra et adulteria cū captiuis et emptis mulierib⁹ admittit. Prores plurimas: et cū his diuortia passim cōcedit. Nec cōcubitus nature aduersos inibet. Postremo bō et bestialis future vitē beatitudinē sola carnis voluptate metit. En sapiētem boiem q̄ se dei p̄pham audet nominare temeratoz antiq̄ legis: corruptoz noue: p̄stitutoz aiarū: verus p̄curatoz orci. Et prim⁹ sathane satellites: cui⁹ auditores inferni mācipia sūt: quales thurcos eē nō dubitam⁹: aduersus quos armis cōtēdere sacrificiū deo fuerit et acceptissimū spectaculū. Ceterū q̄ diuinitatē xp̄i vt diuinit⁹ impia saracenoꝝ et thurcoꝝ secta p̄suis excludit: nō ab re fuerit hoc in loco maiestātē ei⁹ et gloriā in mediū asserre cūctisq; palā facere xp̄m quē colim⁹ et cui⁹ cā bellū suadem⁹: verū deū esse sibiq; thura deberi et diuinis honorib⁹. Aggrediamur igit̄ hūc articulū. Ep̄m conadū ē vt veritas magis atq; magis elucescat. Argemus autē pingui munerua nō more p̄boꝝ quos vir illuminatissime p̄nt intel ligere mētes: vt q̄dē cū primo suo loquit̄: ita et nos hodie vobiscū loquimur. Quimus em̄ etiā a piscatorib⁹ intelligi q̄ fidē a piscatorib⁹ accepim⁹. In primis autē illud assumim⁹ qd̄ oēs ferme cōcedūt. deū s. vniū eē a quo oīa cōdita sunt et guber nant̄ vniuersa. Docēt t̄m viri sapiētes mūdi machinas et tātū rerū ordinē: quātū in mūdo cernim⁹ stare nō posse nisi et vn⁹ eēt rector oībus impans. Recipim⁹ igit̄ p̄fessa maiorē q̄ mūdiālis machine rectorē et qd̄ vnū esse fatent̄: cūq; deū vocāt quo nihil mai⁹: nihil meli⁹ aut inueniri aut excogitari queat: hūc nos xp̄m eē luce clari⁹ ostendem⁹: ad qd̄ efficiendū tutissima et aptissima via ex miraculosis eius opib⁹ patet. Mā et ip̄e interrogatus a iudeis an xp̄s eēt. Loquor vobis inquit et nō creditis mihi opa que ego facio in noīe patris mei ip̄a testimoniū p̄bent de me. Facessant igit̄ dyaleticoꝝ silogismi et oratoꝝ inductiones. ip̄a nobis xp̄i opa xp̄i diuinitatē ostendāt: religionisq; n̄re fidē cōfirmet̄ facta nō ab aī. Donat̄ igit̄ ante oculos n̄re menē bō: qui vocat̄ ad nuptias aquā in vinū cōuertat: quocūq; iter faciat egrotos solo verbo sanitati restituat: multoz linguas et eloquiū soluae. Claudis gradiedi facultatē tribuit. Cecis lumē: surdis auditū p̄beat: paraliticoꝝ mēbra cōsolidet. Resperfos elephātie maculis repurget ac nō solū vires imbecil lis adijciat: sed ipsos quoq; mortuos in sepulchris quadriduanos tāq; somno so lutos ad vitā reuocat. Secreta et cogitationes hominū intelligat: futura p̄nūciat demonia eiiciat: sup̄ aquis siccis pedib⁹ ambulet: ventis imperet atq; mari. Po stremo volēs iuxta sermonē suū pri⁹s habitū: captus a iudeis. Crucifigat̄: inter ficiat̄: sepeliat̄: et tertia die resurget̄: tractādū palpanādūq; corpus suū discipu lis offerat. edat et bibat cū eis. Et tandē post quadraginta dies videntib⁹ illis in celum ascendat. Quid hic post tot signa dicemus. An nō interrogatus a discipu lis iohānis. Tu es qui venturus es an aliū expectam⁹. Interrogatores ip̄os ad miracula remisit. Certissima quippe diuinitatis argumētatio est miraculoꝝ offe sio. Et si nōnulli philosofoꝝ naturā ip̄am deam esse putauerūt: cur nō magis deus ille credēdus est. qui nature dominū se habuisse miraculis patefecit. Dicat fortasse aliquis moysen: eliam: elizeū: ceterosq; p̄phetas et ip̄ius xp̄i discipulos: si gna et portēta fecisse ac nature cursum retinuisse: nō t̄n fuisse deos. Verū est id q̄ dem: sed neq; illi deos sese dixerunt. Mentiri em̄ et miracula facere supra naturā que xp̄s fecit nulli est vatū. Sicut apud iohannē testat̄ cecus a domino liberat⁹. Scimus inquit qd̄ peccatores hoc est mendaces deus nō audit. Et nicodem⁹ rabi. Scimus inquit quia a deo venisti. Nemo em̄ pōt hec signa facere que tu fa cis nisi esset cum eo deus. Ad hec que retulim⁹ et alia q̄ plurima de xp̄o miracu la sacrosancta quatuor euāgelia tradūt quatuor vberissimi testes affirmāt. Acce dūt epl̄e doctoꝝ gentiū pauli et actus aploꝝ. Ex quib⁹ palā sit ea signa xp̄m fe-

cisse p que nature dñs ostēderet. Fuit igit cū dñs ipse verax: neq; cū mēdaci-
deus coniungit. Si verax xps igit & deus: qui de seipso dicit in euāgelio. Ego sum
via veritas & vita: & qui videt me videt & patrē & rursum. Ego & pater vnū sum?
Et alio loco. Pater clarifica me ea claritate quā habui apud te priusq; mundus
fieret. quibus verbis se deum esse manifestissime testatus est. Quod si q̄s euange-
lio non credit: non videmus: cur moysi credat & alijs antiquę legis scriptoribus.
Credunt greci herodoto: tuculidi: polibeo: xenophonti: diodero. Credunt ro-
mani luio: salustio: trago: cornelio: suetonio. Credunt & alij suis historiis. Cur
nos nō credim? nostris. Quāq; illi minime cū nostris cōpandī sint. illi em nulli
autoritate recepti sunt sancti euāgelij multa patrū cōsilia prius approbauerunt
q̄ legendū ecclesijs traderet. Ad cui? roboretia martyres accedūt q̄ p testamen-
to dñi sua corpa tradiderunt & lauerūt stolas suas in sanguine agni. Inter quos
etiā virgūcule magno miraculo nō erpauere supplicia. Accedunt & sanctissimi do-
ctores q̄ cū eēt pspiciatissimi nequa q̄ euāgelio credidissent: nisi verā cū bistoriā
cognouissent. Sicut apud grecos dionysius ariopagita: iohes crisostomus: gre-
gorius nazāzenus: cirillus atbanasius: magnus basilius: & alij q̄ plures. Apud
latinos quatuor doctores fama illi k̄stres: gregori? ambrosius: hieronym? augu-
stinus: & vltra illos ciprianus cartaginēsis: ysidorus hispalēsis: bilaris picar-
uien. eusebi? versalen. & primi euo nro. Thomas aquinas & albertus magn? na-
tione sueuus: & alij penē innumerales qui fide xpi diuinitate nō in ore pborus
qui sibi p̄s aduersant. Sed omnes vno ore loquunt̄ vt sine deo putanda non sit
tanta vnitas atq; concordia. Cōfert & multū romanorū auctoritas qui cū essent
sapientissimi atq; potētissimi quodā dñi & orbis possessores collum euāgelio nūq;
submisissent: nisi aut rōnibus victi: aut miraculis tracti. Quis propterea viros
fortes eosdemq; prudentes hispanos: gallos: ac germanos euāgelij suscepisse
crediderit: nisi magnis rōnib? p̄suasos. Hanc cū lex gentiū mollis eēt xpianorum
durior: nemo hāc subire voluisset nisi auctore ei? deū esse didicisset. Sed illō oēm
ambiguitatē excludit: oēm titubationē auertit: oēm credendi moram expellit qd
multis seculis priusq; xps carnē indueret: natiuitas eius ex virgine sanctimoniam
vite: miraculorū patratiō: legis editio: captiuitas: tormentum: perpeffio: crucifixio
mors: resurrectio: in celum ascensio: & reliqua que de ipso legimus: ita in prophe-
tis scripta reperiebant̄: sicut postea gesta sunt. Legite isaia: hieremiam: danielē
ezechielem: dauid: salomonē: & alios. p̄betas quecūq; de xpo iam facta comē-
morant: euāgeliste eadez diuino afflati spiritu. Prop̄ete futura predixerūt deū
& hominem in xpo recognoscentes. Nec sibilantium cotemenda est auctoritas:
que longo tempore ante natiuitatem dominicā vaticinate vt firmianus & au-
gustinus affirmāt: plura de xpi deitate cecinerūt. His coniungit honestissima lex
xpi omni ex parte venerabilis ac modesta. Nam quid aliud episcopus docet q̄
celestē agere mortales in terris vitā. Subet em nos deū colere festos dies sancti-
ficare. proximis quasi nosip̄os diligere pauperū misereri: viduas & pupillos atq;
oēs imbecillos protegere. Infirmos & in carcere clausos visitare: mortuos sepe
lire: castis nedū manib? sed etiā oculis eē adulteria: stupra: fornicationes: iurgia:
lites: ebrietates fugere. Primos in cenis accubitus & omnes mundi pompas:
oēs blandicias deuitare. Reges ac parentes honorare: magistratib? ac sacerdo-
tibus obedire. Postremo thesauros veros ipamq; felicitatē non in terra sed in
celo querere. Nec lex xpi est. hoc p̄ceptū hoc testamentū eius. Cōiungite nūc oīa
simul. Xps ex virgine natus castissimā vitam ducit signa & miracula facit. natus
re imperat: legem perfectissimā edit: que orbis consensu recipit deum se dicat &
boies: p̄bet martyres & doctores sibi stipulant. Quid bec inferūt simul iūcta
nisi verū eē testimoniū xpi de seipso. & ipm verū atq; indubitātū eē deū. Nacho-
metē arabicū. falsum mēdace: p̄ditum: ac omnino respuendū qui bec negauit.

Verus igitur ipse deus? verus deus? et homo ipse: qui cum patre et spiritu in persona
triunitate colendus: miseris humani generis primi parentis culpa ut iam pri-
mi damnati: ut nos redimeret: ex arce celesti et altissimo dei throno splendor eterne
glorie figura substantie dei: moderator orbis: iudex futuri seculi ad nos descendit.
Neque rapina arbitratus est se esse equalem deo: sed formam servi accipiens: et inani-
mum seipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Neque ista sine suppli-
cijs atque tormentis: sed dorsum suum ut inquit isaias posuit ad flagella. **M**axillas su-
as ad palmas. Genas suas a seditate sputorum non auertit. Speciosus formam si-
lii hominum: specie atque decore amisit: ductus est tamquam ovium ad victimam et inter la-
tronum deputatus est. **P**er miserunt sibi vestimenta eius et super vestem suam miserunt
forte. **I**n siliis suis potatus est aceto et spinea corona posuerunt super caput eius. **N**on
fuit dolor sicut dolor suus a planta pedis usque ad vertices non erat in eo sanitas
nec tamen ciulatus emisit: sicut agnus coram condente siluit. **H**omo o christiane o
qui fidelis videri vis. **E**t cur ista christum tulisse existimas. **I**ustus erat et dolus inue-
tus non est in ore eius. **C**ur tot supplicijs subiacet innocens. **N**on te voluit homo. **P**ec-
cata tua ipse portavit homo: et tu suo luore sanatus es homo. **B**onus pastor animam
suam posuit pro ovibus suis: et mortem tuam morte sua redemit. **E**t quas tu illi gratias red-
dis. **Q**uid facis quid cogitas ut gratus inveniatur. **T**urci nomen suum blasphemant.
altaria sua diruunt: legem suam hereditatem suam perdere conantur: et tu domi-
iaces in ocio. **R**eges: o duces: o viri potentes surgite iam tandem et christi dei vestri re-
ligione ac bonore defendite: quando nec opes nec vires vobis quam turci minores
sunt: et certissimi estis pugnaturi vobis pro lege domini divini auxilium implorantes
minime defuturi. **N**ec plura de secundo et principali articulo. **T**ercium et ultimum
modo si placet quam brevissime absolvam? hoc est que premia persecutori sint adversus
hostes fidei pugnaturi. **A**udite adhibite aures fortissimi milites: magna sunt et in-
estimabilia bona que huius honestissimi belli victores adipiscuntur. **I**n primis
quecumque in hoc bello acqretis: arma: equos: vestes: argentum: aurum: servos: ancil-
las: agros: urbes: puincias: regna: iuste et licite pro nostra distributione possidebitis
et ultra hoc clarissimum nomen et tamam eternam cum viris illustribus consequimini. **S**unt
hec quidem more gentium expectanda. **N**ec maiora que luere romani greci barbari
belligerentes. **A**t vobis o proceres premia longe maiora promittuntur. **N**am regni
celestis possessio et christi hereditas vobis offertur: et hec quidem non solum vincentibus
verum etiam fortiter occubentibus. **N**am quid predecessores nostros urbans: euge-
nios: inno centios: alexandros atque alios fecisse constat: christianos ocs cruce signa-
vimus in hanc expeditionem ituros et pugnaturi. pro lege domini plenissima omnium
peccatorum suorum veniam largiemur. et aplicis clauibus paradisi portas aperiemus.
Omnibus inquit ratio qui patriam iuuerint: auxerint: defenderint: certum est esse in
celo diffinitum locum in quo beati evo semperiterno fruantur. **Q**uius et certi? hoc
illis promittitur qui religionem christianam et orthodoxam fidem tuebuntur: et ad-
versus impios turcos inuictis animis bellum gerent. **F**estinemus igitur ad hoc
bellum in quo morientes veram inueniemus vitam. **N**on hec quam vivimus vita
est: sed potius mors que fugit velut umbra et nunquam in eodem statu permanet. **S**icut
lilia et flores deficiunt. **L**euissima res est quam boies extinguunt. **B**estie imma nobis in-
sidiant et parvule serpentes morsu et araneae nonnunquam ictu perimunt. **A**nacres poeta aci-
no vixisse et fabi senator in haustu lacu vixisse stragulari. **N**ihil fragile humana
vita quam tu incerta tam brevissima cum nescis ut quamlogissimum sit teste david i ipis septu-
aginta vel octuaginta finit annis. **Q**uid amplius labor et dolor. **A**t esto nestor eos viuas an-
nos et matusalie pleas erat. **Q**uid tibi postquam cursum pacis. **N**eque est quecumque finit
et stulticia est bis spes ponere quam perirent. **H**omo moriendum est quisquis es: et si relinquenda que
sunt in terris charissima. **N**emo natus non moritur. **A** morte mortales appellamur. **N**e-
mo natus non moritur. **A** morte mortales appellamur. **N**e-
mo potest transirena perpetuis comitum? et hoc turcense bellum aggredimur per

qđ possumus imortales fieri. et ad illam ciuitatem ibidem puenire. quam summus
 rex opifex mira pulcritudine et artificio inenarrabili molit^r est. **¶** In q̄ deum ipm
 facie ad faciem videbim^r? et ipi^r bonitate fruemur. in q̄ sanctos intuebimur ange
 los et oim spiritum brōz ordines q̄ sciues et stuberiales habim^r. in q̄ nihil nos
 latebit eoz q̄ vbiq; sunt. **¶** Liberat^r em̄ hac terrena ppage anim^r. oim rex sciaz n̄
 vt sensit plato recupabit. s̄ vt arestoreli et nris placet doctozib^r psequat^r. Illic nihil
 timebim^r nec planete neq; camete nobis formidabiles erūt. q̄s phourescat reges
 Sedebim^r? vt ppha testat^r in pulcritudine pacis. in tabernacul^r sidurie. in rege
 opulenta. Inueniem^r sabbatum sine vespo. i. requiem sine fine. renouabit^r vt aq̄la
 iuuent^r nra. q̄ nullo semio. nulla tps longitudine corumpet. faciamur apparē
 te glia saluatoris nri quem sine fine videbim^r. sine fine amabim^r. sine fatigatōe
 laudabim^r. **¶** Igit^r nobile bellum. o felix p̄mum. o expectabile pugnam ex q̄ siue
 vincim^r siue vincimur sp̄ reges euadim^r. et cū deo nro triumphātes lucidas pa
 diti sedes querim^r. p̄ q̄bus psequēdis stephan^r. p̄bomartir lapidibus celus est.
¶ Petrus et andreas in cruce suspensus. paulus securi percussus. bartolome^r. riuē
 cute nudat^r. **¶** Sebastian^r sagittis p̄fossus. laurēt^r flammis exustus. s̄ nō h̄ ex vob^r
 viri fortes supplicia req̄runt. minorū p̄cio celum p̄mittit. pugnatē t̄m fortib^r ani
 mis. p̄ lege dñi. et omnia psequimini. de q̄bus scribit paulus. qz nec oculus vidit nec
 auris audiuit nec in cor hominis ascendit q̄ p̄misit dñs diligentib^r se. **¶** Stulti et tar
 di ad credendum in his q̄ sacre. p̄mittūt ire. digito dei reuelate atq; p̄sc̄pte. o si ad
 essent nūc godefridus. baldouin^r. eustachi^r. hugo magn^r. boemundus tancredus
 et alij viri fortes. q̄ q̄dam hierosolimam p̄ medias thurcorū acies penetrātes
 armis recupauerūt. nō sinerent p̄fecto tot nos vba facere. s̄ assurgentes vt olīm
 coram vrbano sc̄do p̄decessore nro. deus vult de^r vult. alacri voce clamaret. vos
 faciti finem osonis expectatis. nec hortametis nris moueri videmini. et fortasse
 sunt int^r vos q̄ aiunt. **¶** Multa h̄ pontifex loq̄t vt nos mittat in acies et corpa nra
 hostib^r obiciat gladijs. sacerdotum h̄ mos est. alligant alijs onera quissima que
 ipi digito nolūt attingere. Nolite ita putare fili. nemo patz vior meoria in hac
 sede sedit q̄ p̄ fide xpi maiora fecerit q̄ nos iuuatib^r vobis. et dño fauente factu
 ri sum^r. venim^r huc vt videt^r nō parz debiles. neq; sine piculo nri corpis. neq; si
 ne damno terraz ecclie. plus defensionem fidei q̄ patrimoniū beati petri fecim^r
 et q̄ valitudinē et q̄terem nrāz. **¶** Accreuerūt expense mirummodū. reddid^r aut ap
 p̄me diminuti sunt. neq; ista gloriabūdi referim^r. ceterū pudet q̄ nos plura facere
 nō potuisse. o si q̄ fuerāt iuuenili in corpe vires. h̄c nūc adessent. nō iretis sine no
 bis ad bellum. neq; piculū sine nobis subiretis. ipi an̄ signa pcederem^r. ipsi cru
 cem dñi portarem^r. ipi vexillum xpi p̄fidis hostib^r obicerem^r. beatosq; nosip̄os
 arbitrarēmur. q̄bus datum eēt p̄ ibi mori. **¶** Et nunc si censetis nō recusabimus
 egrotum corpus fessamq; animam in hanc felicem expeditōz xpo deuouere. **¶** Der
 castra. p̄ acies. p̄ medios hostes si suadet^r lectica veb^r generosum putabim^r. nec
 magnifica vba ignauo psequemur animo. p̄sulte qđ magis xpiane rei p̄ducatur.
 nihil aduersabimur de corpe nro. de p̄sona. de pecunia nra. **¶** Vestz iudicium am
 plectimur. **¶** Detrimini vires applicas. estimate qđ temporalia. qđ sp̄salia simul p̄se
 rant. **¶** Et qđ vobis videt^r humeris nostris onus imponite. nihil recusabimus. du
 os habet ecclesia thesauros. sp̄salem alterz. materialem alterz. vtrunq; liberalit^r
 erogabimus. et illum q̄ nunq; exbauriri et hunc q̄ nunq; impleri pōt. **¶** Imp̄tiaz
 t̄m nihil aliud ex vobis petim^r nisi vt bellum d̄ thurcos gerendum cecernatis. de
 pecunijs p̄drendis. de ducibus eligendis. de classibus instruendis. de sede belli.
 de tpe expeditōis. postea differemus. **¶** Neq; difficilis p̄sultatio erit. q̄n̄ nec arma
 nec equi nec naues nec pecunie nec fortissimi milites nec peritissimi duces xpia
 nis desunt. **¶** Adsit t̄m p̄munis voluntas hui^r honestissimi belli gerendi. **¶** Quā vt
 mentibus vestris inserat ille rogam^r. q̄ cum pie et sp̄s sancto sine fine regnat ihs
 xpc. Amen.

Quis epus fuus fuoz dei. **U**niversis et singulis xpifidelibus. **S**alutem et
applicam benedictionem. **E**zechielis pphie magni sententia est. **V**enientem
gladium nisi annūciauerit speculator animarū. que pērent sanguinem de
manu eius reqrendum fore. **Q**uod veriti sancte memorie pdecessores nri nico-
laus. v. et calixtus. iij. ab eo tpe quo thurcoz effrenata rabies constantinopolim ex-
pugnauit. venturū ad interiora xpianitatis hostilem gladium clamare nō cessa-
uerūt. pmodere xpianos pncipes ac ppos. qnto in piculo eēt nra religio nisi occur-
reret hostibus pūqz ampli⁹ inualesceret. suafere vt arma sumerent defensione⁹
catbolice fidei subirent. furētib⁹ bestiis obuiam irent. nec finirent inanem draco-
nem machometem fideles deuotare animas. **V**idebant ferocem illi⁹ animū oc-
cupata constantinopoli minime qetuz. cui⁹ inexplēbilis eēt dominandi cupiditas.
Nec dubium qn orientali subacto impio ad occidentale aspiraret. **A**nnūciata ē
in tempe futuro calamitas. s nō fuit credita. **N**on fuerunt audite sanctoz pasto-
rum voces. viles admonitiōes. surda ptransiuit aure xpianus pplus. **H**ungari
tm̄ sub calixto vigilantes arma sumperūt. q de tuento regno solliciti. dum suos
fines obseruant custodiūt nros. **E**t ipsis hungaris ac theuronib⁹ et alijs vicinis
nō pauci q̄uis magna ex pte paupes et pni seculum ignobiles. incliti dō in p̄spe-
ctu dei crucem domini assumpserūt. et magno in hostes spū preterunt. quoz po-
tissime ausib⁹ apud albam grecam quam nri belgradum vocant. thurcoz ingenti-
tes copie p̄fugate fuerūt. et machometes ille terribilis ac veroz turpem arripuit
fugam. **N**ationes alie tanqz nihil ad eos thurcoz facta p̄tinerent. in suis sedib⁹
q̄ere manserūt. **H**os deinde (sicut dño placuit) q̄uis indigni tanto munere ca-
lixto successim⁹ q mori aplatus initio. **A**ntuanū puentum inditim⁹. in quo
de p̄muni utilitate. de p̄munib⁹ xpianoz p̄silijs agerem⁹. **V**enit in mentem qd p
ysaiam scribit. **S**up montem excelsum ascende tu q euangelizas syon. exalta in
fortitudine vocem tuam q euangelizas iherlm. exalta noli timere. **D**ictum id nobis
putauim⁹. **S**atisfecim⁹ (vt arbitramur) p̄cepto. **A**ssum⁹ in tempe p̄finito
non sine sumptu et labore graui. **O**ndimus fidelibus xpianis vulnera sua. et que
passi fuerant et que passuri videbant. nisi seipsoz aduersus thurcos defenderent.
Clamauim⁹ quasi tuba exaltauimus vocem nostram. **A**udiuit omnis ecclesia. s
non exaudiuit verba nra. **N**on fuit plus ponderis nris qz pdecessoris vocibus.
Frustra conati sumus. **I**ncassum abire labores. **I**nterea q̄tum creuerunt thur-
coz vires difficile dictu est. auditu miser. **A** mari pontico vsqz ad amnem sanum
et ab egeo pelago vsqz ad danubium nobilissimas interiacentes puincias sue
possessionis fecere. **T**ransiuerūt et ipm danubium walachicqz magnaz p̄em oc-
cupauerūt. **P**enetrauerunt et sanum. atqz agros hungarie longe lateqz vastau-
erunt. **H**oc anno bosnam inuasērunt vniuersumqz regnum sibi subiecerūt et insu-
lam lesbon. **Q**uanta dō crudelitate in subactis vrbib⁹ ac puincijs vsi sunt. hor-
ret anim⁹ dicere. **I**n constantinopoli grecoz impator obruncat⁹ est. et caput eius
basta suffragum⁹ castra delatum. **F**astianis pncipib⁹ eruti sunt oculi. **I**n lesbon
multitudo pubez palo transfixa. in bosna regem q salutem pactus sese dederat
cum patruo suo machometes ipse humano sanguine infaciabilis sua manu (vt
fert) iugulauit. **Q**uis nobiles viros. q̄s sacerdotes p̄memoraucit ad eodem ra-
ptos. senes ac iuuenes i plateis inanissime trucidatos. vbicqz cruoz cesoz visus
vbicqz morientium gemitus audit⁹. nulla reuerentia matronaz. nulla x̄ginum.
Fedum relatu est q̄tum hoc genus hominum in libidine sit inersum. **C**ui om-
nes abominatiōes gentium p̄seuto p̄pha quez venerant indulgit. **Q**uid de sacro
sanctis ecclesijs dicemus. **T**emplum illud sancte sophie iustianus opus toto or-
be memorabile. **M**achometi spyracis reservatum est. **R**eliqz sacraia aut diru-

ta sunt aut polluta. Altaria disiecta atq; p̄trita. imagines sanctorū delete aut luto
 fedate. Nulla saluatoris xp̄i aut glorioſissime matris eius statua sine ſingulari p
 b̄ro diſmiſſa. Simulacrum crucifixi p̄ deſenſionem in caſtra delatum. ſaris 7 luto oc
 bitum. 7 tandem in ſceno relictum. O domine deus venerūt gentes in hereditate
 tuam. polluerūt templum ſanctum tuum. poſuerūt morticina ſuorū tuorū elc
 volatilib⁹ celi. carnes ſanctorū tuorū beſtijs terre. Effuderunt ſanguinem eo
 non erat q̄ ſepeliret. Quis non pōt leſi tua maietas. nec tua gloria minui. deat
 tū ſervos tuos. decet nos miſeros xp̄ianos. que tuam velut in p̄tūmeliam ſunt.
 totis conatibus auertere atq; viciſci. Non tulit phinees adulterantem ſamba. ſ
 zelo incenſus domini Madianite ſcortum 7 illum. interfecit. Vidit matatbias
 ſacriſcantem ydolis hebreum 7 voluit. 7 p̄treinuerunt renes eius. 7 accenſus eſt
 furor eius ſm̄ iudicium legis. 7 inſiliens trucidauit eum ſup aram. S3 q̄s eſt ze
 lus n̄r. que cura religionis. Blaſphemat ſancta trinitas. cōculcat euangelium.
 ſacra noſtra. p̄ſus abijciunt. Chriſtianum nomen funditus eradicat. 7 ſubſtice
 mus. Nemo eſt qui p̄ communi ſalute aſſurgat. Stat mater eccleſia dolens 7 ge
 mens. 7 non eſt qui conſolet eam. Et quid dici de nobis poteſt inſelibus xp̄ia
 nis niſi p̄beticum illud. Facti ſum⁹ obprobrium vicinis noſtris. ſubſannatio er
 illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt. Maiores noſtri Hieroſolimam p̄diderē 7
 omnem aſiam 7 libiam. Noſtro tempe Grecia eſt amiſſa 7 europa maxima pars
 In angulum orbis redacta xp̄ianitas eſt. Dei 7 domini noſtri ihu xp̄i ſepulcrum
 niſi ſaraceni velint videre non poſſum⁹. Queſtus cā nobis illud oñdunt. Patri
 archales ſedes veneratū digniſſime conſtantinopolitana antiochena. Alexan
 drina 7 hieroſolimitana iugo ſeruitutis oppreſſe a ſaracenis occupat aut a thur
 cis. Non ſine dedecore 7 ignominia xp̄iani noſis romanam eccleſiam inſem omniū
 fidelium ac ingram. quam beati apli petr⁹ 7 paulus ſuo martirio dedicauit nūc
 nobis eripe machometes interminat. 7 faciet niſi tandem excitetur a ſomno 7
 conatus eius ſtudemus eludere. Ne nobis xp̄ianis p̄ncipibus. ve nobis. re q̄
 nati ſumus videre p̄tritionem ppli noſtri 7 p̄tritionem ſacre religionis. Videm⁹
 fr̄es noſtros in manus inimicorū rapi. 7 diuerſis excarnificari ſupplicijs 7 nō mo
 uemur. Videmus indices xp̄ianorū. puincias ab infidelibus inuadi 7 non angimur.
 ſed in domo quieſcimus. Quot iam regna ab euangelio ſunt aliena. q̄ gens
 iam non hereditauit terram domini 7 non obtinuit ſpolia eius. Siue orientem
 reſpiciamus. ſiue meridiem. ſiue in arcton vertimus oculos. omnis eccleſie com
 poſitio oblata eſt. Ancillam videm⁹ que fuit libera 7 domina gentium. Ecce ſan
 cta noſtra 7 pulcherrima noſtra 7 claritas noſtra magna ex p̄te deſolata. Conqui
 nauerūt eam thurci 7 ſaraceni 7 alie ſediſſime gentes. Quid nobis adhuc viuere.
 niſi cogitam⁹ de tanta infamia ſurgere. ac p̄ſtinum recupare decorem. Com
 mouemur vehemens diuin talia in te volum⁹ angimur. cruciamur. Nec animo
 poſſum⁹ eſſe q̄eto. niſi p̄ncipes xp̄ianos p̄ tutela ſacre religionis aduerſus impi
 os thurcos arma ſumere videam⁹. Paſtoralis offici n̄r eſt. quis neſcit dominici
 gregis curas gerere. q̄ eius loco ſucceſſim⁹. cui dictum eſt a domino. Paſce oues
 meas. Oves xp̄i fideles ppli ſunt. his p̄ſulere nos oportet. has p̄tegere 7 totis cō
 ſuare conatib⁹. ne luporū aut aliarū beſtiarū morib⁹ peant. S3 q̄d agat inſelix pa
 ſtor. vbi luporū innum̄rabiles tur̄ne gregem inuadunt. iuſſiq; canes inſurgere
 latrare ac defendere cauſas obaudiunt ac diſſugunt. Nec impietiarum conditio
 noſtra eſt. Thurci tanq̄ lupi 7 imanes beſtie ouile dominicū. i. xp̄ianam plebem
 lacerare conant⁹ 7 lacerat. Vocam⁹ in auxilium p̄ncipes tanq̄ cuſtodes xp̄iane
 plebis. Aureſ claudūt. nolūt audire vocem paſtoris. Poſt ſua q̄q; deſideria p̄
 ſit. Quid agimus. ſoli ne lupos. hoc eſt thurcos aggrediemur. Non ſunt vires
 iſte que tantam vim ferre queant. Nimum creuit thurcorū potentia. Nec pōt
 eorū imperium deleri niſi xp̄ianorū magno conatu magniſq; claiſibus 7 exerciti
 bus. Non habet apoſtolica ſedes vnde iſta conquirit niſi chriſtiani reges xp̄ia

nec ipsi opem offerant. Et hoc eis hactenus suadere non potuimus. Conuentum fecimus legatos misimus. Omnia temptauimus que visa fuerunt ad excitandos animos pro tempore necessaria. Non proficimus. Quomodo nunc proficemur. Quid ergo. Negligemus ne fidei defensione. Minime quidem. Pastor bonus inquit in euangelio veritas animam suam ponit pro omnibus suis. Mercenarii autem et qui non est pastor cui non sunt oues proprie. vidit lupum venientem et dimittit oues et fugit et lupus rapit et dissipat oues. Admonemur his verbis quod dominum agere debeamus. Extrema omnia temptanda sunt pro salute dominici gregis. In grauioribus morbis grauiora adhibent remedia medici. Idem et nos facere prouenit. non decet pastorem suas oues relinquere. Occurrere lupis oportet etiam si sit anima pro grege ponenda. Pastor bonus imitandus est dominus noster ihesus. et optimi preceptoris vestigiis inherendum. qui verbo quod docuit opere adimpleuit. Alios hactenus exhortati sumus de defensione fidei suscipe. atque in bellum ire. missuri legatos et alia facturi que in se facilius sustinere possunt. mansuri pro necessitatibus ecclesie apud septa omnium que restant nondum expugnate. Nunc maiora promittimus et quoniam aliter excitare christiana torpencia corda non valeamus. nos ipsos periculis obiecerimus. namque caput aduersus thurcos offeremus in bellum. et quantum nobis ecclesia romana et patri monium beati petri ministrare poterit. tantum pro fide catholica pretegenda exponemus et perfundemus in hoc itinere. Nec soli proficemur in hostes. Clarissimo genere natus et amabilis deo princeps. Philippus burgundie dux in hanc expeditionem venturus se offert. non sine selecta militum manu et exercitu valido. Potestis et clari venetorum ducis christofori mauri ingens et formidanda classis superioribus mensibus in greciam nauigauit. totamque fere peloponnesum vi atque armis eripuit hosti. Ischumque penitusulo qui sex milibus passuum inter duo maria patet eripuit (ut aiunt) diebus excitatis. muris ac turribus clausit. memorabile factum et in preclara veterum opera numerandum. Hec eadem classis (ut promissum est) nobis non deerit. Spondent quippe et ceteri italie potentatus pro sua religione et in comune bonum affectione. precipua tam sancto digna ope auxilia. Fauente nobis altissimo maritimum bellum feliciter absoluemus. quoniam non sunt tura pares in pelago venetis. Et altera parte in terra pugnabunt. Hungari genus hominum in bello ferocissimum thurcos vincere didicerunt. Inclitus rex gentis mathias iam coronam et pacem in regno persecutus. igentes poterit derinare atque in plium ducere copias. hec nobis certissima sunt belli subsidia. Cum his ibimus. cum his dei plium decertabimus. Erunt et albanii nobiscum et multi pro greciam (ut speramus) et alii hosti subactas prouincias a thurcis deficientes. castra nostra sequentur. Christiani enim sunt oderuntque machometem. Hosti parent coacti metu. qui non est diuturnum imperii officium. Et primum spes libertatis affuerit aduersus insolentes dominos cornua erigent. Nec deerunt in alia metris ut sunt in omni gente atque in omni prouincia male pacati homines. et nouitatum cupidus qui tempus expectant. Non erit facile thurcis tot locis occurrere. Difficile defendit quod undique a multis oppugnat. Quod si quis innumerales hostium copias esse dixerit. nec putauerit in castris fidelibus parem numerum cogi posse. Rndem multum inter se distare homines et alios natura imbelles esse. alios feroces. Virtus spectanda est magis quam numerus. Non est in multitudine exercitus victoria belli. De celo fortitudo preceps. Tunc facile deo nostro est in paucis vincere quam in multis. Hostia causa dei est. pro lege dei pugnabimus. ipse deus preterit hostes ante faciem nostram. Audimus susurrare aliquos. Non desunt qui murmurantes aiunt. Quid agas in bello senex egrotus sacerdos. Non est bellare tuum. nec potes nec debes ferire gladio. quod loco ei suffectus es cui precepit dominus ut gladium in vagina mitteret. Reges tuo iussu tenent enses exercere tuum est iuxta bella gerentibus benedicere. Fatemur non prouenit nobis effundere sanguinem. quoniam pro alios possumus iusticie fideique necessitati subuenire. et si religio in periculo est et absque nostro non potest ferro defendi. non est nobis vetitum quod samueli et belielegi fuisse promissum. Sed nec

est hoc propositum nostrum ut gladio pugnemus in bello. **M**az quo pacto frin-
rim'ensem q' vij manum ad bndicendum ipm possum' eleuare. **O**ione pugna-
bim' no ferro. p'ib' adiuuabim' pliantes no brachijs. **E**rim' in alta puppi aut in
aliq' monte p'pinq' dum pliab' z nostris bndicem'. hostib' no maledicemus.
quemadmodum de moyle legat' in bello amalechitar' q' orante vincebat israhel.
cessante orare succumbebat. **O**rabimus z nos sine intermissione p' bellatoib'
nris. hoc p'stare poterimus. hoc sedulo faciem'. **C**or p'tritum z humilitatum non
despiciet domin'. **P**ossem' z boc ipsum domi manentes facere nec minus vale-
rent preces s' non est sola orionis causa que p'iam sedem relinquere cogit z in
bellum trahit. **E**t alios excitem' p'gimus. **E**xemplo nostro q' plurimos inuita-
re studem'. **S**equent' z nos venerabiles frs nostri sancte romane eccle' card-
nales. quemadmodu' ad boc ipm q' validi sunt spote se obtulerut. **S**equent' z epi
complures z alij minoris ordinis sacerdotes z clerici. non oraturi tm. veruetiam
pugnaturi cum res ip'a postulauerit. **E**xptas q' bello z robustissimas militum
cohortes z fortia pectora iuuenum ex agris eccle' ducemus ad plium. qui nobis
oione pugnabit' ferro pugnent. **I**bin' extenso dominice crucis vexillo. **S**acra-
tissimum xpi corp' p'cedet z sanctar' reliq'ar' parcula. **S**aluatorem in bella vade-
tem sequemur. **I**psi coberebim'. ipsi preces assiduas porrigem'. ab ipo salutem
imporabim'. **N**iserebim' nostri' vt arbitramur p'psumus ihs. nec populum su-
um in hostium man' venire p'mitter. cum' p'ciosissimus sanguis in ara crucis effu-
sus a maligno nos hoste liberauit. **E**t q's erit xpianor' tam feri. tam lapidei. tam
ferrei pectoris. q' audiens romanum pontificem beati **P**etri successorem domini
nostri ihu xpi vicarium. eterne vite clauiger. patrem ac magistr' vniuersor' fi-
delium. cum sacro senatu cardinalium cleriq' multitudine in bellum p' tuenda re-
ligione. p'fiscitentem. libens domi remaneat. **E**t que poterit excusatio quenc' iu-
uare. senex. debilis. egrotus in expeditoem p'git. z tu iuuenis sano ac robusto cor-
pore domi delitescas. **S**umm' sacerdos cardinales epi p'eluz petut. z tu miles.
tu baro. tu comes. tu marchio. tu dux. tu rex. tu impator in edib' p'p'is ociaber'.
Sicne pueri hominum officia patieris. vt que sunt regum sacerdotes agant. z
que nobilitati pueniunt subire. dex oporteat. **N**ecessitas ire nos vrget. qz no pos-
sum' alio pacto p' dine legis defensione xpianor' animos p'monere. **A**tinam z h-
moro p'moneam'. **N**on p'gimus in bello tanq' nostri sit officij. s' qm aliter p'sule
re fidei non valent'. **N**elcimus an hoc sufficiens remedium erit. **M**andauit do-
minus beato **P**etro vt titubantes frs sua p'uerfione p'firmaret dicens. **E**go ro-
gavi p' te **P**etre vt no deficiat fides tua. z tu aliq' p'uerfus p'firma frater tuos
Quod **P**etro dictum est. z nobis dictum intelligim'. **C**onfirmare frs q' titubae
debemus. **C**onfirmabim' vos fratres z filios (vt speramus) hac p'fectoe nostra
z ita non p'ualebunt porte inferi aduersus ecclesiam dei nobis p'missam. **A**n tene-
gabitis nobis auxilia vestra. z caput vim. patrem ac magistr' in hostes p'fiscen-
tem. fideles xpiani relinquetis. **E**n qnta gloria vobis erit crucem domini cum sa-
cratissimo corp' eibu. ipm q' romanum p'sulem sine vestris p'sidijs in hostem p'ge-
re. **N**oscite reges ac p'ncipes officium vim. **P**dcirco gladium geritis vt ecclesiaz
fidemq' tueamini. atq' vt malos z iniquos homines debita pena coerceatis. **E**t
q' nam homines p'iores q' tburci recipiunt. q' fidem sancte trinitat' abijcientes. z
saluatorem ipm vey deū ee negantes. abominabilem machomet' p'plexi legem
in omnia scelera. plabunt. z iam maximam orbis p'tem suis nephadissimis abu-
sibus sedauerunt. z legem conant' euangelicam dissipare. **A**dversus hos gladiu
dedit vobis diuina maiestas. **I**n hos illum exercere debetis ac diuinam vlcisci co-
tumeliaz. **A**n no p'udet tadiu. tam fedam getem. tam turp' in xpianos ee grassa-
tam. **A**n bellu no sat' instu. no sat' nccium ee putat'. aduersus nat'oes q' p'uenit
disp'edere vos z sancta via. **A**ccingamini iaz tandē. z qm sine nob' ire no voluist'.
ite nobiscum. sumite arma z scutu z venite in auxilium nost'. immo no vim et

uniuerse reipublice xpiane. Exemplum de philippo recipite quem nec domesticæ
deliciis q̄b⁹ puincia sue plurimū abundant nec suoz p̄ces. nec itineris logitudo
aut difficultas. aut senect⁹ ipsa ex p̄posito suscipiendi t̄burcos belli vsq; in hanc
diem deicere potuerit. neq; fauente dño in futur⁹ deiçit. Imitamini hūc no-
bilissimū p̄ncipem. memēto te p̄fessionis viē quam in baptisinate subiistis. Cogi-
tate q̄tum deo tenemini ⁊ q̄tum primo. Reddite vicē p̄ suscept⁹ bñfictis. Esto-
re grati altissimū q̄ vos creauit ex nihilo. Nec animalia bruta aut lapides. s̄ ho-
mines rōnales eē voluit. Et cum p̄mi p̄ntis culpa damnati effectis ac mancipia
facti demoni. misit filium suū in similitudinē carnis peccati q̄ morte sua mor-
tem vīaz deleteret. Stupenda ⁊ inextimabilis charitas vt fūm redimeret: filio suo
nō pep̄cit. Dñs ihs in cruce p̄ nobis inf̄ latrones pendit. Innocens agn⁹ cū
sceleratis deputat⁹ est. Speciosus forma p̄ filiis hoīm euerberat⁹. lacerat⁹ ab im-
pīs: deformis apparuit. ⁊ planta pedis vsq; ad v̄icem nō erat in eo sanitas. ne-
q; spēs. neq; decōr. Sic placuit patri q̄ p̄p̄ p̄ctā nr̄a tradidit illum. Propiciatōrē
em̄ p̄posuit eum p̄ fidem in sanguine suo. Vniçtates nr̄as ipse portauit. ⁊ liuore
e⁹ sanati sum⁹. q̄ cum inimici eē⁹ reconciliati sum⁹ deo p̄ mortem filij ei⁹. O cru-
delis xpiane. o ingratus. o ment⁹ inops. potes ne ista audire ⁊ nō animo m̄mueri.
⁊ nō cupe p̄ illo mori q̄ p̄ te mortu⁹ est. De bonore illi⁹ agis q̄ te de dyabolica f̄-
mitute p̄ciosissimo sanguine suo redemit. De xpī noīe discēptas. de fide catholi-
ca. de baptisimo. de ceteris ecclie sacramētis. de sacrosancto euangelio. Aduersus
hec omnia thurci militant. Hec euertere ac p̄fusus delere conant⁹. ⁊ tu nihil s̄ mo-
liris. Quid agis incers. redde te gratum deo. ⁊ cogita q̄nam pacto creatori rede-
ptioz tuo aliqua ex pte satisfacias. Et qm̄ peccator es. redime tuas iniçtates
hac t̄sancta ⁊ salutifera p̄fectione. An diuicias bonitatis dñi ⁊ patientie ⁊ lō-
ganimitat⁹ eius p̄temnis. An ignoras qm̄ bonitas dei ad p̄nam te adduxit. Ca-
ue ne fm̄ duriciam tuam ⁊ impenitens cor. iram tibi t̄baurizes in die ire. ⁊ re-
uelatōis iusti. iudicij tui. q̄ reddet vniçuiq; fm̄ opa eius. Convertere ⁊ agito pe-
nitentiam ab omnib⁹ iniçtatib⁹ tuis. ⁊ nō erit tibi ruina. Propterea expectat do-
min⁹ vt misereat tui. p̄nce p̄uaricationes antiq̄s ⁊ fac tibi cor nouum. ⁊ sp̄m̄ no-
uum ⁊ veni. Dilige p̄ domino ne morte moriaris eterna. Cogita de primis tuis
⁊ fratrib⁹ xpianis. q̄ vel sunt in captiuitate thurcoz dura fuitute p̄ssi. vel capri-
uari indies atq; in fuitutem rapi verent⁹. Si homo es. humanitas te trahere de-
bet. vt opē feras hominī indigna ferentj. Si xpian⁹: pietas euāgelica q̄ iubemur
p̄rinos tanq̄ nosmetipsos diligere. Considera primoz tuoz xpīfidelium erū-
nas. in quos thurci descuiunt. Filij e complexu parentum ⁊ infantes ab vberib⁹
matrum eripiunt. Molant v̄rores in conspectu virozum. Senes tanq̄ inutiles
occidunt. Iuuenes tanq̄ boues aratro iungunt ⁊ terram vomere vertit. Mi-
serere frat̄z tuoz. Affer opem iaz dura ferentibus. Quod si nihil hor⁹ te trahit
at saltem de tua salute cogita. Nec te tutum idcirco existimes qz mansionem for-
tasse p̄cul a thurcis sortitus es. Nemo tam remotus est quin repiri queat. Si vi-
cinum diuiseris in piculo q̄ ante te. primus est igni. diuiseris t̄ ipse similiter a
vicino q̄ retro te habitat. Tales oportet nos esse in alios. quales ergo nos illos
cupim⁹ inuenire. Nolite auxilia galloz sperare theutonones. nisi ⁊ vos būgaris.
Nec vos galli. byspanoz. nisi theutonicis opem fertis. Qua em̄ mensura metie-
ritis eadem remetiet ⁊ vobis. Nec p̄terea sibi q̄piam blandiā qm̄ p̄ncipa-
tu palleat aut regno. Constantinopolitan⁹ impator ⁊ Trapezuncius ⁊ rex boīne
⁊ rascie romani. ⁊ alij q̄plures p̄ncipes capti ⁊ crudeliter occisi. qd̄ sic expectan-
tium edocent. Nihil tam dñum machometi q̄ nomen regum orientis adeptus
impium ad occidentale festinat. Nouam erigere monarchiam conat⁹. vii thur-
coz impio. ⁊ vni machometee legi cūcta submittere studet. Si potestis talia fer-
re p̄ncipes ac p̄p̄ xpiani manete domi. nec iam de subuertenda formidabili thur-
coz potentia cogitare. Ac si fuisse iugum boīretis. si p̄tunelias dei ⁊ p̄rimi tole-

rare neq̄tis. si pudet semilulos asiaticos grecorū gētem (q̄d nunq̄ antea fecerit)
subegisse. coq̄ supbie prupisse. vt europaz sibi totam breui tpe parituras scēnt.
Si cor virile vobis est. cor nobile cor altum. cor xpianum. sedmini vestigia patris
vii. sedmini castra nra. Venite in auxilium fidei. Venite in auxilium fratru vroz.
Pponite vos mup p domo dei. Cogitate de via salute. de via glia. nolite pmit-
tere vt sine vris auxiliis pficiamur in thurcos. Aditrite subsidarias acies. iu-
uate xpianum exercitum. Quāto fortiores ibim⁹. tantocius (auxiliante dño)
cum victoria reuertemur. Nec putetis insupabiles thurcos esse. Vici z pnt z
sepe victi fuerūt. Quantum valerent arma thurcorū belgradus ondit. Minor
est thurcorū potentia q̄ fama ferat. Imbellem atz inermem multitudinē ad pli-
um ducit. quam tanq̄ pecudum gregē dissipare licebit. Nec ipa thurcorū agmi-
na grauioris armature vsum didicere. Raras loricas. rariores toraces induunt
Nec galcas more nro lucentes onduunt. Raro tegunt corpora ferro. Acinate vtūf
z arcu. Parma se. ptegun z galeis pilosa qdam materia duraq̄ pteritis. Quod
si latinas inciderint acies. rigentes calibe ferratasq̄ bastas z cathastactos eq̄s
z manu balistaz sagittas. intelligent cū mulierib⁹ se batten⁹ pugnassee. nūc cum
viris eē certandum. Virum⁹ q̄ nobis batten⁹ pmissa sunt auxilia. z q̄nta spe vi-
ctorie pcedam⁹. Quod si vos q̄s p iunxeritis arma z auxiliares addideritis tur-
mas. multo alacriorib⁹ ibim⁹. Nec dubium quin orientales ingressi puincias tā-
to maiorem ad nos pcursum inueniem⁹. cedentius se ppor. q̄nto validior fuerit
nū exercitus. Si monebimur vos xpiani occidentales. z animaz viay pastorem
secuti fueritis. mouebunt z multi ex grecia atz asia xpiani. q̄ vep esse xpi vicariū
romanū pontificem non dubitant. Tandudum nō fuit in oriente roman⁹ p-
sul. Et pmo innotuerit aduentasse latinam classem. romanū vebentem pfulēm.
innumerales turme nō dubitam⁹ ad visendum beati petri successorem. cū fletu
z lacrimis sacros osculaturi pedes accurrēt. seq̄ z sua pmitterēt ei. Hac spe fre-
ti venerabiles frēs ac filij dilectissimi. bis rōmib⁹ psuasi. bis pilijs moti. venera-
bilibus fratrib⁹ nris cardinalib⁹ hoc ipsum suadentib⁹ corpus nrm caniciemq̄
nram. z seniles ac debiles art⁹ huic sancte expeditioni psecramus. dominoq̄ cō-
mendam⁹. statuentes circa nonas Junias (q̄ p xime instant) anchonaz petere
atz in ei⁹ portu nauem ascendere. z cum ea classe quam interim nro z aliorū sum-
ptu poterim⁹ instruere. adriati cum ingredi pelagus. z viteri⁹ recto itinere ad-
uersus hostes fidei. pficisci. Non dubitantes. quin philippus burgundie dux ma-
ritimis armat⁹ copijs ad idem tempus psto adsit. Veneti⁹ validaz classem (de
qua dictum est) expeditam in mari habeant. z tam ille q̄ isti sefe nobis pūgant.
sub vexillis ecclesie ac viuifice crucis signo aduersus impios thurcos autore to-
mino feliciter pugnaturi. Cruce signati autē q̄ suis aut mittentium sumptib⁹ in hac
pia expeditione militaturi sunt. vt nauigia equo p̄cio ad traiciendum venetis ha-
beant curabim⁹. Capropter vos omnes z singulos cardinales. patriarchas. ar-
chiepos. epos. abbates z cuiuscūq̄ pditionis viros ecclesiasticos. religiosos et
seculares q̄ de forte dñi effecti est. Vos q̄s impatore. reges. duces. marchiones.
comites. ciuitates. barones. nobiles. milites. ciues z alios quosq̄q̄ fideles siue
in vrbibus pmorem siue in agris. p viscera misericordie dñi nostri ihu xpi. p passio-
nem ei⁹ qua nos redemit. p iudiciū extremū in q̄ stabitis añ tribunal ei⁹ acceptu-
ri vniūsq̄q̄ fm opa sua. Per spem vite eterne quam repromisit dñs diligētib⁹ se
obnixie monem⁹. req̄rim⁹ z obsecram⁹. vt q̄ pmode potestis. in hac sanctam ex-
peditōz nobis auxilia p̄bere nō differatis. s̄ in tpe p̄dicto ad nos mittatis. Veni-
at p seipm q̄ validus est z pmode pōt. Qui dō non venit mittat alium aut alios
iuxta vires suaz facultatum. Si neq̄ alium pōt mittere. de bonis sibi a deo colla-
tis. q̄cum fm p̄cientiam suam pōt p fideles man⁹ in hanc expeditōem tribu-
at. aut in cistis reponat que ad hoc opus in singulis dyocesisb⁹ pstituent. Nec du-
bitet quispiam magna p̄mia psecuturos a dño eos. q̄ hoc sanctū op⁹ z cāneses-
do ūq̄

sarium p suis virib⁹ adiuuerint. Manifestum em⁹ exploratumq⁹ est omnib⁹. q⁹ sa-
cro sanctam religionem fideq⁹ orthotoxam adiuuerint. auxerint. defenderint. cer-
tum esse in celo diffinitum locum in q⁹ beati euo sempiterno fruunt. **C**redendum e⁹ sp
sacris veteribusq⁹ hmonib⁹. post hac vitam migrandum esse in altera⁹ asserentib⁹.
Et q⁹ pie in hoc seculo vixerint legemq⁹ dñi seruauerint in altero vitam beatam sine
fine psecuturos. alios v⁹ miseram infallibile pphetia illud est qd neq⁹ oculus
vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois ascendit q⁹ pmisit dñs diligenti⁹bus se. **P** q⁹
(Paulo teste) non sunt p⁹ digne passiones hui⁹ seculi ad futuram gloriam q⁹ reue-
labit in nobis. **I**ustissim⁹ est retributor domin⁹. q⁹ nec bona sine p⁹inio nec mala
sine pena p⁹terit. **C**onfide in deo tñ pfundemini. **D**ate de bonis vestris ei q⁹ de-
dit vobis. t⁹ centum accipietis. p⁹ vno t⁹ vitam eternam possidebitis. quam vt cer-
tius psequi valeant q⁹ nostris exhortatib⁹ obedientes hoc sanctum opus t⁹ ne-
cessarium iuxta possibilitatem suam adiuuerint. **N**os de omnipotentis dei miseri-
cordia. t⁹ beator⁹ Petri t⁹ Pauli ap⁹loz eius auctoritate p⁹si. de plenitudine p⁹as-
tis celit⁹ nobis p⁹esse. omnib⁹ vere penitentib⁹ t⁹ p⁹essis q⁹ in hanc expeditioem no-
biscum venerint. aut p⁹ hungariam aut aliam viam p⁹ thurcos arma p⁹ulerint. t⁹
p⁹ annum aut ad m⁹ p⁹ sex menses si ampli⁹ nō potuerint in bello p⁹seuerauerint.
plenissimam oim p⁹cto⁹ suoz remissionem t⁹ veniam largimur. ita vt p⁹ satisfac-
tione delictoz t⁹ penaz q⁹ fuerant imponende. succedat labor itineris atq⁹ militie.
Nec sacros aliam p⁹iam p⁹stetib⁹ inuigat q⁹ v⁹turi sunt. **V**olentes eos q⁹ vt
p⁹missum est) ad hoc sanctum op⁹ p⁹ficiant. omnem grām t⁹ indulgentiaz p⁹se-
d. quam n⁹ p⁹decessores. p⁹ficiantib⁹ in subsidium terre sancte t⁹ in anno iubileo
romam petentib⁹ dare p⁹seuerunt. non dubitantes quin anime illoz q⁹ ad hoc bel-
lum. p⁹ficiat bona mente p⁹igerit. cum beatissimis sanctoz **D**at⁹ t⁹ angeloz dei
spiritib⁹ post hac vitam in celestib⁹ sedib⁹ collocent. t⁹ p⁹fortes impetuum xpi fa-
cte etna felicitate fruant. **Q**uod si forsitan anno nō exacto ipsoz aliq⁹ post iter ar-
reptum in p⁹secutione tamq⁹ t⁹ tam sancti opis ex hac luce migrare p⁹igerit. vo-
lunt t⁹ p⁹cedim⁹. vt tales nihilomin⁹ p⁹fatam indulgentiam integralit⁹ p⁹sequant⁹
Similit⁹ t⁹ eos q⁹ non venientes alium vel alios suis expensis fm suaz virium fa-
cultate transmiserint vice sua ad auxilium aut ad m⁹ ad sex menses in hoc bello
militaturos. ita vt nō solum mittentes indulgentiam t⁹ grām hmoi p⁹sequant⁹ s⁹
etiam missi. **E**t vt omnis etas t⁹ sexus t⁹ cuiuscūq⁹ p⁹essionis homines hui⁹ san-
cte indulgentie p⁹icipes esse possint. volum⁹ vt p⁹one q⁹rumcūq⁹ monasterioz seu
locoz religiosoz marium siue muliez cuiuscūq⁹ ordinis seu p⁹essionis existant.
que p⁹ singulis decem suppositis claustri sui vnum bellatorem destinauerint hac
eadem indulgentia t⁹ gratia plenarie gaudeant t⁹ missus ipse gaudeat. **I**dem cō-
cedim⁹ t⁹ indulgent⁹ vniuersis fidelib⁹ q⁹ non valentes p⁹ se singuli alium mittere
duo simul tres ve aut q⁹uoz aut plures vsq⁹ ad decem vnum miserint. q⁹ vice eo-
rum in bello pugnatur⁹ aut aliud opus vtile factur⁹ infuerit. volentes vt t⁹ ipse
pariter g⁹te p⁹iceps fiat si p⁹ annum aut ad m⁹ p⁹ sex menses continuauerit. aut
post iter arreptum in via decesserit. **I**usup⁹ q⁹ commode venire aut alium p⁹ se vel
cum alio aut alijs mittere nō valens. q⁹tuin p⁹ hebdomadam cum familia sua ex-
ponere p⁹seuerit in archa in sua ciuitate vel dyocesi ob hanc causam constituen-
da inposuerit. indulgentias hmoi pariter assequat. **V**olum⁹ autem t⁹ apostoli-
ca auctoritate mandam⁹. vt quicūq⁹ huic operi tam sancto se obligauerint. salu-
tare signum viuifice crucis vestib⁹ imprimant. t⁹ in bumeris suis illius memori-
am portent. cuius passione ab eterna damnatione redempti sunt ipm imitantes
cui ob nostram redemptionem crux imposita fuit. cum factus est principat⁹ sup⁹
bumeris eius. t⁹ q⁹ nos admonens ad sectanda vestigia sua. **Q**ui vult inq⁹ venire
post me abneget semetipm t⁹ tollat crucem suam t⁹ sequat⁹ me. **N**e v⁹o bec nostra
p⁹fectio t⁹ ipm p⁹fectionis tempus fides populos lateat mandam⁹ omnib⁹ t⁹ sin-
gulis p⁹ totum orbem metropolitanis in vni c⁹ quam nobis rebeut obediencie

ut ipsi primum in ecclesijs eorum cantata missa solenni spiritibus sancti. et conuocato
populo has nostras litteras publicent. et in circuitu ecclesiarum processiones faciant.
Deinde copias earum autenticas suffraganeis suis quotius mittant. illos monen-
tes ut et hoc ipsum in suis ecclesijs cum deuotione et diligentia faciant. Ceterum in
tanto christiane religionis discrimine quantum a turchis impietatis cernit imminere
re. nulli dubium esse debet. quin christiani omnes tam reges et principes quam po-
tentat et prout homines. ad defensionem catholice fidei et sancte legis euange-
lice iuxta possibilitatem suam cum bonis et corporibus suis de necessitate salutis vi-
liliter assurgere et indefinenter assistere teneant. Propter fideles ipsos ihu christi
cultores. vniuersos et singulos cuiuscumque status et conditionis fuerint. siue ponti-
ficali siue impatoriavel regali pfulgeant dignitate. hanc serie monemur ac requiri-
mus. et in vim promissionis facte in sacri susceptioe baptismi. et in vim iuramenti
prestiti cum dignitatum suarum insulas suscepimus. et per obedientiam nobis debitam.
eis et eorum singulis mandamus. ut hanc sanctam expeditionem ad quam pfecturi
sumus. non sine maximo corporis nostri dispendio. modis quibus possint pcederri-
me adiuuare. et promouere festinent. ab illo cuius causa agit exuberantia suscipiendi
pmissa. et in presenti vita et in futura. Negligentes autem negligenter et in extremo iudicij
die minime inter illos inuenientur quibus dicturus est dominus. Venite benedi-
cti patris mei percipite regnum. Nam quo pacto cum christo regnaturus est. qui tem-
porale regnum aut delicias aut voluptates pro christo non vult relinquere. cum di-
cat ipse christus in euangelio. Qui diligit patrem suum et matrem suam aut uxorem
aut filios plus quam me. non est me dignus. Considerate ista fideles christiani. et mente
reuoluite diligenter. ne ignorantes ignoremini. et tandem peniteat non adiuuasse
in piculo constitutam ihu christi religionem et fidem. Caucant sibi quales extiterint.
Tu vero quicumque fueris christiane fidelis. qui pro tuis facultatibus expeditionem contra turchos
iubeundam adiuueris. Benedictus esto in ciuitate. et benedictus in agro. benedictus
fructus ventris tui. et fructus terre tue fructusque iumentorum tuorum et armorum et gre-
gum. benedicta bovea tua et benedictae reliquie tue. benedictus esto ingrediens et
egrediens. Det dominus inimicos tuos qui consurgunt aduersus te corruentes in conspectu
tuo. et mittat dominus benedictionem super cellaria tua et super omnia opera manuum tu-
arum et abundare te faciat omnibus bonis et constituat te in caput et non in caudam.
Tibi autem qui nols audire verba nostra. non modo iuuare opus sanctissimum
ad quod anhelamus negligis. verum etiam volentes adiuuare impedis aut deterres.
Non solum nouissima illa tremendi examinis dies coram redemptore tuo cui
omnia dedit pater in manus. ad sempiternum supplicium est expectanda. sed misera
interim pro omnium vitam timenda calamitas. Iustum est enim veri dei iudicium.
Iuste ultiones sue. Considerat semitas pedum tuorum. nec falli in faciem potest.
Paratam de bonorum et malorum operum gerens mercedem nec irremuneratum
quod bene. nec impunitum quod male gesseris esse permittit. Fidelis autem ipse sui et
sancte ecclesie sue et legis sue catholicam fidem perturbans. vbi cumque eris inuenieris
ab eo et qui diuine voces iniquis denunciant. erunt tuo capiti bonis omnibus trepidan-
da. ne videlicet maledictus sis in ciuitate. maledictus in agro et ne mittat dominus super
te esuriam et sitim et increpatio in omnia tempora tua. ne egestas. febris. et frigore te per-
cutiat. ne sis spiritus calumiam sustinens et opprobrius cunctis diebus et stupens ad terrores
eorum qui videbunt oculi tui. ne det tibi dominus cor pauidum et deficientes oculos et ani-
mam errore presumptam et ne sit tibi vita tua quasi pendens ante te. et ne timeas no-
cte ac die et non credas vite tue. Aduersus deum hac iram domini dei tui preas nulla tua.
nomen nullum tuum. nec terrenum privilegium poterit pualere. Sagitte enim acutae
penetrant ad intima cordis. et carbones desolatorum animam nocentem exurunt.
Vos vero infelices piratae et infelices latrones qui vel terra vel mari dyabolo mili-
tantes in christianos latrocinia exercetis. si cutes ad hanc sanctam expeditionem. si
redcentes ab ea impedire. carpe vel spoliare quicumque preteritu eritis ausi. Vos

inquam cum adiutoribus vestris. cum fautoribus ac receptoribus anathema estote.
et ab ecclesia christi penitus alieni. Hos quod si scienter his venditis aliquid emitis ab his
aliquid. portum aut loca eis pceditis. cum eis publice vel occulte communicatis. pa-
riter anathema estote. In vos autem vniuersitates locorum et ciuitatum mandamus
per ecclesiarum prelatos interdicti finiam ferri. nolentes vllum privilegium sedis palio ve-
re quicunque vobis vim habeat. vos ab hac pena defendat. etiam si de vobis ad vnum
inferi vel periculatum illud expiari et recenseri oporteret. Et tu domine deus quod nostri cor-
da hominum et renes illorum scrutari. et nihil ignoras eorum quod fiunt. si bene agunt christiani
principes proutque homines. si de tuo honore solliciti sunt. si expeditioni quam pro
tuenit euangelio preparamus que prestare possunt auxilia non denegant. Adiuvam eos. di-
rige gressus eorum. diuersaque multiplica. retribue mercedem. pro benefactis prout eis re-
gna et principatus. patrimonium et possessiones auge. et tandem ad pignora pascua tua
et diuites mensas accersito. Quod si corde indurato sua potius quam tua querentes. pri-
uatas causas magis quam publicas curant. auaricie student. voluptatibus ac delitiis
indulgent. et nos ad tua bella vadentes nolunt affociare aut auxilio iuuare cum
possunt. quoniam potius opem ferre volentes impediunt. aut pervertunt illos domine et sana quod
infirmum est. aut quod noxium est ne noceat cobibeto. angustias nostras aspicias pie
deus de excelso sancto tuo. et nostri quod propter gloriam nostram tui propter salutem gregis
dominici nil aliud querit vox nostra. Memeto domine ihesu christe. quoniam beato petro et succes-
soribus eius clauis regni celorum tradidisti. volens quicunque ligarentur ab eis in terris li-
gata esse in celis. quod soluerent soluta. Ecce assum beati petri successor. Impar me-
ritis auctore non minor. indigni vicarius tuus. Respice ad preces nostras et exaudi nos
de alto folio tuo. Benedictio quibus ipsi benedicimus. et quibus maledixerim. maledi-
cito. Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum cito anticipent nos misericordie tue.
Adiuvam nos deus salutaris noster. et propter gloriam nostram tui domine libera nos. et propitius
esto peccatis nostris. propter nomen tuum. Da felicem cursum ceptis nostris. Alcio san-
guinis tuorum tuo quod effusus est a thurcis introeat in conspectu tuo. Aut genuit prope-
ditorum. et redde inimicis nostris septuplum in sinu eorum improperium quod exprobrauerunt
tibi. Respice super populum tuum benignis oculis. Fac nos ire cum prosperitate ad bel-
lum tuum ac reuerti felices. Da nobis victorias de tuis hostibus. ut tandem recu-
pata grecia per totam europam dignas tibi cantem laudes. tibi que perpetuo fuimus
et omnis terra te adoret et nomini tuo psallat in secula seculorum. Datu romae apud
sanctum Petrum. anno incarnationis domine. M. cccc. xlii. kal. nouembriis. Pontifi-
catu nostri. Anno sexto.

Oratio Enee filij ad Calixtum papam offerendo obedi-
entiam impatoris.

ccccxlii.

Solent plerique omnes beatissime patre maxime pontifex qui ad tradendam obe-
dientiam huic sacrosancte romane sedi mittunt. non solum persone sedenti
in ea. sed et etiam qui se mittit amplissimis vobis exponere laudes. Idem nunc
et mihi faciendum est qui cum collega meo presentanti pro optimo iure interprete io-
hanne binderbach cesario nomine obedientiam ad te deferro. Et cum sum certus in hac
tuis summi prelati. adeptus. quam diuinitus inspirata cum ceteri farent. plurimum ad te
buc plurimos. tum principum. tum ciuitatum legatos. tui socios et dicendi pios
non sum nesci illos tibi et romane ecclesie prestantes et apostolicum sacrum senatum qui de-
legit. et pietatem tuam. qui demandatum munus accepit magnifice atque ornatissime com-
medasse. Per hosce ut arbitror homines. et veteris. presapie tue alta nobilitas. et
maioris tuorum illustria facia. ac ois vite tue cursus. ita in lucem prodire. ut nemo
in hoc auditorio sit qui nesciat quod preclare sis natus. Scholarius acutus fueris. quod disputa-
tor subtilis et reberens. quod doctus doctor. quod uelut apud reges prelati
quod iustus in magistratibus iudex. quod castus in ecclesia presbiter. quod sanctus et amabilis episcopus. quod
verax et incorruptus cardinalis. Non est igitur cuius tempus in exponendis feram tuis lau-
dibus. Nam et si vita tua in hac usque die breui fuerit. ut vel milies dicata tele-

et non sum tñ ego q̄ tuas eximias ac pene diuinas virtutes. equo p̄conio cele-
brare possum. Neq̄ tu is es q̄ rumusculos q̄res z inanes aures ppli captes. suffi-
cit tibi p̄scientia tua. q̄ non ab boie s̄ ab ipso rege seculor̄ iusto iudice q̄ nō fallit
coronā expectat meritor̄. Nos igit̄ de tua beatitudine nihil aliud dicem⁹. nisi qz
tu veluti sydus q̄ddam clarissimū z saluberrimū e celo missum credim⁹. sub q̄ be-
ati petri nauicula q̄ misere mergit̄ feliciter emerget. Consuevit em̄ terra hispanie
nobilissima vñ tibi origo ē. idustrios sp̄ z fortissimos viros aplice sedi atz ipis d̄re
que admodū damali z theodosi manifestant. q̄b⁹ te nullo pacto censem⁹ mi-
norē z nunc potissime. cū ex vrbis illi impialis. Senaz missi mee. lraz cultrici z
ocq̄. tamacrem defensionem. z certissimam p̄seruatoz animaduertim⁹. De cesa-
re vō a q̄ sum⁹ missi dicere nō nihil eoz temeritas v̄get. q̄ nesciunt v̄bis extolle-
re suos deq̄s nisi dep̄mant alienos. S̄z horrem⁹ ingredi cū puo nauigio magnū
mare. neq̄s em̄ nra oīo est. q̄ maiestatem tanti p̄ncipis. p̄ sua dignitate valeat ex-
plicare. cum nō vno tm̄. s̄ q̄tuor ex fontib⁹ nri friderici laus abunde manat. Ex
rōno impio cui p̄est. Ex natōe germanica. q̄ sibi p̄ ceteri obsequit̄. Ex tomo austriae
q̄ se genuit. z tenui ex p̄sona. p̄ria q̄ corpis z animi dotib⁹ egregie pollet. Si q̄s
igit̄ fridericū nrm̄ vt par est. p̄mendare voluerit. Laue p̄mo vetustas imperij z
amplitudo z auctoritas z p̄tas z magnificētia z glia i mediū deducēda erit. Deinde
q̄d sibi velit ingēs daniel statua. p̄p̄ ferreas tibias q̄nis impia p̄terētes. Quid
grandis ezechielis iporet aqla cur assyrior̄ regna mutet ab ytalīa balaam enar-
randus ois aqlē volat⁹. vt cretensem illū ionem stulte creditū deum. Et theocrit⁹
vt troyanos reliq̄s. vt potissime piūm eneā. in bellis adiūuaret. vt regib⁹ alba-
nis aliqñ fauerit. vt rōnos rex d̄nos. gētemq̄ togatā. vt grecos ipatores. vt ger-
manos cesares victores hostiū. z mōi deuictores effecerit. Quēciq̄s em̄ de rōno
impio p̄clare dicunt̄ ad rectore ei⁹. p̄culdubio cū laude redūdant. Nam sic apli
petri z siluestri z leonis z alior̄ pontificum laudabile nomē. te q̄ loco eoz sedes
agit sublimē. z augusti p̄mi z p̄stantini magni. z karoli victoris. z alior̄ cesar̄ ex-
cellens glia. Fridericū nrm̄ q̄ eis successit in altum tollit. Secūdo exponēdum erit
q̄longa z lata sit germanica natio. q̄religiosa. q̄verax. q̄iusta. q̄ p̄missi tenax.
q̄p̄iosa. q̄diues. q̄nta illic nobilitas. q̄fortis z expta milicia. q̄nt⁹ eccliaz orna-
tus. q̄nta glia cleri. q̄nta p̄ncipum magnificētia. q̄nt⁹ splendor vrbū. q̄ celi facies
que terre vbertas. cū puinciaz z ppli decus cū p̄ncipe sit p̄sē. Tercio describen-
da succurrit inclita tomos austriae ex q̄ hic fridericus p̄gnat⁹ est. Das z ipsa re-
gum z impator̄. q̄ sepe vngarie sepe bobemie z aliqñ polonie reges dedit demō-
strāda z q̄ntus fuerit magnus ille rudolph⁹ impator. q̄ z bononiā romane ecclie
tono dedit. Et otto karolū potētissimū bobemie regem q̄ austriam z styriam ro-
mano impio surripuerat ancipiti bello victū infemuit. Tum duo alberti occurre-
rent. duo martis filij. duo fulmīna belli. quoz alphonsum de nasau. vastes impe-
rj vsurpantem. apud renum magno p̄lio vicit z occidit. Alē impios hussitas ec-
clesie nre leua bella mouentes q̄si malleus p̄triuuit. De p̄ie ladiſlai loqr̄ inditi re-
gis bugarie ac bobemie. cesar⁹ nri patruo. deniq̄ admirāda p̄bata te nihil satis
dici possit. Donendi añ ocnlos eēt Ernesti leopardi. Friderici z aliq̄ p̄lures
anime p̄didissime hui⁹ excelsē familie. quaz virtutem admirari magis q̄ recense-
re valemus. Postremo qz n̄ imitanti maiores dedec⁹ est p̄fina laus filio. ad fri-
dericum ipm̄ p̄uertenda erit oīo. De mansuetudine sua. de religione. de iusticia.
de prudentia faciendū verbum. exponēdum eius iter in terram sanctam. de-
clarandus felix reditus. enarranda paucis p̄silia. p̄mendanda pietatis opa. vi-
cendū quo pacto. ad impium vocatus fuerit. Ad coronam regni germano
apud ciuitatem auensē. Impialem in hac vrbe summo cum bonore suscepit
vt p̄iugen nobilissimam ex tomo portigalie duxerit. Alphonſi p̄clarissimū regē
neptem. Unde sibi omēs hispanie potentissimos reges affinitate p̄iūrit. vt neu-
tralitatem ecclie rōne nocentissimam. ex natōe sua sustulerit. vt obediētiaz ger-

manici populi magno labore maiori sumptu atz industria. tuis pdecessoribz euge-
nio z nicolaio restituerit. Unde secuta est q nunc fruimur z quam tantope pmeda-
uim? ecclesiastice societatz unitas. quis ei? rei gloriuz pleriqz in alios demet. qz
oppa ea fuit. q solet illoz ee q fugati ab alijs sessumqz termini incipiunt. **E**t his
q z alijs plurimis rebz cumulatissime putagū illi erit. q **F**ridericum nrm digne
p meritis laudare decreuerit. **S**z non sunt h onera q nris buueris pmitte debe-
ant. **S**ant? est tacere qz maiestatem tanti pncipis reum vt nra estloione pcurrere.
Precemittim? igit morem ab alijs suatu z obmissis h loco tuis ac cesar? nri lau-
dibz. ad ea veniem? q coram te dicere ac agere iussi sum? **M**unusqz nrm qbzre-
uit absoluem? **S**ane cū accepisset **F**rideric? impator. sanctissime atz indelibi-
lis memorie. **P**pam. v. pdecessorem tuū ex hac mortali luce migrasse. ppleis il-
lum dies luxit. **N**on qdem cui? cā quez p suis gloriois opibz? z ai rectitudine in
pilio beatissimoz spiritū z in regno dei cū petro z paulo iam receptū nō dubi-
tabat. **S**ppē repu. xpianam. cui mortē. **H** tpe funestissimam existimabat. times-
ne. p successoris electōe sacri senat? opides in diuersa tendētes. incōsuetū xpī
tunicam scinderēt. z imminētī ceruicibz? nris hostili gladio vires addicerēt qd iz
tanto lumine nō eēt credibile. qz tū acciderāt aliqñ piora. n fuit absōnū formida-
re filia. s quēadmodū expmatura z infausta migratōe tui pdecessor? merorē acce-
pit cesar? inoleim ita ex tepest tua z felici vocatōe tua. summū gaudiū maxiamqz
leticiā adept? ē. **M**ouit em te cesar cū adhuc in mioribz ageres. z cū se visitati in
hac urbe sue coronatōis adissēs qstū intellectu z doctrina. z pstim ciuili sapia q
mūdi gubernatrix existit. qstū cū magnitudine z vite sanctimonīa valeres di-
gnū expēdit. te vnum esse iudicauit. q. b. p. locum iur? meriti aliqñ teneres. qd
nūc ex pcoridi volūtate sacri senat? impletum cognoscat z gaudet. **E**c cū serenissi-
ma pborali sua leonora prudētissima z sanctissima femina q de tuo pontificatu
maximo incredibilē exulter festos dies agit illos. qz secum serio triumphat q tu
solus es. q post gregoriū. xj. p annos. lxx. z ampli? sine ppetiore cert? z indubi-
tat? b. p. successor inueniatur. **E**a ppē let? de nūcio tue assumptōis cesar. solicit? p
debito recognitōis. nos quab? de causis ad te misit. **P**rima ē vt p vetusto more
sanctitatem tuam recentē assumptā. suo noiey veneremur. **S**ecūda vt defendēdaz
p thurcos catholicam ecclīaz tue beatitudinē pmedem? **I**n pmo negotio nō est
cur imoremur. faciat impator qd se decet. accipiat tua pietas qd tibi debet. **N**os
igit iussione gentes eius nomine. q sacro romano impio p̄sident. sanctitatem tuā
domini nostri ihu xpī locum tenentem in terris ac in grāciam z ducem vniuersa-
lis ecclīe. recognoscimus te certum z indubitatum. b. p. successorē z pastore
dominice gregis. **E**t sanctorū euangelioz vez interpretem. **E**t doctorem saluta-
rem. **E**t clauigē eterni regni celestis p̄fitemur. **T**ibi qz oēm reuerēciam z obe-
dientiam exhibem? quaz romanorū impatores pdecessoribz? tuis canonice intrā-
tibz? p̄stare p̄p̄t sunt siue iure siue p̄suetudine suadētes. q qstū nobis p̄missum
sit p̄nti sacra lra docebit. **N**ūc de sedā nostre p̄missionis cā transigere oportet s
est de tuendo nomine xpiano p̄ thurcos. non dico teucros. **N**unqz ergo hic erro-
ris plabo z vt genti barbare atz immundissimo nomi eoz attribuiam qz romani
p̄p̄i p̄res habent. **E**t beyeri em idem z troyani fuerūt. a qbus exortum gen? meā-
drum z gens **I**ulia. p̄fecta romanū fuderat impium. **T**hurci aut etiā nūc occu-
pant loca in qbus fuit ylion z neptune troya. scite tamē ab origine sunt. q regnā
te apud francos pipino in asiam migrare. **E**aqz pederētū puinciam sui iur?
fecere **G**ens spurcissima z ignominiosa. fornicaria in cūctis stuproz generibz? tunc
qdem ytoz cultrix. nūc impi machometi sectatrix. **R**echotis pessima nre re-
ligionis. **Q**uō autem debachati sunt tempibz? nostris thurci i grecia. z quo impe-
tu constantinopolim expugnauerūt. **S**alathas deleuerunt. **R**assiam q supior olim
misia dicebat opprēsserunt. **I**n peloponesum. **I**n cuboēam cū exercitu venerūt
cūctisqz p circuitū xpianis vincula. p̄pera. neccs p̄minati sunt. nō est. p̄positū

nunc commemorare. Satis enim in ratissiana et in frankfordia et in noua ciuitate.
et aplice et cesarei et aliorum principum legati ruinam grege ecclesie nostre vulnera defleue-
runt. In his etiam adiutorio non me fugit sepe de his rebus orationes bitas esse. et ab illis
quidem disertissimis viris. quibus si velim equi dicento manifeste de sapia. Nunc
vero non vobis nec lacrimis. sed armis regum et ipsorum est opus. Que autem hactenus aduer-
sus hanc thurcorum insolentiam. per tutela fidelis populi temptauerit impator. optime
nouit tua beatitudo. Neque latet promissa fuisse vngaris subsidia que preterierunt. Sed
quod iam ratione perturbata sunt eius subsidia. et quibus artibus impedita sit hoc anno in thur-
cos expeditum malo tecum cogites que extra me publice audies. Illud tamen non reci-
tabo que frankforden. psilium facienda decreuit. duabus proditionibus subnixis fuisse. al-
tera ut certitudo classis ytalice. que cum terrestri exercitu percurreret suo tempore brief. alte-
ra germanorum pertrouerit que possent impedire pactum in medio tollerent. Prima
proditionem irritam fecit tui predecessoris obitus. Secunda ne posset impleri ab his
percuratum est. que ex publico malo proprium modum querit. Atque ita dum christiani cum
ceant thurcos. sperant religionem nostram funditus delere nituntur que non potest vi-
cisse grecias vngarie nobili regno iminent. Ungari vero magnanimiti et fideles populi
armis supra. lxx. hunc hostem pressi nunc victi nunc victores suum sanguinem tu-
tati sunt. que cum nos fuant. optimates suos cum regibus et pontificibus miserunt.
Nulla tomus in vngaria est digno nomine que duobus nouissimis bellis et thurcos
habitu egregium et fortem aliquem virum non deploauerit. hodie vero non est hoc regnum
quod thurcorum impetum sustinere possit. Attenuatum atque externa indiget ope lega-
ti eius et in frankfordia et in noua ciuitate cum cesare suppositos atque boies testati sunt. si
reliqui christiani subsidia sentiunt se iterum atque iterum belli pericula subituros. Sin relin-
quant a nobis leges accepturos. que thurcis dederint. Neque enim psilium eorum est si
ne spe victorie. vires et agros igni. viros et filias lupanari. sua et liberos capita
hostili ferro committere. quicunque tandem modo ad hostes vngaria defecit. siue ytaliam
siue germaniam percurrere ac perdari voluerit in vtramque terram parenti porta ad-
itum habet. Durus vero vngaria est et antemurale fortissimum. siue dicitur nostre religio-
nis. sub quo longam iam enim prececi sumus. At hunc dicitur nobis subtrahit. Durus
vero bombardis ardentibus et quatuor et nos se remedio aia nulla remordet. Ingrati-
tudinem nostram quam nunc vicem defensoribus nostris reddimus vngaris. O stulticia
populi christiani. o cecitatem atque amentiam ab externis inuadimur hostibus. et nos in ci-
ues arma conuertimus. Sed digne patimur per nostris iniquitatibus. Nulla intra nos per cor-
dia. nulla obediencia est. neque spirituali neque temporalis parem capit. Facet sprete religio
iusticie. Nullus bonos fides pene in cognita. Rex quique sibi aut pontifex esse vi-
det quot capita tot snie. Scindit in certum studia in contraria vulgus. Illic germa-
niam mille perturbant lites inter galliam et angliam verum odium vires. Hispanie re-
ges inuocat ambitio. ytaliam in agno labore pacatam. Nouerim turbo percutit.
Noua exurunt apud senas incendia. quod sperem his moribus percuratores macho-
meti sumus. nam ipsi patefacimus hosti. et terga nudamus que feriat. quod tanta inter nos est
inuidia et malivolentia pestis. tantum venenosa tanta rabies ut videre videat popu-
lus nostre religionis boies fuisse thurcos malle. que christianum ferre aliquem principem.
tot demum sunt in christiano populo vectigalia. tot pecuniarum extorsiones. tot rapine tot
principum ne dictas tyrannorum nostrorum in subditos perumelie. ut magno verear. ne
veniente thurco et onera relaxanti. Plebes nostre libertati aio celsa submittant. maxi-
me vero si ut est callidus hostis libertatem de fide fecit. Sed o christiani populi. o plebes
electam. o vineam domini sabaoth. o christi hereditatem. o testamentum. o regnum dei que nunc
redacta es christiana societas. ex quorum patriarchalibus ecclesiis christiana subnixi fides
in orbem vniuersum palmites extendit. maiores nostri duas per ignorantiam et discordiam
cum iherosolimiana sede turpi perdidit nos terciam. et illam quidem. que post
romam sancta fuit. in que tot nobilissimi impatores tot sancti pontifices daruerunt
tot generalia concilia celebrata. tot sacri canones editi. tot sacratissime leges promul-

gate sunt nō minori damno. maiori tū defidia. prius amissim⁹. **Q**uangelium salua
tois qđ in omnem terram inuēnit. sola itaqz audire europa. nec ipa qđem omnis
In occidenti saracenis pminur. **S**epenttrionis magnam ptem ceca gentilitas
inuasit. ex oriente q̄ grecia. p̄tendit thurci nos populere. ppe est nisi vigilan⁹. ni
si p̄urgim⁹. **N**isi tē qđ adiuuat nū tua sanctitas vt temp̄ annose occurrat vt z
hic tuum thronum. z qđqđ restat xpiani nois machomet⁹ occupat q̄ iam sine re
sistentia terre dñs ac maris esse videt. **A**dversus hanc pestiferam bestiam z ad
uersus bec mala conatus est impator. vt nostri remedia p̄ferre. sunt p̄cepta. sunt
eius vt aq̄ dñi p̄silia. nō. p̄posito cadit. neqz animo deficiat. **T**acep⁹ est nō defatiga
tus. **H**ac nō successit alia aggrediet via. q̄cunqz sibi vt impatori romanorū vt ad
uocato ecclie. vt p̄tectori fidei orthodoxe. vt austrie duci. vt religioso p̄ncipi vt
domini xpiano incumbere videt. p̄curanda religione minime postergabit. **E**z
q̄m. p̄pullare thurcos. zillatam xpiane plebi ptumeliaz vlcis omo opus est om
nium fidelium magnorū sumptū z magnis virib⁹ indiget. **S**impler orat tuā bea
titudinem cesar que xpi vicarium gerit. vt anteqz hostis appropinquet magis rna
secum ad ea intendas aim. p̄ q̄ xpiane potentat⁹ inf se pacem tenetēs. aduersus
infideles arma p̄uertant. z omnem hostem ex europa turbet. **Q**uod dicitur dis
ficile videat bac infelici tempestate nra in q̄ tantoge diuisi sumus nihil est tñ qđ
diligentis hominis studium nō p̄ficiat. **G**igilanti. instanti. vrgenti. p̄ voto cun
cta succedūt labor improb⁹ omnia vincit. **I**ndidisti beatissime p̄i in becluctuosa
z vt ita dixerim fastidiosa tempora. q̄ fidei catholicam pene p̄cussam. z vndiqz
laniatam xpianam plebem onduit. **T**u ne cede malis. s̄ audentior ito. q̄ diffi
cili⁹ eo p̄clarus ages. nō est impossibile si tibi credis p̄stantinopolim. totamqz
greciam de manibus thurcorū eripe. si mō his itinerib⁹ incedam⁹. q̄ sunt ap̄issi
ma. neqz mare neqz terra xpiane potētie thurci sunt pares z homib⁹ z eqs z na
uib⁹ z currib⁹ z q̄buslibet armis z rei militaris p̄cia superiores sum⁹ z auro. **D**e
armes xpianū robur fugient hostes sicut stipula a facie venti. **S**arnaciaqz nris
relinq̄nt spolia sine vulnere z sanguine. **T**u res neqz facultas nos deest. q̄ pos
sum⁹ thurcos exēminare. neqz voluntas. **I**llam virib⁹ multo q̄ illi p̄sum⁹. z ne
mō est xpiano noie insignitus q̄ nolit p̄ire thurcos. **Q**uid igit obstat. cur itam⁹.
cur nō exurgim⁹. cur nō defendim⁹ plebem nram. cur nō p̄pullam⁹ iniuriam. **E**z
vnum nobis de istis vnum inq̄renduz est. q̄ babito facile terrebrim⁹. z p̄sternim⁹
hostem. **D**ocvnum est orco sine q̄ nihil est qđ valeat rite explicare. **O**rdine care
m⁹ beatissime p̄i. z mō at nunc tua inest. z nri cesaris. z adhibere reb⁹ agendis.
Nisi em̄ vos duo luminaria magna. **V**os p̄mi orbis capita. vos sal terre z mūdi
p̄sules ordinem ponitis q̄ xpiane vires in hoc op⁹ vniant. nō est qđ vel nos spe
m⁹ vel thurci timeāt xpianum p̄sari exercitum. **A**ge igit summe p̄tifer. fortem
summe animum. erige nobilissimum mētem. laudatissimū illud in omni gente vul
gatum. qđ in assumptione tua votum emisisti aq̄ oculos sp̄ habeto. **I**ntelligis qđ
cesar. p̄mittit clarissimum illū aragonie regem potentia z sapientia incōpabi
lem in hoc opus valentissimum babes philippo duci burgundie nobilissimo z pi
ssimo maximis reb⁹ p̄panto. nihil magis cordi est qđ p̄ugnare in thurcos. **I**du
gari auxilia expectant. belli fortunam sub tuo vexillo itez expituri in germania
multi sunt p̄ncipes qđ corpa sua aduersus hos hostes tenouere. **C**arolus rex frā
corū z re z noie xpianissim⁹. suorū p̄genitorū vestigia n̄ deseret. q̄z fortia facta om
nis decantat ecclia. ne q̄z fortes vt opinor angloz man⁹ deerrunt. **C**astellanis tē
portigalensib⁹ rex gestaz gloria clarissimis innatum est. p̄ fide certare. **C**olūta
rij sunt z p̄mpti omnes ip̄i. p̄ xpi fide arma suscipe. s̄ omnes in te oculos direre
re. omēs ex te modū arz ordine expectāt. **E**urge igit api ecclie thesaur⁹. api celi
portas. p̄mitte dignam labore mercedē. **E**mundelargi sp̄alia dona in xpi mili
tes mitte oparios in messe dñi distissimā metet. **D**oc tūz est opus. s̄ est in qđ deo
possis z hoibus p̄placere. **S**cio multos tibi deberi titulos postq̄ celū poticr. s̄

nullus illustrior sacro fago tuo inscribi poterit. q̄ si p̄dite sub p̄decessore tuo cō-
stantinopolis recuperator. 7 vltor cōis in v̄ie vociter. Et vt apte dicam qd̄ sen-
tio. Nec certissima via est p̄ quam xp̄iani reges 7 fideles cūcte natōes. tibi vt xp̄i
vicario ceruices suas libent̄ inflectat. si defensionem fidei n̄re fortit̄ 7 magnifice-
suscipias 7 quēadmodum fomento ytaliam pacem inuadō 7 sapientissimos lega-
tos designando sp̄e dedisti exterminādum tburcorū sedem 7 impiam gētem totū
conatib⁹ erect⁹ atz intent⁹ eē videare. Pluraq; alia ad rem hāc ydonea semotī ar-
bitris. cum tue pietati videbit̄ lati⁹ exponem⁹.

Oratio enee coram sanctissimo 7 senatu cardinalium
impatore coronato p̄nte 7 eius noie ad passagiū inducendū. **CCCCXIIII.**

Enyes vir dei beatissime p̄ maxime pontifex cum sibi successorem ordi-
naret ioseph filium. Mō dinaz vocem ad se dicentem audiuit. p̄ hoc si qd̄
agēdum erit. Eleazar sacerdos p̄sulet dñm. ad vbum ei⁹ egredit̄ 7 ingre-
dit̄ ipse. 7 omnes filij israel cum eo 7 cetera multitudo. q̄bus verbis nō populi
solum s̄ reges 7 p̄ncipes mouent. magnus in rebus summi sacerdotis p̄siliū q̄-
rere 7 impium sequi. Quod postmodum 7 in nouo testamento ac in tempe gr̄e
multis exemplis 7 autoritatib⁹ est firmatum. Sicut 7 p̄stantini magni 7 theodo-
sij 7 iustiniani 7 aliorū xp̄ianorū cesarū gesta testant̄. Eam ob cāz cupidus atz au-
dissim⁹ cesar dñm. Frideric⁹ roman⁹ impator august⁹ filius tuus obsequētissim⁹.
suo tempe aduersus impios machometi cultores generale passagium heret. atz
in illud suum studium suasq; curas oēs p̄uerrere. te pus magni dei vicarium. xp̄i
ane plebis sacratum religionis magnū caput p̄fectum dūce. optimum rectorem
veracem ingm̄. p̄sulem. audiēdum 7 seq̄ndum censuit. Qui⁹ p̄uidentiā n̄re
autoritas mouere pt̄as implere pōt. qd̄ sit agendum. Venit igit̄ hodie ad testu-
umq; sacratissimum senatum cesar sup̄ vniuersali passagio. cum tua beatitudine
locutus⁹. Coronat⁹ est iam triplici corona. eiusq; regni tua beneficiā rex p̄fir-
mat⁹ cui⁹ potentiam daniel ferro p̄pauit. cui⁹ limites solus claudit ocean⁹ cui⁹
fundator romulus. p̄firmator iulij. amplificator august⁹. Approbator dñs ih̄sus
fuit. cui⁹ autoritas in terris nisi tue cedit nulli. Qui⁹ officium est p̄cere subiectis.
7 debellare sup̄bos. Quid aliud cogit q̄ passagiū. p̄ qd̄ 7 xp̄iani fortiores. 7 ini-
mici xp̄i. nominis credunt̄ imbecilliores. Princeps in quaz sapiens. que sunt di-
gna p̄ncipi cogitabit. Reges apud inortos vt heredor⁹ inq̄t apud omnes vt cice-
ro sensit iusticie frūde cā creati sunt. velut iniuriarū. p̄uulsores. q̄ si p̄latū auscul-
tare volunt ceterisq; p̄bis recta monētib⁹ obedire. Procuratōne reipubli. nō ad
suam s̄ ad eorū q̄ sibi p̄missi sunt vtilitatem gerere dicunt̄. atz h̄ est q̄ de passagio
cesarem 7 sollicitum 7 antiū fecit. sup̄ q̄ re victur⁹ eo q̄ mibi sua maiestas impat-
oioem meam in tres ptes diuidam. In p̄ma dicens qd̄ sit passagium qd̄ querit̄
In sc̄da cur petat̄. In tertia facile ne passagiū fructuosum sit futur⁹. q̄b⁹ in reb⁹
si longior fuerim cam rex magnitudinē vba compant̄ sic fortasse breuior videbi-
tur. ero tñ reuera breuis qm̄ impedit de teste sola breuitas p̄mendat̄ indoctos. s̄
iam p̄mum absoluamus. passagiū vocabulo nihil aliud designam⁹ qm̄ expeditōz
militarē numerosissimā aduersus infideles p̄ xp̄ianos indictā. quā si p̄sequunt̄
cruce signati. plenariā p̄ctōz oim̄ remissioz merent̄. Appellat̄q; passagiū p̄mone
yitalico qm̄ trāsīt. Māz sicut aues qdam gregatim cert⁹ anni t̄pib⁹ de regione in
regionem trāsēunt. viciū qz passagiū facere. 7 xp̄iani nōnunq; sumpt⁹ armis tur-
matim incedētes. atz in hostes fidei ex aplice sc̄dis iussu. p̄siliētes. 7 visi 7 dei vi-
cti sunt passagium habuisse. Meg vcz passagium videri pōt. nisi multorū fuit po-
puloz. q̄ migrare magis nouas sedes quesituri q̄ bellaturi videant̄. Sicut cym-
beroz in ytaliam inundatio ac gothoz 7 hunorū excursio. habem⁹ qd̄ sit passagiū
Mūc cur petat̄ exponamus. Tria sunt que cesarem passagiū cupidum reddat̄.
Commiseratio. vtilitas. atq; honestas rei. Unde vō p̄miseratio p̄deat. paucis
(a dūerte) hoccebo. Quis infirmatur inquit apl⁹ 7 ego non infirmor. Qui vidit

afflictos et non affligit. cuius pectus adeo durum est. ut volentibus non psoleat. ge-
mentibus non pgemat. Tristantibus non tristat. Cesar quidem postquam discretio-
nis attigit annos. cepitque noscere in se fidei sacram. mox religionis induit zelum.
cepitque rebus omnibus diuini cultus augmentum preponere. quod sibi et sue natu-
re bonitas et nobilitas sanguinis suadebat. Nam domus austrie princeps in se quod
plures ac reges ac impatores floruerunt. tunc sibi prospere succedere sperauerunt.
cum diuino nomini bene et constanter famulati fuissent. Quorum vestigia fridericus
secum defunctis penitus primum tutelam exiuit. ut locum videret in quo nostra re-
demptio celebrata est. adhuc adolefens transmare nauigauit. preteritque pelagus
digitis asperit locum ubi natus saluator noster ipse. Ubi positus in presepio. ubi pnta-
tus in templo. ubi baptizatus. ubi tempeatus. ubi predicauit. ubi lazarus suscitauit. ubi
cenauit. ubi caper. ubi derisus. ubi iudicatus. ubi crucifixus. ubi sepultus est. et ubi
ascendit in celum. Quid multa dicam osculatus est cesar terram ubi fuerunt pe-
des eius qui nos redemit. sed qui tunc animo fuisse. arbitraris cum. spurcos illic sa-
racenos immundos horridosque diuini videret. sanctissima loca possidentes. quod ali-
ud dicere poterat nisi. propheticum illud. Deus venerit gentes in hereditatem tu-
am. Tolluerunt templum sanctum tuum posuerunt ibidem in pomorum custodiam.
Et iterum. Quod sedet sola ciuitas plena populo facta est vidua domina gentium. prin-
ceps prouinciarum est sub tributo. proch quatum virgebat angebatque cesarem ciuita-
tis huius oppressio. et illorum qui sunt trans mare christianorum perculatio. Sed quid grecia istarum
mater. Inuentrix legum. cultrix morum. et omnium artium bonarum magistra. quem non mi-
seret gentis illius afflicte oppressae perfundare. cuius impium non sub alexandro ma-
cedone solum suisque successoribus. Sed sub attheniensibus thebanis ac lacedemo-
nensibus olim florentissimum. et potentissimum fuit. Nunc ubilibet effeminatis
ebriis fuisse coacta est. quod regnum illud yngarie nobilissimum. terra antiqui po-
tens armis. atque vera plebe. Deu quanta passi sunt yngari diebus nostris. quod dum noster
fuant sanguinem. fuderunt suum quam pectora nostri sunt muri obligamur recte om-
nes christiani yngarice genti quam pro nobis mortificant tota die. et facti sunt sicut ouis
occisionis. Et cum pntem illorum regem puerum pupillum. orphanum. lachrysum no-
bilissimum. et regum et imperatorum plenam. et suo regno suisque subditis. auxilium nunc
tam sanctitatem tuam quam cesarem. sue preces sue lacrimae moueant. nam illi genti po-
stulat auxilium. quod toto christiano populo affert presidium. accidit ut aliarum calamitas. prouinciarum
massagete et scitarum quamplures populi liuoniam verant. Mauri quoque paruum
byspanorum occupant regnum. siliciam iam mari in silvas ciprum rebus crebris.
siciliamque et ipsi ytalie litora barbarorum sepe classes inuadit asperantque christianos.
Nostram maximam negligentiam. o tempora. o mores. Dum gentiles fuerunt cesares
yduorum cultores angebat indices credendum numerum. Nunc cum christiani sunt reges
impatores duces minuit cultus christi. quod totum fere orbem populeuerat. in angulum
europe deductus est. Africam et asiam amisit. Europa quam perculcavit cur hoc re-
frigit ardor. tepuit charitas. Proch dolor maior est saracenorum ardor in sua pre-
sidia quam noster in fide zelus. Certe christiano- rum iniurias et tacemus. Opprimis iuga-
las nostra religio. et aperit oculos. sed alius est cesaris animus. aliaque arbitrat tuam
esse mentem. nam qui non defendit oppositos. aut amicos. aut patriam deseret quod ne
tibi neue sibi quamspiam imputet passagium expedit in quam magnam utilitatem esse in-
telligit subuenire laboribus. Ungaros liberare. grecos a fuitute propagare. diuinum
cultum sanctam terram. et manibus impuro- rum vendicare. Nonne quam illud et ab-
ominabile ydolum machometi exterminare. Tamen placentes imarcescibile celestis
regni corona adipiscant. Tamen magnam utilitatem. si non est vera utilitas honestasque
maiores nostri iustum bellum gerere honestam rem censebant. Erat ante belli equi-
tas sanctissimi senatus per iure descripta denudata quam bella iusta putabant.
In quibus qui viriliter pugnant. non viuentes solum. sed occumbentes quam bonore di-
gnos gloriososque iudicabant. Quid hoc bello dicemus quod non terrenum homo. sed di-

nin? impator indicat. In qñ impñ s diuini? cul? apagatio qñt. In qñ fides catbo
 lica defendit: z bono? saluatoris nri: qñ in forma dei eet nō rapinā arbitrat? ē ēē
 se eqle deo s formā serui accipies: seipm exinanit fac? obedies vsqz ad mortē
 mortē aut crucis: vt nos de dyabolica fuitute redimeret: z tumet aduersus eos
 machomet inflat: corrua erigit z nos qescim? In nō arma p xpo sumem? : qñ p
 nobis sūpsie hūanitatē. Maria eet igratitudo nra: si nō ad incertā mortē p xpo
 irem? qñ certā p nobis tulit: si nō illi vitā offerem? a qñ suscepim? . In bellū bonestil
 simū in quo patris in qñ dñi: in quo magni dei cāz tuemur. In qñ vitā tpale amit
 tit acqñt eternā z famā dari nois adipiscit sempitnāz. Quid plura tm obestis:
 vt nō sit gloriosus pugnare p fide vt infame fedūqz sit nō pugnare: qñ necessitas
 viget sicut iā crassantib? vndiqz in frēs nros saracenos: z nomē xpi magna cru
 delitate atqz inanitate psequitib? . Et tātū de secūda pte dictū in qua cur passa
 giū peteret mōstrādū fuit. Superit nūc de possibilitate cōgregādi passagium
 deū spe fructus dicere plurimū sūt beatissime pater: qui cū nominari passagium
 audiūt. Ecce vetus somnū iniquū: vetus deliramentū: inanes fabulas. Qñ vñ
 banus antecessor tuus cū vxaret a paganis oriētalis ecclia. Saraceni qñ tbulum
 cōculcarēt: motus allerij qñ cōstantinopolim tenebat z alior xpianor qñ sub tri
 buto thurcoz vitā egebāt pñb? igni z laborioso itinere in galliā pfeci? marini
 ererāt cū cōgregauit. Atqz hoim tricēta milia vt ettofrisingē. scribit non futilis
 auctor: in greciā asiā syriāqz trāsmisit: qñ mīlle saracenos vires obsistere value
 rūt qñ z antiochia expugnauerūt z hierosolimā obtinuerūt. Unde adub vba
 nus qñ cōuocauit passagiū z gotfridi qñ indixit illustre nomē bz. Sz pensem? bo
 dic spes bona possit bz passagiū: qñ nemo sciēs impossibilia tēptat. Neqz aggre
 dit qñqz qd asseqz desperat. Magnū facim? spes nutrit. Quid hic rñdem? duo cō
 siderāda sūt vñū an xpiani facile possunt i passagiū trahi. Alter an inchoato pas
 sagio spes sit magna vincēdi. Illā qñ quis oim belloz dubi? sit exit? . Illūqz tñ cōmit
 tendū ē bellū sine spe qdā z argumēto victorie. Ne (sicut octavian? cesar puer
 biū habuit) aureo piscari bamo videamur. i qñ maior dāni qñ lucri rō possit bz dif
 ficile s pñmū videt xpianos qñ in se sūt discordes: aptiqz fragrāt odijs in vñaz
 passagiū sūmā ducere. Sz qd multi obitare putāt passagio sapia cesaris cōduce
 indicat: vñmūqz si par xpianos haberet: incassuz qetos pñcipes atqz torpen
 tes populos exatārem? . Neqz vtiles bello man? inuicirent tīmerēt mortēs fer
 rū: neqz signū neqz tubā ferre possent. Illūc nō exatata bellis pñlo vltro sese offer
 rent: facili? ex bello vocat bellū qñ ex ocio miles. Bonū ē viro sicut pñbta testat
 cū portauent ingū ab adolescētia sua. qñ xpianor est postqz pugnare oz qñ pot?
 i thurcos qñ i xpianos stringē gladiū velit. Placebit oib? arma i saracenos vertē
 patriā vt qeta relinquit. Et fortasse vnica parādī xpianos via ē puocatio passa
 giū. Narciales em̄ z feroces euope ppli nesciētes qescē: nisi aduersus exteros p
 lient: in se man? vertūt. Quia rōne duct? oli catho excidi carthaginē dissuadebat
 ne pacē hñtes i circuitu romāi sese ruerēt. Sicut z reges isrl? vic? hostib? mutuis
 recidēvulnerib? . In pacē qñ vt habeāt xpiani: bellū i dexteri ē trāsserēdū. Ad quā
 re neqz germanor illust? aim? . Nec cor nobile gallice gē. neqz mēs sublimis bi
 spano: neqz honesti cupid? italoz dērit spēs. Qēs qd tua iubet scitas: pñanti
 aio erequē. Quis dubitat fieri passagiū qd romāi pñfic? autoritate decretū z
 impatoris mādato fuerit puocātū: videor vidēre pfectā. Nec me dubiū bz vlluz
 si tu hñ ap omis: cesar adijcit manū. Illā si qñ obedire neglexit vl tuis iussib?
 vl cesarū impio pspellet. Sz dicit fortasse qñ spā qñ bracci? qñus hostis ecclie aliqñ
 tñ vir sensat? frequētī smone vsurpare solebat: trib? potētissime reb? bellū idigē.
 Et hoz triū vñū ē pecuniā. Qbi qñ corrodem? aux ad tātū z tālōginquū bellū ne
 cessariū sūt: z modū i pñpto bz iueniem? argētū qñ vulgare nō expedit. Illō di
 cere possuz. Iuuitates qñ ob eā cām bellū suscipiūt: vt sine minis i pace viuūt: libē
 ter passagiū pñbūat curas vt pacē nūbil insidiarū hñtē pñfēq possūt: nō erit disti

e. le couocare passagiu. Nec rursus spes magna victorie dedit. Nonne maiestas
 impatoria thurcorum assyriorum egyptiorumq. gentes imbecilles inermes effeminati sunt
 Neq. aio neq. consilio marciales saumacida erunt spolia sine sudore et sanguine.
 Quis truces mitratosq. thurcos: aut brachatos timeat egyptiacos. q. rat fa-
 ces ad ezeciam regem loques baculo arduineo cofracto copauit. **De** si aliqui nri ex-
 erant victi ab eis: neq. virib. neq. re militaris peritiae: s. inumerositate hostium
 ascribendum est. **Am** si xpianorum copie tot fuerunt vt opprimi tot saraceno. multitu-
 dine nequeant. et q. passagiu nomen exposcit: certa nibilomin. in manib. erit victo-
 ria sicut pulca exple nos habuerunt. **Qu**uabit et gens illi. desperatio. **Ma** et machometum cui ma-
 xime credunt secta sua in octingentos vsq. annos augenda. **Er**in de diminuenda asse-
 runt. **pp**asse q. sub eradio cesare malignari accepit. postq. supputant ani. xl. et octi-
 geti: et thurcos admodum territat: xpianos eleuat. **Ma**et si falsus. **pp**sa machoe-
 tus: no est tñ falsu vaticiniu estm adu: qd ieremie sacris smonib. cosonũ eẽ vi-
 dem. **du** qn q. gesimũ ca. libri sui q. tua scitatie ac cesare hortat. **N**olite facẽ sup-
 inqtates ei. qm tepus vltionis e. dñm modo vicissitudine ipse retribuet ei. **P**ossem
 ad hac tñ plura deducẽ: s. neq. doctissimis tuis aurib. neq. reuerendissimis sapiẽ-
 tissimisque pib. q. assidet danda sũt verba: satis e. nobis absoluisse ea q. p. finimus
 ea q. cesaria dignitas dicturũ me voluit. **I**ntelligis xpi desideriu suũ integrũ. po-
 sitũ cesaris mente intueris: totũ tñ et p. silio et iudicio tuo relinquit. **C**esar cũ esset
 hac vice apud tuã b. tudinẽ noluit hac rẽ intactã relinq. re: q. sibi ab incũte adole-
 scẽtia sp. cordi fuit. **Al**s aut cõciliũ generale petiuisset aut informationẽ decreta
 aut aliud q. sp. cesari suscepta et tua sacra manu impiali corona. nibil antiquũ. **vt**
 sum e. q. de passagio tecũ agẽ. **Q**d si fortasse p. ma frõte arduũ videat. **N**ibil tñ e-
 tã difficile qd q.redo nõ fiat facile virtus circa difficile opat. **S**peris in reb. et vir
 nolit et glia q.rit. q. magno aio et fortis et excellẽs gerunt. **N**escio quõ pleniori
 bucca laudare solem. **clari** et illustres sũt tituli tui beatissime p. sul q. vnionẽ fecerũ
Publicũ indulgeris cesarẽ coronaueris. **P**assagiu tñ titul. et dignior et diuturnior
 obis erit. quẽ ne successori relinq. s. et cesarea sublimitas suadet et ois xpianitas
 orat et tibi coronato cesare. **Aut**s multa in cõbãr nibil tñ est de quo vel vili agẽ-
 re: vel gloriosius q. de passagio.

Gregorius beyrnburg tenun-
 datur excommunicatus.

Epistola. ccccxv.

Pius papa. i. dilectis filiis burginagistris et p. solatui opidi nuremberg
 S. et a. b. **S**aluator humani generis in hũc venies mĩdũ: vt ex mortalib.
 genit. dei filios et sibi p. in sumi patris sui regno coheredes efficeret. **Unũ**
 ex oib. fidelib. in eũ credẽtib. regnũ p. stituit idq. vna ipi ecclesiaz nũcupauit. cui
 ipse caput eẽt et regnator sempitern. **U**ltimũ p. humanis oculis p. tã sui p. ad-
 mirabile ad patrẽ opotente ascensuz: mũdo subtrahatur petri ap. p. p. nãpẽz
 eiusq. legitimos successores vicarios sibi cũ plenitudine p. tã ad p. p. guberna-
 tionẽ ecclesie substituit tribus oimoda p. tpalẽ successionẽ vicariis ipsis i. terris ac
 in celis oia ligãd. soluẽd. **P**recipiẽsq. districte ipos audiri: et in eoz inssionib.
 p. mĩstrari. **Q**d si q. trãsgressores veneno imbuti eos nõ audirẽ: b. mĩ oia p. exdu-
 sis a suo regno ciectisq. a sancta ecclesia inẽ etnicos et publicanos. cũ p. ditionis et
 mortis filius voluit cõputari. **U** est nullũ regnũ v. r. ipius dñi nri v. bis didicimus
 in se diuisum stare possit. quo nã mĩ sacrosanctũ stabit ecclesie regnũ: si illi qui xpi
 sup. regi vicario parere cõtẽnũt: de regnũ nõ valeãt forte depelli. **A**dversus
 hoc in quãfabile fundamentũ et ecclesie firmã petrã berẽsis quedã a paruo tpe a-
 tra sensum visa suboriri pullulauit: que sub ouib. vestib. lipos rapaces intrinsec.
 celas sub appellationis spẽ ecclesie sagit vnitate cõuellerẽ. **N**ã si qua xpi vnica
 vicarius canonib. sacris etiã et iuriscritto inherẽdo decreuit statuit: et suari vt
 dignũ est: pcepit calũniatores malignoli et pueri subterfugere iusticia p. sumentes

pludibria friuolarū appellationū ad futurū cōsiliū: ceu ad id q̄ nūc q̄ ē. ac supra
epi vicanū esse aut reperiri nequit. obedientiā q̄ est de necessitate ecclesie t̄ salutē
vniuersorū in probe declināt ac temere. Hāc itaq̄ dyabolico spū t̄ instructo noui
tatē exorta cōsiderātes: in toti⁹ ecclesie catholice nō t̄m enervationē s̄ euersionē
in mōtuans cōtū sepe t̄ multūue discussaz de venerabilū frat̄ n̄roz sancte ro
mane ecclesie cardinaliū pluriūq̄ aliorū p̄sulū t̄ peritorū q̄ aderāt: maturo p̄silio
t̄ p̄sensu illiusmodi appellationes vānuū. Atq̄ ita appellationē. Notariōsq̄ ac
testes t̄ adherētes oēs excōicauim⁹: leseq̄ maiestatis berefis crimia t̄ penes eo
ipso illos diffinim⁹ in cōdissē: put in aplicis lris sup̄inde cōfectis plen⁹ cōtinet
Ceterū bis oibus nō obstatū: q̄dē ex patre dyabolo mēdacioz artificē nar⁹ gre
gori⁹ de heymbur noie: auaritiē p̄taminat: illuūē t̄ sup̄atus ardorū q̄ est fuitus
idolorū. De mēse augusti. priē p̄terito a n̄ra solēni declaratoria snia qua senis ex
istētes: in p̄iū sigismūdu ex p̄ncipib⁹ austria obnotorū sacrilegiū. p̄ter hostilē p̄
secutionē in p̄sonā dilecti filij n̄ri nicolai. cē. p̄. ad vincula sancte rōane ecclesie
p̄byteri cardinalis t̄ epi brixienē. t̄ rapinā bonorū ecclesie illi⁹ p̄petratū: in iurisci
pti penas declarauim⁹ incurrissē a nobis ad futurū cōsiliū improbā nefariā teme
rariā seditionem t̄ deniq̄ appellationē dicauit. Et illi⁹ interpositionis p̄ dictū sigi
simūdu facte: p̄le dicatōr in originali instr̄o florētē ad valuas ecclesie a n̄ro testis
inferibit. Ad q̄ loquar ille p̄suptuosus t̄ p̄ceps mendax atq̄ turbulēt⁹ remera
r⁹ ob istud facin⁹ excōicat⁹ existit: criminaq̄ t̄ penas incidit lese maiestatis atq̄
berefis adeo vt vltra execrationē bonorū ei⁹ t̄ bonis iure sit priuat⁹. Deuotiones
vras in dño regredēs admonem⁹: b̄mōi pestiferū hoīem. p̄ tali excōicato habeaq̄
t̄ priuato a vestrisq̄ cimb⁹ oib⁹ haberi mādēt. P̄m̄q̄ nō solū vites: s̄ p̄cul cūcia
tis ab oppido t̄ dñio v̄ro t̄ bona q̄cūq̄ bz apud vos tā mobilia q̄ imobilia fisco
v̄ro applicetis t̄ alia oia faciāq̄ q̄ hereticos de iure canonico fieri mādant. In q̄
vos nobis ondes exhibebit⁹ catholicos sicut plene p̄sidim⁹ t̄ deo gratos cūes
in talē p̄ncipiosū ecclesie xp̄i p̄secutorē vos fideles t̄ sancte romane ecclesie obedien
tes ondedo. Nobisq̄ in h̄ eo magis deuotiones cōplacebūt: quāto scim⁹ plim⁹
eē deo charū: t̄ ecclesie sue parētele aci p̄m̄is necessariū q̄ p̄fugus iste pestifer⁹
sacroz cōtēptor ab oi⁹ expellat⁹ p̄uerfatiōē t̄ cōsortio xp̄ianorū: facite nobis quid
egerit⁹ lras v̄ras rescribat. Datū romē apud sanctū petrū sub anulo piscatoris
die. xviij. octobris. 1544. cccclx. pontificat⁹ n̄ri anno tercio.

Ab soluit⁹ wratislauiēses t̄ namslauicēses a iuramēto
bomagij georgio bodibrat regi bohemienoiē p̄stīto.

ccccxvi.

Pius eps hu⁹ fuoz dei venerabilib⁹ fratrib⁹ creten. ad regnū bolonie ter
racq̄ slesie ac prussienūcio t̄ oratorū sedis aplice t̄ gnesenē. archiepis. p̄.
t̄. a. b. Hodie motu. p̄prio ex iustis ac fidē catholica p̄cernētib⁹ causis. Si
lectos filios clerū capitaneos cōsules cōitatē wratislauiē. t̄ vniuersitatē oppidi
Namslau ab homagio prestādo georgio de podibrat ad n̄rm t̄ sedis aplice bene
placitū absolutos fore declaramus: ac eos in nostrā t̄ apostolice sedis protectio
nē suscepimus. mandantes singulis xp̄i delibus cuiuscūq̄ status seu gradus ex
istant sub penis t̄ censurū ecclesiasticis: ne p̄fato georgio t̄ wradissa. t̄ nampsla. vi
gore dicti bomagij auxilium fauorem t̄ cōsiliū prestent quimo eis tāq̄ catholicos t̄
sancte matri rōane ecclesie obediētissimis oi⁹ p̄silio fauore ac potētia assistāt. put in
n̄ris lris desup cōfectis plen⁹ orinet. q̄circa fraternitati v̄re p̄ aplica scripta manda
mus: q̄tenus vos v̄l alē v̄m t̄ si postq̄ p̄ntes lre vobis p̄ntate fuerint p̄ vos vel
aliū seu alios ipsas lras ac oia t̄ singula in illis cōtēta in dicti regni ac aliaz par
tiū vicinarū ecclesijs. Dominicijs t̄ festiuis ceterisq̄ diebus quādo t̄ quotiēs vo
bis videbit⁹ solēniter publicetis: t̄ exponatis seu publicari t̄ exponi faciatis: vt
melius t̄ clarius intelligatur etiam in vulgari. Et nihilomin⁹ quaslibet p̄sonas
quas excōicationis sniam occāsione cōtraueniēdi p̄dictis lris nobis incurrissē cō
stiterit quotiēs vobis oportunū eē videbit⁹. Tādū dñicis festiuisq̄ dieb⁹ in ec
ce ij

desq; cū maior inibi ppli multitudo fuerit ad diuina excoīcatos publice nūcie
tis faciatisq; ab alijs nūciari 7 ab oib; arti? euitari donec a ptraueniēdo desiste-
rint 7 lris pdictis obedierint. Ipseq; psona excoīcate ab hmoi excoīcationis sen-
tentia: absolutiois beneficiū meruerint obtinere: nō obstantib; oib; illis que in
pdictis lris volumus nō obstat. Aut si dictis psonis vel quibuscūq; alijs cōter
vel diuisim a dicta sit sede indultū q; interdicti suspēdi vel excoīcari nō possūt per
lras aplicas nō facientes plenā 7 expressaz ac de verbo ad verbū de indulto bmoī
ment. onē. Cōtradictores p censurā ecclīasticā appellatione postposita cōpescen-
do. Datū rome ad sanctū petrū. Anno incarnationis dñice. M. cccclxiiij. qu ar-
to kls. aprilis pōtificatus nostri anno quinto.

Refert gtes d munē oblatō 7 poēs pcoīsatā reddit
pferetq; de iuladilla q iure regnū hūgarie occupauerit. **Epi. cccclxvii**

Reuerēdissimo in xpo patri dno sūgneo sacrosancte romane ecclīe ff. san-
cte pīsece pīesbytero cardinali ac pōtifici cracouiensi dño suo colēdissimo
eneas eps senensis. S. p. d. seq; cōmēdatū facit. Heraldu alfonsi regis
portugalie nicolaus chizastrostū tuas mihi expectatissimas lras. cūq; bis ad-
uersus byenis 7 aquilonis ferocem spiritum armaturam legregiam reddidit ve-
stem pelliceā marduriā. In hac regione non solum vtilē veretia necessariā
conferre: magnū munus non tam recipiente q; mittente dignū. Referrē tue li-
beralitati grātiā: nisi scirem male reddi beneficiū verbis quod factis accepitū
est. Sed cūq; sim ego ex bis episcopis quos nostra italia nutrit: quib; ecclīe frau-
dose magis q; fructifere sunt: cogo: tecū id agere q; pīuati homines erga reges
facitāt. Nā cū nec equos nec tabulas pictas nec theuromata remittere possint:
animū illis offerūt. Hinc igit 7 tu animū meū q;uis hunc tibi iam diu dicaueris
neq; rem modo nouā afferam. Sed quid moror partē beneficiū magnā reddidit
qui libenter accepit: ego non modo libenter: sed cupide tonū tuū admissi: nō tam
q; pīosus est q; q; a te missum claro 7 pīstantissimo patre qui me nūq; vidisti: 7
tū amare dignatus es. Sed hoc misso ad lras trāseo earū q; plurime partes sūt
p captū meo ad singulas ex ordine respondebo. In capite epīe tue quoniā diu
ad me nō scripseris veritū te ais: ne tarditate scribēdi tuā sinistrosus acciperem.
Rationēq; reddis cur tam diu sup epistolīs meis ad te olim missis rescribē distu-
leris. Ego 7 mille annos tacuisses. nūb; tū de te sinistri cōcepissem: neq; te mihi
mutatū credidissem. Taciturnitatis aliā q;uis cām q; mutationē animi reputas-
sem. Scio em te virū cōstantē 7 in amicitia solidū. qui neq; more adolecētorū
modo amas modo odies: neq; cōtra theofrasti pcepta postq; amaueris de amico
iudicas. Expendis hominē diu anteq; recipias: receptū toto admittis pectore 7
quasi te alterū colis: neq; si deceptus sis statim abs te homines repellis: diuere
inutilē amicitia quā rūpere soles. Quis ergo pīcius mihi sum: nō esse in me vir-
tutē que tuā sustinere amicitia possit. est in te tū moderatio que illaz facile ruere
non sinit. Huc accedit quoniā litterarū causa inter nos beniuolētia nata est que
licet in me tennes sint. postq; tamē amare cepim; nūb; illis detractum est: aucte
magis sunt quādo neq; me senem discere pudet. Itaq; persuadeo mihi me tibi
esse: qui ab initio fuerim siue scribas siue taces. Cū silere te video tuas occupatio-
nes accuso: cū scripta tua recipio dilectionē tuā cōmēdo. Cur ego teniq; te tace-
tem arguerim qui sum ipse nimis erga te tacitus: accipio libens tuā purgationē
ut exultationē meā tu quoq; admittas. Scio q; multe sunt dignationi tue pon-
tificales cure: que sunt tibi cū tuo regē negocia. noui te cardinalē: m esse: 7 in polo-
nia post regē pīmū hominē nulla sine te placita fieri. grāuiā queq; iudicia tuam
sententiā expecere: neq; belli neq; pacis consilia sine te discuti. pono ante oculos
tuos quātū inter nos fluminū ac terrarū est q; periculosa itinera 7 obfesa latro-
nibus q; pauci ex te ad nos veniāt quibus cōmitti tuto littere queant. Ego meā
cām dūni tuā defendo. vā mihi 7 tu veniā tacenti obsecro: nō inuenio facile bo-

marduriā

X

mīnes qui ad te recte p̄ficant: nec audeo cuiq; scripta credere: nec suz ocio
 sus vt scribere q̄ frequētissime possum: nūc cesaris cōsiliū: nūc apostolice sedis
 mandata me detinet: nō sunt tñ tot mea neq; tam ardua negocia q̄ tua: necesse ē
 silentio tuo me parcere: ne si te scribēdi tardū arguerim: neq; pigrū ostendā z desī-
 de. **Q**uod enim igit tūa negligentia cōpensem? si tñ aliqd est qd tibi ad incertiā
 valeat imputari: sit tñ ex p̄terito tibi mibiq; venia: neq; i futurū licentiā p̄ tūa
 citurnitatis cām accipiam: fac qd modo fecisti: furare te regi z regno: z republi-
 ce subtrahere man? **E**cce aliqñ te p̄bentidē farim ego: neq; cesar neq; romanus
 p̄sul: neq; si reuigere genitor me? silui? in me tantū imperiū possidebit: vt tibi nō
 aliqñ subseruiā: scribā: z qua possum arte litteratoria absente me tibi p̄ter red-
 dā. **P**lurima mibi de cōmoditate l̄rarum z scite z p̄udentissime cōmemoras: z do-
 cte scribis: z vere vnicū est hoc inter absentes amicos solatiū: p̄iungit epla quos
 terra mariaq; disiungit. **P**usq; tam p̄cul amicis abiit vt l̄rarum beneficio adiri
 nō possit. **M**aximū z diuinū l̄rarū donū. qd nō modo lōge recedētes amicos:
 s̄ quos aut nūq; vidim? homines seu viuētes siue mortuos in n̄m reducit allo-
 quim? z quos carne intuitu nō possum? mentib? offert cōspiciēdos. **S** sanctos il-
 los ac memorabiles viros siue fenices siue alij fuerūt hui? muneris inuētores q̄
 p̄isce viros etatis z intueri possum? z affari. **L**icet mibi si velim nūc alexandriū
 nūc variū cernere possum banibale. **S**cipionē cesarē augustū videre: illos mibi
 curcū aut acrian? ostenderet hos liuius suetoniusq; mōstrabit: daf cuius docto
 platonē. **A**restotē: cicronē: senecā: tertullianū: cyprianū: lactantiū. hieronymū:
 gregoriū: augustinū: abrosiū z finitā q̄ posteritati scripsit turbā audire loquētē
 in quāta mortuorū turba nodū mortua ē: nō vidi ego te vnq; corporeis oculis:
 ex amicis aut tñ l̄ris scio q̄ statura: q̄bus oculis: q̄b? manib? quo pede quo capillo
 es. **E**x tuis aut eplis ad interiora p̄gredior z q̄ neq; pingi neq; fingi possit: inspi-
 cio tue menti impet? oēs ai tui motus annoto. **Q**uid speres itelligo. qd metuas
 video: quare cōgaudeas quaq; tristeris aduerto. **T**otū te mibi tu l̄se exprimūt
 nec minus apud te meaz viriū ēē p̄sidere duz mea scripta reuoluīs: me int? z in
 cute noscis. **D**emocrīt? actionis ymbra vixit orōne ēē: nec aliud epla est q̄nis. n.
 raro viuāt boies vt scribūt: sentiūt tñ ita viuēdū ēē: nec fieri pōt qn aim suū p̄-
 dat is q̄ plima scribit: z sic sepe vtus p̄conia cōmemoret q̄ vicia sectat. **A**ramur
 igit hac vicissitudine scribēdi: z quātū negocia sūnt inuicē suauib? eplis colloq-
 mur. **I**d ē tibi de me spōdeo: z tenebo si reddi vicē cognouero. **T**rasē nūc ad vo-
 lumē eplaz meaz qd tua dignatio multū vbiis z pbat z magnificat: mīne ego mī
 bi tācū arrogo quātū tribuis. lōge ego ab illis absū z q̄b? me cōparas: parēq; fac
 sentio q̄tenuis ē mibi vena dicendi. q̄bzeuis z inornata vboz suppellex: nulli de
 me magis q̄ mibi credo: fateor tñ qz nudus suz z aperte loqr: nō vtoz p̄baleris:
 velle oēm reicio: nec laboro cū scribo qm nō attingo res altiores z mibi nō co-
 gnitas: trado q̄ didici. facile se ceteri intelligēdus p̄bet: q̄ seipm tenet: p̄bere alteri
 lucē neq; q̄ sibi tenebrosus ē: fingit nodositatē z logas s̄maz p̄odos. **S**i assūt ele-
 gātia vba nō refugio illa p̄terē: si min? nō q̄ro remon? p̄ntib? vtoz vt intelligat:
 id solū mibi studiū est. p̄cipio tñ rudē z incōptū s̄monē meū ēē neq; dignū q̄ do-
 ctas aures pulset. **C**apiopter cū meas eplas ad te mitti p̄tiusse sabbiti. **D**iuq;
 subitai an tibi p̄bato z doctissimo viro meas ineptias aperirem: videbat leue
 pōdus qd tuas man? incideret: pudebat me multoz erroz neq; ad huc cuipiā fe-
 cerā copia. **E**t quis aliq̄ eplē mee vulgo legerent? nō ego illas i luce dedrā. s̄ q̄
 meū cōiuiūt familiares nūchas nūc illas furati ex manib? librariorū i volumē
 redegerāt ediderātq;: sodalib? ex istimātes aliqd ēē qd nūbil erat. **M**ā qui p̄ter
 cōmetarios in alexandriū grāmaticū z brunelli poete fabulas z turidani vulga-
 riū dyalecticorū sophismata z troyanā quādā bystoria nūbil vnq; legisSENT: lucē ēē
 in tenebris putauerūt. **A**tq; vt ceci ducātū monoculo p̄bēt sic rudes isti p̄imas
 eloquētie partes mibi tradiderunt: q̄ nodū merui inter p̄ficiētes discipulos nu-
 ce iij

merari. Tuli hūc bonorē & quīs sciebā nō posse durare in anē gloriā: nolui tamē
ipm me cōfundere. Impertiebar bis qui ad me veniebāt quātum poterā lūmi-
nis. & lactis aperire fontes nō poterā: amicorū tamē sitim pura limpha sedabaz
nō magna dabā mala: nō ministrabā: nō erāt p̄ciosā que tradebam: at neq; dam-
nosa. Quq; ingenia inuenissem sublimia que haustus capere nobilissimos apta
viderent: bis vnde biberent scaturigines viuas ostendi. Quintiliani ciceronis
& aliorū quos italia sequit̄ vestigāda flumina docēs. Patiebar igit̄ apud nouos
eloquutē auditores equo aio scripta mea reuolui: quib; cōtemptui ec nō poterā
At cū tu ea petuisti q̄ omnīū poetarū & oratorū opa rimatus es qui oēm secula-
rē atq; ecclesiasticā sapientiā calles: cui nota sunt quēcūq; latīna lingua maxime
admirat̄: nō videbā quo pacto meas tibi nugas tradere. que rara esse cōfideat ne
sociatores ea in nūdinas ferūt. Gratū vetuit tali cū voce quīrī? post mediam
noctē visus cū somnia vera in siluā nō ligna feras infamius. Intelligebā nō sine
mei nominis iactura lecturū te opus qd̄ flagitabas. Verū cū illud semel atq; ite-
rū peteres. elegi etiā cū dāno fame mee tue voluntati parere. Nisi ad te librum
nō vt iudicares qui a me ipso censebat̄ insulsus min⁹? nō vt laudares qd̄ meo iu-
dicio vituperādu erat: sed amico: sed patri: sed domino nolui quicq; negare. Er-
istimauit aut̄ cū pumā libi legisses paginā: statim te satietas caperet: dixitq; libro
cū manu misit: perge audacter: sed scito te nō sine magno discrimine tuo doctas
cardinalis aures aditurū. Aut ille igni te dabit. Aut ad fornicopulas mitteris:
qd̄ em̄ aliud meis scriptis augurer: q̄ ille suis qui ait sūt tectura piper cum ama-
tūra crocū. Sed accidit mihi qd̄ nuper in wienna cuiusdā cennensi monacho or-
dinē viui frācis. p̄fesso. Is pata ui studēs cū accepisset egregios in austria magi-
stros qui oratoria docerent: cupidus eius artis ad summū ediscende: cui? prima
elementa teneret insalutatis amicis festinus in austriā migravit: nō minus auid⁹
peregrinas hauriēdi doctrinas: q̄ ille qui et byopia adiecit gymnosophistas & fa-
mosissimā folis mēsam videret in fabulo. At cū wiennā ingressus gymnasia pbi-
losophorū percurrisset: tantū eā scolā fecit: vt qui venerat audire mor catho-
dram ascenderet audiendus: & quos queritabat magistros hos discipulos infor-
maret: simile mihi euenit. Expectaui cōtemptū: existimationē sum cōsecut⁹. Cre-
debā vituperari & accipio laudē: timui odiū: amorē repoito. Quid dicā. Vene in
genū tardioris imperitiū: iudicē predicē. qui lippis oculis albi p nigro recipias
dicasq; malū bonū & bonū malū. Stat cōtra eplā summa eruditione plena. cui?
an snias graues. an summā exornationē magis temirer besito. Aniuersas quas
libro meo laudes accumulas. vnica eplā tua cōplera est: tue sunt quas mihi vir-
tutes ascribis. Quid ergo est quod meā erexit in laudē: noluisti me p̄tristari. In-
uenisti epistolas quibus me poetā vocitent q̄ plures dixisti intra teipsum. Eian-
de hic homo de se iudiciū facit: qui grande sibi nomē usurpat. Admisti eorū q̄
flaccus de poetis ait. Ingeniū cui sit: cui mēs diuini oratq; hos magna sonaturū
des nominis hui⁹ bonorē. Sciebas ciceronis verba que in orōne prolicino ar-
chia ponunt dum ait. Ne qui sic a summis hominib; eruditissimiq; accepimus
ceterarū rerū studia & doctrina & preceptis & arte cōstare poetā natura ipsa vale-
re: & mentis viribus excitari: & quasi diuino quodā spiritu afflari: quare suo iure
noster ille. Summus sanctos appellabat poetas quasi deorū aliquo dono aut munē
cōmendati nobis esse videant. Cogitasti ergo li mea scripta p merito reprehen-
deres: grandē me molestiā habeturū: qui cū sanctis ascribi poetis cuperem: & in-
reusissimū edoctis genus meipsum collocarim: tua snia nedum poete titulis: s̄
neq; mediocris scriptoris nomine dignū me reperires. nisi opinionī mee faueres.
Putasti me animo cadere: spem ponere: stilum deinceps scripturūq; omnem ne-
gligere. Noluisse me vulnere tali cōfodere: prouidisti que amico vtilia credidisti
voluisti me scribere: ingeniū exercere: conari indies magis vt si non essem modo
quod vellem: fierem aliquādo qui posses. Noluisse deinde meis eplis que iā cur-

rerere per germaniā ceperrant opinione demere. Ego gratias humanitati tue: que
de suo iudicio q̄ de mea fama maluit hesitari. Homini meo vel cum tuo detrimē
to consulere voluisti. Videor videre cōmēdatione tua ingentē meis epistolis fa-
nozem accedere. Quis enim posthac illas carpere audeat: quas nouerit tuum testi-
monio comprobatas. Ego equidem q̄ a temodo scriptū est in capite voluminis
collocabo: ne quis mea prius legat scripta q̄ tua nouerit auctoritate legēda. Et
si em apollinis illud responsum memorie teneo: quo se quēq̄ noscere iubet. Sau-
deo tamen nomen meū quocūq̄ pacto illustrari. Cur non laudari falso malim q̄
vero vituperari: potis est tua cōmēdatio facere vt me ceteri quoq̄ cōmēdet.
Non oīa nomen ad verū habet: multa erecta sunt et habent in pretio que recte
vilipensa facerent. Multū in omni re fortuna dominat. Nec pro libidine sua
nūc obscurat mortalitā: nūc celebrat. Neq̄ in poetis ac ceteris scriptoribus vni
perdidit. Plurimi eius beneficio magis q̄ propria virtute claruerunt. Nonnulli
cū essent digni memoria nominis sempiterna: fortune malignitate depressi ne-
qua q̄ emergere potuerunt. Quid si meis scriptis tuo beneficio nō fortuna: que
nihil est nisi diuina vel prouidentia vel pmissio. S̄ deus ipse subtraheret: nūq̄ le-
tabor: nūq̄ gloriabor: et tuo nomini fatebor me oīa debere q̄ mercedideris imor-
tale. Et emen? qm̄ in eplis incidit epicuri: attic? ciceronis: lucillus seneca: eter-
nā memoriā cōsecuti sunt. Tu q̄ medius inter scripta mea venisti: mihi mortali-
tate eripi: et quod illi et alienis acceperunt: hoc tu meis epistolis prestas. Quid
nisi q̄ et amem. te obseruē. tibi omni officio seruire studeā. Sed dixi me tuum ab-
iniciō: nō muto sententiā. Illud me discutere ampli? cōducit quod supra de poetis
est tactū. Neq̄ em idcirco poetā prius q̄ sacris ordinibus initiatus esse me ap-
pellauit: quoniam vel mantuano vel peligno vellem videri similis. aut par alteri
cuius veterū: quos vates et claros et sanctos vocāt: mētis diuine participes: sed
ita hoc nomen mihi ascriptū. quēadmodū in vna eplārū seneca suscipit: qui oībus
verus facietib? hoc nomen cōmune dicit: q̄uis absolute pūciatū apud grecos
domez: apud latinos virgiliū denotet. Edidimus et nos aliquādo versus. scripsi
mus elegias eglogas satiram q̄ dictauim? nō tamē poete nomē. p̄ua temerita-
te suscepimus: nec prius hoc titulo sumus vsi q̄ nos fridericus cesar apud frack
fordiā: visis quibusdā epistolis nostris laurea nos donauit. Quēadmodū autē
qui iuri aut canonico aut civili operā dederūt. postq̄ magistrū acceperunt cum
lras ad amicos mittant. aut decretoz aut legū doctores se inscribūt: ita et nobis
poete nomē assumere licitū arbitratū sum? ne vel cōcessus bonorē vel cōcedentē
cōtēnere videremur: et nos em manū ferule subduxim? et lucū nouim? martis et
quas torqueat ymbrae catus: et quantas iaculef monichus omnos: videbamur
nostro vti iure si eius artis titulos assumeremus in qua nō parū etatis partem
cōsumpsissemus. Sed fuit alia nō minor ratio que me hoc nomine frequēt? vti
cogit. Etenim cū venisset in austria. in secretariū cesaris assumptus: offendi oēs
q̄ periti apud viennenses habebant: poeticā veluti rem pūciosam et abomina-
bile detestari. Epi ergo eos arguere: disputare sepe cū eis: ostēdere poeticā qui
recte vterent. His frugiferā esse: nomēq̄ talis doctrine habendū et honorabile et
sanctū. Tūq̄ ne quis me nomē horrere crederet qd lauderē poetā me scribere ce-
pi. Neq̄ dimisi titulū illū donec ad ecclesiā veniēs sacros ordines subiui: et ad
sacerdotiū p̄motus q̄ seculi pompā saperet postergaui. Habes cur me poetam
dixerim et qd de me ipso sub tali titulo senserim. Nūc qm̄ de poetica admodū
perite nō nihil disputaui: nō erit ab re qd mihi de poetica tenendū videat in me-
diū p̄ferre. in cui? defensione sepe scripsi: sepius aduersus cōtentiosos sermones
serui quos in hac epla succinere repetā. Omnes qui poetice sunt infesti si mo. io
aliqua sunt imbuti doctrina. bis argumentationibus in eā vtunt. Plato (q̄ fuit
omnium philosophorum procul dubio excellentissimus) ex ea ciuitate quam fin-
xit cum mores optimos et optimū reipublice statum exquireret poetas eduxit
ec liij

quod minime fecisset si utiles fuissent: non sunt igitur admittendi poete. **Cicero** in
tu scularis cum de dolore disputat. **Clides** ne inquit poete quid mali afferat: lameta-
tis inducunt fortissimos viros. molliunt animos nostros. ita sunt deinde dulces ut
non legantur modo: sed etiam ediscantur. Sed ad mala domestica disciplina vitamque
pmbatilem et delicatam cum acceperunt: etiam poete nervos omnis virtutis elidunt.
Toti hic copiebantur quod dicit contra poetas potest. **Pergunt** tamen qui verbosiores
sunt atque amplius aut mansuetiore musam insectant. **Boetius** inquit vir sane
peritissimus et vite sanctoris perniciem inducit sibi loquente. que scenicas meretricis-
las et poetica et oratoria videtur appellare: que dolores egrotis mentis non modo vi-
lis remediis non fovet: sed dulcibus insuper alunt venenis: homines mentes afflicta
cum morbo non liberant. **Cato** qui fuit romanorum severissimus: **Marco** nobiliori
velut probum obiecit quoniam poetas in provinciam duxisset: duxerat enim ille in
ecboliam cinnii. **Hieronymus** clarum iubar ecclesie verbis sese celsum ab ange-
lo scribit: quoniam ciceronianus magis quam christianus esse videretur. quid si virgilianus aut te-
rentianus illi angelus inuenisset. **Carpunt** ab eo nonnulli christiani qui codices evangelii
eos postponentes lectione poetica se oblectant. **Quo** pacto insuper poetas ample-
ctemur: quoniam scripta non solum hominum sed deorum quod et stupra et adulteria comemo-
rant potare: amare: scortari: adolecentes instruunt: quis maior ad imitandum quam de-
inueniri potest. aut quis cum coarguat quod se dei secuti exempla demonstrat. **Iouis** ex-
emplo tenera corripisse virginem. **Terentianum** se chereas iactitat. **Dulcu** est cum
deus autor habet. **Pictura** inquit ille hec merat. **Ioue** quo pacto dante misisse ante
quodam in gremio imbre aureum. **Ego** met quod id spectare cepi: et quod consimilem luserat
iam olim ille ludum impendio magis animus gaudebat mihi deum sese in boies conuer-
tisse atque in alienas tegulas venisse claculum perimpluvium fucum factum miseri. **At** quod
deum qui tepia summa sonitu concutit. **Ego** hoc hominum non faceres. **Ego** illud non
feci ac iubens. **Faciant** ergo poete qui talia de diis referunt. quod sibi turpes indigna
lenones ducerent. **Quid** agat cum ea legerit imberbis iuuenis. **cereus** in vicium fle-
cti signatura iubet velocius. et cicius nos corripuit exempla magnis cum subeant
quos auctoribus. **Non** erit igitur bene instituta civitas: quod poetis non occluserit ianuas
sic mecum sepe conentasse aliquos memini. **Quid** ego in hac modum respondere co-
suevi. **Quid** vos mihi civitate platonis obijcitis: que nulla unquam in provincia se-
dem reperit. **quid** curat ex ea se civitate poetarum choros exulare: que neque in celo
neque in terra visa est unquam. **At** cum poetarum fictiones bicapitis plerumque parvas som-
nia referant. non possunt non admirari: cur somniatores ex civitate somniata plato
deduxerit. **Cur** ego non exulare ex ea civitate volucrum quam conditor ei in habita-
re non possit. **Aut** equidem suam civitatem necesse fuisset. **Platonem** relinquere: aut secum
introducere poetas. cum fuerit ipse poeta. **Cuius** apud macrobium versus nonnulli
referunt. magis petuli quam tanti viri gravitati conveniant. **Nec** cicero illas ingredi
civitatem permitteret: que poetas repelleret: cum ipse tres libros de temporibus suis car-
mine conscripserit. **Sed** licet laudet ipse platonem de sua civitate poetas excludere
non tamen ipse de roma cui se oia debere fateatur poetas excludit. **Archias** poetam egre-
gum dum cum gradus negaret in civitate retinendum: quis illum defendit nisi cicero
erat orator de quo supra memini quod hec verba ponit. **Sic** igitur sanctum apud nos
humanissimo homines sed poete nomine. quod nulla unquam barbaries violavit: fara et so-
litudines vocem non dedit. bestie sepe imanes catu flectunt atque possunt: nos institui re-
bus optis non poetarum voce moueamur. **Ece** cum ad scribendum ad rem veterem non abi-
git ex sua civitate poetas cicero sed retinendos et admittendos: et bonorum cumulan-
dos suadet. **Quid** de boetio dicam. **Quis** rursus teneat cum danari a poeta poetica
audiat. **An** non ipse boetius tamatic poeta: cum poeticas carpit musas: quod perniciem se
cum versibus agere et vitare fictiis introducit. **Quot** apud eum fabule sunt. **Quot** me-
troz genera. **Non** poetica danat boetius: sicut illi videtur qui iurabat non esse iurandum. **Sed**
altior boetio mens fuit quam vel poetarum hostes apprehenderet: vel hac eplari disputatioe

possit exponi. Quique aut legēdi sūt poetarū librū aut ipse toto fugiendus orbe: cui
sua cōsolatiōe boerū apud quē pbia cū de puidētia dīsserit magni dei familiarē
sūū appellare lucanū nō veret: et illi inferē mortui sūas viciatū cā deis placuit: s
victa cathoni. Nec me cathonis auctoritas frāgit cui nec nobilior auscultauit:
neq; senat' cessit apud quē mario sp. bonore poete sūt habitū. Habeo clarissimoz
viroz copīa q̄s cathoni valeat obiectare. de q̄b' poster' dicā. Ad hieronymū trā
seo cui' optare q̄ viuūt oēs fieri p̄siles: sic em̄ et scimonia vite et eloquēcie copia
oēs valerent. Scater h' vndiq; poetarū dicē: neq; v' tractatū ei' referes v' eplāz
vbi nō tulliana redolcat eloquētia. Sic de ceteris ecclie doctoz b' is iuenerit. q̄z fa
cūdiā q̄ inuita fuisset aho q̄n illustraue poete. Sane hieronym' cū secularib' plen'
lris eēt: gētilēsq; disciplinas q̄ suis ebibisset: tū se v' scrib' affectū dixit: p̄mitto id
oēs agāt cū poetarū oēs viderit legerit didicerit: tū secular' studia s'paz abiurent.
nil obisto: nil aduersor: neq; ego is sūz q̄ p̄tēfices marios reliq; euāgelioz codici
bus: aut titire tu patule aut arma virūq; canētes laudaueri. Sine nō solū etati.
verū etiā dignitati suā cuiq; studia. Sicut. n. grāmaticā atq; dyaleticā ep̄m didi
cisse nō disce voluerim sic poetarū illi notos optauerim: nolcedos iā mime suaseri
S'z hieronymi qd sit iudiciū infer' exponem'. Altimū qd isti grau' putāt illud
asserit: qz poetarū plurima tradē demonstrāt: q̄b' nō solide mētes capte delabūt: si
ue cū de orz mētiōe efficiūt: siue cū voluptates p̄mēdāt. De dijs aut nō esset cur
poet' sic irascendū: t̄p̄is illud nō p̄sonaz est viciū. Etas eoz dei vni' baud plenam
noticiā habuit. Gētilēs fuerūt q̄ iouē: iunonē: saturnū: martē: p̄ dijs babuē: neq;
id erroris poetarū mag' q̄ p̄hos inuasit. Socrates: plato: aristoteles: zenon: clean
der: dyogenes: aristip'p' dijs litauē. Quid mirz si poete hos deos collaudant. q̄s
sua credidit etas: celi incolē. public' error excusatiōi ē: si nō l'z poetarū legē qz deo
rū faciūt mētiōe: neq; p̄hos intueri l'z q̄rū scripta deoz noib' sūt referta. S quis
hodie tā bene ē ingenit: q̄ p̄pterea ioui sacrificet aut t̄buris ficit berculi: qm̄ deos
illos poetarū carmina vocitat. oēs pueri etiā q̄ nodū ere lauāt: boies illos fuisse im
puros atq; nepharios didicē: de q̄b' sane recti' poete q̄ p̄bi scribūt. Referētes
em̄ turpia illoz facta. māifeste nob' oñdūt diuinitatē lōge ab his fuisse delirasseq;
oēs v' es q̄ eis aras dicauē. Qz aut voluptates approbat: dolorēq; sūmū ē ma
lū sentire videt: amozes refert: p̄potatiōes p̄mēdāt et laute fercula mēse magnis
extollūt vocib'. nō est qd mouē nos debeat. Inducūt poete diuersas p̄sonas te
netesq; legē arē: cauēt ne forte seniles mādēt. Iuueni p̄tes pueroq; viriles. Ali'
sardanapalli fmo. Ali' arba ē erat. intererit vau' neloquat. An audax pithias ca
thoni seueritas gayo cesari demētia tribuet. Ali' bonis fauebit l'atos reger amī
ca p̄silia p̄bebit: peccare tūm p̄es amabit. breuioris mēse laudabit dapes: salubrē
iusticiā comēdabit. Ali' v̄tutis inimic': cedis auiguo: nulli si dus: v̄tri atq; vene
ri deditus: cōsentanea suis morib' vba p̄fundet. P̄portet em̄ poeta eoz exēplar
intueri quoz p̄sonas in mediū p̄fert. atq; illinc viuas deducē voces. Qz v' o ex p
sona sua poeta loquit: tū qd patrie debeam': q̄ amicis edocet. quo sit amorē pa
rēs. quo frater amādus et hospes. qd sit officiū senatoris: qd iudicis: qd ducis in
bella vadent: mōstrat q̄ laus et quāta bonis sit viuere paruo. quo virtus quo fe
rat error indicat: omnes ad sūmū bonū viā parare contendūt. si quis aut callem
nō rectū aperit: et aut in voluptate aut in bonozib' aut in potētia felicitatē asserit
vestigandā. Nō est qd miremur q̄n et p̄boz in hac ip̄a remulcas berefes esse cō
stat. Capropter cū vehemēti quodā impetu cōmotus in tuscūlanis cicero. poe
tas acrius momordisset. qui fortes viros mulieb' iter ferre dolorē traderēt: mor
tū sese cozerit: et quasi durū esset inuectus penitēs ait. Sed quid poetis irasci
mur. virtutis in agistri p̄bi inuenci sunt qui sūmū malū dolorēz p̄cerent. Et si
vitare poetarū idarco volumus: quia aut eiulante berculem aut querentē suas
pēnas promethēū siue priamū filioz necē: aut andromatheī viri obitum teplotā
tem referūt. Ceteroz ne sacre derogem' bystozie. que dauid sanctū virū et acceptū

deo: mortem filij impatienter tulisse commemorat. fili mi absalon inquit ille absalon fili mi. q̄s mihi tribuat vt ego moriar. p̄re absalon fili mi fili mi absalon. Nil est quod apud poetas neges esse legendū: cuius nō simile sacra volumina cōtineat. Mundi principij paricidio ptamina. Preuaricātes filij dei diluuiū causas prebēt. Sodoma et gomorra turpissima libido subuerit. Ebrietatē et incestū venerem loth somnolentus offēdit. Isaac ab vrozē decipit: a fratre suplatatur esau. Rachelis nuptias bis septē annis venat iacob. videbant q̄ illi pauci dies p̄ magnitudine amoris. Hecit a fratrib⁹ ioseph. Judas ex nuru filios accepit. Sanson in sinu meretricis obdormit. Filiaz septe sacrificat. Innotū effundit sanguinē atbalia. Trāsi iudiciū facta: inspicere regum. Inuentus iuxta cor dei dauid tradimentū adulterium homicidiūq̄ cōmittit. Sororē viciat amon fratres interficit. Absalon regno patrem dēicit ad cōcubinas eius ingredit. Inter concubinas atq̄ vrozēs corumpit salomon. lapidibus ruitur nabuth iniquis dum regē regit iefabel non est quod epistolē cōmitti possit quantū sceleris sacra nobis bystoria manifestat. Aeginus tñ hanc fructūq̄ de his sugimus: cum malam vitam male finitaz: et bonos bonoz reperimus eritus: nec secus in alijs gentium bystoria aut in narrationibus accidit poetarū. Ob quam rem credo abunde p̄batum esse. non idcirco vitari poetas oportere quoniam turpe cōmemorēt. quādo et honesta frequentius incultant. Supererat nunc ad exempla descendere virozū illustriū: qui poetas ardentē amarunt ac eoz operibus sunt delectati. Quippe non singulari modo viroz sed publico ciuitatū consensu cōmendatos poetas accepim⁹. Orpheum qui fuit ex vetustissimis oearū filius. tracem poetam adeo vetustas coluit. vt imaginē eius in templo periclydū collocauerit. Que sicut arriani auctor est vsq̄ in alexandri tempus perseuerans. Cum viciisset illos ille triuallos: subiecisset illiōs. thebas dirimisset. athenis pacem dedisset continue sudasse visa est: significans vt aristander diuinatō ait. ingentem in stare laborem poetis qui alexandriū essent. et alexandri res gestas versibus cōmissuri. Homerum vt cicero tradit colophonij ciuem suum esse dicunt. hi suum vendicāt. Smirni⁹ sō suum esse confirmant. itaq̄ etiam delubus eius in oppido dedicarunt. Athenienses sacratissim⁹ solonis legibus instituti. adeo poetas in honore habuerunt: vt non senatum solum: verū etiam bellī curam eis credere bello em̄ quo cum spartanis acerrime dimicatum est: duos duces delegunt p̄riden spectate virtutis virum. et sophoclen scriptorem tragediarū: qui diuiso inter se exercitu: et spartanorum agros vastarunt et multas asie ciuitates attheniensium imperio adiecerūt. Quid de spartanis eisde dicam: qui quis essent duris lygurgi formati legibus et moribus asperi. bello tamē cōtra messenios occupati: cū iuberēt ducē militie ab attheniensib⁹ peteret: bīq̄ tircēi poetā claudū pede missi se parē poete nō recusarunt. sub quo victi duobus p̄lijs. victoriā hostib⁹ p̄culdubio reliquissent. nisi cōposita thirtēus carmina exercitū p̄ cōdione recitasset in quib⁹ hortamēta virtutis dānoz solatia. belli cōcilia scripserat. Itaq̄ tantum ardore militib⁹ iniecit. vt nō de salute sed de sepultura solliciti tesserās insculptas suis et patrū noibus dextro brachio illigaret: vt si oēs aduersum plū cōsūpisset: et tēporē spacio cōfusa corporū lineamēta essent: ex iudicio tituloz tradī sepulture possent. Et sic animatis militib⁹ cōmissa pugna victores tandem lacedemones euaserint. Quidē vt grecie ciuitates apud senatos gaudēt esse poetas. Neclari ne minus letant suis vatrib⁹. Motū est illud carmē. Mantua virgilio gaudet ve rona catullo. Corduba lucano et seneca gloria orato versum pacuio brundisium statio burgdegalis. Deligni nasone memorant. Aquinates iuuenale biblia marcialē florentini quis materna voce locuti: tñ apud senatū dantē in maria ciuitatē p̄conia ducit. Quippe veteres et dñs suis q̄s celū colē putabat: cure fuisse poetas affirmāt. Quis alexander lacedemoni⁹ obsequerē atbenas a libero p̄e p̄detē monit⁹ p̄hibet: vt delicia suas sepeliri sineret. Facebat tñ inbūtiū corp⁹ sopbo

dis tragicis: de quo supra mentionē fecim⁹. Quo cōpto lisander in iusticiis deat: ut
claro poete cōgrue fieret erequie. **S**imonides apud hospite, suū in thessalia ce-
nās castozis ac pollucis monitu trichini ruinā euasit. **S**ed pēgre regū ac dūcum
exempla referam⁹: solon qui leges/ vt tactū est /athēnēsi⁹ dedit: vt salamina⁹
insula quā megarenes sue ciuitati surripuerat vēdicaret: pgressus in publicum
etiā cōtra naturā suā poetā se simulans: insolitis sibi verbis/ cōtra megarenes ve-
luta sumeret suis ciuib⁹/ p̄uasit theuistodē illū summū athēnis virū: cū ex eo q̄
reret: cuius vocē libentissime audiret: rēdisse autē: eius a quo sua virtus optime
p̄dicaret: excellētē. p̄fecto poetā significans: in cuius verbis indita virtus sicut
in auro gēma plucet. **A**lexander aminte fili⁹/ viues habitus: cui ante omnes ioui
vellico statuas aureas misit pindarū. lincū poetā ap̄ime dilexit archela⁹/ q̄ ab eo
regnū macedonie accepit. **E**uripedi tragico/ p̄silioz sūmā credidit: cui/ suprema
nō cōtuit⁹. p̄lequi sumptu funeris: et crines confusus est: et merore quē aio conce-
pat vultu publicauit. **C**ū trāsiret in asiam magn⁹ alexander quīs multos rerum
suarū scriptozes secū haberet: cū tñ in sigeo tumultū insperisset acbillis. **P**ro-
nate inq̄ adolescēs. q̄ tue virtutē p̄conē boierū inueneris. **E**t vere vt ait cicero
nā nisi illi ars illa extitisset. idē tumultus qui corpus ei⁹ cōreperat. nomē etiam ob-
ruiisset. **I**dē q̄ alexander cū thebas dirueret: pindari de quo supra meminim⁹. et
domū et stirpe teste arriano ob reuerentiā poetici nois p̄seruauit. **L**isimach⁹/ ex suc-
cessorib⁹ alexandri p̄siliptide poetā comico familiaris⁹ eius est. **E**rnitis vt greci
ceres poeticā venerant. accipite mō latinos african⁹/ p̄uoz q̄nti enī statuā im-
poni suo sepulchro iussit. **A**lter sapio terentiū comici ex cartbaginēsi captiuita-
te redēptū: in triumpho suo quo roine egit: pileatū purit atq̄ libertate donatū lu-
cullus archiā poetā ingentib⁹ honorib⁹ cumulauit. **D**ictator gilla gallos atq̄ hy-
spanos poetas. donis q̄ plurib⁹/ p̄secutus est: nec sedulitatē mali poete indignas
p̄mio duxit. **N**erellus p̄i⁹ etiā cordube nāq̄ poetā ac pingue ac pegrinū sonatib⁹
aures accommodauit. **D**opei magn⁹ theopbanē mitilēni rex suaz septozē i cō-
tione militū ciuitate donauit. **N**emo ē vt cicero testat⁹. tā multis aduersus q̄ non
mādarib⁹ sibi etnā suoz laborz p̄comiū facile patiat⁹. **I**raq̄ ille gai⁹ mari⁹/ quīs ma-
rim⁹ impator: natura tñ feror et inurbanis morib⁹/ eximie lucū plociū dilexit cui⁹
ingenio perabat ea q̄ gesserat posse celebrari. **I**uli⁹ autē cesar nō mō poetas dile-
xit s̄ in collegio poetarū ascribi voluit. **M**eq̄ actio poete succēssit. **Q**uis sibi col-
legiū intranti nō assurgeret: cū a latronib⁹ captus pone pecunias cogeret obser-
uaret: orationes ac poemata que scribebat teste plutarcho eis legebat. **E**t q̄ mi-
nus ea vehemētē laudassent. fatuos ac barbaros appellabat angust⁹ octauian⁹
q̄ benign⁹/ q̄ liberalis in varrū: virgiliū: flaccūq̄ fuerit. nemo q̄ vel primas didice-
rat l̄as nescit. **F**uitq̄ ipse vt trāq̄ illis p̄bibeat poematū nō imperitus: delectaba-
turq̄ comedia veteri: et sepe eā exhibuit publicis spectaculis. **I**ngenia nāq̄ secu-
li sui oib⁹ modis fouit recitantes. et benigne et patienter audiuit. **N**ec tñ carmina
et hystorias: s̄ etiā orōnes et dyalogos. **T**oponi tñ aliqd de senisi et serio et prestā-
tissimis offēdebat. **V**espasian⁹ q̄ virū in saluatore nro cōmissū piaculū ex pia-
uiti: ingenia et artes vel maxie fouit: prim⁹ e fisco latinis grecisq̄ rethorib⁹ annua
centena p̄stituit. prestātes poetas necnō et artifices coemit. **A**itus quē generis
humani delicias vocauerūt: latine et grece lingue peritissim⁹. vel morando vel in-
fingendis poematib⁹ p̄rompt⁹ et facilis fuit. **S**euerus cesar appianū poetam qui
genera ac naturas et captionē pisciū versu descripsit. p̄singula metra aureo nu-
mo donauit: vnde aurea post ap̄iam nūcupata sunt. **G**ratianus litteris baud
medio crit̄ institutus. carmen facere: ornate loqui: explicare controuersias re-
thorū solitus erat. **Q**uid nobis tot tantiq̄ viri greciq̄ latini: idonei ne videntur
quos carboni platoniq̄ opponam⁹. **S**ed dicatis fortasse et̄nicos istos ce nec vo-
cē habere que apud ecclesiā canit ecclesiā. **T**ranseo ad nostros quos reuellere nemo
possit. **Q**uid quicū tota canit ecclesiā: nunquid poete officio fungitur: metro

apud hebreos canens. Salomō q̄z et alii p̄ph̄az versū mēsuris vtentes: poe-
tarū locū et nomen obtinet. Quid xp̄iani aut doctor exercitus et orator inuictus
ap̄lus paulus. nūq̄d ad grecū scribes ep̄ymenidīs versiculū reddidit. Tretenses sp̄
mēdaces male bestie ventris pigri. In alia q̄z eplā meandri senariū ponit. Cor-
rūpuit mores bonos cōfabulationes male. Et apud atheniēses in martis curia
disputās aratū vt hieronim⁹ scribit testē vocat. Quid tertullian⁹? q̄d cyprian⁹?
lactanti⁹ firmian⁹? ambrosi⁹? augustin⁹? gregori⁹? et ip̄e te q̄ sepe locuti sum⁹? hieronim⁹
mus: nulla istorū opuscula leges in quib⁹ nihil poetici redoleat: quis cyprian⁹
firmiano narrāte nōnulli in om̄o derint q̄ aduersus demetrianū scribes. testimo-
ni⁹ vsus sit p̄ph̄arū et ap̄loz: que illi ficta et cōmēticia esse dicebāt: et nō poti⁹ p̄bi-
losophoz et poetaz quoz auctoritatē vt ethicus cōtrahere nō poterat. Nēpe
augustin⁹ de virgilio grauissimū testimoniū p̄bet: dum in primo de ciuitate libro
p̄terea inquit eū paruuli legūt: vt videlicet poeta magnus om̄q̄ f̄clarissimus
atq̄ optimus. teneris ebibit annis: nō facile obliuione possit aboleri. fm̄ id ora-
ci⁹ quo semel est imbuta recens seruabit odorē testa diu. Negat clarissimus eccle-
sie doctor obliuioni esse dandū virgilium: nūquid ergo et legendum suadet. Nec
hieronymus ab hoc sensu est alienus: qui necessitatis in pueris esse asserit virgi-
liū tenere in manibus. Quis id crimen in episcopis dixerit esse voluptatis. Quis
p̄terea centenas dānare p̄sūperit: quarū et altera homeri versibus apud grecos
altera ex virgilij carminibus apud latinos incarnationē saluatoris: p̄dicationē:
signa: mortē: resurrectionē: et in celū ascensionē poetico more cōscripsit. An non
dignus laude legēdus cunctoz ore dicet. Inuictus p̄sbyter qui sub cōfessione ce-
sare bysioni dñi saluatoris versibus explicauit: nec timuit euāgēlī m̄m̄ statē sub
metri mittere leges. Quid de apollinari syro dicā: qui heroidēs versibus hebrai-
cā scripsit antiquitatē. vt sozomeni placet et imitatus meandri comedias curipi-
disq̄ tragedias: et lyram pindari euāgelicas lectiones poetico scemate conclusit.
Quid in legat si sit in manib⁹ aduersus xp̄iane religioni iulianus apostata: cū
peruasisset imperiū: tunc se plurimū nocere putauit: cū lectionē homeri ceteraq̄
grecorū studia christiano populo p̄buiisset. Cui et nostri hostes cōcordare vide-
tur. En q̄ rudis inepta ne dicā feralis vox illorū est q̄ poetas omnes asserit ete-
minādos. Creāt ipsi potius et qui lras humanitatis abhorrent: fugiant boies si
biq̄ similibus brutis associēnt. En q̄d ais dicet q̄spia diuo hieronymo maledic-
tissimū obiurgare audeas virū: speculū xp̄iane religiōis obnubilare p̄cedis. Hier-
onymus si nescis quo nemo duri⁹ in poetas inuehit. Demoni⁹ cibus est inquit
carmina poetaz: secularis sapia: rethoricoz p̄p̄a verborū: hec sua oēs suauita-
te delectāt: et dū aures versib⁹ dulci modulatione currētib⁹ capiūt: aīaz q̄z pene-
trāt et pectoris interna deuincūt. Verū vbi cū sūmo studio fuerint ac labore ple-
ta: nihil aliud nisi inanē sonū et sermonū strepitū suis lectorib⁹ tribuūt: nulla ibi
securitas vitatis: nulla iusticie refectio reperit. Studiosi eaz et fame et veri et dñi
penuria p̄seuerāt. Nō me later ad damasum de filio p̄digo talia scribē hierony-
mū: s̄ lege totā eplāz: nō subsideo i p̄hemio. nihil iudico nisi tera lege p̄specta p̄-
sequor magni vba doctoris. Inuenio illū bis vbi nō poetica solū s̄ rethoricā
p̄biam et oēm secularē sapiam detestari: q̄ plus floris q̄ fructus habeat nec vias
vite et veritate docet. fallatq̄ sepe legētē. Nec ego inficias eo si de gētilib⁹ et in poe-
tis ac p̄bis verba fiant. q̄s ignorasse xp̄m et crucis p̄miū palā est. Sunt tñ in illis
cōplurima vite documēta. que nobis turpia dissuadent: et honesta dēmonstrant.
vtq̄ aliquid in mediū p̄feram. Quid illis iuuenalis v̄sib⁹ ad dñm suadendam
dici potuerit efficacius. Quid est vt sit mens sana in corpore sano. Fortē posce
aim mortis terrore carētē. Nesciat irasci cupiat nihil et potier. Perculis erinas
credat senosq̄ labores. Et venē et cenis et pluuia sardanapalli. Et alibi. Esto mi-
les bon⁹ tutor bon⁹ arbiter idē. Integer ambigue si qñ citabē testis. Incerteq̄ rei
fallerisq̄ imperet vt sit. Falsus et admo dicit et p̄iuria thauro. sūmū credo ne-

phas aiam pferre pudori: 7 ppter vitā viuendi pdere cās 7 paulopost. **N**one ire
frena modiq; pone 7 auaricie miser inopi socioz iteger vite scelerisq; pur? inq;
orati? nō eget in auris iaculis nec arcu nec venenatū quida sagittē fuisse pbaretra
Quosq; sciat tūc esse bonis viris iter ondit: q̄s iustū illo meli? oscribit. **I**ustū
ait 7 tenacē ppositi virū: nō cuius ardor praua iubenū: nō vulg? instatū tyranni
mēte quatit solida. **Q**uid virgil? sibi vult. dū inferna loca describit 7 elisios cam
pos: nisi virtutis amorē odiū suadē vicioz. **E**cce inq; apud inferos q̄b? inuisi fra
tres dū vita manebat: pulsatusue parēs 7 frans iuxta cliēt: aut q̄ dimittis solet in
cubuerē reperit: nec partē posuere suis: q̄ maria turba 7 quicq; ob adulterū cess:
quicq; arma secuti impia. nec veriti dñoz fallē destras ac beatoz sedes. **A**udi q;
bus assignet hic man? aito b patriā pugnādo vulnera passi: q̄q; sacerdotes casti
dū vita manebat. q̄q; pñ vates 7 pbeo digna locuti. **I**uuetā aut q̄ vitā excolue
re p artes. **Q**uicq; sui memores alios fecē merēdo. **Q**uid tēse? ille apud tragediā
senecā: nōne sorozia bis de inferno refert. qd̄ q̄sq; inq; ille fecit patif auctore scel?
repetit: suosq; pmiss erēplo nocēs. **S**tati? q̄z malefactoris instare suppliciiū asserit: s;
videt bec ait videt ille tēū regnator 7 ausis sera quidē manet iratū. **D**e q; inferis
inq; stridor ibi 7 gemit? penarū atroq; tumultu feruet ager tāq; legisset euāge
liū: vocēq; saluatoris audisset: mittite illū in tenebras exteriores: ibi erit fletus 7
stridor dentū. **Q**uid postremo sibi lucan? q̄rit dū catbonē bammomis respōsa cō
tēnētē inducit: versūq; illos in eū fudit. **I**pse manu sua pila gerens pcedit ba
neli militis ora pedes monstrat tolerare labore nō iubet. nulla vebis ceruicē supi
uus. **C**arpentes sedens somni parcissim? ipse vltim? haustor aque. **C**uz tandē fon
te repto indiga cogat laticis potare iuuetus: stat dū lita bibat 7 paulopost. hunc
ego p sirtes libiq; extrema triūqbū ducere maluerim q̄ ter capituli curru scā
dere. pompeū q̄ frāgere colla. **S**ugurte nōne apte 7 magna voce. **O** boies inq;
sit vobis cura virtutis. **A**lacres subite labore. vincite fūm. famē. somnū. sicutur
ad astra. **Q**uid dicim? noscere ista bonā an malū putamus. **B**ecne magnus ille
hieronymus fugienda suadet. **P**retereo pboz libros doctrina salutari plenos
quos auidē legim? q̄uis nōnulla veneni femina in se habeat: nec hieronymus
omni lectione secularis sapiētie abstīnēdū pcepit: sed docet ille vt ante dictū est
damasuz quo pacto sint seculares philosophi ac poete legendi. **T**ipus inquit se
cularis sapie in te: iterononio sub mulieris captiue figura describit: de qua dñi
na vox precipit vt israelites si eā habere voluerit vxore: caluiciū ei faciet: vngues
psecet: pilos auferat. 7 cum munda fuerit effecta: tunc transeat in victoris am
plexus: bec si pñ litteras intelligimus nomine ridicula sunt: itaq; 7 nos bec facere
solemus quādo 7 philosophos legimus: quādo in manus nostras libri veniunt
secularis sapiētie. **S**i quid in eis inutile reperim? ad nostrū dogma cōuertimus: si
quid dō supflūū de idolis: de amore: de cura seculariū rez: bec radim? his caluiciū
inducim? **P**onit 7 hāc similitudinē alio loco hieronymus: ad magnū oratorem
verbis rome scribens. **E**t adijcit. **Q**uid ergo mirum si 7 ego seculare sapientiam
propter eloquiū venustatē 7 membrorum pulchritudinez de ancilla atq; captiua
israhelitē facere cupio: 7 quicquid in ea mortuū est idolatrie voluptatis erroris
libidinis vel precido vel rado. 7 mixtus purissimi cordis corpori vernaculos ex
ea genero dñō sabaotb: 7 labor meus in familia xpī proficiat: bec est libera vox 7 ex
pposito diui hieronymi sentētia. **I**nterrogatus ille philosophos ne xpiani poe
tasue queant salua cōsciētia legere: nō omnibus legere negat: sed illis negat qui
bus animus est in eorum lectionibus quiescere. **S**equimurq; 7 nos hoc iudiciū
damusq; sancto doctozī manus. **N**ā cū varij multiformes sint poete: non omni
bus que ab ipsis dicunt adhibendā mētē sentimus: sed cum excellentiū virozū
dicta aut facta cōmemorant: tota mēte moueri atq; inflamari debemus: vt ta
les ipsi sumus quales ipsi fuisse. **C**ū dō improboz hominū mētione incidūt fugi
enda est illorū imitatio: auresq; claudēde nō secus atq; ipsi ferunt ad syrenarum

causis clausisse. **A**ccomodatissimus est ad hoc, positum quod greci mirantur magnus
basilius sic ille (ut aretinus trāfert) de poetis iudiciū tulit. Nos igitur inquit lau-
damus poetas: nō cū scurras aut amātes aut ebrios aut dicaces imitant: neq;
cū diuine mēsa cantuq; dissoluta felicitatē diffiniūt mīme nō cū de vñs aliquod
dicūt mentionē. Deinde apūū introducēs vt effi ex florib; ceteri qdā mōbil sumūt
inquit pter odorē & colorē: apes etiā mella sciūt inde exercep. Ita qui nō solum
festiuitatē sequunt vrbōz fructū aliqū ex poetis pēpēre possunt: & subiungit
ille em nec pariter oēs flores ademit. nec si quos ademit eos totos assumit & nos
quoq; si sapimus cū id exceperim? quod veritatē amicu consentaneūq; sit. cetera
oia transgredienr. Neq; his cōrētus psequens adijcit: Et qm ad hanc nostrā
vitā p virtutē ascendit: virtus aut ipsa multū a poetis: multū ab hyfforicis: mul-
tū etiā a pbis laudat: eoz verbis maxie est inherendū. At quoq; basilius ex quo-
dam viro se qui ad vestigandas poetarū mentes acutissimus habebat audiuisse
cū diceret totā homeri poesim laudē esse virtutis: omniaq; illius poete buc ten-
dere: nisi si quod interdū incidēs sit. Sic de poetis secularibus magni & sancti vi-
ri diffiniūt. Ecclesiasti cos aut quos plures esse manifestū est: quis besitatione
legēdos approbat: venerādūq; nomē eoz & dogma suscipiūt: qualis fuit bilaris
hieronymi coetaneus: & qui dulces hymnos in ecclesia pscripterūt. Nonnulli aut
nisi ipis q vt vocat videant: quēcūq; nō didicerāt dānant: digni sunt quibus eoz
hieronymo dicamus ne vescentiū dentibus inuideant. edentuli & oculos caprea-
rū talpe contēnent. **T**raxit me diues ad disputandū materia: & dum eplam cre-
do scribere tractatum edosē claudō sermonē de poetis: cetera contra garrulos
sapientie tue nō deerūt: si quis cōtentus his esse noluerit. **N**unc ad vltimā trā-
seo partē in qua p regē ladišlau facis apologeticū: multa in laudem tanti pūnci-
pis scribis que dicta sūt aduersus eū. nō minus o nate q; caute reuelles. **L**ogita-
ui & ego futurū hoc cū libm epistolarū ad te direxi. Neq; inutile repuraui aduer-
sus scripta mea te dicere. que ipse nō tāq; vñs sed tāq; audita retulisse. **S**ic. n.
veritas facilius inuenit. **T**u ergo modo quis & prudentissime & fundatissime re-
gis causam tuearis: das tamē mibi cām nonnulla vt rememorē. recūq; pauli-
per contendā. non quia te velim impugnare sed q; magis instrui cupiā. **M**āet si
magni viri fuerūt quibus aures prebui: & quorū dictis bystoriā struxi: meaz plus
tamen tuo nomini tribuo. **T**um quia rebus de quibus locutus sum interfui. **T**um
quia & nature & dignitati & etati tue mentiri alienū est. **S**ed audis pauca
que me obsistere tuis dictis impellunt: dixi prius? meis epistolis nobilissimum
adolecentē wladislau polonie regē suoz concilio victū: regnū hungarie occu-
passe: hoc durum & a vero remotū tua dignatio esse contendit: affertq; rationes
que insū illum hungarie regem possint ostendere: quarū maxima illa est quia de
functo alberto. regina & vniuersi regni accolē wladislau reges accersuerunt cui
ope & auspicio catholica fides & regni populus ab infestatione turbarū defendi
possit: qui tunc hungarie vicini clades q plurimas inferebant. **A**ddis & oratori-
bus qui ob eā cām missi fuerant apertū dictū aperte extitisse: quia regina pgnās
ex alberto remansisset: non licere regem exterrinū regnū transire: illosq; consi-
rasse. quicquid petitionibus rerū obijceret victis insuper & decreti copiam quo
regni prelati & proceres quēcūq; aduersus coronationē wladislai vici possent in-
ania esse diffiniunt. fatēz oia ista ita gesta esse vt scribis neq; de tuis dictis ad-
mo quicq;. **S**ed audi quid me moueat: dictis albertū hungarie regem fuisse: mor-
tēq; relicta vxore obisse: natumq; ladišlau eius filiū. addo ego & coronatū re-
gem pūnci q; wladislau eius hungariā ingrederet. **Q**uid hic dicemus. **N**un-
quid regū filiū solū paternū tenere debent. **Q**uis ex dulo regis filio regnū possi-
dens non dicit occupator. **Q**ue successioni locus est apud hungaros aut electio-
nē: cū rege mortuo filius in promptu est. **S**i patri succedit filius non video quid
iuris in wladislau popularis electio transiuerit. **S**i regē electio facit: attribuo

tue parti victoria. **N**ibi tamen qui regi se mores affirmant succedere patribus apud hungaros in regno filios in iussu populi dicunt: idem romanum pontificem dimisuisse apostolicis demonstrat apicibus. Neque menti mee satisfacit quod de thurcis in medium proponit: tamquam necesse fuerit pro regni salute, pro christi nomine tuendo regem habere qui regetur. **N**amque si hoc permittimus: rarus patri succedet in domino filius. **P**oterat wladislaus si celo fidei succensus erat: si vicinorum salutem consilire volebat: si tanta est caritas monebat: et hungaris succurrere et pupillo infanti regnum conservare: ac veluti tutor vicini regis regnum administrare. **E**t vteris tu mecum ea purgatione qua trogus philippum macedonem defendit: cum regnum nepotis usurpauisset. **I**taque inquit ille philippus diu non se regem sed tutorem pupilli egit. **E**t ubi grauiora bella imminuebant: seruusque auxilium in expectatione infantis erat compulsum a populo regnum suscepit. **N**elius tamen ligurgus qui cum fratre suo polibiti spartanorum regi successit: regnumque sibi mendicare potuisset. **C**arulo filio eius qui natus posthumus fuit cum ad etatem aequata venisset: regnum summa fide restituit. **S**ed pauci sunt quos dominandi non frangit cupiditas. placeat cunctis proverbia cesaris. **S**i violandum ius est: regendi causa violandum est mihi. **N**on vides aut mater aut populus aut instans belli metus ius infanti auferre atque alteri concedere potuisse: nisi tua sapientia nouis me rationibus instruxerit. **S**cio illud quod dicis regnum polonie longe lateque florentissimum esse neque viros illi: neque opes desse. **C**onstat inter omnes qui terram circueunt polonos et fortiores homines esse: quibus qui dominatur inter christianos et clarissimum nomen habet: abundat diuitijs potentissimis creditur satis illi superque satis honoris esse: si quicquam mortale pectus satis existimat. **E**t diues asia persi non sufficit: grecia imperio cupit adiungere. **A**lexander victo vario babilonia capta: egypto subacta superatis indis estuat infelix angusto limite mundi ut gyare clausus scapulis paruaque scapula. **D**anibale non capit africa: addit imperio hispania: pirene transilic superat alpes: ingreditur italia: nihilque actum a se putat nisi verillum in capitolio ponat. **A**bla rex bunorum totius scythice gentis solus imperium tenens inuasor germanie: galliarum populator: vastator italie: inopem miserumque se iudicat nisi primas mundi gentes: romanos velogataque sibi subiciat. **S**ed quid miramur viros. **C**onditrix babilonie semiramis non coepta cunctos amro regni terminos tueri et biopiaz imperio adiecit: indiditque bellum intulit. **Q**uo pater illa dyonisiu hercule et alexandrum armatus intrauit nemo. **I**nsatiabilis est dominandi cupiditas. **N**ulli satis ampla sua preas videt. **S**emper in alieno melior seges agro: vicini formosior conium: pinguis apud alios pecus apparet. **N**imirum si wladislaus adolescens: alto sanguine natus: spiritu fretus: nobili glorie cupidus: hungarie regnum affectauit. **H**umanum est hic morbus adeoque comis ut iam vicio detur. **A**nimus paterna hereditate contentus quis est cui sua placent: inter principes ociosus: paci deditus: nulli molestus. belli execrator. **E**t inquitur tales homo est meticulosus. pusilli animi: veteris semique seruus: monachum esse non regem oportuit: mulierem non viro seruimus. **Q**uiuscemodi sepe voces regum atria implent: inde commoti quibus feruet animus iuuenes iniusta bella suscipiunt. **Q**ui si wladislaus hac re ductus in bagar a venit: secutus est ut philosophi voluit erroneam viam: ut populi sentiant laudabilem et gloriosam. dignus qui fortibus umbris animum meret. **H**ec placuit ad tua scripta referre: non quis impugnare illa velim: sed ut solutione eorum a te suscipias quem mihi dubia superant. **N**am et si multe sunt et maxime laudes que wladislaus regi sui scilicet platis vel proceribus attribui possint: cupio et hoc illis ascribere precor: nisi sine controuersia posse quod hungaria non humano solum sed etiam diuino iure sibi subegerint. **N**on enim presente rege victos et etiam prostratos a polonis thurcos affrui: sequor testimonium tuum. **Q**uis iulianus cardinalis sancti angeli qui tunc in hungaria legatus aplice agebat: suis litteris omnem belli victoriam in iobem transfulerit. quem ego ad pontificem patrauiensem scribens habui testem. **E**t etiam de wladislaus

refers. nullo apud me dubio sunt. Cognoui ex omnibus qui eum honore fuisse il-
lo in adulescente vasti animi: singulare prudentia: summam liberalitate: ingenii
pispicari: administrare iusticie grande: curam nullam in eo desideratam ex his qui regie
virtutes appellat: ob quam optare si fas esset: cum tua dignatione in hac usque dies
vixisse illi. melius arbitror regno hungarie melius christiano sanguini successisset.
Neque fortasse memorabilis illa ciuitas byzantina orientalis ecclesie caput: grece
columna: in preteritum thurci redacta. cum tam magna christiano clade fuisset quam constanti-
nini primum instar romane vrbis amplificata fatali quodam solebat dicere decreto
sub ultimo constantino deuicta et spurcie saracenorum tradita est quam viuo vladi-
slao nec inueneri impator audebat. Sed obiit ille ut ais rex clarissimus cum maiori
estum credidim? non polonie solum sed hungarie et totius ecclesie dano. Verum illud
ostendit quod ad fore scribere methodorum anime? seneca tradit: mortale esse morta-
lium omne bonum. Vale et iam non epistolam sed librum cum vacauerit legito. Et noua ciuitate
austrie sexto kal. nouemb. M. cccclij.

Ad litteras summo
pontifici presentandas.

Epistola. ccccxvij.

Elleas eps senensis. iohanni capistrano ordinis minorum professori. S. p. d. Mi-
colaus capellan? meus lras tibi restituer. quas cesar romano pontifici ac
duobus cardinalibus? et magistro henrico senfiteben. procuratori suo in roma-
na curia scribit. Ego quoque eisdem cardinalibus? lras dedo quemadmodum frater phi-
lippus exposulauit: quarum exemplaria simul recipies. Intelligesque et quod ab im-
peratore et quod a me ipso scriptum sit. tuum erit scripta bec quatuor? ad romanam cur-
iam dirigere: ac curare ut magistro henrico signentur: qui ea aplice sedis offerat ac re-
sponsum erigat: si qua deinceps vel per dignationem tua vel pro fratribus curare me
volueris: quoad facultas fuerit non taceat voluntas. Vale in christo optime in ora-
tionibus? tuis meis memor. Et noua ciuitate.

Significat bobemum rokezanam
in archiepiscopum petere.

Epistola. ccccxix.

Iohannes capistranus ordinis minorum professor. Enee episcopo senensi.
S. p. d. Quando capellanus tuus me conuenit tandem a me summe roga-
tus abiit: ut meis precibus et supplicationibus id ageret: ut tu de die et tem-
pore recessus hinc ad nos mei me certior faceres: expectaui sitiens et magis pre-
stolor. Fertur enim hic conuentum ipsum huc ad nos wiennam: translatum iri: cum
non videat in ciuitate noua omnes principes cum oratoribus hospitari posse per
comodo suo. Quia de re te iterum atque iterum exoratus velim: ut dubium me clarescacias
et quid acturus sum certiorum reddas de principibus qui huc conuenerunt. Et si
mibi persuadeam te non latere: hoc tamen dicam. In serenissimo rege ladislao
intrauerunt gubernatores bobemum et plures barones de hungaris episcopus va-
radiensis tunc expectant ceteri sed adhuc incertus est eorum aduentus. Erit non
alienum ut significem tibi rem detestabilem: ac cuius bono viro solo auditu abbor-
rendam. Queritant nonnulli bobemorum summam preces diuino cesari porrigere: quibus
fauorem et gratiam suam impetret: ut ad. S. d. n. litteras summo studio pe-
tentes confirmationem nefandi heresiarche rokezane in archiepiscopum pragen-
sis dirigit hoc pacto fieri poterit: vno ecclesie quam iuste bene recte et sancte proce-
dere intendant. Tu mi pater pro tua singulari equitate et prudentia iudica. Quid
autem ad hanc rem facturum velit catholica fides cogita: ego indignitate taciturnitas non
equo animo fero. Postremum ut me de his que acturus sum admoneas te oro ve-
hementer. Vale longissimo eno cui me vnice comedo.

Determinat congruum tempus veniendi ad
vicinam in noua ciuitate celebranda. Refertque
post nouitates italie obsequia ne contra thurcum concludat.

Epistola. ccccx.

O Zarissimo verbi dei p̄dicatori fratri Johanni de capistrato ordinis minorum p̄fessor. Eneas ep̄us senen̄. 2 aplice sedis legatus indignus. S. p. d. Dabis mihi veniam pater optime si tue r̄sursus ep̄le non plurali quem admodum vsus modernor̄ h̄z. s̄ singulari te numero compellauerim. Sic em̄ 2 Jeronimi 2 Augustini 2 omnium veter̄ obseruantia fuit. meo iudicio q̄ nostri tempis p̄fuctio multo melior atz p̄uenietior. Quid em̄ absurdius aut ineptius esse p̄ot. q̄ si vinum allocutus 2 hominem audite inquam. Dauides certe nostri h̄ viciū inter barbarissimi sp̄es numerassent. s̄ mitto bec que te minime fugiunt. 2 ad ea venio q̄ tuis in lris p̄tinent. Scripta tua locū diffima 2 acceptissima mihi fuerunt. q̄ te sospitem ac suo more letum in austriam remeasse nunciarūt atz in verbum venisse tibi deditissimam flauiam quam nūc viennam p̄icim̄. Scio te illic magno exceptum gaudio. multum q̄ illa in plebe p̄ficere. Est em̄ viēna aptil̄ sum̄ ager cui 2 p̄mittere semē domini 2 multiplicatum sperare nō frustra possis. Quod queris de tuo ad cesarem transitu paucis absoluiam. videb̄ te libet animo quouis tempe maiestas impatoria. ac velut aplin xpi venerant amplexab̄. Erit q̄z p̄ntia tua diue auguste ad singularem leticiam q̄ qm̄ multa de p̄cellenti doctrina. vitez tue sanctitate ex auditu didicit. magnope cupit tuis aliq̄n v̄mōnibus interesse. videre ac audire te p̄dicantem ac dulcedinem celestis eloq̄ de gustare. quacūq̄ igit̄ die buc te p̄tuleris. 2 honorifice 2 locunde ac studiosissime p̄ benignolentia cesaris 2 auguste desiderio recipieris. Non tñ vt mea fert q̄dem linia sp̄e eque frugifer tuus aduen̄ erit. Multū est in tpe positū tps̄ seiandi 2 tps̄ colligendi. Venisti in tempe qd̄ est omnū primum inq̄t ille. Et apud alium scriptum est. Fati plus et̄m valet hora benigni q̄ si te veneris p̄meder epla marti. Fateor ego tua p̄ntiam in hac ciuitate 2 in hoc ipso sp̄ futuram vtilē. s̄ multo magis ecclesie dei p̄sules. si p̄gregato p̄silio buc venias. Nam quemadmodum frankfordie mentes hominū ad tuendam religionem tuis sermonib̄ erexit ita tñ loco si qua tepido 2 somnolentia fuerit. te vrgente atz increpante pellex̄. Ego vt animi mei secretum apiam 2 aliq̄n dicam manifeste qd̄ sentio. non sum sine magno metu. ne ruant edificia n̄ra q̄ apud frankfordiam erexim̄. Titubāt vt video mentes p̄ncipum. torpent reges. languent ppli. nauicula piscatoris gr̄a diorib̄ elisa. p̄cellis in medio mari pene demergit̄. Plant hinc atz illinc p̄iuenti scindunt vela. frangit̄ malus. carina debiscit. nulla remigib̄ cura. neq̄ m̄gro sp̄es salutis esse videt̄. Omnes. q̄ attenti tempestati cedim̄. Opus erit igit̄ v̄mōne tuo. calcari tuo igne tuo excitadi. vrgendi. incendendi sum̄. nisi opellimur b̄n̄s cere. nostrapte ingenio nihil est qd̄ de republica cogitem̄. atz v̄tinam vel opulsi aliq̄n vigilem̄. Aderunt h̄ nisi fallo ex alemōnia ex bobemia ex hungaria multi p̄ceres. Et ytalīa q̄z atz ex ipa gallia nōnulli aduētabunt. agez tuende religionis n̄re negocium. q̄ mediata sunt q̄ p̄clusa sunt frankfordie in̄man̄ recipient̄. Tum que mens p̄ncipes n̄ros habeat intelligam̄ si seruere videbim̄ animos. agem̄ deo n̄ro gr̄as. q̄ suam nolit ecclesiam n̄ris dieb̄ exterminari. Laudabit oīo tua fortis ac magnanimos p̄ceres plenosq̄ sp̄ei reddet ac bene vadētes in cursum puocabit. Nisi vel timidos vel discordes ppli n̄ri duces inueneris. tunc tuo fingeris officio. tūc sine cessatōe clamabis. at. q. tuba exaltabis vocem tuam. ac cusabis ignauiam. supbiam criminaberis. auariciam detestaberis. De sunt em̄ tres p̄uicioissime pestes q̄ religionem n̄ram thurcor̄ gladio pene subijciunt. q̄ si humiles. si sollertes. si liberales essem̄. exercitum facile p̄gerem̄. q̄ nedi thurcor̄ cuīsq̄ impio subesse velint. Omnes iasonis morbo laboram̄. quo vt est apud arestotelem in politici grauer ferebat si nō regnaret. q̄ nesciret puatus esse. S̄ ille fortasse gnar̄ v̄mpandi fuit. Mos quis totum n̄re vtiliter p̄esse nesciam̄. in alios tñ magistratū affectam̄. alios in delicijs natos in plumis enutritos in voluptatibus merfos yecordia domi p̄stratos h̄z. bi neq̄ famem. neq̄ sitim neq̄

labores villos pferre pnt. republicas ptre malint q̄ ethere turbido totum ex
eant. neq̄ si generis humani impedire ruina possint. ad agente si vni? dici ptea
fuerit voluptate carendum. Alijs nihil satis est qd̄ hnt. vnicū studium est rape. z
ad se cūcta trahere. q̄ mari ac terra vebūt. nihil magnifice nihil splendide agitat.
q̄cūq̄ agūt tardi ac morosi sunt. sp̄ considerātes in eo quem numū expēdāt. atz h̄
sp̄m cum q̄relis agūt. z cūcta maiora q̄ optz se facere existimāt. Tristi? baud al
mōstr? (vt nobilissimi poete vbi vtanur) nec seuior vlla pestis z ira deū stigū
sefe extulit vndis. v̄ginei volucz vult? fedissima v̄ernis pluuias v̄nceq̄ man? z
pallida sp̄ ora fame. Sic ille sub arpiāz forma descēdit auarus. difficile est cū his
hoim mōstris imo certe impossibile rē xpianoz sospitē ee. Ruim? atz in p̄cipitiū
labimur. nisi has bestias. aut occidim? aut nris ex sinib? pulsam? aut ptre optz.
aut mutare p̄raue. aut puerse introductum mozem. Quia erit igit h̄ puincia tuū
erit cum hisce bestijs p̄gredi. si q̄s nrm p̄siliū buc aduererit. ego q̄dem nō am
bigo aduēturas q̄plurimas. A beatrum h̄ in loco futurē iustos q̄rēses hēbim?
aut ediles nri spectacula magnificentissima se edituros. q̄ia neq̄ iulij cesaris ne
q̄ gnei p̄p̄ei. neq̄ posteriorz cesaz fuisse tradūt. nescio cuiusmodi erūt h̄. nescio
an p̄ducēt besternū ovis mōstra. an solūmō q̄ apud nos hnt fere. Nam iuste
horribiles ac teterrime sunt. pnt iam exaudiri gemit? ireq̄ leonū vinda recusar
tum. z sera sub nocte rudentum. Setigeriq̄ sues. atz in p̄cipib? v̄si feuire. ac for
me magnoz vllulare lupoz. q̄s hoim ex facie dea seua potētib? herbis induerat
arte in vult? ac terga feraz. Ite? q̄sarchadū de? nescio quō ad nos duolauit q̄
sui cultores duertit in lupos fortassis z bohemia nobis aliquā ex apocalipsi be
stiaz mittet. q̄ arcum bicornis ambiat. Si fuerit venatio nra vel mediocris mul
ta in casses nros dabit p̄da. implebit arc? feris diuersis nisi acutus oris tui gla
dius dimicauerit. Nemo est q̄ talib? bestijs obuīam eat. neq̄ tu bāc pugnam in
fameū duces. qz inestabiles velint leges q̄ cum bestijs pugnat. iam supra. xxx.
annos huiusmodi bellum geris. nūc italie. nūc gallie. nūc germanie bestias in
sectaris. z alias q̄dem occidis alias in humanam redigis formas. Nam q̄s etie
q̄sue lit? ex hominib? veneno suo feras efficit. bas tu? v̄mo ancipiti gladio pene
trabilior ex feris itez homines reddit. qd̄ si victrix tua virt? theatz extierit. spes
certissima maioris victoriae dabit. tūc em̄ exercitum aduersus hostes etnos pa
re poterim? cum domesticis fuerint sepati. absit auaricia. faciescat ignauia. cūctas
supbia. nihil est q̄ thurcoz potētiā formidē? vincat se q̄sq̄. necesse est vt sui
potens suiq̄ dñs sit q̄ supare alios p̄cendit. Est igit mea sūia si vocī mee placet
auscultare. Ducte demum p̄feras cum p̄ncipes ad diem p̄stitutam p̄pauerint.
q̄adem q̄s maiestati cesaree q̄s de re bac p̄sultam habui mēs est. medio tpe pul
cerrimam excoles viēne vineam. vbi iam torcular erexit qd̄ vna in cellas vni
purissimā exp̄mit. Hec ad q̄stūm tuū q̄uis tua prudētia p̄ sese meli? oia noscat.
Quae de nouitatib? pauca subūciam ytalica nra excepta etruria vniuersa q̄sca
s angulus ille patrie mee turbulet? ē. v̄nū de pitiliano q̄ ex familia v̄sinoz viciē
rupto federe p̄ ius fasq̄ senen? agz populati sunt. Comes euerfus ei? fidei cui?
nominis illis auxilio est. neq̄ tñ sunul iuncti pares senenib? esse possent. h̄ hnt oc
culea subsidia. Sunt q̄ danculum pecuniam summiſtrant. Veneti mille eq̄tes
miserē. q̄ senensium p̄res adiuuant. His karolus gonzaga p̄fectus est. Sigismū
dus bur exercit? senen? habet. pugnatum est v̄trinq̄ summa vi. p̄ia mea z igne
delet. viciū q̄si ludum respiciūt. Solus roman? pontifex eius litiā arbitratozem
se fecit. v̄bic p̄ter aduersam valitudinem paz hactenus p̄fecit. Spero tñ eius
sapientiam hoc incendium pus extincturam q̄ vltra serpat. Iuuenes q̄si cla
rissim? ille rex aragonum z sicilie sibi fuerit iniuriat? cum gradi z admirāda das
se in portum vsq̄ neapolitanum nauigauere. ac veluti in cursu metum. tum re
gi tum regno se oderunt. Et quoniam paz dilectos in terra cathelanos credi
derunt metus aliquos p̄cep̄ sperauere. Rex autem alphonus quem neq̄ fecit

est ut primum ad errores q̄ in eum p̄ferebant r̄deret. Deinde loquendi que vel
let daret facultas. **L**egebant igit̄ ex pulpito singula capitula accusatōis. Deinde
de testimonijs p̄firmabant. tūz rogabat. an qd̄ vellet obijcere incredibile dictu
q̄ callide r̄nderat. q̄bus se tueret argumētis. nihil vnq̄ p̄tulit indignum bono
viro. ut si id in fide sentiebat. qd̄ v̄bis p̄fitebat. **N**ulla in eum nedum mortis cā
inueniri iusta possit. s̄ nec q̄dem leuissime offensionis omnia eē falsa dicebat. om
nia crimina p̄ficta ab emulis suis. **I**n cetera cum recitaret illuz sedis aplice de
tractorem. opugnatorem romani pontificis. cardinalium hostem. p̄secutorem
platorum. z cleri xp̄iane religionis inimicum. **T**ū surgens q̄rebunda voce. z ma
nib⁹ porrectis. **Q**uo nūc me d̄tam inq̄t patres p̄scripti. **Q**uoz auxilium implo
rem. q̄s dep̄cer. q̄s obtester. vos ne. **A**t isti p̄secutores mei. v̄ias mentes a mea sa
lute abalienauerūt. cum vniuersoz hostem me esse dixerunt. eoz q̄ me sunt iudi
caturi. **N**empe arbitrati sunt si etiam que in me fuerunt. leuia viderent tñ vos
v̄ris sententijs opp̄ressuros omnem oim hostē atz opugnatorem. q̄lem me isti
falsissime mentiti sunt ita si eoz v̄bis fidem dabit. nihil est q̄ de mea salute span
dum sit. **M**ultos salib⁹ p̄strinxit. multos ledorij. multos p̄sepe in re mēsta ride
re coegit tocanto in illoz obiurgatōes. **C**um rogaret qd̄ sentiret de sacro. **I**nq̄t
antea panem. in p̄secratōe z postea v̄x xpi corp⁹. z reliq̄ fm fidem. **T**ū q̄dem
aiunt te dixisse post p̄secratōē remanere panē. **T**ū ille. apud pistore inq̄t panis
remanet. **A**li⁹ q̄dem ex ordine p̄dicatoz a cri⁹ inuebente. **A**ce inq̄t ypocrita. al
teri p̄sciētiā suam s̄ se iuranti. **D**ec inq̄t tutissima est ad fallēdum via. q̄ndā p̄
cipiū aduersarium nūq̄ nisi canē aut asinum appellauit. **C**um v̄o. p̄p̄ criminū
multitudine ac pondus. res ea die trāsigi neq̄ret in die terciū dilata est. **Q**ua die
cū singloz criminū argumēta recitata eēnt. ac subide plurimis testib⁹ affirmaret
Cum surgens ille qm̄ inq̄t aduersarios meos tādiligent̄ audistis. pueniēs est. ut
me q̄s dicentem eq̄s animis audistis. **D**ata tñ lz multis p̄strepētib⁹ facultas vi
cendi. **H**ic p̄mū adeo exorsus dep̄cat⁹ est eam sibi mentē bari. eam sibi dicēdi fa
cultatem q̄ incommodum ac salutē anime sue d̄teret. **D**eide scio inq̄t. **R**. v. plures
fuisse excellētissimos viros. indigna suis v̄tutib⁹ p̄p̄ressos. falsis opp̄ressos testib⁹
iniquissimis. iudicijs p̄demnatos. **I**ncipiēs atz a socrate quem iniuste a suis p̄de
natum reulit. nec cū posset euadere voluisse ut vnoz q̄ asp̄ima boir̄nib⁹ vide
rent. metū temeret carcer. s̄. z mortis. **C**um platonis captiuitatem. anagore
fugam. ac zenonis tormenta. multoz p̄terea gentiliū iniquis tonatōes **P**upili
eriliū **Boetij** simul z alioz q̄s ip̄e boeti⁹ refert. indignam mortem p̄m̄orauit
Deinde ad hebreoz exempla trāsiit. **E**t p̄mū moysen illū liberatōrē ppli. legāla
tozem. sepissime a suis calūniatū esse dixit. tanq̄s seductor eēt. aut p̄emptor ppli.
Ioseph insup a fr̄ibus venditū ob inuidiam. post ob stupri suspitōes in vincula
piectum recessit. **D**ixit bos ysaiam daniēlem z ferme. p̄phas omnes tanq̄s p̄e
ptores dei tanq̄s sediciofos iniquis circūuentos sentētis. **I**ncit etiam susanne iudi
cium. multoz p̄terea q̄ cum viri sanctissimi extitissent. iniustis tñ sentētis pier̄t
Postea ad ioh̄em baptistam. **D**einde ad saluatōrem n̄m descendēs. falsis testi
bus. falsis iudicijs p̄demnatos inq̄t omnib⁹ p̄stare. **D**einde stephanum a sacer
dotum collegio infectum. **A**plos aut̄ omnes morti damnatos. nō tanq̄s bonos
s̄ sediciofos p̄ploz p̄citatores. p̄emptores deoz. z maloz op̄ez effectores. **I**ni
quū esse p̄demnari iniuste sacerdotem a sacerdote. z id factū fuisse docuit iniquissi
me a sacerdotum collegio. **A**tz id exemplo p̄bauit. **I**niq̄ssimū v̄o a sacerdotum
p̄cilio id etiam accidisse mōstrauit. **D**ec diserte. z magna cum oim expectatione
differuit. **A**tz cū omne p̄odus cause in testib⁹ situm eēt. multis rōnib⁹ docuit nul
lam bis testib⁹ fidē adhibēdam. p̄stūm cū nō ex veritate s̄ ex odio ac maliuolētia
z iudicia d̄ixissent. **T**ū odiū cās ita explicuit. ut h̄aut. p̄cul fuerit a p̄uadēto. **I**ta
em̄ verisimiles. ut excepta fidei cā. p̄ua illis testimonijs fides adhibita eēt. **C**om
mote erant oim mētes. z ad misericordiaz flecebant. addiderat em̄ se sp̄ote ad p̄cili

um venisse ad se purgandum. vitam suam et studia exposuerat. officij plena ac vir-
tutum, dixerat hunc morem p[ro]ficeo t[er]tissimis viris ac sanctissimis fuisse. ut in re-
bus fidei inimicis sententijs disceptarent. n[on] ad perfundendam fidem. s[ed] ad ve-
ritatem repiendam. Ita augustinum et hieronimum dissensisse. nec solum diuer-
sa sentisse s[ed] etiam p[ro]p[ri]a. nulla heresis suspitoe. Expectabant aut[em] omnes ut vel se
purgaret retractando obiecta. vel errator venias postulant. At ille nec se erras-
se asseuerans. nec se retractare alioz falsa crimina velle ostendens. Tandem descen-
dens in laudatoz iobis busti dudum ad ignem damnati. Atq[ue] illu[m] bonum iustu[m].
sanctu[m] appellans. et illa morte indignum. se q[uod] patum q[uod]vis suppliciu[m] adire forti
animo ac p[ro]stanti seq[ue] inimicis cedere. et testib[us] illis impudent[er] mentientib[us]. q[uod] t[ame]n
aliqui coram deo. quem fallere non poterat esse roem eoz q[uod] dixissent reddituri.
Magn[us] erat circustantium animi dolor. Cupiebant eni[m] vix tam egregium sal-
uari. si bona mens affuisset. Ille aut[em] in finia sua p[ro]seueras. vltro mortem appetere
videbat. laudas iobem busti. ait eni[m] nihil illud aduersus ecclesiam dei statum sen-
sisse. s[ed] aduersus abusus clericoz aduersus sup[er]biam. fastum ac pompaz platoz.
N[on] cu[m] eccl[esi]az patrimonialia p[ri]mo deberent paup[er]ib[us]. cu[m] hospiti[bus]. deinde eccl[esi]az
fabricis indignum illi bono viro videri disp[er]di illa meretricib[us] p[ro]p[ri]is equoz ac
canu[m] sanguine. cultu[m] vestimetoz et alijs reb[us] indignis religioni r[ati]o. Sic aut[em] mari-
ni ingenij fuit. cum infringere sepi[us] oio sua varijs rumorib[us]. Accesseret q[uod] a non
nullis ei[us] snias carperetib[us]. neminem eoz intactu[m] reliq[ue]bat. pariterq[ue] omnes vlciscens
vel crudescere coegit vel tacere. Surgente murmur[is] silebat. turbam q[ui]q[ue] incre-
pans. postea oronem p[ro]sequebat. Orans atq[ue] obtestas ut eum loq[ui] paterent. cu[m] n[on]
ampli[us] se eent audituri. Nunq[uam] ad hos rumores expauit me[n]te firma atq[ue] intrep[er]-
da. Illud v[er]o admirabile me[n]te argum[en]tum. cecidit dieb[us] fuerat in fundo turris
fecide atq[ue] obdure cui[us] asp[er]itate ipsemet quest[us] est. asseres se ut bonu[m] et fortem vi-
rum decet. n[on] p[ro]p[ri]a ingemiscere q[uod] indigno p[ro]p[ri]o. s[ed] mirari aduersus se inbu-
manitate. q[uod] in loco nedu[m] legendi s[ed] ne videndi q[uod]d[am] b[ea]t[us] facultate. Mitto anxia-
tem me[n]te. q[uod] oportuit illum q[ui]d[am] agitari q[uod] o[mn]i me[n]te excurere debuisset. Cu[m]
tot doctissimos ac sapientissimos viros in testes suoz opinionu[m] allegauerat tot
doctores eccl[esi]asticos in mediu[m]. p[er]lit in suam v[er]itatis suaz. satis fuisse. si
toto hoc t[em]p[or]e summo in ocio summa q[ui]ete sapientie studijs opam dedisset. Hor-
ei[us] suavis apta resonans erat. Quadam cu[m] dignitate gestus oratorius. vel ad in-
dignatoz exp[er]medaz vel ad p[ro]mouenda[m] p[ro]miseratoz. qua[m] t[ame]n nec postulabat nec
p[ro]seque cupiebat. Stabat impavidus. intrepidus. morte n[on] p[ro]temens solum s[ed] ap-
petens ut alter cathonem dixisses. Vix dignu[m] memoria boim sempiterna. n[on]
laudo si q[uod] aduersus instituta eccl[esi]e sentiebat. doctrinaz admiror plurimaz. rez-
scientiam eloq[ui]tiam dicendi suauitate et argutiua r[ati]dendi. S[ed] vereor ne s[ed] om-
nia in pestem suam sibi fuerint a natura p[ro]cessa. Datum deinde sp[irit]um peniten-
ti biduo. Multi ad illum accedere viri eruditissimi ut ip[s]i a sua snia adimoue-
rent. Inter quos cardinalis florentinus eum adiit ut illum flecteret ad viam re-
ctam. S[ed] cum p[er]tinaci[us] in erroribus p[ro]seuerabat p[ro]p[ri]um beresi damnat[us]. et igni
p[ro]bustus iocunda fronte et alacri vultu ad exitum suum accessit n[on] ignem expauit
n[on] tormenti gen[us] n[on] mortis. nullus vnq[ue] stoycoz fuit ta[m] p[ro]stanti animo. ta[m] for-
ti. mortem p[ro]p[ri]us. q[uod] iste appetisse v[er]i. Cu[m] venisset ad locu[m] mortis seip[su]m exiit ve-
stimetis. Cu[m] p[ro]cumbens flexis genib[us] venerat[us] e[st] palum. ad que[m] ligat[us] fuit. Pri-
mu[m] funib[us] madentib[us] cu[m] cathena nudus ad palu[m] strict[us] fuit. ligu[m] deinde circumpo-
sita pect[us] ten[us] n[on] minuscula. s[ed] grossa paleis interiectis. Cu[m] flama adhibita cane-
re cepit vinum quedam quem fuit. et ignis vix interrupit. Hoc mo[do] vir (p[ro]ter fi-
dem) egregi[us] p[ro]sumptus est. Audi hunc exitum. singulos actus p[ro]p[ri]i. siue p[ro]fidia
siue p[ro]tinacia hoc egerit. certe ex p[ro]p[ri]e schola interitum viri descripsisses. Longaz
tibi cantilenam narraui ocu[m] causa. Nihil eni[m] agens aliqui agere volui et res ti-
bi narrare par[is] dissimiles bystozis p[ro]coz. N[on] neq[ue] muti[us] ille c[on]fidenti aio pas-

us e[st] membrum viri. quam i[n] se uniuersum corpus. Neque loqueri
tam sponte venient[er] sibi. qua[m] iste ignem suscipit. Sed hanc satis
parce verbis me in se longior fuit. recte[m] maiore[m] narratione[m] posuerit.
Sed nolui nimis esse loquax. Vale mi[hi] iucundissime Leon. Constan-
tia III. kel. Iunij q[uod] die hic Ieronimus heresi penas luit. Vale meq[ue] dilige.
Tancredi. et Lucretie p[ro]p[ri]a. ex p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a

Monasteria diuentualium diminui ac rueri cernimus. Obseruantium augent
florent. his principum aures parent. neque pontifices alij aut alij plati his aduer-
sant. Nihil enim ab his parochialium iura ledunt. subsidio plebanis non oneri sunt
conuentuales autem nunc offertoria recipiunt. nunc de iure sepulchrali pretendunt. ob
quod res acceptiores omni populo sunt obuiantes quam diuturnales. Taceo de vita dispa-
ri que ipso nomine designat. mihi profecto non videtur expedire romanum pontifi-
cem hanc familiam perstrari debere. Et quoniam tua dignatio veritati fauere ac diuer-
tere scandala per sua virilia persequuntur. presumpti sunt tibi scribere. Intelliges ex istis cesa-
ris animum. et vitile censere pueri. Fratres iohannes homo dei est. populi germanie quasi
propheta eum habent. posset cum vellet eleuato digito magnam turbam facere. sentio
ex his qui penes eum sunt egre sibi esse quod de bulla Eugenij ferret. homo sapiens
spem vultu simulat. prout altum corde dolorem. Quis scio instantiam eius inobi-
lem neque timendum esse quam se apostolice sedis dignitatem ac eminentiam predicauit re-
trocedere liquam. Decet enim summi pontificis prudentiam a his benefacere. eosque pro-
sari qui de romana ecclesia sunt benemeriti. quoniam esse hunc iohannem cum suis fratribus
nemo qui sapiat inficias ibit. Dec bona venia dixisse voluerim. tua dignatio quam li-
bera voce dico in preteritum recipiat meliorem. meque suo more premedatum habeat. Et
noua ciuitate die. xj. Januarij.

Respondit scribentem insolito latino.

Epistola. ccccrrii.

Eneas episcopus sciens. Ambrosio spanochie. S. p. d. Cincurellus pape tabel-
lari tuas litteras ad me detulit. quas recte dixerim litteras. Nescio grece an
hebraice scripsisti. Latine quidem minime. non intellexi vnicuique obuium. nec
penes me quod sunt quos characteres cognosceret. pinde est igitur ac si nihil ad me
scripsisses. Respondeo penes me scripturam tuam. ut cum rome veniam. tibi reddam et a
te petam expositos. Interim non est quod possim respondere nisi mihi gloriolas miser
vale et scias me deinceps latinis litteris non vnicuique mercatorios didicisse. Ex ra-
tione die. iij. Maij. Anno. M. cccc. liij.

Tractatus de educatione liberorum per eandem filium edi-
tus. ad Ladislaum nobilissimum hugarie et bohemie regem.

ccccrrii.

Serenissimo principi domino Ladislao pananiorum ac bohemie regi et potenti au-
strie duci. domino suo. Eneas episcopus tergestinus. Si quem debiti operam dare. co-
tumque se bonis prebere actibus optet. hunc esse te Ladislao rex indicere nemo qui
sapiat inficias ibit. Maximis namque regibus et amplissimis principibus postquam tute-
le finieris annos expectaris impaturus. quibus nisi summum prudentie fueris vi-
uere non poteris. Regna debiti parent et resistunt vicibus. Sicut olim imperatoris
ignouiam roma non tulit. sic hodie regis desidia hungaria detestatur. Nulli ma-
gis quam regnanti opus est sapia quam pacto recte gubernauerit alios. Et quem propter
subuerit error recte suscipiens se potest et ipsam. Sapientia in melius omnia cedunt. Per
me inquit sapia reges regnant et legum adiutores iusta decernunt. Tu ergo dum puer
agis. et cum natu gradus fueris. optimis te preceptis imbui fines. Ad quas res pro
care te quam maiorum tuorum exempla debent. quam romano impio cum maxima laude
preuerit patrum atque matrum progenitores. Et qui te genuit viue atque indelende memo-
rie per albertum. quibus designare sedissimum fuerit. Maior quam regna suscipit. et vir-
tutes quam suscipiat presentaneus est. Succedis in nobilitate. cura ut morum simili modo
saccesor fias. Nobilitas sanctis vestita moribus laudi datur. Nihil est nobile quod vi-
ciosum. Quis enim generosum dixerit hunc qui indigno genere est. perclaro nomine ta-
cum insignis. Sane ut animalia muta quibus laudatis sortibus nemo gene-
rosa optat nisi fortia. Sic homines appellari nobiles iure nequeunt. nisi debite pro-
pria premedati. Miser est ut iuuenalis ait. aliene incumbere fame. ne collapsa ru-

ant subductis tecta columnis. Ad virtutem autem capescendam lraꝝ studia plurimum adiumenti p̄bent. Nec cuiq; magna q̄ regi doctrina p̄gruit. Ad intelligens romanus imperator francoꝝ regi cui tunc amicitia iunctus erat. p̄ epistola magnopere studebat liberos vti suos literis erudiri curaret. Illiteratum q; regem nil aliud q̄ coronatum asinum esse dicebat. Nec ego romanoꝝ principes dum respublica floruit illiteratos esse comperi. sed domi atq; militie. & in senatu & in exercitu dominatam esse doctrinam. manifestumq; omnibus est postq; erulse sunt literę omnes elanguisse virtutes. Nam & armate quoq; militie infirmata est manus. & ipsi p̄ncipat; q̄ si p̄cisa radix. Socrates q̄dem (vt est a boetio relatu) fortunatas esse respublicas opinabatur. si rectores eay studeat sapie. te prigisset. Soli naq; p̄fecti sunt boies q̄ civiles cū p̄bia ptes querūt imisce re. sibiq; gemina vendicat bona. Nam & eoz vitaz q̄ p̄muni fuit vtilitati. & summa cū tranquillitate nullis obiecta fluctib; p̄ sapie studia p̄stat. Principib; igit; & q̄ regnaturi sunt expiundū est totis virib; vt & publica p̄ficiant negotia & p̄bia vendicet. quemadmodu p̄tpib; attinere videbit. Sic enī pecieles ciuilia tracta uit officia. sic archita tarentū. sic dyon syracusan. sic raban; epamunidas. q̄z duos (teste plutarco) platonis p̄stat fuisse discipulos. Pretereo n̄ros scipiones fabios. Catthones. marcellos cētares. q̄bus summa laus summa eruditio fuit. Ad bonū ḡ te modum cū t̄pus aderit cupim; regnatur; vt fatigata magnis calamitatib; hūgaria. ac feuis errorib; p̄culcata bobemia. te duce respirent. splēdoꝝ p̄stino resituant. Quid p̄culdubio p̄sequimur. si spem quam de te p̄bes secuta res fuerit. Quid nāq; bonū de te habuim; sic odor agri pleni cui dñs b̄ndixit. Magnū est future p̄bitatis indicū. qz nec videre nec audire turpia potes. Memo tibi nō modest; sodalis placet. Morales historias totis baur; aurib; indiesq; fieri melioꝝ p̄ceptoris tui monitu niteris. Sic mibi q̄ te instruit teq; obuiat & amat maxime. vir tum doct; tum p̄bus de te locut; ē caspar. cui; hortatu libellum h̄ic de te scribere sum; aggressi. Precat; enī summo studio nos fuit. vt aliq̄ d scriberem; ad eruditōz institutōemq; tuam. aptum & p̄pendiosum. p̄ptauisse. m; hoc oneris alteri fuisse mādatum. q̄ & pulchriora & meliora q̄ nos tradere potuisset. Nec enī tu es quem mediocria deceant. neq; nos sum; q̄ sublimia p̄stare valeam; . Sz neq; obsequium tibi neq; p̄ceptoris tuo voluntatem negare debuim;. ne vel maiestati tue vel dilectioni sue videamur aduersi. nūc p̄sertim q̄ saluato ris n̄ri natalicia celebram;. in q̄b; mos est fidelib; xpianis inuicem munera missi tare. donandum q̄dem tibi aliq̄d hoc tpe fuerit. Sz q̄d est q̄d elargiri tibi nostra paup̄as queat. Non possum; cum piscatore dicere. surge & ambula. qz nec hui; meriti sum;. nec tu deo fauente b̄ indiges auxilio. Sz aux; & argentū nō est mibi expiri l; & dicere. Quid ḡ tibi donare aliud possum;. q̄z tui q̄d inḡi p̄ab; flagitatur. p̄stant auro atq; argento virtutum p̄cepta. q̄bus si q̄s equos vestimenta lapillosq; p̄ulerit. is equo aut lapidi q̄ sapienti viro similior est. Et bis ḡ succincit opusculum tue fuituri deuoceram q̄d tibi nascente dño iuxta representatōz ecclesie tot annis institutū dono darem;. Nescio q̄ pacto in manib; creuit op;. obscuritatem dum fugim;. breues esse desinim;. Est enī op̄i modus. nec fastidienti plixi tati nec tenebrose obnoxi; breuitati. Tu paruum mun; ex paup̄e domo benign; suscipe boniq; p̄sule. paruumq; p̄cio nō vtilitate pensabis. Hoc enī libello quē in p̄es q̄tuor diuisim;. q̄ regis pueri. que iuuenia. que viri queq; senis esse studia dicant;. vt ex claris auctorib; accepim; tue sublimitati monstram;. Speram; enī bas omnes etates nō ingressur; te moto. verumetiam egressur;. ad quas beate beneq; dirigendas. q̄d defuerit scriptis n̄ris (non q̄ppe id paucum erit) ex alioꝝ fontibus hauries. Vale.

De pueror; ingenio naturali. Et quomodo natura ipsa ceca est sine disciplina
Rubrica prima.

Omnibus q̄ ad stutis culinē ducendi sunt pueris. naturaz in p̄mis bonā
discipline capacē esse optz. S̄ b̄ac p̄stare neq; tū est neq; humani stu-
dij soli dei mun⁹ est celestiq; bonū. Pauci repiunt q̄bus natura indocil
sit. Sicut em̄ aues ad volatum. Quintilian⁹ ait. eq̄ ad carsum ad leuiciā gignit
sic bovis est apta agitatio mētis atz solertia. Ebetes vō atz indociles nō magis
fm̄ nāz q̄ pdigiola corpa z insignia mōstris edunt. Et q̄uis alius aliu p̄ter in-
genio. nemo tñ repit q̄ n̄bil sit studio p̄secut⁹. S̄ accipim⁹ nāz tibi esse rectaz z
docilem: supest igit̄ vt disciplinaz z exercitatz suscipias. Sicut em̄ ceca est sine
disciplina nā: sic sine natura macerata est disciplina. in vtrazq; paz momēti fue-
rit si subtraher̄ exercitiū. S̄ p̄sce trib⁹ absolutio p̄at. Accede igit̄ fauete numine
z accipit̄ discipline regulis exercitatz vtur̄ amplectere.

Quod in duobus p̄cipue pueris sunt erudiendi.

Quo sunt in pueris erudicēda. corp⁹ z aia. de cura corpis pus. Nam in m̄ris
vtero q̄dem formari corpusculū pus: deinde aiaz infundi dicim⁹. Erudi-
tōnem deinde mentis annectem⁹. infidum m̄ritim agem⁹. Quidam fieri
vtrūq; simul cēsent ab infantia: z p̄mis vt aīte vnguiculis incipe debere institu-
rōz pueri. S̄ p̄terita sunt h̄ t̄pa tibi (vtinā nō ignaue) ad etatē tuam festinādū
est. ad h̄ te puerz bēim⁹. audi p̄cepta q̄ dam⁹ puero: dum te alloqr̄ teq; p̄moneo.
z p̄ceptores tuos q̄ tuam curam gerūt omēs alloqr̄. Ademinisse nāq; illos optz
eoz que ad troyanum cesarē plutarch⁹ scribit. q̄ publico p̄mone discipuloz deli-
cta in p̄ceptores refundi p̄memorat. deprauiatū em̄ neronis ingeniu. nō defuerūt
ei seneca ascriberet. Socrates cū malo inductū bone inuoluit puerz asperisset. pe-
dagogum ei⁹ p̄cussisse tradit. Relatum est a babilonio dyogene Leonidaz alexā-
du p̄ceptorem q̄busdam illū vicis imbuisse. q̄ robustum q̄z tiam maximū reges
ab institutōe pueri sunt p̄secuta. Insulsi q̄ atz aio deliri sunt. q̄ filioz suoz curaz
q̄busq; z sine vllō delectu p̄mittūt. Ego illos aut eruditos eē voluerim qd̄ p̄mū
est. aut se nō eruditos scire. Nil em̄ peius ē bis q̄ paululū aliqd̄ vltra p̄mas lrās
p̄gressi: falsam sibi (vt q̄ntiliani v̄bis vtamur) scie p̄suationez induerūt. Recte
igit̄ philipp⁹ macedo alexandro filio suo p̄malis elemēta ab arestocile tradi vo-
luit: immo illi etatis p̄bo. M̄scie q̄s erroris inde locū fecit. Recte etiam pe-
leus acbillis cure p̄benicem p̄fecit vt ei dicendi p̄t z agendi ductor foret z ingt̄.
P̄porret aut̄ p̄ceptorz vitam nullis obnoxiam eē crimini b̄. irrephēnos mores
optimū expimentū vt nec bēant vicia q̄ vetant. Non sunt austeritate tristes. nec
p̄nūitate nimia dissoluti. q̄s nec odire nec p̄temnere iure possis. q̄z fimo pluri-
mū de honesto sit. ne ab his vicia discas q̄ postmodū sit opus dediscere. in q̄bus
eruendis magna difficultas est. z on⁹ deo cēdi graui⁹ est q̄z docendi. p̄t qd̄ Ti-
motbeum claz in arte tibiaz duplices ferūt ab his q̄s alius instituit̄ soliti exi-
gere mercedes q̄ si rudes discipulos accepisset. Tecū certe a ctum est optime. q̄
tales sortit̄ es m̄gtos. q̄z si p̄cepta tenuer̄. z optimi viri possis z clarissimi regl̄
asseq; famam. Porz offis est vt sicut coloni suis arbusculis circūponūt sepes. sic
tibi p̄sona laudabilis vite instituta admonitioneq; circūferat. vñ rectissima mo-
rum germina pulluāt. honestat̄ em̄ fons atz radix est l̄tima disciplina. Tecū tñ
monit⁹ nō plagis agant. q̄uis em̄ cedi discipulos sit receptū. z Crisippus nō im-
probet. Iuuenalisq; v̄ba ferant. Metuens v̄ge iam grādis achilles cātabat pa-
trij in mōtib⁹. Mains tñ apud me p̄odus bnt Quintilian⁹ atz plutarch⁹ q̄ ad
honestā pueros studia nō plagis aut v̄beribus. s̄ monit⁹ z rōmb⁹ ducēdos aūt.
v̄bera suos decet nō liberos. Mobilib⁹ pueris z maxime regū maiorz laudes
ac vitupia q̄ verba p̄moditatem afferunt. Illa ad honestā p̄citant. s̄ a turpitu-
dine cohibent. In vtriq; tñ adhibēdus est modus ne qd̄ nimis sit. Pueri nāq;
in modicis celebrati laudatōib⁹ intumescūt. nimis aut̄ affecti iniurijs frangunt̄
animoq; deficiūt. at ex plagis odiā surgūt que ad virilitatem v̄sq; p̄durāt. Ad-
discenti aut̄ n̄bil magis aduersum est q̄ p̄ceptores odisse. quos tu si recte facere

volueris non minus amabis q̄ ipsa studia. ⁊ parentes esse non q̄dem corpis s̄
mentis tue iudicabis. multum hoc ⁊ pietas studio p̄fert. **A**udi rursus **J.** uenale
dij maior vmbra tenuē inq̄ ⁊ sine pondere terram. **S**pirantesq̄ trocos ⁊ in
vina p̄petuum ver. **Q**ui p̄ceptorem sancti voluere gentis. **E**st loco.

De cura corporis ⁊ q̄liter nutriendi sunt pueri.

Rede p̄ceptoribus sat dictum est. **N**ūc viden. s̄ arbitramur quō illi corp̄
tuo curam p̄bere dñt. **Q**uam p̄suetudinem puerile corpus accepit. eandē
suare succedere tpe cupis. **C**auendum est isq̄ ne nimis molliē enutria
ne somno plus q̄ satis est. aut q̄eti indulgeat. **N**ollis educatio quam vocamus
indulgentiam. nervos omnes ⁊ mentē ⁊ corp̄is frangit. **V**itanda est plumarum
mollicies. herere sericum carni nolim. infidum grosso lino vtendum est. sic sunt
mēbra solidiora. ⁊ laboris magis patia. **C**ūq̄ sis natura pulcerrim⁹ ⁊ digna sce-
pro soboles studendū est vt gestus forme r̄ideant. vt recta sit facies ne labia
detorqueas ne linguam sugas. ne vicium ebrietas effū gas. ne vilem imiteri
nalitatem. ne supin⁹ sit vultus. ne delecti in terram oculi. ne inclinata vtralibus
cernit. ne inducte rufice man⁹. ne status indecorus. ne sessio irridenda. **C**ilior⁹
motus apte retinendus. recta sunt brachia. neq̄ in p̄ferendis pedib⁹ rusticia. **N**ī
bil pōt placere qd non decet. **N**onit hoc **P**hilippus alexandri p̄. q̄ cum multos
q̄ bello cepat venundans. sublata impeditaq̄ tunica sederet nequa q̄ decore ⁊
vnu ex his q̄ venūdabant clamaret. **I**gnosce mibi philippe. nā a p̄emibi amī
citia tecum est. **C**ū sibi amicus esset homo infrogat. **E**t illo p̄pius accedēte atq̄
submissa voce dicente. parūper inferius claudem demittito. ita em̄ inep̄ sedes
istum ait philipp⁹ dimittite. **N**am q̄ beniuolus atq̄ amicus cēt latebat. **S**eruand⁹
us est igit̄ in motu omniū statu decor. **I**n q̄ re tam curiosi greci fuerūt. vt gest⁹
legem p̄scripserunt. quam chronomica vocauerūt. eam socrates p̄bauit. **P**lato
in q̄te ciuiliū actionum posuit. **C**risippus in p̄ceptis de educatōe liberor⁹ non
omisit. **S**unt etiā corp̄is q̄dam certamina q̄ minime p̄temni dñt. s̄ eius rei p̄-
ceptores audiendi sunt. vt q̄ntum satis erit in bis labores. q̄ ⁊ apta q̄dam mē-
broz op̄positio simul ⁊ robustitas acq̄rit. **B**ona est in puer⁹ corp̄is habitudo bo-
na q̄ senectutis fundamēta facit. **C**ūq̄ regem inesse p̄liis sepius oporteat. mili-
tariū certaminibus exercere pueros. **Q**uenit. quem regni gubernacula manēt.
Bellum em̄ educatum in vmbra corp̄is habituē repudiat. **M**acillētus autē
miles ⁊ bellis affuet⁹ in certaminib⁹. pugiles feroces ⁊ struccas p̄io. **P**ulsat aci-
es. **N**on q̄ ab re fuerit te quem sepe d̄ thurcos pugnare necūm erit. arcū in pue-
ricia tendere. fundam iactare. rotare. sagittam dirigere. **B**astam iacere. eq̄s ascē-
dere. cursitare. saltare. inesse venationib⁹. nā cisci mandī piciam. **N**ihil est turpe
discere qd lz boneste facere. **A**udi virgilium de pueris ytalor⁹ que referat. **N**atos
ad flammā p̄mū deferimus. seu oq̄ gelu duram⁹ ⁊ vndis. venatu inuigilat pueri
siluasq̄ fatigat flectere eq̄s ludos ⁊ spicula cedere cornu. **C**eter⁹ nec puero ludos
infidexim lq̄non sunt obsceni. ludere cum eq̄libus pila. quēdmodum tibi **P**o-
hannes binderbach vir doctus p̄cepta p̄scripsit. ⁊ lauro ⁊ p̄ho. **E**st trocus. sunt
⁊ alij pueriles ludi. q̄ nihil turpitudinis hñt. q̄s tibi nonnūq̄ p̄ceptores p̄mitte-
re dñt vt sic laboris remissio fiat. ⁊ alacritas excitet. **N**on est sp̄ lris seriosiq̄ re-
bus incubendum. nec inmensi labores sunt puer⁹ adūciendi sub q̄bus defessi cor-
ruant. **I**n alio q̄n pondere molestiq̄ p̄ssī doctrinam minus māsuerē percipiant. **P**lā-
te nanq̄ cum modicis alunt aquis. multis suffocant. **M**osse op̄z vitam nrām
in duas p̄tes esse diuisam. in studium ac remissionē. **S**ic viglie somnus par bel-
lum estas byems operosi festiq̄ dies laboris adimentū est oīū. **I**taq̄ nec labo-
rem sumere nimis. nec ocio nimis indulgere op̄z. **H**ostes em̄ disciplina ⁊ vt a
platonē dictū est labores ⁊ somni.

Quali cibo et potu pueris uti possint.

Sapientia puerorum exercitia que regnum expectant alia debent esse. Qualesque ludis
tam tenes. Nunc de cibo potuque dicam. Modicus ac temperatus cibus. ut
hieronimus ad rusticum scribit. et carni et anime utilis est. Hic igitur non ut
tales et tantas assumas escas. quibus nec corpus oneret. nec libertas anime pregra-
uet. Et quis cibi refutandi sine que difficile digeritur. prouidendum tamen est ne deli-
catis assuetus cibariis omnia demum fastidias. Non solum est in urbibus degendum.
Eris nonnunquam in castris. in siluis. in desertis locis ubi necium erit grossioribus uti
cibus. Sic nutriendus est puer. ne cum tempus expossulet. bouinas carnes ab-
horreat. Adde quod bellatori homini futuro puerit porrigere dapes. non que delicatius
et que robustum corpus efficiant. Si quis preterea passulis. amigdalis. confectis ex
siccaro cibus. paruis auculis. bedulis. agnuculis lenioribusque semper mensis utatur
quibus demum mensis releuari restaurarique poterit si cepit egrotare.

De supfluitate in esu quarundam patriarum.

Quamquam non aliquid quod multi ex tuis subditis reprobant. Quis enim vel austra-
lis est vel bugarum vel bobem. que de frugalitate mensez libenter audiat dispu-
tantem. Quid enim est quod in his regionibus maioribus offerat preconiis ciba-
riorum luxurie et laute glorie mense. Quid est quod familia magis prebet magisque predicet. Quod
diuitis cene numerosa fercula. Ille magnifice inquit. ille celebrat. illi volup-
te seruierim. cuius culina semper fomat. semper vincta est. cuius gule nulla obstat pre-
cia. que splendide cenat. et raris et longe quesitis utitur ferculis. Cui cellaria redun-
dant ferculis patentque omnibus. Sic histrio loquitur. sic parasiti scurrarumque solent.
quibus viuendi cura in solo palato consistit. Et que sardanapalli sequentes ingluui-
em. gruis collum mallet hinc suum. Sed nihil est optime puer in dolis. quod eque
effugere sapientem oporteat. que viuere ad ostentationem. populares aures sequi. non
autem veram rationem vix adeo viuendi ducem habere. Perempti sunt inanes rumulcu-
li. fugiendi assentatores. Non est appetenda laus que ore ab insani manat. Clarissimi
in patruelis tuus fridericus cesar. qui nunc monarchiaz tenet imperium. tanquam sapiens
tam sobrium se ostendit. non vino non cibo se implet. castigata prandia castigatas
agit cenas. non curat sed quod de se bibant ferant. Sapientem namque non ebriorum preconia
venant. sed longius euagimur. Quid sibi vult tanta ferculorum numerositas. que di-
uersitate carnum atque saporum delectatione priuatus quasi captiuus tenet. Nonne mor-
bi ex nimia saturitate contrahunt. Quot sunt que postquam gule voluptatem expleuerit.
vomitur coque sustinere molestiam. ut quod turpiter ingereretur turpiter egerant. Affe-
rent ministris tui si sapienter coram te non plurimas epulas. noli perficere numerum. que te
regunt et sanitatis et virtutis et maiestatis et regis et loci consideratio habebant. Impa-
toriam domum iulius cesar nisi solene primum fuisset tribus voluit ferculis ostentari.
Cesar augustus in summo fastigii culmine secundario pane et pisciculis contentus iubi-
lus erat. Dicit aliquis. quod nero. quod caligula. quod vitellius. Nunquam premissatorem in
modice frequentam. baud inficiamur. sed imitari optimos non pessimos et gloriosos
non illaudatos decet. Rursus adiciat alii in italia ubi famem calor extinguit.
aliter in germania ubi frigus comedendi. prouocat appetitum regulanda est mensa
Nec hoc negamus. At non multum comedere cuius ardet stomachi rabies. sed varia
illum sumere preciosaque prohibemus. Meminisseque te volumus dicti priuatus vocabu-
li. Non enim ut greci. sic et maiores nostri spotationes premissatoremque voluerunt. quasi vini
cibique gratia prouentus. sed priuatus ut simul vinceret. Socrates multos pretere velle vi-
uere dicebat ut ederent et biberent. se autem precepsa et edere et bibere ut viveret. Ad
quem modum quicunque se limitauerit is profecto non magnos sumptus in cenis ha-
bit. paucis namque et minimis rebus natura contenta est. Aristoteles vir datus et indi-
tus cum de voluptate gustus atque tactus. id est cibi et veneris desuperaret. ab his proficere-
rent sensibus delectationes solas hominibus omnes esse cum beatus afferebat. Atque idcir-
co in pecudum bestiis ferarumque numero quasi esset his voluptatibus impeditus. Letere

et rebus alijs p̄cedentes homini tñ p̄rie sunt sicut apud macrobium in satur-
nalib⁹. Eustachib⁹ affirmat. Quis igit hñs aliqd humani pudoris voluptatib⁹
bis duab⁹ cocundi atq; comedēdi gratulet. q̄ p̄munes sunt cum asino ⁊ s̄ oī m̄
de venere adolescentem magis q̄ puer p̄mone facere oportebit. Inter
cenarū sumpt⁹ respēdīm⁹. Catonis s̄mo venit in mentem. q̄ cū apud romanū
p̄lm in p̄dgalitatē ⁊ in modicos sumpt⁹ inueberet. Qz inq̄ difficile est adve-
trem oīem h̄e q̄ anres nullas h̄z ⁊c.

Ne pueri immoderati sint in bibendo. ⁊ q̄ turpe est eis vinum appetere.

Rurum cum delectatio gustus plerūq; nō min⁹ in potu q̄ in cibo detineat
Cauendum est tibi ne vel multib⁹ vel optimib⁹ fias. oīm⁹q; inebriem
vitabis. Sit moderata bibitio nō que mentem grauet s̄ q̄ sicim auferat.
Multus succi in pueris est. lacte sunt ⁊ sanguine pleni. raroq; sitim sentiunt. Ap-
petitōre vini puero nihil turpi⁹ est. Cus vini sicut Valer⁹ ait. romanis olim se-
minis ignotus fuit. Quid pueris ferem⁹ ne pueroz bachari mētes aut vini fur-
gentem ingenij iugulabim⁹? mero. Quis thettonico more in vas vino miscere
aquam. mibi tñ nulla rōne p̄suasum fuerit fumosum vinum nisi ad castigatam
pueroz mentis apponi debere. Relatum est mibi ex bobemis p̄cerib⁹ quēdam
fuisse q̄ liberos ab infantia suos atq; ab ip̄is in cunabulis solius. Valuatia aut
reuolū magnis ⁊ crebris haustibus assuefaceret. Sic em̄ aiebat. Post q̄ viri fue-
rint multūq; biberint. nulli⁹ vini potentia mentem amittit. Sic fortasse nutri-
tus fuerat Cirus iunior q̄ cum lacedemonios vt secum societatem inirent hor-
tare. Cor tibi dicebat longe graui⁹ esse q̄ fratri. Nam ⁊ plus meri q̄ ille biberet
⁊ meli⁹ ferret. Stulta ⁊ inanis cautio. ne sis aliqñ ebrius temp̄ ebrium esse. non
p̄dunt q̄ sic nutriti sunt mētem. cū maxime bibūt. s̄ stultam adberētēq; temp̄
ebrietatem p̄tinuāt. Non ibi memoria est. nō viuoꝝ ingenij. nō bonarū cupido
artium. nō glorie nō honestat⁹ studium. Qz ne cū istiusmodi beluis p̄dictari vi-
deamur. q̄bus int̄ homines locū dare scelus arbitramur. ad platonem trāscām⁹
⁊ quam ille diuinus vir de vini potu suam tulerit audiam⁹. Dicens non passum
haurienda vina s̄ modicis ⁊ honestis int̄ bibēdum remissionibus refici integrā
riq; animos ad instaurāda sobrietatis offīga sapientē existimauit. nec diffūgen-
das esse oīno vini potatōes. q̄ nullus p̄tinens p̄sus aut t̄patus satis fidelis vi-
teri p̄t. cuius vita nō int̄ p̄cula vicioꝝ ⁊ in medijs voluptatibus illi cebris explo-
rata sint. Nam tui libentē ḡeq; omnes diuinoꝝ incognite sunt. q̄q; illoꝝ oīno
exps̄ sit. si cum forte ad p̄cipiendas has voluptates aut voluntas tulerit. aut ca-
sus indixerit aut necessitas impulerit. mor̄ deliniri ⁊ capi. neq; mentem eius aīn-
q; p̄sistere necesse est. Muniēdus est q̄ puer aduersus vinimaliciam. nō fuga sic
egyptij faciūt. neq; inurgitatōe sicut bobemis placuit s̄ animi vigore ⁊ p̄stan-
ti p̄ntia. ⁊ vsus moderatōe t̄patus fiat ⁊ p̄tinēs. Vitimur aut̄ vino nō nobis vt
dominet. s̄ vt calefacto simul refectoz animo si q̄d in eo vel frigide tristitie vel
torpentis verecūdie fuerit diluamus. q̄d tūc faciamus. cū modicum ⁊ tolerabi-
le vinum sumim⁹. Sint q̄ diuina q̄ te p̄ntē sunt ⁊ in cibo ⁊ potu castigata. suisq;
regulis limitata. sobria sine luxuria. ne vel anime vel corp⁹ offīcia p̄pediāt. Nō
sit illic tristitia nec vult⁹ nubili. assit ⁊ aliqñ risus. Non lauto. Crasum quem se-
mel in vita risisse Cicero scribit. Nam saluatorem n̄m risisse nunq̄. alteri⁹ q̄ bo-
minis offīcium fuit. Assit in diuino grauitas s̄ leticiam nō excludat. Assint vo-
luptates s̄ lasciuia nō inducat. Assit musica oblectamēta s̄ nihil turpitudinis
afferant.

De corp̄alibus delicijs p̄spiciendis.

Qz corpus adhuc tractam⁹ cultum. succincta platonis s̄nia referen-
da est. Dis tantū indulgeri corp⁹ vult. vt p̄bie misterij p̄stare possit. Qd
dictum p̄udent putam⁹. si reipublice curam sub p̄bie studio volum⁹ p̄te-
neri. Nam q̄ corp⁹ optime curāt. aīam nō q̄ eius p̄uitio vt d̄z negligūt. nihil ab

his differunt. q̄ ut organa p̄fectissima possint habere omni studio acquirunt. ar-
tem h̄o cui? q̄a p̄parant organa omnino despiciunt. Contra v̄uandum est. Nam
castigare et p̄pescere eius impet? velut immanem quādam beluam oporteret. et ei?
aduersus animam temerarios mor? rōnis habena cohibere. Pitagoras cum in-
cellerisset ex familiarib? suis quādam exq̄sit? ut pinguis fieret indulgere cibarijs
hic inq̄t non cessat molestiorem sibi carcerem struere. Seneus h̄o Pompei? cui
magno cognoscere fuit. cū aduersa valitudine laboraret. iussit medic? ut turdo ve-
laret. Illum sui frustra q̄sire: Erat em̄ p̄ter anni t̄pus. Aliq̄ ex familiarib? q̄-
dam dixisset fore ut apud Lucillum turdi. quem penes annū integr? nutrent
inueniri possent. Tu ille q̄uis egrot? Inq̄t nisi Lucillus studeret delicijs. vine-
re Pompei? nō posset. ac diuissim? medico patu facillimis ac vilib? vsus ē. Illud
solum cibo curandum est. ut necessitas corpi tribuat. ut possit ēē laboris paties
Itaq? ventri nō ad voluptatem. s̄ ad sustentatōz porrigere optz. Nam q̄ cenas
sp̄ atq? coqs mēte agitāt epulazq? gr̄a terras mariaq? p̄scrutant. miserabili ad-
modum vilitate p̄munt. et quissima d̄no tributa pendūt. mihi leui? patientes. q̄
ad apud inferos penas dant veluti ignem diuidentes et cribro aquam ferētes. ac
p̄fissum vas implere anhelātes sicut basili? ait. Querit q̄d de vestitu ceterisq?
corpi cultib? sentiam? absoluiam pauc? q̄d arbitror faciendū. Tonderi aut ani-
mari vltra q̄ necessitas sit aut muleroz est? testimonio dyogēni? aut iniuriar?
itaq? occupatū esse in corpi ornatu aut leui? est? bois aut oino vani. aut illi? q̄
p̄baz insidiat? v̄ginum matronazq? castitati. Obsuandum est sup̄uacue molia-
ris ne plus corpi tribuas q̄ anime p̄modum sit. turpeq? regi fuerit p̄ nimiam
corpi curā effeminatū videri. Est aut adhibēda in omni cultu mūdicia. nō odio-
sa nec exq̄sita nimis. s̄ agresteq? fugias et inhumanam negligētiam. Nam demo-
stheni? et hortensio p̄bro datū est. qz vestitu et cetero cultu corpi n̄tito venusto ni-
misp̄ accurato fuisse tradunt. Puero tñ et viro regi dignitas b̄nda est. Nedum
tactantie rumorem fugit in auaritie. labat infamiam. q̄ nihil est in p̄ncipante de
testabilius.

¶ Qz nihil est in terra p̄ciosi? nihil p̄stantius illuminato intellectu.

Absolutis breuiter his que de corpi cura dicenda sensui? ad institutōz
mentis festinat oīo. In q̄ re p̄suadere volū? nihil esse q̄d homines in ter-
ra possideant p̄ciosius intellectu. Cetera q̄dem humane vite bona pusilla
sunt atq? indigna. q̄ multis laborib? insectemur. Pulcra nobilitas s̄ alienū bonū.
P̄ciosē diuitie. s̄ fortune possessio. venusta gloria: s̄ inconstans. Forma decēs
s̄ caduca puoq? durans t̄pe. Optanda sanitas s̄ p̄mutationi. p̄sus obnoxia. cō-
cupite vires s̄ egritudine aut senectute facile p̄tabescūt. Nihil p̄stat? intellectu
et rōne. Docuillus fortune t̄llet incurfus. nulla calūnia distrabet. Tuncq? reliq?
omnia t̄pe minuant. scias et rōem senect? auget. Bellum singula trabēs atq? oīa
ferens. solam doctrinam neq̄t eripe. Megaraz cū demetrius captam solo cōficer.
Stilphonē p̄bm illi? oīm nudū interrogauit. an suor q̄cōq? amisset. Cui stilpho-
band eq̄dem inq̄t. bellum em̄ nulla ex v̄tute spolia ducit. Ac socrates cū h̄orgi-
as p̄contaret. an p̄fay regem felicem ēē putaret. Nescio inq̄t q̄ntum v̄tut? beat-
etum est et mēorie p̄mendato. Adulāe rex olim dixit me q̄uis regna tibi maria
debent? non tñ felix dici poter. nisi v̄tute p̄dit? et aīe magis q̄ fortune bonis ba-
būdauer. Regna v̄aq? et opes nō magis possidentiam sunt q̄ cui? feliq?. s̄ v̄tut? in se-
culari ludo nūc huc transeunt nunc referunt illic. Sola v̄tut? et v̄tutis et mortuo
stabilis est et firma possessio. Turc? v̄tutib? solo inq̄t. Et nos nō p̄mutabim? cū
v̄tute diuitias. Tibi s̄ cum diuitie affluāt. curandū est ne v̄tutes desint sine q̄b?
nedum regis s̄ nec viri nomen q̄sq? mereat. Sicut byemi necia p̄ serenitate pare-
p̄luuit. ita et boni et optimi ad senectutē v̄tut? v̄tutis in puericia vendicare dñe.

Quis nouit humane vite variabiles casus. Nihil est sub luna fixum nunc diuites homines sunt nunc pauperes. nunc regnant nunc viuunt. nunc sanitate gaudent nunc egorant. Nemo scit mane quid vespere veat. Nemo tam diuinos habet fauentes creaturum sibi ut polliceri possit. Ob quas res Theophrastus ut scriptum apud Eusebium de Cicero refert. sic dicere solitus erat. Nam quod audita a docto meminisse viro futuris mecum promittebat miseriae. aut mortem acerbam aut exilium mestam fugam. aut spem aliquam in mole meditare malit. ut si quod iniecta duritas casus foret ne me impatus cura laceraret repens. Sed nulla res est quod aduersus nouerunt fortunae impet. certe quod philosophia sola me prebeat. Hinc iunior dyonisius cum eiectus tyrannide et in exilium actus interrogaret quid sibi plato et philosophia profuissent. ut eorum rident animo facileque ferres fortune mutabilitate. Siue igitur aduersum nobis siue secunde res fuerint. ad philosophiam quod est virtus studium recurrere debemus. cuius potissime reges prouidentiores existere. Plura sunt noxia regi. quod sicut Aristoteli placet lex est quidam aiata. Magnitudo est regni pondus. quod non tamen sui curam rex habet ut ut salus fiat. Si ipsi quod ut crederent sibi multitudinem recte dirigat per iustitiam in viam salutis et pacis. Scriptum est enim rex insipiens dissipabit populum. sapiens autem ciuitates dirigit. Certe quod regem inquit. Nullus est quem oporteat vel plura vel meliora scire quam principem. cuius prudentia de omnibus potest esse subiecta. Ideoque salomon cum tanti ponderis ciuitate in se sentiret. optionemque habuisset. ut quod vellet a domino postularet. Habes inquit tuo cor de ore ut iudicare possit populum tuum. et discerneret inter bonum et malum. Probi sapienter autem in accedo cum alexander filium suum promoueret. iubeat eum ut et aristoteli obsequaretur et philosophia studeret. et adiecit. Ne multa huiusmodi agas que me perit egisse.

De philosophia studio sicut omnibus sic et regibus utile esse dinoscitur.

Quemadmodum tibi iam persuasum esse putamus puerum quod regnatur sit necessarium est phantasiis studium. Philosophia vero omnium in artium. quam plato donum. Cicero inuentum vocat ab his laudabile propter potestatem. Nec re propter ad diuinum cultum. deinde ad ius hominum quod situm est in genere humani societate tuum ad modestiam animi erudit. et ab animo tanquam ab oculis caligines remouebit. ut omnia super prima media et ultima videas. Quis igitur istis insudare noluerit quam tantum ex his fructus percipit. in quibus est boni ac mali noticia. quod nobis perita referant. praeterita moderent. futura inducant. Sine istis oia etas ceca est. Nec alieno carere ducatur potest illiteratus princeps. Quis adulatoribus plene sine regum aule. de rebus principi dixerit. In non produciibile est regem istas nosse. ut in philosophia libris ipse veritatem sibi indicet. Semetipsum quippe valeri. Ptolomeum regem monebat. ut libros de regno in primis sibi oparet atque plegeret. Quosam amici non audet monere reges. Nec in libris scripta regiunt.

Quo tempore pueri istis tradi debent.

Quidam est igitur summo studio istis opera. si quaestum olim fuit. quod tempore tradi istis pueros oportet. An septimum annum si placebat theodosio. quam illa pueri etas et discipline capax et laboris patiens videretur. Idem quod precepit heraclitus. si aristophones atque crisippus quibus et quintilianus assensit. nullum tempus cura vacare voluerit. Fuisse igitur ab ipsis conuincibile incipiendum ut nutrices etiam non in bil tibi potuissent quod si fieri posset sapientes. Crisippus optauit. ne quod ab illis praetagonis sibi posset. deteriora namque peritiam haberent. et bona facile mutarent in peius. Nam primo sapientia potest et elegantia sepe filijs profuit. ut de cornelia gracois matris plerique scribunt. cuius eloquentia in filijs redoundabat. Multum inest factum de huiusmodi an rudem praedentes an stulte que pueros nutriunt. siue matres sunt siue alie quouis. Sed tu nutricia iam euasisti iugum. in fenum clarissimam et ultra modum eloquentissimam per amisti quam nouisse potuisti. si omittam praeterita quod magis culpamque refoveram praeterita et tempus in quod nunc es veniamus.

Qualibus precipue instrui debent pueri xpiani.

Quodam te instructū esse ut xpianū decet. oīes scire dñicam. Salutatōs
beate marie & gñis iohis euangelium. simbolū fidei. collectas q̄s plu-
res. & que sūt mortis pctā. q̄ spūs sancti dona. q̄ magna p̄cepta dei. q̄ opa
miscōie. que tenet saluāde anime & in celū referēde sit via. p̄sualū tibi nō am-
bigim⁹. post hāc vitam rep̄ri aliam. q̄ bonis leta dulcisq̄. malis amara sit & mo-
lesta. Hoc est nō sacri solum codices. s̄ ipse gētilis q̄s oñdunt lre. Socrates em̄
ut apud ciceronem legim⁹. duplices eē vias duosq̄ cursus aīar. a corpore excedē-
tium differebat. Nam q̄ humanis viciis atq̄ flagitijs inq̄nauissent. & totis se libi-
dīnib⁹ dedidissent. vel in republica violanda frandes inceperant. bis denūm qd-
dam iter esse sedūsum a p̄silio deorū. q̄ autē integros se castosq̄ seruassent. eēnt q̄
in corpib⁹ humanis vitā imitati deorū. bis ad illos a q̄b⁹ eēnt p̄fecti reditū facile
patere. Quid nos dicem⁹ q̄b⁹ euāgelia p̄dicata sunt. Et q̄ saluatoris incarnatoris
tot miraculis p̄firmatas scire magis q̄ credere videri possum⁹. Nos q̄dem si re-
cte sapim⁹. hāc humanam vitam nihil eē arbitramur. nec bonū q̄c̄ existimādū
esse censēbim⁹ q̄s ad vitam alteram nō sup̄editat vtilitatē. Non itaq̄ dignitatē
nō amplitudinē maiorū. nō corpis vires. nō formam. nō magnitudinē. nō a cū-
ctis hoīb⁹ habitos honores. nō ipm̄ impium. nō q̄c̄d dici pot̄ in hac vita excel-
lens. s̄ vltra p̄cedere spēs nre debēbūt. & ad alteri⁹ vite p̄paratōes cuncta mo. iri.
Que autē illa sit vita aut q̄ pacto illa viuā. plus negocij eēt oñdere q̄ nos imp̄-
tia suscepiim⁹. Maiores etiam auditores q̄ ipse sis ad p̄cipiēdum res ip̄a req̄rit
S̄ hoc solū dixisse sufficiat. si q̄s oēm post creatos boies felicitatem mēte p̄cipi
at. simulq̄ in vñs p̄gerat vniuersum. quaz q̄dem p̄tem illoz bonoz a deq̄re ope-
riēt. s̄ illi⁹ vite bona oīa humana simul collecta. magis abesse q̄ vmbra & som-
nū a veris reb⁹. Ad hāc porro vitam sacri dūcūt fīmones p̄ occulta nō eruditē
tes. ad q̄z p̄fundū sentim⁹ dñi tibi p̄eratem venire nō lē. nō est ab re vt in alijs do-
ctoꝝ tñ viroz libris erudiaris. Est em̄ & poetis sicut basil⁹ ait actorib⁹. & scrip-
tib⁹ ceter⁹. & oīb⁹ hoīb⁹ inherēdum. vñ nobis ad ingēnū exercitatōs aliq̄ sit vtili-
tas accessura. Sic deū p̄ceter oēs colēdum lre clāmā. Quis te p̄mū dabis cō-
mendabisq̄. Et ut auctor tuus p̄. tu dñs. dñic oīa debes. Cūq̄s oēs boies do-
referre grās debeant. tu illi maxime regīari & fūire teneris. cui⁹ munere factum
ē vt rex nascereris. poteras vñs ex plebe aut vñ⁹ ex rure nasci. S̄ inscrutabile
nē iudiciū in sublimi te solio collocauit. Nō efferrī debes. nō tumescere. nō su-
pbire. q̄s tibi datum est. alteri dari potuit. Quanto maior es nat⁹. tanto debes
te humili⁹ gerere. subicere collum regi vñi. inesse diuinis officiis. Nam cui diui-
nus cult⁹ est cordi. facile reliq̄ famulant. Primū querite regnū dei scriptura dicit. &
post h̄ omnia adiciēnt vobis. Romani q̄uis gentiles erant omnia post religio-
nem ponenda duxerūt. etiam in q̄bus summe maiestatis p̄spici dec̄ voluerūt. nec
dubitauerūt sacris impia fūire. ita se humanaz rex futura regimīna exstia. si di-
uina subessent bñ atq̄ p̄stant fuisse famulata. Quid nos veri dei noticiā hñtes
facere debem⁹. Cautē tibi religionē pates esse subiecta q̄uis maximi p̄ncipis
nomine gaudes. Non dñs s̄ fili⁹ ecclie. sacerdotis impio in his que dicta sunt dei
subiect⁹ es. Theodosi⁹ cesar q̄uis potētissim⁹ eēt & romanū gubernaret impū
Ambrosio tamen Mediolan. ecclie p̄sulum tenenti collum subiecit. imperatō
q̄ penitentiam p̄egit humiliter. Constantinus autem maximam sacerdotio re-
uerentiam exhibuit. Iudiciū sup̄ episcopis in concilio niceno ferre non voluit
asserens deos ab hominib⁹ nō esse iudicandos. Nec mix. Aut em̄ in epistola sua
Clemens. qui beato Petro in apostolatu successit. Omnes p̄ncipes terre & cū-
ctos homines sacerdotibus obedire. aut capita submittere debere. Eos aut a so-
lo dño iudicatōz q̄ sui sunt & nō alteri⁹. & quis est qui alterius iudicet suum.
Nāz si ista non patiuntur homines. nec deus deozum & domin⁹ dominantium
hec vllatenus patitur. Sic sanctissim⁹ ille p̄sul beatum Petrum eterne vite

claudere p̄dicasse memorat. Tu q̄ p̄sbros q̄ vel ministri sunt honorabiles. non
sines opprimi. nō grauari. nō affici q̄busuis iniurijs. Nec dices inept? sacerdos ē.
Indign? mundus. nihil ad te. iudices bz. nō erit inultum q̄s amiserit scelus. Tu
dignitatem ⁊ sacramētum veneraberis. nec audies disculos enor̄mēsq; iuuenes
q̄ tibi p̄ adulatōz secus nitunt̄ p̄uadere.

Quin q̄bus expedit pueros puerari.

Perit hic loc? ut q̄les tibi iuuenes p̄uere ministrareq; pueros iusta rō
ne velim? palam fiat. Et hinc effi p̄t̄ uelitas dominūq; reducere. Sine
ergo q̄ tibi assistunt morib? instituti. nullum sit in eis viciū. non vranf
vobis deprauiati. facile effi imitandis turpibus ac prauis omnes sum? Et in
puerbio dī. Si claudo vicinus habitaueris ⁊ p̄enōnunq; claudicabis. Multū
est in teneris p̄suscere sicut virgilius ait. Caneant aut̄ p̄ceptores tui. ne q̄s tibi
adolescens assentator adbereat. Est em̄ pestifer genus hominū q̄ laudat̄ que-
cūq; audiūt laudari. ⁊ rursus cum vitupante vitupant. negant si q̄s negat. ⁊ af-
firmant nisi audiunt affirmantem. atz vt polipus ad spēm subiecti solī colorem
mutat. ita ⁊ isti ad voluptatem audientium s̄iam variant. pati ⁊ aduersus iusti-
ciam ⁊ aduersus deum testificari. si placitū esse putarint audiētī. Abigat̄ ex tuis
edib? h̄ pestis. Sine veraces tecum pueri verecūdi. pudici. modesti. cultores ⁊ sa-
nitatis. non ficti. non fallaces. non p̄tinaces. non vinolenti. nō crapulosi. nō in-
iuri. Et bis q̄dam hungaricum q̄daz patrium q̄dam bobemicū. omnes autē
latiniū finonem nouit. viciissimq; obloquāt̄. Sic absq; labore ⁊ q̄si p̄ ludum h̄
omia p̄dices ydiomata. ⁊ alioq; tuos subditos p̄ teipm poteris. Nihil est q̄ suo
p̄ncipi fauorem p̄li conciliet q̄ gr̄a finonis. Et indignus quodammodo regno
videt̄. q̄ p̄querentes aut aliqd̄ ex postulantes regnicolas non intelligit. Quo tuo
materno maximi cordis regi tantum. p̄huit liguas nosse plures. q̄ntum p̄i tuo
nocuit ignoasse. Detridatem q̄ regnauit in ponto. q̄s non emendabit q̄ vigit
ti duab? gentib? q̄b? ipauit absq; interpt̄e loquebat̄. Nec ego te plus australib?
p̄lis affectum q̄ bobemis hungarisq; voluerim. Qui sunt omnes eq̄li studio dī
rigendi. indignam rem agit teste platone. q̄ vnam p̄tem reipublice sic curat. vt
alteram deserat. Que res maxime sepe calamitatis causa p̄ncipib? fuit. Atz rō h̄
potissimā est q̄ nobilissimam ytalie p̄uinciam subtraxit impio. Quia p̄tenti pa-
trio solo reges theurbonici nimisq; suis affecti laribus ytalie regimē neglexerūt.
Regna non min? amor q̄ ferrum tuet̄. ⁊ amari q̄ non amat impossibile fuerit.
amoris aut̄ p̄ciator ligue p̄mercium. Tibi q̄ cum p̄ etatem h̄ incētum est vt au-
dire p̄ te subditos intelligere ⁊ affari possis. Contingit sepi? aliqua. q̄ tibi soli re-
ferre subditi velint. nec interpt̄i p̄fidunt. Princeps insup q̄ p̄ alium sp̄ loquit̄ ni-
hil recti magis q̄ regis nomen meret̄. Dulieri vt boier? inq̄te taciturnitas de-
cus affert at non item viro.

Quibus modis finonis vsus in pueris formari debeat.

Nunc qz de finone incidit fmo. Quib? modis in puero finonis vsus for-
mari debeat dicēdum existimam? vt cum virilem togam induerit. non so-
lum loq; s̄ ornate loq; prudētēq; valeat. q̄ regi negli tendum nemo puta-
uit. maxima nāq; p̄conia sibi opant. q̄ loquēto ceteros supant. atz h̄ vna res fuit
q̄ vlixiem est. Quis umbellem pugnaci p̄fecit aiaci. Achilles nāq; postq; in tempore
est arma nō forte brachium s̄ florida ligna tulit. Paudigit recte Ciceronis illud
nōnulli carpūt. Cedant arma toge. Concedant laurea ligue. naz vt idem cicero
dicit. Cum idcirco boies a bestijs differat q̄ aliq; p̄nt. q̄ tenui laude dign? est. q̄ in
ea re ceteros supat. in q̄ boies bestias antecellūt. At vos ligue quis erudit ser-
monē magis q̄ cariturni p̄ncipis morē p̄bam? nō tñ imp̄meditatū puer. loq;
p̄medam? Quō em̄ incōsulto ac temerarie dictū factumue fuerit id pulchz eene-
cit. Imp̄cogitati finones nēdū pueroz s̄ viroz q̄s plurima leuitate atz in curia
reverti sunt. Considerata h̄o p̄meditatio oīonem vagari nō sunt. Quid dicaz de

pueris. qñ illustres oratores. Pericles et demosthenes se alloqui plin recusarunt
qz impatos se esse dicebant. Si qñs ex tpe sinat dicere. extreme cam garrulita
tis instituit. Nolo tibi nimiam puero smonis patere licentiam. Dagne sapien
tie tempestiui silentium est. Nonnunq smone pstanti? plures dixisse qz tacu
isse penituit. Qd silentio retentum est effert facile. qd semel edideris. reuocari
nullo mo pot. Nam semel emissum teste flacco volat irrevocabile vbum. Quid
q dicem? cum t silentij et ozonis magna utilitas sit. tenere te medium volumus.
neq tacere sp neq loq sp. Non exigim? pitagoreum id quinquenale silentium.
neq terstitis loqcitatem. linguam dicebant veteres debere non esse liberam nec
vagant. s vinctis de pectore imo et de corde aptis moueri et qñ gubernari. nam
qñ sunt faciles leues et importuni locutores. hor ozonem bñ existimatu est in ore
nasci no in pectore. Vlixem q homo? sapienti facundia pditum vocem mittere
ait non ex ore s ex pectore. Mempe vbor cohercende petulantie vallum positu
est centium. vt loqndi temeritas no cordis tm custodia cobibeat. s et qbusdam
qñ ex cubijs in ore positis. septat. Cauendum est ne obijci possit id epichamij. Cu
loqui nesciret tacere no potuit. aut salustianum. Loqr inqt magis qz facidus.
Opus est vt loqndi vires radices agant. tum cu tpus aduocari tandi libertas
est. Minia faciturnitas loquedi facultatem adimit. Sicut em q longo tpe die
cti in vinculis fuerint. si posteri? soluant. ob vinculoz psuetudine nequeunt am
bulare. ita q smone diuti? astringit. si qñ loqndu ex ipso uiso fuerit pmutescit
Et aut recte formare smone possis. qd attinet puero no nihil dicendu est. For
mada est in pms vor ne feminea exilitate frangat. neue simili tremat. aut nimi
um boet. expsa sunt verba. suisqz lris totis enuncient. no excitant extreme syllabe
no audiat vor in faucib? atz expedita sit lingua et os. absoluti? expstioz sermo.
Nomina qdam pceptores tui vsusqz offerent tibi affectate difficultatis ex plu
rib? et asprime coeunt in se syllabis pcatenatos. et veluti pfragolos qz citissi
me vt vuluas atz puincias. Nam et demosthenes cu lingue tardioris eet. accepti
in ore lapillis solus sibi pnuiciabat ozones. qbus emissis facillime ac expolite
num in senatu pconabat.

Quales ozones quos ornatu pperit scire dñt. et q turpiloquia caueat que so
lent bonos corrumpere mores.

Re postq pceptis institut? fueris equales tuos ozonis ornatu grauita
teq supare ptendas. victor euadas tum in hoc tum in omni laudabili ex
ercitio. tolebis vinci. vicere gaudebis. Licet effi ipa viciu sit ambitio. fre
quenter tamen causa vtutum fuit. et ille nimix pmendandus est puer que laus
excitat. q vici? flet. quem gloria iuuat. Absit aut in omni smone turpento. qñ
actois ymbra. vt ait democrit? extat ozo. Corrupti atz bonos mores testante
aplo pfabulatores male. Qd ex merato fcepti hieronim? astruit. Et qñ pleriqz
smones q festiuitate bñt. late aliquid admittit mali. vt venena melle pñicta bi
bant. in omni turpiloquio imitadus est vlixes. q seras affixit aurib?. ne sirenaz
cant? exaudiret. Assit in colloqndo facilitas. in obuios ppeleto suauitas. in rñde
to benignitas. Nam graues in collocutib? mores digna in se odia pñunt. Ab
sit in pcentib? pñacia. vincat pñdetia. obtineant rñces. no solum vincere. s
forte vinci speciosum est. Teneda e euripedis snia. q duob? colloqñtib?. cum al
ter fuerit. cum longe sapietiozem affirmat q verba frenat. Absit in oib? vbis iniu
ria. Nam metiri seruire viciu est. et auctis mōlib? odio insectandū. Quantoqz
dignior est q metit. tanto scelus est detestabili?. Omne em viciu iuuenalis inqt
tanto pstanti? in se crimēbz. qnto maior q peccat bz. Sit in sup sermo tuus neq
humilis neq depressus nimis neq tumidus aut arrogas. Que tuncet oio iuciu
est. q tenuis e nufqz mouet. que admodu corp? no solu in columen. veruetia bone
habitudinis eet pñt. Ita et ozonem no mo no egram. s etiam robusta eet pñent
Maiores sunt b q possis cape. patebit tñ et bis iuu tpus. Atz hac sermonis mās

quam natura ministrat grāmatica dirigit. acuet byaletica. Rethorica illustrabit
pbia pōdet atz pficiet. qbus de reb? suo loco dicet.

Ue memoriam puer exerceat.

V cum loquendi facultas cui? vba z sine laudem absq? ope mēorie esse nō
possit. op? est vt mēoriaz puer exerceat. hoc ingenij signum in pueris ē tri
plicemq? virtutem habet. siue labore pcpit fideliter retinet z facile imi
tat. Hūic dico? singulis est pmittenduz siue sint versus siue sententie graues ex
illustrab? auctorib?. Demozia nanq? penū scientie dicit ac discipline z in fabu
lis musaz mē appellat. qz gignit z nutrit. hanc tu in vtrazq? pte iuuabis siue na
tura memor siue obliuiozus fueris. Aut effi roborabis habūdantiam aut supple
bis defectū ac vñb? pēbis besiodi. Sic em ait Paruula si tēptes supradixisse pu
sillis. Idq? frequē pagas grādis cumulat aceru?.

Hic pmetat exercitium grāmaticae artis.

Quia vō grāmatica doctrine cuiusuis ostium ē dīnoscat. ac plus in recessu
bz q? in fronte. pmittit. despatq? videri pōt. nisi ab ephebis puerisq? pci
piat. admonere te paucis volum? ne hanc ptemnas artem. qñ regio cul
mine minus dignam. Nihil est ex grāmatica nocet. nisi qd supracuum est. Qui?
maximos viros pstat fuisse studio sissimos. Quidit hoc in eplis ad filium script?
Marcus tuli? orator. idēq? pful z patrie tutor. Tuli? cesar summ? impator. adeo
diligēs hui? artis fuit. vt emēdatissimos sc̄pserit de analogia libros. August? qz
octauian? p̄p̄it grāmaticae fuerit in eplis ad ipm cesarem scriptis manifestat. q
teste qñtiliano emendat? dici calidum q? calidum mauult. nō qz id nō sit latinū:
s qz sit odiosum. Non q? pudeat te discere qd maximi orbis pñces magno nā
qñci studio curauerūt. Dixeram? supra doctrinam regib? nēciāz esse. q? si pax mi
bi habes fidei: regius p̄p̄a te p̄moneat. Et nūc reges intelligite p̄cipit ille. eru
dimini q? iudicatis terram. Quō erudiri z disciplinam discere poteris nisi toti?
eru. lītōis initium z fundamentū accepis qd est grāmatica. Sz dedisti tu bacte
nus hūic opam arti. nec inui? p̄ceptoris tui monitis auscultasti. non tñ ad huc
p̄fect? grāmatic? euasisti. p̄gis em ad huc discere p̄fecti. qñ? ex reb? decreuimus
tibi nonnulla de grāmatica scribere. nō qz velim? ipse te grāmaticaz docere: s bre
uiter ipos fontes ostēdem? et quoz potueri grāmatici fiunt. ad quos vt tui p̄
ceptores te ducant tanto magis optamus. quanto id magis tibi conducibilis
arbitramur.

Qz grāmatica habet tres ptes principales.

Grammatica sicut qñtilian? ait in latinum translata lraturam designat.
habetq? ptes tres recte loquendi scientiam. poeticam z alioz auctozum
enarrationē. scribendiq? rōez. Dctingam? ex bis aliquid quod tibi audi
re sit vtile z nobis dicere non indelectabile. Prima ps est recte loquendi sciētia.
Rectam locutionē hoc ideo accipim? loco. que verbis aptis z rite p̄iunctis enū
ciat qñis als viciosa z p̄cat minusq? iusta fuerit. Si q? grammatice recteq? loq
volumus. noscendus est verborz vsus. Aliqua nra sunt. aliqua pegrina. aliqua
simplicia. aliq? pposita. aliqua p̄p̄ia. aliq? translata. aliq? vñtata. aliq? sira. atz in
bis tota vis recte loquendi p̄sistit. vt bis apre p̄positēq? vtamur. Mōstra dicūf
omnia que ab ytalicis inuenta sunt. vt amor lectio scriptio. pegrina ex oib? p̄p̄e
gentib? recepta repiunt. vt a gallis. Reda ab hispanis gurdi q? vulgo stolidi re
putant. Et thetonicis. marchio. Infinita vō ex grecis. vñ roman? p̄mo vt plu
rimū vsus est. Et in vñbis qdē grecis vtēdum est declinatioē latina quisp̄ patif
decor. vt plato palemo. nō platon palemonēq? dicat. qz rectus in on latin? exire nō
p̄sueuit. Non tñ admodum absurde greca quoq? declinatio nonnunq? recipit z
p̄sertim in carmine. vt apud Virgiliū. Audiat hoc tantum vel qui venit ecce
palemon. Et nobis idē alchimedon duo pocula fecit. Et qz p̄p̄a que in medio

posuit et phyllida amo ante alias. et aulay in medio libabant pocula bachi. Nec
patiebant antiqui in as greca nomina masculina finiri per rectum. ideoque apud
plerosque reperit. **E**neas peleas. **A**nchisa. hermogora at mo vicin est nisi peleas ene
as anchises hermogoras diceret. ut iaz latinum declinatio greca usum obtinuerit
Simplicia verba sunt amo lego. per territ et his similia. **C**omposita vero ut adamo
plego impio per territ. sunt quod propositioes aliqui ex duobus. ut per territ. ex p et terri
tus. aliqui ex tribus. ut impio territ. ab in p et territ. **D**icitur quod **C**icero **A**ppet ex co
fieri quod est cape si vis. **E**t sunt quod lupcalia interpretentur. **L**udere per capz. **I**ugunt ac
verba ex duobus latinis integris ut supfui et subfui. **Q**uis ex integris an proposita sint
queri possit. aut ex integro et corrupto. ut maliuolus. **A**ut ex corrupto et integro
ut noctiuagus. **A**ut ex duobus corruptis. ut pedissequus. **A**ut ex nro et pegrino ut
biduum. **A**ut contra ut antichato. **A**ut ex duobus pegrinis ut epiredia et antipoc.
Epi greca propositio est. **N**ede gallicum vehiculum neque grecum inde neque gallicus
dicitur epiredium. **R**omani suum ex alieno utroque fecerunt. **P**ria vero verba illa dicitur
tur. que illud evant ad quod primum denominata sunt. ut flumen quod aqua multitudo
fuit semper. **T**orrens quod inundatio tumescit siccitate deficit. **A**z in his cognoscere
vis recteque locandis non parva diligentia opus est. ut edem per templo dei. per domo
magni viri. non econtra dicam. **A**ut laborem per dolorem aut doleorem per laborem
ponam. **T**ranslata vero dicuntur que alium natura intellectum. alium loco prebent
veluti gemma. secundum naturam preciosum lapillum significat. ex loco translata in locum
significare guttam potest. quam vitis putata mittere solet. seu pullularem primum ve
tis tperamusculum. **T**ransfert autem verbum ex loco in quod primum fuit. in alium in quod
aut primum deest aut translatum per primum melius esse videtur. **C**ompellitque nos verba
transfere aut necessitas. aut utilitas. **N**ecessitas ut iam de gemma diximus. **N**ec
esse nomen aliud habuit rusticus. quod se monstrantem primum ramusculum sine guttam
liquoris exinde manantem appellaret. **N**ecessitate quod duobus boiem dicimus atque asper.
quod non habemus primum quod demus his effectibus vocabulum. utilitas bisariam dicitur
dicitur. quod vel significat vel ornat quod primum translatum utimur. **S**ignificat primum di
cimus boiem in censum ira. aut in famacum cupiditate aut errore lapsum. **T**rans
am et cupidum et errantem primum licuit sibi minus significare. **O**rnatur causa multa
in seponi translata solent. ut lumen orionis. generis claritatem. optionum. pcellas elo
quentie fulgura. **M**odice tamen atque opportunus translationis usus illustrat orionem.
frequens autem et nimis obscurat et tedio complet. **C**ontinuus vero in allegoria erit atque
enigmati. **N**ec parum iudicii necessarium est. ut que continua que vel deformis
translatio sic cognoscatur. **H**onestas profecto mihi atque iocunda divi **A**ugustini trans
latio videtur. cum in sermone innocetum inquit. **Q**ui vero dicunt martyrum flores. quod in
medio frigore infidelitatis exortos. velut primas erumpentis ecclesie gemmas quodaz
persecutionis pruina decorit **C**icero castratam morte. **A**fricani rempublicam inepte
dici existimavit. **Q**uid si illud audisset quod peritiam ait monetare verba. quod voces emu
lari infas conat. **A**lterata sunt verba que communi terunt usu. et his tutius etiam possumus
Cicero dicit quod primo dura fuerunt usu moliri necepe suo satis audacter urbani
dicebant. nec viuo **Q**uintiliano practica atque hodie trita sunt quod antiqui vel sancta
valum vel gebenas dixerunt. **S**ic ista nobis lectio euangelica tradidit. **H**inc id orationis
verum readit. **N**ulta renascens iam cecidere caduntque. que nunc sunt in bonore
vocabula sunt quod sibi quisque novit fingit ut apud oratium. inimicat verbes. **S**unt enim
inimicitias facit. **I**de quod verbum fingere ut alio loco. volucrisque fati tardavit alas hoc
est distulit. **S**erui autem quibusdam verbis olim sacerdotes amasculari fuisse moris
ut amplius coire non possent. verbum est ex masculo fictum. **S**ed non ideo omnibus verba fin
gere. verba nova. **N**on enim ait flaccus licuit semperque licebit signatur prout nota. **P**du
cere nomen. ut siluefolius patronos inutauit in annos prima cadunt ita verborum verum
terit. **E**t iuuenum ritu florere modo nata vigetque. ad eos referendum est. quod iam

orādo atq; scribēdo magnū sibi nomē fecerūt. Sicut tiberētus qui primū dixit obsequiū ē beatū multoz messalia atq; mirabili excoꝑitator. Aug⁹. Qui medio cri sunt ingenio nō inuenire vocabula s̄ inuētis vti debent. In oib; autē vbi siue noua sint siue antiq; siue nra siue aliena siue p̄pria siue translata: null⁹ bonoz fuerit nullaq; laus nisi bene reb⁹ accomodet. Cūq; duo sūt tantūdes significātia eo vti p̄stat qd meli⁹ sonat vt facili⁹ inte ligat vt beatitudinē qd pot⁹ dicat.

De variatione dictionū ⁊ de dinatione tēpōz ⁊ casuum.

Cognita hō natura vboz diminutiones declinationes deriuatiōesq; p̄no scere oportebit. Demineris scabellū ex scamno: vinū ex villo. ex puo pu sillū. Ex pinna qd est acutū bipennē q̄ securis est vtrinq; babēs aciem. Et ex recto q̄ bos est fieri bouē ⁊ a lauādo fieri lotū atq; illotū. variant nāq; plurimū dictiones ⁊ in casib⁹ ⁊ tēpib⁹ ⁊ in numeris ⁊ in modis. vt bectradita sunt apud grāmaticos admodū diffuse. Nec p̄positio p̄fecta verbis sp̄eundē remanere patit̄ sonit̄ cadat eradit: calcat exculcat testimonio sūt: fuerūt q̄ peperi ex vbo p̄asfcoz: tescēdere putauerūt qd mime verū est. Pacifcoz nāq; p̄terito tpe pact⁹ sum ex se format. nō peperi qd q̄ntilian⁹ ab eo affirmat. p̄fici qd est paco. Inuētū est effi in duo decim tabulis pacūt: cuius est simile cadunt. at hoc ex cadō sumit: sic q̄ ⁊ pacūt dixer⁹ ex paco. Quid cecidi p̄teritū bz. paco peperi. Ad h̄ adiciēda sūt genera. ne masculinū dixeris qd femininū sit aut neutrum aut eodē. Post hec qd maius est p̄neriones vboz ⁊ nominū quo pacto fieri debeat. Sciēdū est vt apte p̄nomina p̄cipiaq; locant̄. Nec aduerbia p̄positiones interiectio nesq; negligant̄. Cauendūq; totis animi viribus erit. vt in oi verboz p̄nuncia tione barbarisimū feditas abfit.

Barbarismus cōmittit̄ in cōmixtione idiomatū. Barbarismus qdē ex multiplici manat fonte. Ex gente vt si latina in oratione vocabulū afrum vel hispanū vel theutonicū misceas. quod non sit vulgatinum. Ex natura vt si insolenter minaciter ac crudeliter loquaris barbare nāq; dixisse videberis ex alteratione dictionū vt si tetrabas vel addas vel varias syllabas vel lras aut de loco suo transeuntes. vt tanga placentinus q̄ percula pro gula dicebat. duplici ab h̄tenfio barbarisimū notatus vicio. Hoc tñ apd̄ scriptozes carminū aut veniā sepi⁹ aut laudē meret̄. vt virgili⁹. Nec spes libat̄ erat neccura peculi p̄ peculū. Et alibi. Cingite frōte comas ⁊ pocula porcite tertri. priorcite tāq; priorcite dixit. Et iuuenalis adiciēs syllabā de nerone sic ait. Quales sunt epulas ipsum glutisse patamus induperatozē. p̄ imperatozē metri mensura deponit̄. Quedam sunt verba que si proferantur singula viciosa sunt. iuncta hō sine reprehensione dicuntur. Nam ⁊ dua ⁊ tre ⁊ pondo barbare sapiunt. Et duapondo ⁊ trepondo recte vici. Quintilianus affirmat. Nec barbarismus abfuerit si que longa est syllaba breuiter pronunciaueris: aut corze ptam produreris quod poetis alienando p̄missum est. vt italicum fato profugus lauināq; venit. Virgilius enim italicē primam syllabam que breuis est vbiq; pro ductam facit.

Sualiter ⁊ quādo cōmittit̄ viciū soleocismi. Soleocismi quoq; viciū multifariā cōmittimus vt cū suum rei nō reddidit genus: vt si hunc arborē dixeris quod femininū est. Corticē tamē ⁊ amarū possum⁹ ⁊ amaram dicere cum sit vtriusq; virgilius auctor: si verbo vt participio vel p̄positioni nō reddidit suus casus soleocismus adest: si vñ ad te vocans venite dicas. aut si plures a te dimittens ita loquaris abi: aut si dicenti quē video ita accurras. aut reus eris soleocismi si magnū peculū aut grandem te dixeris equulū possidere quis improprie loqueris nō tñ cōmittis soleocismū. an ⁊ aut cōiunctiones sunt: si tamen requiras. hic aut ille fuerit in viciū cadis: Nec minus peccabis si pro illud ne feceris nō feceris dicas. Quia licet ne ⁊ non aduerbia sunt: alterū tamē negandi alterum vocandi est. In sacra tñ scriptura

reperitū est. **N**ō furtū feceris cū furtū fieri prohibet. sed ibi quēq; ut in poetis multa licenter q̄ signata magis dicunt. Quedā sunt que singulariter dicatē effertur. quedā pluraliter tñ. Quedā per paucos casus dici volunt. cōmutatā dō soleocismi habent. Nec em̄ nēx mibi instat dicere licet: neq; mores imminet q̄nia 2 bocaliq; p̄mittat si referat ad plures. **N**ā vñ vñā tñ mox mortē pōt. Nec paternō mani sacra factio dicendū est. sed paternis manib⁹. Dabēt autem nōnulla soleocismi faciē nec tñ viciosa sunt. ut tragedia thicistes. Audi floralia 2 megalenia stemata: becnominant frequētia quidē apud poetas: s̄ oratorib⁹ quoq; p̄missa sūt 2 nomina feminina quib⁹ mares vtunt 2 neutra quib⁹ femine vtilla: catilina: iugurta: messalia: galba: dolobella: agrippa: glicerii: doctiū: pbi: loctiū: eustochii. Nec viciū habent. In quibus omnib⁹ si quis vicio carere vult quatuor eū noscere oportebit. **R**ationē: vetustatē: auctoritatē: cōsuetudinē 2 ratione primū est transigendū.

De analogia 2 etymologia.

Rationē que de grāmatica pōt analogia p̄stat aut etymologia. **E**x his tñ nō tantū ratio q̄ exemplū valet: quia cōsuetudini feruūt: ob quā rem in epti sunt qui p̄tinaciter deriuationib⁹ aut similitudinibus magis berēt q̄ cōsuetudini. ut qui audaciter dicere volēt: non audacter 2 coire non coire. 2 frugalit nō frugi: s̄ oēs oratores aliud sequant. **A**nalogia ex latini greco in latinū translata p̄ortio nūcupat: p̄dēz dici similitū rō. **Q**ui⁹ vis est ut illud qd dubiū est. ad aliqd simile referam⁹ de quo nō querit ut incerta certis p̄bem⁹ ut si quera mus. finis femininū sit: an masculinū. simile illi sit panis. si dubiū est tomo dicen dū sit an hac domo: similia sūt anus manus. **S**i scire cupias an feruē. es. sit mē dia syllaba longa vel breui. **E**rūt illi similia p̄adeo spondeo pendeo q̄ spōdere p̄adere pendē faciūt: mediāq; p̄ductā retinet. **S**z multa est in his deceptio. **R**e pertū est apud lucillū feruīt aqua 2 feruēt nūc ad oia ut sit feruio. is. it. **V**irgilius quoq; feruere litora late: media correpta dixit. **M**os etiā in tomo fuim⁹: nō i do mu dicere solemus. **L**upus 2 lepos nō min⁹ cōfōmia sunt q̄ panis 2 funis: lep⁹ tamē epicheni. lupus masculinū est q̄us barro lupum femineā dixerit. **E**unū secutus 2 fabium pictorem.

De etymologia que verborū requirit originē.

Etymologia que verborū exquirīt originē multā habet eruditionē. **H**āc aliq; notationē appellauerūt. aliq; veriloquiū: sed qui vīm potius intuiti sūt originationes vocitarēt. **E**ius exinde marcus telius in se posuit tamē se esse hominē frugi probare voluit. nō q̄ esset abstīnēs. **N**ā id quidē mentiri non poterat. s̄ quia vtilis multis id est fructuosus vnde sit dicta frugalitas. **H**uius etymologie quidā nimis studiosi verba paululū declinata varie 2 multipliciter aut correptis: aut productis: aut abiectis: aut detractis: aut mutatis de loco lris vel syllabis ad suū vsum reducere canant. **I**ta ut in paruis ingenijs a fedissima vsq; ad ludibria dilabant. ut sunt qui boiēm p̄terea appellari putāt. quia sit bu mo natu: tāq; p̄mi mortales ante nomē imposuerint terre q̄ sibi. **L**icet em̄ ge nesis testimonio arde nomē deus indiderit: nō tñ bumū appellauit s̄ bumī voca bulū postea natū ē. **A**liq; verba quasi ab aere verberato 2 stellā quasi luminis stil lam. **E**t celibes veluti celites: qz grauissimo vacent onere: 2 wiennā quasi bian nam dici stultissima ratione indicāt qz duobus annis iulij cesaris obsidionē per tulerit. **Q**uī viuēt iulio nondū cōdita fuerit: 2 in eius initio non wienna: s̄ flauia nū appellaret. **S**ed cui nō venia dabit qñ teste quintiliano magnus varro decēptus est. **I**n em̄ agriū p̄terea dictū putat qz in eo aliquid agat. **E**t graculos qz gradatim volant. **Q**uintilianus aut alterū ex greco duci: alterū ex vocibus suis denominari cōfirmat. **N**ec desunt qui p̄terea merulā dici censeant. qz sola volat quasi mera volans. **S**ed nō est in omnibus originationib⁹ auscultandū: nisi fue rint ab illustrib⁹ oratorib⁹ approbate: vel manifestas deriuationē p̄stulerint.

ut consul a cōsulēdo vel adiudicādo. **N**ā et hoc cōsulere veteres vocauerūt. Tū
de est illud rogat ut boni cōsulas idē boni iudices. Nec te lateat et bimologiam
ut predictū est seruire cōsuetudini. **P**inc triquatā siciliā nō triquadriā. Et me
ridiē nō medidiē dicimus. vetusta verba maiestas quēdā ut ita dixerim religio
se cōmēdat. **N**ā que sunt a vetustate repetita nō solū magnos assertores habēt
sed etiā afferūt grauitatē orationi nō sine delectatione: cū et auctoritatē antiquitatis
babeāt. et qz intermissa sunt gratiā nouitati similiter pariūt. Sed opus est qd et
bra sunt nec manifesta. qz nihil odiosius affectione nec vtiqz ab vltimis et oblitte
ratis repetita temporibus. **N**eminisse oportet fauorini pbi. qui vt est dictum
apud agellū de noctibus adolefcenti verborū cupiditate: cū plerāqz voces nimis
prestas et ignotissimas in quottidianis cōmuniūsqz sermonibz expriment. **E**n
nius inquit et fabricius et comentan? antiquissimi nostri et pbs antiquiores hōra
cius. **A**rigimera et plane et dilucide cū suis fabulati sunt. **N**eqz arumcorū aut sic
canorū qd prius coluisse italiqz dicunt quicqz dictasse pegrini reperim? sed etas sue
verbis locuti sūt. **A**u aut pinde accū matre euandri hūc loquere sermone adhuc
multis annis iam desito vteris. qz scire atqz intelligere neminē vis qd dicas. **N**ō
ne homo inepte vt qd vis cōsequaris abunde taceres. Sed antiquitatē tibi pla
cere ais qd honesta et pulchra et sobria et casta sit. **Q**uē q moribus pteritis. **A**q
re verbis presentibus. **A**d id quoqz a **C**esare excellētis ingenij ac prudētis vi
ro in primo de analogia libro scriptū est. **H**abe seipm in memoria atqz in pectore
vt tāqz scopulū sic fugias inauditū atqz insolens verbū. **A**dbibenda est igit mo
deratio ne vel nimia sint vel nimis obscura vel omnino refutata que a vetustate
verba reperiunt. **Q**uis em nūc nox pro nocte: aut ym pro eū diceret: at hec hnt
duodecim tabule sic em illic scriptū fuit. **S**i nox factū furtum fuit: si ym siue oc
ciderit iure celsus esto.

Quos auctores imitari licet et a quibus est auctoritas requirēda.
Auctoritas ab oratoribus vel bystoriciis peti solet. **N**ec min? a poetis qm
non magis hoc qd illud modulatio metri deponit. **Q**ualia sunt inimo de
stirpe recisum et aerce quo congesse palumbes. **E**t silice in nuda ex qui
bus scimus stirpem masculini generis. **E**t palūbem et silicem feminini esse: cum
metrum in mutatione generis nil requisierit. **S**ūmoz aut in eloquentia viroz
iudicium pro ratione et velut erret honestus emagnos duces sequentibz. Sed
hoc quoqz videndū est ne nimis antiquos imitemur aut nimis obscuros. **N**ā et
si pōt videri nihil peccare qui vtiqz bis verbis qd sūmi auctores tradiderūt multū
tū refert nō solū qd dixerint ad aduertere. sed etiā quid psuaserint. **P**ro preterea
cuius sūma vis est perspicuitas qdqz viciosa fuerit si egeat interprete. **Q**uis mo
do nocte cōcubia dixerit et hac noctu filio pendeat euturia tota quis vtriusqz
sit ennius auctor. **Q**uis lucrū et habundum vt catbo. **Q**uis gladiola sicut messa
la pronunciauerit.

De vsu loquendi et derivationibus terminoz.
Superat igit p̄suetudo certissima loquēdi magistra. **C**ui et rationes cedūt
et vetustas et auctoritas ois parere cogit. **E**t edū ēymone vt numero cui
publica forma ē. **N**ā pene ridiculū fuerit. malle ēymonē quo locuti sūt hō
mines qd quo loquunt. **E**xposcebat rō vt inuiderete sicut videre te dicerem? qd
actius in menalippo dixit. **Q**uis non florē libz inuideret meū. **C**icero tū dicit hoc
p̄suetudine prohiberi iduare. vnde idus dicte sunt. vetusti eutrustoz populi idē
esse aiebant quod diuidere. vnde vidua quasi valde idua. id est diuisa. aut a viro
diuisa. **H**odie nemo dixerit iduare qd quis nobis idus sit idusqz cōsuetudo dimi
serit. **N**ec diequinte vel diequinti copulate. **P** aduerbio quicqz scribere ausus fuit
qz is pompeiani versus suffragē auctoritas. qui est ex attelliana que matbia in
scribit dies hic sextus cū nil egi diequarte. moriar fame die p̄ssine. **E**odē modo
auctoritate non indoctorū veterum reperitur dictum qd significabat diep̄ssino

idē priore qđ nūc pūdie dicit: cōsuetudine magis hoc qđ illa probante. S; ē hic quoq; iudiciū necessariū. ne passim vulgus imitemur. Constitutū est in primis quid sit ipm quod cōsuetudinē appellamus. Nā si ex eo qđ plures faciunt nomen accipiat: periculosum pabit pceptū vt quintilianus ait: non orationi modo: sed quod maius est vite. Unde em̄ tantū boni in pluribus que recta sunt placeant. Nō in multitudine sed in paucitate sapiētia reperit. Nec eloq̄tia populi: sed est paucorū. Maximus est eorū numerus qui comas nutriunt: 2 in gradus frangunt. Et qui perpotant in balneis qui summo studio cenas insecant: qui lucris illicet: qui libidini seruiūt. Pauci qđ ab his abstinent: absit vt illos imitemur. istos fugiam: qđ multi sunt qui uerba latina deprauāt. Pro eo qđ est amare atq; inseq̄ veneris cupiditate: feminas bouifare huius terre populus dicit. Superius qđ fuit ab itineratib; cerialia vocant. Quādo rēturū quēq; significare vult ipse inquit nō veniet sed erit cito venire. Quid igit sequemur ne istos quia plurimi sunt. 2 loquēdi cōsuetudinē ex multitudine recipiemus: fateat hic error. Non em̄ quod viciose quis multis insiderit: p regula sermonis accipiendū erit: qđ nō vicia s; mores boni cōsuetudinē faciunt. Sicut ergo viuendi consensum bonorū sic 2 loquēdi cōsonantiā eruditōrū appellari 2 imitari cōsuetudinē oportebit. Succincte tibi 2 admodū breuiter que sint fontes prime partis grāmaticæ: nō expresse: sed indicauim; quibus potare te tui poterunt: debebuntq; pceptores pūfiani 2 aliorū qui signatē locuti sunt libros aperiētes. Nos interea secunde partis intentio qđ sit in medium afferamus.

Peritiam loquendi nullus assequitur nisi poetas hystoricos 2 oratores perlegerit diligenter.

Quoniam cathenate sūt inter se discipline: nec vnāquisq; adipisci pōt nisi lumē alterius cōsequat. Quis enim recte loquēdi peritiam habet nisi poetas viderit hystoricos 2 oratores perlegerit. Quod rōnis est quod auctoritatis est ac cōsuetudinis in grāmatica: vnde nisi ab his sumit: vult ergo secūda huius discipline particula non solum p̄fatos auctores legi atq; intelligi sed oē scriptorū qui disertī fuerint 2 probati p̄scuti genus. Nō propter hystorias modo: verūetia propter verba que frequēter ab auctoribus sumunt: ideo cōducibile 2 necessariū est: vt ad colligendos pceptores tui nō parum diligētes sint. veteres instituant vt ab homero atq; virgilio lectio incipiet. q̄uis ad intelligendū eorū virtutes opus esset firmitati iudicio. Sed huic rei sup̄est tempus. Neq; em̄ semel legent. Interea vero 2 subtilitate heroici carminis animus puerilis assurgat: 2 ex magnitudine rerū spiritus ducet 2 optimis imbuet. quod augustin; qđ probat in primo qui de ciuitate dei inscribit libro. Sed tibi non video quomodo greca tradi possit. cuius rei pcepto abest. Dicerem aut etiā illa tibi addiscenda si facultas adesset. Nam 2 ad regnū hungaricū melius dirigendū cui greci cōplures subsunt nō parum cōduceret: 2 ad latinā orationē multū tibi luminis afferrent littere grece: quas nō pauci latinorū impatores marini didicerūt. Plus em̄ apud me valet magni cathonis auctoritas qui vel sener grecis litteris operas dedit. qđ gaymarū qui eas s;as turpe putauit discere quārū magistrī seruiē: s; nō bis voluntas adest facultas abest: ideo de latinis dicam; quorū nō tanta inopia est vt cū his efficē latinā eionē nō possum; 2 pleniorē 2 ornatiorē.

Quomodo germanie p̄es poetas respiciūt 2 theologiā colunt.

Lecturo mibi de poetis eorūq; lectiones suasuro. mibi turba illoz insulabit qui videri magis qđ esse theologi volūt. Quid tu nobis ex italia poetas adducis inquit: sanctosq; germanie mores enervata poetarū lasciuia corrūpere peras. Nūq; obiectū ē vt p̄bi a rōanis tuis marco nobiliori qđ et boliam consul poetā enniū duxit. Nūquid tuus cicero quē sequeris quē imitaris in tusculanis questionibus recte poetas edoctos a platone commemorat ex ea ciuitate quā finxit: cū optimos mores 2 optimū reipublice statum exquireret.

Quid boetius. nūquid poetarū musas scenicas meretriculas appellauit. **Q**uid
 diuus hieronymus inquit. p̄terea se verberatū ab angelo dicit. q̄ litteris incū-
 beret. secularib⁹. **A**bi tu procul a nobis atq; poetarū tecū referto. **N**eq; ab his iu-
 riste quidā discrepabat: quorū doctrina nō in textib⁹ s̄ in glosis beret: quicq; nihil
 ornat⁹ in iure ciuili reperiri censent. **A**utēticoꝝ libris quibus pauca r̄ndentes
 dicim⁹. **S**i oēs qui sunt boies in germania idē sentier: libētius migrabim⁹: q̄ cū
 tanta ignorātia aut cecitate morabimur. **S**unt etiā bis in regionib⁹ viri docti
 qui poetarū oratores magnopere colūt: nec argumentis mouent aduersarioꝝ
Accet enim detractores nobilior tulerit nō tamē detracti multitudini cessit: imi-
 tatusq; ipsū est africanus maior: qui nō contētus poetā dilexisse statim eiūsdē
 enniū suo r̄ maior suoz sepulchro imponi iussit: vt si decertatū de auroitate fue-
 rit. plus ponderis in africanū nobiliorq; dixerim q̄ reliqua populi multitudo
 possit habere. **N**ec diffucile auertit platōis auctoritas que a cicrone refert
Audi que cicero subiungit bec eius verba sunt. **S**ed quid poetis irascimur: vir-
 tutis magistri p̄bi inuenti sunt: qui summū malū colorē dicerēt. **A**tq; subinde re-
 fert exempla p̄boꝝ q̄ multa: qui doctrinā intro duxerūt p̄uiciofam. **Q**ua ergo
 rōne poetarū excludit plato: eadē p̄bos oportuisset expellere. **Q**uid de theolo-
 gis dixerim. **Q**uis error in fide nō a theologis p̄fectus. **Q**uis arrianam induxit
 vesaniā. **Q**uis grecos ab ecclesia separauit. **Q**uis bobemos seduxit nisi theolo-
 gi. **R**omani quondā omne medicorū genus ex vrbe pepulerūt: q̄ multa in his fa-
 cinora sunt repta: postmodū vō castigatis fontibus innocētes receperūt. **Q**uid
 oratores. **N**ōne ait cicero ciuitates cōplurimas propter faciendā maloz boiū
 funditus fuisse delatas. **A**c sicut nec oratores: nec medici: nec theologi nec p̄bi:
 oēs p̄ter aliquos malos respu debent: similiter nec vniuersi poete. p̄ter nōn ul-
 loꝝ vicia sunt abhorrendi. **A**lioquin r̄ ipse plato fuisset ex ciuitate quā formauit
 encienodus. **C**ū r̄ tragedie deditus fuerit r̄ carmina eius apud macrobiū ferant⁹:
 ex quib⁹ cōstat ipsum fuisse poetā: nec cicero in ea ciuitate māssisset qui nō solum
 poetarū maxim⁹ cultor fuit: s̄ libros q̄ tres de suis t̄pib⁹ poetico more carmini-
 busq; descripsit. **Q**uod ex boetio videt̄ obiectū nō tam solutionē q̄ risū meref.
Quis em̄ cachinnū retineat: cū dānam poetā a poeta referat. **A**n nō ē ipse boe-
 tius vir poeticus. **N**ā ipsa p̄bia que cū eo loquit̄: vt plurimū versibus agit r̄ fi-
 ctionibus. **A**uor sūt ibi fabule: quot metroꝝ genera. **S**imilis illi videt̄ boetius
 qui iurabat nō esse iurandū. **S**ed nō hoc boetio imputam⁹: magno tuz p̄bo tuz
 poete: isti sentiūt: s̄ aliā illi fuisse mentē existimamus: de qua nunc dicere longum
 esset. ad hieronymū venio cui optare qui viuunt oēs sequi vestigia. **S**ic em̄ elo-
 quētia vi: eq; sanctimonia cūcti essemus p̄diti. **Q**uod opus est illum obicere q̄
 postq; gentilia studia plustratus est oia: tñ demū verberib⁹ affectū se dicit: feci me
 iudice hoc in negocio sicut in re familiari puerbiū est florentinorū. **S**ic illi aiunt.
Cum domū vndiq; opleueris: tunc vt recte viuas memeto. **S**i caret hic vndiq;
 poetarū dictis: nec versus est vsq; eius: qui nō tullianam redoleat eloquentiam
 quis r̄ cicronē r̄ seculares quosuis codices abnegauerit. **S**ic de ceteris ecclesie
 doctorib⁹ dixerim quorū faciendā que muta fuisset alioquin illustrare poete.
Nec mirum cum doctor xp̄iani exercitus r̄ orator inuictus apostolus paul⁹ poe-
 tarū volumina perlegerit quorū versus in epistolis eius inserti reperiunt̄. **N**am
 quod additum scribit hieronymo teste. **C**retenses semp̄ medaces male bestie vē-
 tris pigri. versiculus est epimenidis poete. **A**libi quoq; menādri senariū. posuit
Corumpūt mores bonos cōfabulationes male. **N**ec mirū si apud latinū me-
 trū nō seruat ad verbū expressa trāslatio. **C**ū homerici eadē lingua versus in
 prosa vix cohereat. **L**atus ad disputandū campus r̄ materia diues. **N**oscent in-
 finiti per adducti. qui lras seculares r̄ p̄sertim poetarū cōfirmat legendos. **M**em-
 pe ciprianus vir eloquētia clarus: r̄ martyrio firmiano narrante mordef q̄ ad-
 versus demetriā scribes testimonijs vsus sit. **A**pbarum r̄ aploꝝ que ille ficta r̄

commentaria esse dicebat. Et non potest philosophorum et poetarum: quorum autoritati ut et hinc
cuius contrarie non poterat. Sed quid opus est alios post paulum citare testes: aut cui
fide prebebitur: qui paulo non credit. Sequatur quisque si vult errorem suum: nos cum paulo
ceterisque sanctis et eruditissimis viris poetarum lectionem negam non vitabimur: sed am
plectenda ceteris modis legibusque suademus.

Non omnibus poetis dictis adhibenda est mens.

Non enim possum quosque poetas legi atque his berere totos puerorum precipimus
maiores. Nam cum plerique in his amatoria viciaque sint non omnibus que ab ipsis
dicuntur adhibenda est mens. Sicut nec theologos nec philosophos audiendi sunt
Sed cum excellentium virorum dicta aut facta commemorant tunc tota mente moueri
et inflamari lector debet: maximeque conari ut ipse talis sit quales illi fuerit. Cum
vero improborum hominum metum incidit: fugienda est illorum imitatio. Audi basilium sanctis
simum atque peritissimum virum. Nos inquit ille laudamus poetas: cum non iurgiam referunt
neque cum furas aut amantes aut ebriosos aut dicaces imitantur: neque cum diuine
mensa cantumque dissolutio felicitate diffinitur. Minime vero cum de diis aliquid dicunt
et maxime cum de illis ita narrant quasi plures sint atque discordes: et paulo plus ea
dem hec dicenda sunt aut de ceteris scriptoribus: et tunc maxime cum ad voluptatem leguntur
aut et iterum: sed tunc potissimum oratores amplectimur: dum aut virtutem extollunt
aut vitia exulminant. In lectionibus igitur poetarum et aliorum scriptorum imitari apes de
cebit. Et enim ex floribus ceteri nihil sumunt preter odorem et colorem. Apes vero etiam
mella sciunt inde excerpere. Ita qui non solum festinitatem sequuntur: verborum aliquos
fructum percipere possunt. Nec insuper apes omnes pariter flores adunt. nec si quos
adunt eos totos absoluunt: sed eo ablato quod operi suo aptum sit: reliquum omne va
lere sinunt. Non possumus facere qui diuini hieronymi rursus utamur testimonio
ut inde remedium prebere doceamus unde vulnus fuit inflicti. Sic cum in epistola
ad oratorem verba scripta non ignorasse paulum gentiles istas et ysum poetarum carmi
nibus offendisset: mox ita subiungit. Legant enim in deutronomio diuini prece
ptum mulieris captivae: radendum caput supercilia omnesque pilos et ungues corporis
amputandos esse: sicque ea habenda in coniugio. Mox de seipso subiicit. Quid
mirum si et ego sapientia seculari propter eloquii consuetudinem et membrorum pulchritudinem
de ancilla atque captiua israelitam facere cupio: et quicquid in ea mortuum est ido
latrie: voluptatis: erroris: libidinis: vel prescindo vel rado: habes iam formam le
gendum poetas et autores alios. Cum enim id ex his exceperis quod veritati presentaneum
sit: cetera omnia transgredieris: et velut in rosis legendis sentes vitabis. Ita quantum
utiliter scriptum est accipies: reliqua que nocere possunt declinabis. principio namque
cuiusvis discipline que nam illa sit desiderare oportet et ad finem dirigere. Et quoniam
ex hac vita per virtutem ad meliorem perducimur: virtus autem quod multum a poetis mul
tum ab hyssocis multo etiam magis a philosophis laudatur: eorum verbis maxime
inherendum est. Nec enim parum habet utilitatis consuetudo quedam familiaritas
virtutis mentibus puerorum et animis infusa recentibus: cum valde inherere soleant
et pene indelibiliter: que in tenera etate discuntur: unde borati. Quo semel imbu
ta recens seruabit odorem. Testa diu. Sic ex lectione veterum et nouorum qui scri
bunt prudenter autor duplex te autoritas comitatur. Nam et vitas studio virtutis
efficaces meliores: et grammatica peritiique sermonis optimorum et ornatissimorum verbo
rum et sententiarum magnam suppellectilem tibi comparabis.

Qui autores quique poete pueris sint legendi.

Sed accipe rursus a nobis aliam regulam: et qui sunt autores tibi legendi dum
puer es noveris. Sunt poete: sunt hyssoci: sunt philosophi. sunt oratores. Nam
theologos in aliud tempus reservamus. Quis et horum multi sine pericu
lo ut post dicimus tradi puero possunt. qui tamen ipsi philosophorum nomine continentur.
Nihil enim est quod ignoratum philosophia pretereat. In poetis legendum qui tibi cre
dendi sunt preceptoris iudicium affert. Inter heroores virgilium cunctis preferant: cui
tanta eloquentia tantaque est gloria: ut nullius laudibus crescere: nullius vitupe

ratione inuincibilis possit. Apud quæ bicendi singula genera que quatuor esse putant
breue: copiosum: siccum: et floridum studiosus lector inueniet. Lucanus gradus au
tor bystorie: et statius admodum limitatus preteritum iri non debent. Quidius ubique
tristis ubique dulcis est in plerisque tamen locis nimis lasciuus: preclarissimum tamen
opus eius: cui metabamorphoseos nomen indidit: propter fabularum peritiam quas
noscere non parui fructus est: nullo pacto postergandum est. Ceteri qui carmine
scribunt heroico: remotissimi ab his sunt: versificatorumque magis quam poetarum. omne
ne sunt appellandi claudiani et qui argonauticum scripsit minime contemnendus
iudicaueris. Satyri apud nos hodie tres inueniuntur: Horati: iuuenalis: per
sius. potest et marcialis coquus satyrus videri: sed carmen satyre legem preterit
Horati? vir fuit multe eloquentie: doctrine virgilio parum minor: utilis est ubique
sive odis sive poetria sive sermones sive eplas legeris. Sunt tamen in eo quidam
que tibi nec legere voluerim nec interpretari. Iuuenalis alto ratis ingenio ple
raque nimis licenter locutus est. In aliquibus autem satyris tam religiosum se po
nit ut nostre fidei doctoribus in nullo cedere iudicat. Persius nimis obscurus
est: utilis tamen. Marcialis perniciosus quis floridus et ornatus: ita tamen spi
ritus densus est: ut legi rosas absque punctione non sinat. Elegiam qui scribunt omnes
puero negari debent. nimis enim sunt molles. Tibullus prope catus catullus et
que translata est apud nos sappho. raro namque non amatoria scribunt: desertaque co
queruntur amores. Amoueant igitur aut ad firmitatem etatis robur referuntur.
Comedi plurimum conferre ad eloquentiam possunt: cum per omnes personas
et affectus essent. Ex isto genere tamen duos habemus plantum atque terentium. Tra
gedie quoque peritiles sunt: sed latinum hodie preter senecam (qui fuit magni se
nece nepos) nullum habemus nisi gregorium corario venetum qui memneret fa
bulam que apud ovidium habet in tragedia veritas. Cuius in oratione gravitas
et elegantia requiratur. illam in tragediis hanc in comediis reperies. Animaduer
tere tamen preceptorem oportet: dum tibi comedos tragediosque legit: ne quid vi
cij persuadere videatur. Sed personas que loquuntur et effectus qui sequuntur consi
derari ponderarique iubeat.

Qui oratores legi debent et quod cicero pre omnibus.
Oratorum qui legi possunt maxima turba est: sed omnium candidissimum est ci
cero: qui iocundus incipientibus et apertus est satis. Nec prodesse tamen
etiam amari potest. Cuiusque de officiis libris tibi necdum utiles verum neces
sarios arbitror. Scripsit et ambrosius ad eius imitationem de officiis non despicie
dum opus quod cum illo legendum aptissime putauerim ut que fidei nostre ex cice
rone non consonant ex ambrosio moderamen accipiant. Sunt opera lactantij li
matissima. Nihil hieronymi non expolitum augustini sunt cum edatissimi libri: gre
gorio uti non inutiliter potes. Nostri temporis leonardi aretini: guarini verone
sis: pogii florentini: ambrosij monachi camaldulensis volumina tersa sunt. lege
tibusque fructifera. Sunt et bystoricis legendi pueris. Livi atque salustius quis ad
eorum intelligentiam profectu sit opus. Iustinus et quintus curcius et que petrus
paulus transtulit arrianus: in quibus ut non fabulosa sunt. Alexandri gesta per
ri debent: quibus adiungi valerius bystoricus et plus simul non indignus. Sue
tonius puer non est committendus. Ex genesi quoque ex regum libris: ex machabees:
ex iudith: esdra: bether: ex euangelij: ex actibus apostolorum bystorie non sine magno
fructu recipiunt. Iystoria namque ut dicit cicero est testis temporum. lux veritatis: magi
stra vite. nuncia veritatis. utilissimum ergo est bystoricis coplures nosse: atque in
his se exercere. ut aliorum exemplo vel vitia sequi vel virtutes vitare scias. Non tamen
usque ad supracum laborem et voluminem occupari: sed receptas aut a claris autoribus
memoratas satis est bystorias didicisse. Nullo autem pacto vel bobemorum bystorias
vel bugarorum atque his similes si me penes autoritas fuerit tradi pueri permiserim.
Sunt enim ab indoctis scripte: multas ineptias continent: multa mendacia: nul
bb iij

las sinias: nullos ornatus. **N**ā q̄ ait plinius nullus liber est tamalus: ex quo nō
possit aliquid utilitatis excerpī: ac p̄terea scriptorū genera quīs lectioni p̄mitte
re videat: non ad pueros referri: s̄ ad viros iā doctos debet. Pueri nāq; nisi ab
initio rebus optimis imbuant: ingenia deprauant. Nec possunt verū adipisci iu
diciū. Tātūq; de secūda parte grāmatice satis dictū ēē putato. S̄tamen pueris
bos autores nō ingeri: simul neq; oēs tibi de necessitate audiēdos nos arbitram:
z oī curādū studii duxerim? ne cumulatō laborū nimīū odiosas tibi lras reddat.
Qz reges z principes erudiri debēt in scribēdo.

Tercia grāmatice partē superius in orthograpia dictū est p̄tineri: doctrina
bene scribendi leuiscula: res fortasse videbis: si tibi de hac quoq; p̄re p̄ce
pta tradiderim quasi ridiculū sit. Regē scribēdis se lris occupare: beneq;
scribere ac velociter ac honestus vero negligi soleat. S̄ nō est alienū banc etiam
regi puero tradi p̄tem: que ad cognitionē z intelligentiā auctōz nō parū luminis
p̄bet. Ceteres quidē cēsaes relatū est cōplures scribendi peritissimos extitisse.
Nārimus p̄tiser qui nūc romanē p̄sudet ecclesie: nicolaus quint? ornatissime
scribit. Et antecessoris sui filis virtus fuit eugenij quarti. Nec patruelis tui glo
riossissimi principis cesaris friderici scriptiōne quicq; rep̄benderit: Quis em̄ ra
ro principem scribere oporteat: cauēdū tamē est dū scribit: ne muscarū lituras
sed margaritas potius pingere videat. Que res alphonsi maximi z aliquando
excellētissimi reges laudes nō nībilibus humiliter: dūm lris que de curia scribunt
suum p̄prium nomen adiiciens serpentes figuret an litteras ignorat. Quod vi
ciū vt tibi desit. aspice que circa orthographiaz monemus. In tenui labor est vir
gilius ait non gloria.

De forma litterarū seruāda in scribēdo.

Athograpia in duas diuidimus p̄tes. altera est vt nitide. altera vt recte
scribas. In p̄mo videndū est vt elemēta in suis caracteribus affingant
vt neq; macra sint neq; corpulenta: vt que rotunda que quadrata q̄ oblo
ga: que rectora sunt: sua forma custodiant. Et hic quoq; duplex modus est: alter
modernus: alter antiquus: vetustatū forma scriptū legibilior est mūdior: castior:
ac grecis a quibus origine duxit. p̄inquo. Quēcūq; modū sequi puer voluerit
in eo necessariū est exemplū dari sibi pulcherrimū atq; emēdatissimū. Optima
nāq; sp̄ ad imitādū p̄poni debēt. Que si nō possum? attingere: hoc tamen p̄stāt
ne cū vltimis despiciamur. Prouidendū quoq; nō inuulūter fuerit: vt versus ad
scribendū assumpti sinias habeāt nō ociosas: nec nomina barbara contineāt: sed
honestū aliquid moneāt: ex clavis electa poetis z auctoribus fama celebratibus vt
sic puer quasi p̄ ludū p̄bari discat z scribere. In secūda parte q̄ rectam scriptu
ram intuei plures tradunt regule: noscēde sūt vocales: cōsonātes: mute: liquide
z duplices littere. Cōsideranda sunt verba simplicia quibus signent elementis:
vt cōpositōz simul obseruatio fiat. Sed hoc quoq; multā patit exceptionē: plu
resq; fiunt z in dedinziōib? z in cōpositionib? nequid litterariū: verū etiā sylla
barum mutationes. Verba nō simplicia quibus scribenda sunt litteris: vsu ma
gis q̄ regula discimus. In qua res magnū prebet adiuuamē lectio poetarū. In
quibus mensurari versus breues aut longas syllabas demonstrantes: aut dupli
cari lras aut detrabi iubent. P̄acrōne perdoctū est oppida pliterā duplicata
scribi oportere: qz poete longā eius primam syllabam ponunt: vt est illud virgilij
Tot congesta manu p̄rurpitis oppida fars. Breuis enim prior syllaba fuisse si
vnu tū p̄ sibi retinuisse vt est oportet. Opportunus autē q̄uis ab eo rescēdat du
plicare p̄ voluit: sicut vsus doctōz manifestat. Regule nō que de mutatione lit
teraz tradi solent: cōpositionē plerūq; respiciunt: que cū prepositionibus fie
ri solet. Expediit ergo nosse quō ad p̄positio cū diuersis dictionibus componat
z aliquādo d̄mutat in sequentē litteram a qua dictio incipit cui iungit. vt curro
accorro. sero assero. gero aggero. ludo alludo. nuncio annuncio. porto apporto.

video arrideo: surgo assurgo. tollo attollo. De ceteris compositionibus que cum dictionibus fiunt ab his incipientibus. scilicet ad prepositionem componant. aliqui autem perdit ut aperio et ad prepositionem agnitus: aspectus: ascendo: afflo: ascribo: astruo quod ubique seruandū est. quando dictioni iungit ad que. a. g. n. s. p. s. t. siue qua consonante incipit. In ceteris vero immutata d. manebit: ut adhibeo: adhibeo: aduoco: aduoco: adquire: non ut plerique volunt acquire. In quo forsitan hodie consuetudo ratione vicerit. Ad et sum quando simul componunt: sunt qui adsum et qui affum scribunt. et tamdocti hinc atque inde sunt: ut in utraque partem videri possit valere consuetudinem. Absum et apsum: obtinui et optinui. ut quintiliano placet scribi potest. quia b et p sonum cognatum habent. Preteritum vero verbi absum et affum reperitur scriptum et absum: hoc rationi magis congruit. Ab autem prepositio non consuevit blperdere cum quacunque dictione societur: ut abdo: abito: abero: abripio. Quod si b mutatur in consonantem sequentem ex ad potius quod ab facta opulatio videtur. Amitto tamen non abmitto scribere consuetum est: et abporto si interposito figurat cum sit ex ab et porto.

Quomodo consonantes geminari possunt et littere mutari.

Possit autem oportet scriptorē nullā consonantē geminari posse: si sequat aut precedat consona: nisi L fuerit ante R que sequit aut precedit ut affluo. affrago: suffrago: non dicimus trassimo quous ex tras et simo compositum sit. Possunt tamen tres consonantes inuicem concurrere si nulla geminat ut obsecrus strutto sextus. Nam. x. duarum consonantium vim tenet c et simul g s. Et prepositio quando dictionibus adiungit ab incipientibus: non patitur s simili concurrere sed abijcit illā. ut exurgo: erigo: exanguis: extinctus. Et si cū dictione componatur ab incipiente r mutabit in f ut effugio: effero: effrigo. In ceteris nec mutatur nec mutatur: ut excurro: exgiro: expello: extendo: exierit. Nec alia reperit ab et dictione inchoans que cū ex componat. Et prepositio plerisque dictionibus adiungitur: ad quas ex componi non potest: ut si dictionis prior littera d fuerit: ut educo vel consona ut euoco: euaco: eueho: vel l ut eluo: vel n ut enitor: vel m ut emineo: vel r ut ergo: nec geminant quous modo tales consonantes quous enicio p duplex: si scribat. qz secundū vocalis est non consona: seruaturque verbum enicio p totā dictionem i duplex vni scilicet consonans et aliud vocale nisi cum ellittera sequit: ut cieci. In prosa quoque verba quevis a iacio venientia p duplex si scribi debent: ut enicio obijcio: reijcio: abijcio. In carmine vero aduertendum est: an longa sit an brevis per syllaba: si longa est duplicat: si brevis simplex erit. Quisqz enim horum verborum vsus apud virgilium reperitur. Titire pascentes a flumine reijce capellas. Nec in tanto pede proceleumaticus: ut quibusdā visum est ouidius. Quid mihi liuor edar ignauos obijcis annos. Apud statium. Pectoraqz inuersis obijcit sumancia muris. Et iterum. fontibus intentos abicit monstratos cruozes. Atqz alibi. Abicit tectorē culissime summo. Conijcio quoque p duplex si scribi. Quintiliano placet: in et con quā ita componunt cū dictionibus ab et vel M incipientibus. In sequentem mutant litteram et geminant: ut ludo: illudo: colludo: ruo: co: ruo: immuto: commuto: immitto: est autem con prepositio inseparabilis que non inuenitur nisi in compositione: et quando dictioni sociatur que vocalem vel aspirationem habet in principio: ammittit n ut cohereo: coherceo: cohoro: fallit in hoc verbo comedo: composito ex con et edo: ubi propter consonantiam meliorem non abijcit n sed commutatur in m.

Quo variantur lfe et venient dictiones a supinis et prepositionibus

Sab et ob si dictionibus iuncte fuerint ab. r. p. c. g. Ex. l. m. incipientibus in sequente consonante. b. mutari consueuerunt: geminationemque facere ut succurro: occurro: succido: occido: succumbo: occumbo: succino: occino: suffido: officio: suggero: sumitto: ommutesco: suppono: oppono: surripio. Ab his tamen incipientibus sunt aufero: aufugio. in quibus b. inuitat in. y. Et abrego: abraado: abro:

do in quibus manet integra. Sub si verbo quatio adiungat b. mutat in. c. fit
lucquatio. Itē omitto nō ommitto vel obmitto scribendū est. Operio 2 ei? pal-
sui opior simplicis p. scriptione p. tetat. Operior 2 reponēs p. duplex requir.
Opinoz. opinio: opituloz: opulētus vñ p. reposit. Ob qz nōnūqz r. sequēte nō
mutat euphonie cā: vt obuo: obrezo: obripio. Obfcur? ex ob 2 cura cōfectū nō
mutat b. s. ppter psonatā accessit f. Sic 2 i obsceno fit ex ob 2 ceno pposito. Si
no ob 2 sub cū alijs qz vt pmissū ē dictionib? cōponunt. in cōuulsas b. reseruant
lram: vt subdo 2 obdo. dis qz 2 di ppositiones insepabiles in solis cōpositiōib?
regiunt. dis quidē cū dictionib? a. b. c. p. f. t. S. cōsonate vel f. cōponi pōt: vt dis-
cerno ex dis 2 cerno: dispono: distraho: disungo: dissuo: seruat qz siue mutatiōe
f. in verbo dissindol mutat in f. 2 geminat. sicut 2 in differo 2 diffido. diminuo
qz ex dis 2 minuo: s. variat f. in m. q. duplicat. Itēqz pōt cū bylce verbis sic in-
cipiētib? di cōponi nisi cū minuo: 2 tūc simplic. m. scribit diminuo. Cū ceteris
di sep? qz dis copulat: vt diduco: diluo: dinumero: digradior: diripio. Trās pre-
positio cōposita cū dictionib? a. b. p. m. vel. S. cōsonate pncipiū hñtib? n. 2 s.
amittit. vt traduco: rano: traicio. Inuenit tamē 2 integra. vt trāsmigro 2 trāns-
duco. que videri possūt nō eē cōposita. Itē. lra neqz ante b. neqz ante m. neqz an-
p. locari pōt siue cōposita dictio fuerit siue simplex: vt sūma p. duplex m. Rom-
bus: pompaius: cōmunis: immunis: combibo: cōputo: imputo. In cōpositis qz
p figurā thēnesim diuisis vt enūqz prudēs nūqz potēs vsus doctorū hz vt m. po-
nat loco n. qzuis videri possēt ad suā naturā in ppositione reuerfas qz dū sepa-
ta est quāqz sequēs dictio supradictas in pncipio lras habeat nō mutat: vt i binis
in pōtificio in magistratu. Tētra nō fit vt. f. c. d. q. s. t. in simplicib? ac cōpositis
dictionib? iuxta se perire nō sumāt. m. vt consus: linquo: cācer: medar: centur: an-
fract? quēcūqz: qzqz: tātidē: idētidē. In grec? qz dictionib? qz p. ph. figurant idē
seruādū est. S. scribi. m. pñciari n. peritiores volūt pomphilus nimpbal. Et
cū ppositio quādo cōponit cū dictione a vocali incipite: integraz seruat. m. vt
circueo scribat. pñciat circueo. Cū ppositio per. c. n. scribi debet. Aeti acue-
bisi tps fuit per. q. u. o. m. vt quintiliano visum est. Aeri 2 quōda non condant
scribi. Cū gñē figurare. Gaiū gñē pñciare vetusti moris fuit. Et sunt qui
hoc etiā seruāt docti viri 2 vetustatis amatores. Et quo fit vt nō semp vocis ve-
rū depositū reddāt lre: s. alterius altera sonū nōnūqz exhibet vt amatiū 2 amicu-
tiū p. t. scribam? 2 sonū c. pferamus. Titium tamē 2 titiū qui sunt litis 2 titia
genitiui plurales non mutant vocem: ne licū. n. viciū viciū putent. Ecōuerso fm
quintilianū gaiū mulierē significat. sed c. virū. Idem quintilianus quicquid scri-
bendū censuit: victorinus quidquid quasi diuisum sit 2 repetitum quid. quod cas-
parino pergamen si magis placuit. Idcirco non i circo docti scribūt quasi nil aliū
sit qz circa id. Quicqz tamen scribit non quitqz 2 inde nequicqz. Sepe etiam cō-
tingere solet q. c. in. g. mutet: vt in dictionibus numeroz si precesserint n. vt qua-
dringenti ac si pcedit. n. perseverat immobilis. c. vt recenti ducenti. Interpo-
nunt 2 aliquando littere vt sonus melior fiat. C. vt scibi ex si 2 vbi t. vt idētidē
ex idem 2 idem. p. vt emptum quod ab emi venit. b. vt ambio ex particula. m. im-
perfecta 2 eo. f. vt obscurus ab ob 2 cura. l. vt obliquus ex ob 2 equ? r. vt dirimo
ex di 2 zimo. v. cōsonans vt bouis ex bos nominatiuo. k. lra inutilis est quintilia-
no teste cū in omnibus loco sit. c. sit. Asus tamen habet vt karolus. kalēde p. k.
nō. c. scribant. Et quoniā orthographia multū cōsuetudini seruit: non est ab illa
recedendū: cū non scribendi solum sed loquēdi quoqz atqz viuēdi modū: quā bo-
ni docti qz viri constitutū: magistrā habere cōsuetudine deceat. Adverbū inter-
rogandi. cur per c. potest 2. q. scribi: sed cum. q. duplex. v. tēsiderat: vt quur. Bre-
ue dictiones que ab. r. pncipiū sumūt: aspirari debent: vt rhetor: rhodus: rhada-
manus. Aspirant quoqz rhenus rhodanus. Pñcis nāqz temporib? tā germa-
ni qz galli grecis lris vtebant 2 a grecis bec flumina noia bñt.

De aspiratione.

Quia vero de aspiratione metio intercessit: psequemur latine hanc pre. Dia q ab ipso descendit aspirada sunt in principio 2 p. y. 2 v. n. p. scribenda: vt hyperbole byberboze? hypoteca hypocrita. Similit que ab ypos veniunt aspiratione habent: sed per latinu i. 2 p. duplex scribunt vt hypotenthaui? bipomanes hippodamia hippolites. Atti bipus in fine compositionis cadit aspiratone amittit. cetera seruat vt philippus quod est a philos 2 amor 2 bipus equus quasi amator equorum. Hypo vero greca prepositio est que apud nos sub significat apud latinis nulla consona aspiratur. Seruius tamen excipit pulcher. Antiqui quoque sepulchrum aspirabat. Inchoa 2 inchoo aspiratu inuenit: qz papias ex greco deriuatu putat. Seruius latinu ee contendit. Mihi 2 non michi. Nihil 2 non nichil scribendu ratio suadet. cum c. nusqz aspiret qz in pulchro 2 vt quidam volunt in inchoo 2 sepulchro. Quatuor preterea sunt consonantes que nostro more in grecis vocabulis aspirant c. p. r. t. vt chremes philosophus rhetor thraso. Que ab archos veniunt oia aspirant vt archidyacon? archipresbyter architrictus archiepiscopus patriarcha monarcha. Similiter que a cyros veniunt: vt chiromacia chiromaticus chiroteca chirologia. Que detorqueant ad nos ex grecis dictio nibus in quibus f. sonare videt: p. pb. scribende sunt: vt pbcb? ppheton pharus. orpheus. Excipit filius 2 fama q licet a grecis dilapla sint p. f. th scribunt. Dicat enim filius a philos. i. amator: vel a philos qd est amor 2 fere grecu est 2 in prima syllaba nihil a greco differt: ac prima psona dicunt illi fero is it. Et fama ex phm greco verbo qd est dico: qz ex multo dictis siue fmdib? orit fama. Quecuqz veniunt ab ether 2 ethra 2 ethere? aut ab ethus vt ethica 2 ethic? aut ab orthos vt orthographia orthograph? aut a tbea vt bibliotheca cyrotheca: aut a theos vt theologus theologia: aut a thesis vt synthesis hippothesis p. t. scribi 2 aspirari debent. Contra vero que a ptos anticato metag? veniunt vt ptomartyr ptonorarius antithe sis anticato catalog? metamorphoseos metaplasin?

Greca nuqz transit in consonantem atqz idcirco decipiunt q yhefus yerusalem yberemag? scribunt. Quis enim aliena sunt verba: nostro tamen i. in alie nu volunt. Inter m. 2 n. nulla ratio patit locari p. maleqz a multis scribitur columpnas: tirampnus: cotempno autbumpnus. Autumnus vero scribendus est p. no indiget. Sic somnus somnus amnis omnis solenes summus. Adneffe? apud virgiliu m. ante n. in principio seruat. Et tempus pteptu. prompsu. promptu: dempsi temptum. Carpsi carptu: emi emptu: copsi coptu p. retinet. Demimus p duplex. si. no p. r. scribi dicitur: cu suplatiu in rimus nulla nisi maximus 2 p. timus terminent. Moralit siue imitantia verba tam p. ff. duplicatu vt patrisso matrisso fratrippo: qz p. 3. scribi possunt. Patrizo matriso fratrizo. Nitor niteris verbum quando ad conatu corporis refert per r. nitor. Ad aiaz vero relatu misus p vniciu s. pteritu format. Et ista tibi de generaliorib? orthographie regulis scripsisse sufficiat. Quod reliquu est de singulis vocabuloz scriptionib? ex autorib? frequeti lectione ipse tibi vltus ministrabit.

De pueri docendi sunt in rhetorica 2 dialctica.

Inter grammatice studia solet 2 rhetorice precepta monstrari. Ma 2 dum legatur oratores 2 poetarum vis rhetorice pandit. Sunt ibi scolares sunt ornatus: sunt sententie: vituperant laudantqz homines. Assunt iudicia: suasiones. Nulla rhetorice pars est in poetis atqz byssonis no excludit. Sed in his vsus est. Regule apud oratores tradunt cicrone potissimu atqz quintilianum. Est 2 aristotelis rhetorica hoc nostro seculo in latinu translata admodum utilis. In his te exercetis ceteros fugito. qz seducere magis qz docere videri pnt. Sicut is qui nuper apud viennam noua rhetorica edidit in qua tametsi plurima ex cicrone que sunt vera atqz vtilia comiscuit: deprauatis tamen exemplis 2 verbis fecit: vt nec vtilia sunt nec vera que docet fugiendus est hic: 2 abhorrendus si q

sunt ei similes. Et in fonte fuerit poti⁹ q̄ in riuo potandū. Erūt ergo tibi nō mul-
ta artis rethorice tradēda p̄cepta. ex probatis ⁊ fama cultis autorib⁹ recepta: vt
scias oratoris officiū quod sit: ⁊ orationis partes inuenire disponere eloq̄ memo-
rari. p̄nunciareq; rite possis. At q̄ te nō tam bonū oratorē q̄ p̄fectū regem desi-
deramus. nō exigimus a te ciceronis aut demostenis eloquentiā. optaremus tñ
te illa fore ornatū. plurimū nāq; tibi ⁊ splēdoris ⁊ vtilitatis afferret. S; quoniā
multa sunt que necessario iminent regibus ediscenda: ne alterū oblit alteri: sat
erit regi facundia mediocris. Verū cū inter p̄cepta rethorice silere dyaletica nō
cōsueuerit. Sunt em̄ quodāmodo inter se cōuertibiles. Nā ⁊ ambe tuz querere
tū rōnem reddere ⁊ defendere ⁊ accusare conant. Nō ab re fuerit regem pue-
rum dyaleticis initiari p̄ceptionib⁹: atq; ita togeri: vt logice quā differendi dili-
gentem rationē. Cicero diffinit cognitio partibus ⁊ diffinire ⁊ partiri ⁊ colligere
sciat. Colligēdiq; facultatē triplici diuersitate tractari nō ignorat: q̄ vel veris ac
necessariis vel tantū pbabilibus aut apertissime falsis argumentationib⁹ dispu-
tatio decurrit. Nō tñ in hac re quosdā vienne n: agistros imitatione dignos vi-
derim. Nimis em̄ multū t̄pis in sophisticis ⁊ cauillosis exponit argumentis: vt
apud eos logice studiū nō vtilitate s; morte terminet. Ob quā rē nō probat inof-
ficiosi heremū suppliciu neq; fertū p̄pētū cicerō: q̄ nimis magnā nimisq; multā
opationē in geometria posuerūt. Neq; q̄ se totos dyaleticis ac iuri ciuili dederūt.
Quis est artes h̄mōi in veri inuestigatione versant: earū tñ studio a rebus ge-
rendis abduci cōtra officiū est. Quia virtutis ois laus vt ille dicit in actione cō-
sistit. fugienda est ois artis supuacua imitatio: q̄ licet nihil mali videat habere.
vacuū tñ laborē deposcit ⁊ ab vtili negotio detrahit. Qualis fuit illius qui teste
quintiliano grana ciceris ex spacio distante missa in agrū p̄tinuo ⁊ sine frustra-
tione inserebat. quē cū spectasset alexander: tonasse eū dicit eiusde; leguminis
modo. qd̄ qd̄ p̄mū fuit illo tpe dignissimū.

In puero regi musica scientia sit cōmittenda.

Peri pot an musice regi puero sit doctrina tradēda: cū vel parū vel ni-
bil ad rem publicā gubernandā videat afferre. Meroni p̄bio dictū est ⁊
augusto: q̄ musica nimis studiose sectent. Et augustus qd̄ correp̄ absti-
nit. Nōo p̄m̄plus insecutus est arte. Cū psaltem quedam philippus macedo
inter cenandū vellet emendare: ac depulsandis cordis cū eo differeret: ait psalter
Sup̄ id abs te mali rex auertāt. vt bec q̄ ego meli⁹ teneas ipse. Cōtra themisto-
des dux grecie: dum in cōuiuio recusasset lyraz: habitus est indoctior. Socrates
p̄hoz fons instrui lyra nō verebat in senio nāq; indoct⁹ a musis atq; a grecis ab-
esse verbū fuit. Exercit lacedemonioz musicis instruitus modulationib⁹ victo-
riā reportauit graccus suoz tēporū orator p̄cipuus: cōsonatē sibi musicā p̄sona-
re volebat. Quid dauid: nōne hui⁹ artis peritus fuit: cōcentuq; lyre laborati sa-
li subuenire solebat. Hāc certe doctrinā ligurgus q̄ cōmēdauit: q̄uis leges lace-
demonijs durissimas dederit. Hinc apd̄ veteres moris fuit cōmuni⁹ vt laudes
beroz atq; deoz ad citharā cantaret. Quid ioppas ille virgilian⁹: nōne canit ex-
rantē lunā solisq; labores. Et cicero quib⁹ cōfirmat autor em̄ētissimus musicū
esse: cū diuinari rerū cognitionē cunctā. Quid nos in tanta rerū varietate dice-
mus: cū alij suadeāt hāc disciplinā alij dissuadeāt. S; certe nō ars despiciē: neq;
illius rep̄bendit vsus: s; nimis vsus excludendus est. Nō eēt hui⁹ discipline me-
diocris fugienda cognitio. si p̄ceptores nō viciosi repirent. Plurimū nāq; sp̄s
reficit ⁊ ad tolerantiā laboris: exbilarat mentes nō imoderatus neq; lasciuus mu-
sicoz cōcentus. Hinc pitagoricis mos fuit: ⁊ cū irēt cubatū ⁊ cū mane surgerent
siquid tristitia foret: vt lyra suauiter cōcrepātē dilueret. Artis aut̄ huius reprozē
alij pitagorā: alij moysen: alij tubal predicāt. Sed miror ego te pitagora fuisse ge-
tilin opinionē: cum nemo poetarū nō orphēū musice peritissimū referat: qui pi-
tagoram non annis sed singulis antecessit.

In iuuenib⁹ tradenda sit geometria ⁊ arismetica.

Est ⁊ geometria teneris etatibus ostendenda. Nam ⁊ ingenium acuit ⁊ animum ad percipiendū celercim reddit. Hec ⁊ arismetica secum trahit. cum sit in numeros ⁊ formas diuisa. Et numeroꝝ quidem noticiā etiam regibus necessariam nemo negauerit. Itaq; simul geometriā ⁊ arismetica puerum insectari regē nō dedecet. Quod si quis geometriā duxerit contendam: syracusanorū vocibus obui pōt. qui contra marcellū vrbi machinas admoventem vni⁹ achimendis ingenio ⁊ geometrie virib⁹ obsidione p̄trahere longius potuerunt. Est p̄terea in ea multū eruditionis. multūq; cautionis assert: cū sepi⁹ ea q̄ dyaletice cōcedenda vident: ars bec minime cōcedat. Nam quis ita p̄ponenti nō credat: quorū locoꝝ extreme linee eandē mensurā colligūt: eoꝝ spaciū quoq; qd bis lineis cōtinet par sit necesse est. At id falsum est. Nam primū refert cui⁹ sit forme illius circuitus. Reprehensi quoq; sūt a geometricis vt refert quintilian⁹ bysforia: qui magnitudine in sularū satis magnificari nauigationis ambitu crediderūt. Nam vt queq; forma p̄fectissima est: ita ⁊ capacissima est. Ideoq; illa circūcurrens linea si efficit orbē: ampli⁹ spaciū cōplectet q̄ si quadratū parib⁹ bovis redat. Rursus quadrata triangulis: ⁊ trianguula plus spaciū equis lateribus q̄ ineq̄libus cōtinebūt. In collib⁹ autē ⁊ vallibus etiā imperito patet plus esse soli q̄ soli celi iugeri mensurā ducentos ⁊ quadraginta lōgitudinis pedes esse diuidio q̄ in latitudine patere notissimū est: ⁊ quis sit circuitus ⁊ quātū campi claudet expectū colligere. Sed tentem ⁊ accocem in quāq; partē pedes idē spaciū terminat sed multo ampli⁹ claudūt. Quelibet vtilia captu sint atq; delectabilia: nimis tñ impēdi t̄pis bisce artib⁹ nō suaferim. qz et hī sunt p̄ illas transeuntib⁹ vtilis: diuti⁹ tamē circa eas noxie fieri possunt.

An puer in astronomia sit institutus ⁊ rex precipue.

Recastronomie moderata lectio regi puero negari debet: que celos oñdit ⁊ archana superū mortalib⁹ pandit. Quis noticiā magnis sepe vucib⁹ adiumento: tecorūq; fuit perides atbeniensis cū solis obscuracione territi milites essent: meditarentq; fugā: redditus eius rei causis exercitūz retinuit ⁊ victor euasit. Gallus quoq; sulpius cū in exercitu lucij pauli propter lune defectionē militū animi. velut prodigio diuinitus facto terrerent: naturalī rōne mōstrata: securus reddidit animos. Nec dyron syracusanus cū ad delendā byonisi tyranides venisset. qz platonis discipulus fuerat ⁊ astronomie perit: tali casu teritus est. Quod si niceas in sycilia veniens nō eodē cōsilio metu: pulcherrimum atbeniesiū exercitū perdidisset. Imbuedus est igit ⁊ hac doctriua puer sine qua neq; poete plenius intelligi possunt. Semp̄ autē cauendū est: ne sic vni iungamur arti vt reliquis deseramus. Neue naturalibus inherentes studiis ac contemplationibus eoꝝ que moralia sunt postponam⁹: ⁊ rebus abducamur agēdis. Quereret aliquis forsitan quo pacto discenda sunt hec. ⁊ an tradi ⁊ percipi simul possunt. Negabāt aliq; quia confundat anīmus ⁊ fatiget tot disciplinis in diuersū tendētib⁹. At bi nō satis p̄spiciēt quātū natura valeat humani ingenij: que ita est agilis ⁊ velox: vt in omnē vt ita dixerim / partes spectat. vt ne quidem possit agere aliquid vni⁹ t̄ris: vtī plura: nō eodē die modo: quin ⁊ eodē t̄pis momēto. vni suā impēdit reficit: ac etiā reparat anīmos varietas ipsa. Quis hō nō obtūclat si p̄ totā diē vni⁹ artis vni⁹ magistrū ferat: sed in mutatione recreabit spūs. sicut in varietate moderata ciborū reficit stomachus. Agricole simul ⁊ rura vinea oleas arbuta colunt: pratis: pecorib⁹: auibus: ⁊ aialibus curaz accōmodant. Cur nō pueri diuersas eodem t̄pe non momento dixerim disciplinas ediscant. quozum ingenia multo dociliora sunt q̄ inuēti. Curat igit qui te puerus regunt: per diem diuerfos vtī magistros audies. Et nunc gramatice nūc dyaletice nunc alteri discipline incūbas: nec sūt locis suūq; eoꝝ poris exercitijs tempus negabunt.

Quid eligendū sit & quid fugiendū puero? Capitulum vltimū.
Etterū discipulis bñdī q̄uis plurimū intellectū illuminat: nō tñ q̄d bone
 itus
 fū: q̄d turpe: q̄d iustū: q̄d iniustū: q̄d eligendū: q̄d fugiendū sit proſus
 bus
 ostendit. **O**mnibz sunt in poetis & oratoribz atq; hystoriciis nō penitus
 er cō
 et p̄ſa signa v̄tutū. Quibz ex rebz altius volādū & ad p̄hiaz ip̄am tot affectibus
 por
 trāsmigrādū est. de qua fecim tibi in p̄ncipio mētiōē. **N**ec hic dicit forſitan ex cōtes
 tubernalibz tuis quīſpiā. **Q**uid tu agis enea: dñ puer artibz inſudat: quārū ſeptē
 p̄
 tē voluit. **H**inc amor ſapiētiē interpretata eſt p̄hīa. **S**apīa vō nō ſolū aītes ſeptē
 cōplectit ſupra memoratas: ſ; oīm diuināz humanāzq; rez ac cauſarū: quibz
 be tres cōtinent ſciāz p̄ſiteſ. **O**b quā rē nō q̄ ſeptē artes liberales p̄currit aliq̄s
 p̄hīa appellabit. p̄hīe tñ p̄tē adeptus erit. **O**bi ab initio ſolis naturalibz cauſis
 inſedebat. **A**letēq; mileſiū ſequebant. q̄ p̄m de illis tradidit diſputaſſe. **S**ucces
 ſit tēinde ſocrates q̄ moralē p̄hīaz euocauit de celo. **E**x quo factū ē v̄t biſariam
 p̄hīam diuideret: & altera q̄dē naturalis: altera moralis appellaret. **S**upuenien
 te vō diui platonis ingenio: terciūz adſicere mēbz placuit: & rōnale nūcupat.
Et nōs bucuſq; de moribz q̄ ſūt ex p̄hīa recipiēdū parū dixim. **E**x op̄eribz calce
 libz nō aut i calce ſtudiū: puerū rursus ad moralē p̄hīaz remittim. **H**ec eſt quis
 ſit erga diuinā maiestātē cultū: quō parētibz: quō natu grādioribz: quō pegrinis
 magiſtratibz: miliitibz: amicis: vxoribz: ciuibz: ruſſicis: ſeruis v̄tēdū ſit: certa rōe
 mōſtrabit. **H**ec te rex induit docebit auariciā cōtēnere: que pecunie ſtudiū habet
 quā teſte ſaluſtio nemo ſapiēs cōcupiuit vñq;. **A**dmonēbit in mulieribz ſeruare
 modēſtiā. **E**ros habere liberos & p̄pinq̄os: minime ſeuire: venerari ſeniores:
 legibz obſtēperare: iracūdiā cōpeſcere. cōtēnere voluptates: miſereri oppreſſis in
 opibz: cōſerre dignis p̄mia. ius ſuū vñcuiq; reddē: punire nocētēs: & q̄d maximū
 eſt in p̄ſperis fortune ſucceſſibz te leticia nō ſinet effundi. **N**ec i aduerſis caſibus
 triſticia dep̄mi: vñq; p̄ſtabit q̄ tibi recte viuere poſſis & ſubdit vtiliter imperare
Nec eſt ſit hec puero claudēda: ſ; mō libzoz electus ſiat v̄t dulces & apti ſaci
 dilimatiq; ſibi tradant: v̄t ſupra de pleriq; dixim: q̄bz ad iā p̄t tuſculane que
 ſſiones tullij de ſenectute: de amicitia: & q̄cqd eſt illi de moribz ſcriptū. **U**tilis ſe
 neca capiēdus in epiſtis plurimis: & in conſolatione boetij. **N**ec negauerim abſq;
 his q̄ plura doctoz viroz reperiri volumina q̄ tuto pueris exhiberi p̄nt: ſ; iudi
 cū cōceptoris exigo: v̄t limatos terſoſq; noſt libzoz: & i autoritate receptos. **S**z
 cū hec p̄hīe portio quā vocāt erbicā: nullū humanē vite tēpus dimittit intactū
 ſ; viuēs ipſa gubernat viros & ſenes quāta puero tradēda. q̄bus ex locis recipiē
 da ſunt ſatis p̄ p̄tē credim eſſe mōſtrati. **I**n ceteris libz ſicut etates ipſe reſci
 uerint: ſi longi fabricator maximū orbis & aīe cōditor de vitā p̄dugerit: loquēdū
 neruoſius erit. niſi poſt tot inſignes quos tibi legendos dixerim: autores. tacē po
 tius q̄ dicere q̄cqd amplius exiſtimauerim. **T**u tñ interim q̄d tibi puero con
 ducere doctū eſt. ſic te exercere ac diſcere ſtudere: v̄t aliarū bui op̄uſculi partiūz
 cupidiffimus videre. **V**ale ex noua ciuitate. **D**enſe febzuarij. **M**.cccc.l.

Refert grates p̄motori
 ſingularis amici ſui.

Epistola. ccccxrxiij.

Eneas ep̄s ſenē. alto & potētī viro petro de noſeto comiti palatino. **S**.
 p. d. **I**n eo loco ad quē te tua virtus euerit v̄t p̄m romani pontificis la
 tus ſtiparis multa abſ te acta ſunt q̄ me tibi maxiope tēuincūt. **N**ullum
 tñ & t̄ oibz tuis opibz q̄d mibi vel iocūdius vel accepti fuerit: q̄ lobis noſtri cā
 piſij ſubleuatio: quē diu iacentē humi calcātū. fortune pedibz inopia preſſum tua
 ope tuoq; ſtudio & ingenti conatu iā erectū & inter p̄ncipes eccl̄ie collocatū ſuis
 ſis accepi. **F**ecisti probe q̄d bonū virū q̄d amicū q̄d te deceuit. **N**ā p̄hīe diſcipuli

ne imbutus in omni genere doctrinarū apprimē perier. ingenio p̄piciaci facidia
erit. morib⁹ mansuetus amicitietenar (si verū fateri vel m⁹ nimis diu in
finos habitus est. nā siue boīs virtutes pensitas: siue obsequia q̄ romane. ne
nūc apud hungaros. nūc apud theutonicos pluresq; gētes p̄buit mēte reuo
as nō est cur ei quisq; p̄ferri debuit. sed habet iā tandē virtutē iā bene mibi serū vide
ri debet quod nō sit. Quo lōgi⁹ miseria fuit: eo dulci⁹ felicitas aduētat. Pauci
sunt qui vitā omnē feliciter agant. Alios prima: alios postrema tpa fortunata re
cipiūt. Recte cū his agit q̄b⁹ ps vite posterior: lera est. Eos fortuna hostes habz
quos ex felicitate in erūnas p̄cipitat: quibus miserrimū est fuisse felices. Ac no
ster campisius dum iuuenis fuit: dum ferre labores potuit: sudare: algere acriter
pugnauit. Nūc victor factus sensū leu⁹ feret. Nā securus est. iā tutus ē a tegete
z baculo. Gaudeo illi mibiq; tibi gr̄as ago cuius z cōsilio z opes res gesta est. Ni
hil est q̄ tibi nō debez. Tuus sum quātus sum. Multa sunt in me tua beneficia
q̄ sepe me iuuisti extulisti marie. Ac p̄ mediā mei partē fouebas. Alterā que in
cāpilio viuebat incultā relinq̄bas. Nūc agrū totū excoluisti. Integer tot⁹ gau
deo: diuina tibi pietas benigna sit. teq; cū maximo p̄sule diu beatūq; nūq; te tele
rat. terrā tibi viuenti substernat: moietū celū aperiāt. Vale z me maxio pontificia
facito cōmēdatū: ex noua ciuitate pudie idus maias. M. cccclij.

ccccxxij.

Oratio de laudatissima maria. que vni humani generis saluatōre genuit:
nec minus claustra pudoris post partū retinuit. ab enea vt fert cōposita. postq;
ad summā in terris dignitate vocatus. digne pius nominatus est: quā antonius
koberger ciuis Nurebergenſis: nō incōpetēter in libri hui⁹ calce poni iussit.

Virgo theutonicis multū celebrata facellis.

Mater z ipsa dei mater z ipsa hominis.

Virgo latinarum spes z tutela meorū.

Virgo qua multo gallia t̄bure colit.

Virgo ne hispanas paulū laudata p̄ vires.

Cui patet z celū z ora terra patet.

Virgo que magnū potes exorare tonantē.

Et potes irati celū sistere dei.

Ipsē ego peccati seruus scelerisq; ministr.

Et mandatorū fr̄actor vbiq; decem.

Ad te confugio: fateor mortalia septem.

Sēpius admisi crimina modo penitet.

Ille licet nulli veniā negat auctor olympi.

Et reduci brachia semper tendat amans.

Quis tamen offensi vultū quis iudicis audet.

Intercessore nudus adire sui.

Ergo meos genitrix semper miserata labores.

Nunc etiā nostris casibus affer opem.

Ipsē mibi de te natus sine crimine culpas.

Condonat veteres. p̄bibeorq; nouas.

Dij. ij. pontificis maximi cui ante summum episcopatum primum quidem
imperiali secretario: tandem ep̄o. deinde cardinali senen. Eneas siluius nomen
erat: familiaris epistole ad diuersos in quadruplici vite statu trāsmisse: Im
pensis antonij koberger nuremberge impressis. fuisse. xvj. kls augusti. Anno sa
lutis christiane 1544. M. cccclxxvj.

Hain 154.

Non Regis dignetur regnum
GREGORIANA

1582

SHC

ode

